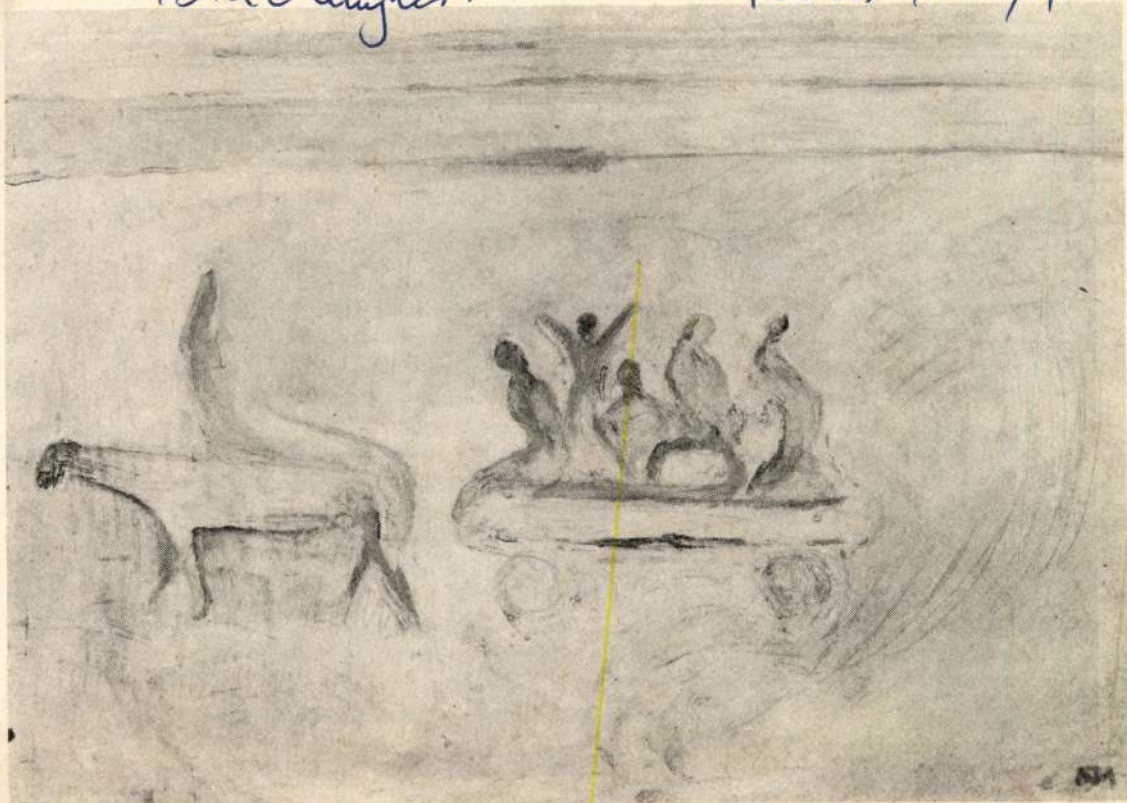

Tóth Menyhért

Forrás 1983/9

TÓTH MENYHÉRT: MÁJUS 1

MŰVÉSZET

A KÉPTÁR KÖSZÖNTÉSE

Eddig csak kívülről kerültük körbe az ország egyik legismertebb szecessziós épületét Kecskeméten, a Cifrapalotát. Mostantól okunk lesz rá, hogy hosszabban megálljunk s be is menjünk terembe. A szervezők teremtő munkája nyomán ebben az épületben nyílik 1983 szeptemberében a Kecskeméti Képtár.

Képtáron belül is töredék-képtár: a teljesnek mondható Tóth Menyhért-gyűjtemény. 1974-ben gyűjteményes kiállításának anyagát egy életmű-kiállítás számára megvásárolta a Bács-Kiskun megyei Tanács. Ahány kép, enélkül a gesztus nélkül, annyifelé szóródott volna szét.

Mit ér ez a művészet, Tóth Menyhérté? A kételkedők ellenében László Gyulával értek egyet: volt közöttünk egy hallgató, összetört testű és arcú társunk, akiben látomások fénylettek, akinek csendjében olyan dolgok alakultak, amelyek megborzongattak minket, fiatalokat, és Gulácsyt, Csontváryt idézték fel bennünk.

Képtár Kecskeméten, abban a városban, amelyik — többek között — naiv művészeti múzeumáról ismert már. De itt, az új Képtárban ne keressünk semmiféle művészeti naivizmust. Ehelyett, de méginkább e fölé nőve, kereshetjük és föllehetjük az idegyűjtött képekben a népiség és a modernség összhangját; bartóki program érvényesítését a képzőművészetben.

PINTÉR LAJOS

Szeretném ezt az életvitelt megerősíteni, mert hiszen ez nagy elégtétel számomra. Határtalan megelégedéssel tölt el, amit — az anyagi javakon felül — aránylag fiatalon sikerült elérnem. Jó érzés az is, hogy a gyermekeim szeretik a szakmát, szívesen segítenek, ügyesek, önállóak: van tehát utánpótlás, van aki kivegye a kezemből a gyp-lőt, ha már fáradtnak és kevésbé ambíciózusnak érzem magam.

— Nem félsz egy esetleges gazdaságpolitikai pálfordulástól?

— Úgy látom: ez most egy tartósabb folyamat. Hogy a magántőkét aktivizálják. Népgazdasági érdek is, jó, hogy fölismertük. Ugye, elég, ha végigmegyünk egy-egy új városrészen, vagy egyik-másik nagyközség új utcáján, ahol a lakosok — mert van pénzük — teljesen önfeledten és öncélúan építkeznek. Egy 3—4 tagú család 250—300 négyzetméteres, háromszintes luxuslakást emeltet magának, és nem tudja már, milyen burkolatot tegyen rá, milyen kerítést húzzon köréje, a garázsban meg ott a félmillió autót. Ez véleményem szerint, a mai gazdasági helyzetben, teljesen önös érdekből történik. Talán még erkölcstelen is . . . Mert gazdája társadalmi értéket teremt ugyan, ám ez egy passzív érték, ami később is csak legfeljebb tulajt cserél, de nem termelőeszköz.

Ezért tartom méltánytalannak, amikor betéved ide egy hazánkfia — lehet, épp a szuper-hiper villájából a Mercijén — és végigmustrál mindent, számba veszi, hány ló van, mekkora az istálló és így tovább. Elkezd leltározni, hogy ez ennyi, az annyi, amaz amannyi és, hogy ennek mennyi van és miből telik minderre . . . Csak azt felejtí el, hogy ez az egész a termelés érdekében van. Magam meglehetősen szűkösén élek és ez nem az igénytelenségem mutatja. Ellenben az a tudat, hogy itt minden az enyém és ezt élvezhetem, és nem csak én vagy a családom, hanem az évente ide látogató tízezer turista is, no, hát az igazán fölemelő . . .

MEDNYÁNSZKY
LÁSZLÓ:
KÉT ÖREG
CSAVARGÓ

Forrás 1983/9

KÉPTÁREGYÜTTES A CIFRAPALOTÁBAN

Ismét gazdagodik Kecskemét, a kulturális téren egyik legdinamikusabban fejlődő városunk és gazdagodik vele az egész ország képzőművészeti kultúrája: képzőművészeti-múzeumi központtá alakul Kecskemét egyik látványossága, a magyaros szecesszió meseszerű épülete, a Cifrapalota.

Kecskemét kivívta magának a jogot egy új képzőművészeti centrumra, van múltja és van gyűjteménye. A múlt: a kecskeméti művésztelep tevékenysége, a Közép-Európában párhát ritkító szecessziós építészeti emlékhely, városközpont. Az emlékhely Nemes Marcell műgyűjtő nagylelkű ajándéka, a Katona József Múzeum képzőművészeti törzsanyagát alkotó kiváló gyűjtemény, amelyet a neves gyűjtő a művésztelep megalapítása idején ajándékozott a városnak. Erre az alapra lehetett építeni, és a város élt is a lehetőségekkel. A gyűjtemény gyarapítása szisztematikus volt. A múzeum kitűnő szakemberei az anyagi lehetőségekhez mérten, de kitűnő ízléssel vásárolták a kortárs művészeti anyagot, két jelentős hagyaték és ajándékozás — Glück Ferenc kiváló műgyűjtő gyűjteménye és Tóth Menyhért festőművész életműve — került a múzeumba, megvetvén ezzel egy valóban rangos Képtár alapjait, hiszen a Nemes Marcell-gyűjtemény törzsanyaga az új szerzeményekkel együtt valóban országos rangú anyag. Mindehhez hozzátartozik még a Közép-Európában páratlan naiv művészeti múzeum, az ugyancsak úttörő jellegű vállalkozás, a Játékmúzeum, — nem társtalan tehát az új képtáregyüttes. Mint ahogy Kecskemét új urbanisztikai koncepciója is a legszimpatikusabbak közé tartozik, tiszteletben tartja az említett, immár európai hírű szecessziós épületegyütteseket, főteret és méltó módon vállalja a tradíciót és annak továbbfejlesztési lehetőségét.

A Cifrapalota eredetileg nem képtárnak épült — Márkus Géza építész szecessziós stílusban bérháznak és üzlethelyiségnek tervezte. Központi helye, gazdag, dekoratív jelentésköre azonban predestinálta, hogy valamiképp kulturális-művészeti centrum-má alakuljon. Remek volt tehát az ötlet, hogy itt létesüljön az új kiállítási kombinát, amely lehetőséget ad az említett törzsanyagokból rendezett állandó kiállítások bemutatására. A rendelkezésre álló műtárgyak és az épület adta feltételek figyelembevételével a képtáregyüttes az alábbi három részből áll: Kecskeméti Képtár, a Tóth Menyhért-emlékmúzeum és a díszteremben a szecesszió témaköréből vett időszakos kiállítások bemutatása.

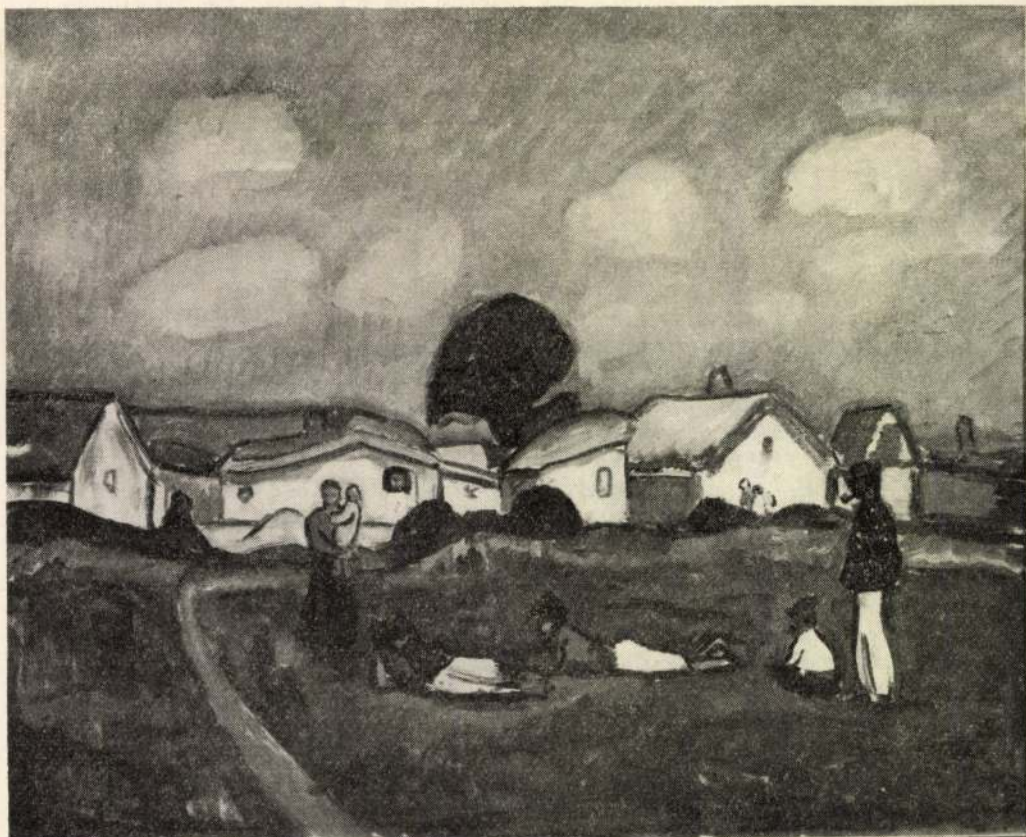
A Kecskeméti Képtár egyrészt a Nemes Marcell- és a Glück Félix-anyagra épül, másrészt a múzeum vásárlásaira. Ízelítőt ad a kecskeméti művésztelep munkásságáról, ugyanakkor szélesebb körben jelzi a modern magyar festészet főbb irányait, bemutatván néhány remekművet.

A Kecskeméti Művésztelep munkásságával az utóbbi időben már több tudományos munka is foglalkozott, kiállítások is bemutatották művészeit. Mégis van még további tennivaló. Érdekes keveréke volt e telep a század első évtizede forrongó irányainak. Szellemében szecessziós volt, hiszen talán a gödöllői művésztelepnél is sokrétűbben igyekezett összművészeti gondolkodás kialakítására, az iparművészet és a képzőművészet integrálására. Ugyanakkor itt tömörültek azok a művészek is, akiknek munkássága átmenet a Nyolcak és az aktivizmus között, sőt az aktivizmus két vezető alakja, Kassák és Uitz is kötődött a telephez. Isgalmas feladat tehát számba venni a telep munkásságát és állandó kiállítási lehetőséget nyújtani a műveknek.

A Glück-gyűjtemény fő ereje homogenitása és az a nem lebecsülendő tény, hogy főművek is találhatók benne. Mednyánszky László, Nagy István és Farkas István a magyar festészet nagy magányosai, akik ugyancsak egyéni formavilágot, művészi világképet építettek. Mindnyájuk életművében jelentős szerepet játszó képekkel szerepelnek. Ehhez kapcsolódik néhány rangos múlt századi kép és a két világháború közti, illetve a legújabb korból olyan remekek, mint Egry József „Vetés” vagy *Őnarckép ráccsal*, Ámos Imre *Rabbi kakassal*, Dési Huber István *Őreg csősz* c. művei vagy Kondor Béla, Korniss Dezső, Barcsay Jenő remekei.

A modern magyar képzőművészetben külön helyet foglal el Tóth Menyhért munkássága — nagy álmódó, önnön világot teremtő művész volt, a valóságban gyökerező, ugyanakkor transzcendentális ihletésű. Kecskemétnek nagy nyeresége, hogy a hagyatékek törzsanyaga ide került — sajátos értékkel gazdagítja a város képzőművészeti gyűjteményeit.

A Cifrapalota képtárkombinátja tehát mind Kecskemét, mind az ország képzőművészeti-vizuális kultúrájának új értéke. A város és a megye sokat áldozott érte, ám ezzel felelősséget is vállalt, a továbbfejlesztés kötelességét. Hiszen nem holt múzeumból van szó, hanem olyan élő, fejlődő képtárról, amelynek mindig gazdagítania kell önmagát, lépést kell tartania a képzőművészet új eredményeivel.

IVÁNYI-GRÜNWARD BÉLA: KECSKEMÉTI TÁJ

KIS KECSKEMÉTI KÉPTÁR-TÖRTÉNET

Nemes Marcell és Glücks Ferenc emlékére

Vajon kinek jutott, kinek juthatott először eszébe az ország egyik jelentős mezővárosában, Kecskeméten műalkotásokat, műkincseket, képeket, szobrokat stb. vásárolni s valamilyen távoli, közösségi érdekű céllal fölhalmozni? A saját érdekén túl, a kincsgyűjtés majd mindig drága, de mégis jobbra örömteli szenvedélyének ki hódolhatott elsőként — a jövőbe is tekintve? Ma már nehezen megtudható. De alig-alig is lehetett a korai századokban ilyen, határozottan efféle törekvésű polgára a parasztvárosnak. Az bizonyosan állítható, hogy az egyházak voltak a legelső összefoglalói az ilyen művészeti törekvéseknek — a mezővárosokban is.

Művészet — az e tájon létrejött, vagy a máshonnan beszerzett, importált is — a templomok tereiben és helyiségeiben jelentkezhettek legkorábban. A középkorban ugyanúgy, mint a későbbi századokban. A 16—17. századi mezővárosi ötvösség legrepresentatívabb darbjait (pl. úrasztali edények) a református egyház őrizte meg évszázadokon át, s tette legutóbb múzeumában is közzemlére. Így a kiállításlátogatók nagyobb nyilvánossága előtt is felismerhető lesz: a benyomuló török elől menekült s Kecskeméten megtapadt szegedi ötvösök kis csapata jelentős, magas színvonalú és egyúttal sajátosan helyi, mezővárosi zamatú ötvösművészetet teremtett a homokon. Továbbéltették az előző s kortársi művészeti irányzatot (reneszánsz), a magyar fémműves hagyományokat úgy, hogy kizárólag rájuk jellemző, önmagukat karakterizáló, egyénítő jegyeket is hagytak mesterműveiken.

Egyházi környezetben, hitet erősítő szerepkörben élték műtárgy-életüket a képek, szobrok is, valamint e két műfaj-ág összefonódott, sajátosan egyházművészeti foglalat: az oltárok. Mindezek a hívők nyilvánossága előtt voltak vagy állandóan, vagy csupán jeles egyházi ünnepeken. Bennük — legalábbis legtöbbször — a használati-funkcionális jelleg együtt élt, összeforrott a műtárgy-műkincs esztétikai adottságával. Például egy szépen díszített, nemesfémből (arany, ezüst) készült kehely praktikus voltán túl kincsképző érték és szemkápráztató, egyedi s egyúttal különleges műtárgy is a hívők szemében. Így a hétköznapok monotonijából kiemelt, megszentelt ünnep, az áhítattal imádkozással-töredelemmel egyaránt körülcsipkézett megváltásban-reménykedés kelléke. Azaz kultusz tárgy, a hívők csodálatától övezetten, hiszen a hitt eszmével valamilyen módon összeköttetésben van. Legalábbis közvetítője vagy kiszolgálója, akár egyszerű tégelye.

A mezőváros mindennapi egyházi életében a katolikusok képei, szobrai mellett még volt egy nagyon fontos, mély hagyománygyökerű műfaj, amit a református templomok belső tereiben helyeztek el. Ezek a festett asztalosmunkák: mennyezetkazetták, mellvédek, szószékek, padok. Egész rendszerük, a mennyezetkazetták motívumvilága, folyamatábraként leolvasható üzenettartalma évszázadokon át szívverésnyi közelségben tudott maradni a szerves világképet megőrző népművészettel. A kecskeméti festett asztalosmunkákat azonban tűz emésztette el, mint ahogy sok pótolhatatlan történeti értékű műalkotás lett a vörös kakas vagy a háborúk-dúlások-rablások martaléka évszázadokon át. Pedig így is, a töredékesen fennmaradt emlékegyes ellenére is, jelentős, mondhatni pezsgő művészeti fogalom és élet jellemezhetette a várost — az utóbbi években megvilágosított tények szerint — még a török iga alatt is. Hiszen az ötvösök s más kézművesek a használati és dísz tárgyakat, pompás művészi ajándékokat ugyan-

úgy képesek voltak elkészíteni megrendelőiknek, mint a reformátusok kenyérosztó tálját vagy boroskancsóját. S ne feledjük el azt sem, hogy a török időkben jelentős mennyiségű keleti szőnyeget ismerhetett a város (a szomszédos Nagykőrössel együtt) akár piacon forgalmazva, akár vásárló-megőrzőként vagy továbbajándékozóként. A Mikszáth Kálmán tollával megcsillogtatott „beszélő köntös” művészetről is hírt ad, hiszen ilyen értelemben nem volt más, mint egy a 16. század legvégéről származó pompázatos dísztárgy, műalkotás. Ez is elsüllyedt azonban, szétfoszlott, elkopott. Elette az idő, mint évszázadokon át nagyon-nagyon sok műtárgyat a Kétvíz közén. Hogy ma nincs, hogy régmúlt korok művészetének tanúiként kevés maradt belőlük, nem azt jelenti, hogy nem is volt. S ami volt vagy maradt? Nem föltétlenül és mindig provinciális, valamely idealizálthoz képest gyenge, nagy nyugat-európai stílusok visszfényét homályos-haloványan tükröző — ahogy a szakirodalom gyakran siet ítélni fölötte. Mert a pejoratív, lefokozó „provinciális” címkehasználat érvényességi köre épp a használó ismereteitől, s így attól függ, hogy mihez viszonyít. Egy műtárgy nem önmagában provinciális, hanem a valamikori, zsinórmértékül elfogadotthoz képest minősülhet annak. A piarista *Pásztorok imáddása-oltár* például nem állja a versenyt a nagyigényű barokk oltárokkal. Hozzá kell tennem: természetesen nem is akarja, hiszen eleve más. Van annyi jellegzetesség és helyi zamat-íz a másságában, hogy ledobja magáról a viszonyítás gúzs-kötését: hiszen igazi művészet. S ráadásul egészen kiváló, csak észre kell venni történeti-művészeti önértékeit, a létrehozó közeg igényeit, a hely és idő meghatározta funkcióit. Egyszóval el kell dobni a viszonyítás- és a szakzsargon fogalmazási kliséit, avittá kövesült, tartalmatlan sztereotípiáit. A 19. század közepétől fennmaradt hatalmas méretű, plasztikusan megfaragott útmenti fakeresztek (Kecskeméten és környékén) vajon miért tartoznának a provinciális művészethez? Nem, ezek sem provinciálisak, hanem a tárgyi népművészet legmagasabb szintű faragott kép-fái. Páratlanul jelentős, csak e tájon megjelenő, egyedi karakterű darabjai a magyar szakralitás emlékanyagának.

Mivel lehetne még a művészet helyi történetéből (nem helytörténetéből!) gazdagítani egy képzeletbeli kecskeméti múzeumot, kép-tárat? Féleznédnél több éve vásárlásra-használatra-megőrzésre egyaránt érdemes darabok a könyvek. Igaz ugyan, hogy önálló, jól felszerelt nyomda csak viszonylag későn, a reformkorban kezdett dolgozni a városban, de könyvek már sokkal korábban főhalmozódtak magánkézen, egyházi, majd később egyesületi (casinói) tulajdonban. Serény könyvkötők is dolgoztak a homoki városban, akik megintcsak egyfajta helyi, alföldi-mezővárosi jellegű, kézzel festett táblákban hagytak maguk után könyveket a gyarapodó tékákbán.

Kik voltak, kik lehettek személy s név szerint is a megrendelők, a művészet fogyasztói-élvezői, maguk a mecénások? Nem reneszánsz fejedelmek, mint az itáliai város-államokban, annyi bizonyos. A mezővárosokban főleg egyházak a mindenkori gazdag birtokosréteg és a város földesurai (pl. Koháry István); később a módos polgárok voltak a legjelentősebb megrendelők. Évszázadok ismeretlen mezővárosi mecénásai sorából kiemelkedik az első újkori megrendelő, aki maga is művész, író és református prédikátor: Göböl Gáspár. Annak ellenére, hogy a reformáció nem tűrte a faragott s festett képet, Göböl képes-könyvet csináltatott úgy, hogy az anyakönyvi bejegyzések elé egy-egy képes táblát rajzoltatott-festetett Georgius Petrus Herczeggel. A rajzoló (tulajdonképpen mérnök) az író-prédikátort is megörökítette a keresztelés és a házasságkötés jelenetében. De Göböl Gáspár a 19. század első évtizedében (!) megfestette a saját arckép-portróját is Kiss Sámuellel. A reformátusok művészet-teremtése fonalán továbbhaladva találkozhatunk Kuthy Juliannával, aki a Ferenczy Istvántól megrendelt fontos műnek, a Szánthó-síremléknek megrendezte ez első nyilvános emlékavatást (szoboravatást) az Ókollégium könyvtárában, 1838-ban. (Vajon mi lesz

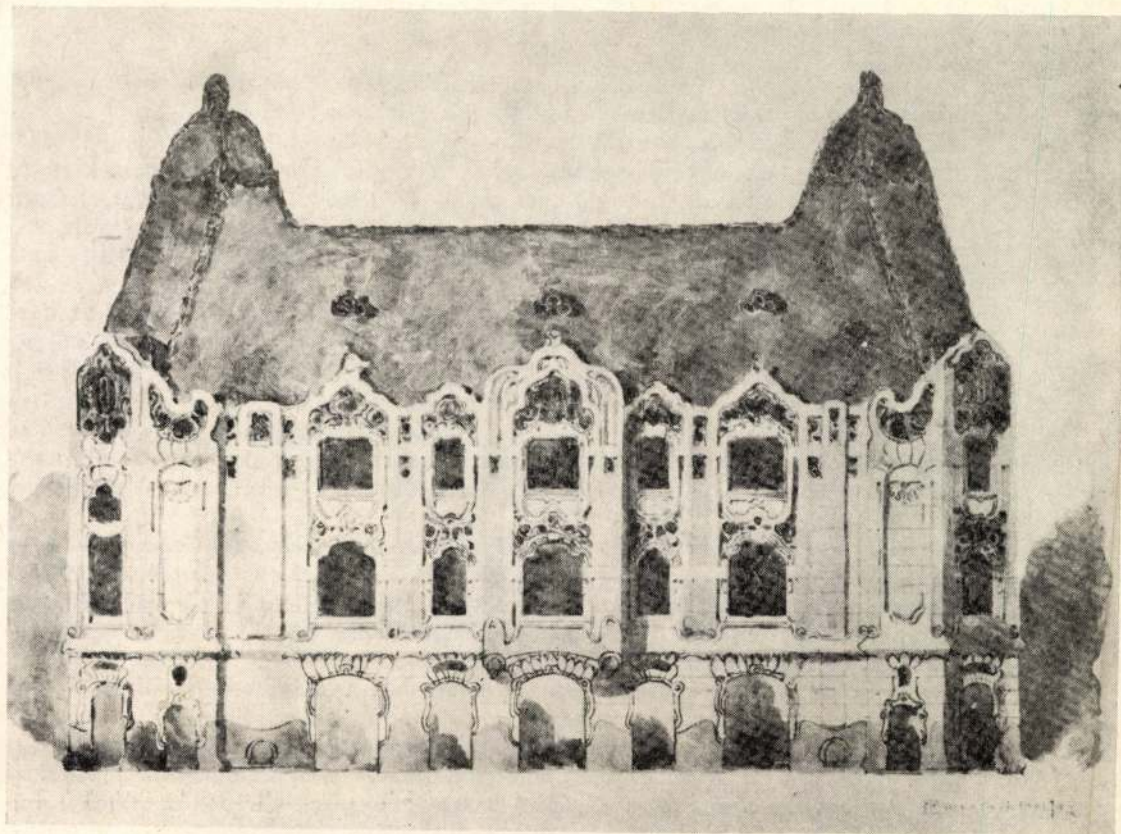
Ferenczy István domborművével? Talán ez is annyira provinciális, hogy még most sem juthat végleges helyére a hányódások után?)

Az 1830-as évektől nőttön-nőtt a Jogakadémia könyvtára s vele együtt egyéb gyűjteményei is, amelyeket a joghallgató Jókai s festővé lett társa, Muraközy János is használtak. Főleg és elsősorban „Simonyi úr rajzolatait” tanulmányozták, melyekből ott jelentős kollekciót őriztek. Simonyi Antal kecskeméti születésű, Itáliát is megjárta, festőnek indult, majd Pesten lett jeles fényképész. Az ő rajzait s főként művészettörténeti jelentőségű kompozíciókról készült „vázolatait” használták rajztanulmányaikhoz a jogakadémiai ifjak. A 40-es évek második felétől a nyomdász Szilády Károly egyes könyveihez készültek litográfia-portrék, melyekből írók, prédikátorok kis arcképcsarnoka állítható össze (Katona József, Tompa Mihály, Szász Károly stb.). A reformátusokon kívül a többi felekezet skóláiban is általában gyűjtöttek érmeket, metszeteket, ásványokat, régészeti leleteket stb., melyek egy része aztán a kecskeméti városi múzeum megalapításakor (1898) beépült annak gyűjteményeibe. A századfordulón Kada Elek, Kecskemét legjobb polgármestere volt a legjelentősebb múzeumfejlesztő is. Az ő idejében a múzeumalapítás mellett képtáralapítás is történt. Ez első soron a kecskeméti művésztelep beindulásával függ össze. 1911-ben a művésztelep létrehozása után a kor jelentős műgyűjtője, Jánoshalmi (igen, valóban Jánoshalmán született) Nemes Marcell 80 képes gyűjteménnyel megalapította a Kecskeméti Képtárat. Néhány év elmúltával állandó bemutatásra alkalmas termeket jelöltek ki a képeknek az Okollégiumban. A műveket odaszállították, szétrakták a falak mellett, amikor is a nagyszámú világháborús sebesült ellátására kórházi szobák lettek a képtári termekből. A háború baljóslatú közbeszólása megpecsételte a gyűjtemény sorsát, hányódásra, vesztéglésre kárhoztatta, noha az alapítás ténye, a kitűzött cél égetően aktuális ma is. Nemes Marcell megfogalmazásában: „... a magyar művészet csak nagyszabású decentralizáció mellett teljesítheti azokat a fontos feladatokat, melyek a magyar népnevelés körül erre a nemzedékre háramlanak”. Az alapító célja az volt, hogy a gyűjtemény — és az adományhoz föltételként hozzáfűzött évenkénti művásárlások együttesen — „közhasználatra átadassanak”. Az 1911-ben, tehát 72 évvel ezelőtt demonstrált képtáralakítás csak most válik lehetségessé, befejezhetővé, mert most lesz intézménnyé. Közben, az eltelt évtizedekben a Nemes Marcell-gyűjtemény — és a múzeumba került többi mű — erősen megfogyatkozott. A második világháború megtizedelte. De a megmenekültek egy részét (tizenháromat) máig „... hivatali szobák falán rendszertelenül szétosztva tartja a város” (!) — ugyanúgy, ahogy Csikós Tóth András 1942-ben még az egészet együtt látta a Városházán és leírta. A gyűjtemény eddigi történetének keserű tényeit már csak a legjobb darabok állandó bemutatása feleltetheti valamelyest. Tanulságos lesz persze majd az is, hogy hogyan, milyen módon és arányokban lesz látható ennyi év csipkerózsikai álomba-kényszerítettség után.

A századfordulón kialakult másik nagy jelentőségű „gyűjteménye” Kecskemétnek: szecessziós építészete. Ez megmaradt, kvalitásos műveivel szabadtéri építésztörténeti múzeumot képez, kiindulva a Városházától a Cifrapalotán át az Újkollégiumig — nem hagyva ki az időben közéjük ékelődő és köréjük épített, megmaradt épület-kortársait sem.

Míndez az érintőlegesen elsorolt lista: hiányos mű-együttes, csupán egy képzeletbeli kecskeméti múzeum-képtárban létezik és létezhet, hiszen számos darab elpusztult, elkallódott, a megmaradtak egy része nem mozdítható, másik fele pedig a Dunamelléki Református Egyházművészeti Múzeumban látható. Képtárképző anyagként potenciálisan a már elsoroltak (Simonyi Antal, Muraközy János festményei, a Nemes Marcell-féle műegyüttes mellett egyéb múzeumi műtárgyak; köztük a kecskeméti művésztelep első korszakából valók), és a legutóbbi bő évtizedben begyűjtött darabok jöhetnek

számításba. És itt alanyira kell fordítanom a szót, mivel ez saját munkám, gondom és töprengésem legfőbb tárgya volt több mint egy évtizeden át. A kecskeméti múzeum művészettörténészeként a képzőművészeti gyűjtemény gazdagítása-följavítása és a Cifrapalota képtári hasznosítása is adott munkát. (Ez utóbbi szükségessége a 70-es évek első felében megfogalmazódott, akkor a Nemes Marcell — a kecskeméti művésztelepi képegyüttes — a szecesszió hármasa, képtártartó pillérét erősítendő.) 1974-től Tóth Menyhért meghatározó jelentőségű festői-grafikusi életműve került folyamatosan a múzeumhoz. A megyei tanács évenkénti vásárlásaival majd hagyatékolással ez valóban szinte a teljes életmű. A nagyvolumenű gazdagodás kiállítási kötelezettséggel jár együtt. Leltározója, gondozója voltam mindennek s ezért is nehéz beszélni róla. Nem tudom önmagamot, saját munkámat kikerülni. Pedig hát ehhez tartozik a Glücs-gyűjtemény (Mednyánszky László, Nagy István, Farkas István, Egry József, Szalay Lajos és mások nagyértékű műveivel) múzeumhoz csatolása is. A szép tervezetések a magas művészi igényű és ízlésű Glücs Ferencsel s a lázas munka, az együttműködés, a gyűjtemény mind mélyebb megismerhetése — emberi, művészeti élmény és fontos munka egyaránt volt. A Glücs Ferenc és felesége által áldozatosan összegyűjtött és megőrzött kollekciónál (mely a Nemes Marcellnál nagyobb arányú és művészi értékű) is épülhet a képtár. Hogyan és miképp? Remélhetőleg az adományozók szellemiségének és akaratának, a gyűjtemények legmagasabb műértékeinek, a hely művészettörténeti-művelődéstörténeti hagyományainak megfelelően. Kecskeméti Képtárként. Nem képtárként Kecskeméten, mint az importált, a homokba satnya gyökerű naiv múzeum. A Kecskeméti Képtárnak anyagában, jellegzetességeiben, ottaniségében természetesen másnak kell lenni, mint a miskolci, sárospataki, pécsi vagy éppen somogyi képtárnak. Kecskemétinek. A hely (szűkebb és tágabb értelemben) művészettörténeti jellemzőiből, összetevőiből lényeges vonásokat kell fölmutatnia. Nem mindegy, hogyan adatik át közhasználatra sokak munkája; hogyan válik évtizedek hagyománya szervezett és arányosított KÉPTÁRRÁ. A legjobb az lenne, ha élettel teljesen működne. Például az iskolai órákra nyitottan, a művészet köré közösségeket szervezően. Hogy a képtár ne csak értékek fölhalmozója, de teremtője is lehessen. Hogy jó fészke lehessen az adományoknak, szentélye Tóth Menyhért életművének. Annak az életműnek, mely a határokon is túlvilágít, fényt sugároz. Ha, akikre tartozik a művek és művészettörténetiség parancsát alázattal és vitathatatlan hozzáértéssel teljesítik. Csak akkor.

SIMON MAGDOLNA

A CIFRAPALOTA

Kecskemét városa 1902-ben bérház építését határozta el. Az épület helyét az új, a Főtérről a vasúti pályaházig vezető sugárút torkolatánál jelölték ki.¹ A 42 méter széles, fasorral és sétánnyal kettéosztott út nyitása Lestár Péter polgármester 1881-es városrendezési tervének volt a része, amit 1889-ben középületek emelésének programjával egészítettek ki.

A városi bérház helyének kiválasztásával az új út méltó indítását akarták megoldani, és a város példájával felkelteni az építési kedvet. A több funkciójú programot — a földszinten üzletek, az első emeleten a Kereskedelmi Kaszinó díszterme és egyesületi helyiségei, a második emeleten nagyméretű bérlakások — a megfelelő jövedelmezőséget is szem előtt tartva alakította ki a városi közgyűlés. Az előzetes terv és költségvetés elkészülte után május 28-án bízták meg Márkus Géza műépítész a tervezéssel.² Igen kevés idő, mindössze harminc nap állt rendelkezésére.

A fiatal — ekkor 30 esztendős — Márkus Géza első nagy önálló megbízatása volt ez az épület. Építészti szaktudását nem a Műegyetemen, hanem a közép- és ipariskolák elvégzése után különböző irodákban szerezte. Már 17 évesen Gutvillig építőmester rajzolója volt, majd egyre jelentősebb építészekhez került; Freund Vilmoshoz, azután

Hauszmann Alajoshoz. Freundnál a Lipótvárosi Kaszinó (Budapest, 1890 k.) táncter-
mének belső dekorálását, Hauszmannál a Kúria-építkezés (1893—96) dekorációs rész-
leteit tervezte. Az eklektikus stílusban dolgozó irodák építészeti nyelvével nem elége-
dett meg, folyamatos önképzéssel alakította ki saját stílusát. Mint grafikus bizonyította
rajztehetségét a Lotz- és Andrassy- emlékszámmal tervezésével a Művészet folyóiratban
1904—1905-ben. Téralakító, térformáló készségét később mint színházi díszlettervező
kamatoztatta. Díszleteire jellemző a tömegek plasztikus-robosztus formálása, amit
old a játékos dekoráció.³

Márkus egyéniségét így örökíti meg a kortárs drámaíró és publicista Bródy Sándor:
„Elragadó ez a buja sokfélesége a munkának, amelyben nincs egy párkány se, ami a másé,
ez a Márkus Gézáé mind . . . Igaz, hogy illúziót keltő az ember is, aki középeben áll e
munkának. Ez az új építőmester éppen nem cizellált és vézna figura, robosztus, egy
darabból való, abból a stílusból, amikor még odafenn elhatározták, hogy kit-kit miféle
mesterségre küldenek le és a festőnek sasszeme és hajlékony keze volt, a költő szép
volt, a muzsikuskész, a szobrász erős, az építőmester jól volt építve, és kemény
kőből.”⁴

Márkus nem volt közömbös a magyar formanyelv megteremtésén fáradozó Lechner
Ödön törekvéseivel szemben. A mester így foglalja össze elveit; „kötelességünk ne-
künk magyaroknak saját népünk művészetét tanulmányozni, ezt a mi általános európai
kultúránkkal egybeforrasztani.”⁵ Ennek szellemében készítette el a tervét Márkus a váro-
si bérházhoz. Az első terv-vázlatot a Művészet közölte 1902-ben. /1. kép/. A Rákóczi
úti homlokzat — miként ma — tengelyszimmetrikus, az ablakosztásokból láthatóan a
díszterem a bal szárnyon van. A dekoráció: népművészeti ihletésű kerámiabetétek, me-
lyek használatát, valamint az oromzat pártázatos lezárását Lechneről vehette át a ter-
vező. Az épület puha, ugyanakkor erőteljesen plasztikus homlokzat-alakítása inkább Ma-
róthi Rintel Géza, Komor Marcell, Jakab Dezső és Lajta Béla korabeli alkotásaival mu-
tat rokonságot. A fekete-fehér reprodukcióból az épület színezésére nem következtet-
hetünk, de az megállapítható, hogy az áttervezés csak jelentéktelen külső változásokat
hozott. Az első változatot pénzügyi okok miatt kellett átdolgozni; elmaradtak a fő-
homlokzat két sarkán emelt kupolák és az épület lábazatát kő helyett vakolással oldot-
ták meg. /2. 3. kép/. A második változatnak el kellett készülnie 1902 augusztusában,
mert augusztus 6-án versenytárgyalást (árlejtést) tartottak a különböző munkákra.⁶
Szeptember 30-án, a később kiadott majolikamunkák versenytárgyalásán „építés alatt
álló városi bérház”-ként említik az épületet. A majolikamunkák kivitelezésével — annak
ellenére, hogy árajánlata 8886 koronával több, mint Vögerl Ignácé — az országos hírű,
és épületkerámia gyártásában nagy gyakorlattal rendelkező pécsi Zsolnay-gyárat biz-
ták meg.⁷

Akárcsak a tervezés, az építkezési munka is mai fogalmaink szerint elképzelhetle-
nül rövid idő, alig egy esztendő alatt készült el. 1903 februárjától folyamatosan intézik
az üzletek és lakások bérbeadását.⁸ Júniusban adtak megbízást Kalmár Imrénének az
épület belső festésére, ezzel befejeződött az építés.⁹ Augusztus 13-i számában a Kec-
kemét című újság egy cikkében már a lakók által használt épületet mutatja be.¹⁰

1903-ban már a Művészet című folyóirat ismertette az újonnan felépült bérházat.

A fotókhoz /4. 5. 6. kép/ Lyka Károlynak az épületet mint a „magyaros ízlés ter-
jesztőjét” méltató cikke kapcsolódott. „Olykor szerény méretű propaganda is megte-
szí a maga hatását. Hisz a naggyá dagadó lavina is egy gördülésnek indult kavicsból ered.
Egy-két jó példa minden szép beszédnél többet tesz s hatása néha kiszámíthatatlan.
A magunk tapasztalatából igtatunk (így!) ide egy tanulságos példát. Kecskemét városa
székházat építtetett, még pedig helyes érzékkel modernet és magyarosat. Egyike ez a
legszebb ilyfajta magyarországi épületeknek. Tetszett az embereknek: formáit, a me-

lyek eleinte talán újságuk miatt különösekknek hathattak, szép lassan megszokták, azután rájöttek az új ízlés szépségeire, végre megszerették a művet. A kecskemétiak azonban nem álltak meg ennél az első stációnál. Mikor nemrégiben bérházat akart a város építtetni: ismét modern és magyaros tervet kívántak. A bérház javában épül, még pedig általános érdeklődés közepette. Előre tudjuk, hogy megszeretik ezt is és a harmadik épület, a melyet a város építtetni fog, ismét magyaros lesz.

De itt még nem szakad vége a rövidke építéstörténetnek. A legtanulságosabb rész most következik. Kecskemét derék polgárai az ő hagyományos okosságukkal felkapták ezt a magyaros stílust s a hol könnyű szerrel lehet, kisebb s egészen kicsiny objektumokon is alkalmazni igyekeznek a formáit. Valaki megreperáltatja a portáját: meghagyja a mesternek, hogy csináljon oda olyasféle valamit, amit a székházon látni. A gölöncsérnek meghagyják, hogy ezt vagy azt a formát csinálja meg, dísz gyanánt, a kis házra. Mint a hogy egykoron a legszerényebb épület-dísz is a nagy épületek stílusát utánozta egy-egy részletben, úgy igyekeznek most Kecskeméten is a jobb ízlésű háztulajdonosok »olyfélétt« csináltatni a melyet azon a magyaros nagy épületen láttak. Így terjed majd el ez az ízlés, apránkint, eleinte csak szerény részletekben, később mind erőteljesebben. Kecskemét városa lefőzi ezen a téren ma a többi magyar várost.

Úgy látszik, okos, művészi érzékű, magyar érzésű emberek irányítják ott az efféle ügyeket. Munkásságuk nem lesz meddő. Ők mutatták a tett propagandájának leg-szebb példáját. Míg nálunk Budapesten a legékesebb nevű kupaktanácsok elveszek-szik az időt meddő, úgynevezett elvi és lojalitási diskussziókkal, azalatt ez az egész-séges érzékű magyar város a maga szerény eszközeivel teljesíti idevágó szép feladatát. Öröm nézni, mint virulnak ki abból a magyar televényből azok az eszmék, amelyek-től — mert újak és félreérthetetlenül magyarok, — borsószik a háta nem egy, tisz-teletreméltó budapesti testületnek.

A magyaros művészet körülbelül ugyanazokat az idöket éli ma, amelyeket élt a magyar színművészet a Déryné-vázolta idökbén. A színművészetből is az egészséges vidéki városok formáltak magyar művészetet, a lojalis »nyugati színvonalon álló« Beschweichtigungsratok ellenére. Ugyanez a küzdelem folyik most az alkotó művésze-tek terén. Ezek is onnan fogják életerejükét kapni, a honnan kapta a szegény, kineve-tett, üldözött magyar színművészet. Csak Kecskemét példáját kell utánozni.”

A Lyka által méltatott épület külső megjelenését a színes majolika határozza meg. Az erősen plasztikus, egyszínű falfelületből emelkednek ki a halványlila színű majolika-mezők, a pártázatot és az ablaksávok között díszítve. A szecesszió organikus vonal-vezetésével átírt népművészeti motívumok valószínűleg Huszka József gyűjtéséből származnak. A vakolatba mélyített aszimmetrikus növényi díszítmények pedig az egye-temes szecesszió könnyed rajzstílusát mutatják. A bekarcolt ornamentika kék szíve-ket, meggyzín kereszteteket és zöld leveleket foglal egységes kompozícióba; a mód-szer megisméltódik a reprezentatív belső tér, a Kereskedelmi Kaszinó dísztermének dekorációjában. Szerepük a funkcióból következően tagolatlan falsíkok oldása. A hom-lokzat polichromiáját a valószínűleg olívvözd ablak- és ajtókeretek, a mélyzöld és narancsos okkermázás cseréppel fedett tető is adta. A tető két színének találkozása a pártázatos oromzat hullámvonalát ismétli meg, két részre osztva a tető magasságát. A tető két főhomlokzati sarkán, az elmaradt kupolák helyén két kerámiaplasztika zárja le a tető síkját.

A homlokzat három egymás fölötti sávra oszlik, a földszint kevésbé díszített, vako-latból kialakított vaskos lábazata ellensúlyozza a felette levő két szint könnyedségét; a tetősík összefogja, lezárja, mintázatával mintegy megismélti az épületre oly jellemző hullámvonalat.

Az üzletek szintjét kiugró fogazott párkány választja el az első és második emelet erősen díszített, és plasztikus vakolatképzéssel egységessé tett falsíkjától. A koronázópárkány hullámvonala zárja le ezt a szintet s választja el a cseréptetőtől. Az erősen tagolt homlokzatú épület jellegzetessége a napfényben csillogó kerámiadísztetés; erről kapta a lakosságtól, ma már közhasználatú nevét is: Cifrapalota.

Az épület belső tagozódását a funkció határozta meg. El kellett különíteni a lakásokat és a Kereskedelmi Kaszinó helyiségeit, ezért két lépcsőház épült: egy díszesebb az első emeletre a Klapka utcai homlokzat tengelyében, és egy másik a lakásokhoz az Aradi utca felől. A homlokzaton végig üzlethelyiségek nyíltak az utcáról, ezek bejárata és kirakata ma ablak.

A belső terek a nagyterem kivételével visszafogottabban díszítettek. Kivételük a korszak jó színvonalú iparosmunkáját dicséri. A magas, tágas termeket a színesre festett, egyedi formálású, íves nyílászárók díszítik. Az olívdzöld ajtó- és ablakkeretek és tokok faragása virágmotívum; a virágokat jelképező köröket vörösésbarna színnel, a virágok szárát a kerámiaszívek színével egyező tört-kékkel festették ki. Ez a festés a jelenleg folyó felújítás során került elő a fehér mázolás alól.

1983-ban Borbély Józsefnétől egy üvegablak rajzát kapta a Katona József Múzeum, amit az ajándékozó 1925-ben rajzolt és festett. /7. kép/ Közlése szerint a kör alakú ablak a Cifrapalotában volt, pontos helyét nem sikerült meghatározni. A virágmotívum és a színezés hasonló a kerámiabetétekhez.

Az épület fennállásának nyolcvan éve alatt számos kisebb-nagyobb átalakítás, átfestés történt. A Kereskedelmi Kaszinó díszterme festésének eredetileg egységes színvilágát (pasztellsárga alapon fehér stukkó, fölötte tört-kék mennyezet) durván megváltoztatták: az ajtók fölötti stukkó- virágkosarak arany hátterét négyszer átfestették, a virágokat zöld, narancs és piros festékekkel kiszínezték, az ajtót keretező gipszplasztika fehér színét rózsaszínes-sárgára mázolták. Az ellipszis alaprajzú tér két fókuszpontján cca. 1,20 átmérőjű részcsillárok függnék, (kék Tiffany-üveg berakással) ezeket bronzporral átkenték.

A terem színhatását eredeti állapotban a zöldre festett nyílászárók, az oldalfalakon végigfutó kék eozincsempé-berakás, a kerámiaszívek (kék), -keresztek (meggypiros) és az eozinos kerámiából tervezett, de zománccfestésű gipszstukkóból kivitelezett kék pávák határozták meg. A nagyméretű ablakok közötti süllyesztett mezőkben tükrök lehettek. Az ellipszis két fókuszpontját összekötő egyenes képzeletbeli felezőpontjára állított merőleges a terem dekorációjának szimmetriatengelye. A nem szimmetrikus díszítésű hosszanti falak is harmonikusabban kapcsolódtak, mint most; az utcai oldal hatalmas ablakokkal és tükrökkel légiessé tett felületén a tükrökben megjelent a súlyosabbá tett belső fal plasztikája, melyet valamennyire könnyített az aranyozás.

A stukkókon keverednek a florealis szecesszió (páva, rózsza, mélyített S-vonalú indák) és a népművészet motívumai. A két — eredetileg sem idegen — formavilág, nemcsak egymás mellé kerül itt, hanem az építész tudatos törekvéseinek eredményeképpen összeolvad.

Bródy Sándor írta Márkus Géza munkásságát méltatva: „A mi kivételes — de hál' istennek nem egyedülálló — építőnk azonban abból a földből fejleszti ki a maga munkáját, amelyen áll. Nemzeti, nem sovinizmusból, hanem a művészség okán. Érti és érzi a földet amelyen alapoz, nem követ el erőszakot ellene, hamisítást rajta.” A Cifrapalota külső-belső kialakítását látva el kell ismernünk igazát.

Kecskemét város közönsége is lassan megbarátkozott az épülettel. Még Kovács Mihály th. bizottsági tag elmarasztalja a várost a „cifra épület” emeléséért, melyet „nagy befektetéssel és kevés jövedelem reményében építettek”. A város a

befolyó, s az összköltség 4%-át adó bérjövédelmet megfelelően tartotta. A „cifra” szó pejoratív éle az épülettel kapcsolatban megköpöhött, és a város és a lakosság Lyka jóslatának megfelelően több középületet illetve lakóházat építtetett ebben a stílusban. Az 1905-ben emelt második bérháznak nevezett, és a Szalagházak építésekor elbontott épületen, valamint az 1904—07 között Komor Marcell és Jakab Dezső tervei szerint épült Iparosotthonon hasonlóan alkalmazták a kerámiát. A számos kerámiadíszes lakóház közül kiemelkedik a Buday Dezső fasor. 4. és 8. számú ház, ahol a vakolatba mélyített motívumok is rákerültek a homlokzatra.

Az 1904-re teljesen átadott épületen már 1935-ben a belső forgalmat módosító épületszerkezeti átalakítás történt. Erről tudósít a Kecskemét és Vidéke 1935. június 15. száma. „Két nap óta nagyarányú átalakítási munkálatok folynak a város tulajdonát képező Cifrapalotában. Az egyik bérlő, a Kertész-cég kérésére és anyagi fedezésével a palota Klapka utcai feljáróját az épület szélére helyezik ki s ezáltal a cég a Klapka utcai front összes üzleteit bérbeveszi. A munka kb. 8000 pengőbe kerül. A díszterem padozatát teljesen le kellett bontani. A munkát Rusz Ervin építész-mérnök irányítja.”

Az új székház 1982-ben történt átadásáig a SZMT működött az épületben. A szak-szervezet irodái részére több helyiséget átalakítottak, a földszinten az udvari frontra nyíló gondnoki lakást létesítettek, valamint ablakokká falazták — a lábazatot felmagasítva — az üzletek ajtóit és kirakatait.

1982-ben határozta el a megye vezetése, hogy a megüresedett Cifrapalotában múzeumot rendeznek be a Katona József Múzeum gazdag képzőművészeti anyagából. Itt, a földszinten kap helyet Tóth Menyhértnek a megyére hagyományozott életművéből válogatott emlékkiállítás.

Az első emeleten Glücks Ferenc műtárgyadományozásának legnagyobb részét képező Mednyánszky László, Nagy István és Farkas István művek kerülnek kiállításra. A helyreállított díszteremben a városképet s magát az épületet annyira meghatározó szecesszió ipar- és építőművészetének különböző ágazatait, irányait mutatjuk be folyamatosan. Ebben az évben — Kós Károly születésének centenáriuma — Kós Károlyt és körét bemutató kiállítást tervezünk. Ezt, Kós vitathatatlan jelentősége mellett, indokolja, hogy a „Fiatalok” csoportjában vele együtt dolgozott a Kecskeméten, illetve a megyében jelentős épületeket alkotó Mende Valér, Györgyi Dénes, Jánszky Béla és Szivessy Tibor.

A második emeletre a magyar képzőművészet történetét a XIX. sz. utolsó harmadától századunk 60-as éveinek végéig bemutató Kecskeméti Képtár kerül. Anyagát a volt Városi Képtár — főként Nemes Marcell hagyatéka —, a Glücks-féle ajándékozás és néhány, a Magyar Nemzeti Galériától, illetve a bajai Türr István Múzeumtól kölcsönzött mű adja.

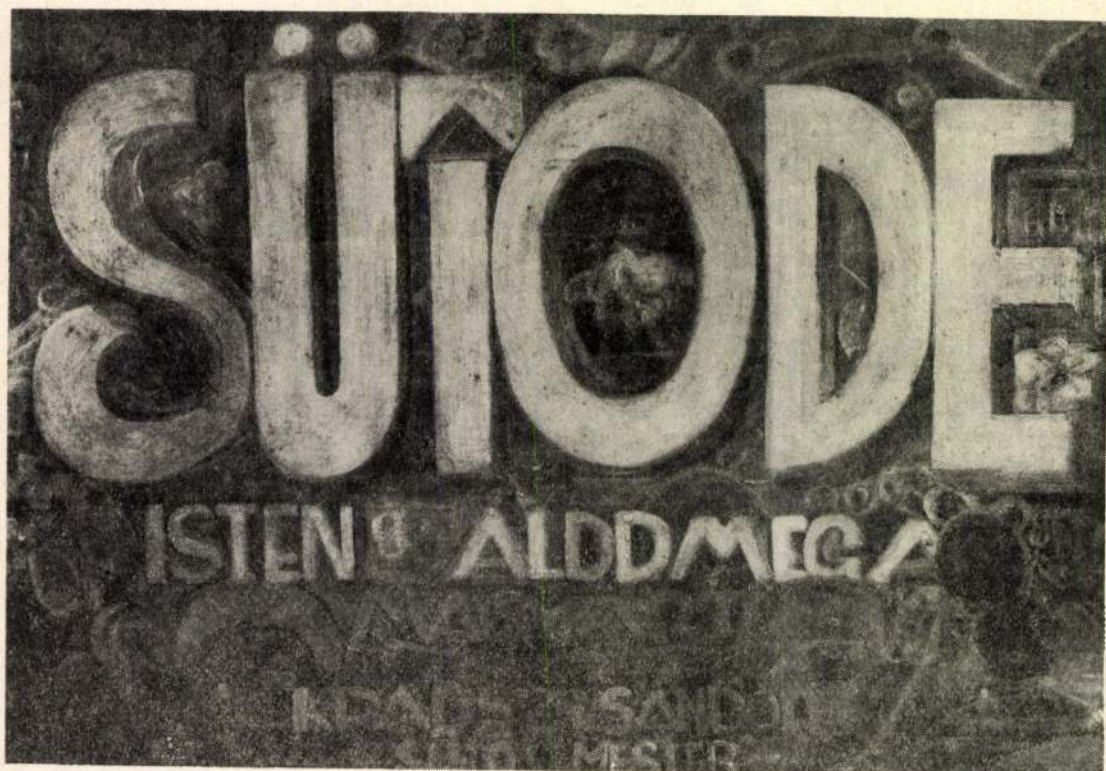
Az épület felújításakor a tervezők a múzeumi funkciót és építészettörténeti emlékek számító épület eredeti koncepcióját próbálták összeegyeztetni.

Remélhetőleg a megújódott épület méltó helye lesz az elhelyezésre váró képzőművészeti gyűjteményeknek.

Jegyzetek

1. Kecskemét th. város Közgyűléseinek Jegyzőkönyvei (továbbiakban K. J.) 1902. ápr. 30. 97. t.
2. K. J. 1902. május 28. 120. t.
3. In Memoriam Márkus Géza Művészet, Szerk.: Lyka Károly 1913. 10. l.
4. Bródy Sándor; Egy építész ötletei Művészet, 1906. 304—306. l.

5. Lechner Ödön: Önéletrajzi vázlat
A Ház, 1911. 345. l.
6. K. J. 1902. augusztus 6. 189. t.
7. K. J. 1902. szeptember 30. 231. t.
8. K. J. 1903. február 23. 41, 42. t. és márc 27. 73, 74. t.
9. K. J. 1903. június 18. 169. t.
10. Kecskemét, 1903. augusztus 13. 11
11. ua. 8.
12. Lyka Károly: A magyaros ízlés terjesztése
Művészet, 1903. 138, 139. l.
13. Bródy Sándor: i. m. 306. l.
14. Kecskemét és Vidéke, 1935. július 15.

CÉGÉR (KÉSZÍTETTE: TÓTH MENYHÉRT)

TÓTH MENYHÉRT: VERS-TÖREDÉKEK

[Tóth Menyhért a mindennapi érintkezésben is szívesen élt a verses megnyilatkozással. Elmaradhatatlan volt Miske község május elsejei ünnepségén az ő versmondása, ahol legtöbbször saját költeményét adta elő. Verseit olykor papírra is vetette, s most ezekből adunk közre néhány töredéket.]

LÁTOMÁS

Ha fekszem nem vagyok
Ha alszom élek
Ha dolgozom égek
Sohasem vagyok magam ...
Munkám fényima.

(1967)

APÁM

Meseóriás volt.
Mély vizen híd, párkány.
Lába előtt hevert a hétfejű sárkány.
Fákat oltott.
Védője rügynek, virágnak,
Jó bort álmodott a világnak ..
Nyíló virágkehely a két kérges tenyér,
Benne édes gyümölcs és az izés kenyér ...
Utamat, ha járom
Vagy ha szólít apám,
Vezet ez a két kéz
Vezet édesapám.

(1978. november 7-én Miskén az öregek
otthonának avatásán mondta el.)

CSENDBE HULUL

Csendbe hulul orcád mélye
Jöjj el értem száll, száll
Földvirágból édes méz hull
Csöndvirágból édes méz hull ...

KEDVES BARÁTOM

Kedves barátom
Szeretném néked átadni
Édes mesének megmaradt ízét
Az életed az én életem
Az örömöm a Te örököd legyen.
Ládd a kövek nyugalmát.
A test jaját számolják valahol.
Lakod már épül a valóság kertjében.

NINCS MARADÁS

Nincs maradás
Keszeg fejjel
Meszes mellel
Indulok.
Indulok
és futok egyre
Vár a szegybe
hegybe, hátba
megyek hátra
nem is látva
int a nyárfa.

(1975)

GÉMESKUTAK ELMÚLNAK

Gémeskutak elmúlnak,
Kaszál az idő ...
Kár menni papnak,
Leharapnak.

VITÉZEK GUMULNAK

Vitézek gumulnak a dombok mögött
És avarok ragyognak a völgyekben
Szendereg az est körülöttem
És élek a feleslegekben

HIGGYÉL BARÁTOM

Higgyél barátom türelemmel
Kimosok egy inget, beszenyeesít.
Népkonyháknak íze tisztítja homlokod
Idesodort az idő

TYÚK A NAGY MINDENSÉG

Tyúk a nagy Mindenség
Tojik, kotel, költ.
A kis tojásokat temeti a föld.
Kicsisírke az ember,
sír, sipákol
vak a csipától,
anyja fülét sérti:
mikor mondja: «férfi»!

(1968)

KICSI RIGÓM FOLYTASD

Párom meggyet hoz fatálon,
Ringok, korhadt gondbatáron
Határán az estnek
Kell a fáradt testnek.
Fehér szöttesemet
Nyírfára akasztom
Bástya, menedékház, fogadó, vagy klastrom
Egész vagyonom ez.
Mindenkinek adom.
Kicsi rigóm folytasd
Ha én abbahagyom.

ÉG, FÖLD

Ég, föld
Megáll egymagában
Velem szökik virágba
Fölfordulok, azt sem bánom
Életem túl van a halálon

(1973 május)

(Közreadja: BÁNSZKY PÁL)

„A SZERETET EMELI FÖL AZ EMBERT”

— Tóth Menyhért vallomása —

Századunk nagy irodalmi pörei mögött meghúzódnak a legjelentősebb magyar festőké, képzőművészeké: a Csontváryé a Derkovitsé, Nagy Istváné, Egry Józsefé, Kondor Béláé — és Tóth Menyhérté is. Már életükben érezték-érezhették a félretettséget, művészetük merev skatulyákba szorításának izzadságszagát, eredményeik-rangjuk kicsinyesen sanda fosztogatását, emberségük ki kezdését és az elhallgatást; a legfájóbbat: a durva tudomásul nem vételt. Utókorukban vagy föllángol a vita fölöttük vagy az elhallgatás-agyonhallgatás, legfőljebb alkalmi (vagy évfordulós) megemlékezés jár nekik.

A Tóth Menyhért-pörre Pintér Lajos költő figyelmeztetett: Sokan álltak a sírja mellett olyanok, akik azt vigyázták, hogy föl ne támadjon, föl ne támadhasson. Életében ő maga is visszahúzózó volt, hiszen az első és második kiállításai között több mint két évtized telt el. De amikor már sorra nyíltak tárlatai, (a 60-as évek közepétől) nem lehetett nem számolni vele. Legfőljebb elhallgatni, féltékenységből szidni, alulminősíteni, hasonlítgatni, róla szólva másra gondolni — ezt lehetett s tették is sokan a hivatalosak és teszik ma is. Nemcsak korszakos jelentőségű színész (Latinovits Zoltán), meghatározó jelentőségű író-költő — Kondor Béla vagy Tóth Menyhért sem kapott például Kossuth-díjat. Nem kaphatott. Bezzeg a — dehát minek sorolni. Ne essünk a pörben csahosak kicsinyességébe. Az igazi és jelentős magyar művészeti értékeknek nincs szüksége védelemre. Csak idő kell hozzájuk. Előbb-utóbb érvényt szereznek maguknak. Érzelmeinkbe fészkelődnek, hatnak ránk, alakítanak bennünket — akár a rilkei parancs szerint is. Csak félre a prekoncepciókkal, a konzervtanulmányokkal, a mindig-máshová-másra kacsintgatásokkal.

Tóth Menyhért vallomása (elhangzott a kecskeméti Megyei Kórház Egészségügyi Dolgozók Klubjában, 1978. január 26-án, kiállítás megnyitóján) és a vele készült beszélgetés (fölvettem 1978. április 6-án, Kecskeméten, a Megyei Művelődés Központban, az általam vezetett Tóth Menyhért-könyvpremierén) észjárásához, gondolkodásmódjához, emberségéhez és egyúttal művészetéhez is közelebb visz. Beavat bennünket a világába. Csak őszintén, nyitott szívvel közeledjünk hozzá. Ő is olyan volt. Nem túrt hamisságot és mellébeszélést. Művészetében sincs ilyen.

De figyeljük őt.

* * *

Úgy állok előttetek — az egészségügyi dolgozók körében —, mint az élő lelkiismeret előtt. (. . .) Rátok van legnagyobb szükségem. Nekem is, meg nekünk, a ma emberének. Miért? Azért, mert csak élő ember alkothat, ha alkot. És élő ember cselekedhet. És csak élve cselekedhetünk. Jóllehet ez a cselekvés, ez a mozgás talán a földi létünkön túl is él, létezik. (. . .)

Az egyszerű brosúra szerint a művészet: az érzelem és az értelem megnyilatkozása. Én hozzáteszem azt, hogy maximális megnyilatkozása kell, hogy legyen. Mert ha nem az, akkor lehet valamilyen művészkedés, vagy lehet ilyen vagy olyan, de nem teljesfokú. Nem lehet teljes értékű, mert nem maximális mozgású, maximálisan élő. Tehát ez a két elem, érzelem és értelem, lényegében ez a két fogalom határozza meg az embert. (. . .)

Itt valahol láttam egy növényt, ami lehel, oxigént lehel nekem. Mit lehelek én, vagy mit adok én a világnak? De elsősorban mit adok embertársamnak, mert hiszen nem vagyok egyedül. Amióta van két ember, azóta közölni kellett egymással valamit. Mit adok embertársamnak? Olyat, ami ártson neki? Vagy nekem is? Ha énnekem árt, az nem biztos még, hogy őneki is árt. De olyat kell adnom, hogy őneki is hasznára legyenek, és magamnak is.

Még azt is állítom, hogy nem hiába forog a földünk. A nagy idő terében mit számít a 10 ezer vagy 20 ezer év; de nem hiába forog. És még visszafelé se forog. Amire képes az ember, azt ki kell hoznia az embernek. Úgy, ahogy azt József Attila fogalmazta meg: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.”

Még azt is kérdezem, hogy mi ez a szó: festészet? Festészet? Miért ez a festészet? Ha most azt mondjuk, hogy abban az összejtben megvan a mai ember, mert meg is volt benne, mint ahogy a búzában megvan a jövő évi termés. De ugyan megvan-e benne? Itt a dolgokat detailozzuk: Ez nekem megfelel, s neked nem felel meg. Most már a történelem annyi pofont és annyi jót is kapott, hogy a ma embere már ki tudja bogozni: mi az, ami tényleg előre viszi a dolgokat. Nem új dolog ez, ha azt mondom: emberség. Az emberség vagy szeretet — ez egy plusz, ez egy olyan dolog, ha akarom hozzáadom, ha nem akarom, nem. De ha nem adom hozzá, hát akkor, ahogy mondja a paraszt: amilyen az adjon isten, olyan a fogadj isten. Amilyen a sugárzás, vagy amilyen a hang, olyan a visszhang is. Tehát nem mindegy az, hogy én hogyan adok. Vagy hogyan adunk. Vagy mit közlünk és hogyan közöljük azt embertársainkkal. Mert úgy kapjuk azt vissza. Tehát ezért maximálisan fáradni kell. Ez nem könnyű, ma sem könnyű. Mondok egy hasonlatot. Vegyük a márt. Most megy egy film Balzac-ról. Balzac egy padlásszobában írta remekműveit. Gauguin bankár volt és lebujaiban lakott, meg hát más helyeken. Azért, hogy zavartalanabban tudjon dolgozni. Undorodott az akkori rothadó Párizstól. Ma sem könnyű. De nem is lehet könnyű. Ma is tapasztaljuk a köznap életünkben, hogy milyen pókhálókon kell átjutnunk. Rajtunk a pókháló, de át kell törnünk a pókhálókon, a padlás pókhálóján. Vagy ugye jó helyen vagyunk, de tele pókhálóval is. Azt át kell törnünk.

*

Kedves Menyus Bácsi! A rólad szóló, most bemutatott kis könyv (Bánszky Pál: Tóth Menyhért. Bp. 1978.) 30. eddig készült munkád reprodukcióját közli. Én arra lennék kíváncsi, hogy most, túl a 75. életéveden: mit tervezel, min dolgozol. S hogyan jelentkezik majd művekben nálad a legutóbbi, távoli utazásod. Ez is nagy dolog volt az életedben, s Rád jellemző, hiszen korábban egyáltalán nem utaztál. Idős korodban viszont egyből messzire, a Kanári-szigetekre röptél. Milyen élményt adott az ismeretlen világ?

Az tény, hogy most 75. évemben vagyok, de a felelősségtudat erős bennem, hogy mit is adok embertársamnak, tágabb értelemben: a ma emberének mit is kell adnom. Amikor festek, akkor nem gondolkodok annyira. A bensőmre hallgatok. De amikor leteszem az ecsetet, azon gondolkodom, hogyan adom, és jól adom-e ezt. Ez számomra nagyon komoly kérdés, mondhatom azt is, hogy élet-halál kérdése. Felelősség kérdése is. Azért örülök ennek a föltett kérdésnek, mert magamnak is fölteszem. Engem az foglalkoztat most tulajdonképpen, hogy mit kell és hogyan kell adnom. Ez a szó, hogy szintézis, olyan fogalom, hogy abba mindent de mindent össze lehet sűríteni. Mindjárt hozzáteszem azt is, hogy korunknak megfelelő eszközökkel. Hogy tartalmában mit foglal magába, mit hordoz, részletesen elmondom. Három éve kint jártam a Kanári-szigeteken. Úgy indultam, hogy tulajdonképpen az Alföld is tenger, itt szü-

lettem a tenger közepében. Lényegében mit láthatok ott is: a mozgó tengert. Azt gondoltam, hogy újat nem fogok látni. Azért érdekes az, hogy amikor a repülőre ültem, megfeledkeztem mindenről, még arról is, hogy festő vagyok, csak mentem, mint egy gyerek. A kíváncsiság kétvállra fektette a félelmet is. Arról a szigetvilágról a tenger volt az első benyomásom. A tenger tulajdonképpen az én apám-anyám, mert előbb voltak a vizek, aztán jött a száraz az erupció révén. De ez nem is olyan borzalmas, nem is kell tőle félni, hiszen él, mozog, ez az apám-anyám, itthon vagyok. Valóban, mindjárt annyira otthon éreztem magam, mintha apám-anyám ölében volnék. Persze annak a világnak az őslakói nagyon érdekeltek, hogy kik voltak ezek. Hát hallottam, meg láttam is régészeti kutatásokat, de azt az embert, azt a világot egy szálíg kiirtani...! Békés emberek voltak, és úgy éltek ott, hogy már a görögök is paradicsomi világnak mondták ezt a szigetvilágot. Joggal, mert 30 km választja el Afrikától. Summa summárum, ez a világ nem volt ismeretlen már az ókori emberek előtt sem, paradicsomi világnak tartották. Joggal, mert egy mérges legyecske vagy egy mérges kígyó vagy egy mérges növény nincs a szigeten. Szóval ideális környezet, ideális klíma. A feleségem megkérdezett egy idős embert (aki nem volt ugyan őslakó), hogy itt nincsen semmi mérgező? Azt mondja az öreg, az attól is függ, hogy azt a földet milyen emberek lakják. Ott vannak a mérges állatok is, ahol mérges emberek vannak. Elképesztő volt ez az ember, mert túlzott, de mégis gondolkodóba ejtette az embert. A mi civilizált világunk a civilizáció jogán irtotta ki ezt a világot. Engem ez nagyon-nagyon bánt. Joga volt-e a civilizációnknak kiirtani azt a világot? Ez annyira megfogott engem, hogy nem is tudtam tőle szabadulni, de nem is akartam. Kifeküdtem a tengerhez és az élt bennem, hogy miért nem részesülhet minden ember abban, amiben én most. Mert tényleg az ottani atmoszféra gyógyít, nagyon-nagyon jólesik, és az egészségünkre szolgál.

Kíváncsi voltam aztán a szakmai életre. Las Palmasban van két művészeti akadémia. Az egyik nívósabb, a másik szakkör jellegű, ott tehetségkutatás folyik. Hát ezekre voltam én kíváncsi. Megismerkedtem egy kollégával, az el is vitt, és bemutatott az igazgatóhelyettesnek. Egy megnyitó alkalmával csöppentem oda, egy akvarellista realista módon megfestett munkái voltak ott. A professzor, aki megnyitotta, mindenkit odagyűjtött, hogy itt egy magyar művész. Ez kérdésnek tűnik, de így volt. Ők nem szeretik magukat spanyoloknak nevezni, hanem kanáriaknak. Egy kolléga meghívott az otthonába, 70 km-re van a szigeten egy kráter, annak a tövében telepedett le a feleségével és öt hónapos csecsemőjükkel. Ennek a kollégának az ősei talán lengyelek voltak. Európában közismert, és arról is meggyőződtem, hogy nagyon tehetséges. Kokoschkának volt a növendéke két évig. Bécsben, Párizsban nagy sikerei voltak, Európát elhagyva keresett egy helyet magának a világ olyan részén, ahol meg tud erősödni, meg tud tisztulni. A világnak szüksége van az erős emberekre, hogy meg bírjanak küzdeni az antierőkkel. Mintha csak fiatal főiskolás magamat láttam volna benne. Amit alkot, az faplasztika, és mind-mind fehérre festi. Miért fehérre? Azt mondja, hogy neki a fehér a legmaximálisabb érték. Na mondom, barátom, akkor helyben vagyunk, rokonok vagyunk. Kiderült, hogy vegetáriánus. Hát én is az voltam. Meghatott, megindított bennem valamit ez az alázat a természet iránt. Ő azt mondja, hogy a Krisna-vallással tart kapcsolatot. Ez a festő barátom elmondta, hogy ezután szüzességet vállalnak mindketten a feleségével, úgy élnek, hogy az erőiket koncentrálják, megerősödve aztán prédikálnak és alkossanak valami olyat, amit érdemes. Ez az ember nagyon megindított engem. Úgy kereste a kenyerét, hogy ott az egyik nagy szállónak csinált intarzia famunkákat, amik ugyan nívósak voltak, de azt mondja, előbb-utóbb abbahagyja, mert nem szereti ezt a munkát. Csak azt, ami az övé. Különben eléggé szerényen és visszavonultan élt. Mindez nagyon meghatott engem, hogy ennyire rokonok va-

gyunk. Ezek az ősök, ezek az ártatlan emberek, akiket kiirtottak egy szálig! Én olyan nagy probléma előtt állok, olyan nehéz helyzetben vagyok, hogy mindezt ki kell fejeznem! Ott született meg bennem, hogy majd egy ember figurát fogok festeni, aki meghajol a természet nagysága előtt, a földig hajol, mint aki egy a földdel, egy a természettel, és viseli a világ gondjait, fogyatékoságait. A hátára fogja, és ő vállalkozik arra, hogy át is minősíti a világ fogyatékoságait, ezt a legégetőbb problémát. Most ha visszakanyarodunk akár a mi állapotunkba, hogy mi a problémánk, mi a teendőnk, milyen perspektíváink vannak — mert vannak! Biblikus mondás, de vállalom, mert igaz: „Ha a ti igazságotok nem több, mint a farizeusoké, akkor nem mentek be Isten országába!” Én hiszem, hogy a mi igazságunk több, mint bárkié. De ez a gyakorlat igazsága, és nem a gyakorlat igazsága csupán. A mi problémánk, szegényünk az, és mi felelünk azért is, hogy a világnak egy másik sarkán emberek elpusztulnak ártatlanul. A mi rendeltetésünk nem más, mint ezt megakadályozni. Mivel? Fegyverrel! Milyen fegyverrel? Minőségi fegyverrel. Milyen ez a minőségi fegyver? A világosság fegyvere, a sugárzás fegyvere, amely a sötétség ellenfele. Mert a sötétség nem bírja a világosságot. Igen, ez a fegyver kell, ez a mi korunk fegyvere. Ez a szeretet fegyvere, az emberség fegyvere. Ha pofon ütnek is, akkor is szeretem, mint az anya, ha belerúg a gyerek. Szeretem, mert tudom, hogy kicsoda ő, ha látens állapotban is, de magában hordja a legmaximálisabb emberi minőséget. A megbeszélés vagy sugárzás minőségi fokú legyen, az emberség domináljon benne. Hogyan domináljon? Melléktermék-mentesen, nem melléktermékkel. Amire képes vagy ma, akkor csináld meg ma! És ez nem erény, hanem kötelesség. Szóval én itt tartok ma. Ez önarckép is. Ha például valaki akár írással, vagy akár a munkapadnál önkéntesen vállal valamit, nem csak úgy, hogy visszakapom-e azt amit adok, hanem úgy, hogy meg vagyok róla szentül győződve, hogy ez a mának kell, szüksége van erre az embernek, hogy emberibb ember legyen, az ugyanezt csinálja. Én ezt színekkel csinálom és formákkal, szerkezetekkel, a lehető legtömörebben és legkifejezőbben. Már odajutottam, hogy fehérrel, fehérrel a fehérben a lehető legkevesebb formával és minél tömörebben mindent átsugározni, még a gonoszágot is.

Bocsánat, de most a következő foglalkoztat. Egy figuráról van szó, amelynek kezei, lábai nincsenek. Vannak neki mellei, amint előlről szemben látom, és a képnek a másik felén dimenzionálisan hátulról látom. Síkban, nem dekoratíván. De ha síkban is beszélünk, az nem jelenti a dimenzióinak tagadását, sőt, a dimenzióinak a szintézisét. Mert látom előlről, és látom hátulról a másik részét, ezzel is szintézist fejezünk ki. Mindezt egy figurával, tömören elmondani. Előbb úgy volt, hogy ennek a lénynek a hátán volt egy ovális — markáns színekkel — pirosak, feketék, zöldek, kékek. A fehér a színek szintézise, a kifejezések kifejezése, a fehérnek minden szín alantasabbja, fogyatékosága a kifejezésnek. És akkor miért ne hasza, sugározza át a fehér az egészet? Ez nem idealizált világ. Például a szocialista világon belül minket elpusztíthatalan szálak kötnek össze. Ezt mondták már mások is régebben. Én szentül hiszem, hogy engem ilyen szálak kötnek össze embertársammal. De próbáljuk ki a gyakorlatban, hogy képzelem. A kötelék az én nyakamon, s a kötelék az embertársam nyakán. És ez a kötelék, ha húzódom, távolodom embertársamtól, akkor szorul a nyakamon. Ki lehet próbálni a gyakorlatban. Minél jobban közeledem embertársamhoz emberséggel, szeretettel, annál jobban lazul a hurok, és minél közelebb kerültem embertársamhoz, annál szabadabban lélegzik a tüdőm, a lelkem, a szellemem — ha van. Kérem szépen, itt vagyok közel embertársamhoz, meglazult a hurok, szabad vagyok. Akkor vagyok legszabadabb, amikor a legközelebb jutottam embertársamhoz. Tehát csak két alternatíva létezik: vagy távolodom embertársamtól, vagy közeledem hozzá. Ki lehet próbálni, hogyan élhetek és mikor vagyok szabad, ha közelítek vagy távolodok! És ez korunk emberének

feladata, a gyakorlatban is kipróbált igazságot kipróbálni. Az egész világ emberének a feladata, hogy erről győződjön meg, ezt vegye alapul és ezen gondolkozzon. Hiszen beszéltek már a jóról meg az igazról a könyvek meg egyéb alkotások is, de soha nem volt erre nagyobb szükség, mint ma. Mitőlünk, emberektől függ, hogy megváltjuk-e magunkat vagy sem. Ne várjuk mástól a megváltást, mert tisztán csak tőlünk függ. A történelem elég példát szolgáltat erre. A festészetben, amit csinálók, ezt én elsődlegesnek érzem, és ezt szeretném kifejezni. Most a legutóbbi munkám is több mint két méteres figura. Eltűnt a színesség, eltűntek a markáns színek. Igenis, megváltoztathatjuk az egész embernek a negatív hiányosságait. Mert a gonoszság inkább hiányosság. Csak módot kell találni a sugárzásra és azzal a telítettségi fokkal kell sugározni, hogy az tényleg hasson. Mert ha két ember találkozik, az egyik is a jóval van telítve, a másik is. Az egyik azt mondja a másiknak: „Én adni akarok neked valamit”. „Én is adni akarok neked valamit”. „Nekem nincs szükségem, komám, nekem ne adjál semmit.” Mi történik, ha az egyik is akar adni, a másik is? Egy kvantum keletkezik közöttük: oda mennek, ahol hiányosságok vannak. Itt van az önzetlen embernek meg az önző embernek a fogalma. Meg a telhetetlenség, a sötétség. Igen, az elraktározás. Mert az csak befogadó, nem termelő, hanem emésztő. Mert a telhetetlenre azt mondjuk, hogy ötszáz gyomra van, nem elég neki. Nem veszi észre, hogy az már nem is az övé, mert arra már nincs szüksége. Tehát a mi feladatunk az, hogy ezt a szeretet fegyverével semmisítsük meg. A minőség fegyverével. Ez az, ami most foglalkoztat.

Én az életutad, a magányodat is csodálom, hiszen tulajdonképpen öt évtizeden keresztül egyedül éltél. Szülői környezetben, szüleid mellett ugyan, de magad voltál. Volt olyan 24 évod, hogy még kiállítás sem csináltál, egyedül, magadban dolgoztál. A főiskolai évek után elmenekültél a fővárosból, most pedig viszonylag ritmikus élettel, sok kiállítással jelentkezel — eleven, mozgalmas életet élsz. Nagyon nagy a különbség a fiatalkori visszavonultság és az idősebb korodbeli mozgalmasság között.

Igaz, hogy amikor én a főiskolára kerültem, úgy voltam, hogy tanulni mindig szerettem, a tudásvágy mindig hajtott. Édesapám 4 éves koromban vett nekem egy ábécés könyvet. A nővérem 5 évvel idősebb volt, az ő könyveit is mindig én olvastam. Szerettem vele versenyezni, bennem volt, hogy én is tudom azt, amit te. Szóval édesapám nekem is vett könyvet, s én ötévesen kerültem be az elemi iskolába. Előbb nem akartak fölvenni, de amikor megismertek, és látták, hogy folyékonyan olvasok, örömmel fölvettek. Én így voltam a főiskolán is. Láttam azt és éreztem, hogy lenéznek engem, voltak olyan kollégák, de én nem nehezteltem rájuk. Engem fűtött az, hogy tulajdonképpen itt vagyok a dolgok gyökerén. S Vaszary mester, hogy úgy mondjam, nagyon megfelelt nekem. Pár nap alatt rájöttem, én tulajdonképpen örülök, hogy ide kerültem. Azért, mert nem erőltetett semmire, engedte, hogy magammal is foglalkozzam. De az a társadalmi helyzet, amiben voltam, az bizony nagyon visszás volt, és nekem nem tetszett. Én a modellekkel, akiket festettem, együtt éreztem már akkor is, mert úgy gondoltam, hogy ők a kornak a kivetettjei és megaláztatottjai. Voltak ott betegek, meg olyan asszony, aki a gyerekét is elhozta, mert élnie kellett. Én láttam és éreztem, hogy itt olyan társadalmi feszültségek, differenciák vannak, amelyek engem nagyon izgatnak és foglalkoztatnak. Tudtam, hogy nekem cselekedni kell, de magam is úgy voltam, hogy kirekesztettnek éreztem magam. De a mesteremmel jól megvoltam. A probléma a négy évem át mindig foglalkoztatott, s mindig jobban. Akkor még nem tudtam, hogy miért festettem monumentális figurát, most tudom már. Olyan feszültségek éltek bennem, hogy nem tudatosodott, csak csináltam nagy fűtöttséggel. Magányos voltam tehát a

főiskolán, de azért voltak kollégák, akik figyelemmel kísérték, és azért jöttek tanácsokért, és érdeklődtek. Például Szántó Piroska, László Gyula, Bánhidy Andor, Kerényi Jenő. Amikor én Miskére elvonultam, akkor írtak, s kapcsolatot tartottunk.

Én úgy éreztem, hogy nekem vissza kell mennem a falumba, s nekem számot kell adnom, hogy mit csinállok, miért is csinálom. Ez is elsődleges, élet-halál kérdése volt, aztán az évek folyamán megkaptam a feleletet minden kérdésre. Lényegében a mostani korszakom és az első az ugyanaz, csak letisztultam, mellékterméktől mentesen. Csak véleményem szerint optimistább lettem. Most az foglalkoztat, hogy lehet-e még tovább, lehet-e tisztultabban. Elfogultságnak tűnik, de amit eddig csináltam, az is valami. Úgy érzem nem változtam, de azért ennyi idő után szublimáltabban, letisztultabban, korunknak megfelelően tudom adni a dolgokat. A lényegét. Az embernek az emberért, és az embertől az emberig. Ez a cél. Tehát minősítésről van szó. Mert magunkban hordozzuk a minősülésnek a képességét. Azt, amit mindenki, minden igaz alkotó, amint József Attila is mondja: „Te tudod, a költő sosem lódit, az igazat mondd, ne csak a valódit”. A fényt! Nem csak az optikai fényt! Az optikai fényen keresztül lehet eljutni ide, ez viszont nem olyan fok, ahol megmaradni etikus: mert a Napnak van még nap fénye vagy van egy olyan sugárzása, amely az egész kozmoszt egyben tartja. Bennem van egy makulányi valamiscskéje, de azonos valami. Tehát az analitika eljuttathat bennünket a megismeréshez, mert a dolgok azok amik, csak a róluk alkotott fogalmaink vagy helyesek vagy helytelenek. Ám ha helytelenül fogom föl, akkor az én bőrömrre megy. Elég, ha eljutunk a valóság valóságának a felismeréséhez. Ez a hazatalálás. S ez emberi kötelesség, ehhez a lehetőség adva is van. Ez korunkban sem könnyű. A szellemnek, a léleknek a padlószobájában pókhálók vannak ma is. Csakhogy ezt nem könnyű átvágni, ami pedig korunk feladata. S akkor kijutunk a fényre, a tiszta valóságnak és az igazságnak a felismeréséhez, s együtt megyünk a valósággal.

Einsteinnek nagyon igaza volt, amikor azt mondta, hogy hasonló hasonló vonz. Amikor bejut az ember ebbe a hasonló hasonlóba, akkor úgy érzi, hogy otthon van. A születés vagy a halál közt is kicsoda összefüggés van! Kezddhetem ott a munkásságomban, hogy megfestem a születést és a halált. Nem akkor kezdődött és nem akkor végződött. Kérem, bent van az ember egy menetben, de azt a menetet ismerje fel, és úgy éljen benne, hogy ember legyen embertársaival együtt. Szóval ezt érezni kell és megismerni. Amikor ennek a megismerésnek a birtokában vagyunk, akkor megyünk, de nem automatikusan, mert a visszaesés veszélye mindig megvan! Én mindig attól tartok, hogy ami bennem van, azt én el is veszíthetem. Igyekezni kell, hogy ne veszítsem el. Ha most valaki azt mondaná, hogy nem veszítheted el, mert ez adottság dolga, nem hinném el neki, mert nem így van. Mindennek megvan a nyoma, az életmódunknak is. Mert ha egy ökörnek vagy a kutyának a szájába három liter pálinkát töltök, attól az prüszköl, mert nem bírja. Hol tartunk ma? Hol van az ész, az értelem? Pedig adva van! Én vállalom azt, hogy a tehetség kötelez. Márpedig mindenki tehetséges, mindenki született valamire. Éljen mindenki emberi életet, úgy, hogy saját magának és embertársainak is épülésére szolgáljon. Ez nem szentimentalizmus . . . Szándékosan ne ártsunk magunknak és embertársainknak se. Ez nem kicsinyesség. Sok családi probléma is van az alkohol miatt korunkban. Kérem szépen, ugyanannyi férfi születik, mint nő. Nekem egy nő jár, több nem. Ha én demokrata vagyok, akkor ezen gyakoroljam az emberségemet. Na, akarjam így bebizonyítani, hogy én ember vagyok. Szeretni kell azt az embert, és akkor kapok is, de nem csak várni kell, mert akkor nem sikerülhet a házasságom sem. A fiatalságunknak is ezt ajánlom. A szeretet emeli fel az embert, és az viszi az emberi minőség felé. Tényleg érdemes élni, és szép is ez az élet. Csodálatos is amellet. Elmúlás? Örök jövő! Hisz mindig jön!

Csodálatos élmény, hogy mindig új dolgok jönnek. Mindig a legőszintébben, a legteljesebb hittel, meggyőződéssel adni embertársainknak. És ez nem erény, hanem kötelesség.

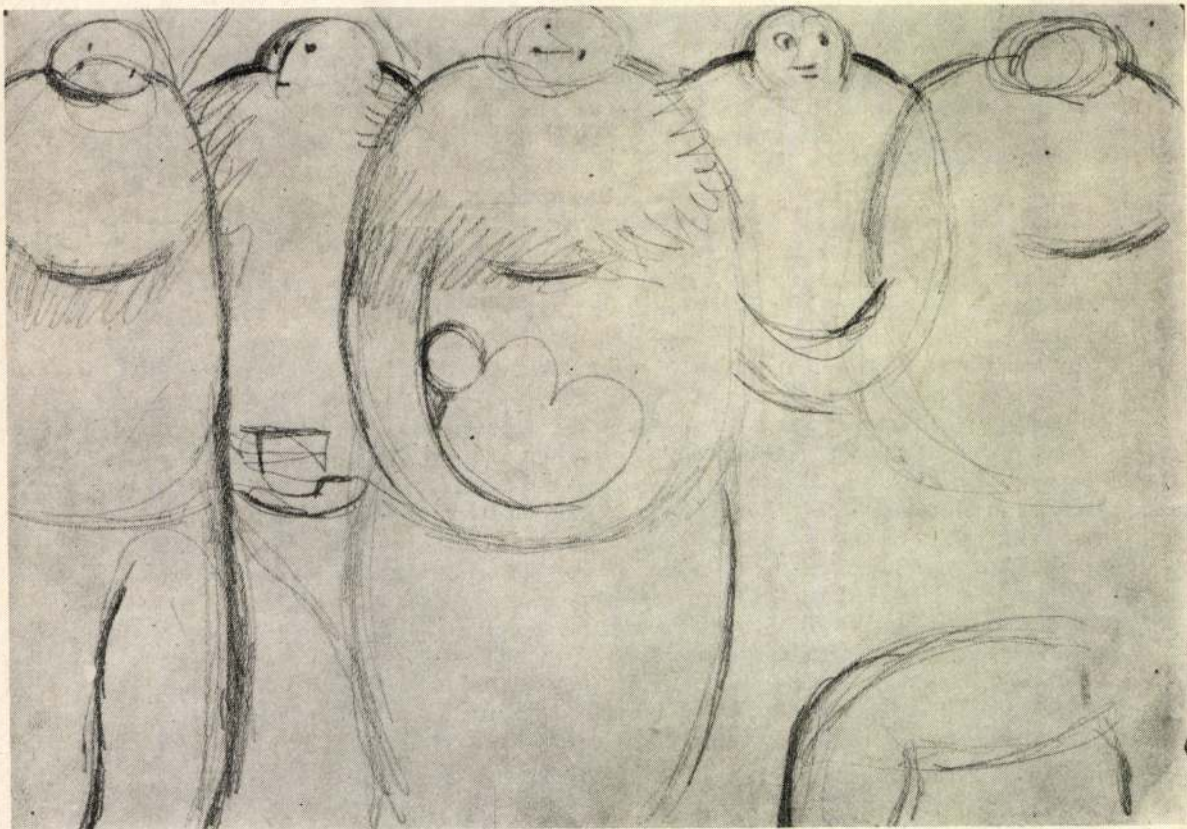
*

Tóth Menyhért vallomását egyik versével lehetne még folytatni:

„Fehér szőttesemet nyírfára akasztom
Bástya menedékház, fogadó vagy klastrom,
Egész vagyonom ez,
Mindenkinek adom.”

Vigyázzunk rá, hiszen nekünk adta.
Mert ő maga elköltözött: ad sidera.

SÜMEGI GYÖRGY

TÓTH MENYHÉRT: PARASZTOK (VÁZLAT)

A TÓTH MENYHÉRT-I ÉLETMODELL

„Mi köt engem ehhez a világhoz?
Ha valaki megkérdezné a napraforgót,
hogy miért fordul állandóan a nap
felé, miért kívánja a napot? Vagy a
gyermek miért szereti az édesanyját?
Így vagyok én a falummal.“

(Tóth Menyhért)

„Szeged—Mórahalmán születtem 1904. január 2-án. Édesapám szőlőmunkás volt (vincellér) Szeged-Alsóközponton egy jobbmódú ügyvéd szőlőjén. Az első világháború előtt Miskére költöztünk, ahonnan szüleim származnak. Az elemi iskola hat osztályát itt végeztem. Édesapám négy évet töltött az első világháborúban. Én ezalatt édesanyám mellett nyaranta kenyérkereső családtagként napszamba jártam. Voltam uradalmi hónapos béres 14—16 éves koromban, később édesapámmal részesarató . . .”
— írja gyermek- és ifjúkoráról a sajátkezű írásával fennmaradt életrajzában. Ötéves volt, amikor szüleivel Miskére került, és ezt követően évtizedeken át az országnak ez a szeglete vált otthonává, alkotótevékenységének színterévé és ösztönző forrásává. A főiskola befejezéséig a faluban és a közeli tanyavilágban hétszer cseréltek bérlekást, amíg 1937-ben beköltözhetek saját otthonukba a Rákóczi soron. A ház előtt fűzfaliget húzódik, amelynek „ezer arca van — emlegette többször Tóth Menyhért —. Lecsonkítjuk, de tovább él.” Hátul a paprika- és kukoricaföldek óriási táblája, kerítés sem zavarja a szétekintést az Alföld végtelen távlatú látványában. (Nem húzott kerítést Tóth Menyhért a ház mögé, tartotta magát a világháború idején fennmaradt mondáshoz, hogy „a ház kerítéssel olyan, mint a láger”.) A ház közelében folyik a Vajas patak, fürdésre, csónakázásra alkalmas vízzel. Tóth Menyhért sokat emlegette a tíz kilométerre levő Kalocsa szellemi ihletésében fogant népi barokk építészettüket, a rajtuk ékszerként függő paprikafüzéreket, a Sipos bácsi által készített „huszárcrákós” Szent János szobrot, amely az első világháború alatt még a falu szélén volt felállítva, ahol az út bekanyarodik. Dicsérte az emberek szorgalmát, példaként emlegette az ezermester Sipos bácsit, aki a Lánchidat is megcsinálta Jargan József házában a homlokzatára és olyan erős ember volt, hogy a kisujján tartotta a színültig megtöltött malteres vödört. Szeretettel beszélt a főkötős, viseletbe öltözött asszonyokról, a „tányércú, derűslelkű, búzavirágzemű emberekről.”

Miske szlovák eredetű település. Lakói 1968 őszén ünnepelték a falu fennállásának 250. évfordulóját. Mária Terézia idején Trencsén vármegyéből huszonöt család telepedett ide. Az idős emberek ma is kettős nyelvhasználattal élnek, szlovákul és magyarul egyaránt beszélnek, de magyarnak tartják magukat. Tóth Menyhért is ezt vallotta magáról, de jól beszélt a szlovák nyelvet is.

Ez a szűkebb pátria, a falu természeti környezete, építészete, hagyománya és hiedelemvilága, derűslelkű lakossága lett igazán az első, maradandó élményeinek a színtere, művészetének sokoldalú ihletője.

Életrajzát Tóth Menyhért így folytatja: „Tizennyolc éves koromban elmentem Kalocsára szobafestő inasnak, abban a reményben, hogy rajzoló és festő hajlamomnak ezúton érvényt szerezsek. Bár nagyon kedveltem ezt a mesterséget, ezirányban mégsem nyújthatott kielégülést. Ez időkből ismerkedtem meg Kalocsán Horváth Gézával és

Baján Éber Sándor festőművészekkel, akik rajzaim alapján tehetségesnek találtak. Sokat rajzoltam természet után is ebben az időben. Leghőbb vágyam volt a Képzőművészeti Főiskolára bejutni, hogy teljesen átadhassam magamat a rajznak, a tanulásnak. 1929-ben vettem fel a Főiskolára. Itt Vaszary, Réti és Kandó mesterek voltak a tanáraink.³

A Főiskola elvégzése után falura vágytam a nép közé, ahonnan származom. A paraszti nép életének minden megnyilatkozásával vonzott.”

A harmincas évek közepén, a Főiskola befejezése előtt Bicsérdi Béla előadásainak hatására áttért a vegetariánizmusra. Növényi eledellel élt és az új életmódra való áttéréskor a változás nyomatékaként *hallgatásba burkolódzott*. „Mandzsettás társaim gúnyoltak — emlékezett vissza —, sánta paraszt gyermeknek, sőt bolondnak tartottak. De valami belső kényszer azt mondta: hallgass! Minden marhaságra ne válaszolj! És akkor hetekre, hónapokra elhallgattam . . . Bármit szóltak ráhagytam, csak dolgozhaszak. Ösztönösen éreztem, hogy nekem hallgatnom kell, befelé néztem és a belső szóra hallgattam. Amikor a Főiskola felszólítására édesapám eljött értem, engedelmeskedtem, de neki sem válaszoltam. Leírtam, hogy nincs semmi baj és haza fogok menni. Hajón utaztunk haza, de hazáig meg sem szólaltam. Szegény édesapám kivette a pénzt a zsebemből. Mosolyogtam és magamban szóltam hozzá. Az indulás előtt a háziasszonyom is kivett a zsebemből pénzt, de nem szóltam neki. A házmester értett meg. Azt mondotta: »Minek bántják ezt az embert, amikor az senkit nem bánt.« Vaszary mellett — aki védelmébe vett — neki is hálás voltam. Ha valaki emberi hangon szólt volna hozzám válaszoltam volna. Azt vártam, hogy az emberek ismerjék fel a dolgoknak azt a valóságát, ami körülöttem és bennem van. Szegény apám sem értett meg, de megbocsájtottam neki . . . Egy fiatal kolléga, Ladó László — aki később baptista pap lett —, engem is mindenáron azzá akart nevelni. Pénzt tettem a kezembe és mutattam neki, hogy ő mellékvágányra jut. Hagytam magamat minden erőszakkal szemben, akárcsak Gandhi.”

Erre az időszakra emlékszik vissza az egykori főiskolai társ, László Gyula: . . . „volt közöttünk egy hallgató, összetört testű és arcú társunk, akiben látomások fényltek, akinek csendjében olyan dolgok alakultak, amelyek megborzongattak minket, fiatalokat és felidéztek bennünk Gulácsyt, Csontváryt, a nagy megszállottakat. Tóth Menyhért volt ez a társunk, akiben csodás, szinte nem is földi látomások keltek vérpiros madarakból, buja, vízjárta tájakról, akinek egy-egy gipsz-szobrában a növényi nyújtózkodáshoz hasonló emberforma lények zokogtak a semmibe, kapaszkodtak a megfoghatatlanba. Emellett ez a társunk úgy tudott hallgatni, hogy csendje tele volt szeretettel és megértéssel: nem lehetett nem szeretni, nem lehetett őt nem becsülni, és nem lehetett őt nem szólni, szinte melengető szeretettel, mert olyan magányos volt.”⁴

A Főiskola befejeztével Tóth Menyhért visszament Miskére és ott magányos emberként élt. Nem volt kivel megbeszélnie a dolgokat, ezért gondolatait gyakran papírra vetette. Az újabban előkerült *feljegyzésekből* minden különösebb értelmezés mellőzésével most is közreadunk néhányat.⁵

Ilyen gondolatokat jegyzett fel: „Mi célja a sietésnek?” „Sokat irkállok, de még mindig nem elég bátran, mert úgy gondolom, csak kedvetlenítek vele.” „Írásomat rövidítem olykor, hogy más ne értse”, „a teljes i. sz. teljes. Ez az igazság. 1939. február 7. este t.”. „Fehér az Istené. Tavasz. Fehér. Ezek még csak elemek. (1939)” Egyik 1936-ban készült rajzának hátlapján ez áll: „Gondolatfoszlányok két kép összehasonlításánál: A művészeti tevékenységnek az a célja, hogy az életre fényt derítsen. Az alkotás nem független a fizikai élettől. Kiteríteni a dolgokat! Nem a látványt szolgálni, mert a valóság kevesebb!”

Az első alkotóperiódusában — hozzávetőleg 1935—1945-ig — többször találkozunk a festményekbe szervesen beépülő, a középkori táblaképek felirataihoz hasonló „*mon-datszalagok*”-kal.

Például: a *Költőzködés* című 1938 körül készült festményének a bal felső szegélyénél ez olvasható: „Isten vezesd a népedet”. A *Boldogasszony* című, 1939-ben keletkezett festményének ez a felirata: „Édes Mária segíts!” Ebben az évben készült feltehetően az *Eszményi táj* című képe is, amelynek a következő a szövege: „Égi elmerengés”. Az 1939-es évre tehető *Falusi templom* című festményén ez a felirat áll: „Isten az úr. Isten az ember is. Minden jószág Isten.”⁶⁶

Az idézett feliratok vallásos emberre valló megnyilatkozások. De nála ez sem ilyen egyszerű fehéren-fekete igazság. Foglalkoztatta a keleti misztika. Felfedezhető alkotásaiban a buddhizmus hatása. S ha nem is lehet napimádónak tekinteni, de sajátos panteizmusa, rendszeres napba nézése közel állt ehhez a felfogáshoz is. „Amikor szüneteltettem a Főiskolát, olyan belső érzésem támadt — mondotta egy interjú alkalmával —, hogy belenézek a napba. Szükségét éreztem ennek. S akkor néztem bele, amikor legközelebb áll a földhöz, délben. Nehéz volt, de engedett a nap. Mindennap belenéztem és egyre könnyebben ment. A napot gyönyörű rózsaszínek láttam és körülötte kontúr volt.” A nagy mindenséggel való kapcsolatkeresése sorában kétségtelenül ez volt a legszélsőségesebb próbálkozása, de ezeket az akciókat úgy ítélte meg, hogy ő tisztulva került ki belőle. Egyik alkalommal keresztény hitét is értékelte, amikor azt mondotta: „Különös keresztény vagyok. Akkor imádkozom, ha nem cselekszem helyesen, ellenkező esetben bizony nem. A szent beszédet is ugyanolyan kritikával hallgatom, mint bármi mást. Olykor viszont az Isten béresének elmondtam a bűnömet és megkönnyebbültem.” Gondolkodásában és különösen alkotásaiban a tételes vallás fokozatosan háttérbe szorult és azok helyét az emberiség jövőjébe vetett humanista hit váltotta fel. Máskor pedig így fogalmazott: „Hívó keresztény vagyok és baloldali, szociális beállítottságú. 1945-től két éven keresztül a faluban én voltam a DÉFOSZ-titkár. 1944-től az SZDP-nek, az egyesüléstől 1956-ig az MDP-nek is tagja voltam.”

Évtizedeken át *szüleivel élt*. Zsörtölődött, ha éppen festett és paraszti munkára fogták, vagy vitte magával a mezőre a rajztömbjét és amíg édesapja dohányzott, addig ő rajzolt. Ha voltak is apró súrlódások, a szüleinek adott mindig igazat, hiszen rajongásig szerette őket. Feljegyzései között ilyen mondat is előkerült: „Adjon Isten mindenkinek, édesanyámnak és édesapámnak hosszú és boldog életet, mert ők a legszebbek.” A gyermeki tiszteleten túl valami naiv tisztaság jellemezte szüleihez fűződő viszonyát. Már meghalt az édesapja, amikor édesanyjával ketten maradtak a szülői háznál. Egyik alkalommal az este csendjében levelet fogalmazott ismerősének. Ezeket írta: „Jelenleg amint írok Édesanyám mélyen alszik, félig nyitott szájjal mélyeket véve. Nehéz élet, nehéz álmom! Szegény, talán éppen Édesapámról álmodik. Ugyanis ma egész nap kint voltunk a temetőben. Édesapám keresztjét, ami egyben az övé is, a végleges helyére tettük a sírkörmester utasítása szerint. Komoly munka volt! Ugyanis le kellett ásni mélyebben egy méternél. Én amint ások, Édesem, egyszer csak az ásóm Édesapám „házának” fedelét érinti. Angyalom! Nincs erre szó amit éreztem, egy felsőbb öröm, vagy nem is tudom annak az örömnak váratlan jelenléte, amikor a fiú újból láthatja drága Apjának, ha nem is az arcát, hanem a »lakását«. Erzsikém! Egy darabkát a fedélből, csak pár centiméter hosszút, nem tudtam ellenállni, hogy le ne csippentsek belőle. Igaz az ásó segítségével, (más nem volt nálam) de tudom, érzem, hogy ezért Édesapám, akit a fenkőlt nyugalom és szeretet példaképeként őrzök lelkemben, nem fog neheztelni rám sőt, mintha legszeretett-teljesebb elnézéssel beleegyezett volna ebbe.”⁶⁷

Léleekben, melegszívűségben, a természet és az élőlények szeretetében talán ő volt a leggazdagabb, megélhetőbben viszont a legszegényebb Miskén. Erről tanúskodik a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez írt kérvénye is, amely így szól: „Alulírott azzal az alázatos kéréssel fordulok Kegyelmes Uramhoz, hogy engem képzőművészeti segélyben részesíteni kegyeskedjék. Legalázatosabb kérésemet azzal bátorkodom megindokolni, hogy teljesen szegénysorsú Képzőművészeti Főiskolát végzett festőművész vagyok. Telve alkotásvágygal, ambícióval, de anyagi helyzetem mostohasága, nagyon szomorú tapasztalatokat éreztet velem. Anyaghiány és legszükségesebb eszközeim hiányos volta (miatt) még táplálkozásom megvonásával sem vagyok képes biztosítani magamnak megfelelő költséget. Nagy nélkülözések között élek abban a reményben, hogy sorsom jobbra fordul.”⁸

Hasonló értelmű az 1945-ben, a Magyar Képzőművészek Szabadszervezetéhez eljuttatott levelének fogalmazánya is. Ez így szól: „Alulírott arra kérem a Szabadszervezetet, hogy engem gyorssegélyben részesíteni szíveskedjék. Vonatkozó indokaim: Vidéken élek, hol munkám zavartalan menetét a legcsekélyebb mértékig sem biztosíthatom, szűkös anyagi helyzetemnél fogva. Szüleiméknél lakom, akik szegény-parasztok. Lakásomon kívül más segítségben nem részesíthetnek. Képeim eladását egyelőre ott nem remélhetem. Ezért kérem ismételten a Szabadszervezet segítségét.”⁹

1948-ban a minisztertől munkajutalmat kér, arra hivatkozik, hogy „Legutóbb 1946-ban a Nemzeti Szalon kiállításán és egy fővárosi vásárlás óta, már két éve nem adtam el képet.”¹⁰ Ezek a kérvények a kor igényének megfelelő fordulatokon túl sajnos valós helyzetet mutatnak Tóth Menyhért életéről. Teljesen igaz, hogy képeinek az eladását Miskén, a megélhetésért küzdő racionális paraszti világban nem remélhette. Létfenntartását tehát nem a művészetből teremtette elő. „*Én a földből élek, vagy legalábbis mind mostanig abból éltem. Ha ez nem hangzik nagyon nevetségesen, én majdhogynem hetvenéves koromig kapáltam a művészetért, mert képeimből nem tudtam megélni. Paprikát, majorannát termeltem, ez fizetett annyit, amennyi nekem elég volt*” — mondotta egy rádióinterjúban.

Az embertársak utáni vágyódása és megélhetési gondjainak a javítása vitte el a miskői zenekarba tangóharmonikásnak. „1950 és 1956 között legalább százszor játszottunk együtt a zenekarban, lakodalmakban, farsangkor és egyéb ünnepeken — mondotta az egyik zenekari tag. — Miskén minden vasárnap volt tánc, ott is zenéltünk, meg a környező szállásokon is. Volt úgy farsangkor, hogy három napig zenéltünk egyfolytában. Többfelé székérrel mentünk, például Szakmárra, Alsómégyre, Homokmégyre. Mondogatta is Menyus, hogy »Ezt majd lefogom festeni, hogy hogyan utazunk a zenekarral.«”¹¹

Egy másik zenekari tag így emlékszik az együtt töltött órákra: „Menyus bács ivékedélyű volt. Nem annyira a pénz érdekelte, hanem a társaság. Szerette a zenét. Volt külön száma, amit a lakodalmi szünetekben mindig kiköveteltek tőle. Először tangóharmonikán eljátszotta, majd énekelve, dobolva, beledudálva adta elő a Taxi Marci dudál, Gyalog Mancsi megáll . . . akkoriban igen divatos számot. A lakodalmi szünetekben verset is mondott, pillanatok alatt szedte rímbe a benyomásait. Egyik alkalommal például kinéztünk az ablakon és láttuk, hogy esik az eső. Ő mindjárt el kezdett játszani a szavakkal:

Esik . . .
Az emberek lesik,
Milyen szépen esik,
Nagyon jól esik.

Máskor az este beállta sarkalta verses játékra.

Beállt a sötétség
Semmi kétség

Mindenkivel barátságos volt, mindegy, hogy kicsi gyermek volt vagy felnőtt. Nem volt haragosa. Szeretett játszani. Örült, ha művészetről esett szó, vagy különösen, ha a festészetéről beszélhetett. Többször elhívta a zenekar tagjait magához és mutogatta, magyarázta festményeit.¹²

Minden május elején stráfkocsival járták a falut és zenéltek. Közvetlenül ebből az élményből született a *Május 1.* című remekműve. A festményen ujjongás és ünnep uralkodik. Tüzes lovak röpitik a stráfkocsit. A rajta álló emberekről sugárzik a fel szabadult öröm. Minden mozgásban van. A kompozíció íve fölfelé tart, a kocsit szinte súlytalanul repül. Május van és tavasz. A képen meleg, tiszta színek uralkodnak, az egész egy fény- és színvarázslat. A zenélés élményéhez kapcsolódik az ötvenes évek elején keletkezett *Harmonikás* című nagyméretű festménye is. Óriási, lompos hajú kék ember tölti ki az egész képfelületet. Kezében félig széthúzott harmonika van. Minden hullámoz a képen, de leginkább a billentyűkön elhelyezkedő ujjai. A festmény minden részlete a zene élményéből, expresszív ritmusából következik. Őnarckép? Inkább lélekből jövő önkifejezés, zene és képzőművészet találkozása, festői szintézise.

Tóth Menyhért a főiskola elvégzése után is rákényszerült Miskén szobafestések vállalására. Erre volt igény a faluban. Múltból létrázott naphosszat. Ma is úgy emlegetik, hogy nagyon jó munkája volt. Papírmintával dolgozott. „Kosztolni is könnyű volt, mert főleg gyümölcsözött.”¹³ „Nálunk 1937-ben festette a folyosót mintásan. Már ekkor falába volt. Zöld salátát evett csak”¹⁴

„1953-ban velünk dolgozott a homokméggyi pártház festésén. Édesapám hívta festeni. Állványt készítettünk neki, hogy a múltjával tudjon dolgozni. Ő meg azért is vállalta ezt a munkát, mert kenyérhiány volt és kialakultunk minden napra egy-egy kenyeret. Ő ott aludt Homokméggyen és a kenyeret velem küldte haza minden este a szüleinek... Ha egy kis ideje volt, például ebédszünetben gyorsan evett egy kicsit, egyet harapott a kenyérbe, kettőt a hagymába és amikor befejezte az evést, mindjárt rajzolt, esténként pedig harmonikázott. Egyik ebédszünetben a pártház falára ács-ceruzával vázolt fel egy valóságos nagyságú tehenet. Elöl egy kucsmás bácsi vezette, hátul meg egy bőszyoknyás parasztnéni hajtotta ostorral. Igen ám, de az első változatban szinte meztelenül rajzolta meg a férfit és a nőt. Volt ott egy nagyon csinos fiatal háziasszony. Menyus bácsi engem küldött, hívjam be a Margitkát. Amikor ő belépett és ránézett a rajzra, igen meglepődött és felkiáltott: »Jé! Menyus bácsi! Dehát ilyet rajzolni!« Menyus erre a következőket válaszolta: »Aranyoskám! Édeském! Először fel kell vázolni az alakokat, utána fogom felöltöztetni.« Menyus bácsi nagyon szeretett huncutkodni, verset faragni. Történt egyszer, hoey a két méter magas állványon megcsúszott, de nem esett le. Zavarában dűnnyögött, köszörülte a torkát és mondogatta: »hát igen! hát igen!« majd pillanatok alatt verses mondóka született az eseményből, amely így szólt:

Permetlé az utcán esett,
Menyó Margitkára esett.
Közbe valaki az utcáról belesett
És történt egy nagy eset.

A szobafestés mellett *cégérfestőként* is foglalkoztatták a faluban. Két ilyen címfestő-jellegű munkájára találtunk rá a közelmúltban. Az egyik, sütődecégér, Krausz Sándor sütőmester cégtáblája. Közepén, hangsúlyosan a következő felirat szerepel: „Isten áldd meg a magyart.” A betűk közit zsemle és kiflik töltik ki. A másik lemeztábla

Veréb Mihály drótkerítés-készítő mestert hirdeti, drótkerítésháló és tulipánsor ábrázolásával. A két cégér aranyló színvilága, igényes megoldása teljes egységet alkot első alkotóperiódusának festményeivel.

„Valami mélyebb elkötelezettséget érzek a vidékemmél és nehéz innen elmozdulni — írja egyik levelében művészársának — Most januártól a kalocsai képzőművészeti szakkört is a nyakamba veszem. Kemény dió, de próbálom megtörni. Nagyon elhanyagolt terület ez képzőművészeti tekintetben.”

1948. október 21-én az alábbi kérvényt küldi el Budapestre a Magyar Képzőművészek Szabadszervezetének: „Alulírottak, mint kalocsai festőművészek szűkebb hazánk művészi színvonalának emelése, valamint a tanuló ifjúságunk rajzbeli készségének lehetővé tétele érdekében elhatároztuk, hogy helyben művésztelepet és szabadiskolát létesítsünk.

A terv nem mai keletű; a város hivatalos személyei részéről már régebben mint óhaj felmerült, különös tekintettel arra, hogy itt igen nagy számban születnek művészi képességgel megáldott fiatalok, akiknek művészi fejlődése a lehetőségek birtokában hathatósabban állhatna elő. Kalocsa iskolaváros, s mint ilyen a tanulóifjúság körében sok olyan növendék van, aki a művészetet óhajtaná életpályájául választani, vagy rajztanár szeretne lenni, s ebben a vonatkozásban is sokat segítene egy akadémia-előkészítő művésztelep s szabadiskola.

Nem közömbös az a hatás sem, amelyet egy ilyen intézmény Kalocsa és környékének lakosaiban előidézne. Érdeklődése a mai szórványos művészeti kiállítások helyett állandó és rendszeres tápot kapna, ami a jövő művészeink megélhetését is maga után vonná, eltekintve attól a hatástól, ami erkölcsi tekintetben érné őket.

Mindezek után arra kérjük a Magyar Képzőművészek Szabadszervezetét, hogy célunk elérésében segíteni szíveskedjenek bennünket. A város részéről olyan ígéretet kaptunk ami igen szép reményekre jogosít, de ehhez szükséges a Szabadszervezet segítsége is. Kérjük a Szabadszervezetet, hogy oly értelmű megbízatás és utasítást szíveskedjenek számunkra küldeni, amelynek birtokában megindíthatjuk akciónkat. Kérjük közölni azt is, hogy milyen támogatást élvezhetnénk a Szabadszervezet, az Állam részéről, s milyen anyagi teher jutna a városnak.”¹⁶

Hasonló szellemű levelet küld a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszternek, amelyben népfőiskola jellegű kollégium alapítására is gondol és megfogalmazza nevelési célját is. Azt írja: „... egyelőre Kalocsa városában lakók tanítása a célom, idővel a Szabadiskola fejlődésével, esetleg egy kollégium megvalósításával a környék paraszti népe körében jelentkező östehetségeknek szeretnék mielőbb segítségére sietni. A képzőművészeti szakismeretek mellett legfőbb célom, hogy hallgatóimat demokratikus szellemben, a helyes közösségi magatartásra neveljem...”¹⁶ Fennmaradt az a tematika, melyet Tóth Menyhért 1949 első felére állított össze, ahol a képzőművészeti kör huszonöt résztvevőjének a nevét, lakcímét és foglalkozását is felsorolja.¹⁷ Később kiáltvány jelleggel: „Képeket a falusi közhivatalokba!” — fogalmaz a művész és társadalom kapcsolatát javító programtervezetet. Idézem: „A fővároson kívül vidéki városainkban a képzőművészetekkel való ismerkedés és az ezirányú nevelés eredményes tempóban folyik. A falvakban azonban még nem tartunk itt. Nem hibáztatás ez, mert hiszen nem lehet mindent egy nap alatt megoldani. De hogy a kérdés mennyire időszerű azt csak az az „ecsetkezelő” tudja a legjobban, aki itt él. Eltekintve az időnként elvonuló „gicc-s-ködöktől”, ami már eddig is mérhetetlen károkat okozott „vetésünkben”, a gyökeres munka már halaszthatatlan!

Falusi népünk tájékozatlansága, tudatlansága semmiképpen sem lehet tehát jogcím a pesszimizmusra. Sőt! Kellő központi intézkedéssel az elképzelhető legszebb eredményeket lehetne elérni. Amennyiben minden községben nem állítható be pedagóg-

gus, ezt a hiányt pótolni lehetne úgy, hogy minden falusi közhivatalba kerüljön 10—15 darabból álló kép és szobor kollekció, melynek ellenértékét a község népe anyagi erejének arányában viselné, ún. népnevelő adó címén.”¹⁸

Tóth Menyhértet nemcsak a maga sanyarú helyzete készítette ilyen és hasonló programok megfogalmazására, hanem közösségben gondolkodása és tenniakarása is. Aktívabb részt vállalt a közművelődésből, mint sok akkoriban nagynevű és jól kereső művész.

Életvitelével, létfenntartásában megmutatkozó igénytelenségével, kétkezi munkájával megszerezte alkotói szabadságát, azt a jogát, hogy művészként azt csinálja, amit a szíve diktál.

Odakötődött falujához és az Alföldhöz. Egymás után festette és szoborba mintázta a vidék embereinek a tevékenységét és szokásait (*Zsákolók, Káposztaszedők, Favágók, Paprikapalántázók, Pingálók, Párnahímzők, Betlehemesek, Kalocsa vidéke, Vajas patak, Traktoron stb.*). A szomszédos Drágszélnek szánta a *Parasztok* című, számos vázlattal, filozófiai és esztétikai szempontból egyaránt kiérlelt, szintézis igényű kompozícióját, ahol az élet körforgását jelképező Madonnaanya áll a központban és mellette jobbról és balról a jó miskeiek: a Sipos bácsik, az ügyesek és erősek, valamint a hagyományt őrző asszony és a táncoló gyermek. Megfestette a jól ismert Alföldet is, nem látvány-szerűen, hanem absztrahált esszenciájában, a valóságélmény víziószerű megjelenítésében. Az *Alföldi álom* című festményének középpontjában sejtelmesen elmosódó körvonalakkal, csupán jelzésként és látomásszerűen jelenik meg a lovak csoportja. A behatárolt természeti környezet fehér izzású, mintha apróbb és nagyobb fehér gyöngyszemekből hímzett hálón keresztül láttatná a művész a magyar pusztát és az arra oly jellemző lovakat. Tervezte és félig el is készítette egy formai sallangtól mentes, az Alföldet szimbolizáló pulikutya-szobor nagy méretben történő kivitelezését is.

A természet közelsége, a falu világa, egyéni életmodellje *döntő hatással volt művészetének az alakulására is.* Ebből a szempontból különösen fontosnak tűnik kiemelni Tóth Menyhért *világképeinek* egyéni vonásait. Állandóan próféciált, amolyan festőmessiás volt, aki nagy hittel és elkötelezettséggel dolgozott az emberiség jobbításán. „A szenvedő ember patrónája legyen a művészet — mondotta — mint a gótika és a reneszánsz szűzanyái.” Művészete a falu szokás- és hitvilágából, az ókor és a középkor kultúrájából egyaránt merített anélkül, hogy festészete egy pillanatra is archaizáló-nak tűnne. Szívesen tanulmányozta a Távol-Kelet művészetét, a természeti népek kultúráját és saját népművészetünket. Forrásként használta fel ezeket, akár csak Gauguin, Matisse, Picasso, Klee, Chagall, vagy Kandinszkij.

Számos olyan képét ismerjük, ahol azonos rangban, sőt gyakran felcserélt helyzetben jelennek meg emberek és emberi tulajdonságokkal felruházott állatok. Jelkép lehetne Csirik anyó, mely festményének alakja egyaránt emlékeztet a kopasznyakú csibékre és az egyiptomi mítoszok légiesen törékeny sólyomfejű isteneire. Már első alkotóperiódusában (*Gyötrelem* c. festményén, ahol a Madonna ölében kutyakölykök ülnek), de különösen a hatvanas években gyakran él a középkorban és az ókorban jellegzetes kentauruszerű megoldással (*Macskalány, Reggel, Tyúk csibékkel, Hiúság, A jó pásztor, Múlovarnő stb.*). Megjelennek képein az emberfejű állatok és az emberre emlékeztető, lefátyolozott formájú fák. „A fáknek és az állatoknak az az álma — vallotta —, hogy emberek lehessenek.”

„Az ember egészen addig nem szakadt ki teljesen a természetből, amíg a társadalom tagjai túlnyomó többségének életmódja természetes, természetes módon alapul és az emberek a természettel folytatott anyagcserében találják meg szükségleteik kielégítésének fő forrását. Az ember nem vált ki a természetből, mindig a természettel egynek ábrázolják: a lépten-nyomon felbukkanó állatemberek, növényemberek, az ember-

fejú fák . . . képzetei végigvonulnak az egész ókoron és középkoron és csúcspontjukat Bosch, meg Brueghel fantasztikus képein érik el" — írja A. J. Gurevics. De túlélve a középkor világát, a később felfedezett természeti népek kultúrája is arról tanúskodik, hogy számukra sem tűntek annyira különböző rendű-rangú dolgoknak és jelenségeknek az emberek, madarak és állatok, a tenger és a föld világa, mint ahogyan ezek a civilizáció emberének a tudatában elaprózódnak.

Tóth Menyhért életvitele és művészete azt mutatja, hogy nem szakadt ki végérvényesen a természeti létből. Ez következett életmódjából, nyerskosztos vegetarianizmusából és a földtől való függéséből is. Képeinek mitológiai emelkedettsége, ember, állat és növény felcserélt helyzete sohasem jelentett viszont nála értékhierarchiát — mint a középkorban, ahol isten volt az egésznek a középpontja, és valamennyi teremtmény őt szolgálta —, inkább a népi kultúra világképével, az azonos hangsúllyal egymás mellé rendelt dolgok alkalmazásával azonosult. Tóth Menyhért világképe bár ősbibb állapotokat közelít és szemlélete kapcsolódik a megelőző történelmi korokhoz és kultúrákhoz, mégis azt a teljességigényt fejezi ki, ami korunk emberének leginkább hiányzik.

Az alkotó sajátos reinkarnációja olyan hagyományörzés és „múltbafordulás”, amely jelenünket szándékozik gazdagítani, a részeire hullott civilizáció világát akarja szintézisbe foglalni. Ily módon válnak nála a mítikus tartalmak is időszerűvé, világképe pedig maradéktalanul vizuális minőségé.

Tóth Menyhért emberként és művészként is ritka jelenség volt. Őszintén kitarulkozó, gyermekien tiszta hitű és nehéz életű ember. Különbségtétel nélkül tisztelt és szeretett minden élőlényt. Szóhasználatában szinte csak ezek a megszólításbeli fokozatok fordultak elő: szomszédom, pajtikám, barátom, aranyoskám, testvérem. De ezekkel a kifejezésekkel illetve gyakran a virágot, patakot, napot és földet is. Azt tartotta, hogy a világon „nincsenek közömbös helyek, csak közömbös emberek.” Következetes emberi-etikai magatartásával minden nehézsége ellenére a magának kijelölt célt követte. A művészpályán annak a csúcshoz a megmászására vállalkozott, ahova csak kevesek, nagy küzdelem árán tudnak feljutni. Küldetését, az emberiség jobbításának a feladatát a képzőművészet korszerű eszközeivel és saját emberi példájával vitte végbe. Pályája kezdetén a jó szellem jelképeivel üzette ki a faluból a gonoszt, és később küzdelmét magasabb és elvontabb szinten a fehér tisztaságával és a „tökéletesforma” kerekdedtségével folytatta a minőségi emberért.

Jegyzetek

1. Tóth Menyhért kézírásos életrajza. Katona József Múzeum, Kecskemét, Tóth Menyhért Emlékmúzeum Adattára 323/1983.
2. A szülők elháltával a Rákóczi sor 4. számú ház Tóth Menyhéltre maradt. Közel félmillió forintot fordított az épület felújítására és alkotóház céljára a Bács-Kiskun megyei Tanácsra hagyta. Jelenleg alkotóházként működik, a miskei Március 15. Tsz és a kecskeméti Katona József Múzeum gondozásában.
3. Tanárai közül Vaszary Jánost szerette a legjobban, aki arra tanította, hogy „szeresse azt amit lát, de azt is lássa, amit nem lát, azt igyekezzen kihozni.”
„Rajzaim és festményeim láttán azt mondta:
«Maga bátran csinálja csak ezt. De arra számíton, ha ettől a felfogástól nem tér el, nagyon nehéz dolga lesz az életben. Önön múlik, hogy ki tart-e mellette.»
4. László Gyula: Emlékezés a főiskolás Tóth Menyhéltre. Művészet. 1976/3. 20 p.
5. Az 1978-ban, a Képzőművészeti Alap Kiadó gondozásában Tóth Menyhértről megjelent kismonográfiámban, valamint a Forrás 1978/12-es számában már több feljegyzését, verstörédékét közreadtam.

6. Az utókor és a kutató szerencséjére Tóth Menyhért minden apró feljegyzését, levélfogalmazványát, rajzát megőrizte, például a Főiskolán készített valamennyi szénrajzát is, ami fejlődése, az egész életmű áttekintése szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.
7. Katona József Múzeum Képzőművészeti Adattára 327/1983.
8. Uo. 324/1983.
9. Uo. 325/1983.
10. Uo. 326/1983.
11. Részlet Kiss István miskei lakos, volt zenekari taggal 1983. április 6-án folytatott beszélgetésből.
12. Csörgő János, a zenekar legfiatalabb 1932-ben született tagja — aki az említett zenekarban klarinéton és tárogatón játszott — beszélte el az idézett gondolatokat 1983. április 7-én.
13. Közölte Ferencz Lajos Miske, Hajnal u. 3. sz. alatti lakos, aki Tóth Menyhértnél egy évvel volt idősebb.
14. Simon József miskei lakos visszaemlékezése, aki Tóth Menyhért osztálytársa volt az elemi iskolában és együtt voltak Nagycsornán kisbéresek is. „A legrosszabb ökröket adták nekünk. A többi béres erősebb volt és azok kiválogatták a legjobb ökröket. Nagyon korán keltünk és Menyus sok reggel sírt” — mondotta az 1917-es év tavaszára emlékezve.
15. Katona József Múzeum Képzőművészeti Adattára. 328/1983—1.
16. Uo. 328/1983. 2—3.
17. Uo. 329/1983.
18. Uo. 330/1983.
19. A. J. Gurevics: A középkori ember világképe. Kossuth Kiadó. Bp. 1974. 46. p

E SZÁMUNK SZERZŐI:

BÁNSZKY PÁL művészettörténész, megyei
múzeumigazgató
FODOR ANDRÁS költő
AUREL GURGHIANU (Kolozsvár) költő
KOLOH ELEK újságíró
KOVÁCS ISTVÁN költő, történész
KŐHEGYI MIHÁLY régész, muzeológus
KÖVÁRY E. PÉTER író, újságíró
KUTASI FERENC újságíró
LÉTAY LAJOS (Kolozsvár) költő
NÉMETH LAJOS művészettörténész, egyetemi
tanár

PÁLFY G. ISTVÁN újságíró, kritikus
PÁSKÁNDI GÉZA költő, szerkesztő
PINTÉR LAJOS költő, szerkesztő
AUREL RÁU (Kolozsvár) költő
SIMON MAGDOLNA művészettörténész
SUPKA MAGDOLNA művészettörténész
SÜMEGI GYÖRGY művészettörténész
SZOKOLAY ZOLTÁN tanár, költő
TARJÁN GÁBOR néprajzos-muzeológus
TÜSKÉS TIBOR irodalomtörténész, kritikus
VERESS MIKLÓS költő, szerkesztő

GYŰRŰZŐ ÉLETMŰ

Tóth Menyhért művészpályája szabályosan indult a Főiskolán megtanult mesterség, s az ott szerzett művészi képzettség útján — ám látásmódját eleve is személyes vonások színezték. Festői világa ezek jegyében sajátosan, s vagy három évtizednyi ismeretlenségben bontakozott, míg a nyilvánosság elé lépett.

1964-től négy egymást követő bemutatójának sikerével tudta csak áttörni — előbb a vidéken, majd Budapesten — a láthatatlan falat, mely e „groteszk” hírében álló piktúrát övezte. Addig csupán egykori kollégáinak néhány tartotta számon a vidékre szakadt pályatársat, emlékezve azokra a kvalitásait már sejtető képeire, miket harmadmagával mutatott be 1941-ben, az egyetlen, s már-már utolsónak vélt budapesti kiállításán.

A harminc év múltán aktív művészként felbukkanó festő művei eredetiségükkel meglepetést váltottak ki a közönségből, de érett stílusának revelálóan korszerű jegyei révén még a szakmából is. Amit ugyanis időközben rangjarejton végzett, az egy következetesen vezérelt életmű addigi eredményeit tükrözte az említett kiállításokon. Ekkor tűnt ki, hogy míg eleinte az irányzatok medrében — bár némiképp egyéni interpretálással — haladt, azoktól igen hamar függetlenedve, de az általuk nyert bizottsággal, máris a saját stílusát kezdte kialakítani. Eközben olyan felfedezésekre is jutott, amelyek később, továbbfejlesztésük során, az avantgarde egyik legtudatosabb képviselőjévé avatták őt.

E végső kibontakozásának jellegét és arányait már jól érzékeltette az egész életműre visszatekintő 1976-os Múcsarnok-beli kiállítása, mely egyben széles körű nyilvánosságot és magas művészi kitüntetést is hozott számára. De a szakma már korábban megnyilatkozó melléállása a múzeumok, műtörténészek és művészek részéről, valamint a sajtókritika egyöntetű lelkes állásfoglalása, végül az életmű törzsét-javát múzeumi alapítványként megvásároló Bács-Kiskun megye példa nélküli gesztusa, elképzelhetetlen művészi-erkölcsi erőforrást jelentett neki, szárnyalóvá tette ecsetjének legszebb változásait pályája utolsó harmadában.

A zárószakasz e lelkesítő fejleményei között igen fontos szerepet játszott a közönséggel létesült eleven kapcsolata is. Végre szembesülhetett soká vitatott képeinek spontán fogadtatásával, — s nemcsak idehaza, de idegenben is, — főként az első, egyben utolsó nagyobb külföldi útján, amelyre 1975-ben került sor. Az ottani művészek és műértők véleményéből, és csoportos kiállítói szereplésének kritikáiból fokozatosan derült ki az, amit csak titkon, itthonról táplált s remélt, hogy önálló, sőt magányos útkeresésének eredményei a műtörténet nagyobb távlatában is helytállanak majd, s hogy velük át tudja lépni a földrajzi határokat is.

Ennek észlelése külföldi léptékkal nem csupán néki, s nem azért volt fontos, hogy ismét a „honában senki nem lehet próféta” sajnálatos tanulságát bizonyítsa, hanem azért, mert való igaz, hogy a kívülről-nézés, a más népek szeme frissebben érzékeli azt, ami tőlük különbözik, s azt is, hogy miben. Így alkalmas arra, hogy egy ilyen jelentőségű életmű sajátos értékére felfigyeljen.

Tóth Menyhért festői kifejezőmódjának nemzetközi érvényt — a formainvenció modernségén túl — az életmű hangzásának újszerűsége adhatott. Ugyanis művein keresztül olyan népi-nemzeti vonások is érzékelhetővé váltak, amelyek fogalmat adtak

* Részlet a Corvina Kiadónál megjelenésre kerülő Tóth Menyhért-monográfiából.

— hasonlóan a bartóki—kodályi zenéhez — kelet-európaiságunk megkülönböztetően érdekes jegyeiről is. Ezek a népművészet síkjáról a képzőművészet nyelvezetébe közvetlenül nemigen plántálhatók át — az ő művészi közvetítésében mégis a paraszti forma- és színlátás lényegét tükrözték, s népünk szellemi és etikai habitusába is tekintést adtak. Adaptálásának hitelét növelte, hogy ecsetének magyarul-európai megszólalásában azt a magas esztétikai kultúrát emanálta, amelyik kizárja, hogy páratlan eredetiségét kuriózumnak, újításait csupán az „őstehetség” ösztönös rátalálásának tekinthessék.

Egy másik nézetből is érdekesnek bizonyult piktúrájának kapcsolódása az egyetemeshöz. Korunk művészetének nosztalgiai közé tartozik a primitívnek és a kulturátnak az egybehangolása, — s Tóth Menyhért az emberi érzület mélyrétegeiből az ősit, az elementárisat is felidézte, mint látens erőforrásaink egyikét. Ezzel a mindenütt ismerőset, a népek ősemlékezetéből visszaidézhető sikerült megragadnia. Az őskor embere formálhatta létre-öntudatra eszmélésének hajnalán oly elemi közlésvággyal a hangutánzó szavakat, ahogyan ő próbálta visszakeresni újra és újra lényünk primér vonásait ábrázolói mágiával.

Ezért lett az expresszió, annak személyessége és szuggesztivitása az ő emberközpon-tú életművének sugárzó magva. Ám megpróbáló tétje is, mivel bensőnk arculata a festő elmélyült szemlélődésében álcázatlanul jelent meg, — s ez gyakran hasonlít azokhoz az álmainkhoz, amelyekről alig tudjuk elhinni, hogy bennünk keletkeztek . . . Víziószerű kivetítésük figuráinak arcára és viselkedésére, sőt környezetük motívumaira és hangulatára is, egyfajta sajátos pszichikai klímát teremt. Erre a nézőnek is rá kell hangolód-nia, hogy aztán ebből a háttérből szervesen, s vele harmonizálva bontakozzék ki a mű-vek esztétikai karaktere is.

Az ő világhoz közelítő képzelet számára jó talajt készített egyfelől a szürrealizmus álm-atmoszférája, másfelől az expresszió különössége. Ez nálunk ismerős lehetett ép-pen Csontváry révén is, akivel Tóth Menyhértet olykor rokonítani szokták, habár — szerintünk — a kifejezésbeli „masságukban” is inkább csak az a közös, hogy ez volt mindkettejük elfogadtatásának az elsőrendű gátlója.

Ez utóbbit latolgatva kicsit úgy fest a dolog, hogy ha a művészi révültség valamely irányzat szellemi, és ízléskeretében ölt formát, úgy ez a keret biztosíthat számára polgárjogot. Míg ha az ilyen jellegű expresszió nem a szürrealizmus égisze alatt tűnik fel, de a naivokhoz sem sorolható, hanem azt a művész maga valóságosnak, s az éber-tudat szülőltének tekinti-vállalja, s ahhoz személyes stílust kreál — akkor számolnia kell a „területenkívüliséggel”, az „egzaltáció” művészi rangjának megvívásával.

Marc Chagall például megtehetette ezt, Párizsban — Tóth Menyhértet viszont a dolognak ez a része, a kívülrekedés veszélye nem érintette. Kiűzöttek nem érezte magát, mert hivatása Édenét magában hordta. Ennek oltalmában munkálkodott egyre tudatosabban azon, hogy az egészen régiből kiindulva, egy valóban új formarendszert alakítson ki a születőben levő új világgép hasonlatául, — a modern művész szellemi és morális felkészültségével.

Idáig vezető útján a képzelet merész tájaira kalandozott, — mégis a legmeghittebb, a valóságos, a hazai témáinak fogadtatása volt az, ami számára fájó meglepetést tartoga-tott. Egyfelől azért, mert ő magát ábrázoló és realista művésznek tartotta — elsősorban a látványi hűségre célzó naturalizmussal szemben, — mások viszont nem. Másfelől — ami a tartalmat illeti — ő pályája kezdetétől arra várt, hogy mondanivalójának történelmébe érkezék, s benne negyedszázada készen állott a jövőkép művészi megjelenítése. Csakhogy ő annak költészetét vetítette a vásznára, akkor is, most is, — ám tőle nem ezt várták. Pedig éppen ebből a poézisből nem engedhetett, legkevésbé fejlődésútjának

abban a szakaszában, amelyet az ötvenes években festett képei alapján realista korszakának szokás nevezni.

Művészi szemléletének különbözősége a szocialista realizmus akkori kívánalmaitól még szembetűnőbbé tette plebejusi származása, eleven kapcsolódása korunk problémáihoz s abban parasztságunk életéhez. Sorozatos elutasításban részesült a zsürik részéről, ahol az egybevetés során az ő művei méginkább kiríttak a gyakran sztereotíp — de elfogadott — munkaábrázolások közül. Annál inkább, mivel az ő képeinek ropant életközelségét, hangjuk áhítatát mélyítette a háttéri motívum is, az, hogy számára a művészpályát végigkísérő reális életforma a földmunka volt. A paprika- és majoranna-termesztéssel nemcsak fenntartotta magát, s nemcsak abból vásárolt ecsetet, vásznat, festéket, de ez maradt mindvégig piktúrájának ihlető, tápláló gyökérszövege. Ezt fejezte ki minden művében, s ezt foglalta végül is egyetlen eszméletető mondatba így:

— „A parasztnak is van álma!”

Hogy vívódó mélyekből, népe nevében szakadt fel ez a gondolata, az érezhető, — de, hogy korunkban ezenmód kelljen a saját festői képzeletét is betájolnia, — ez elgondolkodtató. Érthetőbbé ezt az érzését az teszi, hogy benne tulajdonképpen csak ekkoriban — a hatvanas évek elején — tudatosult: bírálóit semmiféle esztétikai okfejtéssel nem győzheti meg, mivel azok az ő festésmódját ugyanazon okból nem érthetik, amitől a képei tartalmát és hangját. És bizonyos, hogy ez nem a látásukon múlik, mert az pallérozott. Azt azonban sejtik, hogy amit műveiben kimond, és ahogyan mondja, az valamiképpen történelmi fogantatású, érzik, ha megszólal, személyes élményeiben egyszersmind az őseiktől öröklött szegényparaszti érzületet és látásmódot is felszínre hozza . . .

De talán éppen ezért vélik felemásnak az ő festői felfogását, azt, ahogyan a gyengéd expresszió, a lebegtetett formák és vibráló színek költői mezében átszellemiesíti ezt a földszaggal terhes, súlyos világot. Netán a rusztikus erő hiányolja benne, vagy éppen a parasztságot festő-elbeszélőinek „naiv” önfeledtségét, az előadás báját? Vagy azt furcsállják, hogy ennek a „groteszk”, — olykor bohókás, de mindig töprengő — kettős kedélyű Tóth Menyhértnek a képi mondanivalója és hangja váratlanul éppen ekkoriban fordult egyértelműen komolyra? S ez „nem áll jól” neki?

Pedighát természetes, hogy amikor festészetének látászögét a múlttól a jelenre fordította, népünk sorsfordulóján, egykori témáinak távoli jelenetei, apró alakjai a közellátóban nagygyá és valóságossá nőttek — mint akik hazaérkeztek —, s az új tartalmak más fajsúlyú képpé sűrűsödtek benne.

A művészi feladat komolysága és az emberi munka megújhodott értelme az ő számára azonos súlyú és személyes élmény volt — ezt terjesztette ki a nagyformátumú alkotás, az országépítés kollektív élményére —, ez tette képei hangját ünnepélyessé. Csakhogy ez távol állott az ötvenes években szorgalmazott látványos elégedettség, az optimizmus képi kifejezésétől. Ez készítette őt arra, hogy realista műveinek szellemét az őbenne élő társadalmi felelősségtudat oldaláról szóban is megvilágítsa, s ezzel egyben azt is, hogy ez a szellem miben különbözik a népi ábrázolókedv stílusául elfogadott gyermekies szemlélettől:

— „Öntsünk tiszta vizet a pohárba . . . Én nem vagyok naiv! Történelmi ember nem lehet naiv!”

Meglephet, hogy festő léteire historikusként érvel, mintha társadalmi érettségének foka és jellege egymagában zárná ki azt, hogy naivnak minősüljön, nempedig az ismert képzőművészeti kritérium, a mesterségben való iskolázottsága. Ez utóbbit ugyanis ő természetes, pályabéli alapfeltételnek tekintette — ellenben a hivatástudata ennél többre kötelezte őt — és éppen paraszti mivoltában. Arra, hogy — a saját szavaival élve — „csakis felfegyverkezve, az esztétikai és szellemi minőség vértetében” fogjon

ecsetet. Ezt a szigort önmagával szemben addig fokozta, míg az minden művészi engedményt, még az improvizálás mentségét is kizárta:

— „Megszólalni csak igényesen! Vagy sehogy!”

A felismerés, hogy humánuma nem választható el művészi látásmódjától, kialakított benne egy igen szilárd alkotói magatartást. Ennek etikáját kívánjuk egy véle folytatott beszélgetés kiragadott részletével érzékletesen jellemezni:

— „Azt mondja a minap az egyik ifjabb kolléga — nem is rossz festő, sőt tehetséges —, hogy az ő végső célja: az önmegvalósítás. Hát ez csakugyan több a látható dolgok megörökítésénél. S ha úgy érti amint mondja is, hogy a legtöbbet adja abból amire képes — ez igen. Ez kötelessége *ön* maga iránt. De aztán? Hogy mit kezd vele!? hát tekintse eszköznek, ne célnak azt, amire képes! Ne érje be azzal, hogy az ablak tiszta... Nyissa ki! Az a párkány, az lehet *küszöb* is!”

Ez a képletes fogalmazás — azon fölül, hogy igen jellemző reá — azt is mutatja, hogy számára a művészet mennyire nem a mesterség által lehatárolt szféra. A *küszöb* nyilvánvalóan a kilépést jelenti az egyén látó- és érdekköréből a nagyobb viszonylatokba, az egyediből az általánosba. S hogy a párkányt *küszöb*nek tekinthesse, ez a művész szándékán, képességén és képzelőerején múlik. De máson is. Ennek a jelentés bővülésnek ugyanis lélektani előzménye is van nála. Éspedig az, hogy stílusváltásainak úgyszólván mindegyikét egy-egy sorsfordulat, valamely megrendítő élmény előzte meg, s csak annak *küszöb*én túljutva, katarzis árán nyíltak meg számára a tágabb összefüggések, és a megjelenítésükre alkalmas forma. Ez a válságból-merítő, formatársító inspiráltság leginkább a költőkére emlékeztet, s nem ok nélkül, mert Tóth Menyhért sorsának stációt versek is jelezték, a sajtójai, s azokban olykor a zsenialitás fel-fellobbanó szikrája észlelhető.

Ámde pályájának e nehezebb penzuma mellett, volt néki — bár csak egyetlen, de szárnyaltató öröksége is: a szüntelen álmélkodásra való képesség Földünk és létünk csodái felett. Hogy miképpen tudta ennek önkéntelenségét, s hozzá az érzület romlatlanságát annyira megőrizni, hogy az művészete Ariadne-fonalaként végigkísérje őt a stílusok labirintusában, és tájékozódásul szolgáljon — ezt mondja el műveinek sorra feltáruló belső arca.

* * *

— „Aprógyerek korom szinte egyetlen mese volt, és csodálkozás” — mondotta egyszer a már idős mester, azt kutatva emlékeiben, hogy honnan is ered festészetében a reális és az irreális elem — néki oly természetes — váltakozása. Így idéződött fel benne az az első nagy élménye, mely eljegyezte őt a meseszerűséggel. Alig három esztendőskorában, szülőfalujában, a Szeged környéki Mórahalmon lépte át első ízben a „földet az égtől, a valóságot a képzelettől elválasztó *küszöböt*” — egy játéksárkány jóvoltából. Édesapja akkoriban egy ügyvédember kapásvincellére volt, annak házában, a fehérre meszelt tornácra várakozott röptére ez a hatalmas mesebeli lény, ezt fogták be a házikisasszonyok egy kicsi szekérbe, s abba ültették a még kisebb Menyhértet. Amikor a „táltos” a magasban szelet fogott, meg-megrángatta a kocsit, — s ő szinte beleszedült a képzelt iramba.

Kivételes élmény — sárkányfogat egy falusi emberpalántának! Dehát majd később is, a felnőtt művésznek is — hiszen kinek jutott osztályrészül ilyesmi az álmodozók közül! S kiben nőhetett olyanná a szárnyalás iránti sóvárgás, hogy véle a festői képzeletét szítva, a balsikerek ellenére, s a tétlen veszteglés helyett, rendületlenül alkosson, — pályája elakadt szekerét pedig egyszerűen Fortunára bizza...

Úgy kellett legyen, hogy az első elvarázsoltságok, miként a sárkány-élmény is, a fokozottan szenzibilis alkatú festő gyermekkori tudatába az átlagosnál maradandóbban,

és másként vésődtek be: ő felnőttként is olyannak látta-tudta a maga szívárványát, ahogyan az — Arany János szerint — csak a gyermeki hiedelemben él. Érett piktúrájába ezért tértek vissza ezek a víziók oly nagy hitelességgel, s ettől nyerték nosztalgikusan fájdalmas, vagy éppen vigaszos poézisüket.

* * *

Az ötvenes évek közepétől életműve hirtelen kilombosodik, tartalmi skálája rendkívüli módon gazdagszik, s a személyes stílusjegyeket három nagyobb témacsoport keretében alakítja. Ezek közül kettő — a *fejek* és a *virágok* — még beleillik az arckép, illetve a csendélet műtörténeti kategóriájába. E nembéli műveinek viszonylagos „szoliditását” — s persze eredetiségét is — bizonyítja, hogy leginkább ezek nyitottak „kiskaput” piktúrájának fokozatos befogadásához.

Ellenben a harmadik csoport, a tótmenyhéti *é l e t k é p e k é* — elbeszélő jellegűkre is utal e régies név — végképp nem sorolható be semmiféle műfaji keretbe, lévén az teljesen új és szuverén festői világ.

Elbeszéléseinek színhelye a szabad természet, ám ebből öt korántsem a plain air optikai problémái foglalkoztatják. Inkább mondható, hogy ezekben a művekben szabadul fel a művész kozmikus életérzése. Itt ugyanis megszűnnek azok a határok, amelyek az élőlényeket egymástól — létfeltételeik és az elemek révén — elválasztják. Itt víz, föld és levegő együttesen válik a létezés egyetlen, tágas közegévé, ahol természetes állapot az emberek-állatok-növények átváltozása és szerepcseréje.

A megtanulhatatlannak és a kiművelt művészi képességnek ösztönös, ugyanakkor rendkívül tudatos egybeötvözéséből születhetett csak meg az a kifejezési mód, amely képes a tudat és az érzékelés egy másik síkjára vinni a képzeletet. A mondanivaló eredetiségéhez és erejéhez a naivok nyelvezete eszközeiben lehatároltnak, érzületében idillinek bizonyult — a modern irányzatok egyetemes jelrendszeréből pedig éppen a felidézendő tartalmakhoz szükséges szimbolika hiányzott. Márcsak azért is, mert Tóth Menyhért nonfiguratív jelek helyett, ábrázolt lények által, magával az emberrel akarta elmondani, hogy milyen világ is az, amelyben ezek a tartalmak megélnék.

* * *

Az ő antropomorf világában valahogy minden a társas létezés üdvét hirdeti, a barátság és a testvériesség jegyében, — s nemcsak az ujjongás, de a veszély óráiban is. Az életünneplő jelenetek hangulatában felerősödik a groteszk játékosság, mivel a különböző fajtájú lények alak- és szerepcseréjét a mozgásukkal, mimikájukkal is egymásba jatsztatja a művész, derűt kelteve kedves sutaságukkal.

Máskor ugyanez a kétlényűség komolyságot, sőt olykor drámai kifejezést is vetít az emberarcú állatokra, és állatfejű emberekre. Úgy tetszik, mintha ilyenkor létük gondtalanságába belevegyülne a művésznek az a véleménye is, miszerint az ösztönlények fölé értelme révén emelkedett ember, fokozottan felelős világa rendjéért!

Ezzel szemben gyakori, hogy az állatok viselkedésében önkéntelenül is több a társasérzület, s a másratekintés, mint az emberekében — főként egymás iránt. Tóth Menyhért elbeszélő műveinek lélektani stratégiája arra irányul, hogy az ilyen magatartás ellen vértesse fel képeinek földi és kozmikus harmóniájában élő gyermekeit.

* * *

A képbe hívható tartalmat, a gondolat erejét akarta jelképbe foglalni az emberiség jövőjén töprengő Tóth Menyhért pályája végső szakaszában, — s voltaképpen korunk művészeinek felelősségét vetítette ki az egyetemes Gond viselőjének — utolsó nagyszabású főművének — figurájában.

Amint az egyre tömörebb tartalom megkívánja az egyre kevesebb figurát, úgy követi ezt az alaki egyszerűsödést fokozatosan a színek tompítása és csökkentése a fehér javára. Ugyanez a jelenség a rajzoknál a vonalhálózat ritkulását is magával hozza, egészen odáig, míg az egyvonalas kontúrrajz kíséri már csak a festmények háttérében, a vázlatokon, a fehérbe váltott szín tartalmi és formai koncepcióját.

* * *

... Egy látomásos képben, a *Megújulás* címűben ablakot nyitott a mindenségre. Annak csak egy szegmentuma, egy kivágat elég volt ahhoz, hogy véle érzékeltesse a mindennütt jelenvaló, élő „szellemi anyagot” ... Ez a mester, aki hagyta kihúnyni végül a színek legkisebb parazsát is a képein, hogy helyettük a fehérek örvénylésével adjon jelt az ecsetet-vezérlő meleg emberi indulatról — most, ezen a művén, párkányonkűszöbön át, kilépett a tiszta, fehérén zengő világba, a jelekre sem szoruló teljes absztrakcióba.

FOLYÓIRATUNK SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDTEK

BODOR JENŐ

BUDA FERENC (főmunkatárs)

FÜZI LÁSZLÓ

GOÓR IMRE

KOVÁCS ISTVÁN

PINTÉR LAJOS

SÜMEGI GYÖRGY

ZÁM TIBOR

SZEMLE

ÍRÓSZEMMEL 1982

Egy ilyen gyűjteményről egyetlen flekket — a tartalomjegyzék alapján — behunyt szemmel is meg lehet írni, de ötöt vagy hatot már roppant nehéz, és máris készen van a napilapba vagy a képes újságba szánt recenzió. De aki lelkiismeretesen — és az első folyóiratközlések után most jórészt újból — végigolvassa az antológia minden darabját, zavarban van, és elkeseredik. Leszámítva Hatvani Dániel kötetnyitó írását, egy sikeres tévész-elnök önvallomását és még néhány „pozitív” hangszerelésű riportot, jóformán alig van megnyugtató vagy bizalomkeltő folt a könyvben. Csupa borús szín, közösségi gond, emberi nyomorúság, társadalmi kiszolgáltatottság, munkahelyi visszaélés... Hát ez ma Magyarországon? — sóhajt az olvasó, s lehetetlen nem bólintani az íráskor rész-igazságaira. Három magánház-építkezés kálváriája... Egy kisajátítási ügy körüli huzavona... A fogalomra lett umbulda esetei, olyan jóízű előadásban, hogy már-már kedvet és ötleteket kap az olvasó a folytatásra... A kizsákmányolás honi lehetőségei... A magyar külkereskedők magánhasznú utazásai... Visszaélések a tévész-ben... A falusi „szóbeszéd”, a rágalmazás ártalma... A népegészségügy hiányai, elmaradottsága... A családot alapítani akaró egyetemisták gondolja... Örökbefogadási ügyek és az állami gondozott gyerekek sorsa... Egész nyáron unatkozó, magukra hagyott fiatalok... A pesti aluljárók és a csöves-jelenség... S aligha valószínű, hogy a kép kedvezőbbre hangolódott volna, ha a hiányzó témákról is olvashatnánk a kötetben. Például a magyar iskolák, a hazai tanügy helyzetéről, a környezetvédelem növekvő gondjáról, vagy éppenséggel — talán ez a hiány a legszembe-tűnőbb — az ipari termelés, az üzemi élet, a munkássors legmaibb kérdéseiről. Igen, az irodalmi riport, a szociográfia mindenről beszélhet; nem sok a tabu-téma nálunk. Nagyobb gond: mi a hatása és a haszna a társadalmi gondok fölmutatásának? Ez az irodalom nemcsak amolyan „kibeszélés”, „levezetés”, lelki kondicionálás az író és az olvasó számára? Koloh Elek írásának — *Arccal a pénz felé* — „szövegelő” hőse mondja: „Mi értelme van annak, hogy lekörmölöd az ügyeskedéseimet, az eldobott hivatásomat, az életemet? A magamfajta esetekkel évek óta tele vannak az újságok, folyóiratok, mégis egyre több az ügyeskedő, a törvénykerülő, a milliomos. Cikkeket írtok, novellákat, szociográfiákat, szóval lerágott csont már ez a téma, de min változtatatok, miközben lerágtátok? Legalább megpróbáltátok és megpróbáltátok, ez igaz, de min

tudtok változtatni? A mi felfogásunkon és pénztárcáinkon nem...” Elégé cinikus szavak, de nem minden igazság nélkül valók. Előttünk egy esztendő java riport-termése, s a kötetből kikerekedő társadalmi kép elégé leverő. Természetesen nyolc-tíz lapos riportoktól nem várhatjuk az okokig, a gyökerekig hatoló mélységet. A szerzők őszintesége, a személyes jobbitani-akarás aligha vitatható. De mindenképpen megérdemelne egy külön tanulmányt vagy alapos szociográfiai vizsgálatot a mai valóságirodalom hatása illetve hatástalansága, az irodalom és az olvasó kapcsolatában betöltött helye, gyakran az író szándékával ellentétes szerepe. Olvasom az *Írószemmel* 1982 darabjait, s nyugtalanságom nemcsak az írásokban érintett gondok, a bemutatott társadalmi tabló miatt nő, hanem az irodalmi riport jövője, a szociográfiának szánt társadalmi-kondicionáló szerep miatt is.

Amilyen változatos a kötet témavilága, éppen olyan sokszínű és árnyalt az írói megformálás, a problémaábrázolás módja. Van itt magnetofonnal vagy gyorsírással lejegyzett, de íróilag is megformált, megmunkált önvallomás, egyes szám első személyben megrajzolt portré (*Hatvani Dániel, Sóvári Zsuzsa, Koloh Elek* írása), van néhány, a tárgyalat jelenséget általánosságban vizsgáló, tendenciákat és törvényszerűségeket kutató tanulmány (*Kovács M. András, Levendel László, dr. Ratkóczi Éva* írása), de a publikációk zöme az újságírás hagyományos műfaját, a riport lehetőségeit használja föl: párbeszédet, leírást és írói reflexiót elegyít. A legmarkánsabbak, a leghatásosabbak azok az írások, amelyek keveset markolnak, de sokat fognak, amelyek egyetlen esetet járnak körül bátran és sokoldalúan, amelyek általánosságban mozgó utópiák helyett személyesek, egyetlen konkrét, kézzelfogható történetet beszélnek el hűvösen, tárgyilagosan, fölkavaró erővel (például *Megyesi Gusztáv, Pelle János* írása). Ami a kötetből — és az írásokból — hiányzik: a még erőteljesebb személyesség, az írói érzékenység, az alkotói személyiség. Nehéz tudomásul venni, hogy a mai magyar szociográfia javát bemutató kötetből hiányzik — hogy csak néhány nevet említsünk — *Bertha Bulcsu, Csók Gyula, Csóóri Sándor, Galgóczi Erzsébet, Karinthy Ferenc, Moldova György, Tatay Sándor*, akik pedig a műfaj az elmúlt években-évtizedekben emlékeztető írásokkal gyarapították. Ha 1982-ben nem publikáltak olyan írást, amelyet az *Írószemmel*-ben közölni lehetne, akkor olyan kötettel kellene próbálkozni, amelynek írásai fölkérésre, megbízásra születnek (mint annak idején a *Hazai Kis Tükör* című, úttörő jelentőségű kötet). Ha pedig az írók — az említettek és mások — végképp búcsút mondtak a szociográfiának és lemondtak a műfajról, akkor érdemes volna ezen is elmélkedni: az okokat föltárni, megvizsgálni, a szükséges következtetéseket levonni.

A kötet huszonegy szerző huszonkét írását tartalmazza. A válogatás — az írások első lelő-

TÓTH MENYHÉRT

Új művészet

2003/ júl

22. a.

szezek megamnak. Itt ellenben k
azonban, az eddigi materia is el
már a biróság végre-valahára.

□ □

Szi

[ost]S. [criptum]

Dr Fü

P. Kérlek, irdd meg az adócsökk
a fillérekre már nem emlékszem,
nyugta-blankettára irtad rá.

1 en)

9

XIX. ÉVFOLYAM
1979. SZEPTEMBER

Új írás

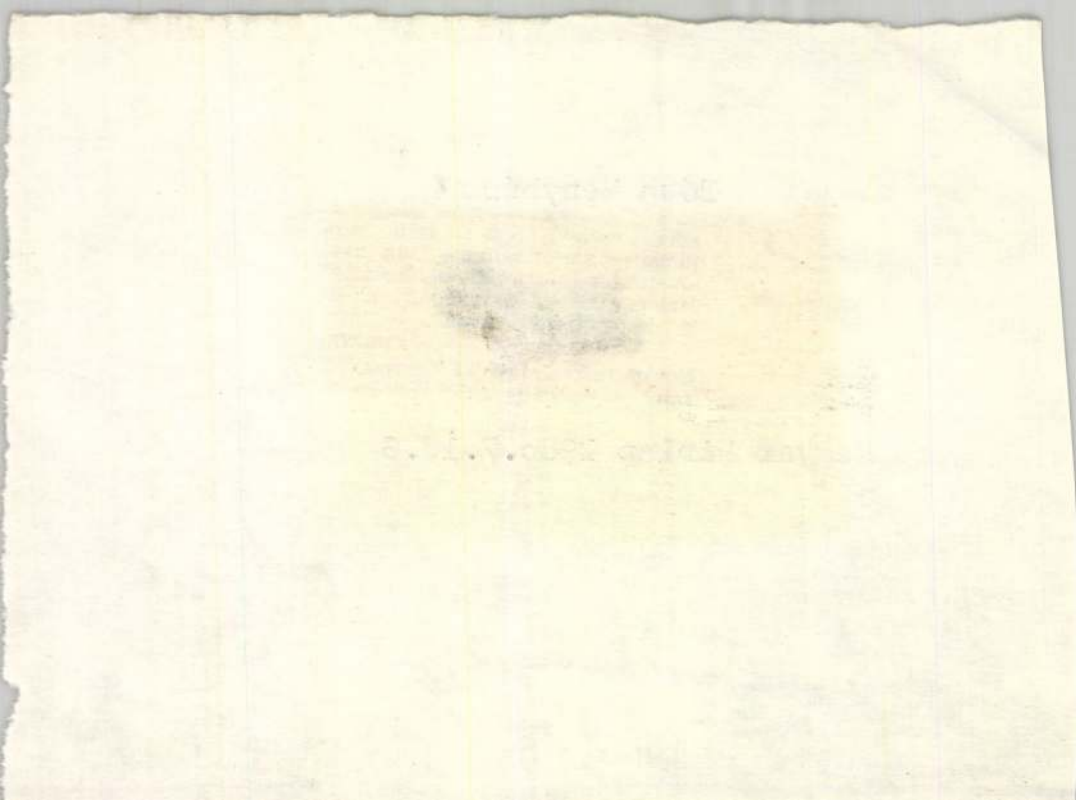
IRODALMI MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

Tóth Menyhért 1

Tóth Menyhért festőművész utolsó alkotói korszakának eddig még be nem mutatott fő műveit is láthatja majd a közönség azon a tárlaton, amely ma nyílik meg a Vigadó Galériában — jelentették be az újságíróknak tegnap a kiállítás sajtótájékoztatóján.

Magyar Hirlap 1980.7.16.6

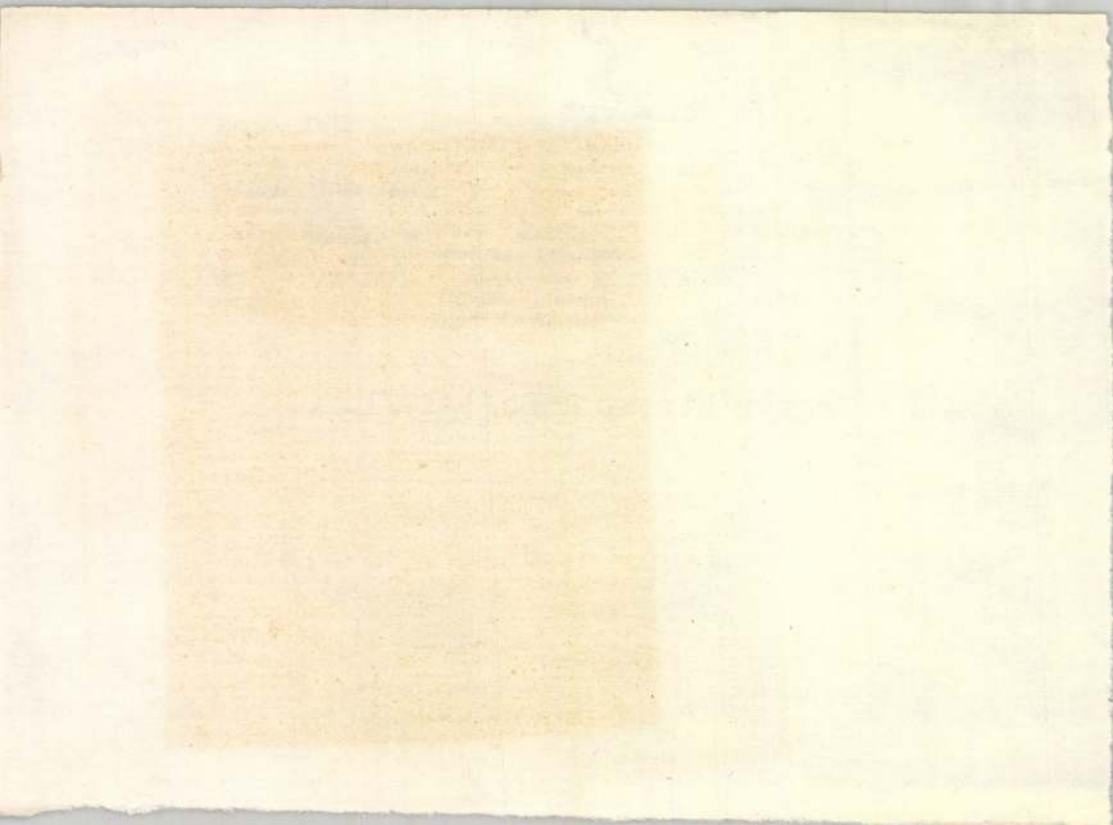

Tóth Menyhért

TEMETÉS

TÓTH MENYHERT festőművésznek, a Magyar Népköztársaság Erdemes művészenek temetése január 28-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Magyar Hirlap 1980/1/19/10

 SAJTŐFIGYELŐ

MAGYAR
HÍRDETŐ

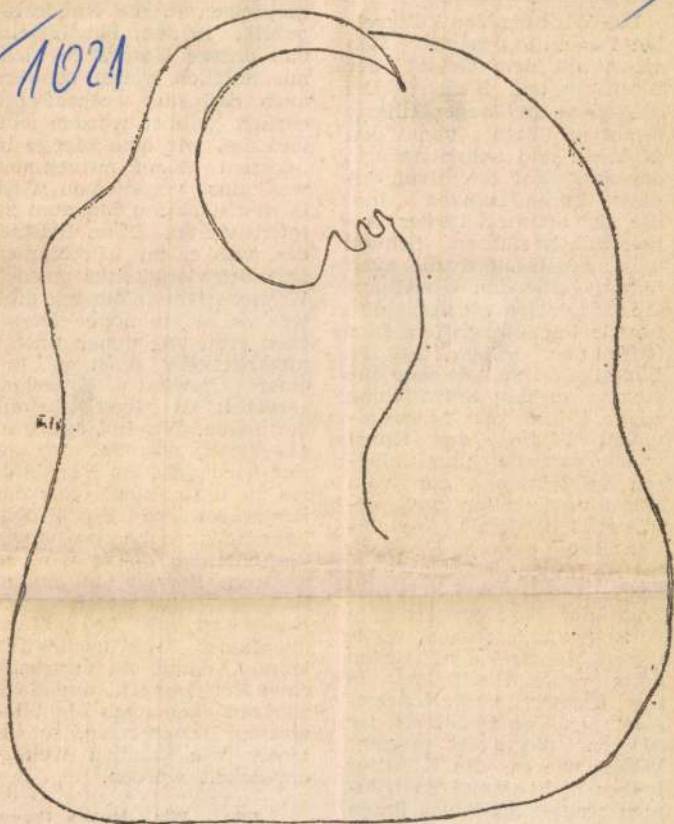
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Menyhért Tóth

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1079 MAR 1 2

1021

Menyhért Tóth: Die Beiden (Bleistiftzeichnung)

Ungarische Grafik 1978

munismus d

Die Wirkt
len Revolut
sofort auf
Literatur u
schnellste u
Reaktion
Dichtern ur
die sich a
nären Verä
die sich auf
beitermacht
und augenf

in der bildenden Kunst auf die Revolution reagiert und für sie Partei ergriffen. Dies trifft vor allem auf die Plakatkunst zu, die eine nie zuvor erlebte Entwicklung zeigte. Mit der wirkungsvollen Waffe der Kunst wurde auf die unmittelbaren Bedürfnisse der vom Feind umzingelten und erbittert kämpfenden Revolution Bezug genommen. Auch in der Musik und der Theaterkunst vollzog sich in der Zeit der Räterepublik ein Aufschwung, dessen wichtigstes Merkmal der Zustrom eines neues Publikums in die Theater und Konzertsäle war. Das Bedürfnis der Massen äußerte sich in einer Weise, wie es die Künstler früher nicht einmal zu träumen wagten und was ihnen an sich schon Ermutigung und Ansporn bedeutete.

und Schwierigkeiten
Wirtschaftsbeziehungen gibt, was es in manchen Bereichen gibt, von denen unsere ungarischen Partner mit einer gewissen Bitterkeit sprechen, es gäbe Diskriminierungen. Wir haben genau das getan, was Parlamentarier nach unserem Verständnis zu tun nicht nur das Recht, sondern die Pflicht haben: Wir haben ein wenig nachgesehen, damit wir in unserem Bereich, in diesem Fall in dem Bereich der Bundesrepublik Deutschland nachfassen und nachhelfen können, damit die vertraglichen Beziehungen, und dazu gehören eben auch die bilateralen Beziehungen, so intensiv wie möglich weiterentwickelt werden.

BR: Wir denken Ihnen, Herr Wehner, für dieses Gespräch.

Tóth Menyhért, "A tó" 1972

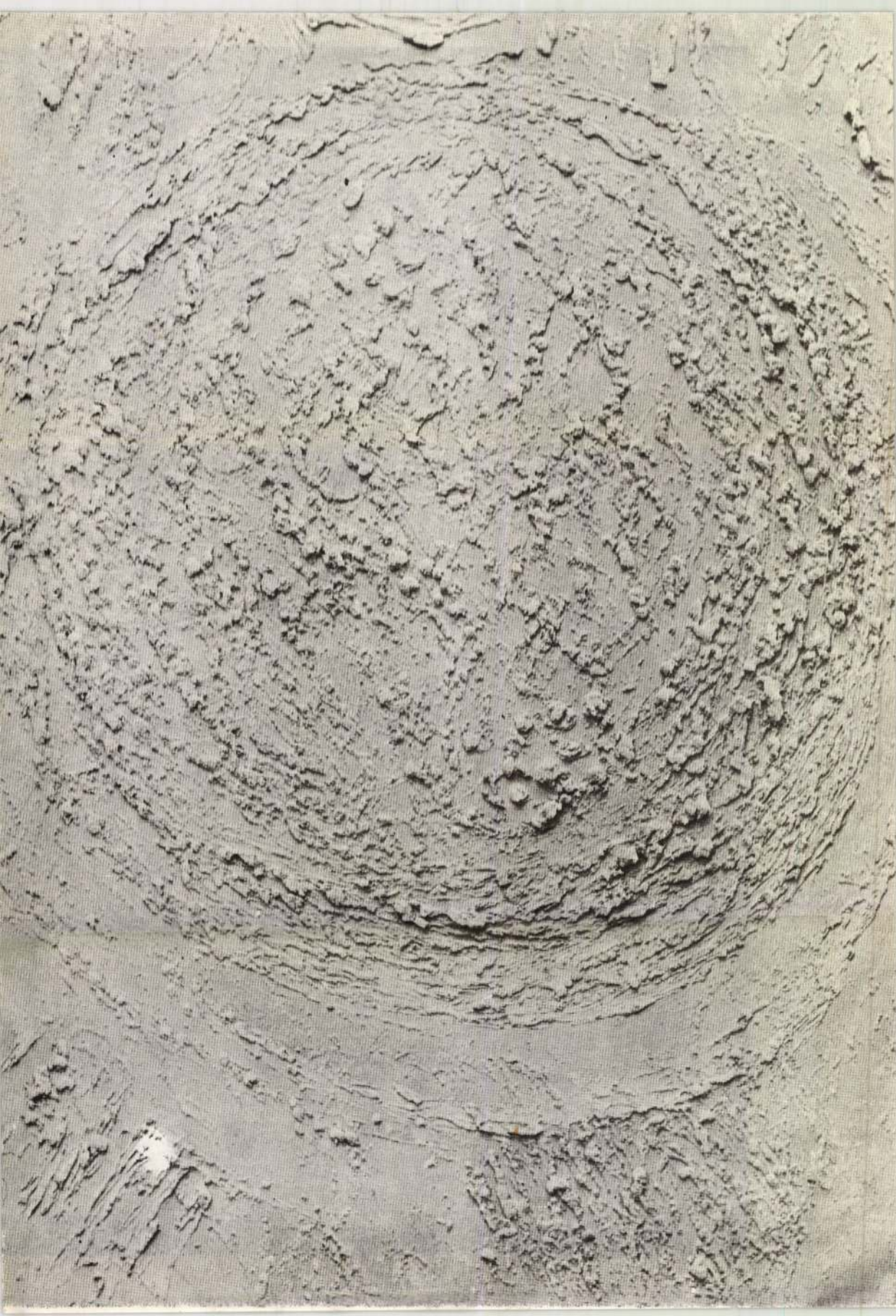
Művészeti Bizottság, 1972. évi, 4. sz. old.

Tóth Menyhért: Tó olaj, vászon, 70 x 80 cm, 1972

ságát föltételezi, valamint kérlelhetetlen öröködést a szabályok megtartásáért. Vásárhely régi művészgárdája – mondhatjuk – spontán verődött Tornyai és itt élő művészársai köré, soha semmiféle szelekción és elvet bevezetnők nem kellett. Ahol egy művésztelep élete természetes folyamata, ott a „szelekción” is természetes: aki nem találja meg a neki megfelelő miliót, úgymint eltávozik. Eltávozott – időlegesen – maga Tornyai is, amikor úgy érezte szükségét.

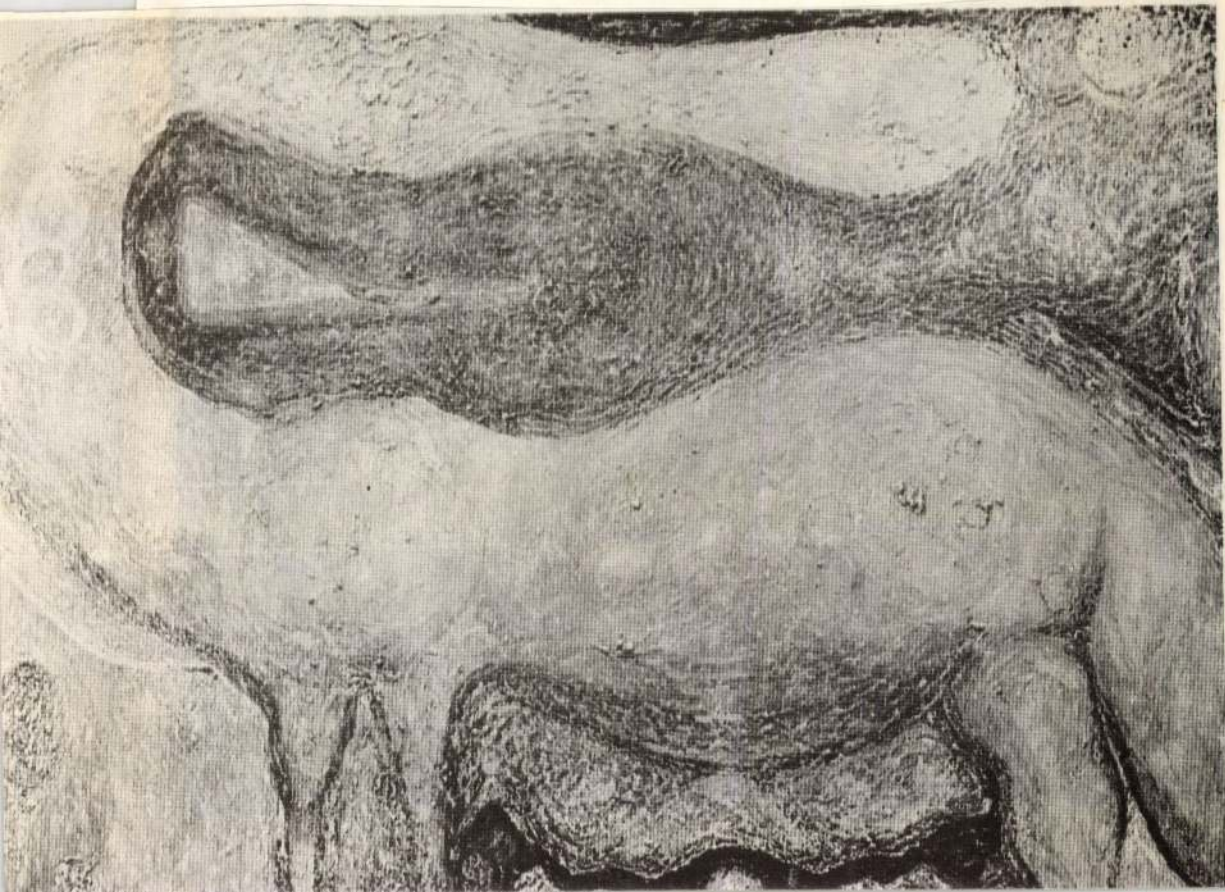
A jelenkori művészársulás jó idő óta szelekciónal – pontosabban: kontraszelekciónal – él. De mi jogosít fel válogatásra? Mit kell megvédenünk vele? Olyan törékeny virág a kortárs vásárhelyi művészet, hogy egy vagy több ide csapódó művésztől féltünk kell? *Wöres Sándor* intelme jut eszembe e nem új keletű módszert illetően: „Mi ártalmas? ha Pétert azzal akarod segíteni, hogy Pált vissza-szorítod... Péterrel azonosítom magam, Pált nem szeretem, Pétert megcsókolom, Pált megverem – ez az érzékenység, ez a közéleti elgondolások közös váza; a jelenkor ettől koldul. Bárkit csak úgy segíthetsz, hogy más rovására ne essék.”

Már letelepedésemkor láttam az éber öröködést valamiféle tisztaság fölött, hallottam vészharangok kongását. És a kezem elbizonytalanodott. Hát miféle közösségi akarat mozgatja itt az egyes festők egyesjeit? Épp akkor kászálódtam kifelé egy szerencsétlen mester szerencsétlen osztályának nyűgeiből, a Főiskola béklyóiból. Itt azon-

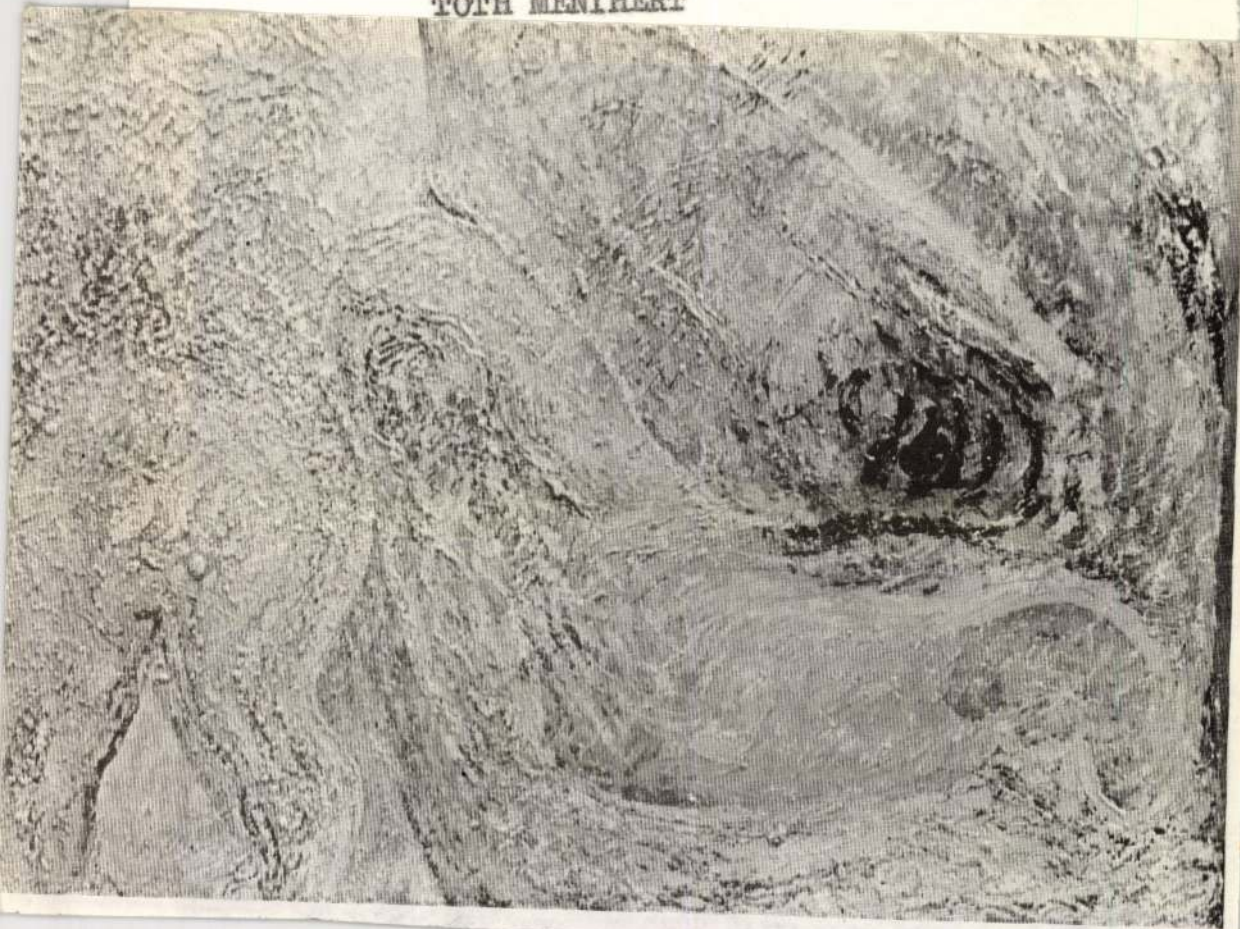

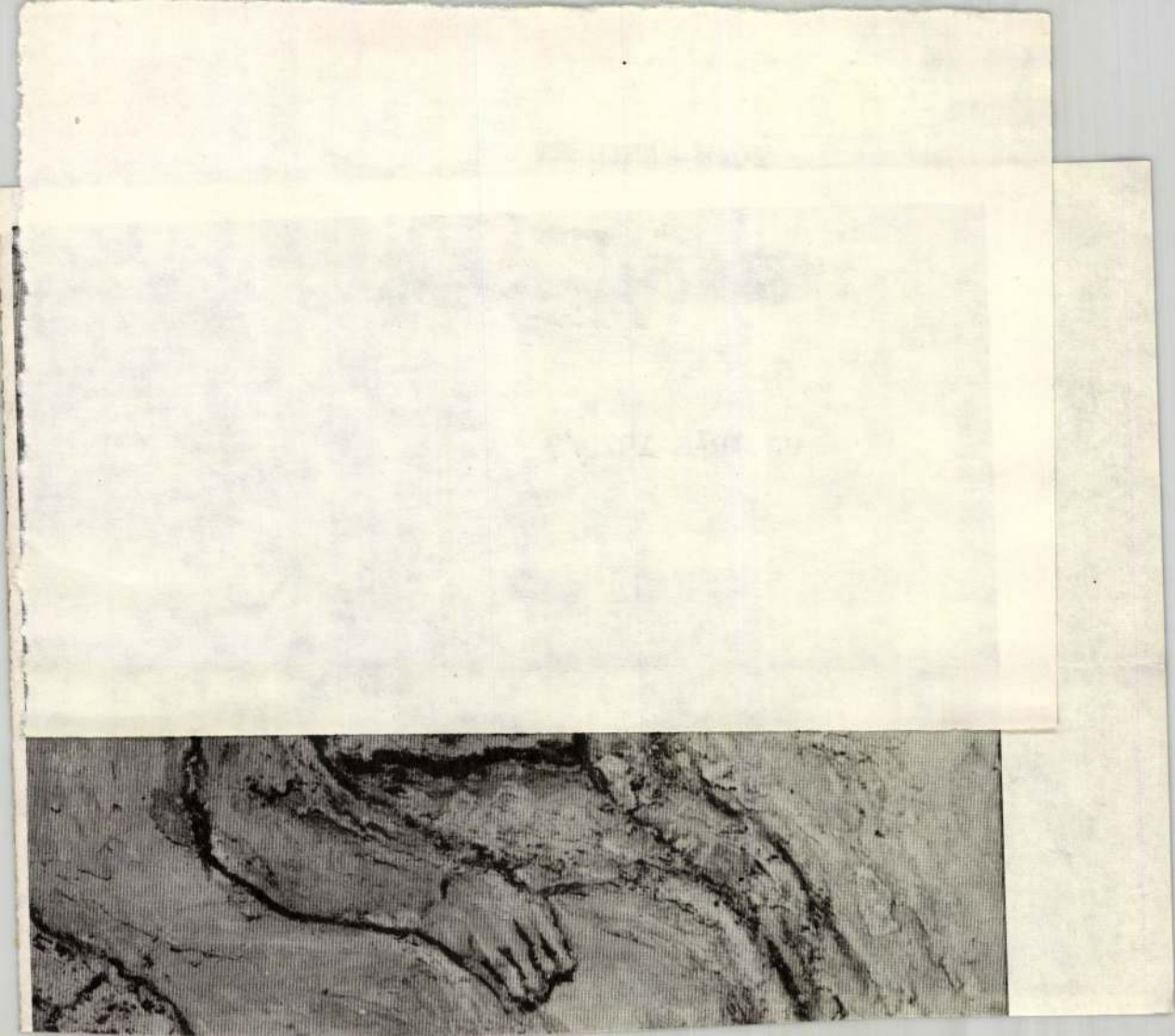
TÓTH MENYHÉRT

TÓTH MENYHÉRT

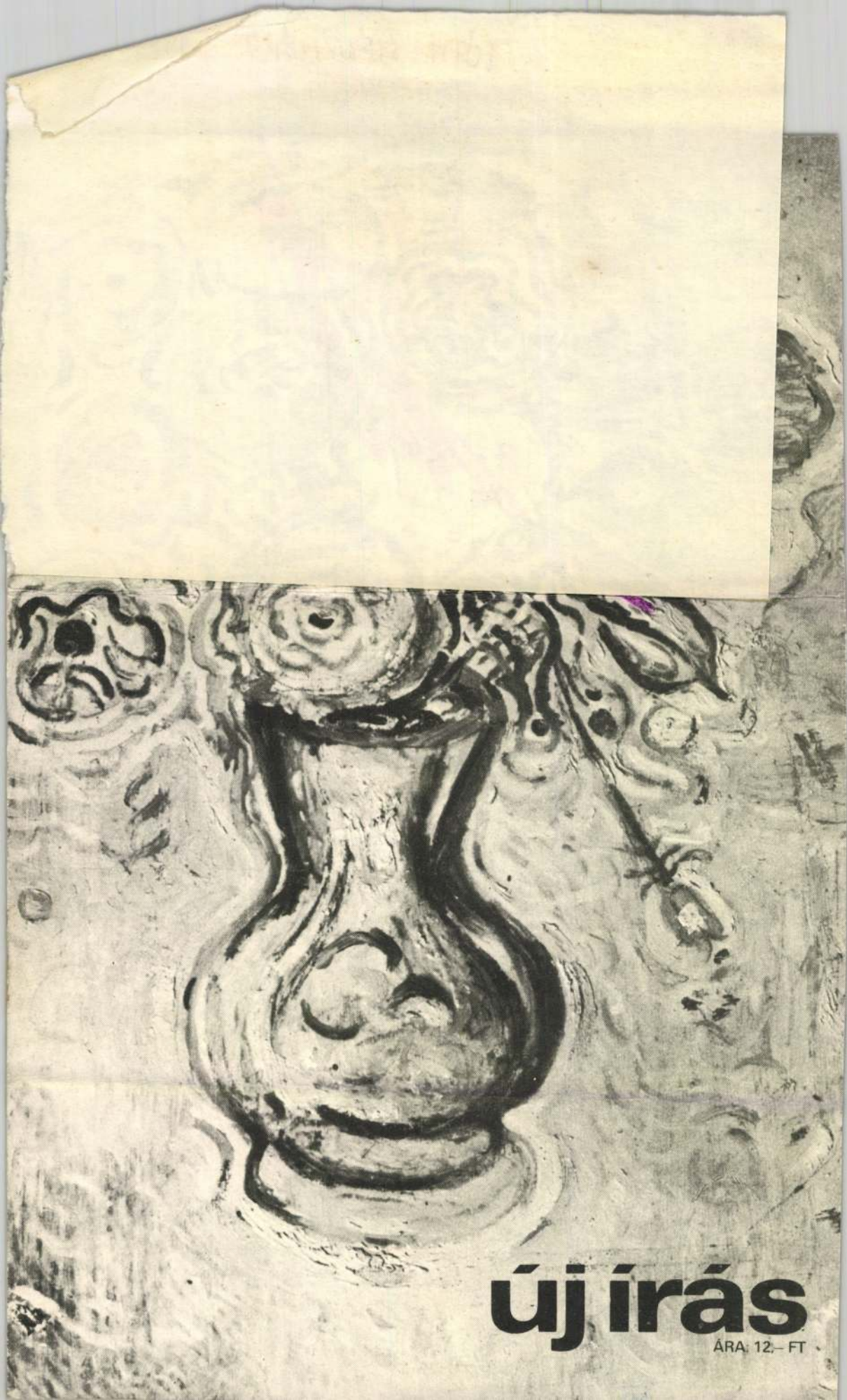

TÓTH MENYHÉRT

TÓTH MENYHÉRT

új írás

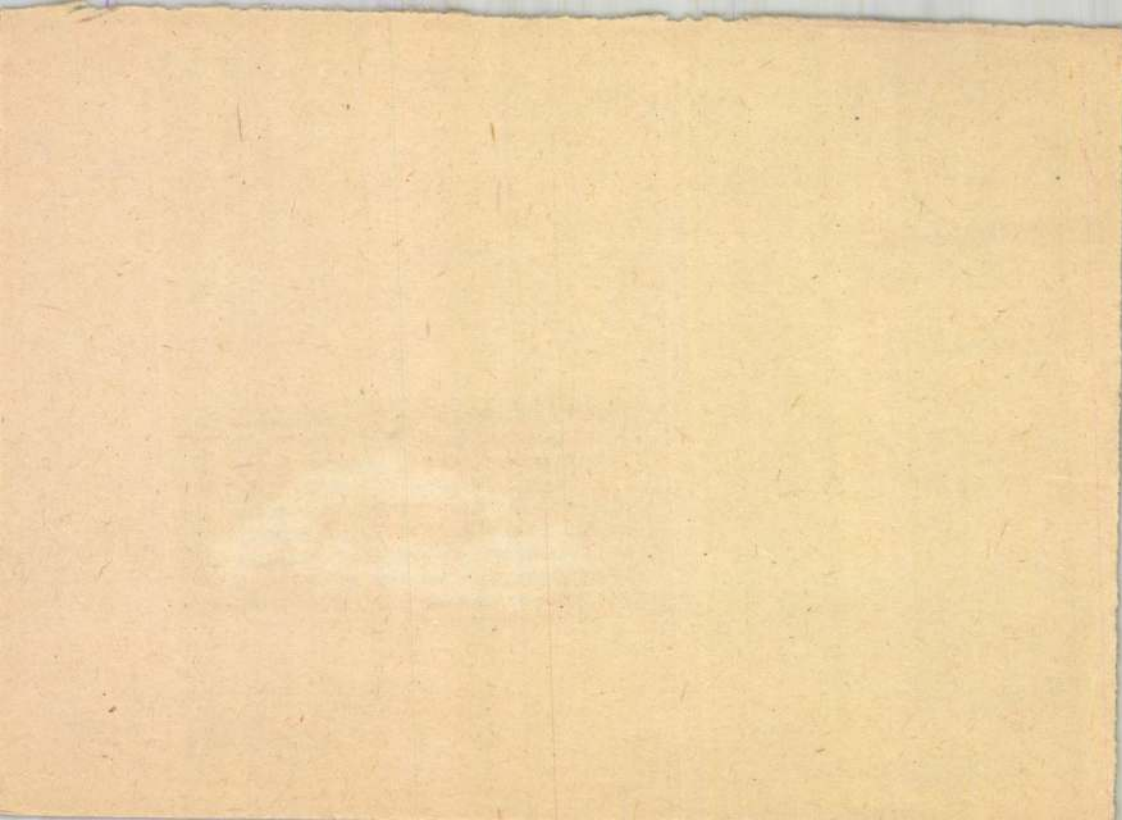
ÁRA: 12.- FT

Tóth Menyhért, kőbő

TÓTH MENYHÉRT érdemes művész
haszonköltségi olajfestményét és t-
zenhat grafikáját adományozta öze-
gye a hőmezővárosi helyi múzeum-
nak. A Csongrád megyei Mórahal-
mon született festőművész hagyatéka
részben a Nemzeti Galériába, rész-
ben Kecskemétre került.

Mr

Nemzeti Adományozó Bizottság, Bp. 1981. máj. 7.

Tóth Menyhért, László

TÓTH MENYHÉRT a
festőművész emlékére a
XX. kerületi képzőművészeti
szek tavaszi tárlatot rendeznek.
A kiállítást április 30-án, csütörtökön délután 3 órakor nyitja meg dr. Losonci Miklós művészettörténész. Megtekinthető május 24-ig a Pest-erzsébeti Múzeumban (XX. Kossuth Lajos u. 39.).

Tóth Menyhért

előzetesen Bp. 1981. ápr. 27.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész
Mór Járdasi Művelődési Központjában, a Lau-
berg-palotyában nyílt meg a "35 év magyar művészeté"
című kiállítás. A művek a Magyar Nemzeti Galé-
ria anyagából vannak válogatva.
A művészi műve szerepel a tárlaton.

A. Szabó János: Művitgaléria, 35 év művészeté.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 20.

Tóth Meryhet (Gyeged, Mórakalom, 1904 - Bp. 1986)

"Fej" ceruzarajz 22,5 x 16 cm

S. l.j. : TM.

Elváltatás : 3000 ft.

BÁV 58. Képaució Bp. 1982. szeptember

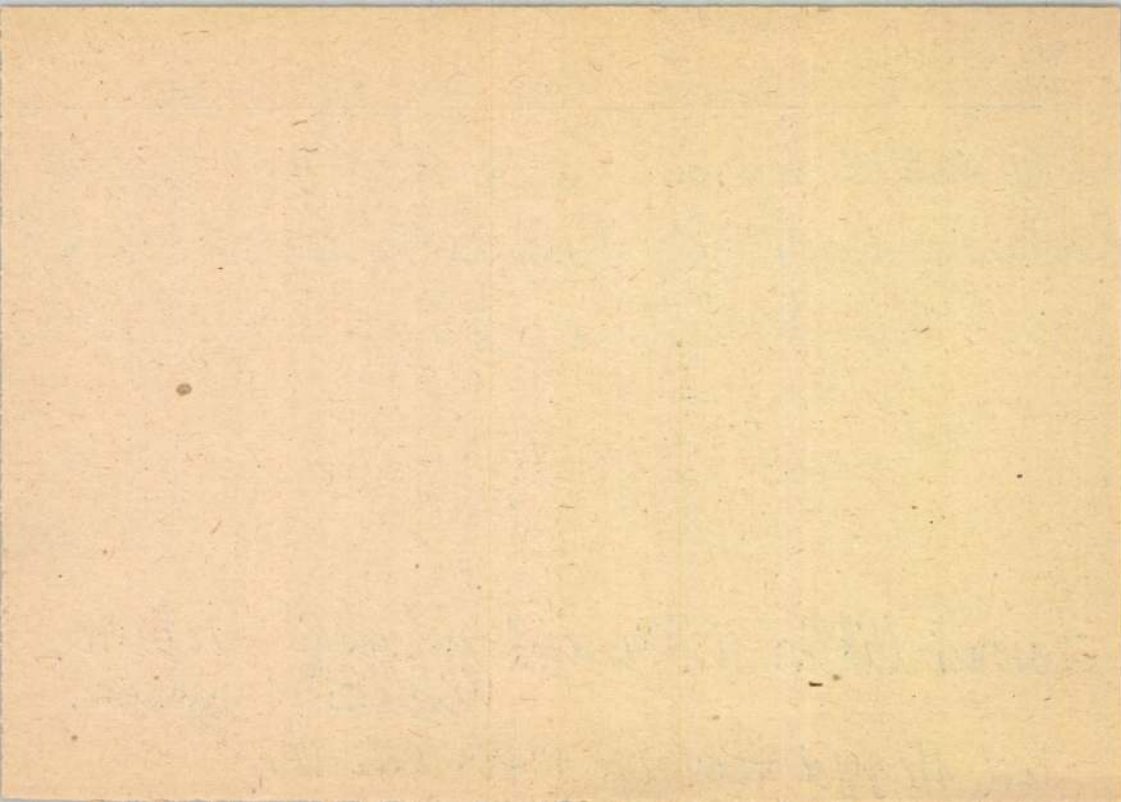
1870

...

...

Tath Menyhert, festő és grafikusművész
a XX. kerületi képzőművészek 16. tavaszi tárlat
középpontjába Tath Menyhert, "Mosott kövek"
címmű képe került. | szultuej.

Losonci Miklós: A kéznapok művészi vadvirága,
kiállítótérrel ben.
Pest Megyei Hivatal, 1990. ápr. 12.

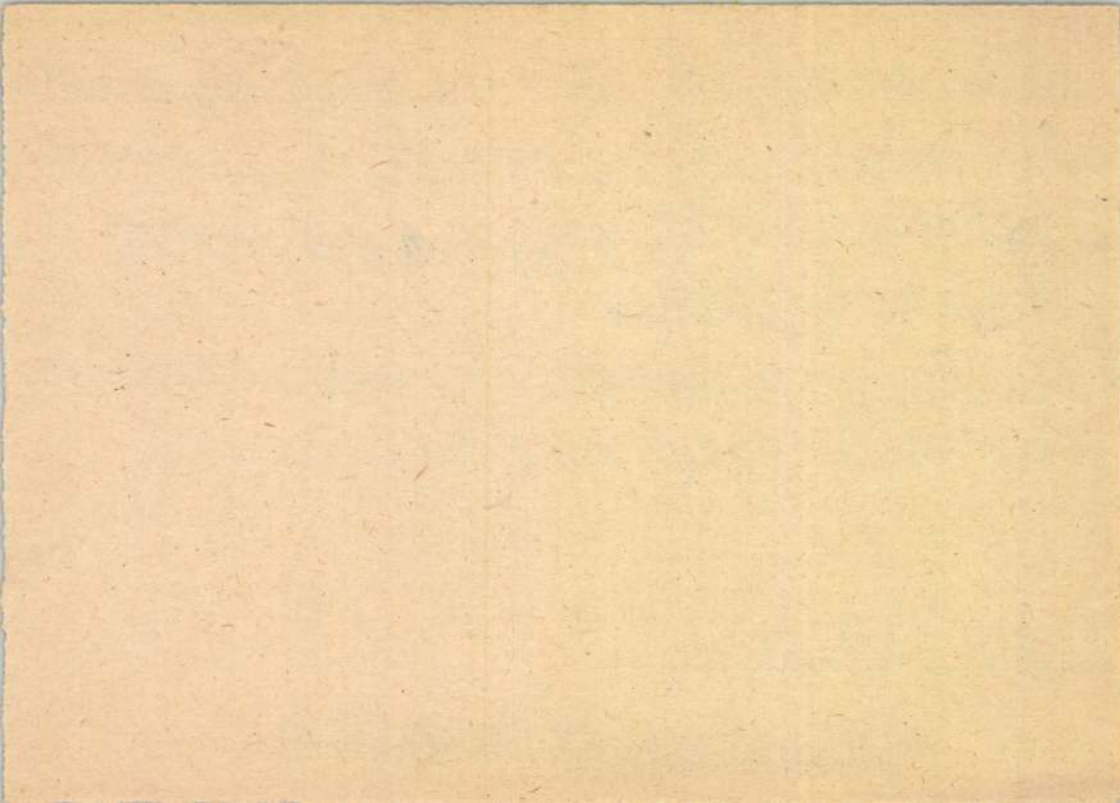

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész
Ma nyílt meg a Nemzeti Galériában
a „Harmincöt év magyar rajzművészet” c.
grafikai kiállítás.

Tóth Menyhért mondta: a vonal az az in-
tellektus, a vonal az etika.

Éleli Krónika,

1980. ápr. 1. Kossuth 12.00 | M. |

Tóth Meryheist (Szeged, Miskolc, 1904- Bp. 1980)

"Virágyrendelőt" o. Karton 43x30 cm

J. l. p. : TM. 56 N. 16. Szélességi ai: 4500 ft.

"Fej" o. Karton 23x15,5 cm J. l. b. : TM.

Szélességi ai: 4000 ft.

"Virágyrendelőt" o. Karton 43,5x30,5 cm

J. l. p. : TM. 56. V. 20. Szélességi ai: 6000 ft.

BÁV 59, Képekció Bp. 1982. december

1891

Received of Mr. J. H. ...

the sum of ...

for ...

THOMAS ...

1021 1980. VIII. 15. 18.30. ¹⁴ossuth S.J.

EstiMagazin

- A kiállításról szóló tájékoztató előtt először az alkotót idézem. Mert mit csinálok amikor nem festek? Gondolkodom. Ha nem festek akkor is érzem, hogy a malom őröl. Akcióról, mozgásról van szó, elindul valami, mozog, fejlődik és egyszerre azt mondja, hogy kész. Kikiváncozik festményben, versben, szoborban. Eddig az idézet, és hogy mi kívánczozott ki arról Szatmári Ilona interjúját hallják.

- A Vigadó műemlékpalotájában, Tóth Menyhért emlékkiállítását nyitják meg holnap. Ez a nehéz, küzdelmes sorsu, kivételesen nagy művész, az idén januárban halt meg 76 éves korában. Dr. Surka Magdolna művészettörténész Tóth Menyhért képeinek és szobrainak egyik legjobb ismerője, ma sajtótájékoztatón mutatta be a kiállítást az újságíróknak. Mikor ismerkedett meg Tóth Menyhérral?

Tóth Menyhért
festő- és grafikusművész

John
L. ...

John
L. ...

John
L. ...

- Tóth Menyussal 1959 körül lehetett, ahogy utólag rekonstruálom a képekről, amelyeket akkoriban festett.

- Miskén ?

- Még ezeket Budapesten festette, a Bajcs Zsilinszky uti bérelt ideiglenes műtermében, akkoriban egy új fázisába került művészeténe, valami végletes boldogság és szenvedés iránti képesség volt benne és ezt érzékelte a többi emberben is, de ami ennél még fontosabb, ezt vitte át a földre, a növényekre, az állatokra, az ásványokra, a tájra, a hegyekre. Ebből a rendkívüli emocionális alkából született meg az a piktúra, amelyben a világon élő mozgó és nem mozgó teremtmények látszólag élettelen lények élnek, elevenné válnak.

- Ki volt ő tulajdonképpen ?

- Nagyon nehéz röviden, tömören, igazán meghatározni. Paraszt volt. Ezt kell mondanom, mert az egész pikturájára kihatott ez a körülmény, ez a tény, ez az életmód, Tóth Menyhért parasztul volt hajnali ember, tudta, hogy a föld hogy lélegzik hajnalban, hogy melyik fűszál mikor fog a föld felszínére kerülni, tudta a növények növekedését, tudta, hogy a nap fény mit mivel velük. Tudta a napszakokat, tudta az alkonyt, tudta a szürkületet, a képei sosem abból születtek, hogy kék színt akart megfesteni, hanem azt tudta, hogy a szürkületben milyen az amit az ember ~~xxxx~~ kéknek lát.

* A 30-as években végezte el a Képzőművészeti Főiskolát és utána rögtön visszavonult a Kalocsa melletti Miskére ?

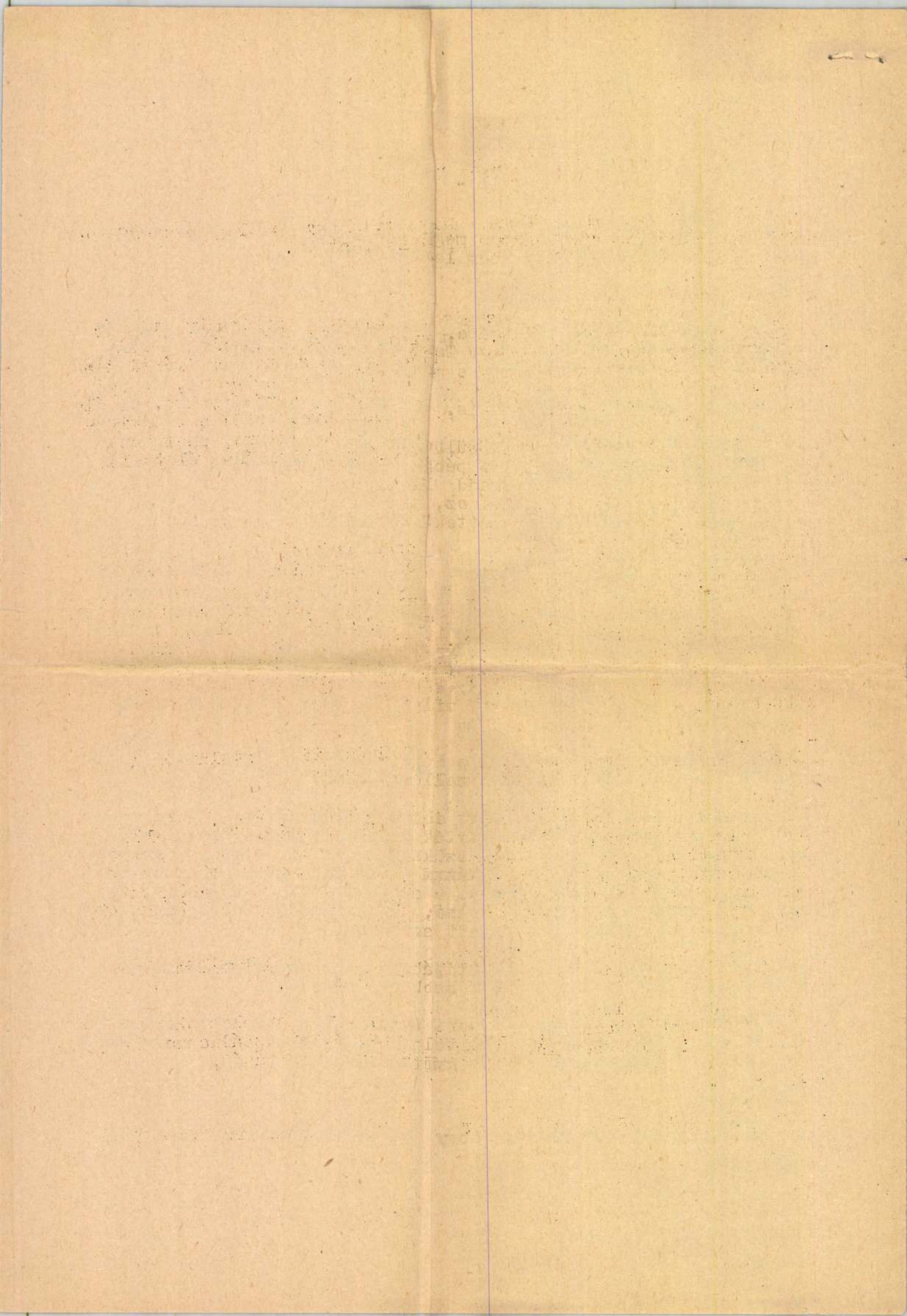
- Vissza kellett vonulnia, mert ahogy ő maga mondta, őt hívta a föld. Persze gyakorlatilag hívták a szülei, őrá szükség volt, egyszerűen a földmunkához is szükség volt rá. Azonban egyretöbb ideje jutott a festésre, ~~xxxxxx~~ időközben szerencsétlen módon elvesztett fél lába miatt. Ő azonban ezt a tragédiát, ami egy más embert tönkretett volna, furcsa módon boldogságnak vélte, mert ettől kezdve festhetett szabadon.

- Egyébként itt a Vigadó Galériájában, ezen az emlékkiállításon a művésztől 103 festményt és 7 szobrot láthatunk.

- Tóth Menyhért felesége, Lándori Angéla, úgy gondolta akkor teljesíteni az alkotó akaratát, ha teljes hagyatékát az államra hagyja. Már a Műcsarnokban láttuk gyűjteményes kiállítását,

- 1976-ban.

- 76-ban, amikor azt hittük, hogy az már a teljes profilt adja.

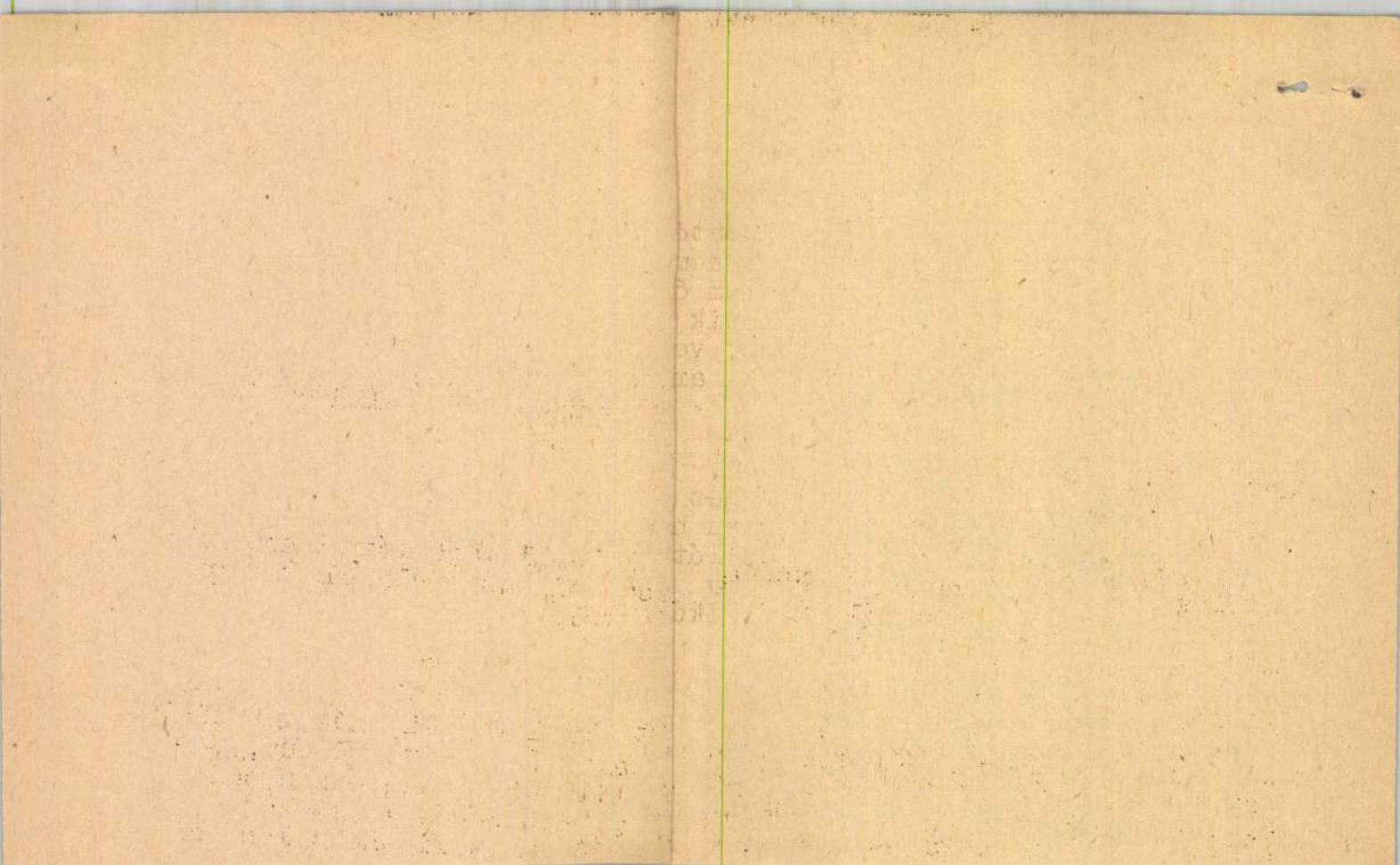
ezzel szemben a hagyaték olyan meglepő mennyiségű félművet is hozott ki, számunkra, amit nem lehetett elképzelni.

- Hova kerülnek képei ?

- Elsősorban Kecskemét városába, ott létesül majd Tóth Menyhért emlékmúzeuma, Bács-Kiskun megye Tanácsa volt az amely első ízben mintegy 200 művet vásárolt meg a művésztől.

- Azután a Nemzeti Galériában is.

- A Nemzeti Galériába kerül körülbelül egy 15-20 mű, még ezenkívül is kap múzeum, például a pécsi Janus Pannonius Múzeum, valamint Budapest fővárosnak, majd létesítendő Kecskeméti utcai Kortárs Galériája is, de a cél az, hogy Kecskemét legyen az a stabil hely, ahol állandóan áttekinthető, megtekinthető lesz az életmű summája.

1980. VII. 25. Kossuth 17, 52 Ané

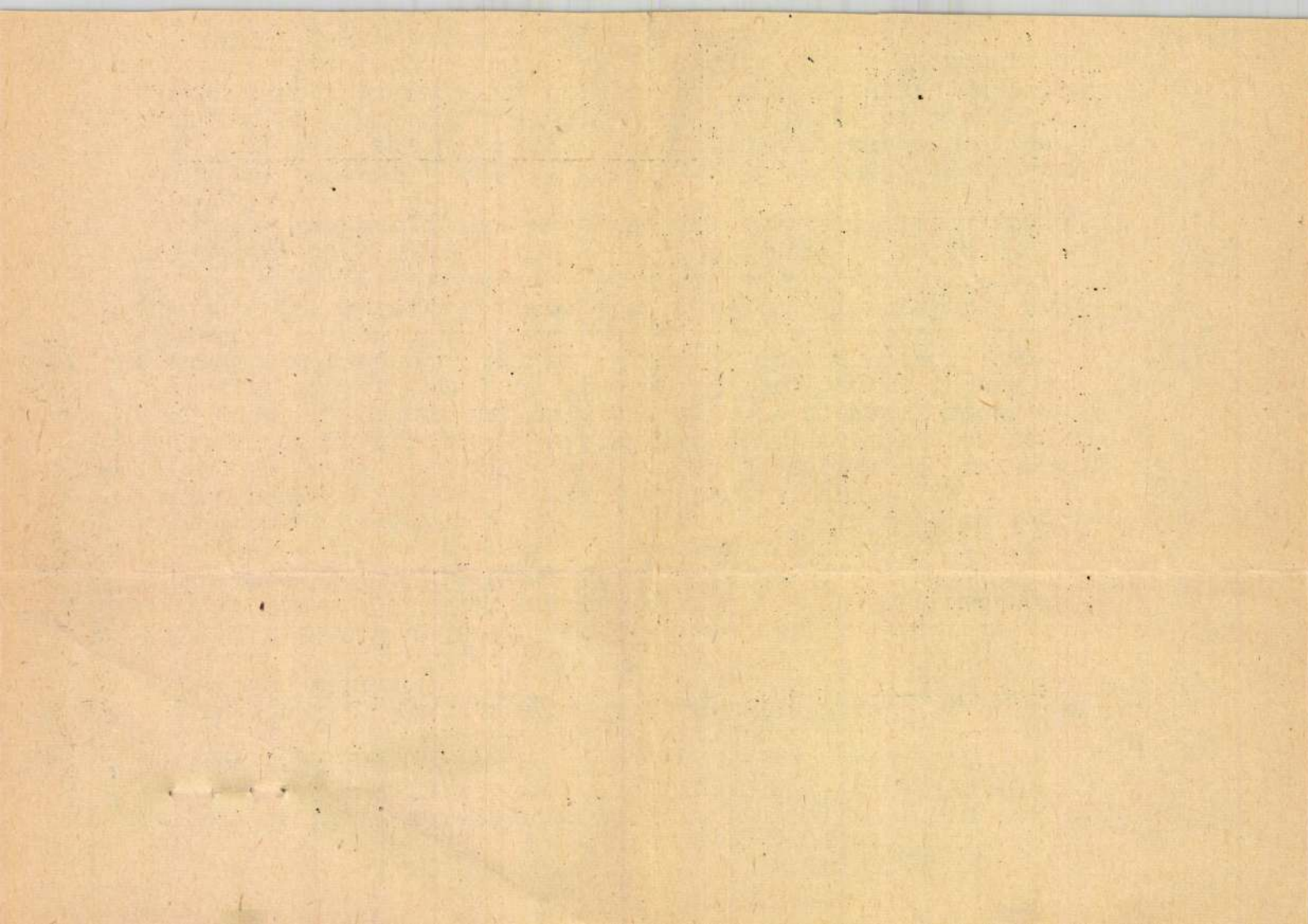
Látuk, hallottuk...

- Tóth Menyhért EGYJteményes kiállítását a Vigadó Galériában
Bojár Ivan látta.

- Mielőtt Tóth Menyhértől mondanék valamit, először is az,
hogy láttam-e a kiállítást, hát mondjuk, hogy kétharmadában.
Egyharmadában ugyanis olyan kriminális rossz a kiállításhoz.
lyiségnek a világitása, hogy képek tárlatára teljeséggel
alkalmatlan. Vonatkozik ez elsősorban az emeleti belső te-
remre, részben pedig az egyik földszinti teremre is.
Mi az ami ennek ellenére látható, Tóth Menyhértből? Mindenek-
előtt a földszinti jobban világitott teremben hát, nem na-
gyon szoktam, és nem nagyon szeretek nagy szavakat használ-
ni, de zseniális képek. Ez vonatkozik Tóth Menyhért munkás-
ságának elsősorban az utolsó 10 évére, arra a redukált mű-
vészetre, amikor főszerepvel csak a fehérnek különböző mond-
juk egy arnyalatával, amennyiben a fehérnek arnyalatai van-
nak, munkája meg a képet. Ehhez azonban, hogy megértjük,
szükséges, hogy visszamenjünk a kezdetekhez. Es talán maga-
nak Tóth Menyhért életének is rövideen fel kell villantssuk a
körvonalait.

Született 1904-ben, meghalt 1980-ban. 76 esztendő, gondolhat-
nok, hogy egy nagy beérett, elismert mester, aki élte mun-
kásságát szépen kiteljesítette. Nem ez a helyzet. Szegénypa-
rasszi sorból származott, de nem volt autódidakta. A közhie-
delemmel ellentétben főiskolát végzett a '20-as években, és
már 1941-ben egysszer volt egy kiállítása.

Tóth Menyhért képei
Egyhármadában

Akkor, mint afféle kulturbolsevikot kitákozták, hogy azután a '950-es években immár, mint formalistát még egyszer ki-kozzák. Ha megnézzük a '940-50-es években festett képeit, akkor azt látjuk, hogy egy inkább expresszív alkatu, eléggé sok szinnel, elég sok formai tekervénnyel dolgozó mesterről van szó, aki egy jó középvonalat képvisel a maga kortársai között. Főleg a '60-as évek derekától, azonban ez a művészet kezd letisztulni egy nagyon világos, szinte angyali alaphangra, amelynek a fehér lesz az uralkodója.

Érdekes az, hogy míg más mesterek általában öreg korukban kifáradnak, Tóth Menyhértnél fordított a helyzet, szinte megtáltosodik. Most ezen belül mit jelentenek a fehérek? Jelen-tik azt, hogy a korábbi, néha túl színes, vagy legalábbis nem harmonizálóan színes műveivel szemben talál egyetlen színt magának, és erre az egyetlen színre építi rá azokat az alig megcsillanó árnyalatokat, tompa barnákat, szürkéket, nagyon halvány zöldeket, itt-ott felvillanó kicsit sárgácskákat, amelyek ezt a fehéret ragyogtatják fel minél jobban. Ugyanakkor ehhez a fehérhez még hozzájárul bizonyos fajta plasztika is, és így reliefszerűvé válnak a képek. Ábrázolóak, nem ábrázolóak, nem tudnám ezt így határozottan állítani, mert egy ideig határozottan figurálisan ábrázolóak, azután pedig olyan lebegőkké válnak, ámbar a képcímek Gea, Lélegzés, Kozmosz, nem is involválják azt, hogy figurális szimbólumok jelenjenek meg, hiszen maga a tér az ami lüktet, ebben az egy színben koncentrálódva.

- Hadd tegyek itt rögtön hozzá valamit, ha már a Gea című képre sor került, magam is álldogáltam előtte, és az a furcsa, hogy ezt a gomolygó, lüktető vonalrendszert látja meg először az ember, aztán bizonyos szögből valóban az árnyéknak, meg a plasztikai megmunkálásnak következtében egyszer-csak tulajdonképpen egy fekvő női alaknak bizonyos körvonalai kisejlenek egy a hátán fekvő, egy szülő nő pozícióban kibontakozó nagyon halvány, nagyon finoman megmunkált női torzó látszik ki a képből.

- Valóban igaz, mint ahogy az Afrika című képén is egy csodálatnak a körvonalai sejlenek fel, de éppen azért, mert maguk a konkrét formák ennyire háttérbe szorítottak és mert a szín és a kép lüktetése ennyire az előtérbe kerül, ezáltal kap egy nagyon nagy lélegzetet Tóth Menyhértnek a munkássága.

- Ha valaki ennyire csak a fehérre és a fehér árnyalataira építi egy korszakának a műveit, vagy hogy más példákat hozzak Páál Lászlónak a sötétebb képei vagy Hollónak a sötét képei, egy ilyen választás, ami szükségképpen a többi szín-ről való lemondást jelenti, nem redukálja-e, nem korlátozza-e a művészt, a művészetét, hiszen egy színért, vagy árnyalatért lemond az összes többiről?

TÓTH MENYHÉRT

ÚJ MŰVÉSZET

2000 / OKT.

P-9765

36.0.

Föltétlenül akarok találkozni
szik jönni; akkor mindent részletes
ra tervezzük.

☐ ————— Tisztelettel

—————
Gál István

TÓT MENYHÉRT

ÚJ MŰVÉSZET

1998/nov.

P - 9396

15.o.

került el hozzám?

am Tolnainak, kívánságodra itt is

wrence-ig."³ Ha előre tudtam volna,

kell, nem vállalkoztam volna. È mai

almi cabaret-nek.

ugy látszik, postán kell küldenem,

nek ugyan ma, de vonaton. Igen saj-

radt, de remélem, ami késik, nem

vözöl

Tóth Margherit (Gyepes-Mórakalam, 1904- Bp. 1980)

"Török püncesor" o. Karton 61x43 cm

J. l. p. : TM Ru'altai ai: 8000 ft

"Asszonyok" o. Karton 28x28 cm

J. l. G. TM Ru'altai ai: 8000 ft.

of the

...

...

...

...

...

MŰVELŐDÉS • IRODALOM •

„KICSI RIGÓM, FOLYTASD!”

Tóth Menyhért- emlékkiállítás a Vigadó Galériában

Négy év után — az 1976 őszi műcsarnoki gyűjteményes tárlatát követően — Tóth Menyhértnak július 16-án ismét kiállítása nyílt Budapesten, most a felújított Vigadó Galériában. Az épület két szintjén a művész életművet reprezentáló mintegy száz festmény és hét szobor látható augusztus 20-ig.

Emlékkiállítás — hirdeti a plakát, a katalógus, s e fogalom jelentéstartalma kérlelhetetlen, de a művészet maradandósága szempontjából mégis fontos momentumot hordoz: Tóth Menyhértnak ez év januárjában bekövetkezett halálával művei folytatják céljainak a megvalósítását.

A továbbélés lehetőségét az alkotó versben is megfogalmazta:

Izés meséket hallhatok,
Jó nagyokat alhatok.
Párom meggyet hoz fatálon,
Fingok korhadt gondbatáron
Határán az estnek,
Kell a fáradt testnek.
Fehér szőtesemet nyírfára

akasztom
klastrom,

Bástya, menedékház, fogadó vagy
Egész vagyonom ez,
Mindenkinek adom.
Kicsi rigóm folytasd
Ha én abbahagyom.

A művészet céljáról azt tartotta: „*egyetlen rendeltetése van, mégpedig az, hogy a történelmi ember minél teljesebb, minél tökéletesebb életet éljen.*” És nemcsak hirdette, hanem cselekedte is a felvállalt programot. Minden rezdülése, emberi magatartása ezt a célt szolgálta. Amikor például két-három éve a Képzőművészeti Szövetség festőszakosztályának az ülésén többen azt javasolták, hogy szervezzék meg a magyar képek exportját, ő — szándékaival teljes egyezésben — tiltakozott ellene, mondván, hogy a jó művészetet nem szabad áruba bocsátani, hanem itthon kell tartani népünk jobbítására. Nála az erkölcsi meggyőződés és az önkifejezés eszköze lett a művészet. Következetes filozófiai és etikai alapállásával — nagyon nehéz élete árán is — mindig az emberiség szolgálatát tartotta feladatának.

● Parasztesalád (1945).

Valami sajátos küldetésstudat hajtotta. Pályája kezdetén a jó szellem jelképeivel ütötte ki a faluból a gonoszt, s később hasonló programmal, de a vizuális kifejezésnek (színek, tömegnek, formának stb.) még magasabb hőfokán „fehér izzás”-ával küzdött a jóért, a minőségi emberért.

E mostani emlékkiállítás katalógus-előszavában írja Németh Lajos: „... festészetét sajátos világképe megfogalmazójának tekintette; szimbolikus értelmet is tulajdonított motívumainak, sőt — mint a fehér mutatja — színeinek is. Műveiben panteisztikus eleménye, világszemlélete már-már mitikussá növekedett; a paraszti élet apró eseményei, az állatok,

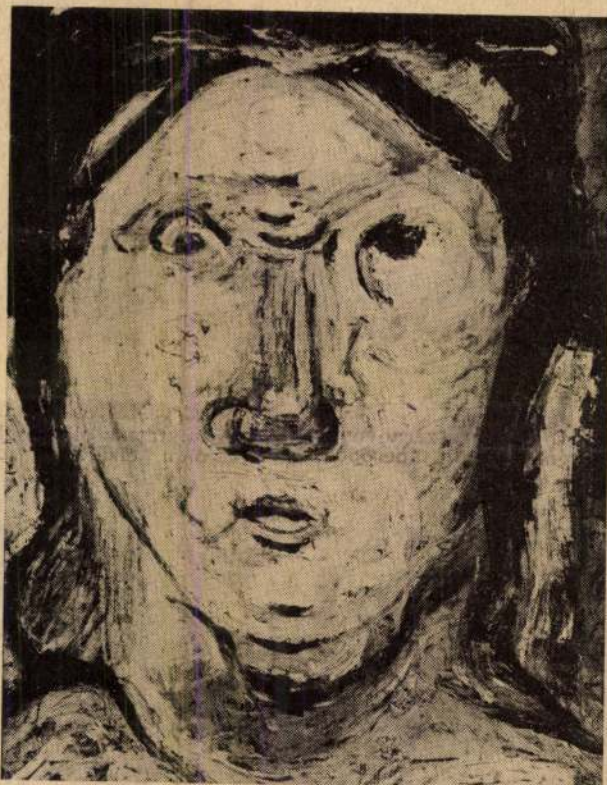
a tárgyi környezet, a természeti organizmus monumentálissá növekedett festményein, parasztság szonyai földistenasszonyokká magasodtak. Világszemlélete nagyszabású festői vízióban tárulkozt fel. Emberségében, világszemléletében, festői problémakörében szerves világot teremtett, és olyan önös stílust, amely ritka uniformizált korunkban.”

Tóth Menyhért abban is eredeti, hogy mindig végtelenül ragaszkodott a szülőföldjéhez, s különösen Miskéhez. „Mi köt engem ehhez a világhoz? — tette fel önmagának a kérdést. — Ha valaki megkérdezi a napraforgót, hogy miért fordul a Nap felé, hogy miért kívánja a Napot, vagy a gyermek miért szereti édesanyját?! Így vagyok én a falummal.” S ahogy egyre nőtt szülőföldjének a felismerése, fokozódott a Tóth Menyhért-i tisztaság és szeretet viszonzásának a szándéka, ez a megbecsülés az alkotóban is mély visszhangra talált. Félte-örizve rakta félre a Bács-Kiskun megyének szánt műveit a majdan létesülő múzeum számára, állandóan tervezgette, hogy milyen sorsa legyen a miskei szülőháznak, melyet a Bács-Kiskun megyei Tanácstól a festményeiért kapott pénzből teljesen felújított. Hirtelesen bekövetkezett halála megakadályozta ugyan „gyermekei” jövőjének a jogi elrendezésében, özvegve azonban, végakarátát követve, a hatalmas életműből százötven festményt, (mintegy ötmillió forint értékben) és a miskei házat is Bács-Kiskun megyének ajándékozta.

Most ismét rajtunk van a sor, hogy a miskei házat otthonává tegyük a megye szellemi embe-reinek, a létrehozandó Tóth Menyhért Emlékmúzeum pedig állandó hírnöke legyen az emberért és az új világért elkötelezett, magyar és egyben egyetemes rangú művészetének.

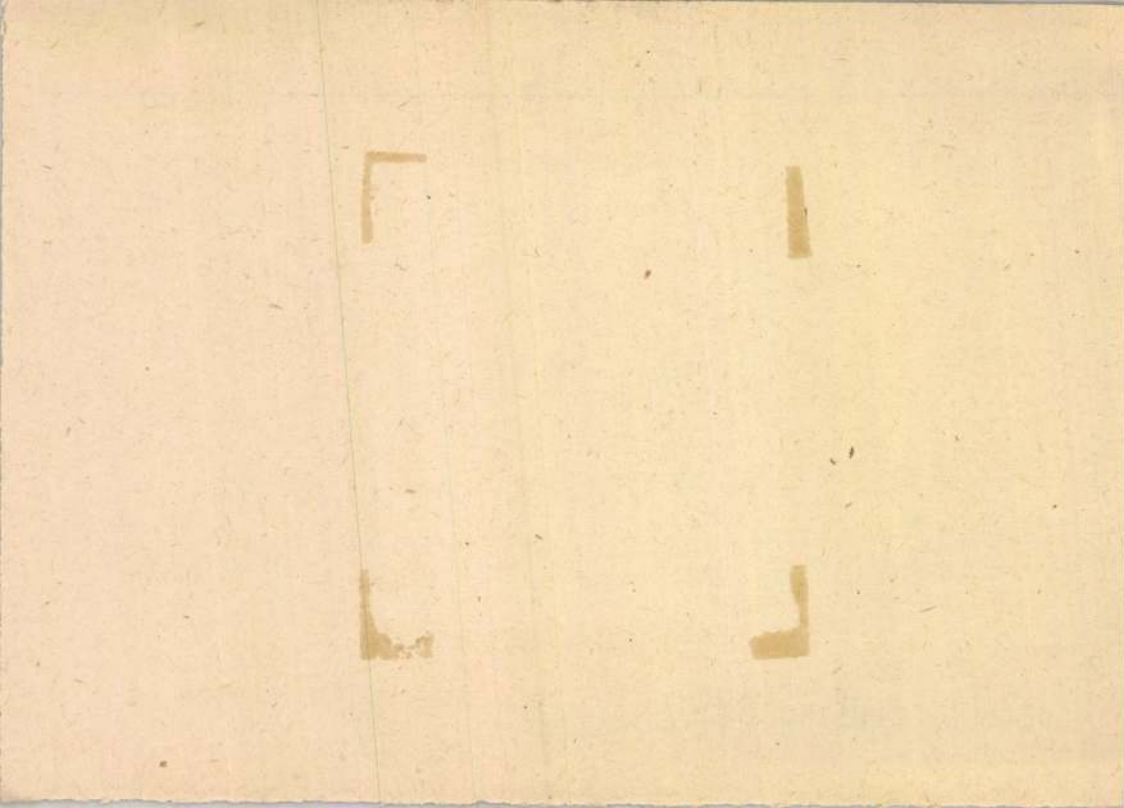
● Ifjúkori önarckép (1935).

● Edesanyám (1962). (Fotó: Kiss Béla)

Tóth Menyhért,

Művészet, 1980. máj. 46. old.

1021 1980.VII.21.Kossuth 4.25./SzGyné/

Jó reggelt.

Tóth Menyhért
festő és grafikusművész
-Nagy sikere van a Vigadó Galériában Tóth Menyhért festőművész gyűjteményes kiállításának. Ezzel kapcsolatos Forró Tamás interjúja?

-Tóth István Cegléden élő Balázs Béla-díjas fotóművész abban a ritka szerencsés helyzetben van, hogy naponta szemtanúja lehet Tóth Menyhért csodálatos művészetének, hiszen lakása falain egymást érik a Tóth Menyhért képek.

Idestova öt éve dolgozom a kortárs művészek portréinak a összegyűjtésén, és Tóth Menyhért látva azokat a felvételeket, amit róla készítettem, arra kért, hogy öneki ebből nagy kollekciónak kellene, és faljaánlotta, hogy cserébe természetesen Ő is fog nekem ilyen kis Tóth Menyhértet adni. Tulajdonképpen így jutottam az első két Tóth Menyhért képhez. Egyszer arra gondoltam, hogy én elmegyek Miskére, ahol Ő élt és reméltem, hogy ott esetleg tudok Tóth Menyhért képeket találni, és ahol lehetett és azt megszereztem. Mindenki nem vált meg tőle, sőt volt egy érdekes eset amikor olyan képre bukkantam, amely nem

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

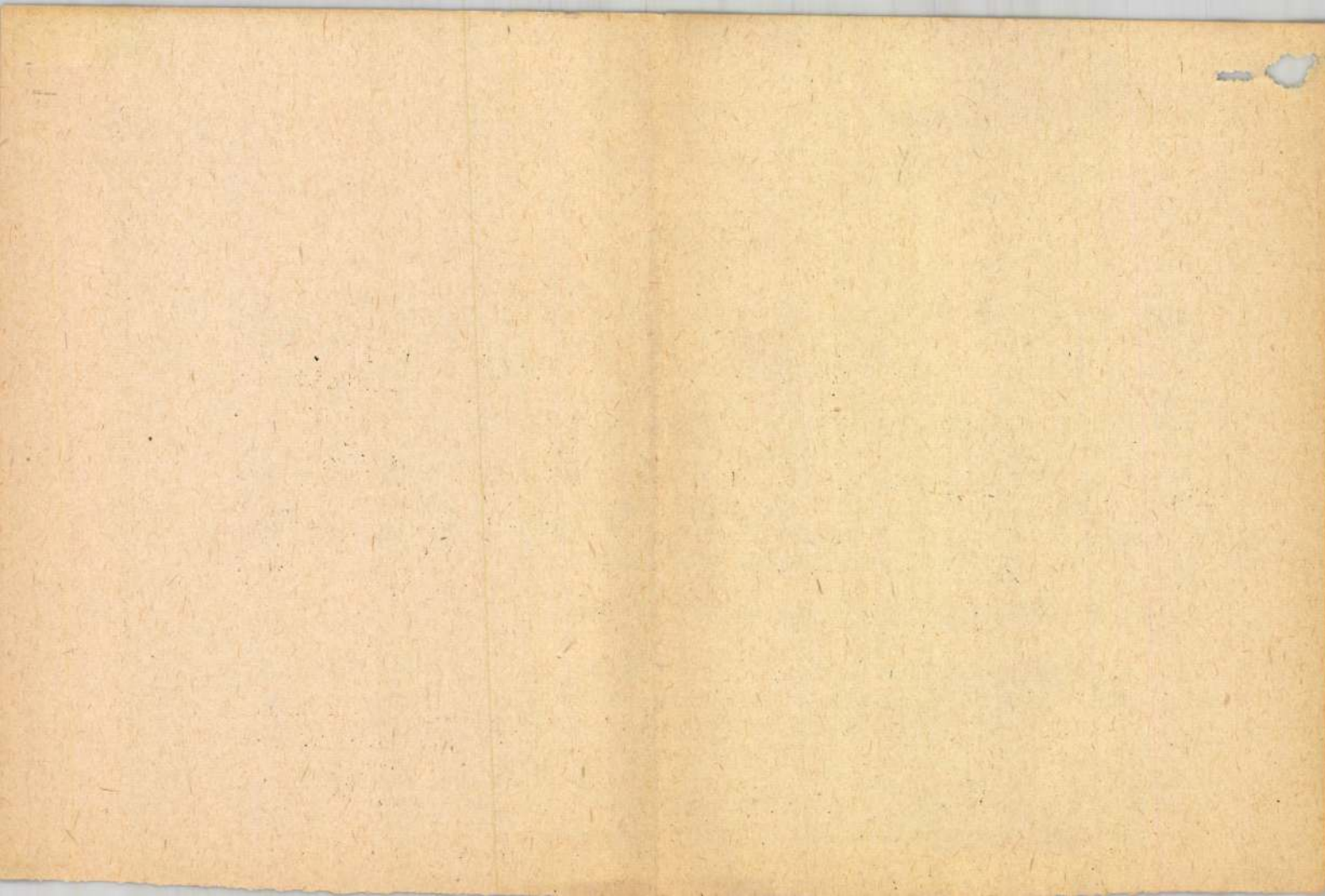
-5-

-8-

volt szignálva, de biztosra vettem, hogy Tóth enyhért kép. Meg is vettem, és első utam mindjárt a enyus bácihoz vezetett amikor ezt a képet meglátta, azonnal a feleségét hívta, anyalkám gyere nézd meg mit hozott nekem ide az a Pista. Én akkor nem tudtam, hogy ez egy olyan nagy dolog, egy picike képeslevelezőlap méretű festményről volt szó, amelyet Menyus bácsi úgy magyarázott, hogy ez az ő mesekorából való, és ő ezt a képet régóta keresi. Fölajánlotta hogy azt a képet választ hatom érte amelyiket akarom. És nagyon boldog vagyok, hogy eny-nyi Tóth enyhértet mondhatok magaménak.

-Milyen ember volt Tóth Menyhért?

-Egyszer találkoztam egy idősebb barátommal, és kérdezem tőle hogy hová, merre, érdekes módon azt felelte, hogy keresem az igaz embert. Erre rácsodálkoztam, de amikor megismerkedtem Tóth Menyhértsel, akkor rájöttem, hogy van, igaz ember. Tóth Menyhért az volt, tiszta, őszinte, mint az ő festészete, szinte ünnep minden képe. Egy megnyitó alkalmával mondta, hogy ő így harcol az emberek tisztaságáért. Fehérben.

Menyhért Tóth
(1904-1980)

DAILY NEWS

1980 AUG 3

1021

„Am Dorfausgang“.

FOTO MTI — G. KOVÁCS

Menyhért Tóth-Ausstellung

Erstmals Bilder aus der „weißen“ Phase

„Bis zu meinem 70sten Lebensjahr habe ich für meine Malerei die Hacke geschwungen“, schrieb der unlängst verstorbene Maler Menyhért Tóth, dessen Werke jetzt in der Vigadó-Galerie (V. Vigadó tér 2.) zu sehen sind. Dahinter steckt der Doppelsinn, daß er sich vom Boden, von der ererbten Lebensform nie trennen konnte, aber auch, daß er erst mit 70 echte Anerkennung fand. Bis dahin konnte er mit seiner Malerei nicht einmal die Leinwand oder die Ölfarben verdienen.

Menyhért Tóth entstammte einer Bauernfamilie von Miske (Südungarn, in der Nähe von Kalocsa). Da die Familienkasse meist leer war, mußte er nach der sechsten Klasse die Schule verlassen und als Hirt oder Gutsarbeiter, später als Anstreicher sein Geld verdienen. Ein tragischer Fall war für ihn — nach eigener Aussage — glückbringend: als ihm nach einer Knochentuberkulose ein Fuß amputiert werden mußte, durfte er an die Hochschule für Bildende Kunst.

Nach Miske zurückgekehrt, baut er tagsüber Paprika und Majoran an, abends zieht er sich in die Welt der Kunst zurück, die jedoch mit den Erlebnissen des Tages angefüllt ist. Episoden aus dem Bauernleben, Tiere, die Natur und Menschen um ihn herum sind seine Themen. Die Werke lagern dann lange auf dem Dachboden. Von offiziellen Stellen werden sie konsequent zurückgewiesen, auch seine Umgebung weiß sie lange Zeit nicht zu schätzen. „Schwarze, weiße, gelbe Pferde habe ich schon gesehen, aber grüne?“, meint der Nachbar. Und der Maler nimmt sich die Mühe zu erklären: Er weist auf das Gras, auf dem die Pferde weiden, dessen Farbe auf sie ausstrahlt. Und daß eine Frau sitzend, die Kanne im Schloß haltend, die Blumen gießt? Ist nicht der Schoß das Sinnbild der Fruchtbarkeit, der Lebensspender? Und die massiven Erdkugelhöpfe der Bauern: Sie bearbeiten ja die Erde, sind mit ihr verwachsen.

Nach Jahrzehnten kam die offizielle Anerkennung für Menyhért Tóth. 1976 wurde er „Ver-

„Paprikaflechterinnen“.

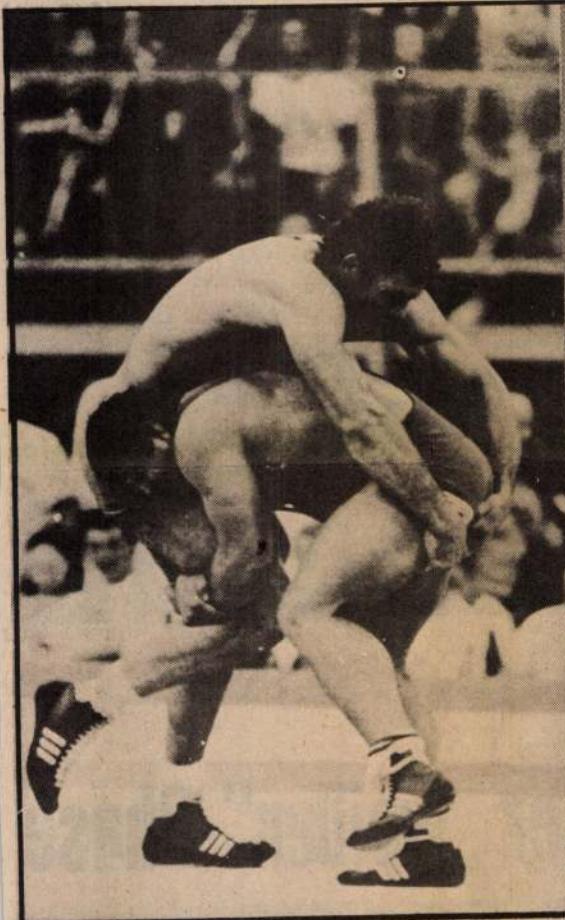
dienter Künstler der Ungarischen Volksrepublik.“

Die Ausstellung in der Vigadó-Galerie zeigt etwa 100 Gemälde und Skulpturen des Malers, von farnefrohen Werken bis zu den sog. „weißen“ seiner letzten Schaffensphase. Diese späteren Werke wurden jetzt zum ersten Mal dem Publikum zugänglich gemacht. Der Künstler ließ sich bei ihnen davon leiten, daß

Weiß die Synthese aller Farben ist. Außerdem drückt Weiß immer Reinheit, Unschuld und Vollkommenheit aus. Weiß sind bei ihm die Blumen, weiß die Bauersfrauen...

In Kecskemét soll ein Menyhért Tóth-Museum gegründet werden. Einige seiner Bilder finden Eingang in die Nationalgalerie und in das Janus Pannonius-Museum in Pécs. **J. K.**

Olympia-Panorama

Die UdSSR und Bulgarien dominierten die am Donnerstag beendeten Freistilwettbewerbe der Ringer. In der letzten Gewichtsklasse (über 1100 m) gewann der Ungar József Balla (unten) gegen den Polen Adam Sandurski (oben), mußte sich dann jedoch Soslan Andijew (UdSSR) geschlagen geben. Andijew gewann Gold, Balla jedoch eine Silbermedaille für Ungarn.

INTERFOTO
MTI —
A. MANEK

1. GOLD FÜR ÖSTERREICH

Moskau (APA/MTI/UPI) — Zwei Tage vor Schluß der Olympischen Sommerspiele in Moskau gab es für Österreich den größten Erfolg. Elisabeth Theurer gewann souverän die Goldmedaille in der Dressur. 70 Punkte betrug der Vorsprung auf den sowjetischen Silbermedaillengewinner Juri Kowschow auf Irok, 136 auf den Drittplatzierten Viktor Ugrjumow (UdSSR) auf Schkwal. Für Österreich bedeutete dieser Triumph unmittelbar vor Schluß der Spiele den ersten Olympiasieg seit 20 Jahren.

Der Erfolg der Österreicherin war eindeutig, der 10jährige Hannoveraner Schimmel war in Topform, sehr konzentriert. Es war ein sehr ausgewogenes, in den meisten Passagen nahezu perfekt gelungenes Programm. **Gold:** Elisabeth Theurer 1370 Punkte, **Silber:** Juri Kowschow 1300, **Bronze:** Viktor Ugrjumow 1234.

DIE FECHTSENSATION: FRANKREICH

Die Fechtsensation von Moskau waren eindeutig die Franzosen, die am Donnerstag im Degenmannschaftsturnier ihre vierte Goldmedaille eroberten. Im Finale gab es einen sicheren 8:4-Sieg gegen Polen. Bronze ging an die UdSSR, die Rumänien 9:5 abfertigte. In der direkten Ausscheidung hatten die

Die Bronzemedallien gehen in zwölf Länder: 5 in die DDR, je 2 nach Kuba und Rumänien sowie je 1 an die UdSSR, Bulgarien, Großbritannien, Irland, die KDVR, die CSSR, Guyana, Polen und Ungarn.

IAAF-PRÄSIDENT WURDIGT KAMPFRICHTERARBEIT

Seine Wertschätzung für die bisher geleistete Arbeit der Kampfrichter bei den Leichtathletikwettbewerben sprach Adrian Paulen (Niederlande), Präsident der Internationalen Leichtathletikföderation (IAAF), am Donnerstag aus. Auf einer internationalen Pressekonferenz betonte er, daß der Leichtathletik-Kampfrichter genau wie in anderen Sportarten Tatsachenentscheidungen zu fällen hat und die IAAF diese Arbeit genau beobachtet. Er informierte darüber, daß

Ein bemerkenswerter Beschluß des FINA-Kongresses folgt einem Vorschlag der Programm-Kommission des IOC; Mit der klaren Mehrheit von 34:17 Stimmen wurde beschlossen, künftig auch bei Olympischen Spielen nur noch zwei Aktive pro Land zuzulassen, womit eine Angleichung an den Weltmeisterschaftsmodus erfolgte. Der entscheidendste Beschluß der FINA-Delegierten betrifft die Wasserballspieler. Ihre Spielzeit wurde von viermal fünf auf viermal sieben Minuten verlängert. Außerdem gehören zu einer Mannschaft einschließlich der Ersatzspieler künftig 13 statt wie bisher 11 Spieler. Diese Regeländerungen gelten sowohl für Olympische Spiele wie auch für Welt- und Europameisterschaften.

SONSTIGE SPORTMELDUNGEN

Irvine/Kalifornien — Nicht so eindrucksvoll wie am Vortag schlugen sich die amerikanischen Schwimmer am Donnerstag bei den US-Meisterschaften in Irvine. Weltrekorde blieben aus, die beste Leistung gab es im 100 m Rücken-vorlauf der Herren durch Bob Jackson, der mit 56,04 die zweitbeste Leistung aller Zeiten erzielte und John Nabers Weltrekord nur um 0,55 Sekunden verfehlte.

Buenos Aires — Im 42. Zug vertagt wurde am Donnerstag in Buenos Aires die sechste Partie im Halbfinale zum Schach-WM-Kandidatenturnier zwischen Lew Polugajewski und Viktor Kortschnoi. Kortschnoi führt nach wie vor mit 3:2.

INTERFOTO MTI/AP

dem Kopf", meinte einer der demisfinale. Er meint damit so- alinowski (r.) aus Polen als auch ilbert Bayi (l.) aus Tansania. Der outine erwies sich als Läufer mit anfangsphase seines Widersachers einen langsameren ersten Kilo- od zog dann an Bayi vorbei, der deshalb auf den 1500 m-Start

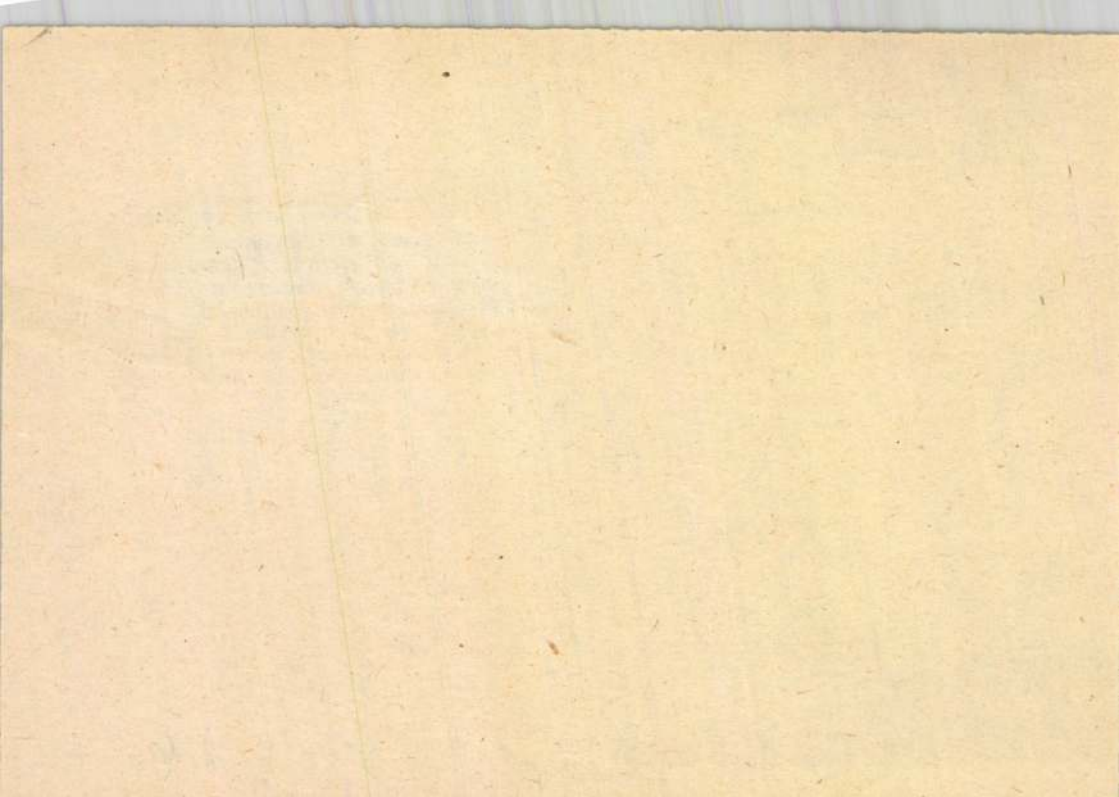
Tóth Menyhért, festő

TÓTH MENYHÉRT FESTŐMŰ-
VESZ utolsó alkotói korszakának
eddig még be nem mutatott fő
műveit is láthatja majd a közön-
ség azon az emlékkiállításon,
amely ma nyílik meg a Vigadó
Galériában.

- Hír

8.

Nep. szabadság, Bn. 1980. júl. 16.

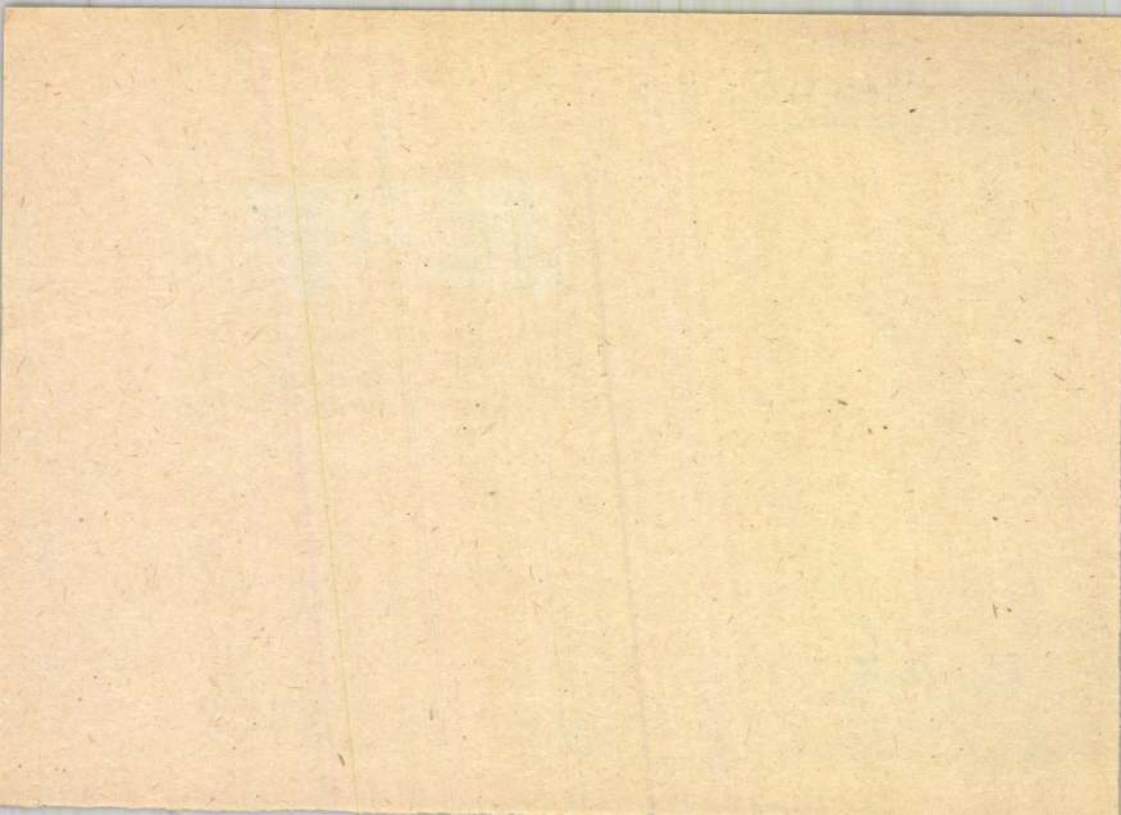

Tóth Menyhért, festő

□ TÓTH MENYHÉRT
festőművész emlékkiállít-
ását Almási Miklós egye-
temi tanár nyitja meg jú-
lius 16-án, délután 5 óra-
kor a Vigadó Galériában.
Közreműködik: Geren-
csér Ferenc és Szalay Jó-
zsef cimbalomművész.

- □ Tóth Menyhért

Esti Hírlap, Bp. 1980. júl. 8

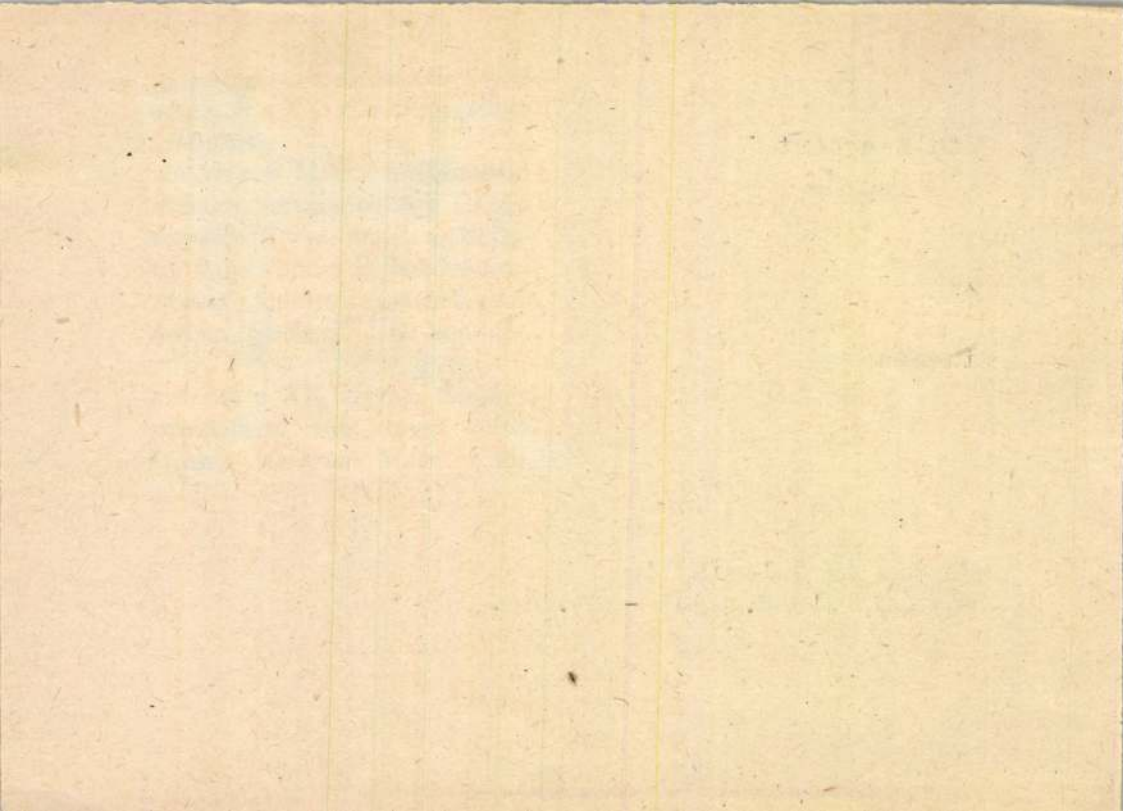
Tóth Menyhért

Pihenés

*Tóth Menyhért: Pihenés,
festett gipsz, 47 cm, 1961 (fotó Kiss B.)*

Forrás és Galéria
MŰVÉSZET, 1980. május - 46. lap.

Elhunyt Tóth Menyhért festőművész

Tóth Menyhért, a Magyar Népköztársaság érde-
mes művésze, a XX. századi magyar festészet ki-
emelkedő egyénisége január 9-én, 76 éves korában
elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Tóth Menyhért 1904-
ben született Mórahal-
mon, szegény földműves
szülők gyermekeként. A
főiskolán 1930—1936 kö-
zött Vaszary János nö-
vendéke volt, aki később
is figyelemmel kísérte
Miskére visszavonuló te-
hetséges tanítványát. El-
ső önálló tárlata 1941-
ben volt, ezt követően
tucatnyi alkalommal mu-
tatkozott be önálló kol-
lekcióval a fővárosban és
vidéken. Gyűjteményes
tárlatát 1976-ban rendez-
te meg a Műcsarnok, ezt
követően kulturális kor-
mányzatunk Erdemes Mű-
vész címmel tüntette ki.

Piktúrájában a teljes hi-
telességű népi és egyéni
fantázia párosult a leg-
kifinomultabb mesterség-
beli tudással. Az ősi-pa-
raszti mesemondó képze-
letnek és korunk festői
vívmányainak szintézise
által a formai és tartal-
mi absztrahálás sajátos,
a naiv művészek stilizá-
ciójára emlékeztető mód-
szerét teremtette meg.
Művészete külföldön is
nagy sikert aratott; töb-
bek között elnyerte a
pozsonyi naivtriennálé dí-
ját. Halálával a jelenkori
magyar piktúra egyik
legeredetibb alkotója tá-
vozott el körünkből.

Népszava 1980. I. 11.

mégszervezne a takarmánybeszerzést, s nincs időnk a pontos etetésre, gondozásra sem. Így csak néhány baromfit tartunk, hogy legyen mindig egy-pár friss tojás vagy hús. ha éppen váratlan vendég érkezne, vagy nincs kedvünk-időnk lemenni a központba friss húsért.

— Amikor idekerültünk, s gondal-bajjal megkezdtük az otthonépítést, kicsit szorongtam, hogy mi lesz velünk itt fenn az elzártságban és idegenségben, nem lenne-e jobb mégis a városból ide kijárni, vagy a központban próbálkozni valami lakásmegoldással, mint itt fenn, a falu felett, de *ahogy múlnak az évek és szaporodnak ide-fönt a házak, kötődnek az ismeretségek, s kialakul lassan a dombtetőn az új olajosfalu úgy gondolom, hogy már itt vagyunk otthon.*

Rab Nóra

válaszolva Kaddumi egyebek között hangsúlyozta: a vezetésével Magyarországon tartózkodó küldöttség rendkívül hasznos és gyümölcsöző megbeszéléseket folytatott a politikai és társadalmi élet több vezető személyiségével. A baráti

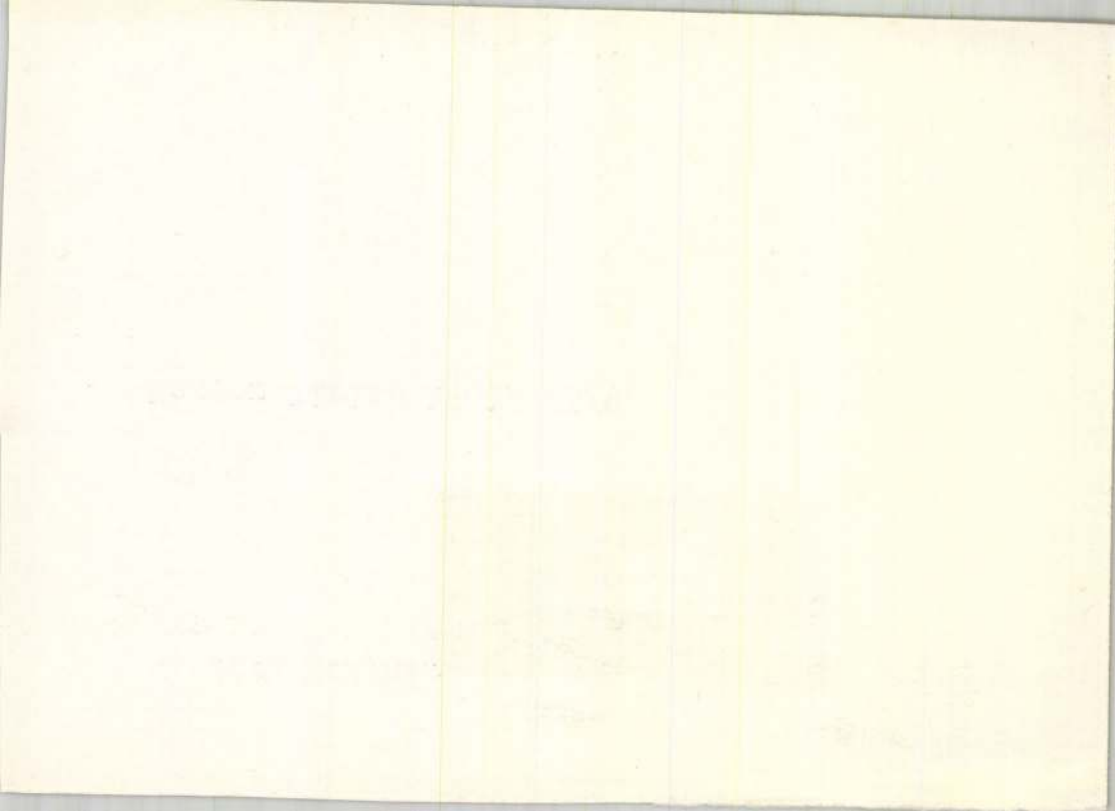
Az Elnöki Tanács *Václav Bélának*, az Állami Könyvterjesztő Vállalat főosztályvezetőjének nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkája elismeréséül: dr. *Popovics Bélának*, a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó főszerkesztőjének 60. születésnapja alkalmából, eredményes munkája elismeréséül a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetésekét dr. *Marczali László* kulturális miniszterhelyettes csütörtökön adta át.

Ugyancsak a Munka

Tóth Menyhért

TÓTH MENYHÉRT-émlékkiat-
lás nyílt vasárnap Baján, a Tűrr
István Múzeumban. A tárlat a
közelmúltban elhunyt művész het-
ven festményét és szobráit mutat-
ja be, és március 16-ig tekinthe-
tó meg.

Magyar Hírlap 1981/2/3/9

Tudatjuk, hogy az elhunytak akaratának eleget téve

TÓTH MENYHÉRT

festőművész (1904—1980)

és felesége

LÁNDORI ANGÉLA

festőművész (1908—1981)

hamvait 1981. június hó 27-én (szombaton) 17 órakor
helyezzük végső nyugalomra a miskei temetőben.

Bács-Kiskun megyei Tanács V. B.

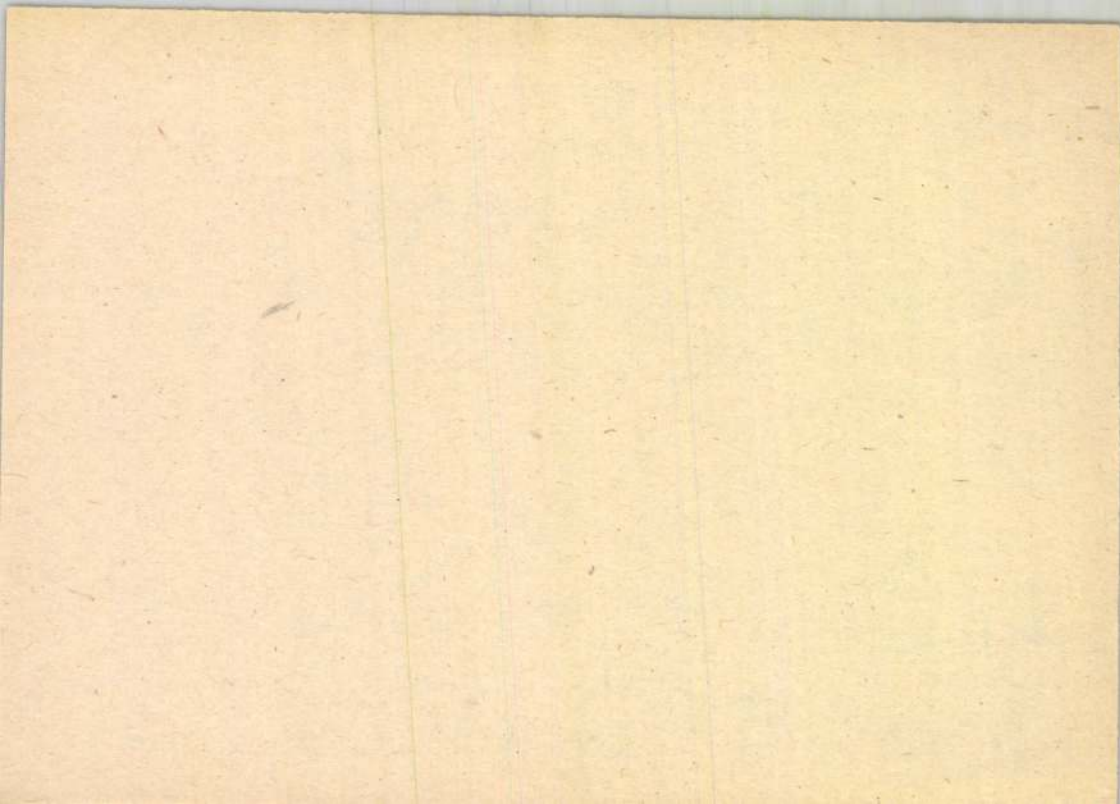

Tóth Menyhert, László

L: Gyulovány L.

- Kétszáz éves Madonna

Solár újság, Bp. 1981. márc. 27.

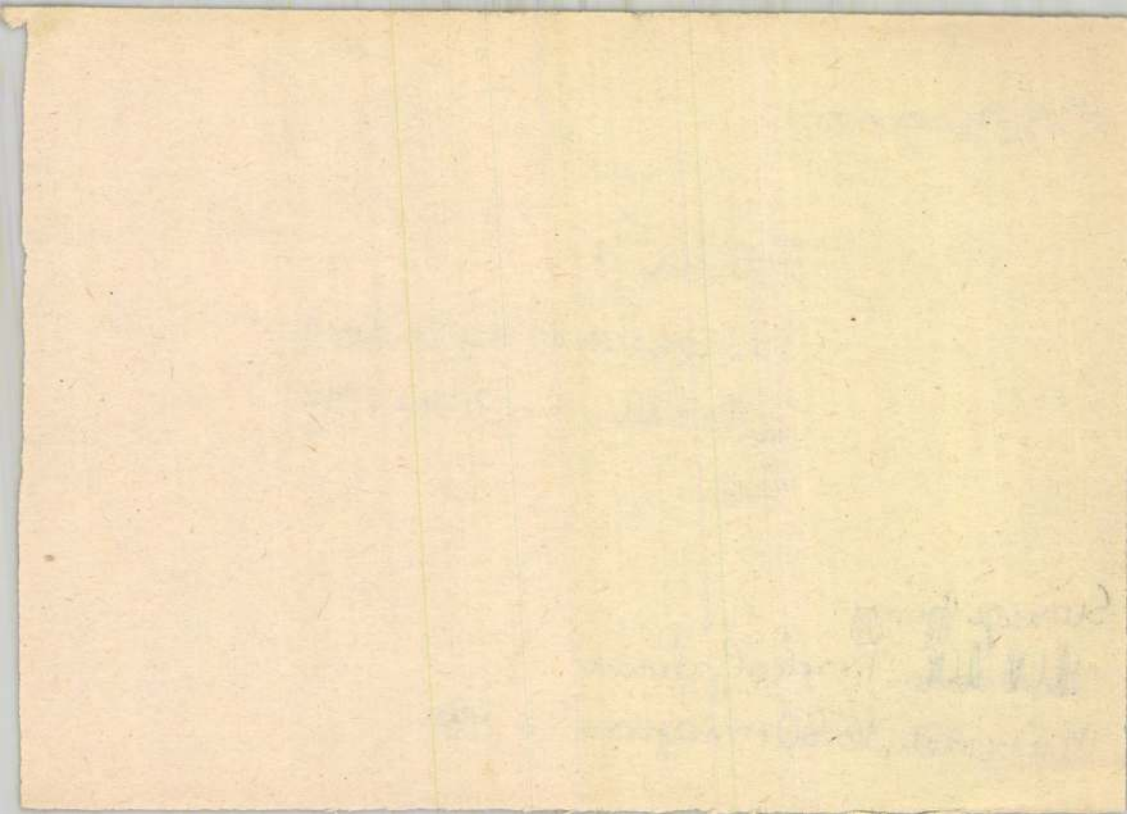
Tath. Menghert

Tath. Menghert rendelkezik
pár bibliai és mitológiai
és kecskeméti Ferrás folyó-
irat.

Szemesi György:

U. B. U. B.: Ferrás Galéria

Művészet, 1980. május - 46. lap.

Toth Menyhart, Istó

Toth Menyhart (1904-1980) felesége: -

Rezső

— : (- felesége —) -

Tomás, kecskeméti, 1980. február.

Borító 3.

XII / 2

Toth Margherit, festo

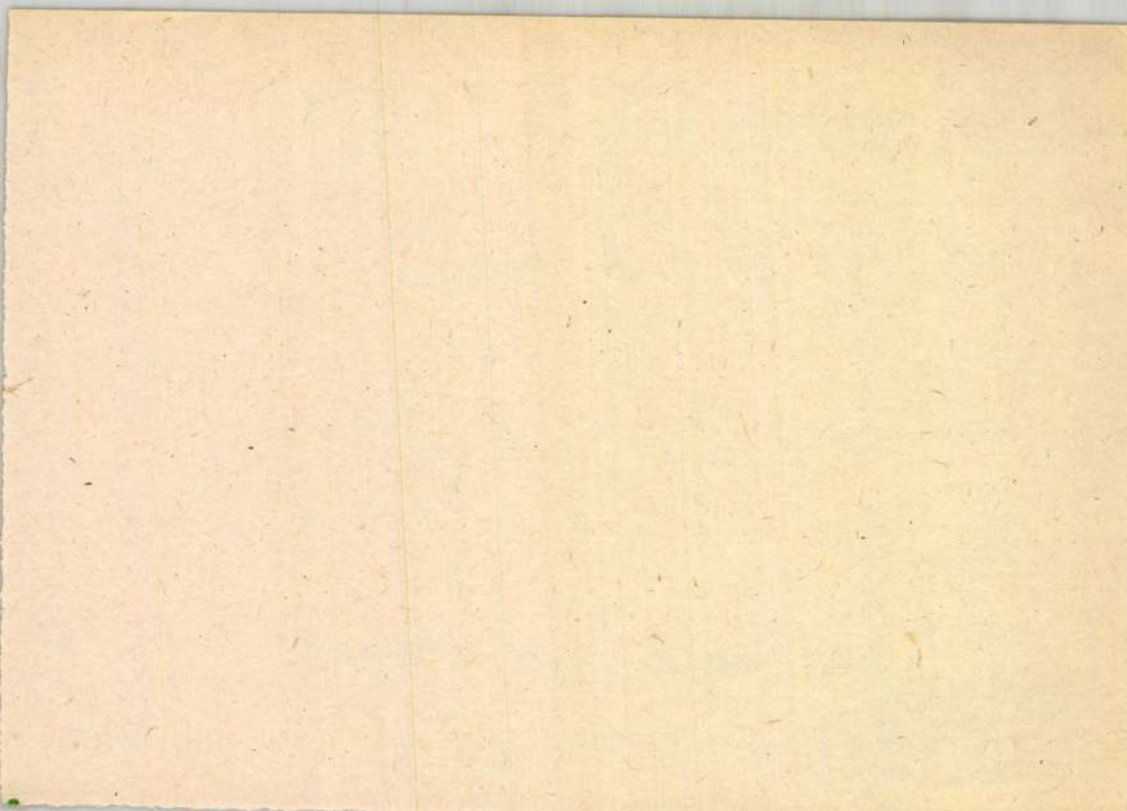
L: Holló L.

Tornai J.: Népi kultúra, képek, irodalom

96

Tombasi Keeskenet, 1980. felb.

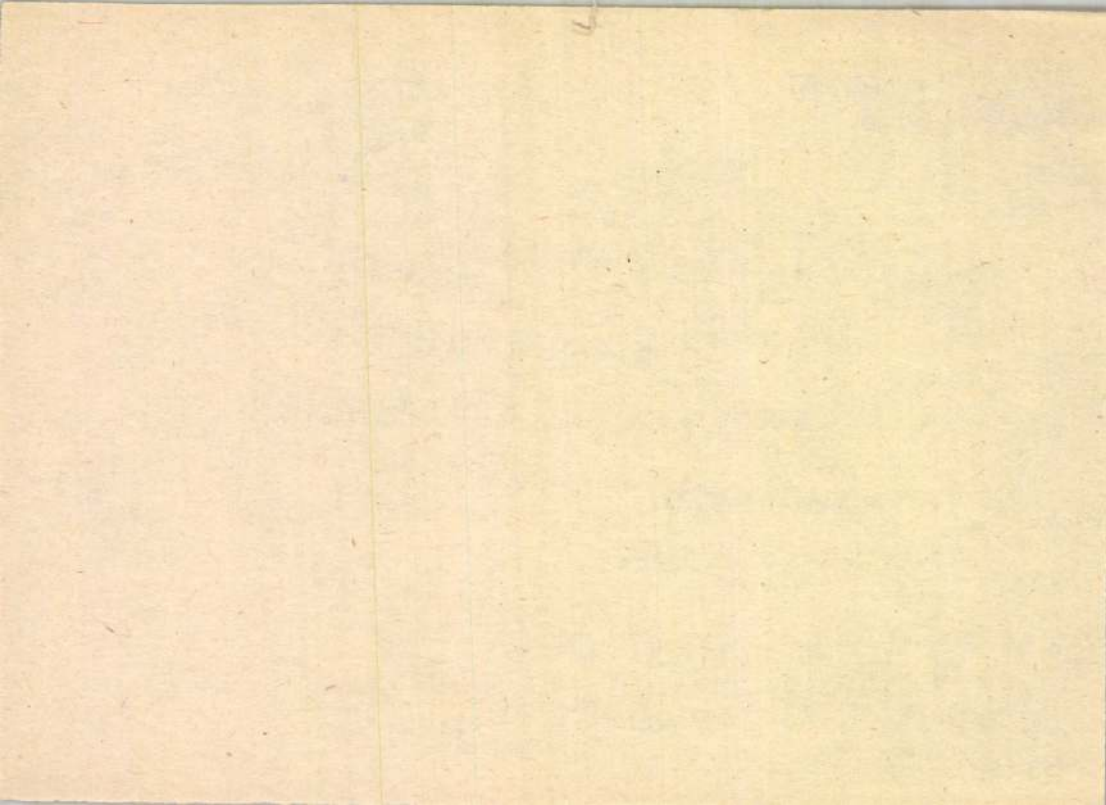
XII/2.

Tóth Mennyei

A *Fornio* félévűt fokozza -
bol a *Fornio galena* kiel-
litosa centrumába került
művészet.

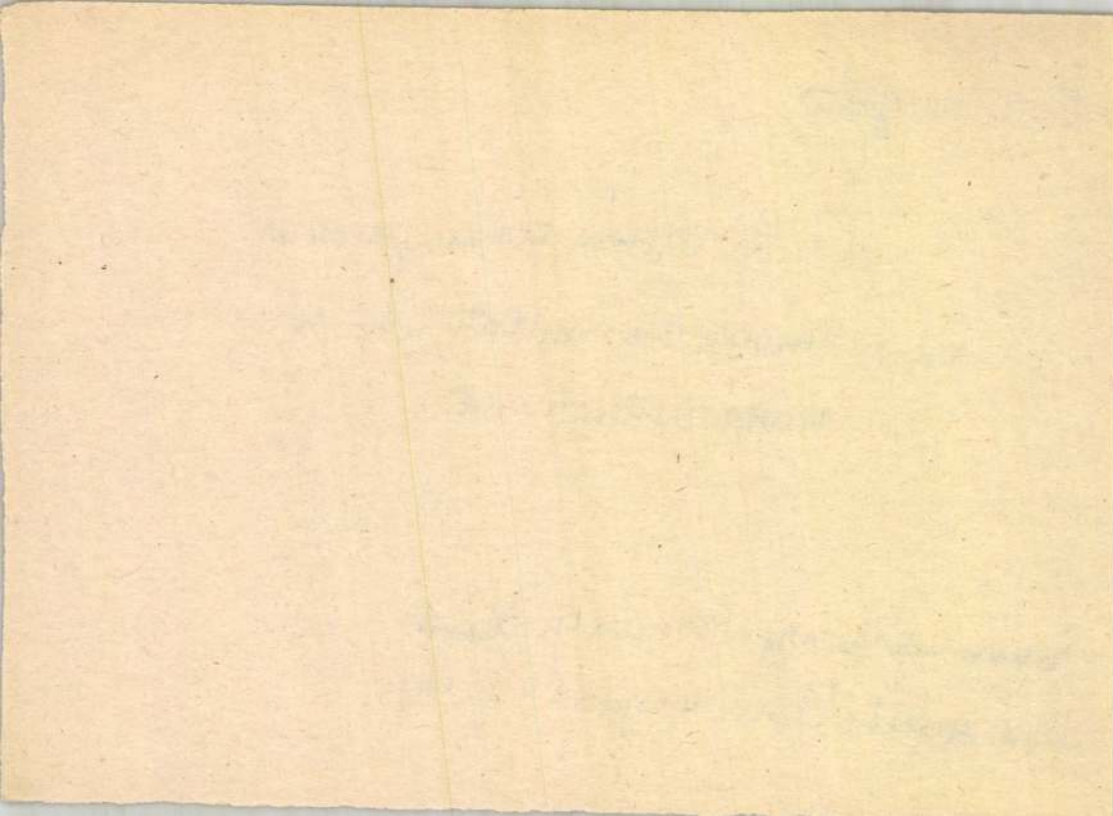
Szűcs György: *Fornio galena*.
Művészet, 1980. május - 46. lap.

Tóth Margit

A kiállítás anyagában
művészeti mutatók és a
művész alkotásait.

Sümegegység: Felső Galéria
Művészet, 1980. május - június, 46. lap.

Tóth Kálmán, []

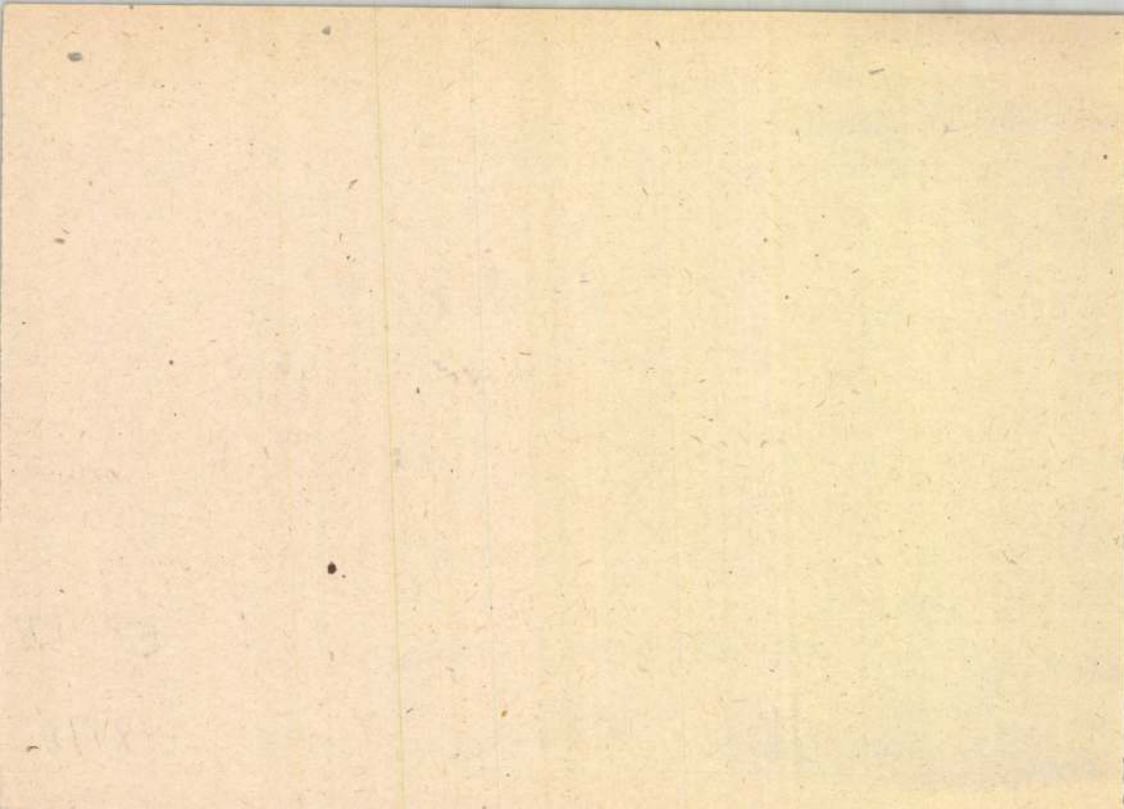
d: Réti J.

Sümegei Gy: Az 1910-es kecskemei ...

67-72

Fornás, Kecskemét, 1980. plv.

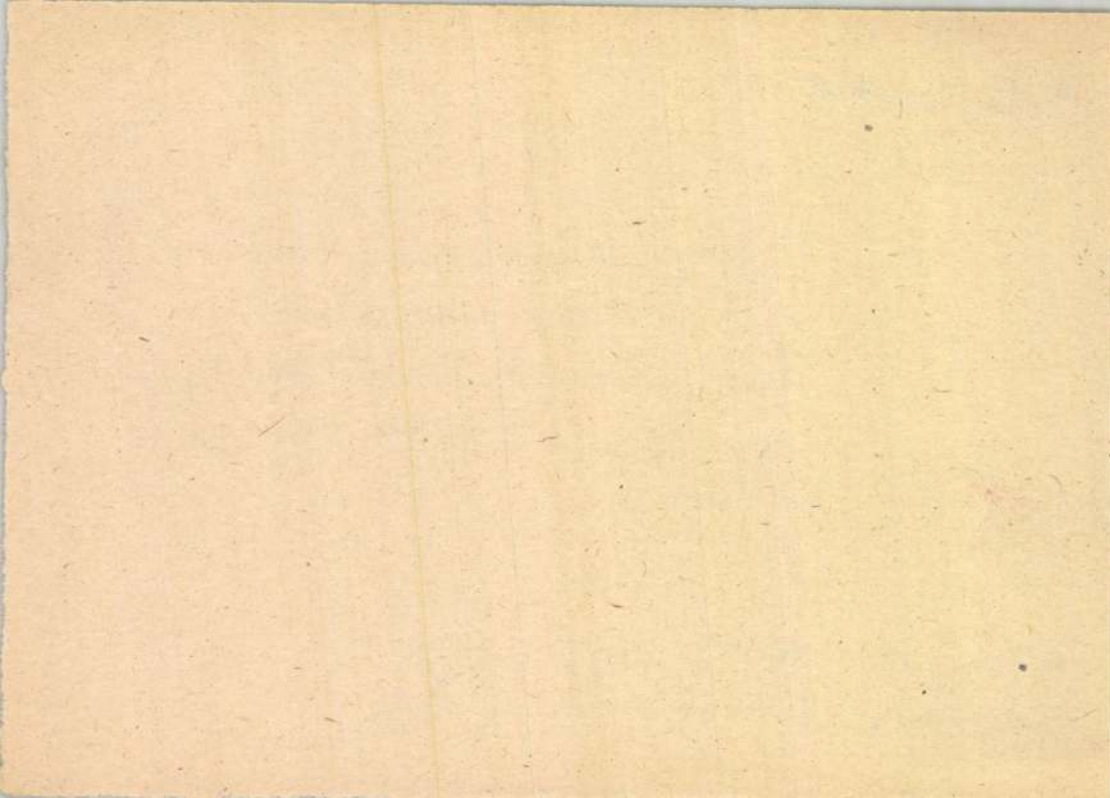
x1/2.

Tóth Menyhért

Szabály olyan generáció-tagja
ként indult el a művészi pá-
lyán, amelyekhez Tóth Menyhért,
Kerecsi Jenő, Szabó Verdimir is
tartozott.

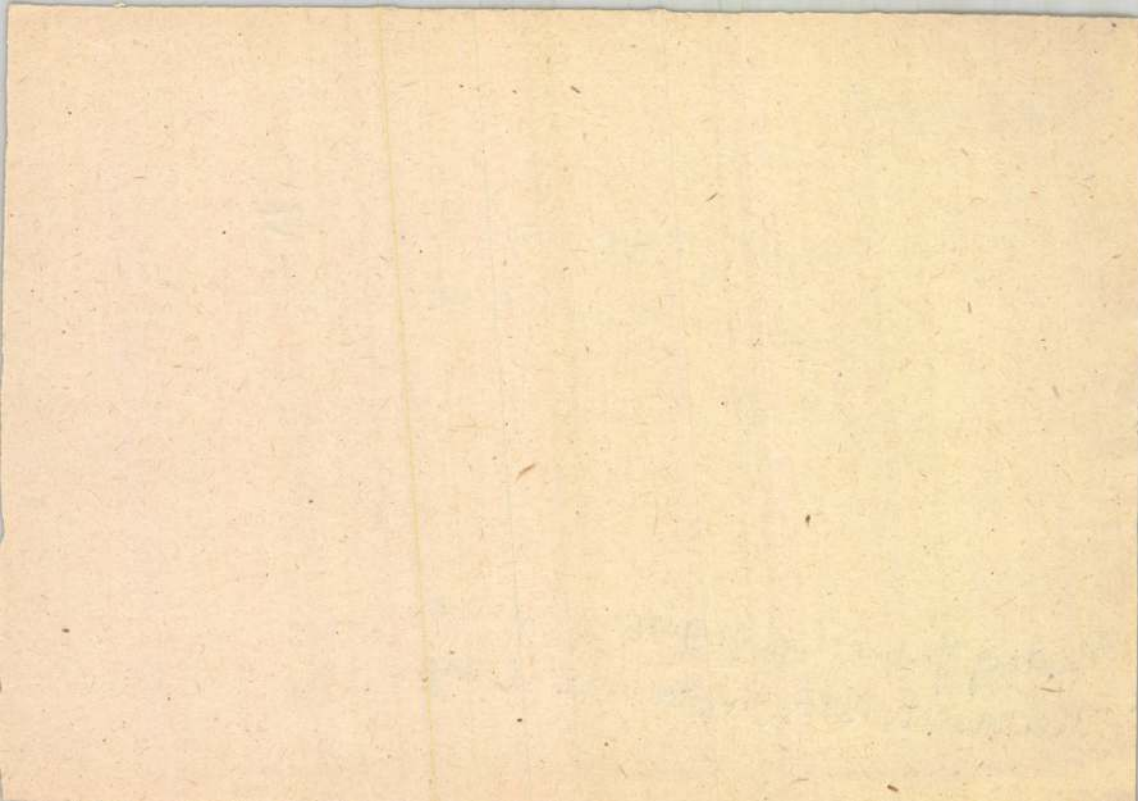
Rudolf Gábor: Égy grafikus generáció.
Művészet, 1980. szeptember - 2. lap.

Fóth-Menyhert

Szálag közös Fóth-Menyhert ~~et~~
Gak a háton alatt is meret
meg.

Rideg János: Egy grafikus generise.
Művészet, 1980. szeptember - 2. lap.

Tóth Mennyei, leskő

L: Banga F.

Lános S: Képzőművészet - krónika

726-730

Felentket, Pécs, 1981. júli - aug.

XXIV/7-8

130

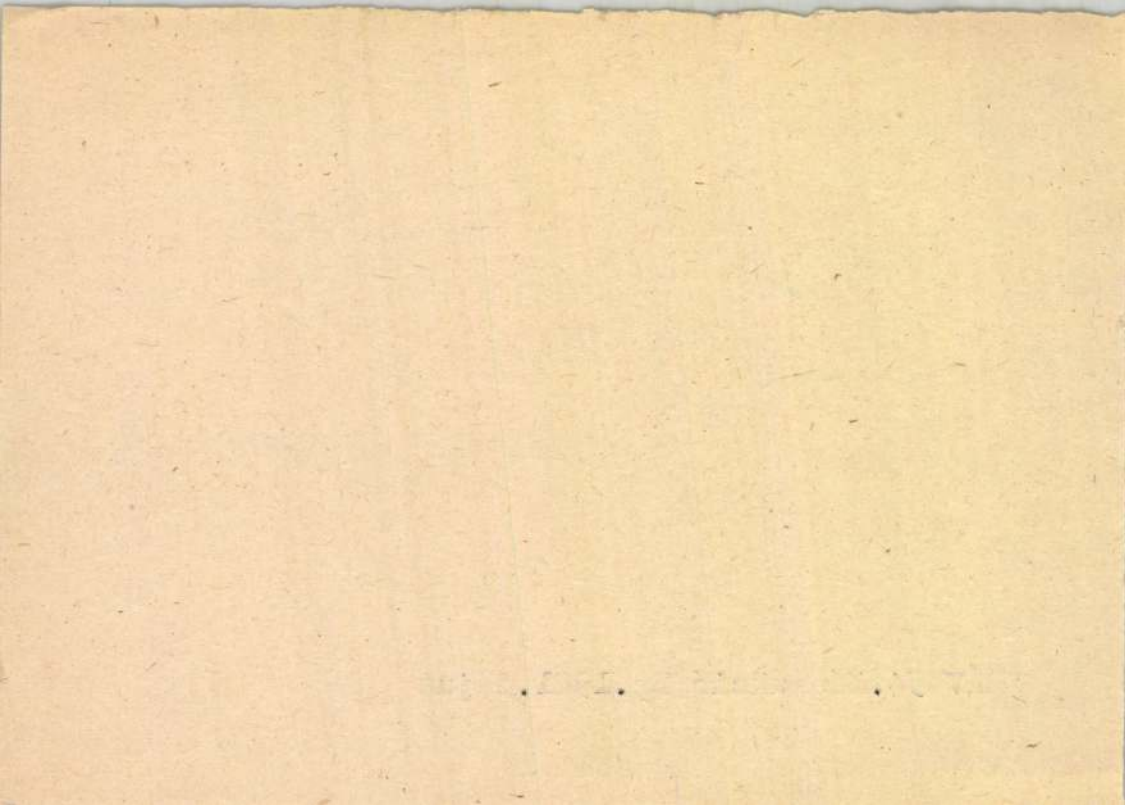
Tóth Merykát

"Keltén" o. lantok 43x31 cm

1. l. j. : TM

Whattasi air: 8000 ft.

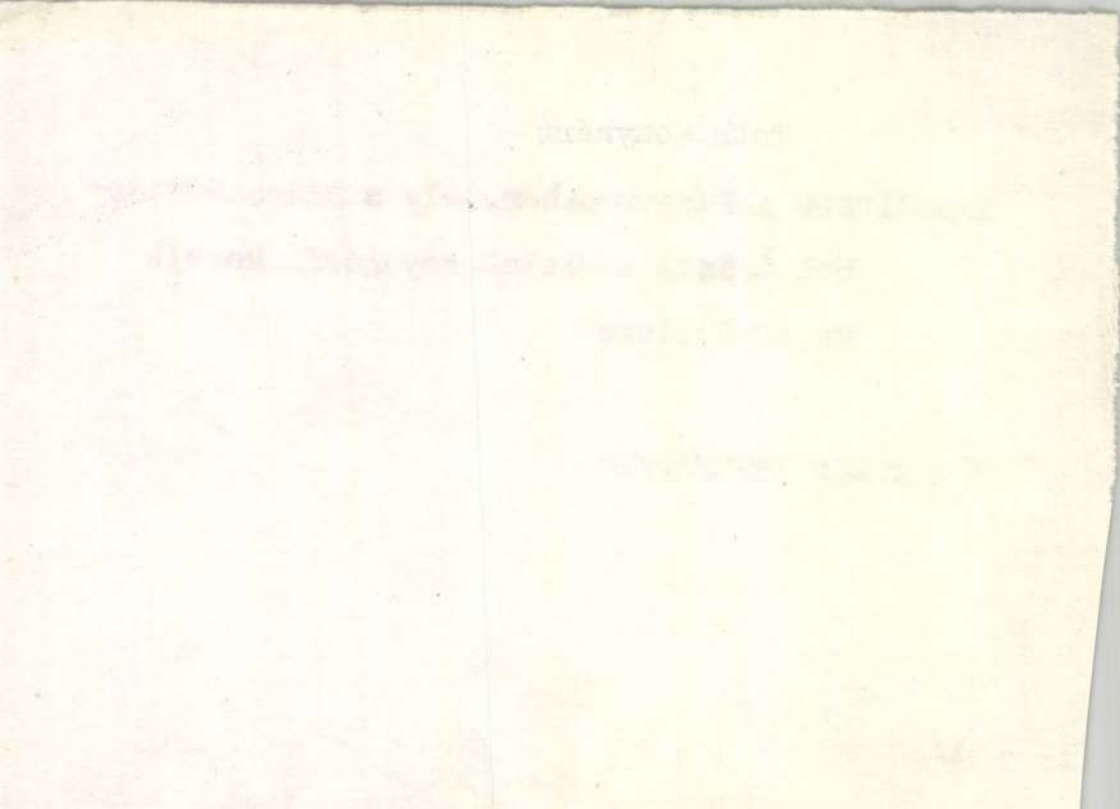
BÁV 54. Képekció Bp. 1981. május

Tóth Menyhért

kiállított a Múcsarnokban, mely a hőmezővásár-
helyi őszi tárlatok anyagából került
megrendezésre

U j Tükör 1979/22/24

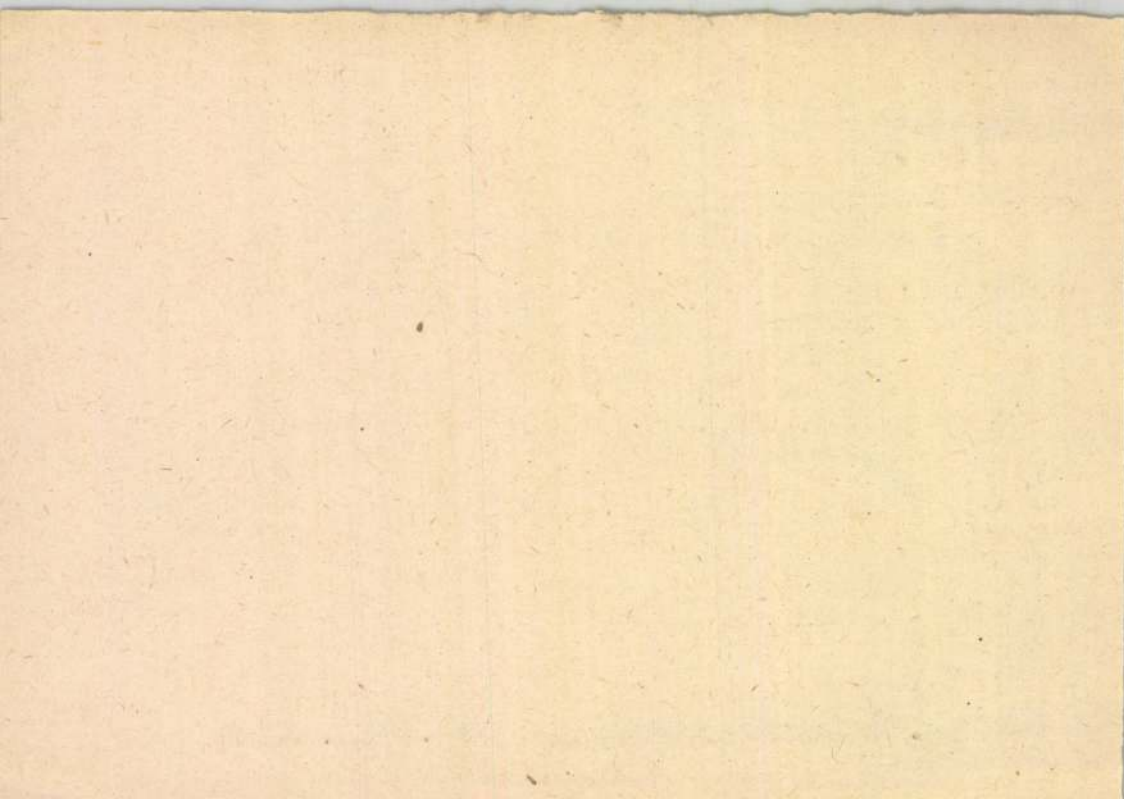
Tóth Meryliet (1904-1980)

„Paraszterebes” o. karton 35x24 cm

l. f. rözspen TM Uváltási ár: 6000 ft

„Virágrendelőlet” o. karton 42x30 cm

l. l. b.: TM Uváltási ár: 8000 ft

Tóth Margit (1904-1980)

„Annuska” s. karton, 29,5 x 25,5 cm

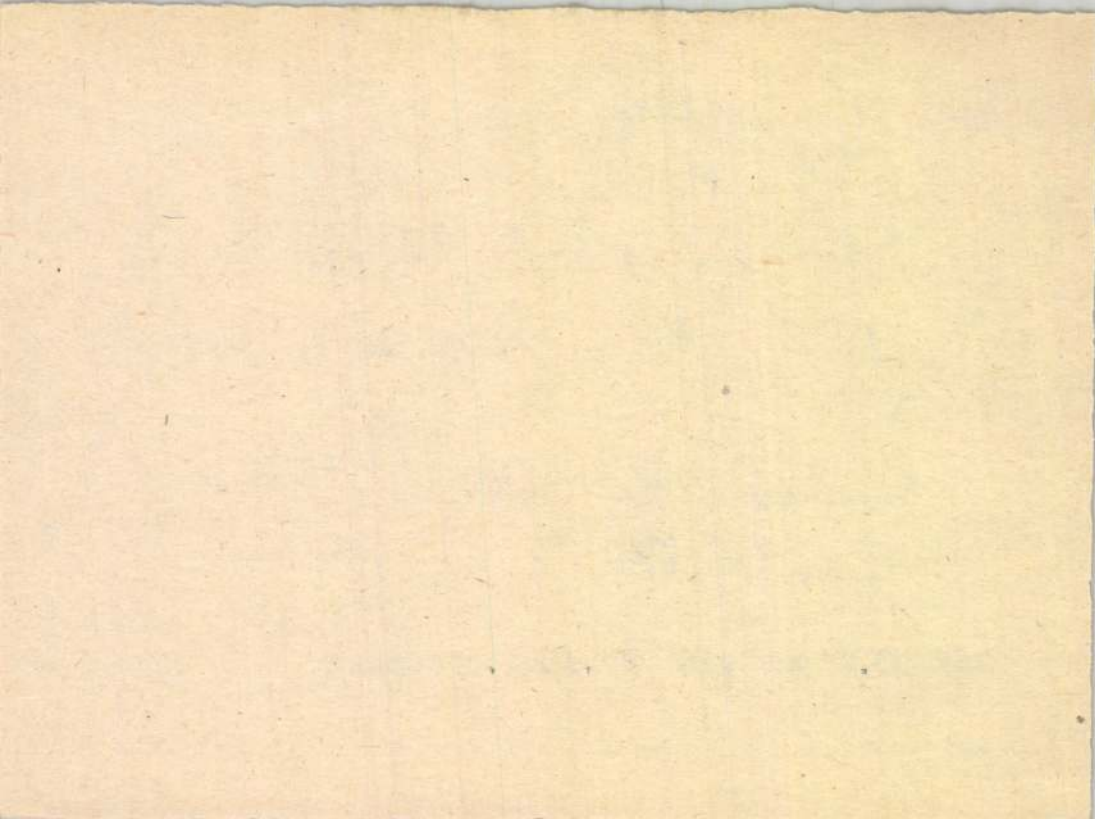
J. l. b. TM.

szállásai: 6000 ft.

„Virágos” olaj, karton, 43,5 x 31 cm

J. l. b. TM 59. szállásai: 8000 ft.

BÁV 53. Képekció Bp. 1980. december

Tóth Merykelt, kislő

L: Meryn Terem

- : Merykeltünk kislője

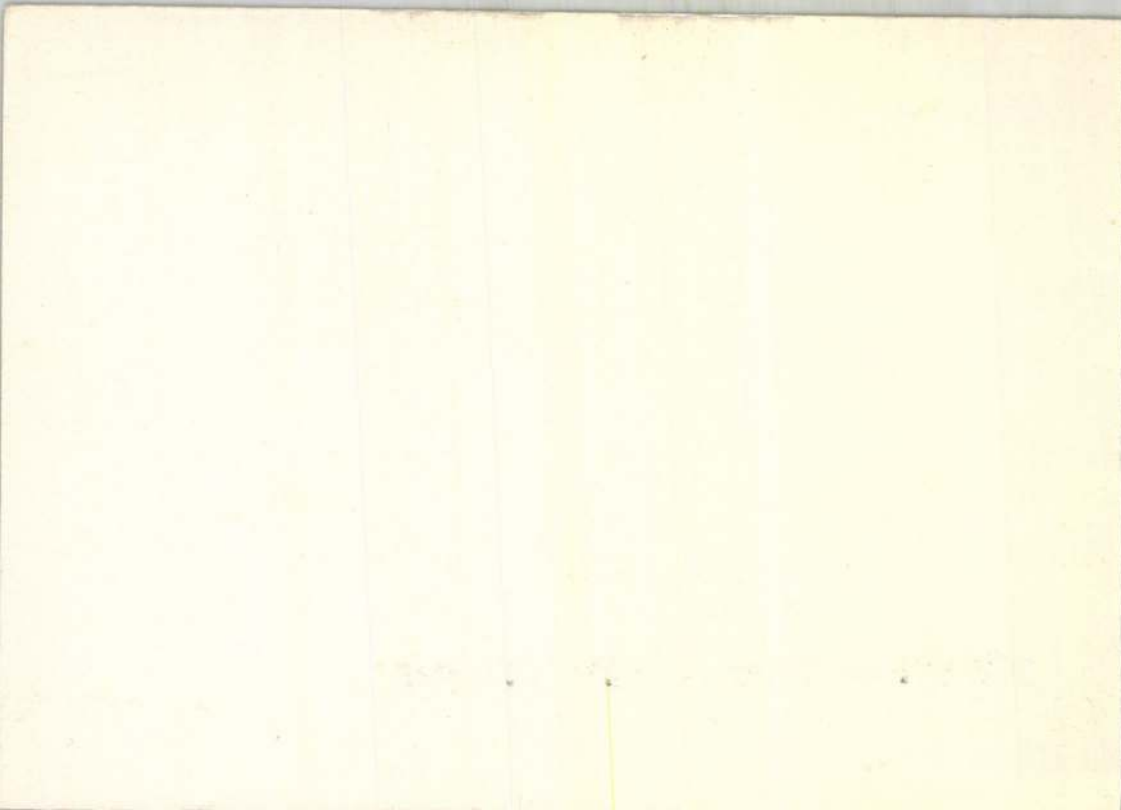
6.

Népszabadság, Bn. 1980. apr. 1 -

Tóth Margit (Gyzed-Mórakalom 1904 -
Bp. 1986)

'Kollós' c. karton, 31x22 cm J. l. j.: TM
De Watteni is: 4000 ft.

BÁV 57. Képekoldó Bp. 1962. május

Tóth Mengeszt, Leshö

L: Martyn F.

- Galeria a Vigadóban

Esti Hirtlap, Bp. 1980. márc. 17.

04

Tóth Menyhért, festő

„Ég, Föld megáll egymagába / Velem szökik virágába / Fölfordulok azt se bánom / Éltem túl van a halálon.” Nem mint költői remekművet idézem Tóth Menyhért festőművésznek ezt a, halála előtt kevéssel írott négy sorát, hanem mint életének tömör, világos és elgondolkodtató összefoglalását. A festőnek ma délután a Vigadó Galériában nyíló első posztumusz kiállítása, lényegében a lezárt és befejezett életmű, most bizonyít, s indul el minden valószínűség szerint hódító útjára. Mondhatnánk: elégtétel ez az alkotó számára, de Tóth Menyhértet élete utolsó éveiben sem érdekelte a siker és az elégtétel. Egyetlen dolog kötötte le minden figyelmét: *önállót, eredetét alkotni, önmagára hagytatkozva, önmagából építeni föl egy világot.*

Tóth Menyhért életútja ma már többé-kevésbé ismert. De a tények birtokában is csak azt mondhatjuk, bámulatos, hogy egy eredendő festői tehetség, egy különleges szemléletű alkotó ennyire nem kapott figyelmet és elismerést.

MA NYÍLIK A VIGADÓBAN

Tóth Menyhért kiállítása

Nem díjakra és kitüntetésekre gondolunk, hanem a szakma fölfedező, befogadó gesztusára. A dolgot némiképpen magyarázza, hogy Tóth Menyhért rendkívüli elszigeteltségben élt. Paprikatermesztésből, szobafestésből tartotta fenn magát, s csak kevesen ismerték munkáit. Idős korára kapta meg a szakmai és a társadalmi elismerést egyaránt. Ekkorára azonban már kialakított magában egy sajátos törvényt, amely egyetlen dolgot ismert: a végigszenvedett és átgondolt világot a vásznon önállóan és öntörvényűen újra kell teremteni.

Az életművével foglalkozó művészettörténészek panteisztikus festőnek látják Tóth Menyhértet, de talán egyszerűbben is értelmezhetnénk munkáit. Mindig a természet szoros közelségében élt, számára a táj nem kirándulási él-

ményt jelentett, hanem a létezés természetes terét, mindennapiságát, s így nem véletlen, hogy a virágok, a fák, a tárgyak, a kövek, az állatok, a természeti világ egyedi arculattal, szinte megszólaló gazdagsággal lépett be festészetébe. Panteizmusa ember és természet azonossága, egyedül logikusnak látszó együttlétezése. E nap mint nap megújuló élmény- és ihletforrás szinte nem is festményeket eredményez, hanem kultikus tárgyakat. Ez a festészet valamiféle „ráolvasás” a világra, a néma, önmagukért perelni nem tudó tárgyak lelkének felmutatása és folytonos mentése.

Mindehhez Tóth Menyhért megtalálta a maga számára a fehér színt, s mindent e színnek nem ne-

vezhető színnel igyekezett kifejezni. Ecsetje nyomán valami különleges esemény játszódott le: a fehérség mögött színek égnek, a természetes világ él, nyüzsgő, mozog. Ezek a színtelenül színes festmények a tisztaságot is kifejezik és egyben megteremtik a lét különleges művészi halmazállapotát.

Jó, hogy kevéssel a művész halála után ismét láthatók festményei, szobrai. Ez a kiállítás ugyanis már nem elégtételadás, hanem a művész megértése, a modern magyar piktúra egyik kétségbevonhatatlan értéke.

★

A művész özvegye, Angéla asszony, a magyar államnak ajándékozta Tóth Menyhért hagyatékát, mintegy háromszáz művet. Az anyag túlnyomó többsége a Kecskeméten létesítendő Tóth Menyhért Emlékmúzeumba kerül, a többi a Magyar Nemzeti Galéria, a pécsi Janus Pannonius Múzeum s az ugyancsak jövőben alakuló Fővárosi Képtár gyűjteményét gazdagítja majd.

(harangozó)

rendező ország sportja, kultúrája, építésze, szervező-készsége, vendégszeretete. Így aztán, amikor 1976. augusztus 2-án a montreali olimpia záróünnepségén az országok zászlóvivői után a fejdíszes indiánok bevonultak a stadionba, és az árbcra a görög és a kanadai lobogó mellé — az 1980-as játékok házigazdájának tiszteletére — felkúszott a szovjet zászló is,

ban már megkezdődött, és már tart az utolsó órákig, a rajtig a visszaszámlálás:

Egymás után érkeznek a résztvevő országok csapatai az olimpiai faluba, ahová tegnap estig 73 ország több mint két és fél ezer sportolója költözött be.

Tanácskozik a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, amelynek ülésén Lord Killanin, a NOB leköszönő elnöke értékelte húszéves

szolgálták. Lord Killanin utódjának megválasztására ma kerül sor.

az első számú esélyesnek a NOB jelenlegi protokollfőnökét, Spanyolország moszkvai nagykövétét, Juan Antonio Samaranch-ot tartják,

aki az egyik legtapasztaltabb olimpiai vezető. mel-

(Folytatás a 7. oldalon)

okoz, Csenorszag-NDK déli részén

olja ismét csaknem átosan esik az eső.

levegő által elterületen tegnap sékletnek még a ke is csak tíz és özött volt. Az emleghullámhegy délp-Európán keresztül országig terjed. Az területen a száraz, levegő határozta ig az időjárást, de európai hideg leamint az azt kísé- és csapadékszóna szelebb kerül Maighoz és Szlová-

ország legnagyobb még túlnyomóan száraz, meleg idő valószínű, hogy a északnyugati orpen már

ttevően befelhőség, és záporok, sőt rok kialakulására

is számítani kell.

Megélnkül, különösen a Dunántúlon időről időre megerősödik a szél. Budapestn ma estig időnként megnövekszik a felhőzet, délután előfordulhat zápor, esetleg zivatar. A délnyugati szél megélnkül, zivatar esetén megerősödik. A hőmérséklet csúcsértéke 30, késő este 23 fok körül lesz.

Jóth. Menghert

A művész munkáit bemutat-
ták a biennalén.

Ridny Gábor: A hitvesek levele művésze? 2
Művészet, 1980. november - 33. lap.

1. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
2. *Amphispiza bilineata* (Aud.)

3. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
4. *Amphispiza bilineata* (Aud.)

7

X

Tóth Menyhért

Tóálom

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel.

MŰVÉSZET, 1980. október - 2. lap.

Tóth Menyhért, leshó.

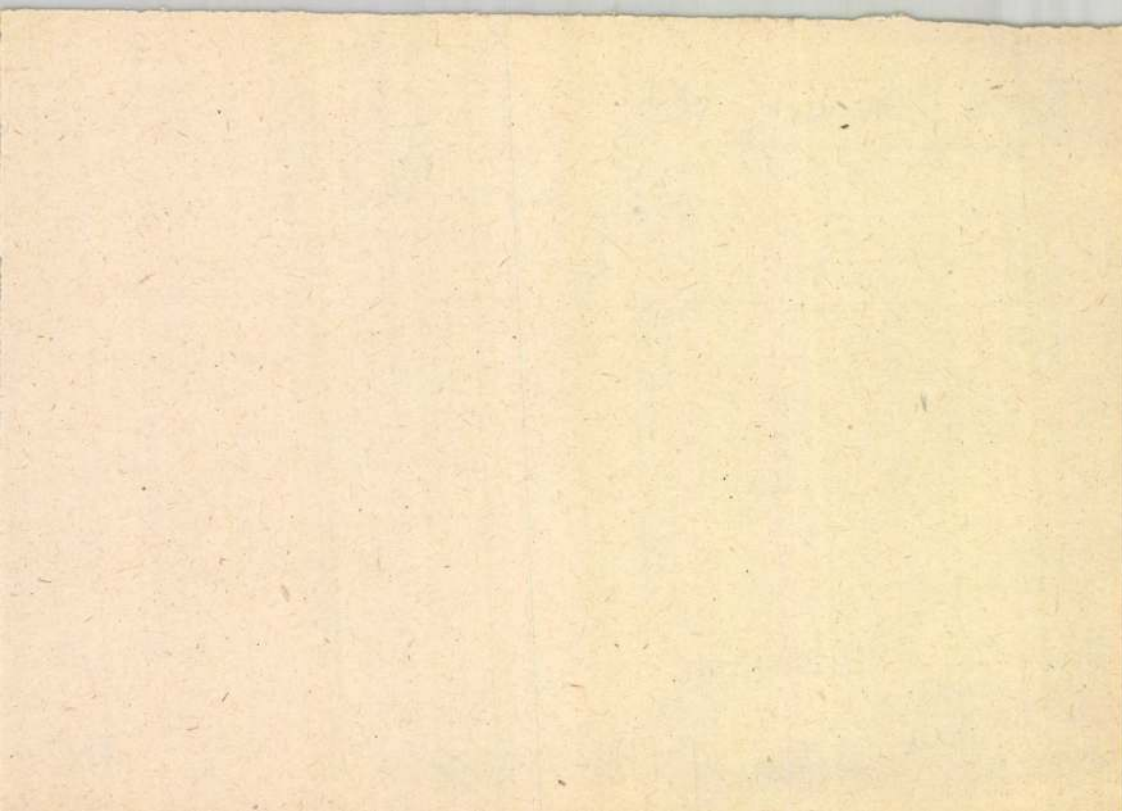
d. Matis JK

God's J. Művelődés - -

75-89.

Forrás, Készenlet, 1980. márc.

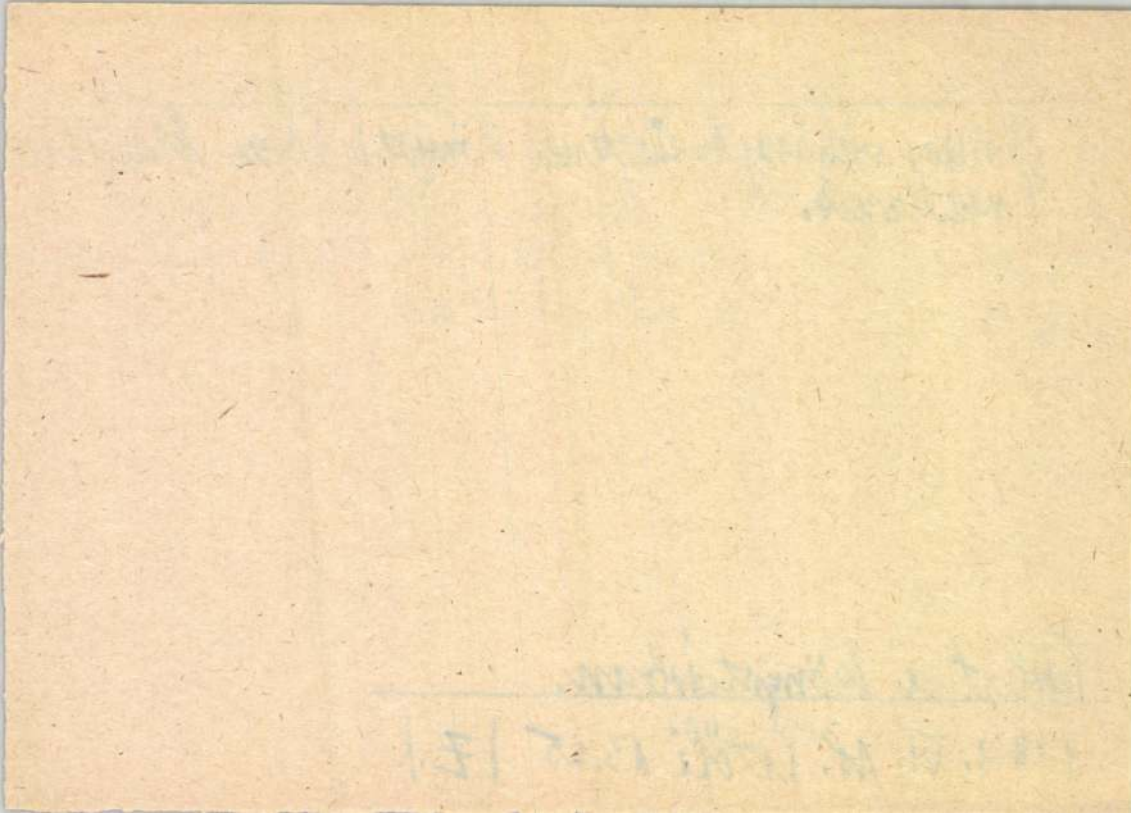
XII/3

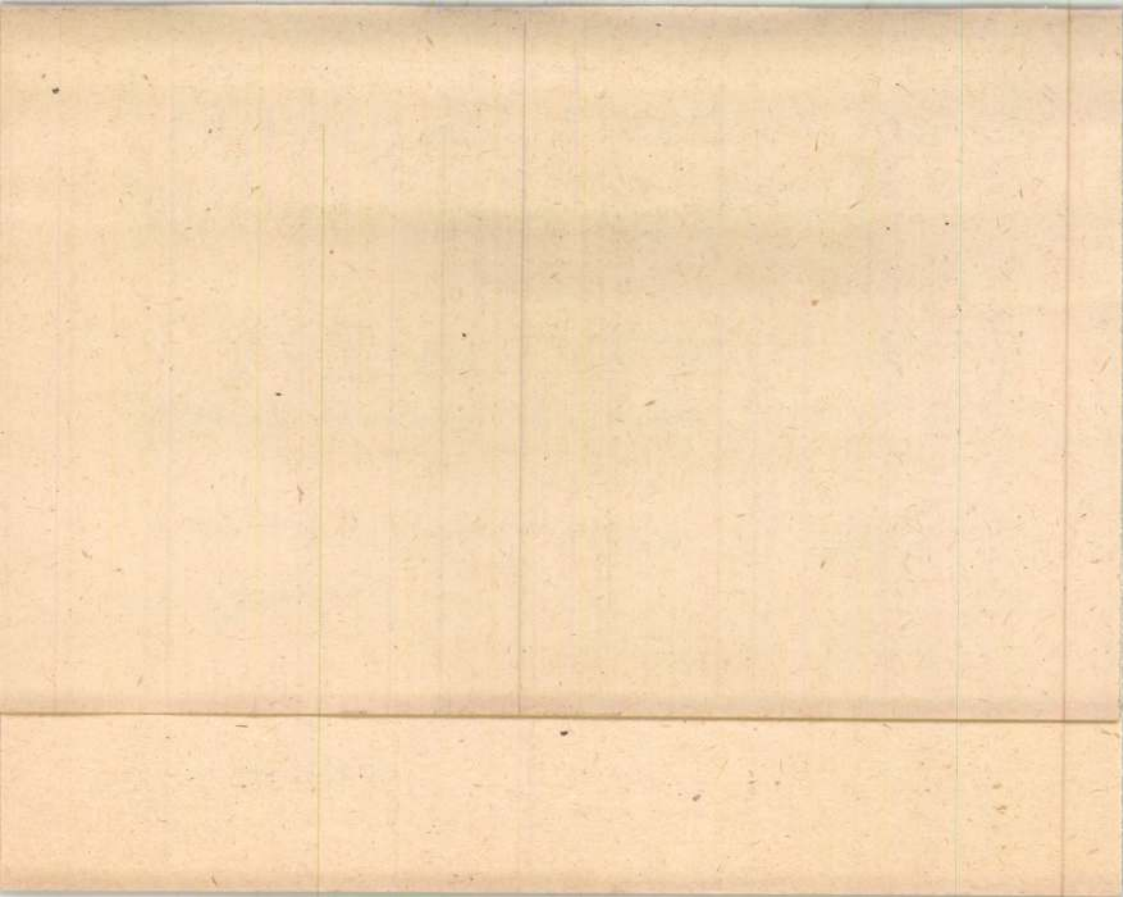

Táth Menyhért, festő is grafikusművész
a főváros néhány kerületének kömpötarban kiállítás-
kat rendeznek. Táth Menyhért festőművésznek is
volt kiállítása. Minden évben csak egy kerületi mű-
vész állíthat ki a kömpötarban.

Táth a kömpötarban.

1949. VI. H. Telöfi 13.25 | 7. |

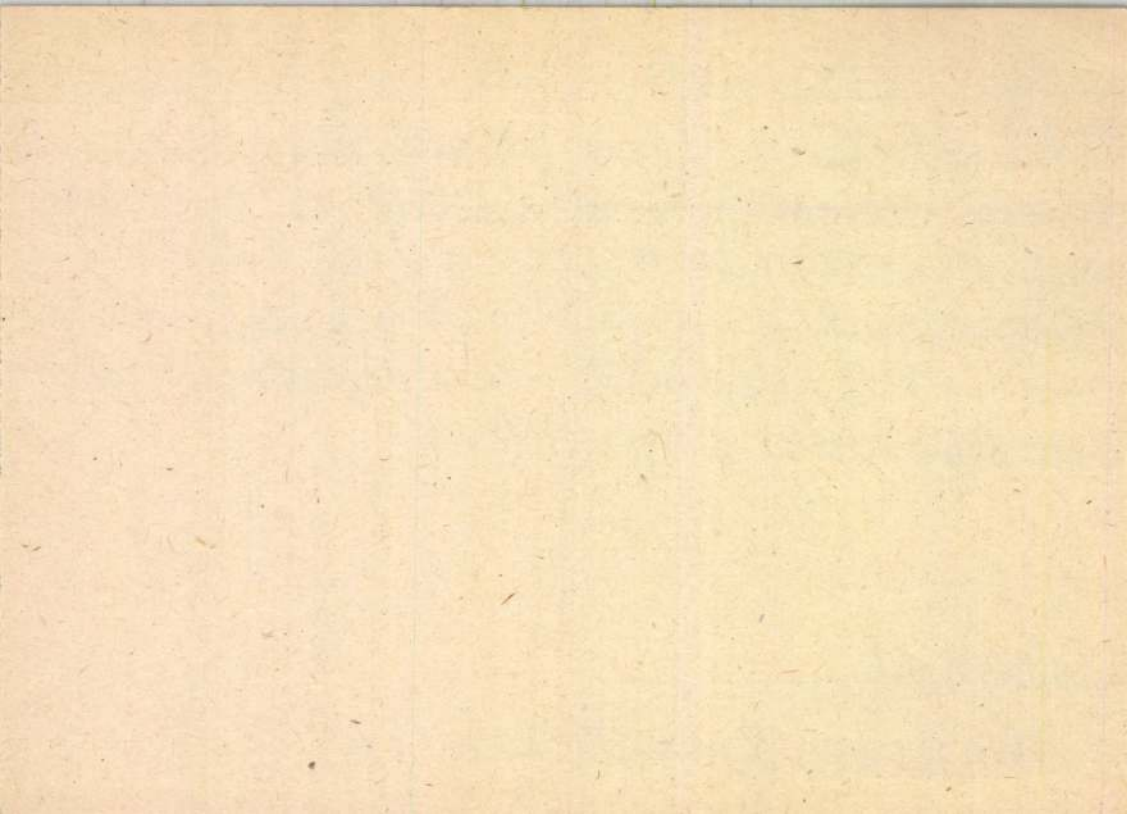

John Maynard

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész
a Kecskeméti Katona József Lőrincumban az
október 2. - október 7. - ig volt látható a fentebb gál-
ria kiállítása, mely az országos című folyóirat 10
száma számára anyagából való gyűjtés, váloga-
tása. - Tóth Menyhért kiállítására az érde-
selt 1969. óta a folyóiratban.

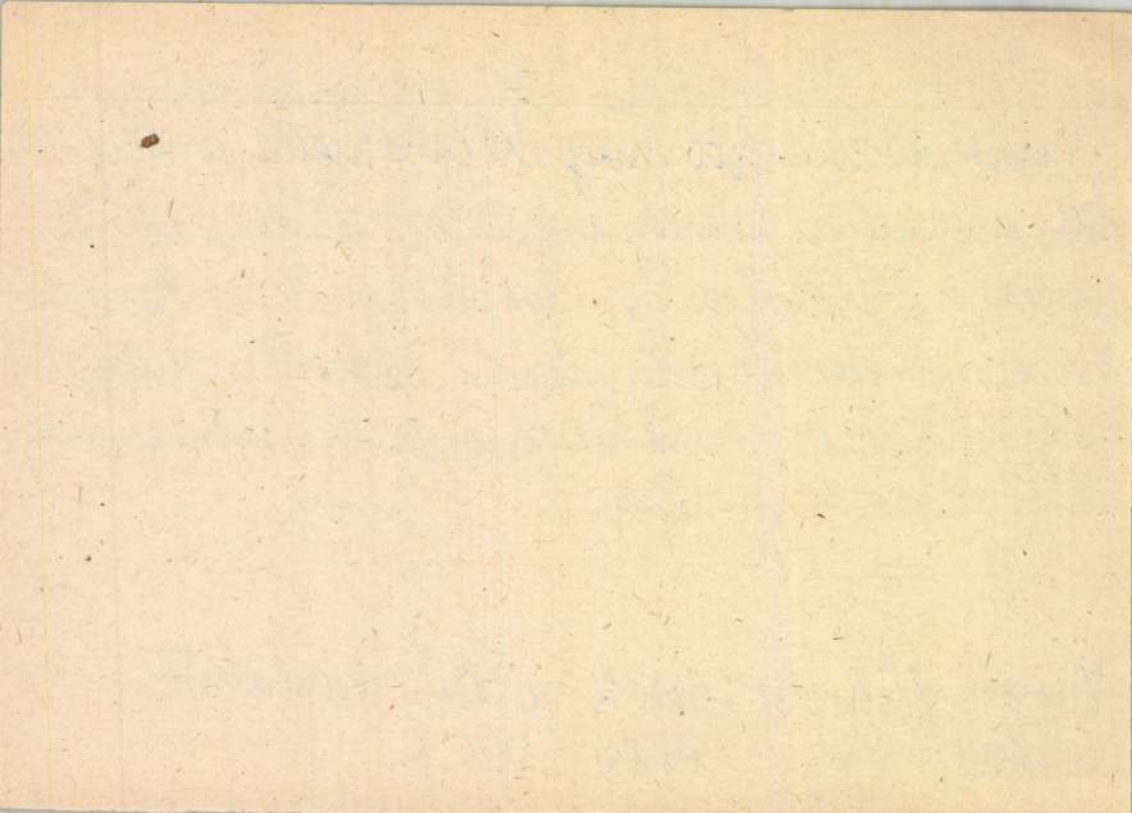
Gondolat.

1949. XI. 30. Kossuth 11.00 |1/4|.

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész
Nemrégiben nyílt meg kécskeméten a téli tá-
lat, melyen a művész saját festményével sa-
repel, a „Filozófus”-c. művével. (szultár) Ez a fő
helyen elhelyezett nagyméretű alkotás, melysé-
gét kifejező, románkat sugalmazó festmény az
egész tárlatot urálja.

Varga Mihály: Sorok a téli tárlatról.
Petőfi Nőre, 1980. jan. 6.

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész

"A bálcs" (a filozófus), olaj, vászon, 1944

[reper.]

Művészeti, Budapest, 1949. Nov. 24. old.

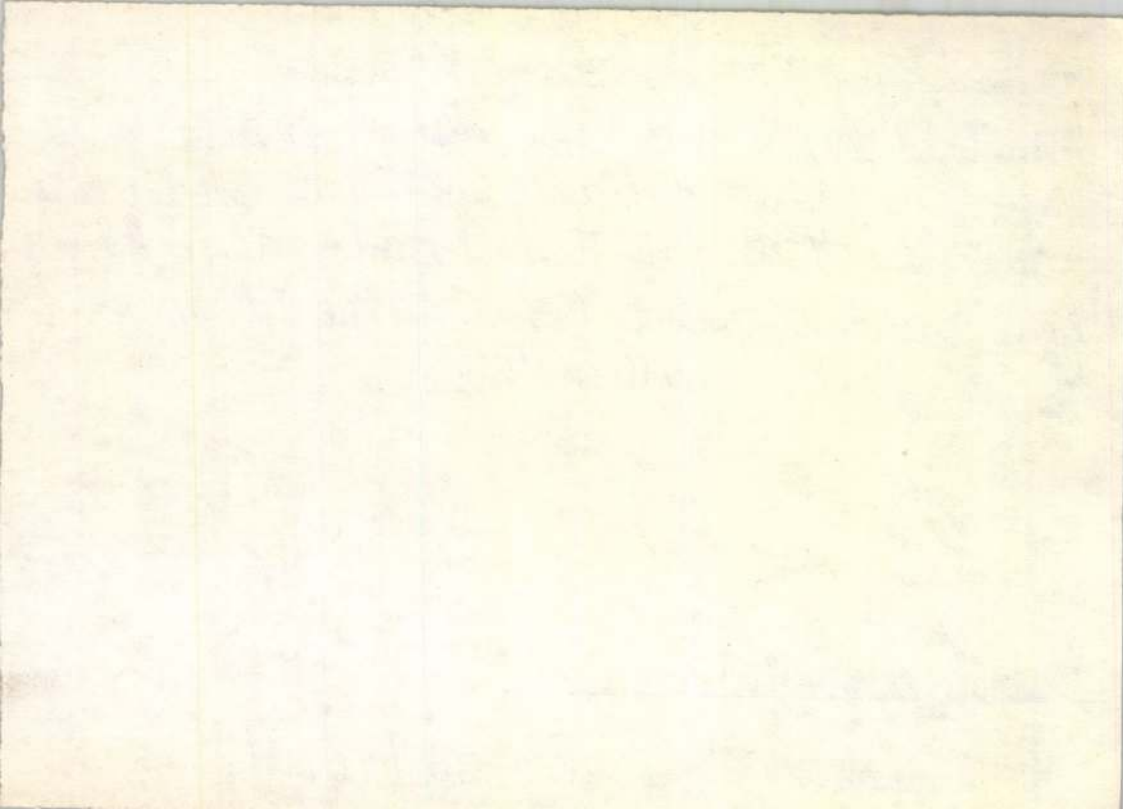
THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILL. U.S.A.

Tóth Lemenként, festő- és grafikusművész

Németh Miklós 47 éves festő első kiállítására látta-
to most a Műcsarnokban. A festéshez autodidakta
módon kezdett, de eljárt szakiskola, ahol Mányfi
Ödön, Szabotnyai József, Kovai Varga István és
Tóth Lemenként is tanította.

Látjuk, hallottuk...

1981. márc. 13. Kossuth 14.30 /VGNÉ/.

jas-patak és az ártéri fűzfaliget
csendjéhez, a falu népi barokk
házaihoz, derűslelkű embereihez,
az itt látott pingáló, párnahímző
és paprikapalántázó asszonyok-
hoz, anyamadonnákhoz, zsákoló
és jégvágó embereihez, betlehe-
mesekehez, a falu ünnepi szokása-
ihoz.

Bánszky Pál

megyei múzeumigazgató

Szemlélte

a természetet

Tóth Menyhért a szerves természet struktúráját követte; annak törvényei szerint alkotott. Volt türelme megfigyelni a fű növéselet, s élete végéig a földtől, közvetlen környezetétől, a falu életétől és szokásaitól való függéséig alakította művészetét. A természettel folytatott anyagcsereben, étkezési szokásaiban és életmódjában találta meg alapvető szükségletei kielégítésének forrását is. Belülről szemlélte a természetet és a falu népét, különbség nélkül tisztelt, egyenlőnek tartott minden embert, s növényt és állatot. Így születtek meg állat- és növényemberei: tyúkanyói, macskalányai, báránycú pasztorai, Hold- és Föld-anyói, és emberfejű fái. Élőlények és élettelen tárgyak, emberek és emberi tulajdonságokkal felruházott állatok; ember-halak, valóságosak és mesebeliek, a valóságban sohasem létezett és több tulajdonságát hordozó állatok, mitológiai magaslathoz emelt Csirikanyók és Ósanyák.

Még festészete színvilágának alakulásában is a természet említett körforgását követte, legjellemzőbben az életpályája végén kiteljesedő fehér korszakában, amikor már minden embert fehérren izzónak, naparcúnak és belülről sugárzóknak látott. Művészetéről Miske, Kalocsa környéke és az Alföld világához kötődik; a Va-

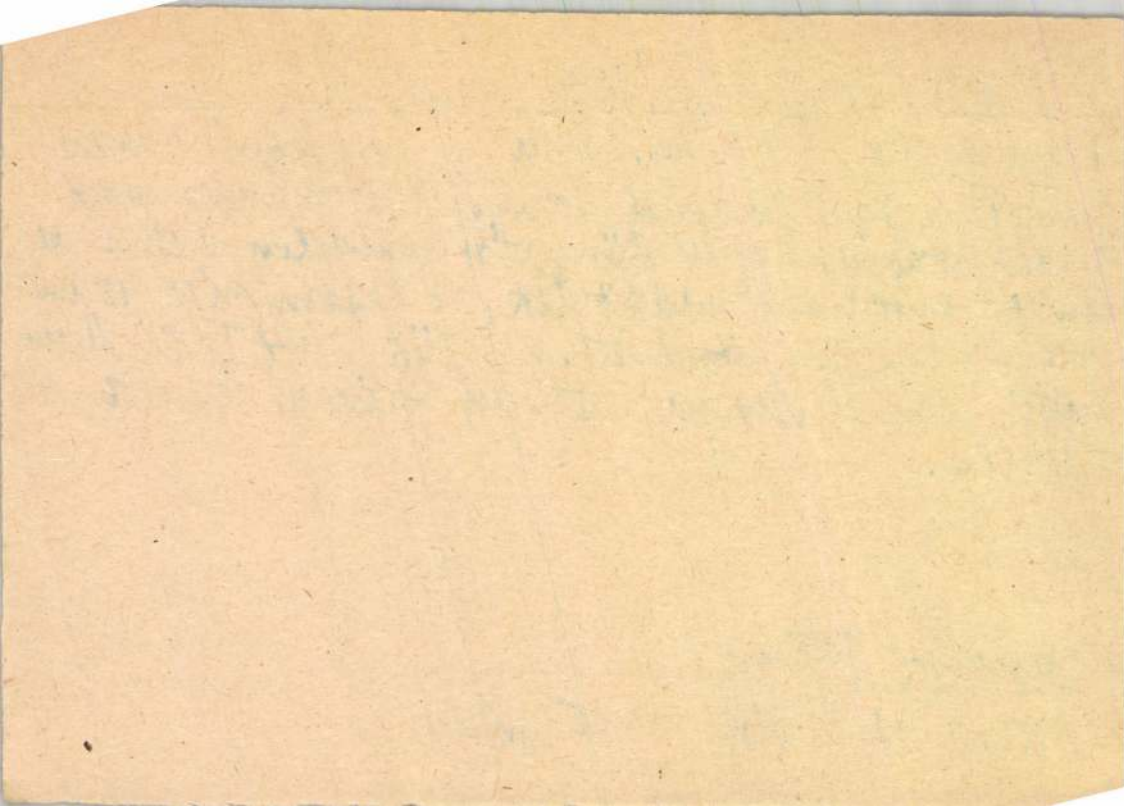
Bánosky Pál
megyei múzeumigazgató } Szemlélte a természetet.
Péteri Népe, 1981. júl. 12.

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész

Budapestben, a XIX. ker. - ben a soroksári, a nagy
Galériának Bakallát József festőművész volt
a levelezője. Egy híj könyvtár meletten van a ga-
lériá - már 5 éve működik, és lassan már 40 mű-
vész kiállítását volt itt. Köztük volt Tóth Meny-
hért, Glóvái Varga György, Hincz Gyula
Árvald.

Japánból jöttém

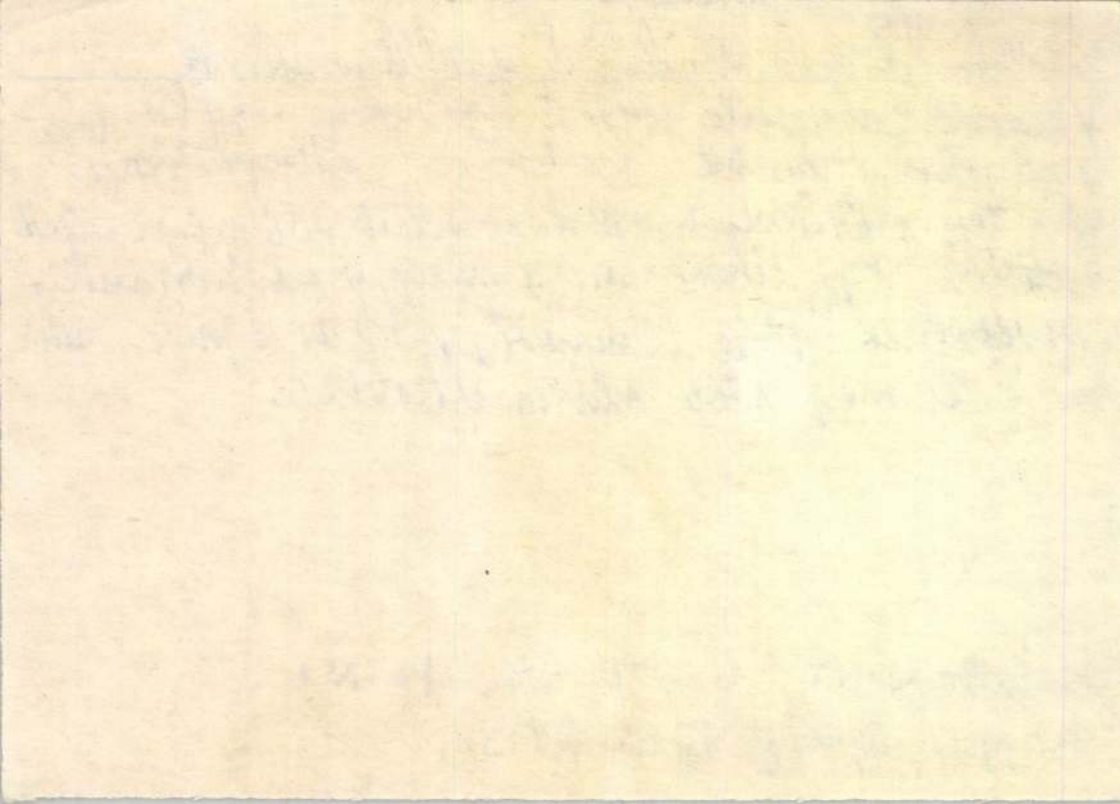
1920. IX. 15. Péntek 13.25 |Kell|.

Tóth Menyhért, festői grafikuművek

Váncsi Biennale 1980. a szennelben a 39.-ik. Visk
szahálva, valamint beszedgetve a látogatókkal
és a teremmel a művészt-estrelve megdőlőit
hátok, hogy sikere van a magyar pavilonnak.
Szerepelnek: Tóth Menyhért, Kókás György mű-
vei is. és még több művészalkotása.

Molnár Zoltán Széchenyi arculatok.
Magyar Ifjúság, 1980. okt. 31.

1979.VIII.3. Televízió 17.30
Dél-Alföldi krónika

- A hónap hireiből Honthy Katalin készített összeállítást.

- Jól halad a szegedi új hid építése, állapította meg a közelmúltban tartott ülésén a Szegedi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága. Am a Dél-Magyarország hasábjain arról olvashattunk, hogy a november 6-ra tervezett átadást veszélyezteti a szakemberek hiánya. Ott jártunkkor szorgos munkát tapasztaltunk a fontos közúti létesítményen. Reméljük az építők megtudják oldani gondjaikat és Szeged második tiszai hidján mielőbb használatba vehetik a Makó és Románia felé igyekvő gépjárművek.

- A Békéscsabai Állami Gazdaság és a Moszkvai Mezőgazdasági Műszaki Egyetem kapcsolatának keretében minden évben így az idén is szovjet egyetemistákat látnak vendégül Békés megyében. A kétételes termelési gyakorlat során a nyári betakarítási munkában segítenek a szovjet fiatalok és egyben megismerkednek a magyar agrotechnikai módszerekkel.

- Az ország számos vidékéről érkeztek fiatalok a 13. Szegedi Ifjúsági napok rendezvényeire. A város gazdag sport és kulturális es

102
Tóth László
Sztócsa grafikusművész

1875

1875

1875

1875

ményekkel várta az érdeklődőket. Neves együttesek szolgáltatták a talpalávalót, a táncolni vágyó fiataloknak, a színes programok egyik rangos eseménye pedig a látványos karnevál volt a Tisza partján.

- Császártöltésen a művelődési központ nagytermében Tóth Menyhért festőművész képeiből rendeztek kiállítást a közelmúltban. A rangos esemény iránt nagy volt az érdeklődés, bizonyítva, hogy a viszonylag kisebb községek lakói is igénylik a színvonalas képzőművészeti bemutatókat.

- Az idén 20. alkalommal nyitotta meg kaputt a szegedi Nyári tárlat. A szabadtéri játékok kísérő rendezvényeként született kiállítás az elmúlt két évtized alatt a festészet a grafika és a szobrászat országos seregszemléje lett. Még az első tárlatot kísérő eseményei voltak a Dom téri előadásoknak, addig az utóbbi években bemutatói a kortárs magyar képzőművészet keresztmetszetét nyújtják. Idén több mint 150 művész közel 300 alkotása tekinthető meg augusztus 20-ig. A szegedi nyári tárlatok jellegzetessége a sokszínűségben és a nyitottságban rejlik. Az ünnepi hetek kulturális kavalkádjának idején a bemutató találkozóra hívja a képzőművészeket, országos fórumot teremt művészi élményt nyújt a város vendégeinek. A kiállítás törzsanyaga a magyar realista hagyományok folytatásáról tanuskodik. Ezért kaptak díjat Pirk János, Vinkler László, Fábrián Gyöngyvér, Samu Géza, Bárványos Huba és Szemeti Imre munkái.

...the ... of ... the ... of ... the ... of ... the ... of ...

...the ... of ... the ... of ... the ... of ... the ... of ...

...the ... of ... the ... of ... the ... of ... the ... of ...

...the ... of ... the ... of ... the ... of ... the ... of ...

...the ... of ... the ... of ... the ... of ... the ... of ...

abba a homokba belebújunk, fogunk között is megropogtatjuk, megizleljük. Egy gyerek úgy harap bele ebbe a homokba, ahogy a felnőtt egy almába.

S hogy az ember beszél minderről? Semmi ez ahhoz képest, hogy a nyárfák is össze-összesúgnak fölöttünk. Hogy két kezed közé fogsz egy lapos követ? Semmi az ahhoz képest, hogy a táj két keze között — szikrázó ég és forró homok között — tart bennünket. Össze is roppanthatna, mégse roppant. Mindössze megtart.

A FESTŐ HALÁLA ÉS SZÜLETÉSE (TÓTH MENYHÉRT)

Egy évvel ezelőtt temettük. Szikrázó, fémés és fényes hidegben, kemény télben. Tóth Menyhért emlékére és tiszteletére fehérbe öltözött — ahogy festményein is — a táj: hó hullott, bokáig érő hó borított mindent, a behavazott, jéggé fagyott téli táj fölött terepszemlét tartott, kisütött a Nap. Jégvirág nyilott, világunk jelképes virága.

Mintha szűkebb családuknak tagját temettük volna, úgy temettük. Kevesen voltunk, mértéktartó, visszafogott volt a búcsúbeszéd, szerettei, a miskei és Kalocsa környéki parasztasszonyok, férfiak gyászolták őszintén és fájdalommal, szám szerint is: ők voltak az a gyülekezet, akik körbeállják, vállukon úztatják a koporsót. Voltak olyanok is, úgy éreztem, de előbb Nagy László temetésén is úgy éreztem, előbb Németh László temetésén is úgy éreztem, voltak olyanok is, akik azért álltak szorosan a halott mellé, mert őrizték: arra vigyáztak, nehogy föl-támadjon.

A számon fogalmazódni kezdtek a kérdések: hol van e szűkebb család mellől a nagyobb család, az ország? Aki legalább ezen eszméltető pillanatban ráeszmélne arra, mit és kit vesztett. Hol a nagyközönség, ha sznob, hát legyen sznob, azt sem bánom, de hol van, hogy szeretét szemérmesen, mint a szerelmesek, vagy harsogón, mint a drukkerek, e pillanatban megvallja? Hol az izgága művészettörténészek, akik legalább e pillanattól illő mércével kezdik mérni? Nem centiméterre, nem dekagrammra ezt az óriás akácfát. Akik illesztgetni kezdik most azokat a szavakat, melyeknek rendje megfogalmazza a mondatot, az ítélezést, mely szerint Tóth Menyhért olyan elszánású, de olyan rendű s rangú alkotója is festészetünknek, képzőművészetünknek, mint regényirodalmunknak, közírásunknak Veres Péter, mint költészetünknek, esszéírásunknak az élő Illyés. Ki sajnálja az elmulasztott, föl nem ismert vagy meg nem mondott szövetséget: nemzedéktársak, a nagyobb szabadcsapatban együttalhadhat-tak volna — hirtelenjében számvetést készítek — vagy negyven éven keresztül? Az elmulasztott lehetőségekre nem magyarázat, de a hirtelen számvetéshez, leltárkészítéshez hozzátartozik az is: vagy negyven éven keresztül Tóth Menyhértet többen ismerték bicebóca szobafestőnek, mint egyetemes jelentőségű művésznek, festőnek.

A feketébe és fehérbe öltözött gyülekezetben továbbfogalmazom a kérdéseket, a számomra egyik legfájóbbat épp: hogy hol a csitri festőlányok és suhancok, főiskolás fiúk e koporsó mellől, az életmű mellől? Akár vállalják, akár tagadják, hol van kezüknek az a felismerése, hogy olyan időben és időpontban nyúlunk a tupírozott ecsethez, amidőn azt már valaki más letette vagy elejtette? Hol ennek a megsejtésnek a fellengzőssége és hasznosan: a fel-lőssége?

Allok a szikrázó, fémés és fényes hidegben, kemény télben. Tóth Menyhért emlékére és tiszteletére fehérbe öltözött a táj: hó hullott, bokáig érő hó borított be mindent, a behavazott téli táj fölött, ha alant járt is, terepszemlét tartott a Nap. Talán legfiatalabb a gyászolók között, nekem kellene odamennem ismerőseimhez és halkan köszönteni őket, de nem tudok mozdulni. Ők jönnek oda hozzám, köszönnek, nem tudok visszaköszönni. A nagy hidegben odafagyott cipőm a földhöz, föl kúszott a hideg a lábamon, a csontjaimon, föl a nyelvemig, föl a hajam tövéig, át vagyok fagyva teljesen.

Szemem akkor csodát lát, varázslatot. El is mondom itt, jól értsétek. Szétnéztem még ak-

lanatban egy tavaly télről ittfeledett, vagy már a jövő teleket előlegező influenza ágyba rendelt. Ellentmondva szigorúan a szőlnikészülés előző, belső parancsának. De a jegyzetek akkorra elkészültek, s a szándék sem romlott meg bennem, amely az üzenetet most előhívja.

Álljunk meg azonban egy lélegzetvételnélre Móricz újonnan megjelölt tölgyfájánál. Nézzük meg, illik-e hozzá, idézi-e, jelképezi-e? Pesti éveim emlékei közül hadd idézzek egyet. Ismerősöm javasolta: az éjszakába hajló kávéházi beszélgetésből szökjünk meg s járjuk be az éjszakai Margitszigetet. A szigeten aztán a váratlan, hirtelen nyári zápor bekergetett bennünket egy tölgyfaóriás lombsátra alá. A lombozata olyan dús volt — idéződik emlékezetembe —, hogy a zápor egyetlen csöppjét sem engedte át; csak azt láttuk, ahogy a hatalmas ívű villámlások átvilágítják, átröntgenezik ágazatát, bordázatát. A fa törzsének körfogata is lenyűgöző volt. Ha körbekerüljük, láthattuk volna, hogy a túlföldalán szerelmespárok üldögélnek, nevetgélnek, de nem mozdultunk el körívének egy pontjától s így az egymásnak élő szerelmeseink rejtve maradtak előlünk. A szigeti tölgyfa lenyűgöző méreteivel most megjelent Alföldünkön is. Lombsátrát fejként fölé kifeszítette; hogy tünődőn tövébe álljunk: kínálja magamagát. Ahogy hallom, ezt a homoki tölgyet a kegyelet őrizte meg. Az erdőket kivágták, a fákat megtizedelték, mint a vesztesek katonáit. De erre a tölgyre nem volt kéz, amely rámutatni mert volna. Fozzátapadt talán valami legenda, hogy ez Móricz kedves fája volt? — alig hiszem. Valószínűbb, hogy nem a legenda védte meg. Roppant méreteivel megvédte önmagát. A kétkézi emberek szemében mi lehet szebb, mint egy önmagát kiteljesítő, tökéletes arányú fa. Ha utasítást kaptak volna — vagy kaptak is — rá, hogy kivágyják, maguknak mégis álljt parancsoltak. Helyette bölcsen megtették szemléletük egyik sarkalatos pontjának, tájékozódásuk egyik központjának. Lehetett azt mondani: a tölgyfától kilométernyi távolságra, a fától keletre, nyugatra, s ezek az egyezményes jelzések összefoghatták, irányíthatták a kergetett képzetet. Ahogy egy falu, egy község nincs meg földrajzi értelemben vett tájékozódási pontok nélkül, magaslati pontok nélkül, ugyanúgy egy közösség sincs meg szellemi értelemben vett tájékozódási pontok, magaslati pontok nélkül. Ezek irányítják a vándorló, a kusza képzetet. A bárbár záporok, éjféli villámlások idején ezek a fák feszítenek fejként fölé sátrat. Tetszik nekem, ezeket végiggondolva, a Móricz-tölgy megjelölése, jellemzőnek, jelképi erejűnek érzem. Még abban az értelemben is: a Móricz-életművet is, ahogy a fát, nem kell hogy legendák, törvények védjék meg — megvédi végül roppant méreteivel önmagát.

S most nézzük Móricz írói örökségének kérdését. Nézzük: a tájékozódás biztos pontjához biztonsággal mérjük-e magukat az új és új nemzedékek? Móricz utóélete fényesen indult.

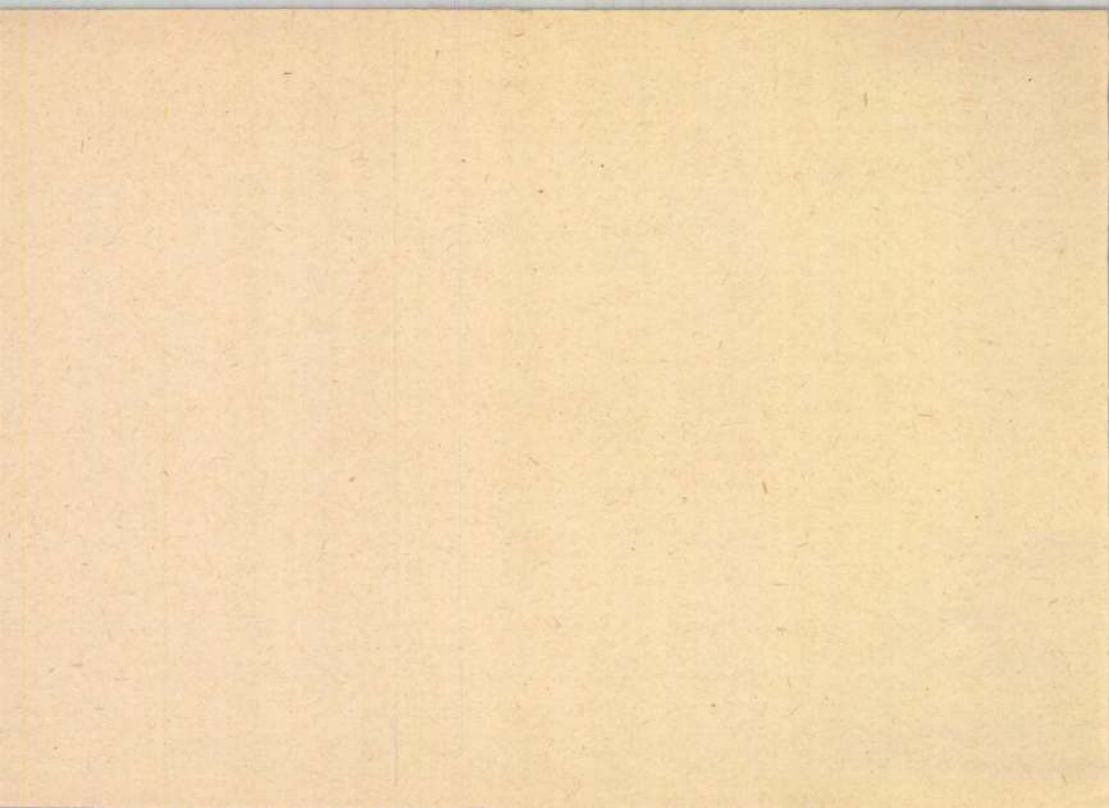
Tóth Menyhért, festő

L.: Tóth Péter

Köszönet: Bemutatójuk Tóth Péter rajzait

13

Élet és Ismeret, Bp. 1983. júli 29. XXVII/30

TÓTH Menyhért festő

EMLÉK- ÉS ALKOTÓHÁZ lett Miskén Tóth Menyhért festő egykori vidéki otthona. A művész végakarataként az emlékház egyik részében láthatja a közönség tizennyolc festményét, a másik felében pedig nyaranta művésztaбор nyílik meg. Az alkotóházat a helyi Március 15. Tsz vette gondozásába, s környezetének rendezése után augusztus 20-án nyitják meg.

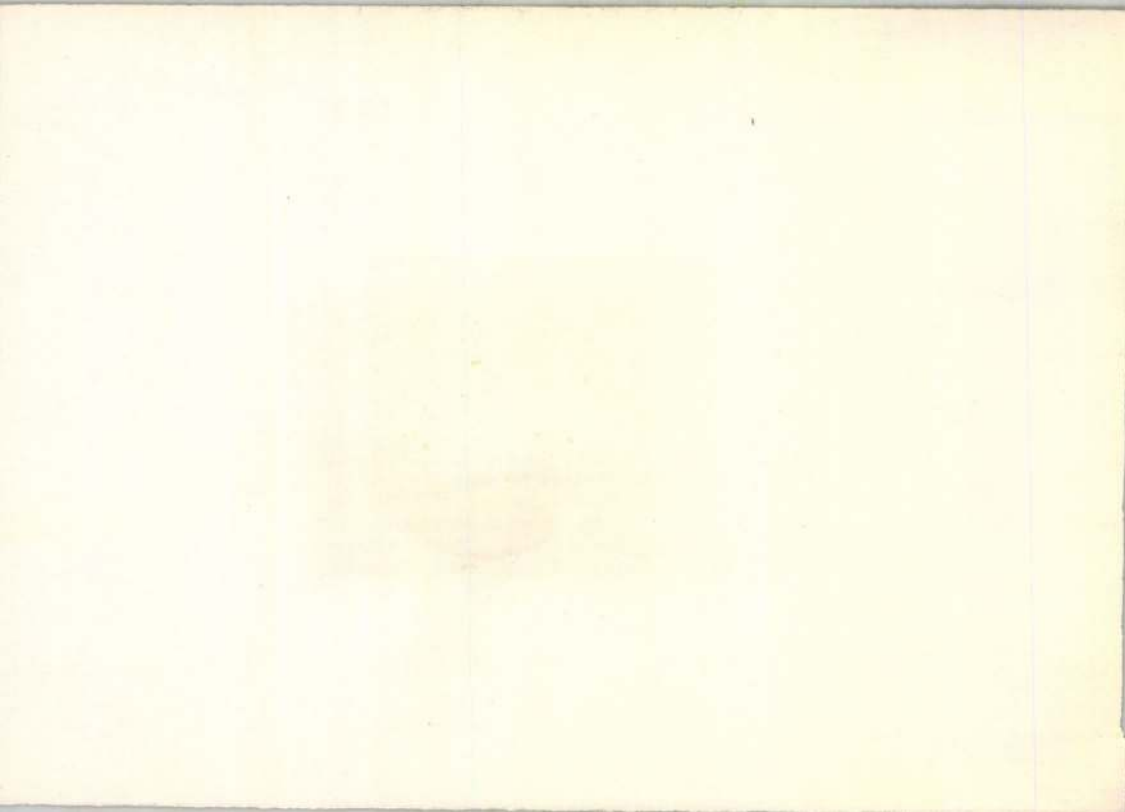
Néprajzkiadvány

1983. aug 8.

Ulagyos
Kérem
1983. XI. M.

[Tóth Menyhért festőművész
valogatott alkotásából nyílt
kiállítás csütörtökön Erden, a
városi művelődési központ-
ban.]

Emlek- és alkotmány lett
Miskén Tóth Menyhért egy-
kori vidéki otthona. A mi-
vész végakarataként az épü-
let egyik részében tizennyolc
festményt mutatják be, a
másik feleben pedig művész-
tábor nyílik nyaranta. Az
emlékházat - augusztus 20-án
nyitják meg.

Ungvár Múzeum

1983. VIII. 10.

27th November

Spoke a weeknight patrol

Winnabago, 1984. VIII. 29

Tóth Menyhért, festő-
grafikusművész

MŰVÉSZET

Budapest

1981 SEP. 13. oldal

19 Tóth Menyhért: Párnahímzők
olaj, vászon, 1970 k.
(fotó Lelkes L.)

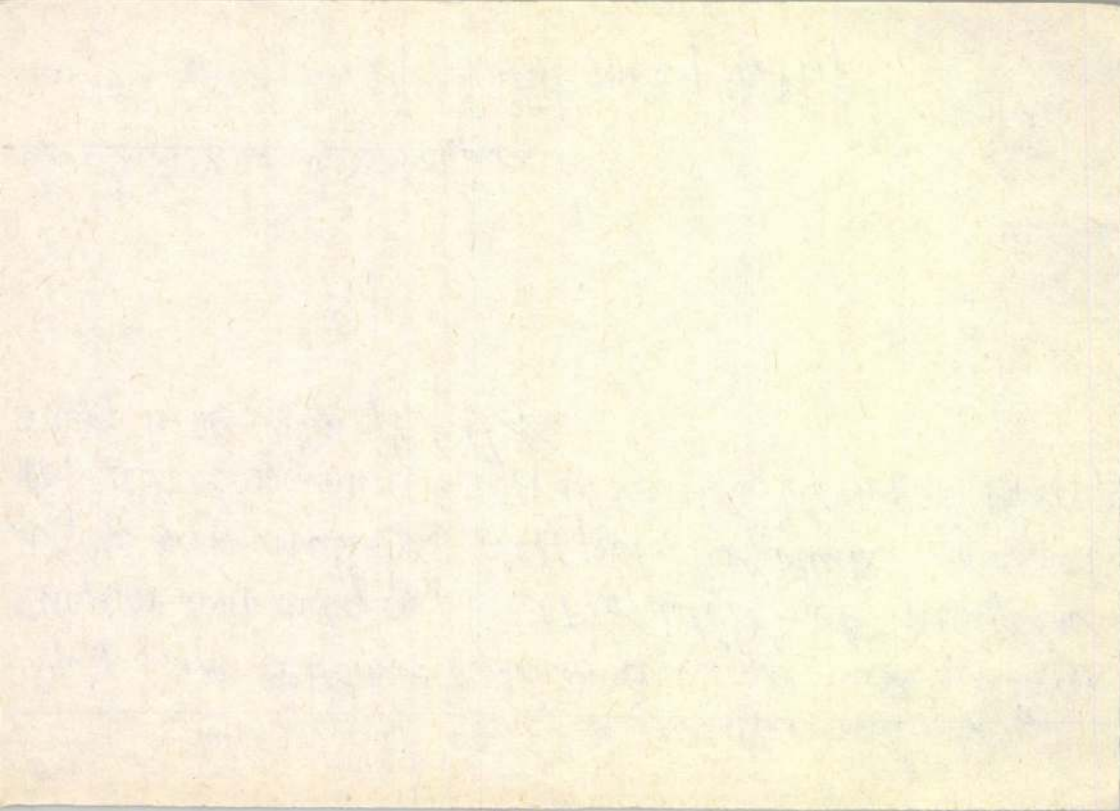

Apr. 2. Jan. 2. Koravath 14.39 | M. |

Australian Redonda

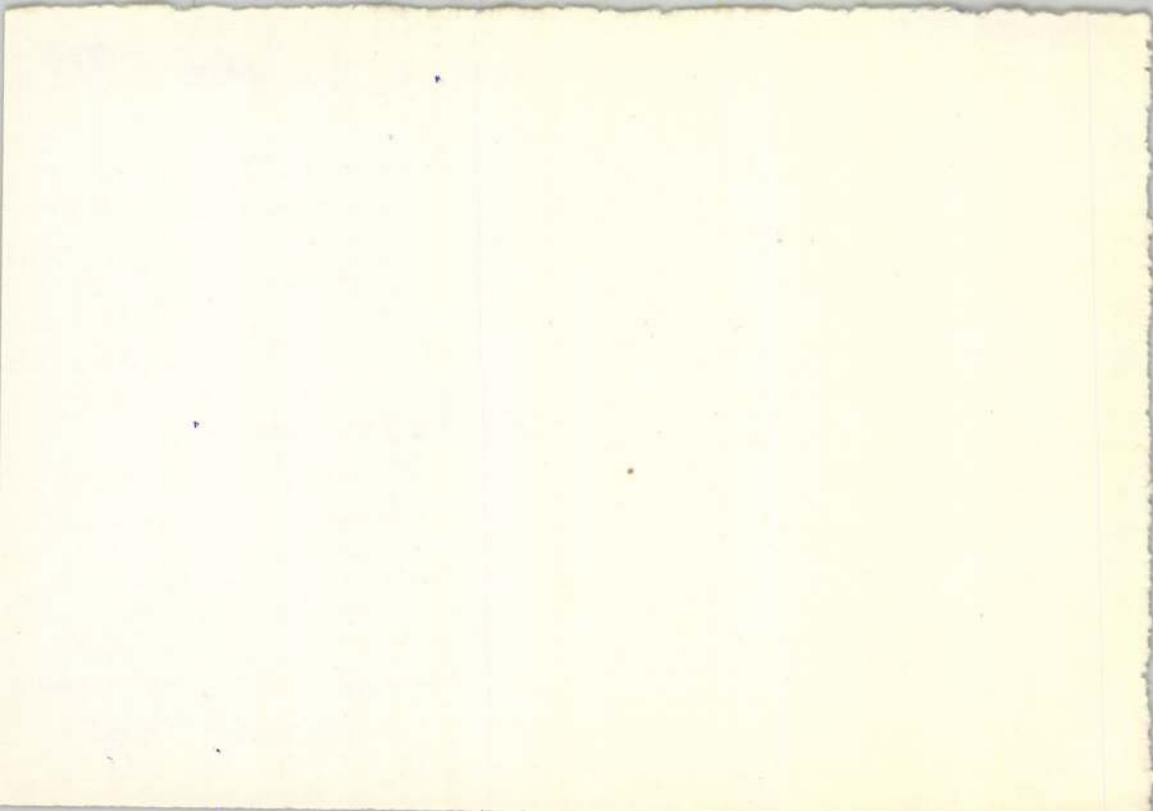
1
" 1
Tith Menthent, part = a grasshopper
light June specimens to it a specimen of Menthent
Telapan ita meya " Vattat idir " - et, malyan
igen sob malyan malyan, Renthak igen Jan
to albatok, mint Bera: Kala, Kender Bera,
maly Tith Menthent.

7th May

May 7th 1983: A single wren, a female
seen feeding

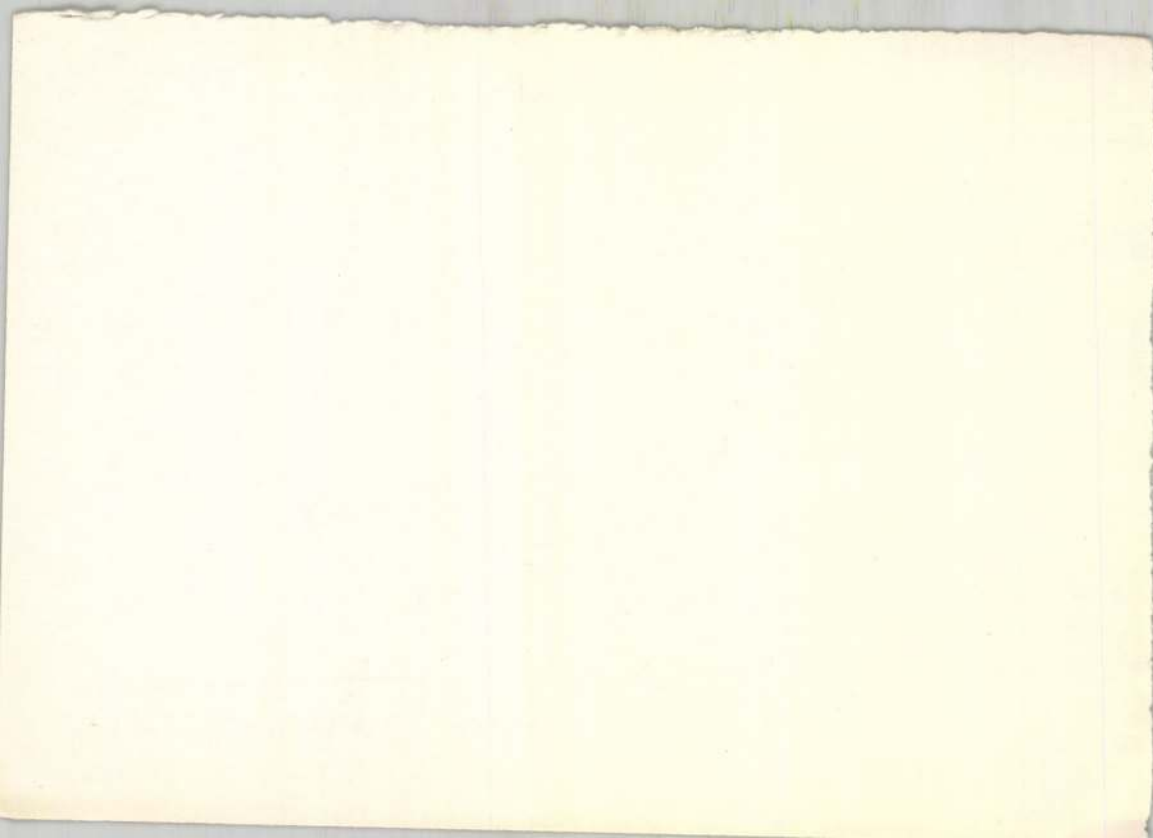
May 7th 1983: 2 specimens

Self designed fasteners

Monday Feb: 100000 fasteners

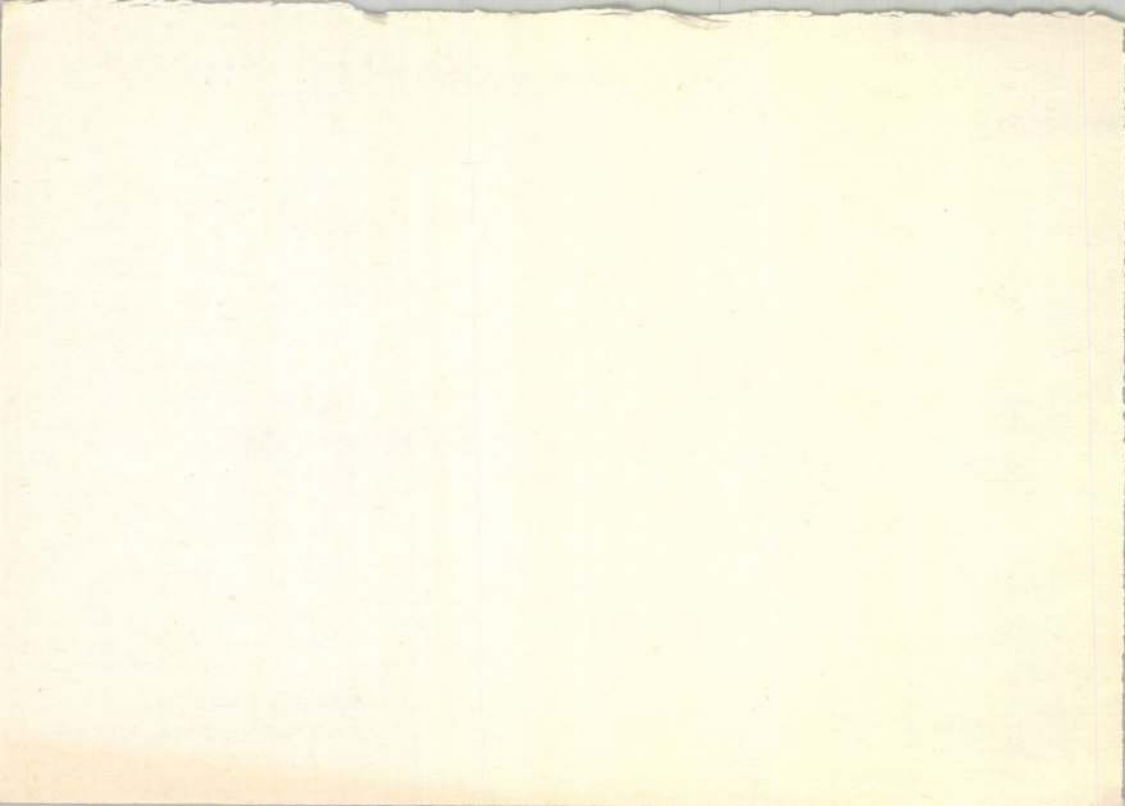
Thursday, 1983 November

27th May 1982

May 27th 1982: 1st day of the
May 27th 1982: 1st day of the

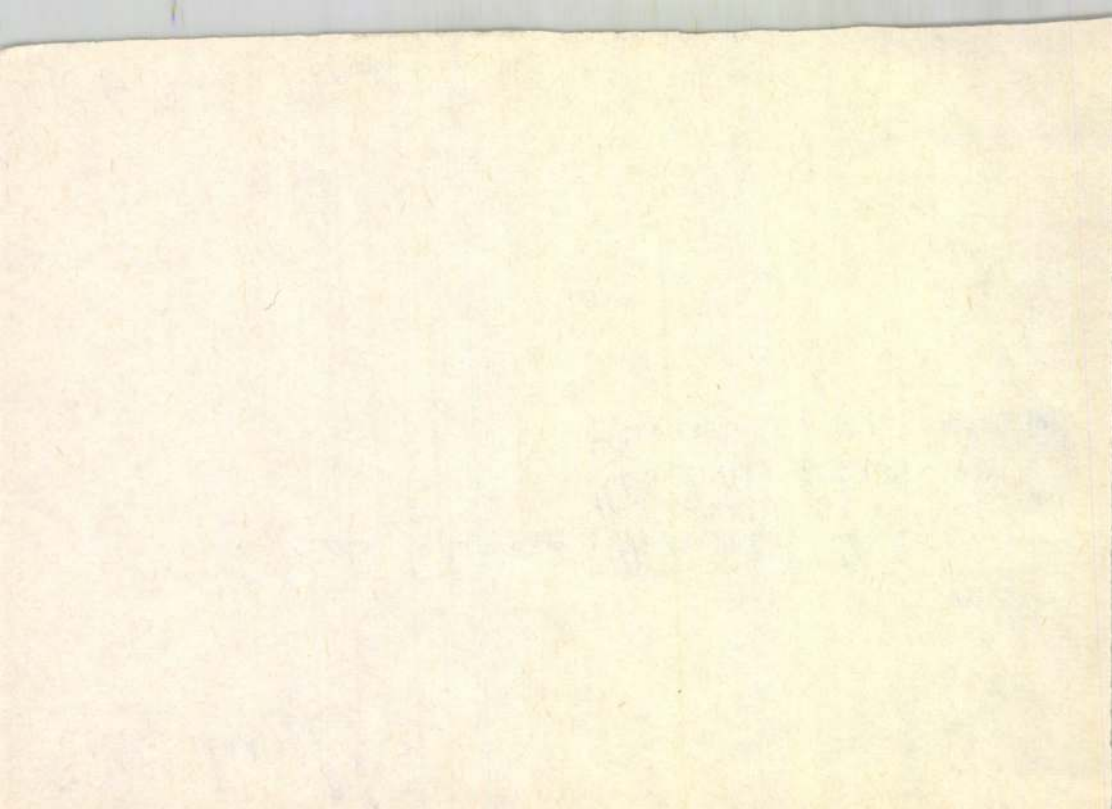
May 27th 1982: 1st day of the

5th August

P. fovea fulvicornis: A male specimen
collected & deposited
in the Museum by [unclear]

Uppembach, 1985. 10. 24

Miss Mount 1984.1.5.

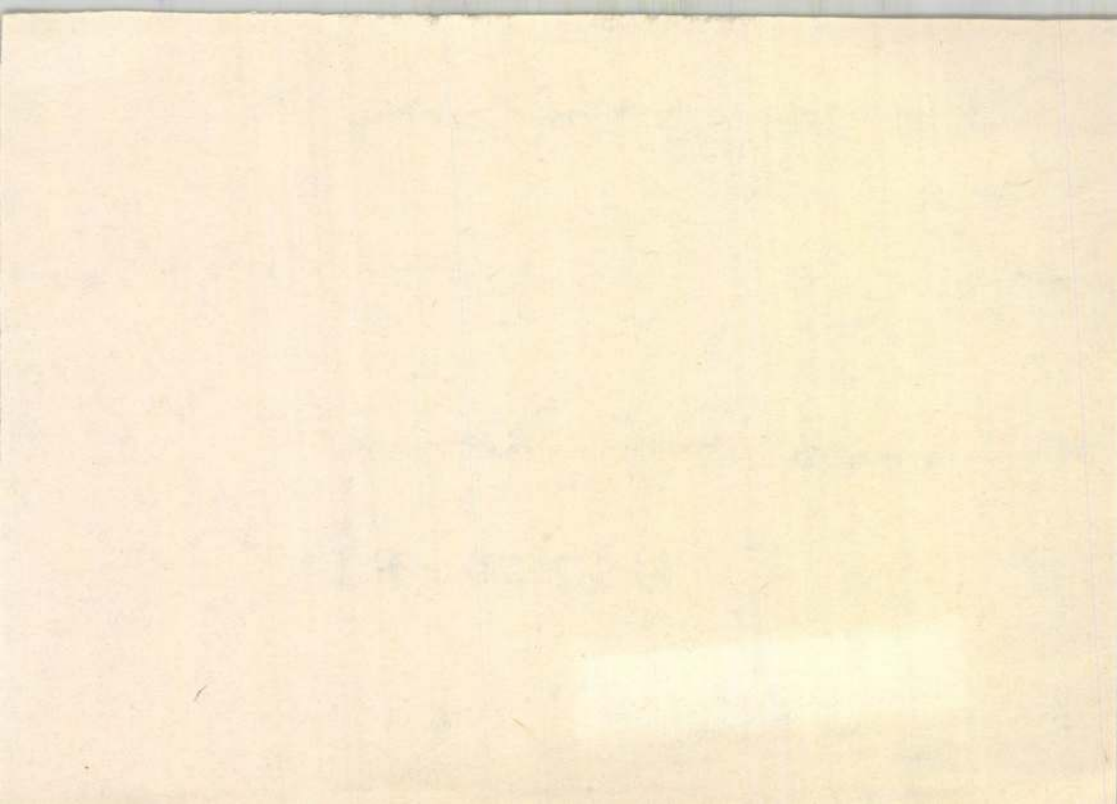
Gifts Mount
Mount 1984.1.5.

Tik Mungkit

Gyarmatung Tshavei mitiktopline

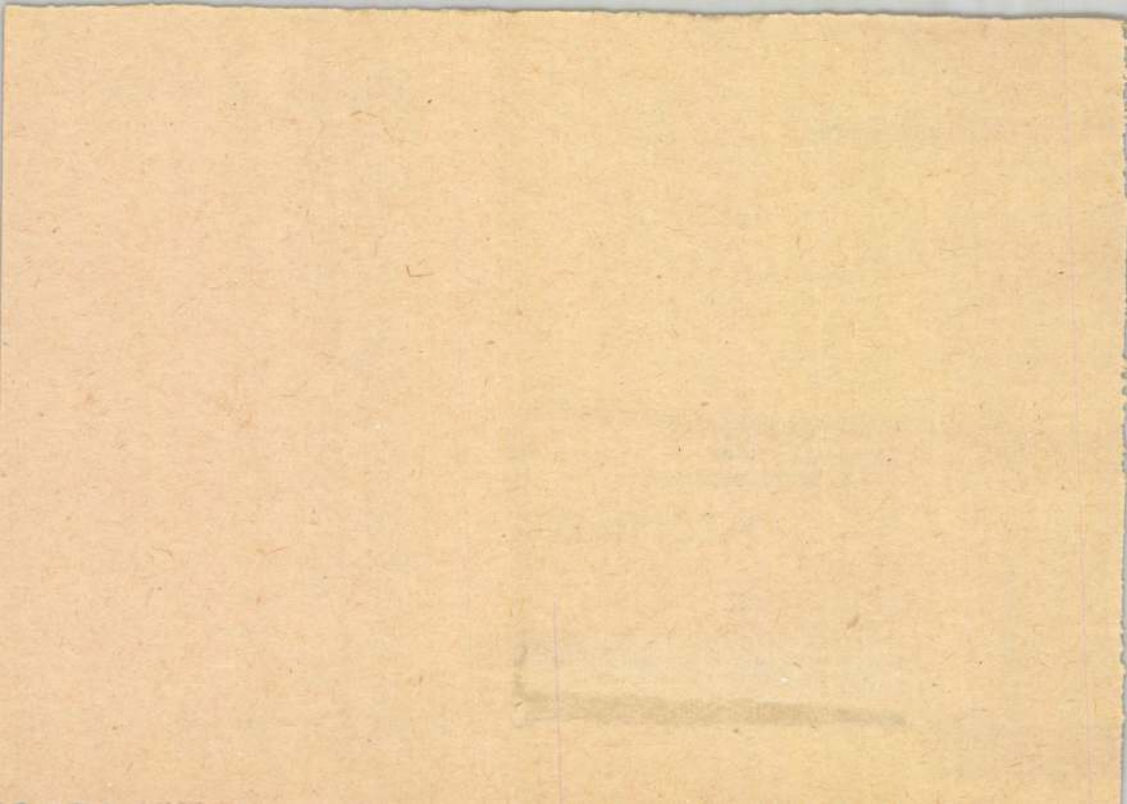
Wagan Mungkit 1985. III. 8.

Toth Menyhert

Toth Menyhert emlékképe
Tása nyílt meg Salgótarjában,
a szakszervezetek Nőgrád me-
gyei oktatási központjának ga-
lerijában. A szantó-velő pa-
rasztemberből lett európai hi-
rű művész huszonegy olajfest-
ményet és tíz gratifikációt szep-
tember közepéig tekinthetik
meg az érdeklődők.

Udvarhelyi Művelődési Központ
1985. VII. 24.

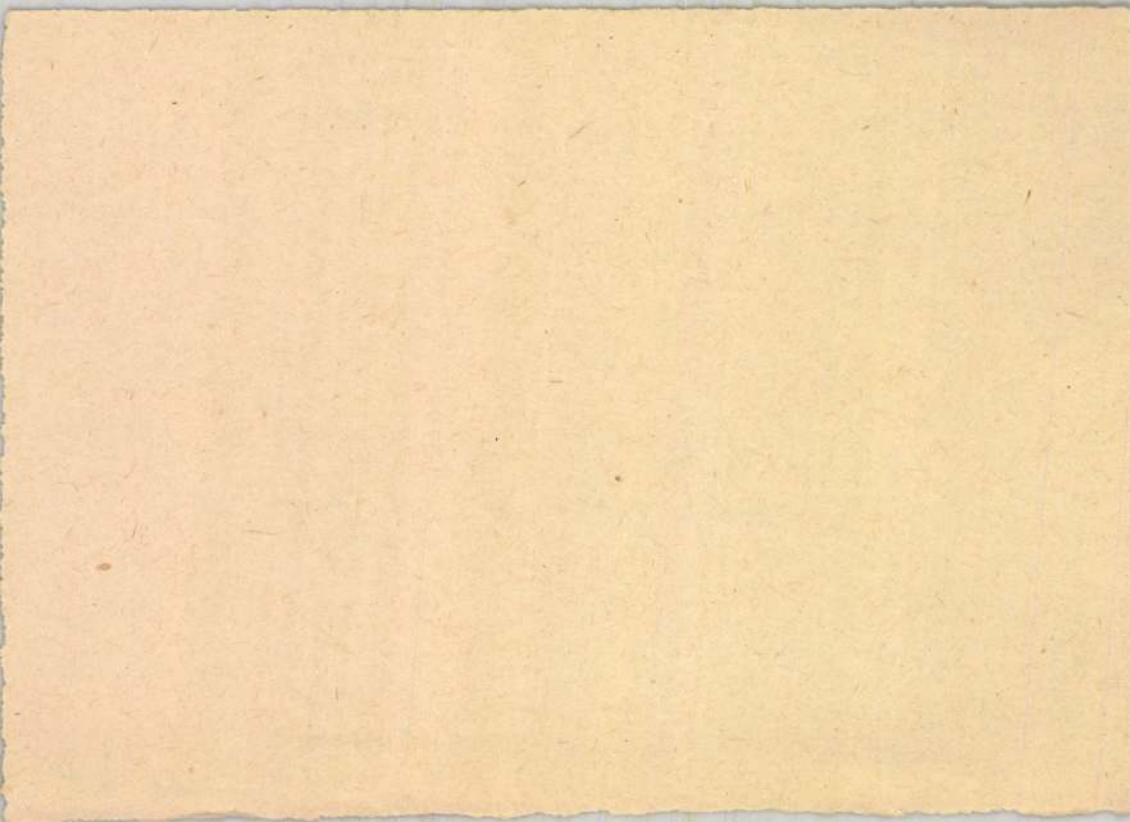

Tith

Weymouth

Supple Woodbine
Gymno. stratum

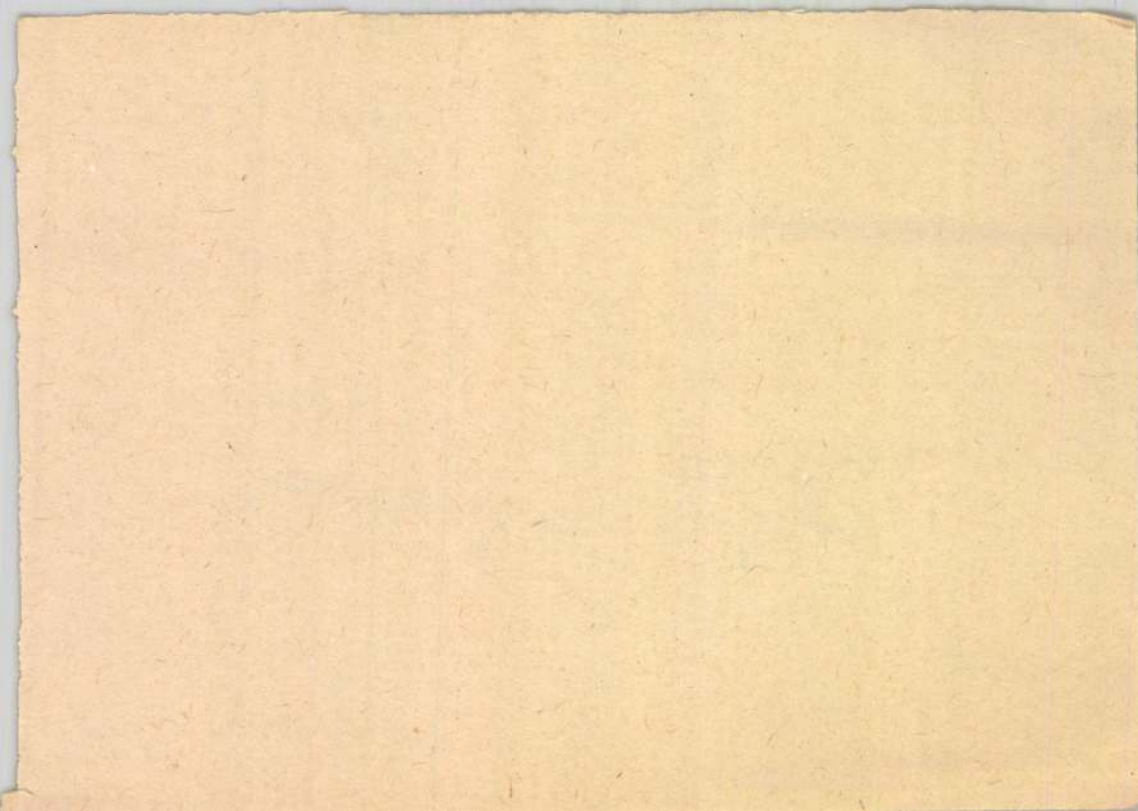
Tomas
1983/9

Tomas 1984/6

Guelblichleitai a Magerai
Vepasimuruk. Toinastan

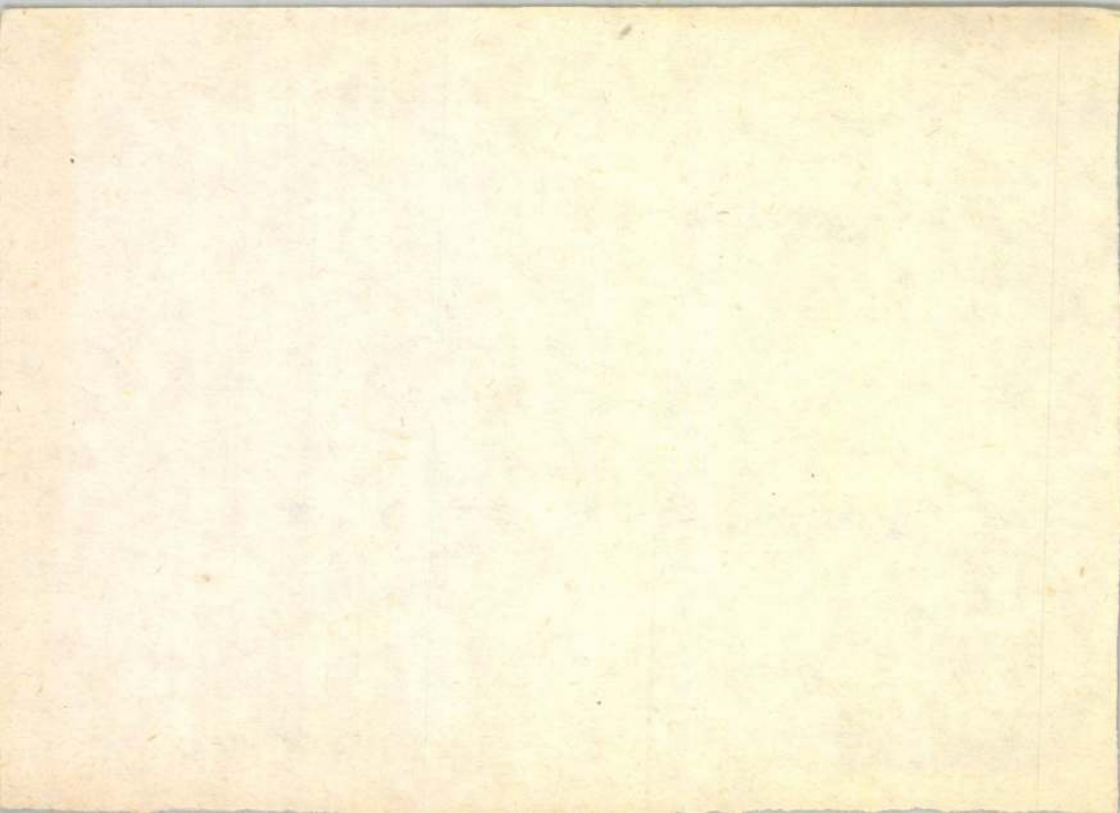
Toll Mungert

To the Secretary

Mrs. Wessmuth
Kaptein - Fortuit

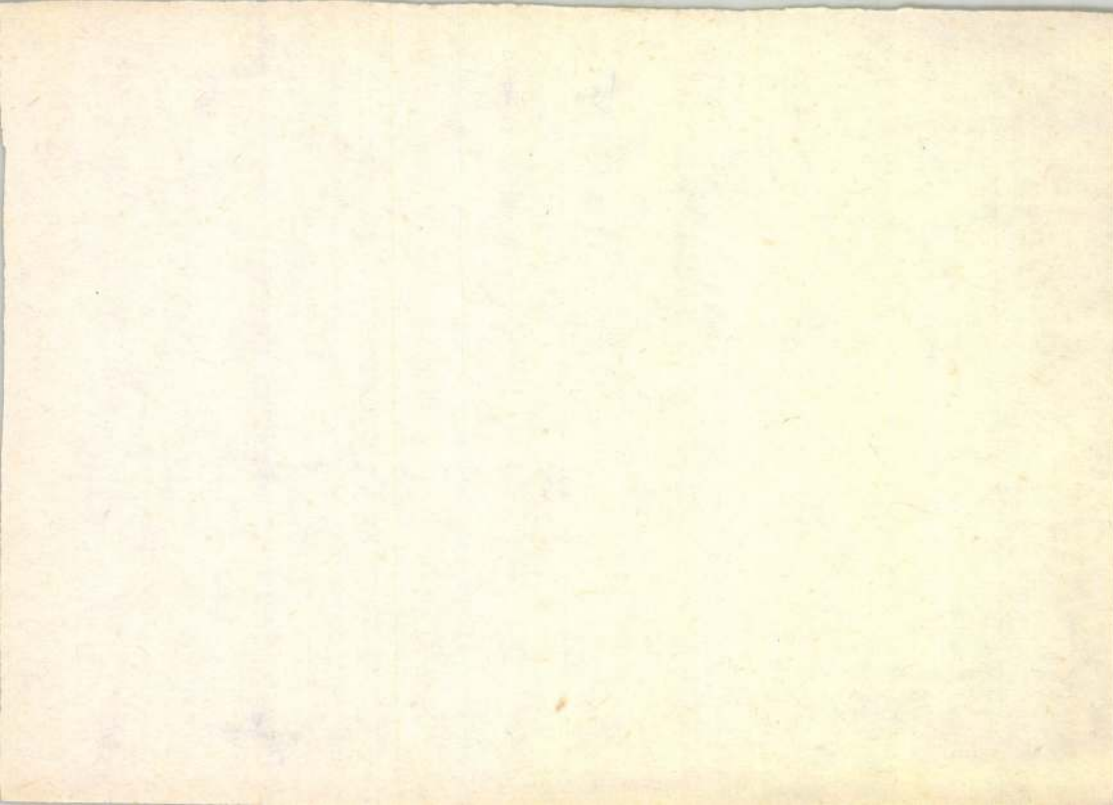
Jonas
1983/9

Total Weight

1000, a basket

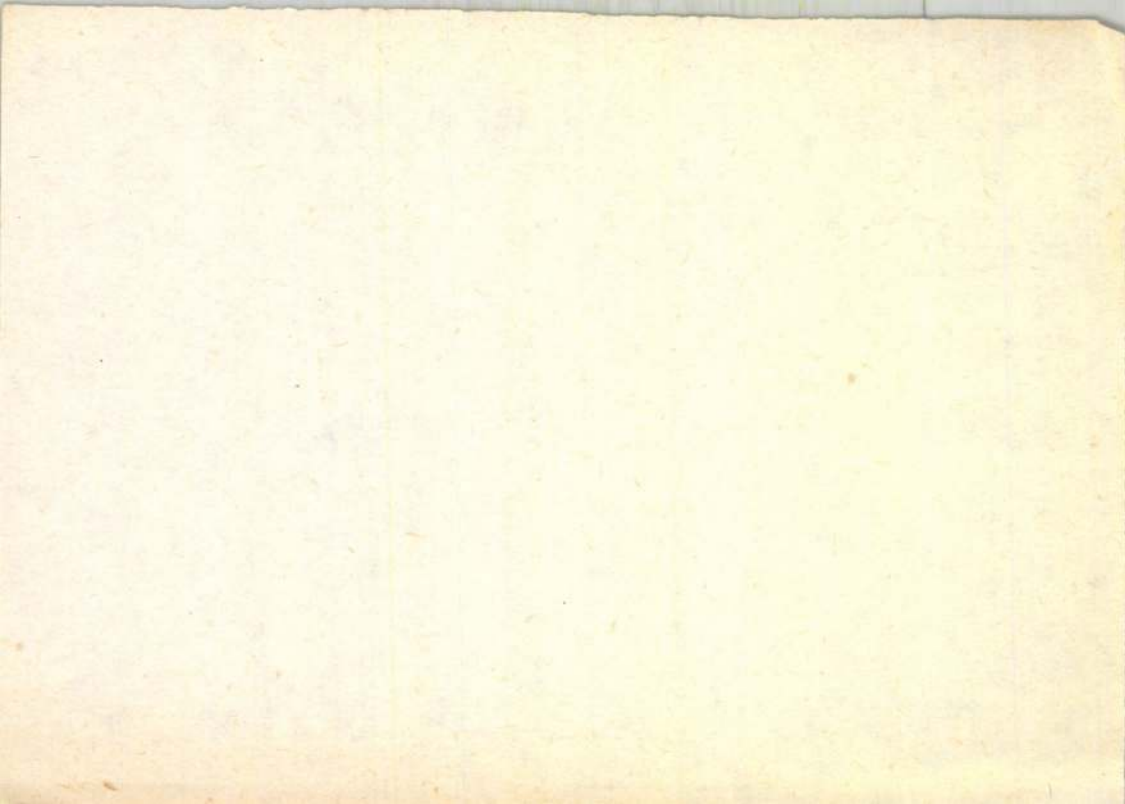
Forma
1983/9

Till Weight

Ways 1

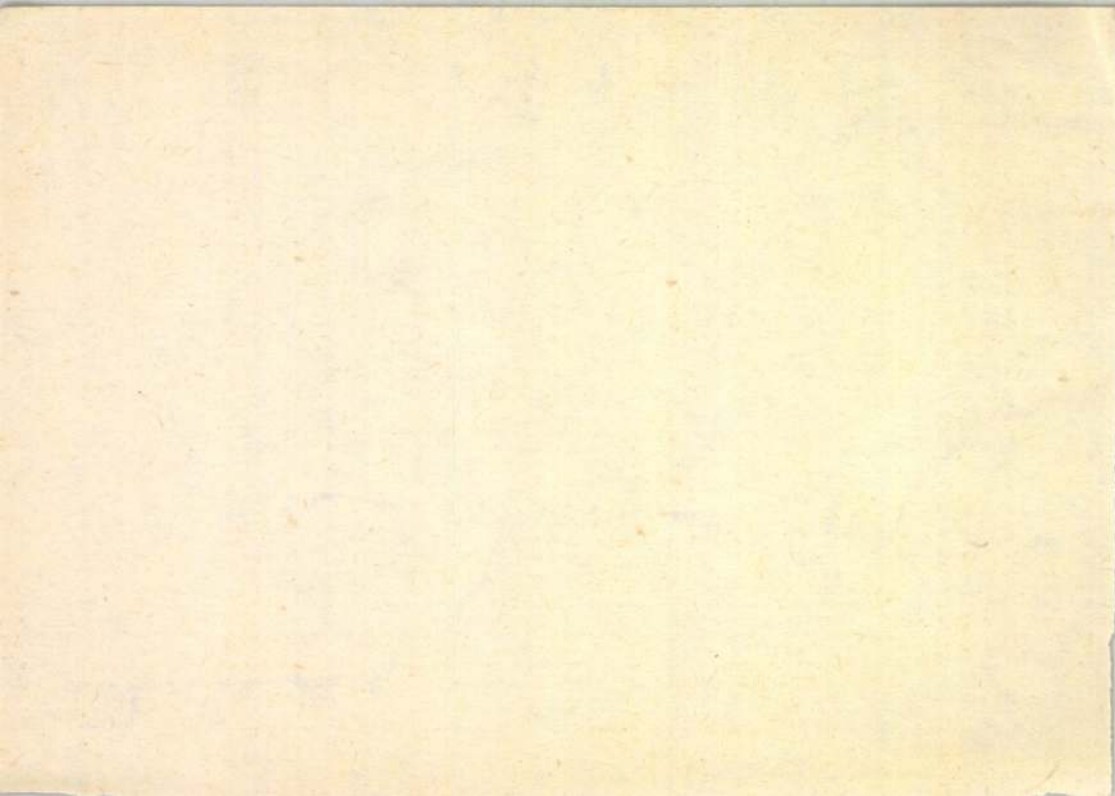
Tomas
1983 9

Tot Weight

Electric & Instrument
Carpenter's

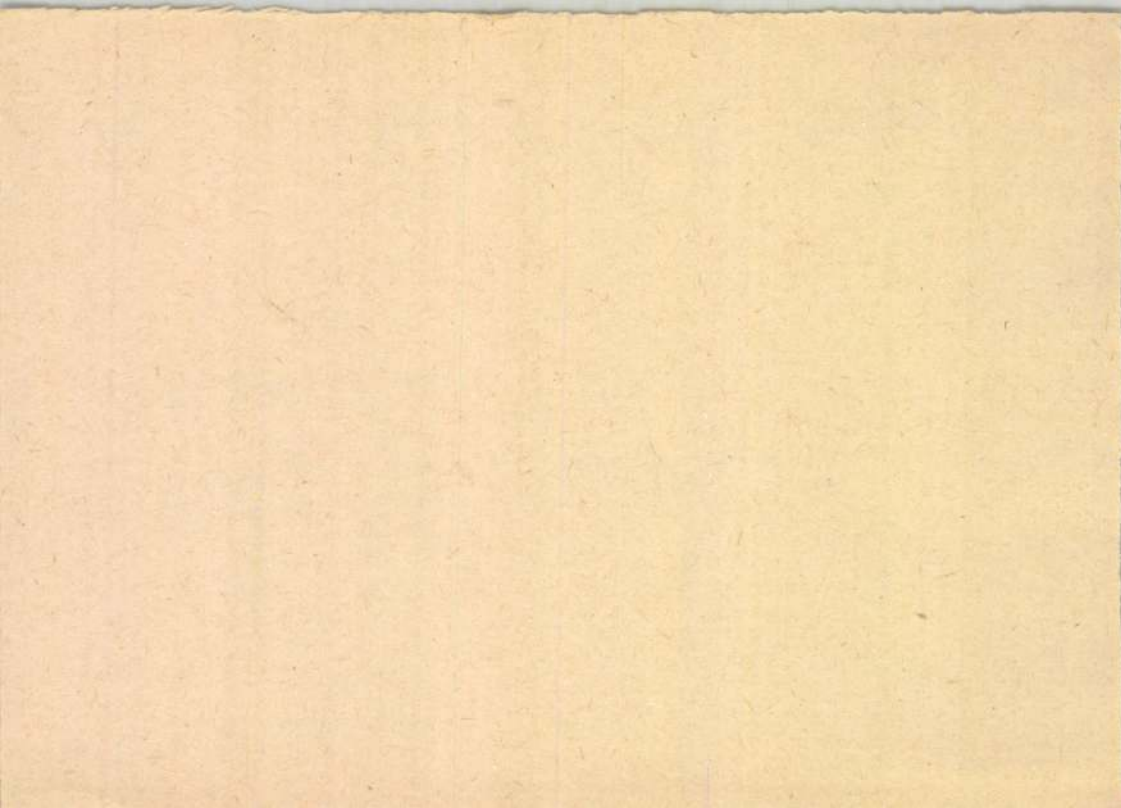
1981 9

Tote Mængde

Tota Petri kristiania
Korresponden

Udbygt 1985. IX. 30.

Kavargó festéknyomok

Tóth Menyhért festőművész emlékkiállítása a Vigadó Galériában

MUNKATÁRSUNKTÓL

Egyéni stílusú, látomásos erejű képei kavargó festéknyomokból állnak.

A brüsszeli Europalia művészeti kiállítás szervezői is felfigyeltek Tóth Menyhért festészetére. Jelentős kiállítást szerveztek 1999-ben a művész hagyatékából. A határainkon túli bemutató képei közül negyvenöt mű a kecskeméti képtár tulajdona, öt pedig a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének része volt. Ezt az ötven képből álló anyagot mutatja be most nyári tárlatán a Vigadó Galéria.

Tóth Menyhért (1904–1980) szegény-paraszti környezetből került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Vaszary János növendéke volt. A hatvanas években sikerült megteremtenie egyéni képi világát.

A Vigadó Galériában látható úgyszólván fehér képeinek általános jellemzője az egészen világos színek használata. Az emberalakok ebből a vakító környezetből körvonalazódnak. A művész, Tóth Menyhért 1990-ben posztumusz Kossuth-díjat kapott.

A festő emlékkiállítása a Vigadó Galériában látható június 15-ig, Budapesten a V. kerület, Vigadó tér 2.-ben.

Jó barátság, 1960

NÉPSZABADSÁG
2000 júni 9

3999 Ft

(1000 db)

ICO Store

vényes a készlet erejéig. A vásárolt terméket a vásárlás napján el kell szállítani!

L. 1021

TÓTH MENYHÉRT: HARMONIKÁS

A HÁTSÓ BORÍTÓN: TÓTH MENYHÉRT: ŐSÖM

ÁRA: 12,— FT

Tóth Menyhért, kishő

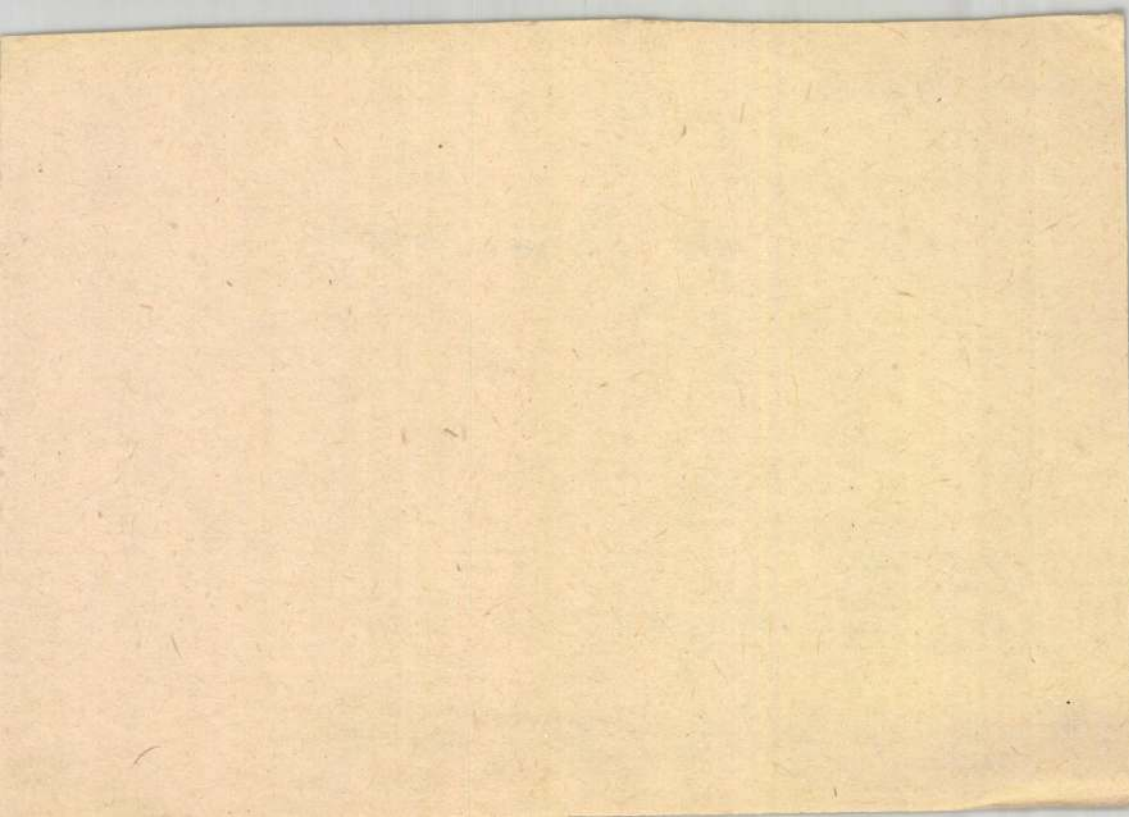
L. Gaál József

Személyi Jure; Képek a'lyan

204-226

Mozgó Világ, Bp. 1984. jan-febr.

X/112

Tóth Menyhért

feko + DAILY NEWS
1983 OKT 1

1021

Arts ahead

Museums and monuments

October is the Month of Museums and Monuments, and there are plenty of excellent exhibitions and events to mark it. The Month's main purpose is to present what's new—what's been achieved. And that encompasses openings and introduction of what archaeologists have just dug up, curators just acquired and scholars just discovered.

The initial event is at the National Gallery on Oct 4, where a new permanent collection of 20th century Hungarian fine art is opening. It is important from the policy point of view too, for it provides the first opportunity to see how art was altering up to the 1960s and to discern the link between Hungarian art before and after the Liberation.

There is also a connection between 20th century art and the reopening of the Cifrapalota (Ornamental Palace) in Kecske-mét, a fine building in the style of Art Nouveau that also houses the town gallery. Art Nouveau is the subject of one new 20th century display there, while other rooms are devoted to painter Menyhért Tóth.

At the end of September Esztergom saw the opening of a historical exhibition at the Castle to mark the 300th anniversary of the liberation from the Turkish occupation, and now a scholarly meeting is coming up as well. The Castle, which dates from the time of the mediaeval House of Árpád kings, was already much visited as a historic building. Now inside is

a historical exhibition on a scale matched only by the display in the Royal Palace of Buda.

Today's music

Wednesday marks the opening of the Music of Our Time series of concerts at the Bp Academy of Music, an important element in the Budapest Music Weeks. On the opening night the Budapest Chamber Orchestra (Conductor András Mihály), singer Adrienne Csengery, cimbalom player Márta Fábrián, violinist András Keller and double bass player Ferenc Csontos will be performing György Kurtág's 15 songs, Miklós Cseniczky's *Laterna Magica* and János Vajda's *Pentaton*.

They are followed on Sunday by the Ensemble Modern of Cologne and on Monday by Hungary's New Music Studio. On Oct 9 the series concludes with another guest performance, by the Schönberg Ensemble of the Netherlands. Composers featuring during the week include László Vidovszky, Stockhausen, Kamilló Lendvai, Boulez, Webern, Berg and Schönberg.

The traditional concert of electronic music takes place on Oct 9 at the Medical University's Assembly Hall in Nagyvárad tér, with works by László Király, Roman Berger, Iván Patachich, Denis Smalley and Zoltán Pongrácz. The series ends on Oct 10 with a performance at the Academy by Romania's Ars Nova Chamber Ensemble.

World on need economic

United Nations, Sept 30 (reuter/AP) — A meeting of world leaders presided over by Indian Prime Minister Indira Gandhi has reached wide agreement on the need to reform, rather than dissolve, existing economic institutions.

Gandhi's spokesman Thursday night told reporters that this was the main result of two informal closed-door meetings attended in whole or in part by a total of 24 heads of state or government representing all political and geographical groupings.

The economic institutions under discussion were mainly those established under the 1944 Bretton Woods agreement which led to the creation of the International Monetary Fund and the World Bank.

The link between disarmament

and development was said to have figured prominently in the discussions with reference to the approximately 700 billion dollars spent annually on arms.

President Julius Nyerere of Tanzania said "we are not asking for eradication of the existing financial institutions. What we are saying is that they should be reformed, changed, so that they could meet the needs of the developing countries as well as the developed ones.

Summing up, Trudeau unofficial spokesman of the advanced countries was quoted as saying that the IMF and World Bank should be reformed and brought up to date—"not destruction, but a radical change.

Mrs. Gandhi interrupted to say, "I would even drop the word radical.

Thatcher and Reagan disagree on economic policy

Washington, Sept 30 (Réuter/AP) — A difference on economic policy between Britain and the United States emerged during two hours of talks between British Prime Minister Margaret Thatcher and President Reagan on Thursday.

Thatcher told reporters she received little reassurance from

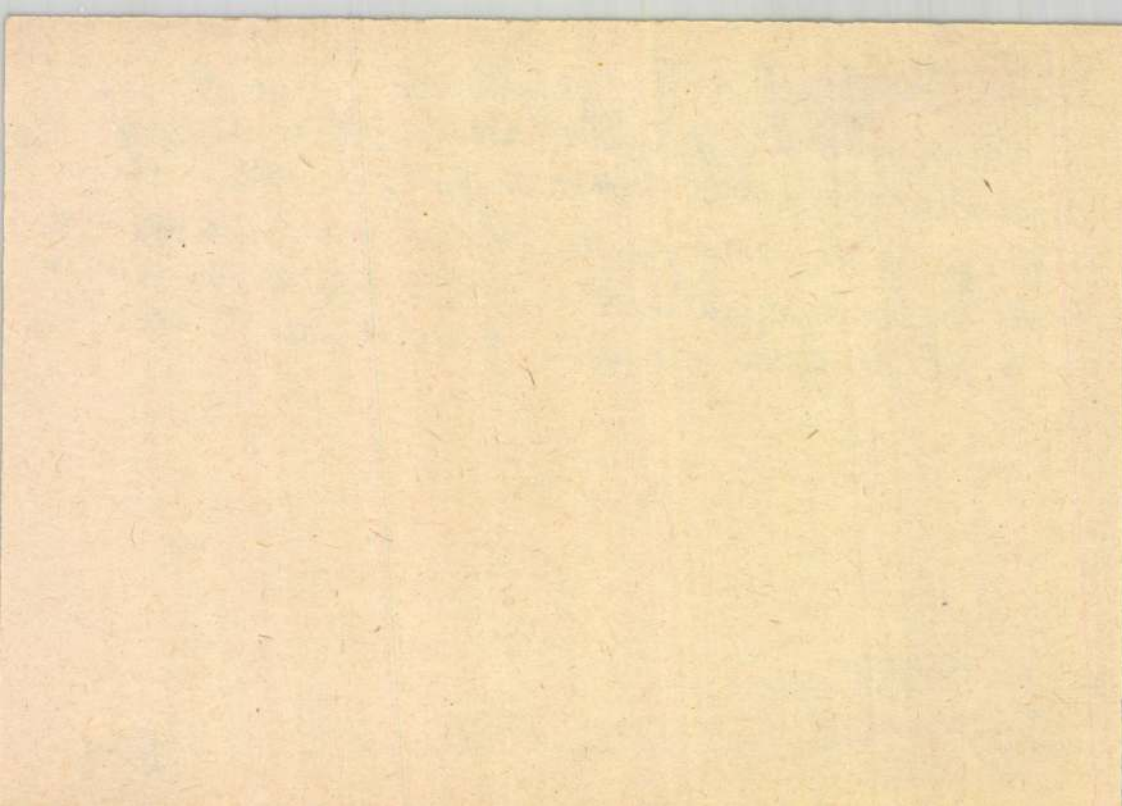
Reagan on Thursday against including British and French nuclear weapons in current arm negotiations.

Thatcher, one of Reagan's strongest supporters in policy towards the Soviet Union, again backed his plans to base new US nuclear missiles in Eu

Toth Menyhert, festo-és grafikusművész 1904-1980/.
A mai napon ünnepelesen megnyílt a Kepeknyi Galéria. Több mint fél évszázados történetét értékelve, a megye által megvásárolt Toth Menyhert hagyatéka legértékesebb daraljainak is jutott hely a galériában. Így egyúttal láthatóak jellegzetes korszakainak alkotásai.

TV - Híradó 2.

1983. okt. 8. Televízió 2., 21.40 / Szólné/.

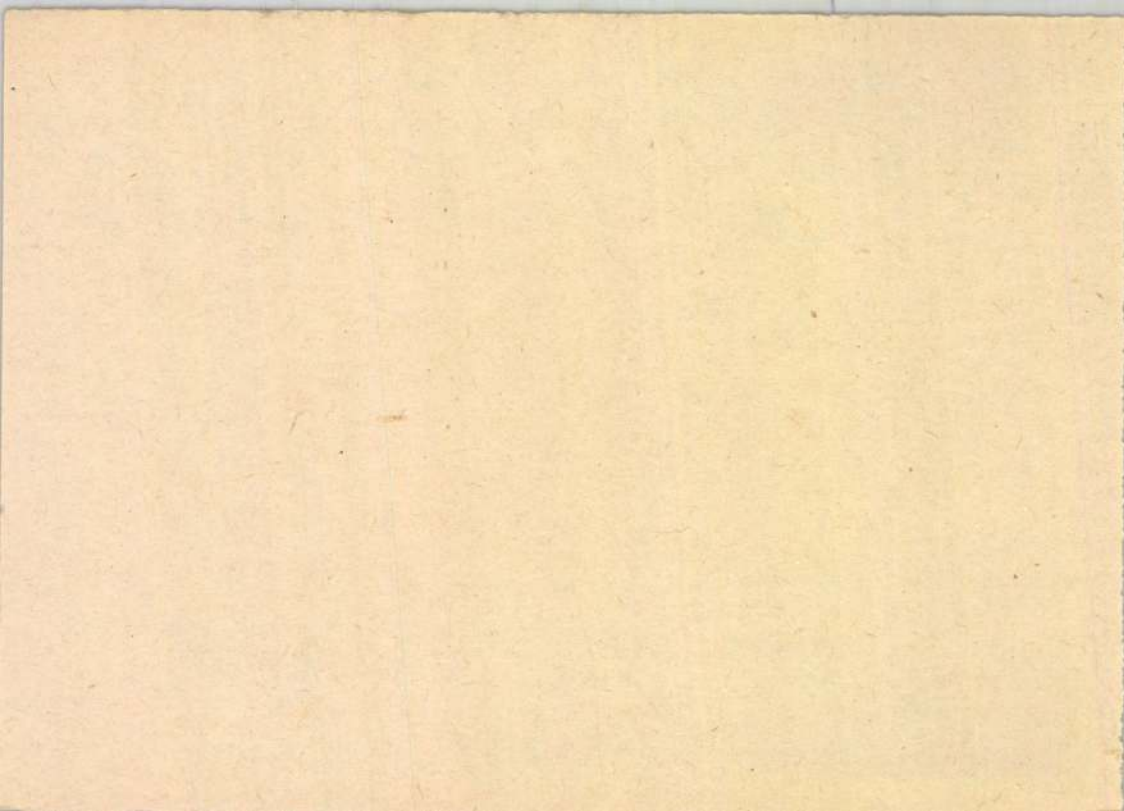

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész, 1904-1980.

A Budapesti Történelmi Múzeum kiselli részlegében meg-
nyitott új allandó kiállításron szereplő Tóth Menyhért-
kép nemcsak értéket, alkotójának tehetségét jelentőse-
get.

Lasonci Miklós: Népművészetünk múltja és jelene
a kiselli múzeumban.

Népszó / Helyes /, 1983. okt. 29. 6. old.

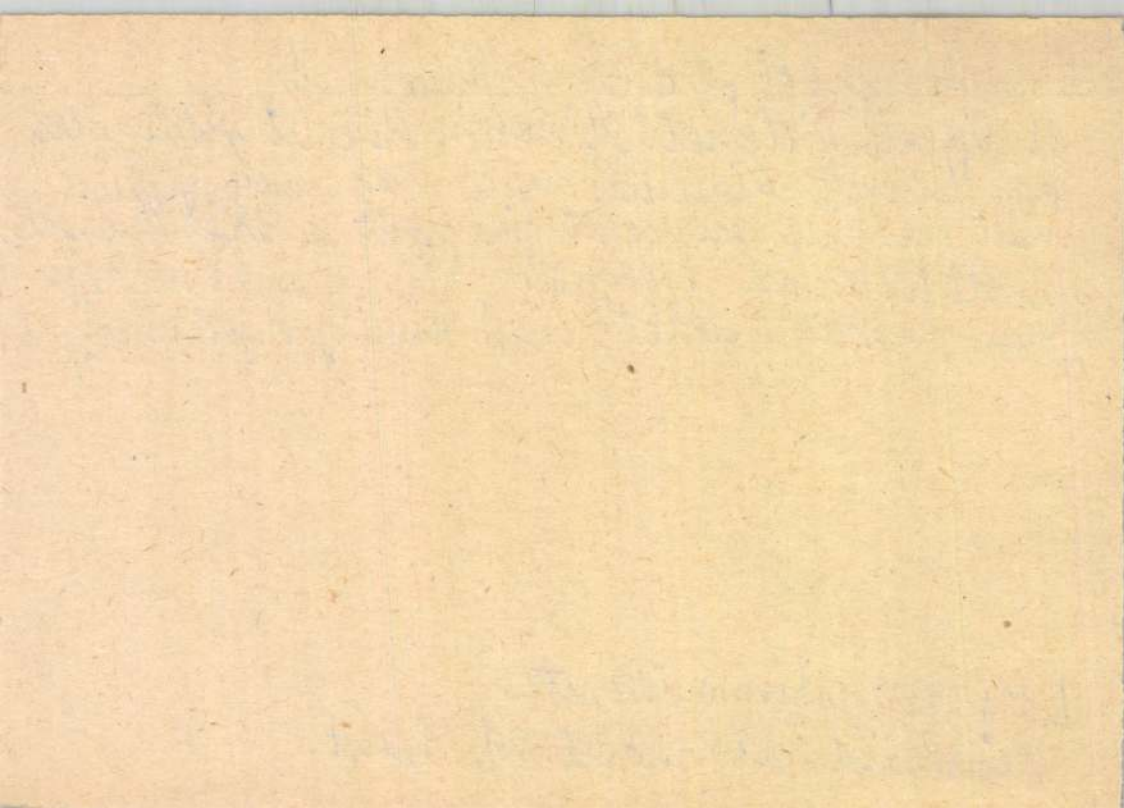

Tóth Menyhért, festő- és grafika-művész

A Győri Történelmi Múzeum kiscegli részlegében
új, állandó kiállítás nyílt meg, mely jelöli a
mai magyar művészet időnyit és teljesítményeit.
A kiállításban szereplő Tóth Menyhért képe
nemcsak értékes alkotójának tényleges jelentőségét.

L. M.: Szabadunk üzenete.

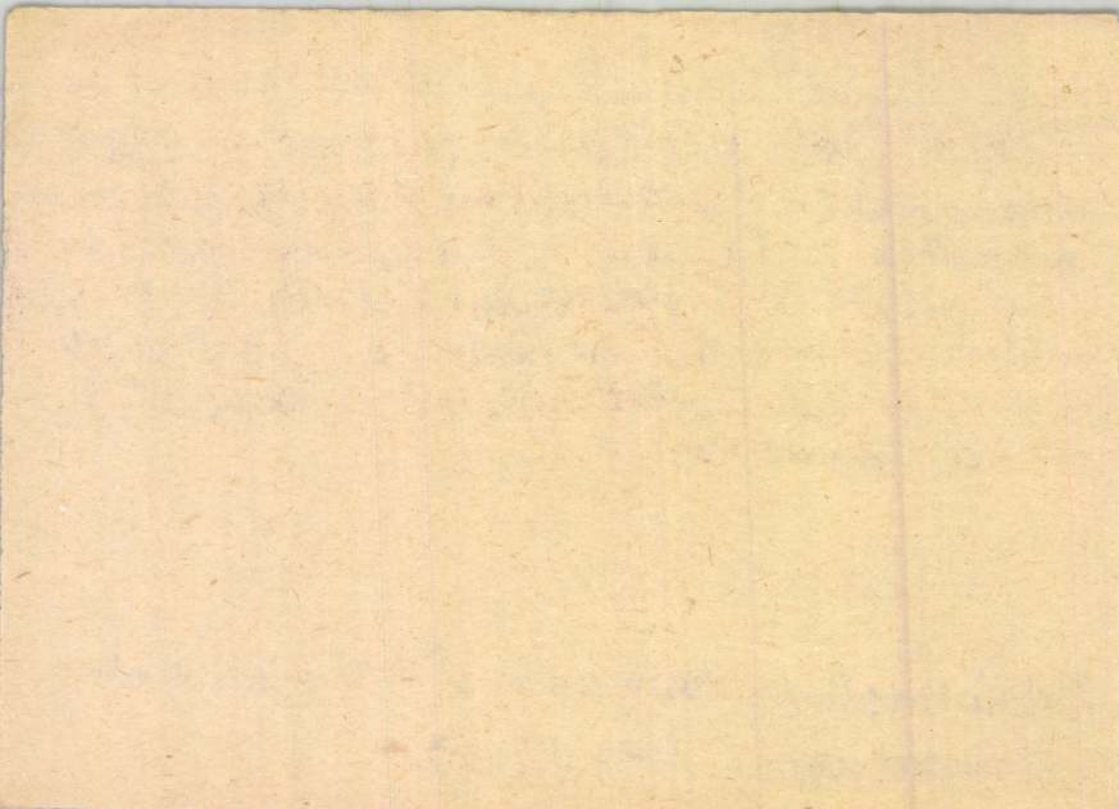
Kisalföld, 1983. okt. 29. 8. old.

Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész

Morvay László grafikusművész vezetése alatt a Gyalúti
rajziskolákban. Munkásságát, rajztechnikát, ízeit sok mindennel
becsüldözve, jól ismeri, hogy a lehetőségek mekkora
teret ad a festésnek. Védte képeket is ezzel
kapcsolatban Tóth Menyhértől, László Gyusztól
mutat példákot írték, stílusok, több fe-
hével egyaránt mellett.

Hajdu Endre: Morvay László és a Gyalúti rajziskolák,
Magyar Nemzet, 1984. jan. 3.

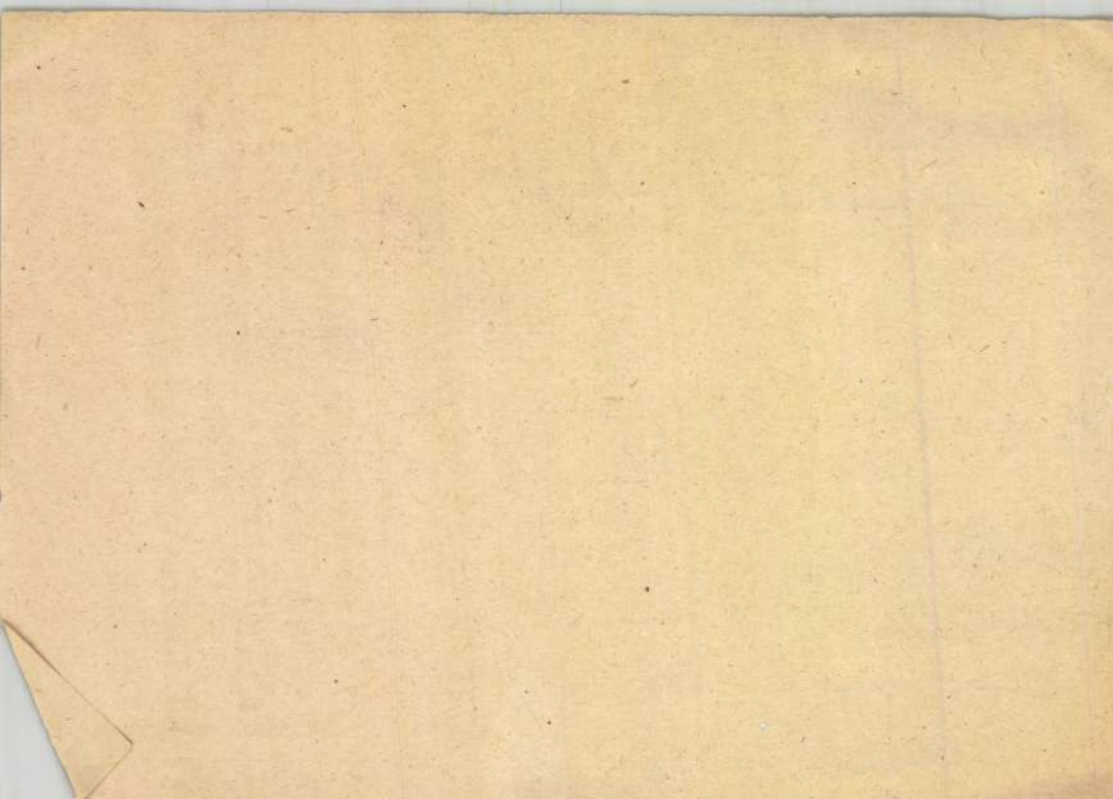
Tölk menykét fent

Miskén él

Kidváltás nyilat a VI. ker. Népfőnök
helyiségében

M. N. : helyünk művelés
fővárosban

Petöf. Népe 1869 IV. 9

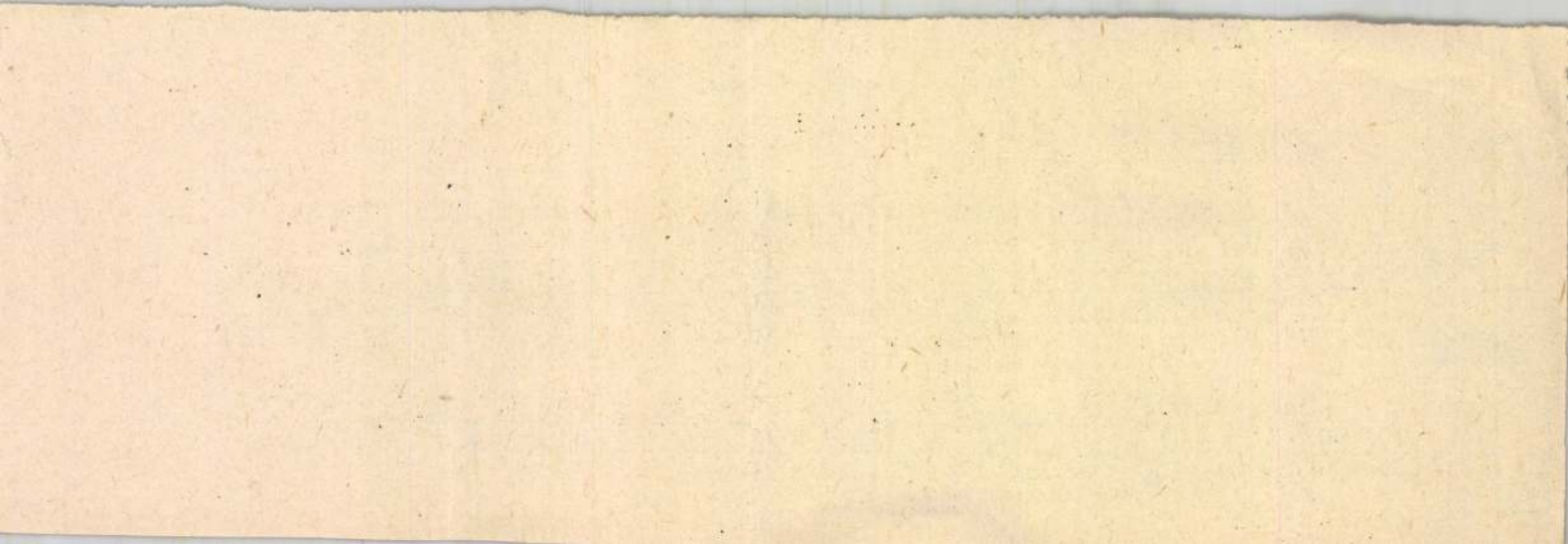
1984. III. 6. TV-1 18.25 /Kőrö/

Déli-Alföldi Krónika

- A miskolci bagolyvár **művészei** egy különös sorsu, rend-
kívüli képzelő erejű festő egykori házát őrzik. Az
1904-ben született Tóth Menyhért, a magyar festészet ki-
emelkedő alakja, most lenne 80 éves. Szülőfalujának la-
kói ma is szeretettel őrzik az idős mester emléktárgyait.

- Az 1980. januárjában elhunyt Lengyel Bácsi végakarata
szerint a falu szélén álló háza a megyei múzeum tulajdo-
sága került, s benne emlék- és alkotóházat rendeztek be
a fiatal művészek számára.

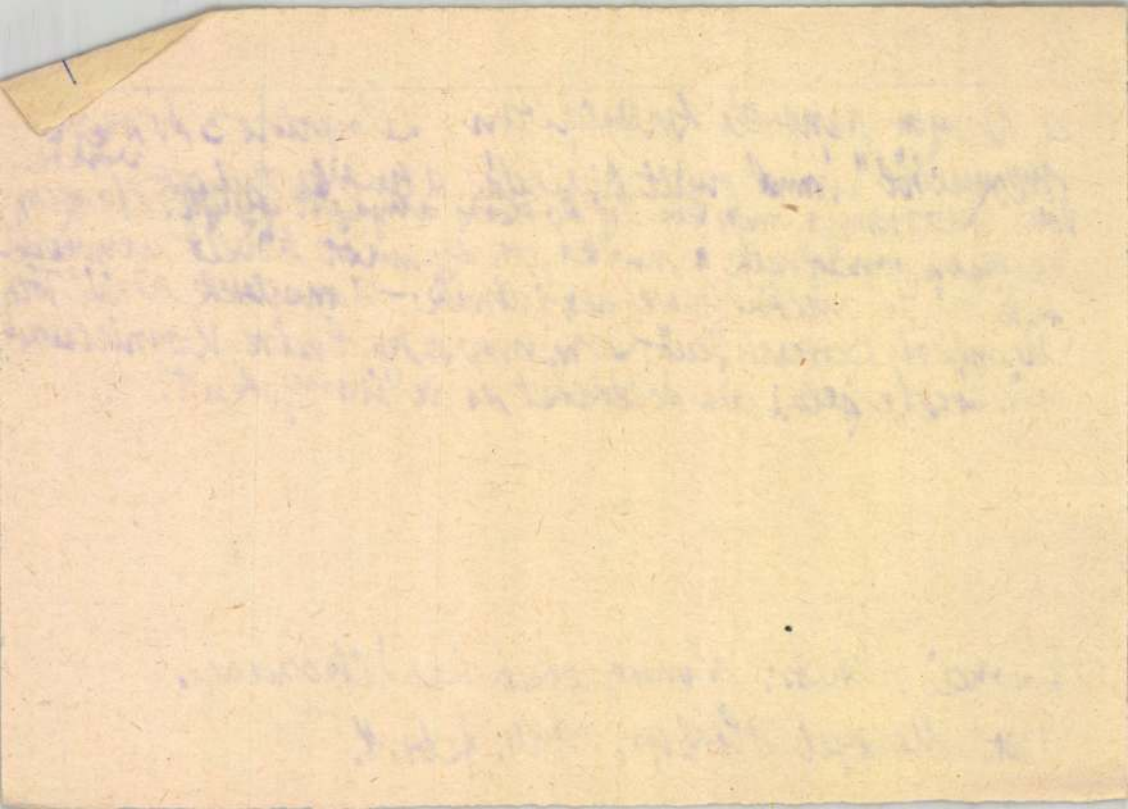
1021
Tóth Menyhért
festő és grafikusművész
1904-1980

Toth Menyhert, festo "a grafikusmunka" 1904-1980.

A Magyar Nemzeti Galériában, "Kilógatás 3 év munka-
munka" címmel nyílt kiállítás. A Galéria tudatos ^{vált-}
lasi programja mentén új korszak anyagát gyűjt. Nagyon
helyesen gondolkodik a műtárgy, az egyenlőt követő nemzedék
keze kénytelen nélkül sorsukhoz jutnak. - A mesterek közül Toth
Menyhert, Borcsay Gusztáv, Domonkosky Endre, Komlósi
művészei jelzi az értéket és az irányokat.

Lasonai Miklós: Nemzedékek találkozásai.
Pesti Magyar Galéria, 1984. febr. 8.

SAJTÓFIGYELŐ

HUNGARICA

1091 BUDAPEST, IX., DILLOI UT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Miklós

Kéltől - avagy...

SZOLNOK MEGYEI NEPIAP

zség született

lakul a
Tör Szin

ny nézett
győztek.
r így is
imagszó
balassa-
zó napo-
kor még
alakult
Színház.
Galakulá-
már ad-
a KISZ
és a Me-
Ifjúsági
os első díj
séges fia-

kezdemenye
van megal
idáig legtöt
Megyei Mű-
sági Közpor
intézményne
is törödni e
amatőr együ
köteleessége.
az amatőr m
tesek szakm
elősegítése is
Az egyik té
a művelődési
Munkatársai

Híd ház

zésének is része
akulásában, ez-
b támogatást a
velődési és Ifjú-
ttól kapott. Az
k márcsak azért
ellett és kell az
ttessel, mert ez
Többek között
művészeti együt-
ai fejlődésének
feladata.

rgyalófél tehát
központ volt.
alanyetően ab

Falu vége

Toth Menyhert festőműv.

→ Bolnagyi Ferenc f.

MŰVÉSZET 1985/5/22
24

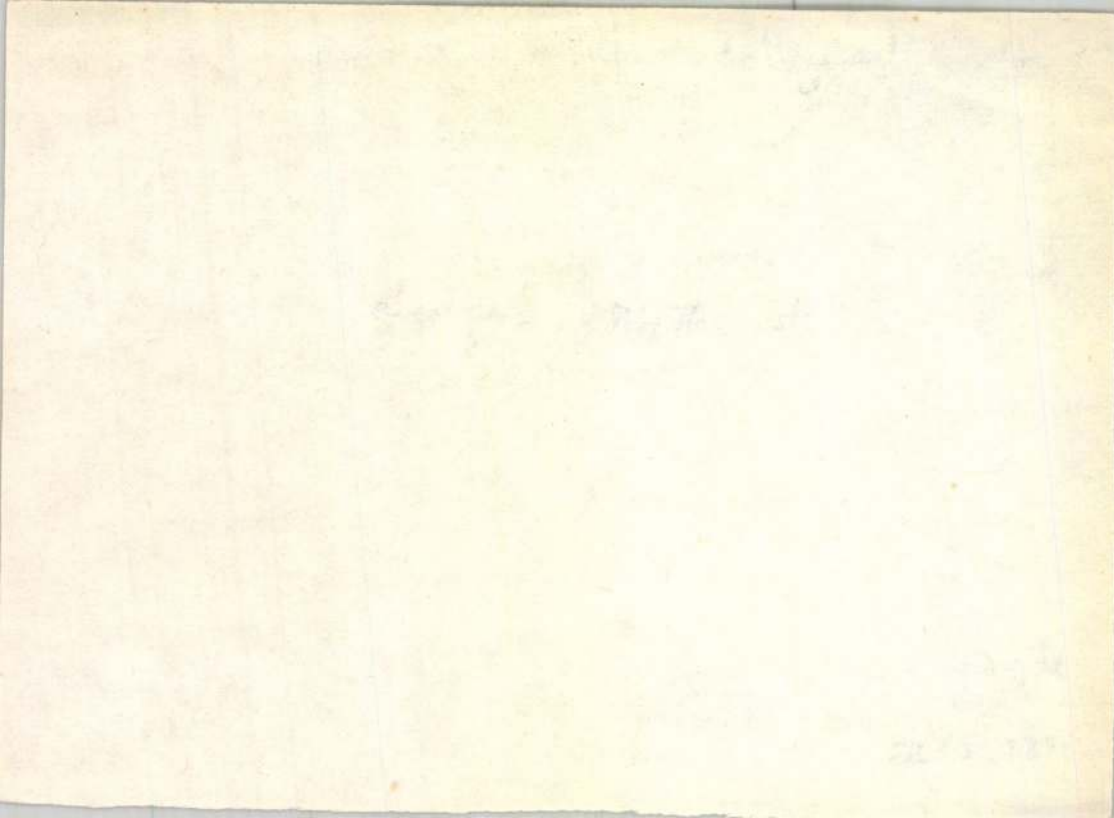
1895

Tóth Menyhért

Az Alföldi Galéria

Képsorozat

1985. X. 26.

Tóth Menyhért

— **Tóth Menyhért-
kiállítás** nyílt Salgótarján-
ban, a Szakszervezetek Nóg-
rád Megyei Oktatási Köz-
pontjának galériájában. A
szántó-vető parasztemberből
lett európai hírű alkotó mű-
vész huszonegy olajfestmé-
nyét és tíz grafikáját szept-
ember közepéig tekinthetik
meg az érdeklődők.

Weporava 1985. VII. 11.

1871

1871

1871

Toth Leungheist

Houck Bela kiállítás a Ernst Museumban

Leungheist, 1986. VI. 29.

Journal of the

Journal of the

Journal of the

Toth Mungher + fu

"Filozofus" amra rajz

1976.
ill.

→ Rózi István

MŰVÉSZET 1985/6/24-25

NOV 21 1904

Tóth Menyhért An

Fiatalember c. Ép

1955

Sombathely

→ Balint Erőse

MŰVÉSZET 1985/10/29

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

M SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR
Magyarország

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1984 JAN 7

1024 Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: Faluvége

Világjárás

Egy aforizma szerint azt a könyvet, amelyet csak egyszer érdemes elolvasni, nem is érdemes elolvasni. *Mihail Koltcov* Világjárás című kötetét nemcsak én, hanem mind azok, akikkel a könyvről beszéltem, többször elolvasták, és még néhányszor el is olvassák.

A szovjet-orosz író 1898-ban született. A Pravdában megjelent irodalmi riportjaiban ostorozza, ki-gyónyolja a bürokratizmust, a nyárs-polgárságot és mindazt, ami a hatalást gátolja. Bírálja a nemzetközi politikai élet visszasságait. Résztvett a spanyolországi polgárháborúban. Erről szóló írásainak gyűjteménye a Spanyolországi napló címmel magyarul két kiadásban, 1958-ban és 1975-ben is megjelent.

Egon Erejn Kisch-ről mondták, hogy száguldo riportter. Ez az epiteton ornans talán még jobban illik *Mihail Koltcovra*. Fél évszázaddal ezelőtt ugyanis mindenütt ott volt, nemcsak Európában, hanem szerte a világban, ahol történt valami. Más újságírók is jártak azokban az időkben ugyanazonokon a helyeken, ahol Koltcov járt. Az ő írásai, riportjai mégis érdekesebbek, mint a többi riportereké. Miért? Persze ad választ a most megjelent könyv: hogyan látta tíz esztendő alatt 1925-től 1935-ig egy szovjet riportter az akkori világot?

24 kítunő riportjátában elkalau-
zta a világot. Amerikában, Svájc-

Gazetát, Szovjet munkások, szervezeti tagok, vagyis a állampolgárok nem kisebb zettel aranyozzák és csiszolják. Admirális tornyát, mint a korabeli jobbágyok. A eppoly vakítónan fog lángholm régen, s mintegy magny

Nyevszkij proszpelctet. Ez az aranyló tőr éppúgy átdőji majd a fölkelő Nap rózsaszín gömbjét, mint egykoron. Amde pengéjébe más töltetet raktak a munkások. Gyorsan és gyákorlatiasan váltották föl a régi kultúrát az új osztályéval."

Járt Koltcov Magyarországon is: 1927-ben, igaz rövid ideig és alnéven. „Igy lett volna nálunk is” című riportja a magyar olvasó számára a legérdekesebb. Hú képet fest az akkori Magyarországról. Elismeréssel szól a Duna-partiról, a gyönyörű Budapest központjáról. De elmondja a véleményét a Ritz, a Hungária és a többi szállók lebhűtö vendégeről, a magyar arisztokratakról, a tehetséges dzsentrikről, földesurakról, a keszes tartású katonatisztekéről, akik lassan, szertartásosan hajlonganak, és beözönlenek a terembe, ahol harsog a zene. Bosszúsan fújnak a pincérre, mert véletlenül nézszáért kabátjuk szárnyaéhoz. Eiment Koltcov Angyal-

vábolvasáshoz. A magyarázatra — miért a legszebb nevé falu — még visszatérek).

Keresem a falut. Mosonmagyaróvárról Csorna felé gurul az autó, egy út válik le jobbra Mosonszónok felé, s csakhamar bal felé is egy. Alig teik bele egy perc, máris mutatja a tábla: megérkeztem. Nem idegenként, ugyanis kölcson kapva hazánk felszabadulásának huszonötödik évfordulójára készített falutörténetet (*Sütőri Lászlóné* néprajzos és hűga irányításával a helyi úttörőcsapat tagjai írták), jónéhány fontos dokumentumot, adatokat megtudtam előre. Csak címzávakban néhány: a falu lakói 1940-ben települtek a Mosoni-síkság déli részére Hajdúböszörményből... 1945 tavaszán a lakosság örült a rettegés megszűnésének, a felszabadítottakat hűsvéti kaláccsal kínálta... 1948 évutolján pedig: falu született...

Áldás a kastély

Néhány adatot a legfrissebbekből a falu széli postán tudok meg *Pintér Jenő*től: a nyolcszáz leletket számláló községben 144 Kislakódet, 55 népszabadságot es egyeb-

1974 APR 30

Petőfi Népe

Tóth Menyhért
elöltnyelv.

(1974)01 201111

1974 A VÁSÁRNAP KULTURÁLIS ESEMÉNYEI Kiállításról kiállításra

Mint már előzetesen jeleztük, vasárnap délelőlt 11 órakor ünneplés keretében kezdött megnyílt az Élő kézművészek a modern környezetben című kiállítás Kecskeméten, a Katona József Műzeumban. Az elővezetésben és jellegében egyaránt rendhagyó, országosan új kezdeményezést kiírózó szép tárlatot szepitember 1-ig tekinthetik meg a látogatók. Egyönörködhetnek a korszerű otthonokba illő kerámiákban, és faragásokban. Ugyancsak kétfestő anyagokban. A kétfestő formabontó dolgot, hogy a kétfestő bemutatását a keddi napokon, délutánonként helyszíni árusítással, illetve rendelésfelvétellel költik egybe. Kálócán, az I. István út kiállítóteremben Tóth Menyhért együtteményes kiállítását üdvözölték örömmel a mezteleniek vasárnap délután. A festőművész munkásságát Bánszy Pál, a Népművelési Intézet művészeti-tervező főosztályvezetője méltatta. Az idén 70 éves Tóth Menyhért

több mint 50 esztendőn át a közzeli Miskén élt, illetve alkotott s továbbra is visszatér ide erőteljesen. A város valójában régi adósságot törlesztett most azzal, hogy külföldi szereplések, budapesti, székesfehérvári és kékeméti önálló bemutatkozás után helyet adott az életmű kiállításnak. Mészertét nyújtó kiállításnak. Lajosmizsén, a mozi előcsarnokában a helybeli Vass József népi iparművész férfi-, női- és gyermekbundáit tekinthették meg az érdeklődők az ünnepnapokon. A bemutatásra Néprajzi Múzeum Kresz Mária, a Néprajzi Múzeum tudományos főmunkatársa a honfoglalás kori magyarság mintái-fogalatairól magyarság mintái-fogalatairól, a Dél-Erdélyből börtönteleteken, a Dél-Erdélyből származó szűcs mester munkái, Hozzártatózik a költőphéz, hogy kiállítás nyílt a csaszártól-teszi Erkel Ferenc Művelődési Házban is. A bemutatott hírnépséket a helyi kézművisek szakkör tagjai készítették.

H. F.

Diákszínpadok, népi énekesek, díszítőművészek bemutatója

Kiskunfélegyházán, a Móra Ferenc Művelődési Központban rendezték meg vasárnap a Bács-Kiskun megyei diákszínpadok minősítő versenyét. A bemutatón hat irodalmi színpad vett részt, versenyen kívüli szerepelt a kiskunfélegyházi és a kiskőrösi művelődési központi színpad. A témaválasztásban és az előadás-módban, csakúgy, mint a rendezői elképzelésekben változatos volt a műsor. A közönséglátható népi ihletésű játékok, szatirikus versösszeállítás, életmű-ábrázolást. A zsűri (tagjai: dr. Bánlaky Pál szociológus, dr. Szódy Szilárd művelődéstudományi tanácsadónak, a Színháztudományi Intézet Országos Tanácsának tagjai,

fiataljai képviselik majd Bács-Kiskun megyét. *

Megvénk délvidéki nagyközönségekben, Tompán csoportjai művészeti csoportokat vasárnap délután a helység új művelődési házában.

Csaknem „felt ház” volt, a négy száz személysé színházteremben mindössze néhány szék maradt üresen. Sokszintű, többnyire színvonalas programban volt részük a nézőknek. A művészeti csoportok sorában a mélykúti ütő-ütő-füvészenekar volt az első. A piros nyakkendő pártások rutinosan muzsikáltak, kár, hogy nosan műsorzámmal közé egy táncdalt is beiktatták.

Több citerazenekeg, népdalkör lépett fel, Balotaszállás, Kisszállás, Kunbaja, Jánoshalma, Rém, Jászszentlászló, énekesei, hangszeresei, táncosai kellemes órákat szereztek a közönségnek. Több együttes már szerepelt meg. Egyel találkoztunk, ötlet régebbi Aki látta, hallotta én megállapíthatja, fellepéseiken is megállapíthatja, hogy bizony az együttesek néme-lyike megrekedt az alkorról színvonalon. Az idő művelődési központnak az összeállítások, különösen akkor, ha a zenei anyagból nem „rostálják” ki a népies műdalokat, nem törekvészenek a tisztá előadás-módrára.

A tompai kezdeményezés arról egyózt meg bennünket, hogy igenis jogosultsága van egy-egy tájegység, járás művészeti csoportjainak időnkénti találkozója-ra, hiszen ezek a bemutatók jelen-váló szereplési alkalmat jelentek.

A műsor előtt nyílt meg a művelődési ház szép hangnaghatosan berendezett klubtermében a díszítőművészeti csoportok kiállítását. Az ízlésesen összeválogatott anyag nagy érdeklődést keltett, reméljük, sokan tekinthet meg a kiállítást. K. Gy.

● Az ünnepeélyes megnyitón a Hátárőr Dózsa csapata.

● Varró József, a Hátárőr Dózsa lovasa az akadály felett.

Tsz, a lajoskomáromi Győzelem déglátó kiskunhalasi Hátárőr Dózsa lovas szakosztálya képviselte. Nem érdektelen megemlíteni, hogy a külföldről érkezett lovas sportolók között Európa-bajnokok, olimpiai második helyezet-

tek, kiváló sportolók vannak. Előszörként az ifjúsági díjugratást bonyolították le, majd a nemzetközi megnyitó versenyt következett. A lovasverseny részletes eredményeit lapunk pénteki számában közöljük.

eggyengébb játékkal

cskeméti SC 2:0 (2:0)

Winter a kapufára ütötte a labdát, amely a gólvonalon túlrá tudta megfogni, 2:0.

(A labda valóban már bent volt.) A 33. percben Szabó beadását berohanó Molnár vágta szögletre a berohanó Molnár elől.

A szünet után az 55. percben Oskolás nagy lövését szögletre ütötte a kapus. A beívelt labdát a kapus éppen Czirkos fejére öklözte, aki az üres kapu helyett oldalra adta a labdát.

A 63. percben Koós beadásával Szabó ugrott ki, majd gyatrán mellé lött. Ezekben a percekben vezetett 2:0-ra.

30 méteres szabadrúgását Winter szögletre toltta. A 88. percben Oskolás lött távolról fölé.

A mérkőzés közepes színvonalú volt. A játék legnagyobb részében az oroszlanviak támadásait láthattuk. A hazaiak sok jó helyzetben hibáztak, de a KSC-nek is volt néhány lehetősége a góllövékre. Sajnos, a kecskeméti az eddigi legyengébb játékokat nyújtották. Jók: Szabó, Jelinek, Kovács, Papp, illetve Lantos, Diószegi.

Merényi Béla

számon irasonio okokból nem tudták kibaszálni. A 13. percben Miokovics beadását Pécsi az utolsó pillanatban vágta szögletre Kemény elöl. A 14. percben Petresevits beadását Pálmai II. alig fejelte fölé. A 24. percben Niezner lábbal mentett szögletre. A 27. percben Radics lefejelte a labdát Keménynek, aki 14 méter-

Jánoshalma—Békéscsabai MAV

Jánoshalma, 1200 néző, vezette: Oravecz.

Jánoshalma: Csernák — Faddi, Bucsi (Keszner) Szécsi — Mizer, Vaszari, Adám — Csermák, Marácz (Bátyai), Fenyvesi IV., Fenyvesi III. Edző: Zag József.

Az első támadásnál Mizer—Csermák volt a labda útja. A beadást Marácz 14 méterről fölé lötte. A 3. percben Fenyvesi III. Jánoshalma szinte egykapura jött szott és a gólhelyzetek egész sorát hagyták ki.

A 7. és 8. percben Csermák hibázott jó helyzetben. A 14. percben kezezés miatt 11-eshez jutott a Jánoshalma. A büntetőt Faddi a jobb sarokba lötte. 1:0. A 20. percben a könnyelműsködő já-noshalmi védők mellett Patai az első békéscsabai támadásból majdnem kiegyenlített. A 35.

Mezőfi SE—Gamma 1:1 (1:1)

Kecskemét, 100 néző, vezette: Hradszky.

Mezőfi SE: Magó — Lévai, Szegedi, Sági — Angeli, Papp (Romsits) — Zsíros, Szabó, Némedi, Kovács (Losonczi), Bódis. Edző: Krivy Ottó.

A Mezőfi SE támadásaival kezdődött. A 9. percben Némedi ugrott a védők közül és a kivétező kapusba vezette a labdát. A 12. percben Bódis futott el, de beadását sorra elvéstették a csatártársak és végül felszabadított védelem. A 19. percben Bódis addig cselezett, míg Koltai szögletre rúgta a labdát. A 28. percben Zsíros kapott jó labdát, de lövés helyett begurított és a védők mentették. A 36. percben Némedi labdjával Zsíros futott el. Becsapta a ráfáradó védőt. Beadását Némedi a hálóba lölte. te. 1:0.

Tóth Menyhért felett

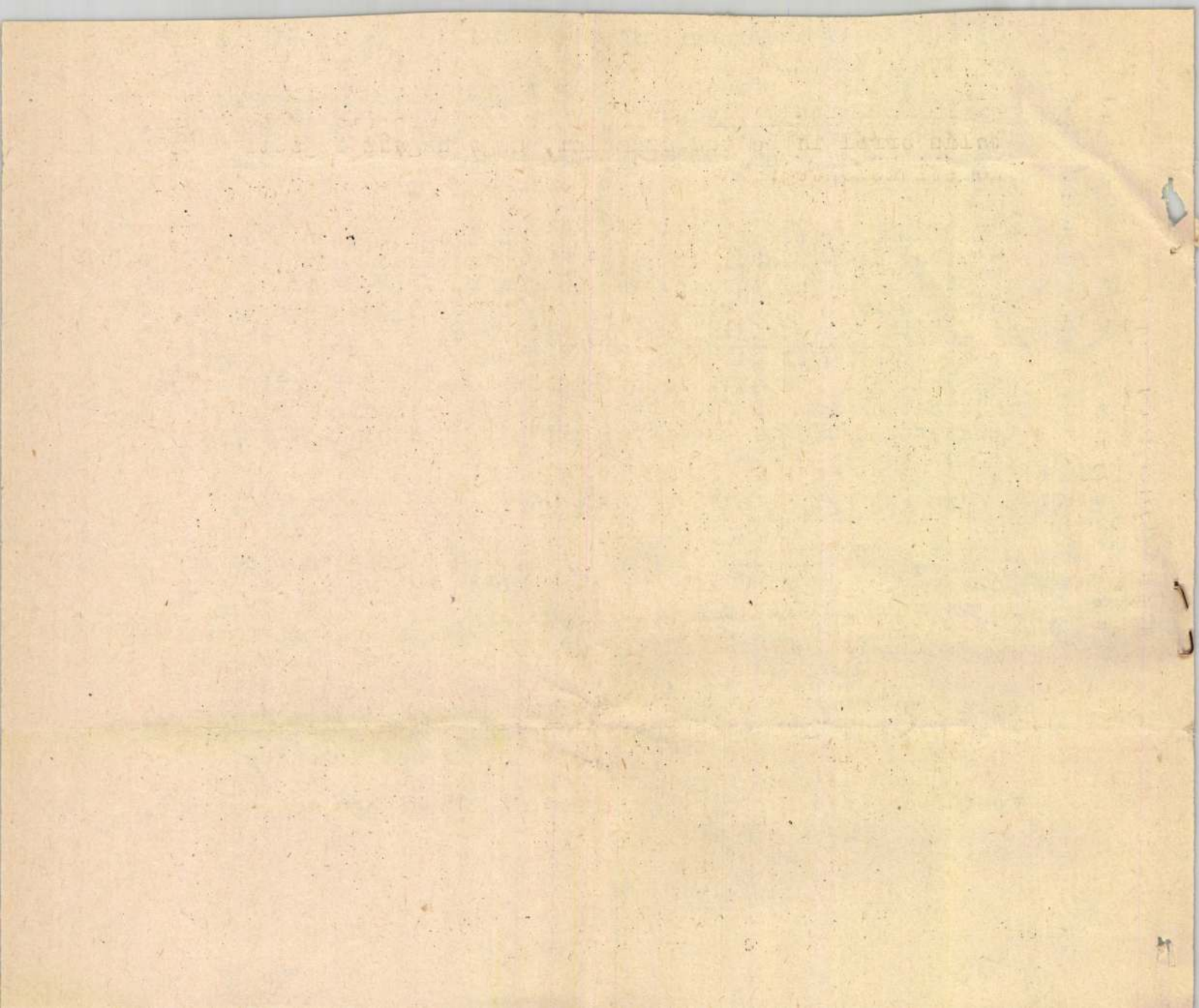
1944 III. 11. Pótlás módjára: Képer és Keromán
Slavay Magdolna művészettörténeti levelezés

- A művészeti továbbképzésnek az a célja, hogy az életre fényt derítsen. Kitorítani a dolgokat, nem a látványt szolgálni, mert a valóság a kevesebb. Tóth Menyhért szavait Bánki Pál tavaly a Rorrásban megjelent tanulmányából idéztem. Bánki Pál dzenélyos ügyének tartotta, hogy Kecskeméten Tót Menyhért Múzeum legyen. Ezért őt kértem arra, hogy a gyűjteményről beszéljen.

- Számunkra azért fontos, mert az ő igazi szülőhelye a megyében lévő Miske, az egy nagyon szorény, askétikus életmódot folytatva, teremtette meg azt az életművet. Az a lehetőség, hogy itt végre van egy olyan pontja az országnak, ahol Tóth Menyhértet lehet látni, és az egy böles dölöt, az egész életművét felöleli, azokat az alapvető korszakait, ami jellemzi, nemcsak technikai bravurnak tekintette a festészetet, hanem mindig egy filozófiai, etikai magatartás készítette egyfajta középkori hittel, és olhivatottsággal minden cselekvését.

- Önök közösséget vállalnak ezzel a világszemlélettel?

- Közösséget vállalunk övde, aki egy következetes életutat járt végig. Az első korszak lényegében egy vallásos ember magatartása, de az egy humanista hitté alakul át, és az a filozófiai, etikai ember jobbitó magatartás az minden művészeti periódusán azon az öt évtizedes alkotói életén, amit ő megélt, jellemzi. Igaz, hogy az egész életmű egy egységes egész, de bizonyos szempontból elkülönül 1935-től megközelítően az ötvenes évek közepéig tekinthetném az egyik jelentős korszakát, ahol elsősorban a jó és a rossz küzdelme, főleg egy háboru ellenes magatartás, egy Babits-i Jónás könyve, főtői nyelven van megfogalmazva, jellemzi azt a korszakot,

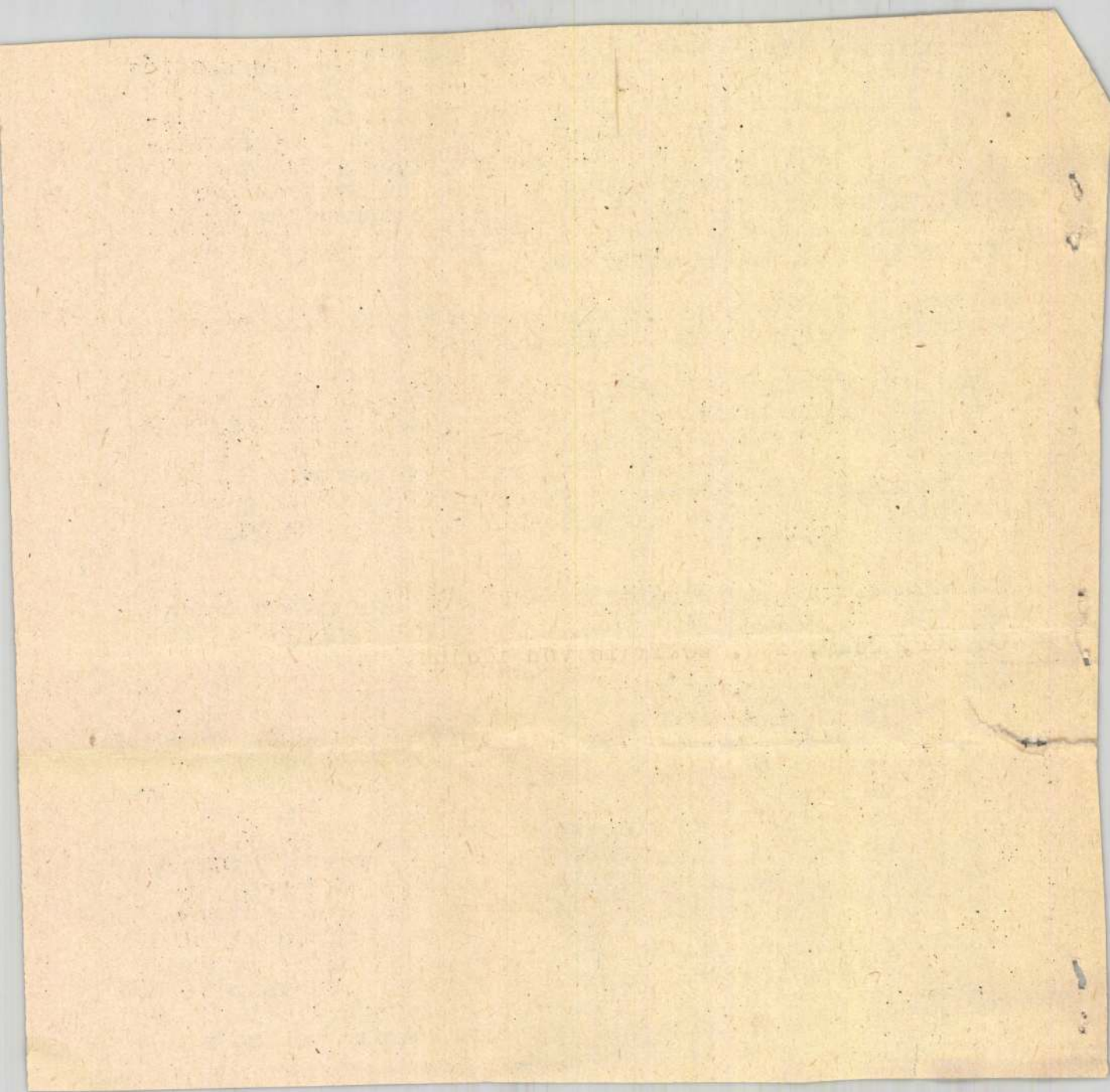
- És annak egy ilyen aranyló sárgája egy kicsit szecessziós érzetni fonal gazdagsága, az az ötvenes évek közepétől fakadóan letisztul egy csodálatos sorozat vezet át a követő nagy korszakába, és a színei egyre inkább fehérré válnak, híros is arról, hogy a fehérben, a fehér. Tehát a tisztaság, a tökéletesség jellemeiként, ő még az ötvenes években sem tudott naturalista lenni. Egy olyan eszpresszív realizmust volt jellemző rá, talán a tematikája valóság közelibbé vált, de soha nem látványzerzőn.

- Mennyire sikerült önöknek itt összegyűjteni a teljes, vagy legalábbis a teljességet mutató életművet?

- Tóth Menyhért nagyon önzetlen ember volt, az igaz, hogy Bács-Kiskun megye tette meg irányába az első gesztust, amit 1974-ben megvásárolt, körülbelül 100 alkotását, de Tóth Menyhért az egész életművét, több mint hétezer rajzot, és 4-500 festményt Bács-Kiskun megyére, közelebbről a Mazonra hagyott. Még a miskói házat is alkotó háznak hagyta Bács-Kiskun megyének.

- Miután a kiállítás már múlt év októberre óta nyitva tart, talán arról is be tud számolni, hogy hogyan fogadta a kecskeméti közönség.

- Kezdi elfogadni a kecskeméti közönség, inkább ezt mondanán, sok olyan furcsasága van az ő művészetének, ami szokatlan, és a mi iktalarendszerünk nem készíti fel a közönséget a vizuális kultúra befogadására, tudniillik Tóth Menyhértnak van egy sajátos grotesksége, az önmaga is, mert az egyik szene gúnókor következtében rongált volt, és az emberek akkor azon csodálkoznak, hogy mitől groteszk festészet, hiszen ő is az volt. A világban nemcsak szép van, hanem nagyon sok olyan dolog is, amit az emberek nem szívesen néznek. Tóth Menyhért viszont egyformán árad, mindenki felő szeretettel. A természeti környezet, az állatvilág, az ember mind egyforma számára, és ez jelenik meg a festészetében is, és ottól rendkívülien izgalmas, és kapcsolódik azokhoz a korábbi kulturákhoz, ahol még ilyen egységben nézte az ember a természetet, és a világot.

Tóth Menyhert, János

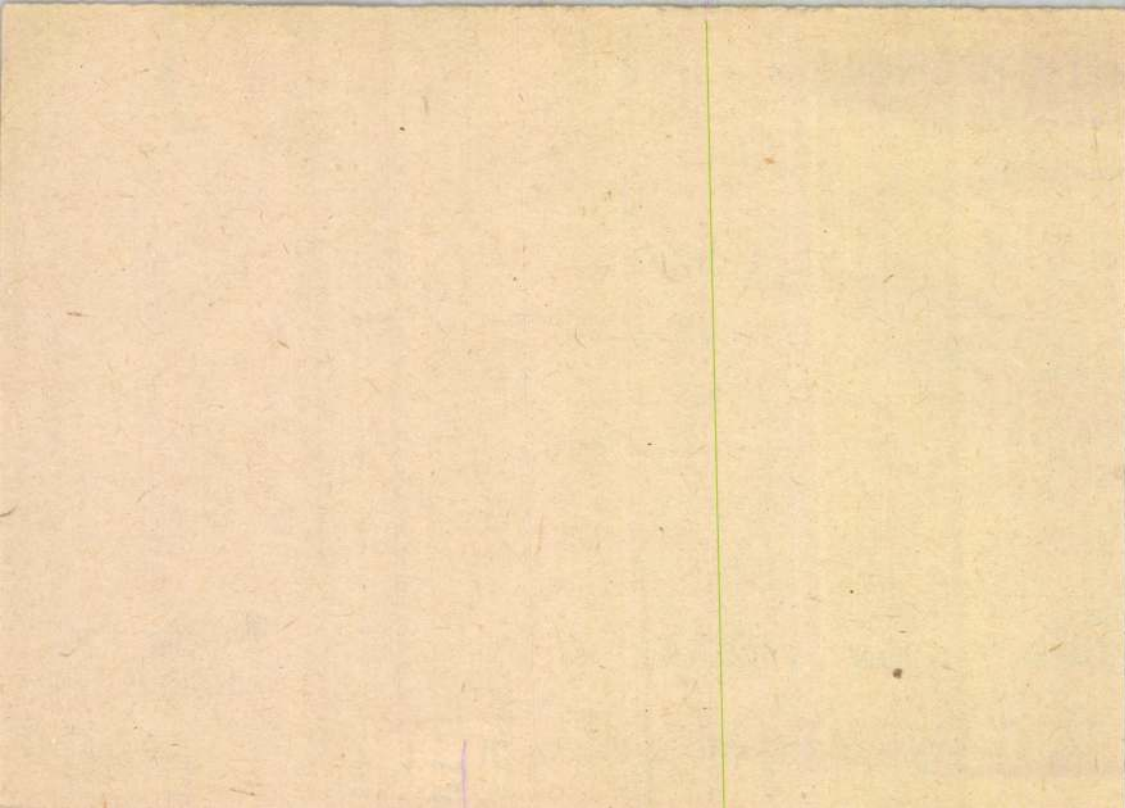
8 rajz : rept.

Tóth Menyhert : Rajzai

Uj Tiras, Budapest, 1984. mgus

Borító T-IV.
Melléklet T-IV.

XXIV/5

SAJTÓFIGYELŐ

MAHAR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1984 MAR 3

Tóth Menyhért

125 éve született Tóth Menyhért, a jiddis irodalom klasszikusa.

nak? — „Hat en? En senki se vagyok? — mondom ne-

1021

Illustráció. Tóth Menyhért munkája

...umot, a kiből...
...an Varga Imre sz
...művész tárlatát. Ter
...zerepel Duna menti
...li, dunántúli és más
...Első külföldi útjuk
...ús végén lesz, három
...a Brnóba mennek,
...atnak a morvai k.
...lékre, a punkvai c
...arlangba.

A Zselic SE termé
zakosztályának tagjai az
dén folytatják a Somogy
úrálója jelvény megszer
éséért folyó túrákat, húszan
bályáznak erre. Negyvenen
zt határozták el: megszer
ik a dél-dunántúli kék tú
a letételéért járó jelvényt.

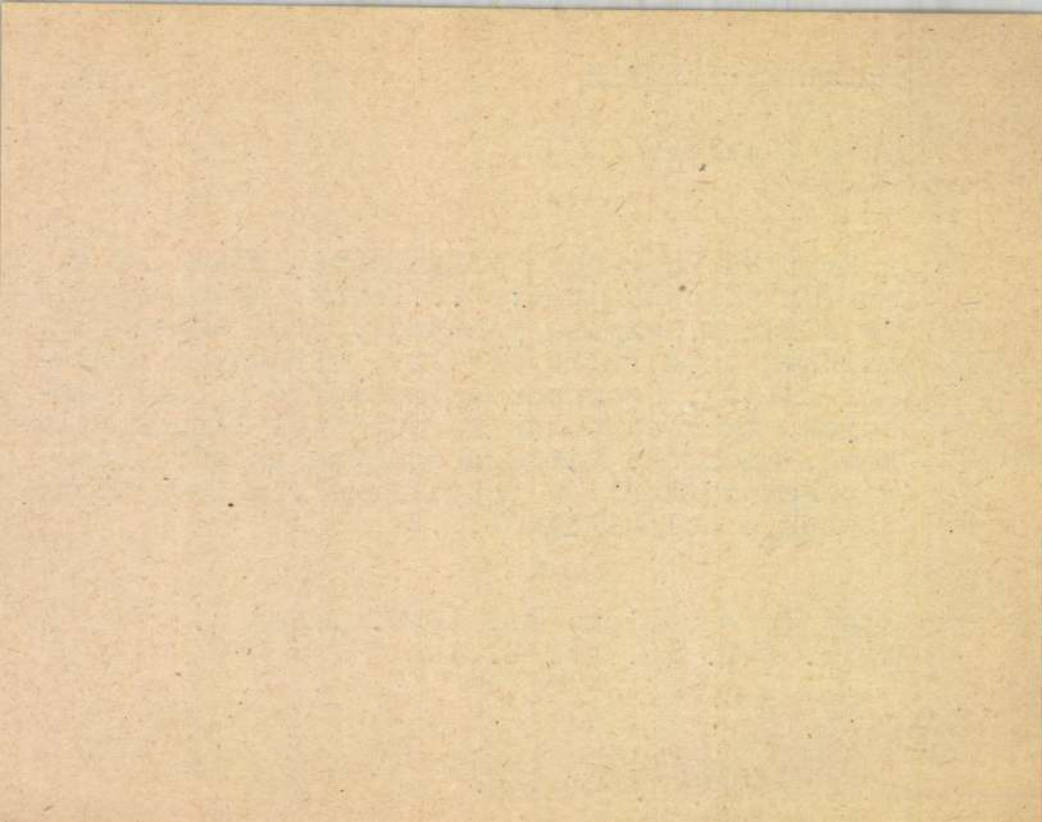
A múlt esztendőben hazai
s külföldi túráikon össze
en 2365 résztvevő volt, köz
ük 669 vendég.

sert orgonahangversenye. 9.22:
Zenekari muzsika. 10.35: Sláger
lista. 11.00: Hírek. 11.05: Hang
felvételek felsőfokon. 12.23: A
A cárnó cipellője. 13.00: Hírek.
13.07: Lemezborze helyett. 14.00:
Kivánságműsor sztereóban. 16.00:
Aranyalbum. 17.05: Holnap köz
vetítjük. 17.30: Tip-top parádé.
18.00: Kritikusok fóruma. 18.16:
Népzene sztereóban. 18.35: Sieg
fried Palm gondolkázik. 18.15:
Hírek. 19.00: Massenot: Werther.
Négyfelvonásos opera. Kb.
22.10: Népdalok. 22.51: Hangrob
banás. 23.30-23.33: Hírek.

Tóth Menyhért

A kritika egy-egy villanásnyi képet ad a művész alkotásairól: "...lovak, amint nyerítve a fehér semmibe rohannak, öreg asszonyok, akiknek csak falra vetült, vörhenyes árnyékát látjuk, szorosán egymásmellé préselt emberek, akik egyetlen mozdulattal lépnek valahová, macskák, titokzatosabbak az egyiptomi macskamumjáknál és napraforgók, melyek sápadtabbak a holdvilágnál..."

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 1.
XIII. évf. 18. sz. 8. lap

Tóth Menyhért, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményei: Képek jegyzéke:

39. sz. kép: "Keletkezés", olaj. 80x60 cm. Ltsz.: 68.204.
Fekete repr. 229. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Új szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

1871

1871
1871
1871

1871
1871

1871
1871

Tóth ~~maxxxxixix~~ Menyhért, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyűjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mű, 180 művész. Tóth egy művel szerepel. 39.sz.kép. 228.old

ROMVÁRY FERENC: A Moderna Magyar Képtár története
Új szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

1870

1870

Toth Munghest
Jestio

M.D.K

Meltatis.

Lucrogh Ahus: A XI. Vasahelyi Tairlot
Munisket, 1965. marcius - 36 lep

1891

May

1891

1891

1891

MDK.

Tóth Menyhért

Kiállítási kritika

Petőfi Népe 1965 május 18.lap -

Tóth László

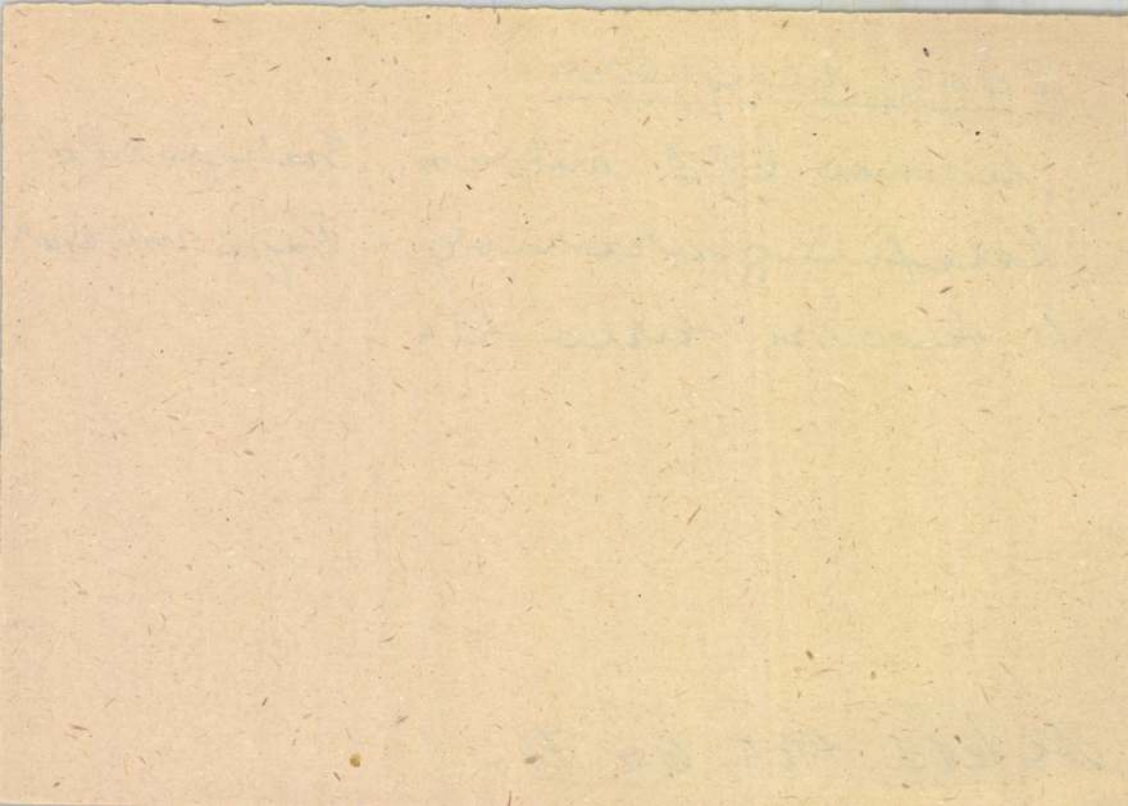
1965. május 18. lap

- Petőfi Népe 1965. május 18. lap -

Tótyi menykért

Miskolc, Elő művés. Szerepelt a
Keletmagyarország, Képzőművészet
I. tavaszi tárlatán

Alföld, 1965, 6 sz. 74 o.

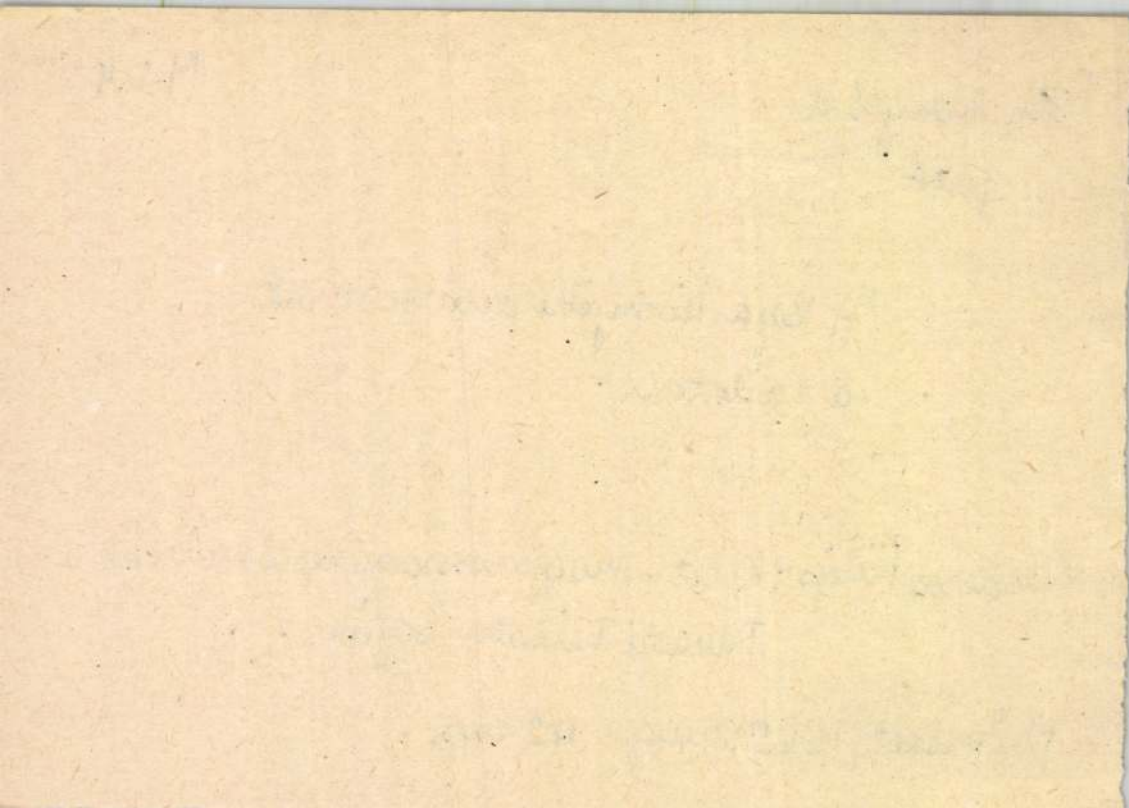
M.D.K

Töth mennyiség
festő

A Baja kömlyeki festő részt vett
a tárlaton.

Mészáros Fülöp: Kelet - Magyarországi képzőművészek I.
Tavaszi Tárlata Baján.

Művészet, 1965. aug - 42 lap.

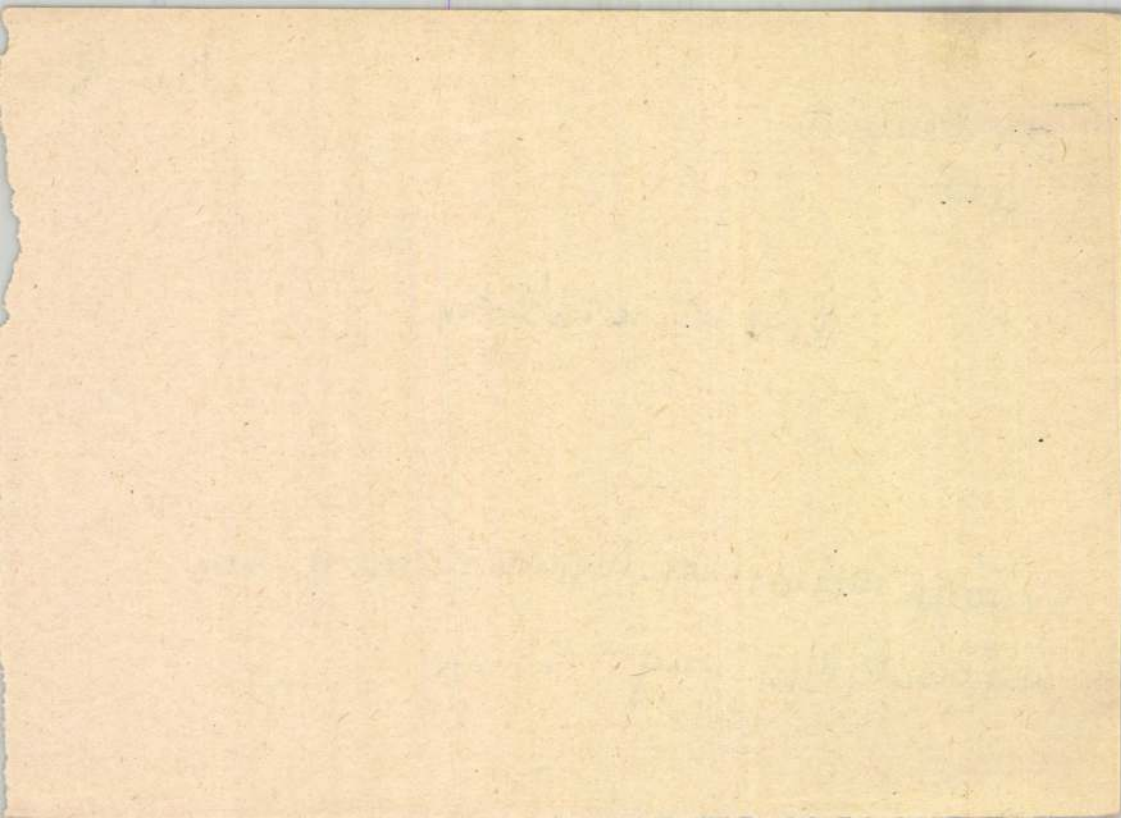

Toth leuqheit
festö

14.D.2

Reint nett a tarlaton .

Szilágyi Mihály: VII. Alköldi tarlat gyalán
Művészet, 1965. aug - 44 lap

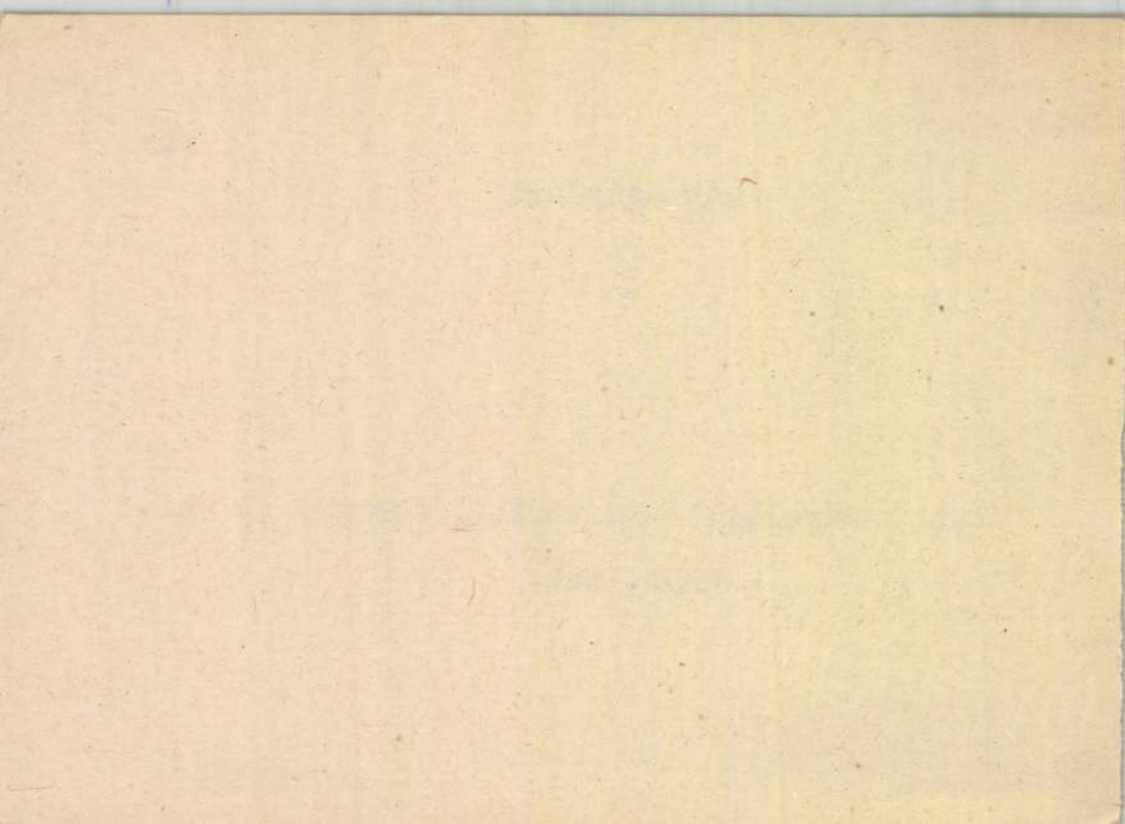
ADA

Tóth Menyhért

Fák, o.

12. Vácárhelyi Cási tárlat, Tornyai J. Muc.

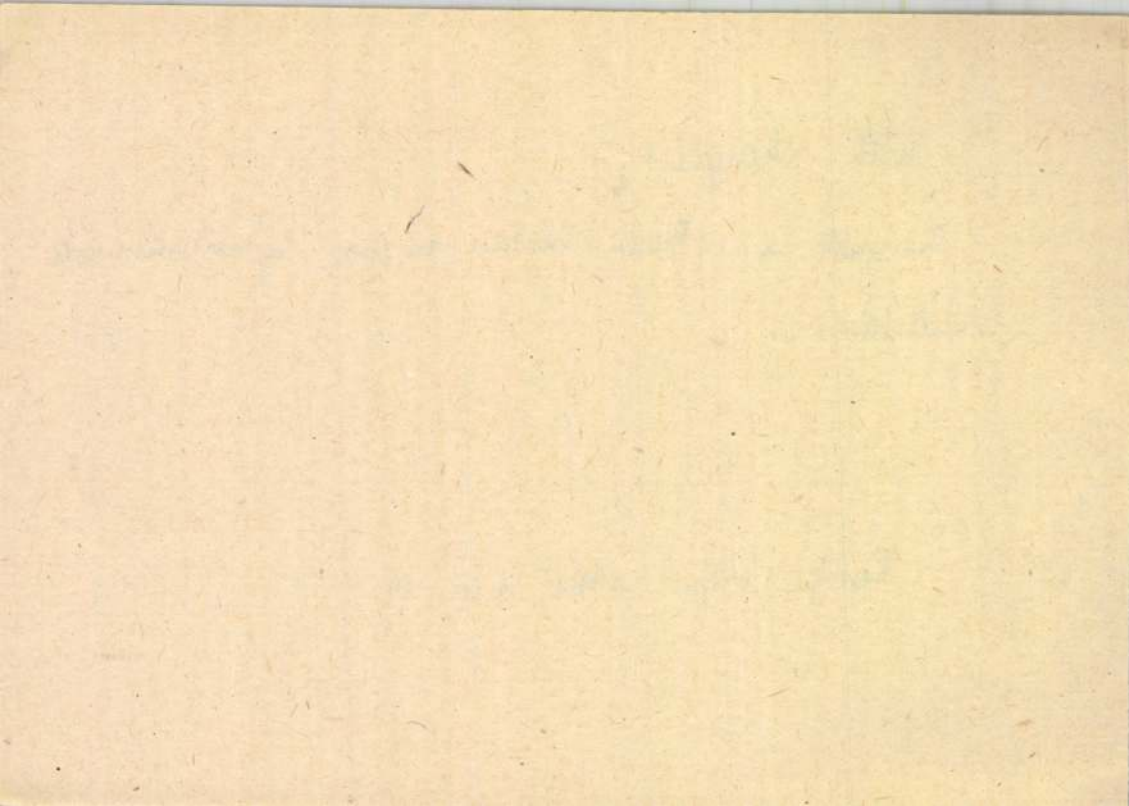
1965. okt.

Tóth Károly

Szerelt a Bács - Kiskun megyei Szépművészeti
Szallitáson.

Petőfi Utca 1965. máj. 14.

Tóth Menyhért
festő

M.D.K.

Arvasárhelyi tárlaton
vevő vető.

Shovács Gyula: Erzeleem és állítás.
Művészet, 1966. február - 22. lapp.

H. D. R.

1847
1st

of the
1847

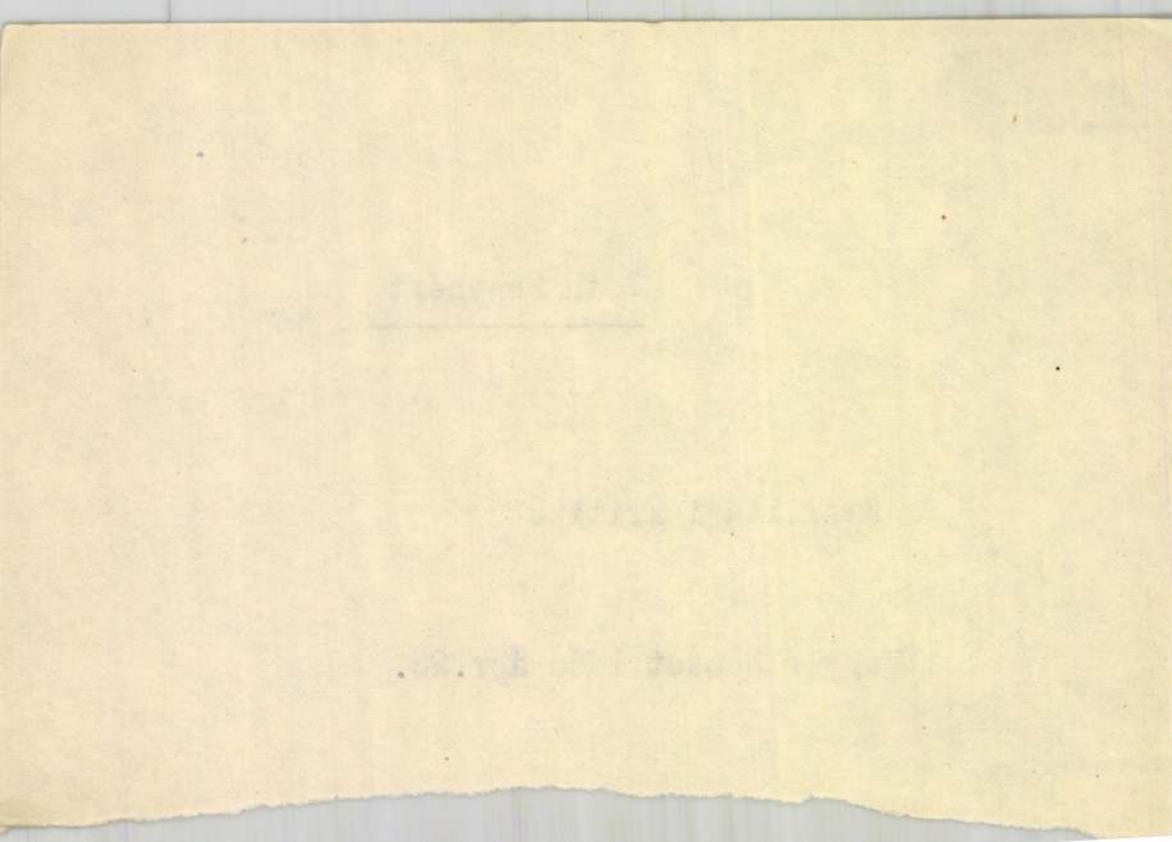
of the
1847

MDK.

Tóth Menyhért

Kiállítási kritika

Magyar Nemzet 1966 ápr.28.

Tötu lempüest festö

Sõven eulih kësüeläl a Paio-kis-
kinn mepei kësüüvesset solueli
hiällitäsän

Soluel mepei Neplav 1966 uias 15

The [unclear] [unclear]

[unclear] [unclear] [unclear]

[unclear] [unclear] [unclear]

[unclear]

[unclear] [unclear] [unclear]

MDK.

Tóth Menyhért

Kiállítás kritikája

Petőfi Népe 1966 júli.17.

MDK.

Léon Morey

Kritik

17. Juli 1966

MDK.

Tóth Menyhért

Vásárhelyi művészproblémák

Tiszatáj 1966 szept.p.746.

MOK.

Tóth Menyhért

Magyar helyi művészproblémák

Tízadást 1966. szept. 9. 746.

MDK .

Tóth Menyhért

Kiállítási kritika

Művészet 1966.8.

MDK

Tóth Menyhért

Költészetkritika

Művészet 1966. 8.

MDK

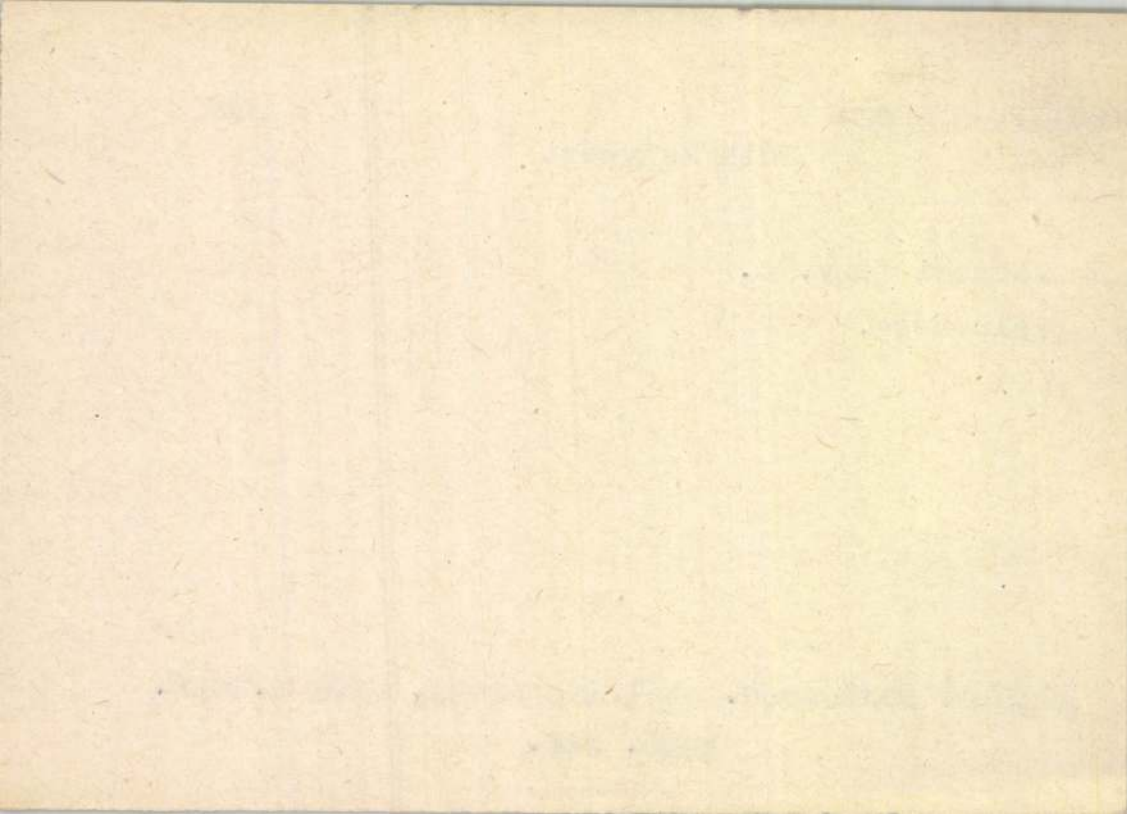
Tóth Menyhért

Tavaszi fény, o.

Falu vége, "

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.

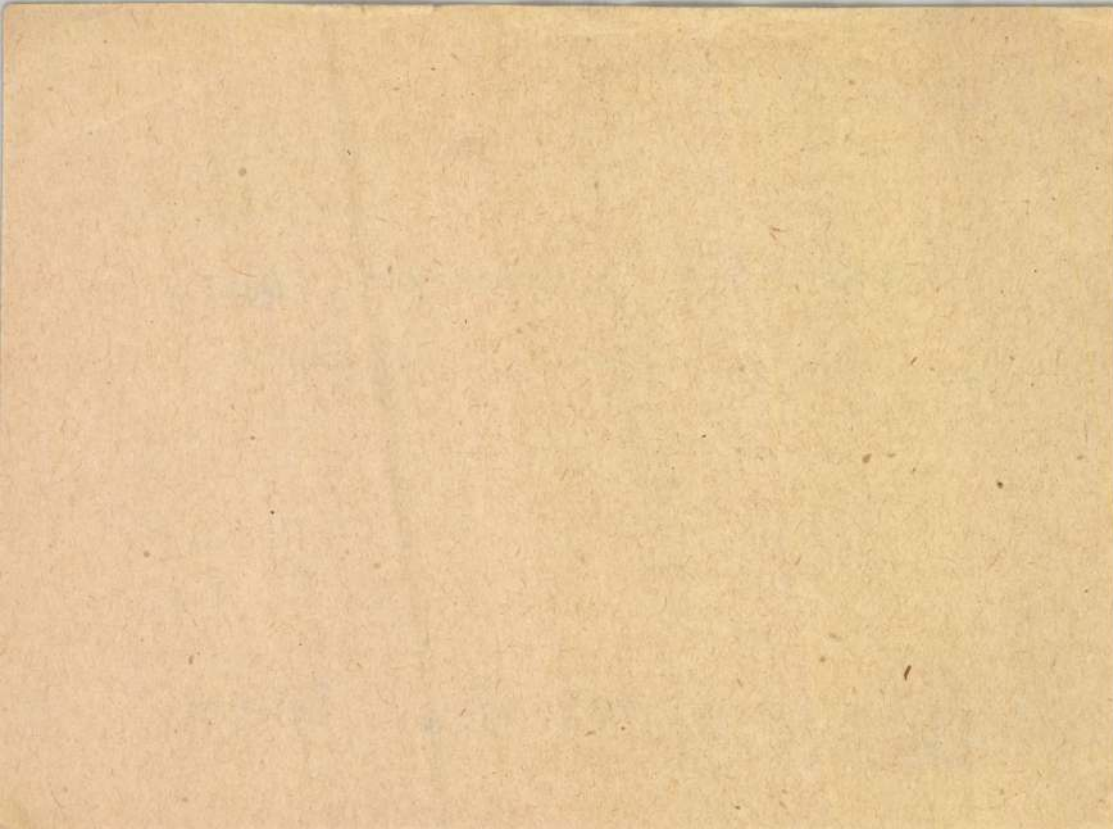
1966. okt.

Tóth Károly

Károly a nője, "Károly
művelés és nevelés"

Károly és nője 1966 XI. n. 3. old.

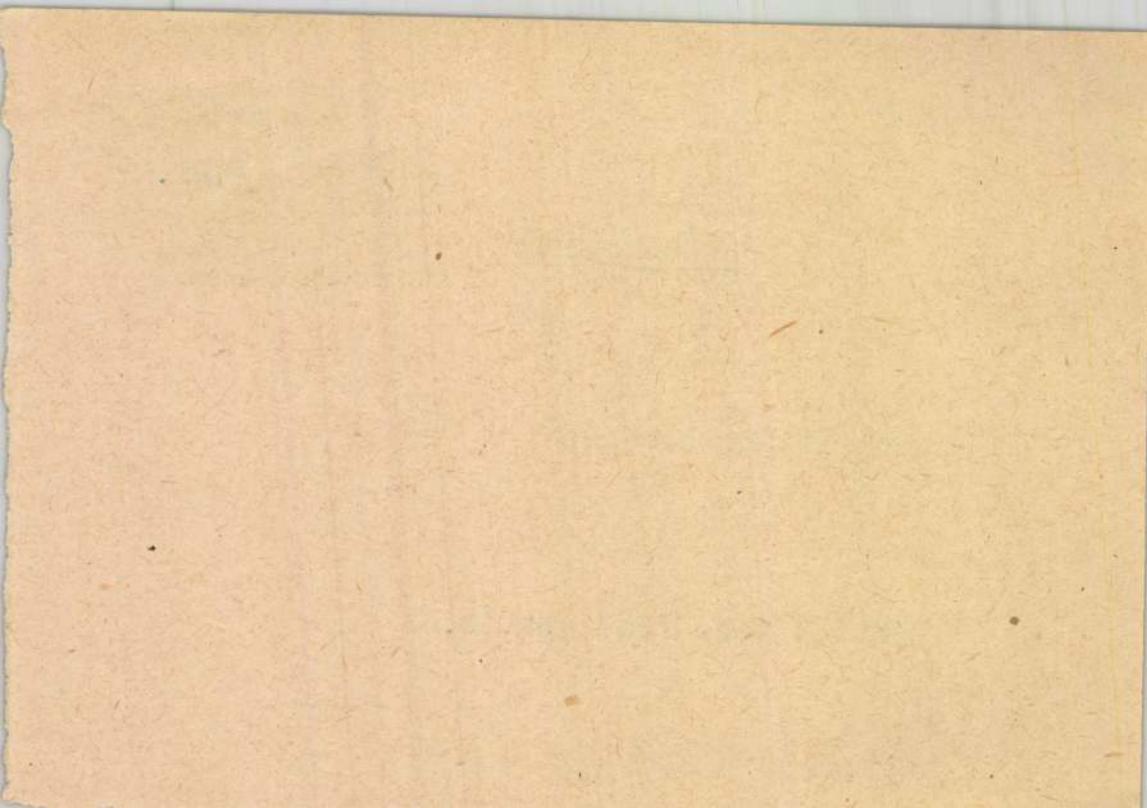

MDK.

Tóth Menyhért

Kiállítási hirdás

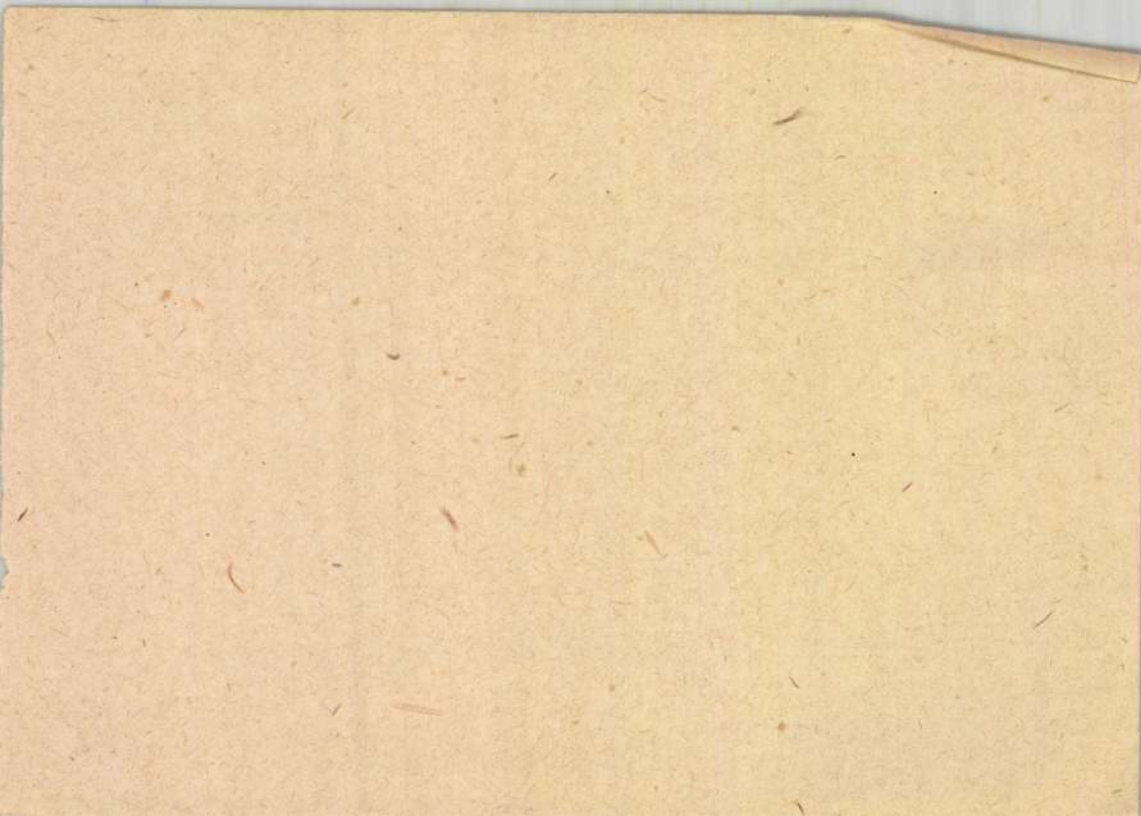
Petőfi Népe 1967 ápr.16.

Tõltsi Kenghest

hesepeelt on alfadoli müüesores Tavamii Tar-
latam.

Salmos megeri Képlap 1967. apr. 23.

Tóth menyhrit (his se)

Kislaing Karassal, olyj

Vaisaion

Haioua vira j

Gunde'let

"

" Reprod.

"

Prapar higransaker hovets eye

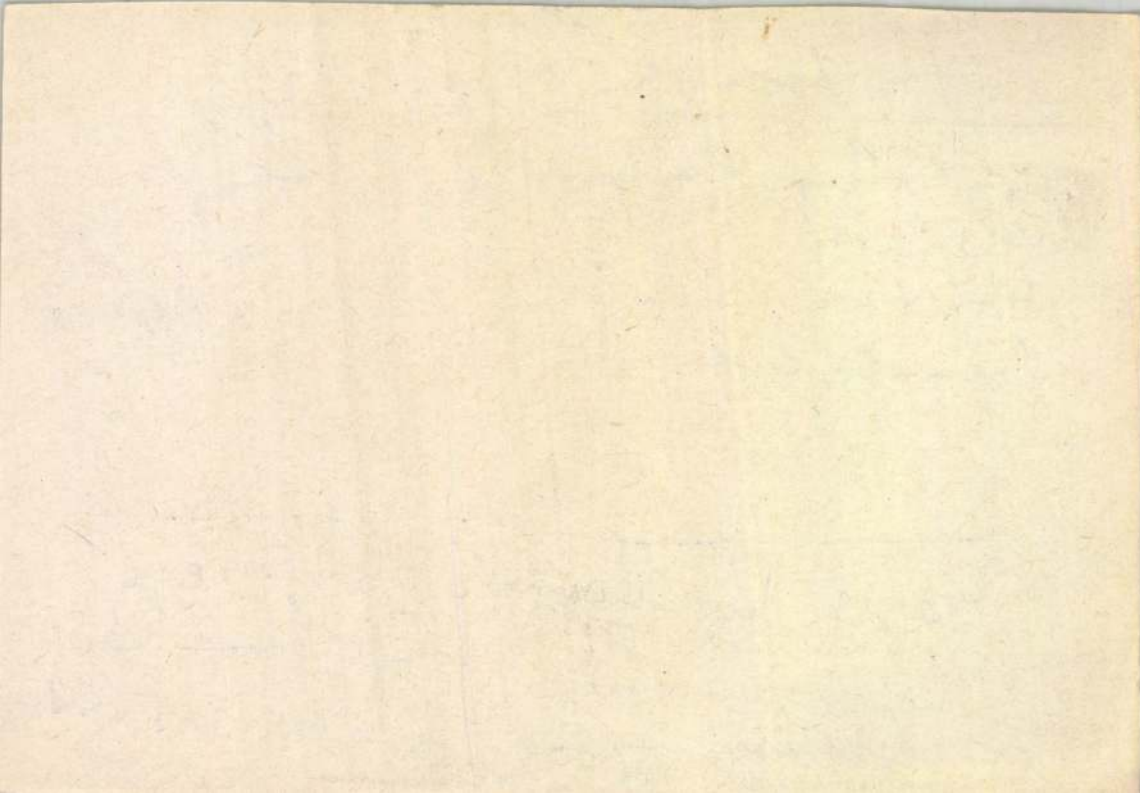
helotman vinnafi

fenletit ~~and~~ are-

ket seter

huvadi f. l. eta

1765 Debrucey

Tóth Menyhért

M.D.K.

Műve a kiállításon

Titly Valéria: A XI. őszi vásárhelyi őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.1.

U.S.A.

THE UNIVERSITY

OF CALIFORNIA

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

BERKELEY, CALIF. 94720

Tóth Menyhért

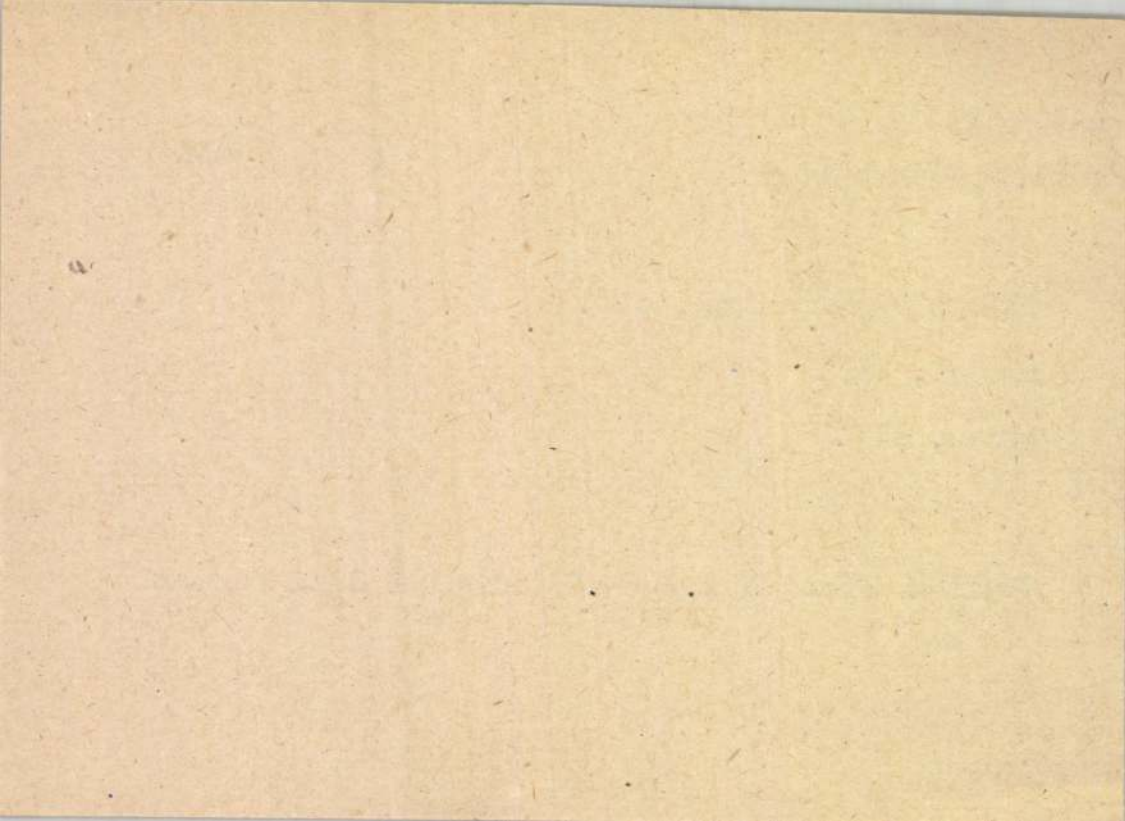
MDK

Hódmezővásárhelyen, olf.

Reggel, olf.

Udvar, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Toth. Menyhert

Művei a VIII. Alföldi Társaság,
Ajánlása.

Cenli'ne.

Alföld, 1964 G. n. 570. l.

Total Members

Number of Members
Appointed

Count

Official Report

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Menyhért
NÉPSZAVA

1964 NOV 11

Kiállítások novemberben

Október és november folyamán rendezik meg évente a hagyományos vásárhelyi őszi tárlatot. Idén a XI. tárlaton, a Tornyai János Múzeumban többek között bemutatják *Barcsay Jenő, Frank Frigyes, Gábor Móricz, Novotny Emil Róbert, Tóth Menyhért* és mások festményeit és grafikáit.

November 15-ig tart

nyitva *Kürthy Sándor* festőművész kiállítása a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási termében.

November 20-án nyílik meg a Fényes Adolf-teremben *Litkei József* festőművész kiállítása, amely az utóbbi három év művészi termését mutatja be.

(h.)

... utca 30
... osztály.

P. XI., Csu
... felvesz esz
... horizont-esz
... lakatos,
... bádigos sz
... sokat, betani
... sokat, segédm
... t, valamint

FOV. Kő

... orcelángyár fel-
... keres gyakor-
... endelkező gyors-
... rónót szerződés-
... entkezni lehet
... FOV. Kőbá-
... rcelángyár sze-
... osztályán.

... nk építésztech-
... tervező és elő-
... munkára. Épü-

... vasárnap 8-13-ig, vagy
... levélben érdeklődni. —
... Schenk, Bp., XIV.,
... Sankantyú u. 3, I. 2.

Motoros húsdarálót,
4-8 kg-os mosógépet,
tárcsás darálót, 500 kg/
óraterjesztménnyel cent-
rifugál ventilátort 1000
m³/óra teljesítménnyel,
... állapban

Jó állapotban levő
0,57x1,42 cm méretű,
2,5 cm vastagságú, bar-
na ezret márványlap
eladó. Megtekinthető
esténként 6 órától,
Budapest, IX., Ráday
utca 32, II. 7.

Automata Szuprafon
hangemez lejátszó kb.
200 db jó minőségű

... szakl
... munká
... vány
... zók ré
3. Villam
... alapis
1. Villam
... kezelő.
5. Villam
... zelő
... kat

A TORNyai JÁNOS MŰZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

TÓTH MENYHÉRT
FESTŐMŰVÉS Z
GYŰJTEMÉNYES
KIALLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND :

B. SUPKA MAGDOLNA
MŰVÉSZETTORTÉNÉS Z

1964. FEBRUÁR 23-ÁN, VASÁRNAP DÉLI 12 ÓRAKOR A MŰZEUM FÖLDSZINTI
KIALLÍTÓ HELYSÉGÉBEN

Toth Menyhert

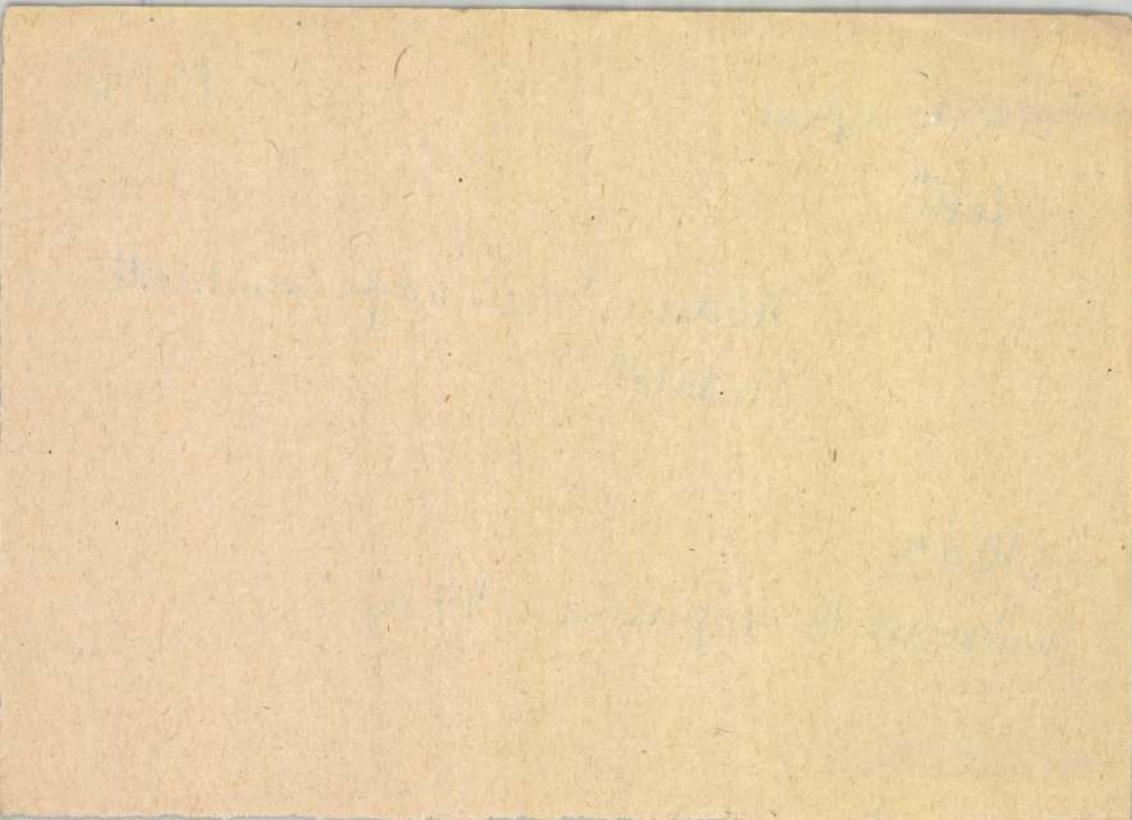
Töth mennyiség
festő

M.D.K.

Közművelődési bizottság
tárlatol.

—: Kivétel

Művelődés, 1964. június - 47 laps

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Szolgálatban

Balaton-festő

Tóth M. gyűjt.kiáll. Hmvhely, 1964.

1892

1892

1892

1892

1892

1892

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Tokaji táj II.

Cipők

Tóth M. gyűjt.kiáll. Helyhely, 1964.

Tokaji 1871 II.

1871

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.

Palántázók

Tóth M. gyűjt.kiáll. Havhely, 1964.

Palántások

MEK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Halász-lány

Lovaskocsi

Művész-pár

Tóth M. gyűjt. kiáll. Havhely 1964.

1875

1875

1875

Halás-jány

Lovászokai

Mivész-pár

1875

HSE

Tóth Menyhért festő

olajf.

Tájkép

Kaktusz

Csendélet III.

Tóth M. gyűjt. kiáll. Munkácsy 1964.

Tájkép

Kaktusz

Geandlot III.

1888. évi. I. kötet. 1888.

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Tokaji táj

Meszelő

Tóth M. gyűjt.kiáll. Hmvhely, 1964.

MDK

Tóth Menyhért fordító

1944.

Tokaji tiszta

bor

Tóth M. EGYET. KIAD. HUNGÁRY, 1944.

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Csendélet IV.

Tokaj-hely

Tóth M. gyűjt.kiáll. Hmvhely, 1964.

John Langdon Ford

1894

Caendlet IV.

Tokaj-hely

John W. Langdon Ford, 1894

MDK

Tóth Menyhért festő

o. festmények:

Ünnepi reggek

Házak

Festő

Tóth M. gyűjt. kiáll. Hmvhely 1964.

KÖNYV

Édes Anyám

o. festmény:

Édes Anyám

Édes

Édes

Édes Anyám. Édes Anyám. Édes Anyám. 1964.

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.

Ögegasszony

Virágcsendélet

Asszonyfej

Tóth M. gyűjt. kiáll. Hmvhely 1964.

1904

Edith Mary Ann

1904

1904

1904

1904

Edith Mary Ann 1904

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.

Csendélet

Balatoni táj

Ház

Tóth M. gyűjt. kiáll. Mavhely 1964.

1875

1875

1875

1875

1875

1875

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.

Kompozíció

Betlehemesek

Két lány

Tóth M. gyűjt. kiáll. Mavholy 1964.

1881

1881

1881

Komposicio

Betlemesek

Kötény

1881

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.

Ülő

Női fej

Virágok

Tóth M. gyűjt. kiáll. Mavhaly 1964.

110

181 101

Vixgoh

MDE

Tóth Menyhért festő

olajf.

Falu

Portré

Kendős asszony

Tóth M. gyűjt. kiáll. Mavholy 1964.

of the

the

Port

Canada

1884

18th century artist

oil.

Old man

Silence

Gardener

18th c. artist. 1884.

Greg Kallas

President

Kentex

MBK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Csendélet II.

Párnahimezők

Korcsolyázók

Tóth M. gyűjt. kiáll. Hmvhely 1964.

1964

Tóth Menyhért festő

olaj:

Csannóélet II.

Párhuzamosok

Körvonalások

Tóth M. Gyűjt. kiáll. Mavholly 1964.

MDK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Virágok

Virágok II.

Tokaji borkóstoló

Tóth M. gyűjt. kiáll. Bemhely 1964.

XIX

John Kenneth Lewis

1911

Virginia

Virginia II.

Thomas Jefferson

1911

MBK

Tóth Menyhért festő

olajf.:

Gyár

Tavaszi

Ülő asszony

Tóth M. gyűjt. kiáll. Hmvhely 1964.

100

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

1911

1911

1911

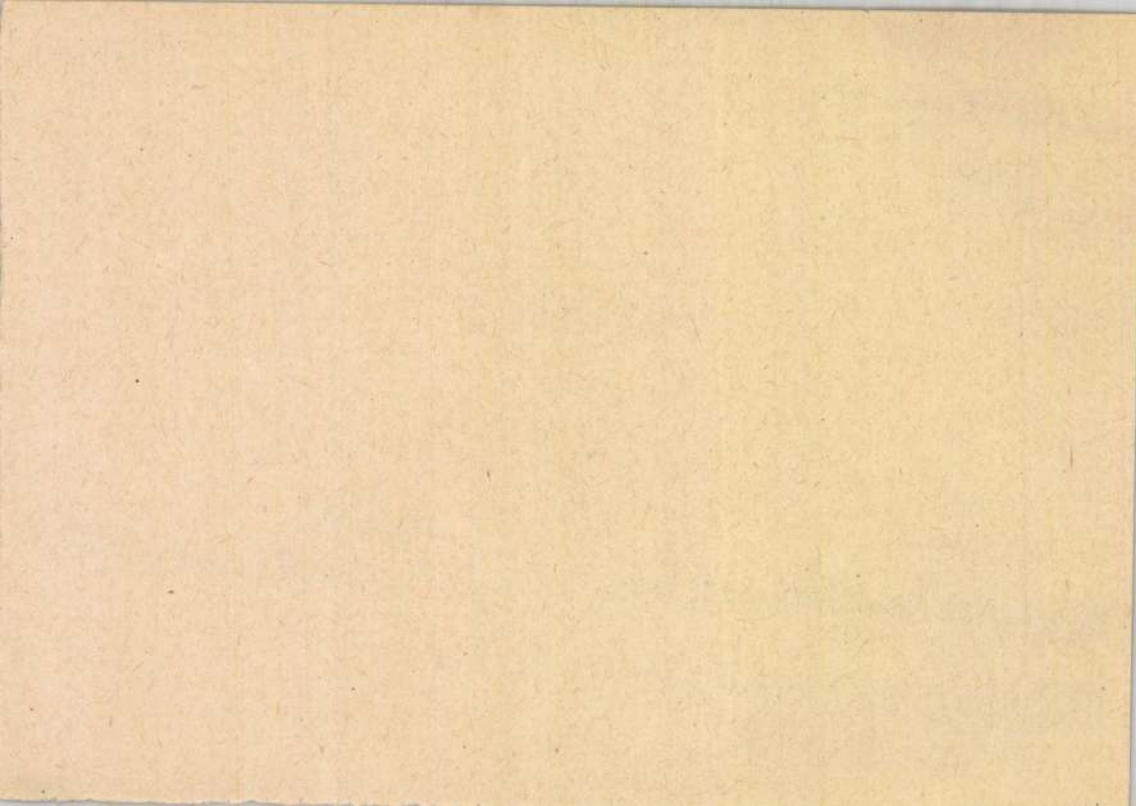
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Tönn leughéit
festö

M.D.V.

Méltatás.

B. Supka Magdolna: A békéscsabai, ^{— Alföldi} VI. képrömvérségi kiállítás
Műveit, 1963. november - 46 lap

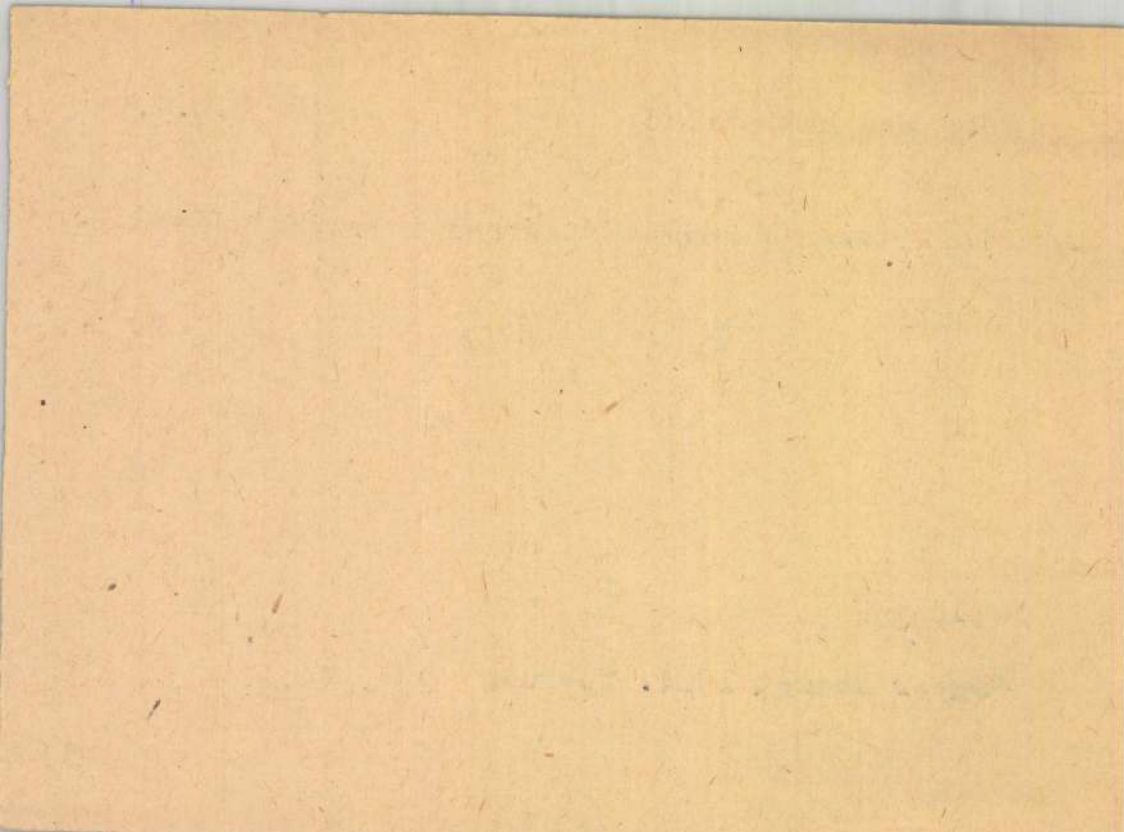
Tóth Menyhért festő

V.D.K.

Kiállítás a hódmezővásárhelyi Ternyai János Mu-
zeumban

Napló

Magyar Nemzet 1964. február 22 . 7 .1.

szerepelt a kiállításon.

Dr. Kisdéginé Kirimi Irén: Gondolatok a bajai
festők kiállításán.
Bajai Hírlap. 1962. nov. 28.

1818

John Henry

George's & William

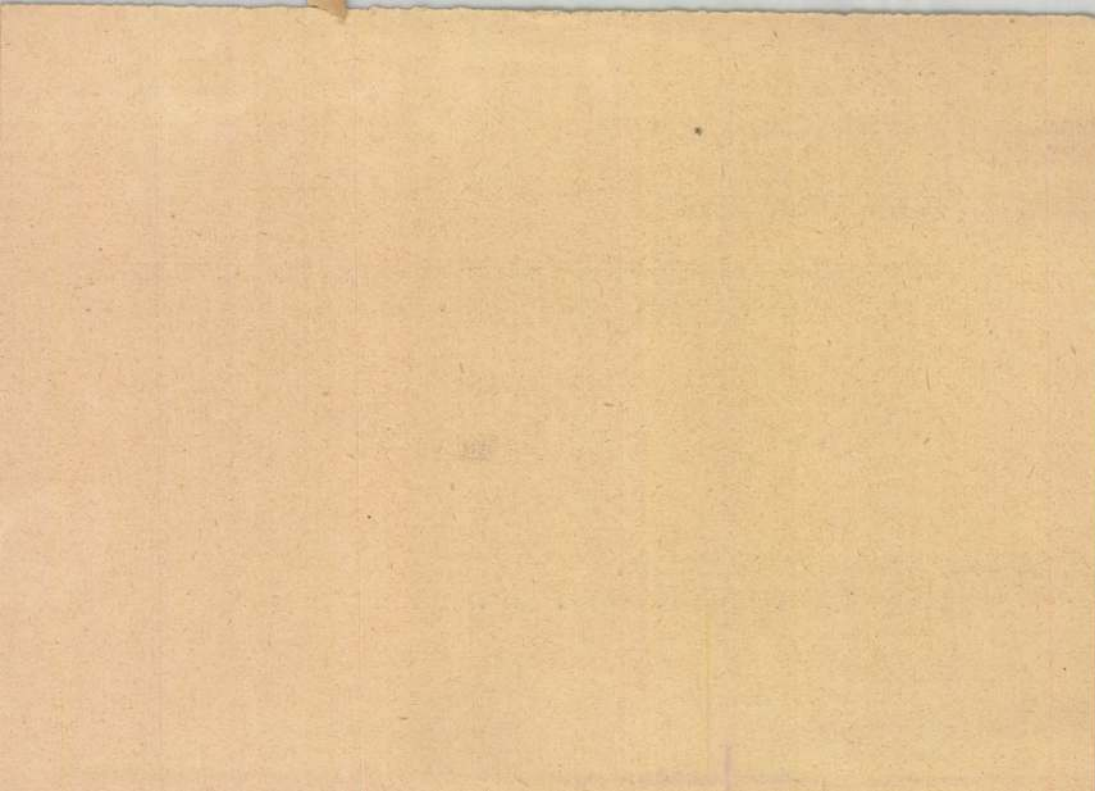
Mr. Richard King, Esq. of London
London, England
1818

Tóth Menyhért

MDK

Szerepelt a Magyar Képzőművészek bajai csoport-
jának kiállításán, mely nov. végén nyílt meg.

---: Kiállítás Baján.
Petőfi Népe. 1962. dec. 12.

Toll Member

Part^r

W. S. W. W. (Part ?)

MKSZ 1947

MAR 23 1913

Tóth Menyhárt

H.D.K.

Képzőművészeti Szabadiskolai vezető Kalocsa

Képzőművészeti életünk a felszabadulás után 32.1.
A MŰVÉSZETNÖRTÉNETI DOK; KÖZPONT FORRÁSKIRADVÁNYAI II.
Bp. 1961.

M E G H I V Ó

A HAZAFIAS NÉPFERONT
VI. KER. BIZOTTSÁGA

1969. ÉVI

áprilisi rendezvényeire

Tóth Mánykó

Cím:

VI., Népközlárság útja 94.
Telefon: 127-686

Április 28-án, hétfőn este 7 órakor:

Kamarazene est

Fellép:

SZILVAY CSABA (cselló)
KOVÁCS ZSUZSA (zongora)

I. rész:

1. J. S. BACH: D-dúr suite praeludium,
allemande és gavotte
2. J. S. BACH: Olasz koncert
3. FRANCOEUR: E-dúr szonáta

II. rész:

4. CHOPIN: h-moll szonáta
5. DVORZSÁK: h-moll gordonkaverseny

Szerkeszti:

KOMÁDY GERZSON

Tölké helykedst

Lopronbau il

(-ó): Loproni muregi katek

Lisaeöld 1969 VII-10

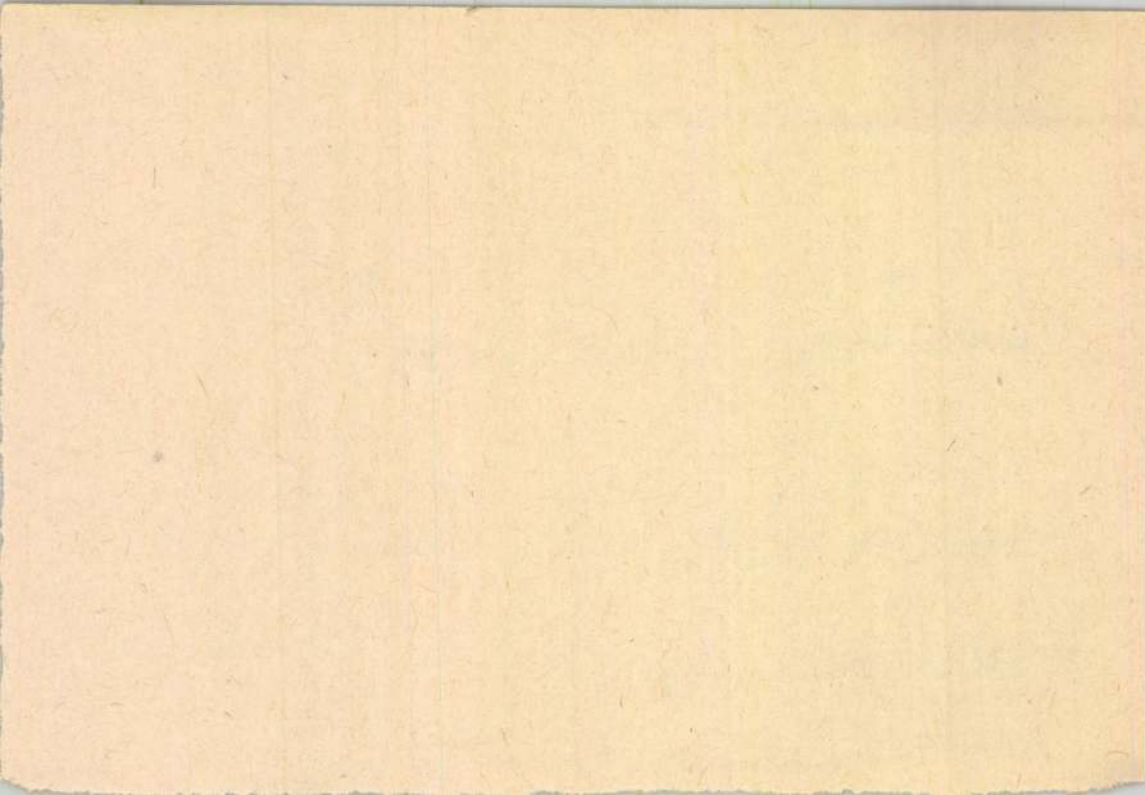
Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tóth Menyhért

"Karatón" "Kartusi"

Bauszli Pál: Tóth Menyhért

Héjvíz, 80. 1969 — 9. 36-37. l.

Tóth Tenyest

Resztvétel a Kezdemény "Téli fűzet",
1969⁴ c. kiállításán

Téli fűzet, 1969

Tóthi Mária, Kezdemény 1969. dec. 13.

Received of the Hon. Secy of the Treasury
the sum of \$1000.00
for the year 1891

Wm. A. R. [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear]

Tölli hevyhe'st
Soprouban el.

Leipämu'iseti. pal'öwösetö
Ereute me'pöwöie Tokajban

Wäga lude: Tere'ä mu'iseti bar'ä
hepywe'wö'töje

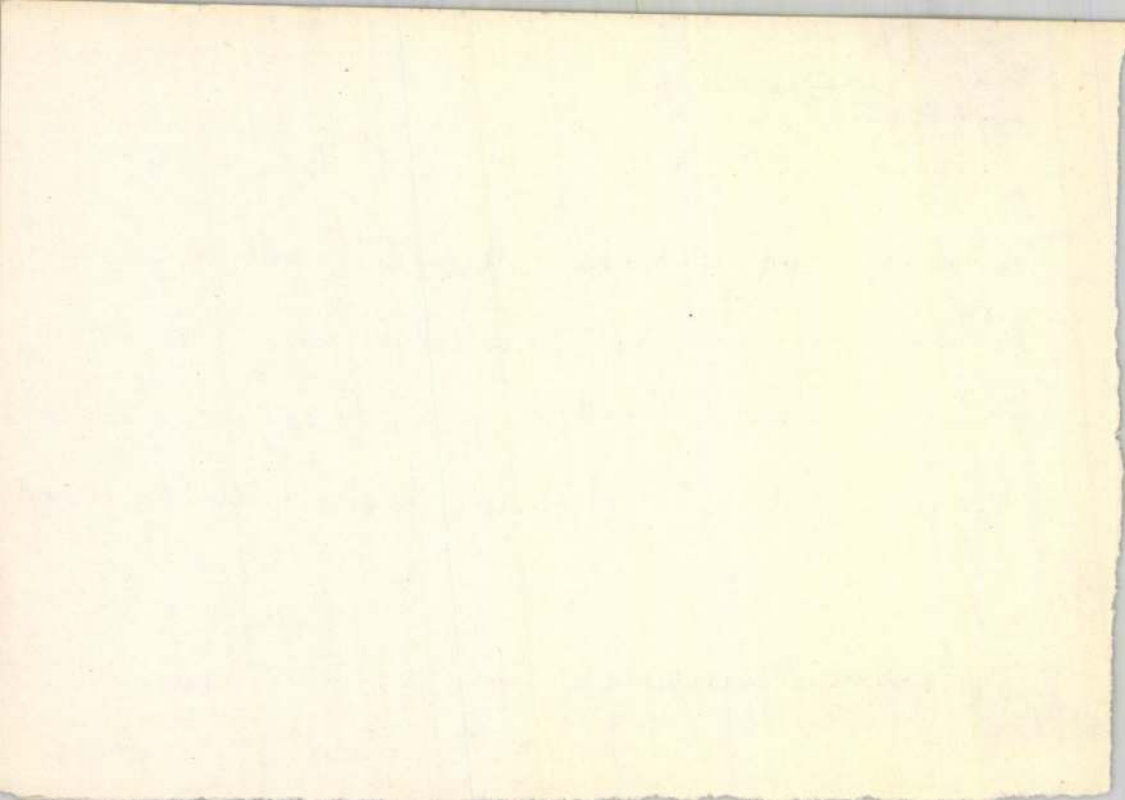
Kowalita mu'iseti'ert 1969 VIII. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tóth Menyhért

néhány éve önálló kiállításal szerepelt
Ködműpörvándorhelyen, majd az öszi bányatároló
egy-egy nívóval. Későbbi pomor, peabber-főiskolai
végzettségével. 4 évigpedes festői műtje van.

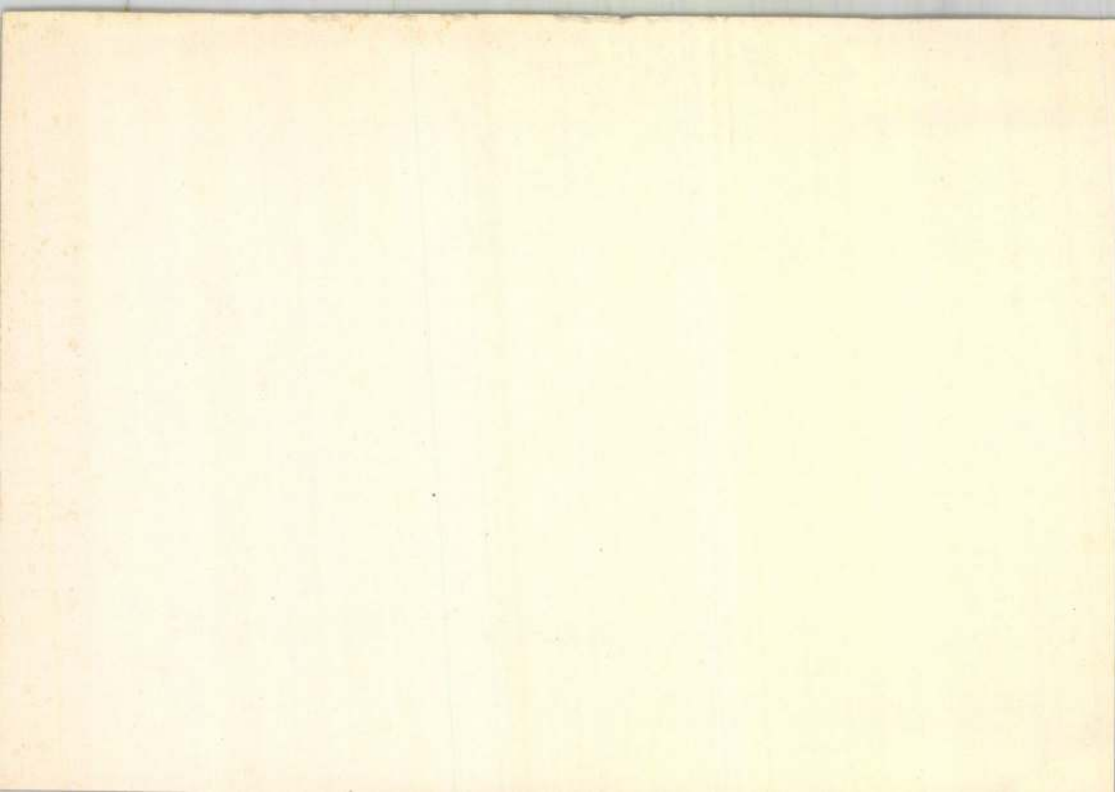
Képzőműv. Művelődési Bp. 1969. 17. v. Supla: A
ködműpörvándorhelyi festészet

Tóth Merykést festő
Lopronban él. Tokajban

László társaság nyilat

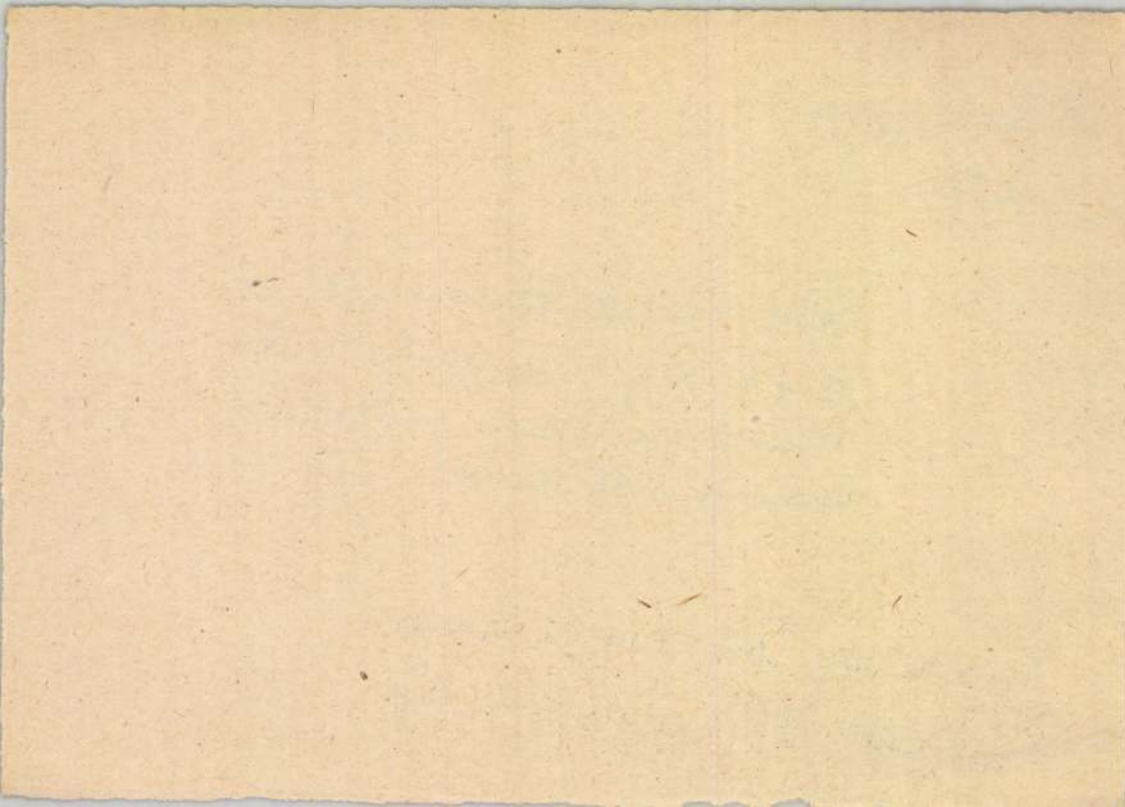
Köszönet a művészetért 1969 aug.

Tóth Meryliért
festő -

1964-ben volt hőmérővászár -
belleje, 1968-ban Miskolcra költö-
zésre, Kövdecsen a galériá-
ban mutatkozott be.

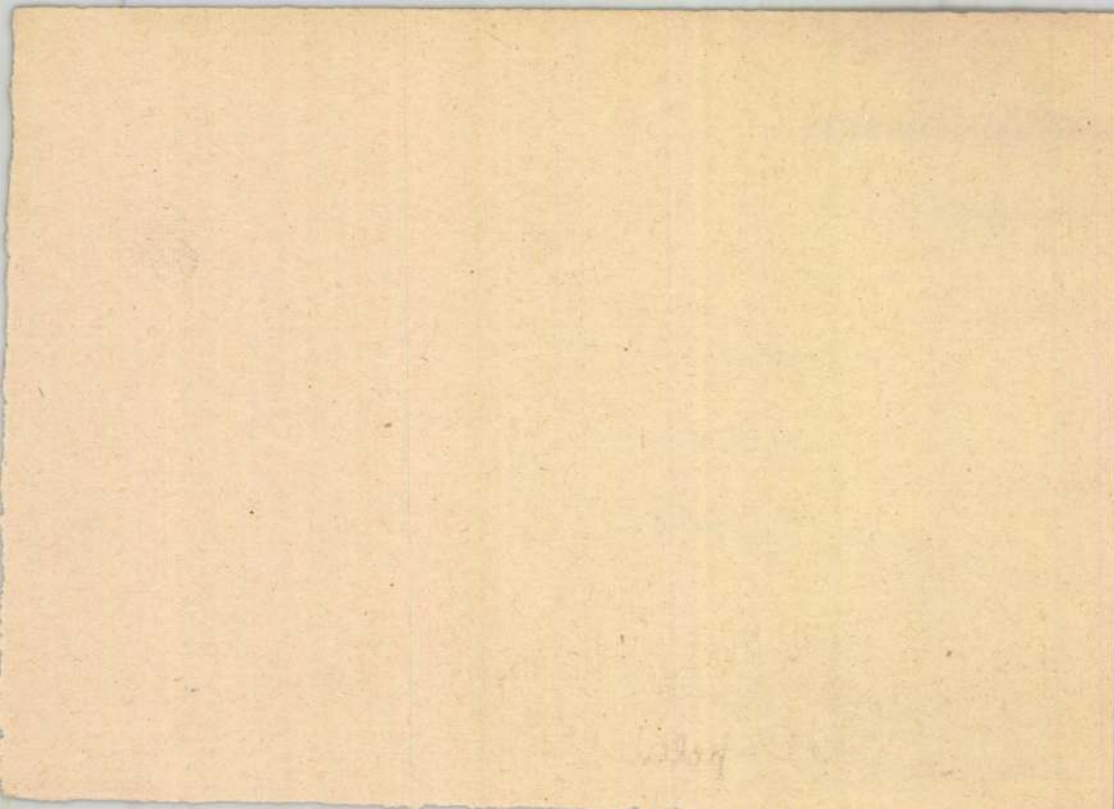
Dr. Mihály: Tóth Meryliért sírja
Miskolcra, 1970. június - 41 lap.

Tóth Illenyi
festő

Képek és címek: "Levártam",
"Csipranó" "Alkotható",
"Alkotható élete".

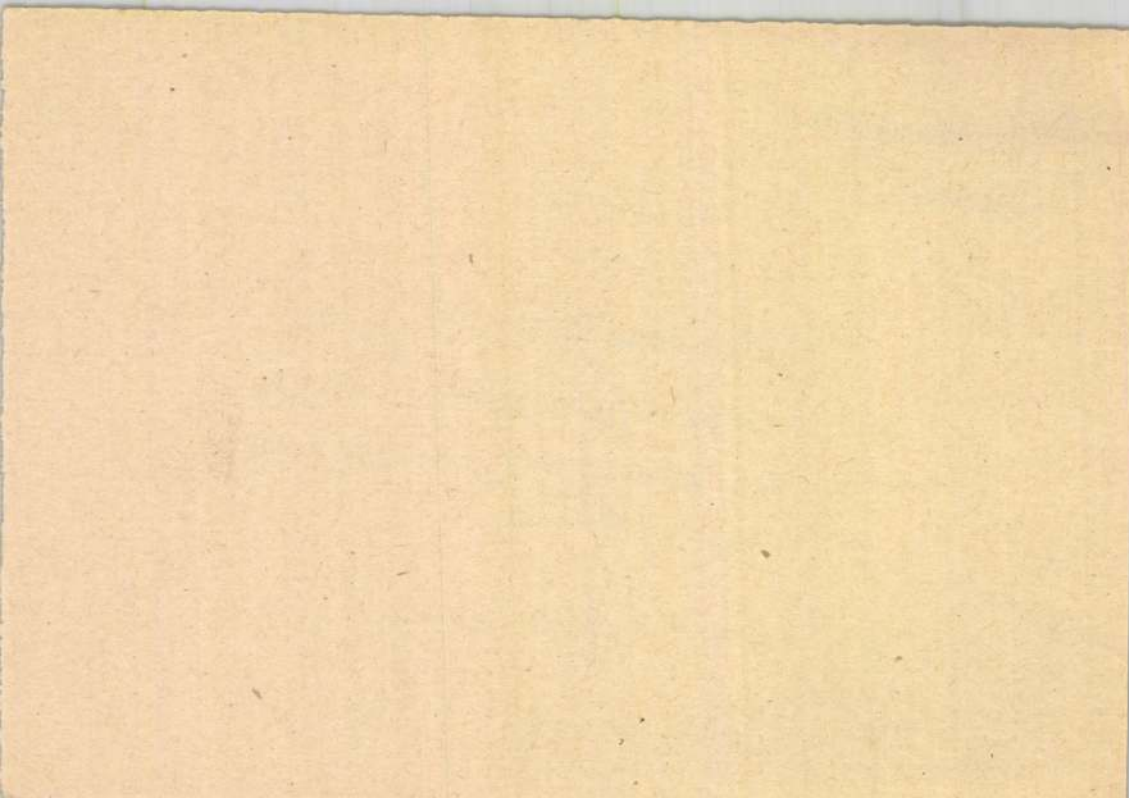
Izabella Mihály: Tóth Illenyi rajza
Művészet, 1970 július - 41 laps

Tóth Levente
festé

Tóth Levente négyes a
történelem, Államkönyv-
történelem, csipancs, lebe-
necs, állatok.

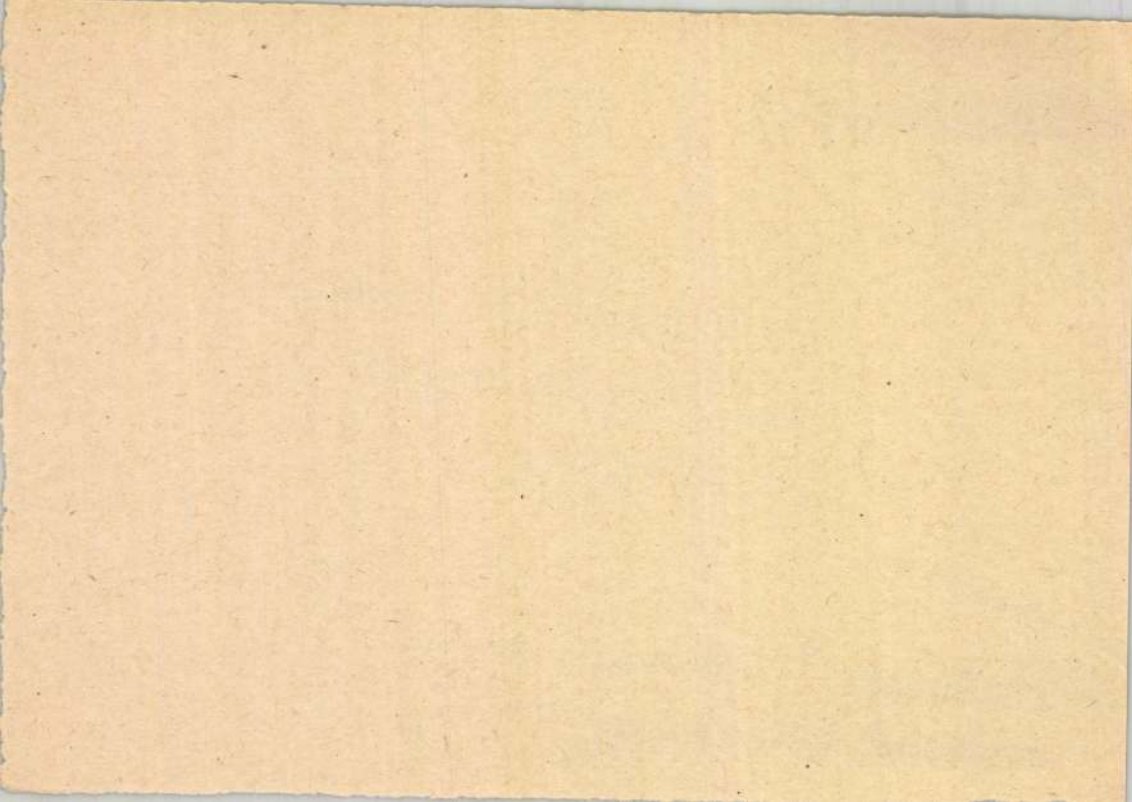
Yves Michaly: Tóth Levente négyes
Könyvtár, 1970. február - 41 lap.

Tóth Illenyiért
felelő.

1969-ben a kecskeméti
Téli Tárlaton szerepelt új-
bányai képeivel.

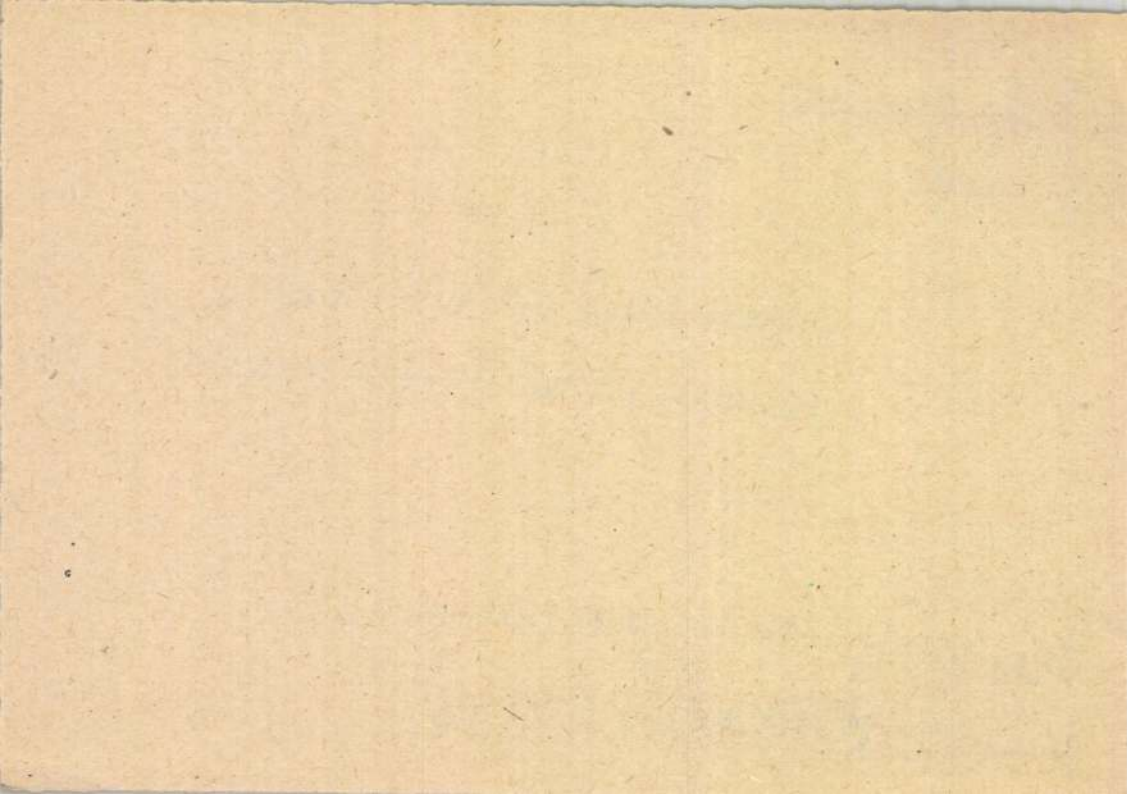
Jász Miklós: Tóth Illenyiért írásga
művészet, 1970. július - 41 lap.

Tóth Margit
festő.

Sokan ma is festőket tartják
naivan, holott tudatos művészek.

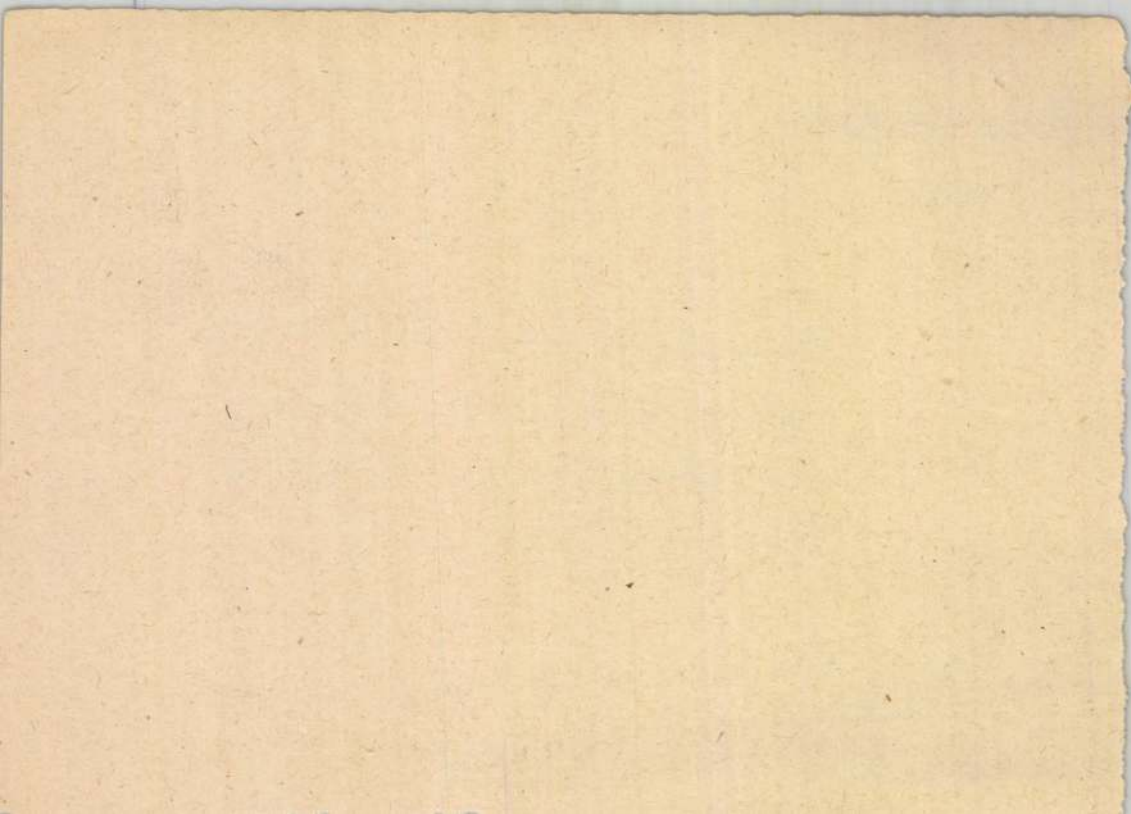
Yzse Mihály: Tóth Margit irása
Művészet, 1970. június - 41 lap

Tóth Leánykört
- festső

A most 67 éves Tóth Leánykört
1930 - 1935 között Vasváry Gé-
nos művelődési robbanás korszakában
teremtő Főiskolában

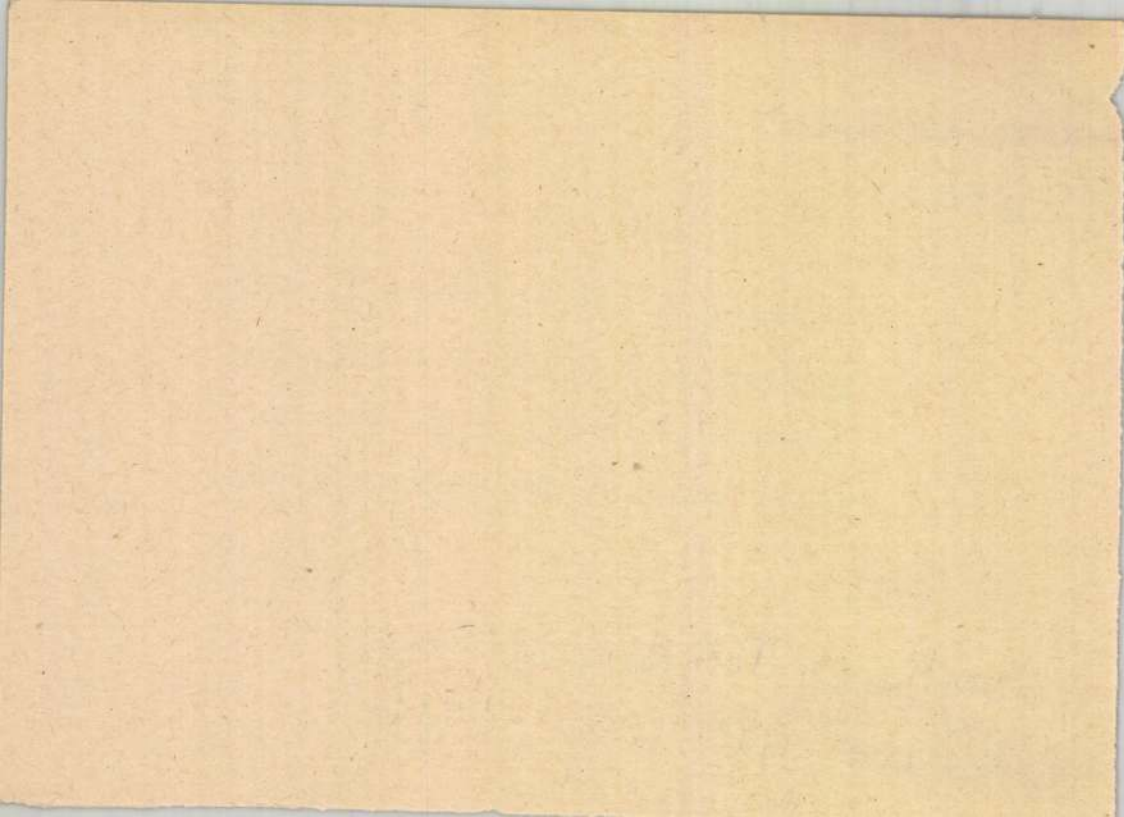
János Miklós: Tóth Leánykört emléke
"Emlék", 1970. június - 41 lap.

Tóth Dezsőért
festő

Dezsőig tartó a nevesekérvéi
kiállítás az Létván király Mú-
zeumban. Előtte, 1940-ben és
1969-ben volt Budapestén tárlata.

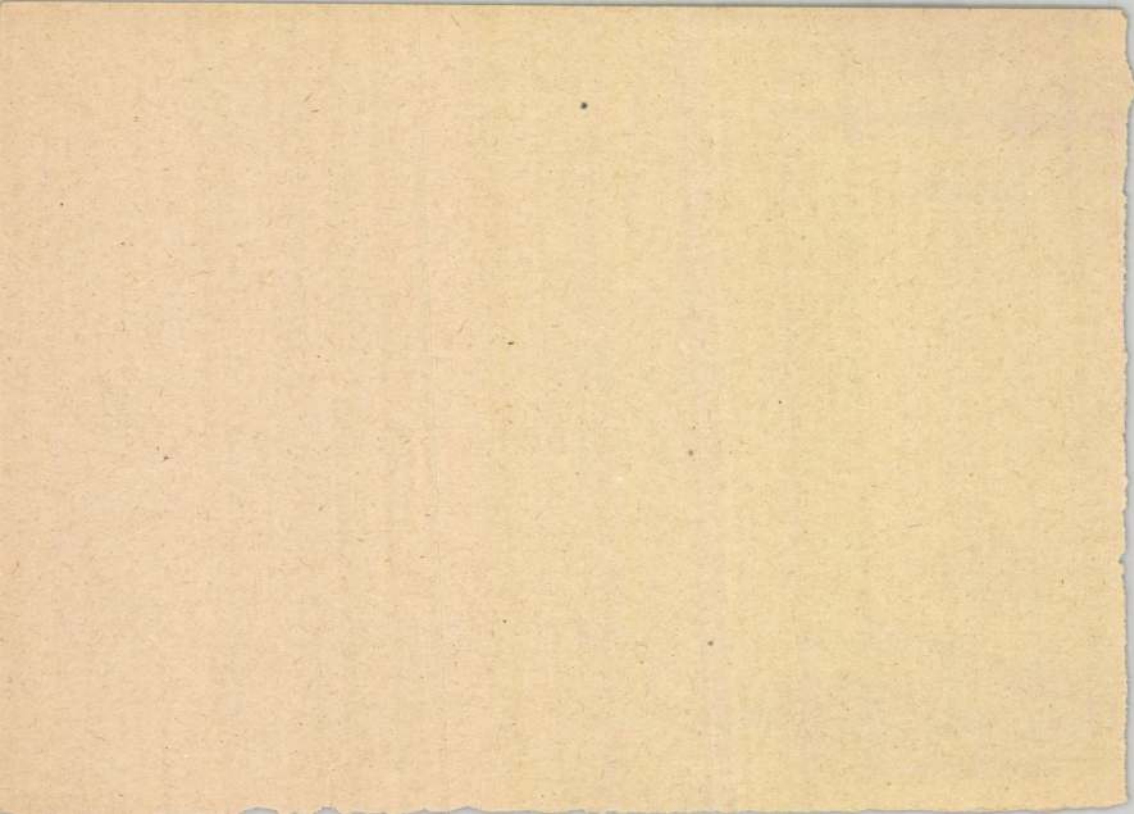
Gyres Mihály: Tóth Dezsőért válogatás
művészet, 1970. július - 47 lap.

Tóth Dezső
festő

"Habszékány"
(repro)

Gees de laaly: Tóth Dezső festő válogatás
Művészet, 1970. június - 41 lap

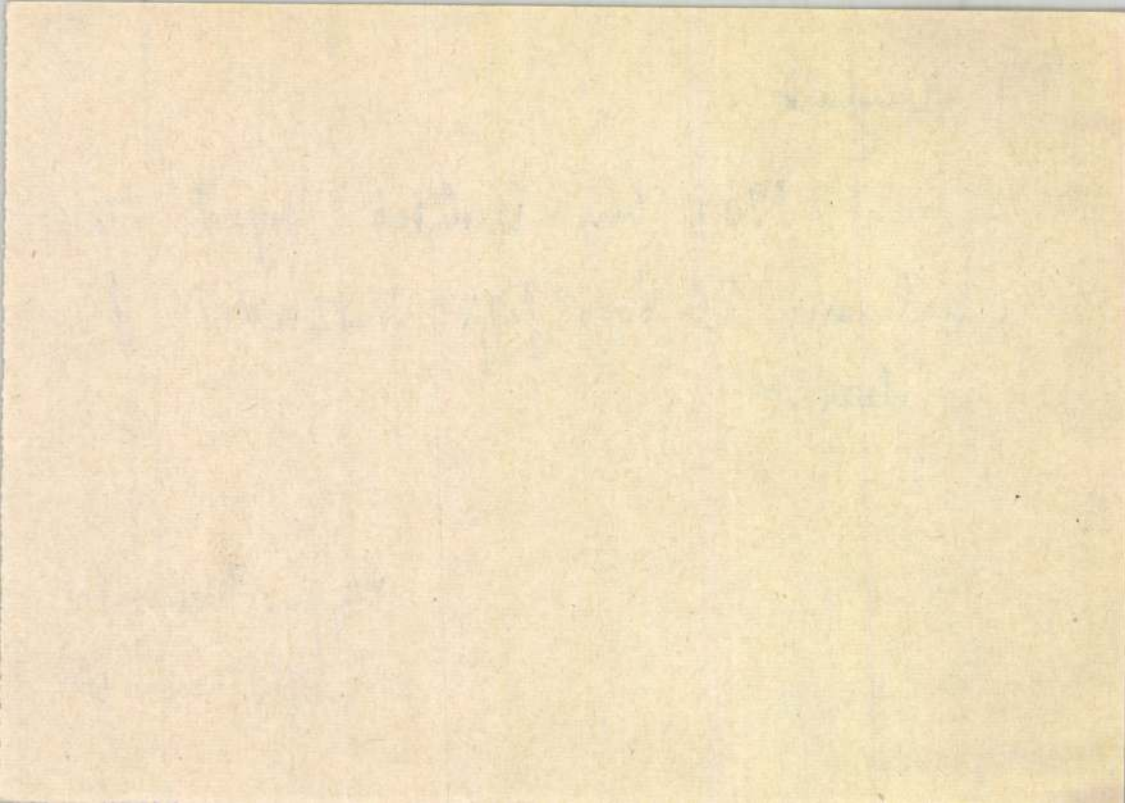

Pof Meyheit

2

1909-ten wäletett Cjered-Mora-
kalamon. 26 éves fűjel isakozott be fö-
istolara.

Myya Neusst
1869 június 10

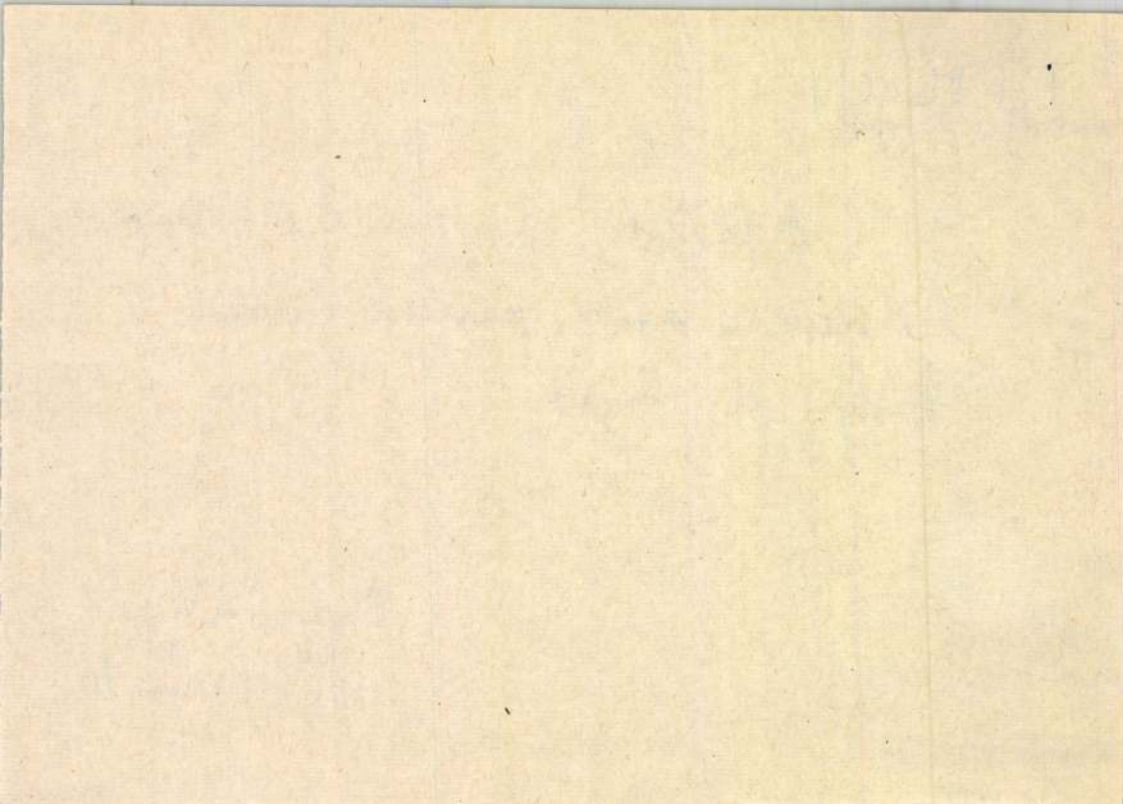

Tot Meyriest

3

A förlöbe elocypise utan kesa-
relhördt s aröta parasthi unuöval
fartja el meyat.

Meyriest
1969 juneus 10.

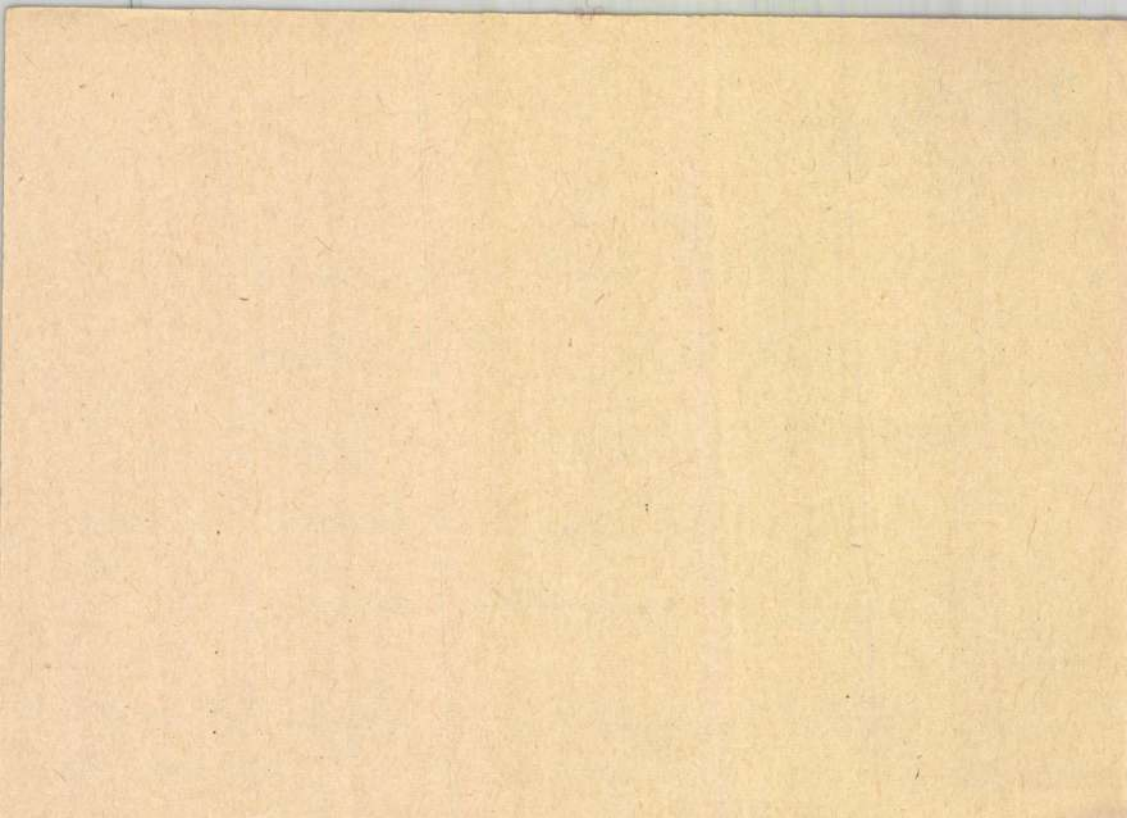

Tof Meyheit

4.

Első válását 1941-ben
rendesít meg a Meibachnál, a
másodikat 1964-ben Hódmezővásá-
r helyen. 1966-ban a „Málva” porosz
szünetlőjén megjelent műve.

Meyer Kunst
1969 Jan 10

Tot Meyliuk

5.

"Lóapoló"

"Csorda"

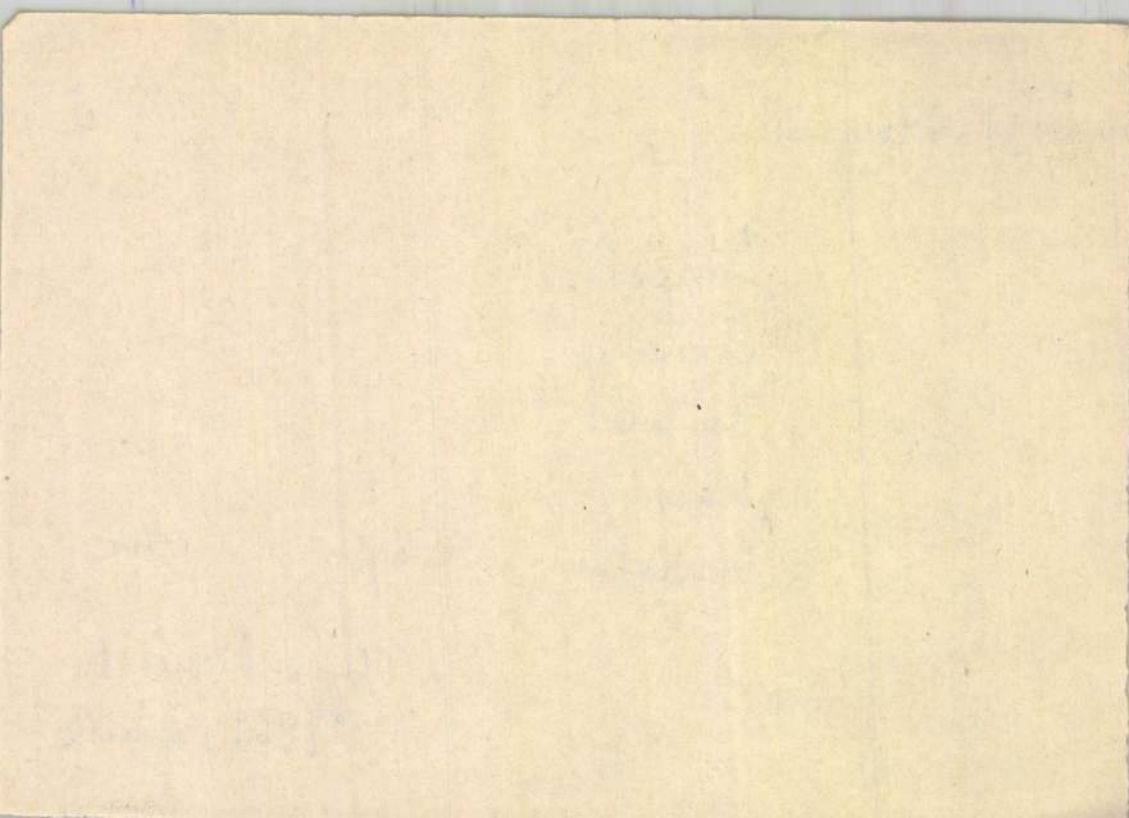
"Zsótóló"

"Kassár"

"Vontatán"

lepei említve

Magyar Nemzet
1969 június 10.

Jóth Uemyhekt

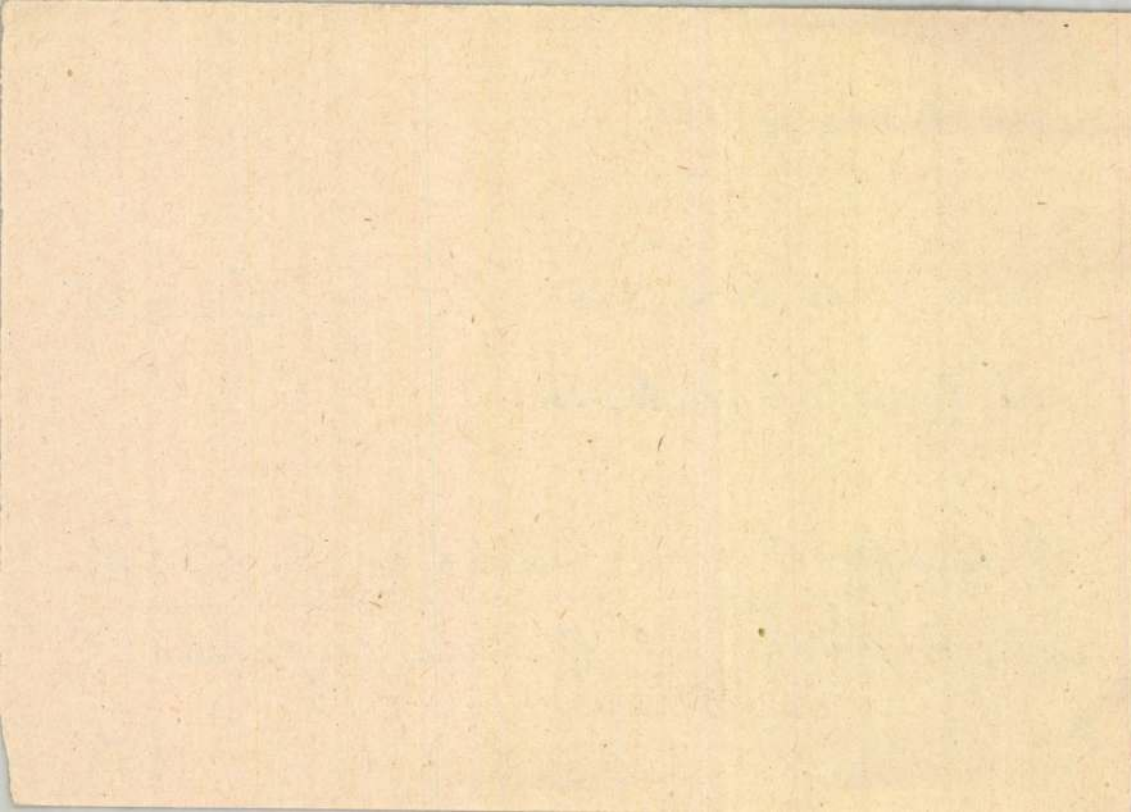
mai vésdrhelyi mértékét megteremtő"
alkotásait mutatva be.

Lovász Gyula: XIV. Vésdrhelyi özi torlat.

„Művészet” folyóirat, Budapest, 1969. febr.

2. sz.

471.

Tóth Mungust
grafikus

Melléklet

D. Felir Terresa: Julilelmi beszámoló helyett
művészet, 1970. április - 22 lap.

trapped 1877
w. 1/2 p

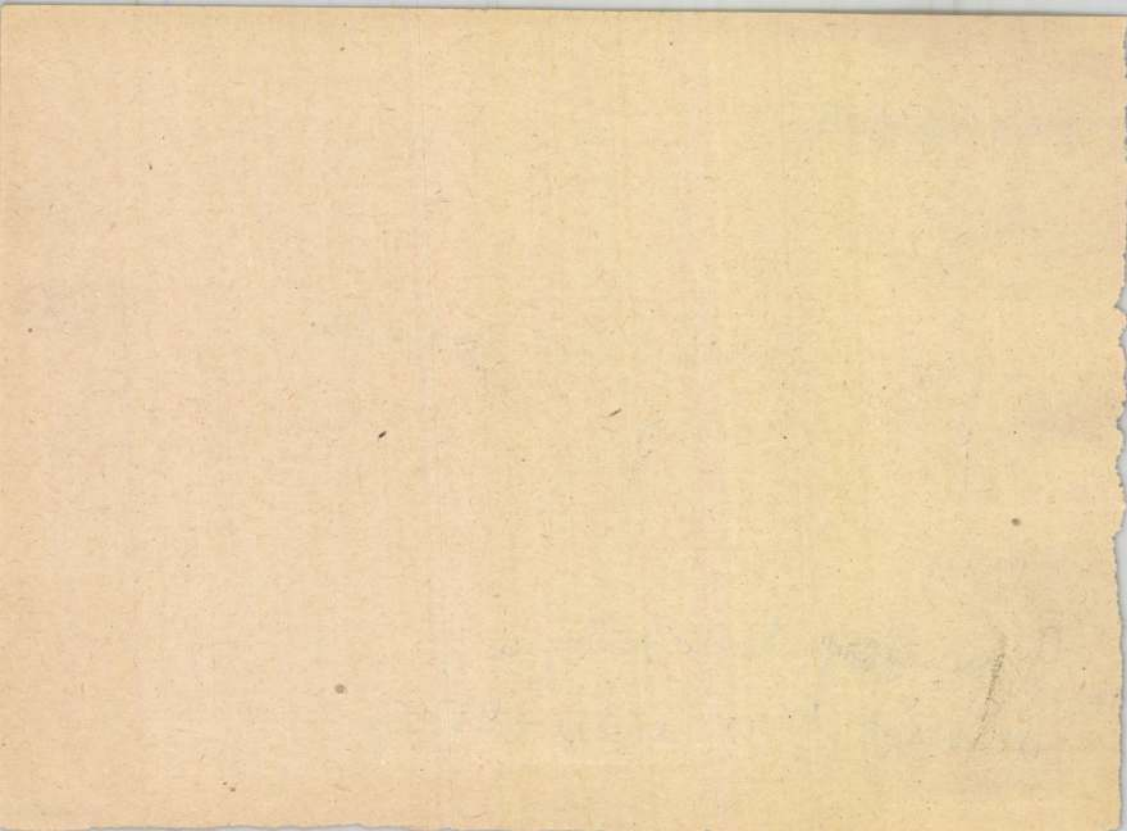
well

trapped 1877
w. 1/2 p

Tóth László
festő-

Munkái nem szerepeltek a
tárteleton.

Apjai József: Kiállítás Baján.
Művészet, 1970. február - 45 lap.

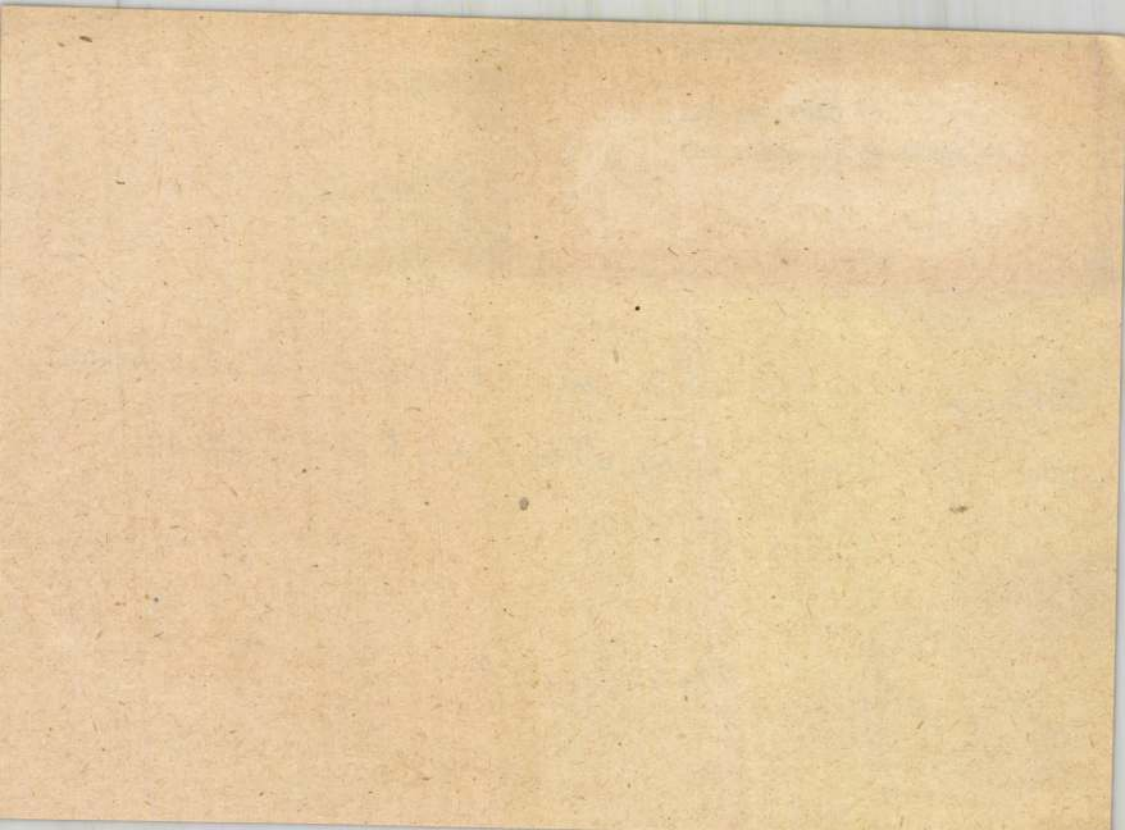
TÓTH MENYHÉRT

Csiri anyó, 22x32 cm.

Ünnep, 22x32 cm.

Kerepe a VII. Lás. művészek társaság
a VII. Lás. Vesproust klubban

Mephió 1969 XI. 14

Tóth Menyhért

FIN SAJTÓFIGYELŐ

MAKÓRKA
HERKOTO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 134-046, 337-748, 340-776

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1970 MÁR 8 7

1021
Tóth Menyhért
tárlata

Az európai hírv miskei festőművész, Tóth Menyhért képéből ma délelőtti 11 órakor több évtized anyagát át fogó kiállítás nyílik meg Székesfehérváron az I. István Múzeumban.

1707

Tóth Menyhért

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
KISIRÁDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 44

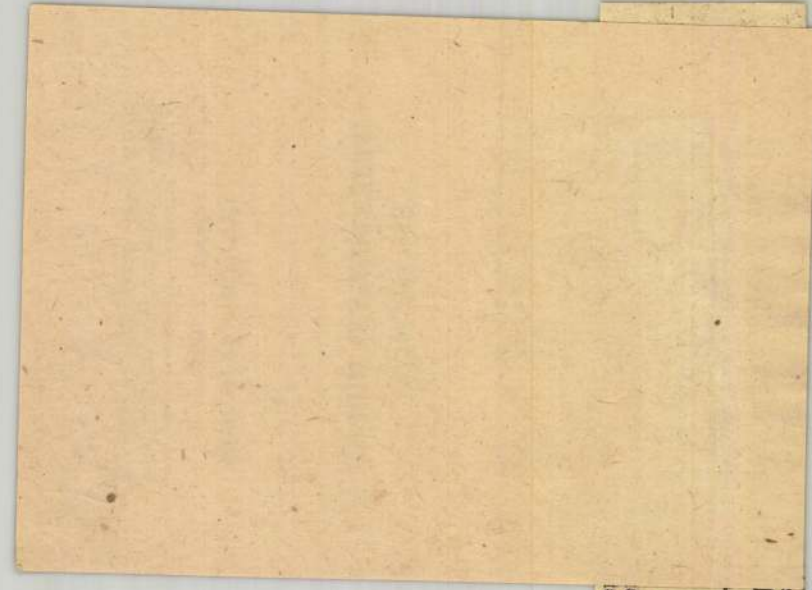
Telefon : 139-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HIRLAP
Székesfehérvár

1970 MÁR 6

Tóth Menyhért kiállít

Vasárnap az István király Múzeumban tizenkettőkor nyitják meg Tóth Menyhért festésait. Az 1904-ben született művész életműve látható majd a kiállításon, mely Magdolna művészettörténész nyit meg.

nyse
Size
VII.

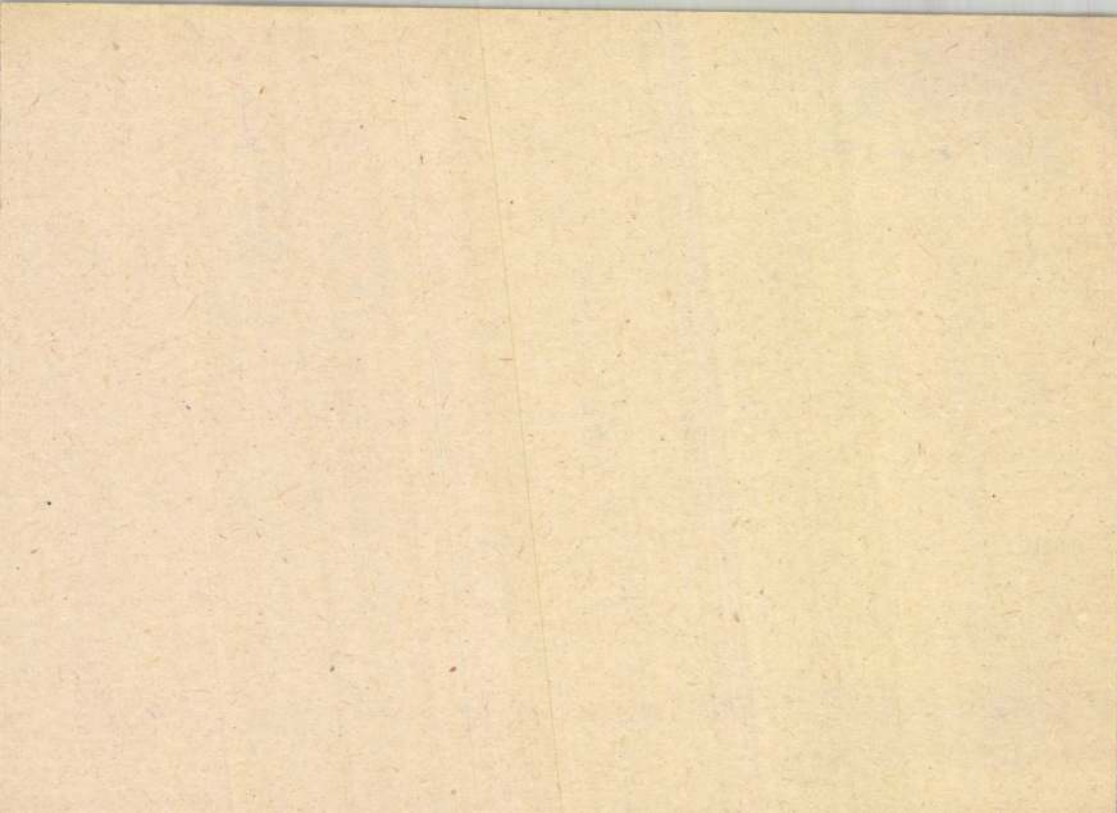
FEJ
ITC

Tóth Károly

kereslet az alábbi tárgyakról

Károly Endre: A XVI. Városi helyi. Önk.
Társaság

Gyomrád megyei Hivatal, 1969. X. 19.

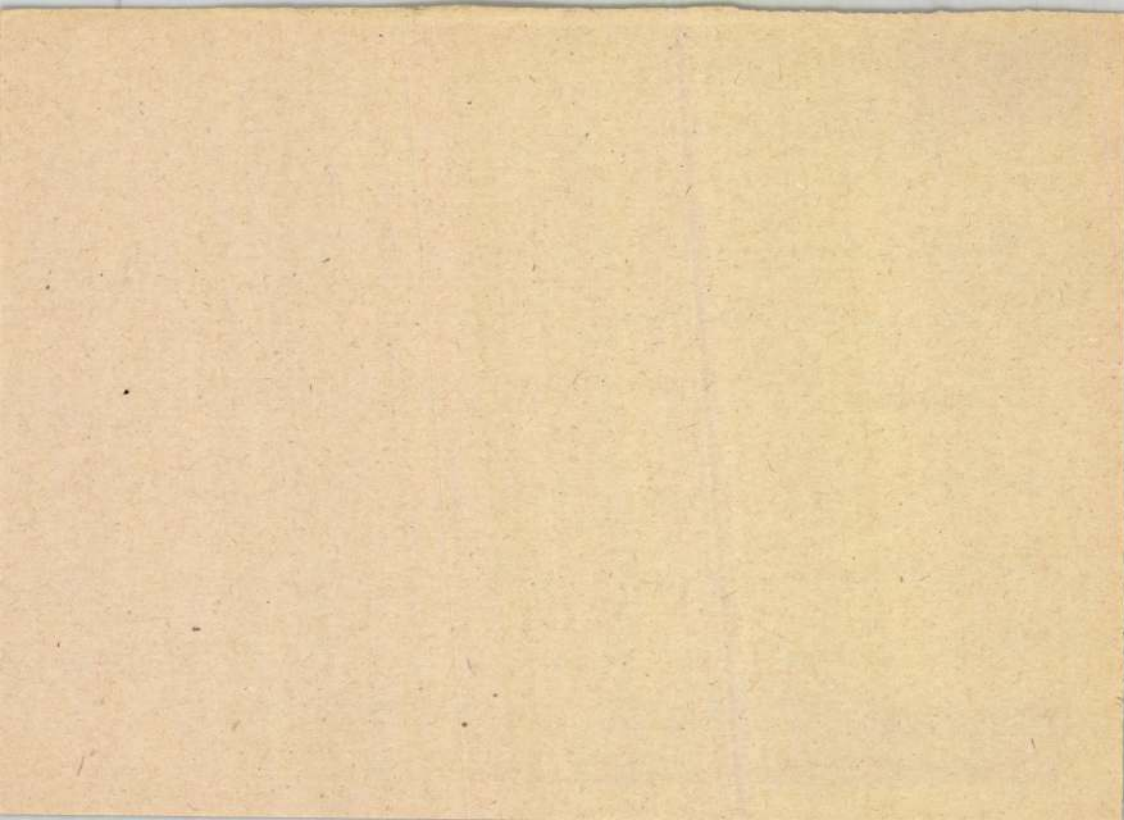

1) Toth meghert
festo "m"oek

Kalossai's miskei bemutatkozasa utan
Bp.-en is kiallitasa oret.

65 éves. Élete legnagyobb részét Misken
- Kalossához közele faluban - tette.

Kandolás irásai. 1933-ban került a főis-
koliba, Vaszary János kedvenc tanítványa
M. Kiss Pál; hazai kiállítások
Látogatás, 1969. Vm - Vm. 743

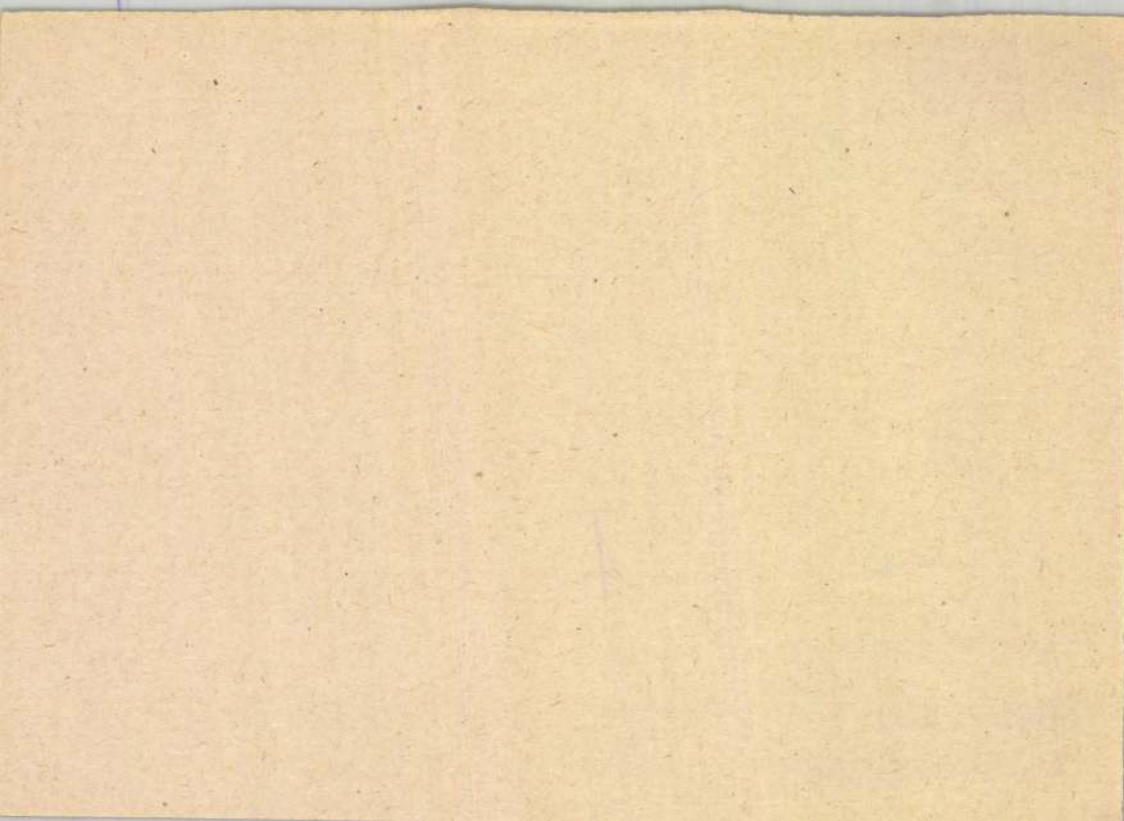
2) To'fh meayhit
fes do"

volt.

1966-ban Pozsonyban a Nairók kiállítá-
sának szövegelt.

Lakóhelyének embevei jelennek meg képe-
in.

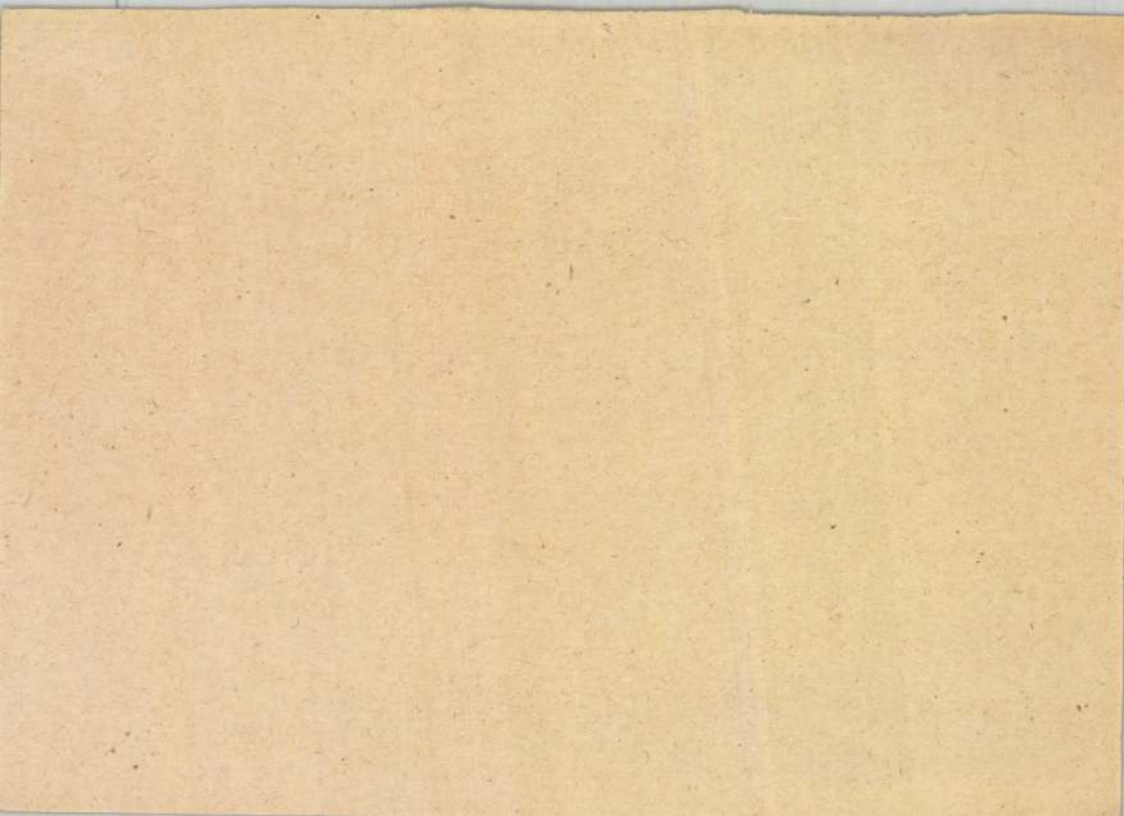
Művei: „Boip anyó” - egy szászvidéki
nyelvi tanulmány; „Kovács” c. színdarab.
M. Kiss Pál: + hazai kiállítások
Látogatás, 1969 VII - VIII. 743.

3) Tóth Magher't
festo"

likus alkotava koha'n györfy emle'ket
o'ri. "Betlehemesek"; "Haldra"; "Le-
~~Ullin~~ a'ny tyükkal"; "Paprika pa-
hántaróke"; "Koruton".

M. Kiss Pál: +lára Ullin Koruton
Látóhatar', 1969 VII - VIII. 743-744.

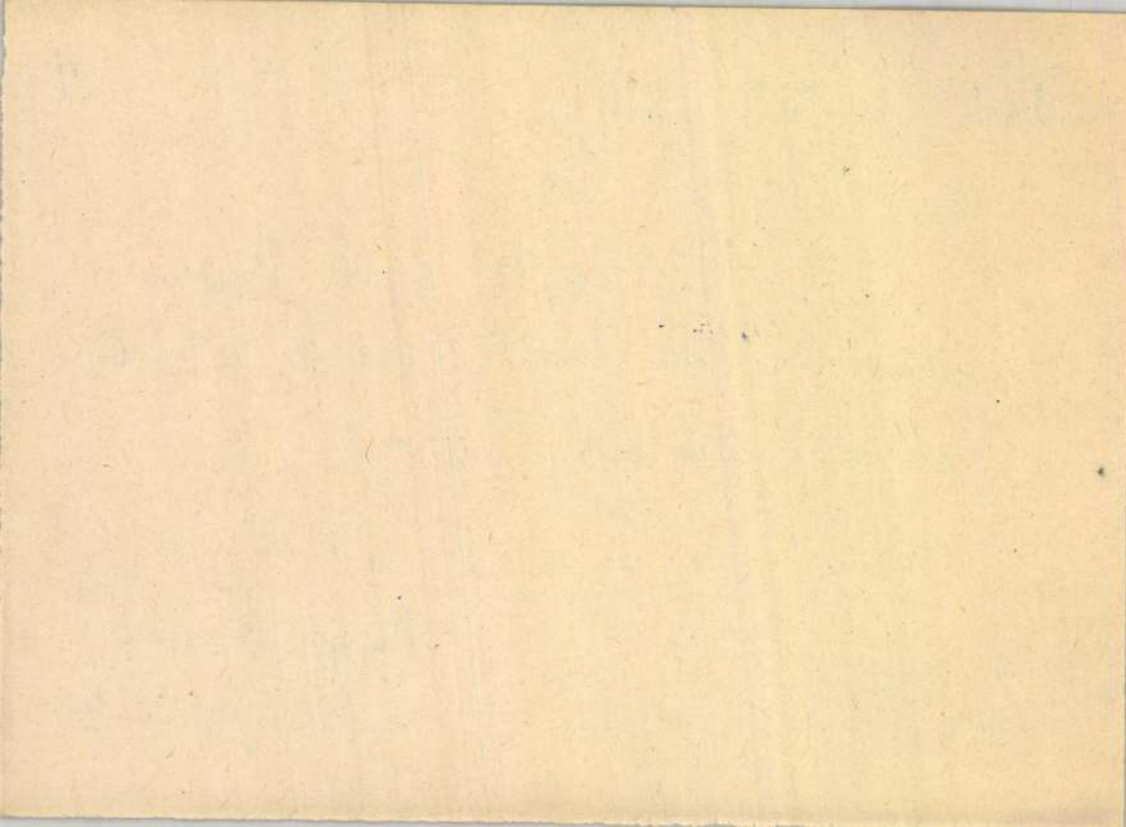

Tot Meyherst fets

1

1930 is 36 Zott Vasseny
Idnos bedvelt tanitvanyalont letojatta
a Kaptomivireteti Folyolat

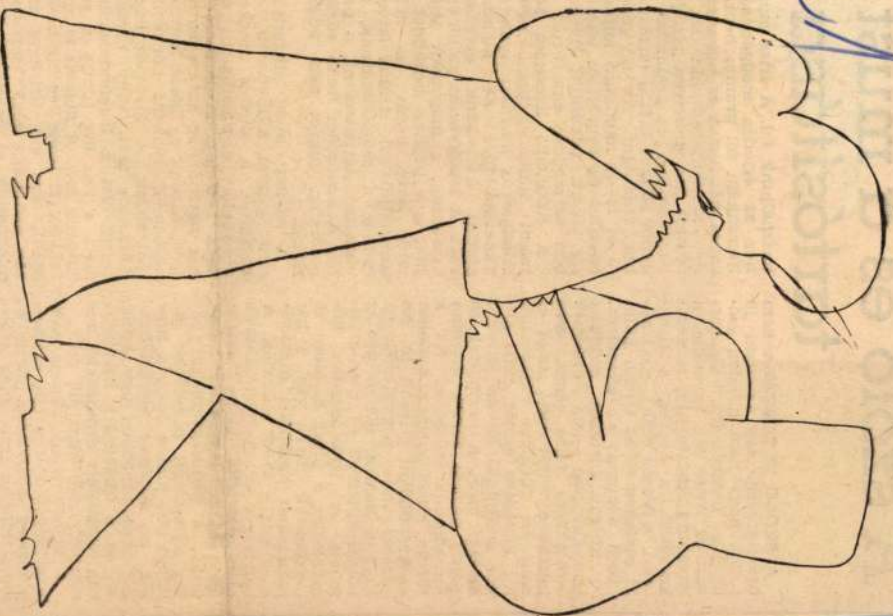
Myras Nantet
1969 jannis 10

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petöfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

102/1
PETÖFI NÉPE
Tóth Menyhért
1968 SEP 15

Tóth Menyhért rajza

A SZŐLŐ

A SZŐLŐ ELTARTÁS.

ördögösség. Azt azont tudni, hogy nem minde lófajta tartósítható. Elvan az Afuz Ali, az Itália, a Hamburgi muskotály, a Kecskécsocsú, a Saszla, a Csiriki sárféher és az Otello különösen alkalmas az eltartásra. A túlérétt fürtöket azonban semmiképpen sem érdemes tartósításra félre tenni, erre inkább a teljes érési fokot el nem ért fürtöket válogassuk ki. Eltevérsre szőlőt csak akkor szedjünk, ha az teljesen száraz, mert a harmattól és esőtől nedves fürtök gyorsan rothadásnak indulnak. Ha a fürtön hibás szemek vannak, azokat ollóval csipjük le. Az eltartás sikere nagymértékben függ a kamra, illetve padlás hőmérsékletétől és páratartalmától. A legkedvezőbb hőmérséklet a plusz 2, plusz 10 Celsius-fok között van, a páratartalom optimális mennyisége pedig 80—85 százalék. A helyiséget az eltartási időszak előtt meszeljük ki 2—3 százalékg rézgáliccal vegyített méztejtel, a penészgombákat pedig kénezéssel pusztítsuk el. Rendkívül fontos, hogy a fürtök ne érjenek egymáshoz. Ezt legkönnyebben úgy érjük el, ha a fürtöket a helyiségben kifeszített dróthuzalra keresztbe vetve aggatjuk fel.

A MUST tartósítása is sok lehetőséget nyit a téli csemegekészlet bővítésére. Erre a célra teljesen friss, még érjedésnek nem indult mustot

nyí szalicilt adjunk. Ha a mustot meleg helyen tároljuk benzolsavból és szalicilból is dupla adagot kell a tartósításhoz számítani. Az így eített must 10—14 nap alatt teljesen lelisztul és seprőjétől lefejtve jól lezárni, teletöltött üvegekben bármeddig eltartható.

A SZŐLŐIZ készítése sem jelent különösképpen nehéz feladatot a házasszonyoknak. Feketeszőlőből az alábbiak szerinti készítsünk szőlőlekvárt. A lebogyozott szőlőt összegesszük, a magvakat áttörjük, s a péphez ízesítőnek a szőlő levét, húsát és héját használjuk fel. Kitűnő ízt kölcsönöz a szőlőlekvárnak, ha birsalmát is reszelünk a pépbe. A keveréket kellő sűrűre befőzzük, cukrot nem adunk hozzá.

A sűrített must elkészítése sem igényel különösebb felkészülést. A sűrítés megkezdése előtt a mustba literenként 2—3 gramm borkezeléshez használatos szénasavas meszet szórunk és lassú keverés közben literenként bőrkénnel leüleptítjük. A főzéshez rozsdamentes acél, vagy zománcozott üst a legalkalmasabb, mert a vas üst rontja a sűrítmeny ízet. A mustot 40 százalékra a leghelyesebb besűrítendő, azaz egy tizliteres fázék tartalmát négy literre párolgattassuk el és utána zárt üvegekben tároljuk. D. J.

M E G H Í V Ó

A HAZAFIAS NÉPFRONT
VI. KER. BIZOTTSÁGA

1969. ÉVI

áprilisi rendezvényeire

Cím:

VI., Népköztársaság útja 94.

Telefon: 127-686

Tóth menykéri

Április 8-án, kedden du. 6 órakor:

Tóth Menyhért festőművész
kiállítása

Megnyitja:

DR. SUPKA MAGDOLNA műtörténész,
a Nemzeti Galéria főmunkatársa

*

Április 14-én, hétfőn este 7 órakor:

KORUNK ZENÉJE

Bemutatjuk:

KEULER JENŐ

és

VIDOVSKY LÁSZLÓ
zeneszerzőket

Előadó:

Balassa Sándor zeneszerző,
a Magyar Rádió munkatársa

Április 15-én, kedden du. 6 órakor:

ANKÉT

TÓTH MENYHÉRT munkáiról

Előadó:

SOLYMÁR ISTVÁN, a Nemzeti Galéria
helyettes igazgatója

*

Április 18-án, pénteken du. 6 órakor:

GYÁRFÁS ENDRE

író

diabetéses úti élménybeszámolója
SKÓCIARÓL

Április 28-án, hétfőn este 7 órakor:

Kamarazene est

Fellép:

SZILVAY CSABA (cselló)

KOVÁCS ZSUZSA (zongora)

I. rész:

1. J. S. BACH: D-dúr suite praeludium, allemande és gavotte
2. J. S. BACH: Olasz koncert
3. FRANCOEUR: E-dúr szonáta

II. rész:

4. CHOPIN: h-moll szonáta
5. DVORZSÁK: h-moll gordonkaverseny

Szerkeszti:

KOMÁDY GERZSON

Április 21-én, hétfőn du. 6 órakor:

Balett fórum

„Fél évszázad a magyar balettért”

Beszélgetés

HARANGOZÓ GYULA

Kossuth-díjas, kiváló művésszel

A beszélgetést vezeti:

DR. KÖRTVÉLYES GÉZA esztéta

*

Április 22-én, kedden este 7 órakor:

Állatbarátok köre szokásos havi

KLUBESTJE

„Az Állatvédő Egyesület 1969. évi munkatervének megvitatása”

Előadó:

DR. KUNSZERY BÉLA

budapesti III. helyi elnöke

Április 23-án, szerdán du. 1/26 órákor

NŐK PÓDIUMA

KEMENES FANNI

a Vígszínház kosztümtervezőjével
beszélget

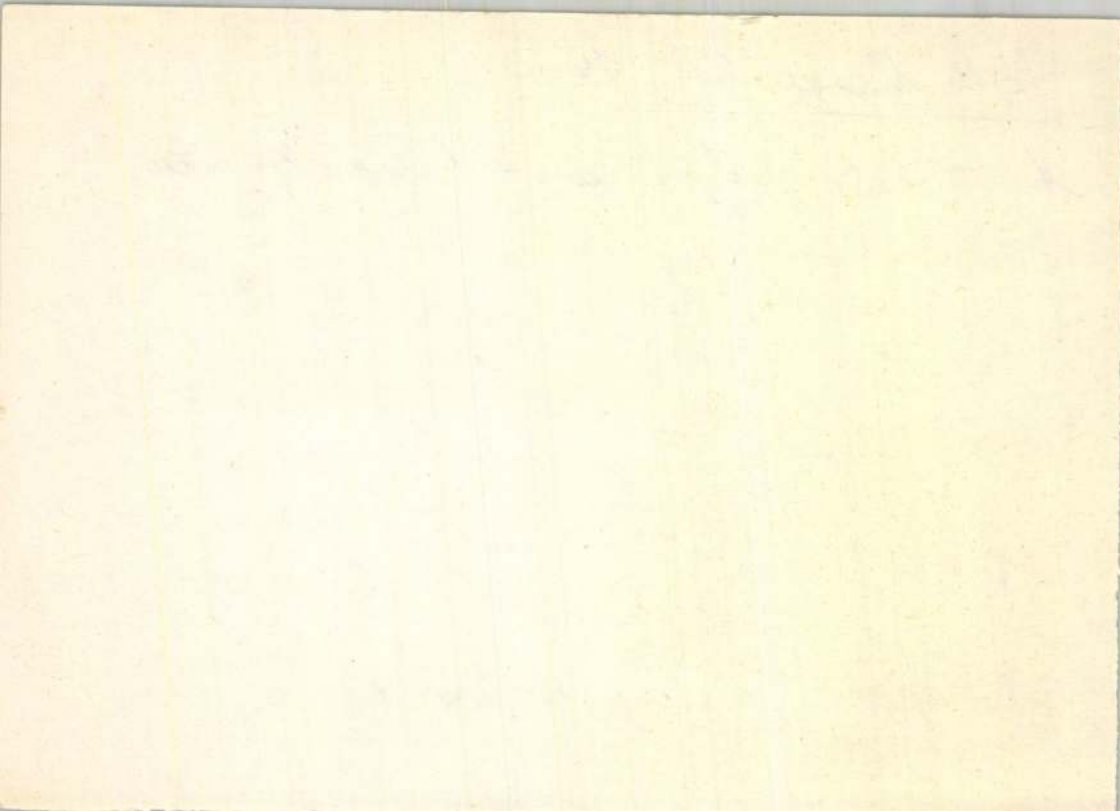
DR. SZAMEK TAMÁS

a HNF. VI. ker. Biz. alelnöke

Tölk meyhört festö

A VI. Léd. Népdiont helyiségeben
L. árkéise nyilv

Kapad Híslap 1969 IV. 10

Tóth Menyhért, festső (1)

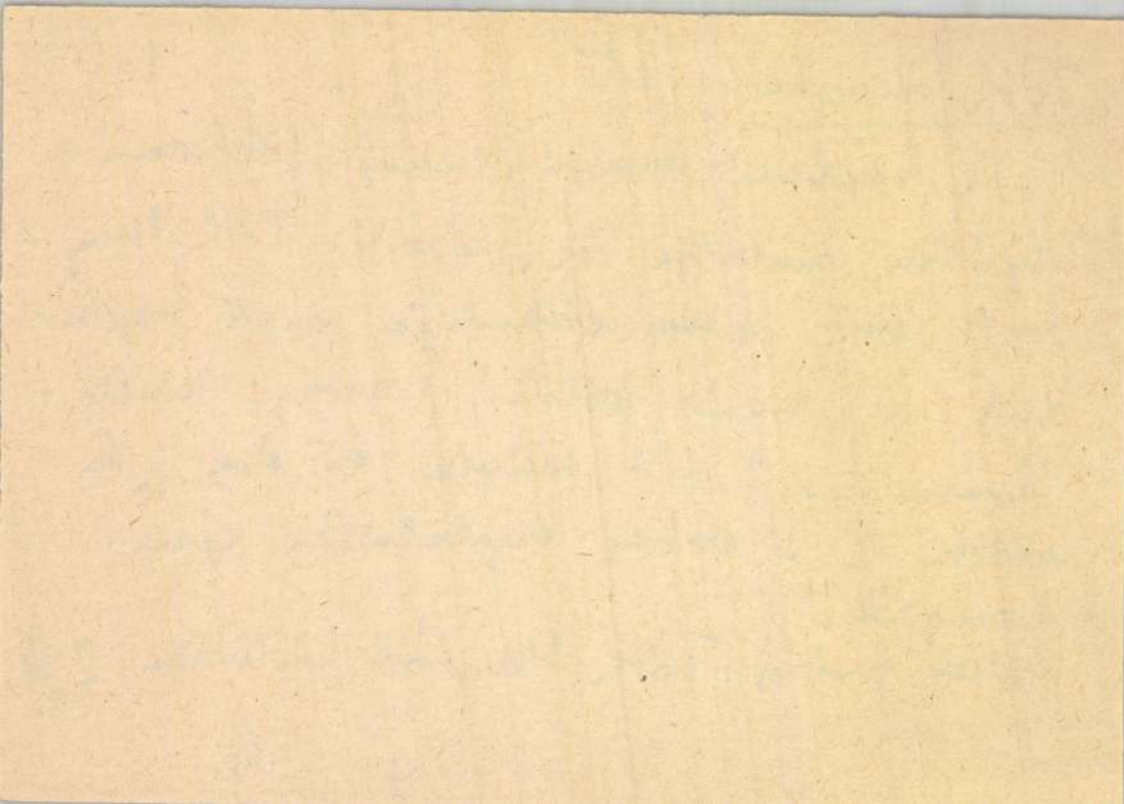
MDK

„Egy hajdani magyar lakos felhívás-
lyáiban mutatja be kepeit Tóth Meny-
hért, akit falusi életmódja miatt meg-
hívta a „nais festső” porosz: kiállí-
tására ...” - A művein 65 éves. „A
utóbbi 4-5 évben megtalálta ipari
hangját.”

Szekely András: Tóth Menyhért kiállítása

7. 11.
T. l.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 16.

Tölli Neayhert festö

A U. Luv. Neyproust leubidvan

Läbhitäsa nyiet

kouvalista tūve'ne h'ist 1969 J. Sn.

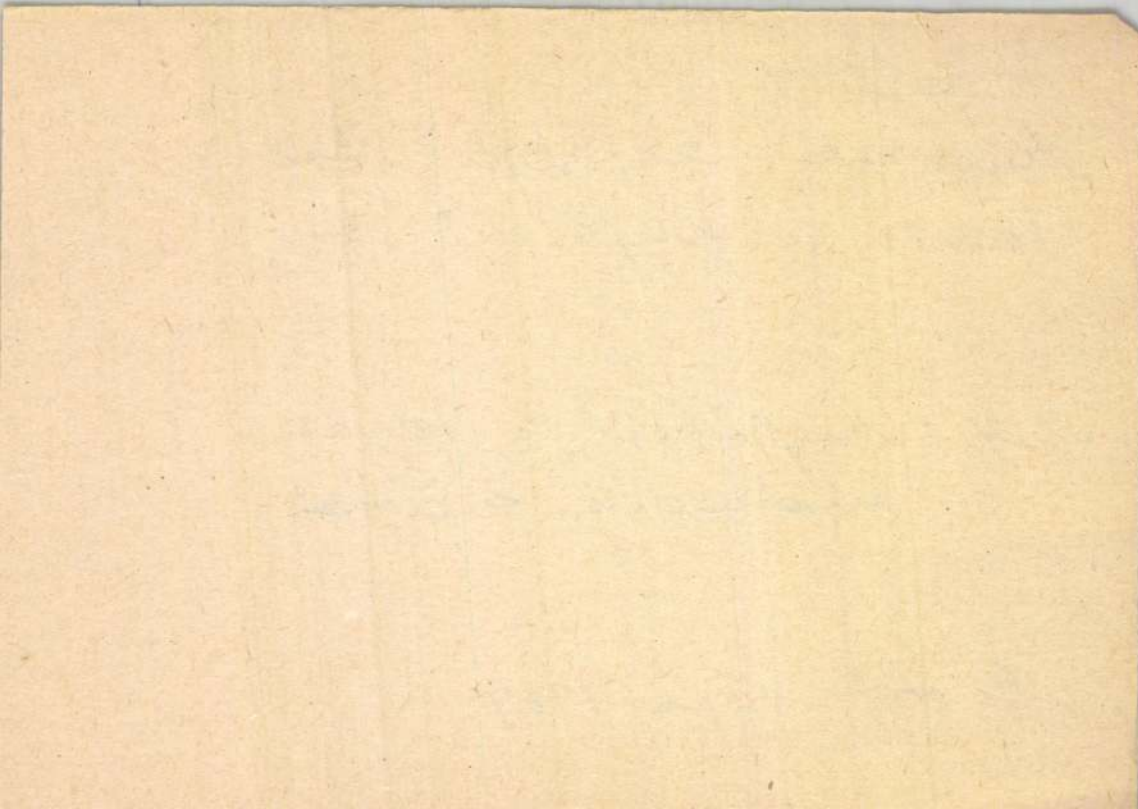
Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tóth Levente

Műveinek reprodukciós kötet
Forrás a folyóirat

N.N.: megjelent a Forrás
második kötetében

Petőfi népe 1969

Toth Menyhért, festő

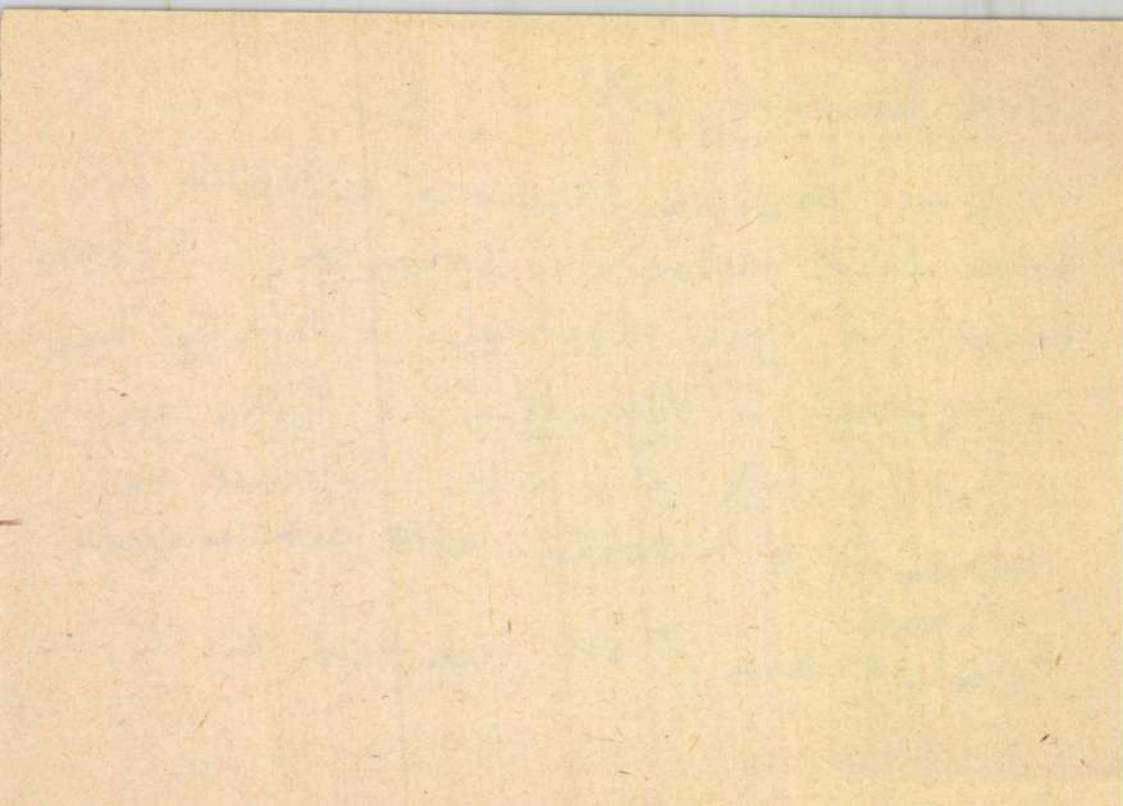
(2)

MDK

A VI. ker. Harosias Néppont kiállító ter-
mében látott művei: a Karraton, a Tolnyai
hegyek, a Tyúk sibe'kkel, a Mezke nap-
szorgókkal, a Vismatás, a Erős anyó,
a Hal, a faék s' a többi kiforrott nagy
művénél s' tintelettel kelte emberiségéről
mólnak.

Békegy András: Toth Menyhért kiállításán
M. I.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 16.

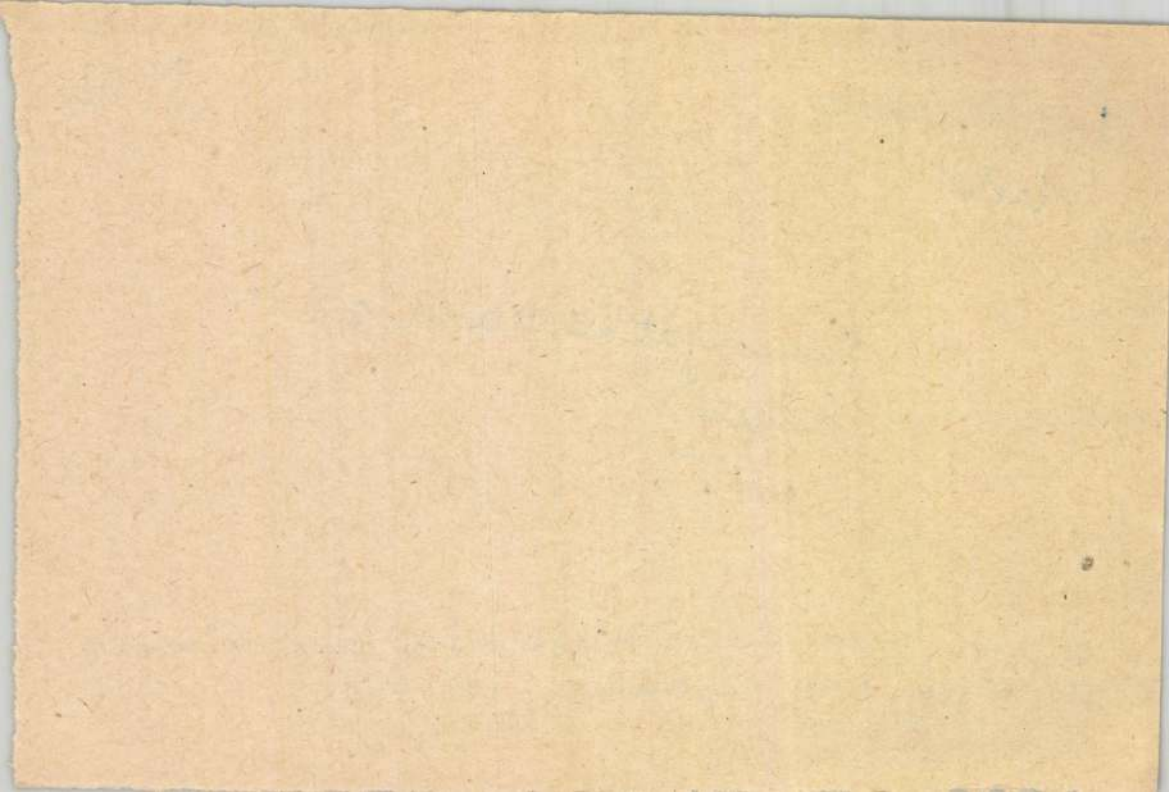

Toth Margit
festő

M.D.K.

Festményeket kiállította a
falakon.

Kovács Gyula: Közép-magyarországi képzőművészek...
művészet, 1967. szeptember. 46. lap.

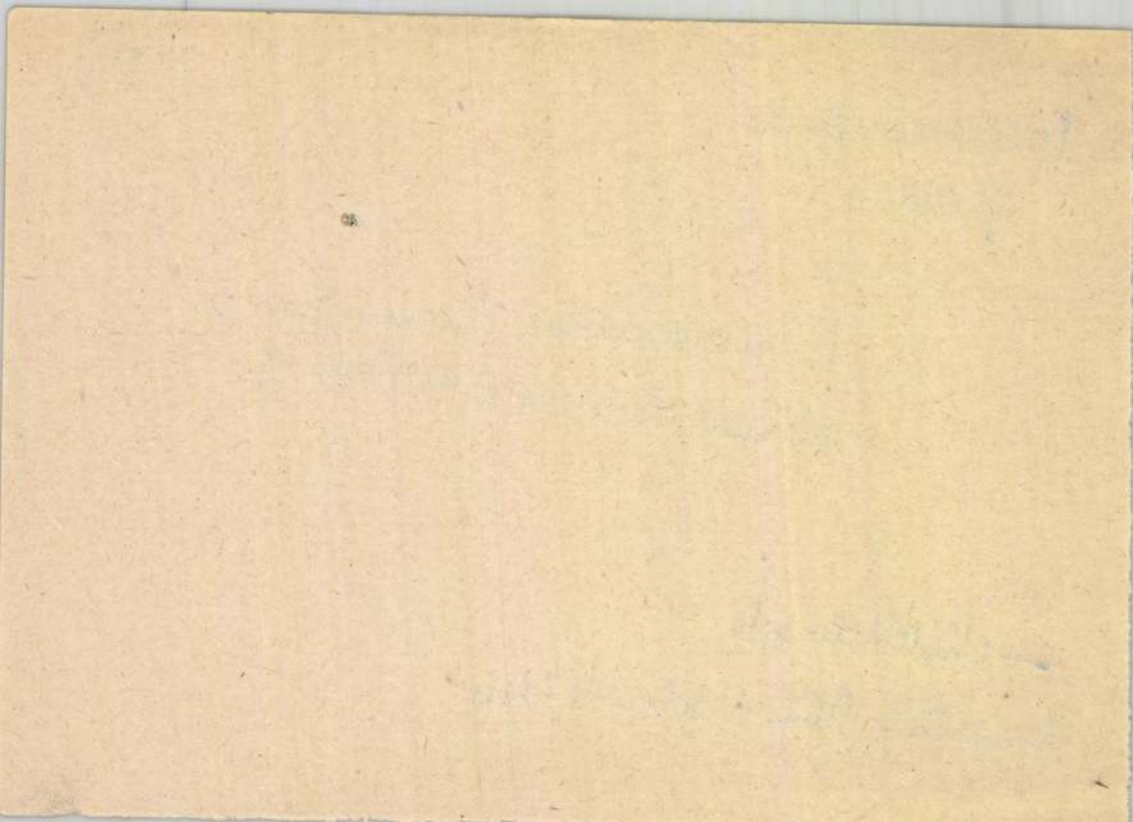
Toth deuyhnt
fests

M.D.K.

A kishankakeri Thomas Jaius
Museuma sott hiälletso.

—: hiälletsoh

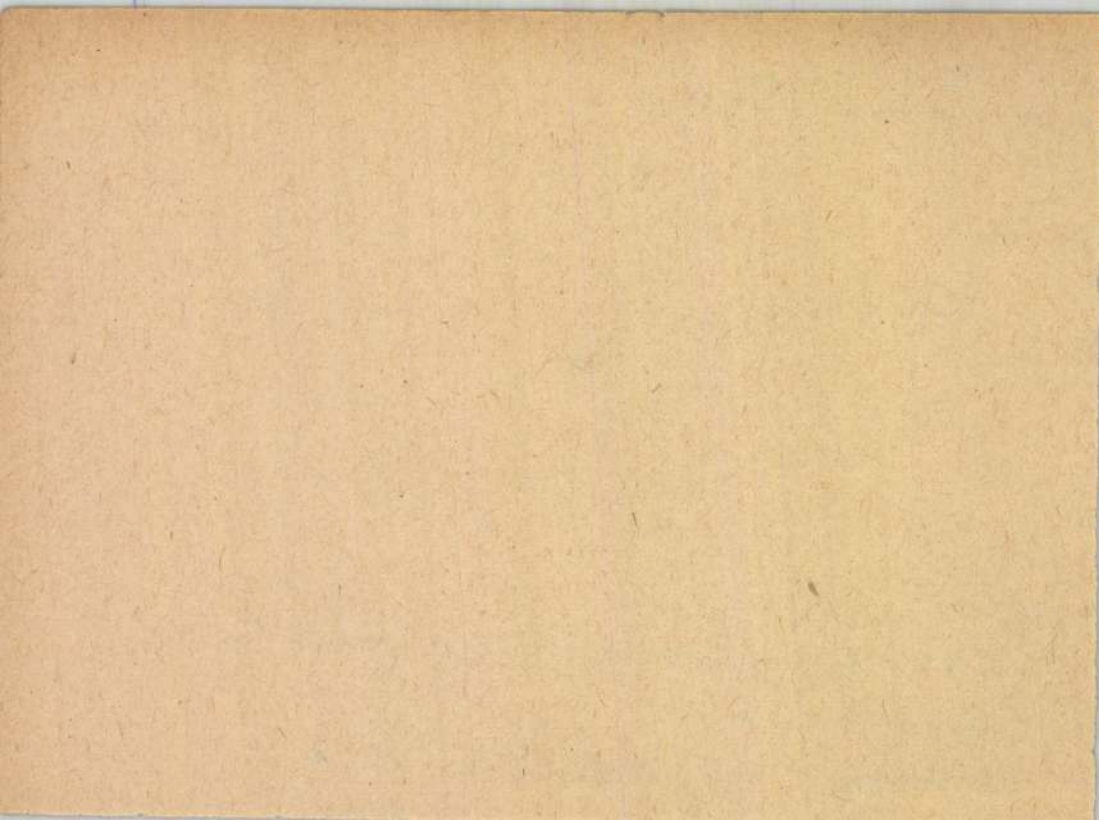
Mäestet, 1967. orda-47 lep.

Tóth Menyhért

Kiállítás

Peszterky Géza: „A XIV. vásárhelyi
évi tizedek”
Művészeti Híradó, 1967. X. 21. 4. o.

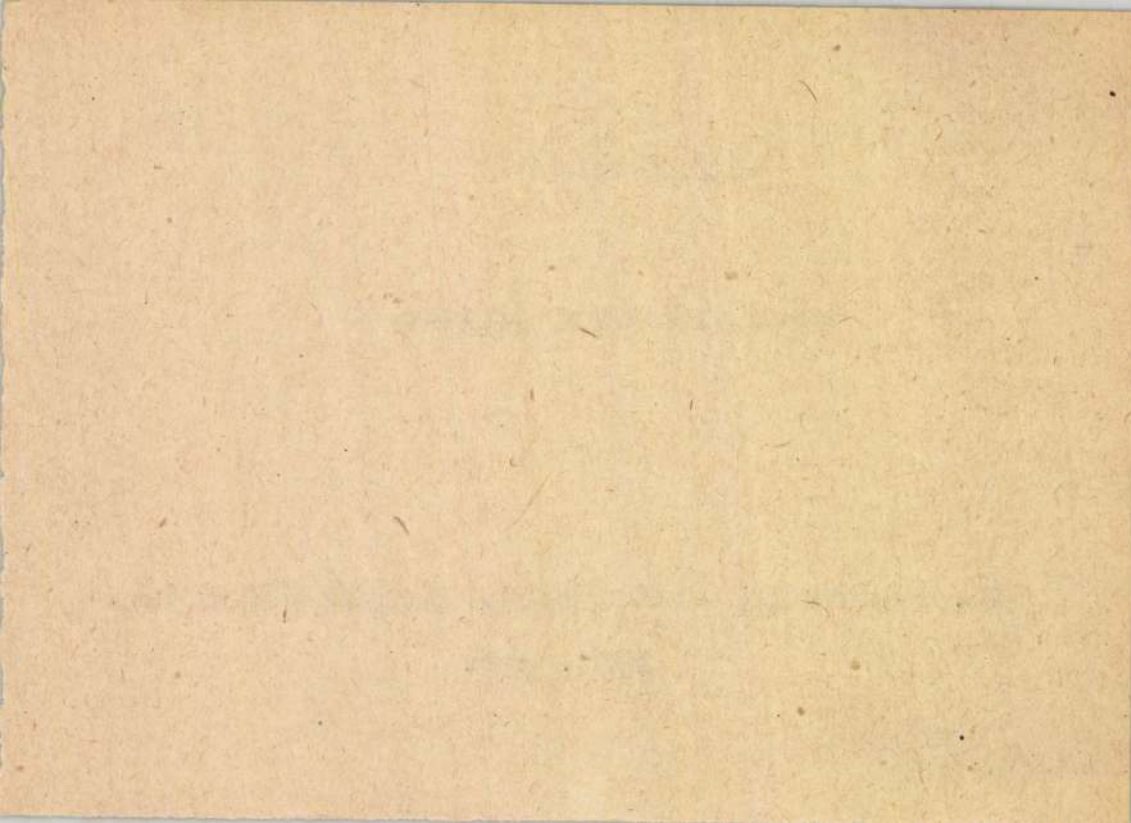
ADK

Tóth Menyhért

neve előszóban említve

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

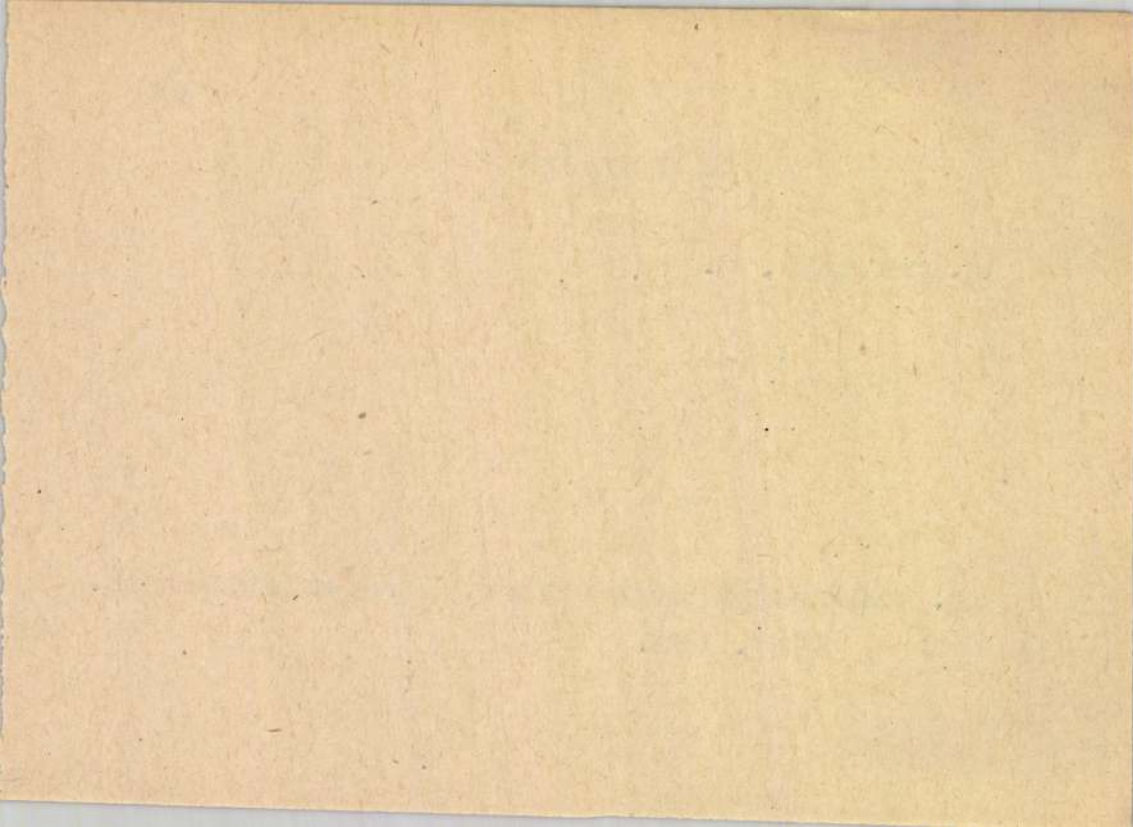

MDK

Tóth Menyhért

Csirik anyó, o.

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

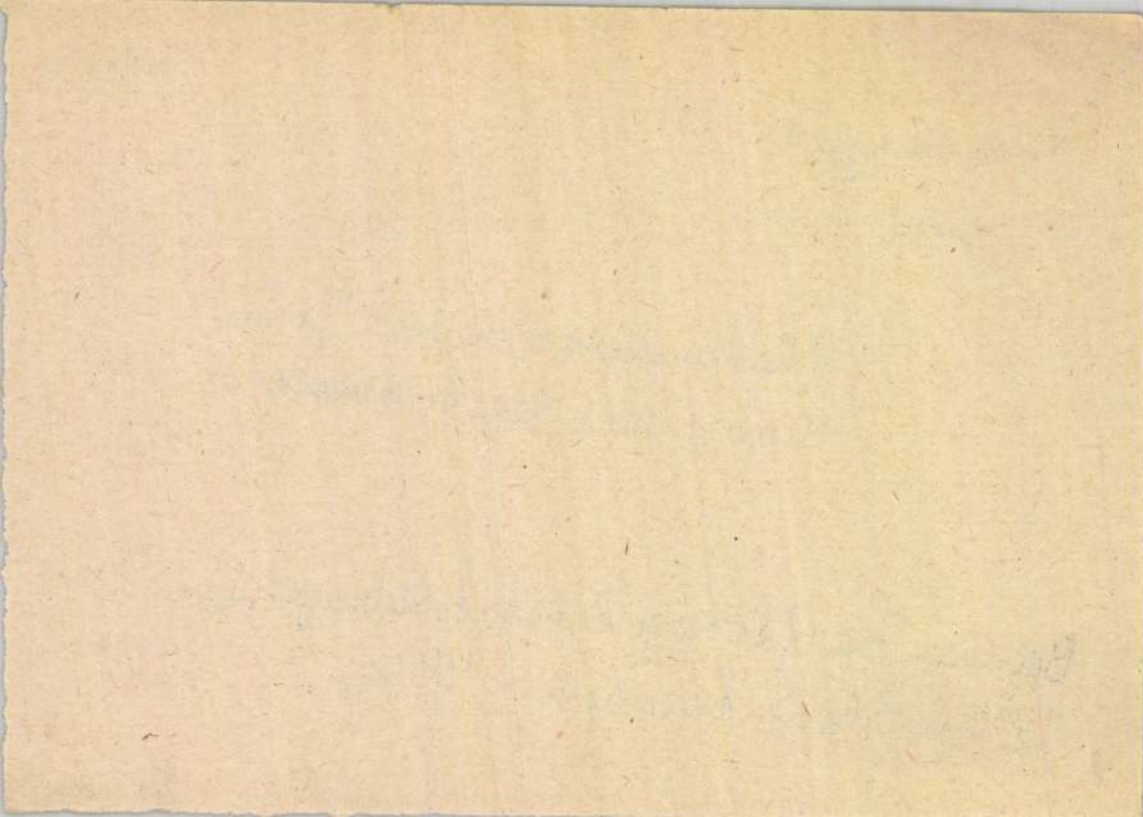

Tóth Leánykért
fesző

M.DK

A kiskunhalasi Thoma János
Múzeumban lesz kiállítás.

Bodnár Éva: Diószegi Balázs és Siebenyi Imre...
Művészet, 1967. november - 49 lap.

MDK

Tóth Menyhért

olaj:

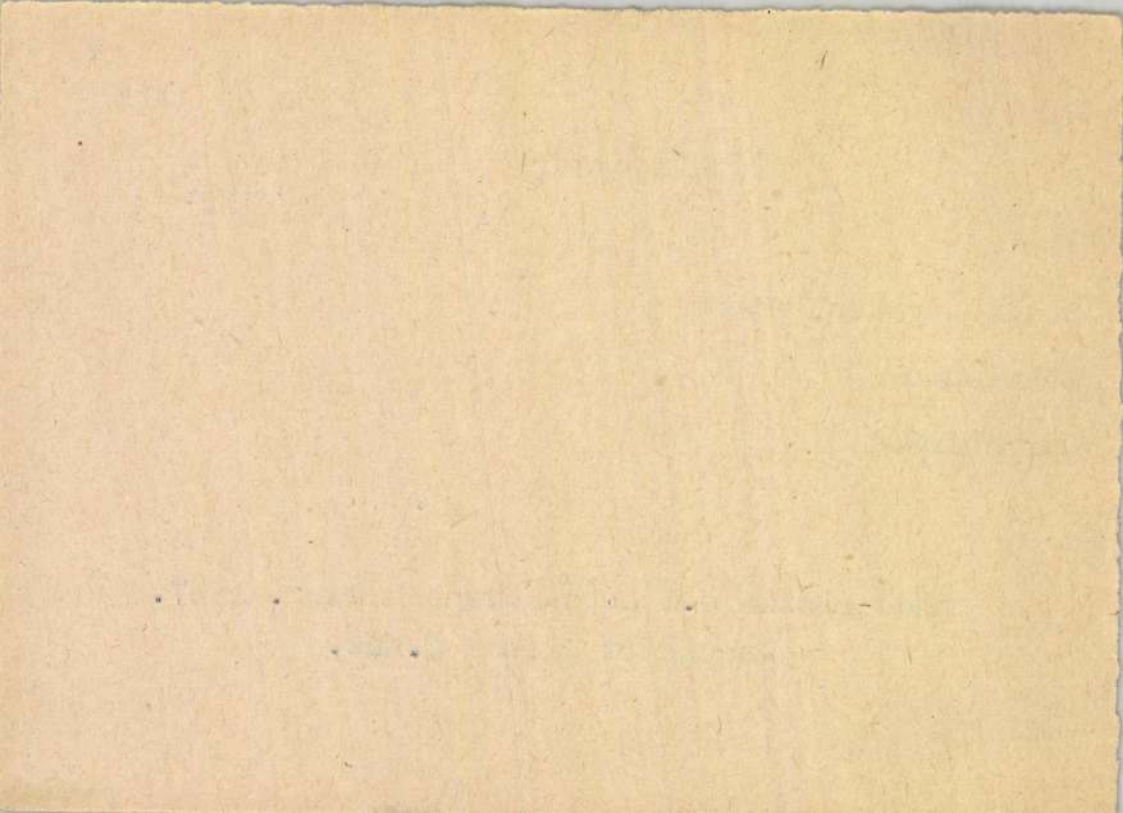
Szabadság köszöntése

Békelángok

Párnahimzők

Bács-Kiskun m.i képzőművészek tárl. 1967.

Kecskemét Katona J.Muz.

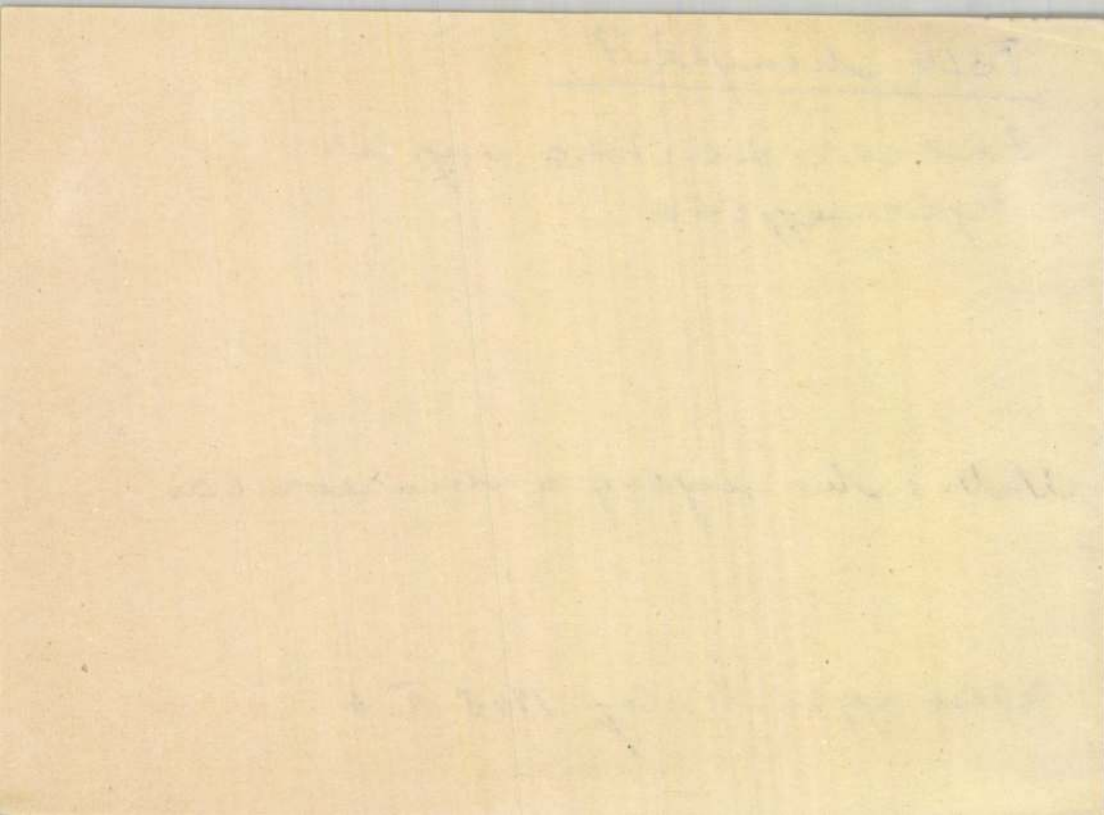

Tollu neyherst

Fueldriid mitosa ny. 11
Fejémeppéba

N.B.: hi nysoq a mureumbau

Fejémeppes Hiv. 1968 II. 4

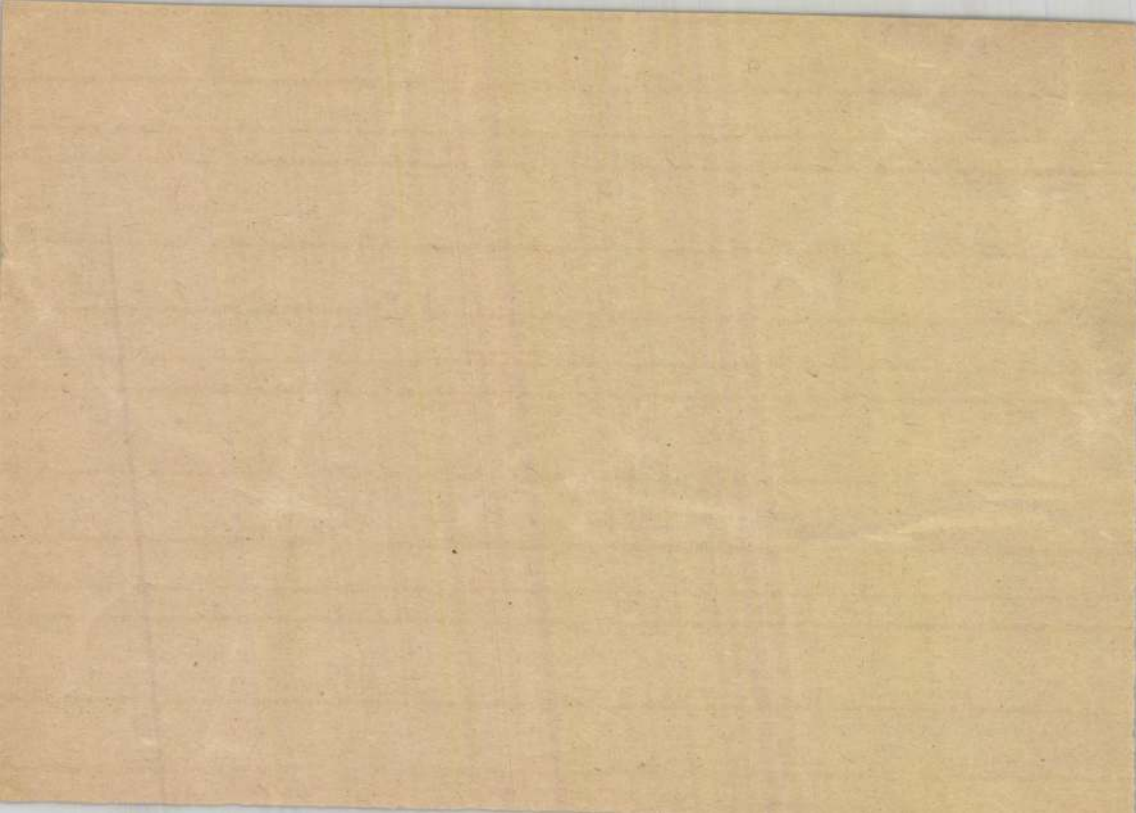

Toita Meyherit

1929/30 - 1932/33

FerkiþzomfoiskvK

142. R

SAJTÓFÜGYELŐ

MAKASSY
KAPORNYÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 8

Petőfi Népe

Tóth Menyhért

● Tóth Menyhért: Parasztcsalád.

csabaiak leronantak és alaposan elhúztak. erővel sem bírta a métközést. Góldobók: K Bozó 6, ill.: Filák 3.

Férfiak:

*Békéscsabai Előre Sp—
Békéscsabai Vízmű 28*

Vezette: Hódos, Ma

Az első féldőben so

II-es Vízmű vezetett.

Góldobók:

Annus 6, Ilovszki 6, Márfi 6,

ill.: Felrik 8, Rajnai 4, Varga 4,

Komáromi 4.

Szegedi Volán—Kecskeméti

Építők 20:15 (11:5)

Vezette: Seöbő, Kiss Tamás

Baráth 7, Dobó 4, ill.: Kontra 7,

Varga 3.

Lajosmizse—Békéscsabai Vízmű

25:22 (13:10)

Vezette: Hódos, Madár.

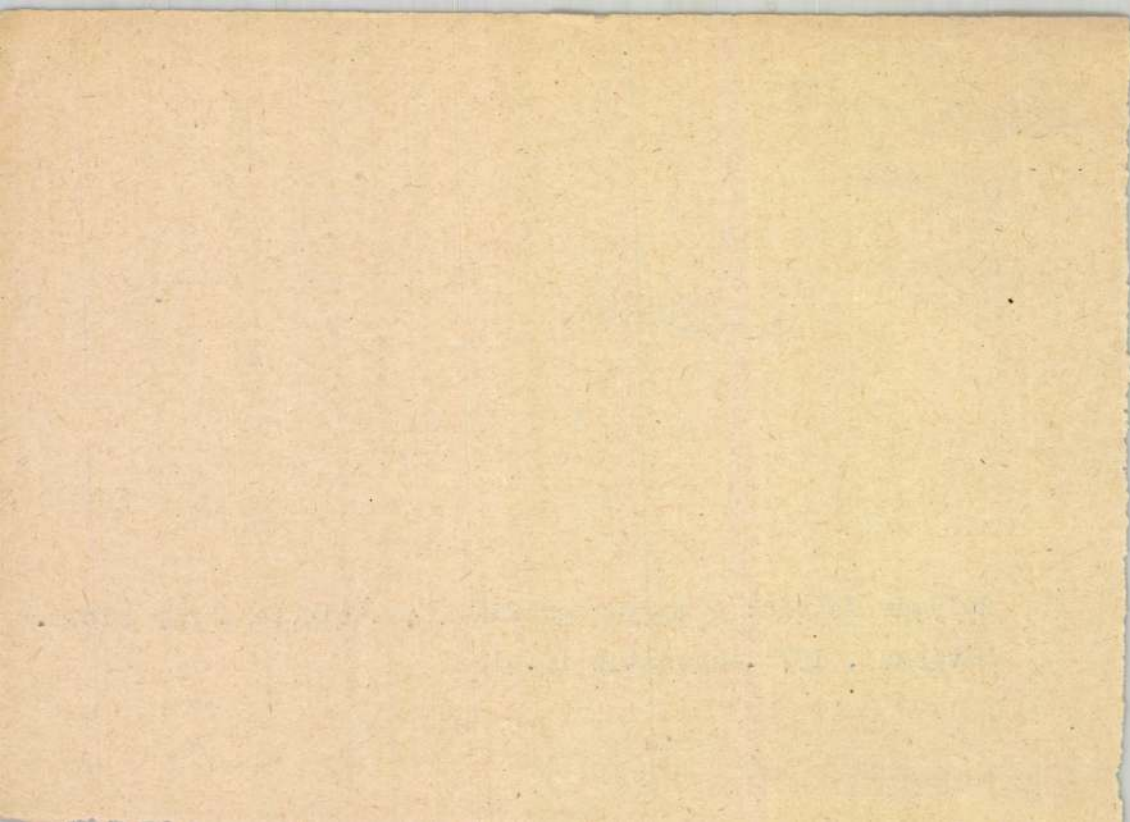
AZ Aranyhomok Kupa kézilabda teremtorna következő fordulója vasárnap, január 13-án lesz az alábbi mérkőzésekkel: KTE—Szarvas női, K. Építők—Békéscsabai Vízmű férfi, Marfű—Hódmezővásárhely női, Békéscsabai Előre Spartacus—Lajosmizse férfi, Szarvas—Békéscsabai Előre Sp. női, Szegedi Volán—Békéscsabai Előre Sp. férfi. Az utolsó mérkőzés lesz előreláthatólag a férfi rangadó az első helyért.

Szabó Zoltán

Toth Dezsőért
grafikus

Méltóság

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971.augusztus 10.oldal

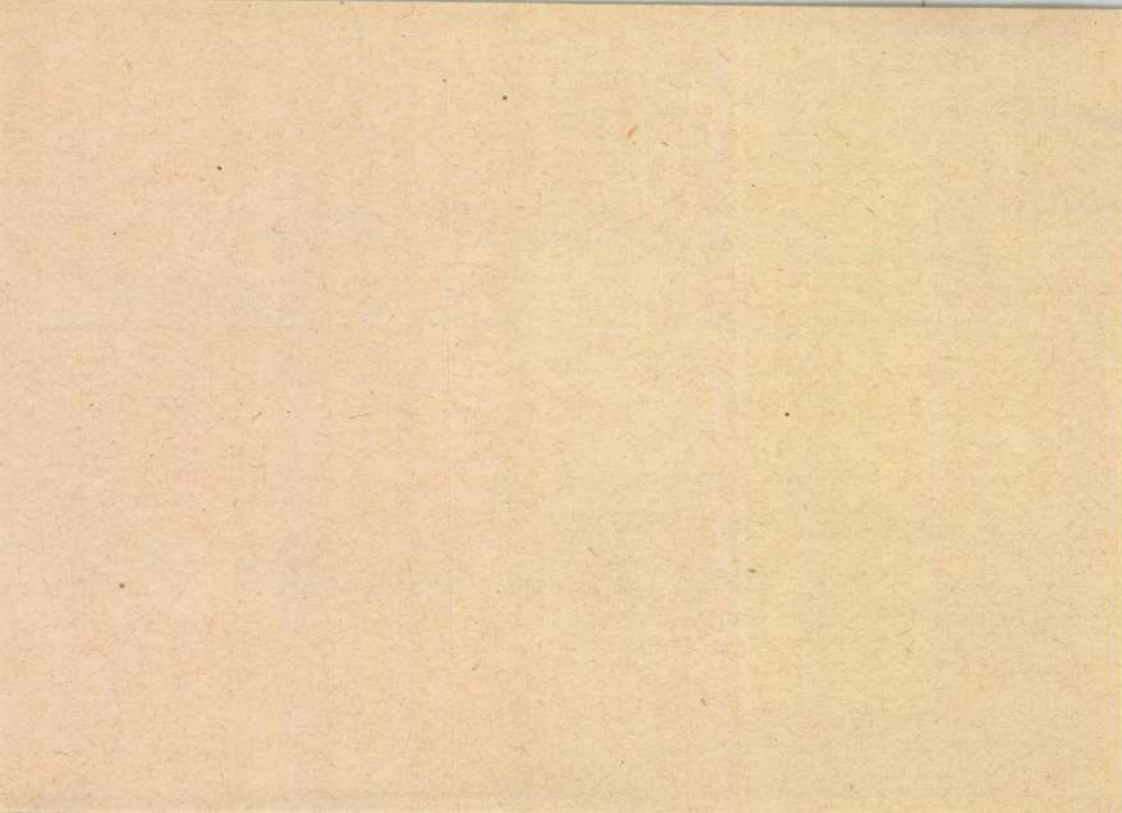
Tóth Menyhért

Hódmezővásárhelyen — XI. o.

Csörög alyf — XIV. o. 60x80 cm

Vásárhelyi Társulat

Retrospektív kiállítás 1964-73.

Tiath leuyhert

szerpel meg, ábrában felül
anyaggal a festőre köztül

Holdvay György: A XII. városi helyi öszi karbat

Népművelés 1969/11

39 old.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, appearing to be a list or a series of entries.

Handwritten text in the lower middle section of the page.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Toth Meryhst

Thasaton

Nepmivele's 1969/9

36 old.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten text in the upper right quadrant of the page.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Tath menyhert

Praktus 2

Népszemle's 1969/9

37 old.

1891

1892

1893

1894

Tóth Menyhért

Él kellenne mondani, hogy festőművész,
szakkörvezetői tevékenysége alapján. hogy nép-
művelő, a helyi művészklub köztagja stb. Min-
den jeles azonban csak szűkebb körökben. Tóth Menyh-
ért, ember, olyan aki 65 éven át megöröszte kisfal-
ságot. Szűkebb körökben Balassa községet. Egy év-
házaan át van a vidéken vezető képzőművészeti
szakkörökben is. Ezt elhárde is Miskén, melynek
építészet közművelés meghatározó szerepe van
a „parasztkörökben”.

Bánzsi Pál: Tóth Menyhért.

Népművelés 1969/9

36 old.

1848

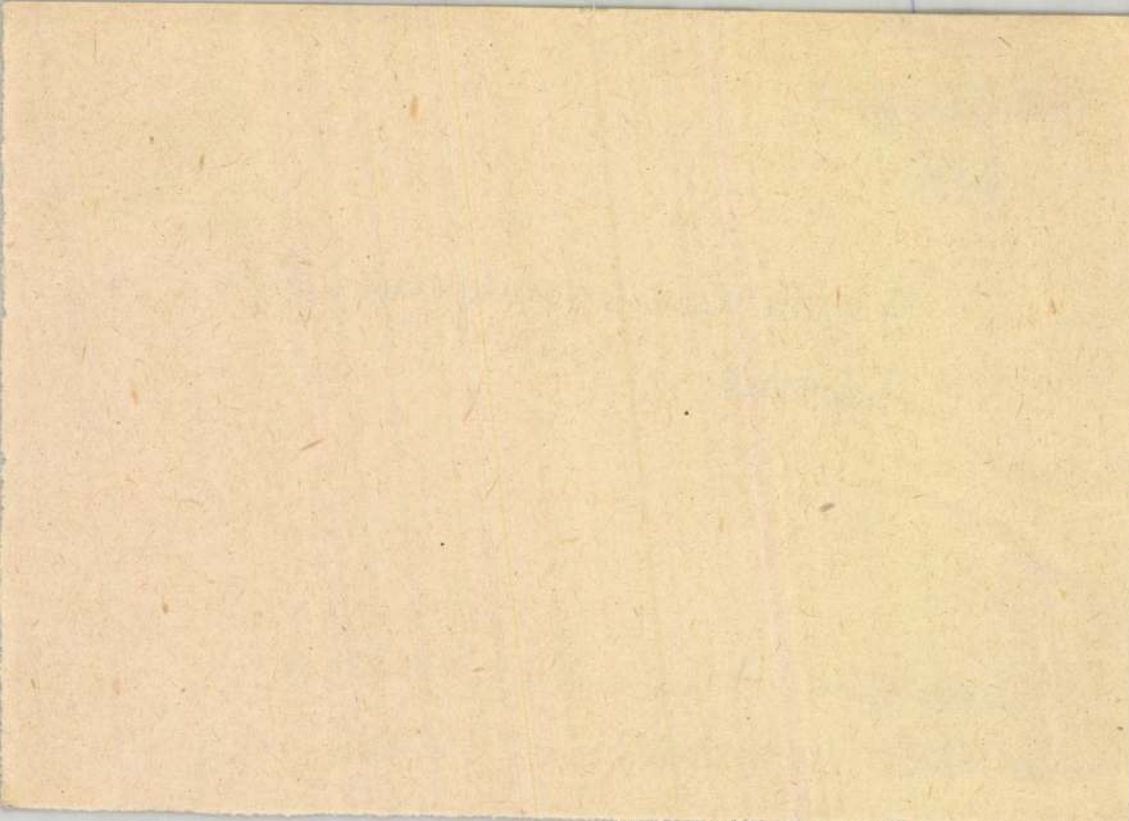
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above named matter. I have the pleasure to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

Received of the [Name] the sum of [Amount] on the [Date] 1848.

Tóth Menyhért
festő.

A házasság a kesély című képe
képről.

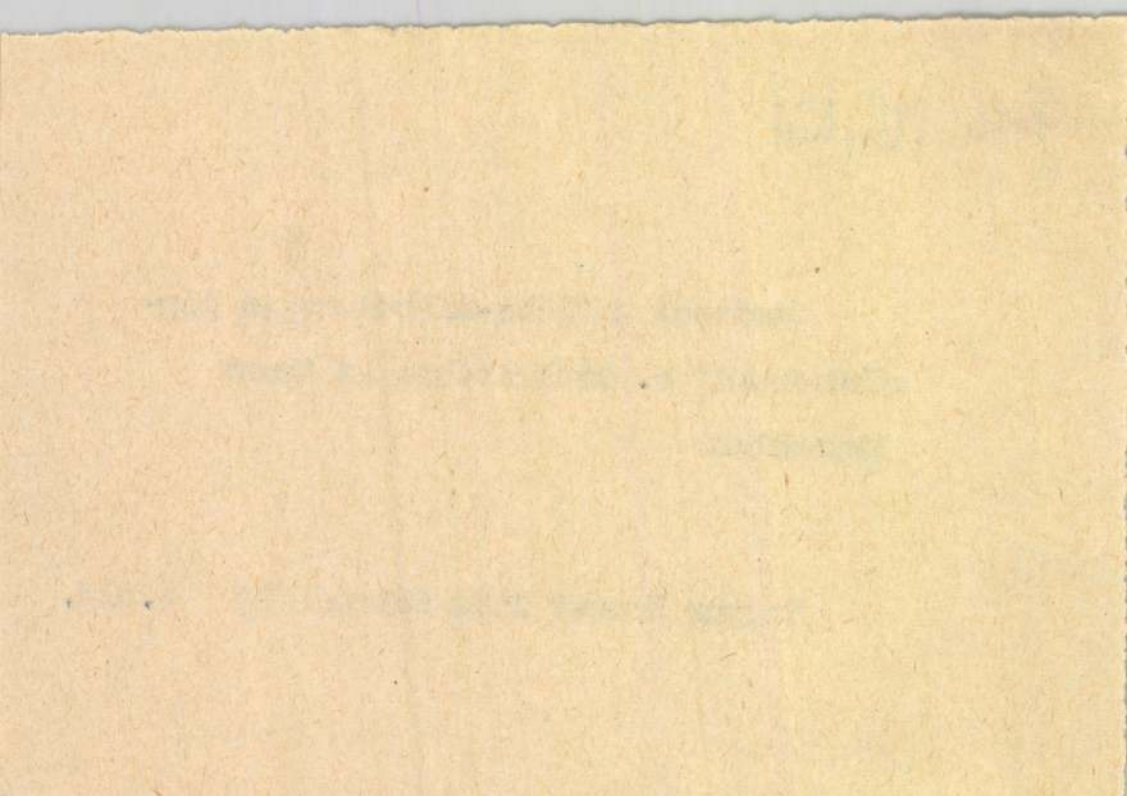
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

Tóth Merykét

Szeropel a "Bács-Kiskun megye képzőművészei" c. kiállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1972 február 23 4.old.

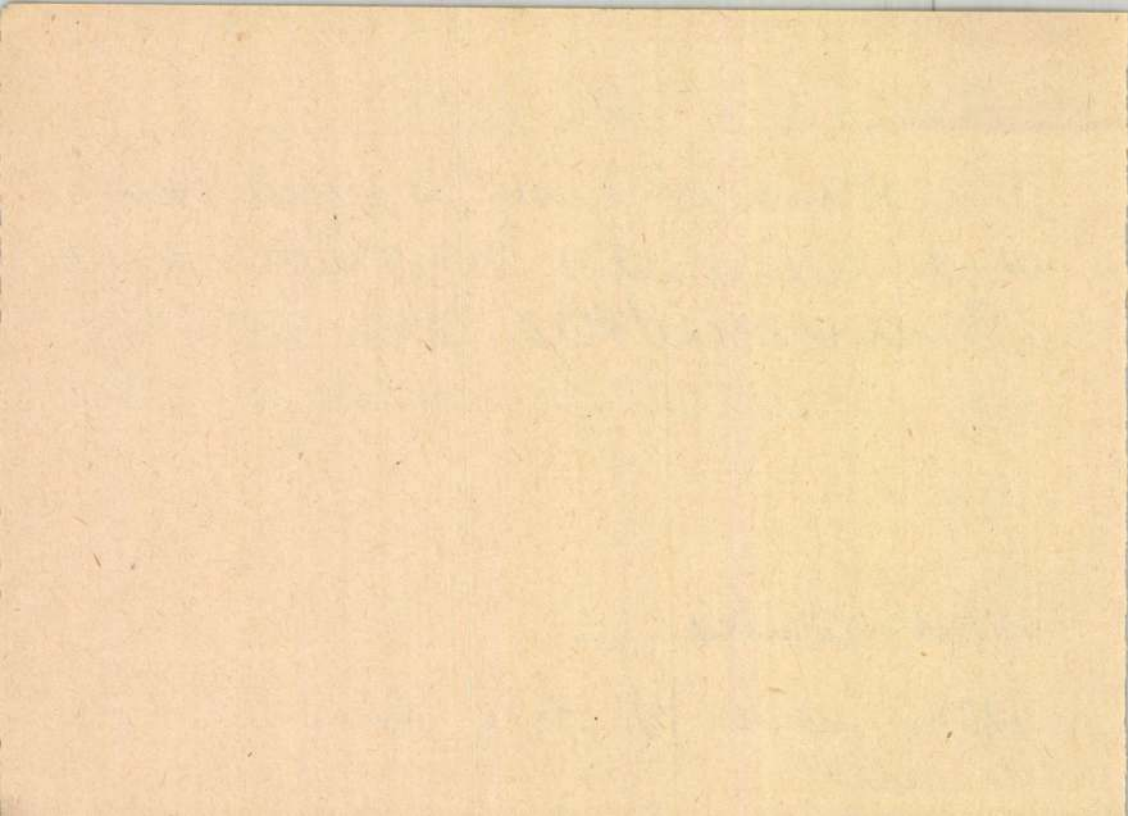

Tóth Mennyei festő

A sorakévi új kiállítás egyik helyiséget Galériaként a képrömvételek rendelkezésére bocsátották, ahol jellelges Tóth Mennyei festményei láthatók.

Képes Krónika

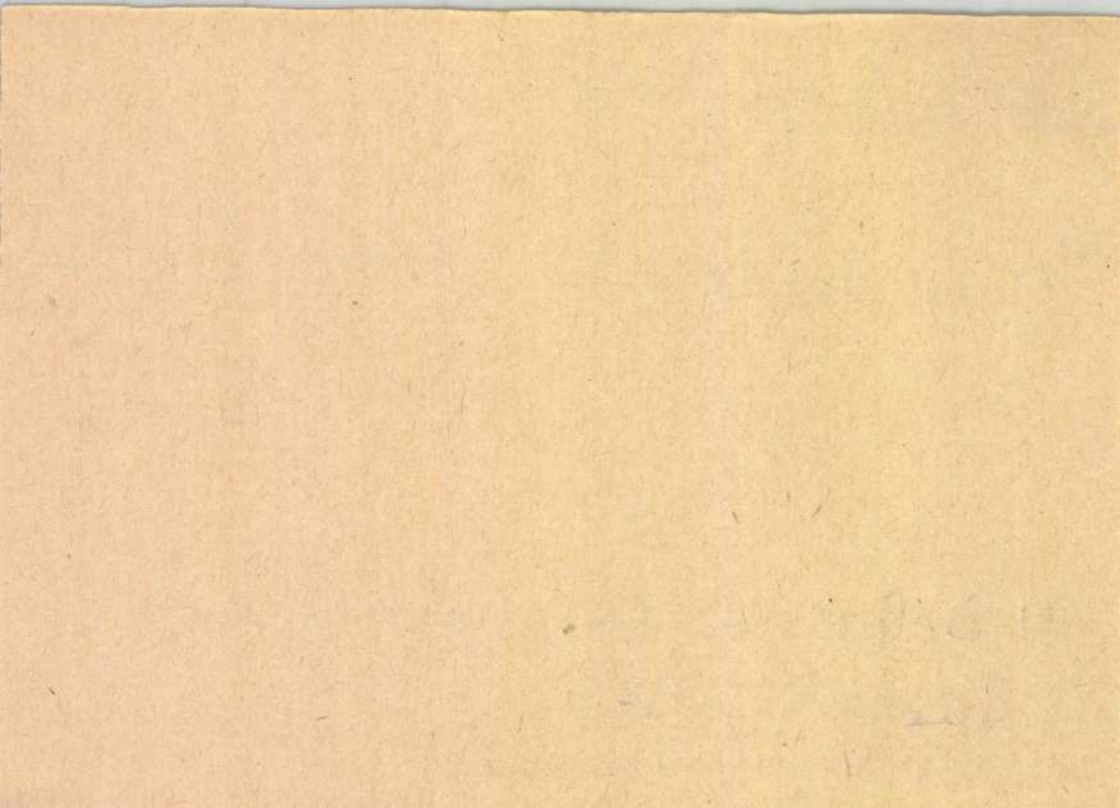
1944. júl. 6. TV. 19. 15. Kd.

Toth Neuyhet

Juro orlopoh olaj; 60x70

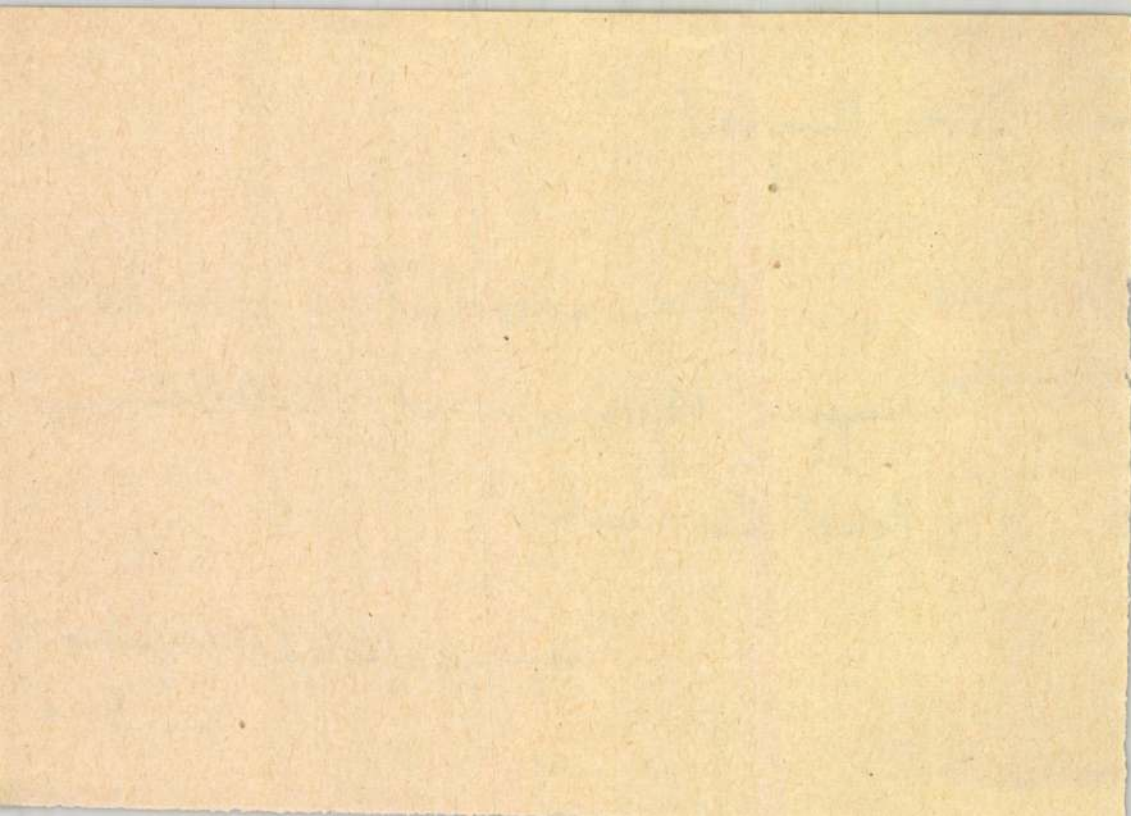
N. Debececi Oradga Nyabri
Tarlal 1974.

Töffe Margherit

Meinvi seepeluel a Bâcs-Kiszián
megyei keprömmivél yel Nálletásán az
Ernst Mircsomban

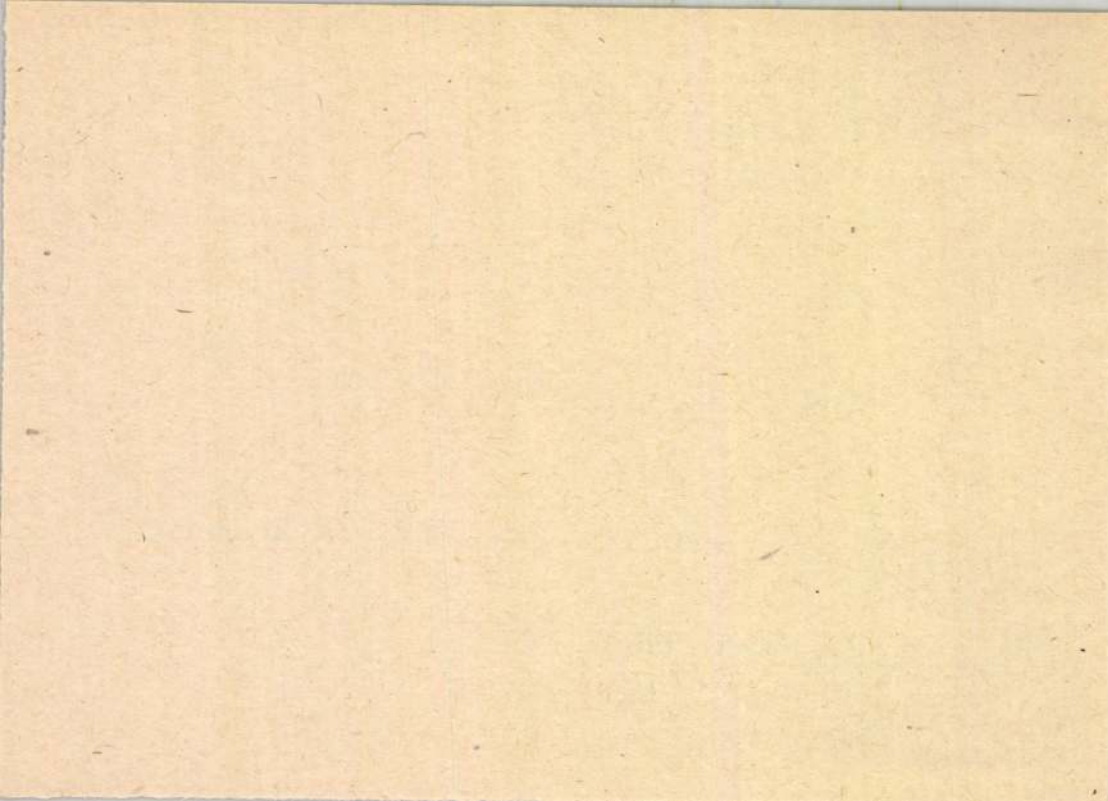
Vestmegyei Hölöp 1972 február 24
4. old.

Tóth Menyhért

Értekezleten bemutatott műve:
"Vespely," olaj, 130 x 90 cm.

Rozványi Műtár: Vásárhelyi öpi tétel,
Hódmezővásárhely, 1971

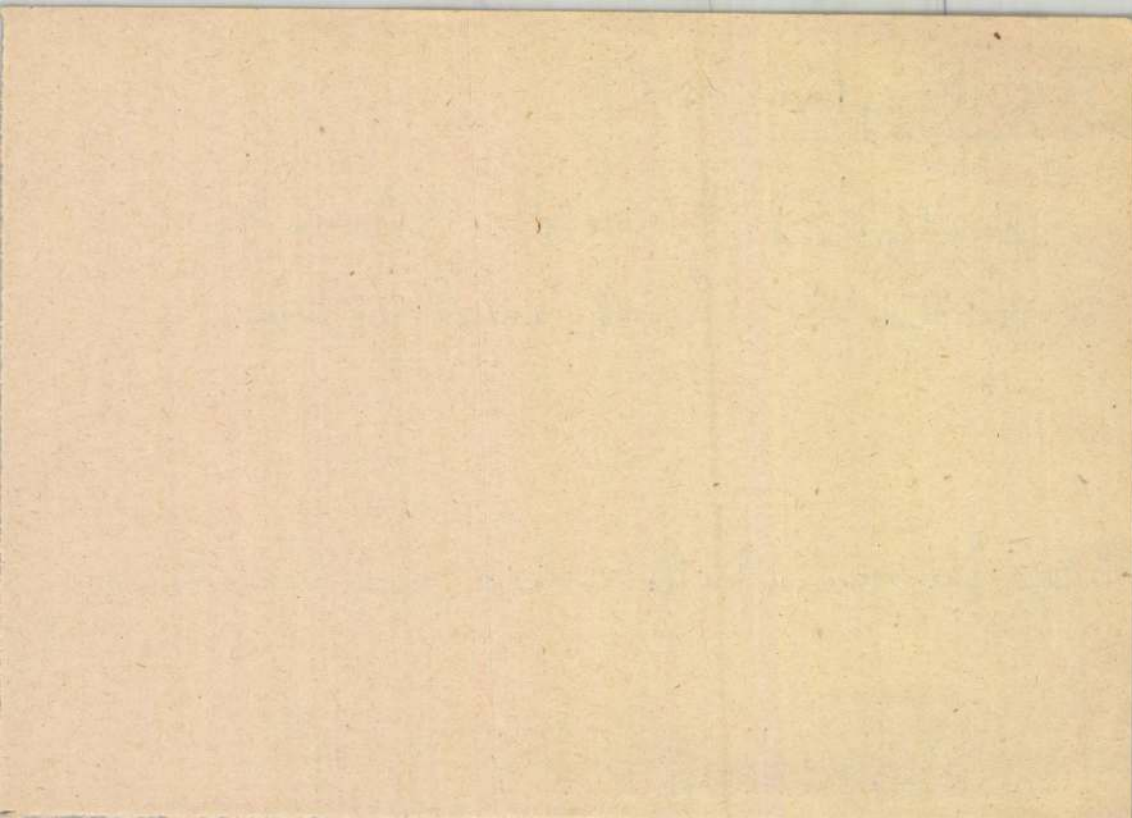
Tóth Mennyei, János

Kiállítás a Petőfi Emlékhelyi Múzeumban.
Megemlékezés: Csizik anyó c. képe.

P. Sücs Julianna: Kiállítások a peremkerületekben

7.

Népszabadság, Bp., 1972. jún. 6.

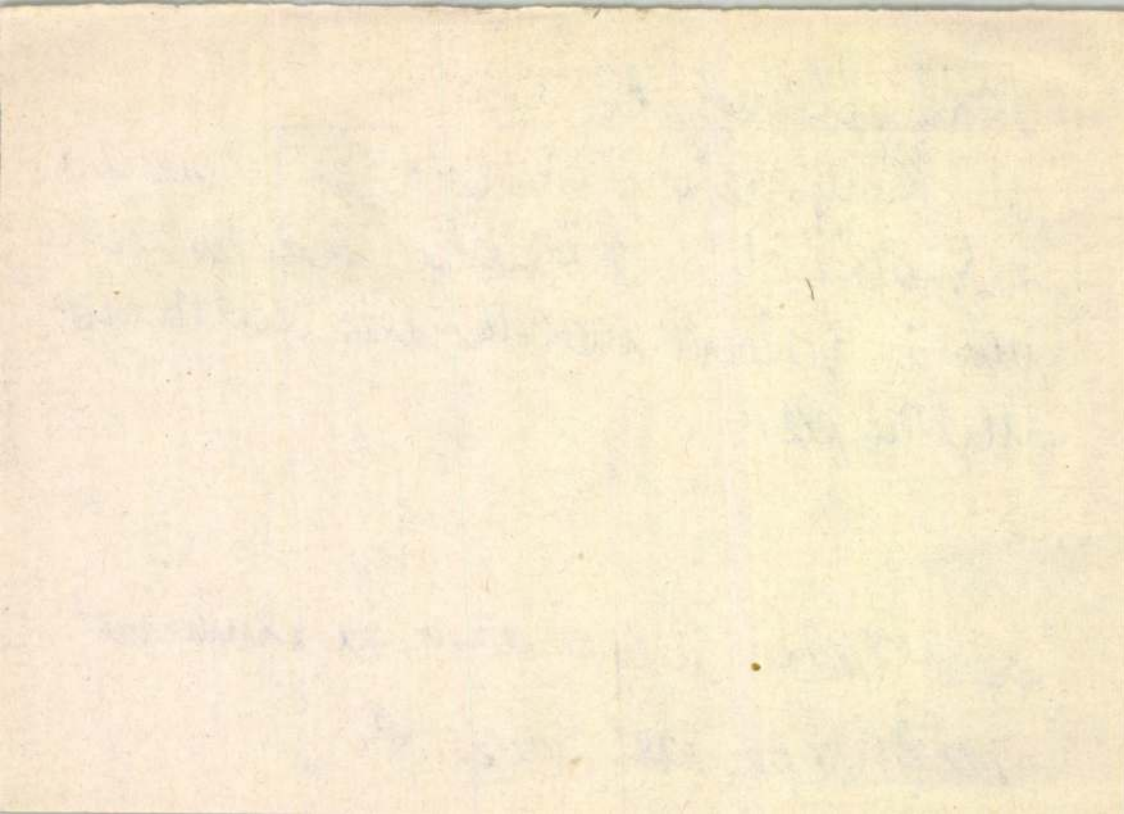

Táth Lengyel

a könyvtérre kiadott, "Lai magyar
rajzművészet" c. kötetben szereplő
művei. Kalocsa mellett kis faluban,
Miskén pót.

Szerkesztő: Lai magyar rajzművészet

Petőfi Könyvtár, 1942. máj. 28.

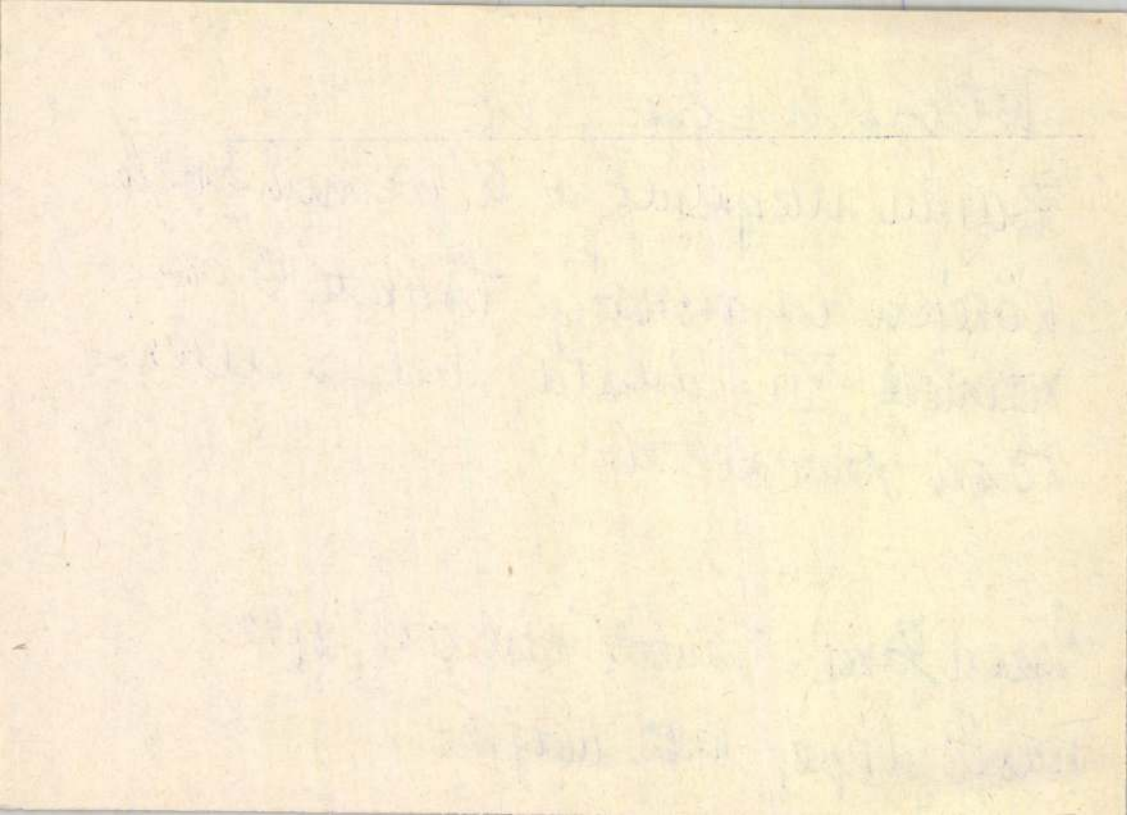

Táth Leánykötő festő

Baján megnyitott a képzőművészek
Központmagyarországi Területi Szerve-
zetének viii. tárlatát, melyen alkot-
ásai szerepeltek.

Kypai György: Területi tárlatok, 1942.

Petőfi Népe, 1942. máj. 28.

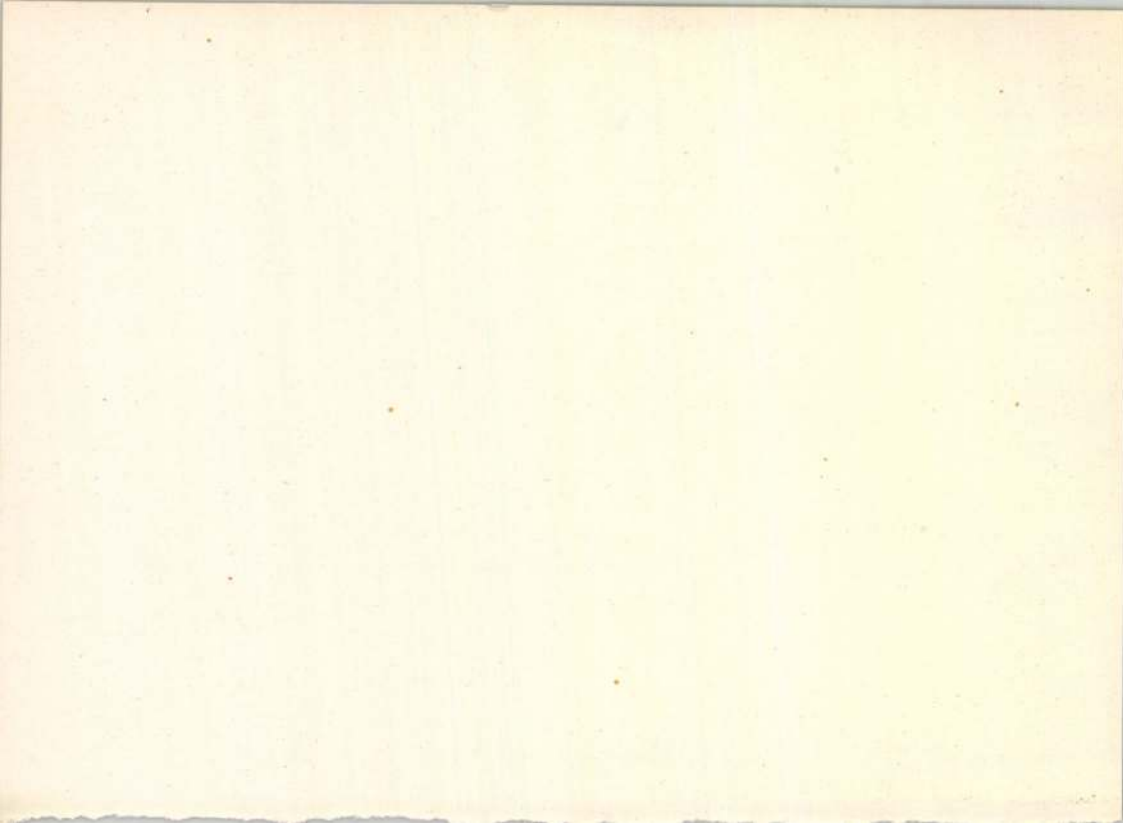
Tóth Menyhért, leda

Kiadás.

Nagy Zoltán: A 19. városrész helyi öni társulatból

7.

Népszabadság, Bp. 1972. október 27.

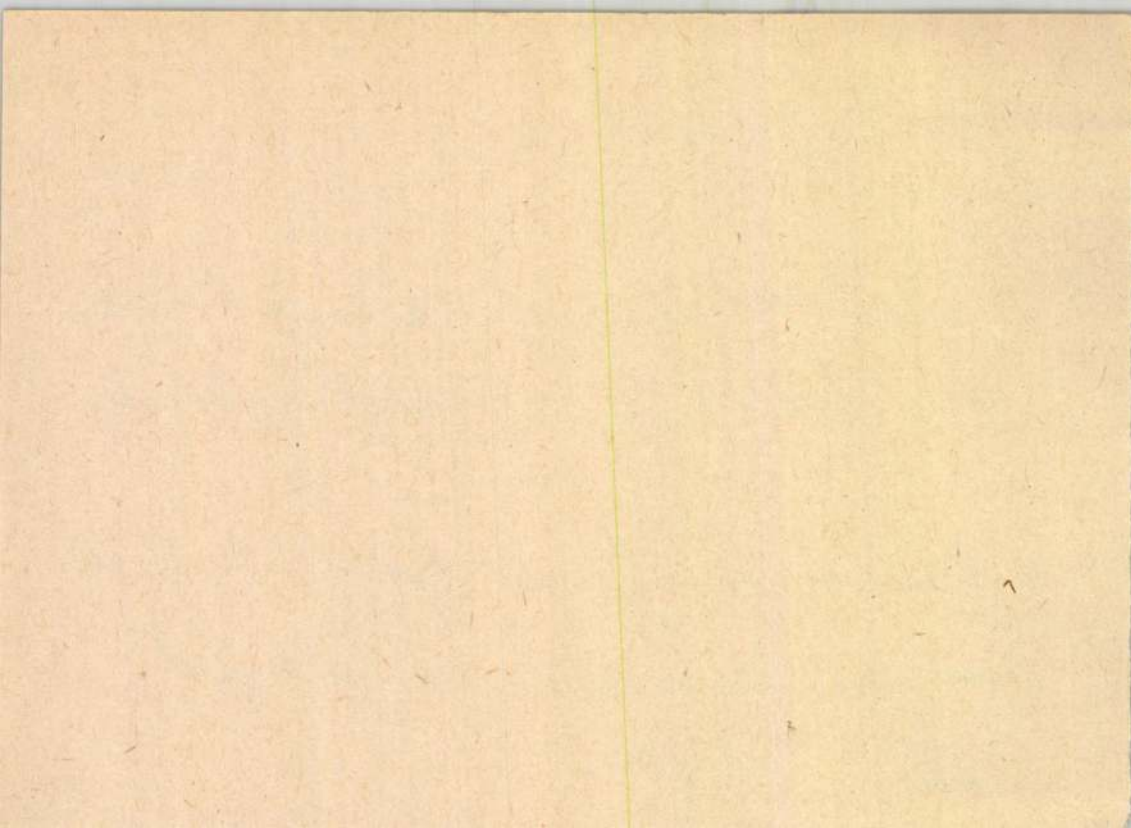

Toth Menyherd

műveit 1941-ben mutatott be dr. V. Spöck
úsré János n. 12. p. r. „Műborda” helyiségeben.

Messa László, Gernó's György, Epökei Fe-
renc sbb. : Gyudapest Lexikon, Gyudapest
1973. 1335P

8057

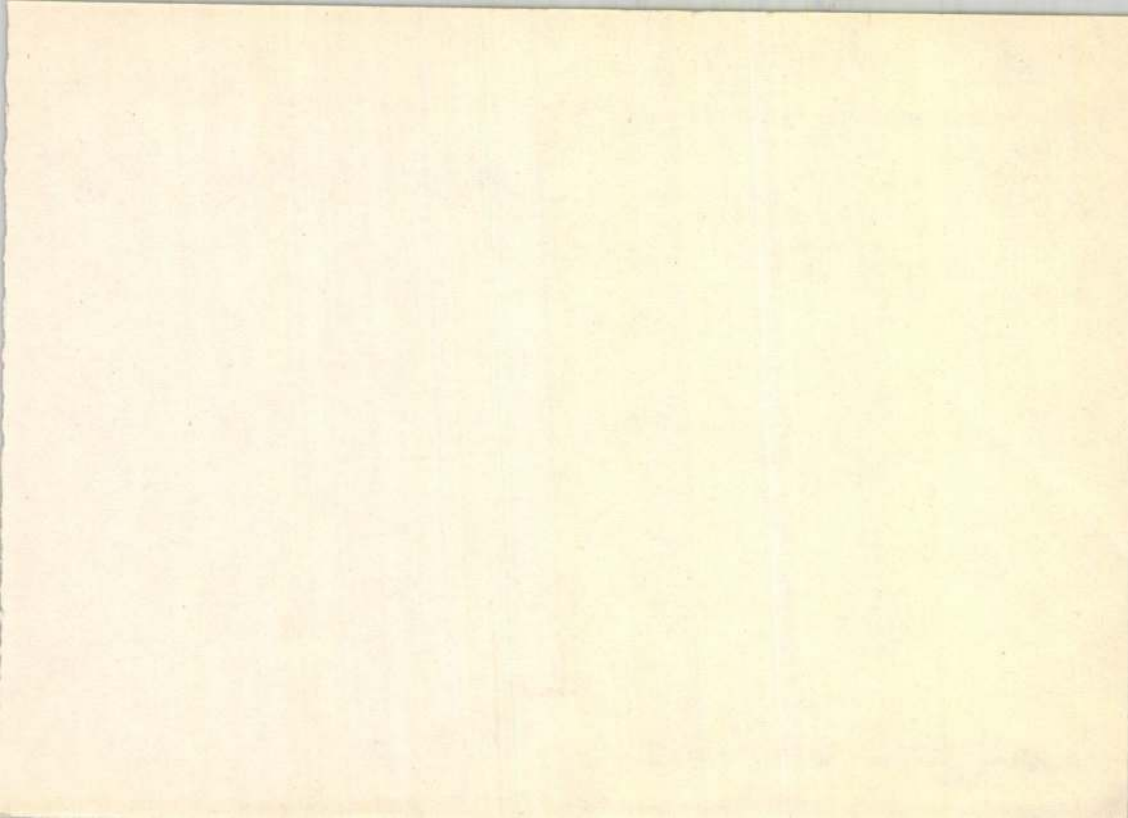
Göth Mennyhert
Ömön korralbi feher philisai banu
marad. Riset pekk a 19. hódmesövä-
sai helyi Össi Parlatan.

Haras Lúza : Mállitásvil biállitásva

Magyar Hírnap

1972/310

6 old.

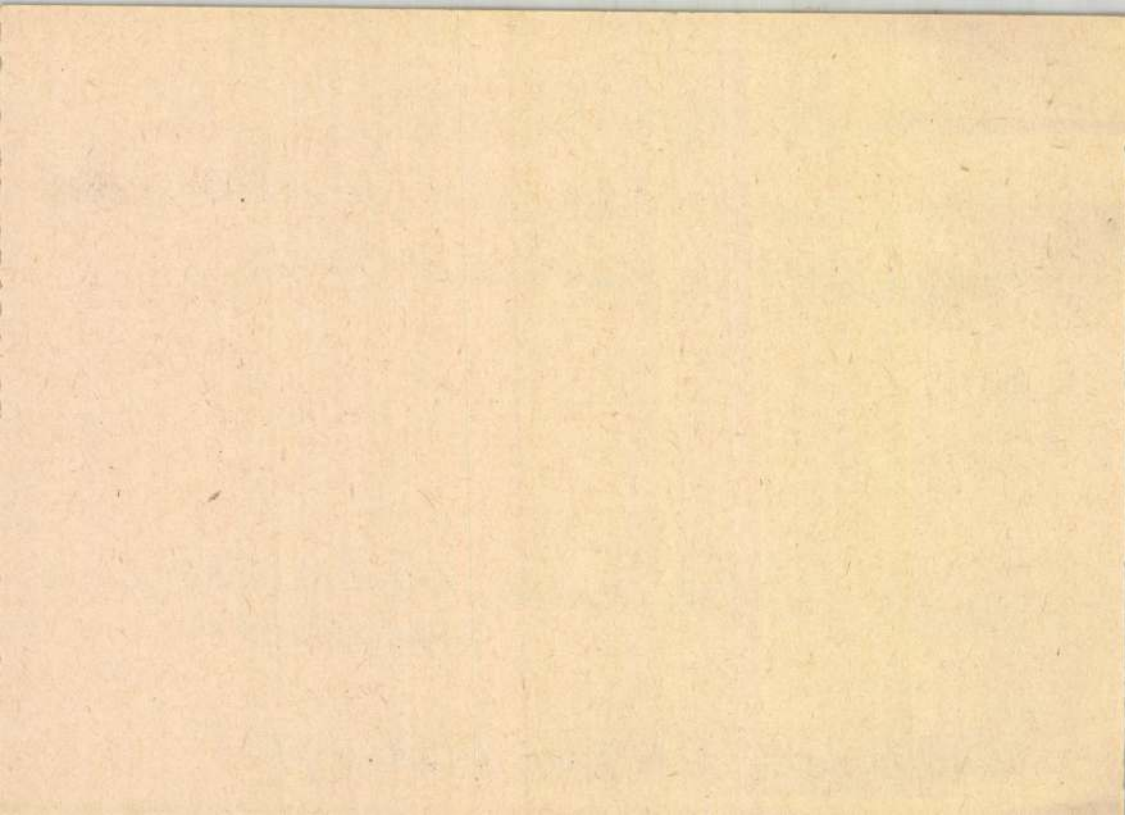

Tóth Mennyei Sándor

a XX. kerület Tavaszi Tárlatán műveit
megvevőnek, a műveit festőnek.

Szonai Miklós: Tavaszi vándorlatok a
tárlaton.

Tettmayeri Gyula, 1944. ápr. 9.

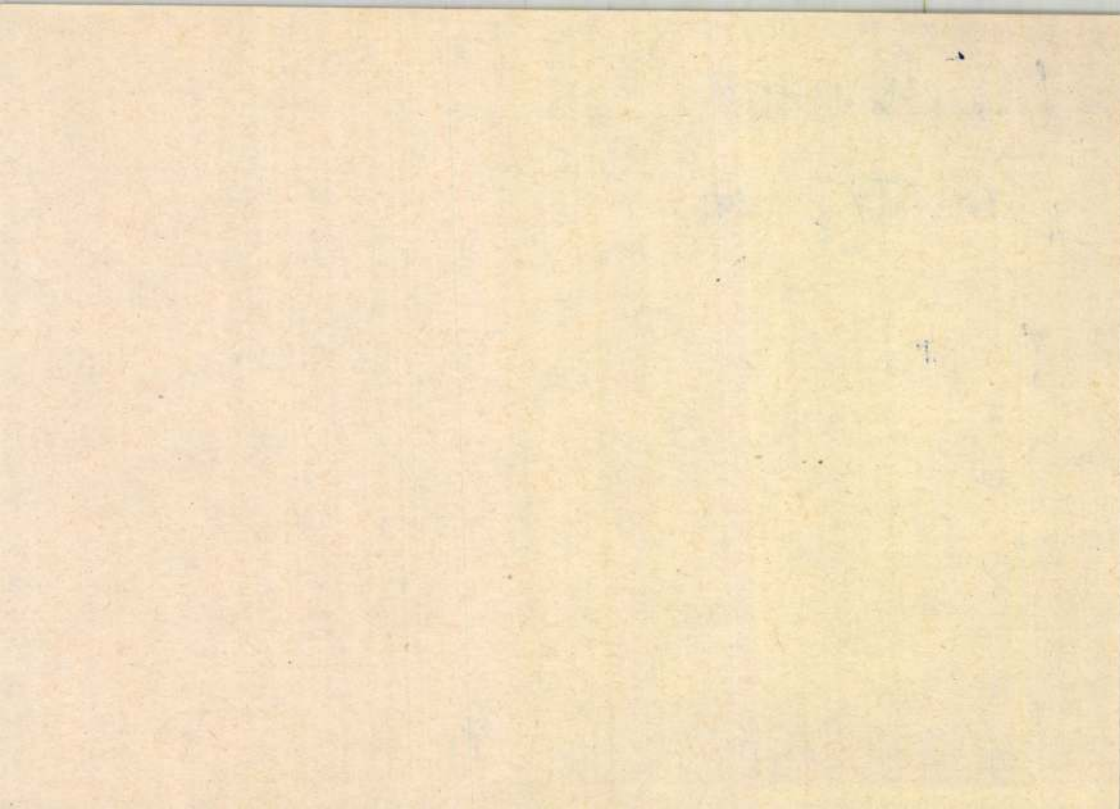

Tath Menghent

"Parasitfej" 1964

(seper.)

Permisiaes, 1941, Jan. 11.

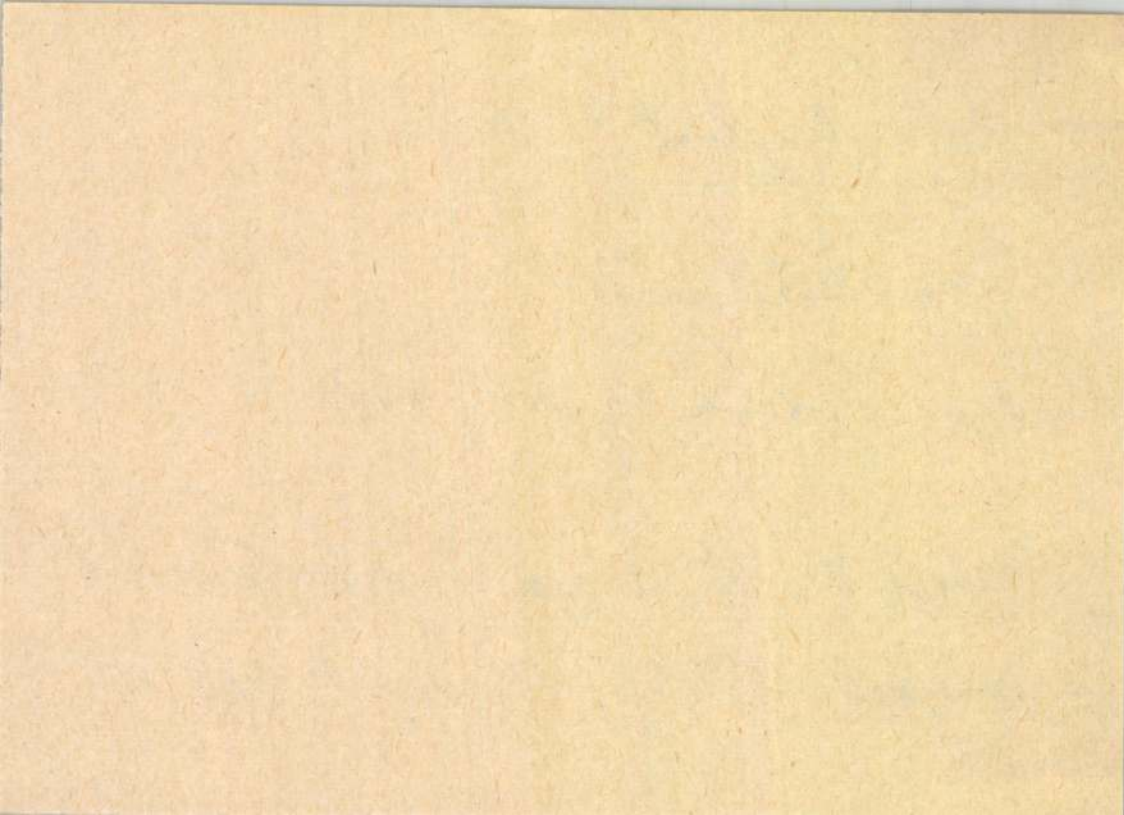
Tóth Menyhért

Depressziótt műve:

98. sz. „Ember a víz előtt”, stb.

Gálghy J.: A „Magyar Depresszióttművészetéről”

I művészetkiállítás, Budapest, 1946. VIII.

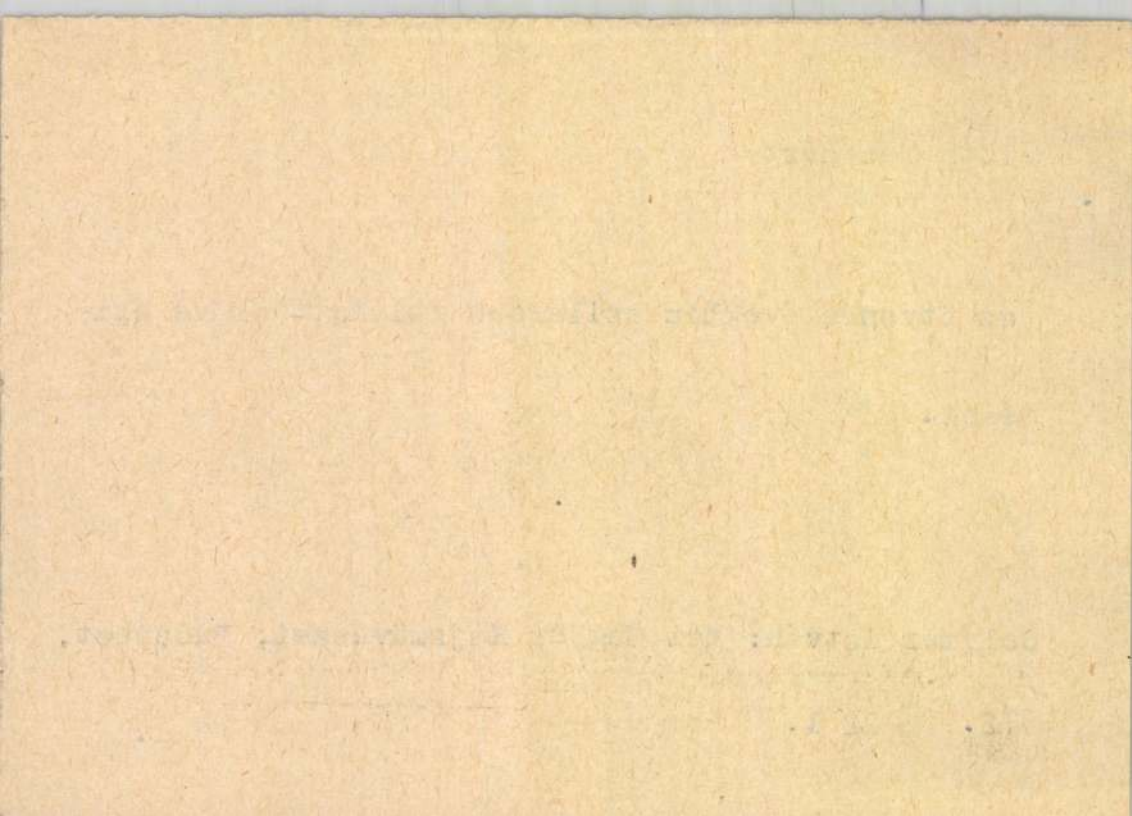
„Tóth Menyhért

az ötvenes években szilárdan folytatta műve építését.

Solymár István: Mai Magyar Rajzművészet, Budapest,

1972. 22 l.

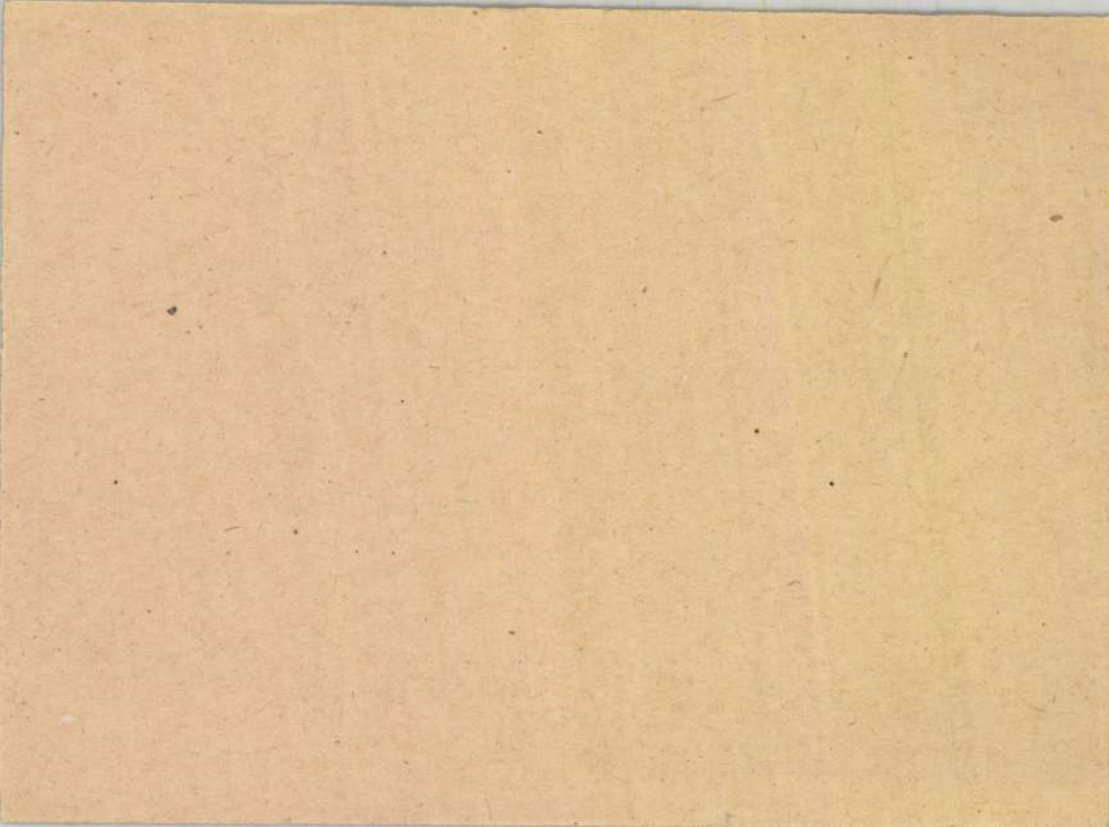
7 l.

Töth Neelydort

Vahdohelzi Kapan nepr.

Tarvni Tarlat 1927 - Soolud - Keiskamit

Tölkü meşhür

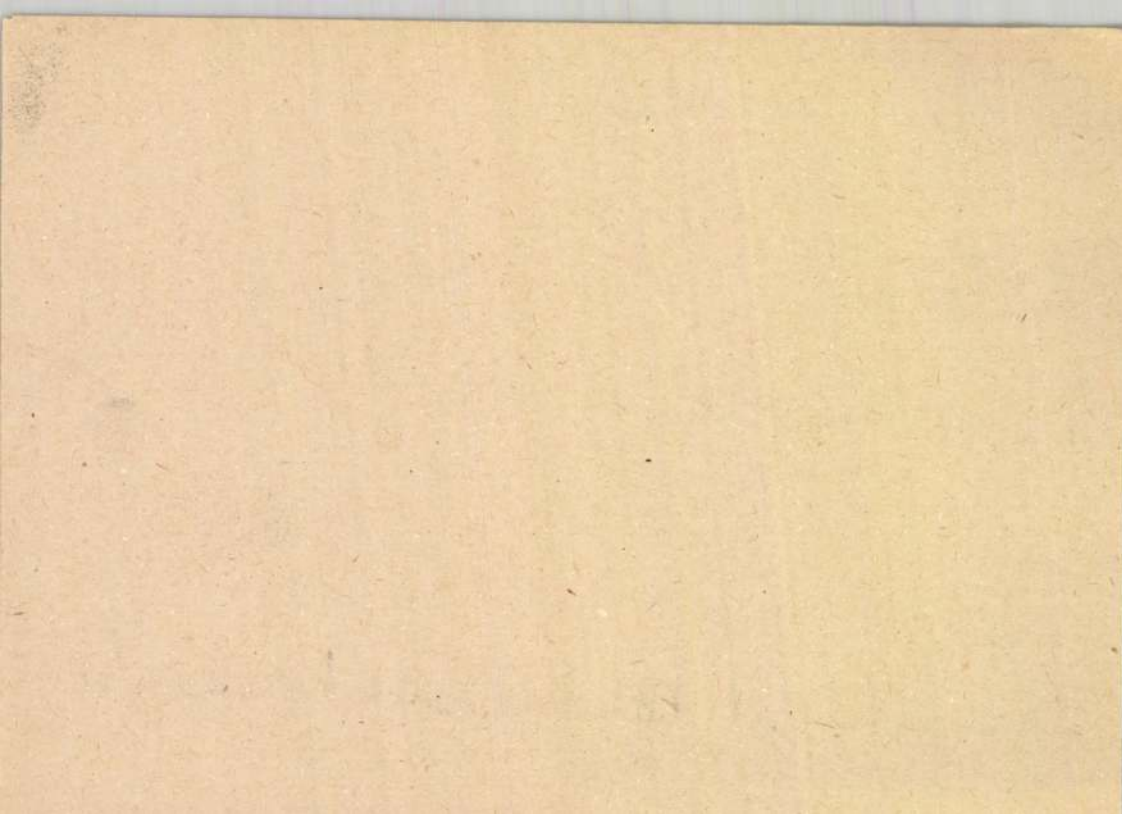
1. Karabük

6. sayı

2. Cıllayok

4

Tarafına Tölat 1911 buluk - Keskenet

Tölkü Meşhürü

1. Vâdâhedezi kapuk olan

2. Hal

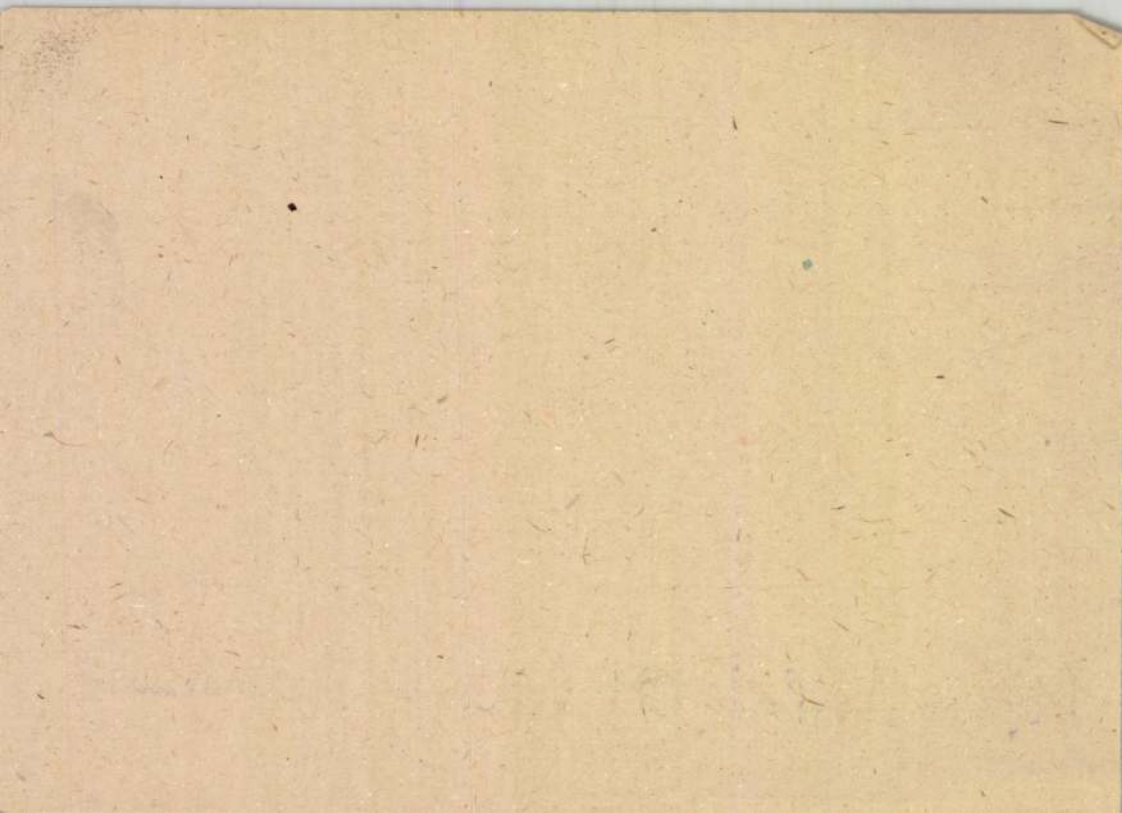
—

Tarâni Tâlat 1911 boluk - Kerkemüt

Töth menyét

Asszonyok - olaj

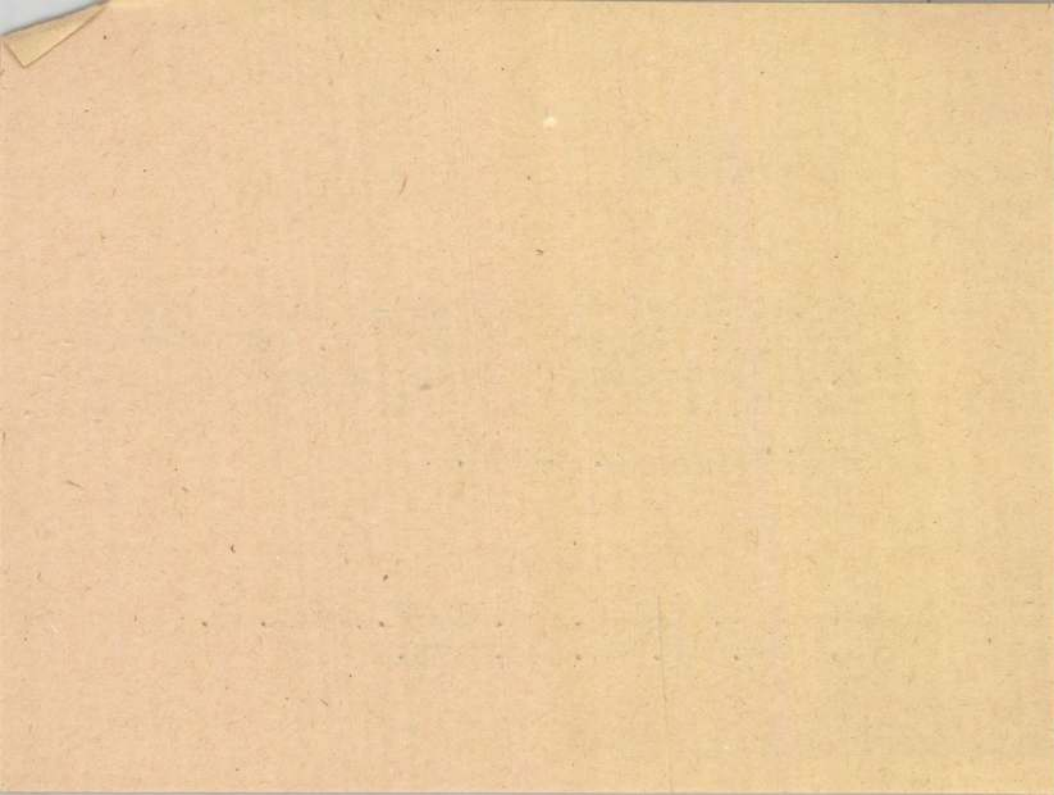
Törvényi Törlet 1941 Szlovák-Köszvény

Tóth Menyhért

"Különös lírai festményei"-t említi meg Szabó György: "Megyei tagolás" c. beszámolójában, mely az Ernst Múzeumban rendezett kiállításról, s az ott szereplő művészekről szól. Képzőművészet c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 4.
XVI. évf. 10. sz. 12. lap.

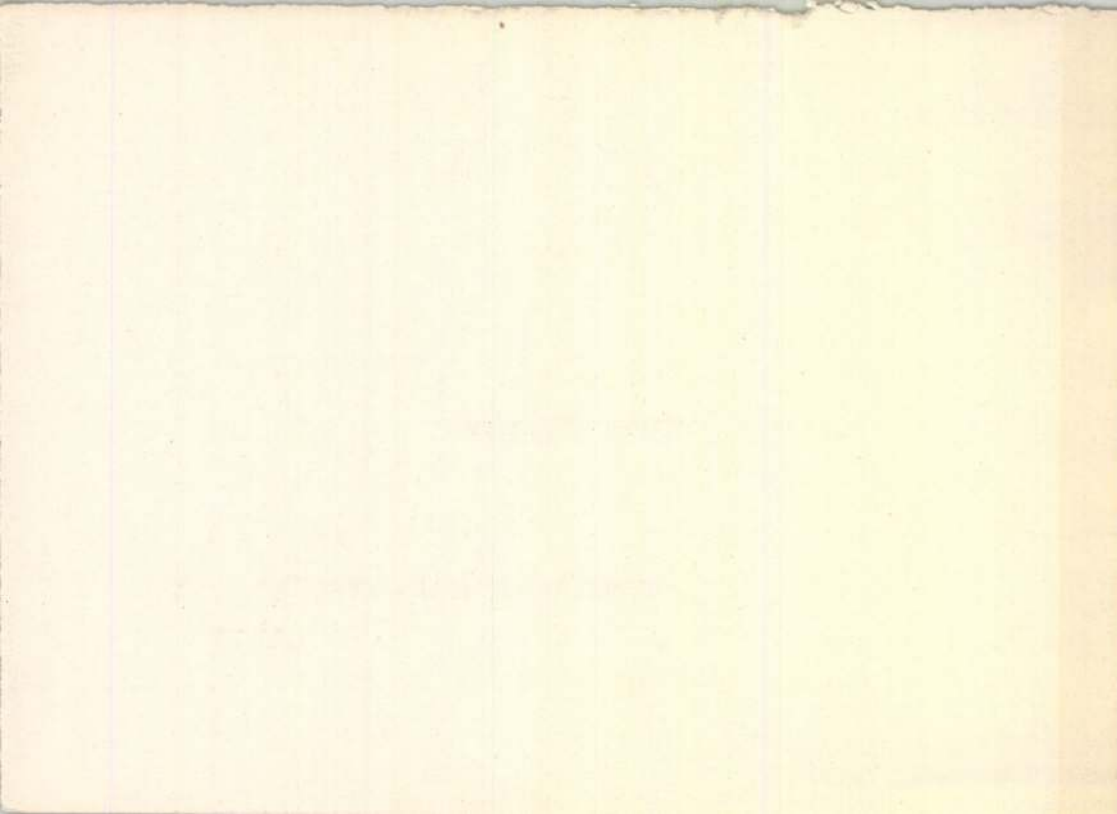
Toth Margherit

neve említve

Művészeti Értékelési Bizottság

1972

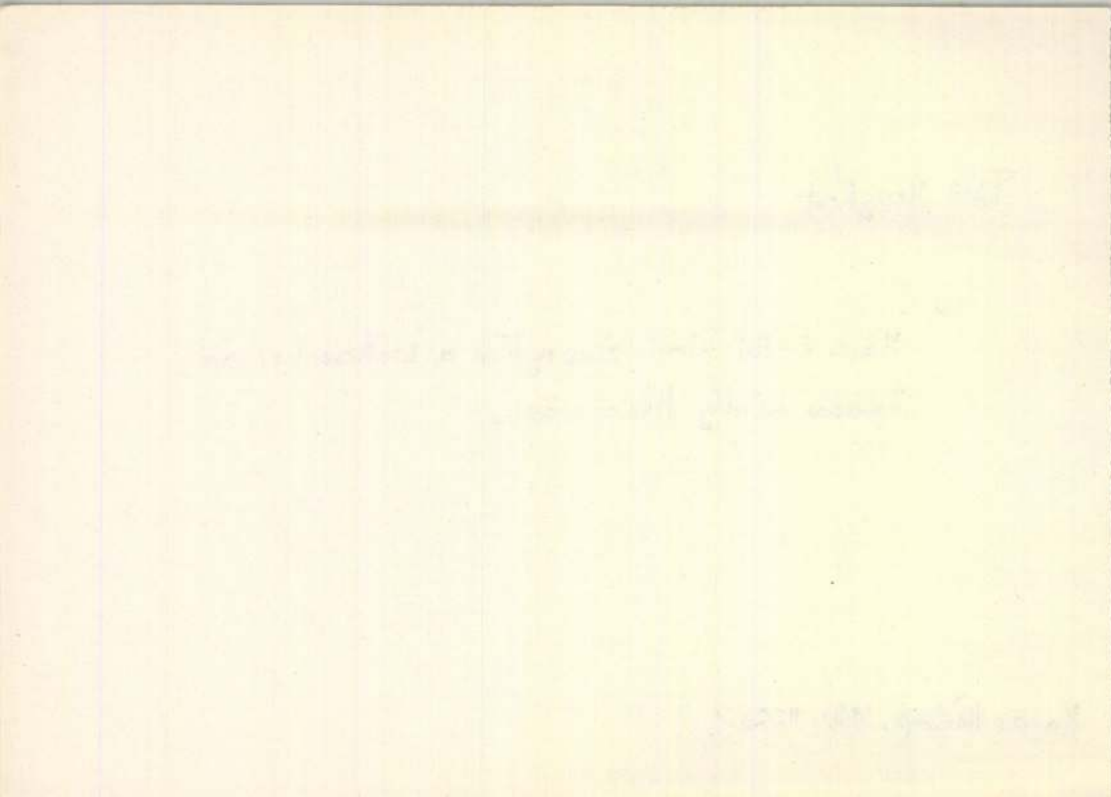
306, 317. old.

Tóth Meczhest

Márc. 8-án kiállításon nyílt a székesszéki
István király Múzeumban.

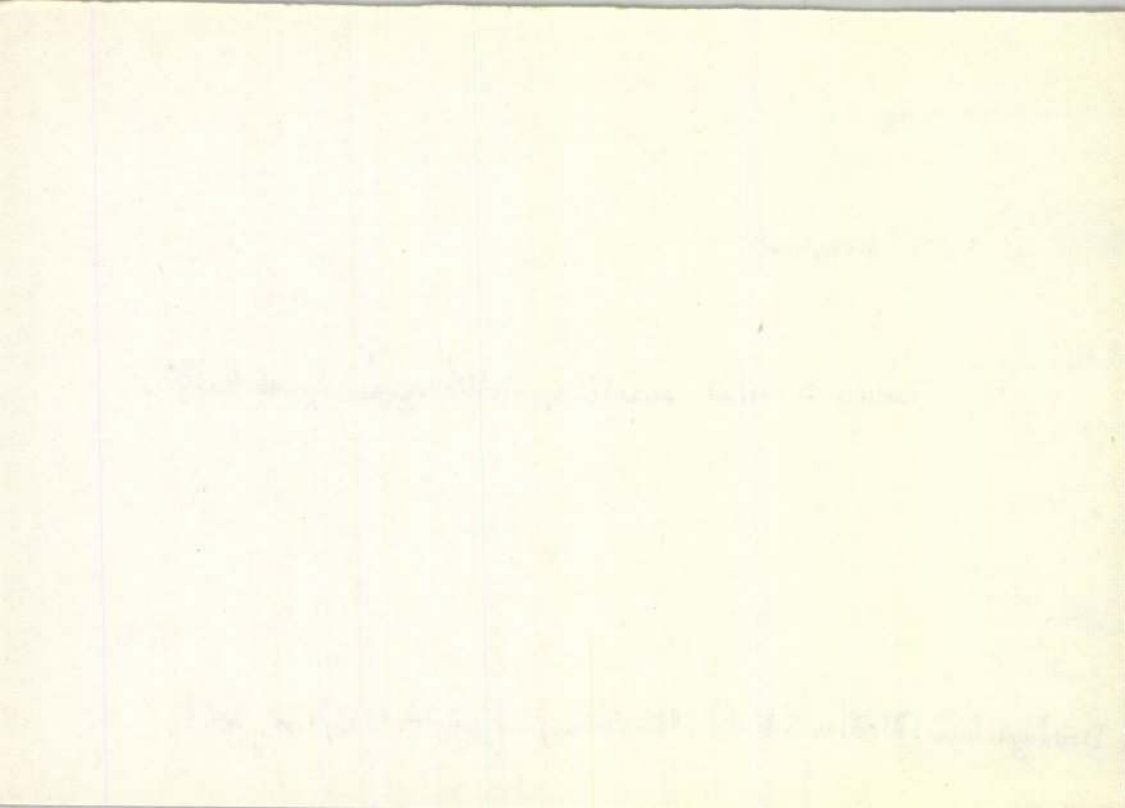
Magyar Hírlap, 1870. III. G. S. 6.

Tóth Menyhért

Wéres Sándor munkáns, önálló egyéniségnek tartja.

Dévényi János: Wéres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4.sz. 49. l.

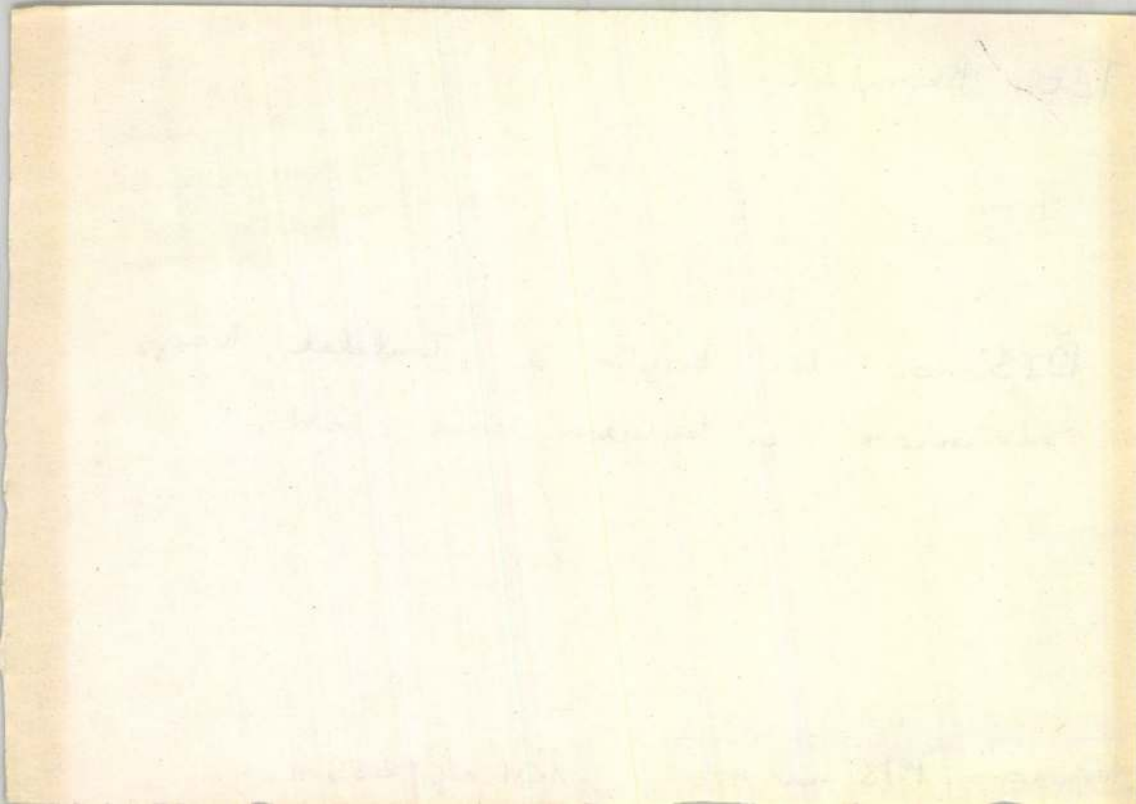
Tóth Menyhért

1973. nov. - ben Bajón a "Törtélet Nagy
Működéséről" c. tárlaton részt vett.

Népművészet, 1973. nov. 4.

101. old. 259. sz.

92.

Tóth Menyhért, Jrtó

800 000 Ft. értékű festményt
vásárol a 70 éves művénytől
Buzsáki-Kishaza megye Tavasza.

- : a Nyolcszáz éves...

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 12.

10th of the month of 1861

Received of the
Hon. Secy of the War
Dept. for the month of
August 1861

the sum of \$100.00

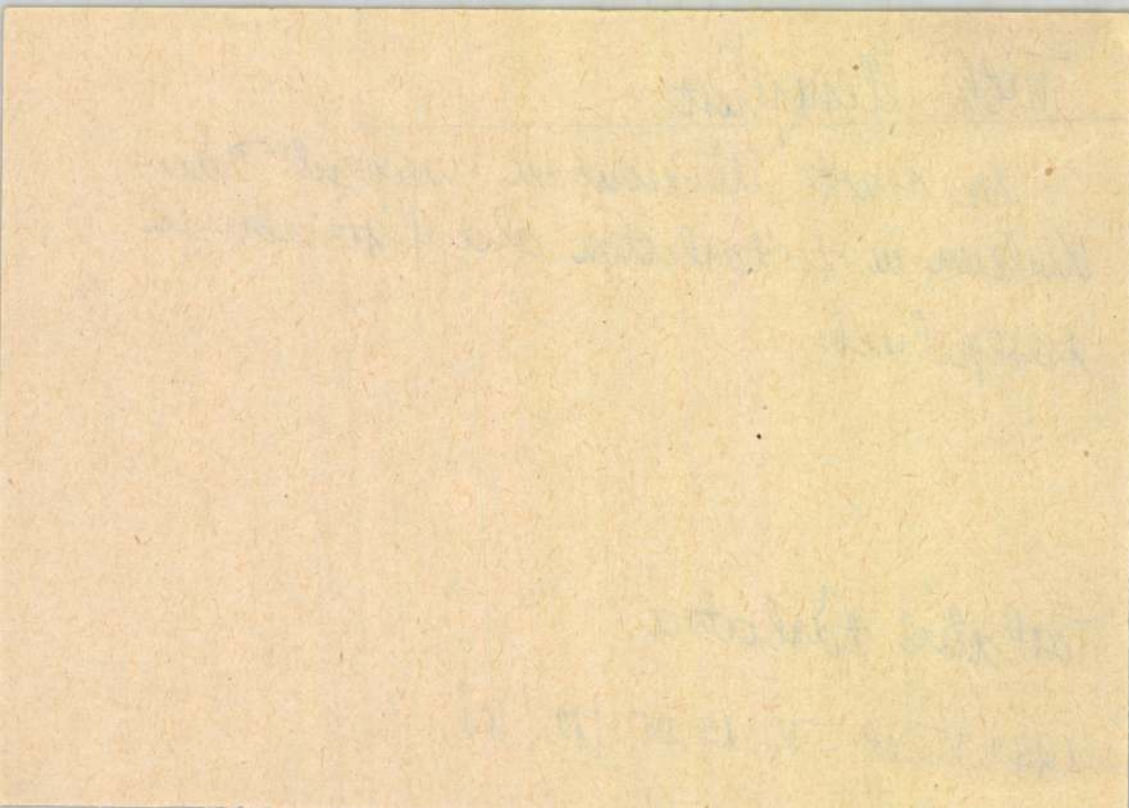
for the month of August 1861

Talk'lemyh'ist

An krost lixerumban meqyilt Baci-
Kiskun m. i t'arlaton olajfestuényei
resepelnek.

T'arlat'iol t'arlat'ra.

1942. III. 18. TV. 14.25 | 12 | KJ

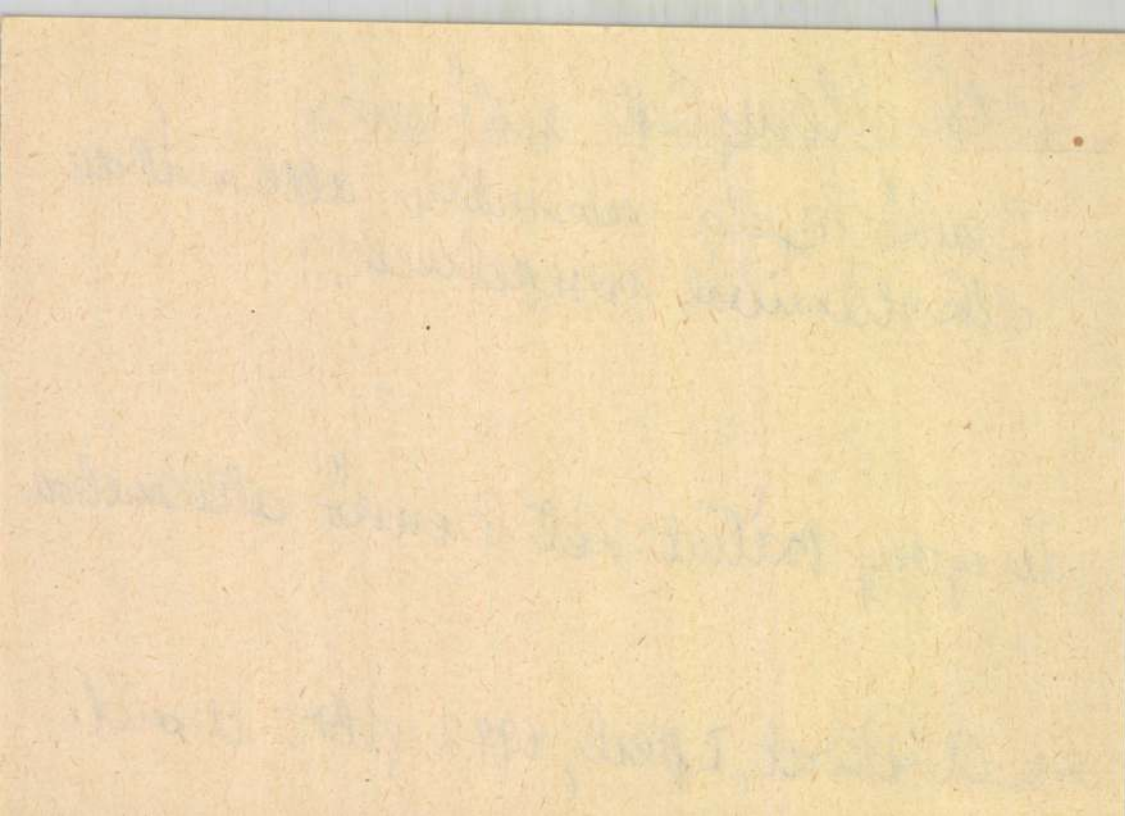

Tóth Menyhért festőművész

Beukó Gyula művészettudós által
alkotott műveket megjelölték.

Magyarországi Művelődési Minisztérium által.

Magyar Művelődési Minisztérium, Budapest, 1942. február 11. old.

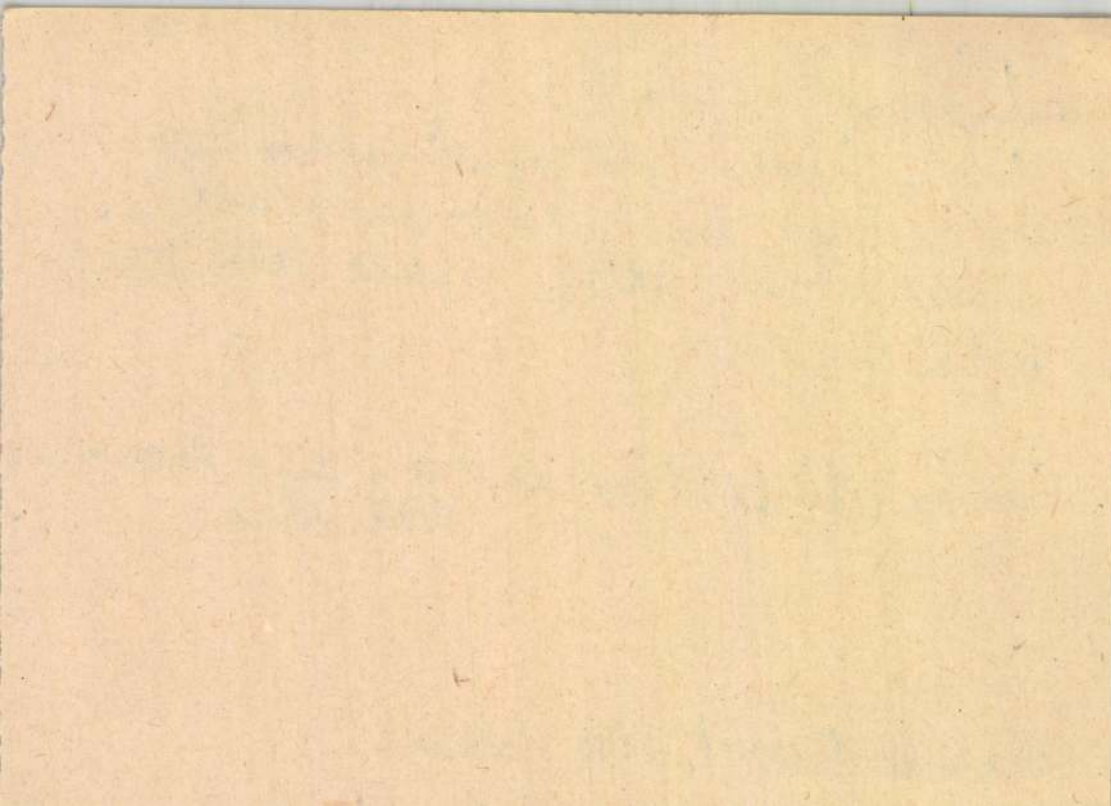

Tóth Lényhést

Bács-Kiskun megye képrövidítési
bizottsága nyílt meg az Ernst
Museumban, ahol képi szele-
ktáltak.

Szavazólista: Bács-Kiskun megye képrövidítési
Bizottsága.

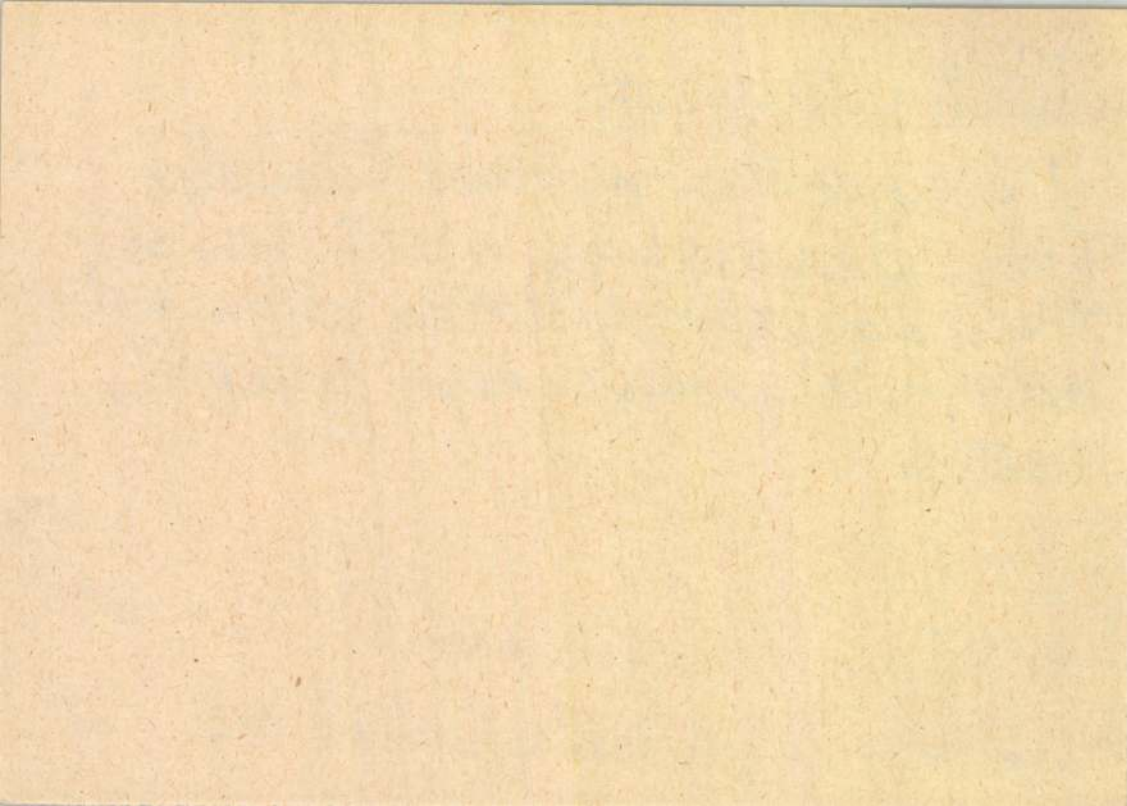
Magyar Nemzet, 1942. febr. 23.

Tóth Illusztráció

A Magyar Képzőművészek Szövetsége
Közp. Magyarországi Területi Szerveze-
tének legújabb tárlatán virágcsud-
életi, — „nyarág”-képe szerepelt.
(Emléke).

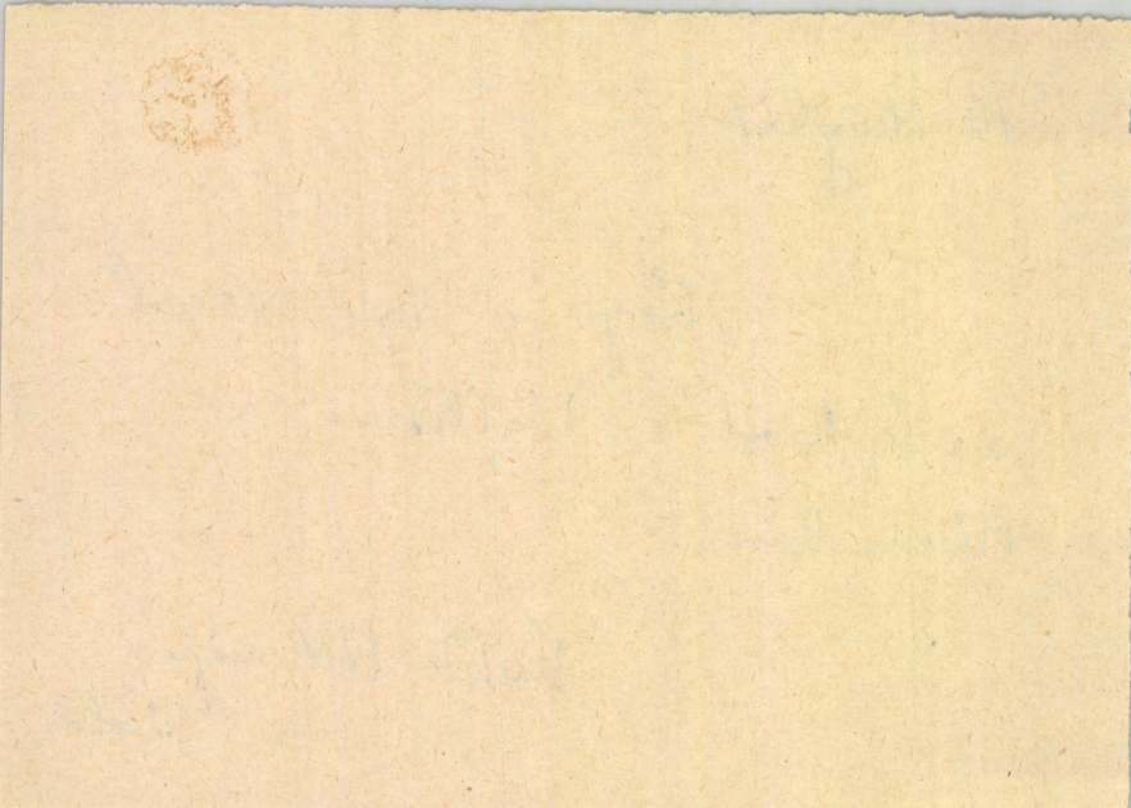
Sz. Gy.: Egy tárlatról, amiért bár volt.
Szmozsillyei Művelőd. Szobor, 1942. júli.

Tóth Margit

"Könyv" c. képe szerepel
az "Új Képek" c. Walltison a
Műsorban

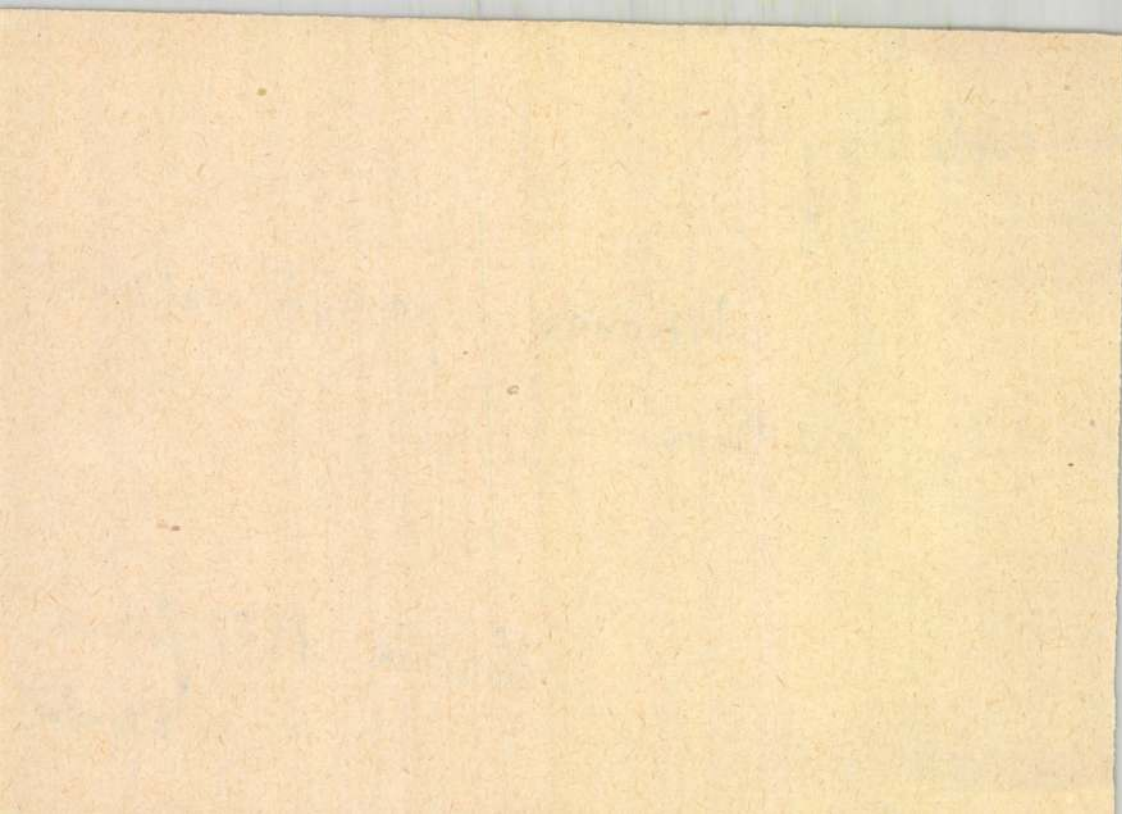
Kutya 1971 május
29. old.

To the Members

Visionaries parayhi realization
emulate

Krishna 1971 February
24. old

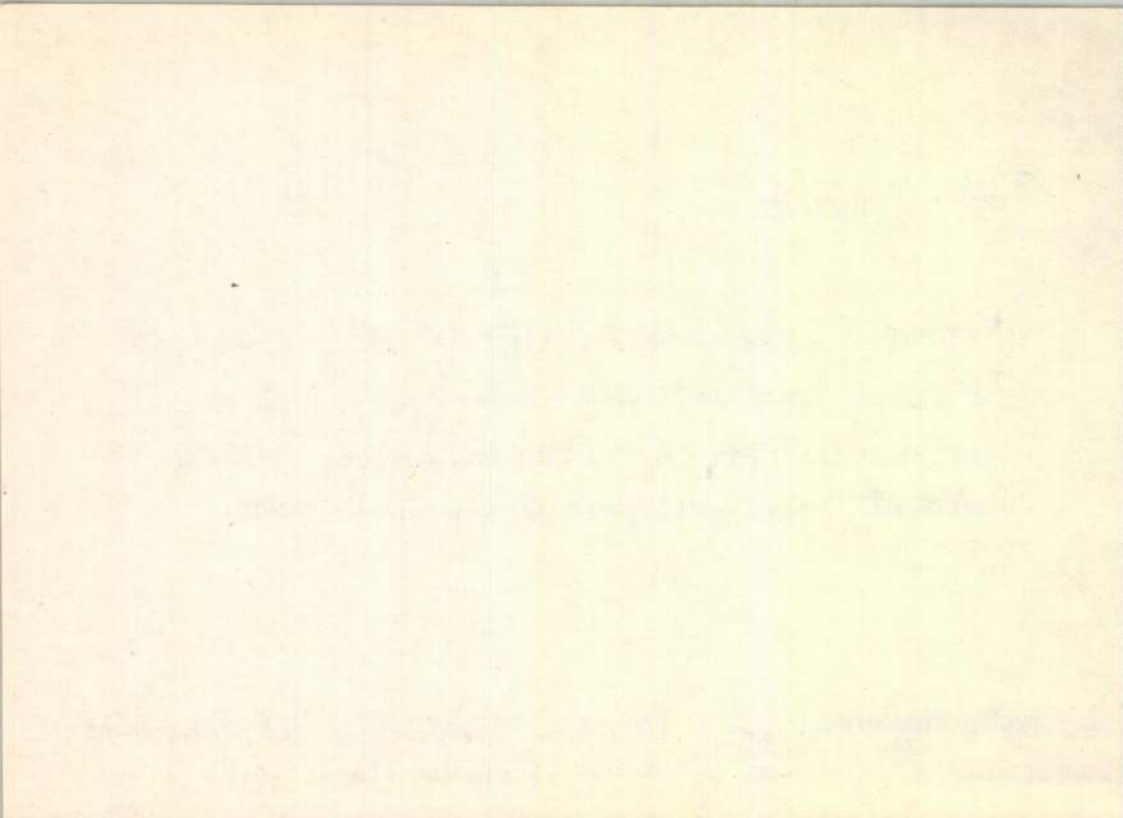

Tóth Mezőhegyest

1.

Mestere, Vaszary János ismerte fel elhivatottságát.
Főiskolás kora előtt súlyos betegségen és fizikai in-
zultuson esett át, ez a főiskolás életben éreztette
hatását. Néhány rossz parasztiok gyermeke volt.

B. Supha Nagolka: Tóth M. kiállása Székelyföldön; Kézíróműve-
leti Almanach 3; Corvina 1972, 23 o.

Tóth Menyhért

Amputáltan mezci, kesti munkát végezt, hogy mesterségesen a festőkre, udzsonra ualót. 1970 dejen volt a jelselt kiállítás, as István Kisaly Múzeumban. 1964-ben Hód-mesővásárhelyen, majd Miskén, Kalocsán (1968) és Budapestén (1969, Hazafias Népfeszt) állított ki.

B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért kiállítás a Szekesfehervárott;
Vérsőműv. Almanach 3; 13. C.

1870

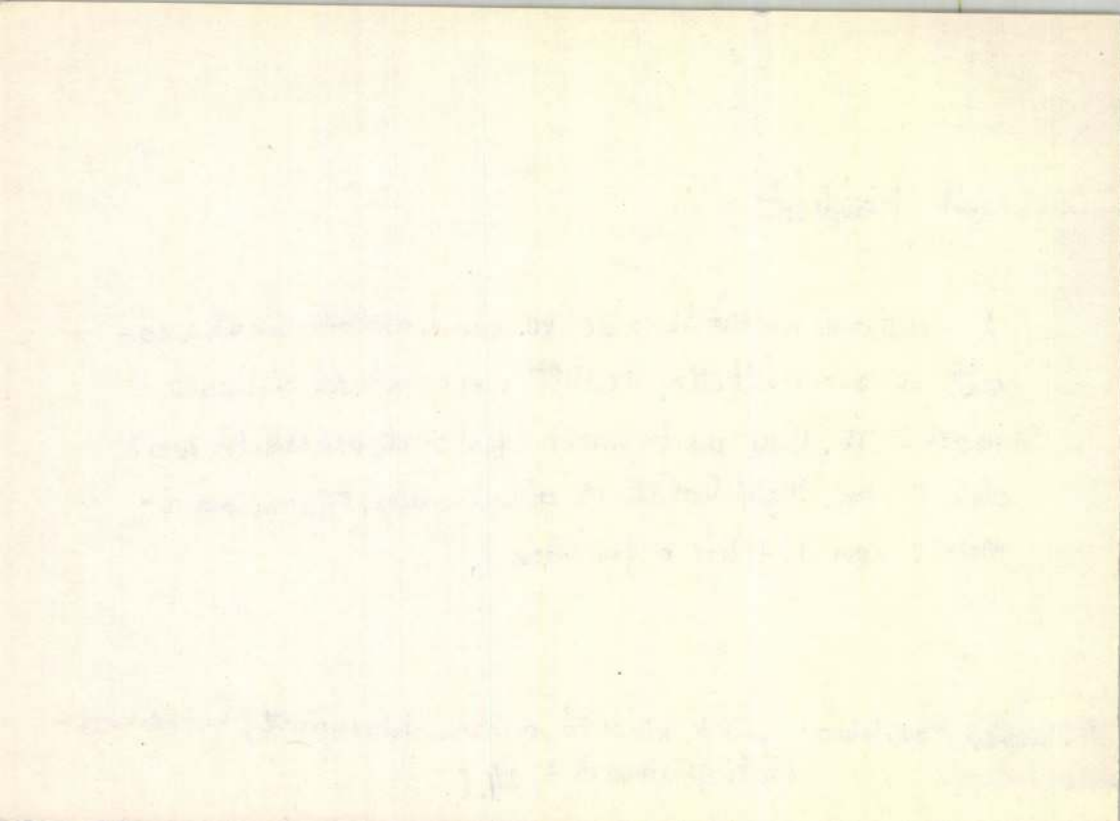
Received of the Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000.00 for the
purchase of the U.S.S. Albatross
for the purpose of the
U.S. Fish Commission

Witness my hand and seal this 1st day of
January 1870

Tóth Meryhert

A mustani kiállítás a 30-40 évvel ezelőtti munkássá-
gát is szemlélte. Festett successióban stilizált
képeket is. Nem volt "nais" festőnek nevezhető műt-
ekhoz sem. Majd hatott rá a kubizmus. Egyéni sün-
dellete van ("fehér a fehérben").

B. Supka Magdolna: Tóth M. kiállítása Szekefchei várárt; Képzőműve-
szeti szemle 3, 24. l.

Tóth Meryhést

Figurái között néháy parasztlak, gótosok megjelölésük, aszokú dőlbenet nagy álmodás. Nem „tematikus munkabrásolást” fest, hanem — a létet.

B. Supka Magyarok: Tóth M. kiállítása Szekesfehervárott; Képzőművészeti Almanach 3; 25. l.

John T. [unclear]

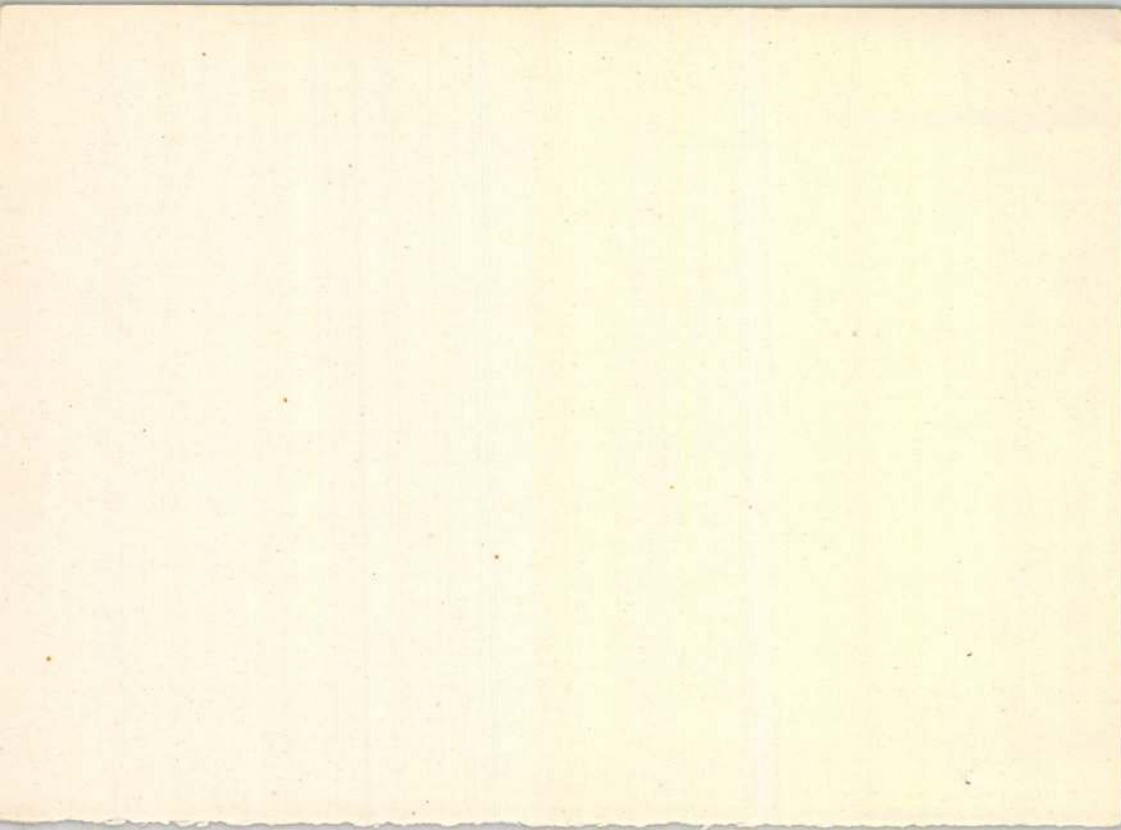
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst. and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

Very respectfully,
John T. [unclear]

Tóth Menyhért, parantfesto,
szobrász

Kiállítását a Szepel Galéria rendezte
meg. A most 70 éves mester első túrlata 1964-
ben Hódmezővásárhelyen nyílt meg. Ekkor
fedték fel. 1969-ben Budapesten, 1970-ben Békes-
fehérváron szerepelt. Képeit kalotna környéki
motívumok költik meg. Szobráiban több a szemé-
lyes mondani való. Pl. az Aldorot.
Nagy Zoltán: Népszerű s' a népművészet

Népszabadság, Bp 1972. nov. 22.

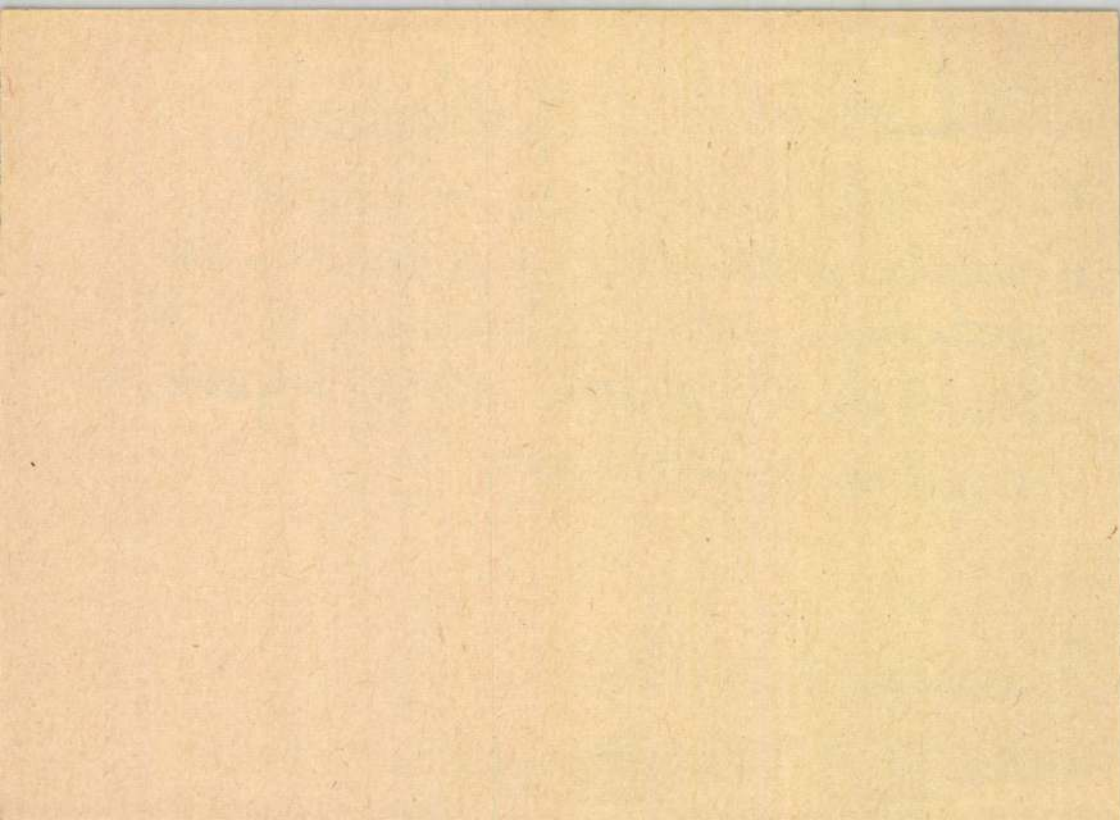

Táthi ölemyliést festőművés.

A Szepeli Galériában rendezték meg a művés kiállítását, aki Várandy György tanítványa volt. Kétóránál is több. Képei a paranti nildog legmelyebb rétegeiben a zákevernek.

Tárlatnál, tárlatra.

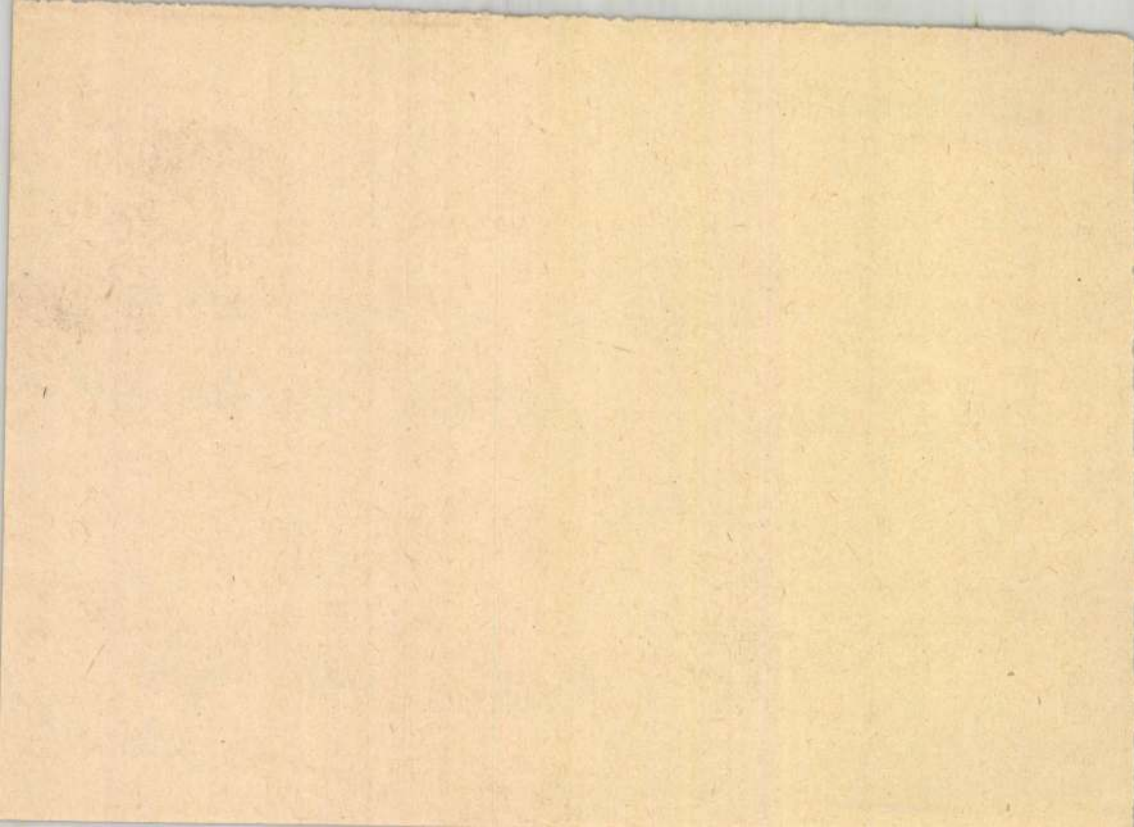
1942. XII. 9. TV. 15.30 | 8 | KI

Tóth Merykért

"Könyv" a leve iszapel
az "Új Néver" Wallitán a Micsamot-
ban - említse

Kridika 1971 május
29. d.

Tóth Menyhért

Vásárhelyi lap, repr.

Tarasi Tiszt 1971 Szolnok-Kecskemét

Handwritten text, possibly a signature or date, located at the bottom of the page. The text is faint and difficult to decipher, but appears to include the year "1921" and some illegible characters.

Tóthi Konyhást

Vásárhelyi Papu 0.

Hal 0.

Kannaló 0.

Tavaszi Törlet 1971 Szolnok-Köszvényes

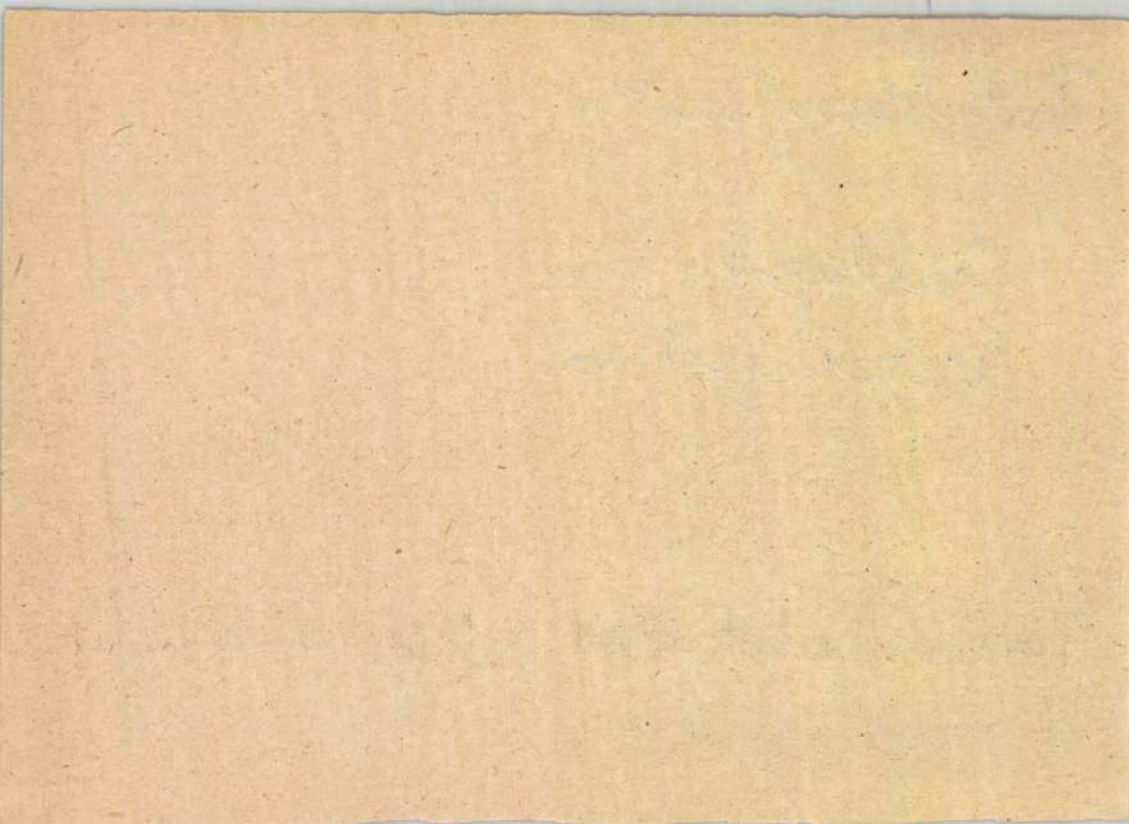
Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher, but appears to contain several lines of cursive script.

Totli Menyhaant

Asillagat 0.

Arromyer 0.

Tarami Terlat 1971 Solude - Keskemet

Tóth Gyula

Self-portrait, repr.

Exhibition of Artists of Northern
Transylvania, Cracow, 1971.

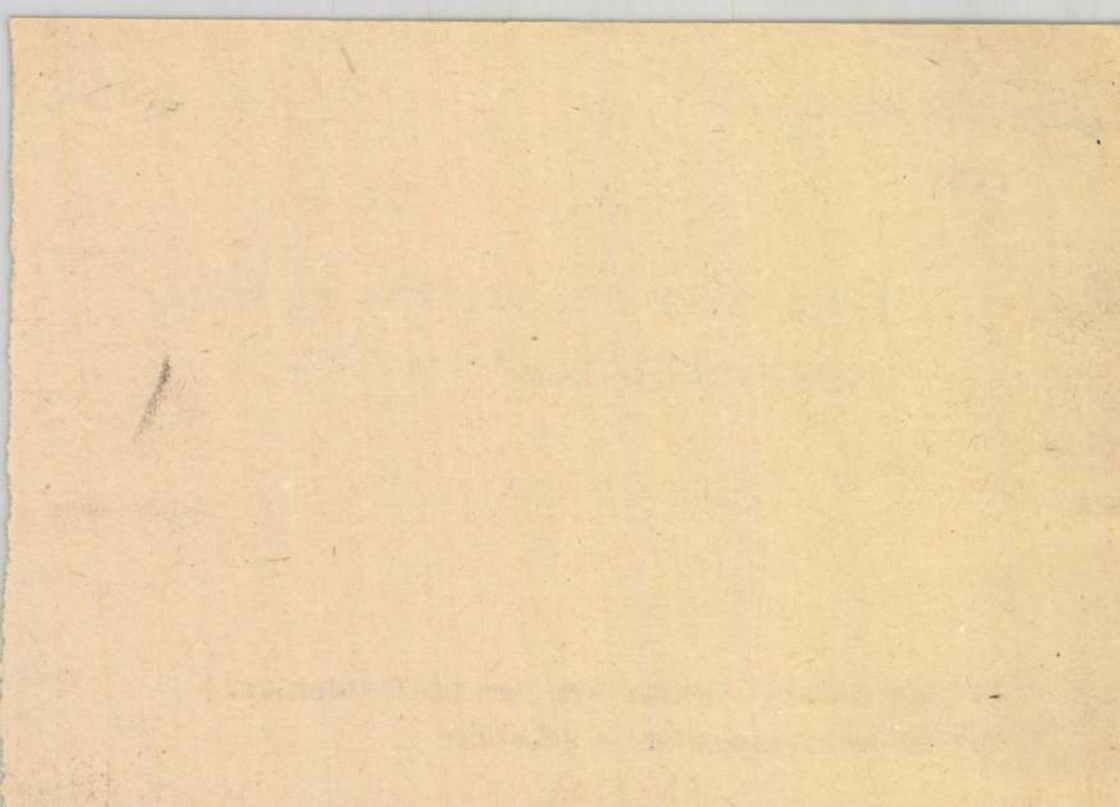
Blind-stamped title of book
1884 (London, published)

edős Tóth Levente
festő.

Fehér - rósszám mekkangulatú,
élményesre művei sajátosak.

D. Fehér Zeussa: Kovács Nagy Ira kiállítása....

Művészet, 1971. október - 42. oldal

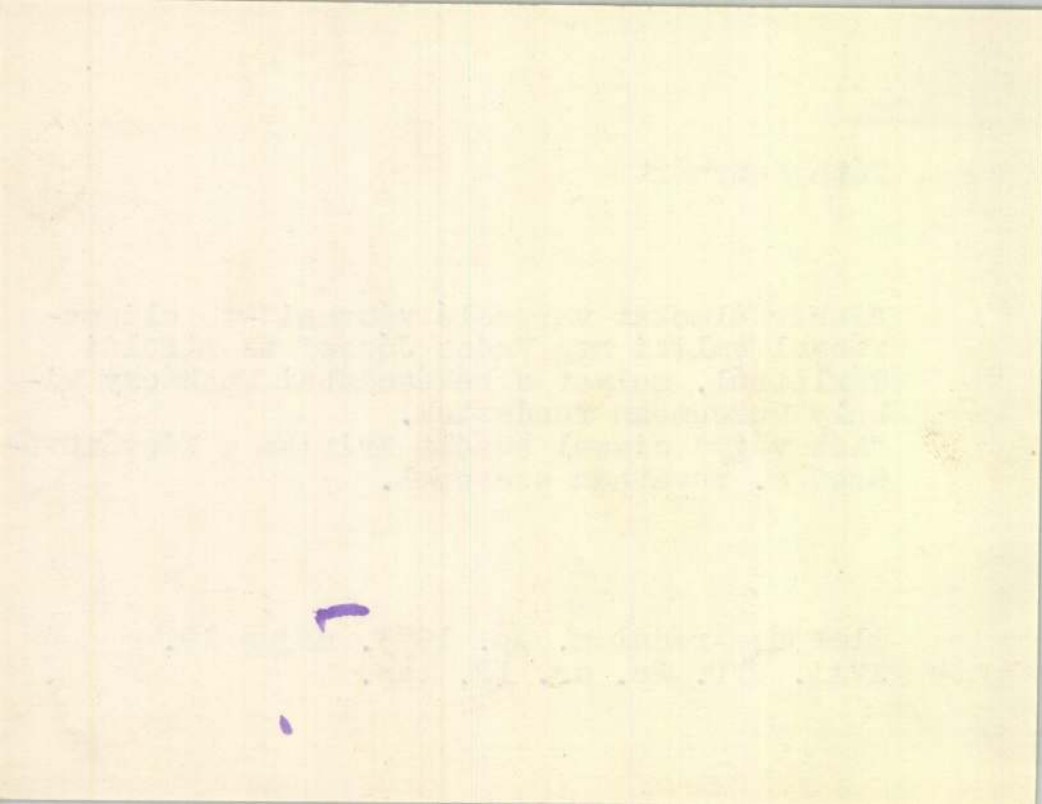

Tóth Menyhért

"Fehér álmokat varázsló vásznai"-t elismeréssel említi meg Vadas József az Alföldi Tárlatról, melyet a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban rendeztek.

"Kék vágy" címmel közölt kritika a Képzőművészet c. rovatban szerepel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 19.
XVII. évf. 20. sz. 12. lap.

Tóth Mennyei
festő.

Tóth Mennyei bold-mint négy
évtizeden át miskei múzeás-
sága folyamán elhivatott és
szorgalmas múzeás tevé.

Aradi's Endre: Bács-kecskeméti képtermékek
művészet, 1972. június - 43 oldal.

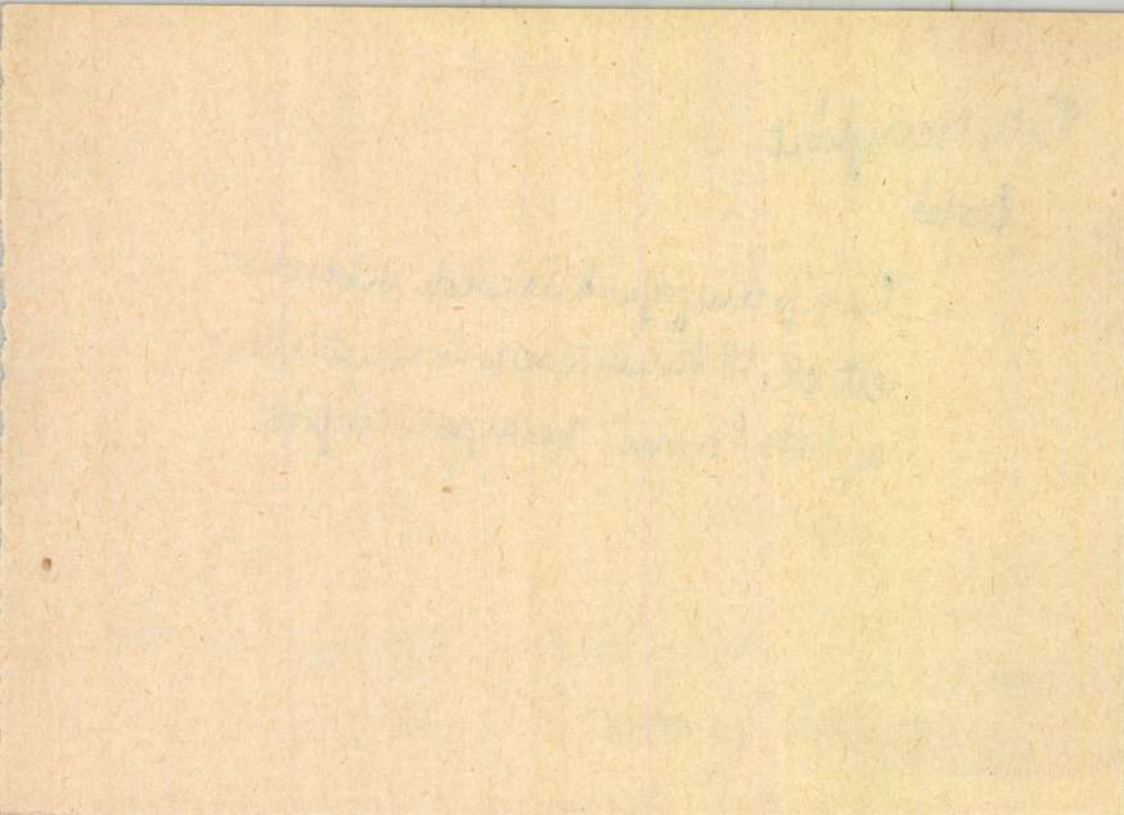
1870
The first of the year
was a very successful
one and the business
was very good.

There was a great deal of
business done in the
year - and the profits
were very good.

Tóth Mennyhert
festő

Csrip anyója külföldi sílereket
éit el. 14 kiállításra bemutatva
a "Fáb" című kompozíciókat.

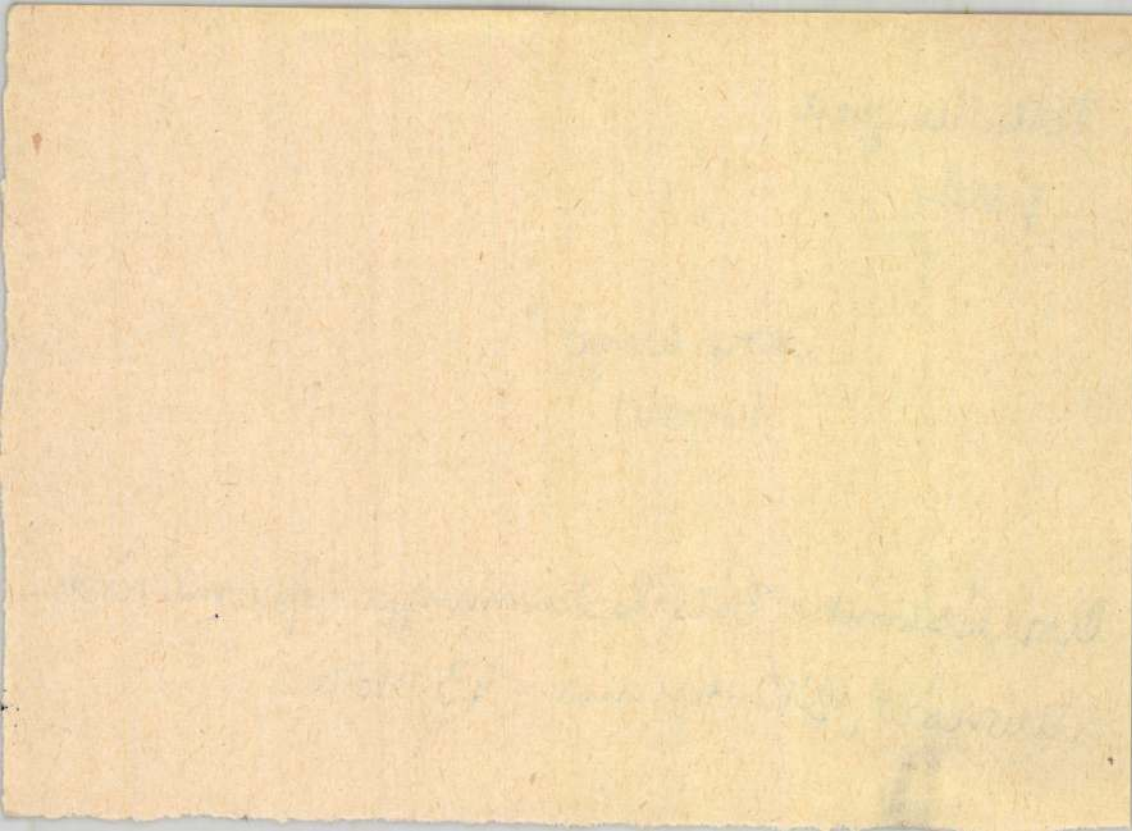
Arados Endre: Bács-Kiskunmegye képzőművészei...
Művészet, 1972. június - 43 oldal.

Tóth Margit
fűző-

" Csipő Angó "
" (nyom)

Országos Könyvtár: Bács-Kiskunmegyei képrövidítés-
művészet, 1972. június - 43 oldal

Toth Mennert, Jost

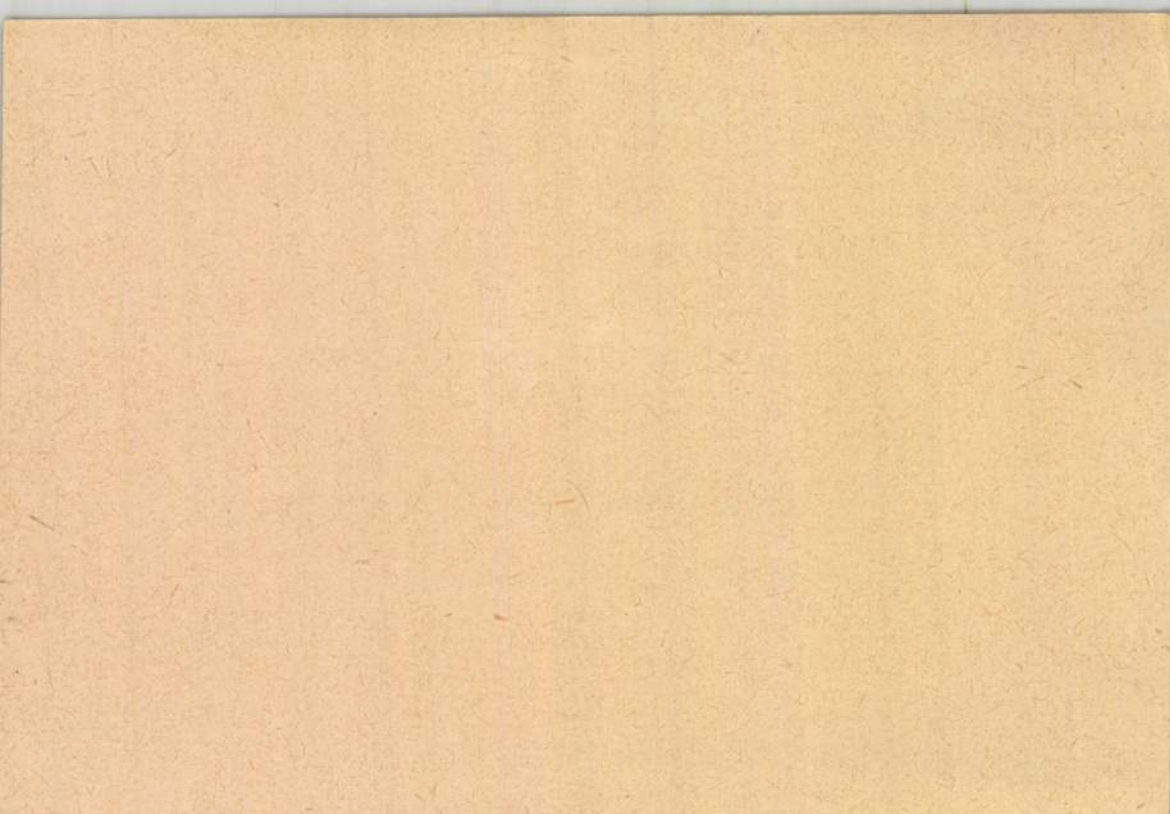
Megemléke.

Dévényi⁴ Irén: Képzőművészet a köznevelésben
Képzőműv. Alkalmazás 3.

283-286.

JELENKOR, Pécs, 1973. március

XVI
3.

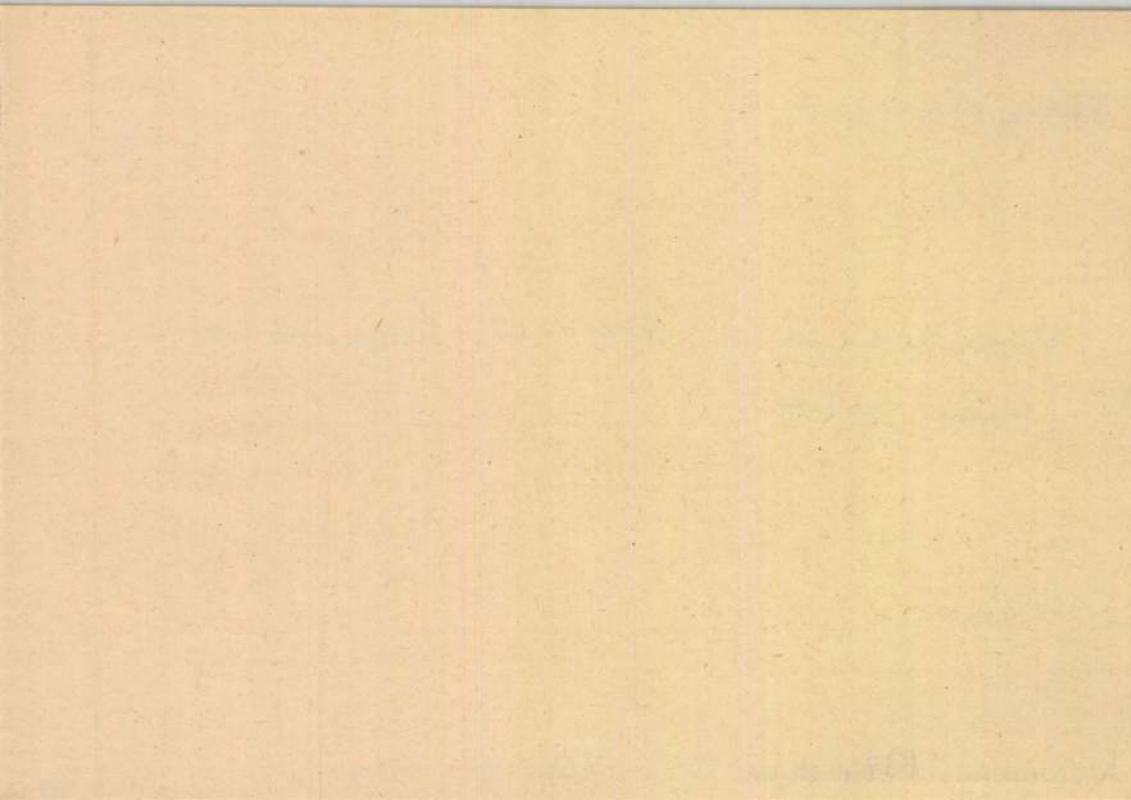

Tóth Menyhért

Kiskunfélegyháza 1974. épr. meggyűlt a 9.
évesi tölte.

Népművelés, 1974. épr. 7. 102. old. 80m.

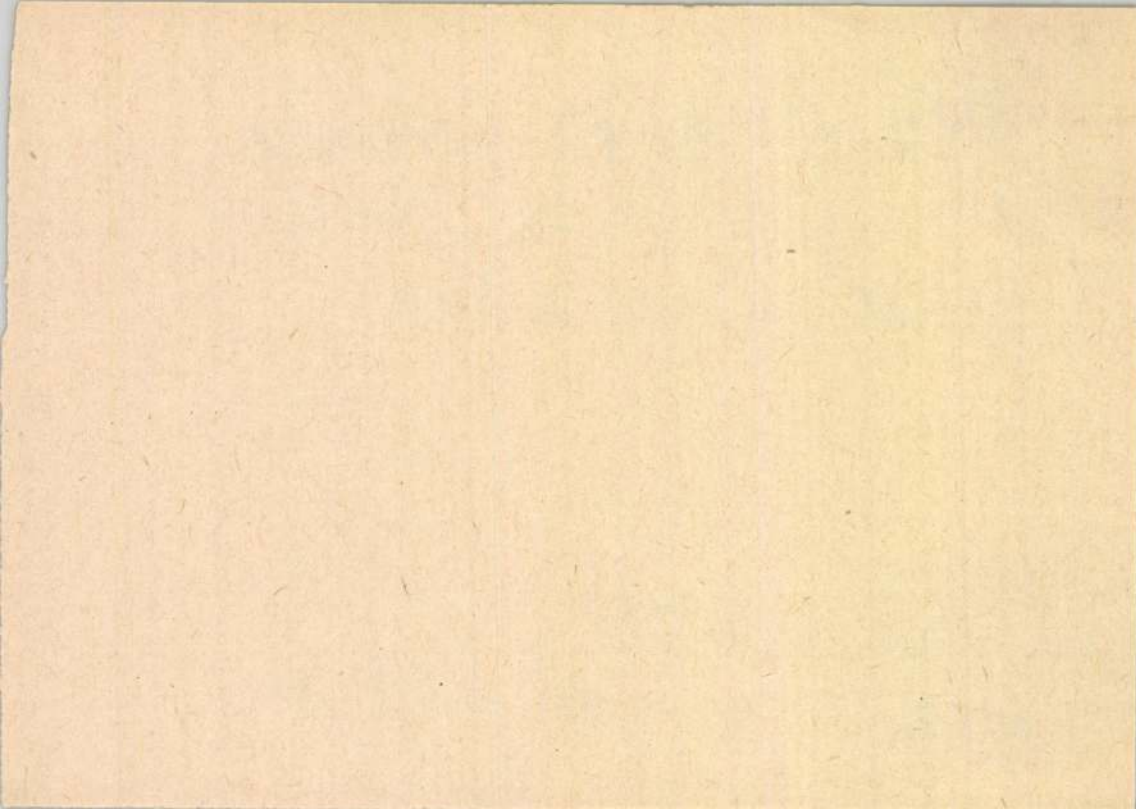
5n.

Talk Nemyhont Jermuivess
a Snygedi Nyani Tashlan
alkatassai Asetepeluck.

Littuk, kallottuk.

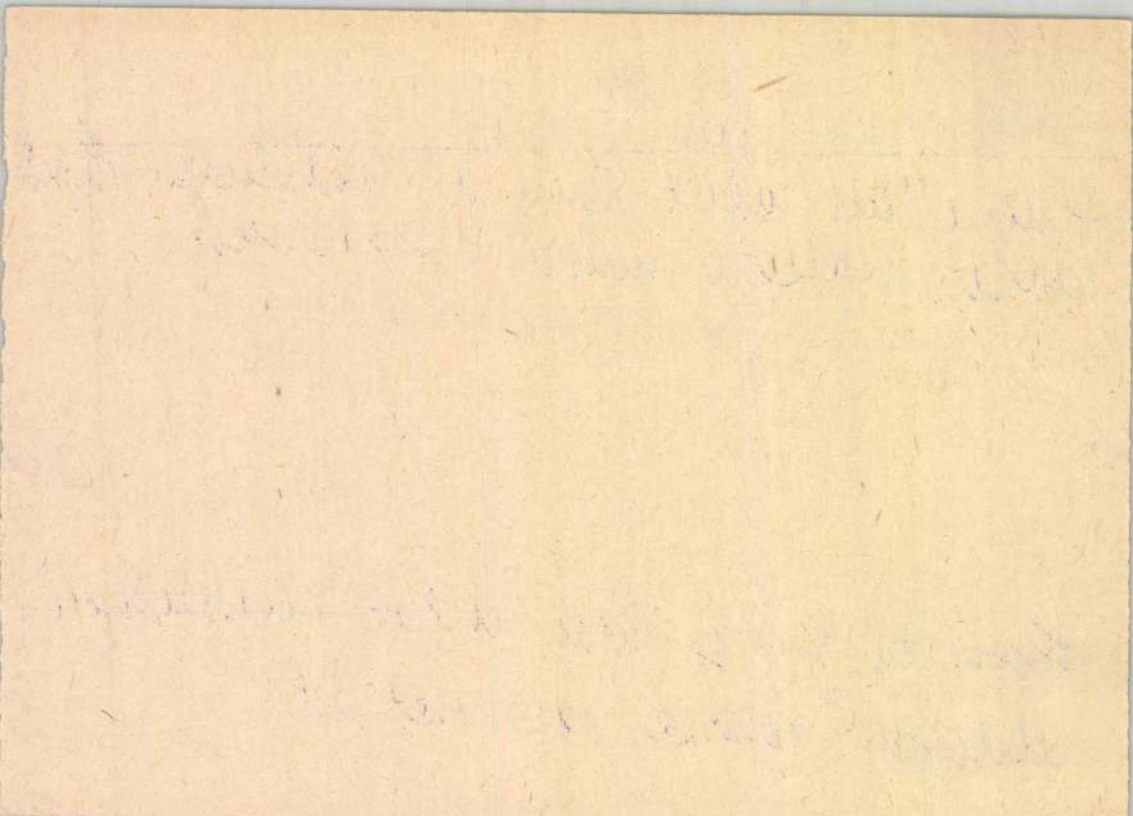
1943. VIII, 25. Tolofi 21.25 /Ks.

Tóth Lászlóval kész

Államok nyit meg a Vándorhelyi Öri
Tárlat melyen művei szerepelnek,
"Tó áron" - "Yonó arlopak" c. (születve)

Horváth György: Öri Tárlat Vándorhelyen.
Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Idän Muusikint fests
a föderas XX. Ker. - i mörösaimek Ta-
vami Tanslatan karepeluek fest-
meijei.

Kiss Farago saundur: Tavami Tanslat
Pestevuoleten.

Rakka, 1944. Apr. 15.

11/17/20

Dear Mr. [Name],
I have received your letter of the 11th and am
glad to hear from you. I am sorry that I
cannot give you a more definite answer at
this time.

I will be in touch with you again
in a few days.

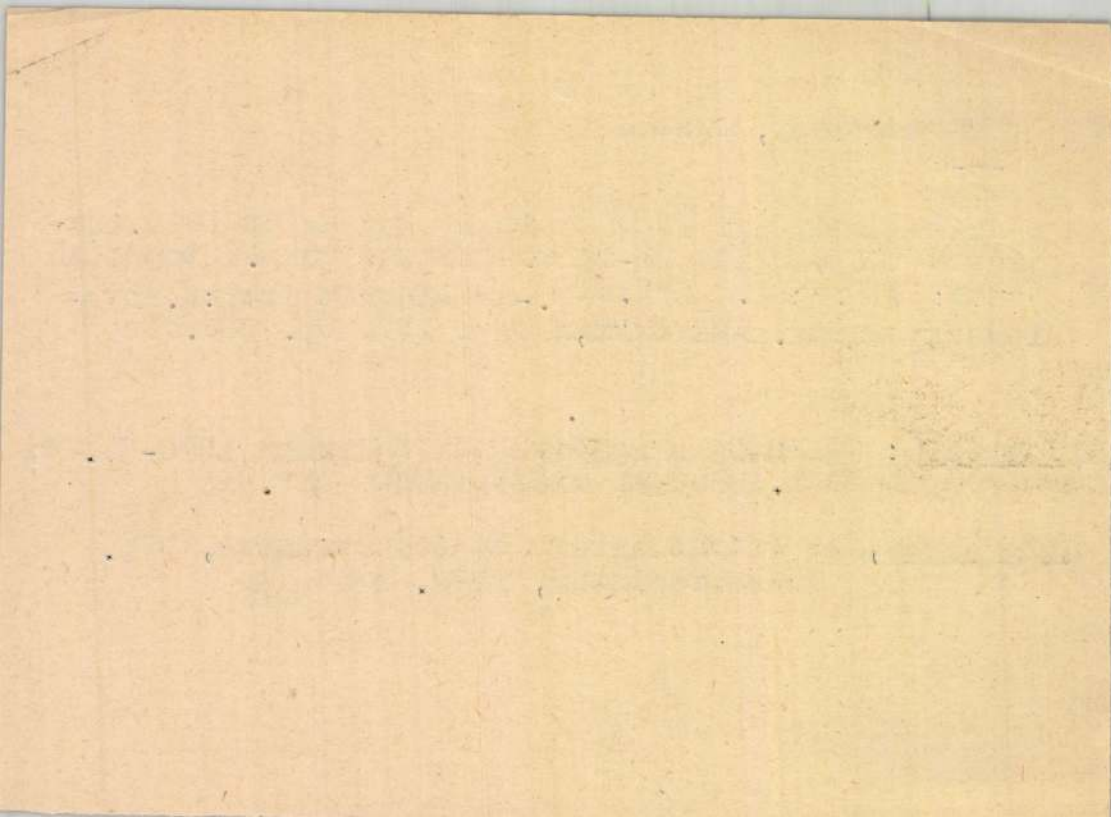
Sincerely,
[Name]

TÓTH MENYHÉRT, festő

A Székesfehérvári István Király Múzeumban 1970. március 8-tól március 31-ig kiállítása volt. Latogatók száma: 841. volt. 287. old. -Az előszót írta: K. Koválovsky Marta. IKMK ~~XXXXXX~~ D/71 1970 6p. 286. old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1970-71. évi tevékenységéről. Időszaki kiállítások 287. old

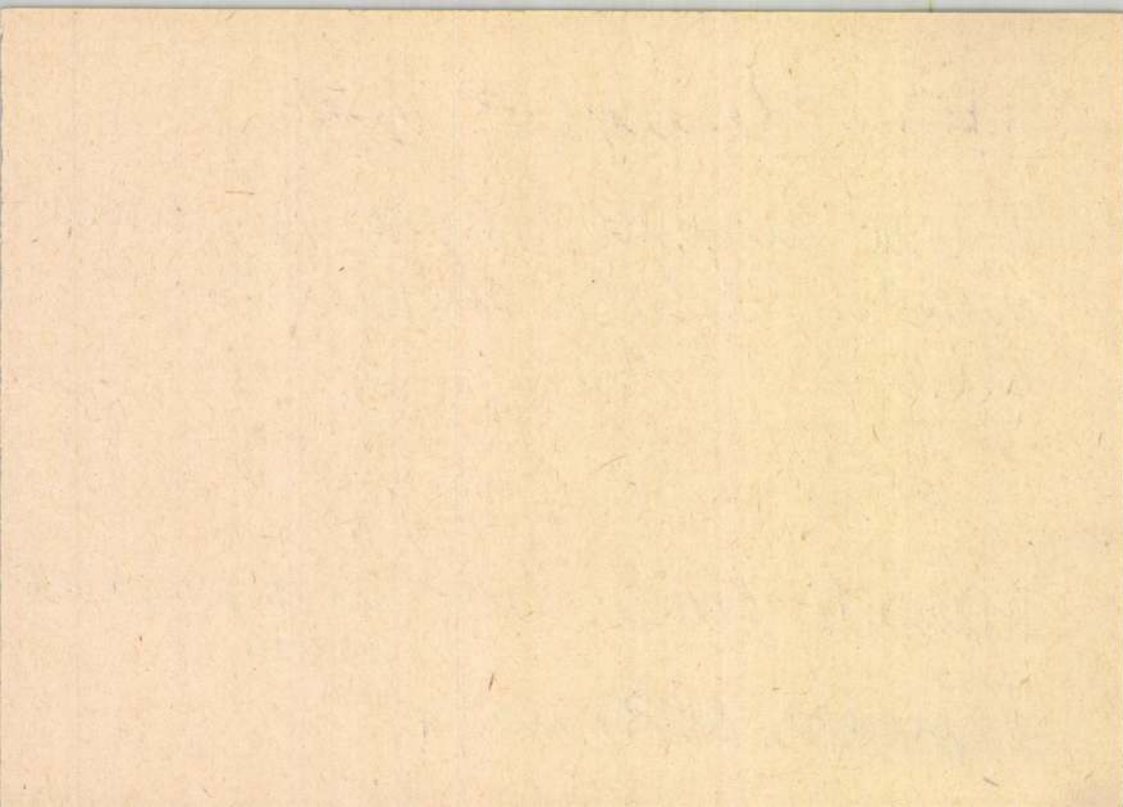
ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve, 1971. Székesfehérvár, 1972. XII. V. 7

Tothi Mennylint Jetto

Bajan mequyilt, tinallet Nagy Istvan-
mak "c. károlaton mesepeluek ké-
pei.

Tamásdi Ottóla: Nagy Istvan seulekerete
Bajan.
Képrada, 1943. nov. 4.

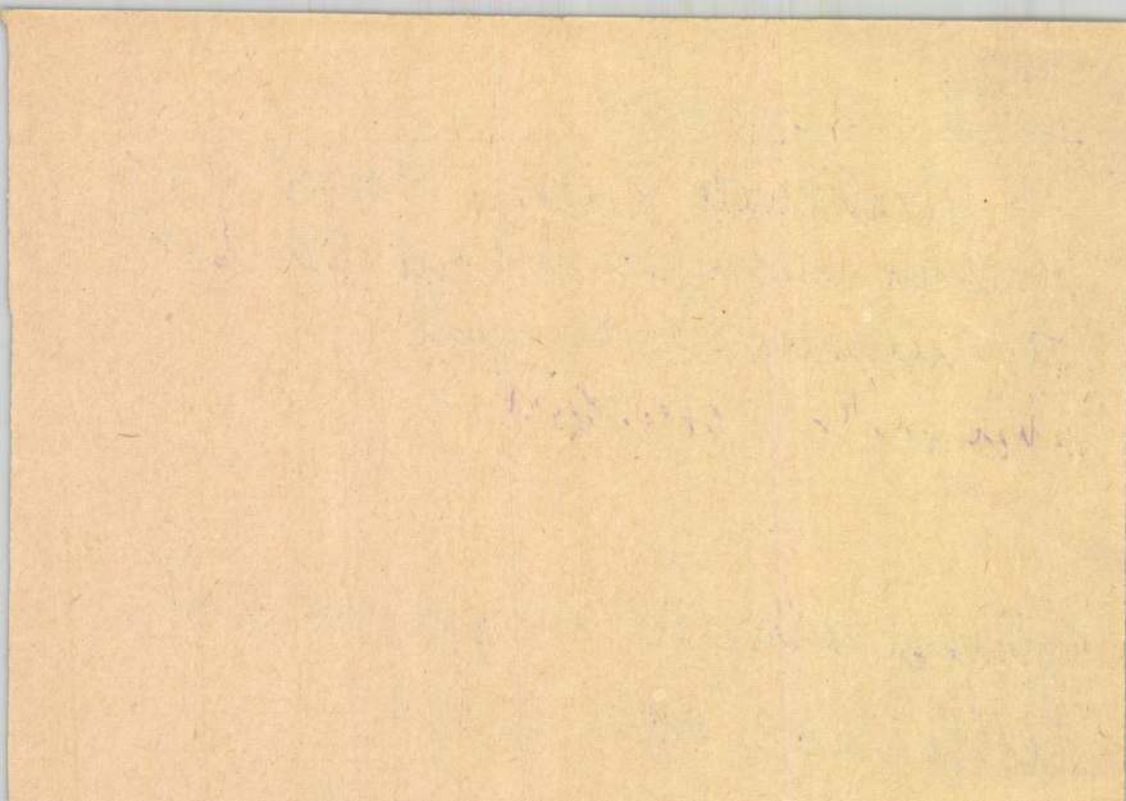
Tóth László

a Kecskeméti Katona György líra-
szobor megújult megkezdte tárla-
ton munkáját készpénz.

"Kovács" c. (műve)

Szüveggyűjtemény: a megkezdte tárlatrol.

Petőfi Művel, 1943. jan. 4.

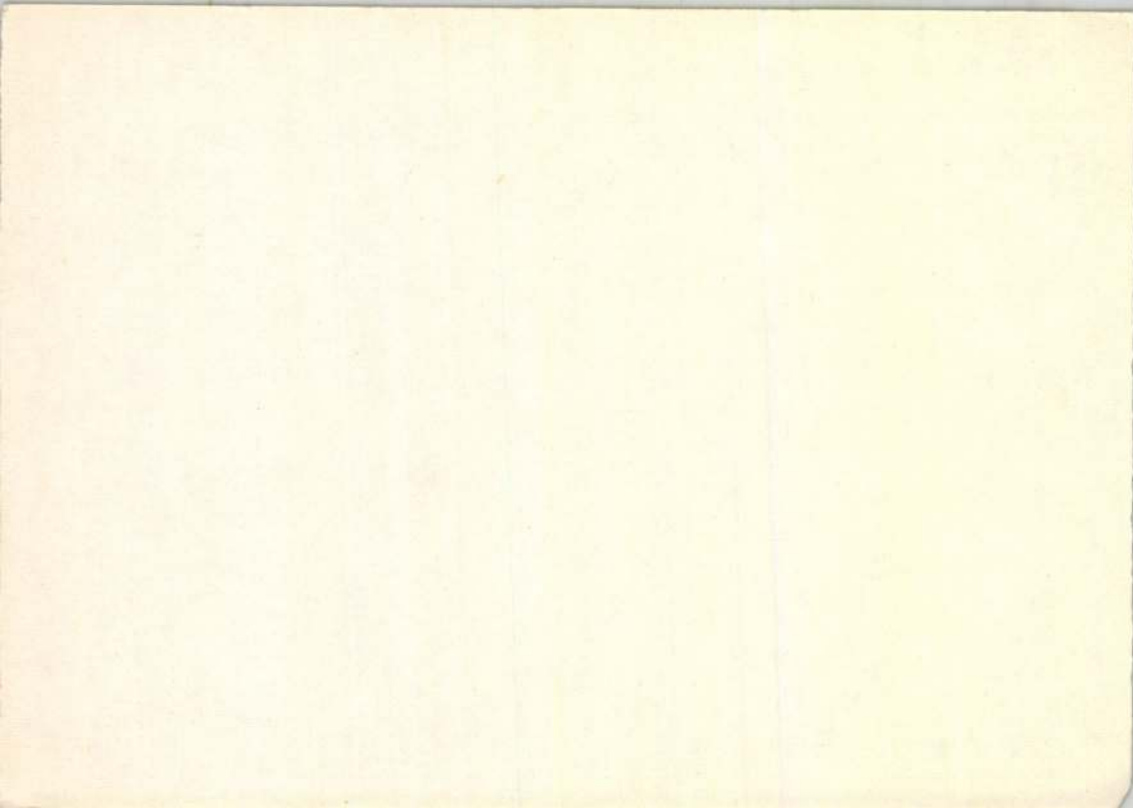
Gyűjtő Műhely
Minerál Ritkít és Krillitáson.

Bogár Műhely: Bors-Disztum miniszter
Kemi-katkozott Búcsúpestben.

Magyar Gyűjtő

1972/65

9 old.

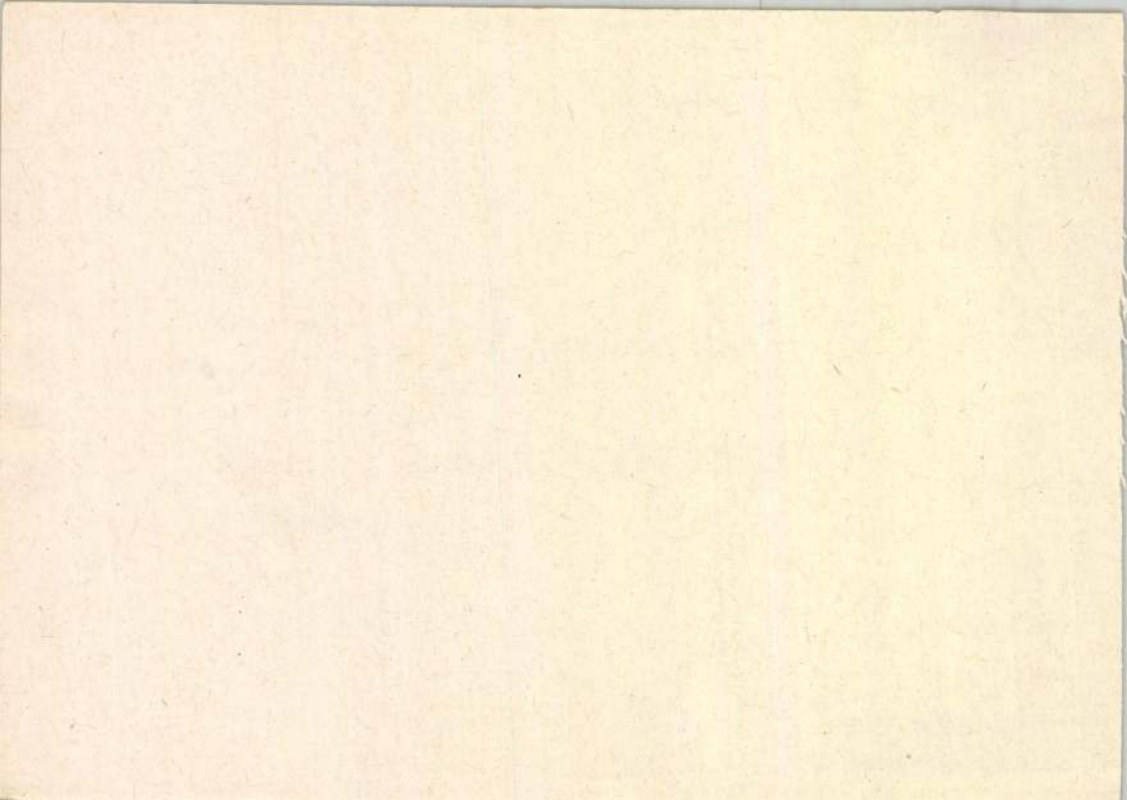
Tóth Menyhért
f. s. b.

"Angaraj"

"Helyes ember"

Repr.

Képzőművészeti almanach 3
Corvina. 1972

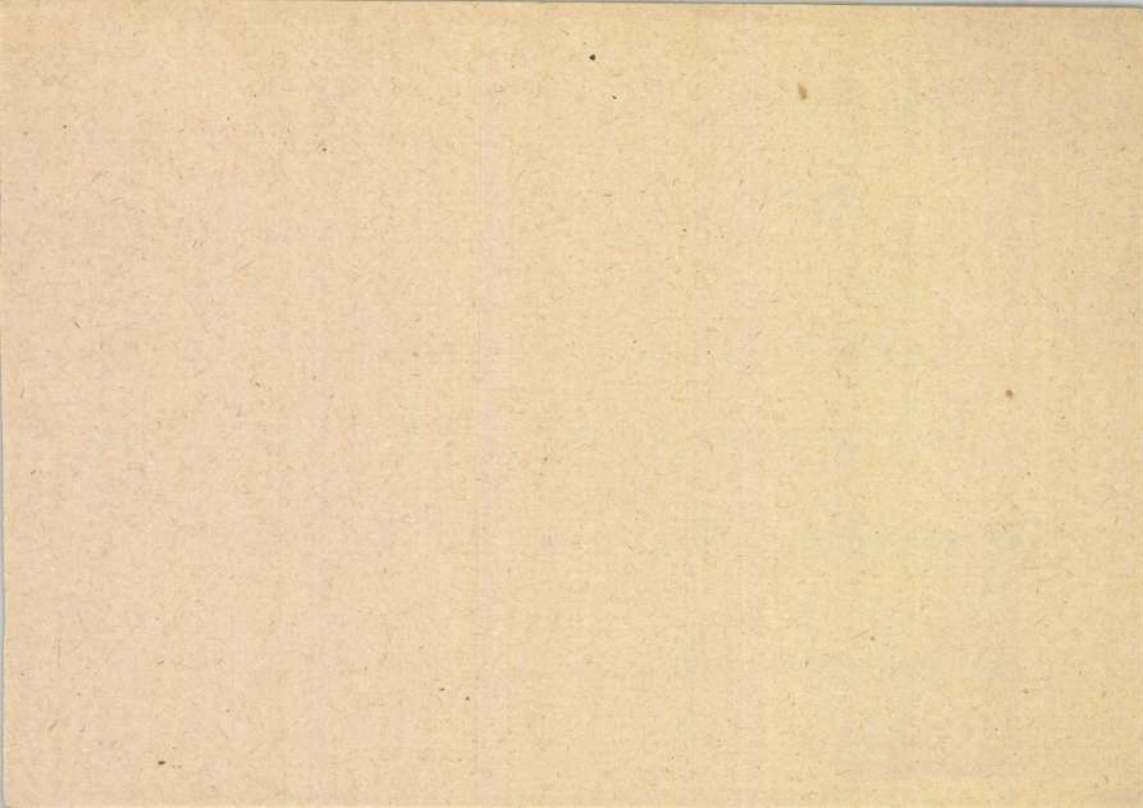

1° Jóth meayhút
f_s to^v

Vasary lo'nos nóveadéhe,
mej f'ishole's ana elótt sa'ly's beteg-
se'pa e's h'itkai iurultuon et eset'at.

Képmó'nuv. Alkuvach 1972. 23.

Orvina 1972.

c) Tóth menyhít
feskó

Nebe'zorsá parantemberek fjernehe.

Nappal dolgrott, hogy megtekinthe a
feskóke, va'sonra valo' pe'nt.

Képművés. Alausuech 1972 23.

Corvus 1972.

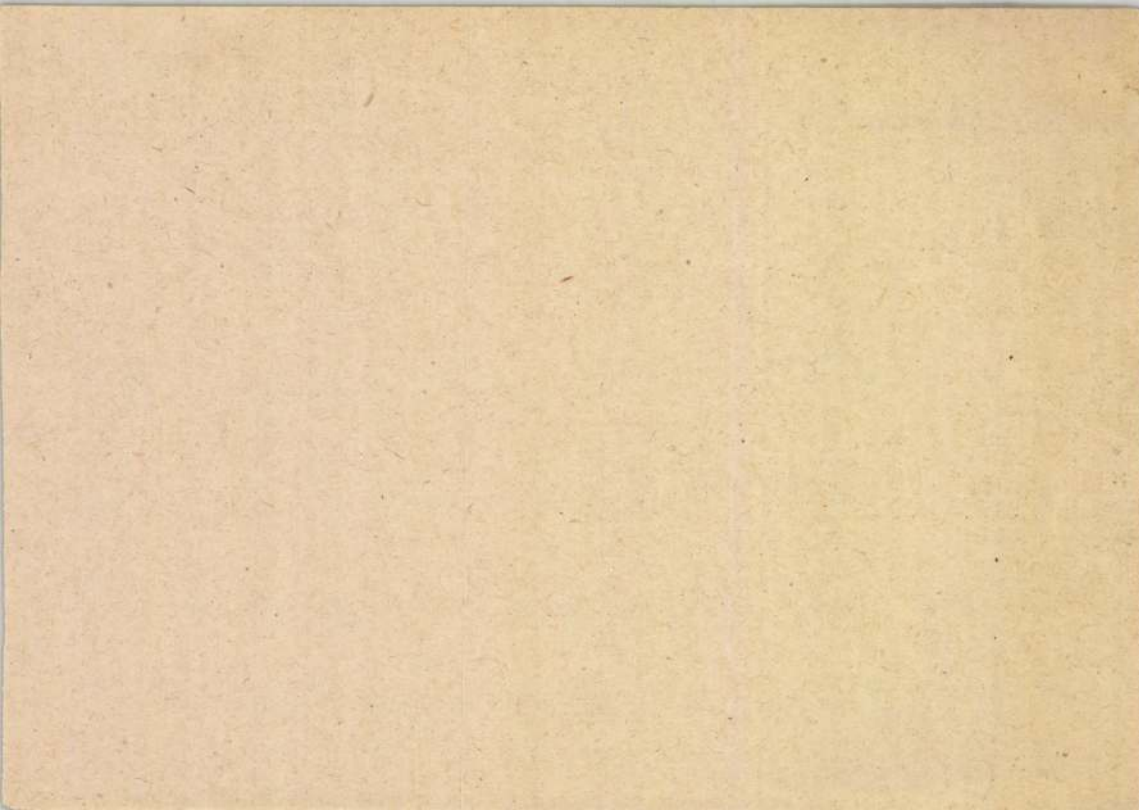
3) Tothi meayherit
f. s. k."

~ kialkitesa vret 1970 elejea a re-
kesfehervari Istvan Kivaly Muzeumban.

1964-ben taldarovo'vashelyen volt ki-

lipso'voveti. Aluznach 1972. 23.

Ona'as 1972.

4) Tóth Menyhért
foto

a'le'ta'sa.

1968-ban Miskolc's Kálvária volt
kiállítás,

1969-ben a Bp.-i tervpálya Népfőrdő
kiállításán. Alumsand 1972. 23.
Corona 1972.

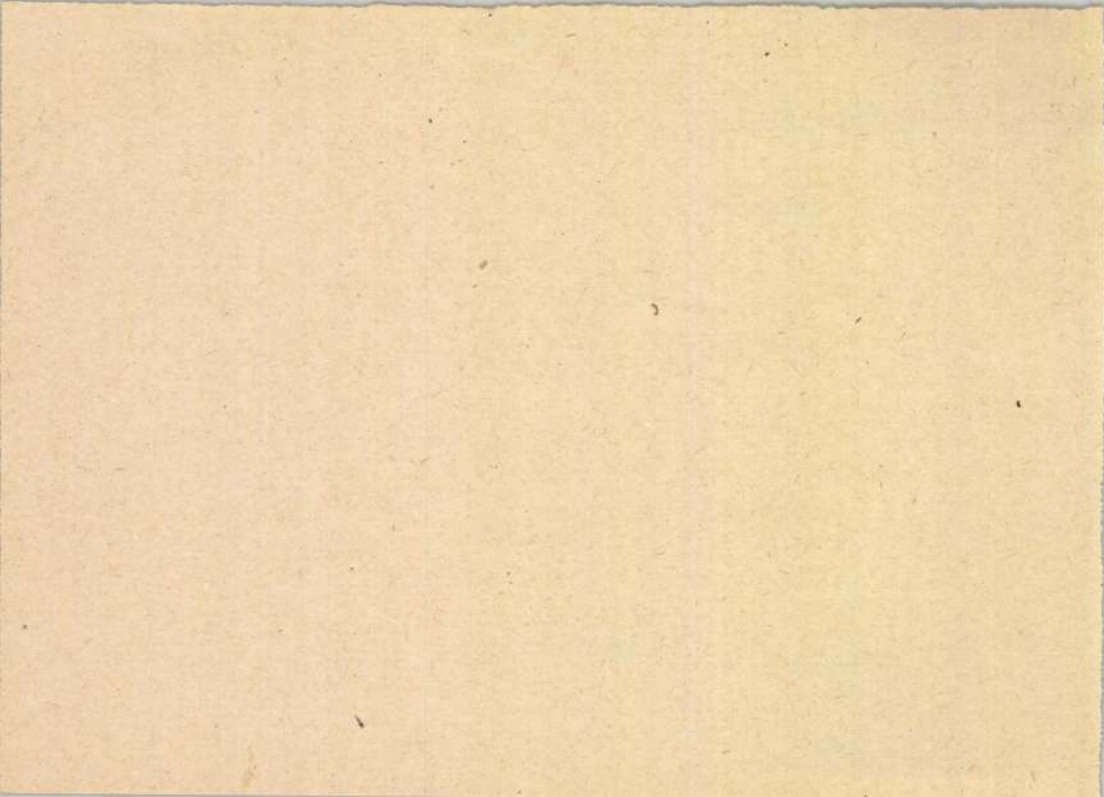
~~Konotos~~

5) Tóth meaywít
kto"

reales'e'ben ..

Ke'p'o'ani'o Almasuch 1972.

Cosine 1972.

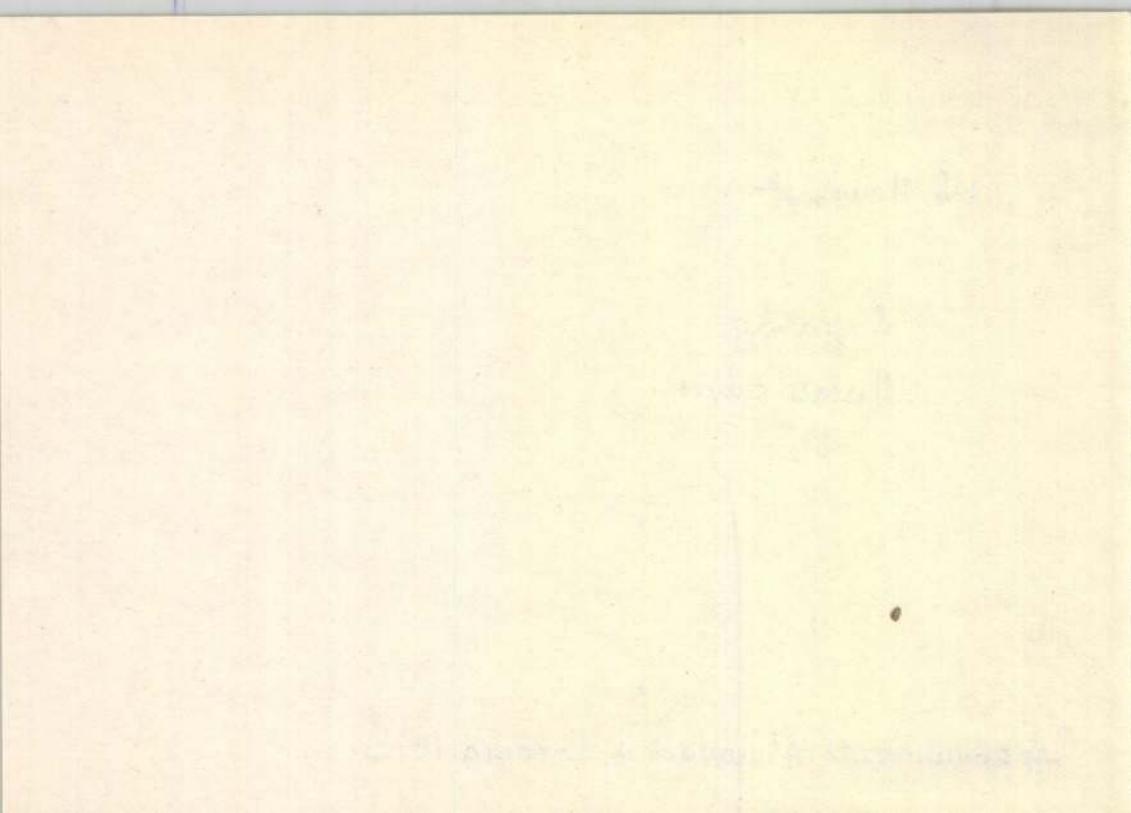

Tóth Menyhért

Ányaság.

Halas csibet.

Közönlivészeti Almanach 3, Corvina 1972

Tóth Károly

1200 sorozat, első, 60x80
10. album, -11-, 70x80

20 Városi helyi Doni Társulat
Törvényi J. Műr. Hódmezővásárhely '73.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and appears to be a list or a set of instructions, though the individual words are illegible due to the bleed-through effect.

Tóth Menyhért [festő]

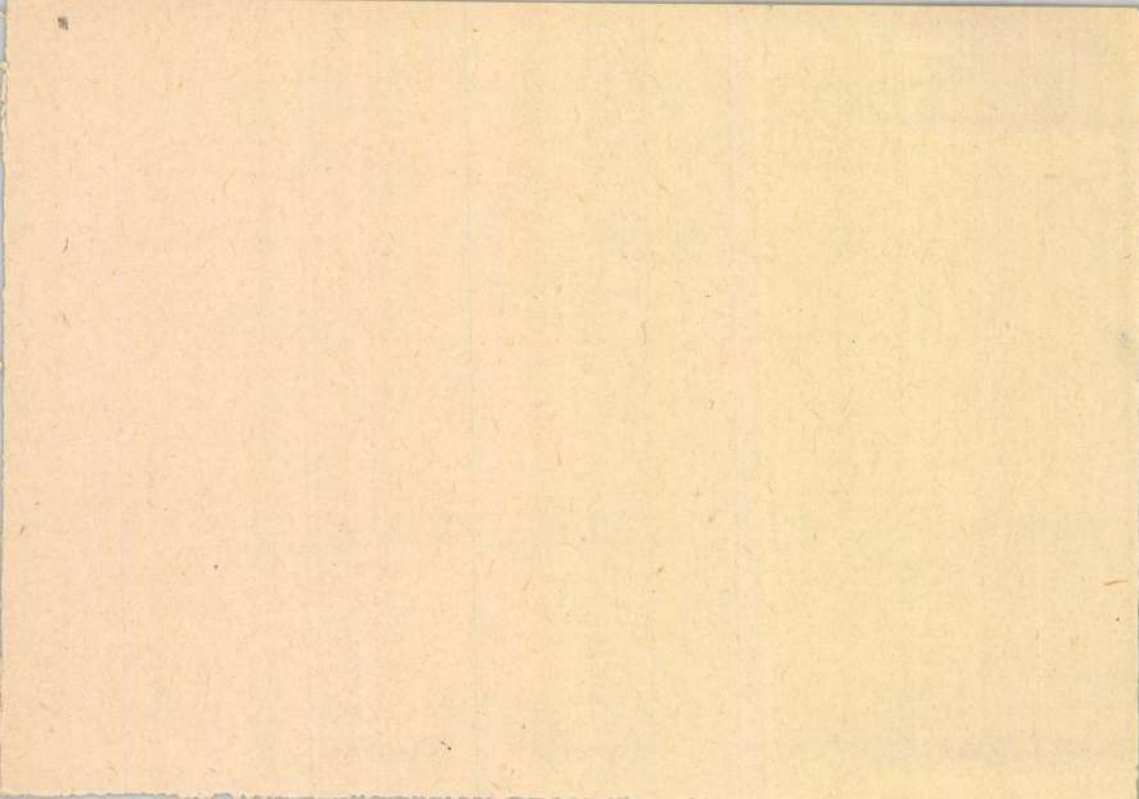
kereset

↓

Nagy Zoltán: A 20. várak helyi öni tárlat

7

Népszabadság, Bp. 1973. nov. 9.

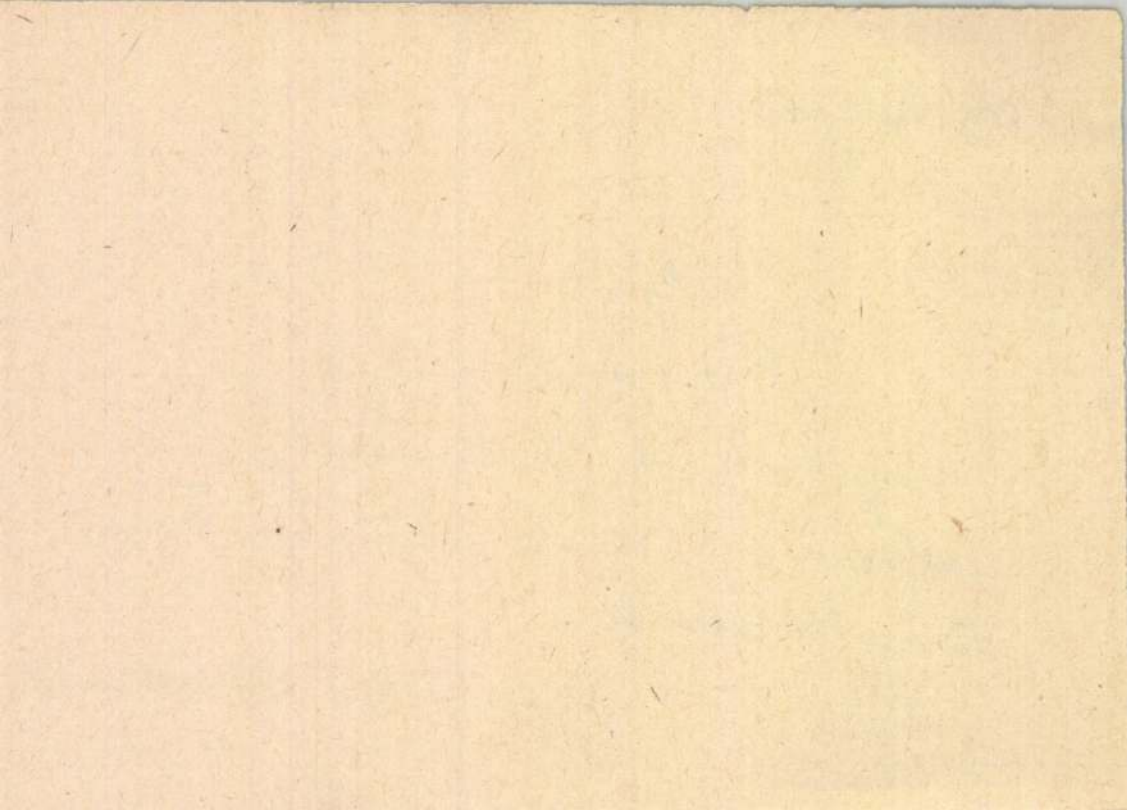
Tóth Menyhért

"Tó'alom"

"1770' orlopod" a. Zepci

szepelnek a XX. Vasárhelyi ⁵őrs
Tartalon a földművelésügyi ⁵Törvény
János Mészáros

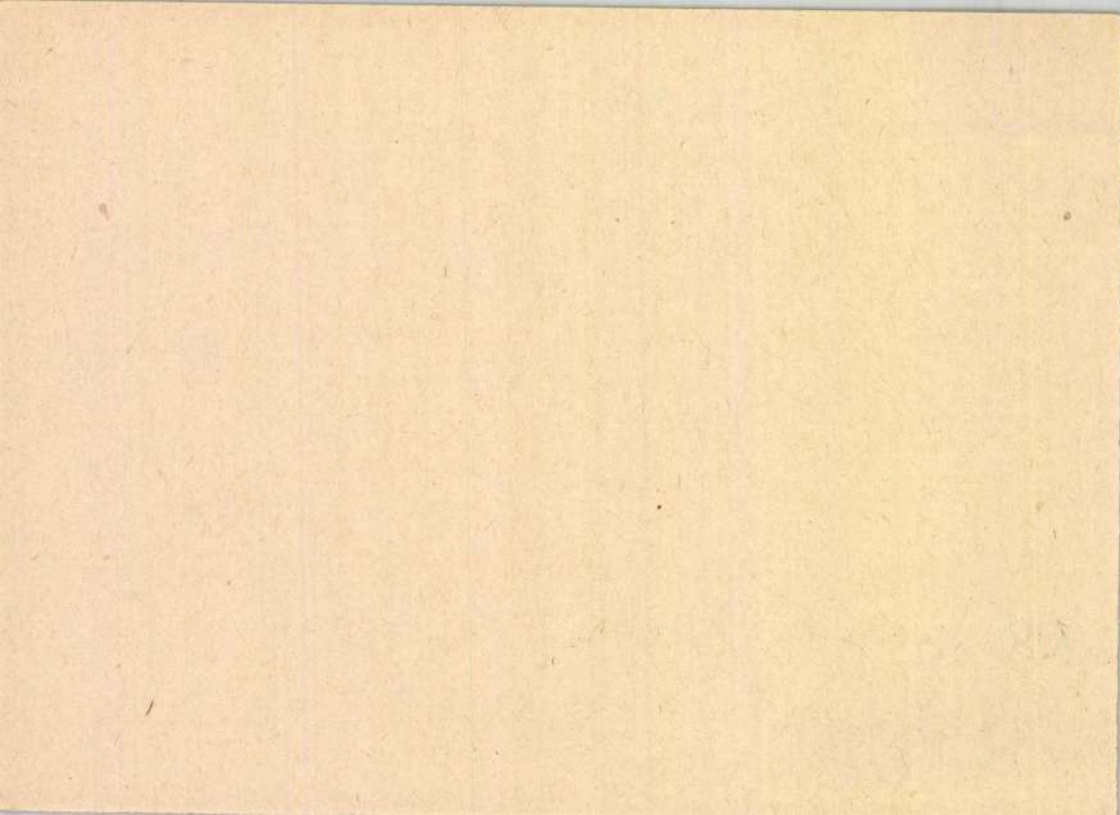
Menyhért 1973 október 28
H. old.

Tóth Mezeyhánt

1. Klorák	olaj	110x80
2. Páncs	—	80x60

XIV. Fegyver Nyerés Tárlat
1973. júl. 22 - szept. 16.

Tóth Lászlóval.

Kyőben máj. 2. -án nyílik a Budapesti XX. ker. -i képművészek tavári tárlata, melyen festményei részleges főnök.

S.N.: Vendég festők kerületéről.

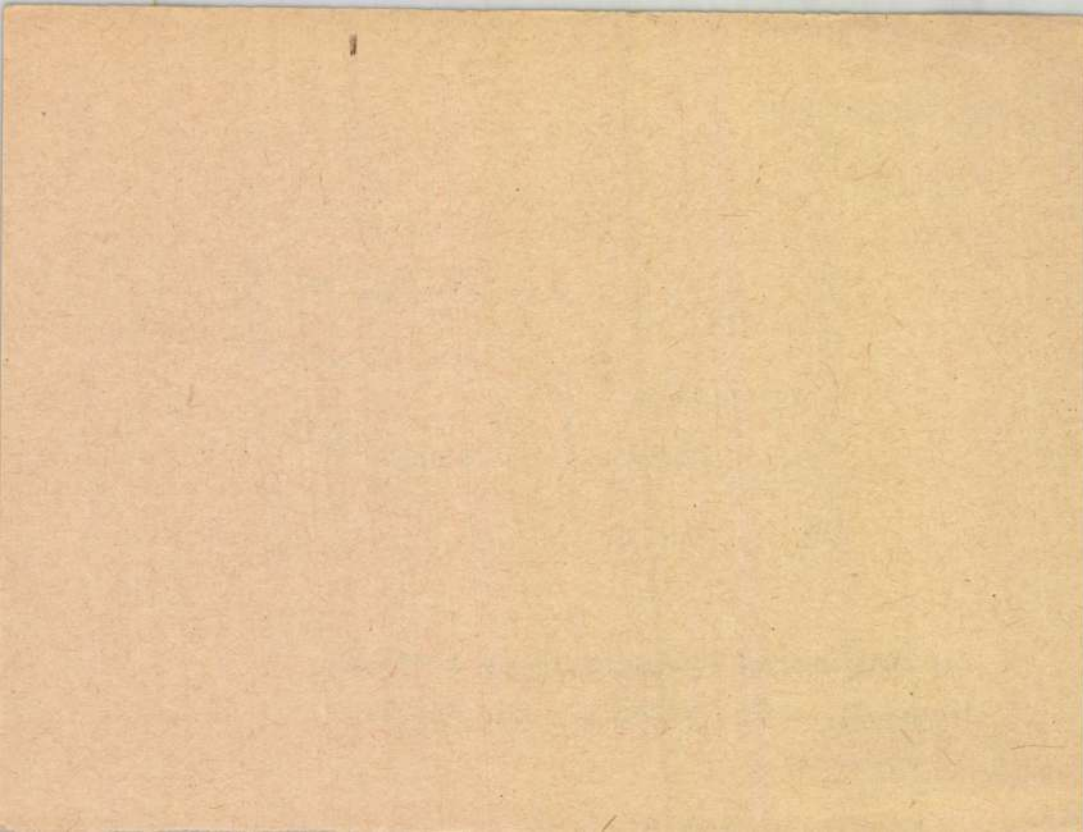
Kisalföld, 1943. ápr. 28.

Tóth Mennyei
festés

A centenárius Nagy István díj
második díjat Tóth Mennyei
"Pannahírők" című képe nyer-
te.

Aczalós Endre: Emlékezés Nagy Istvánra.

Művészet, 1974. március - 40. oldal.

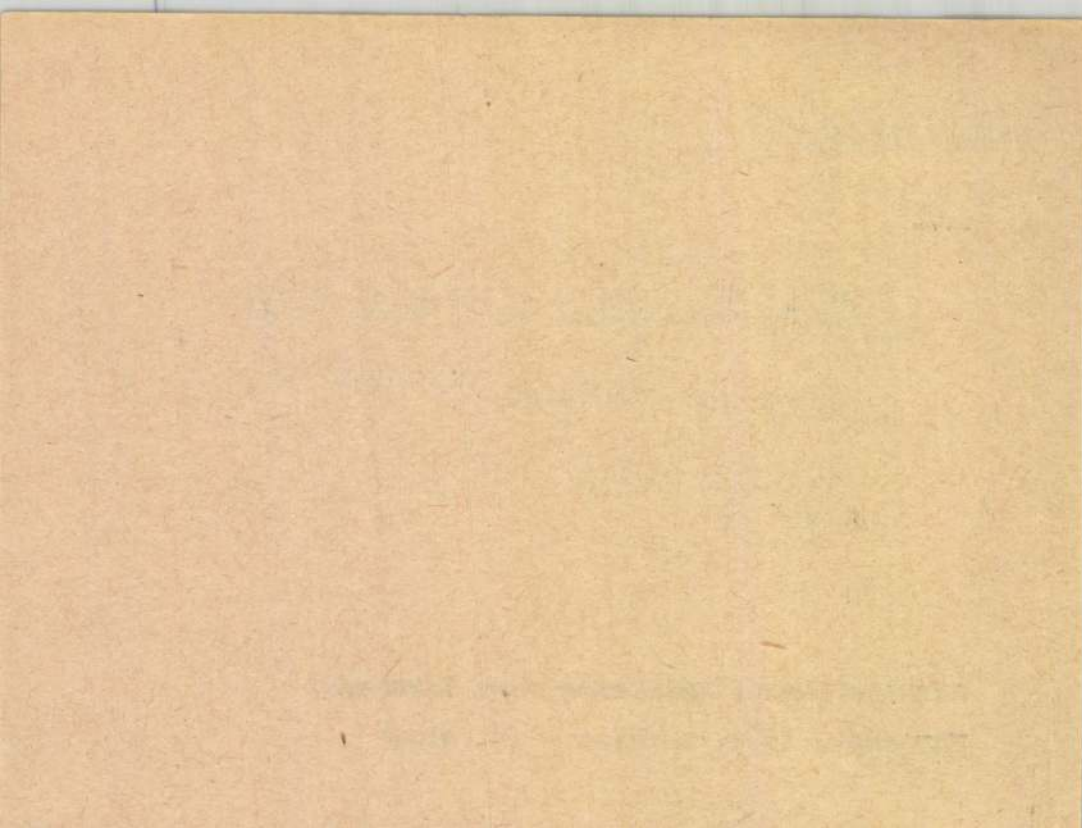

Tóth Menyhért
fesső

Tóth Menyhért a falusi nép
életének napos oldalát a
Gadja meg.

Acsalós Endre; Emlékezés Nagy Istvánra.

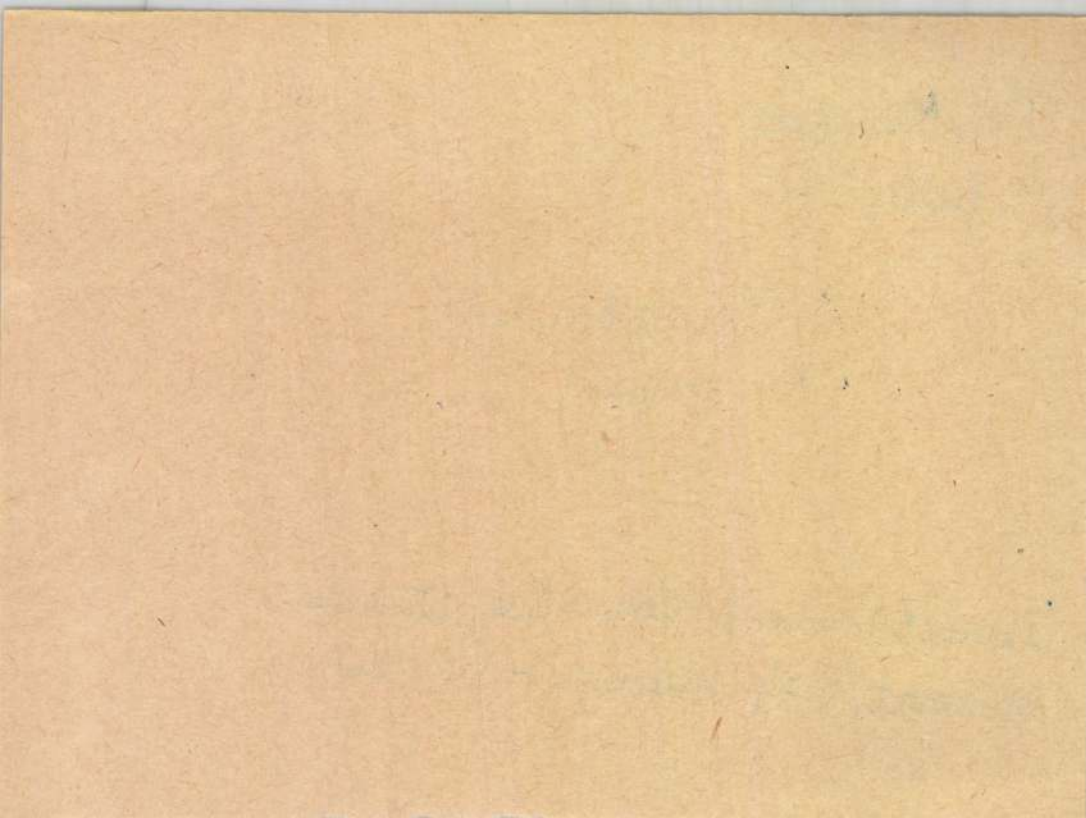
Művészet, 1974. március - 40. oldal

Tóth Mennyei
Jusztó

"Parnachimzók"
^ (repro)

Orsolya's Enche: Emlekerés Nagy Istvánra.
Művészet, 1974. március - 40 oldal.

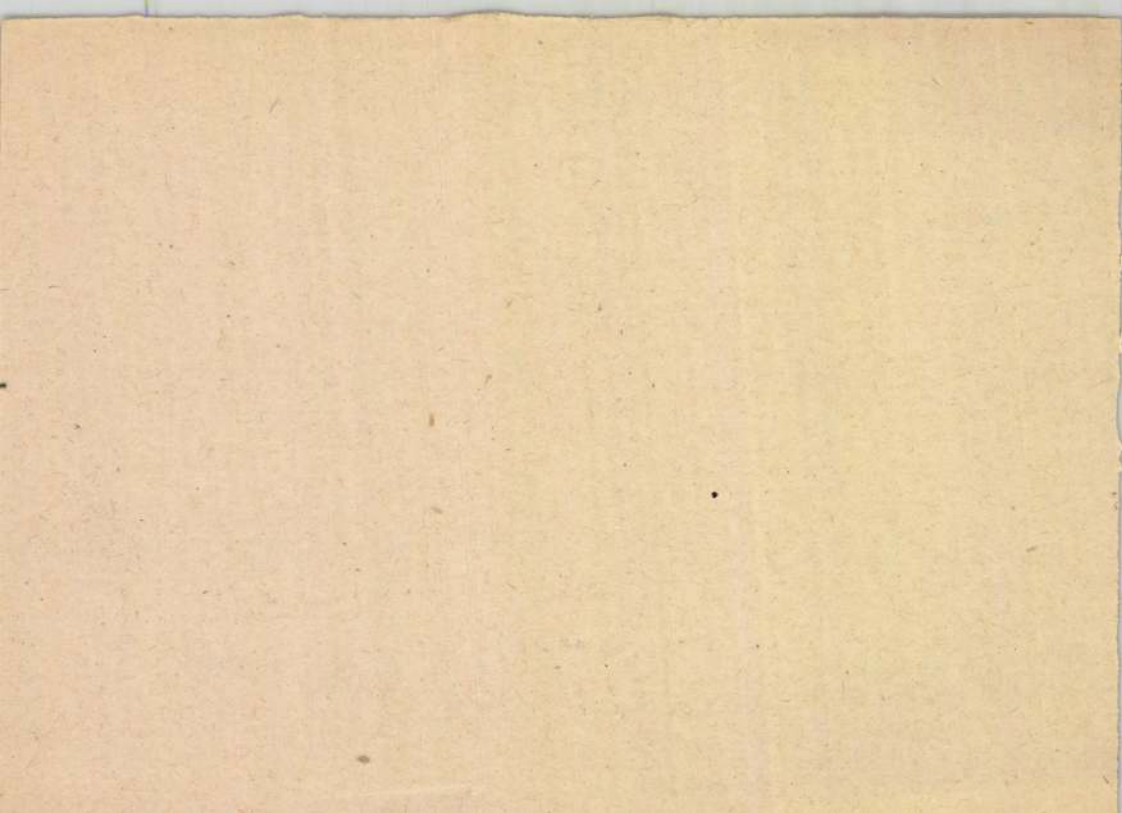

Toth Neughent

Emilitoe

Johanneun taalut Petöb Nepe

Keskeniet 1970 may 10.

Tõku Meesheit

Asoruyok olaj 63x 83

Trenkadih Väsärhelaj Eni Tärät
Tooyari Idno Mürum

Faint, illegible handwriting at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Tóth Menyhért, festő

MDK

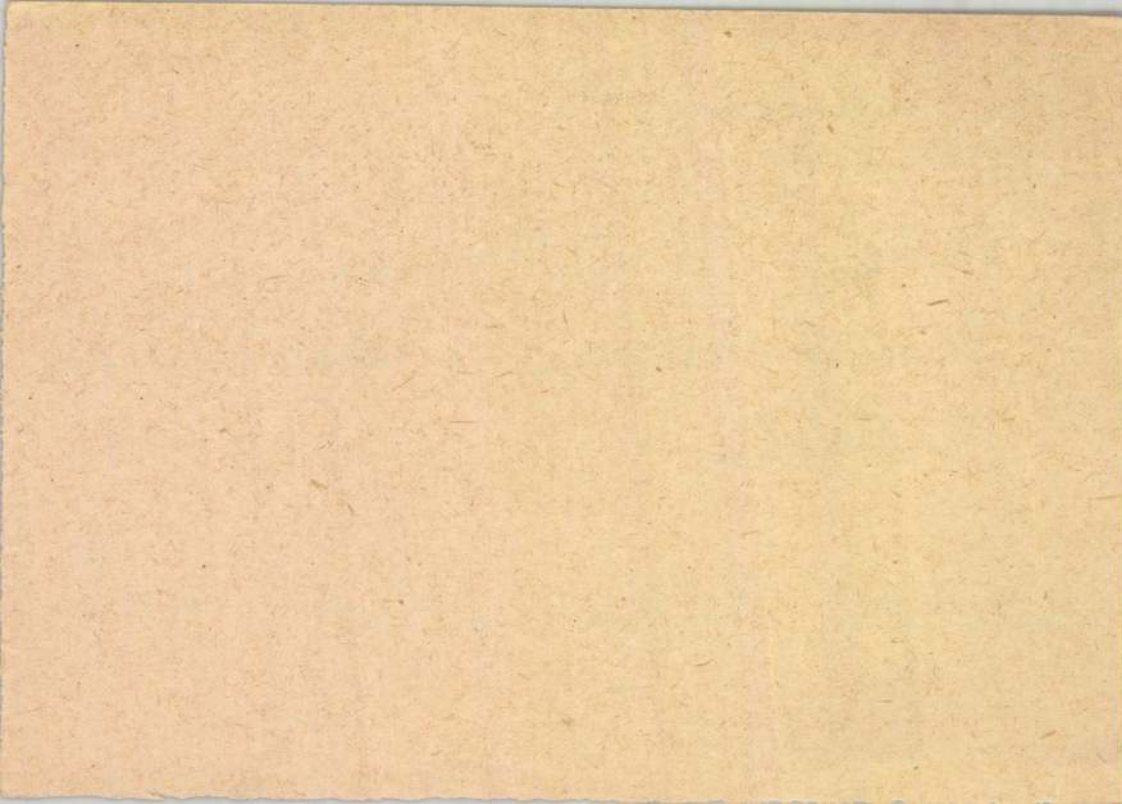
Miskolc élősztönművés.

Réztvett Kalocsán a képművéséneli
Kiállításban.

Műtéhyőny: Értelmiséji klub Kalocsán

7

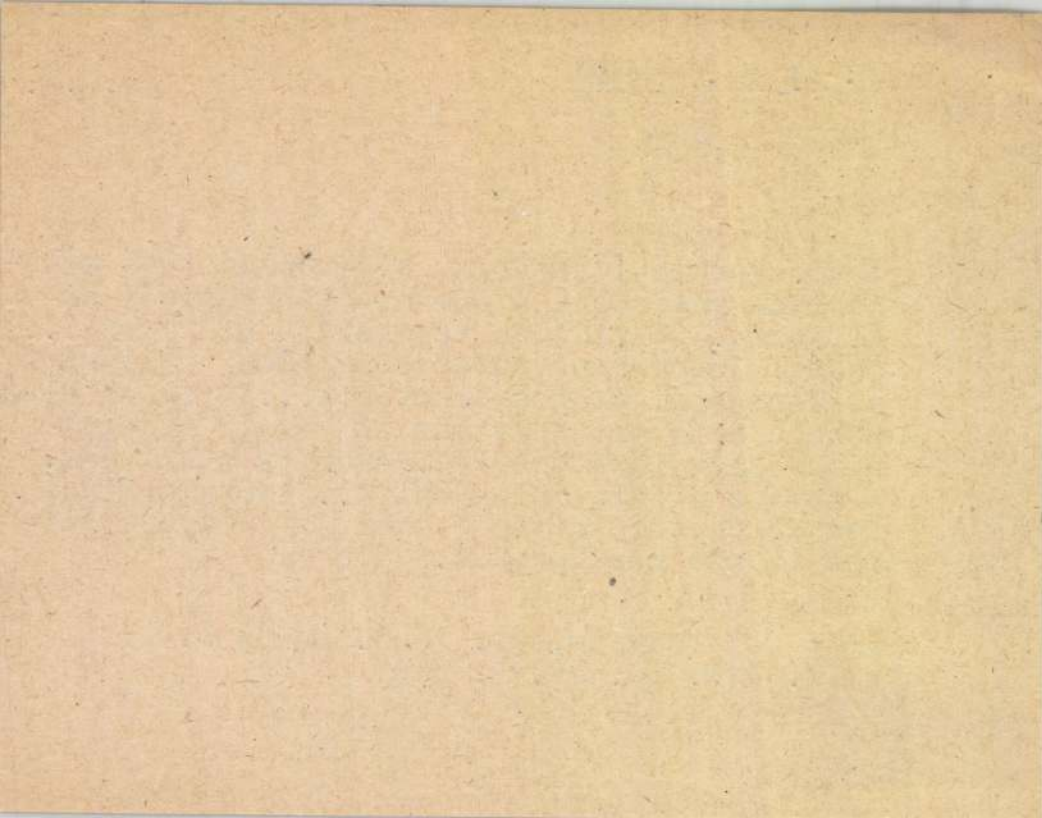
NÉPSZABADSÁG, Bp., 1967. júli. 5.

Tóth Menyhért

A VI. kerületi Népfront a Köröndön lévő szék-
házában rendezett a művész alkotásaiból ki-
állítást. „A vidéken remeteként élő festő...
mesés, játékosan groteszk és néha tragikusan
szikár képei rangos alkotások...Képeinek alap-
közege a fehér. A magyar táj egyik legeggyé-
nibb hangu festőpoétája.”-mondja a kritika.
A művész a falu multjából „..torokszoritóan
kegyetlen történetéből emel ki lényegtelen-
nek látszó részleteket.”

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 1.
XIII. évf. 18. sz. 8. lap

Schéner Mihály

ny Aurora
1985. 3. máj

Tóth Menyhért, a fehértől megvakítottak, meghasonlottak és megvilágosítottak művésze...

Aligha van korunknak még egy olyan extrém művésze, mint Tóth Menyhért, kinek művészetéről olyan szélsőségesen ellentétes nézetek alakultak volna ki, mint az övéről. Bár az utóbbi évtizedekben sokkal közelebb került hozzánk, és nem kevésbé megdöbbentő változások történtek művésze megítélésében. Ma inkább elismerik, mint ahogyan elítélték, nem is olyan régen. Tábora a halála óta eltelt három év alatt egyre növekszik, és a hívők, sőt hitvallók seregéhez csatlakozik a hirtelenében megtértek és a sznobok neofita serege is. Ez utóbbi jelenség arra utal, hogy megkezdődött Tóth Menyhért művészetének mitizálása, s a legenda megteremtését valóban elősegíti Tóth Menyhért csudalénynek tűnő személyisége és a különységük elefántcsonttornyába zárkózó művészekétől is eltérő magatartása. Tóth Menyhért ugyanis extrémítása ellenére is a legközösségibb életszemléletű és magatartású ember volt.

Művésze nem kis értetlenséget váltott ki; gyakran emlegették hiányos rajztudását: tekergőző vonalkalligráfiáinak öncélúságát, gusztustalannak és betegesen eltorzultnak bélyegezték; emberábrázolását a szép formák elleni merényletnek vélték. Azzal vádolták, hogy dilettáns és naiv; félnótás, istentelen, elfuserált szobafestőnek tartották. Itt-ott azonban elhangzott egy-egy félve vagy hetykén dacoló megjegyzés is, hogy Tóth Menyhért óriás zseni, csak az a baj, hogy nem értik meg. Aztán, különösen a 70-es években, felerősödtek az elismerő szavak; ezeket még sokáig nem követték elismerő gesztusok. Mégis mintha az idő megváltozott volna, vagy talán az emberek?! Talán Tóth Menyhért változtatott a művészetén, vagy netán megtért? Mindenesetre több reprezentatív kiállítása volt az 70-es évek közepétől, melyek egyaránt megdöbbentették sodró erejükkel a kételkedőket, tagadókat és híveket. Elért hatásuk pedig messze gyűrűzött; különösen halála után megnőtt barátainak tábora is. De már közelgő halálának napjaiban megkezdődött Tóth Menyhért kiárusítása is.

rákenni egy karéj fekete kenyérre, de hát honnan vegyen mostanság az ember falusi, savanykás, anyám, Sztjepanida Ivanovna kovászolta, orosz kemencében sült, még meleg, lenvászon kendő alatt hűlő igazi fekete kenyeret!

Fordította: *Antal Miklós*

A megtett szívességek, segítségnyújtás, a bajbajutottak menedzselése, számtalan kínálkozó lehetőség ahhoz, hogy olcsón hozzá lehessen jutni műveihez. A biztosnak ígérkező nagy haszon reményében, amivel még kérkedni is szoktak. Az utolsó vacsorán már mindenki ott lehetett, aki számított a hívek között. Még az ördögök is kivetkőztek magukból, és a megszelídült báránysznobok a fehér fogpasztát (így csúfolták Tóth Menyhért legszebb fehér korszakát) már szarvaspástétomként kebelezték be. Ime, a mesebeli változás, amelyen Tóth Menyhért koloritja átesett: fogpasztából pástétom lett!

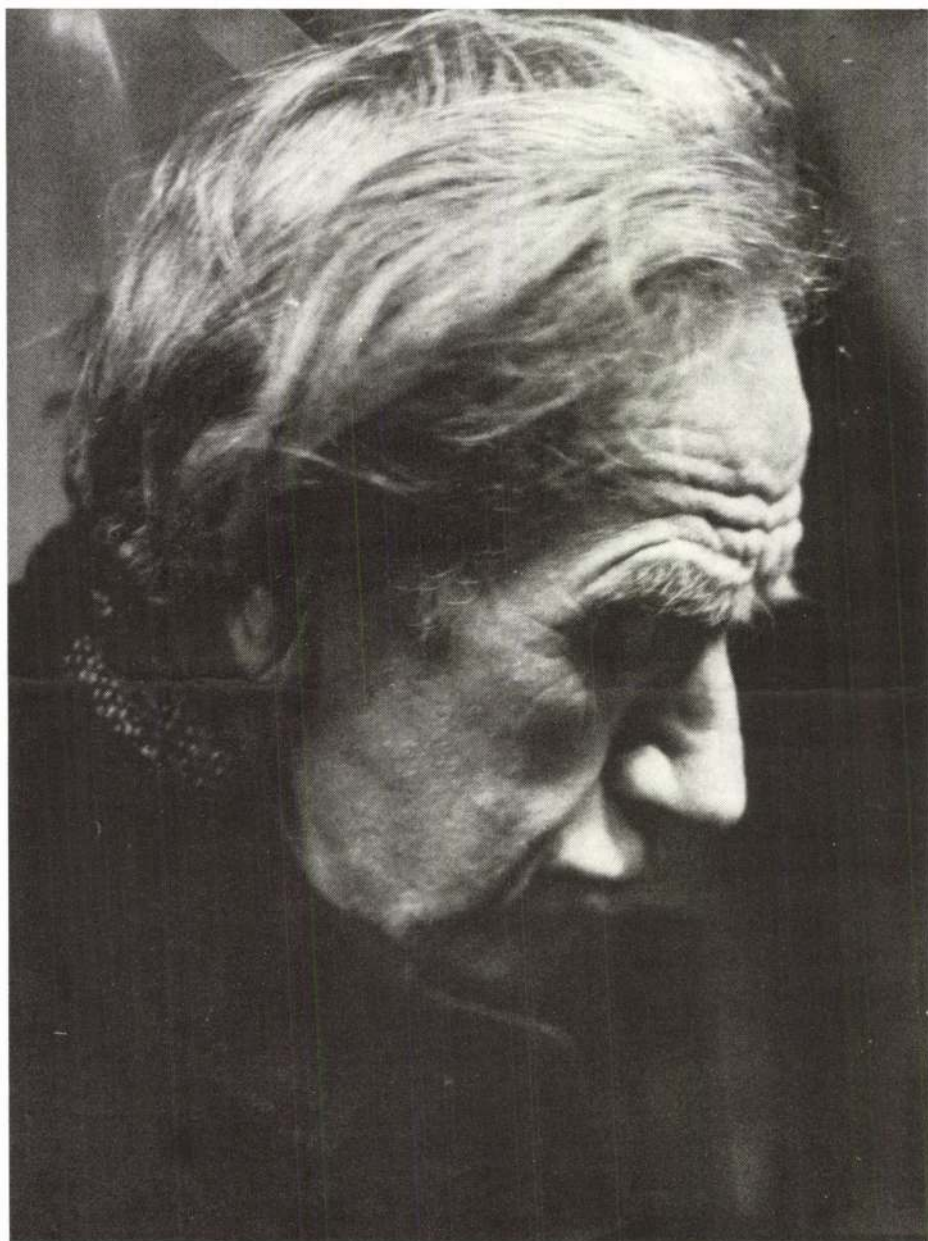
A változás igazi oka a megváltozott kultúrpolitika volt, mely a 60-as években vette kezdetét és a 70-es évektől egy sokszínű, stílusterelvésekben gazdagabb művészi szemlélet, mely 45-től, az 50-es évek közepéig elképzelhetetlen volt. Nem Tóth Menyhért szándékán múlt, hogy művészetét nem lehetett beilleszteni a szocialista realizmus fotografikus, akadémikus világába. Ő ugyanis közösségi gondolkozású művésznek vallotta magát. Kísérleteket is tett, hogy művészetét a társadalom szolgálatába állítsa, hiszen Ő maga is átélte a szegény emberek sorsát. Apja kapás vincellér volt, s a szegénység évtizedekig tanyázott otthonukban. Éjjeli menhelyeken húzta meg magát koldusok társaságában a Horthy-rendszerben, amikor a Képzőművészeti Főiskolára került. A szegénység akkoriban nem volt ritkaság a művészek körében.

Tóth Menyhért képei azonban nem feleltek meg a szoc. reál kívánalmainak. Tegyük hozzá, hogy nem is felelhetek meg. Figurái és formái inkább nevetség tárgyai voltak. Emlékszem egy „elkötelezett” képére, melyet akkor egy kiállításra szánt. A témája „Kossuth Lajos apánk és gyermekei”. Menyus hosszasan magyarázta nekünk, barátoknak a témát, hogy középen Kossuth áll, kimagaslik, mert Ő mindannyiunk apja, körülötte a gyermek-sereg körbe-körbe táncol.

Valószínűleg csasztuskát táncoltak, akkor ez volt divatban, mi valójában csak tekerdő vonalakat láttunk, amolyan spirohétákat. Menyus lelkesen magyarázta, hogy ezek a boldog gyerekek, Kossuthot is csak az Ő mérhetetlen fantáziája látta Kossuthnak. Meg kell mondanom, hogy nagyot nevetünk Menyus ezen kompozícióján. Sőt mi több, Ő maga is jót nevetett velünk együtt, naiv ártatlansága és hite vetekedett Szent Ferencével.

Most, hogy halála óta is eltelt már egy kis idő, nő a distancia is, melyet személyének félreismerése okozott művének eltorzításában. Már néhány tanulmány is megjelent róla, úgy vélem, nem lesz könnyű ezután sem Tóth Menyhért művészetének, életpályájának torzulásoktól, félreértelmezésektől mentes képét megrajzolni.

Nem elegendő a megtörténeteket adatszerűen és időrendben leírni. Művésze olyan zárt, mint egy templom, ezért művészetének magyarázatát építkezésének összefüggéseiben kell megkeresnünk. Kritika alá kell vetnünk eddigi nézeteinket Tóth Menyhértről, mert az eddigi kritikai légkör nem kedvezett művésze tisztázásának. Pl. sokan naivnak tartják művészetét; mások egyáltalán nem tartják annak. Gyakori a magyar népiség emlegetése és valamiféle pentatónia. Prófétikus és messiánisztikus voltát dilettantizmusával szembesítik. A főiskolán elsajátított formatudását is kétségbe vonják.

Tóth Menyhért Fotó: Bencseké Mátyás

Sok jó szándékú tévedéssel is találkozhatunk, gondolom, Tóth Menyhért esetében is akadnak ilyenek bőven, de ezeket is revízió alá kell vennünk, akárcsak a vele kapcsolatos indulati tényezőket is.

Próbáljuk megközelíteni holtában és feltámadásában Tóth Menyhértet: a kollégát és jó barátot. Nézzük meg, melyek voltak művészi kifejezésének

eszközei, milyen morfológiai-esztétikai szabályok vezették ecsetjét, és milyen szellemi törekvések vezették szívét-lelkét, mit akart, és végül is mit mond nekünk.

Egy sajátossága rögtön szembetűnő. Formavilága (mindegy, hogy leegyszerűsített vagy egy szintézis következtében egyszerűvé összevont), mintha maga is szimbólum lenne, de nem a magyar népművészet nagyon is konkrét részlete, hanem egy prefolklorisztikus arche-formavilág, mely inkább a barlangművészettel rokon; az idolkokkal Afrika és Óceánia művészetéhez áll közel. Az ősi rétegeket hozza napvilágra. Nem nemzeti, hanem a nemzeteket magába foglaló, még egymástól nemzetivé el nem különültet, az archét, az ősfarmákat jeleníti meg. Nem véletlen, hogy egy franciaországi nemzetközi kiállításon Tóth Menyhért művei kapták a közönség díját, éppen egyetemessége miatt.

Tévedés volna hát azt hinni, hogy a klasszikus formaképzés egyetemesebb volna az őskorok archeformáinál. Ez utóbbiak még a mai modern művészekre is inspirálóan hatnak. Tóth Menyhért nem festett klasszikus értelemben szépet: adottságai, lehetőségei, determinációi másfelé viszik: a kerekded, egymásba bugyrosodó, bársonyos szelídségű alakzatok, a kontrasztokat, élességeket kiküszöbölő gömbölyűségek, lágy horpadások jellemzik formaművészetét. Körbejárható ecsetsimításokkal keletkeznek, ily módon ecsettel vagy késsel felrakott vonal, folt vagy petty konfluenciák érvényesülnek képein. Schol nincs törés és szögletesség, geometrikum értelemben. A geometrizmus még a kezdeti munkáiban sem lelhető fel a maga függőleges-vízszintes korrelációjában. Mindennemű geometrikus perifériálisan oldódik fel nála. Formaképzése olyan, mintha kis bárányt simogatna körös-körül a vásznon. Az egymásba ölelkező formák áthajlásai teszik oly varázslatossá a képeit, emlékeztetnek bennünket Rodin szobrászatára, épp úgy, mint India régi kultikus szobrászatára is a mindent elöntő vagy átható fényszín hatásai, és kibomló formái csak fokozzák képeinek szelíd sugárzását.

A színelmélete? Ritkán van a műélvezőnek olyan káprázató színhullatásban része, mint Tóth Menyhértnél. Ízig-vérig kolorista volt, és utolsó korszakában, mely panteisztikus és a mindent betöltő fehér sugárzás által megváltást hirdető eszméinek beteljesítése, már eljutott a végső szintéziséhez. Kolorisztikus expresszionizmusnak nevezhetnénk felfogását ha kategorizálni kellene művészetét. Színeit általában rétegesen, pasztaszzerűen teszi föl, miközben a formákat keresi, simogatja, körülöleli. Mintha mintázva festene. Ezt teszi ecsettel, de még inkább kis késsel. Gyakran habarja össze színeit már a palettán, és így pasztaszzerű rózsaszíneket, sárgákat, liláskékeket kever, foltokban rakja fel örvénylő színfoltjait, amelyek hol a pasztikát jelzik, hol elválasztó szerepük van. Gyakran fehérrel borítja be az élénkebb színeket, hogy ezáltal lágyabb, opalizáló, gyöngyházfényű hatásokat kapjon. A sötétséget szinte egzegétikusan kerülte, hogy mindenütt teret adjon a mindent beborító szeretet fehér káprázatának. Végül elérte célját, és a fehérekben megszülettek az újabb fehérek, a fehérek fehérei ezerféleségükben. Ezt nevezte egy művészettörténész-nő fogpasztának, gúnyosan. Pedig az egyformaságban megszülettek a különbözőségek, és csak kevesek jutnak el ilyen gazdagsághoz; Bonnard és Rembrandt szín- és fénykolorizmusait juttatta eszembe.

Művészete szintéziseinek lényege: az egyformává változtatott fehérekben ott rejlenek a különbözővé változtatott fehérek. A szín mint etikai kategória jelenik meg végül is piktúrájában, s így a színnek is rendeltetése van: mert mindent leköt, bekebelez, abszorbeál. A minden színt magába foglaló a fehér, és teljességének az a rendeltetése, hogy sugárzása és sugároztatása által felszabadító, a gonosztól megszabadító, megváltó örömmel töltse el az embert. Ez a sugárzás már nem kötődik a külső világhoz, hanem mint a szellem belső sugárzása, belülről kifelé transzcendentálódik, hogy világosságot árasztó fénysugárzásával betöltse és megváltsa a világot. Ha egy művész eljut ilyen magasrendű disztinkcióig, mondhatnám szellemi magaslatokra, ott már nem találkozhat baltával faragott formákkal és ordító, csörömpölő színekkel, mint Wagnernél: ott is a kifinomult belső harmóniák uralkodnak.

Tóth Menyhért művei nemcsak esztétikai üzenethordozók, hanem egyfajta magateremtette naiv, morális felszabadítást is felmutatnak. Arra int: változtasd meg önmagad, a jóság megváltó fényében találkozz az emberrel, állattal, növényvel. Ez egyfajta panteizmus, mely mindenkire, de különösen magára a művészre kiterjedő szilopszizmus: „Te főpap vagy, azt tehetsz, amit akarsz, megváltoztathatod, amit mondtál, mert jót akarsz, s minthogy mindent a jó érdekében teszel, felülbírálnak és megváltoztathatod önmagadat, felelős vagy önmagadnak a cselekedeteidért, s már eleve fel vagy oldozva, amiért folyton megváltoztatsz önmagadat. Te vagy saját tetteid ura, te megengedhetsz magadnak minden változtatást. Szentté változtathatsz mindent, mert a hited megszenteli cselekedeteidet.” Ő maga is átéli művészetében ezt a küldetést, és ez erőt ad neki, hogy egész életén át gyötrő nehézségekben is, szinte derűs lélekkel viselje el a sorsát. A tárgyi valóság és a saját szegénysége morális művészi magasabbrendűségben dicsőül meg nála. Miért is szeretjük Tóth Menyhért művészetét? Mert átéljük vele az öröklétbe kerülésnek ezt az ártatlan és naiv transzpozícióját. Ez az ő élete a kálváriájának magasabb, lelkünket megejtő és felkavaró, a jóra, igazra buzdító példamutatása.

Aki hit nélkül közeledik Tóth Menyhért küldetés-művészetéhez, soha nem fogja megérteni őt. Az ő prófétikus ars poeticája útmutatóul szolgál a mai művészet bonyolult stíluslabirintusában. Mert művészete nem azonosítható csakis önmagával. Csontváryval és Van Goghgal szokták összevetni. Noha érintkezések adódhatnak, de a különbözőségek sokkal nagyobbak. Talán naiv felfogást tükröznek Tóth Menyhért esztétikai-profétikus-morális nézetei, de ezek nem tartoznak sem a fundamentális, sem az egzotikus vallási hittételek sorába; így nem lehet dogmatikusnak nevezni. Nézetei naivak, de hite nemcsak erős, hanem egyenesen megbabonázó, szinte a pásztori ártatlanság és a fehér-bárányos kiszolgáltató jóság megtestesülésévé nő. Minthogy az ember nem vonhatja ki magát a múlt idő szorításából és halandóságából, de tudomást kell hogy vegyen az idő állandóságáról, mely nincs tekintettel a múlandóra, ezért a múlt, jelen és jövő hármasságának együttvalóságát sem kerülheti el, hiszen részben maga is megéli egy-egy röpke idő és tér szeletjét. A hármas idő, mint egymással együtt haladó vonulások, az ember számára egyfajta megbékélést jelent, az emberiség

mégis mintha e nagy törvény és saját maga ellen támadna. Önmaga létezését fenyegeti. Vákuumba kerül ezáltal az egész világ, amelyben a félelem és a soha nem tapasztalt skizofrén válság uralkodik el. A technikai versengés és a fölény szerzése zsákutcába vezet.

Ott, ahol csődöt mond a technicizmus, vagy olyan szintet ért el, hogy már káros, a morális vallási dogmák sem segítenek. Újra tért hódít a naiv hit, a megváltás igénye. Valójában Tóth Menyhért művészetének azért van ilyen kisugárzása, amely egyre több hívet szerez neki, mert ez a mindent betöltő szeretet a természet és az ember szoros kapcsolatának a kifejezője; azt a pásztori egyszerűséget és szívből jövő jóságot szimbolizálja, melyre titokban mindannyian vágyunk.

A Nap-Arcút befogadja a mindent betöltő szeretet fehérsugárzása.

Ötéves a gyomai Honti-galéria

Akad Gyomaendrődön, a Vorosilov u. 19. sz. alatt egy sürgő-forgó, ezermester autodidakta iparművész, aki alkalmazott grafikusként dolgozott egy békéscsabai szövetkezetben 1981-ig, nyugdíjaztatásáig; s aki egy – félig társadalmi munkával, félig a község támogatásával – páratlan kisgalériát ragasztott hangulatos családi hajlékához.

Honti Antal „műhely-galériának” nevezi legszívesebben ezt a különös vállalkozást. Az elnevezés találó: öt esztendő leforgása alatt olyan művészvendégeket fogadhatott ez a galéria, akiknek a puszta neve elegendő annak bizonyítására, hogy e falak között egyedülállóan színvonalas, nemes népművelő tevékenység pezseg.

Túlzás nélkül állítható, hogy a galériában szerepelt vendégek bárminő honi vagy külföldi pódiumon garantáltan magasigényű élményt nyújtanának. Hadd soroljunk föl példaként néhány ilyen meglepő rendezvényt: 1980. június 2-án Regős Sándor, az MTV szegedi stúdiójának vezetője vetített, képes élménybeszámolót tartott Portugáliáról; Szűcs Árpád festőművész, a szegedi Móra Ferenc Múzeum főrestaurátora az Ópusztaszeren látható, óriási méretű Feszty-körkép históriájába és újjászületésének körülményeibe avatta be a mindig zsúfolásig megtelő terem törzsvendégeit; dr. Trogmayer Ottó régész, a Csongrád megyei múzeumok európai hírnű

A galéria bejárata

Tóth Menyhért

MDK

serepelt a tárlaton.

Dankó Imre: A VII. Alföldi tárlat G_vulán.
ALFÖLD 1964 jun. 569-570. lap.

Total amount

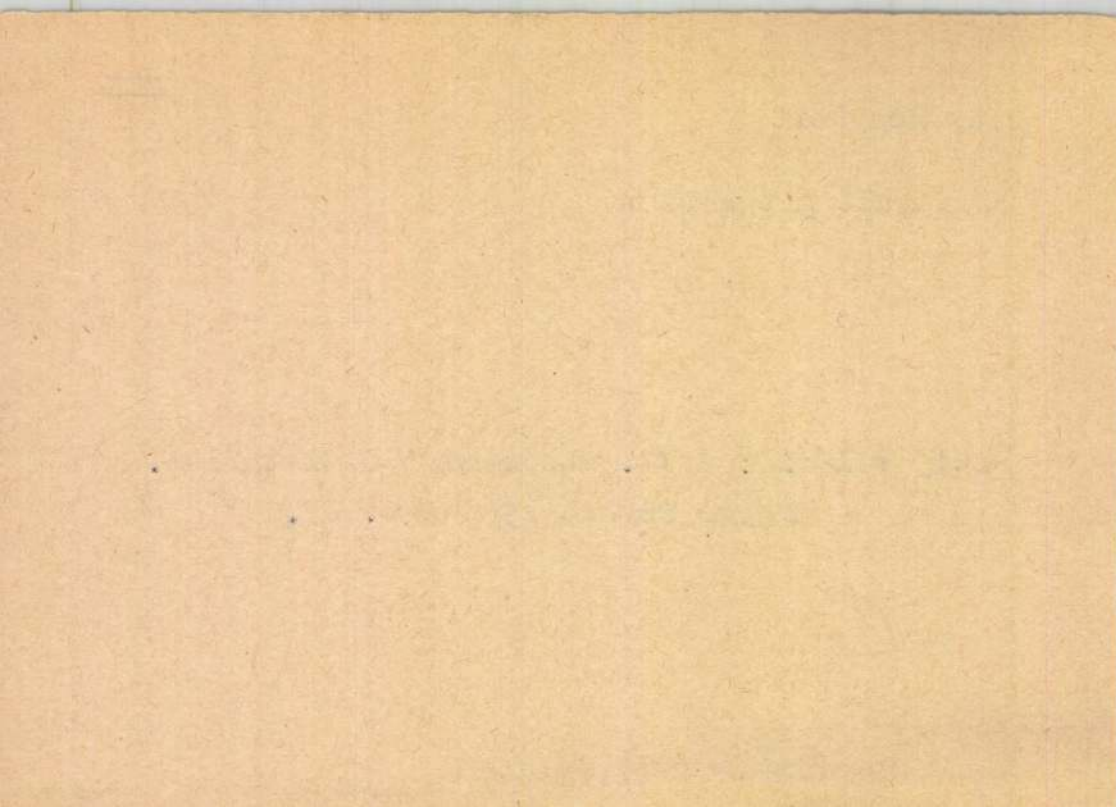
received in full

Bank of Montreal, Montreal, Quebec, Canada
Account No. 123456789

Tóth Menyhért

Szerepelt a tárlaton

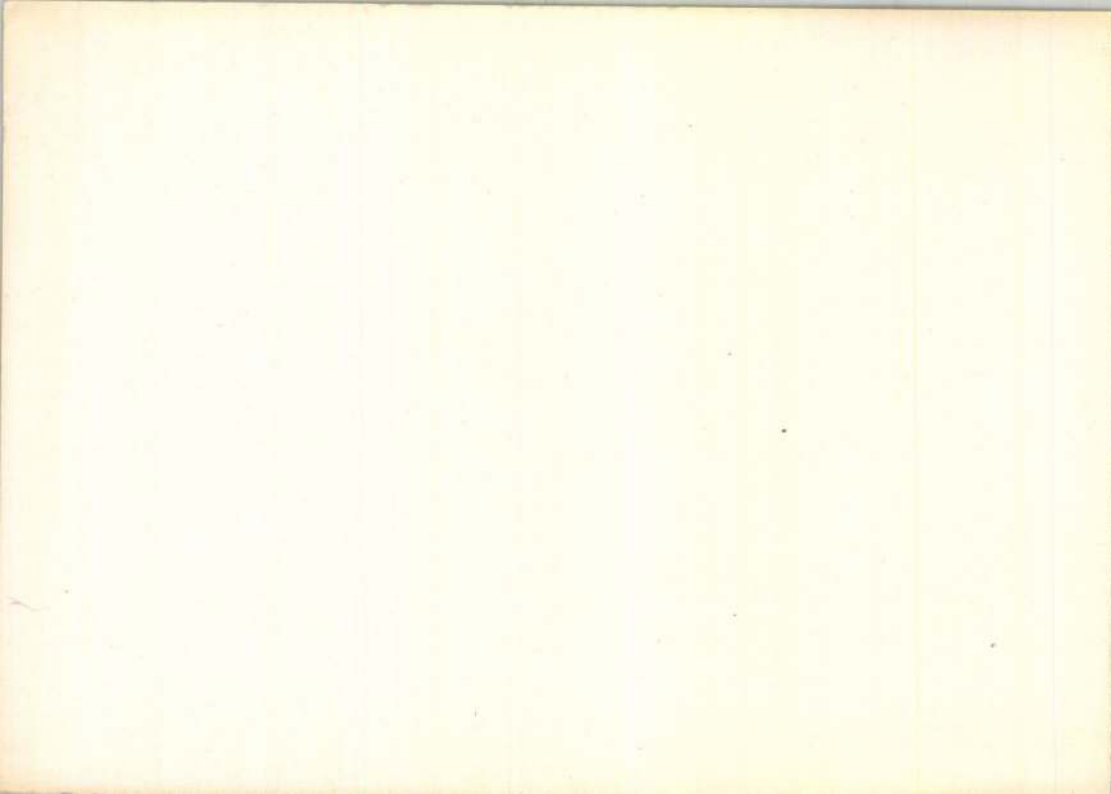
**Ritly Valéria: A XI. vásárhelyi őszi tárlat.
Magyar Nemzet 1964 okt. 27.**

Tóth Margit

Miskolc parasztember főiskolai végzettséggel. Képzőművészetünk egyik legeredetibb egyénisége. A parasztléleget ábrázolja a mesemondók ősi-népi képzetvilága szerint.

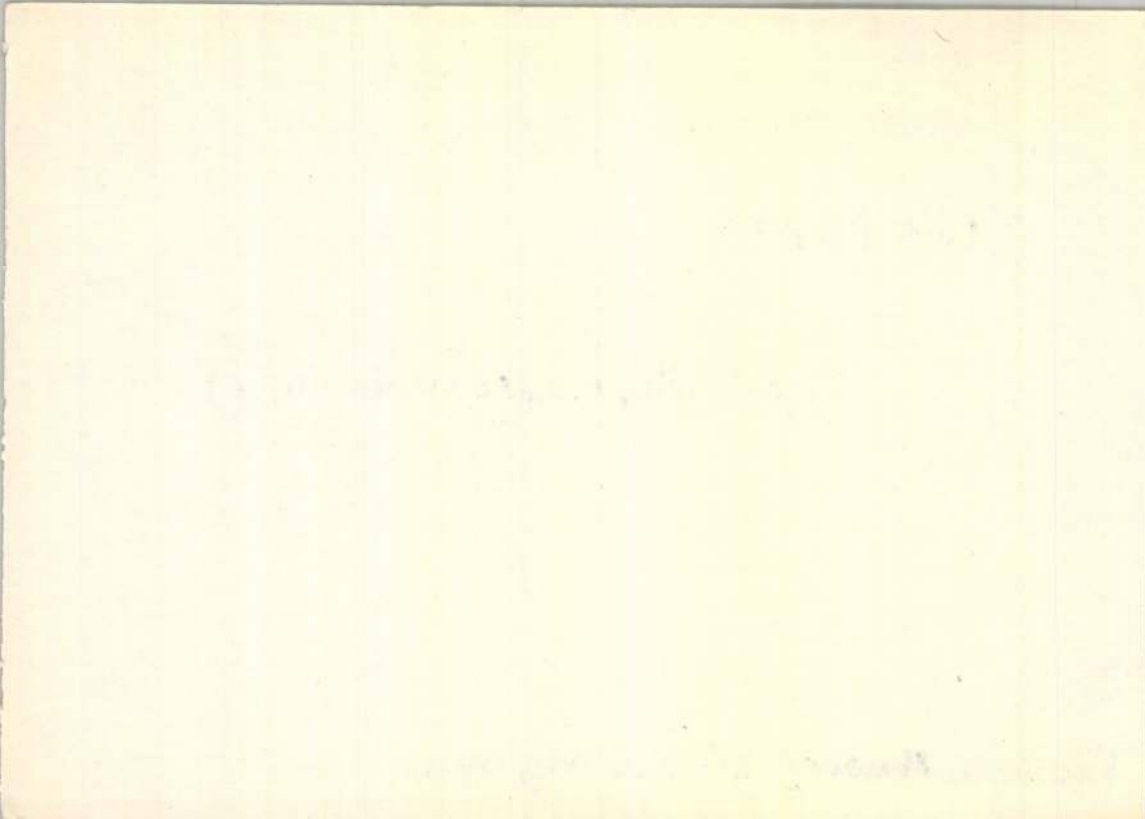
B. Supka Magdolna: A hődmező vásártalpi festését...
Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 17. l.

Tóth Meryhert

Paldut'azók, o. v., 80 x 120 cm (repió)

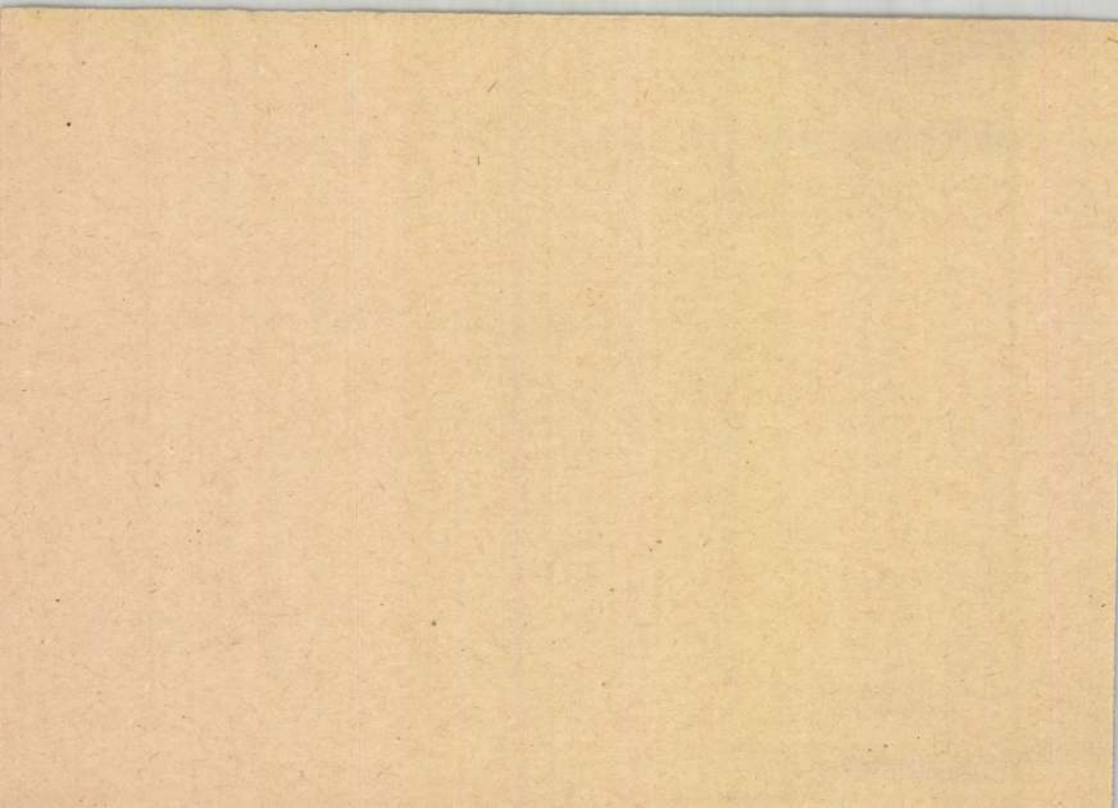
Керз'оніо. Альманах 1, Сормія 1969, 159.с.

Toth Menyhert festmény.

Kivallatás volt a
nyáron Toleyon

Magyarul 1969 szeptember
12. old.

**Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ**

**Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307**

1964 FEB 21

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Tóth Menyhért

**Kiállítás nyílik
Vásárhelyen**

1/1021
Gyűjteményes kiállítás nyílik
február 23-án, vasárnap déli 12
órákor Tóth Menyhért festőmű-
vész alkotásaiból a vásárhelyi
Tornyai János Múzeumban. A
kiállítást B. Supka Magdolna
művészettörténész nyitja meg.

é
k
a
a

is szükséges szólni, mert
amint az említett példák

Tóth Menyhért

Ruber a víz előtt, olajfestmény

Magyar Képzőművészek
I. Kiáll. Katalógus 1946. júli

Handwritten text, possibly a name or title, located at the top right of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the middle of the page.

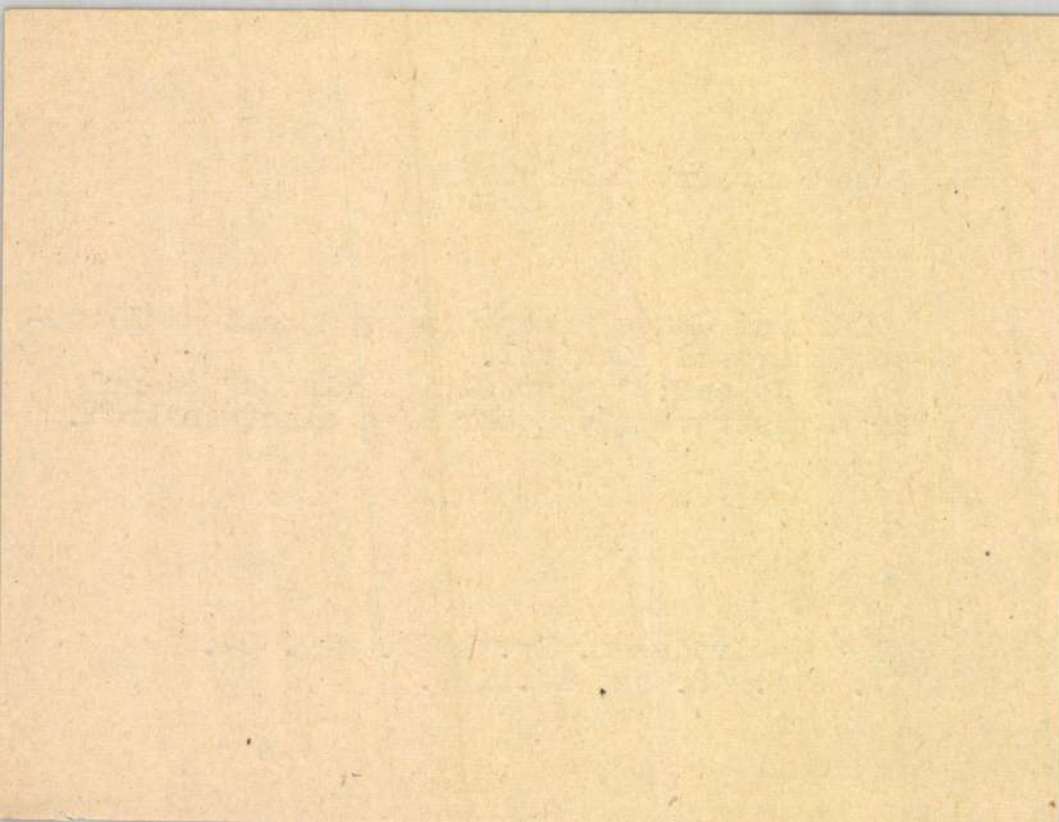
Handwritten text, possibly a name or title, located at the bottom of the page.

Tóth Menyhért festőművész

A Tornyai János Múzeumban rendezett kiállítás-
son szerepel műveivel.

Vadas József: "Vásárhelyi tárlatok" címmel
ír a résztvevő művészekről és alkotásaikról.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 12. lap.

ESZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

1969 JUL 1

Tokaji július 1021

Tóth Menyhért

Tokaj gazdag művészeti élete júliusban is több figyelemet érdemlő rendezvényt kínál. Iván Szilárd festőművész kiállítása ugyan „átköltözik” július első napjában Szerencsére, de közpörművészeti eseményben továbbra sem lesz hiány. Július 6-án nyílik meg a helytörténeti múzeumban Tóth Menyhért festőművész kiállítása. A Népművelési Intézet művészeti osztályvezetője mutatja a Miskén élő művész munkásságát. Menyhértnek Tokaj után Székeshérvárott, az István király Múzeumban lesz kiállítása.

Július első napjaiban megkezdí munkásságát a művésztelep is, több neves szakember előadásával, s a hónap második felében pedig itt rendezik meg a II. Borsod megyei művészeti diáktáborát. Horváth Ferenc festőművész kiállítása 27-én nyílik, e kiállítást Hernádi Gyula író, Jogja Horváth Ferenc festőművész és Hollandiában állított ki. A hónap derekán, 20-án lesz a Zilahy György Művészetbarátok Köre rendezésében Virág Endre orgonaművész hangversenye a helyi római katolikus templomban.

A tokaji művészetbarátok már készítették az 1970-es programot, és folyik a négy éves múltja sorra kerülő 900 éves jubileum programjának előkészítése. A nyári művésztelepre már megérkezett több neves művész: Tokajban tartózkodik Tamás Ervin, a Képzőművészek Szövetsége festőszakosztályának titkára és Xantus Gyula főiskolai tanár. Ugyancsak júliusban dolgoznak Tokajban azok az amatőr-filmesek is, akik Tokaj művészeti életéről készítenek pályaműveket, a korábban meghirdetett pályázat alapján.

a körze
község f
kei részé
a távolsá
a közsé
érik, csi
jelző tá
lepülése
Juhász
nács vb.
a közös
zottsági
tására. J
rom-hár
akiket c
ként me

Ezt követően az újonnan va-
lasztott végrehajtó bizottság
megtartotta alakuló ülését,
majd a szünet után vissza-
térve bejelentették, a soraik-
ból megválasztott tisztségvise-
lők nevét.

A Parasznya, Varbó, Ra-
dostyán közös vb-igazgatású
községi tanács vb-elnöke
Csördás József, vb-elnökhe-
lyettese id. Juhos András, vb-
titkára Illés Károlyné lett.

Az ünnepi tanácsülésen fel-
szólalt Bialis József elvtárs, a
járási pártbizottság első titká-
ra. Elmondotta, hogy sehol
sem könnyű a községekben
megszokni az egyesülés gondo-
latát. Rendszerint azért aggód-
nak, nehogy az anyaközség
gyorsabban fejlődjen.

ülés elfogadott, s ezzel ha-
tályba lépett törvényesen Pa-
rasznya, Varbó és Radostyán
községi tanácsok egy vb-igaz-
gatás alatti egyesítése.

Bizunk benne, hogy az egy-
séges közigazgatás további
gazdasági és kulturális fel-
emelkedést jelent majd a há-
rom bányászközség életében.
A közös tanács munkájához
sok sikert kívánunk.

A. I.

Hatnapos j

Június 30-án, hétfőn 6 na

PETOFI NEPE
Kecskemét

Bács megyei téli tárlat

A megyében élő képzőművészek szokásos évi

beregisztálásának, a téli tárlatnak ezáltal sajátos karmarkhangulata van, pedig sem a kiállítótermek, sem a művészek, sem a művek száma nem kevesebb mint másszor. Kisbábok viszont a képméretek, a szókásornál több az egyszerű grafikai eljárás, a tematika is karcsúbb skáláhatárokat közé farult — bősége ugyan még soha nem volt káprázató.

Ezt az intím jelleget részben a megrendezés időpontja magyarázza: A két nagy történelmi jubileum, a Tanácskozásiasság 50. és a felszabadulási 25. évfordulója, azaz a hozzájuk kapcsolódó pályázatos tárlatok közé esik. A művészek nyilván ezekre az alkalmaikra tartogatták, tartogatták nyilvánosabb mondanivalójuk, technikailag is többre vállalkozó alkotásait. Ennél az alkalomszerűségnél viszont sokkal ártalmosabb érvényű tény, hogy megyei művészeink többsége nem szakképzett képzőművész, hivatalos csak elvétve akad közöttük, tehát mindenképpen helyesebb, ha igen tisztelőre méltó területet kerítünk korlátaink maguk is tisztelőben tartják, ahogy ezen a tárlatunk történt. Az eredmény önmaguk és környező világunk rokonszenves, többnyire szerény, néha szép, egyszerű — egyszer pedig megragadó erejű visszatükrözése.

Kezdjük mindjárt az utóbbi legnagyobb dajával, **Tóth Menyhérttel**, már csak azért is, mert az eddig mondottak rá nem vonatkoznak. Bekövetkezhet bármilyen alkalom, mílsem változol az a miskei poéta-diktór átszellemült eszteliségen. Az ő legkisebb ideggyége egy emberélet, tehát bármikor. Bár mihez szól, az időszerepesség csillagjegyében teszi, és nézőpontja — csillagfájlóságú. Bizonyosság rá alkotó extázisának négy évízede, jelen esetben pedig az a két, hóhavaszelt színekkel ékes vászon, amit a téli tárlatra beküldött. Kálócsa vidéki szűkebb hazája adja az egyik témáját (Paprifakütyök), a másiknak pedig (Hal) Tóth Menyhért eléggé nem írgeyelhető, de gyakorlatias észjárással alig-alig követhető világ szemlélete, mely folytonosan ellenételket bekit össze. Ezen a képen embert az állattal, halászt a zsákmanával, olyannyira, hogy már-már emberalakot ölt a hal, és uszonylábakon tancol az ember, s mindkettő örvendési látszik módfelet, egyik a zsákmanán, a másik, hogy zsákmanává lehetett. Tíz meg a víz találkozására ez, tán azért olyan a tónus, mint szőz fehére: Nehezen meggragandható pillanat, még nem hűt le a tűz, még nem forrt föl a víz, de már egyik sem önmaga.

Festőink közül a másik, akit nem értetlenek változások Goór Imre, Ugyanis ő folyton változik, de nem személyek irányítják, következes. Korábbi templomképének dermedt lírája előrevetít, hogy legújabb két képen — ikerfestmény — a legegyszerűbb

formák és színek nyelvén medítái a természett és az ember kemény küzdelmen, egysegen.

Díszegi Balázs szokott puritán színhaszínálatával formaegyszerűsítésével jelentkezik ismét, de mert témái könyvedebek, nincs olyan markáns hatása egyszerűségének, mint egyszerűségéből természetesebben kitoró, drámái képein.

Annál inkább kedvez a bensőségesebb hangulatok keresése B. Mikli Ferencnek és Weintrager Adolfnak. Az előbbi pillanatyai látványelményeket rögzítő gouache-okkal szerepel, közüllük a Falak címet viselő, virtuóz elrendezésű és könyvedégtű tájmegejelentés. Weintrager bolyhos kontúrú akvarelljei lelszult mesterségsébeli tudással idézik föl a falu csöndjének és a meteorológia jelenségeinek megumhatatlan szépségét. Noel O. Gábor — már ami témait illeti — ugyanazén az úton jár, de kifejezőmódja nem az expresszív alföldiséggel való rokonszenvről vall, mint az előbbieké, hanem komorabb, konstruktív alkotóról.

A Tóth Menyhért után jellemzett művészek az utóbbi évek megyei tárlatainak legmihább állandó, az osszkep arcát meghatározó szereplői. Velük együtt Maroslordai Anna és Palkó József nevet emlíyük meg.

Néhány utóbbi tárlatot kihagyott, de annál inkább örvendetes a visszatérése. Faluhelyi Józsefnek, Gál Sándornak, kiváltképp pedig Kiss J. Zoltánnak. Faluhelynek dertis kecskerméti utcarészlete, Gál Sándornak a Kiskuntság díszelen szépségére ráérző fekele falombja emlékezeses különbözően, Kiss J. Zoltánnak pedig a posztimpresszionista hagyományokhoz nemesen, kísértelen tapadó önarkepe. (Az ő szereplése azért külön öröme, mert már nagyon rég nem láttuk tárlatlon.)

Néhány fiatal művésznek viszont ez az első részvétel a megyei seregszemlén. Kalmár Sándorné fájlaltnas szépségű grafikai és Szappanos István méltaktartó szín- és kompozíciós érzéssel megalkotott tájképei máris a legjobbakkal egyenrangú részvevők. Palkó Pál, Buda Ferenc-illusztrációtól ötletűs grafikus igérnek, bár a költővel való azonosulást nem éreztük. Baerl Béla és Görényi Tamásrói első látásra nem is illik kimondani, hogy ismert példák nem nagyon ugves követői.

A tárlatot Lánéz Sándor, a kihuó művészettörtenész és kritikus rendezte, amennyire a három kis teremből futotta — szépen, bár T. th Menyhért képeinek sófértzöld deszkara függészése egyszerűen étheletlen. Új korszakot jelent viszont, hogy az ideitárlat a múzeum történetének első megalkinthezó téll tárlata, mert a gázfűtés bevezése megemti a látogatót a máskor tenygeelő fágyhaláltól.

Szabó János

Tóth Menyhért

Hagyjuk most figyelmen kívül a pályaválasztási feladatok hálózatainak állítólagos kiépülését (ha kiépült is: egy ember egy iskolában jó ha az adminisztratív feladatokat el tudja látni). Elhanyagolhatjuk egyelőre a szerveződés alatt álló Megyei Pályaválasztási és Munkapszichológiai Tanácsadót is (ha megkezdí működését, akkor is csak különleges eseteket vizsgál, jó ha egy-huszas részét útba tudja igazítani az évente nyolcadikat végző, érettségiző 12 ezer gyerekeknek). A pályavá-

választási tanácsadó füzetek csak a szakmák nevét juttatják el a döntés előtt állókhoz. Mire figyeljünk hát?

Elsősorban a családra. Valószínűleg lehetetlen ilyen statisztikát csinálni, de ha lehetne, ékes bizonyossággal szolgálhatna, hogy az előző nemzedéktől átörökölt reflexek, a szülőktől, rokonoktól és (nyugodtan ide sorolhatjuk) a lakóhely könyvezetében észlelt sze-

rá. C latt

A gal edz pes a l tés ládban es z

Új könyvekről — néhány sorban

Gerhard Bischoff:
A FÖLD MELYE

A Gondolat kiadásában jelent meg a napokban ez a tekintélyes külsejű könyv. Benne a legújabb tudományos kutatások alapján földünk belsejének részletes leírását találjuk. A vulkánok, földrengések alapos jellemzésén át a kőolajig a Föld belsejének anyagát és azok kialakulását, mozgásrendszerét a nem szakember számára is érthetően tárja elének a kötet.

Eötvös József:
A FALU JEGYZŐJE

Két kötetben jelentette meg a Szépirodalmi Kiadó Eötvös remekbe szabott művét. A könyv Sötér István utószavával jelent meg és Kass János illusztrációi díszítik.

22.

Bár keveset ért a műszaki dolgokhoz, mégis idejött, ebbe a technikailag eléggé bonyolult telepre. Minden bizonyal vár valakit, mert hiszen a Százalábú igazán fölkelhetne a meleg érdeklődést. Várt valakire, mert a hitleristák is tudomást szereztek a rejték helyen levő titkos dokumentumról. Meglehetősen ésszerűen gondolkoztak, amikor számítottak rá, hogy a Százalábú hibáiról szóló levél elolvasása után minden bizonyal az objektumra küld valakit az ellenség.

Kényelmetlen, nagyon kényelmetlen helyzet ez, hiszen ő, Artur is bekerült Kreutzer látómezejébe, bár az is igaz, hogy nem lesz nehéz eltűnni belőle, s ráadásul itt van ez a cement-úgy is, ez majd segít. Viszont most mindennek előtt

kat, biztosítja, hogy az objektum korlátlanul kapja a villamosenergiát, a szemetélyzet pedig följavított élelmiségben részesüljön. Ezek után aztán Kreutzer csak próbálja azt állítani, hogy a birodalom ellenére cselekszik!

A telep legkülönbözőbb helyeiről vett betonminták leplombálva várják a szakértői bizottság érkezését egy páncélszekrényben. Artur ugyanis azt akarta, hogy teljes tárgylagossággal folyják le a vizsgálat, mert különben könnyen megvándorolhatják részrehajlással, őt a cementgyáros rokonát.

Ezt követően elrendelte, hogy minden könyvelői bizonylatot, pénztárkönyvet, vasúti szállítójegyet zárjanak le. Ezekből ugyanis az derült ki, hogy ide a legkiválóbb minőségű cementet szállították. Artur személyesen zárta és pecsételte le a hatalmas rakartár, melyben szákszámra állt a trifogásolt cement.

Bingel ugyan nem avatkozott bele Artur dolgába, de szerfölött elégedett volt a helyzettel: biztos volt benne, hogy von Salz ezáltal nem üssza meg a

V. MENYSIKOV - V. GAJEVSZKIJ:

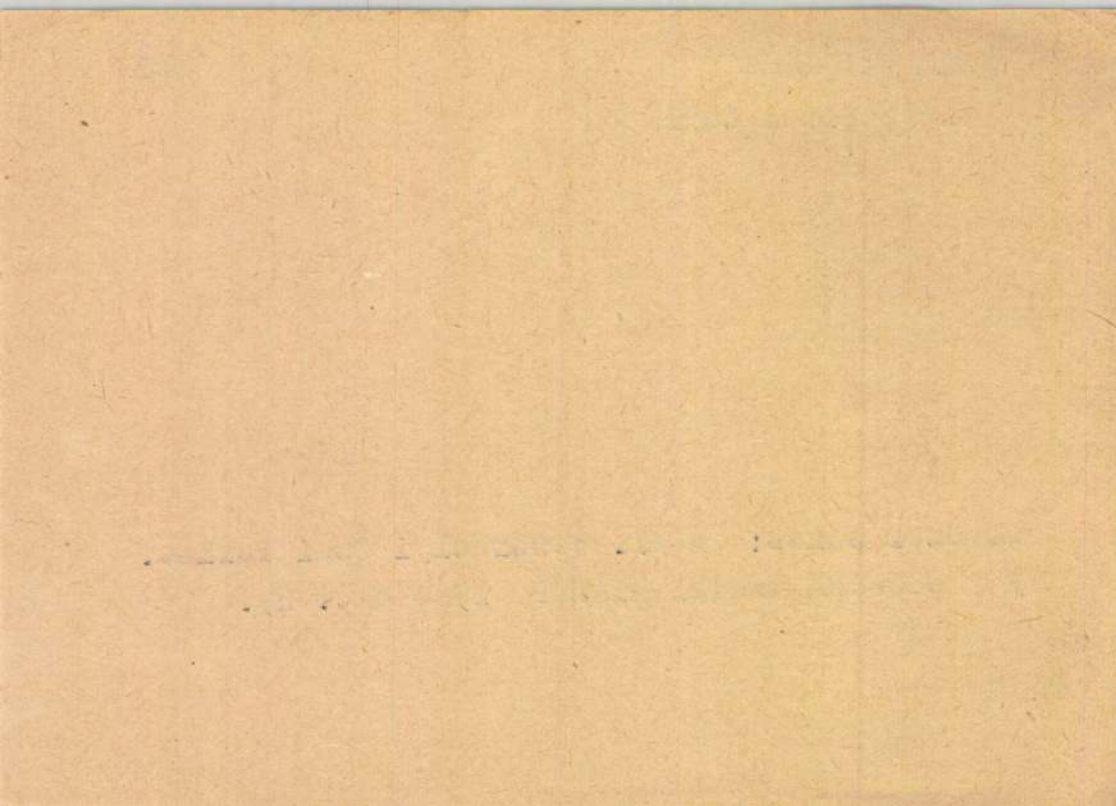
ÚT A HALÁL- EGYRE

fordította: FERENCZ GYÖZÖ

Tóth Menyhért
Szerepelt a tárlaton

MDK

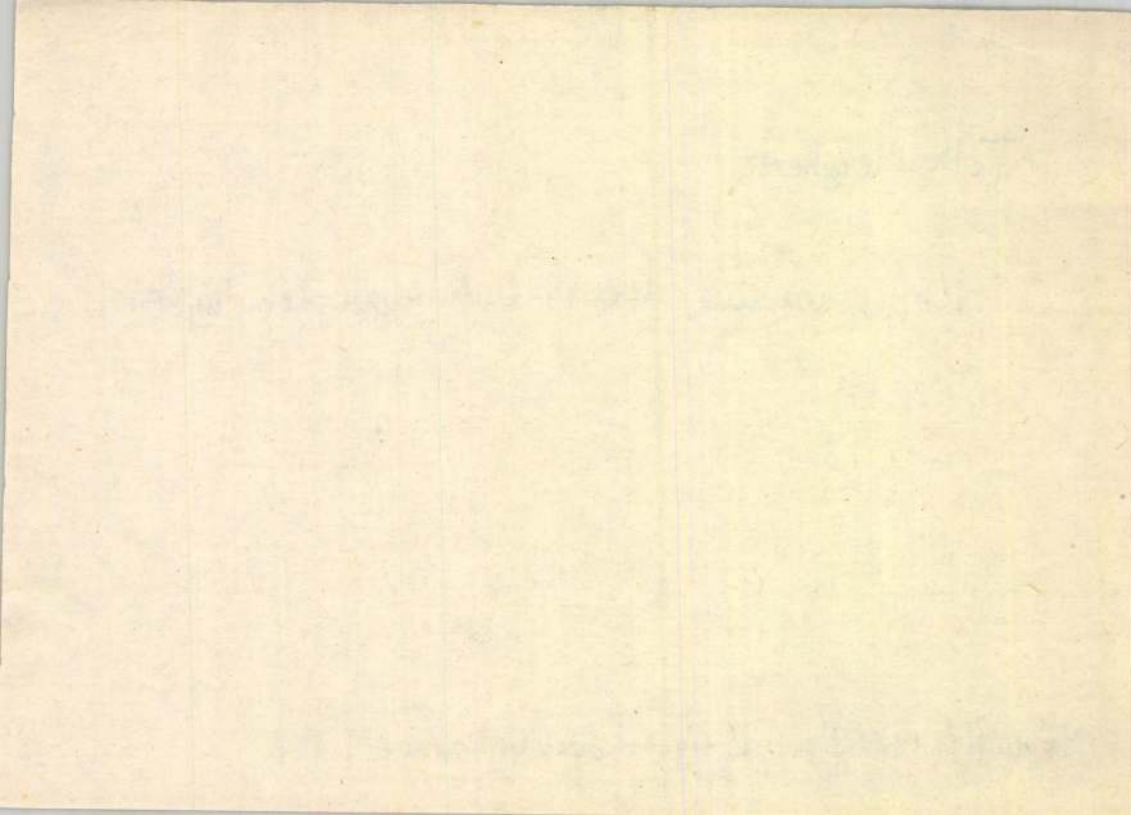
Dömötör János: A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
X CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP 1964 okt. 29.

Tóth Menyhért

Lépei wauwala Köves Oskár gyűjteményében.

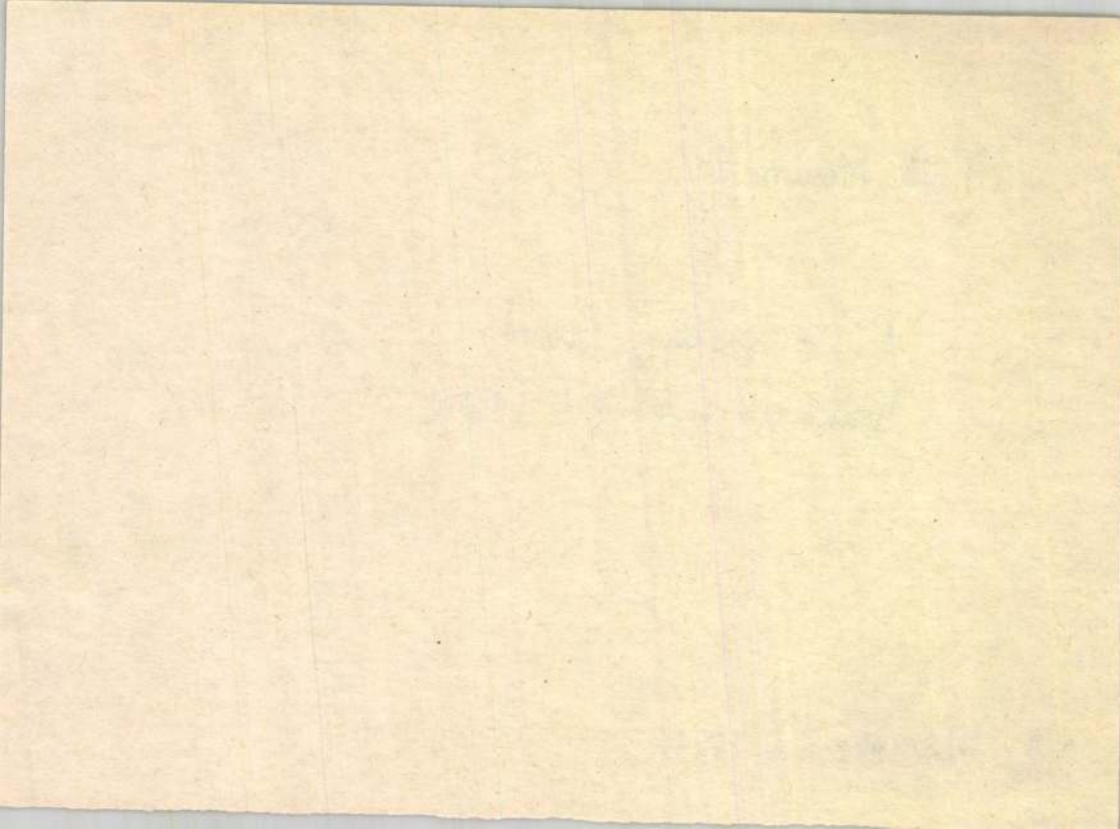
"Műgyűjtő", 1970. l. sz.; K. Gy.: Köves Orkánidő; 13. l.

Tóth Menyhért

A kelet-szláv (repra)
Tyúkanyó székkel (repra).

Műgyűjtő, 1970. I. sz. 15-16. p.

Tóth Margit
főelő

Hatalmas básmán párosított
mutatja be.

D.Fehér Zsuzsa: A SZOT kiállítás.

Művészet, 1971. január - 25.lap

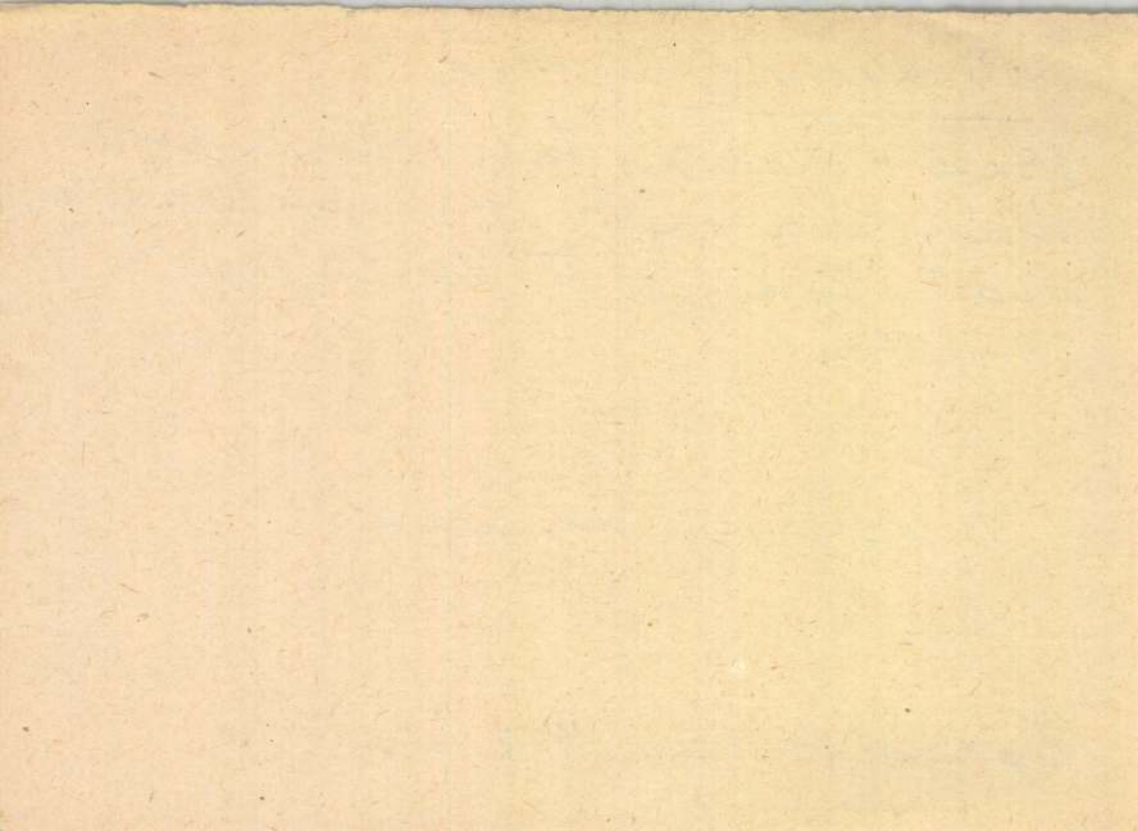
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Völli Meyhöf festo

65 ever. Vasary kamikadaya vol.
Kiamtola sa vol 1966 - 6de Pormay van,
most Bp ex, a VI. ker. My front
fermeben

N.N.: sokdumi morok

Zola. Hislap 1969 IV. 20.

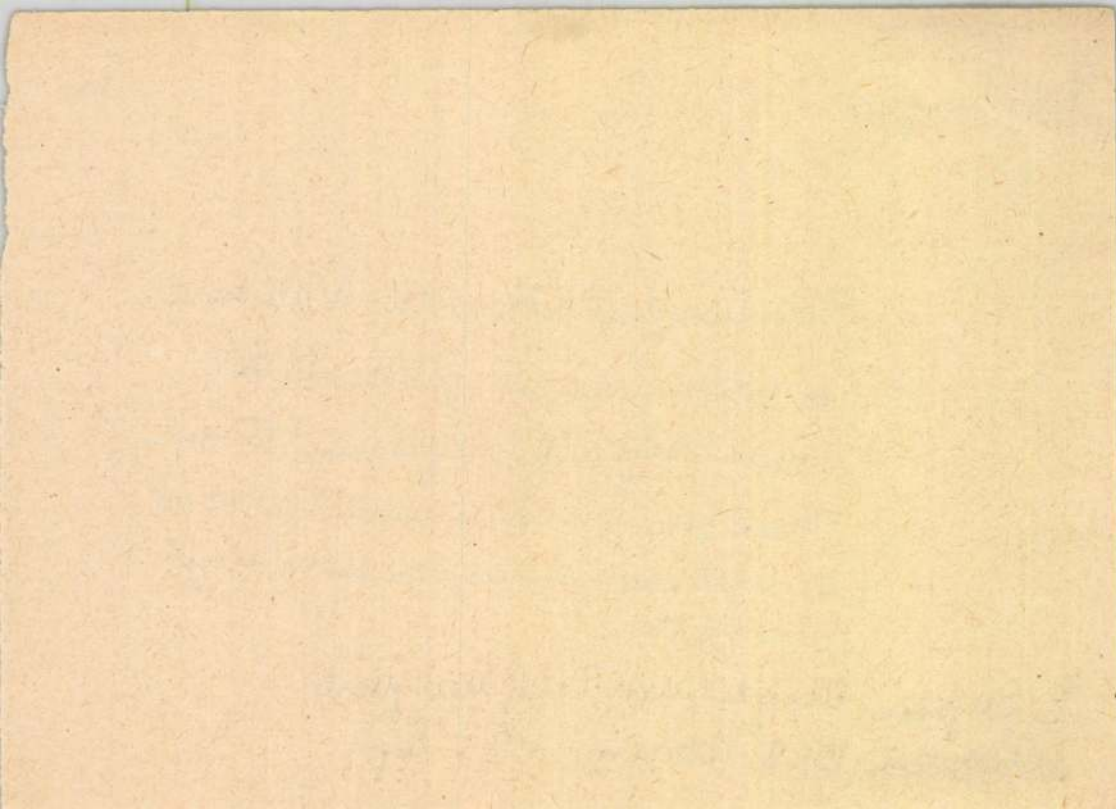

Tóth Leánykört
festő

M.D.K.

Tóth Leánykört retrospektív kiállításra
a festőművész pályájában Miskolcra
nyílt meg, 1968. szeptember 15-én.
Miskolc főterének felülről 250 négyzet-
méteres területén a művész eseményeire is
szervezték.

B. Supka Magdolna: Tóth Leánykört
művészet, 1969. február - 25 lap.

Tóth Menyhért

festő

Mad. kiáll. a Min-
barátság

l. Szepenyei

1941. 282. l.

Tom Caranochas

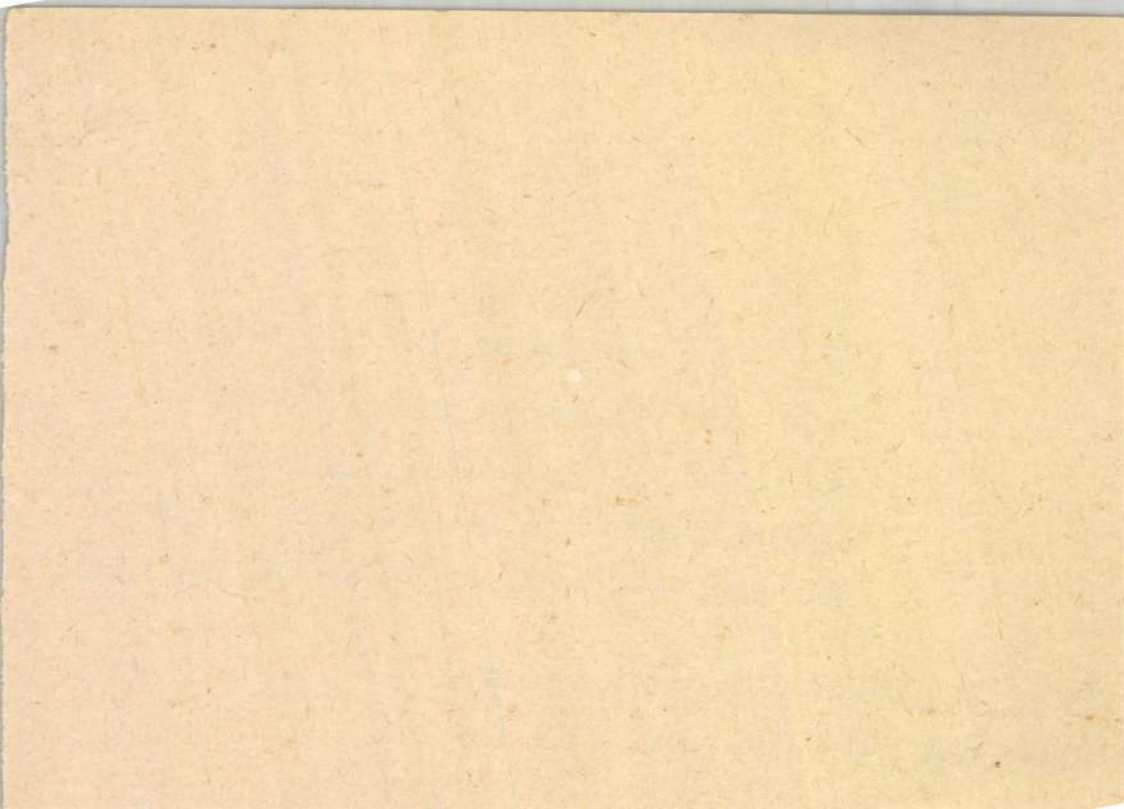
11
The Major the
Caranochas
John
John

Tóth Menyhért
festő

M.D. 4

A Fővárosi Városmegyei Művelődési
osztály 1966-os pozsonyi „Városok”
kiállításán, Emil Langosé egyetemes
művésztörténész, rendkívül kulturált
európai művészek között Tóth Menyhértet.

B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért
művészet, 1969. február - 25 laps

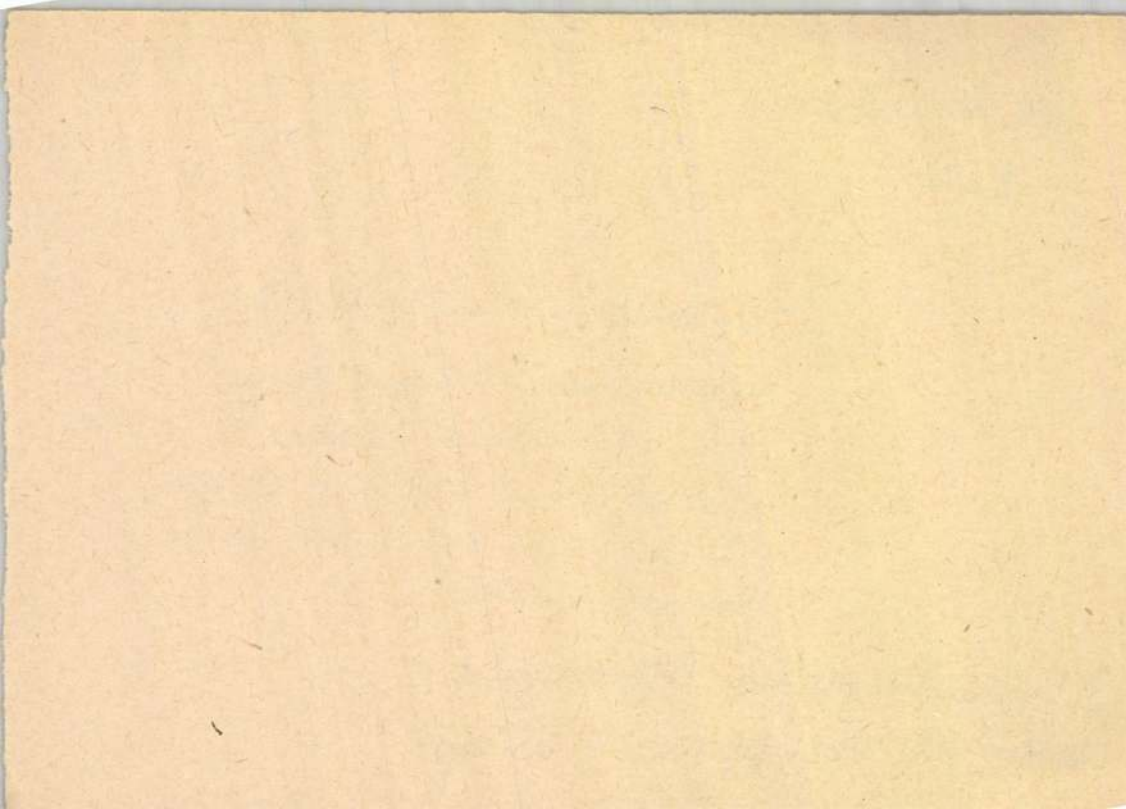

Toth Kemény Bert
festő-

M.D.V.

Festészet a falu inspirálja.
Képeinek népe-magyar jelleg
van. Toth Kemény Bert földművelő
paraszti életmódot folytat Magyar
országban is a falusi mindennapok
vannak merítve.

B. Székely Magdolna: Toth Kemény Bert -
Művészeti, 1968. február - 25 lap.

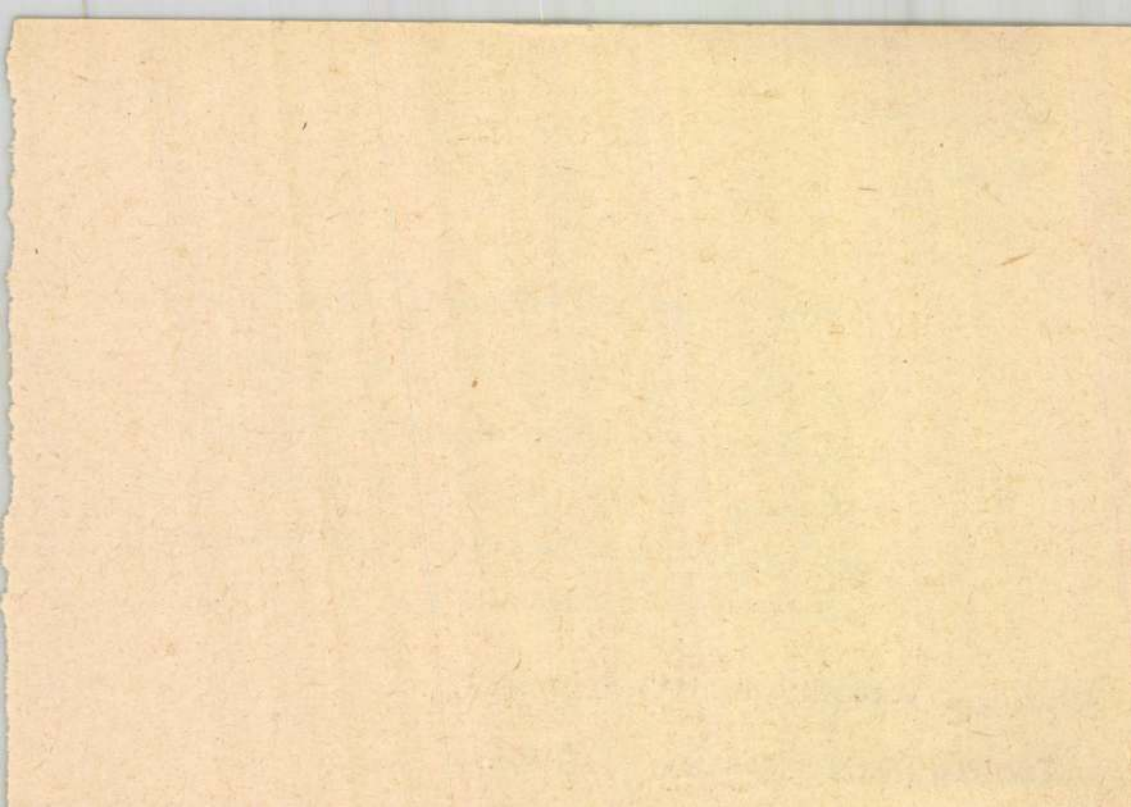

Tóth Levente
festő

M.D.6

"Csing Amjó" a porsonyi "Nem hiálle -
tás" karalija an elhatt nemse darsung
emlékeztér készült. A "Fóharatsdeg" mű
festmény lapontaine - i hasonlattal avod
mód hogy melzen kére ha a eukvok ottal-
marván észrebrjwainak.

B. Supha Magdolna: Tóth Levente .
Művészet, 1968. február - 25 lap.

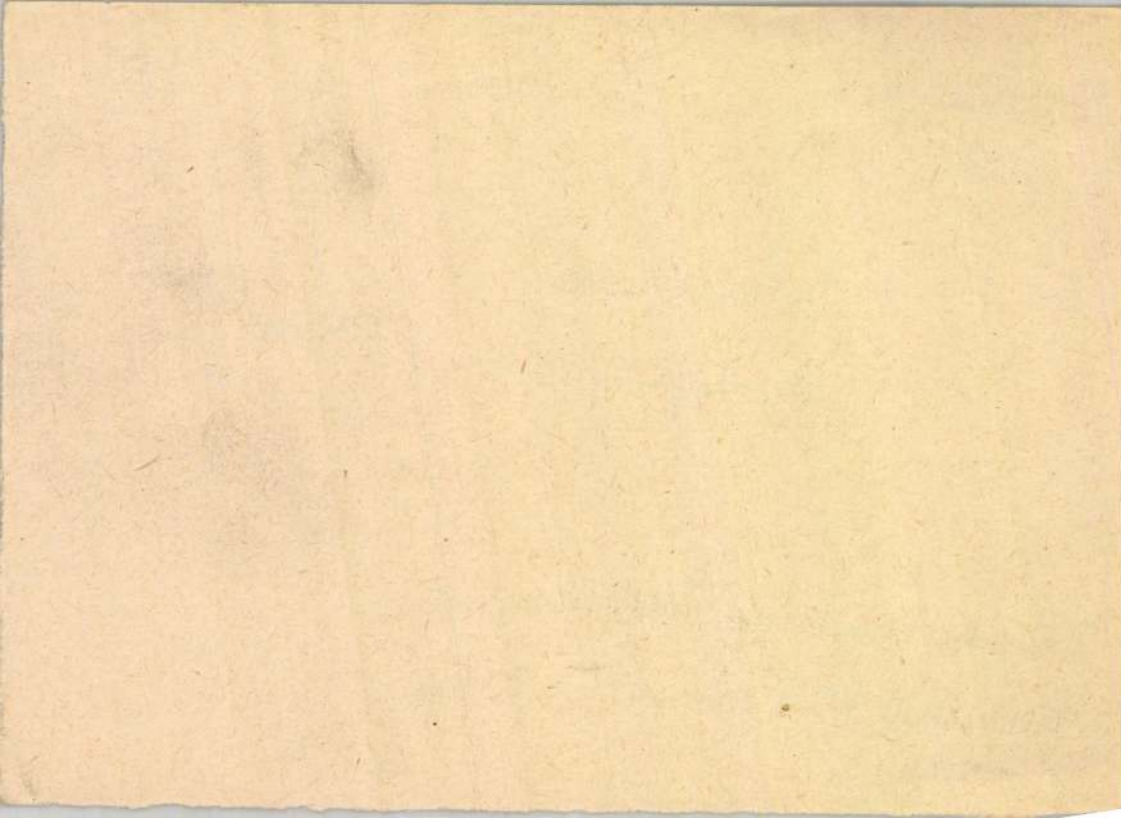

Toth Henryhert
festö

M.D. 1/2

"Betlehemsek" }
"Pajirkapalauntarok" } regisz

B. Supha Magdolna: Toth Henryhert
Művészet, 1969. február - 25 lap.

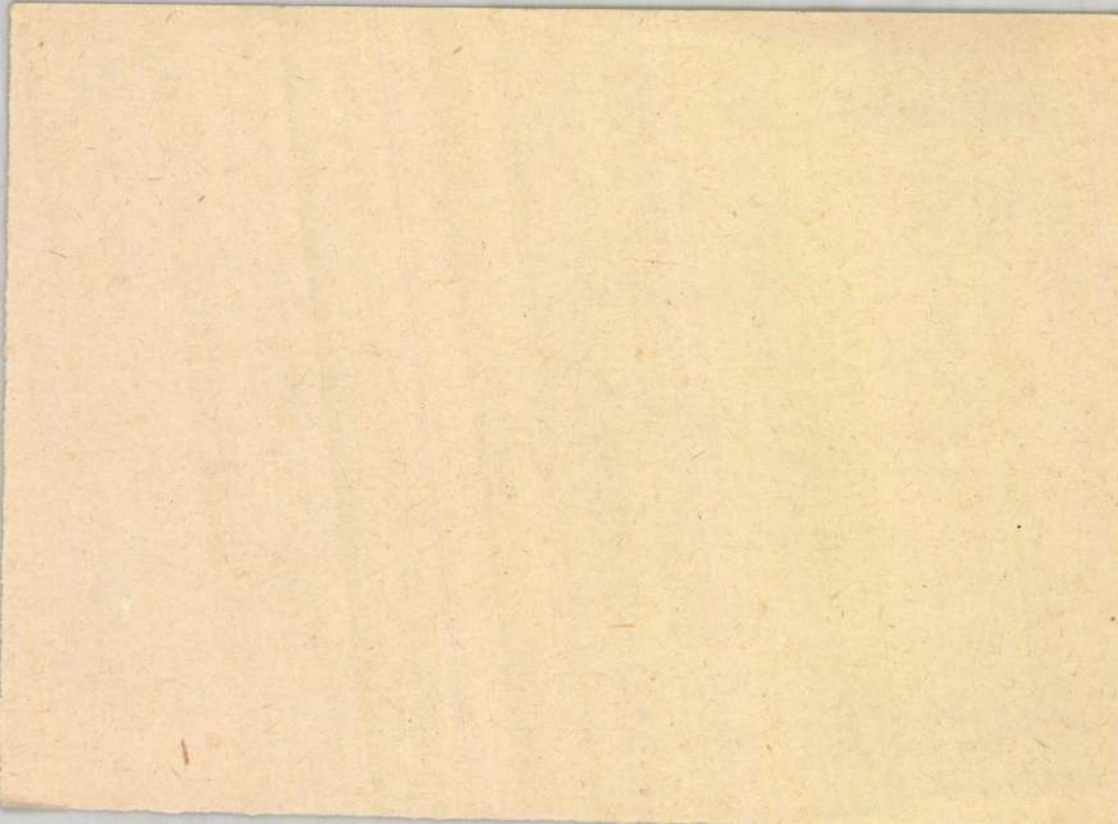

Tóth Károlyhoz
festő

M.D.V

"Jóbarátság"
"Csinosít"

B. Supka Magdolna: Tóth Károlyhoz
művészet, 1969. február - 25 lap.

Tóth Margit
festő

A festészetben nem is találjuk
meg Tóth Margit sokasát,
az iradalomban Tamás Áron
Ágnes és Tersányi Jenő kakas
maraja

Dr. Kobalowsky László: Tóth Margit
Művészet, 1970. június - 42 lap

The request is not
to be

of the fact is that the
request is not to be
made in the same way
as the other requests
are made. It is a
special request.

The request is not to be
made in the same way
as the other requests
are made. It is a
special request.

Tõth leevihert
festid

Päimakirjut " }
" Reggel " } repna
" Hõnis " }

~~A. Kõrvalorsky~~ K. Kõrvalorsky mäta: Tõth leevihert ...
Mäevalet, 1970. juunis - 42 lap.

Handwritten text at the top right, possibly a date or location.

Handwritten text below the top right, possibly a name or title.

} refers	"Bourgeois"
	"Lepidoptera"
	"Mammalia"

Handwritten text at the bottom, possibly a signature or a note.

Tóth Dezsőért
festő

Előnévete stilárisan is egyseges
benek egész. A Fajta nagy a
kiváló képeket mutatás kora.

M. Thoralovszkykarta: Tóth Dezsőért
előnév, 1970. p. 42 lap

Handwritten text at the top right, possibly a date or location.

Handwritten text in the middle section, appearing to be a list or notes.

Handwritten text at the bottom, possibly a signature or a concluding note.

Tóth Menyhért
költő

Rajzlapjain, falmenterem, vászra
eltűnt a tőlem nemmeddiggi teremt
a művészet, a parancsok, ge-
metrikus, állatok, fák.

M. Thoralossy Mária Tóth Menyhért
művészet, 1970 június - 42 lap

18th August 1917

18th

Received from Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...
£ ...

Töchter der Familie
Köhler

Hiärlustason merplö gaudag
amgaga a 30-as evi eljelöt
1969 ig berfadt.

H. Shokoloskykärta: Töchter der Familie
Mäveriet, 1970. f. 111 - 42 + ap.

1000

1000

Richardson's
July 10 1870

1000
1000

Toth Levente
festő

1970 márciusában mutatva be
a Pábes felhővári István király
Múzeum Toth Levente részeggy-
tett műveit.

4) Hódolószykóba: Toth Levente
műveit, 1970. június - 42 lap.

Handwritten text at the top right, possibly a date or reference number.

Main body of handwritten text, appearing to be a list or series of notes.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Tóth Illenyi
festő

Száma is, mint a népi mesemondók számaiban valamely történet szereplője, tárgyá egyformán letérő.

Dr. Szobalowsky Márta: Tóth Illenyi
művészet, 1970. június - 42 lap.

Dr. [unclear] 1871
[unclear]

Some of the [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

Dr. [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

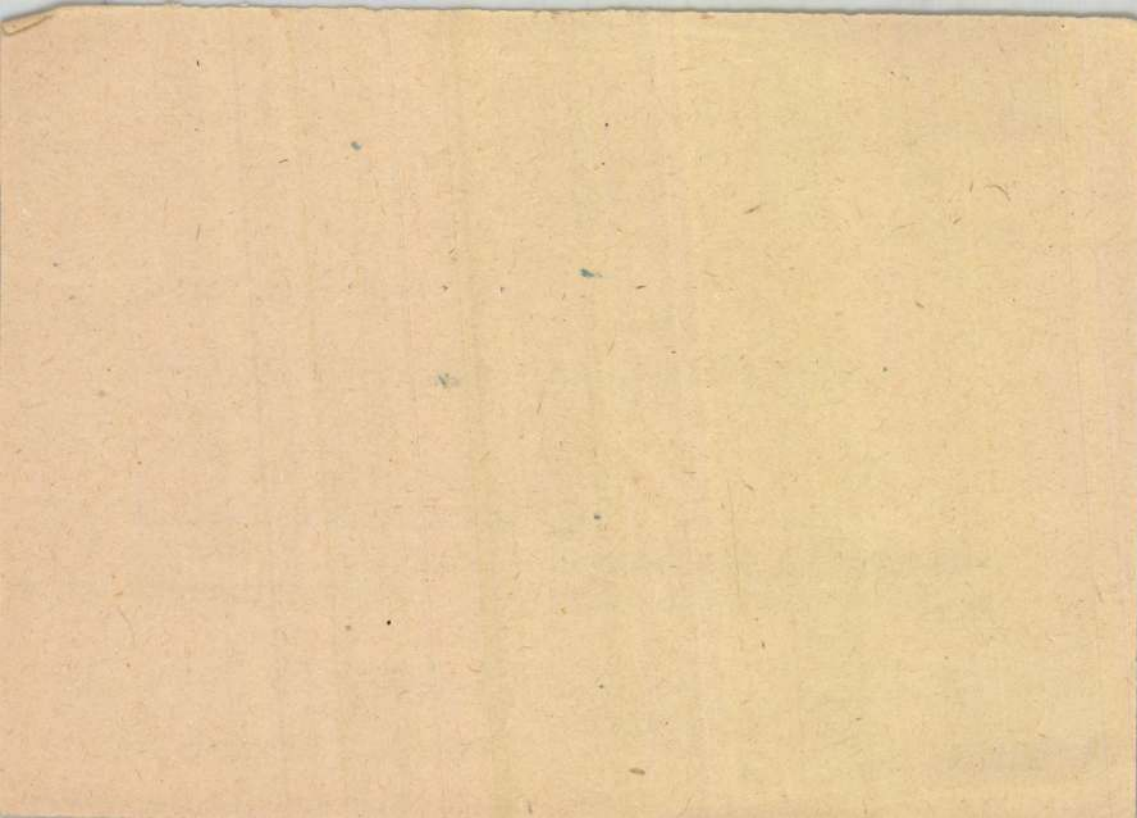
S. Tóth Mariska

/nemesbüki/
hímzésekkel csipkékkel

szerепelt a Jankovics Lajos kulturális szemle
pályázati kiállításán a veszprémi Bakonyi Mu-
zeumban szeptember végén.

Köncz István: A művészet "hinterlandja".
Márió, 1963. okt. 6.

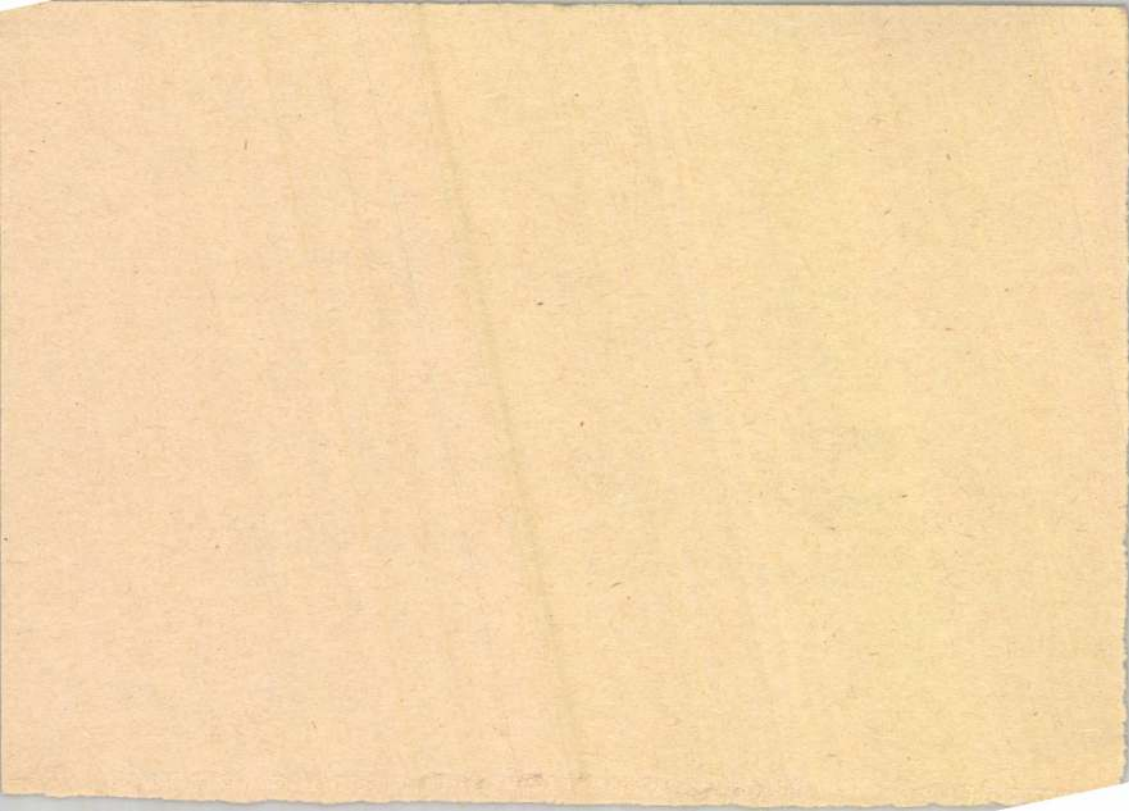
MRK

1876

Supra: *Supra*; *Totus* *Neuphant* *supra* *supra*
Neuphant, 1876, *Neuphant* - 11 adal.

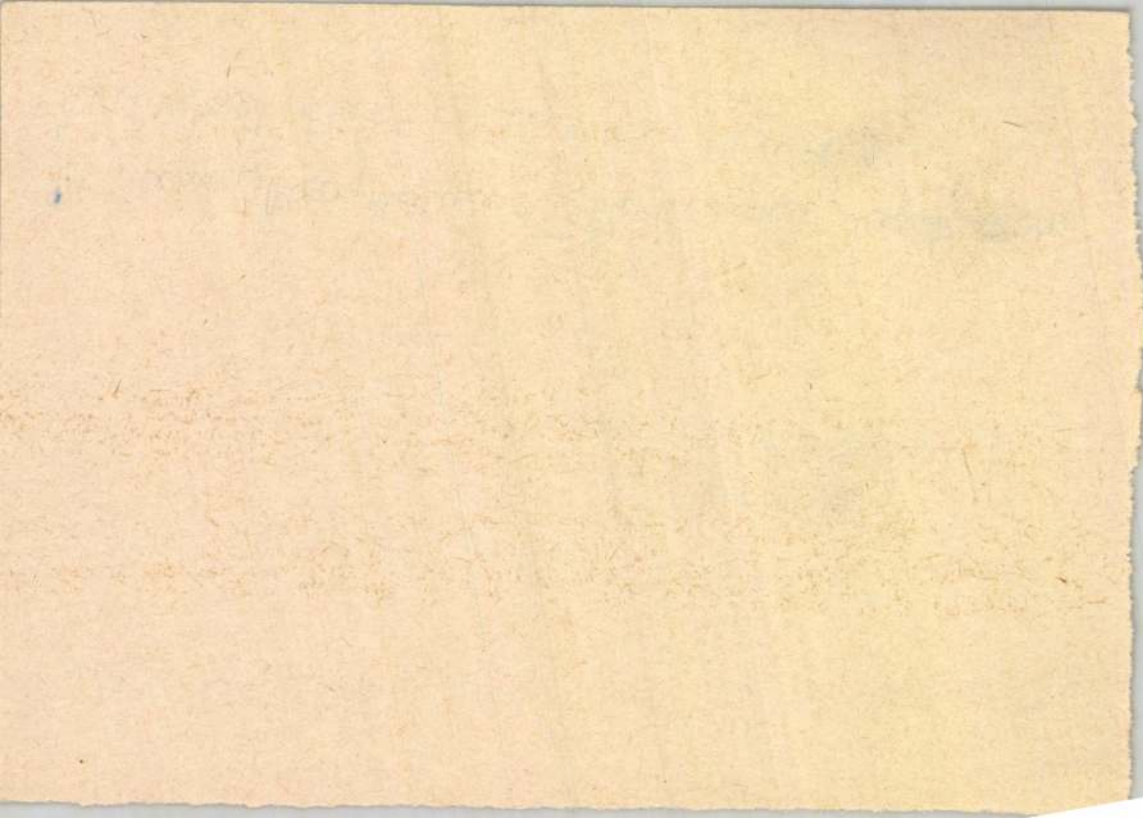
Neuphant *Neuphant* *Neuphant* *Neuphant*
Neuphant *Neuphant* *Neuphant* *Neuphant*
Neuphant *Neuphant* *Neuphant* *Neuphant*
Neuphant *Neuphant* *Neuphant* *Neuphant*
Neuphant *Neuphant* *Neuphant* *Neuphant*

† Otto Neugebaur

† Otto Neugebaur, "Constitutione"
notiert Forensic History mit
Beleg a "Forsyth County"
Toscano.

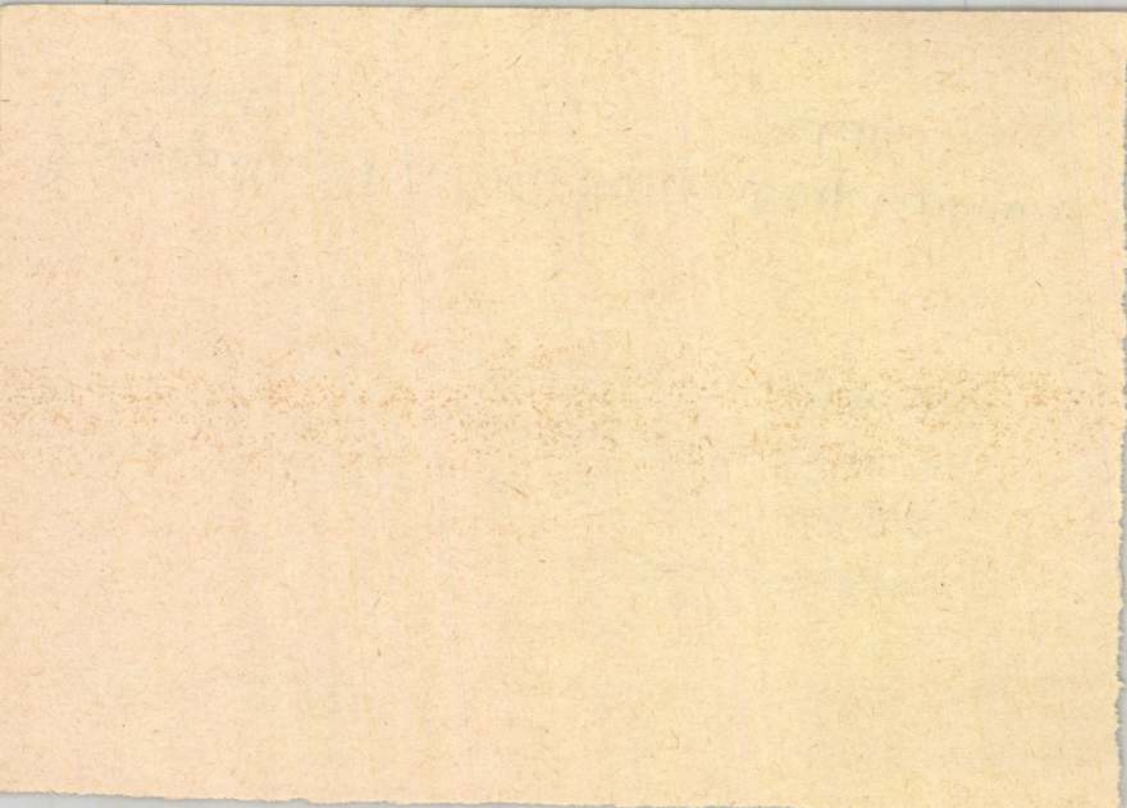
B. Stephen Margolius; Otto Neugebaur
Museum, 1976, Museum - 11 other.

Peter Heughebaert

Waarom, er is een ~~andere~~ andere manier
te zien, een andere manier van 'a-foto'
niet om inderdaad te kijken maar om
andere, andere en te kijken -
andere foto's.

B. Sophia Magdalena: John Heughebaert
Museum, 1976, museum - 11. ed. ed.

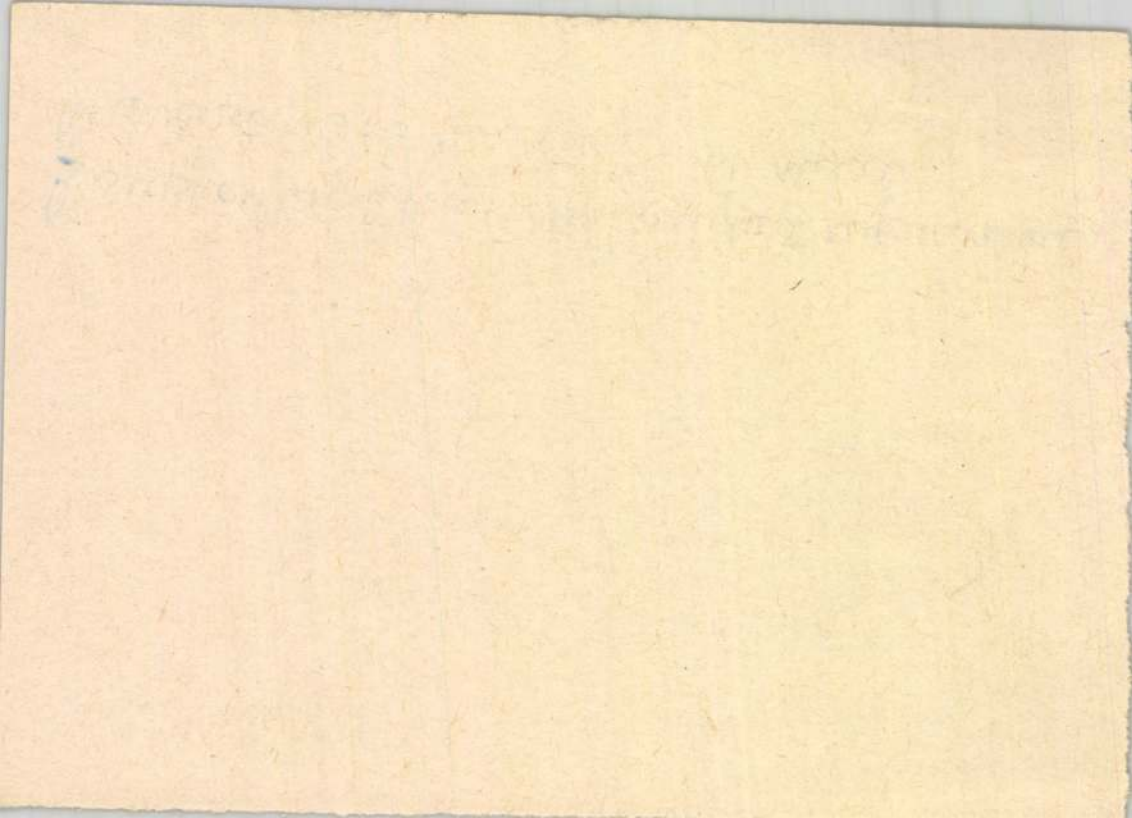
7th August

Stamps "Eureta" none postage

7th August a "green" -
taper with lip. Messing part -

modernised letter, irregular.

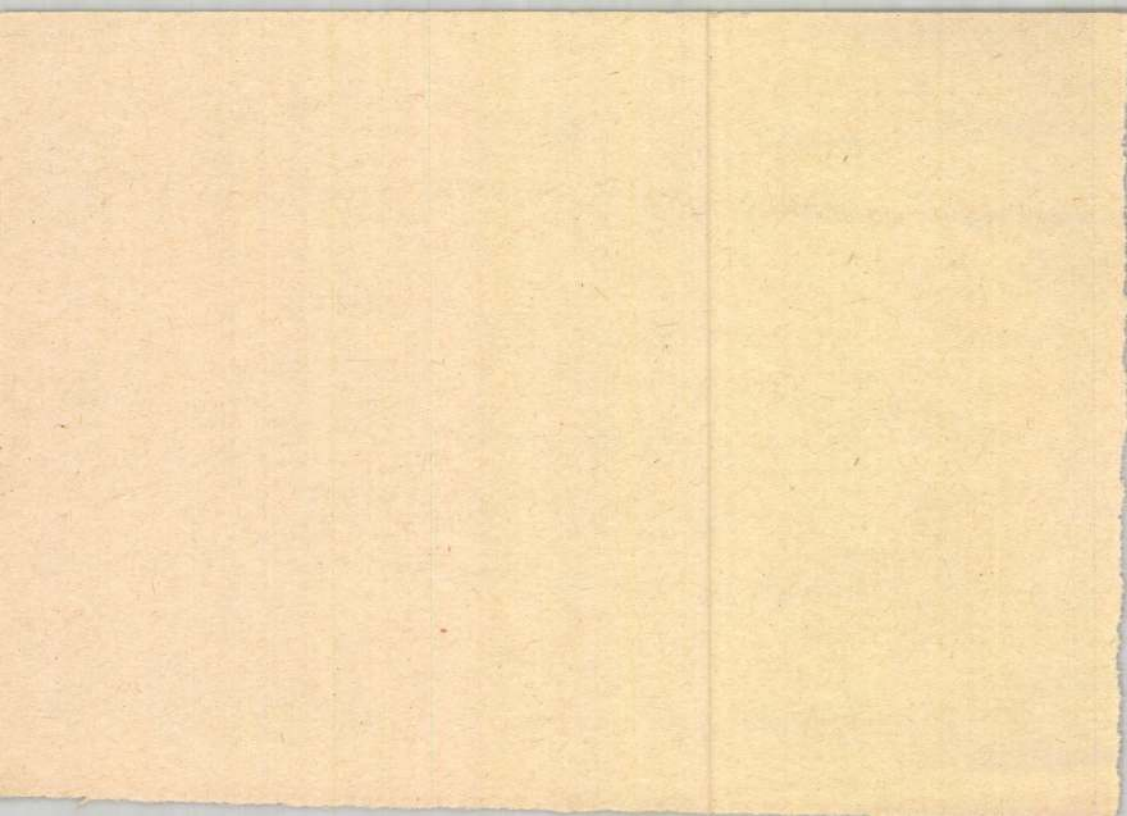
3.5 pence postage; 7th August no value.
Museum, 1976. Manuscript - 11. October

John Neumann

John Neumann's "Vierteljahrsschrift für
Geschichte und Geographie" ist eine
sehr interessante Zeitschrift, die
festhalten will, was in der
Welt vorgeht, und die
wissenschaftliche Methode.

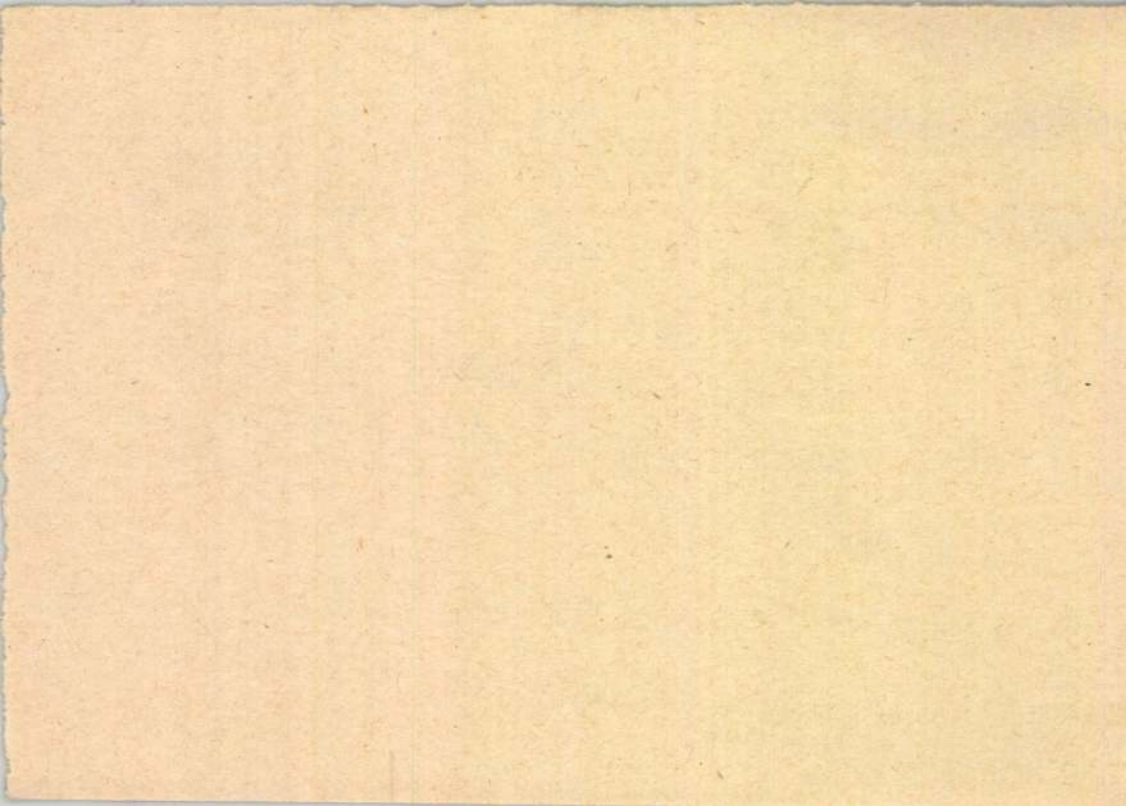
B. Supina's "Vierteljahrsschrift für
Geschichte und Geographie" ist eine
sehr interessante Zeitschrift, die
festhalten will, was in der
Welt vorgeht, und die
wissenschaftliche Methode.
München 1876. M. Neumann - 11. Bd. 1876.

Tóth Menyhért

Pályája kezdetén festette Tóth Menyhért a "jó kovács"-ot. Olajjal festett képsorozat az emberrel, aki igen sok mindenképp értett, még a lelkéhez is.

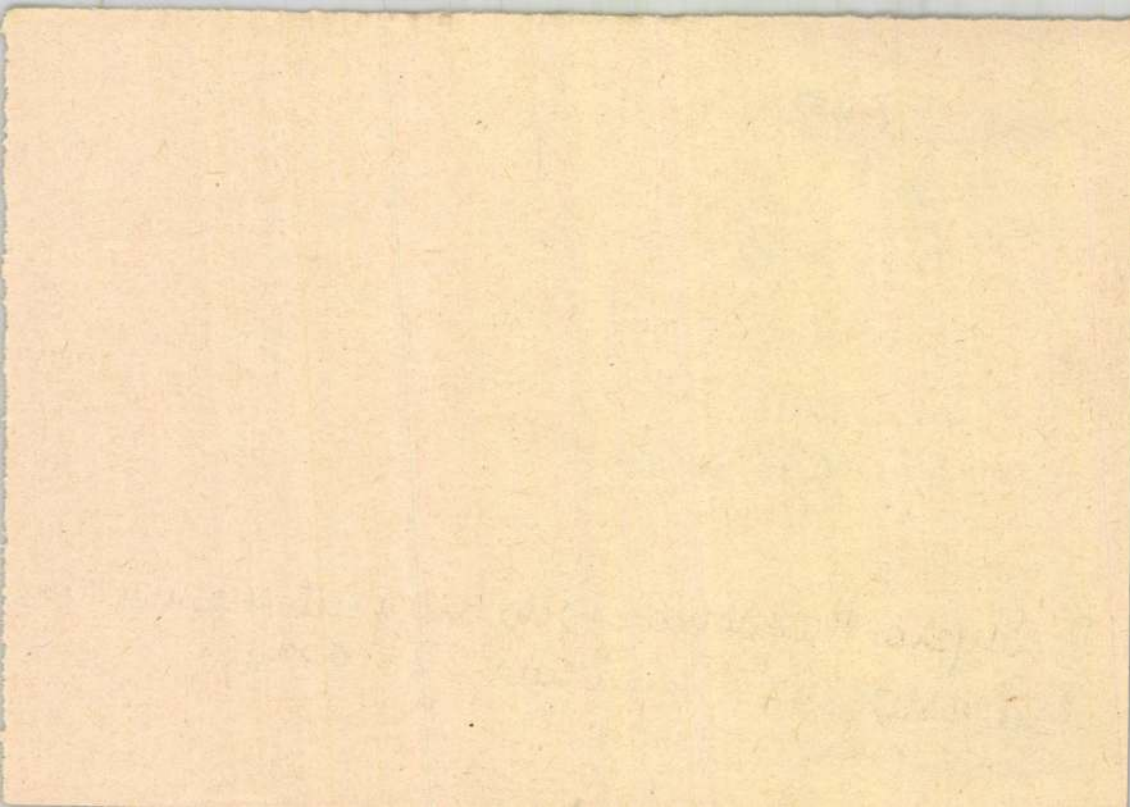
D. Supka Magdolna: Tóth Menyhért rajzai és képei.
Művészet, 1976. március - 11. oldal

Tóth Mennyeit

A Sifinx témájúál a cerura
aranyalga aprólekes gondossággal
és tömör nagy formákat
Tóth Mennyeitnél.

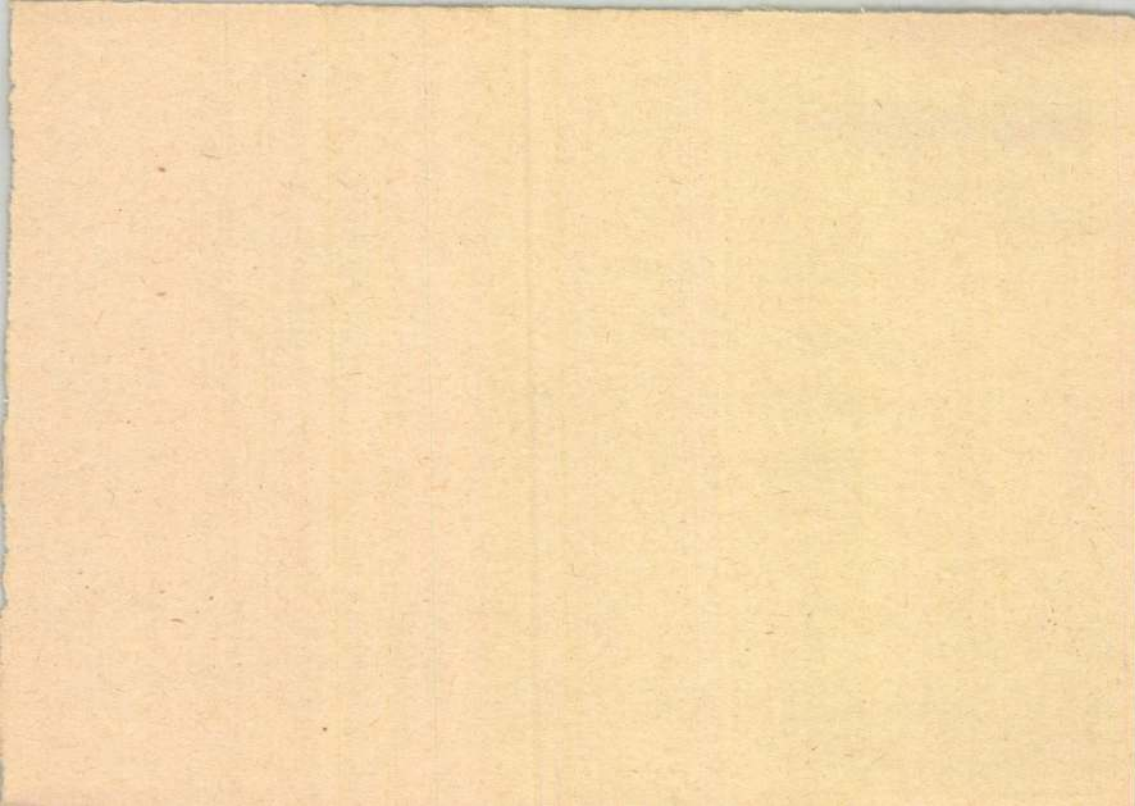
B. Supka Magdolna; Tóth Mennyeit megismerés
Művészet, 1976. március - 11. oldal.

Tóth Menyhért

Fiatalkorú műve az állóalakos, mu-
hátlan téralép. Önénekip: profán
ecc. homo. Előb or időbör való
a fekvő női felakt is.

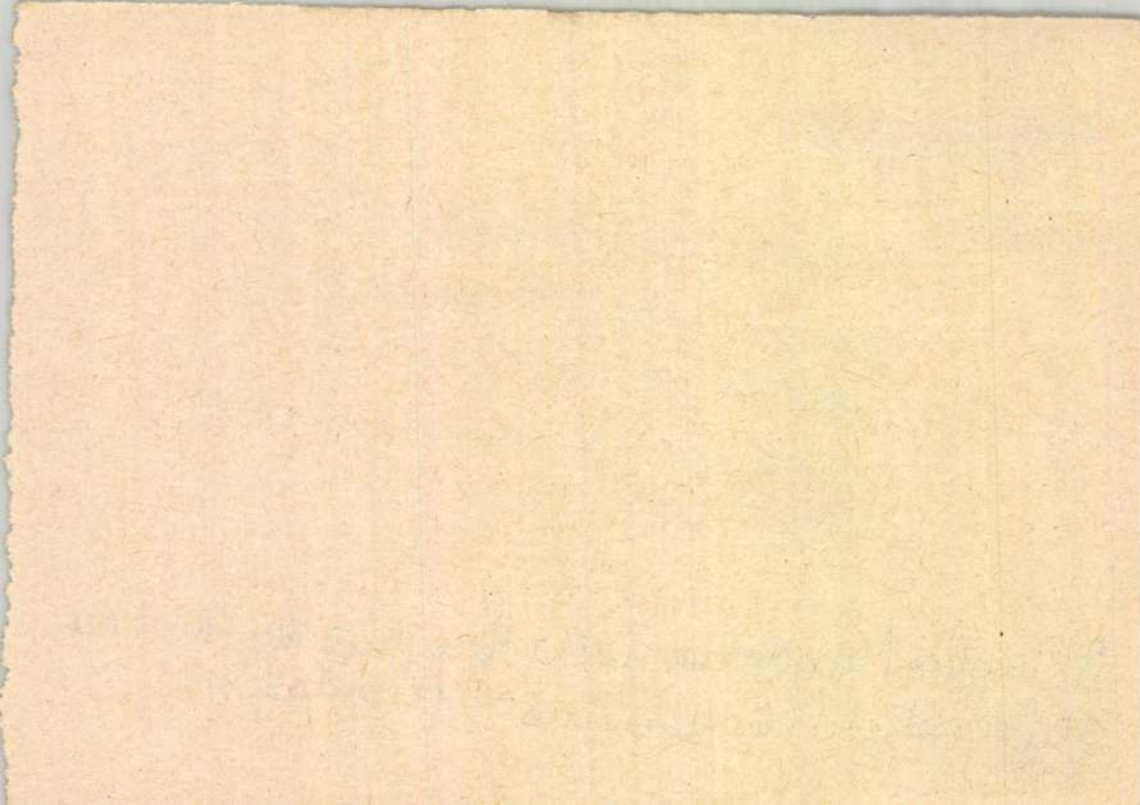
B. Supha Magdolna: Tóth Menyhért nevezetesen
Művészet, 1976. március - 11. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért stilizálás a deute
an expressio facia dont pro-
gonian vett anatomiai maba-
tossaiq elleüelaw. Erzelinet, lelek-
rapist orolgal.

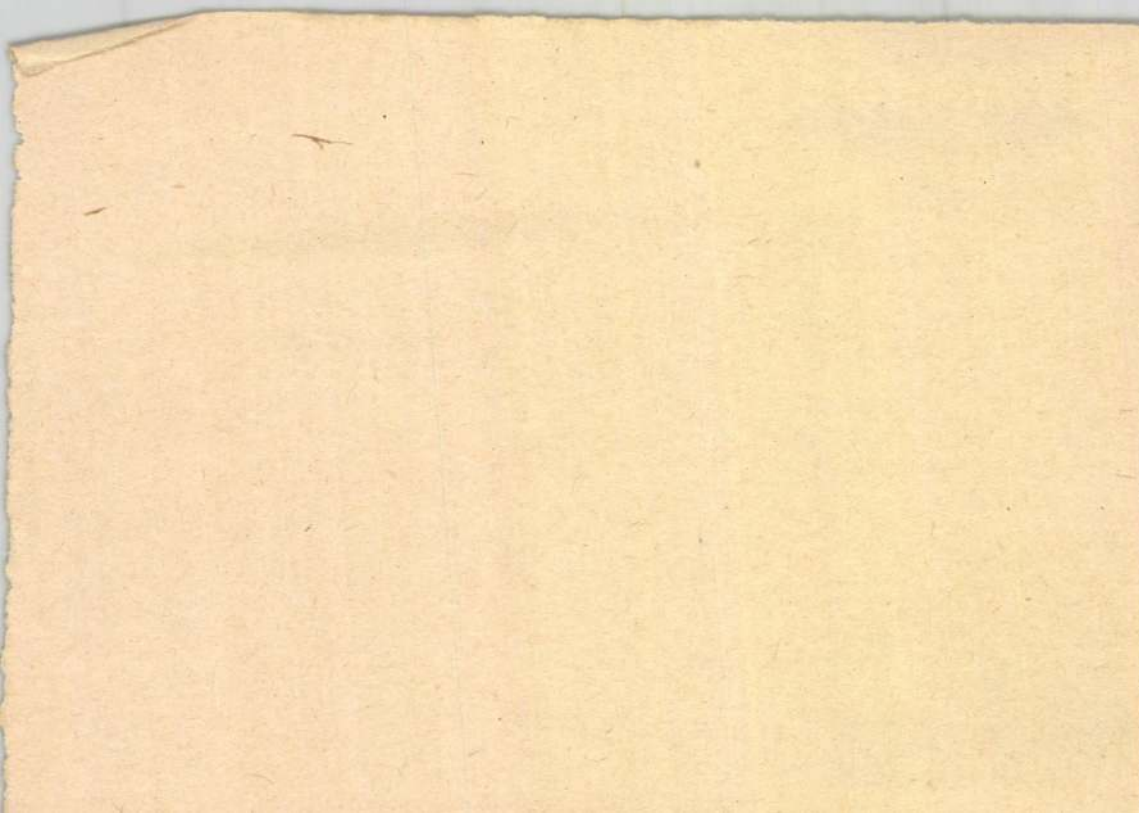
B. Supha Magdolna: Tóth Menyhért képmabau.
Művészet, 1976. március - 11 oldal.

Tóth Meryliert

Tóth Meryliert más a főiskolán
mártil képet a modell-ábrázolá-
sai és átter a kulisztikus seb-
eszközökre.

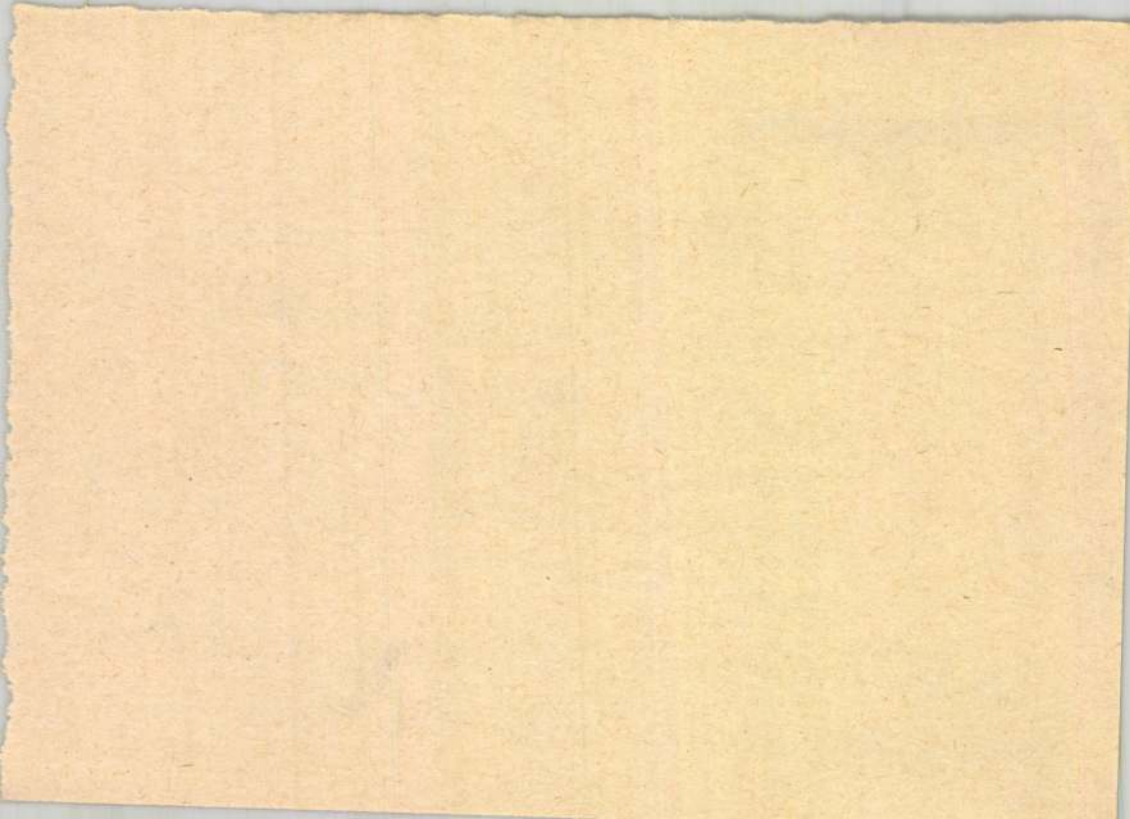
B. Supha Magdolna: Tóth Meryliert képmása
Művészet, 1976. március - 11 oldal.

Tóth Meryhert

Tóth Meryhert néprajz dial
társai higyintottak. Aldeat -
lau higyör teremté dött höní
lotta. Egy éne képrö művészetí
Főiskolae tanulásangait föl -
héggestette. Hővament.

B. Súpka Magdolna: Tóth Meryhert néprajz dial
M. S. néprajz, 1976. március - 14 oldal.

John Neighbour

Rohamto'agoboc, mika a paa hepa -

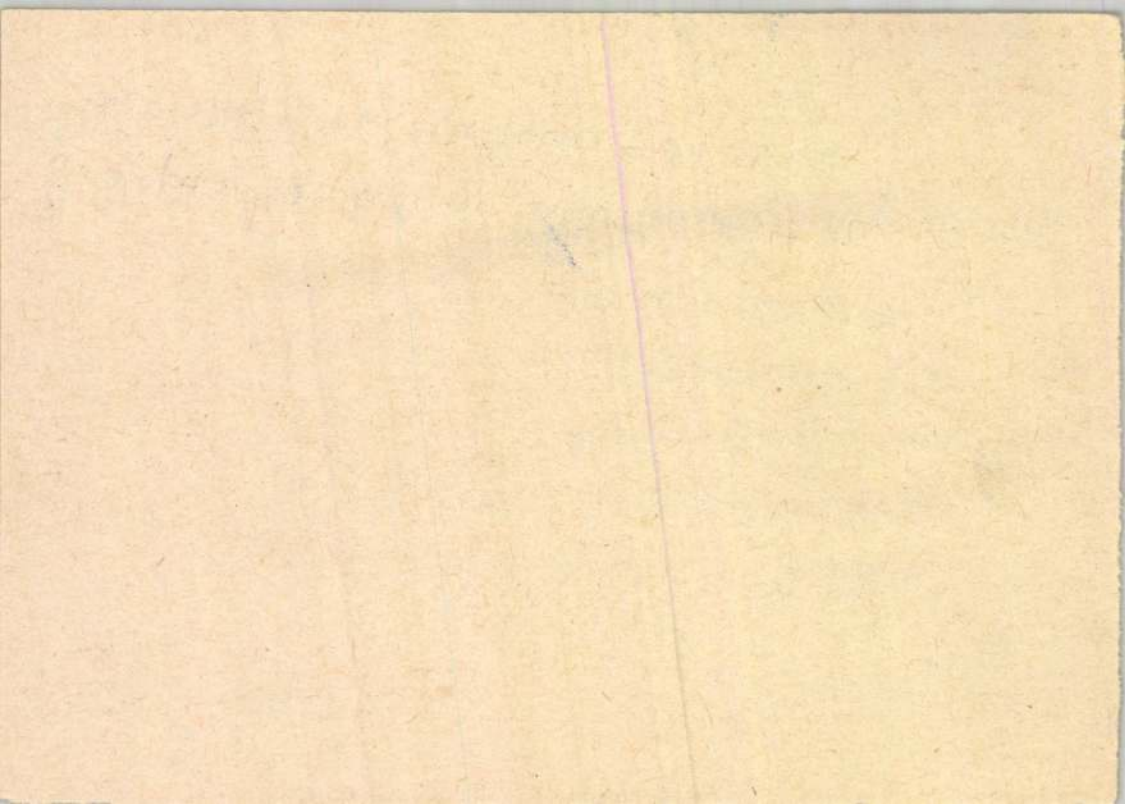
sigit latoroc mepagelle, kopy

a latoré'ge, John Neighbour latoroc

a kopy'omunent. Feshokero poto -

loto. Mote Nancy Pavao net,

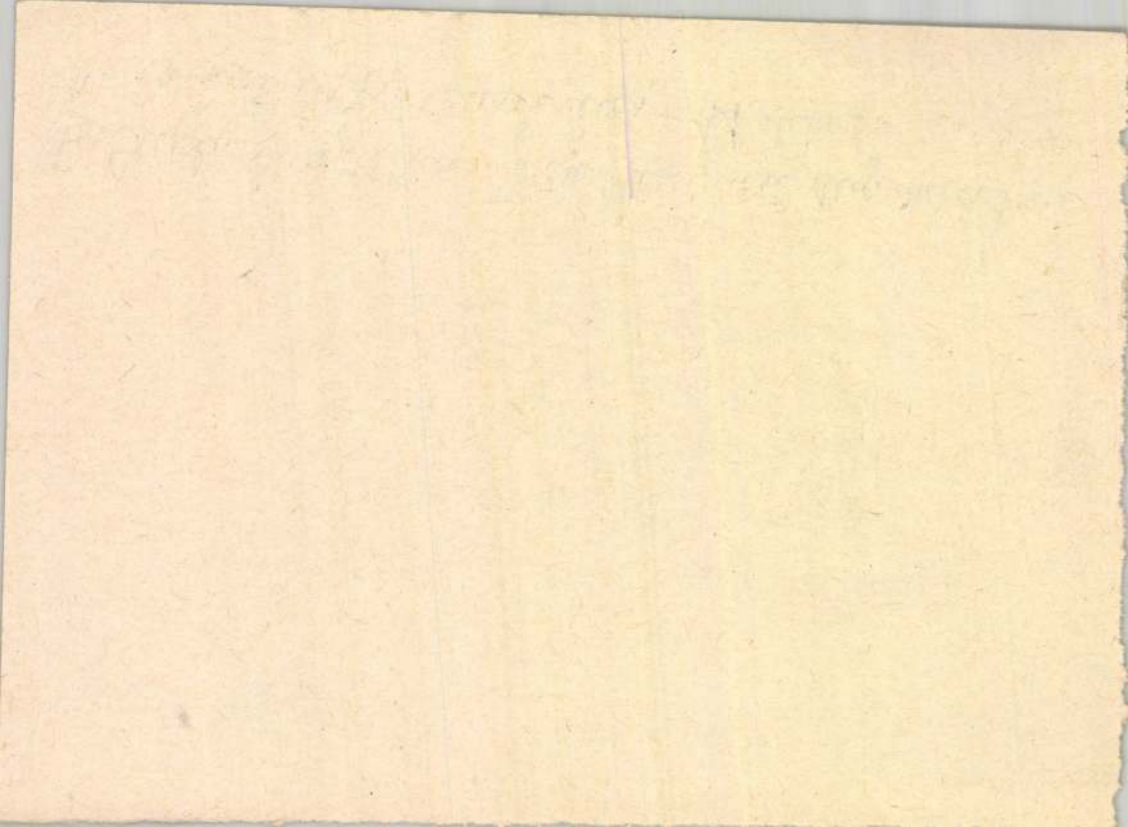
B. Sophia Magdalen; John Neighbour mepagelle
Mue'wot, kage. mawaku - 11 adde.

Toth Neugart

Toth Neugart a kep 20 "munka"
Főiskolai mutatás tervre -
munkát megvalósítás leírás -
mert a feladat elismertéért,
Majoránai papírral formázott.

B. Szipka Mária: Toth Neugart Magyarországi
Művészeti Rt. - Munka - Munka.

Toth Neungreit

Toth Neungreit ifju kor abare rounghem

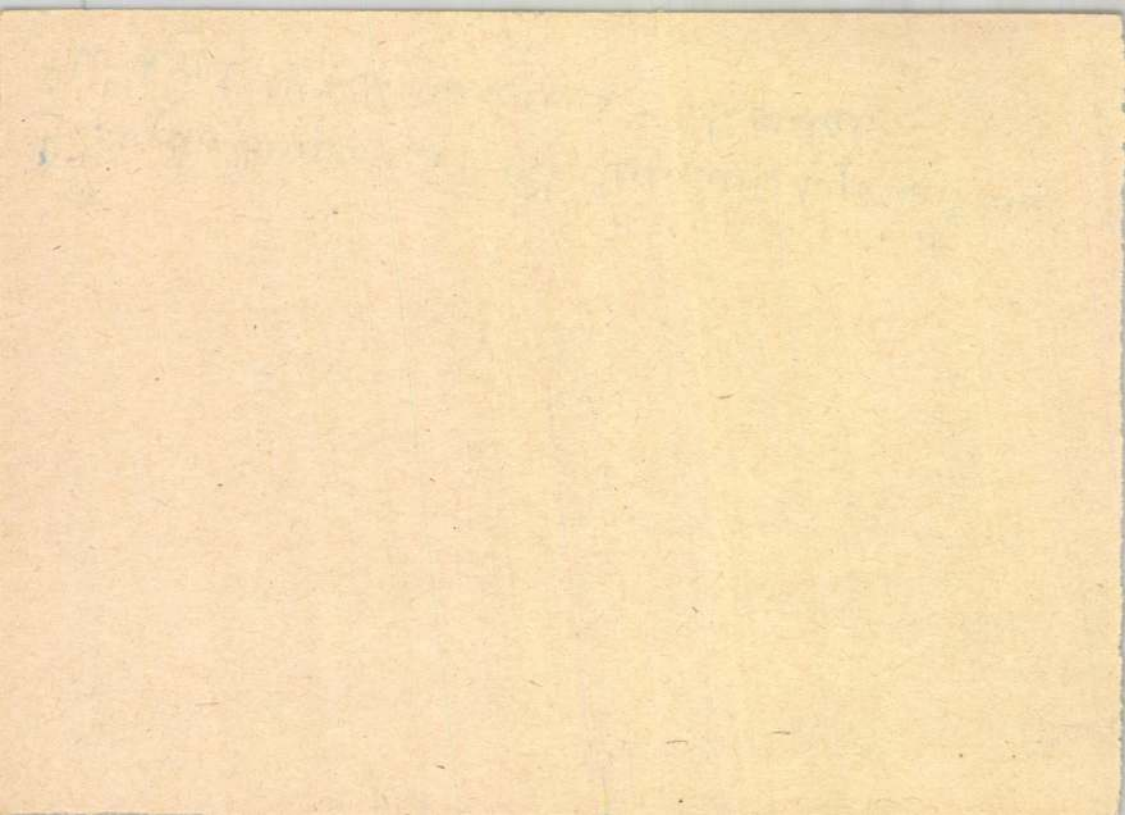
for festergeide korbe muerpauett, s' may

gwindeuereitt a laba. Mehd u a labtegas

dero mueruwa nat is a labat ampuuaduo
kollert, a gwindeuereitt segha mouet is may -

tauuereittu .

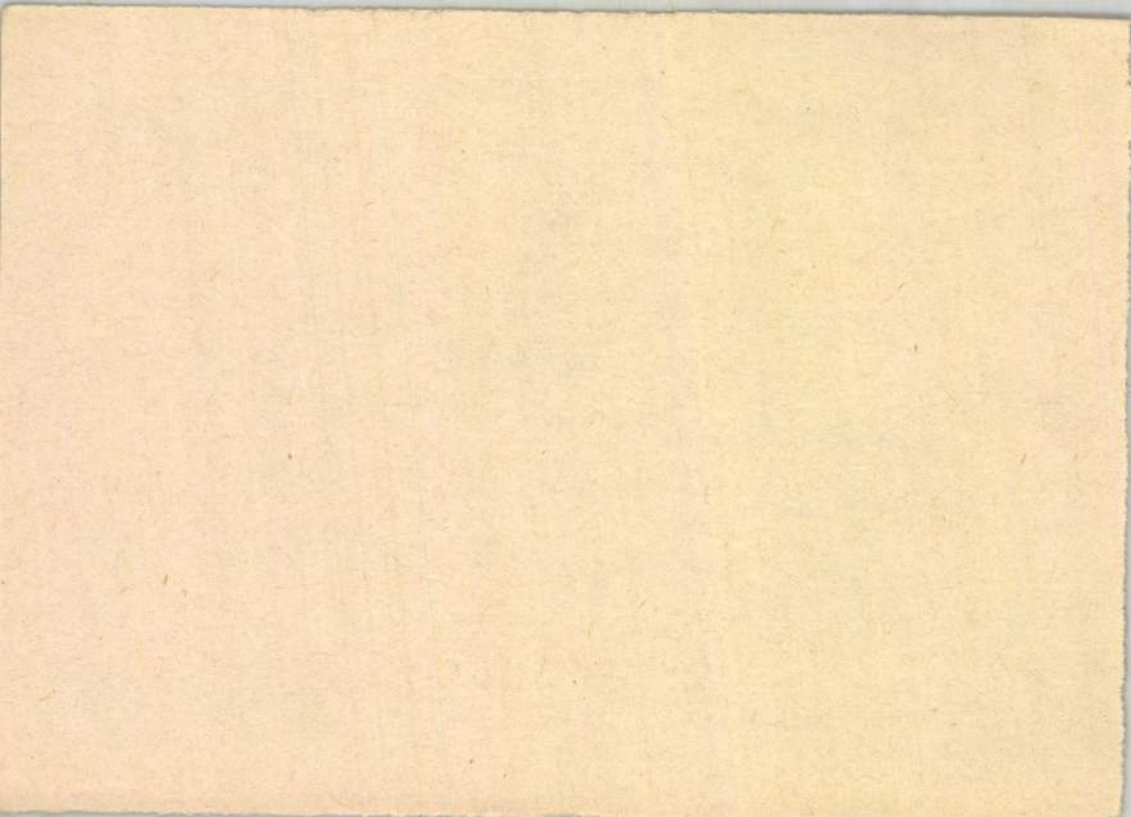
B. Suptka Neungreit: Toth Neungreit ayo mual au
Mu' ueret, 1976. Muenicus - 11. abdar.

John Neumann

bedeutungsvoll & reichhaltig
bezügliche Texte Neumann & Neumann
Bungaleonmua erigt a pinguet
Anrechnung der Neumann, Neumann & Neumann
auf, aber a caudal at the bottom

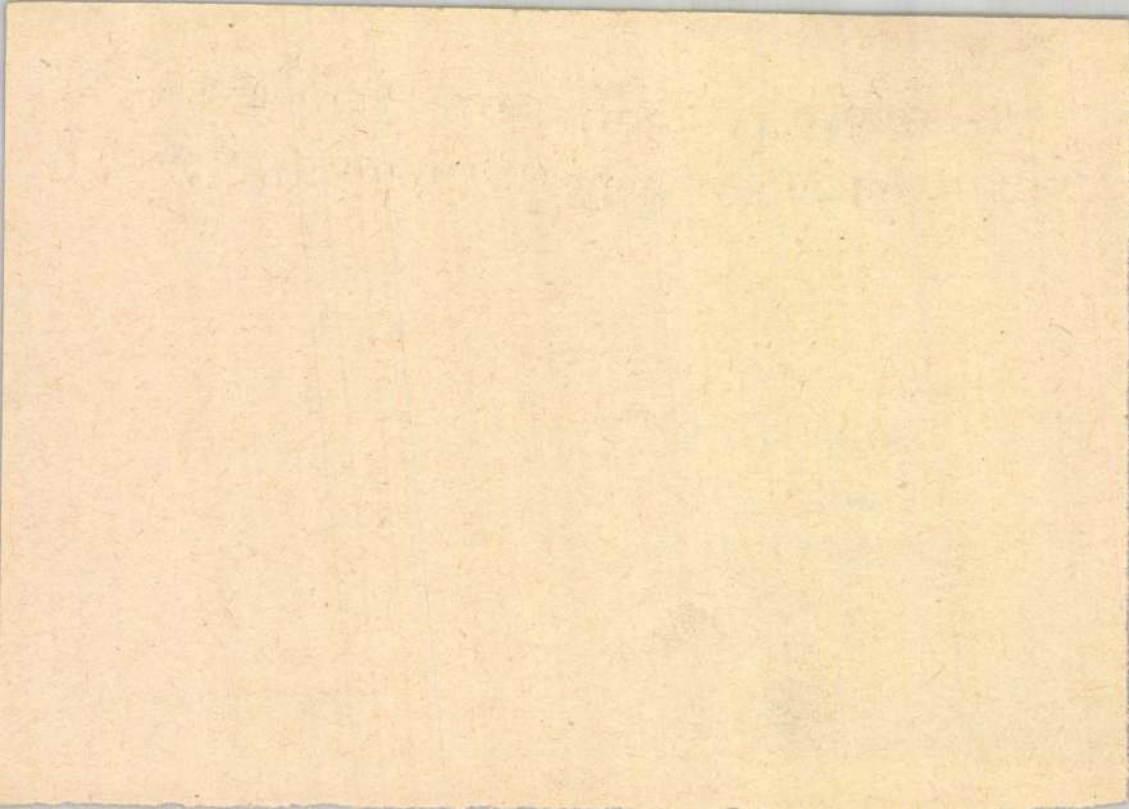
B. Supra Neumann: Text Neumann
- at 1976, Neumann - 11. oldal

John Mungit

John Mungit keeps a journal
to record his own work
more or less completely. It is
not a journal in the sense
of a diary; it is a record
of his work.

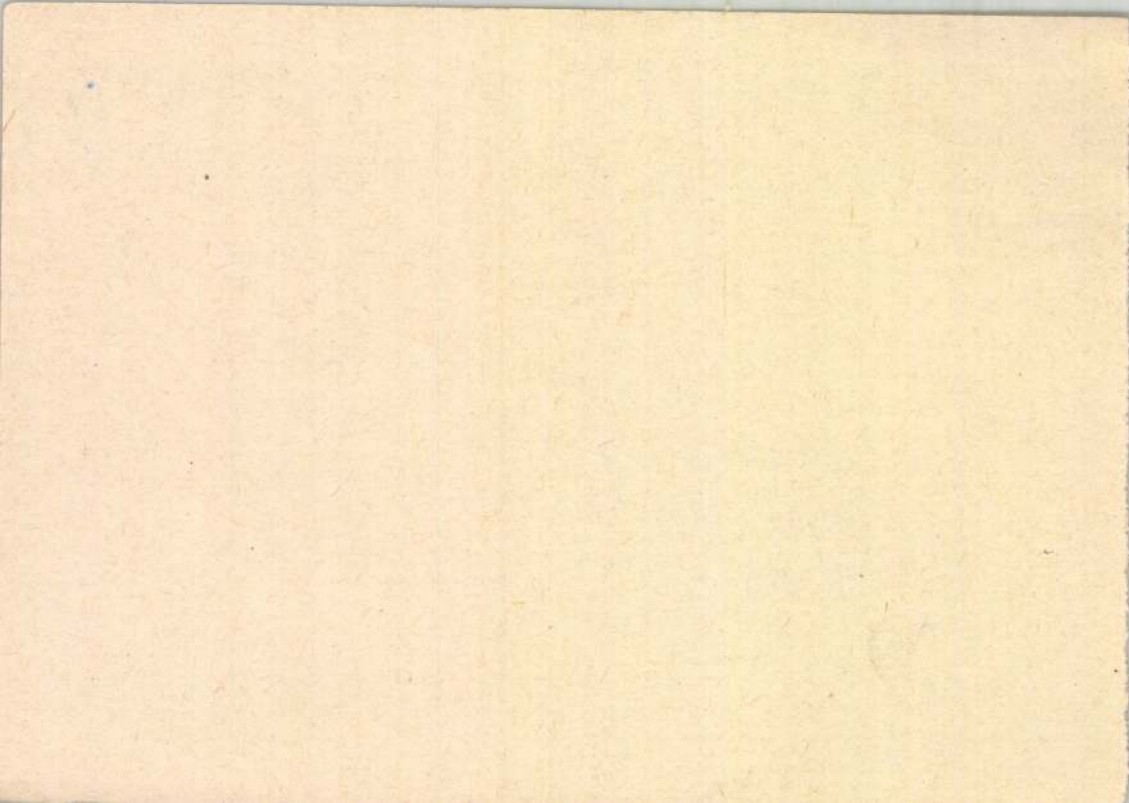
B. S. Mungit, Mungit
Mungit, 1946, Mungit - 11 others

Totum Nervosum

Neur-^{er}geben-^{ten}gen Angericht
sente gath meig Totu Nervosum
es omnia hiedert ^herchertant
angyreni ^{er}ue-^{er}nerne .

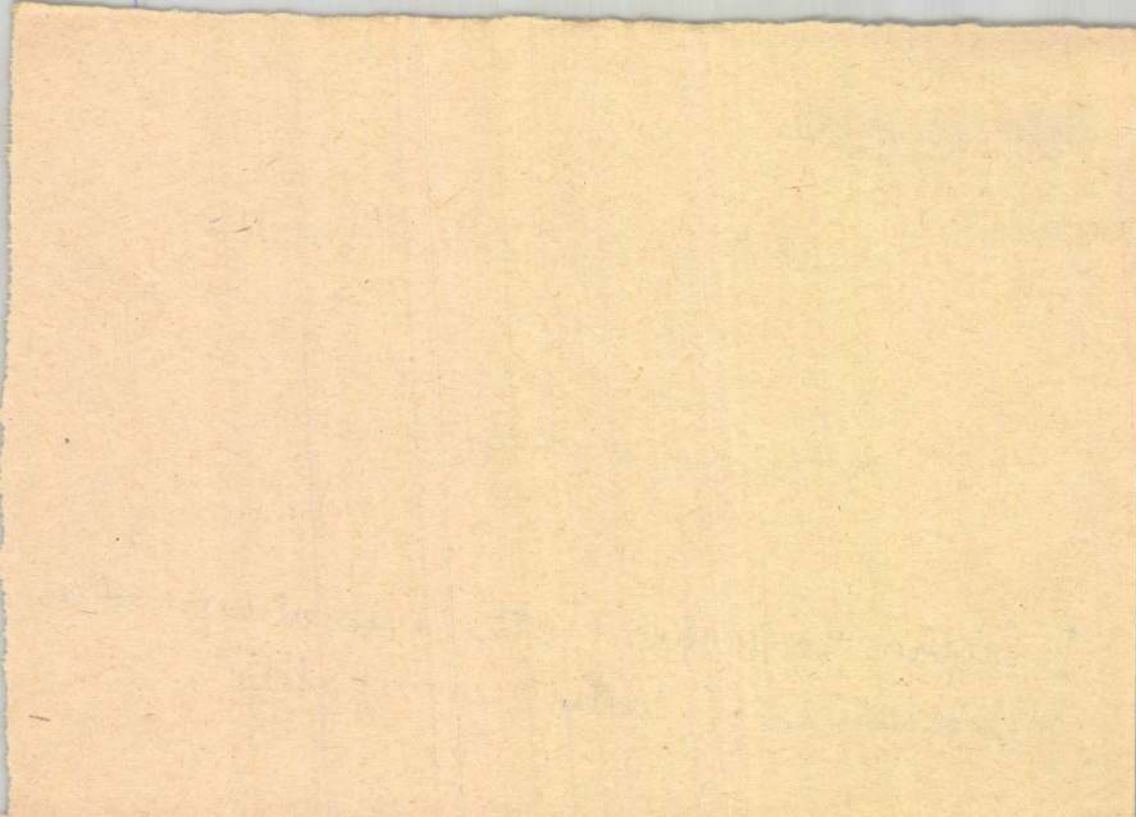
B. Supplicia Margdoena: Totu Nervosum
Mü-^{er}er-^{er}er-^{er}er - M. oder

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért festészetéről kezdő-
rész kiadványában a Szent János
Cimű Hép. Vörös emberke, nőke -
semű, elragadtatóan ábrázoltam.

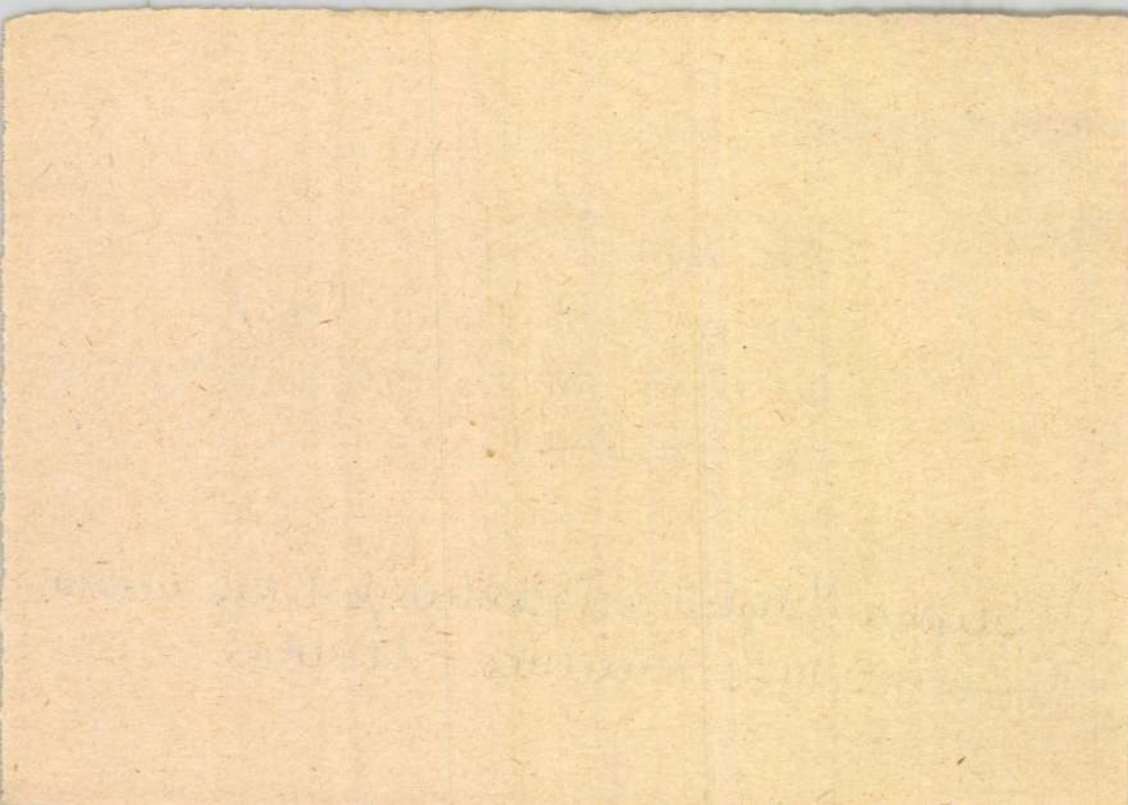
B. Szipka Magdolna: Tóth Menyhért nyomában
Művészet, 1976. március - 11 oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért közhosszú utáni
áttér a fehér bismutniabur É
hosszúval való a "Tenger para-
ra" című kép.

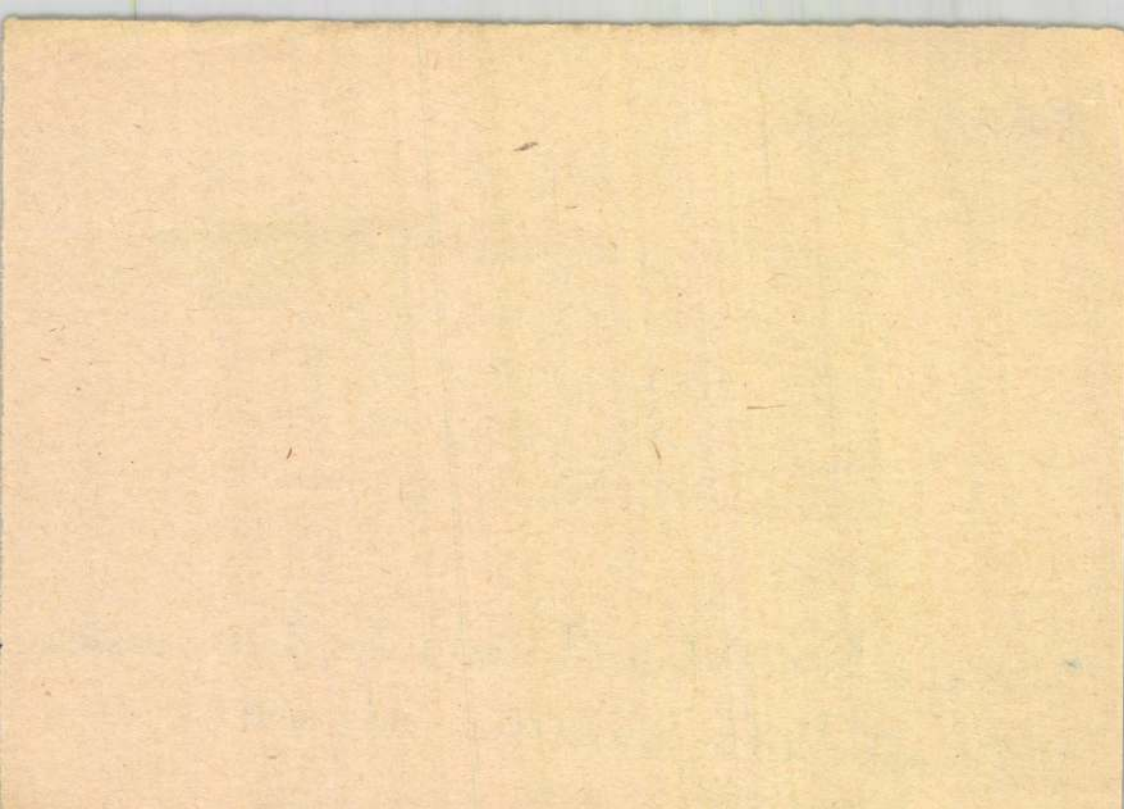
B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért nyomtatása
Művészet, 1976. Március - 11 oldal

Tóth Meryliert

Realistlikus meelemeites neupont-
jalól jó rajos arú, tárgyasmélet
fejtet, pártotol abszolút a "Kéltet
táto" lépés a "Párlutárob". Sín-
shébjánuat alaphangja ekkor a
héh.

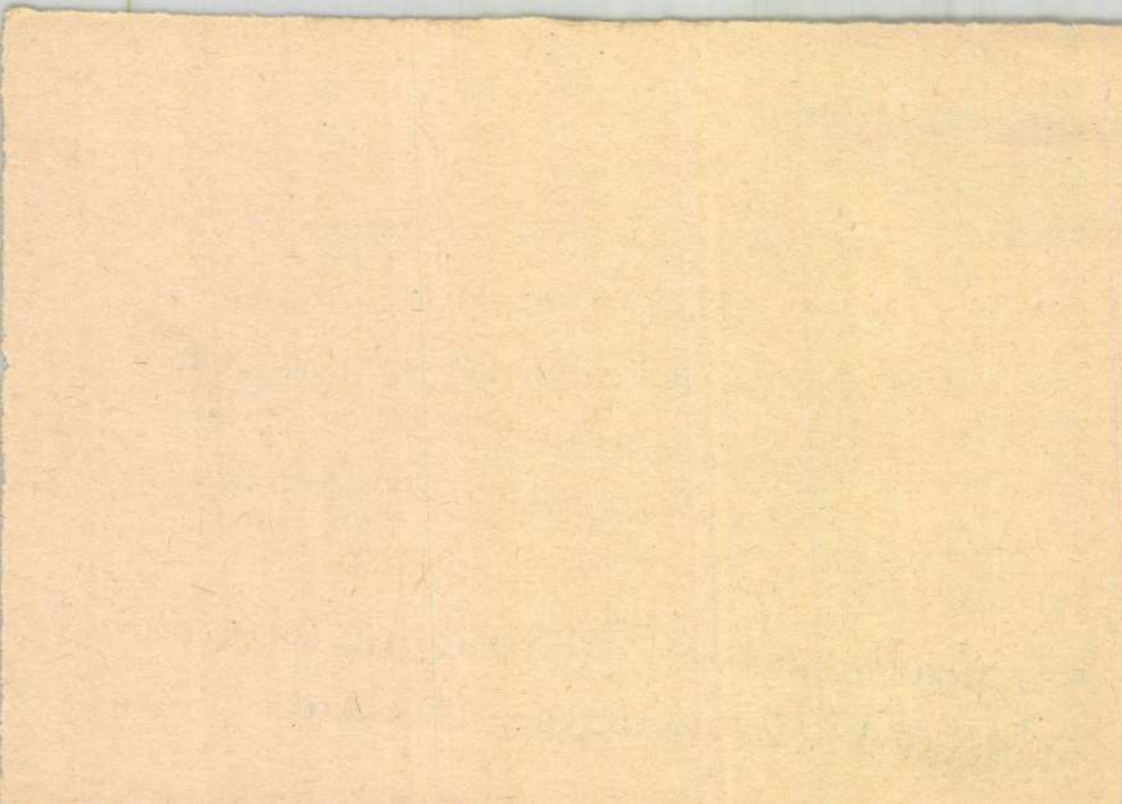
B. Szipka Magdolna: Tóth Meryliert nyomában.
Művészet, 1976. március - 11. oldal

Tóth Mennyei

Tóth Mennyei a tanyáról földet
át 6 éves korában a tanyai isko-
lába járt. Szóban - írásban egyaránt.
Szociális korában a közeli kisterületen
fakész munkásságot végzett.

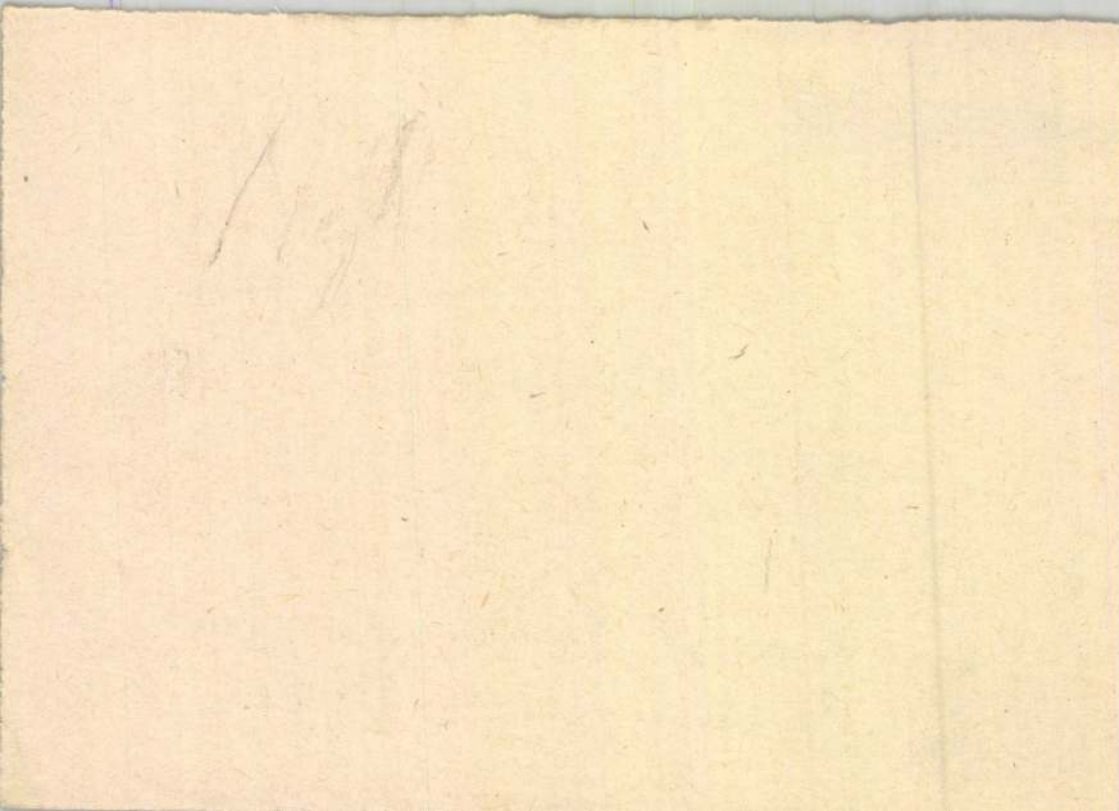
B. Supha Magdolna: Tóth Mennyei nyomában,
Művészet, 1976. március - 11. oldal.

Tóth Menyhért

A Szeged környéki Monostornán született Tóth Menyhért 1904-ben. Széles, ösei paraszti, földművesek, szegény magyarok.

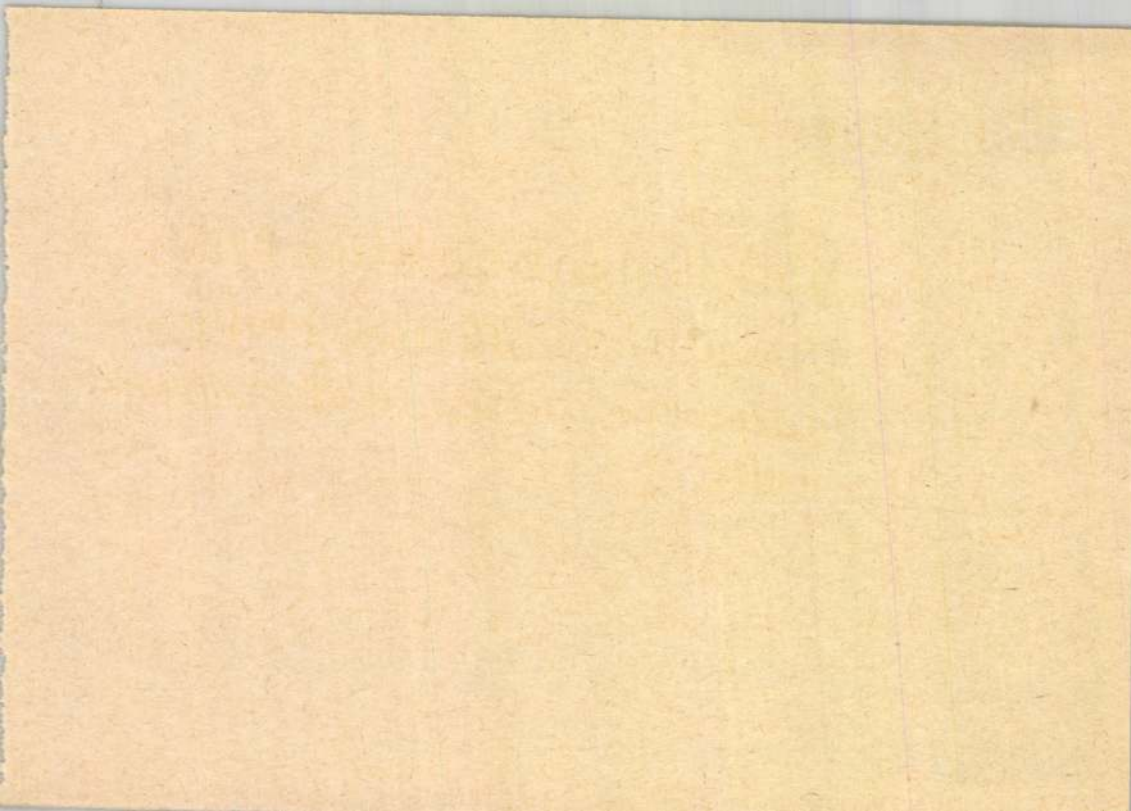
B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért nyomában, Művészet, 1976. március - 11. oldal.

Tóth Mennyei

Méltóság,

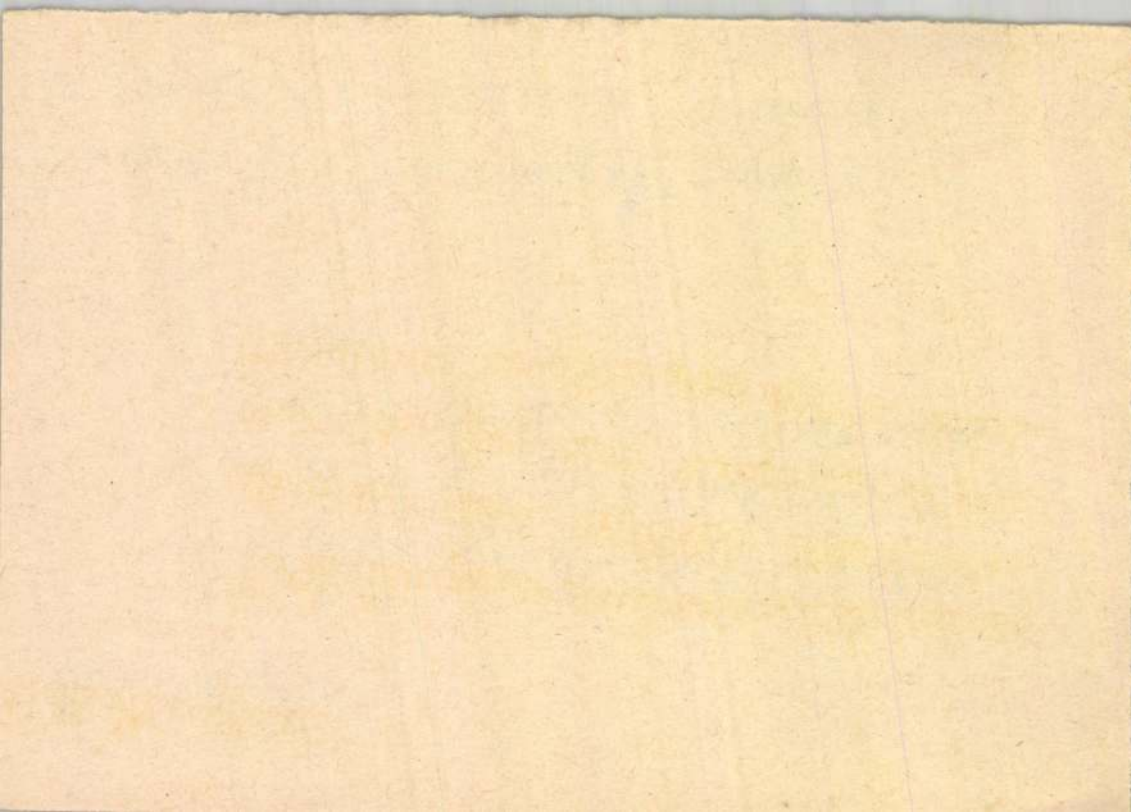
B. Szeplő Magdolna: Tóth Mennyei megismerése
Művészet, 1976. március - 11. oldal.

John Meungent

John Meungent "auth'ore" -
king, with "middle" level "copy" -
autonom "mu"ven "k'larget" fernu -
letter,

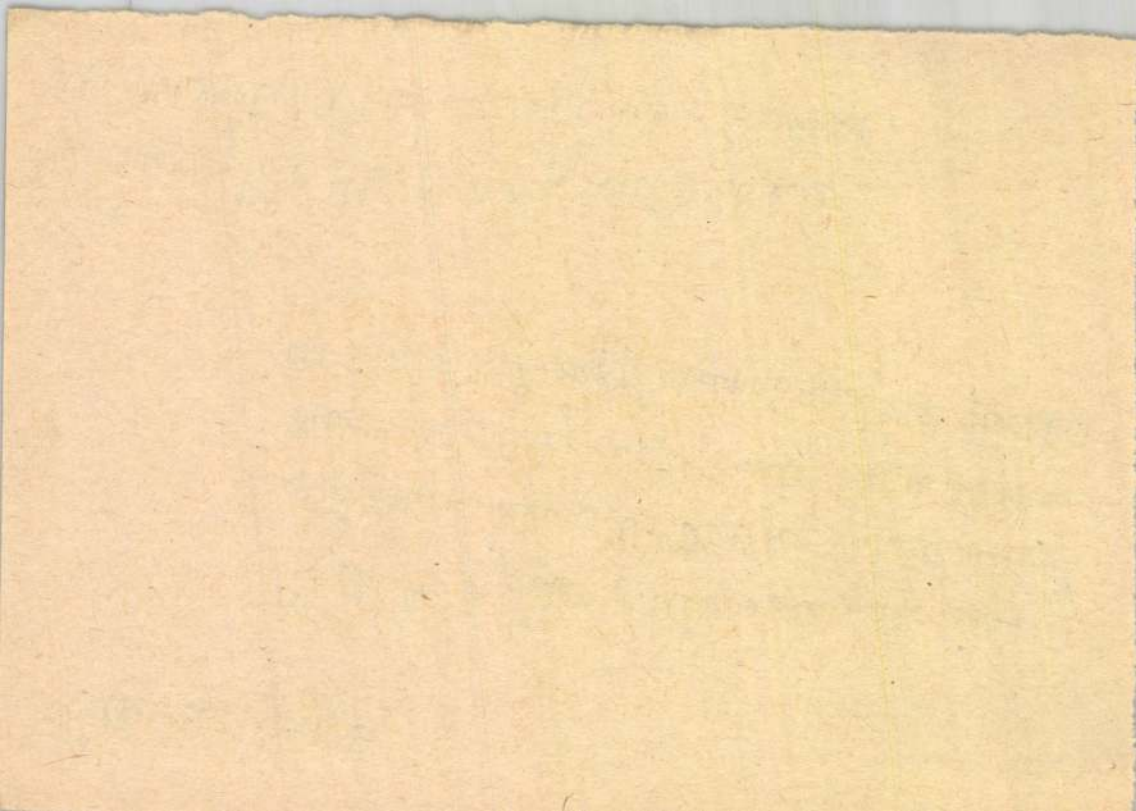
Barney Rae: "Valeat" copy "d'at" a'ph'os.
Mu'went, 1976. "Avaricus" - "Gedde".

John Neumann

John Neumann's *Arithmetik*,
Arithmetik neu bearbeitet, Mathematik,
erste Van Goy-*Arithmetik*, Mathematik,
Zweite Auflage, zweite Auflage.

Beering's *Arithmetik*,
Neumann, 1976, American - *Arithmetik*.

Toto Newkist

Sales Presentation at St. Louis Kings
Miscellaneous 1970-see calendar
Recreation at Ketchikan - 1971
Seembaan 1974-see next a memo -
miscellaneous.

Bairny Pie: Valent day photographs
Museum, 1976. Miscell. - Swedish.

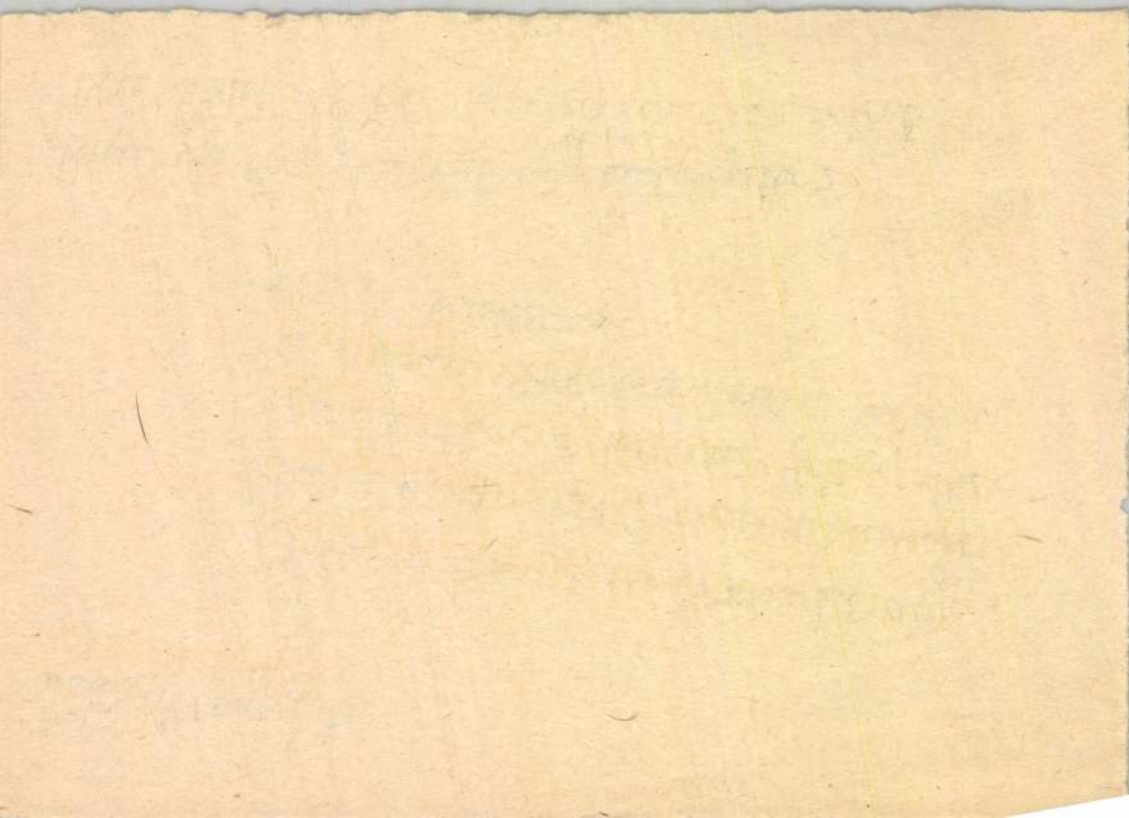
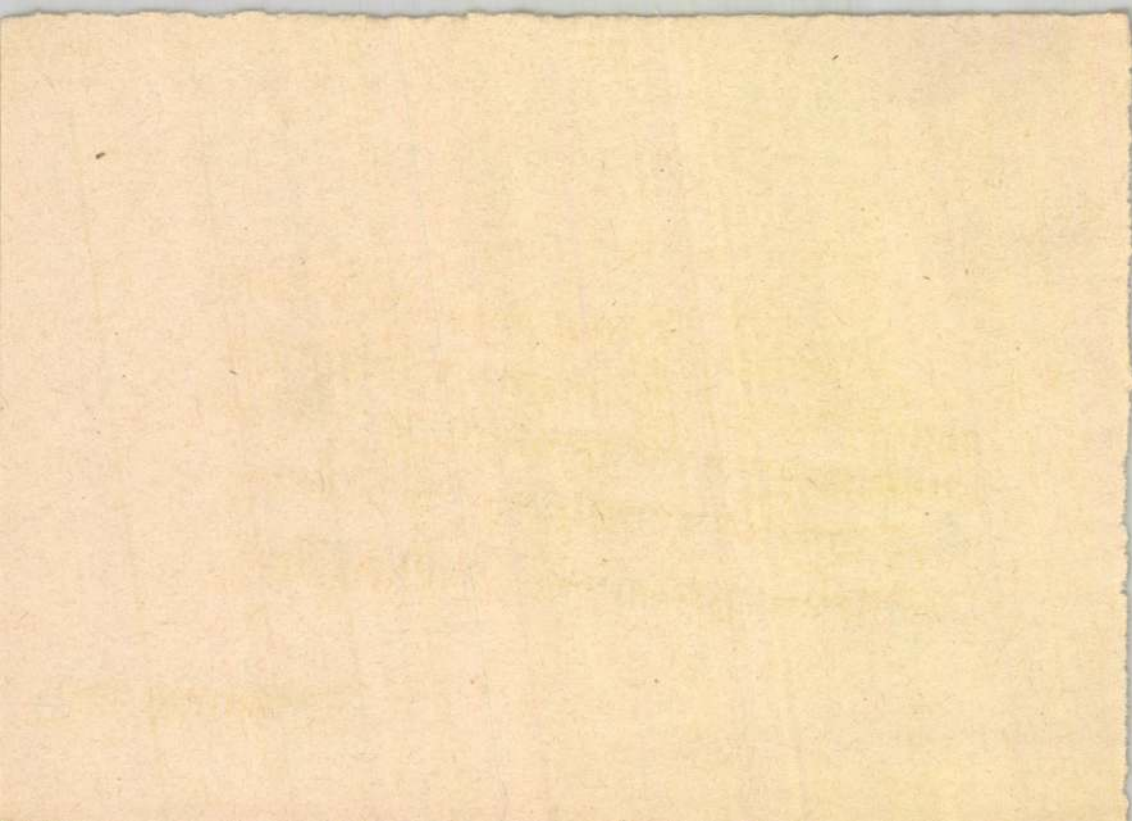

Foto Neugeburt

Erziehungsmittel - Nervenmittel,
Körperliche Erziehung ist Nerven-
erziehung, Nervenmittel -
ausserhalb der Nerven-
erziehung.
getragene

Baumring Pie: Verrat ein Verrat
Nerven, 1976. Nerven - Gedächtnis.

Tob Munght

Tob Munght münnere Epyazone
die is ma, munght is epyezant -
"Hilf mir an student sein"
genge. A Hilfricht an student sein -
die ist a "Deutsche Zeitung" sein -
die ist a "Deutsche Zeitung" sein -

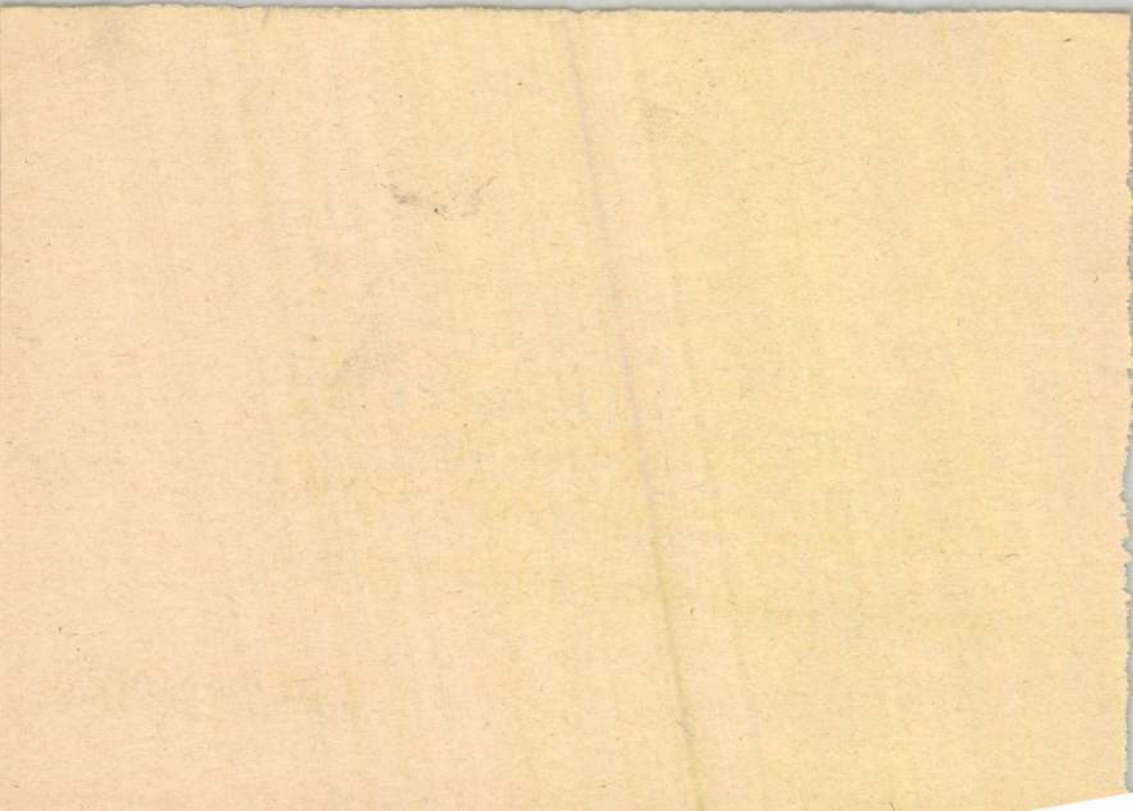
Bourning Pie: Valat epy eht "gitar.
Münner 1976, Münner - 6 oldal.

1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860

Gott Neuykut

Gott Neuykut, Johannes Kutitt
1940-es, 1940-es, 1940-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es
1964-es, 1964-es, 1964-es

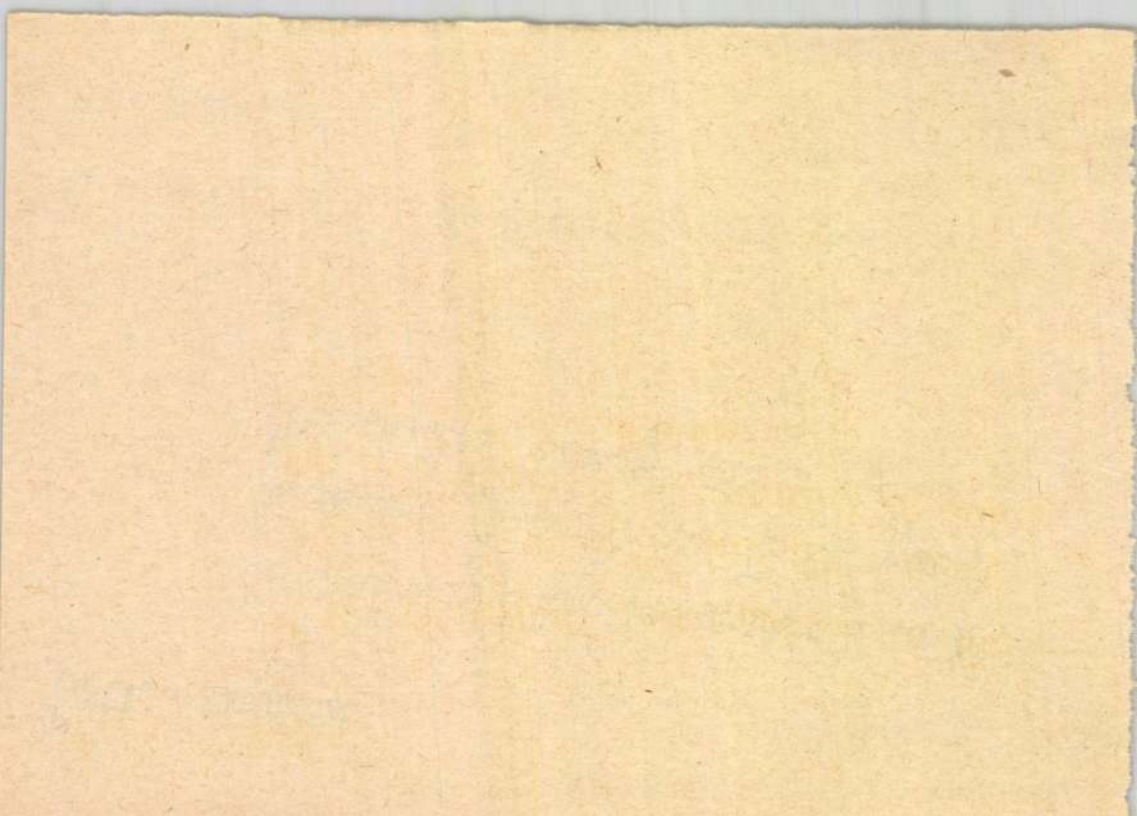
Bourning Pie: Varkat egg et 1976.
1976, 1976, 1976, 1976, 1976, 1976.

Roth Neuwirth

La Muir, Felix, "L'Éclair",
Paris, 1870, p. 100.
Museum, New York, etc.

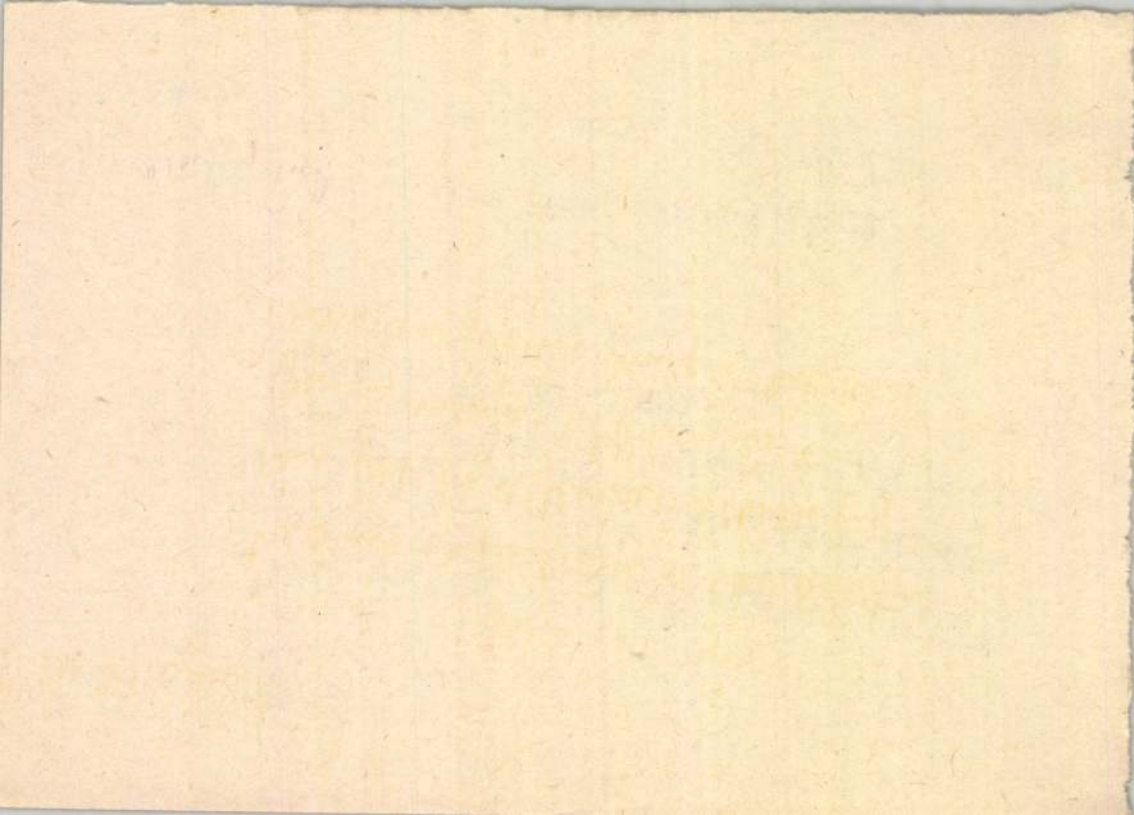
Bourne, P. A.: "The
Museum, 1916, p. 100.

Pat's Mungint

Pat's Mungint 3 independent, 1935-
1965 ng - Mung Mungint - a
Mungint, a Mungint, a Mungint,
Mungint a Mungint.

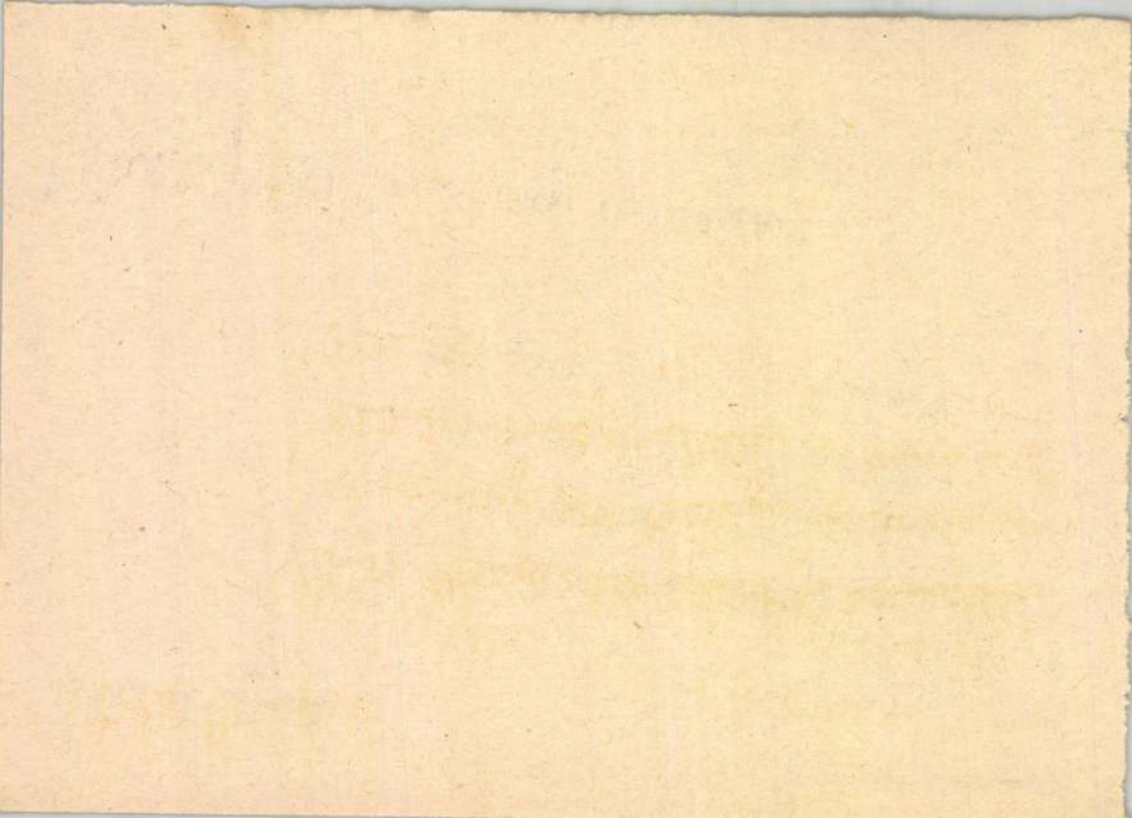
Baumann Pat: Vaseat epy elin aghos.
Mungint, 1976. Mungint - Galdal.

Kupen is protrait a tans adal -
and dit is a terminal ~~stereofug~~ -
great margin ~~stereofug~~ is ~~stereofug~~ -
conclusion ~~stereofug~~ ~~stereofug~~ a ~~stereofug~~ ~~stereofug~~

Baumann, P. i. Vallet, ~~stereofug~~
Museum, 1976, Marcus - Cordal.

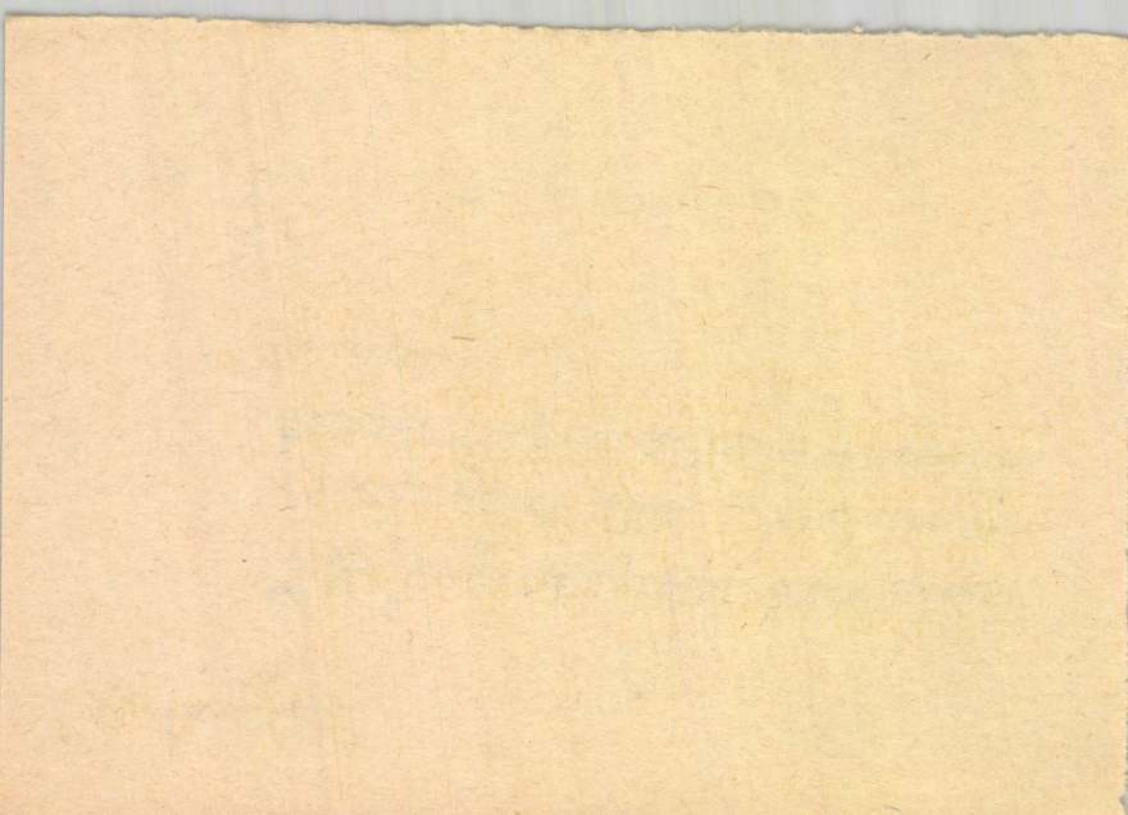
John M. Stewart

Dr. J. H. Newkirk

Dr. J. H. Newkirk a patient in residence
at the hospital at the University of
Toronto, Ontario, Canada, is now
in the hospital.

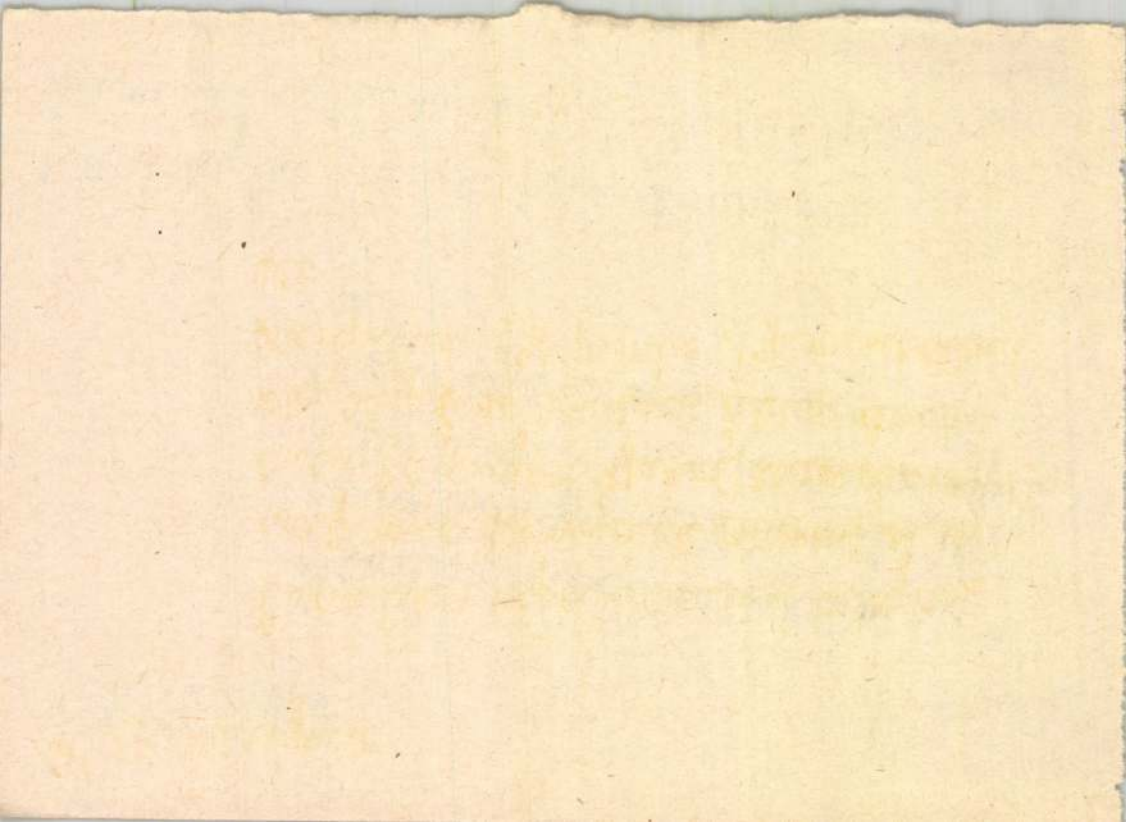
Birmingham, Ala. - West Virginia
University, 1976. Marcus - Goodall.

John Neuhart

There is a modern nutrient list a
parentalizing John Neuhart says
a "crink cage", saying, "the adult",
they manage to be there a little bit, a -
much hope.

Parenting for the least say electrophores.
November 1974, Mexico - C. G. G. G.

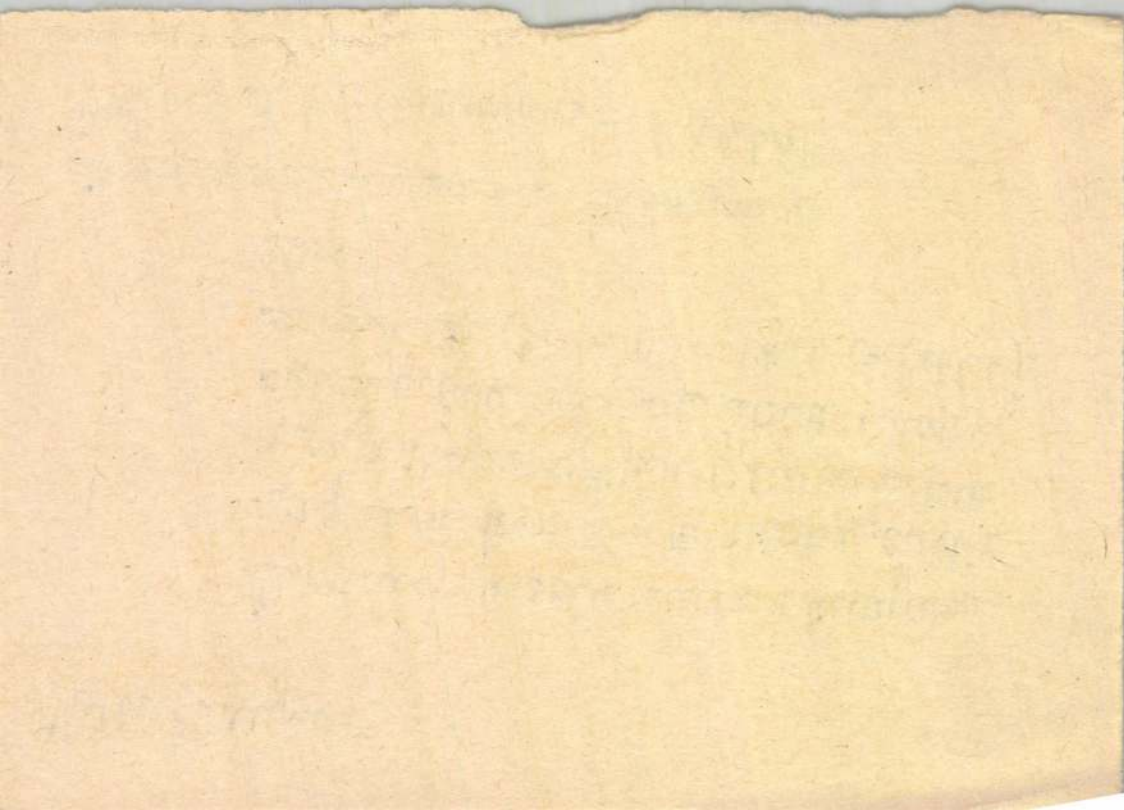

John Newport

A mixture keeps well beyond
a fortnight fermenting, either
even longer, than is usual
with other kinds of matter
employed (yo partur, 1 year or thereabouts)

It.

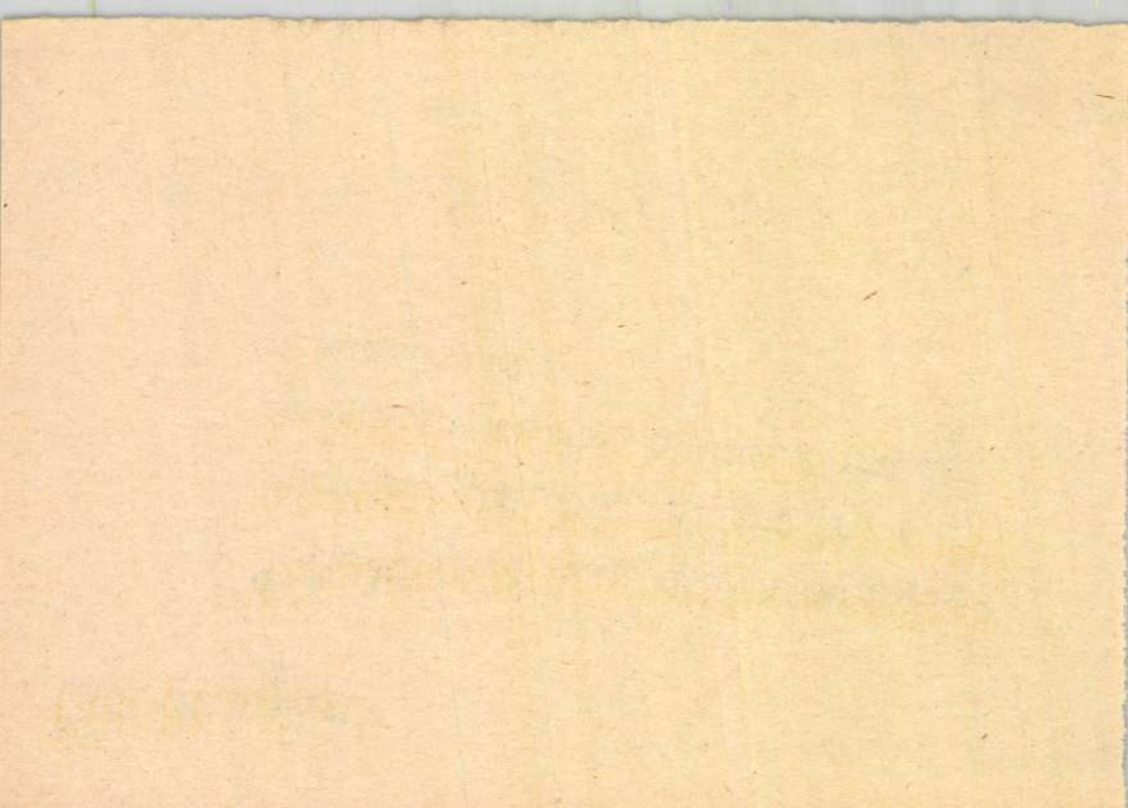
Boonby Rd: Vardat egg electrolysis
The next, 1976, movements - 6 October

John Newquist

John Newquist's summer house -
located just near a lake, on a
grassy slope, a small tenting,
a house.

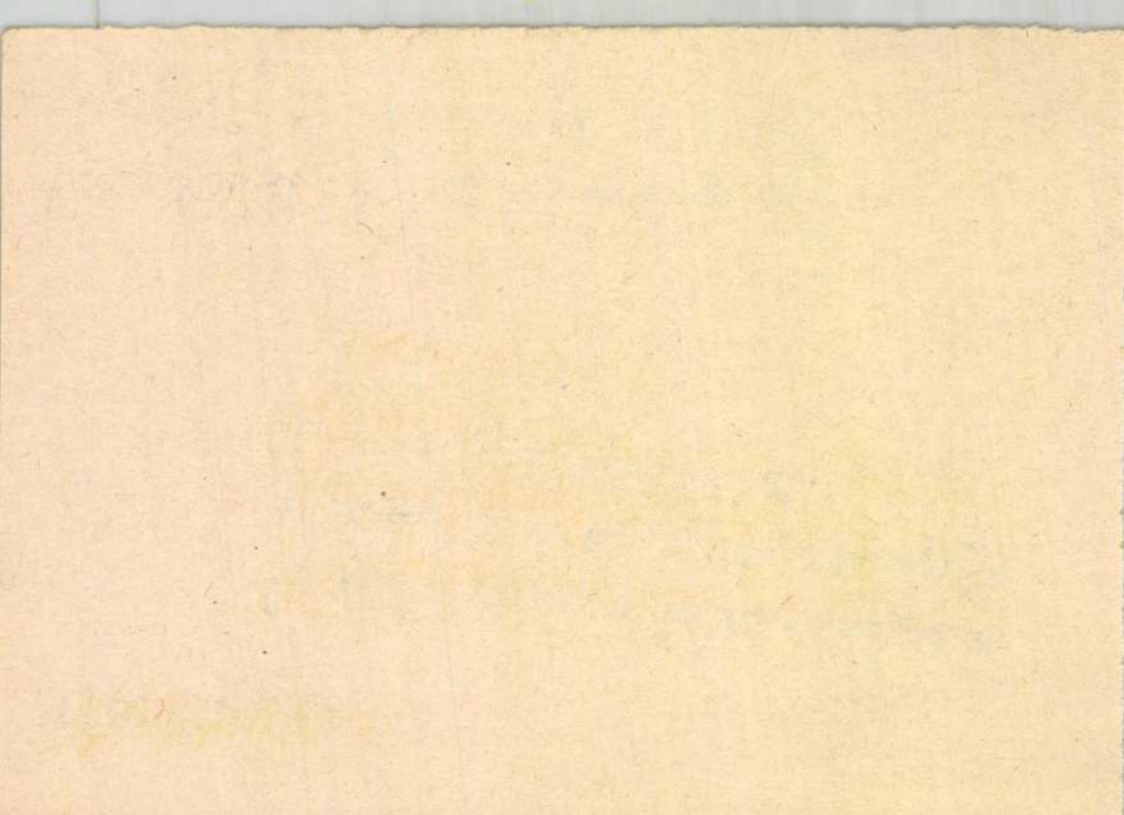
Surveying Pic: Located on the
mountain, 1976. Survey - 6 sites.

Frith Mungit

Co. number regis. number Mungit
a "fount", a "Vernoy", a "Att."
a "fount", a "Vernoy", a "Att."

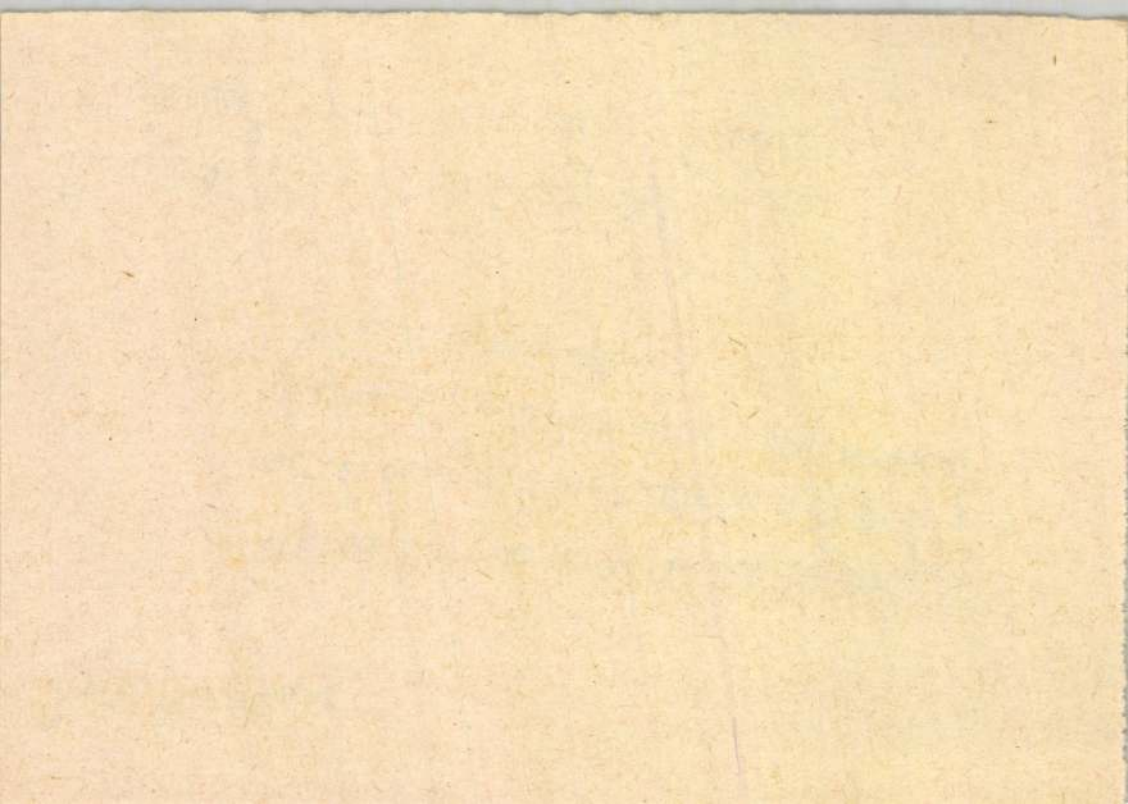
Bavaria, 1976. Munich - 6 added.
Museum, 1976. Munich - 6 added.

John Mungant

Eitmeiwebe a dem, au wjlonga
gut erweyne, Erre pedas au "erom"
"Seiges", "Kochschalen", "Lagerhaus"
"Behelange" etc.

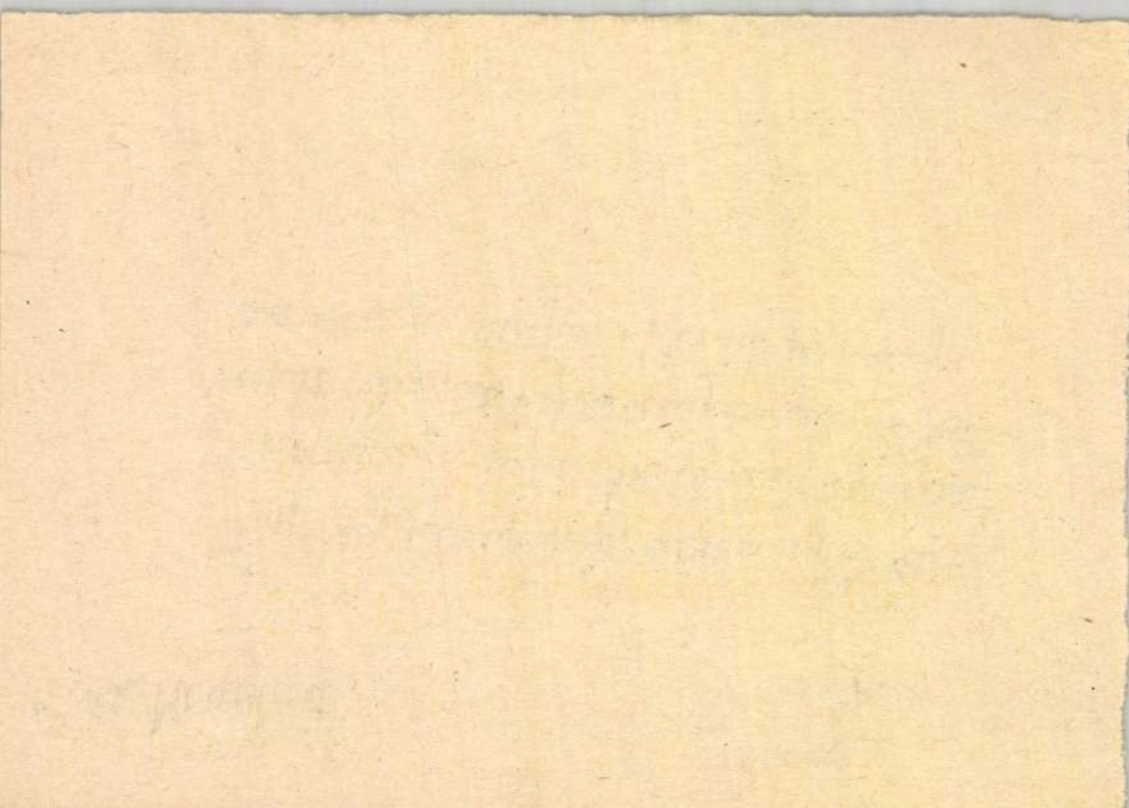
Bauzhang Pae: Ualet epy etmayhaz
Wueszel, 1976, Marcus - 6 addele

John Newport

Eggs - eggs preserved, water-cure in -
induce a pain like to water treatment
eggs in water like water treatment. So far -
the one is "Major's" water treatment.

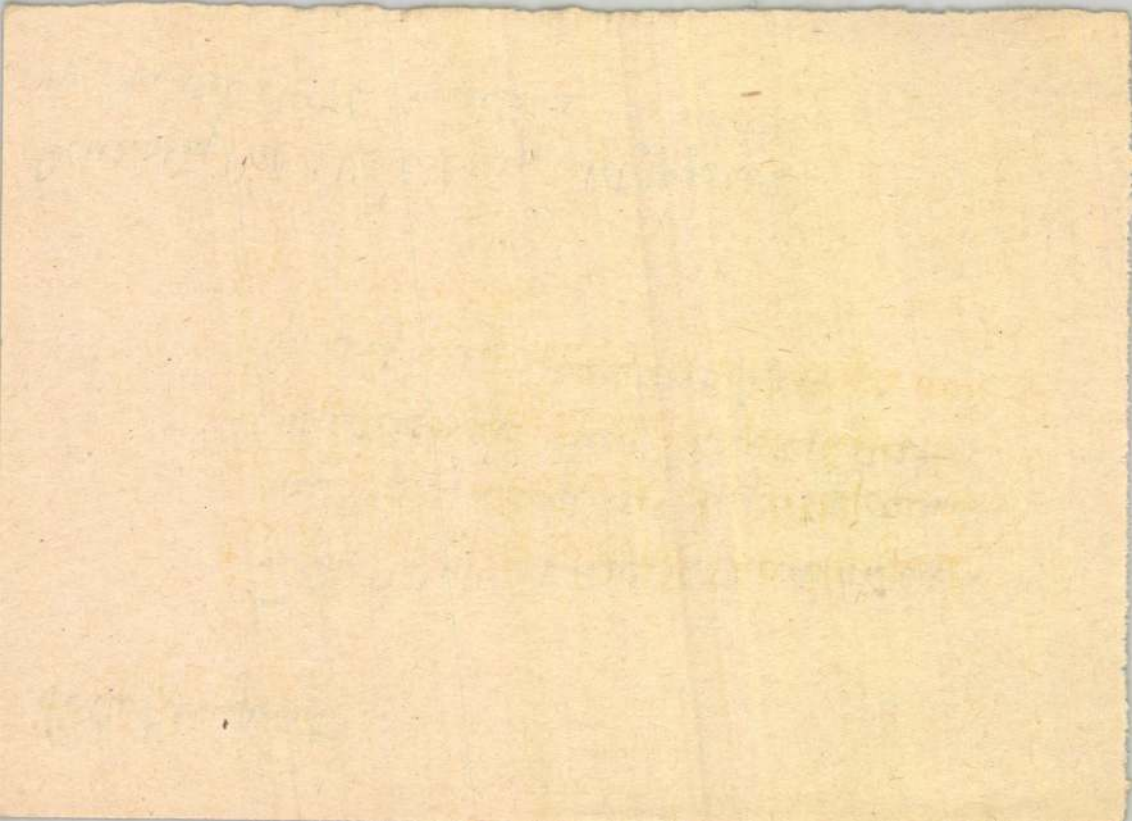
Bavaria: Water egg treatment
Munich, 19th. Munich - 6 parts.

2^oth May 1946

2^oth May 1946
I have been thinking of you
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"

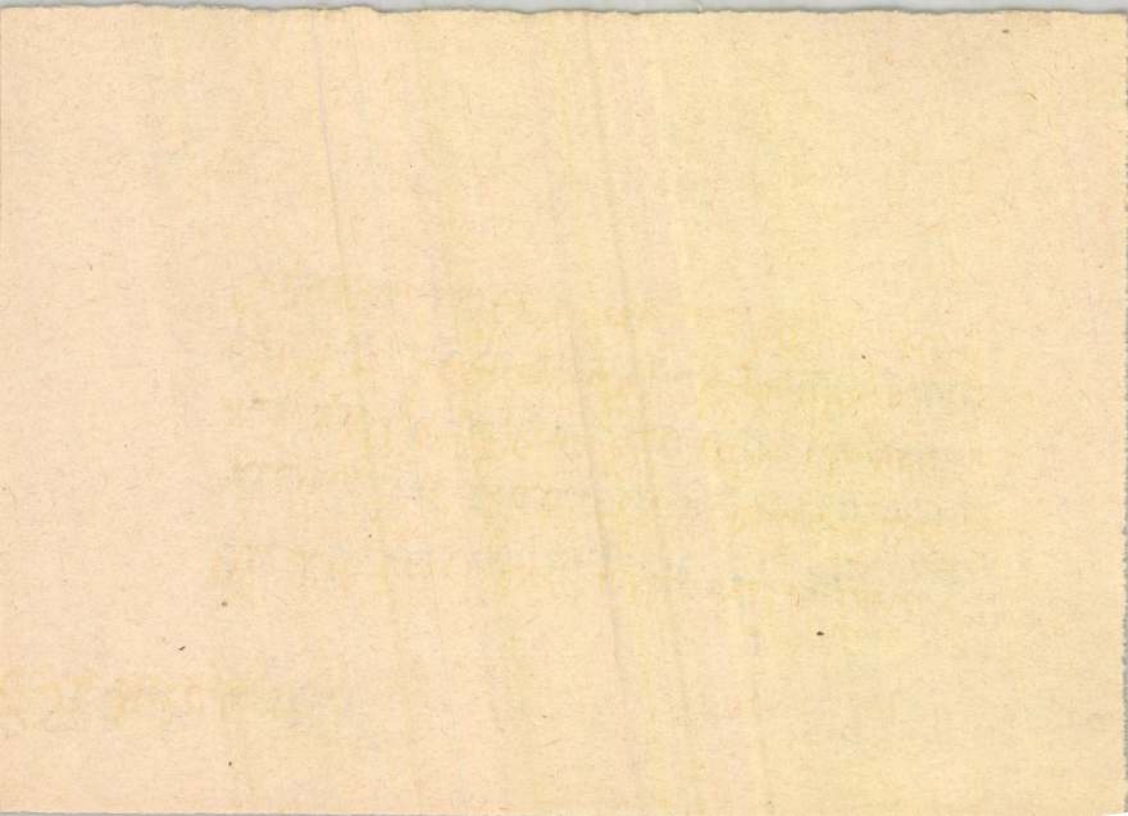
2^oth May 1946
I have been thinking of you
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"
and of the "Mediterranean"

John Mung'ant

On 50 - es seen in get the John Mung'ant
to know more about it in the
neighborhood, energy in the
forest is a natural as the
energy in the forest.

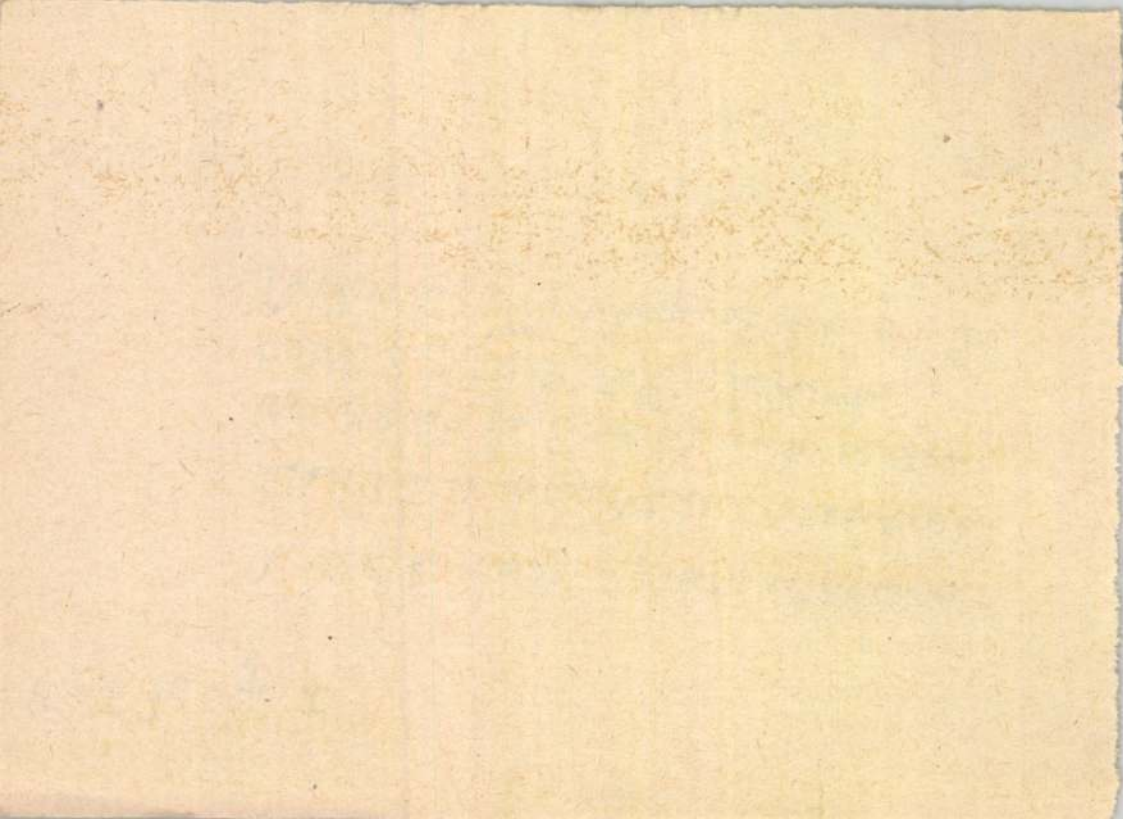
Country Pie: Water and
the forest, 1976, Marcus - 6
Adel.

John Newington

On est borné par les limites matérielles
nécessaires à la réalisation économique
des buts sociaux. En ce qui concerne
l'ordre social, les "Papiers" de
"Cespey" et "Papiers" de "Cespey".

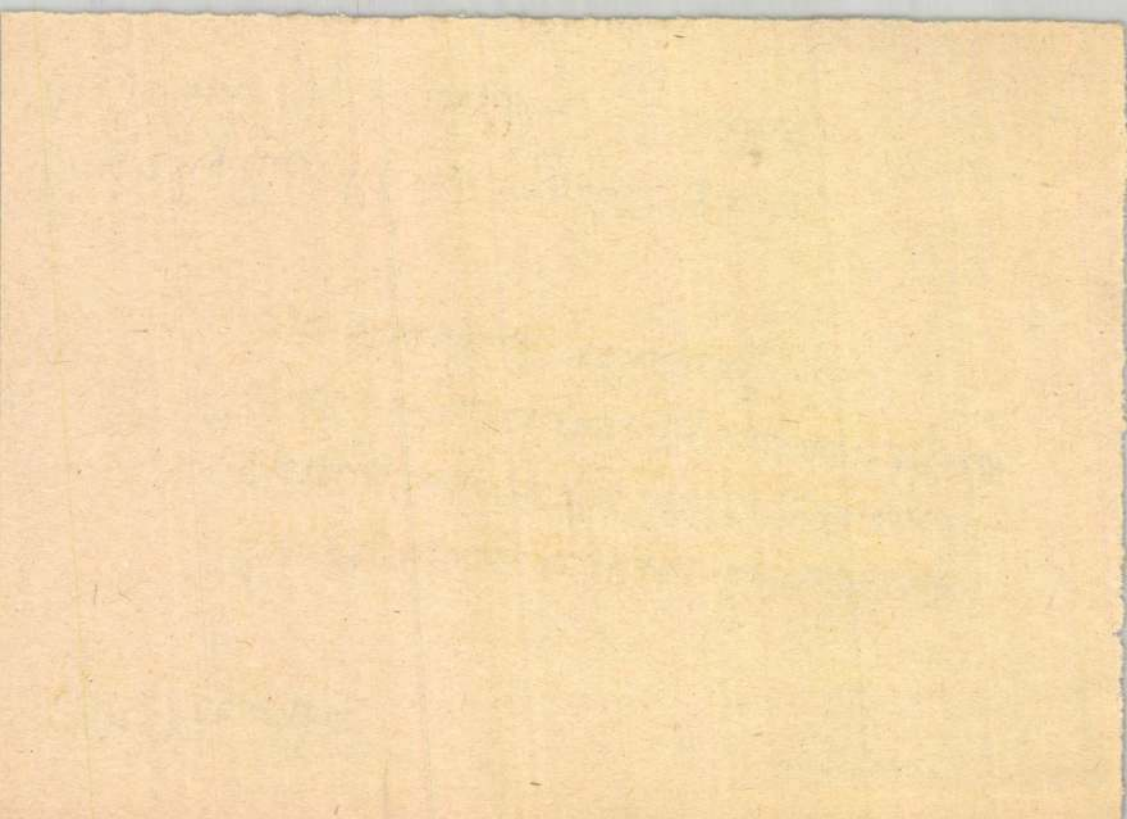
Bureau de l'Etat: Voulait être élu député,
Libéral, 1970. Membre - C. G. D.

John Neugebaur

An expression of gratitude for the
entirely helpful response to my
note on the history of the
first international conference.

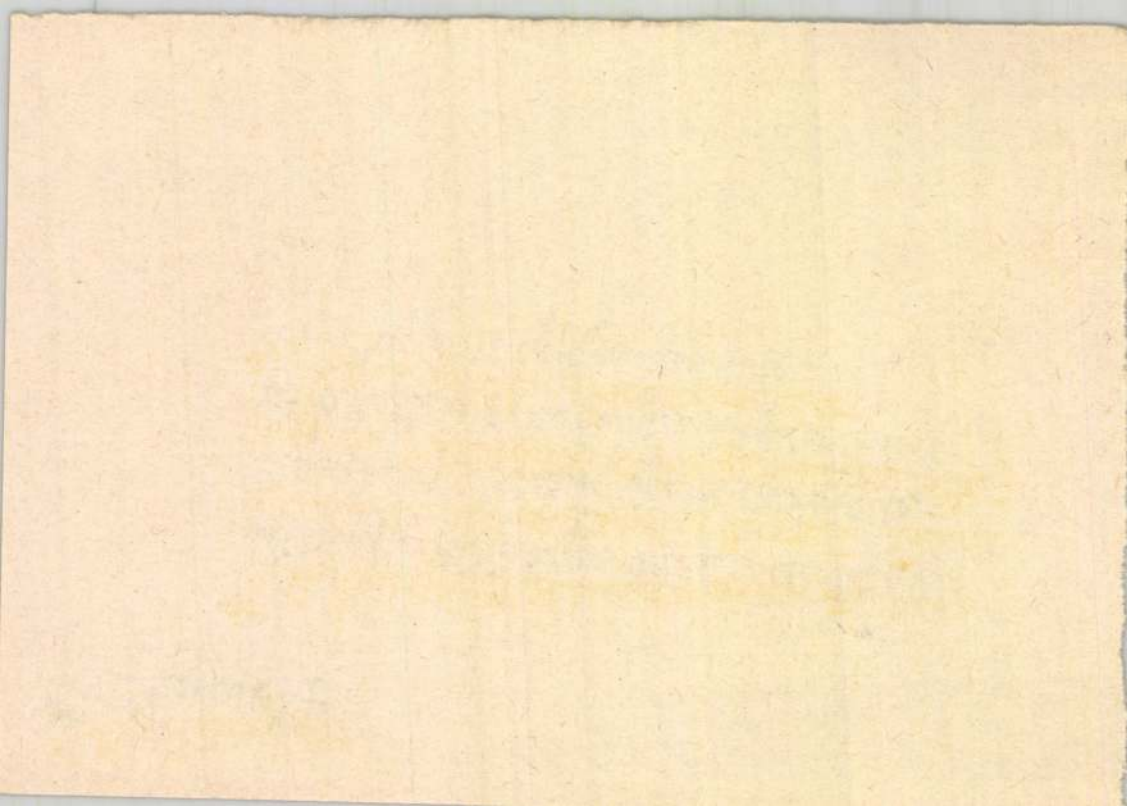
Beverly Pease: Vaidi say "ethnology";
Müller, 1976, Munich - 6 adas.

John Murray

Went part of the way to the
Lodge at the same place -
to which the same
was the same.

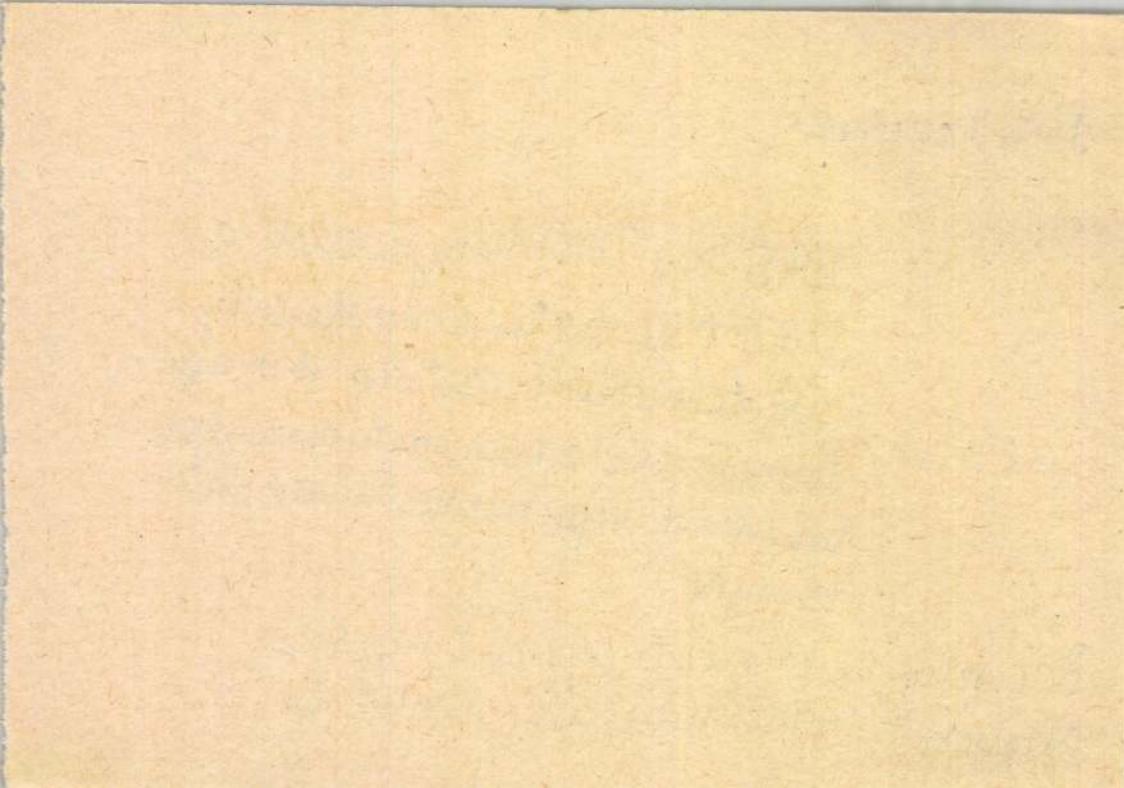
Journal: Visit to the
Museum, 1916, number - 6

Tóth Menyhért

1945-ben Tóth Menyhért lett a
DE FOSZ titkára. Miskolc, Pap-
rihatermelésből tartotta el magát.
Feleit ehhez a munkás hitkönyvek-
ből merítte, reprezentans műve a „Keis-
kerengő”.

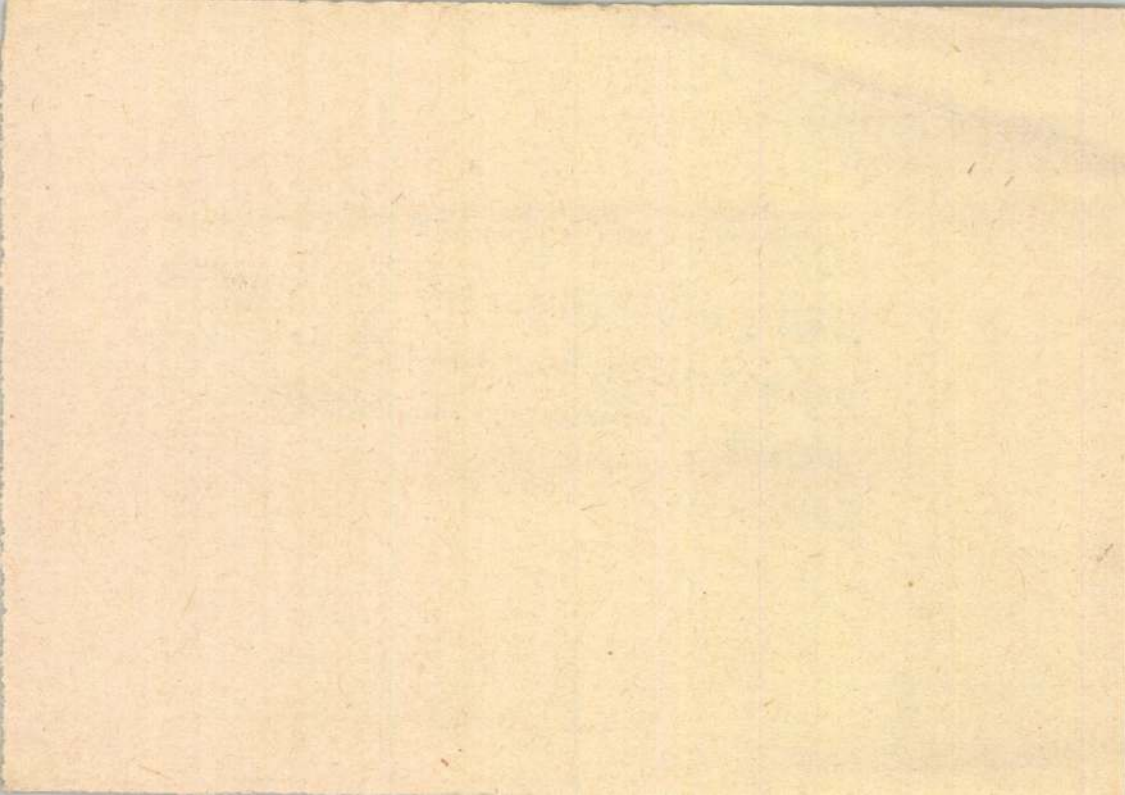
Bánszky Pál: Várlat egy élet naphoz,
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Tóth Mueghert

A történelmi forrásokat 1945-ben
fontos előzménye volt Tóth Mueghert
művészetben behatóan vizsgált változó-
sokrak. Fő előzménye művészetek a
Pala volt.

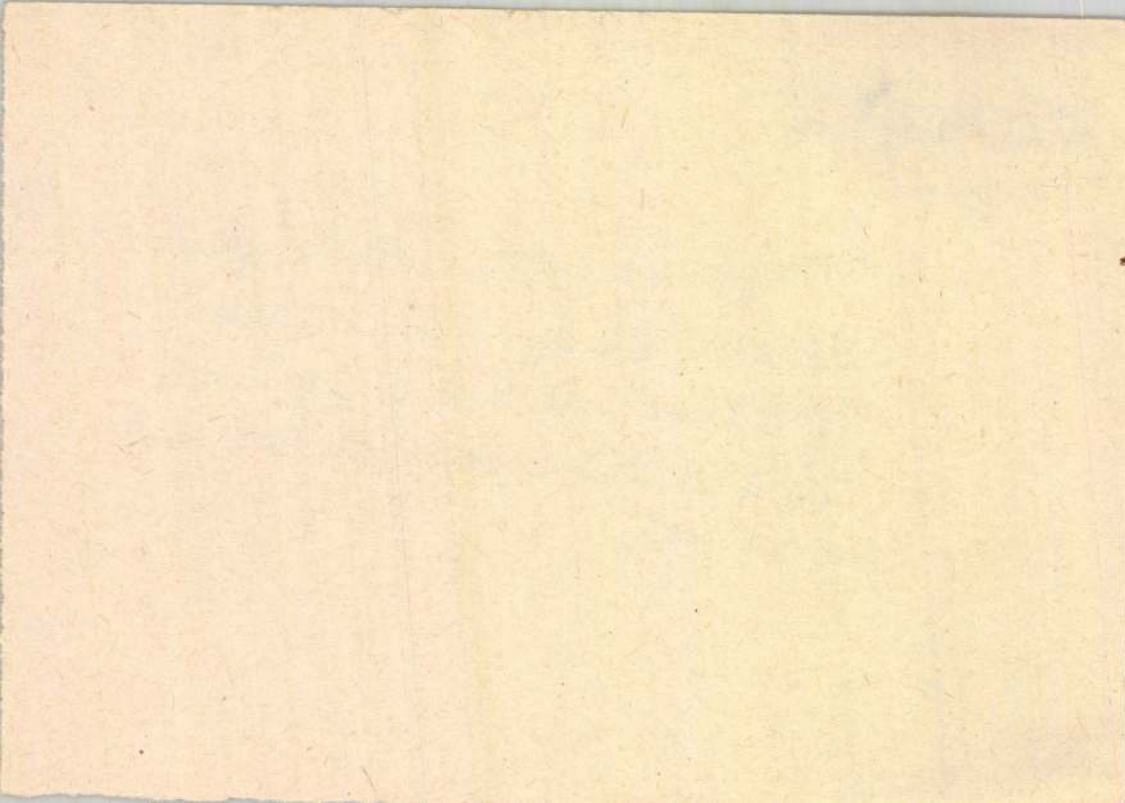
Bánsky Pál: Várat egy élet naphoz,
Művészet, 1976, művelés - 6 oldal.

Tóth Merykét

A meggyenes lelkű Tóth Merykét
visszatérő leánya a jó és a rossz
kérdelme volt. Éme utal a "Tavasz-
zon a felelet a gonosz", a "Vadkiraly"
című mű.

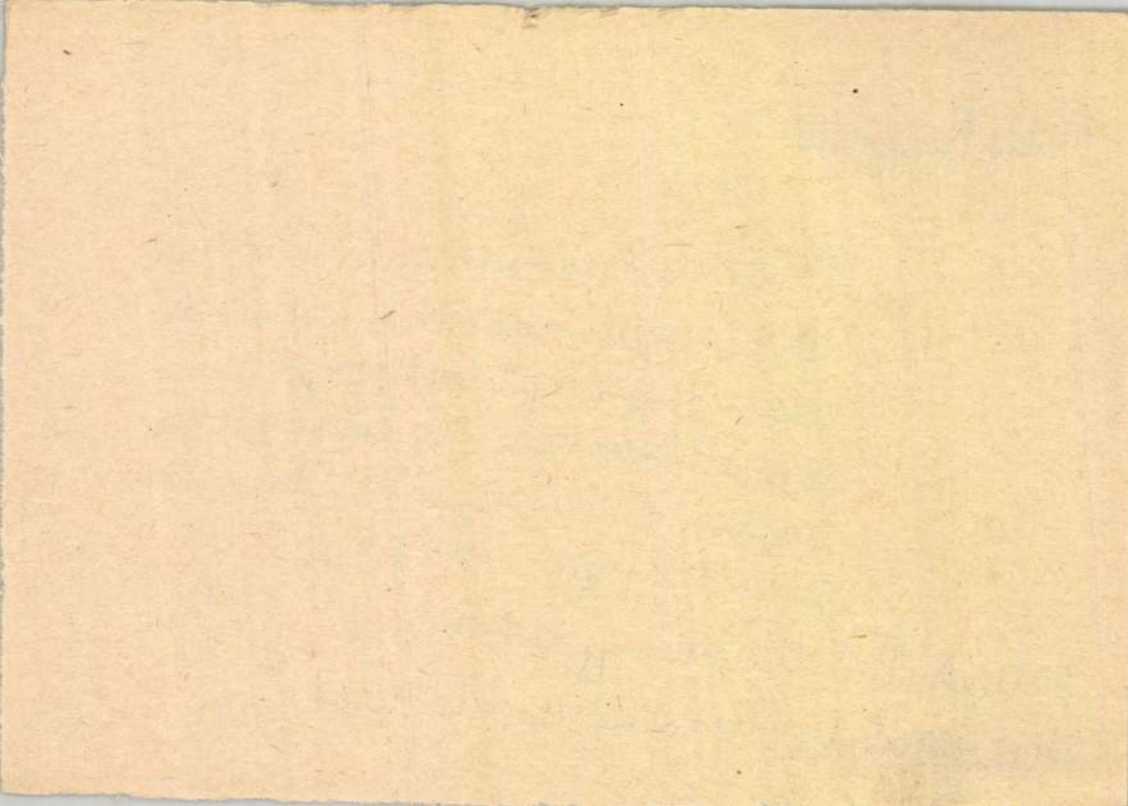
Bánszky Pál: Várat egy élet rajza.
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Tóth Mungbert

Tóth Mungbert expressio művésze -
tebe megjelentek a necessaryak
nőző jégek is, a hányargó vona-
lak, a folkloritikus indítók, roma-
mentumok valószínű társadalmi hát-
terrel és lejegyzéssel.

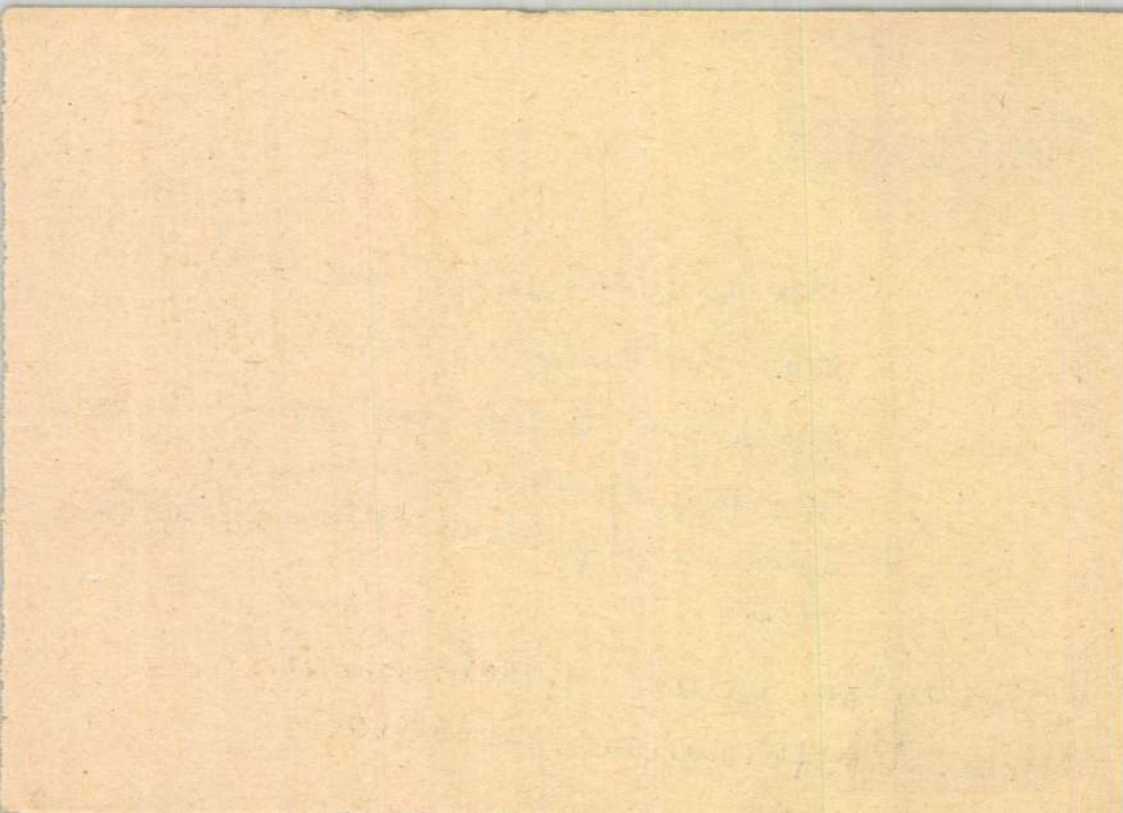
Bánszky Pál: Válat egy életrajzhoz.
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Tóth Menyhért

Még a Főiskolán, 1935-ben kiadta Tóth Menyhért a „Védlelem” című tanulmányát. Az elnevezést fejezi ki a mű egyazon emberbe a gyengeség és hevesység, a líra és dráma hatásait.

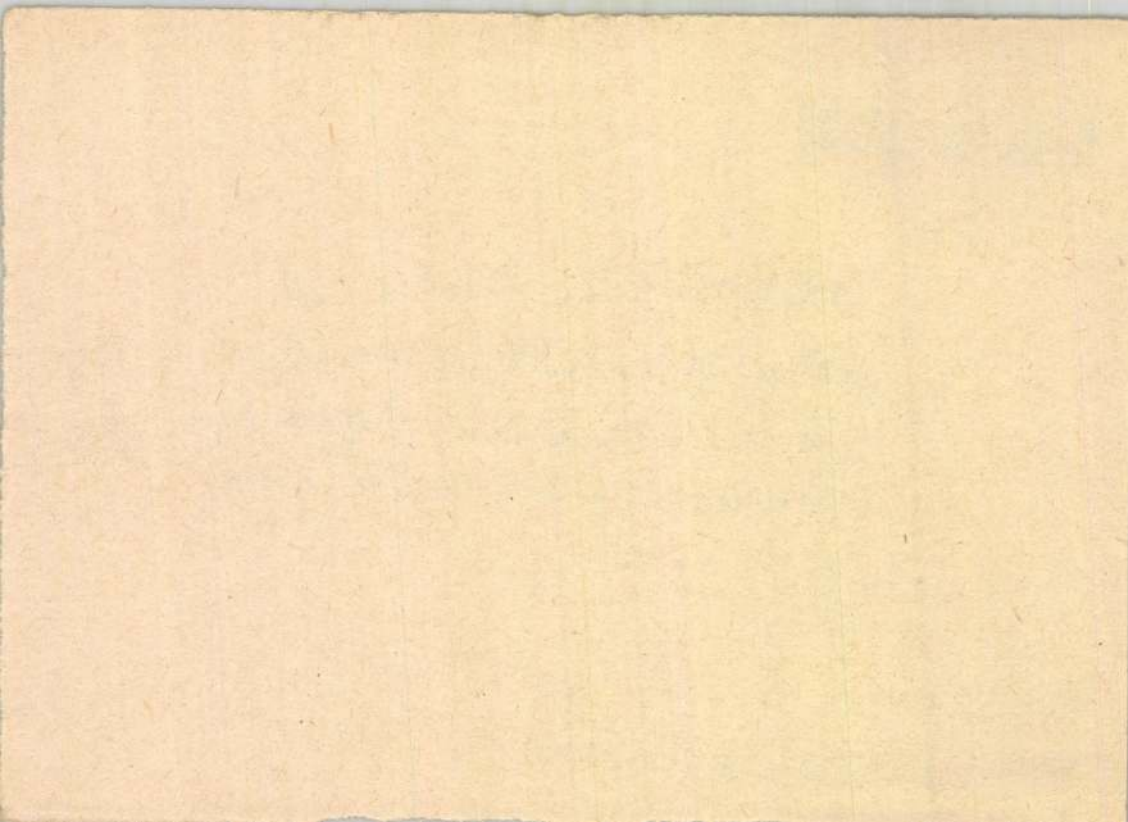
Bánszky Pál: Válogatás egy életművéből.
Művészet, 1976. március - 6 oldal

Póth Menyhért

1940 körül festette Póth Menyhért a
"Faluwege" című képet, ami ennek
a korai korzónak a programja
is lehetne. A fő és a mosor kezdése.

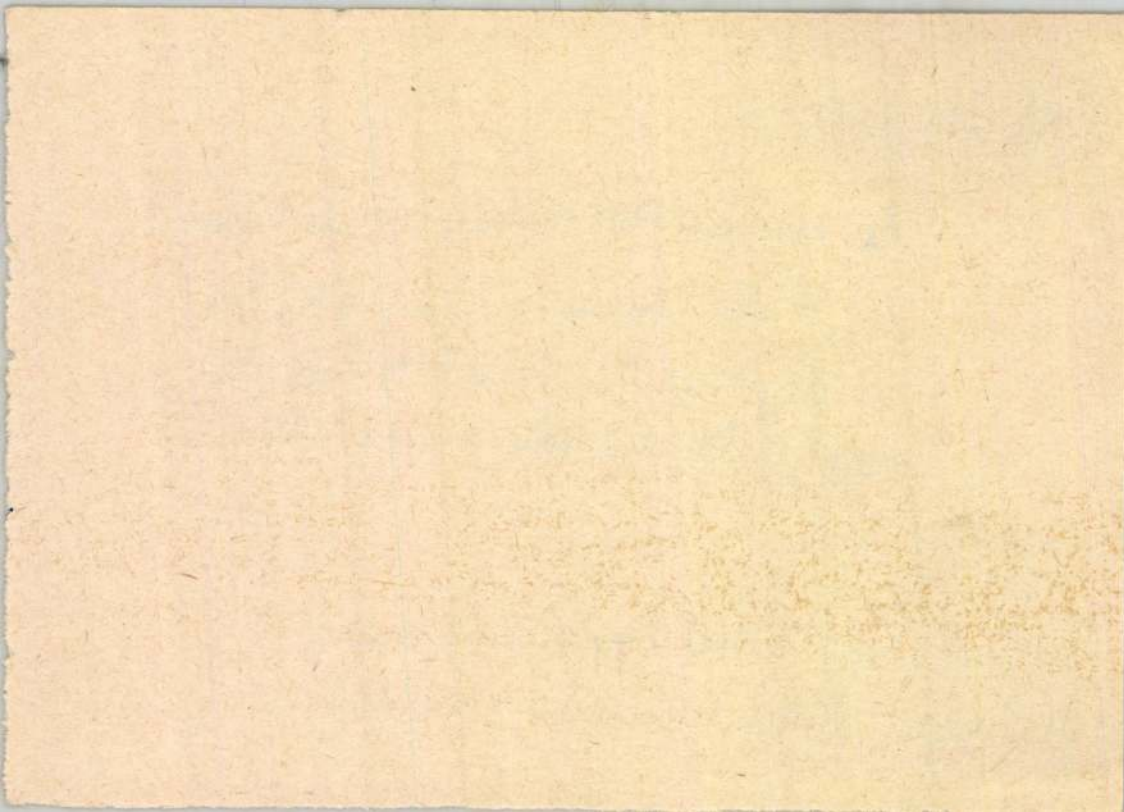
Bánszky Pál: Várat egy életképe.
M. "Művészet", 1976. március - 6 oldal.

Fóth Mennyhét

Az első időben Miskén készült képek
az „Árvák állomás az éjfé előtt”, „Bal-
ról fejj nyugodt, jobbról telik”, „Gond-
add”, „Ör, alusfát kaimad”, stb.

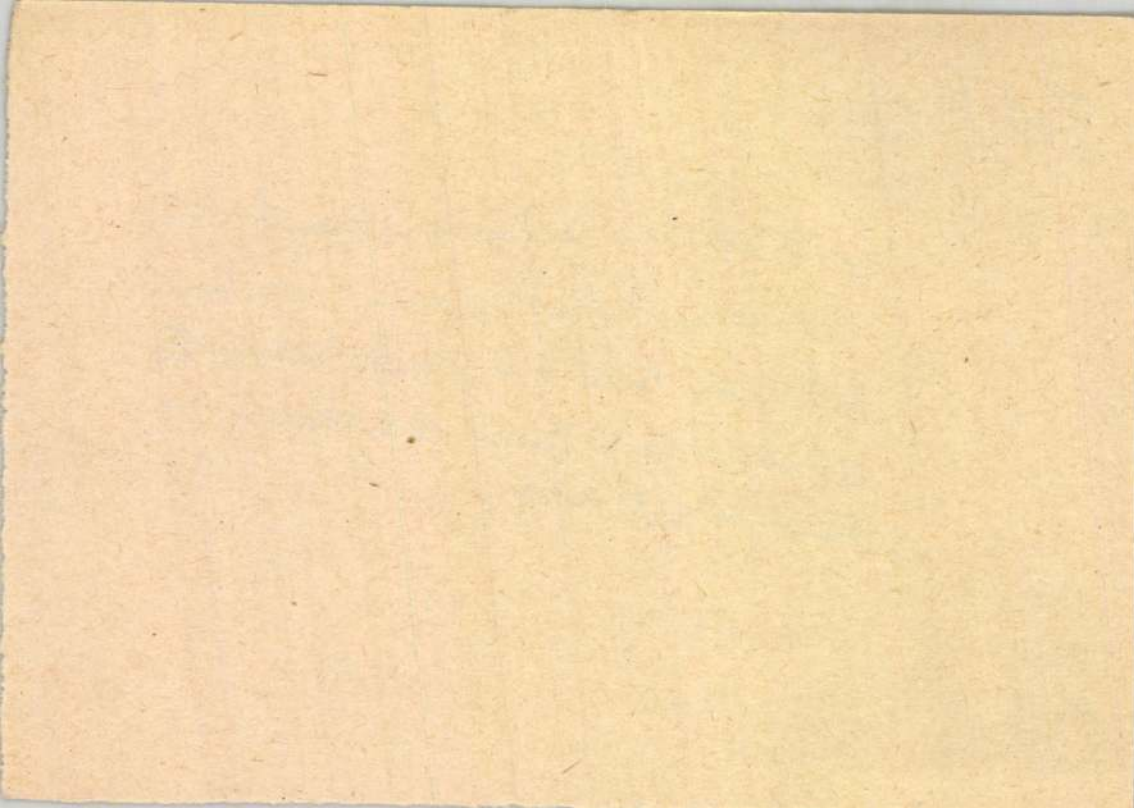
Bánszky Pál: Válasz egy életrajzhoz.
Művészet, 1976. március - Goldal.

Tóth Mennyhert

A főiskolai tanulmányai elvég-
zése után Tóth Mennyhert Missiament
folygaba Mishere, a művelői karba lát
a hivatást jellemezni az emberek, a
magány, elikun r

Bármelyik Pál: Várat egy életre szól,
M. A. ... 1946. március - Goldal.

Folk Movement

Part Movement in Föreläsning

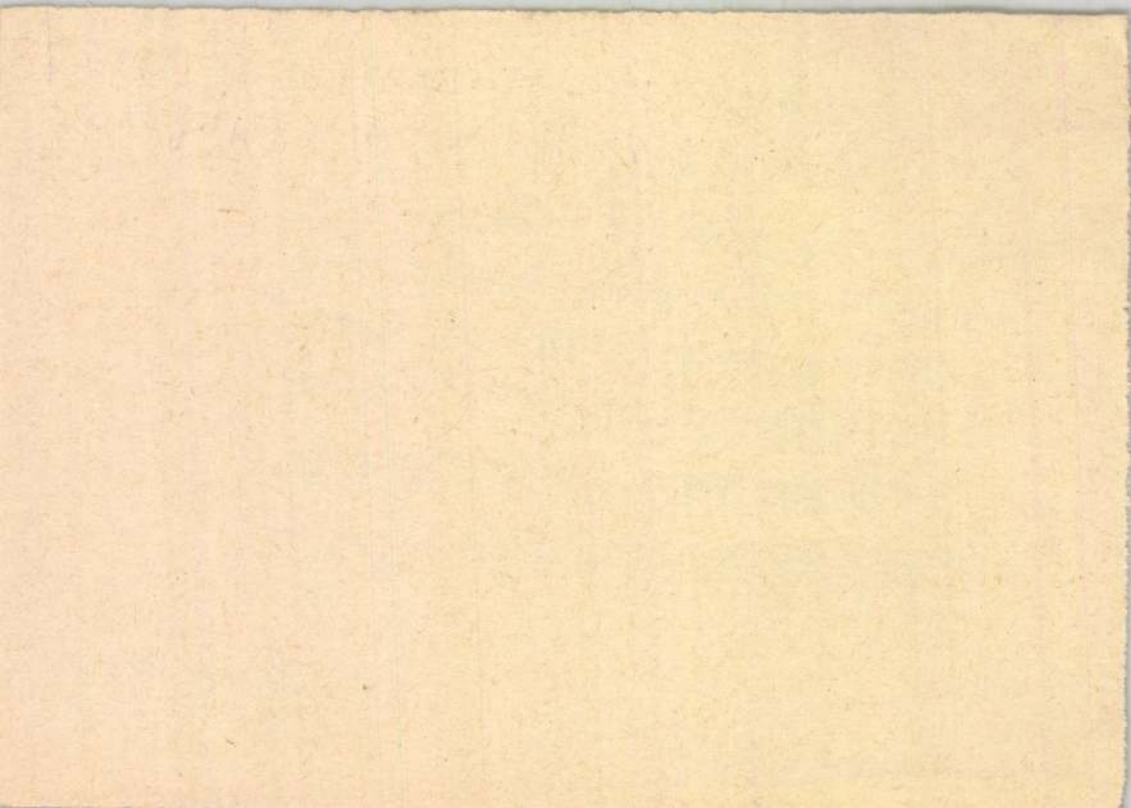
at meeting, part Swedish people are

in, they are with a committee for

made committee in town, people

movement in 1933 - but a new
movement in the

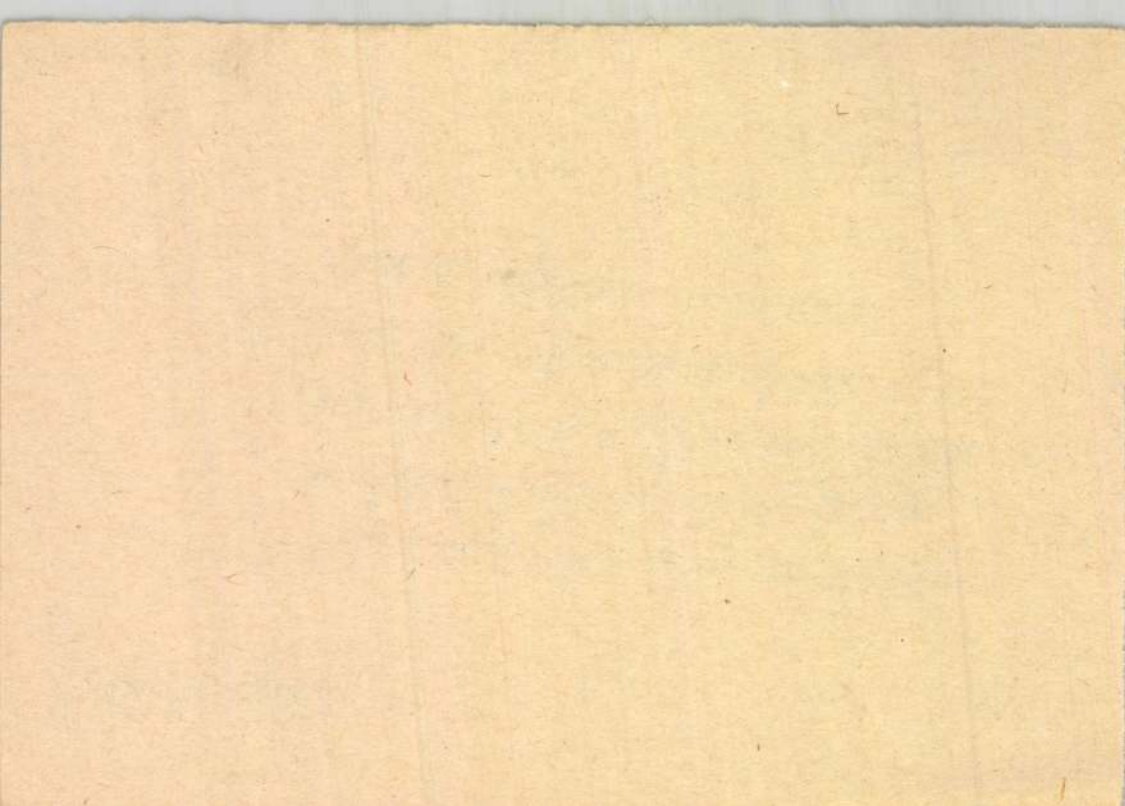
Bourgeoisie: Value of the
Movement, 1970, movement - 60000.

Toth Neuygent

Falshinon pychere is kept black first -
we kept it in a laboratory - suits spring
all over it in a mixture of Biscuit
Baker found it in a mixture of little as
it is a vegetable in a mixture of

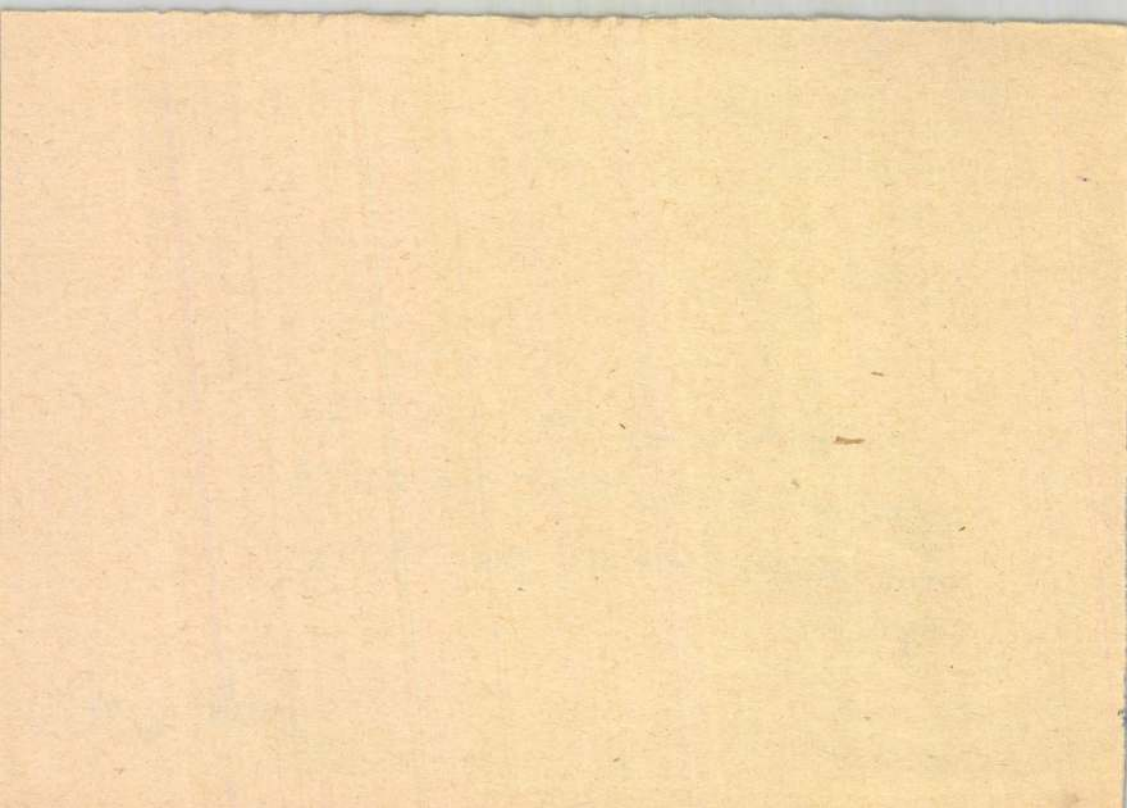
Bourning Pie: Walnut, egg, salt, sugar,
Milk, cream, 1976, American - 600000.

Guth Muehle

Guth Muehle, born 1921 - 800
Kilometer Bay, Mergel, Sudkaper
a Muehle, born 1921 - 800

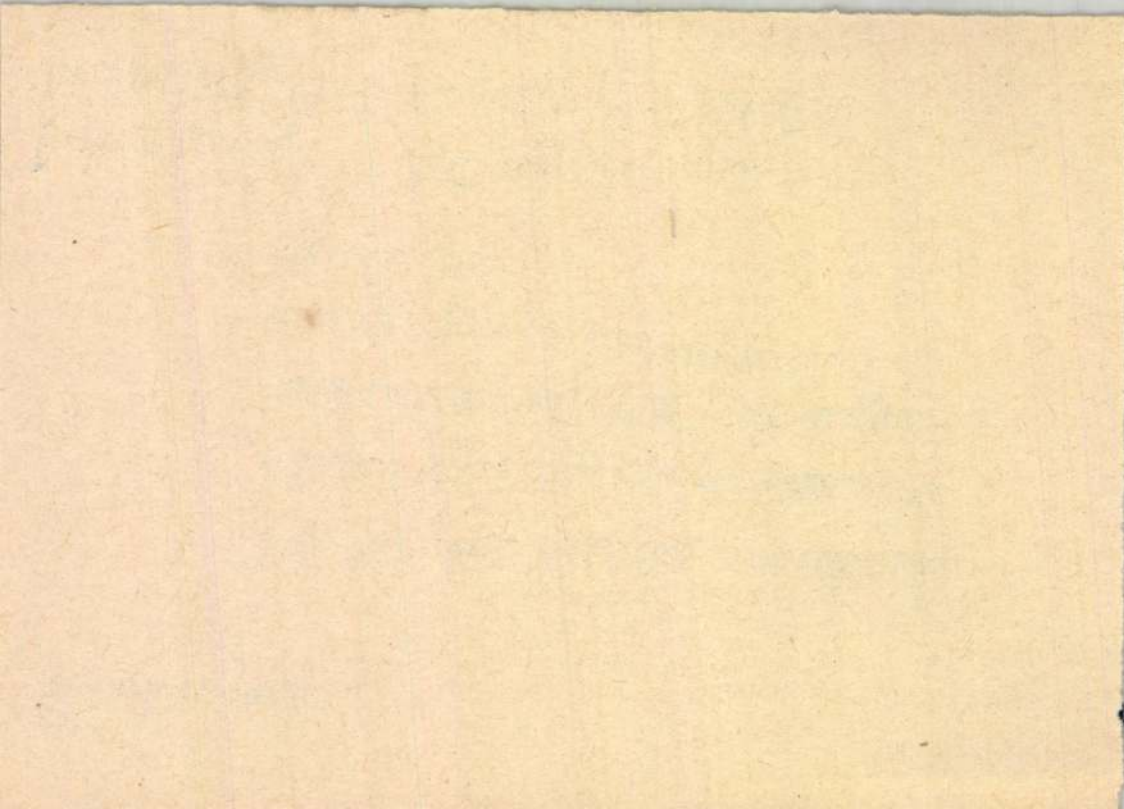
Bausch, 1976: Muehle - 6000
Muehle, 1976: Muehle - 6000

John Mung'bet

John Mung'bet inker'ete a gardan'arap
w'ek'ag' (day'ua' eg'be'ro' f'is'h'aka' u'et
about 1924-1935) V'et' m'ug'ya'
u'et'as' (eg'ya' a'j'ar' a' k'ag'eh'ta'le'w'et'
Mung'bet'w'.

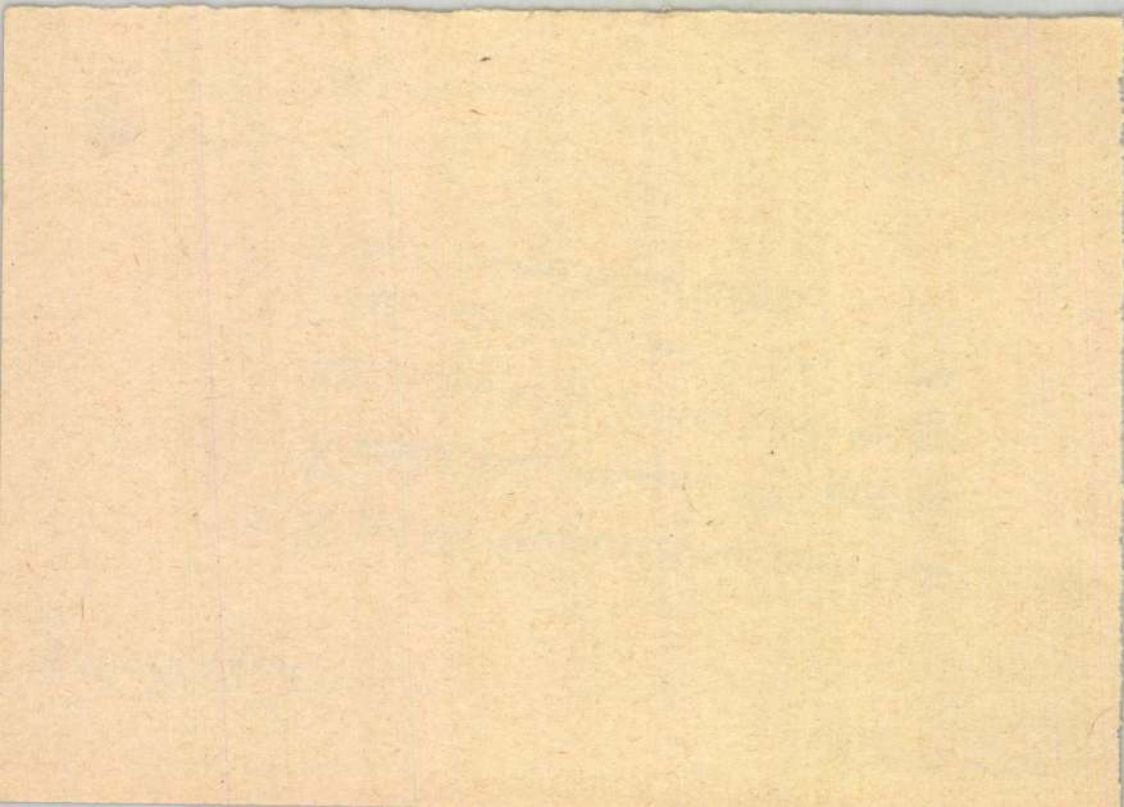
Baus'ing' Pal: V'at'at' eg'ya' e't'ra'g'ar'as',
M'ue'w'et' 1976. M'ue'w'et' - 6 e't'la'at'.

5th Movement

La Posth'oi' Reception f'et'ice'ice' T'oll
M'ou'g'it' l'aba' a'up'ra' at'p'g'ott'ia
p'ess'ayon' l'ogy' e'ech'ng' t'at'is' g'ogy'
k'ie'les' ut'ou' au' d'og' 20' u'is' a'ub'is
e'at'at' a'm'p'ur'it'at'is' k'ie'le'te.

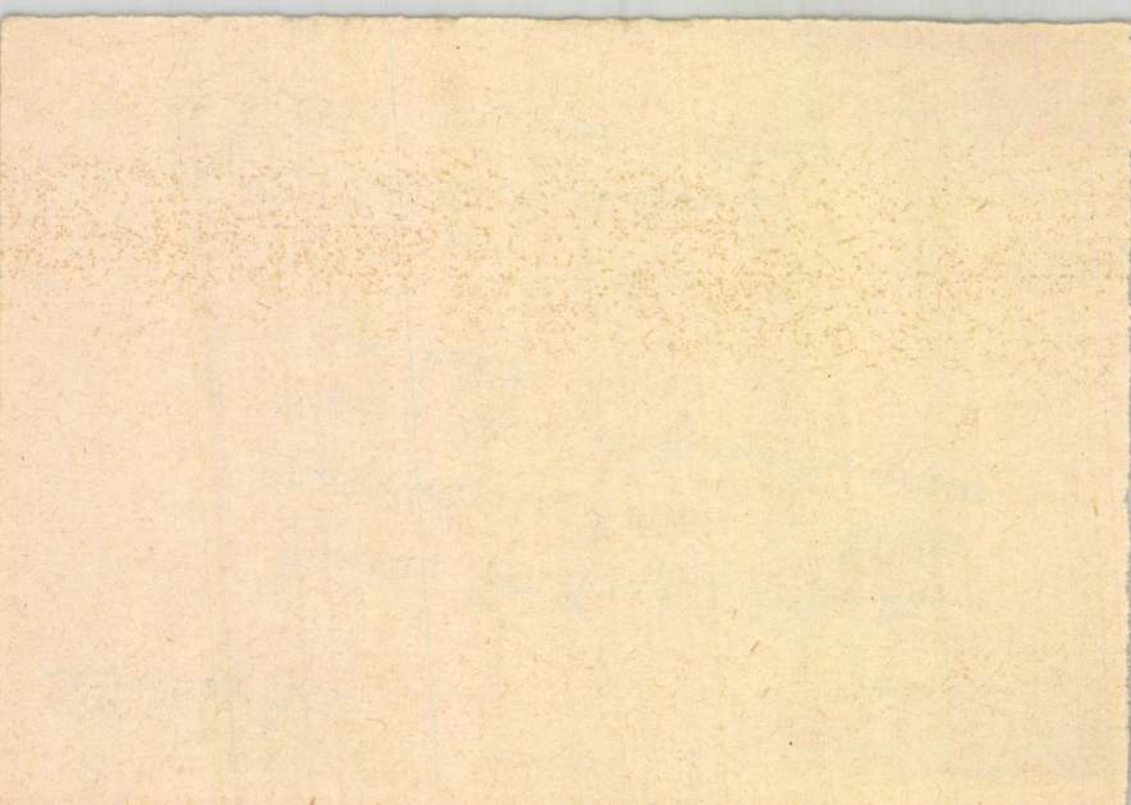
3rd Movement: V'ol'at' e'g' e'let'is' g'p'as
M'ou'g'it' 1976, m'ou'g'it' - G'ol'd'at'.

5th May 1946

Mistake 5th May 1946, rabbit on -
practical, now rabbit a new home,
may a mouse design, 5th May 1946
applied.

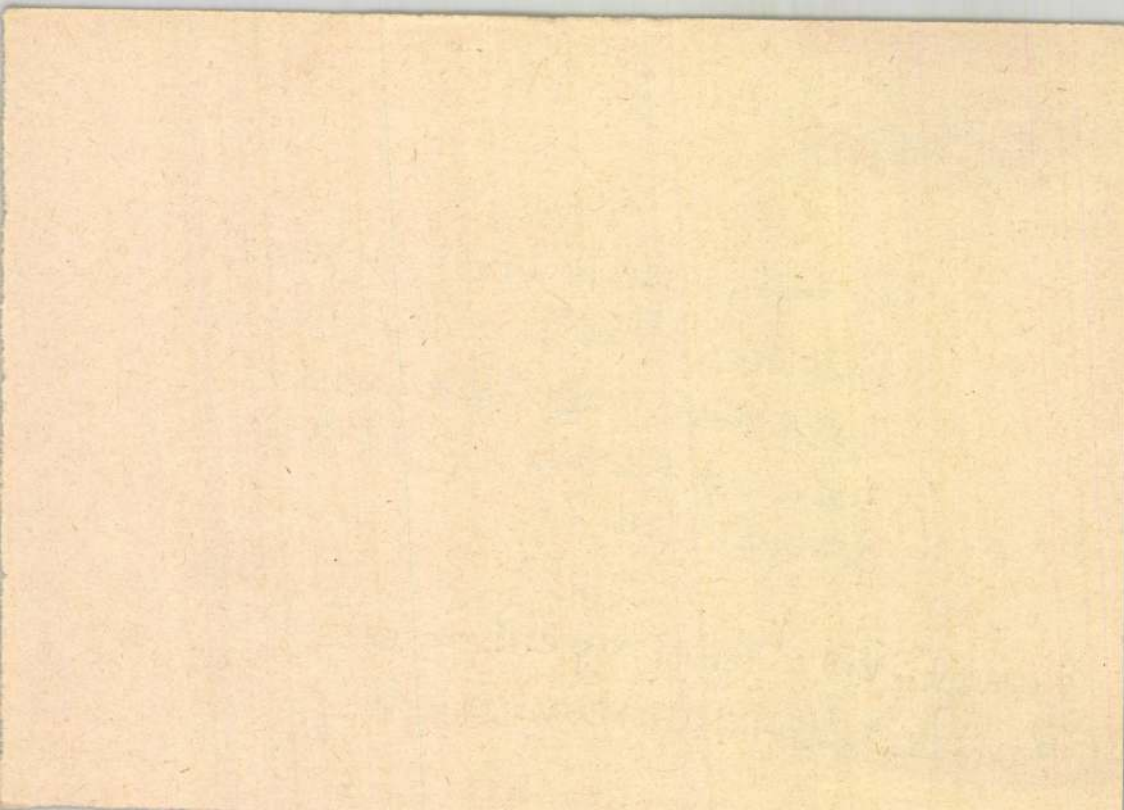
Bowling Ball; rabbit egg shell glass.
Museum, 1946, museum - local.

Tóth Menyhért

A rajz és művészi iránt fogékony
fiatalemberek, Tóth Menyhért, a művel-
kedési pályát választotta. Amikor
kitanult, vett részt a felföldi temp-
lom festésében.

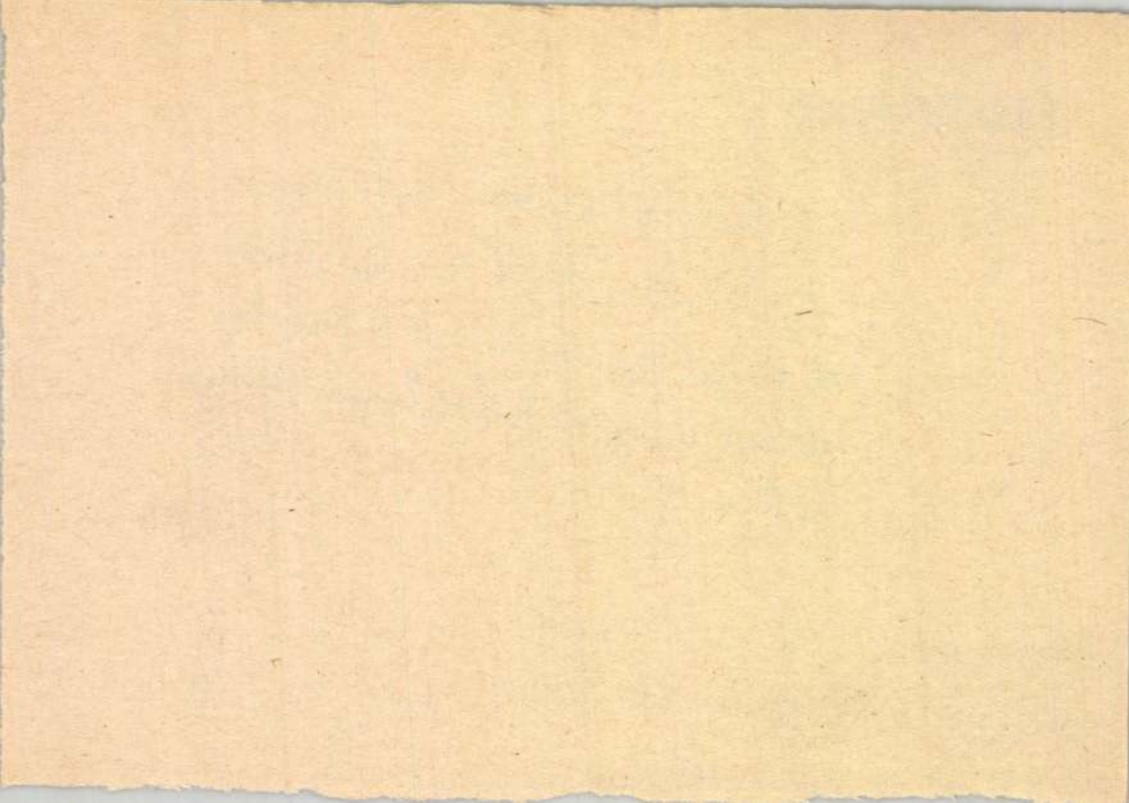
Bánszky Pál: Vállat egy élet raphoz.
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Páth Meryhért

Páth Meryhért serdülőkorában
kapott gümöhört, amelyből idő-
vel felgyógyult, de a betegség meg-
munkát hagyott tetten. Egyik mame-
hőmé

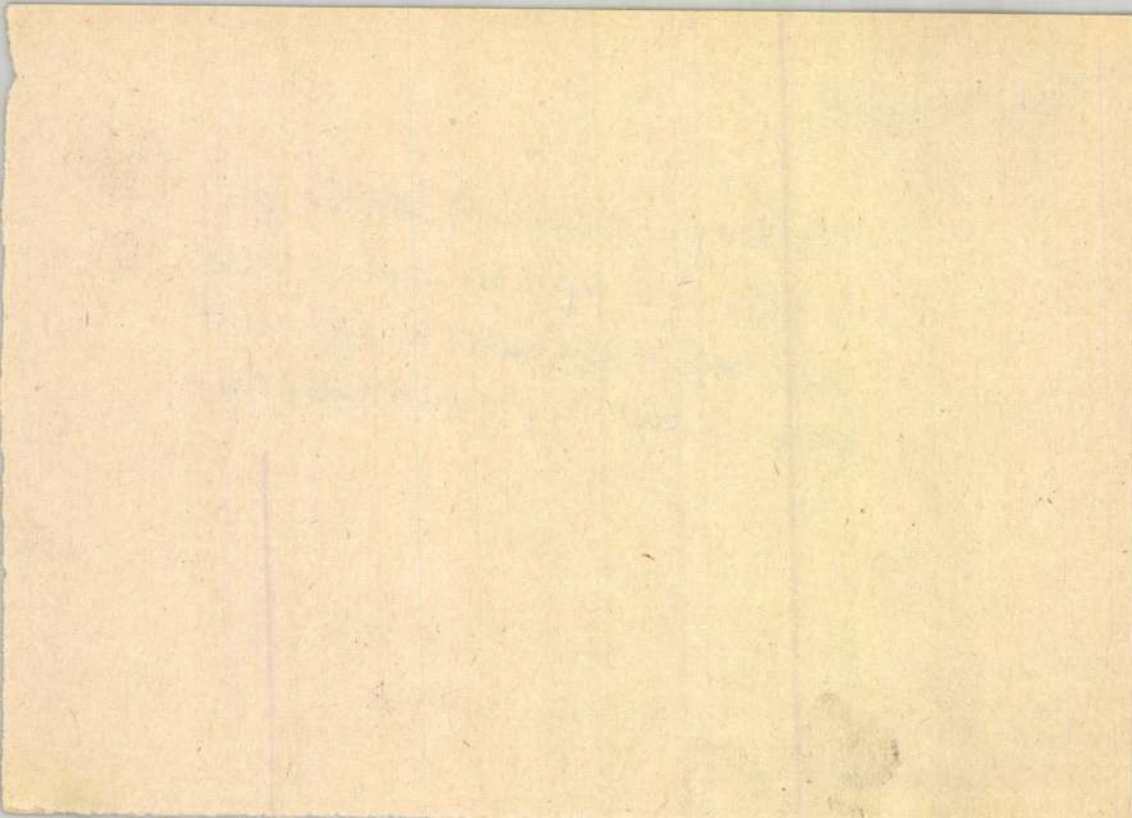
Bánszky Pál: Várat egy életre
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Tóth Mennyhírt

Tóth Mennyhírt szerint a teljesítség
a felhő sűrű fejei hí. A felhő sűrű
összetétel, a hűvös és hűvös. A
felhő a tiszta ég, az öntetkezés.

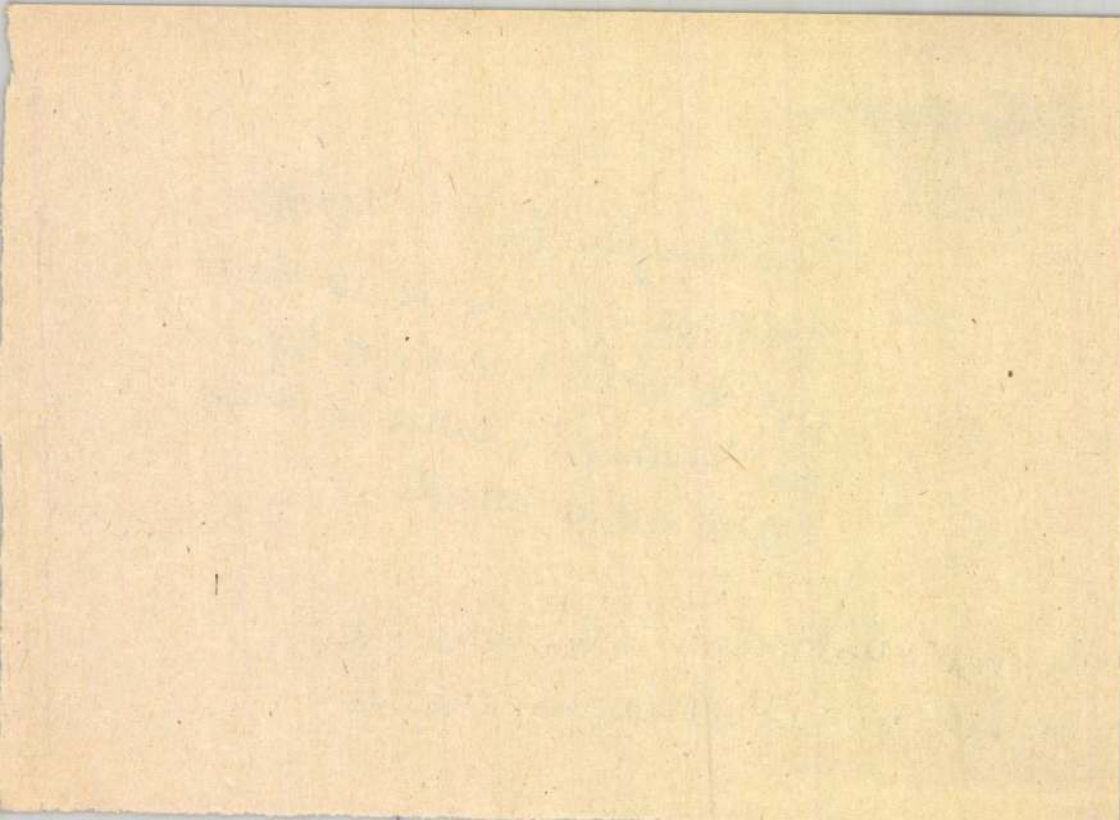
Kernács Gabriella: Felhő sűrűsége
Művészet, 1976. március - 2 oldal

Póth Mennyhért

Póth Mennyhért 72 éves. 40 élet-
évében járt, amikor először ha-
pot komolyabb összeget kaptak
ait. Munkájuk évek kaptak a meg-
térít és az életmeist.

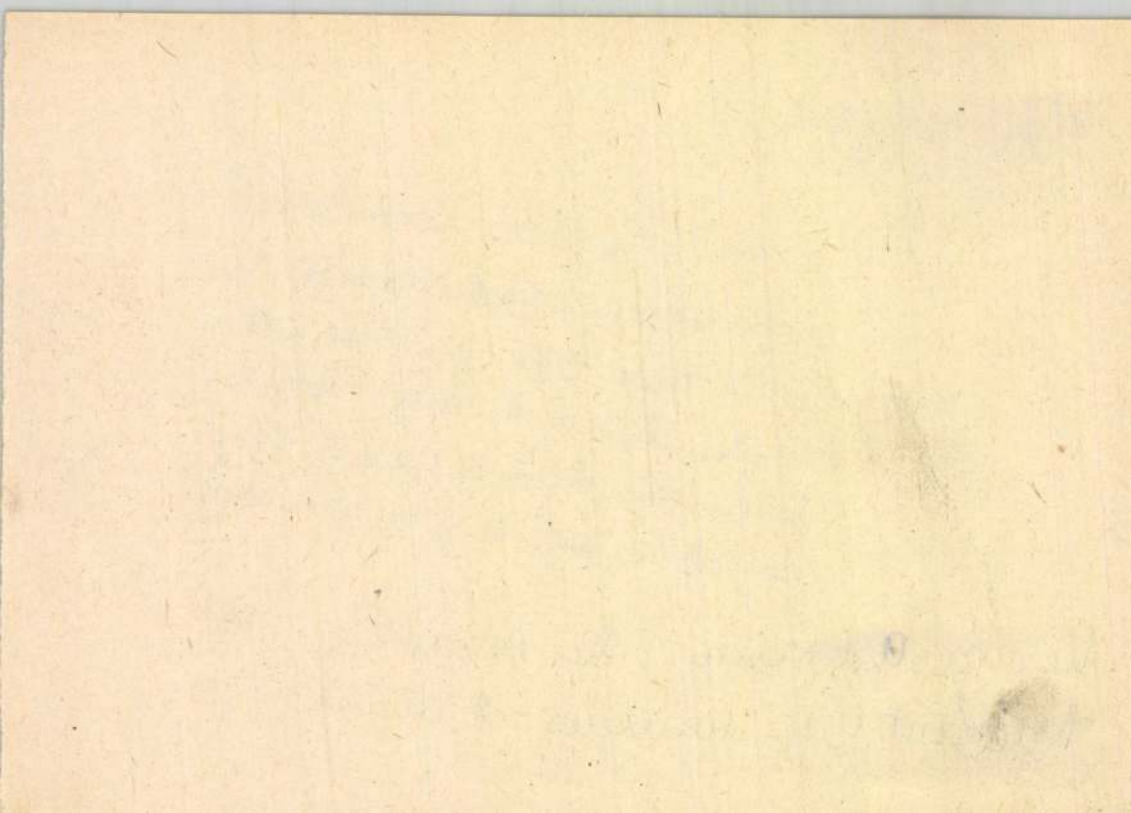
Kernács Gabriella; Fehér Erősségek
Művészet, 1976. művészet - 2 oldal

Tóth Margit

A művészet egy most kevésbé
kegyes fehérek iránt. Világot, a
művészet 1974-ben volt kegye-
miter életmű kiállításakor a
felhívás alapján a felhívásig
voltak a művei felsorolva.

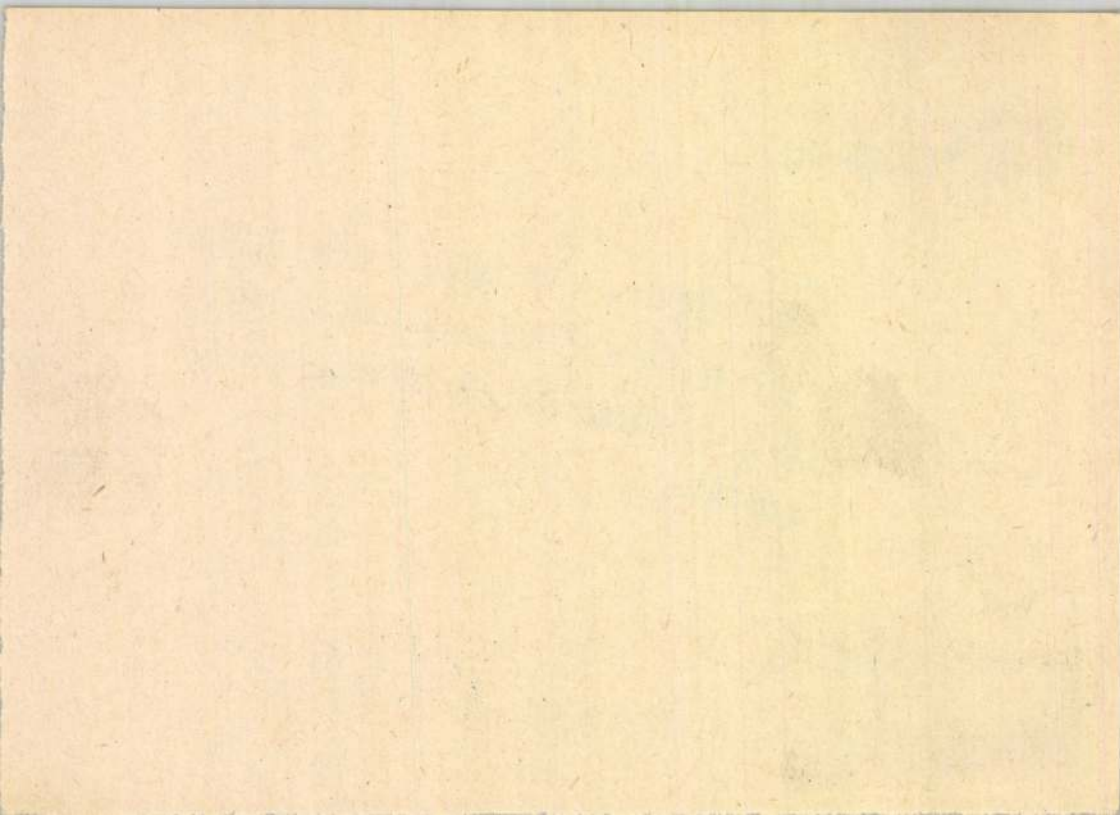
Kernács Gabriella: Fehér irásokban
Művészet, 1976. március - 2 oldal

Tóth Margit

A meggyezés érdekében Tóth Margit
lelt felelőse feletti feletti. Sőt, a
alig kivehető-arcok megjelölés a
képeken.

Kemencs Gabriella: Fehér ezüstben
Művészet, 1976. évfolyam - 2. kötet.

Gothe Neugrüt

München & Fölschkeit befehlte Tath
Neugrüt l'irisch l'ette eren Post
O megrus l'ich mygratolungalste
Korament l'alyalor in m'elien.

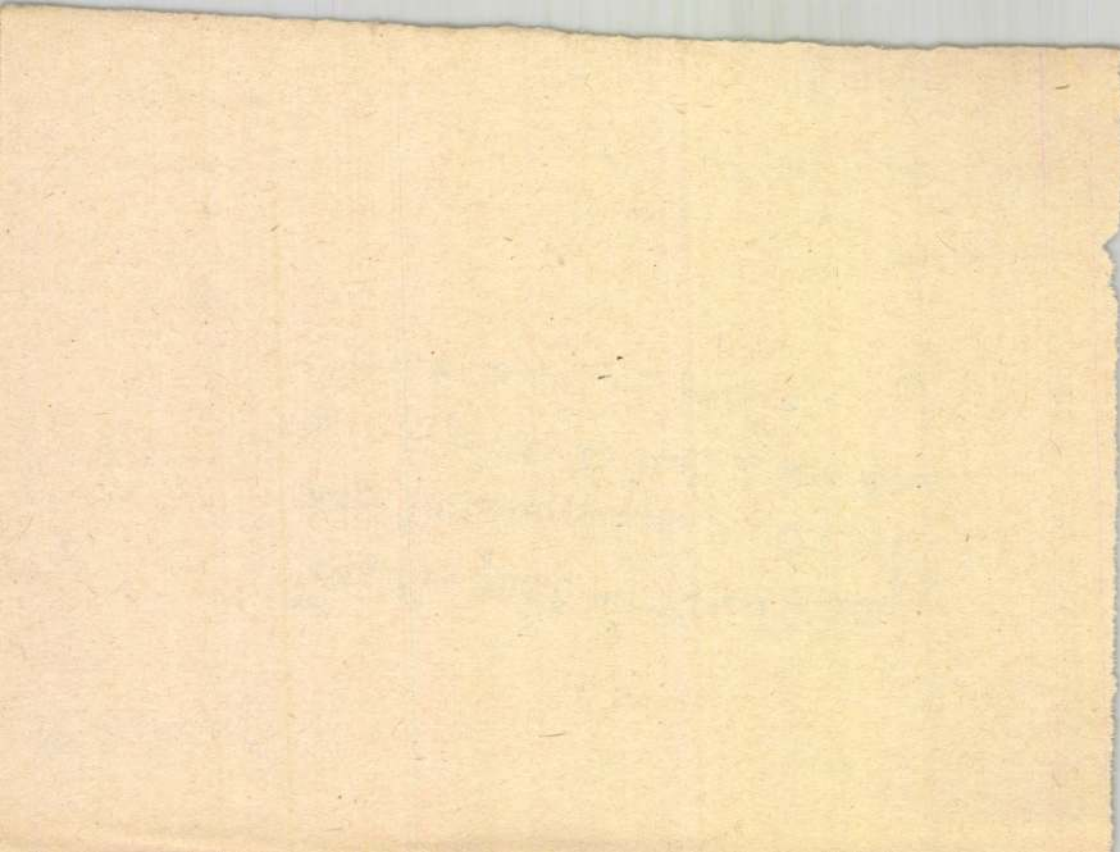
Vermach Palm ellen: F'elien z'm'elien
M'uezer, 1976. anucus - 2 alda.

11

John Maynard

John Maynard
with: "The quietest dialectician"
for Maynard to other languages
with a bibliography of his work.

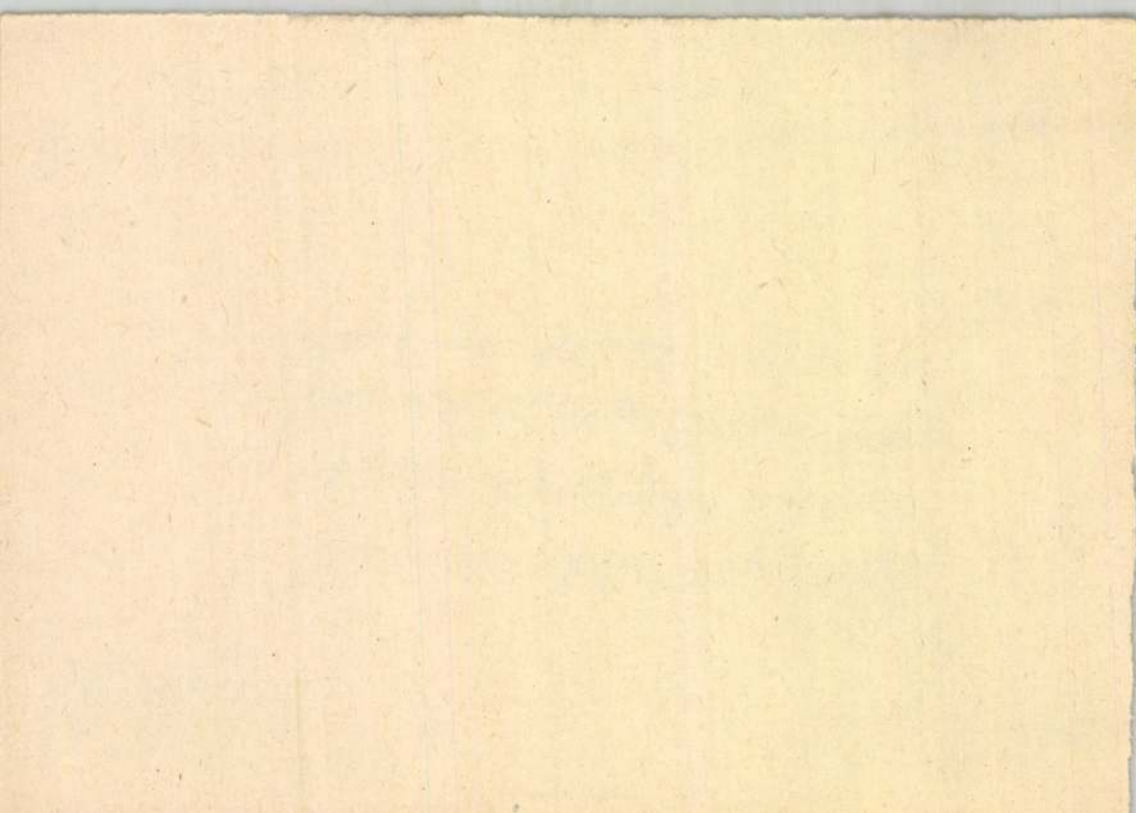
Memorandum: Felix Maynard
November 1976, Munich - 2 copies.

Tou. Neuykeit

Stuudienaalau Aekhat ropoet Totu
Neuykeit, Patyat koptian is belevult
Peine re F'richstien, De en uy burryp
Zetren idigen mowant en viedde fies.

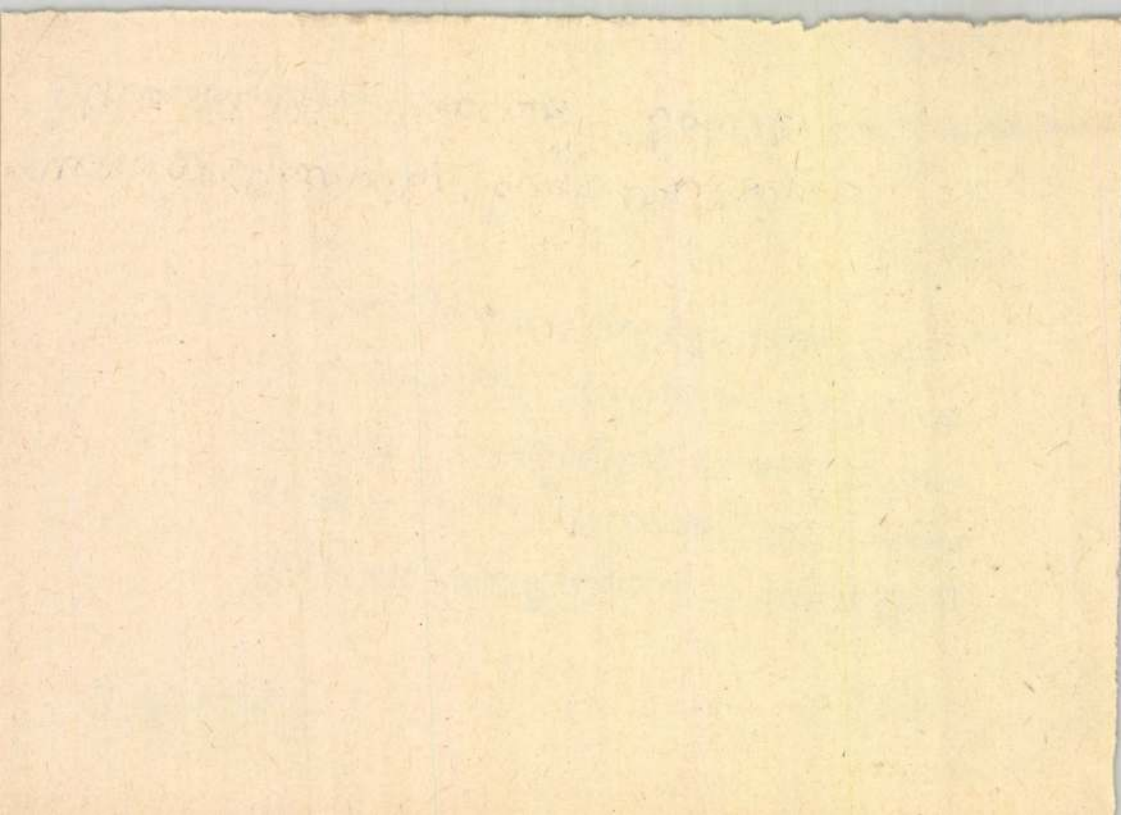
Kornuus Galmella, Fieso Exuadeari
Mierrot, 1976. Aucus - 2 edal.

Tooth Moustache

① Partial Tooth Moustache (Electron Microscopy),
Energy Microscopy (Electron Microscopy), about 1000x magnification
in Electron Microscopy. Stages of tooth moustache formation in
cases of tooth moustache formation in
Keratinocytes (keratinocytes) "Keratinocytes" c. 1000x.

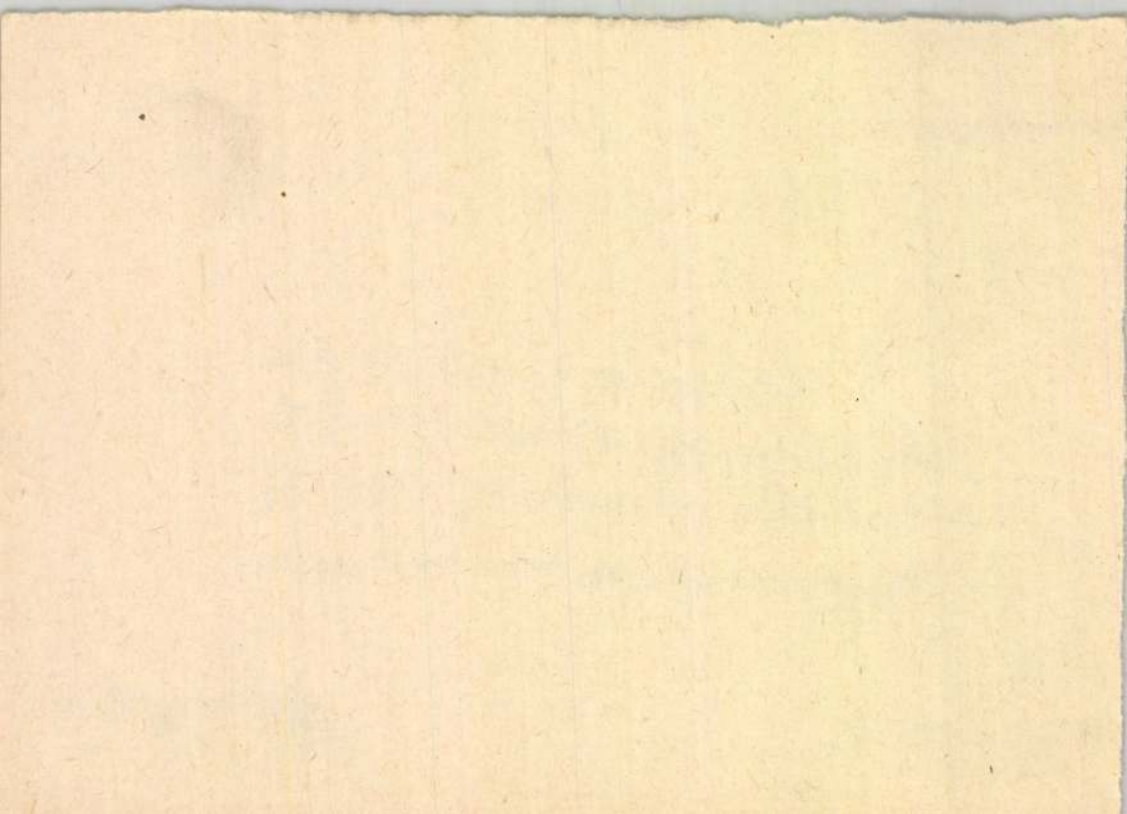
Nervous Gland Cells: Fibrous Protein
Micrograph, 1976. Microscopy - 1000x.

Dr. C. M. Newmyer

Wishers has about 1000 eggs
Newmyer, an also 1000 eggs
is similar nest. On also
Newmyer's other eggs

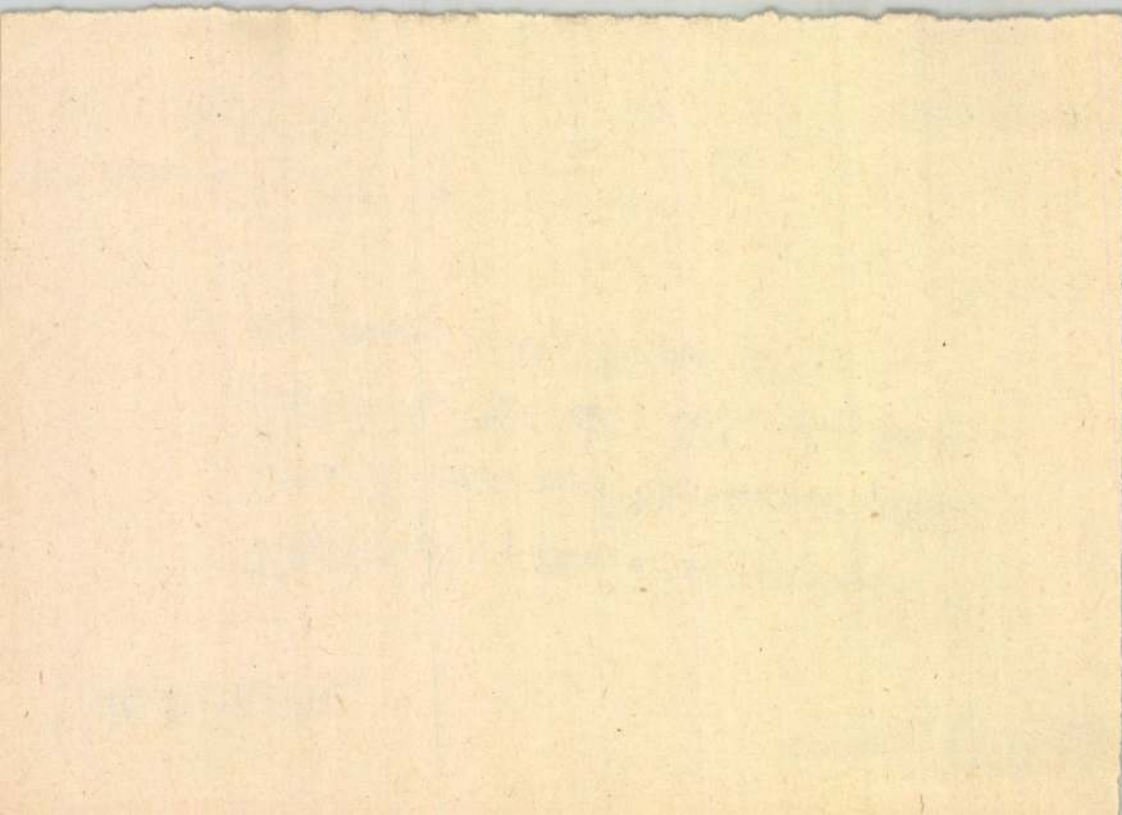
Wishers Palm Beach, Florida
Newmyer, 1976. Museum - 1000.

Toth Neungyint

Toth Neungyint phatone hana o'lar mi -
jethu shingete va jethi manderit, ma -
hu hantthawet a jethi, A71 - sars ma -
nars mungyan hu "kapat jethi."

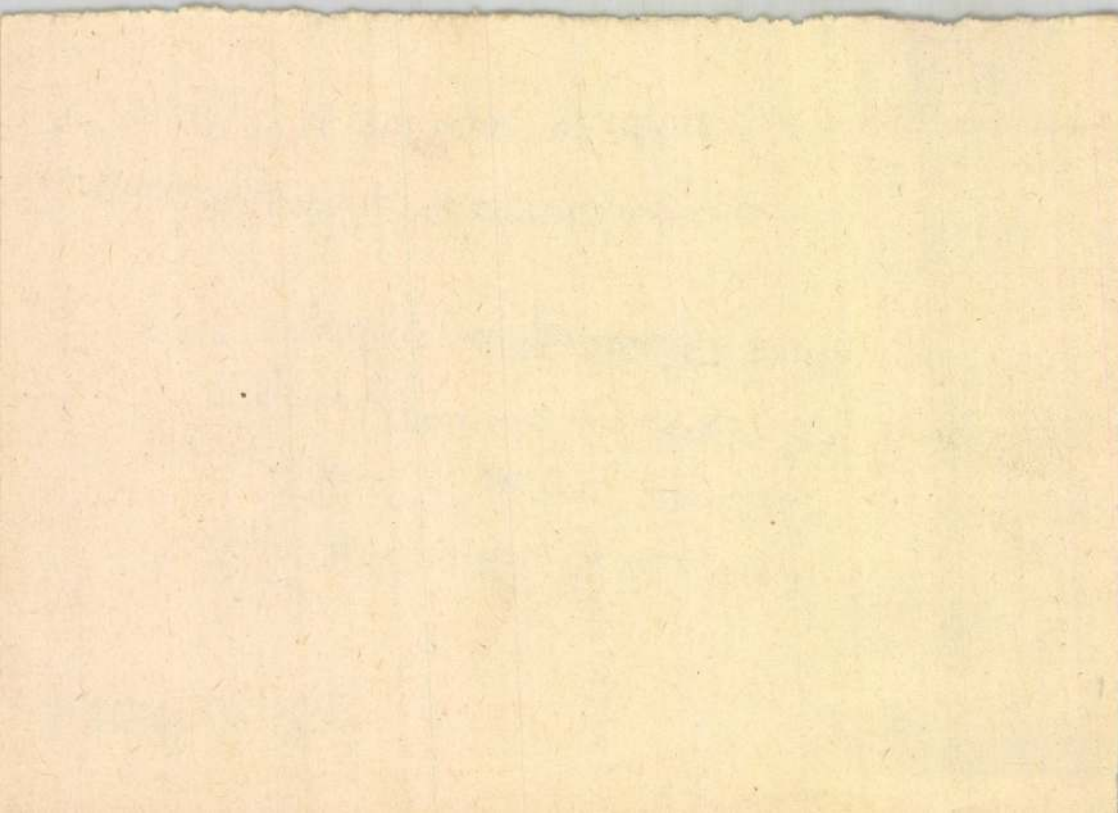
Verma's Collection; F.R. 1956
Museum, 1976. Myanmar - 2 plates.

Toto Neuyndit

Toto Neuyndit Nukluo laka,
a Rukocá amon, an alor-
gen. De muéren a kóelak íet
papáíkat, moyorawuat íet
formelt.

Nernau's Galm eler: Fehes kromakau
Múíserot, 1976. Anawicus - Beldar.

A FEJÉR MEGYEI MŰZEUMOK
MEGHÍVJA ÖNT

TÓTH MENYHÉRT

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

SZÉKESFEHÉRVÁR, ISTVÁN KIRALY MŰZEUM
1970. MÁRCIUS 8–MÁRCIUS 31.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

B. SUPKA MAGDOLNA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

1970. MÁRCIUS 8-ÁN, VASARNAP
DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR

NYITVA: HÉTFŐ ÉS CSÜTÖRTÖK KIVÉTELEVEL
NAPONTA 10–13 ÉS 15–18 ÓRAIG

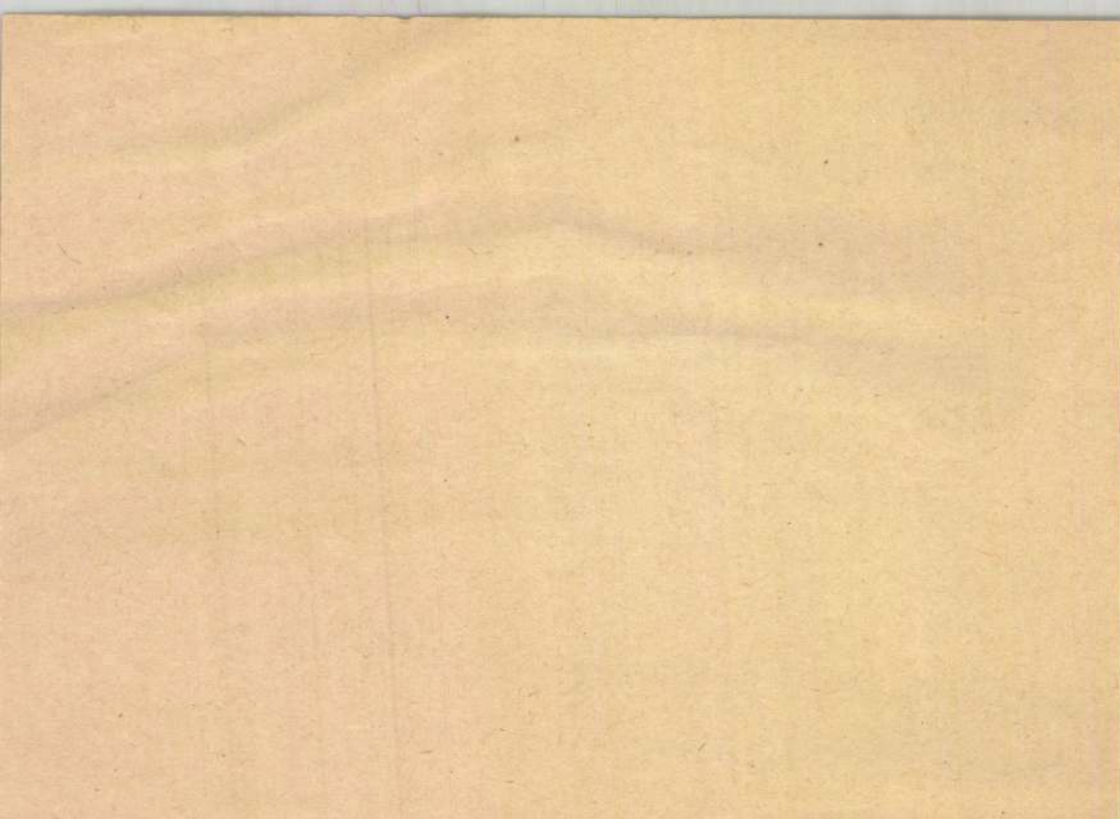
TÓTH MENYHÉRT '70

tm

Toth Margit
festő

Mittatis

László Jura: "Egy orvosi munkát feleltet"
Művészet, 1970. december - 44 lap

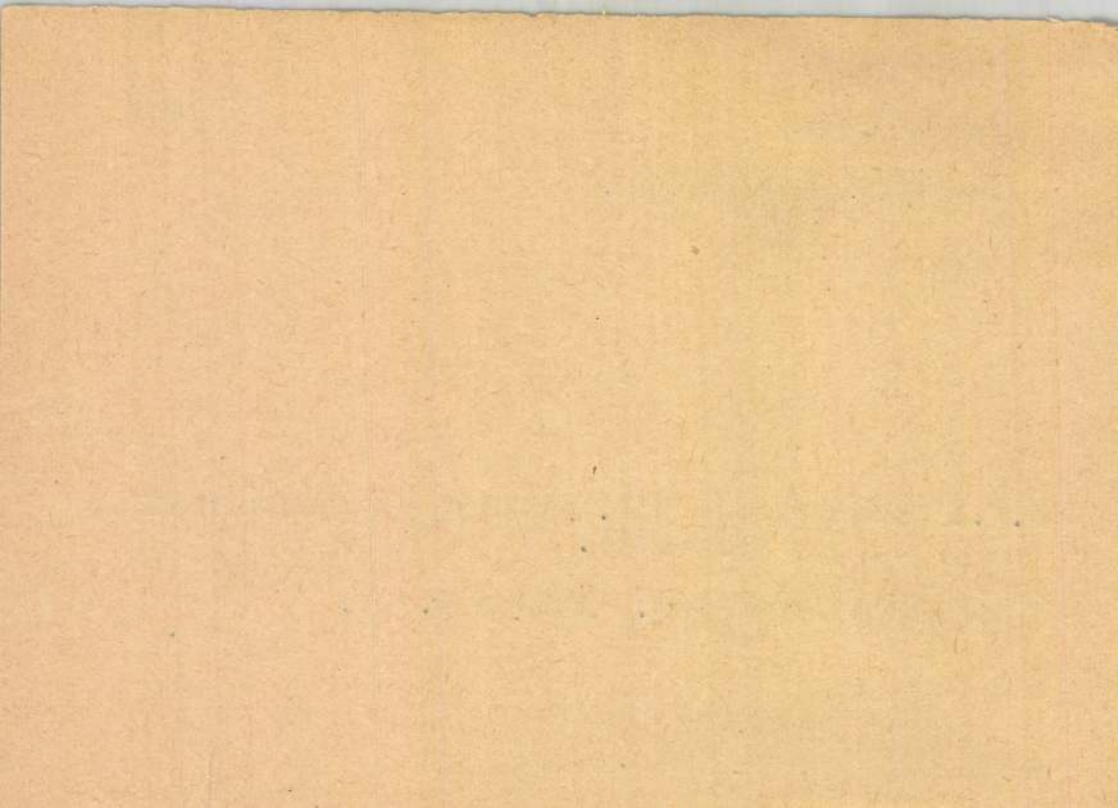
Tóth Menyhért

MDK

Szerepelt a tárlaton.

K.K.: Gondolatok a VII. Alföldi Képzőművészeti
tárlatról.

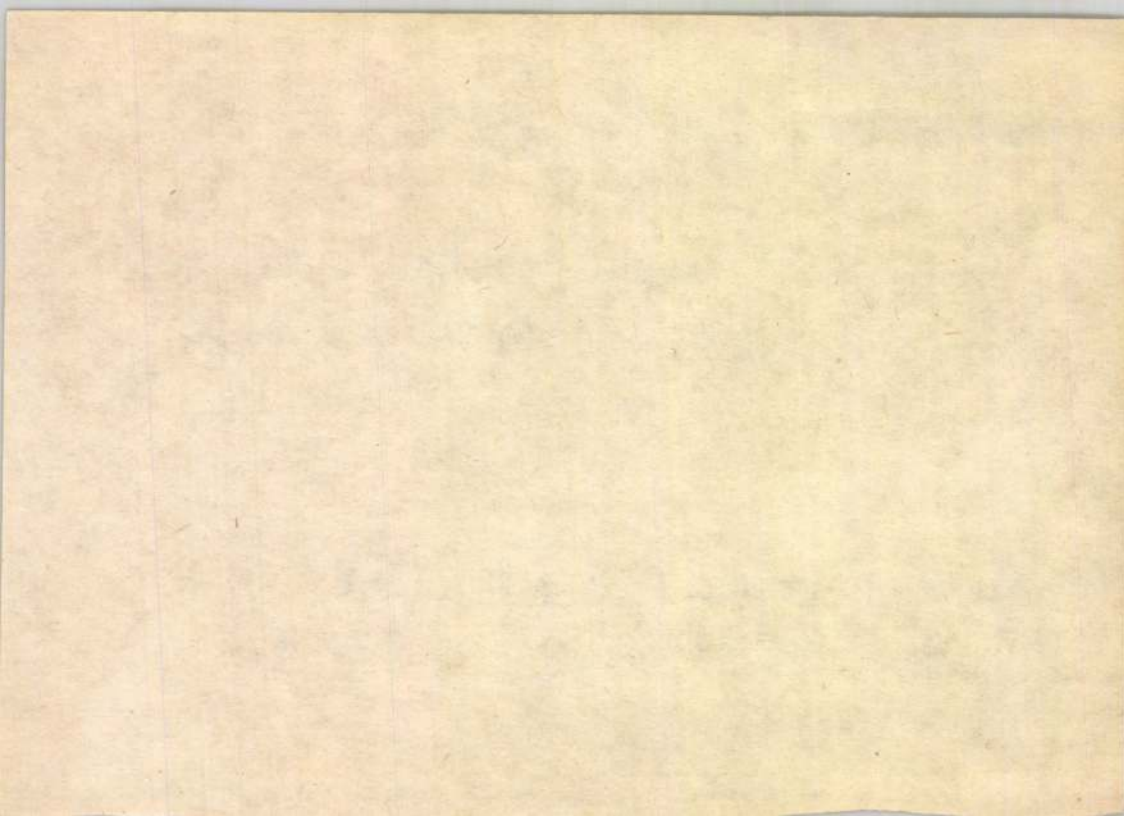
Békésmegyei Népujság. 1964 ápr. 21.

Tóth Menyhért, festő

- Szent Piroška ontálytása a
Vasarynál a képművészet
Főiskolán

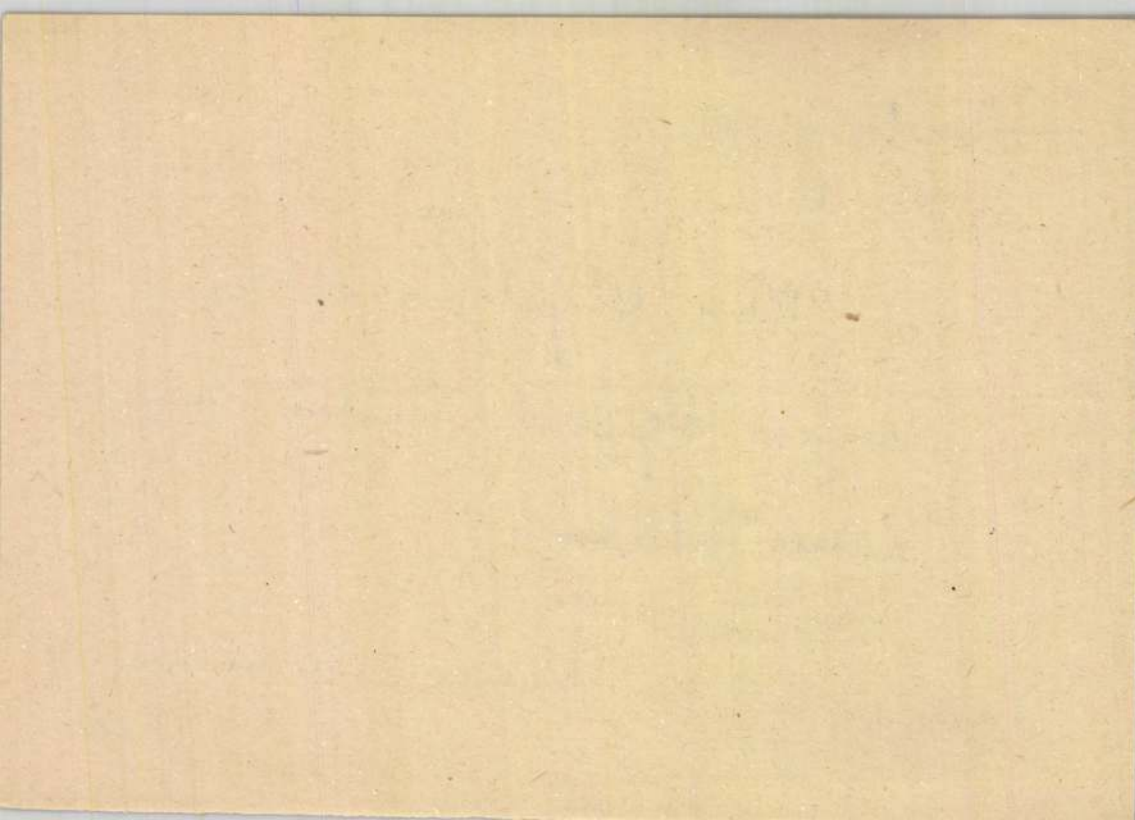
Szent Piroška: Életemből
Vigília, 1971. máj. 325. l.

Tóth, Merykört

- Műve szerepelt a VI. Ter
Károlyi's Műfront Kiadványában megjelent
Zsuzsanna Walligaton

Méputava 1969 november 14
2. old.

Tóth Menyhért

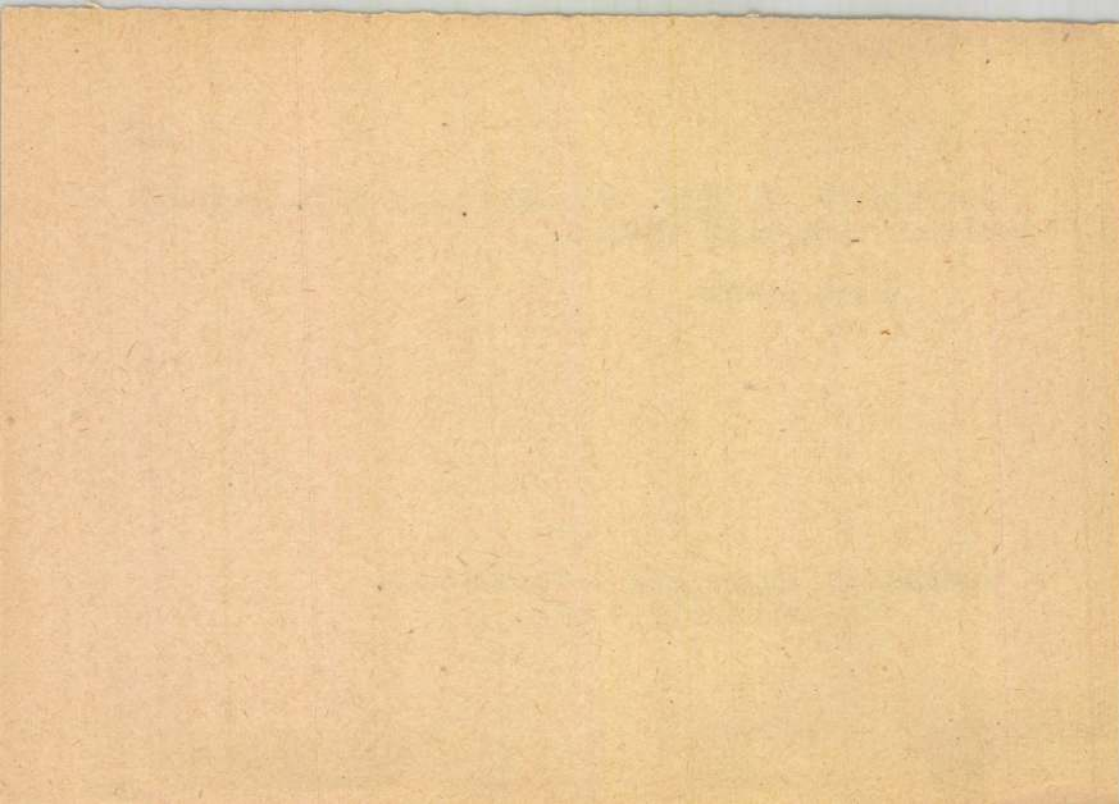
MDK

Sserepelt a ápr. 4én megnyilt VII. alföldi
tárlaton a gyulai várban.

Dijat nyert

Cserhalmi Inre: Tél a tavassban.

TISZATAJ 1964 máj. -

zinnorgiát mintha valami eoziinszerű, szín-
átzó, fémtényű égetett cserépmáz borítaná.
Megtelve a kének minden zamatával, ez-
rán tér át, illetve köt ki Tóth Menyhért a
sápadt ember arcába, – ami egyáltalán nem
lehetően, mivel mesterünk nem bővéssz-
inas, s így nem fejtette el a szézámszót: e
képpel egyidejűleg dolgozik ugyanis a Ten-
ger panaszá c. ugyancsak nagyméretű fest-
ményén. Az elvárható a Tóth Menyhért
fantáziáján edzett szemléletől, hogy ezúttal
a tengermélyi mitoszban találja fel magát.
Annál is inkább, mert ide alámérülve rátalál-
hat a Tóth Menyhértől kapott földi ismerő-
sök vízi párjára. Tyúkanyó orvos szemé-
halasodva, most a kicsinyét fenyegető ten-
geri vészekre néz elhátrólag, amott egy-
gigászi magzatvíz-kavargásból szepeg visz-
szára a csibeszem. „Ez a panasz: aggodá-
lom. A felelősség aggodalma, mindenkélt.
Node, ez a panasz – minőség!” – halljuk
a vártalan jelzőt a mestertől, s a hozzá-
bigyészített dörmögésből a magyarázatot:
„Ezt nem lehet feketével!... A fekete óha-

rutlatok adják ki. Nos, ezen munkálkodik
most a mester.
Mi azért nem bännök, ha valamely kelle-
mes hír visszakergetne egy csipetnyi vért a
sápadt ember arcába, – ami egyáltalán nem
lehetően, mivel mesterünk nem bővéssz-
inas, s így nem fejtette el a szézámszót: e
képpel egyidejűleg dolgozik ugyanis a Ten-
ger panaszá c. ugyancsak nagyméretű fest-
ményén. Az elvárható a Tóth Menyhért
fantáziáján edzett szemléletől, hogy ezúttal
a tengermélyi mitoszban találja fel magát.
Annál is inkább, mert ide alámérülve rátalál-
hat a Tóth Menyhértől kapott földi ismerő-
sök vízi párjára. Tyúkanyó orvos szemé-
halasodva, most a kicsinyét fenyegető ten-
geri vészekre néz elhátrólag, amott egy-
gigászi magzatvíz-kavargásból szepeg visz-
szára a csibeszem. „Ez a panasz: aggodá-
lom. A felelősség aggodalma, mindenkélt.
Node, ez a panasz – minőség!” – halljuk
a vártalan jelzőt a mestertől, s a hozzá-
bigyészített dörmögésből a magyarázatot:
„Ezt nem lehet feketével!... A fekete óha-

Tóth Menyhért

„Harmonikus”

B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért anyomáiban,
Művészet, 1976. március – 11. oldal.

tattanul a grafikába viszi a festményt! “Ez
a „veszélyt” is átírta képre. Két hatalma
állkapocs sötéten tárog a vízi mélyben. Eg-
szélesen imbolygó figura elhátrítja magát
a sápadt ember arcába, – ami egyáltalán nem
lehetően, mivel mesterünk nem bővéssz-
inas, s így nem fejtette el a szézámszót: e
képpel egyidejűleg dolgozik ugyanis a Ten-
ger panaszá c. ugyancsak nagyméretű fest-
ményén. Az elvárható a Tóth Menyhért
fantáziáján edzett szemléletől, hogy ezúttal
a tengermélyi mitoszban találja fel magát.
Annál is inkább, mert ide alámérülve rátalál-
hat a Tóth Menyhértől kapott földi ismerő-
sök vízi párjára. Tyúkanyó orvos szemé-
halasodva, most a kicsinyét fenyegető ten-
geri vészekre néz elhátrólag, amott egy-
gigászi magzatvíz-kavargásból szepeg visz-
szára a csibeszem. „Ez a panasz: aggodá-
lom. A felelősség aggodalma, mindenkélt.
Node, ez a panasz – minőség!” – halljuk
a vártalan jelzőt a mestertől, s a hozzá-
bigyészített dörmögésből a magyarázatot:
„Ezt nem lehet feketével!... A fekete óha-

összességé bennefoglataltik.
– melyben, mint a fehérben, minden színe
színek küszöbén túli végtelen lehetőségbe
hátha egyszer mégis átcsal bennünket
magamagát is phónixi megújulásában,
hessük álmai körvonalt... De tartsa me-
látat vethessünk, s hogy színei által köve-
hért, – vajha meghagyna nekünk valamice-
Fehérbe öltözött táltospap, Tóth Meny-
szárza!” Az a talpalatnyi biztonságos.
dálatos, gyöngyítő ír a tenger, – “no meg
arról szólnak, hogy nagyszerű élmény, csc
Tóth Menyhért. Onnan küldött tudósítás:
Nemrégiben tengeri szigeteket látogató
a nagyot.”
a vékát fogják, s az apróöszágtól távolították
a fával, – mint a parasztszasszonok, mikc
“Nem tud ráharapni, mert az alsó állát ellől
szélesen imbolygó figura elhátrítja magát
a sápadt ember arcába, – ami egyáltalán nem
lehetően, mivel mesterünk nem bővéssz-
inas, s így nem fejtette el a szézámszót: e
képpel egyidejűleg dolgozik ugyanis a Ten-
ger panaszá c. ugyancsak nagyméretű fest-
ményén. Az elvárható a Tóth Menyhért
fantáziáján edzett szemléletől, hogy ezúttal
a tengermélyi mitoszban találja fel magát.
Annál is inkább, mert ide alámérülve rátalál-
hat a Tóth Menyhértől kapott földi ismerő-
sök vízi párjára. Tyúkanyó orvos szemé-
halasodva, most a kicsinyét fenyegető ten-
geri vészekre néz elhátrólag, amott egy-
gigászi magzatvíz-kavargásból szepeg visz-
szára a csibeszem. „Ez a panasz: aggodá-
lom. A felelősség aggodalma, mindenkélt.
Node, ez a panasz – minőség!” – halljuk
a vártalan jelzőt a mestertől, s a hozzá-
bigyészített dörmögésből a magyarázatot:
„Ezt nem lehet feketével!... A fekete óha-

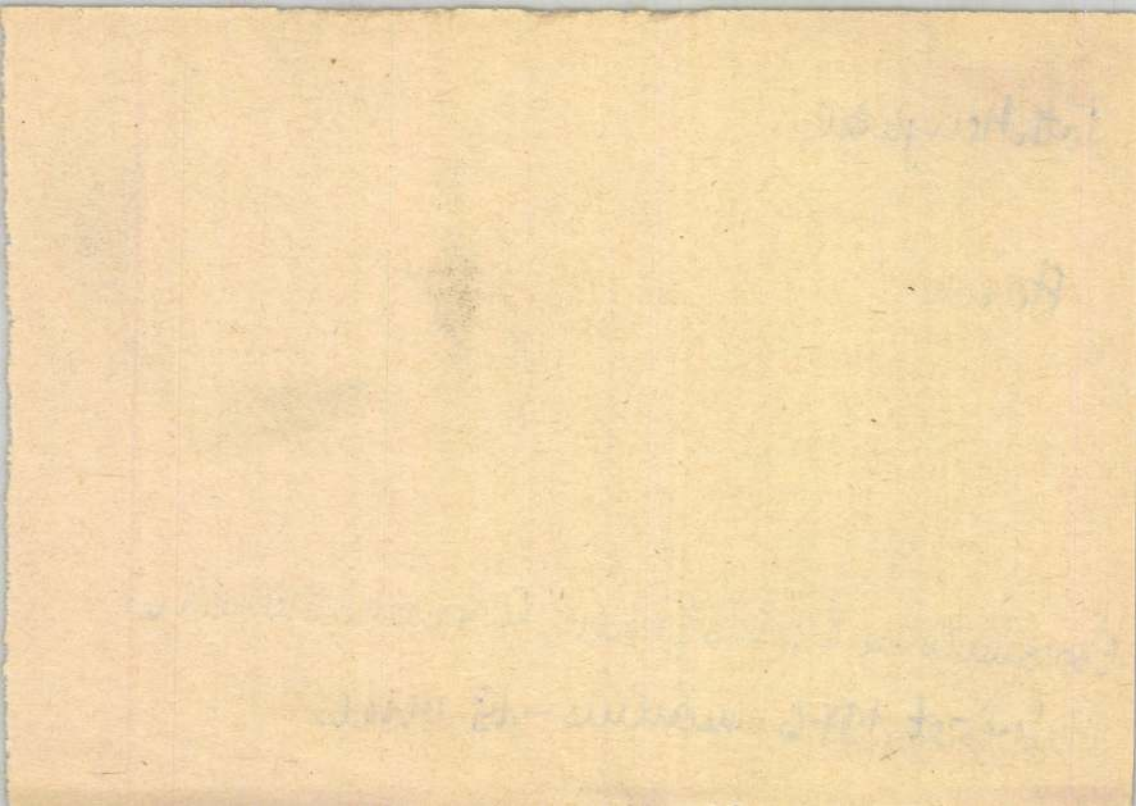

Tóth Merykét

"Havak"

Összeállította Ernő Erősek: A kritika klubjában
Művészet, 1946. március - 19. oldal.

Tisztelettel meghívjuk
1994. január 14-én 17 órára

**„KORAI TÓTH MENYHÉRT MŰVEK A KECSKEMÉTI
KÉPTÁRBAN”**

című kiállításunk megnyitójára.

A kiállítást
Kernács Gabriella művészettörténész nyitja meg.

A Tóth Menyhért Alapítvány támogatásával létrejött kiállítás anyagát
válogatta és rendezte
Simon Magdolna művészettörténész.

A kiállításához kapcsolódva
1994. január 19-én 17 órakor levetítjük a

„**Fehér izzásban**” című,
a művészeiről szóló portréfilmeket.

Az 1977–78-ban készült film
rendezője B. Farkas Tamás,
az operatőr Sólyom László, szerkesztő Kernács Gabriella.

A tárlat 1994. március 6-áig hétfő kivételével naponta 10–17 óráig
tekinthető meg.

TÓTH

Menyhért

Az első oldalon

Tóth Menyhért: Epreskert, II. 1930. című grafikája látható

KECSKEMÉTI
KÉPTÁR

H-2000 KECSKEMÉT, RÁKÓCZ U. 1.

☎ : 76/321-776 ✉ PI: 165

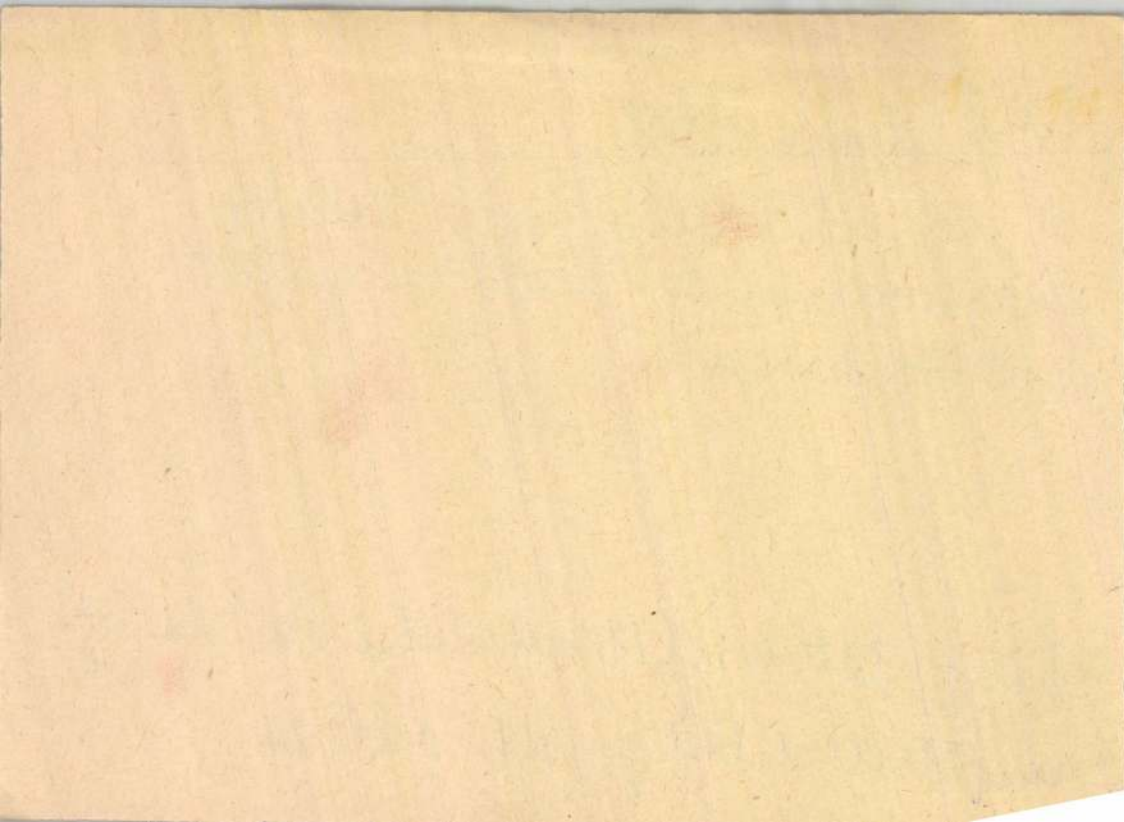
F.k.: dr. Bárh János

Tath Memyent.

a 19. vándrhelyi örne tárlaton
kerámiakészítésű ható alajfest-
mélye rezepek.

Nagy Koltán; a 19. vándrhelyi örne tárlat-
ról,
Képtanabadiq, 1942. okt. 27.

SAJTÓFIGYELŐ

HÍR-
KÖZLŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MŰVÉSZET

1972 JUN

Tóth Menyhért

*Tóth Menyhért: Csirip anyó
Mère poule - Курпуца мате*

igyekszik korszerűen fogalmazni mondani-
valóját. Miskolczi Ferenc két igen régi képé-
vel szerepelt a kiállításon. A Spanyol kikötő
Csók István érett alkotásaihoz áll közel, a
Toledói utca eredetibb formaképzésről tesz
tanúságot. Kár, hogy nem frissebb keletű
munkáit vagy színvonalas grafikáit láthattuk.
A bajai ártéri erdők szerelmese, ifjabb Éber
Sándor töretlenül halad a maga útján. Sajá-
tosan kialakított pasztelltechnikáján keresz-
tül halkszavúan, érzelmesen vall a megejtő
tájak által ihletett benyomásairól. Este című
kompozíciója kiemelkedő jelentőségű művé-
szetén belül, itt sikerült legjobban sűrítene
különben kissé elomló líraiságát. Egy igen
jól sikerült Önarcképpel s mély gondolatísá-
got sugárzó Beszélgetéssel szerepelt László
Gyula. Utóbbi alkotása a múlt-jelen-jövő
gondolatkörének újszerű megfogalmazása.
Hagyománytisztelő technikai eszközökkel,
de síkban komponálva állította kontempla-
tív szellemiségű, gyermekét tartó nőalakját
az enyészetre ítélt, omladozó fal elé – tág
asszociációs lehetőséget hagyva a nézőknek.
– Faluhelyi József – bár rendszeres és szak-
szerű képzésben részesült, – autodidaxissal
emelkedett a megye figyelemre méltó művé-
szei sorába. Nagyméretű Kompozíciója biz-
tos anyagkezelésről vall, azonban nem lépi
túl a kellemes dekorativitás határát, miután
absztrakciójának nincs átélhető jelentésar-
talma. Vastag fekete vonalakkal béklyózza le

Fáth Margit

"Öregasszony"

Összeállította Eszias Borósebet
Művészeti, 1976. március - 1984.

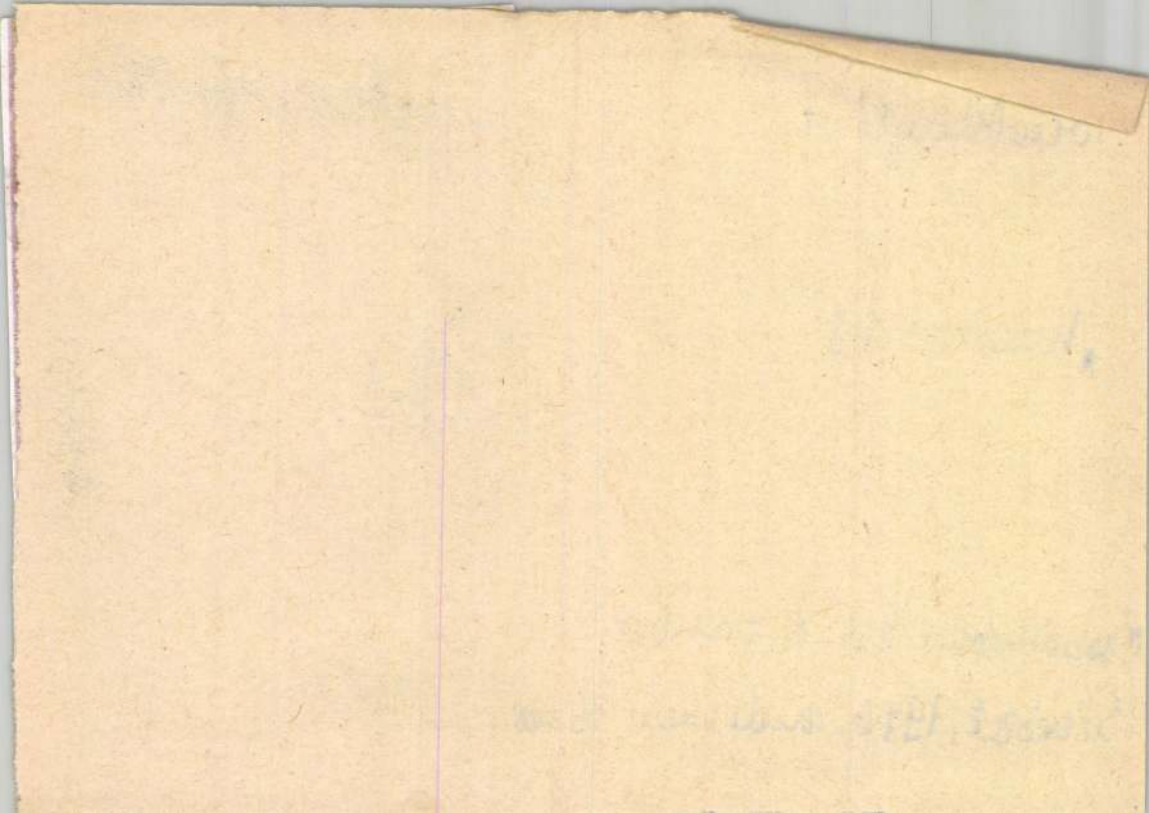
Tóth Margit

"Kucsmásfej"

Összeállította Erősi és Erősebet

Művészet, 1946. március - 1946.

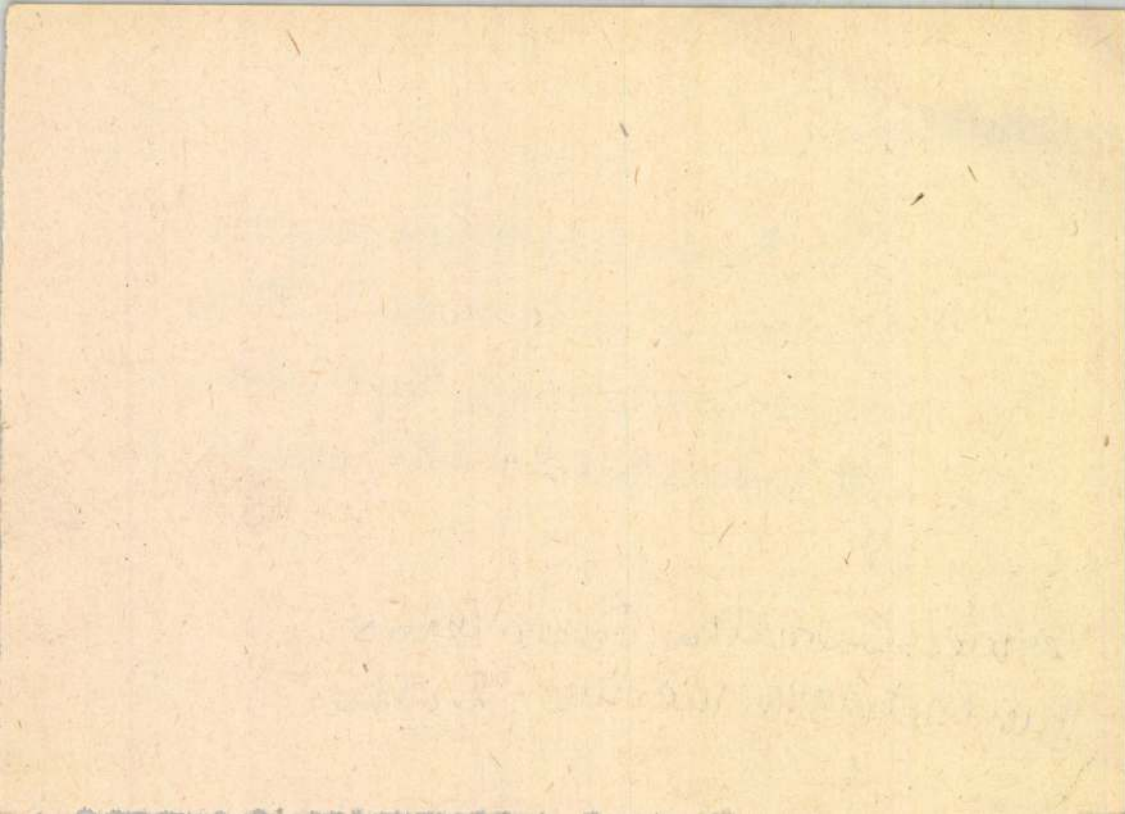

Póth Menyhért

Póth Menyhértet edesapja négy éves
korában iskolába vitatta be. 14 éves
koráig fajt iskolába. Majd 4 éves
át hisberés volt, 4 óráig birtokos.

Méneses Gabriella: Felső híresvén.
Méneset 1976. március - 2 oldal.

Waverly, 10463.

ii. *Epipremnatandata*
slaf, *obitum* 39 x 18 cm.
1935 - 34 K.

Tath Alueybat

ismeretek fedezetében elinduló, szerény, körültekintő tájékozódás művészetének egész terében. Az a benyomás ugyanis, amit ez az egész, az együttes kelt, óvatosságra int a részletek, a fejlődési fázisok megszokott stílári osztályozásával kapcsolatban. Gellert kapnak az irányzatokat jelentő fogalmak a *művészi eredetiség* ostromolatlanul kemény falán, mert ennek az eredetiségnek, mint az élni akaró akácnak, az a tulajdonsága, hogy húsz írtás után is újra feltör a földből. Mély gyökereinek szívósságával, biztonságából táplálkozik.

A metamorfózis, ami Tóth Menyhért művészetében a stílusokkal történik – amit velük történetet a festő –, későbbi elemzés tárgya. De hogy egyáltalán van köze művészetének a századunkbéli, szankcionált stílári jegyekhez, az őket létrehozott okokhoz és céljaikhoz – ez biztosíték afelől, hogy amit Tóth Menyhért alkotott, az valamiképp lejátszható a műtörténet regisztereinek segítségével is. No de ez egymagában nem több a léniánál, amelyhez azt lehet viszonyítani, hogy a leírott betűk sorok-e, s hogy mennyire szabályosak.

A Tóth Menyhért által létrehozott művek *esztétikai minősége*, nagyrendűsége az, ami akár alkotójuk eredetiségét, akár stílári tájékozódását hitelesíti. Festészetének bármely pozitívuma – a tartalmiak és a formaiak – az

ő képzeletbeli adottságai együtt is, csak az érdekesség fokára emelhetné művészetét, ha gondolkodásának és látásának szisztémája, fokozatosan érlelt átgondoltsága, művészi pallérozottsága nem kezeskednék az eredetiségével egyenrangú művészi megvalósításról. Vagyis, – gondolatmenetünk elejére térve: ez az egykori gyermek megsejtette a képzelőerőben rejlő artisztikumot, és annak eszközeit művelte ki.

Nem lehetséges élettörténetének mindazon rugóit számbavennünk, amelyek valaha elindítottak benne egy-egy „témát”, – habár igen szabályos, természetességében is meseteri pókhálónak tűnik az, amit az események fonákjából életművévé szőtt. Kiragadunk tehát nehányat emlékeiből, ezek fonalán a jó érzékű olvasó-szemlélő, ha ellazítja magát, Tóth Menyhért útítársául szegődhet.

A Szeged környéki Mórahalma, ahol Tóth Menyhért 1904-ben megszületett: tanya (utóbb Szeged-Alsóváros tanyái központja). Szülei, ősei parasztok, földmivesek, szegények, magyarok. Ez az a múlt, amelyre a mű és alkotója tekint. A szülők szerénysége, természetük kedvessége, jósága, körülményeik szegénységére és tisztaságára hozzátartozik az egyszerű, kerek képlethez, amelyből ez a falusi gyerek elindult. Szántszándékkal nem elemezzük az ősök szociológiai sorsát, s nem számítjuk át Tóth Menyhértnek – mint fiúnak, unokának, ük- és dédunokának – a következményekben dús történetére, mert amit ő átélt, az ugyan történelmi osztálysors a javából – de annak gazdagítása, szépítése, vezérlése, buktatóinak átugrása, sőt javárafordítása: az személyes, ösztönös és tudatos pályatörténet. Állítása és megfellebbezése mindazon jóknak és rosszaknak, melyekből vétetett.

Hóban induljunk el a tanyáról, földeken át, a hatévessel, a távoli tanyasi iskolába. Tóth Menyus kisember ilyenkor forró sült krumplit szorongat, mit édesanyja dugott a zsebébe melegítésül, hogy kitartson a célíg. Az út nem tűnt hosszúnak, mert lelki tusakodással telt, egy külső akarat és egy belső parancs követése között. A krumpli melegen finom! S az ember, ha apró is, maga dönti el, hogy vidámabban akar-e továbbporozkálni, jóllakva, avagy a kihűlt krumpli ízében csalódnai, megérkezéskor. A fiú az előbbinél döntött. Ezt a mindenkinek természetes választást mindössze az teszi említésre méltóvá, hogy Tóth Menyhértben emlékként megmaradt. S azért, mert valójában nemzedékes, s az ő életét is végigkísérő szegényparaszti latolgatás kezdete volt ez, a „hogyan több a kevés?” felett. Ezt a szükségállapotot Tóth Menyhért később, paraszti szeméremből is egészségügyi ürüggyé álcázva, életvitelének erényévé avatta: vegetariánussá lett. Gyenge szervezetének a földből adott tápot, – ebben jobban bízott a gyógyszereknél. Ezáltal is ígézetébe került a földnek. Ősi függőség csendül ki ifjúkori soraiból is:

„Ime, itt az éhség. Rejti pénzt a Nap!”

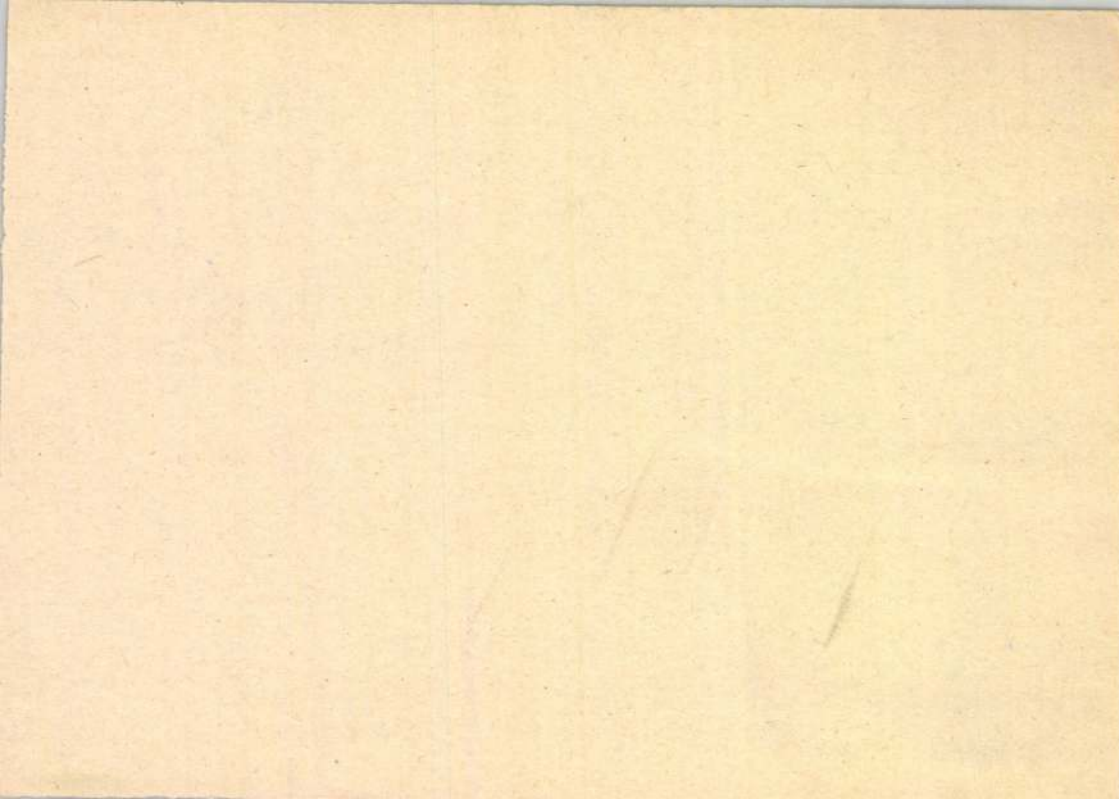
A növényeket – a füveket is – ünnepelve fogyasztotta. Soha falatot ecsetelni – Krúdyn kívül – nem hallottunk oly bővüléséggel,

Tóth Menyhért: *A jó kovács*
olaj, vászon, 70,5×50 cm, 1942–43
(fotók Roboz)

Táth Menzliert festőművés
Művészet a művészetben meg kísérelve a
művészet a művészetben c. kiállítás, melyen
Táth Menzliert festő- és Baross Miklós mű-
vészművészi munkásságának utolsó sa-
kaszát mutattja le.

M.: Művészet a művészetben.

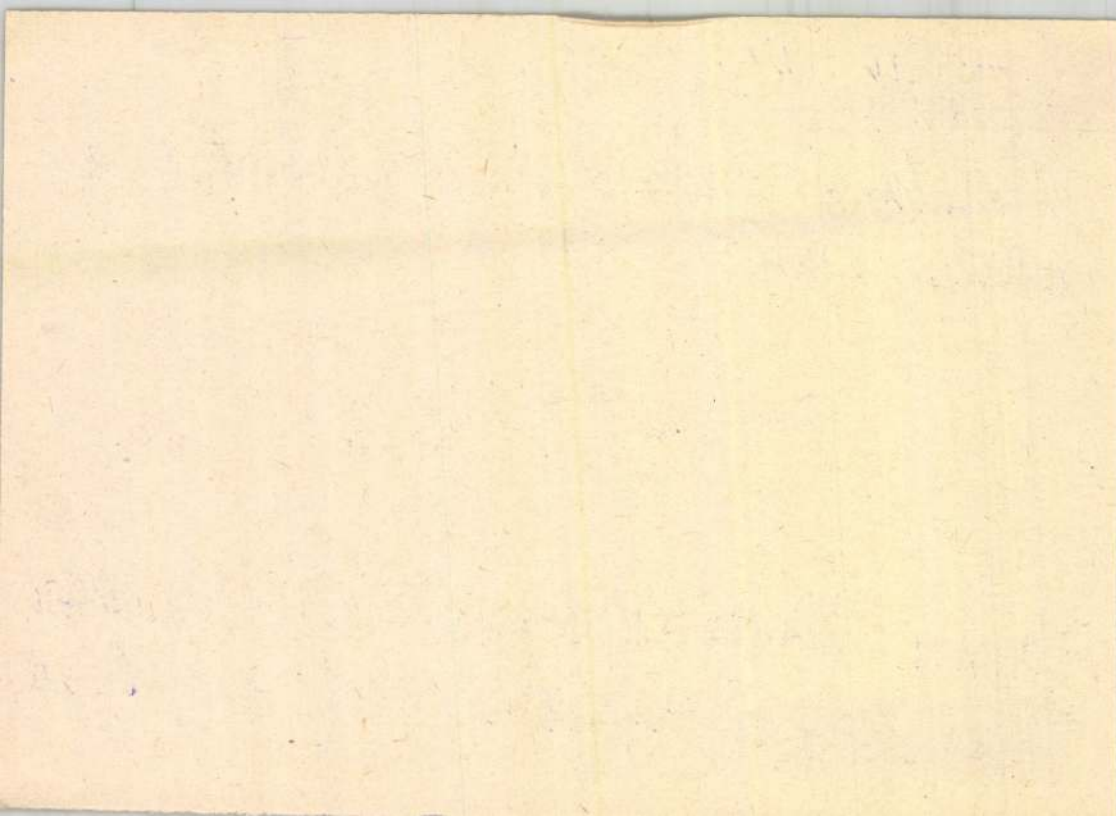
Déli Hírlap, 1974. aug. 15.

Tath Muzhrent, sesto

A kinduna baléid is pienutatta a
muren muveit.

Lasonei Miksi: Pest Mezei Kiállításokhoz.
Pest Mezei Újság, 1944. szept. 28.

Taty Langhant festőművésze

A Judoai Társaság, a Békéscsaba Művelődési Központjában meg-
nyitott a "30 év magyar művészetéből" kiállítás,
melyen a művészi műveiből is
láthatunk.

Látuk, hallattuk.

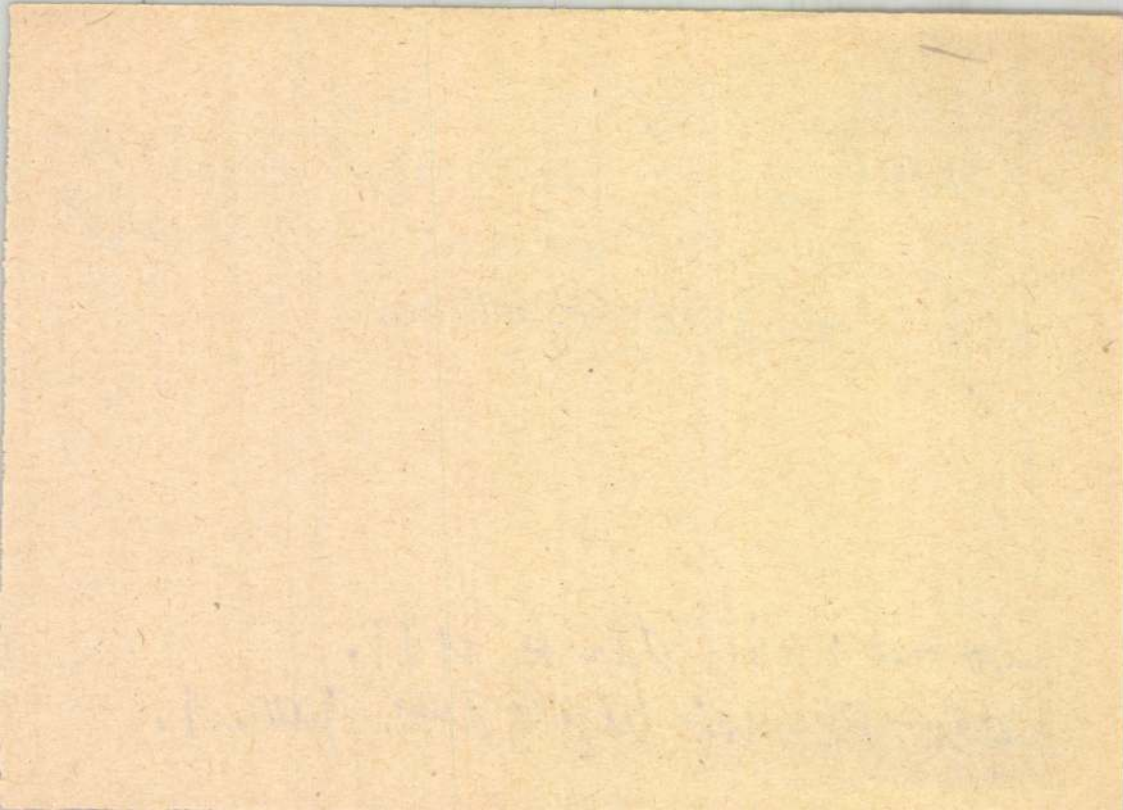
1977. VI. 26. Petőfi M. Sz. / K. M. /

1871

Tath Menghest, destö
Larant yauos, Samogzi Geyörö
Tath Menghest munkait bemutat-
tak Baluakijedrobbau.

Szabó László: Kiállítások, 1947.

Hajdu-Biharai Napló, 1948. jan. 1.

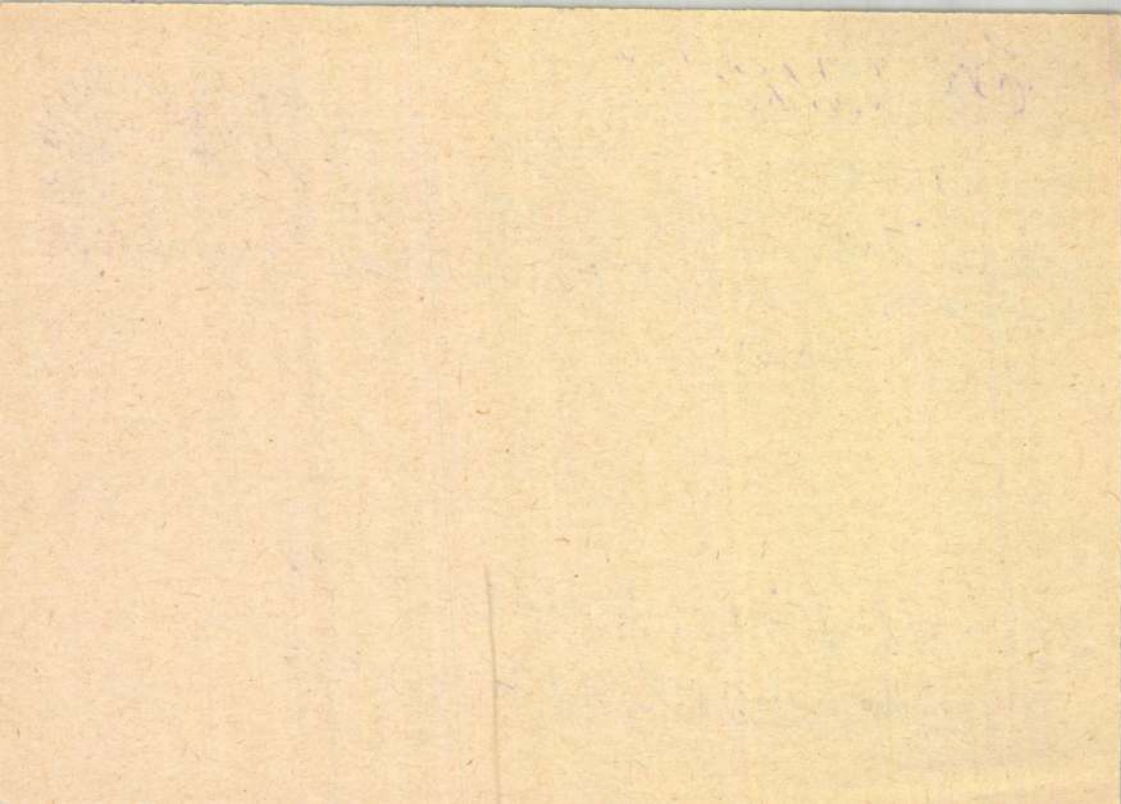

Tath Muzsikist,

Estomüvés

a Képmüvés Gyöveghez festő szakosztály
kiállítását, Testület '44. évvel a Magyar
népzeneközpont, melyen a művészi
műveket.

Magyar Gyöveg: Testület '44.
Magyar Népzene, 1948. febr. 5.

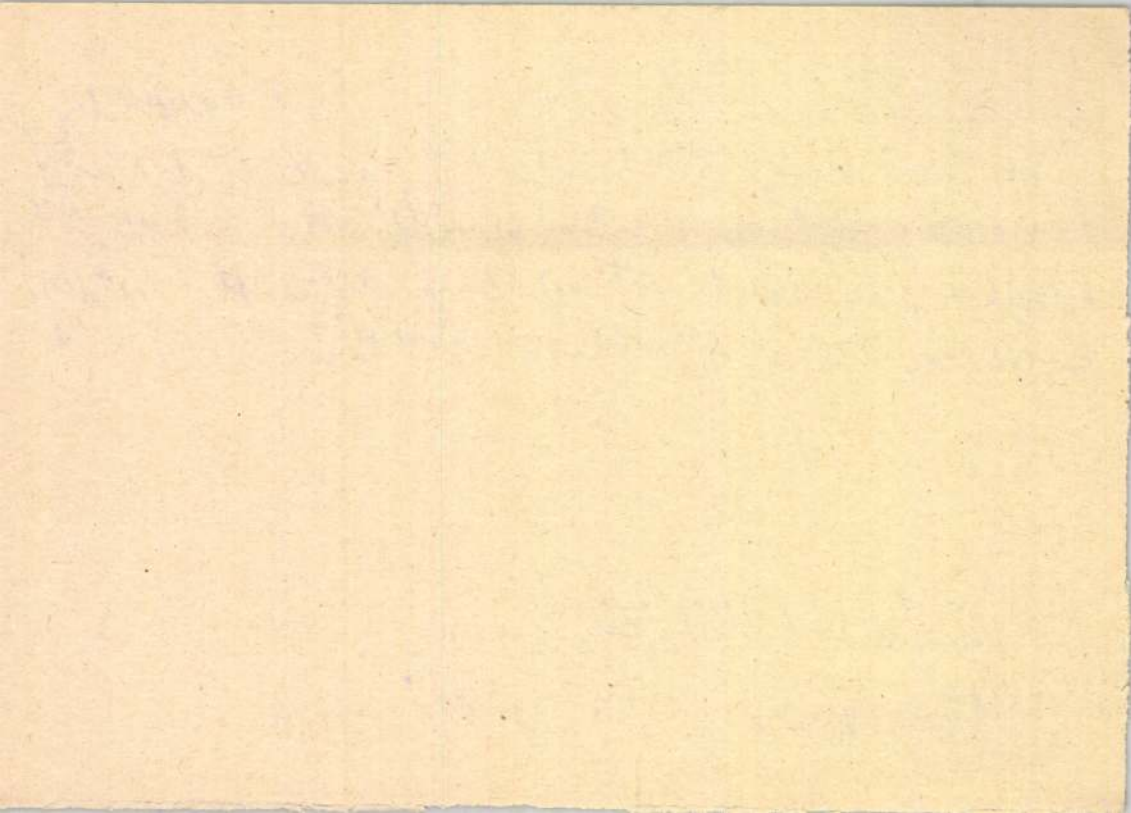
Talk Hauhiest

setonmies

9 XX ker. i kirkuna talonia evakoiden enelott
alabetti. arata ar evakoiden, evakoiden ko-
ronien palttatta itt Talk Hauhiest, Snouzi
Stoum es tallo mivon mivait.

Lattuk, hallattuk ...

1979. VIII, 21, 10, 33 Petofi

Tóth Menyhért, Jász

L.: Balint Endre

Bodri Ferenc: Művészeti könyvszemle

910-913

Telembor Decs, 1977

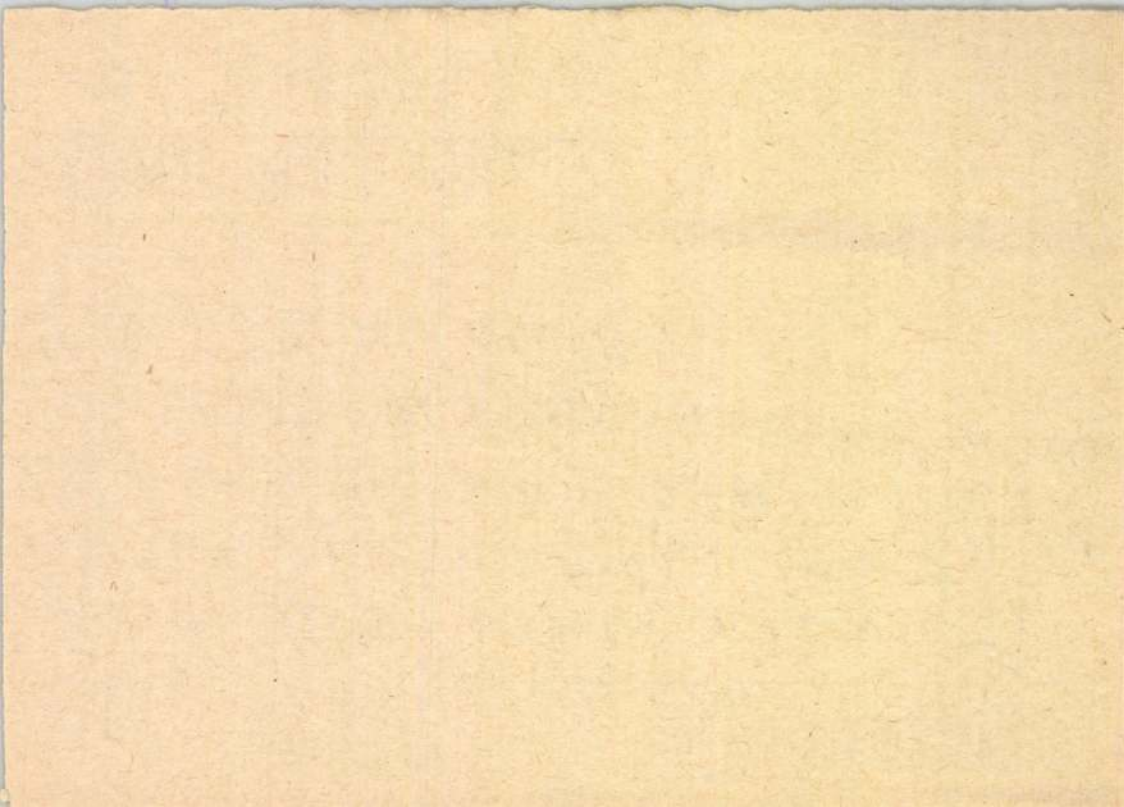
okt. XX/10.

XX/10

90

Johns, Wallace
1947, V. 29, page 16.40 (Kinel)

John, William, Robert, a Fairbankston
Robert not present, a Robinson's first name.
Not numbered, not numbered, both Mr.
John Robert as a primary number at 16.40
Henry, Henry, (Leukine).

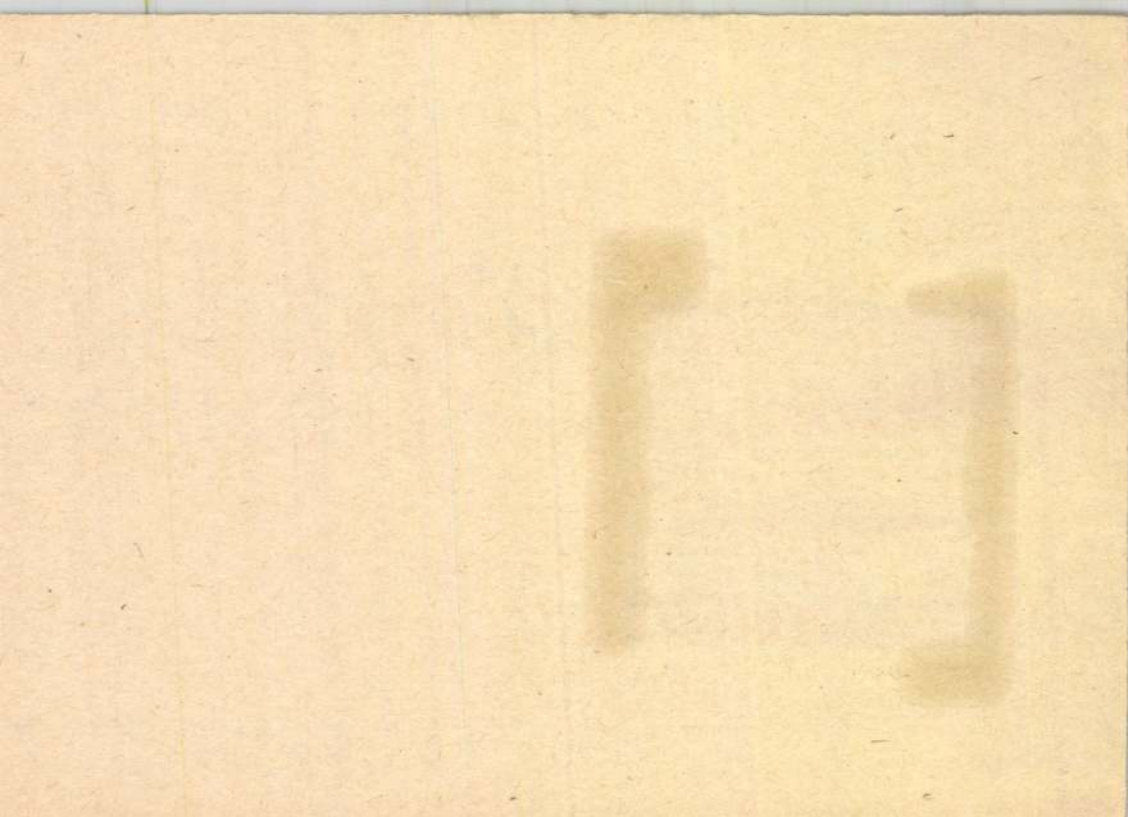
Tóth Pál négy variációt fel-
őlelő szinkompozíciója cso-
dalatosan gazdag, a csepp-
kőbarlangok szinte utánozha-
tatlan színeit tárja elénk.

Néhány futurista megfogal-
mazása, vagy nonfiguratív
megoldásai ugyancsak meg-
döbbentően eleven színhata-
sáikkal valának számunkra
elmenyszerűvé, s igen érte-
kes eszmei mondanókat fe-
jeznek ki („Népek barátsá-
ga”, „Munka az élet”).

Rédei Margit Népművelési Bizottság, 1949. október.

Dr. Rédei Margit
Népművelési Bizottság
Rédei Margit Népművelési Bizottság
Népművelési Bizottság
Népművelési Bizottság

Tóth Pál
Népművelési Bizottság

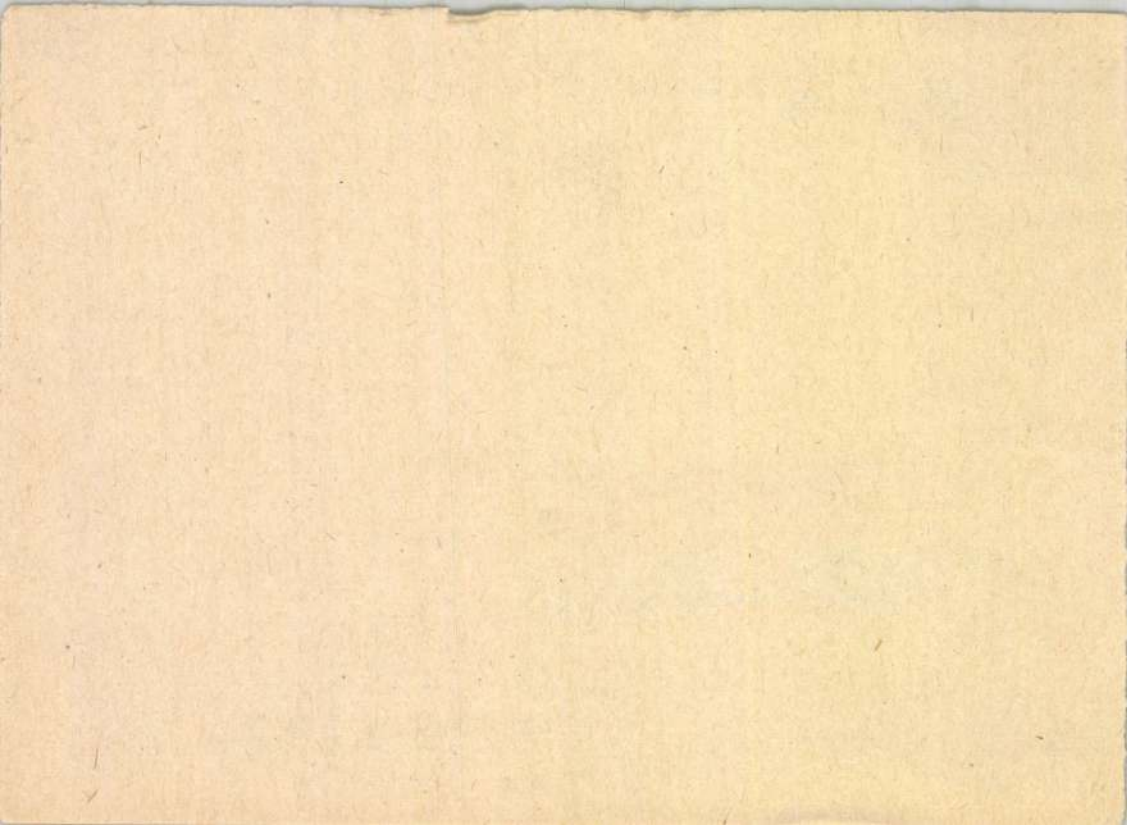
Tóth Péter, grafikus

A FESZEK MŰVESZKLUBBAN
tegnap kiállítás nyílt Tóth Péter
grafikusművés munkáiból. A lát-
lat január 14-ig, naponta 14-től 20
óraig tekinthető meg.

-: Hus

Népszabadság, Bp. 1978. jan. 4.

8

G. O. Saunders

R. O. Saunders
" "
" "

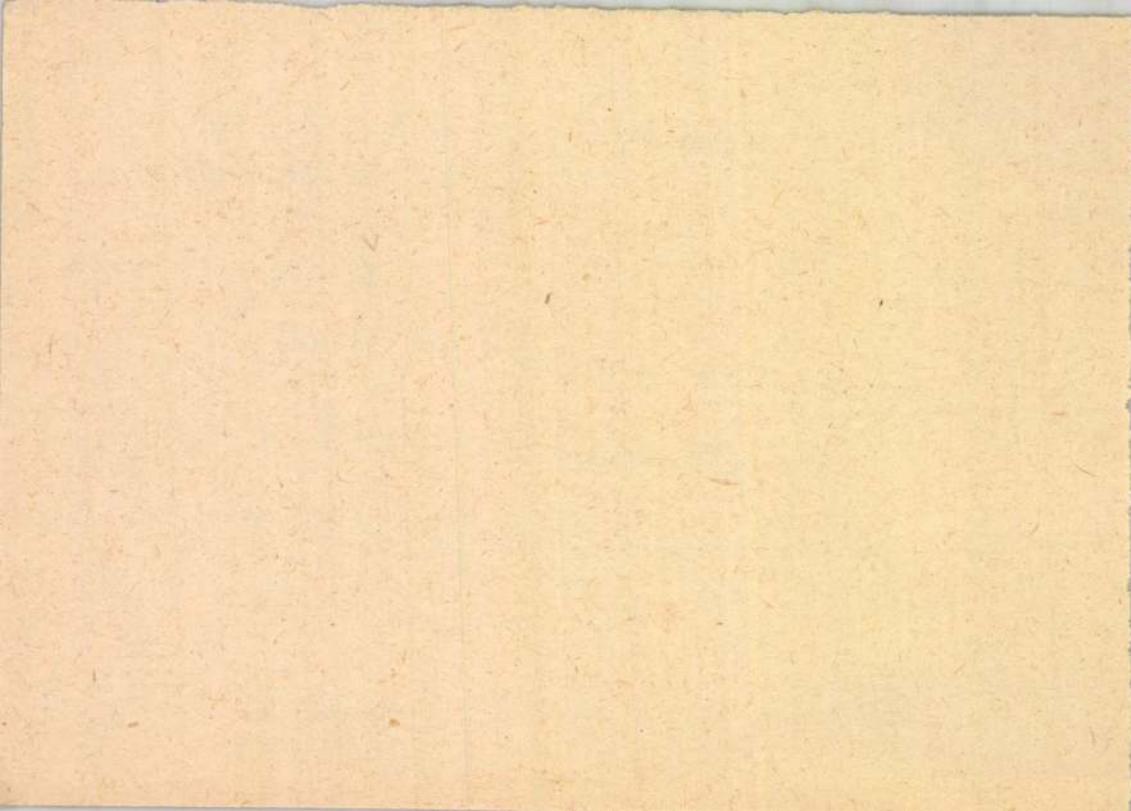
Richard A. Saunders
& Mary E. Saunders

Beaver Creek
Forest
-

myself.

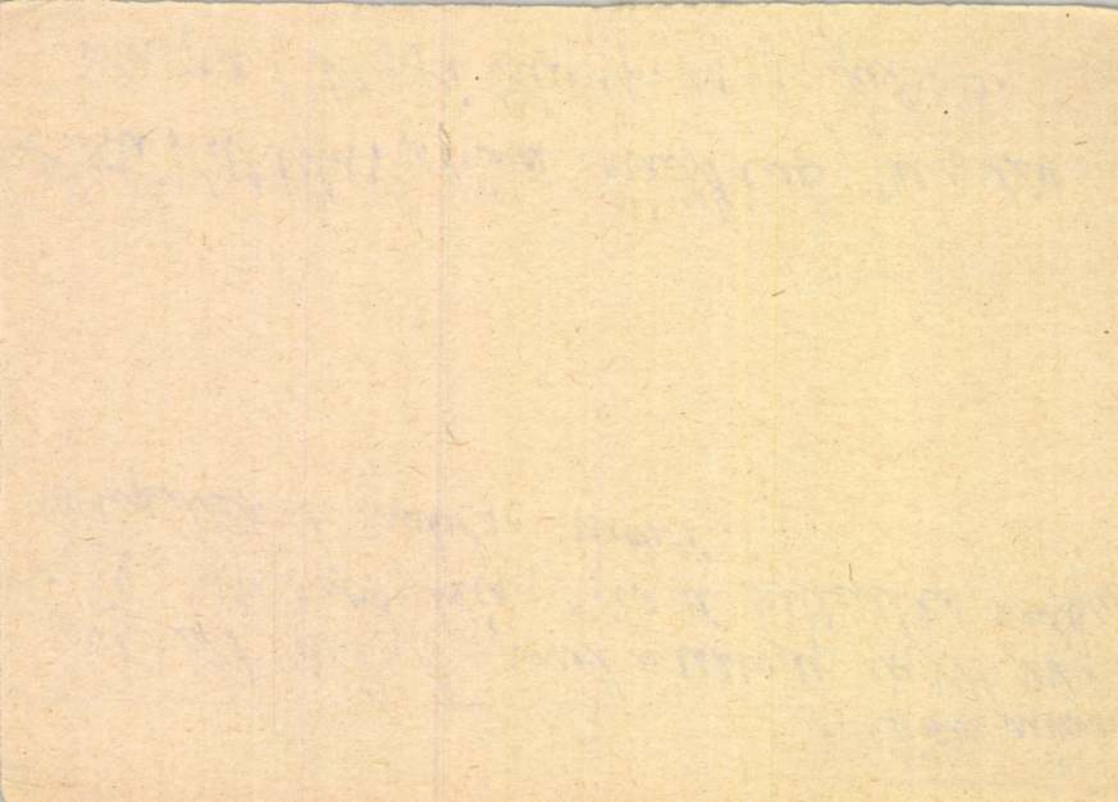
---KIDNAPING

November 1977 - 18.01.1977

Totu Rosa
 "Erased nicht" "sinne sammeln nicht mag"
 "IV. brader hauptknoten fühllos, mäßig
 Anzeichen a. m. m. m. m. m. m. m. m. m. m. m. m.

Front. Katilin: Grahen: Pählthak Sweden.
 Comptrol Meget: Hakt: 1944. Jul. 15.

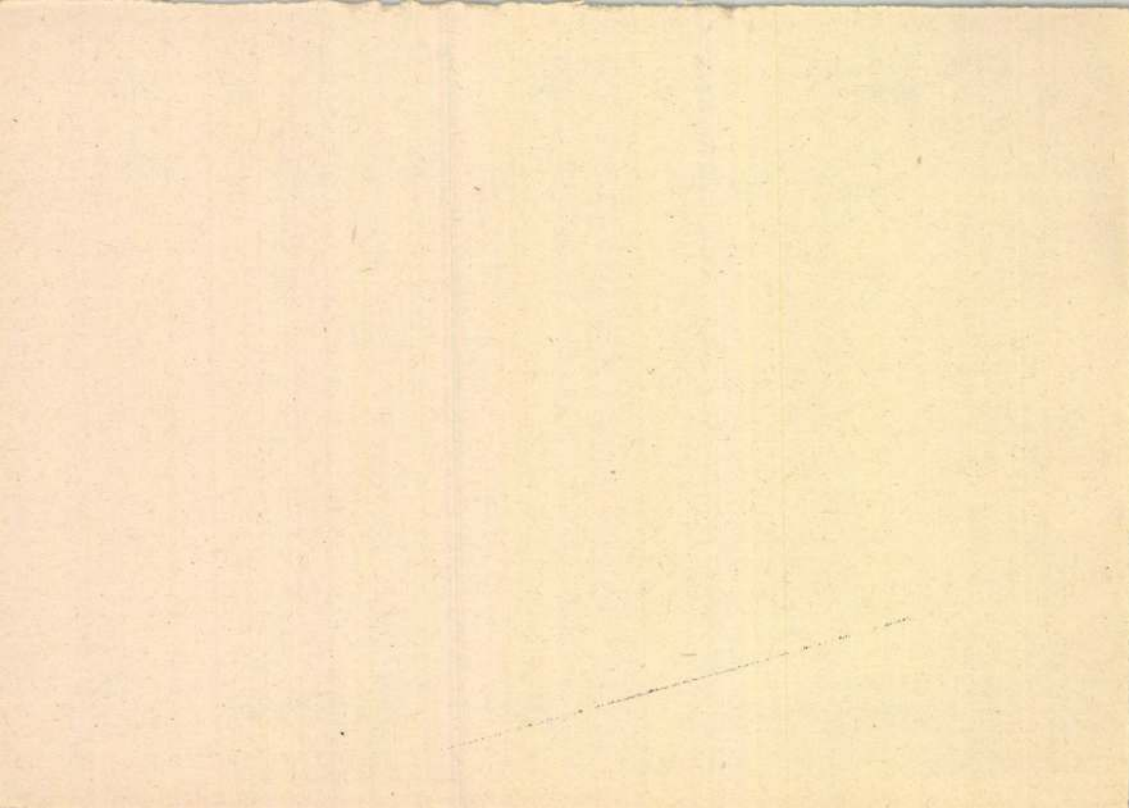

Toth Menghant, kabi.

A: Toth cmo^u

-: Toth kumaka ki'aitaha Budayapoten

E oti te'itaha, Bn. 1978 p. 2. 11

TOTH MENYHÉRT
festőművész munkásságát
mutatja be a Képzőműve-
szeti Alap Kiadó Vállalat
Mai Magyar Művészet cí-
mű sorozatának legújabb
kötete. A szerző Bánszky
Pál művészettörténész. A
könyvet tízenhárom fekete-
fehér és tizenhat színes
reprodukció illusztrálja.

Tóth Menyhért, költő

Tóth Menyhért

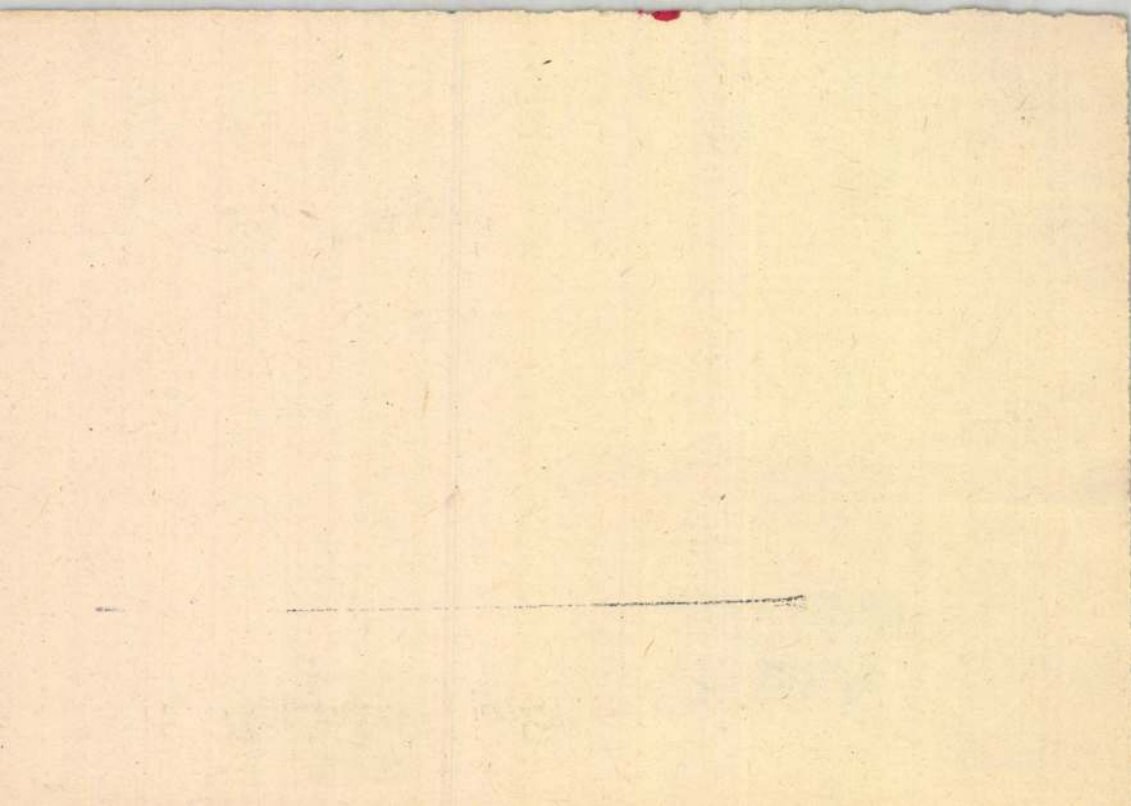

3. kötet

Stalin

B.N.1978 febru. 23.

2.

Toth Menghet, kolo-

Bawaky Pat: Toth Menghet

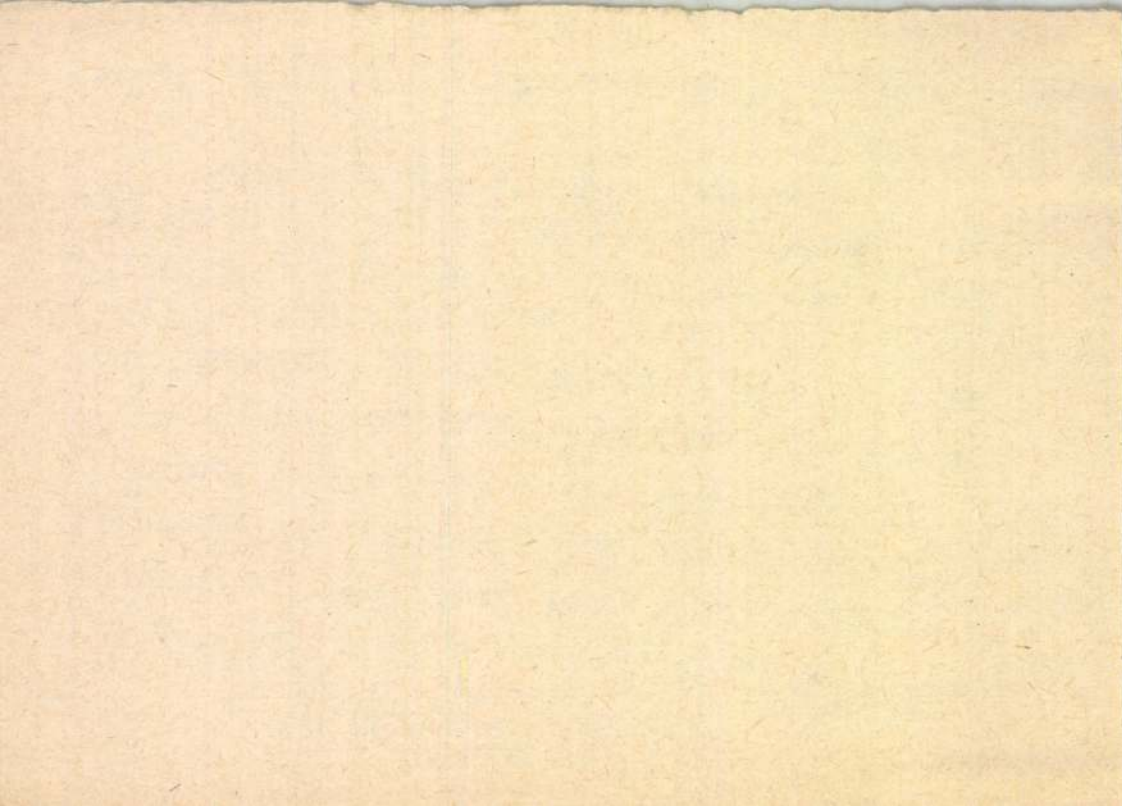
-: Most plant may

Nienzabadaq, B.N. 1978 p. 214

10th November, 1946

- "Pasarany" "alay" papur, 49 x 40 cm. 1947 k. (repar.)
- "A paparan" "alay" papur, 43.4 x 30.6 cm. 1947 k. (repar.)
- "Ampang" (macaraka) "alay" papur, 50 x 60 cm. 1947-48 (repar.)
- "Pamumukan" "alay" papur, 43 x 48 cm. 1947-50 (repar.)
- "Kragandulet" "alay" papur, 43 x 30.8 cm. 1946. (repar.)
- "Pardintadid" "alay" papur, 44 x 24 cm. 1945 k. (repar.)
- "Kaindian" "alay" papur, 42 x 30 cm. 1945. (repar.)
- "Kai Jay" "alay" papur, 50 x 35.5 cm. 1943-55. (repar.)
- "Niyay" "papad" papur, 61.8 x 2.3 cm. a kaarawet. (repar.)
- "Katenan" "papur" papur, 61.8 x 2.3 cm. a kaarawet. (repar.)

Mininet, 1946. 3. 5-4-9-17-20-22-26 wadaban,

A MAGYAR ÉS A BOLGÁR TELEVÍZIO VEZETŐSÉGE között folytatott tárgyalások eredményeképpen Nagy Richárd, a Magyar Televízió elnöke és Ivan Stlavkov, a Bolgár Televízió vezérigazgatója Szófiában szombaton aláírta a két televízió 1978—79-re szóló együttműködési munkatervét és az 1978—82. évekre szóló együttműködési egyezményt.

A MŰZEUMOK ÜNNEPI NYITVATARTÁSA. Április 3-án és 4-én az ország múzeumai a szokásos időben látogathatók. A Hősök tere környékén levő múzeumok április 4-én délután 3 órától várják a látogatókat. Április 5-én és 6-án minden múzeum zárva lesz.

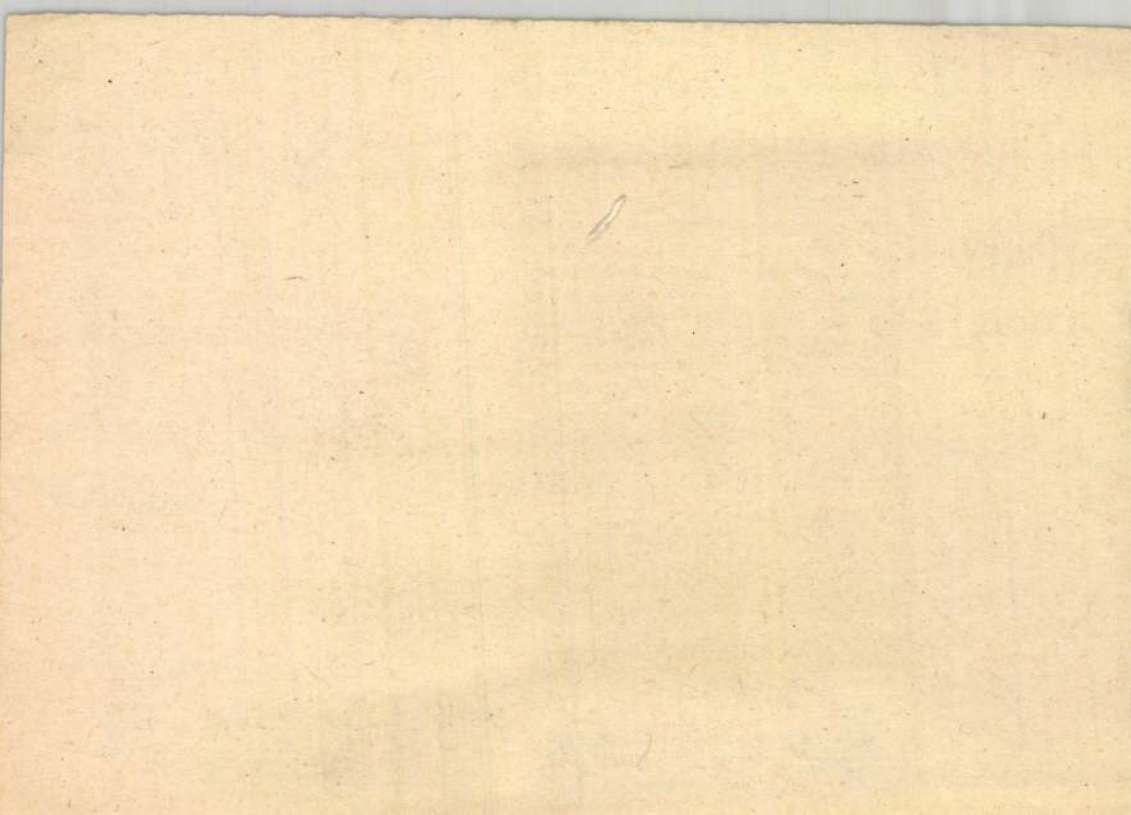
DOKTORRÁ AVATÓ rendkívüli nyilvános egyetemi tanácsulást tartottak szombaton a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen Hét bánya-, három kohó- és hét

Fakun Richárd: Könyvtárunk

Jók Mennyei, költő

Névvázlatok, B.N. 1978. ápr. 2.

7

Tóth Menyhért, festő

L. E'k Sándor

-: A harmadéves isepeli

Népszabadság, Bp. 1977. szept. 8.

9.

A. Lammert & Co. Berlin

P

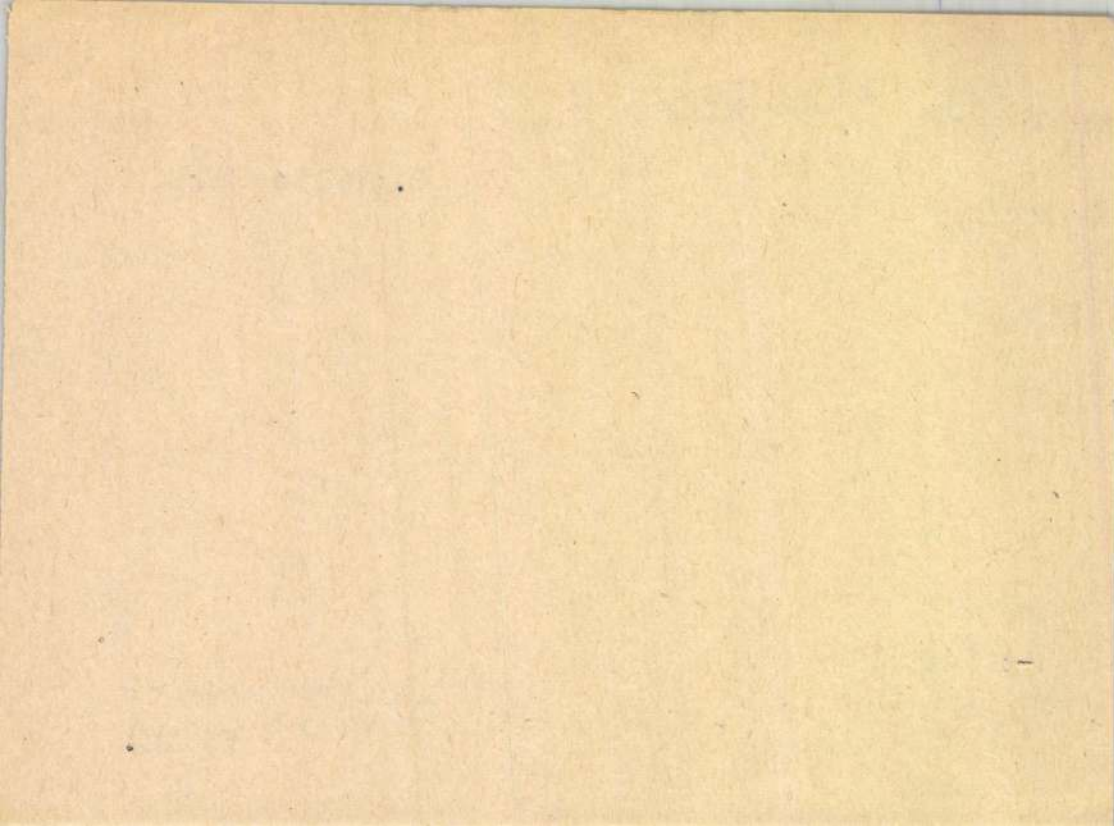
Tóth Menyhért, kesztő

L.:Tilles Béla

-: Hir

Népszabadság, Bn. 1977 okt. 27.

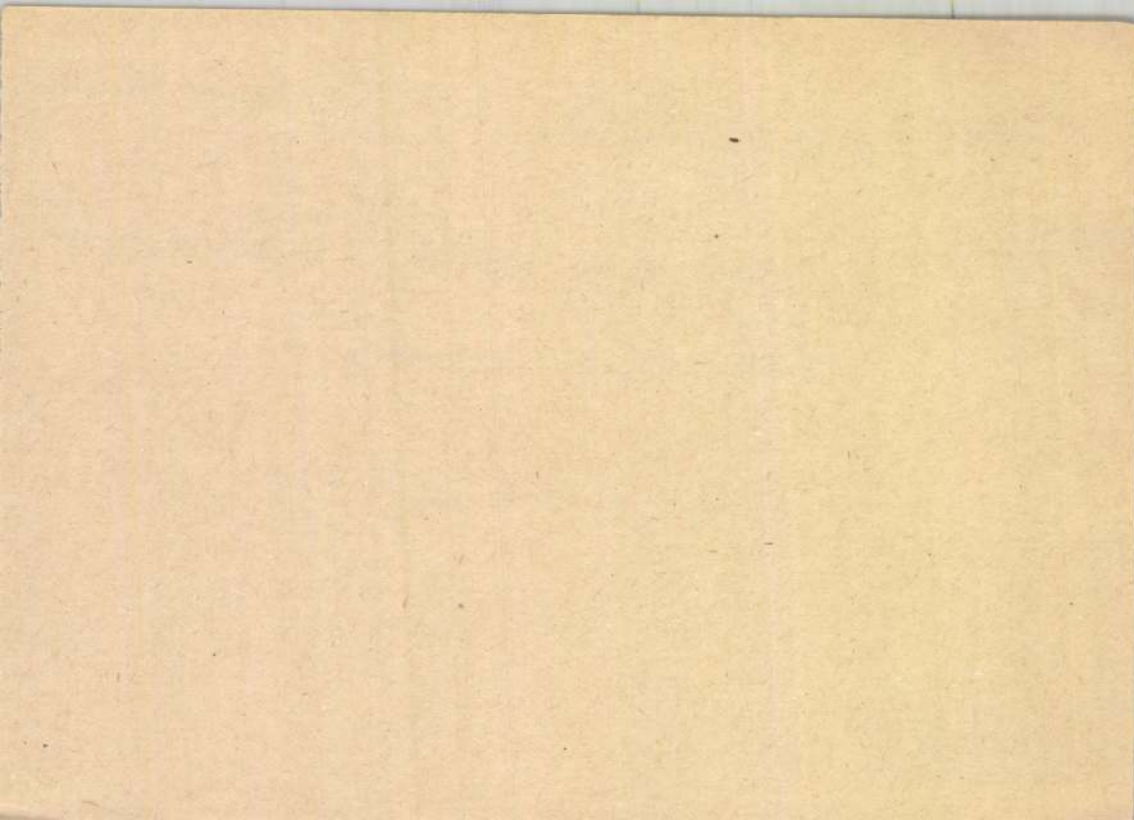
8.

Tóth Meryhet festőművészt (1904 I. 2 Szeged-Mórahalom)

gyűjtés Magyar Vallásos és Művészeti Társaságban
1976 nov. 6 - nov. 28.

Katalógus a könyvtárban 4272/77

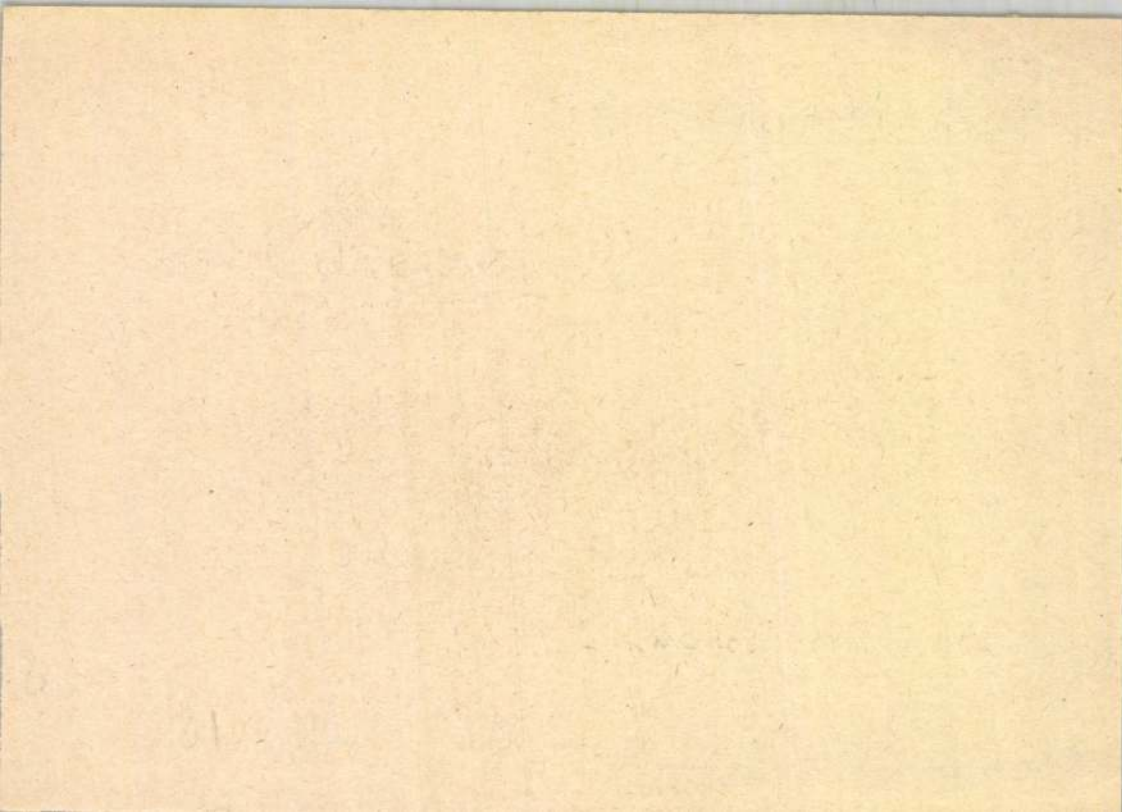

Toth Menyhert, Istv

L: Joannovis Iskola

O: Joannovis Iskola...

Esti Hirtlan, Bp. 1977. nov. 18

Tóth Menyhért

A Derkovits Teremben Bokor Vilmos festőművész kiállítása június 16.-ig,
a dunaujvárosi Uitz Béla-Teremben Tóth Menyhért festőművész kiállítása június 19.-ig

a Tihanyi Múzeumban Vigh Tamás szobrász kiállítása június 4.-től tart nyitva.

A tatai Kuny Domokos Múzeumban Borsody, Lőrincz, Pázmán dy és Thury kerámikusművészek kiállítása megtekinthető június 29.-ig, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap.

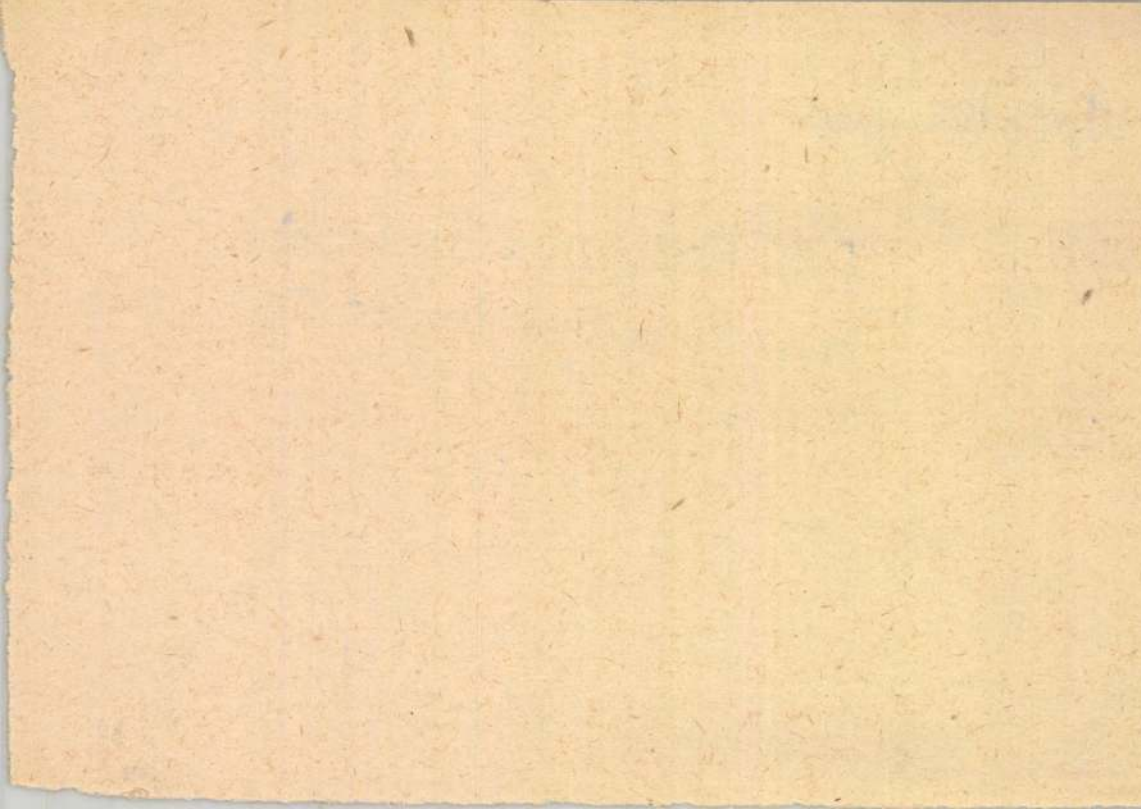
Élet és Irodalom, Bp. 1977. június 4.
XXI. évf. 23. sz. 8. lap.

62
1890

Póth Menyhért

Póth Menyhért kiállított. Cag-
nes seu Merben Urpáti Ta-
massal.

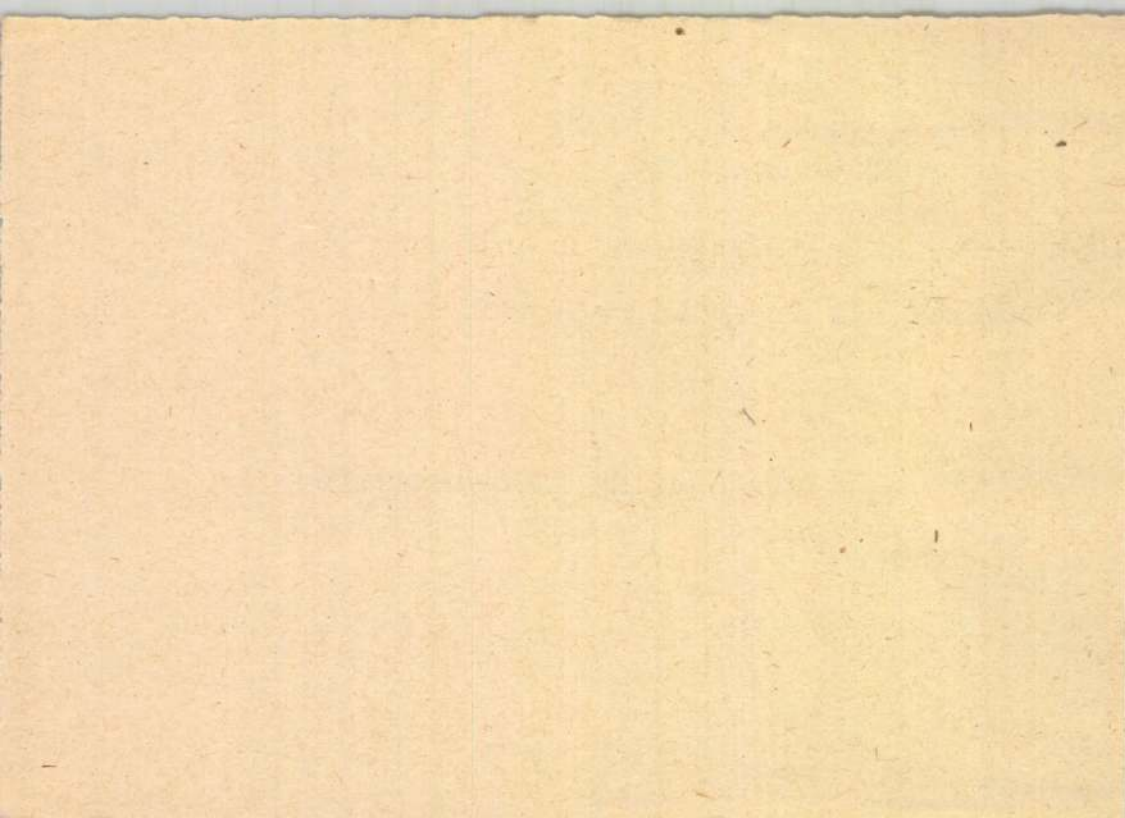
Művészet, 1978. október - 10. lap.

Tóth Menyhért

Bánszky Pál irt róla monográfiát.

Mozgó Világ 1978-1-borító

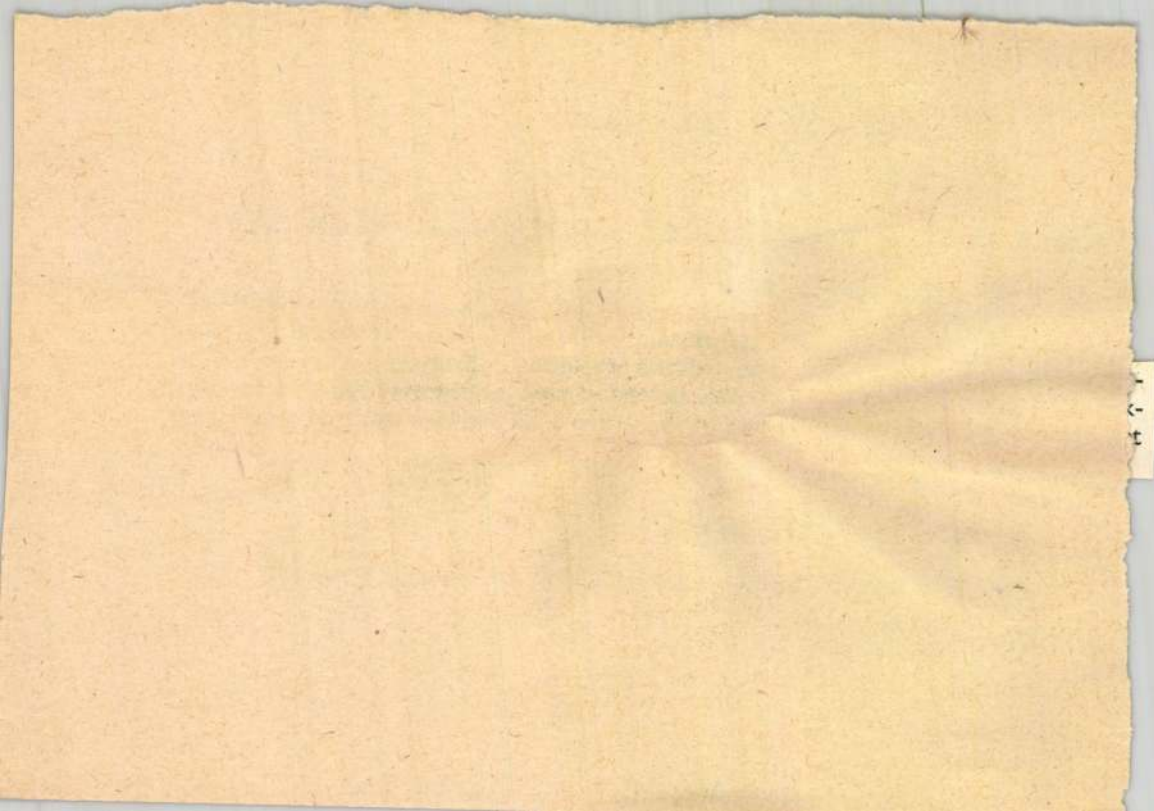
Tóth Menyhért

Részt vett a Népművészet szellemében című tárlat n Kecskeméten.

Tóth Menyhért négy műve az utóbbi néhány év terméséből való, mely korszakában immár dús fakturájú átszellemült fehérségben lebeg a földdel és természettel való együttélésének áhítata, eljutva ezzel a fehér a fehéren színvilághoz a szédülten burjánzó kolorittól, oda, ahonnan a mai virulóan színes Kalo-csa-vidéki hímzés elindult.

Forrás 1977/9-59.

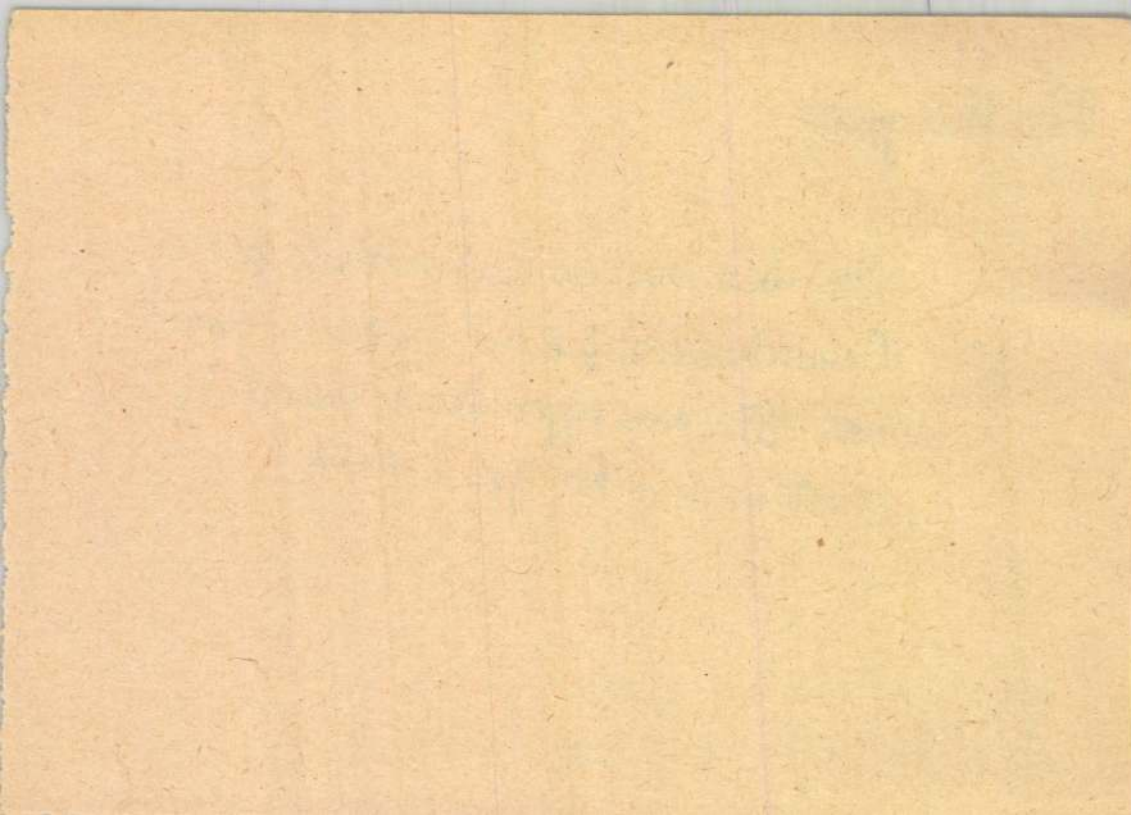
Á. Szabó János: Másodszor a Népművészet szellemében

Tóth Mennyhert

1945-ben Slovjet határvárat felit,
Akkor kezdett festeni egy kőművesport-
ról. 1975-ben egyetelműen velle,
mert erre is kénytelen esze.

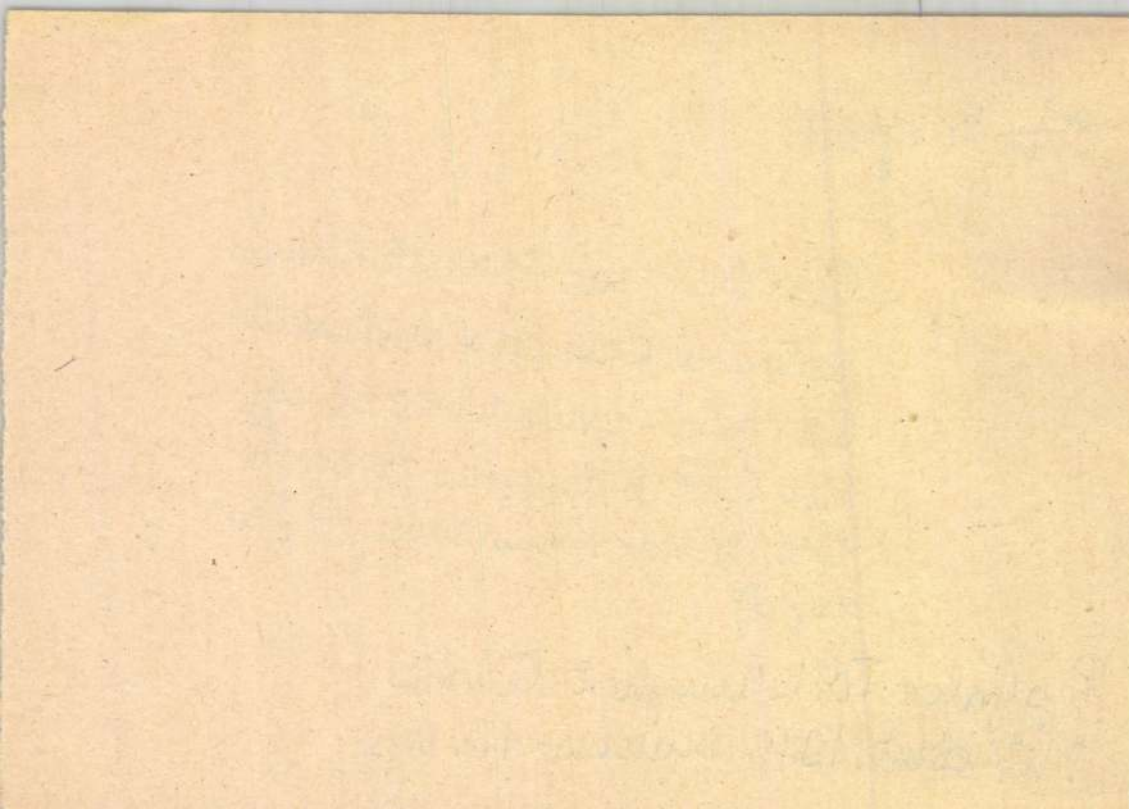
Pap Gábor: Tóth Mennyhert: A költő.
Művészet, 1978. március 16. lap.

Tóth Menyhért

Az 1945-ben elkészült Lenin
portré készítése felbomlott.
Azóta eltűntek a múlt év egy-
szer csak felbukkant és lett be-
lőle: 7 bölc (más néven: A filo-
zófus)

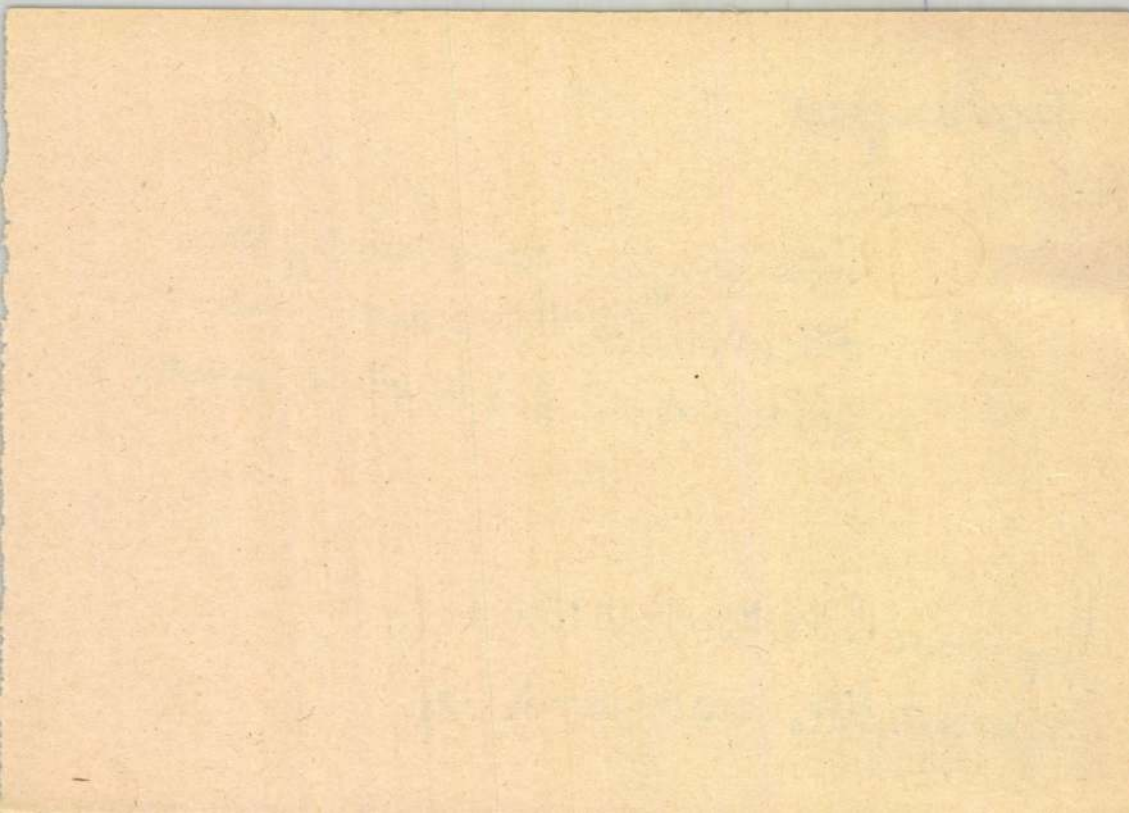
Pap Gábor: Tóth Menyhért: A bölc.
Művészet, 1978. március 16. lap.

TóthMenyhért

TóthMenyhért életműve egy idő-
óta felfedezik, ő mindent öröme-
gábról ad. És ő is belülről néz.

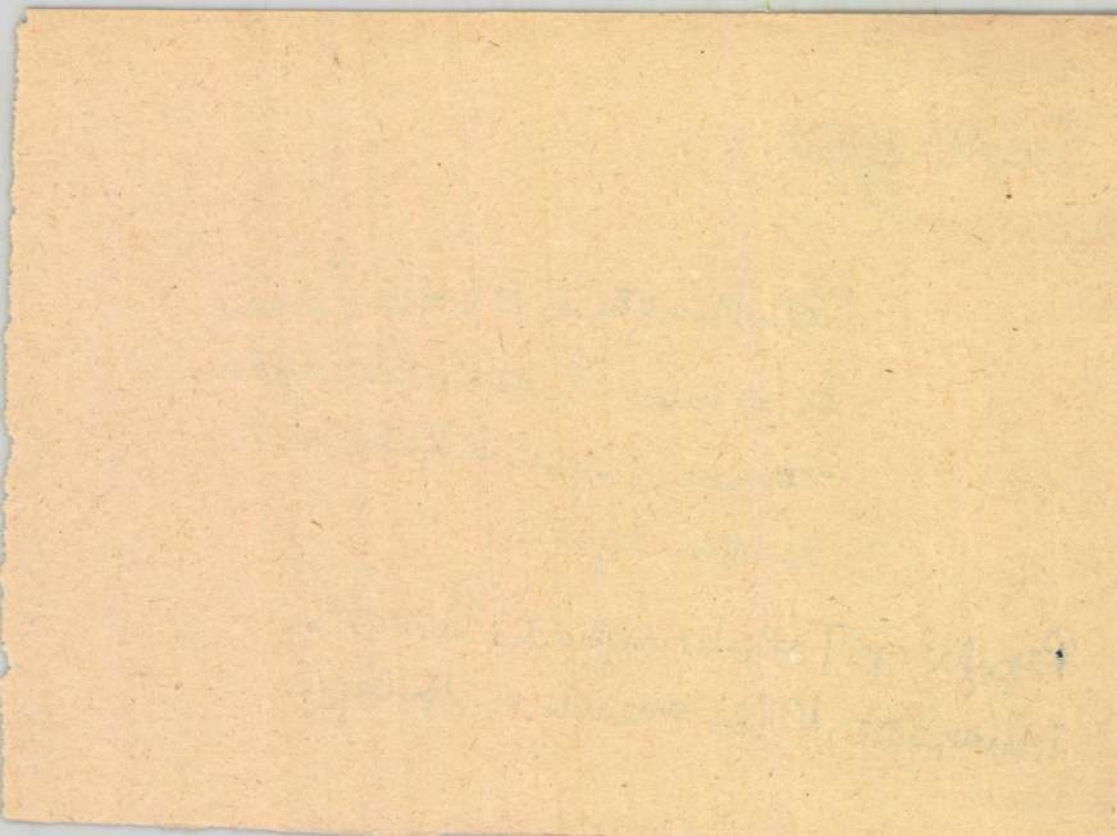
Pap Galina: TóthMenyhért: A bölcs.
Művészet, 1978. március - 16. lap.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: A bős című
képe nem parabola megfestés,
hanem engedő felfedezésünk
az igazságot.

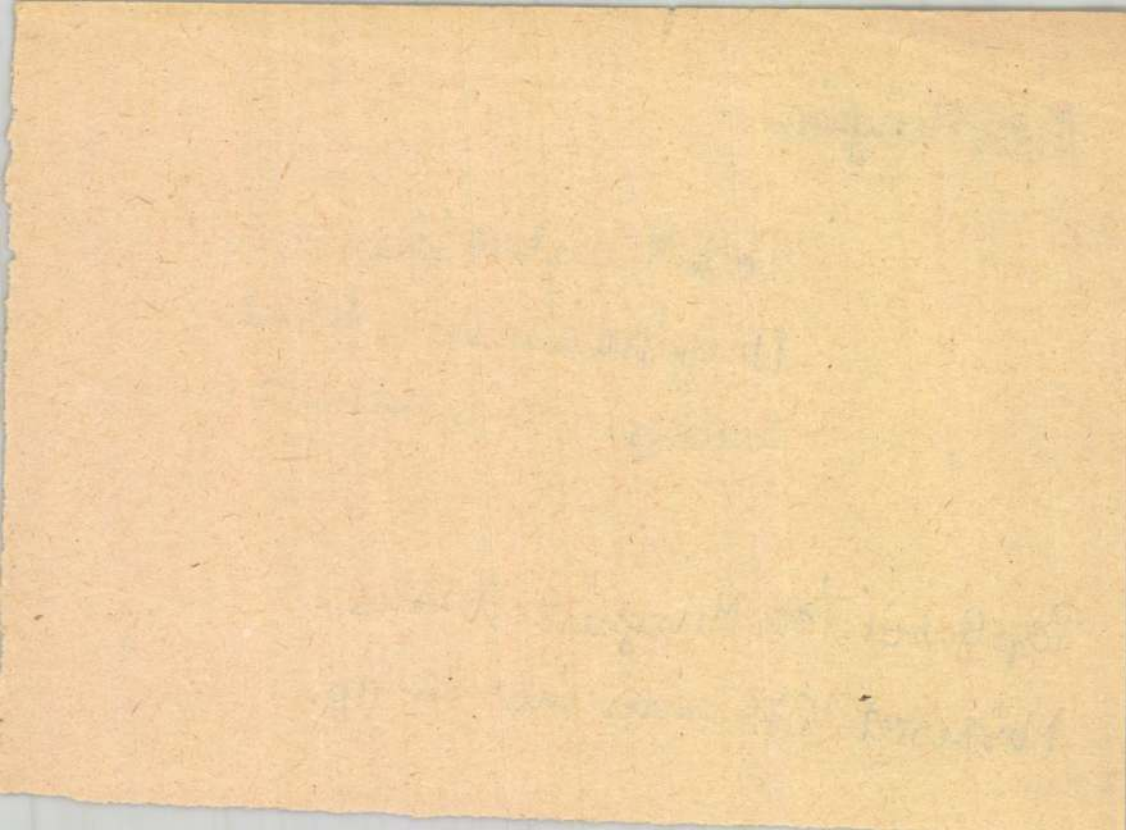
Pap János: Tóth Menyhért: A bős,
Művészet, 1978. március - 16. lap.

Tóth Mennyhért

Tóth Mennyhért Egrynek is,
Nagy Istvának is ösünte
tisztelője volt és maradt is.

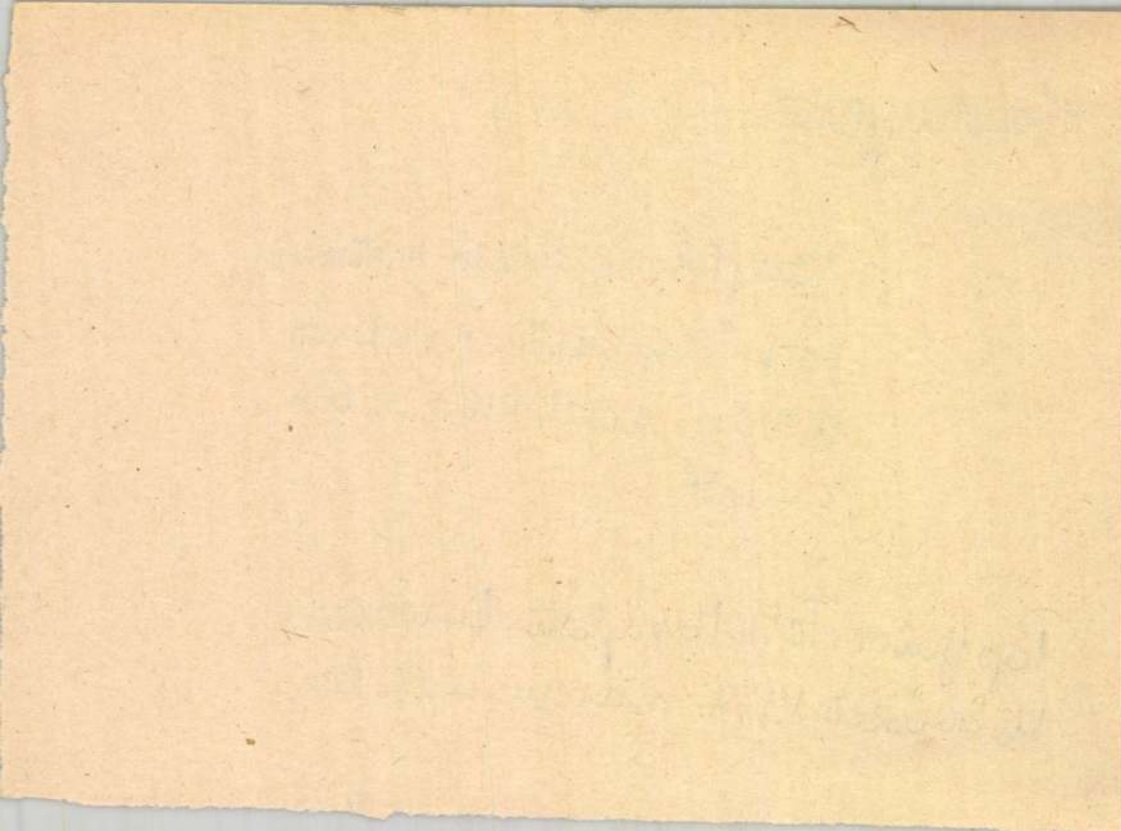
Pap Gabor: Tóth Mennyhért: A böles,
Művészet, 1978. március - 16. lap.

TóthMennyhért

Nagy István ihlető hatása
TóthMennyhértre konkrét
életrajzi adatokból is igaz-
zolható.

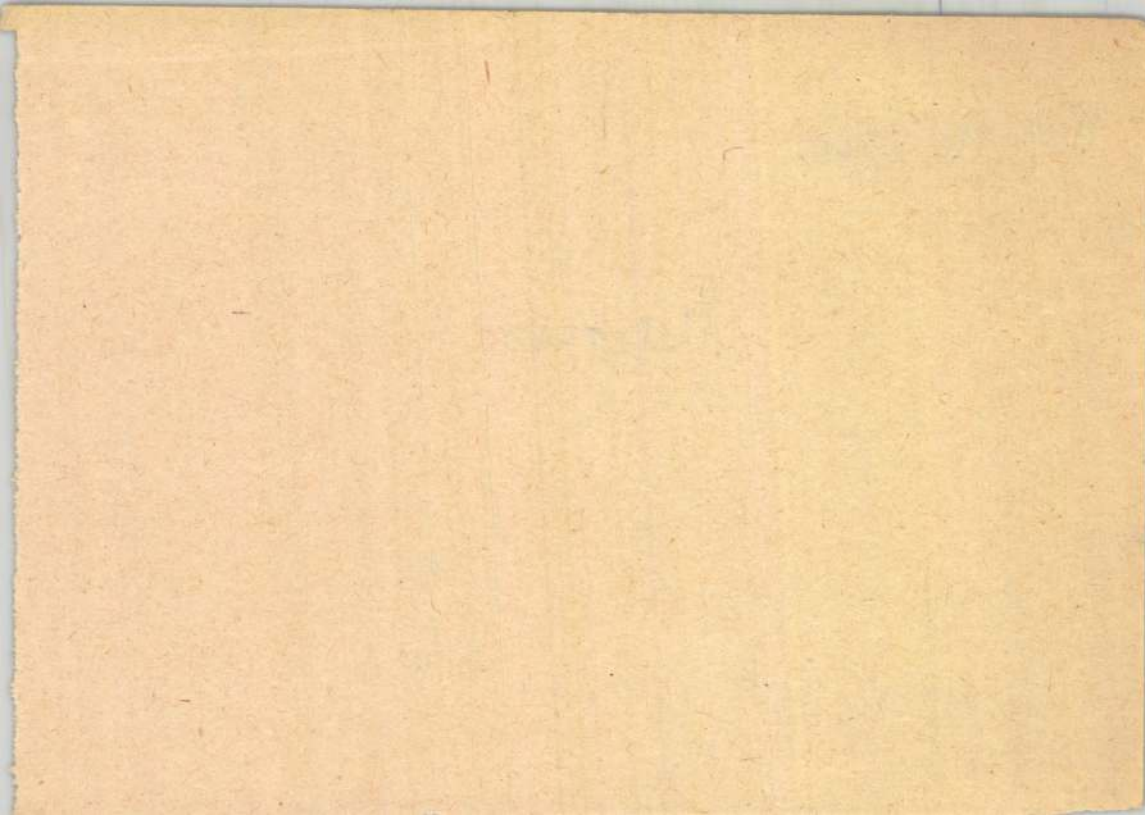
Pap Gábor: TóthMennyhért: A bölcs.
Művészet, 1978. március - 16. lap.

Tóth Mennyhert

Méltóság.

Papfakör: Tóth Mennyhert: A boldog,
Művészet, 1978. március - 16 lap.

Tóth Menyhért

A böles (a filozófus)
(felig kész állapot?)
(repro)

Pap Gábor: Tóth Menyhért: A böles.
Művészet, 1978. március - 16 lap.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible.

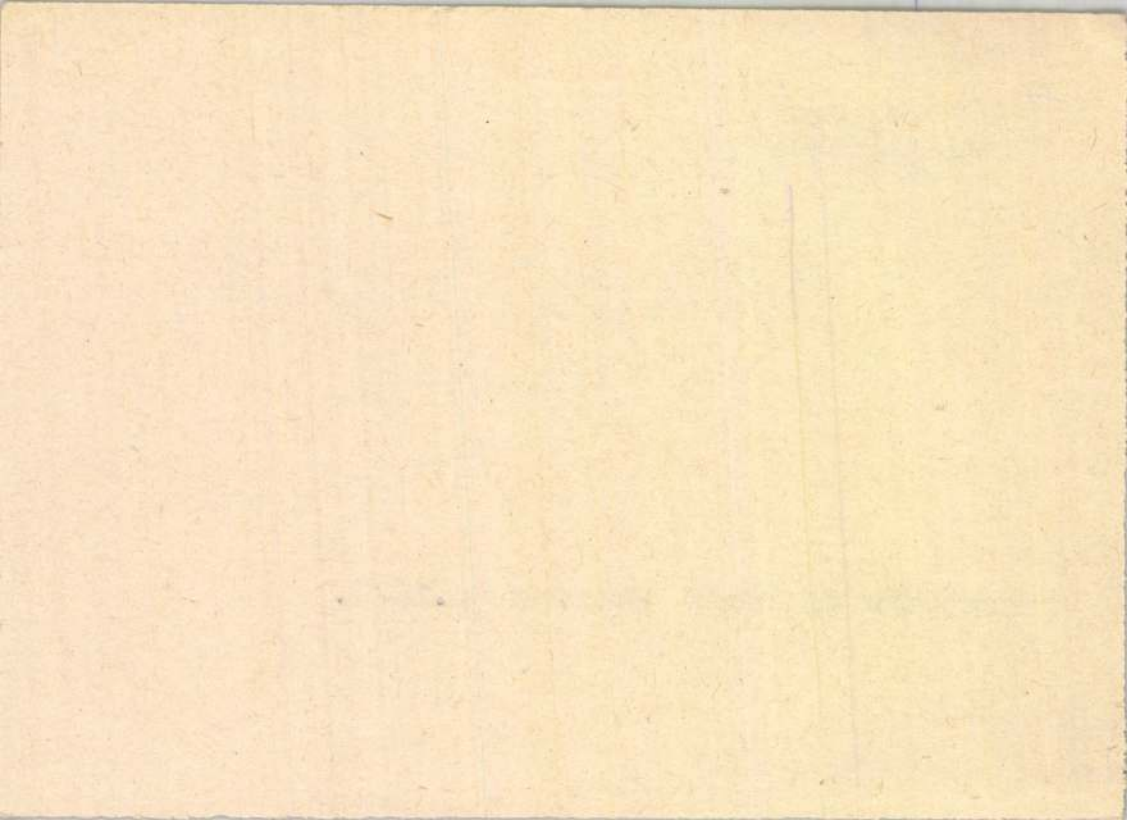
Tóth Margit

„Paldutázól” 1965-8. Olej.

80 x 120 cm

145. kóp.

Kritikák és képek Corvina Bp. 1976.

Tóth Menyhért

művei láthatók Siófokon

Magyar Hírlap 1977/137/8

Wagner: Kiállítások Siófokon

1875

1875

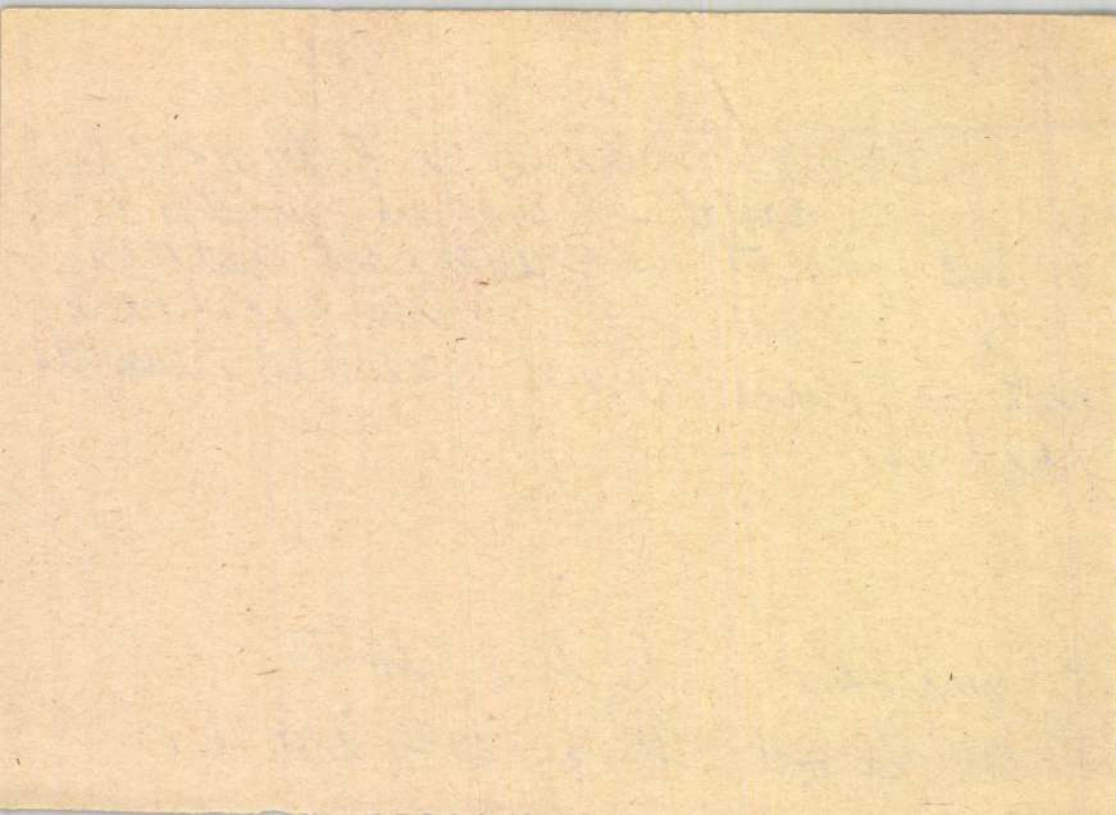
Tóth Menyhért, festő

a Petőfi-széki Múzeumban található a 14-
ik tavaszi tárlat - a mostani kiállítás az
utóbbi lakószobák kiépülését mutatja.

Tóth Menyhért festői szerepéről
kelt, Ortonyi Vilmos grafikai munká-
sága is.

Sasvári Miklós: Tavaszi tárlat,

Tóth Menyhért Tárlat, 1974. ápr. 26.

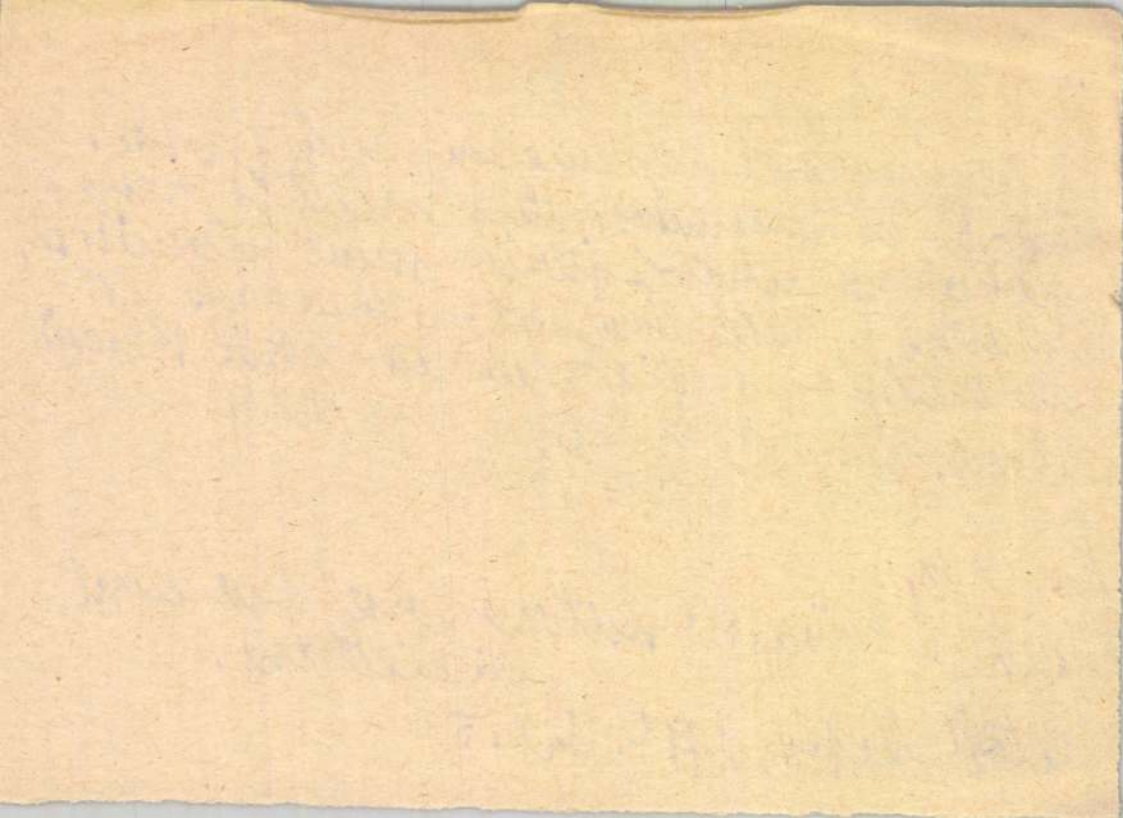

Tóth Menyhért - festőművésza

A népművészet szellemében új T. Ottó.
"Képző"- és "Festőművészet" kiállításra sajnál-
ját olyan alkotási felvétel, mint Komlósi,
Marty F. Tóth Menyhért - a 40-es évek fel-
fedeztetése - a fiatalalibak közül Keresz-
tina. - a művek kapta meg kétszáz elis-
merésűl a kiállítás fődíját.

Gábor L. György: A Katona József Múzeum
kiállítására.

Petőfi Népe, 1977. júl. 5.

Tóth Mária: Fej, alaj, vöröskő, 40 x 50 cm, 1950. k.

Süveg, 1946. 3.

felhúzza a hörgő indulat. Fúj, mint a macska, csóva csap ki a szájából. „Átsöpört rajta minden szenny, és nem tudta kilöki magából” – halljuk az indoklást. Ugyanez a nő, egy másik rajzon már modellként viselkedik, arca nyugodt, melle a helyén, arányai ól, erőteljesen taglaltak, s a fekete most csak a kontúrokat követi gyors biztonsággal, nem terül el a formákon, a „söpítés” élektani nyomaiként. Az ábra indíttatásában és eredményében: vehemens.

Más eszközzel nyúl a nyugalom rejtélyes témájához, a *Szfinx*-hez. Itt a ceruza árnyalja aprólékos gondossággal a tömör, nagy formákat. Hasaló, főrangú ember, pátriárka, vagy bíró, süvegfével a fején. Arckifejezése mollière-i. Rézsútós fektében is kiszorítja a keretet, két hatalmas mancsát, mint pilátusi kézmosás után, pihenteti. Hátsó testének zomzata laokooni küzdelem folytat önmagával. Egyszerre látjuk fölül- és elől-nézetből ezt az anatómiai csodát, amely már magában rejtja a formák síkban-forgatásának majdani mesterfogásait is.

Pályája kezdetén, látjuk, inkább témáinak jellegéhez szabja a stíluskeretet, mindig artistikusan, az irányzat izlésében gondolkodva: hangulati környezetet teremt. Példá erre a *Jó kovács* zavarbaejtő olajportréja. Valójában afféle halálkép. Falusi kovács-ember, „aki igen sok mindenhez értett, még a lélekhez is!” Segíteni akart Tóth Menyhért. „Ezek akarnak neked lábat csinálni! Majd én csinálom. Neked valót!” – mondta, mert már kezeügyében érezte a szívvel faragott, alkalmas, személyes járású csodaszervezetet. Erre nem került ugyan sor, de a stílus hitéből mégiscsak erőt nyert a fiú. A fej maga, egy szurrealista kép plasztikus naturalizmusában fogalmazva, mintha mágiát kívánna üzni (krétei papnő-szobrocskákra gondolunk). Apró vonalak csigázzák át az arcot, a magasra vont szemöldök nem a gondolkodó-koncentrációra vall, hanem inkább valamiféle akarat-átvitel szándékára, az alatta kéken villanó szvengáli-szemmel. Szigorú keskeny száj, az orrnyergen megfeszülő bőr, s a lejjebb csúszott pápaszem, mit tán tudósi attributumnak szánt a festő (mivelhogy a kovács ilyent sosem viselt), két üvegjén tükröződő kereszttel. A tájháttér orientalizáló, vulkánal, gomolyos csigákkal, kanyargó utakkal. Ha úgy tetszik: szecesszió – de Tóth Menyhért-i szavatolással.

Ez időből ismeretes – oeuvre-jében műfaj szerint ritka – tájképe is. Ezen a fák, utak, épületek, dombok rajza inkább emlékeztet a japán, vagy akár a perzsa festészet stilizációjára – melyekkel a francia chinoiserie is kokettált –, semmint a hazai szecesszióra, legkevésbé annak gödöllő ágára. Tóth Menyhért-nél a keleties motívumokhoz való folyamodás régiesebb, közvetlenebbül kapcsolódik az orientalizáló látásmódhoz, mivel a saját díszítőképzésének jegyei érvényesülnek abban. S ez feltétlenül magyar-népi eredetű.

Áttűnik ez a jelleg egy érdekes stílárius ötvözetű, korai festményén, a *Gyermek-*

tavaszi címűn is. Mesekép, szélmalommal, kerttel, figurákkal. Kerekded világa, hangulata a szerint holland emlék lehetne, – de csak annak, aki a magyar szélmalomot nem látta gyerekszemmel, s a libapásztor lánykák szoknyáját, magukat a fehér kerek libákat nem stilizálta át szemével gombákká. A fiatal tavaszi ágak hajlásának rekesz-szerkezetét a valóságban kellett megfigyelni, hogy önközetben foglalt üvegablakok hatását keltsék bennünk. Egy-egy szirmára nyílt nagyfejű virág a fák törzsén a japán fametszetek elrendezési kultuszára emlékeztet, holott hasonló biztonsággal alkalmazták őket a kalocsai pingálóasszonyok is. Tudatos és egyben ösztönös alkalmazása ez a mi ősi motívumkincsünknek, amelyben felfedezhetjük földmívelő kultúránk, benne virágoskertünk keleti – török, kisázsiai, sőt olykor ind – jövevényeit is.

Tóth Menyhért idevonzottságát tekintetjük örökletesnek, de egyszersmind tudatosítottak is. Nagyszüleink, szüleink kedvelt szólásait nem felejtjük el, és ők sem a saját felmenőiket, – s ahogyan a nyelv hozza magával örökségeit, úgy a látás is. Egy másik síkon is kitűnik Tóth Menyhért-nél ez az ősbire való önkéntelen visszaérzés: éneklésének pentatonikus hangsúlyozottságában.

A réti-virág ihletésű képektől eltérő, geometrizáló előadásmód megint másféle módon idomul művészetébe, aligha véletlen, ha a népi gúnyolók, gúnyversek élére és ritmusára emlékeztetnek, – példaként a *Gonosz* című festményén. Sötét indulatok sötét színekkel villognak szegletes arcán, gép-orrán, tekintete ádáz, foszforeszkál, akárcsak metszőkés alakú ujjai. Csak a szája puha, elmosódott rajzú, – ez ugyanis „kirohadt a vadállati éhségtől”, mert ez vérszopó is, Dante poklára való falánk. Megismerte ezt a nagyvárosi típust is tájékozódásában a festő, de elég távoli nézőpontból. Szuggesztivitása mellett is – mely a busó álarcokkal rokonítja – van benne valami gyermekies, amint a gesztusban is, ahogyan a művész ijesztgetésül szánja e tüzes szörnyet.

Korai, erős színkontrasztokat érlelő képein – különösen az egzotikus témájúakon, mert ilyenek is akadnak bőviben – még szüksége van a festőnek az indulatot kifejező harsány színekre. Ezek később kivilágosodva sem veszítenek elevenségükből, de egyre inkább a fehéreknek, s a bennük viruló üde színektől adják át a vezérszólalmot. Valóságos színképlet is hozzájárul ehhez a kolorisztikus fordulathoz: a Párnahímzők c. festményén (I. Művészet 1974/3. sz. 40. o.) jöhetünk ennek nyitjára. Kalocsai hímzések-ről van szó, a fehérek özőnében megelevenednek a virágok színei. Maga a kép is: párna, mely foltjainak ritmusával örvendeztetni a szemet-szívet. Még egy másik valóságos színélmény is fellobbantja Tóth Menyhért koloritját: meszelt házának falán a paprikafüzérek scherzója. Ezek már a megtalált ritmus, s a benne bujkáló dallamok képei.

Különös kiruccanása festészetének a *Szt. János* c. kép, fuvallatos előadásmódban, – hogy jellegéhez illően nevezzük. Vörös emberke, mókusszemű, elragadtatott állapotban, gesztusok nélkül. Szájából lélek-lehelet tódul, füstölve. Ő a tüzes ember, tűz parázslik a mellén is. Falusi papocska lehetett – haja elválasztva félközépen – aranszájú, mert vigasztalni tudott. A fények, a színek hamvasan lepik el alakját – tán templom üvegjén szűrődtek be? Üzennek általa a mezők is: két bohó, kerek fejű szíromvirág csak úgy magosan lebeg, a síkba préselve. Akkurátusabban figyelve a fejet: két arc tolu itt egymásra. Az alsó talán a világi volt? Vagy komorabb hasonmása? (Meglepő találkozás e festmény – hangja, színei és azok traktálása szerint – a Kondor Béláéval. De hiszen rokonok is voltak ők, révüléseik benső szépsége tekintetében.)

Tóth Menyhért pályájának furcsa próbatétele – mint anyyiaké – az ötvenes évek szocialista-realista igénye volt. Naiv kuriózumként elkönyvelni művészetét, mint népi származásából eredendőt, bajos lett volna ily mesterségbeli előzményekkel, másrészt éppen ő volt legkevésbé alkalmas arra, hogy tancélú festészetet csináljon, naturalisztikus módon közelítve a valósághoz, – hogy a nép is megértse. Különös módon ugyanis a nép, az ő parasztjai, sokkal előbb értették művészetét, mint a művészettudomány némely ismerője. Így hát – mivel mindenképp részt akart venni a megújulásban – megkereste azt az embertípust, a modellt, akit legközelebb állónak vélt a realiztikus megjelenítés szempontjához: jó rajzos arcú, tagbaszakadt férfit, parasztot. Talált is. Először a „Halat tartó” képen – e klasszikusnak mondható művén – látjuk, de megsokszorozva a Palánztók c. főtemájában is. Ezt a nyílt arcú férfit nem kellett mosolyogva ábrázolnia, amit a mester fotószerűnek tart, mivel az ember bévülről mosolyog. Még traktorosként is ábrázolja, a kép jó, csak a szituáció, a gépesített munka ábrázolása szokatlan a mesternek, s így csak annyi a híja a saját-témájához képest, amennyi a Tóth Menyhért gondolataiból hiányzik, ha szavait más ejti ki, más hangsúllyal és időzöljelen.

Festői világa, színskálájának alaphangja ekkoriban a kék. A formák tömören idomulnak egymáshoz, mozog az egész képfelület, kavargó a föld is, a barázdák is. Mondják vangoghi ez a dinamizmus. Lehetne, hiszen jobbára mezei jelenetek, ismétlődő mozdulatok variánsai adják a témát, – de azért nála a ritmustömbök, az ágyások tagoltsága hiányzik, egybeörlődnek a hullámsorok, – s így mozgástörvényük a vízimalmok tövében keletkező szünettelen örvénylésre emlékeztet.

E korszak jellegzetes szülötte a *Harmonikás*. Oroszlán üstökű óriás, kék prémjébe sárga tincsek vegyülnek. Felbődül. Duzzadt szája, nyelve öblögeti a hangot. Keze rugalmas mancs a harmonikán. Mintha hangjának trilláitól, reszketésétől fodrozódnék a háttér, a sörény, a prémgallér, – s az egész

B. Székely Margitné: Tóth Menyhért anyanyelvére.
Mémóriát 1976. november - 11. oldal

Tóth Menyhért

"Fej"

ded világa, hangu-
lehetne, – de csak
almalmot nem látta
bapásztor lánykák
fehér kerek libákat
gombákká. A fiatal
rekesz-szerkezetét
gfigyelni, hogy ón-
kok hatását keltsék
nára nyílt nagyfejű
pán fametszetek el-
lékeztet, holott ha-
lmazzák őket a ka-
is. Tudatos és egy-
sa ez a mi ősi motí-
yben felfedezhetjük
enne virágoskertünk
i, sőt olykor ind –

vonzottságát tekint-
egyszersmind tudá-
ileink, szüleink ked-
ajtjuk el, és ők sem
s ahogyan a nyelv
geit, úgy a látás is.
nik Tóth Menyhértnél
kéntelen visszaérzés:
kus hangsúlyozottsá-

képektől eltérő, geo-
megint másféle mó-
be, aligha véletlen, ha
versek élére és ritmu-
példaként a *Gonosz*
ét indulatok sötét szí-
etes arcán, gép-orrán,
reszkál, akárcsak met-
sak a szája puha, el-
ugyanis „kirohadt a

vadállati éhségtől, mert ez vérszopó is,
Dante poklára való falánk. Megismerte ezt
a nagyvárosi típust is tájékozódásában a
festő, de elég távoli nézőpontból. Szug-
gesztivitása mellett is – mely a busó álarc-
cokkal rokonítja – van benne valami gyer-
mekies, amint a gesztusban is, ahogyan a
művész ijesztesgetésül szánja e tüzes szőr-
nyeteget.

Korai, erős szinkontrasztokat érlelő ké-
pein – különösen az egzotikus témájúakon,
mert ilyenek is akadnak bőviben – még
szüksége van a festőnek az indulatot kifejező
harsány színekre. Ezek később kivilágosodva
sem veszítenek elevenségükből, de egyre
inkább a fehéreknek, s a bennük viruló üde
színfoltoknak adják át a vezérszólamot.
Valóságos szinképlet is hozzájárul ehhez
a kolorisztikus fordulathoz: a Párnahímzők c.
festményén (I. Művészet 1974/3. sz. 40. o.)
jöhettünk ennek nyitjára. Kalocsai hímzések-
ről van szó, a fehérek özőnében megeleve-
nednek a virágok színei. Maga a kép is:
párna, mely foltjainak ritmusával örvendez-
teti a szemet-szívet. Még egy másik valósá-
gos színélmény is fellobbantja Tóth Meny-
hért koloritját: meszelt házának falán a pap-
rikafüzérek scherzója. Ezek már a megtalált
ritmus, s a benne bujkáló dallamok képei.

János c. kép, fuvalatos előadásmódban, –
hogyan jellegéhez illően nevezzük. Vörös em-
berke, mókusszemű, elragadtatott állapot-
ban, gesztusok nélkül. Szájából lélekhelet
tódul, füstölve. Ő a tüzes ember, tűz parázs-
lik a mellén is. Falusi papocská lehetett –
haja elválasztva félközépen – aranyaszájú,
mert vigasztalni tudott. A fények, a színek
hamvasan lepik el alakját – tán templom
üvegjén szűrődtek be? Üzennek általa a
mezők is: két bohó, kerek fejű szíromvirág
csak úgy magosan lebeg, a síkba préselve.
Akkurátusabban figyelve a fejet: két arc
tolul itt egymásra. Az alsó talán a világi volt?
Vagy komorabb hasonmása? (Meglepő ta-
lálkozás e festmény – hangja, színei és azok
traktálása szerint – a Kondor Béláéval. De
hiszen rokonok is voltak ők, révüléseik benső
szépsége tekintetében.)

Tóth Menyhért pályájának furcsa próba-
tetele – mint annyiaké – az ötvenes évek
szocialista-realista igénye volt. Naiv kurió-
zumként elkönyvelni művészetét, mint népi
származásából eredendőt, bajos lett volna
ily mesterségbeli előzményekkel, másrészt
éppen ő volt legkevésbé alkalmas arra, hogy
tancélú festészetet csináljon, naturalisztikus
módon közelítve a valósághoz, – hogy a nép
is megértse. Különös módon ugyanis a nép,
az ő parasztjai, sokkal előbb értették művé-
szetét, mint a művészettudomány némely
ismerője. Így hát – mivel mindenképp részt
akart venni a megújulásban – megkereste
azt az embertípust, a modellt, akit legköze-
lebbállónak vélt a realiztikus megjelenítés
szempontjához: jó rajzos arcú, tagbaszakadt
férfit, parasztot. Talált is. Először a „Halat
tartó” képén – e klasszikusnak mondható
művén – látjuk, de megsokszorozva a Palán-
tázók c. főtemájában is. Ezt a nyílt arcú férfit
nem kellett mosolyogva ábrázolnia, amit a
mester fotószerűnek tart, mivel az ember
bévülről mosolyog. Még traktorosként is
ábrázolja, a kép jó, csak a szituáció, a gépe-
sített munka ábrázolása szokatlan a mester-
nek, s így csak annyi a híja a saját-témájúak-
hoz képest, amennyi a Tóth Menyhért gond-
olataiból hiányzik, ha szavait más ejti ki
más hangsúllyal és idézőjelben.

Festői világa, színskálájának alaphangja
ekkoriban a kék. A formák tömören idomul-
nak egymáshoz, mozog az egész képfeület
kavarog a föld is, a barázdák is. Mondják
vangoghi ez a dinamizmus. Lehetne, hiszer
jobbára mezei jelenetek, ismétlődő mozdul-
latok variánsai adják a témát, – de azért nálá
a ritmustömbök, az ágyások tagoltsága
hiányzik, egybeörlődnek a hullámsorok, –
s így mozgástörvényük a vízimalmok tövé-
ben keletkező szünettelen örvénylésre em-
lékeztet.

E korszak jellegzetes szülőtte a *Harmo-
nikás*. Oroszlán üstökű óriás, kék prémmé-
sárga tincsek vegyülnek. Felbődul. Duzzad
szája, nyelve öblögeti a hangot. Keze rugál
mas mancs a harmonikán. Mintha hangjá-
nak trilláitól, reszketésétől fodrozódnék
háttér, a sörény, a prémgallér, – s az egész

1021
1976. IV. 4. 11.40. Petőfi - Vné -
Láttuk, hallottuk....

-....a kiállítóterekben.

- Mai adásunkban beszélgetünk Tóth Menyhért festőművésszel. Ismertetjük Németh János kerámikusművész kiállítását és Henző Károly fotóriporter tárlatát. Beszámolunk képzőművészeti munkákról, melyek a Belvárosi Távbeszélő Központ új épületének homlokzatára, valamint a Bábszínház előcsarnokába kerülnek.

1976. IV. 3. 11.40 Petőfi
Láttuk, hallottuk.....

Elsőnek Tóth Menyhérttel, a magyar Biktura egyik rendkívüli eredetű tehetségével beszélget Patkós Judit, abból az alkalmából, hogy Erdenes-művész címmel tüntették ki.

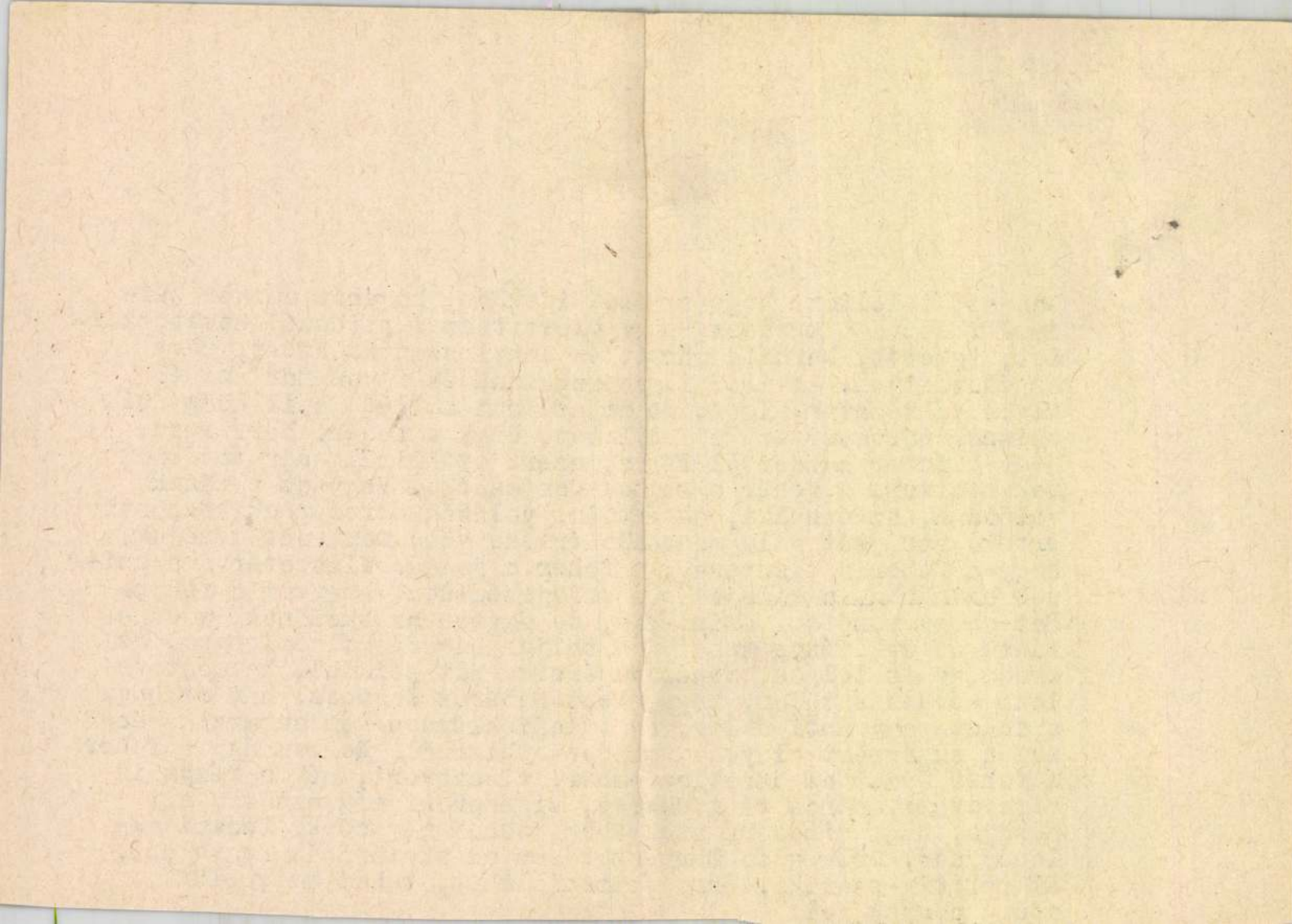
- Tóth Menyhért amikor 1935-ben Vassary János tanítványaként elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, visszatért gyermekkorá színhelyére, Miskére. A következő harminc évben alig mozdult ki falujából. A földjét művelte és a napi munka után festett. Embereket, emberarcú állatokat vagy éppen a tyákanyóvá változott falubeli öregasszonyt, a mezőn dolgozó parasztokat. Hatvan éves és máj elmúlt, amikor a fővárosba költözött. Képeiről fehér ragyogás árad. Elárulná-e titkát, milyen festői technikával, módszerrel dolgozik?

- Az alapozást mindig magkánssabb színekre rakom föl, és úgy megyek a világosabbal, mindig a világosabbakkal, és úgy aztán végül a fehérrel. Már úgy vagyok én ezekkel a magkánssabb színekkel, hogy már szinte panaszkodnak nálam, hogy engem miért nem fehérítesz át, hát én mostoha gyermek vagyok? Engem is fehéríts át. A fehér ugyanis a legeslegfokozottabb izzás. Nem spekulatíván csinálom, hanem ösztönösen rakom föl ezeket a festékesemókat olykor, de én úgy - hogy mondjam - nincs időm, hogy úgy tudatosadjon nálam, hogy miért....a végén látom, hogy milyen az eredmény, hogy mégis így kell felraknom, mert olyan határozottak a belső ösztönzés, hogy ezt így csináljam.

- Viszont a Művészet című folyóiratban, amelynek márciusi száma nagyrészt Tóth Menyhért életművével foglalkozik, éppen arról olvastam, hogy volt fekete korszaka is. Valaha, a pályája kezdetén azzal döbentette meg a közönséget, hogy fekete tere festett feketét. A fekete világtól hogyan jutott el, ezekig a sugárzó fehér színekig?

- Visszatekintve a főiskolai időszakomra, amikor igen, feketével feketére festettem, a modellek feketék voltak, sötétek voltak. Otthon, Miskén, nagyon is életre-halálra menően ezek a sarkalatos kérdések megrohantak engem, hogy miért csinálod, mit csinálsz, és mit akarsz tulajdonképpen. Hát én magam-

ban azt feleltem, hogy az első időkben, hogyhát amikor például föl téve a kérdést, hogy miért teszel pirosat, kéket, zöldet, feketét, barnát, sárgát és ennyi színt? Azért, mert az élet ilyen. Az élet ilyen sokszínű és ilyen markáns és ilyen változatos. Igen, de mi az, ami a tiéd, amit központi színek tartasz? Azt a feleletet, hogy a fehér. Mert igaz, hogy a fehér kezdettől fogva, azért ezt mindig úgy értéknek tekintettem. A fehér a színek összessége. Vagy az a másik valóság, az érzelmi, az értelmi valóság a fehérnek központi értéke van, sőt a legnagyobb értéke van, mert azt mondjuk, hogy a fehér a tisztaság, a fehér a jószág. Visszatérve a színek színéhez, a kifejezések kifejezéséhez, hogy mi a fehér. Hát ahogy mondtam, szintézis, de egyben az akciónak, a munkának az eredménye tehát, ha teljes odaadással dolgozom, az eredmény is teljes, tehát sugárzik. Hát például, ha most valaki kérdezné tőlem, hogy miért fehérén festesz. Hát az, hogy a fekete egy anti dolog, az tulajdonképpen nem sugárzik, hanem a sugárzást elnyeli, mindent föl zabál. De nem úgy a fehér. A fehér, mint az önzetlen ember, visszaveri, még a fényt is visszaveri, nincs rá szüksége, visszaveri még azt is, azt mondja, hogy nincs rá szükségem, hanem még adok. Szóval állandó adó. Örök adó. Természetesen az akciójánál fogva adó. Ez pozitív statika. Erre építeni lehet, tehát amíg élünk, addig adnunk kell.

mint tőle, amikor elmagyarázta, mint
ell a lisztet kevéske vízzel, két tenyér közt
aposra döngölni, – „só nélkül, mert a víz-
ben van annyi, amennyi szükséges a szer-
vezetnek”, majd a kemencén lepénnyé sütni.

Vékonydongájú, de azért izmos legényké-
nek indult mégis Tóth Menyhért, családias,
dolgos, csendes légkörből. Ma is élő nővére,
Mariska a szeretetreméltóságról ad fogal-
mat, amely Menyhértet körülvette. Az a fajta
szépség, mosolygós parasztasszony ő, aki
szépségére is megőrizte menyecskebáját,
kerek bőré, kerek fejű, kenyérillatú. Szülei
nagyjából áttekinthették a lány jövődő sorát.
Hanem Menyhért... Nagy, busafejű,
eredeti, okos. Versel is, meg szép kerek be-
zédű. Eleven, mint a tűz, mégis szelíd.
Elmódoszik, abból kerekít mesét. Ügyes lehet
festésben is, ha megengedték, hogy a kö-
zeleli kistemplom falára fessen, anyalkákat,
szűz Máriát, felhőt, – habár nem ő volt ezzel,
gyereklétére, megbízva. Csak hát a hidegben,
ott az állványon, meggémberedett, s meg-
ázott a lába. Visszatérő fájdalom. De már
kedvet kapott a falfestéshez, buzgalommal
segít a pingálóasszonyoknak, – mert ez idő-
jájt Móraalmáról már átköltözött a család
a Kalocsa közeli Miskére, ahol végleg gyö-
keret ereszt az átültetett palánta.

Hogyne, hiszen itt nevelkedett a gyer-
mekjátékok szabadterei színpadán, a faluvégi
mindenségben, ahol a javak a képzelet
szomja szerint osztatnak el, gyermekek kö-
zött. Itt dőlt el, egyszer s mindenkorra mű-
vészi sorsa, – életművének külső-belső ka-
raktere itt nyerte első körvonalait.

Már itt megtörtént benne mikrokozmosz-
szának nagyváltása, az ég, föld és víz
vonzáskörében, már itt ivódtak látásába a
természet világosan felajánlott alapformái,
a kerek és az egyenes meg ezek legrafinál-
tabbnak tűnő változatai is itt, a valóságban
szövődtek oly szabályos képi rendbe, ame-
lyet az emberi stilizálókészség olykor csak
lassan fedez fel, és tudatosít.

Múlik azon valami, hogy egy gyermek
szeme rátapad-e ezekre a formákra, hogy
beszédessé válnak-e számára, eltűnődik-e,
vagy csak átsiklik rajtuk, mint e világ meg-
annyi csodáján. Az emberiség legősibb mo-
tívumai között nem véletlenül bukkan fel
éppen a hálód. Egymástól mily távoli népek
éltek vele, egymás tudta nélkül, azonos ren-
deltetésű tárgyakat díszítve véle. A célszerű
szépségnek ez a varázsa gyakorta találko-
zott össze Tóth Menyhértben az eltanulható
képszerkesztési szabályokkal.

A közelítés az ő látáskultúrájához ilyen
őszi kínálat tárháza felé is vezet, aminthogy
képzeletének élménytára nagyrészt gyer-
mekkori tapasztalásaiban keresendő. Az
irány, amerre tehetsége utat keresett, már
meg volt jelölve, legalábbis őbenne magá-
ban. Azonban kérdés, hogy oly közvetlen
úton jutott volna-e a képzőművészet üstjé-
hez, amint történt, – ha egy brutális sors-
fordulat nem érleli tette a szándékát.

Említett lábfájása, még serdülőkorban,

A fellobbant gümőkór egyik szemét is meg-
támadta. Azt műtéttel megmentették. Ez a
rövidrefogott tényismertetés súlyos katak-
lizmát takar, hiszen a gyorsan pergő, erő-
szakos események éppen a pszichikailag
legérzékenyebb kamaszokban érték a fiút.
Ha nem lett volna oly erős fogódzkodása
a művészet talajában, – kiútja a rokkantságba
való beletörődés lehetett volna, valamely
kétkezi mesterség szerényebb ösvényén.
A művészi mondanivalóval és kifejezési for-
mával való telítődés azonban már ekkor túl-
mutatott a műipar keretein. Képességeit
latolva, s új helyzetét az életben: szülei bele-
egyeztek abba, hogy a Képzőművészeti Fő-
iskolán a felvételt megkísérelje. Ez sikerrel
megtörtént. Kétélű következménnyel. Mes-
tere Vaszary János lett, aki felismerte különös
tehetségét. Boldogító indulás.

De éppen ezt a felismerést a középszer-
– diáktársai nehánya – visszajára kívánta
fordítani: szemléletét, rajzait gúnyolni kezd-
ték, s ez áldatlan légkörből Tóth Menyhért
egyévi önkéntes hallgatásba menekült. Hogy
szavát se forgathassák. A leirt betűvel sem
járt jobban. „Ma nem mutatom” – írta cédu-
lára a tanársegédnek, mikor a növendékek-
nek szemlére kellett kiteríteniük munkáikat
egy iskolalátogatás alkalmából. Tanúbizony-
ság a cédula T. M.
gáról. Vaszary elé v
így felelt: „Lehet,
Mégváltó mondat.
édesapja Pestre, d
hazavigye. Két karj
Menyhért megköto
lehetett. Hogy a s
miként edzették me
mulatságos fejlőd
clown-i szerepkör
tényetek” – eredeti
tos, mélyvízi gond
megszelídülten kis
kollegái tolmácsolá
láról, mintegy tap
szó. Ez pedig így ál

Vaszary egy al-
elégedett korrigálás
nyét is kockáztatta.
nálja, amit csinál –
dolga lesz. Ezt nem
Tóth Menyhért pap-
lésbe fogott, – nem
nál nem lett volna
szet iránti, – hanem
kellett, mindkettőh
volt. A föld pedig v
nek. Nem kell pér
festékre, vászonra is

Hogy Tóth Meny-
dékként jószívvel tet
kája szépségét, – e
mi ne tekintsük a mű
velejárójának, hogy
munka közepette, a
sága óta tanúskodn
testi munkával fizet
a súlyos batyúval, s

dett felül rajta, – ez nem civil-tragédia,
nem az alkotói önmegváltás legbensősé-
sebb története. Arról szól, ahogyan az e-
ber, megcsúfoltatása után, felemeli a fe-
Arról, ahogyan megindul. Nem a lába hag-
el őt, hanem Tóth Menyhért hagyta el a
bát. Szárnya nőtt helyette.

Jellemekben szemléli már a világot, az e-
bert, s érdekes módon a dolgok formája
színe is jellemekbe rendeződik szemléle-
ben. Eredeti jelzői is abból származn
hogy lényei fesztelenül járnak át, ki és
képzeletének egyik síkjáról a másikra. A
csoda és a micsoda egyaránt I. osztályú ut
Humánunának mércéje mintha az len
hogy minő benső méltósággal viseltetik
egyik lény a másik helyzetének megítélés
ben. Ez a méltóság-mérce nem vala
absztrakt fogalom, hanem nagyon is para-
ti, történelmi fogantatású gondolkodás-
magatartásforma. Az adott esetben az o-
tályöntudathoz felerősítőleg társul az
kasztba – a művészetébe – lépés mozzan.

Itt jóreménységben indulhatott. Vas-
látta, hogy növendéke már csak az ana-
miai ismeretek biztonságában kockázt
meg a formajellemzés nyomatékossá
Főiskolai tanulmányirajzai – főleg termés

B. Supplis Mezőpálmány: Tóth Menyhért megváltása,
Művészet, 1976. március – 14. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért festő

*Tóth Menyhért: Apám, a kertész,
olaj, papír, 35×25 cm, 1955*

*Tóth Menyhért: Kaszával,
olaj, papír, 43×30,5 cm, 1954
(fotó Roboz)*

Tóth Menyhért

Művészeti 1996. 2.

Tóth Menyhért házának „nagyszobája”. Nyitott ablak, hideg, egymásra tolt bútorok, a nedves fal egy darabon ledobta magáról a tapasztást. Kőművest vár, hogy megcsináltassa. A kemence mellett, a földön, a faliszekrényben régi vásznak, régi rajzok tömege. Itt van egy pár a negyvenes évek fekete rajzaiból. Sötét, alig kivethető arcok. Feketével feketén. Visszamegyünk a kis műterembe. A festőállványon egy készülő kép. Fehéren izzik. Világít. Két szoba között pár lépéssel jártuk végig azt az utat, amelyet az 1974-es kecskeméti életmű-kiállítás látogatói termék hosszú során át tehettek meg, a fekete rajzoktól az utolsó kis teremig: a „fehér képek terméig”. Különös terem volt az az utolsó. Szinte fizikai ütést érzett a belépő, valami olyat, mintha sötét alagútból hirtelen kidobták volna egy vakító, hótól szikrázó tájba. Az ember önkéntelenül összehúzta a szemét, hogy elviselje az óriási fehér képek villogását. S lassan hozzájuk szokva, furcsa dolgot érezhetett. A fehér felületek elkezdtek lüktetni, vibrálni, formák lökődtek ki belőlük, hatalmas kerek testekké alakulva. S ezek a testek megmozdultak, éltek, foglyul ejtették a nézőt, húzták maguk közé – az idegekre, mélyen alvó ösztönökre hatott a bennük megfogalmazott titok. Tóth Menyhért titka.

„Hogy jutottam a mostani képeimhez? Ott kezdődtek ezek, amikor hazajöttem, hogy végre a csöndben beszéljek magammal. Ez a beszéd sok évig tartott. Kérdeztem: mit akarsz te adni a világnak? Mert adnod kell. Én azt érzem, hogy a művészet az ember segítője abban, hogy igazán *teljes* életet élhessen. A teljesség. Ez az én legnagyobb álmom. A teljesség ábrázolása. Elkezdtek a munkáimban megjelenni a kerek formák. Mert én a kerekdedségben valami teljességet érzek. Nem hangzik furcsán? Úgy érzem, az állat is akkor boldog, ha kerek... Vagy az ember is... A nagyanyám azt mondta egy szép lányra, vagy egy szép tehénkére: Ez bizony egészségszükség, mert olyan szép kövér!

nem elnyelő! Én végtelenül hiszek az emberben. Van egy nem látható valóság is, amit mindenki magában hordoz. Az érzélem valósága, az értelem valósága, az emberség valósága. S ezt a belső gazdagságot nem lehet másképp kifejezni, csak az összes színeink igénybevételével, ezeket áttüzesítve, átféherítve – valahogy ezt érzem. A közép-korban a kiváló embert: a szentet úgy ábrázolták, hogy glória volt a feje körül. Én rájöttem, hogy nem az emberen kívül van ez az értékes sugárközpont, hanem az emberből magából sugárzik. Nap-arca van minden embernek... Minden embert már fehéren izzónak érzek. És ha mondjuk nem is izzik még olyan fehéren, teljességgel, de izzani fog és magában hordozza ennek az izzásnak a képességét, ezért végtelenül szeretem és ezért izzítom át. Hát ide jutottam... Így lettek mindig fehérebbek a képeim s végül: fehér a fehérben... A fehér végtelen sokasága csap össze bennük, kékes, szürkés fehérek és pirosas és rózsaszínes fehérek – a hideg és a meleg – ennek végtelen nagy a skálája és egyre nehezebb ezt kifejezni, mert egyre nő bennem az igény, hogy még tüzeesebb legyen, még jobban izzon...”

Tóth Menyhért hetvenkét éves. Hetvenedik életében járt, amikor először kapott komolyabb összeget a képeiért. Néhány éve kapja csak – nem túl gyakran – a megértést, az elismerés jeleit.

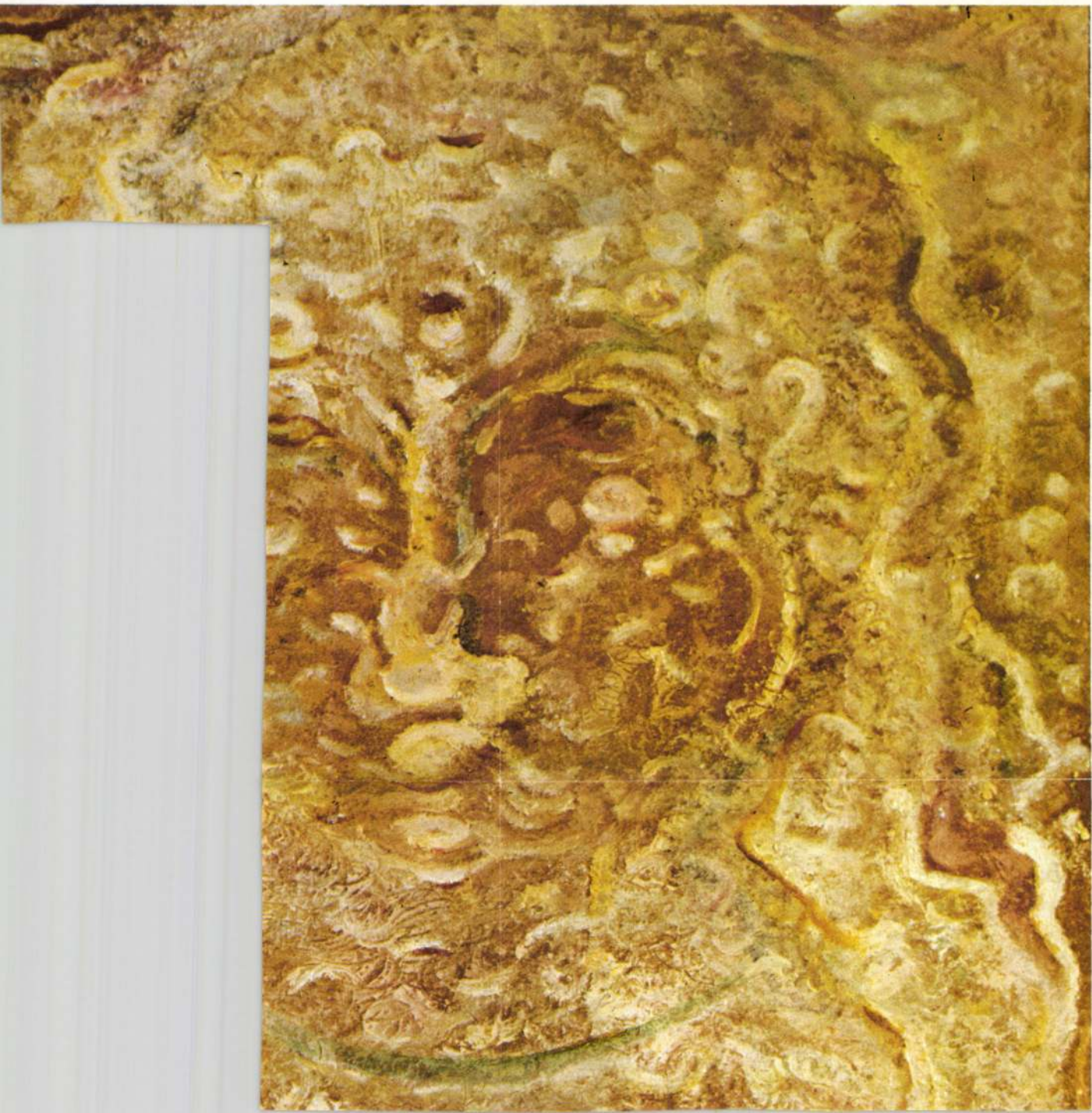
„Én valahogy mindig csak adni akartam. Az erre való hajlandóság nem függ a befogadás mértékétől. Mondjuk itt szétnézek a faluban... Hát ezek az én paraszt embertársaim mindig agyon voltak gyötörve munkával, és akkor én követeltem, hogy engem értsenek meg? Hát én ezt nem kívánhatom.

Tóth Menyhért

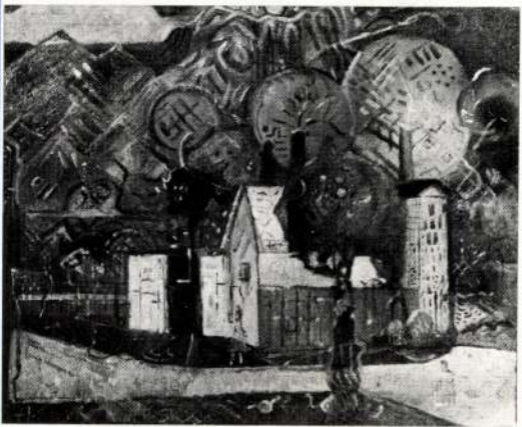
útképről, 1963.

Tóth Menyhért: Kovács,
olaj, vászon, 120×80 cm, 1963
(fotó Kiss B.)

Tóth Menyhért

19

Tóth Menyhért: Óregasszony,
olaj, papír, 70,5×49 cm, 1949 (fotó Roboz)

Tóth Menyhért: Kucsmás fej,
olaj, papír, 49×33,5 cm, 1958 k.,
a Kecskeméti Katona József Múzeum tulajdona
(fotó Kiss B.)

Tóth Menyhért: Házak,
olaj, vászon, 40,5×50,5 cm, 1940 (fotó Roboz)

Emlékezés a fő: Tóth Menyhért

A múltból inkább hangulatokat őrzök semmint szavakat, vagy eseményeket. Most, amikor Tóth Menyhért barátomat köszöntöm, meg kellene küzdenem emlékeimmel, mint Jákob az angyallal. Sikerül-e a szavak hatalmába keríteni a tűnő hangulatokat, nem tudom, de örvendenék, ha a 70 éves mester, az egykori főiskolai társ és barát megérezné írásomból, hogy mennyire szeretjük őt.

Akkor is úgy volt, mint most: a fiatalság megbecsülte, értékelte azokat, akik közüle tehetségükkel kiemelkedtek. Így a 20-as évek fordulóján valamennyien tudtuk, hogy

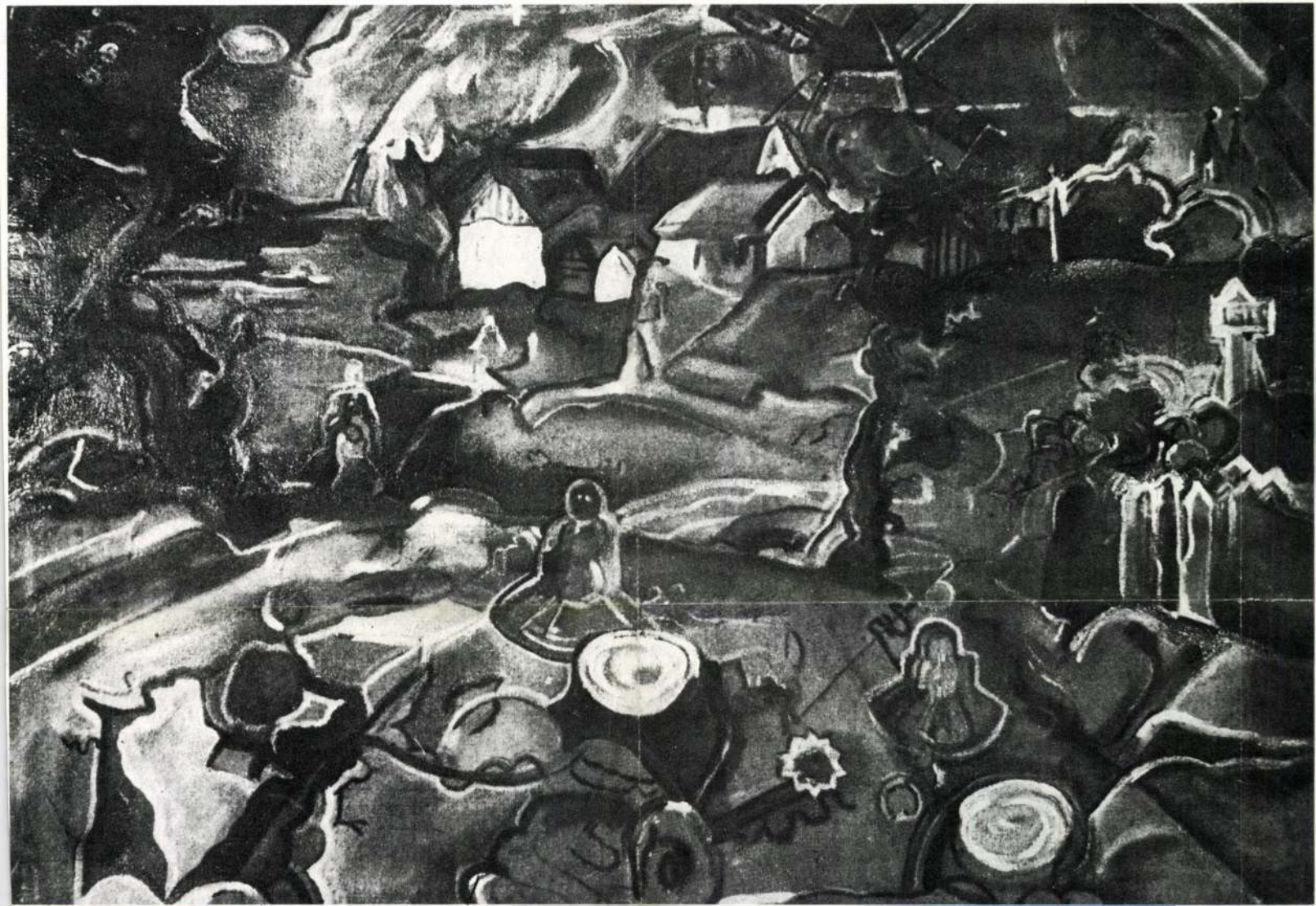

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért emlékeimben

Tóth Menyhért: Kalocsa vidéke.
olaj, vászon, 39×44 cm, 1939 k.
(fotó Kiss B.)

Művelő, 1946. 3.

tumú párja is érkezett „Gyümölcs piac” címen, de ez sem tudott a festészetről alkotott képzetünkbe maradéktalanul beilleszkedni.

A véletlenek különös összjátéka, hogy művésznünk apám közvetítésével éppen annak a mesternek Baján élő özvegyétől kapott egy szénrajzot ajándékba, akinek neve és emléke huszonöt év múlva centenáris díj formájában fémjelezte az időközben kiteljesedett és jelentőssé vált tóthmenyhérti életművet. A mester neve: Nagy István.

Rövidesen kikerültem a képzőművészet közvetlen hazai vonzásköréből, s több mint fél évtized telt el, amíg ismét találkozhattam Tóth Menyhért-művel az egyik leggazdagabb magángyűjteményben. Radnai Bélaéknál gyakran voltam vendégségben; csodáltam Bernáth-, Derkovits-, Egry-, Nagy István-, Szőnyi-képekben páratlanul gazdag kollekciónak, s egy alkalommal meglepetten bukkantam rá Tóth Menyhért egyik kis méretű remekére. Béla bácsi kérdésemre elmondta, hogy még 1940-ben, a művész budapesti kiállításáról vásárolta ezt a különleges zamatú képet. A rendkívüli minőségű műgyűjtő Tóth Menyhértől is vásárolt annak idején! Egy tapasztalni, tanulni vágyú ifjú számára nem adhattott semmi nagyobb lökést ítéletének alakulásához, mint Radnai Béla képválasztásának példája. Ez a mű teljes rokonságot mutatott a szülői házból ismert két képpel; ugyanaz a mesévé szublimált falusi táj, amin belül játékosan groteszk vonalritmus írja körül a belső formákat, a távolból előtűnő falusi templom tornyát, a középtérben elhelyezett magányos fát és a bandukoló emberalakot. Az eddig látott három mű alapján Tóth Menyhértről alkotott képzetemben egy tel-

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: Ifjúkori önarckép,
szénrajz, 90×63 cm, 1934–35

Tóth Menyhért: Modell („Rágott nő”),
szénrajz, 90×63 cm 1934–35

Tóth Menyhért: Szfinx,
ceruzarajz, 31×23 cm, 1935 k.

Művészet, 1946. 3.

Tóth Menyhért nyomában

Menjünk világgá Tóth Menyhérttel, ahogyan ő tette, vagy hetven esztendővel ezelőtt. Bízunk reá magunkat – így jobban, hívebben igazodunk el művészetének birodalmában, annak jelenteiben. Ne kíméljük magunkat élményeinek, látomásainak furcsaságaitól sem, halljuk meg képzeletének madarai között a kuvik hangját is, tudjunk borzongani – de kacagni is vele, szertelenül.

Egyszerű, mindennapos falusi gyermekkaland ez – ha ugyan a mindennapok kerékvágásába kanyarodunk vissza belőle. Ha nem történnek velünk oly furcsa élmények, amelyek úgy megváltoztatják a tekintetünket, hogy tágul tőlünk minden jótét lélek, kiváltképp a babonás. Erős képzeletű gyerekek járnak így. Ha megfakul ez a fogékony-ságuk: szabályos emberekké válnak. Ha nem: más lesz belőlük, – talán művész. Úgylehet, azon múlik a művésszé válás, hogy megsejti-e az a gyermek a képzelőerőben rejlő artisztikumot, a formálási lehetőségét, és annak eszközeit. Ki tudja-e majd

szóval, énekkel, rajzzal, színnel, tánccal fejezni a szinte kifejezhetetlent, a titkot. És ha képes lesz erre, megértik-e a többiek? Vagy legalább valaki.

A közlés igénye későbbi. Egyelőre sűrűsödnie kell a titkoknak, táplálni kell őket saját vérünkkel, mint a fiókákat, s majd csak akkor szárnyrabocsátani, ha bírhatják a próbát, ha kiveti őket a szűk fészek. Így lenne rendjén. De meglehet az is, hogy egy durva erő nem várja ki biztonságukat, hanem kilöki őket. Ekkor kezdődik a rettentő viadalom a lehullás ellen, s az ujjongás minden jottányi emelkedésnél.

Valahogyan így kezdődött a felszínén csendes történet, Tóth Menyhért vándorútja. Válságait ki sejthetné ma, ha a hetvenhárom évesen is húszévesnyi lobogását, csorbulatlan bizodalmaikat, kandi kérdéseit, bohókás megjegyzéseit, paraszti bölcsességét tekintjük. Ami a lényéből elháríthatatlan: az a derűttas komolyság, – ami a művészetéből: az a tehetség áradása. Jellemzé-

sére még három egyszerű szót is ki kell ejtenünk, mert bármennyire elkoptak is, a Tóth Menyhért-i benső rajzolata nem lehet igaz nélkülük: *tisztaság, őszinteség, emberség.*

Egyénisége és művészete úgyszólván meghatározza a műfajt is, amelyben szólni lehet róla, – s azt is, amelyben nem lehet. Kitűnő riportalany lehetne például a fedezetlen sorsú, világszerte kallódó őstehetségek, a pseudo-primitívek listáján, meghökkenítő kuriózum, reklámapparátussal európai szenzáció, a képzőművészeti lelemény utolsó mohikánja, – de mindez persze tilos vele kapcsolatban. Nem kósza véletlen, nem múlttalan s nem kiműveletlen alkotói fenomén tette őt azzá, ami, s amivé lesz a művészet történetében. Ámde a riporter mohósággal majdnem azonos hőfokon kell óvakodnunk – Tóth Menyhért esetleges félreértése miatt – életművének szaktudori besorolásától is.

A követendő műfaj – legalábbis e sorok írója így gondolja – a megalapozott szakmai

Tóth Menyhért festőművész kiállítása Vásárhelyen

Tóth Menyhért 1904. január 2-án született az akkori Szeged-Alsóközponton, szegény paraszti családból. Gyermekkorának nehéz munkája mellett legnagyobb öröme a rajz. Tehetségére tanítói figyelemmel fel. Súlyos nélkülözések között végzi el 1929-34. között előbb Vaszary, majd Réti és Kandó tanítványaként a Képzőművészeti Főiskolát. Ezután visszatér az időközben Miskére (Bács megye) letelepedett szüleihez és itt él a mai napig is. Első önálló kiállítása: Budapest, 1941.

Aki csak egyetlen perc-re néz körül Tóth Menyhért kiállításán, azt érzi, hogy másfajta, különös vészetben, hogy egy-egy művész a maga teljesen szokatlan, minden addigitól, és mindenki mástól eltérő,

Foto: Koffán Károly
Tóth Menyhért: Kaktusz

képzeltvilágba lépett, másfélébe mint az, amelyben önmaga él, másba, mint amilyenhez hozzászólt a szemé, a látása és a gondolkodása. A meglepetés első érzése után kerül csak sor arra, hogy megfigyeljük magunkon, mi az, ami merőben szokatlan ezekben a képekben. Feltűnik, hogy nemcsak az arcok, a figurák mozdulata látomásszerű, hanem a tér, a levegő, a fák, a hegyek is kavarnak az alakok körül, — él és lélegzik minden, méghozzá egyszerre lélegzik, — nincsen egyetlen centiméternyi hely azokon, amely mozdulatlan lenne, kihullana a kép egészéből, vagyis kiagyaltan csöppent volna bele a kép hangulatába. És ahogy főkéletesen egybeáll, egybehangzik az egyes képek hangulata, úgy állanak egybe az összes képei egyetlen egészé: Tóth Menyhért világvá. Néhány ilyen »eset előfordult már az egyetemes mű-

egyéni festői világával jelentkezett, — ...és az ilyen jelentkezés mindig meghökentette a művész korának közönségét. Idő kellett ahhoz, míg befogadta őket az emberek szíve és szeme, — majd később a művészettörténet. — Ez azonban csak akkor történik meg, ha egy mesterségében is kiváló művész, azaz jó festő az, aki olyan szuggesztíven, elevenen és ellenállhatatlanul sugározza a legbensőbb élményeit, hogy azokról soha, — se most, se évtizedek, se századok múlva se hullasson le a hazugság álarca.

A maradandóság má-sik feltétele az, hogy amit a művek kifejeznek: emberséges, humánus érzésvilágról és erkölcsről tanúskodják, — hiszen ha ez nincsen meg bennük, hogyan szólhatnának változó korok és különböző társadalmak, embereihez?: üzenetet kell, hogy hordjanak magukban e művek a későbbi korok számára is: az egykori mester heves szívdobogásáról.

Tóth Menyhért festészetének — úgy érezzük — megvan ez a nagyszerű tulajdonsága, és azon belül még egy különös vonzereje: képzeletének valamely féltve és szeretettel megőrzött gyermekiessége.

Úgy vélem, Hódmező-vásárhely országunknak az a pontja, ahol leginkább lehet szokatlan művészethez megértést és hitet kérni, — s talán nem is kell több hitet kérni ezekhez a képekhez (de kevesebbet sem) — mint a saját, különös álminkhoz, olyanokhoz, amelyekben mi mindannyian kissé költővé válunk, mert rá merjük bízni magunkat képzeletünk szárnyaira. Mert a valódi művészet valahol határos az álmokkal, azoknak boldogító ígézetével.

DR. MEÁK SÁRI

Új utakon a vásárhelyi népművelés

További feladat az eszmei színvonal emelése társadalmasításának kiszélesítése

Csütörtökön délelőtt az ez évi ismeretterjesztő és kulturális munka tapasztalatairól tárgyalt a vásárhelyi városi tanács végrehajtó bizottsága. Különösen élénk vitát váltott ki a felnőttoktatás különböző problémája, valamint az ismeretterjesztés új formáinak a kialakítása.

Az ülésen megállapították, hogy az általános iskola tananyaga a felnőttoktatásban nem igazodik eléggé az élethez. Így tehát nem vált vonzóvá a dolgozók körében. Részben ennek is tudható be, hogy az elmúlt oktatási évvel szemben ebben az oktatási évben kevesebb volt a felnőttoktatásban résztvevők száma az általános iskolákban, s a lemorzsolódás is változatlan. A lemorzsolódással kapcsolatban viszont azt is megjegyezték a felszólalók, hogy a pedagógusok egy része nem tart megfelelő kapcsolatot az üzemekkel, vállalatokkal, s így

a felnőttoktatásban résztvevő dolgozókat a munkahelyük sem kéri számon, ha abbahagyják a tanulmányukat, illetve, ha hanyagolják a tanulást.

Nagy nehézséget okoz a mezőgazdasági szakmunkásképzésben, hogy a szakmunkásképző tanfolyam elvégzéséhez alacsony az általános iskolai követelmény. Ezek a tanfolyamok ugyanis nincsenek VIII. osztályos iskolai végzettséghez kötve. Az alacsony általános műveltség viszont nem elegendő a mezőgazdasági szakmunkásképző tanfolyamok igen komoly követelményeihez. Meg kellene oldani rugalmasan annak az oktatási formának a bevezetését, miszerint a VII., VIII. általános iskolai osztály végzésével egyidőben mezőgazdasági szakképzést is kaphatnának a felnőtt dolgozók. Természetesen ehhez szükséges a tananyag megreformálása.

Az ismeretterjesztő előadások közül legnépszerűbbek az akadémia jelleggel szervezett előadások. A munkásakadémia keretén belül megvan annak a feltétele, hogy a dolgozók igényeinek, illetve szükségleteinek felmérése alapján a szakmai műveltséget adó előadások mellett képzőművészeti és irodalmi jellegű előadásokat is beiktassanak. Egyébként is jövője van a szakosított munkásakadémiának. Bár hangsúlyozták, hogy ezek

a munkásakadémiák nem helyettesíthetik a szakmunkásképzést.

Külön foglalkozott ezután az ülés a kerületi és tanyai ismeretterjesztéssel. Megállapították, hogy a sokoldalú szemléltetés: mozgó film, magnetofon, diafilm, szemelvények felolvasása igen népszerű a dolgozók között, s növeli a látogatottságot. Az ismeretterjesztés színvonalát nagymértékben fejlesztette a Megyei Könyvtár, valamint a Beihlen Gábor Gimnázium. Ezen intézmények dolgozói egyre fokozottabb mértékben kapcsolódnak be a tanyai ismeretterjesztő előadások megtartásába.

Ugrásszerűen növekedett a városi és kerületi rendezvények látogatottsága is. A Petőfi Művelődési Házban a Nők Akadémiája egy-egy előadását 250—300 dolgozó hallgatja. A kerületekben tartott ismeretterjesztő előadásokon a múlt évi 25—30 fős hallgatósággal szemben ez évben 120—130-an is megjelentek egy-egy rendezvényen. Még látogatottabbak a műsoros estek.

Különösen a nőtanács, a Hazafias Népfront és a Vörös kereszt mozgósít igen

eredményesen ezekre a rendezvényekre.

A városi KISZ-bizottság, illetve az üzemi, kerületi KISZ-szervezetek kulturális nevelő munkájáról is szóltak az ülés résztvevői. Elmondották többek között, hogy az Ifjúsági Házban szervezett ifjúsági akadémia előadássorozat, a fiatalasszonyok, lányok iskolájának előadásai stb. igen látogatottak. Az viszont már hiba, hogy a hallgatók mintegy fele középiskolás. Nem található meg ezeken a rendezvényeken a kerületek, üzemek fiataljai, a KISZ-tagság arányának megfelelően. Ez a jelenség egyébként a kerületekben is érezteti hatását. Kivétel ez alól a II., illetve V. kerület, ahol a fiatalok részéről is eleven, mozgó-könyv kulturális élet tapasztalható.

Számtalan javaslat hangzott el a klubélet kiszélesítése érdekében. Megállapították ugyanis, hogy Vásárhelyen igen vérszegény a klubélet. Holott a tudatfejlesztés, az izlésformálás szinte elképzelhetetlen, ha a szórakozás tartalmatlan, ha a szabad idő kitöltése nem kultúrált. Tartalmas szórakozást kisebb közösségekben, szakörökben, klubszerű összejöveteleken céltudatosabban lehet elérni. Sajnos a klubélet kiszélesítésében komoly nehézséget jelent a helyiséghiány. Ezzel kapcsolatban olyan javaslat hangzott el, hogy

vizsgálják felül a város különböző kulturális klubhelyiségét, s a különböző szakszervezetek vezetőivel, kultúrfelelőseivel közösen igyekezzenek megoldani a programszerű klubélet elterjesztését, kiszélesítését.

Az izlésformálás, a szép iránti érzék kifejlesztése érdekében igen jelentős munkát végez a Petőfi Művelődési Ház, a Tornyai János Múzeum, valamint az Állami Zeneiskola. Pozitív jelenség ebben a munkában, hogy mind szorosabb kapcsolatot tartanak a szocialista brigádokkal. Megoldódik az a város kulturális életében évek óta fennálló probléma is, hogy helyi jellegű kulturális folyóiratot indítsanak. A Vásárhelyi Szemle előkészítése abban a stádiumban

Nem valók nők olyan komoly üzembe, mint a vásárhelyi mezőgazdasági gépjavító. Ugyan mit kezdenének velük, s mit kezdenének ők a gépek mellett? Ez volt a véleménye egészen a tavalyi évig a városi bizottság vezetője.

3 Tóth Menyhért: Alföldi álom,
olaj, vászon, 79x100 cm, 1973,
a Katona József Múzeum tulajdona

Alföldi álom, 1973
dec. 30-án

Tóth Menyhért: Alföldi álom

A kép atmoszférája és történése a vihar közeli kitörésének az érzetét kelti. Az „ellen-tétes erők összecsapásának” látszólagos egyensúlyában a mérleg nyelve mégis a dinamizmus, a drámai kiteljesedés irányába billen. A lovak mozgásában vannak, a csikósok a karikás ostor durrogtatásával terelik őket. A pusztai csendet tehát ostor-pattogás töri meg. A ménest jelképesen csupán néhány ló jelzi, melyeket őrzőik vissza akarnak terelni a többithez. A gulya viselkedése sem olyan „szobornyugalmú”, mint ahogy azt már többen leírták. Az állatok alaptermészetükön fogva nyugodtak ugyan, de némelyikükön észre lehet venni valami belső remegést és riadt figyelmet. Az ostor patogásának hangjára kapják fel a fejüket, vagy a vihar előérzete ul ki tekintetükben? Csontváry az említett fényképeshez küldött levelet így fejezte be: „Ha igen tisztelt úram szükségessnek találja azt, hogy felvételei

jellemző lovakat. S amíg évekkkel ezelőtt Tóth Menyhért egyetlen állatszobor formahullámzására redukálta egy teljes földrészt, Afrika karakterének kifejezését, most az utóbbi években az Alföld szimbólumaként mintázott szobrot, egy formai sallangoktól mentes pulikultúrát, mely lényegi kifejezője kíván lenni ennek a tájnak. Nála a természet szubsztanciáisan azonos az állatokkal és az emberekkel. A táj nem önálló motívumként s nem önálló műfajként jelenik meg, hanem a dolgok és jelenségek teljesebb, organikusabb egységében. A természet és az élőlények feltelezik egymást, a művészs egynek ábrázolja az embert, állatot és a növényzetet. Képzőművészeti megteremtí az emberi arcot öltő fákat, az állat-embereket, valamint az emberi tulajdonságokkal felruházott állatokat. Nála a természet törvénye szerint minden rész egységes egészzé szerveződik. Alkotásait nézve a valóság és a látomás közötti mélységek igazságot vezet bennünket a vizuális titkok megjelzésében.

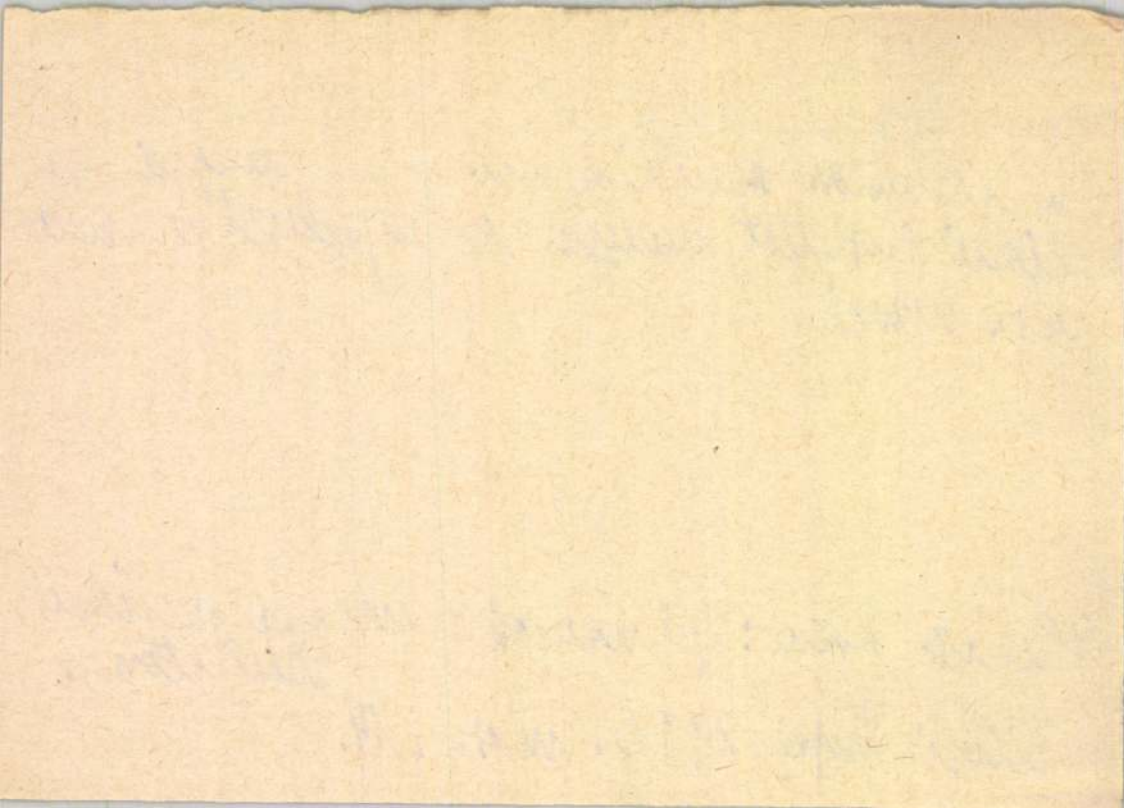
Amíg a hagyományos felfogással alkotó „alföldi mesterek” szemleletükben alapvetően röghöz kötöttek, ők – a példaként felhozott Mednyánszky László, Csontváry Koszka Tivadar, Nagy István és Tóth Menyhért – a valóságtól a látomások útján a mitológia szimbólumteremtő erejéig is eljutnak.

BÁNSZKY PÁL

Táth Lászlóval festőművészművész

beszélgetés a magyar grafikai történelemről, melyet a művészeti múzeum, X.

Galamb Ferenc: újdonságok a magyar grafikai történelemben,
Tetősi Nóra, 1976. márc. 14.

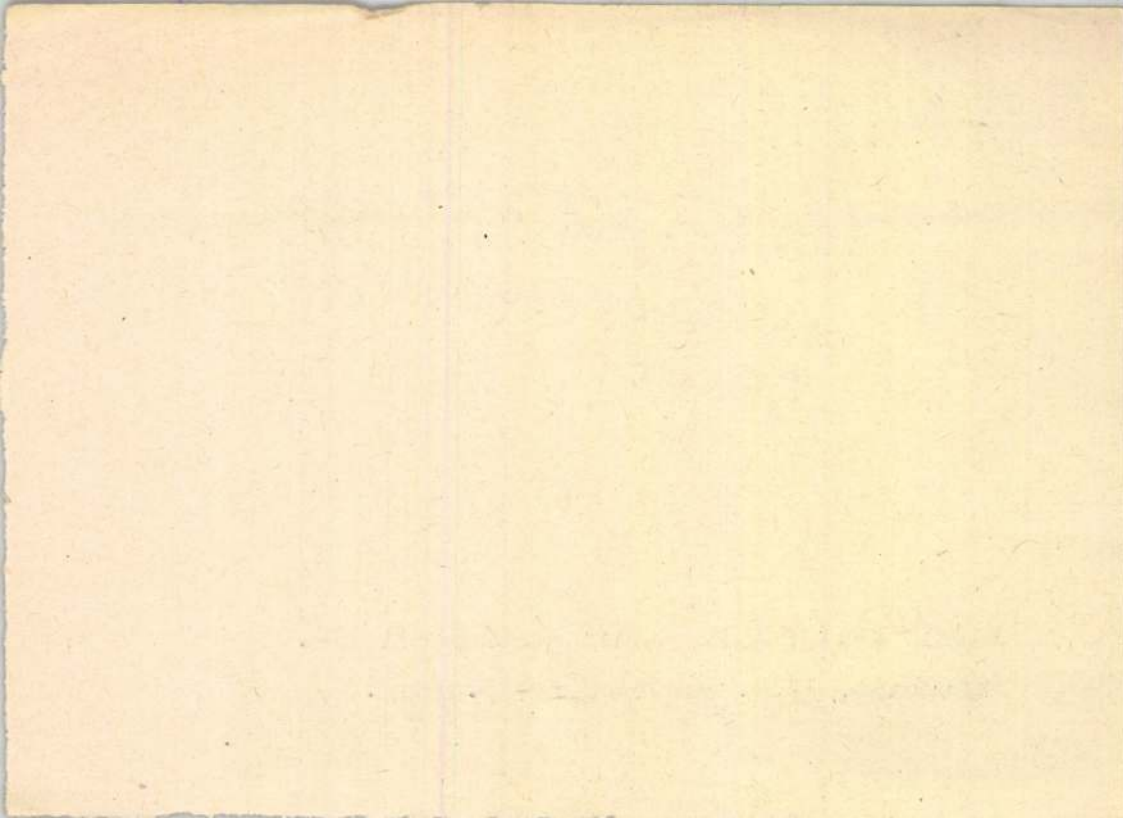

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért ifjúkorában
is a látomásokról megírta -
látja volt.

László Gyula: Aki a követ életre keltette.

Művészet, 1976. szeptember - 5. oldal.

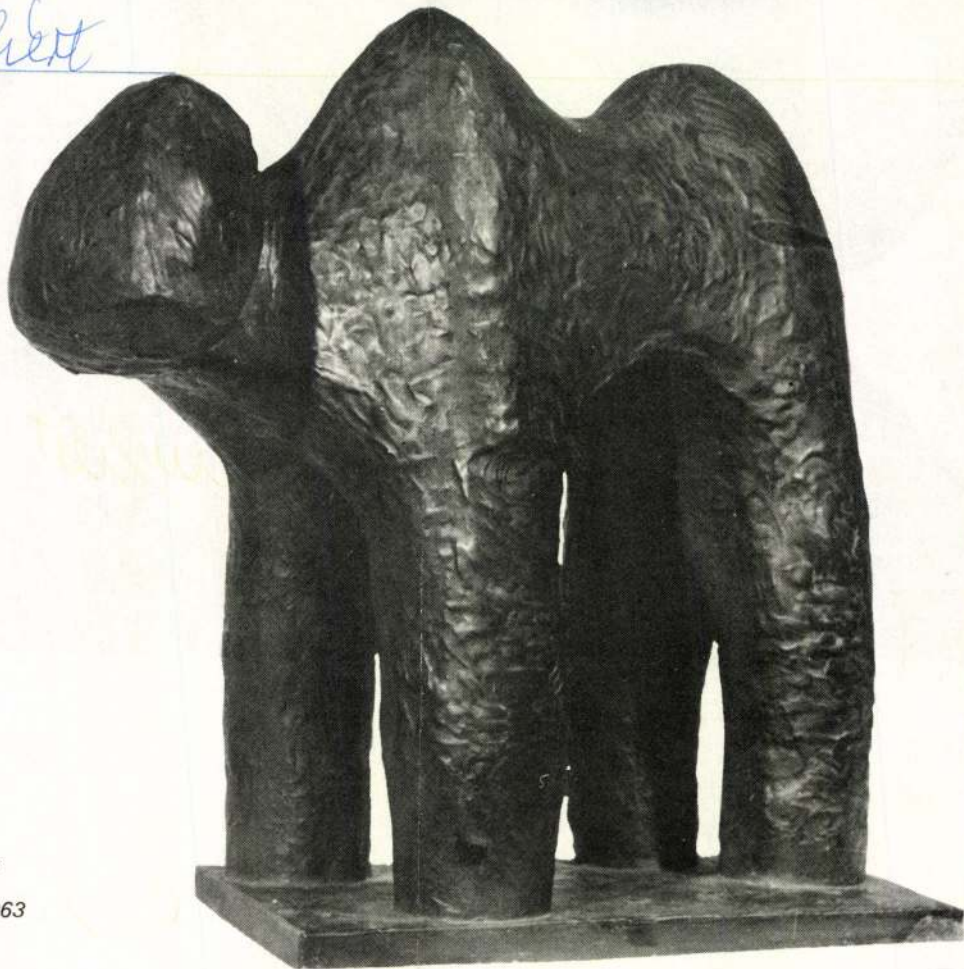

5

Tóth Menyhért

6

Tóth Menyhért: Afrika,
festett gipsz,
magassága: 63 cm, 1963
(fotó Kiss B.)

Művészet, 1946. 3.

Tóth Mányi István: „A jó király”

Újváros, 1946. 3. ady. szám: 40.5 x 50 cm. 1942-43.

72

mint tőle, amikor elmagarázta, mint kell a lisztet kevéske vízzel, két tenyér közt laposra döngölni, – „só nélkül, mert a vízben van annyi, amennyi szükséges a szerkezetnek”, majd a kemencén lepénnyé sütni.

Vékonydongájú, de azért izmos legénykének indult mégis Tóth Menyhért, családi, dolgos, csendes légkörből. Ma is élő nővére, Mariska a szeretetreméltóságról ad fogalmat, amely Menyhértet körülvette. Az a fajta kendős, mosolygós parasztasszony ő, aki öregségére is megőrizte menyecskebáját, sima bőrű, kerek fejű, kenyérillatú. Szülei nagyjából áttekinthették e lány jövődő sorsát. Hanem Menyhért... Nagy, busafejű, eredeti, okos. Versel is, meg szép kerek beszédű. Eleven, mint a tűz, mégis szelíd. Álmodozik, abból kerekít mesét. Úgyes lehet a festésben is, ha megengedték, hogy a közeli kistemplom falára fessen, angyalkákat, Szűz Máriát, felhőt, – habár nem ő volt ezzel, gyereklétére, megbizva. Csak hát a hidegben, ott az állványon, meggémberedett, s megfázott a lába. Visszatérő fájdalom. De már kedvet kapott a falfestéshez, buzgalommal segít a pingálóasszonyoknak, – mert ez idő tájt Móraalmáról már átköltözött a család a Kalocsa közeli Miskére, ahol végleg gyökeret ereszt az átültetett palánta.

Hogyne, hiszen itt nevelkedett a gyermekjátékok szabadteri színpadán, a faluvégi mindenségben, ahol a javak a képzelet szomszár szerint osztatnak el, gyermekek között. Itt dőlt el, egyszer s mindenkorra művészi sorsa, – életművének külső-belső karaktere itt nyerte első körvonalait.

Már itt megtörtént benne mikrokozmoszának nagyváltása, az ég, föld és víz vonzaskörében, már itt ivódtak látásába a természet világosan felajánlott alapformái, a kerek és az egyenes meg ezek legrafináltabbnak tűnő változatai is itt, a valóságban szövődtek oly szabályos képi rendbe, amelyet az emberi stilizálókészség olykor csak lassan fedez fel, és tudatosít.

Múlik azon valami, hogy egy gyermek szemé rátapad-e ezekre a formákra, hogy beszédessé válnak-e számára, eltűnődik-e, vagy csak átsiklik rajtuk, mint e világ megannyi csodáján. Az emberiség legősibb motívumai között nem véletlenül bukkan fel éppen a hálódé. Egymástól mily távoli népek éltek vele, egymás tudta nélkül, azonos rendeltetésű tárgyakat díszítve véle. A célszerű szépségnek ez a varázsa gyakorta találkozott össze Tóth Menyhértben az eltanulható képszerkesztési szabályokkal.

A közelítés az ő látáskultúrájához ilyen ősi kínálat tárháza felé is vezet, aminthogy képzeletének élménytára nagyrészt gyermekkori csodálkozásában keresendő. Az irány, amerre tehetsége utat keresett, már meg volt jelölve, legalábbis őbenne magában. Azonban kérdés, hogy oly közvetlen úton jutott volna-e a képzőművészet üstjéhez, amint történt, – ha egy brutális sorsfordulat nem érleli tette a szándékát.

Említett lábfejése, még serdülőkorban, krónikussá vált, a lábát amputálni kellett.

A fellobbant gümőkór egyik szemét is megtámadta. Azt műtéttel megmentették. Ez a rövidrefogott tényismertetés súlyos katalizmát takar, hiszen a gyorsan pergő, erőszakos események éppen a pszichikailag legérzékenyebb kamaszokban érték a fiút. Ha nem lett volna oly erős fogódzkodása a művészet talajában, – kiútja a rokkantságba való beletörődés lehetett volna, valamely kétkézi mesterség szerényebb ösvényén. A művészi mondanivalóval és kifejezési formával való telítődés azonban már ekkor túlmutatott a műipar keretein. Képességeit latolva, s új helyzetét az életben: szülei beleegyeztek abba, hogy a Képzőművészeti Főiskolán a felvételt megkísérelje. Ez sikerrel megtörtént. Kétélű következménnyel. Mestere Vaszary János lett, aki felismerte különös tehetségét. Boldogító indulás.

De éppen ezt a felismerést a középszer – diáktársai nehánya – visszajára kívánta fordítani: szemléletét, rajzait gúnyolni kezdték, s ez áldatlan légkörből Tóth Menyhért egyévi önkéntes hallgatásba menekült. Hogy szavát se forgathassák. A leírt betűvel sem járt jobban. „Ma nem mutatom” – írta cédulára a tanársegédnek, mikor a növendékeknek szemlére kellett kiteríteniük munkáikat egy iskolalátogatás alkalmából. Tanúbizonyosság a cédula T. M. diák renitens hibbantágáról. Vaszary elé vitetvén e célból, a mester így felelt: „Lehet, hogy neki van igaza...” Megváltó mondat. Most már jöhetett érte édesapja Pestre, diáktársai hívására, hogy hazavigye. Két karját az ajtófélfának feszítve, Menyhért megkötötte magát, hurcolni se lehetett. Hogy a sorozatos diákatrocitások miként edzették meg őt a jövőre: nem éppen mulatságos fejlődéstörténet. És gyakran clown-i szerepkörrel járt. A „Menyus-történetek” – eredetijükben magvas, fordulatos, mélyvízi gondolatok – karikírozva, de megszelídülten kísérték pályáját későbbi kollegái tolmácsolásában. Élete másik oldaláról, mintegy tapintatból, nemigen esett szó. Ez pedig így állott:

Vaszary egy alkalommal, Menyhérttel elégedett korrigálása közben, azt a véleményét is kockáztatta: ha továbbra is azt csinálja, amit csinál – ám jól van, de nehéz dolga lesz. Ezt nem volt nehéz belátni. Tehát Tóth Menyhért paprika- és majoránnatermésbe fogott, – nem mintha rurális hajlamainál nem lett volna erősebb benne a művészet iránti, – hanem mert enni kellett, festeni kellett, mindkettőhöz pénz kell, ami nem volt. A föld pedig visszaadja amit belétesznek. Nem kell pénzért vásárolni ételt, és festékre, vászonra is hagy.

Hogy Tóth Menyhért ezt, földműves ivadékként jószívvel tette, hogy élvezte is munkája szépségét, – ez rendjén van. De azért mi ne tekintsük a művészpálya kedvező népi velejárójának, hogy olyan szintű alkotói munka közepette, aminőről művei kora ifjúsága óta tanúskodnak, nehéz, mindennapos testi munkával fizetett adót. S hogy hátán a súlyos batyuval, sérülten vette az iramot, sőt művészetében is győzedelmesen kereke-

dett felül rajta, – ez nem civil-tragédia, hanem az alkotói önmegváltás legbensőségebb története. Arról szól, ahogyan az ember, megcsúfoltatása után, felemeli a fejét. Arról, ahogyan megindul. Nem a lába hagyta el őt, hanem Tóth Menyhért hagyta el a lábát. Szárnya nőtt helyette.

Jellemekben szemléli már a világot, az embert, s érdekes módon a dolgok formája és színe is jellemekbe rendeződik szemléletében. Eredeti jelzői is abból származnak, hogy lényei fesztelenül járnak át, ki és be, képzeletének egyik síkjáról a másikra. A kicsoda és a micsoda egyaránt I. osztályú utas. Humánának mércéje mintha az lenne, hogy minő benső méltósággal viseltetik az egyik lény a másik helyzetének megítélésében. Ez a méltóság-mérce nem valami absztrakt fogalom, hanem nagyon is paraszti, történelmi fogantatású gondolkodás- és magatartásforma. Az adott esetben az osztályöntudathoz felerősítőleg társul az új kasztba – a művészetébe – lépés mozzanata.

Itt jóreménységben indulhatott. Vaszary látta, hogy növendéke már csak az anatómiai ismeretek biztonságában kockáztatta meg a formajellemzés nyomatékoságát. Főiskolai tanulmányrajzai – főleg természetnagyságon felüli fejei – olyan vénára vallanak, mely már eleve túllépett a naturaliztikusan hú „modell-ábrázoláson”, s egyből rátér a helyesen értelmezett és alkalmazott szerkesztési elvekre, ez esetben a kubisztikus sikerzékülésre is. A formák bensejéből idézi felszínre a geometrikus felosztottságukat, nem a felületet szegletesíti.

Ez a kubizáló rajzi kiejtés azonban fejlődésének csak egyik ágát érzékelteti, – mindezenre azt, amelynek masszív, erőteljes szerkezetessége nélkül a jóval későbbi festői komponálása, annak dinamikája kevésbé lenne meggyőző. Mert emez gomolygásban, gördülékenységében is magában hordozza az ecset egykori keményebb billentését. Itt hangsúlyozzuk, hogy a stilizálás feltétlenül igénye már e rajzokban is jelentkezik, – annak kiművelése a további évek teendője.

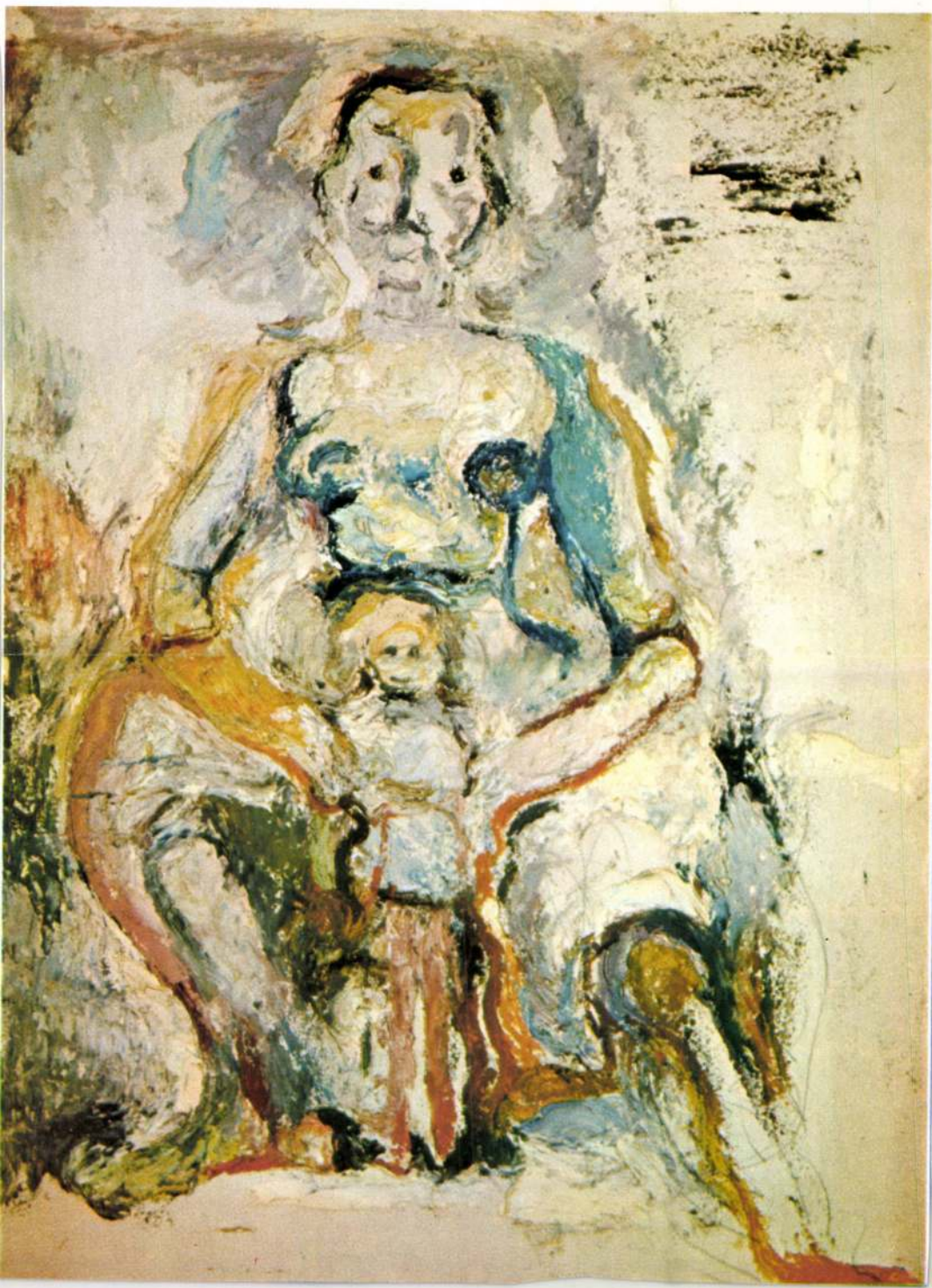
A stilizálás eleinte az expresszió javára dönt, a szigorúan vett anatómiai szabotosság ellenében. Érzelmet, lélekrajtot szolgál. Persze a téma maga is félszeregre fogja a rajzoló, *fiatalkori, állóalakos, ruhátlan térdképén. Ónarckép: profán ecce homo.* – „Mit kezdesz velem Te nagy, szent Mesterség? Lám egyik szemem még felfüggesztve, éjszaka is nyitva... (Egy ideig csak ily helyzetben lehetett látását megmenteni, s ez tekinteteket kölcsönzött neki.) De én nem ez vagyok, hanem az a másik, aki befelé, belülről hallgat.” A kyklops-koponya súlyát sanyli a fiatal test, törött ág. Valamiképp felrémlik emlékezetünkben Ferenczy Károly festménye: Józsefet eladják testvérei.

E réven is érzékenyvé vált a rajzolandó „témák”, a mindenkori modell sorsa iránt. Ezek egyike, *fekvő nő félakt*, fejét felrántja, előrenyújtja, dühödt arccal, szitok dől belőle. Horpadt homlok, kusza haj, satnya mellét is

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: „Éheztek” (anya gyermekével)
olaj, papír, 69,5×49,5 cm, 1954–55
(fotó Roboz)

Művészet, 1996. 3. sz. ill.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: Pihenés,
festett gipsz, magassága: 47 cm, 1961
(fotó Kiss B.)

Tóth Menyhért: Gyermektavas,
olaj, vászon, 39×48 cm, 1935–37 k.
(fotó Roboz) – 11. oldalon

alk. éret. 1946. 3.

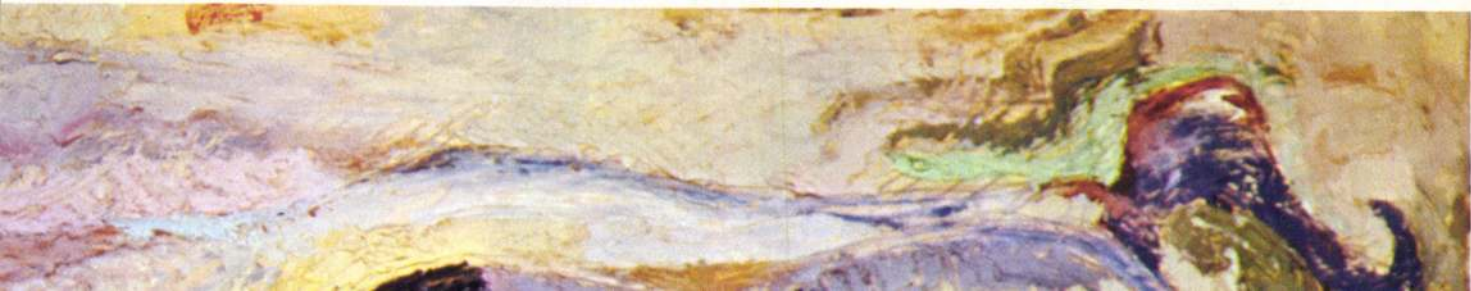
erek közül számosan. „Látom – egyik szomszédja –, a majoránát örökít megkapálad úgy, mint én,óban, de amikor én este pihenek, Témait ekkor a munkás hétköz-neríti, abból a világból, amit jól nek a korszaknak reprezentáns a Kecsenyáj. Kevés pasztell képe yik legszebb. Olvasó gyermek és tok bensőséges kapcsolatának képi megfogalmazása.

képe a munka és az élet dicséretét első korszakára jellemző messia-realisztikus alkotómódszer váltja tászedők, Szemnézők, Halászok, k, Jéghordás, Cséplésnél, Papri- stb.). Az 50-es évek elején nála tő némi megtorpanás, de az ő sohasem szürkül sematikus fotó- ssá – mint sok kortársáé. Színei gúráinak megformálásánál nem

a portrészerezőség, inkább a típusalkotás szándéka vezérli. Ennek az expresszív-realista korszakának erőteljes képviselője az 50-es évek második felében induló kitűnő fejsorozata, amely egyúttal újabb, érett stílusának előkészítője is.

A művészi pálya induló korszakai (1935–1959) bármennyire meggyőzőek, Tóth Menyhért igazán jelentékeny, szuverén alkotóvá az 50-es évek végétől vált. E mostani periódusában is vállalja a politikumot, a szó legnemesebb értelmében vett elkötelezettséget, művészete továbbra is hordoz etikai tartalmakat, de az eszmék végül is maradéktalanul vizuális minőségekké válnak. Teljesíti a Fülep Lajos által megfogalmazott követelményt, mely szerint: „a »világnézet«, mint minden »tartalmi anyag« csak olyan mértékben fordulhat elő, amilyen mértékben »formává«, azaz művészetté vált.” Vásznaírók már teljesen eltűnnek az életkép-

szerű részletek, elhagy minden feleslegeset. Továbbra is a valóság elsődleges élményéből indul ki, de ekkorra jelképivé, szimbolikusá teljesebbé ki művészete, s fokozatosan lemond a perspektíva alkalmazásáról. Szobrászkodó hajlama is új lendületet kap. Mint József Attila egy-egy jelzővel világrészeket, „Lágy Ázsiát, borzolt Afrikát”, Tóth Menyhért egyetlen „mediterrán állat” mozdulatlanságában bennefeszülő mozdulatával, a forma tagolásával és hullámozásával Afrika karakterét maradéktalanul ki tudja fejezni. Egy-egy jelenségből, motívumból kiindulva a falu ősi és mai szokásait, egész világot képes megidézni. Számos műve közül jó példa erre a Május 1. című festmény. A képen minden mozgásban van. A kompozíció íve fölfelé tart, a kocsi szinte súlytalanul repül. Május van, majális, tavasz, fiatalság, megifjodott világ. Időben és térben összetartozó fogalmak. Ünnepek. Felszabadult öröm.

Goth Manuscript

" Opaine la hertez "

Manuscript Galinella: Felix's Manuscript,
Manuscript, 1976. Manuscript — 3. oldal,

Tóth Mennyhai

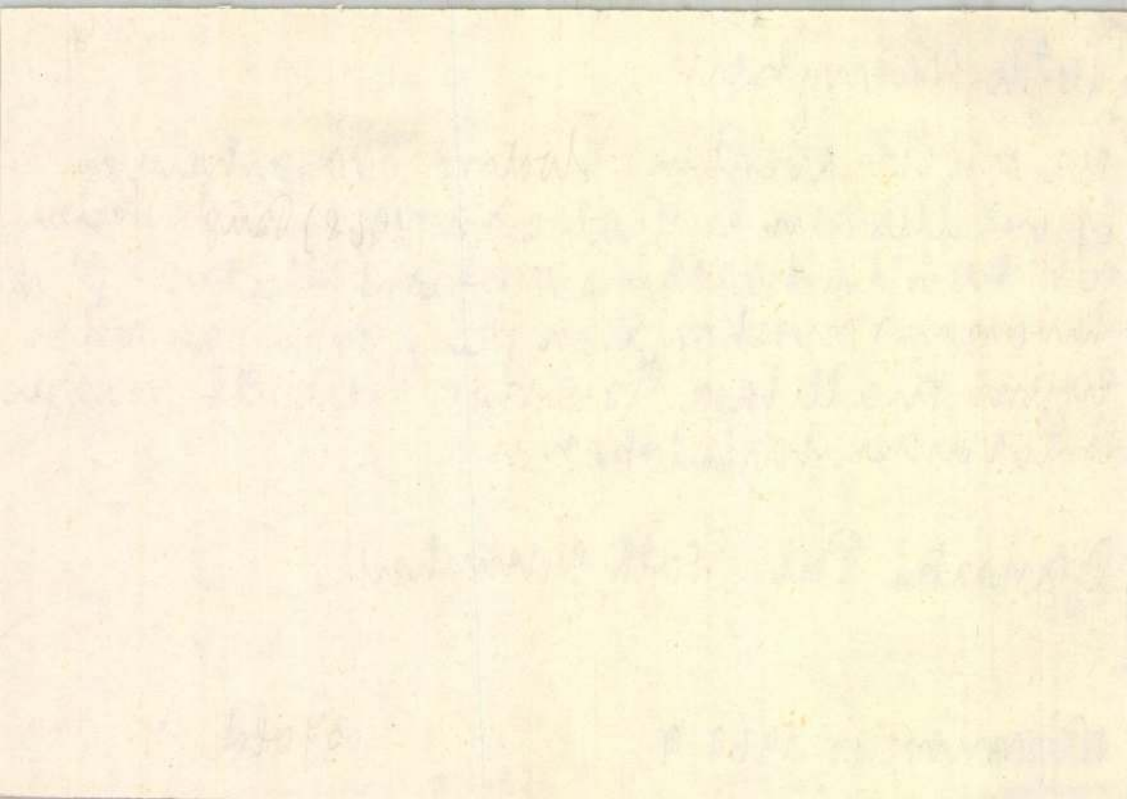
4

As utolbi jöveken Hochmesővársárhelyen
(1964) listán és Gyálcsán (1968) Búcsófesten
a H. kerületi Haragyas népfőnt klubban (1969
havasán) most magyar pedig Tokajban volt
egyéni kiállítás. Többször szerepelt meggyei
és fővárosi kiállításokon is.

Gyánisáki Pál: Tóth Mennyhai

Népművelés 1969/9

37 old.

Poth Menyhért

Fest és mintás afrikai művészet, keret, melyek nemcsak a vizuális összeállítás adja a "borzolt" Afrikának. A művészet, amelyek képzésükkel nem kötik meg, hanem újra teremtetek. Összeállítások. Humanistaként szereti az embert és felhív az anti-humanizmusból. "Tavassz" p. képe a nyugalom és a rejtett feszültség, a színtelen és az élénk jelképe egyaránt. Művészi világa egyenlő, elődöktől, mesterektől nem köthető. Alkotásai egyike a filizsörökvesztés nem porolhatóak egyértelműen. Művészetek nem maiv mint ahogy egyesek kijelölték helyet a művész történelemben.

Szászki Pál: Poth Menyhért

Kezsművelés 1969/9

37 old.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

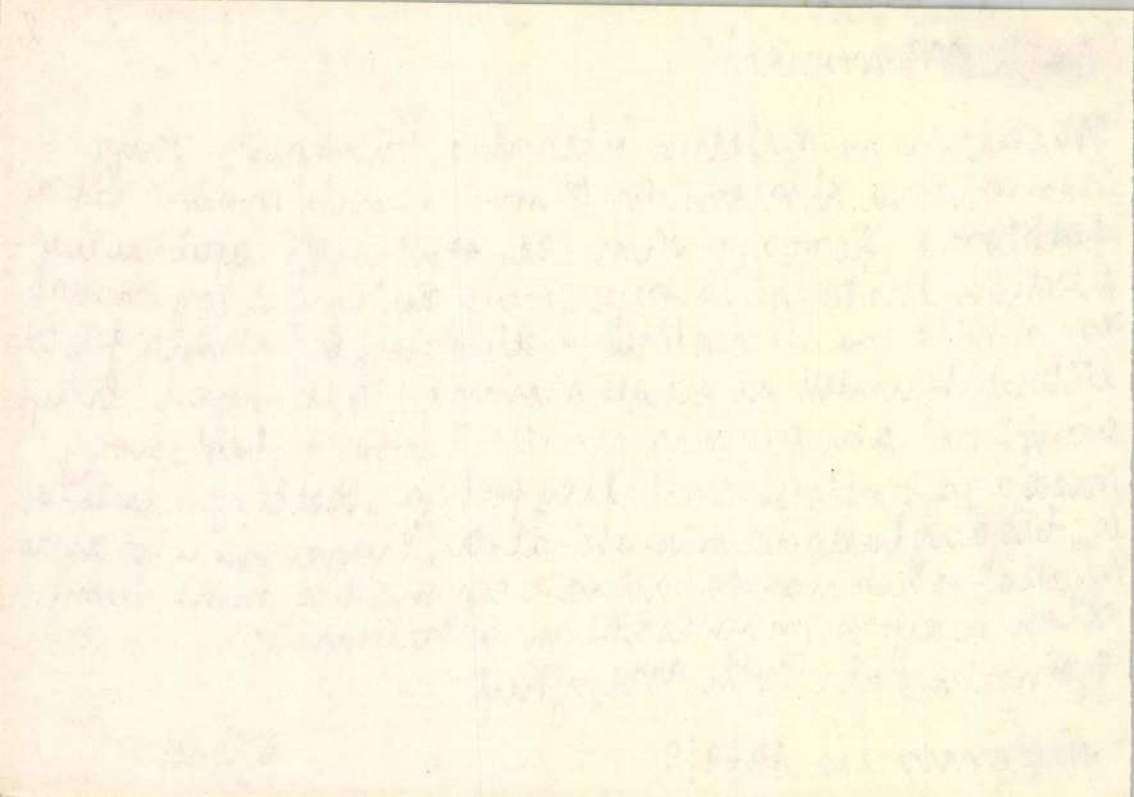
Poth Menyhért

Miske nem szellemi település, budapesti vagy szentendrei ritkuláshoz. Művészetének magyarság a falukör a formája nem jart külföldi tanulmány-utakon, Miskéről is keves volt antennát nyitni az egész világra. Termatikusja Miskéről a fruktusig terjed. Először teremtett az elhált Kosszád országáról "Limp-angy"-ról, aki Mungya parolta, hirtelen szibéri, hogy maga is kockossa volt. Legfőbb a "Betlehemesek"-et, a "Liganylakodalmások"-at, a "Károlyon" élő assz-nyakot, akik nagy hápadnak egymáshoz mint kenne-ellen a cipők, mint Isakban a Krimptik.

Magyarok Pál: Poth Menyhért

Wepmivelis 1969/9

37 old.

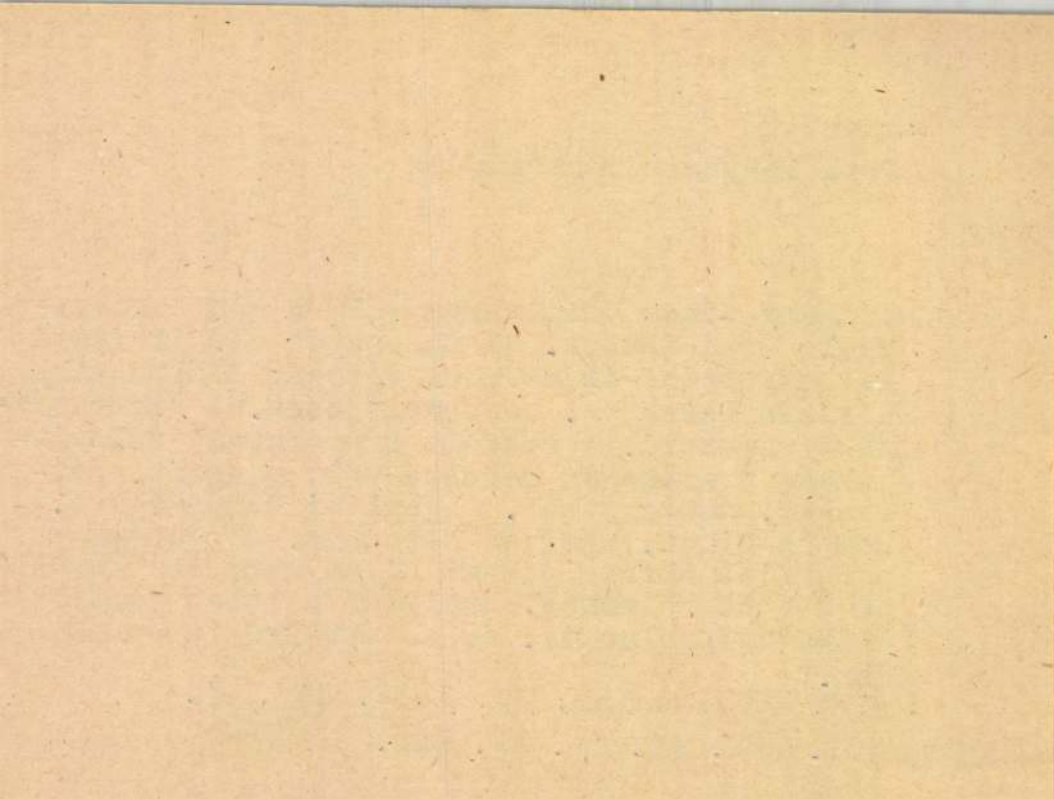

Tóth Menyhért festőművész

Vaszary János tanítványa volt a most hatvan-nyolc éves művész. "A parasztok álmait festi meg műveiben"-írja Vadas József: "Változatok a romantikára" c. beszámolójában. A fehér színeket szereti. A sokféle árnyalattal világítja meg a munkában nehezzé vált mozgást, férfiakat, asszonyokat. Megemlíti "Anyaság" c. kompozícióját, amelyen "az anya, a gyermek és a férfiak ábrázolásával olyan sűrített képet ad a történelemről, amelyben a nehéz testi munka gyötrelme is, de az értelme is benne van."

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 25.

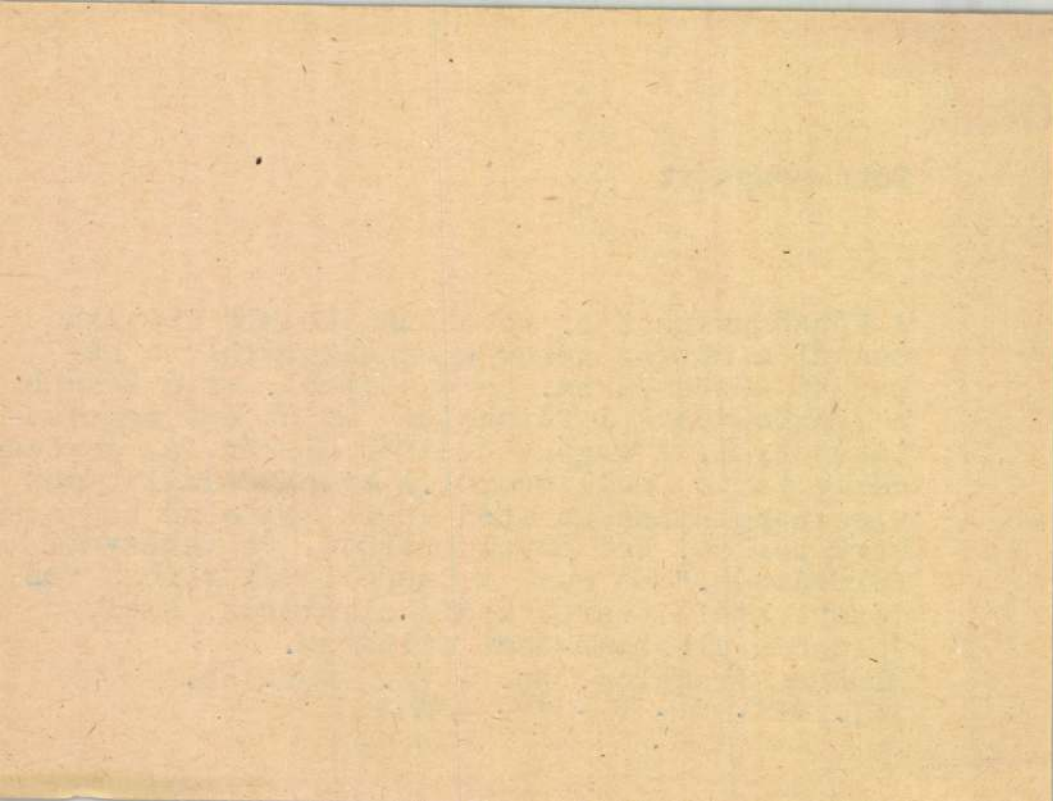
XVI. évf. 48. sz. 12. lap.

Tóth Menyhért

A Képzőművészet c. rovatban közölt kritika beszél a művész nehéz gyermekkoráról a paraszti közösségben, betegségéről, majd később a Képzőművészeti Főiskolán az őt ért megaláztatásokról, a magány éveiről Miskén, az eszterdőkig tartó mellőzésről. A kisebb kiállítások visszhangtalansága után végre az első nagyszerű tárlat, két évvel ezelőtt, "a fehérvári felfedezés," és most a Csepeli Galériában rendezett kiállításról szóló elismerés, amely a jelentős alkotóművészt méltatja.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 25.
XVI. évf. 48. sz. 12. lap.

Tóth Menyhért

1021

PÓCSIK DEZSŐ

Beszélgetés Tóth Menyhért festőművésszel

— Szervusz! Csinálj amit akarsz! — fogadott lakonikusan, amikor először meglátogattam a műtermében, és visszamélyedt a munkájába.

Talán jobb is volt így. Mit mondhatott volna még . . . Élete, vágyai, álmai előttem álltak, éltek, vergődtek a rendetlenül egymásra rakott vagy falra akasztott vásznon.

Micsoda élet és micsoda világ: fehér vásznak. Mennyi árnyalata a fehérnek. Döbbenve nézem. Az alakok lassan kirajzolódnak. Klórmésszel leöntött mozdulatlanság. Fehér gyolcsba pólyált emberiség. Itt minden steril . . .

— Menyhért, te félted a világot! Vagy az öröm, a derű, a fény, a remény színei ezek?

— Ne haragudj, nem figyelek oda — bökte ki anélkül, hogy felnézett volna a munkájából.

— Ez egy atomkatasztrófa, ez egy gyilkos ópiummámorba fulladt generáció! Te félsz! Te nem bízol!

— Nem bízom — emelte fel most a fejét —, de bizakodom, reménykedem és figyelmeztetek. Ez a művész elrendeltetése. Fehér színeim pedig az öröme, a fényé. Az emberiség feladata, hogy az is maradjon.

Hosszú fanyelű konyhakést vesz elő, árnyalt fehér festéket vesz fel a hegyére, s széles ívben végighúzza a majdnem kész vásznon. A festék sercegve szétkenődik. (A képen minden konkrétum szétrohadzik, esetlegessé válik, és mégis elmélyül, lírai tökéllé formálódik. Az anya feje fényes napkoronggá kerekedik, mélyen ráhajolva átölelt, meztelen gyermekére. A gyermek rózsaszínbe hajló testének a kontúrjai előre ugranak a képen. Az anya ölelő karja eljelentéktelenedik, ujjai beleolvadnak a háttérbe. Pelikánszerelem. Metamorfózis. Társadalommegújulás. A generációváltás gyönyörű manifesztuma.)

Másik kép: gyermek báránnyal. Csend, béke, derű. Körülötte szikrázó fehérség. Az alakokat feloldja a fény, betemeti a fehér hamu: vigyázatok élők!

(A falon óriási nőalak; az ősplazma tejrózsaszín lágájából felemelkedő asszony. Válláig ér a keret. Arca, feje a néző képzeletében folytatódik. Torzónak hat, de így többet mond. Nem is asszony ez: hatalmas törzsű tölgy, amely világot tápláló mellét nekifejti az országokat pusztító viharnak vagy a villámoktól tépett öröklombú eukaliptusz, amelynek enyhethadó ölen újjászületik az emberiség. Fehér szikla, tajtékzó tenger fölé emelkedő, a zöld fárosz a lét és nemlét határán vergődő hajósoknak, lobogó zászló a harcaindulóknak, ringó bölcső a hazatérőknek. Asszony: ha úgy tetszik a mindenség ki egyik kezével a földet simogatja féltve, a másikkal a kozmoszt tartja, hogy az újonnan érkezők is gyönyörködhesse a Napban. . . . És vállára, mellére hull a fény, a fehér hamu.

Ezeket a képeket lehet szeretni, lehet nem szeretni, csak egyet nem lehet: közömbös vállrándítással elmenni mellettük.)

*

Itt ülünk Budapest zöldövezetében egy aprócska ház udvarán, csendesedő tűz izzó zsarátnokai fölre hajolva. Körülleng bennünket a nyársra húzott pirosodó szalonna illata, a nyár pihegő csendje. Este van. Mint a messzi mezőkre elkóborolt állatok, vagy vakációzó, elcsavargott gyermekek, hazatérnek a szakarú élettől sebzett gondolataink. Menyus a tűzbe bámul. Míg a szalonnasütést szinte szertartásos alaposággal végzi, totemarca átzikk a parázs visszaverődő fényében.

— Tudod, most úgy érzem magam, mintha Miskén lennék. A szüleim után miskeinek valloim magam. Apám szőlőműves volt. Mint vincellér a Tisza—Duna közén sok helyen dolgozott. Mórahalmon születtem, de alig voltam egyéves, amikor a szüleim Kecskemétre költöztek. Azután Petőfiszállásra, majd végül haza Miskére.

Amikor kitört az első világháború, apámat is elvitték. Öt évig odavolt. Mi nélkülöltünk, reménykedtünk és vártunk. A postás megjelenése volt az ünnepnapunk: hozta apám levelét. Minden sorát, minden gondolatát versben írta. És bízott. Derűlátása ránk is átragadt.

Én a leveleit összegyűjtöttem, egybekötöttem, azután huszonöt évig őrizgettem. Amikor negyvenégyben a front közeledett, tűzbe vetettük. Féltünk, mert a leveleinek zömét az orosz frontról írta. A negyedszázados ellenpropaganda ránk is megtette a hatását. Azokat a pillanatok nem lehet elfelejteni. Ott álltam a kemence szájánál, amikor anyám bedobta a tűzbe. A könyv egy darabig mozdulatlanul feküdt, majd hirtelen felpattant a fedele, s lapjai félkör alakban kinyíltak, mint egy óriási legeyző, s úgy maradt mozdulatlanul, mint egy veszélytérző, felborzolt szőrű állat. A lángok támadásra készülten kerülgették, nyalogatták, aztán rázuhantak. A könyv vonaglott egyet, mint a tűzbe zuhant madár teste, s a következő pillanatban elhamvadt. Egy hamuvá vált lapon tisztán olvasható volt egy sor, mint utolsó üzenet: „öreg korotokban is ültessetek fát.”

— Hogyan lettél festő?

— Gyermekkoromtól dolgozom. Voltam részesarató, cséplőgépmunkás; ha a társaim megálltak egy cigarettaszünetre, én félrehúzódtam, s állatokat embereket soha nem látott tájakat rajzoltam a homokba. Nagyon szerettem rajzolni. A szüleim nem tudtak taníttatni. Szobafestőinasnak mentem. A mesteremet már elsőéves koromban meglepte a színkeverési, mintatervezési adottságom. A foktői templom belsejét festettük. Egy pesti festőművész restaurálta a képeket. — „Gyerek, gyere ide! Mázold le az arannyal a stukkókat!” — kiáltott egyszer rám. Aztán elment ebédelni. Mire vissza jött, két angyalkát átfestettem. Az csak nézett, hol a kész munkára, hol rám. Végül megszólalt: — „Azt hiszem, jobb lesz, ha te csinálod meg az egészet.”

Még ezen az őszön megbetegedtem. Az orvosi konzultációk eredménye: le kell vágni az egyik lábamat, különben elvisz a kór. Nem egyeztem bele. Ősztől májusig nyomtam az ágyat. Rettenetes heteket éltem át: vártam a halált. És rajzoltam, festettem. Azt hiszem, ekkor váltam művésszé. Huszonnégy éves koromban végre eljutottam a Képzőművészeti Főiskolára. Vaszary nagy hatással volt rám.

Azután újra Miske következett. Festés és földművelés, hosszú éveken át. Ezerkilencszáznegyvenben jelentkeztem először kiállításon a munkáimmal Budapesten. Sikerem volt. Az Új Magyar Képtár megvette a festményeimet. A Népszava méltatta a művekben rejlő humánusmot, a Deutsche Zeitung kultúrbolesvizmusnak nevezte.

A háború után megkaptam a Szinyeyi-kollektíva ösztöndíját. Kezdttem egy kicsit könnyebben élni. Egy angol műgyűjtő megvásárolta húsz képemet. Sírt a lelkem, amii kor elvitte. Többet egy darabot sem adnék el külföldre. Ezerkilencszázhatvankettőben újabb kiállításom volt Hódmezővásárhelyen. Hatvannyolcban Miskén, hatvankilencben Budapesten és Tokajban, hetvenben Székesfehérváron állítottam ki. Közben hatvanhétben megnősültem. Hetvenegyben Budapestre költöztünk, de a miskei ősi fészket nem adtam fel. Nem is tudnám. Miske karámként zár körül, leszíjaz, magáénak tekint. A falu virágai, a falu csendje, zenéje jelenti számomra a mindent. Egy nap Miskén felér egy pesti évvel.

(Budapesten emeleten lakik, s úgy érzi magát, mint Gea, aki miután felemelkedett, elszakadt a földtől, elvesztette erejét, megtört érzésvilága, nosztalgiaiba fülladt léte-zseretete.)

— Barátod van Budapesten?

— Igen. Kerényi Jenő, a szobrász. Művészete közel áll hozzám. Ám igazi barátom a nép, az emberek. Őnek festek, ők az árvák, nekik adom, amim van. Persze én is árva lennék nélkülük, ha kitagadnának, ha elvesztenének.

— Ha így van, nem nagyon hátrányos az neked, hogy te nem tudsz festeni — itt felkapja a fejét s döbbenten rám néz, én tovább folytatom a megkezdett gondolatsort — a széles publikum számára?

— Ez, érzésem szerint nincs így. Nem lehet, mert tudom, hogy a népélet és a szellem nivója állandóan tökéletesedik. Hiszem, hogy meg fogja érteni a mának a szavát. Persze az utat a művésznek is állandóan keresni kell hozzájuk. Az őseMBER is ismerte és szerette a művészetet. Ékes bizonyítékai ennek a sziklarajzok, a barlangfestmények, a föld mélyéről elő-előbukkanó primitív szobrocskák.

A széles publikum nem igényli a fényképfestészetet. A népi mítosz is tele van irracionális dolgokkal, mint a tüzet okádó hétfejű sárkány, a parazsatevő táltos, vagy Vejne-mőjnen születése, életútja.

— Az életfelfogásod?

— Egy mondatban: szeretek élni. Szeretek szabadságban élni.

— A munkád izgalmas?

— Ha a látvány érdekli a művészt; ha szereti a látottat, akkor egész biztos, hogy jó úton jár. Mert a szem, ha szereti a látványt, többet tud belőle kihozni, képes a természettel, a látottal azonosulni. Ha így próbáljuk a dolgokat reprodukálni, akkor már kezdjük másként visszaadni, alakítani, formálni érzéseinknek, belső vágyainknak megfelelően.

Az érzésem, tudatom, telítettségem, látásom együttes vetülete a munka. Tehát változtatok, deformálok a látottakon, az érzelemtudat hatására, annyira s olyanra, amilyen az érzelmi-szellemi intellektusom. Röviden: a művész jelen van a műben a látható világ rovására. A látottak (szín, forma) az eszközök, a mondanivaló, az érzelem kifejezésére. Végeredményben így tudnám meghatározni a munkám, a stílusom.

— A művészetet hogyan látod?

— A művészet absztrakt fogalom. Szigorú törvényű, mint a szentírás, színes eszközökkel gazdagítva. A kolorizmus, a színek gazdag eszköztára mind-mind ennek a szolgálatában áll. A döbbenetes az, hogy ki adja mindezt. Honnét ez a szervesség? . . . Más oldalról a művészet etikai fogalom tükröztetése. Öntörvényű erkölcs. A szeretet és a szépség szemlélhetővé tétele. A humánium láttatása, az emberré tökéletesítés eszköze. Érzésem szerint ez a művészet.

*

A tűz lassan hamvába hal. Felettünk millió csillag gyúlt s ragyog remegő kékséggel. Az egyik éles fénycsíkot hasítva a gránit égbolton, zuhanni kezd. A Dunán úszó hajó túlkei feljajdulnak . . .

Budapest, 1971. június 24.

LÉTAY LAJOS

CSAK HÁZ, CSAK UDVAR

Csak ház, csak udvar, semmi más
maholnap a szülői ház,
csak tárgy, leltári tétel,
csak ennyi s ennyi négyszögöl,
kerítés, pince: kő kövön,
csak kert, sor ribiszkével.

Csak ennyi. Hogy volt ez nekem
őserdőm, tündér rejtegem,
nem fogyó kincseshányam?
Az volt pedig: part, kikötő,
boldog sziget — remegtető,
vad évek óceánján.

Mennyi mindennel rakta meg
pántos ládámat, szívemet,
mennyi fűszerrel, sóval!
S ha fogytán volt a rakomány:
— Ne bánkódj, ifjú kapitány,
gyere! — szólt biztatóan.

Hej, kakastejes, lágy kenyér,
nem kóstollak meg többet én,
nincs már, ki süssön nékem!
Jövök, de nincs, mit elvigyek,
jövök, de a kis kert hideg,
csak a gyep nő kövéren.

Csak ház, csak udvar, semmi más
maholnap a szülői ház,
alig több, mint az ára;
eladni-megvenni lehet:
ki lelke volt, oly messze ment,
emlékem s találja.

Be kopár is lesz a világ,
ha nem többek, csak fák a fák,
csak lomb a lomb, nem fészek,
nem búvóhely is, nem meleg
kosár, mely szökken, fellebeg,
ha hágcsőjára lépek.

Ülök a régi küszöbön,
de majdhogy meg nem köszönöm,
hogy pihentet, marasztal.
Itthon vagyok, de nem verem
fel a házat istentelen,
s nem kurjongtat az asztal.

Hallgatom pontos szívemet:
ver, dobog, küldi az erek
csatornájába vérem.
Egyformán, hogyha jön a nyár,
egyformán, hogyha tovaszál
a fecske fenn az égen.

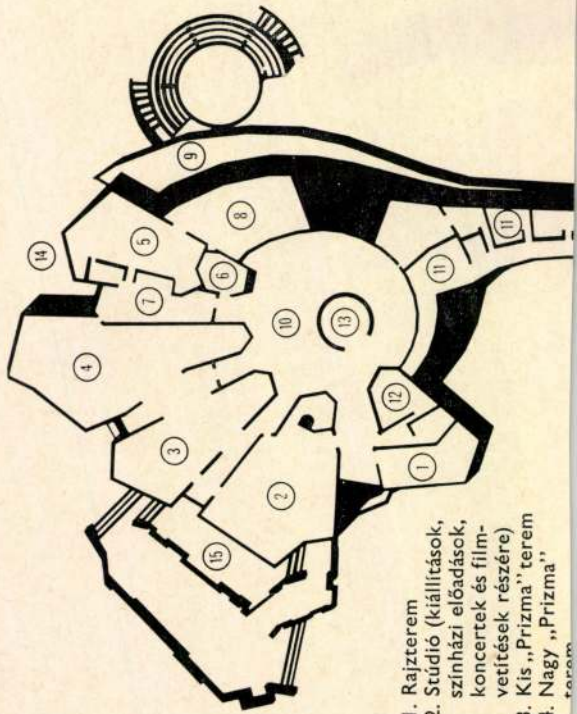

Művészet, Budapest, 1944. 3,

81

1021 Tóth Munkácsy's, 'Páncselviselet'.

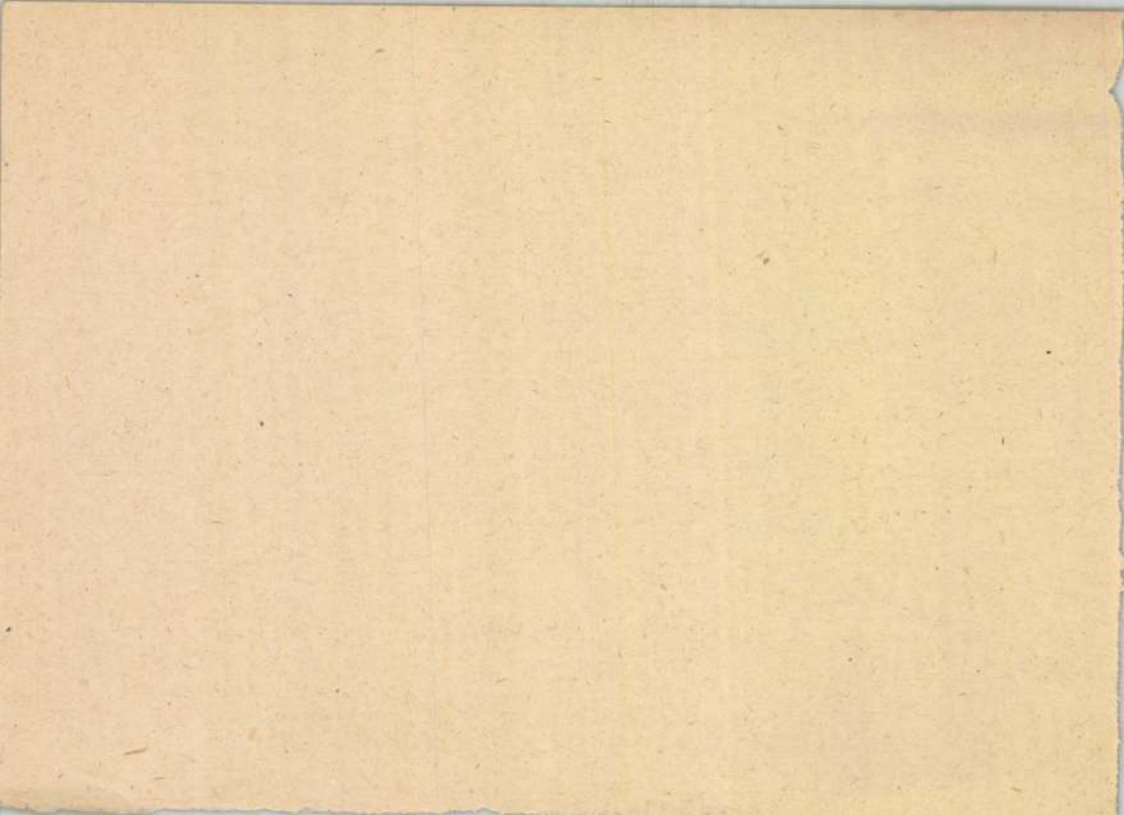

1. Rajzterem
2. Stúdió (kiállítások, színházi előadások, koncertek és filmvetítések részére)
3. Kis „Prizma” terem
4. Nagy „Prizma” terem

Toth deceptat
deso-

Föiskolae tammunainyae elög-
kese itään rssiotint falyäba,
Mishere. Paprika is majonainis-
sermentés bül tallela fönu magat.

Gres Melhalg Toth deceptat irilaga
Müveset, 1970. július - 41 lap.

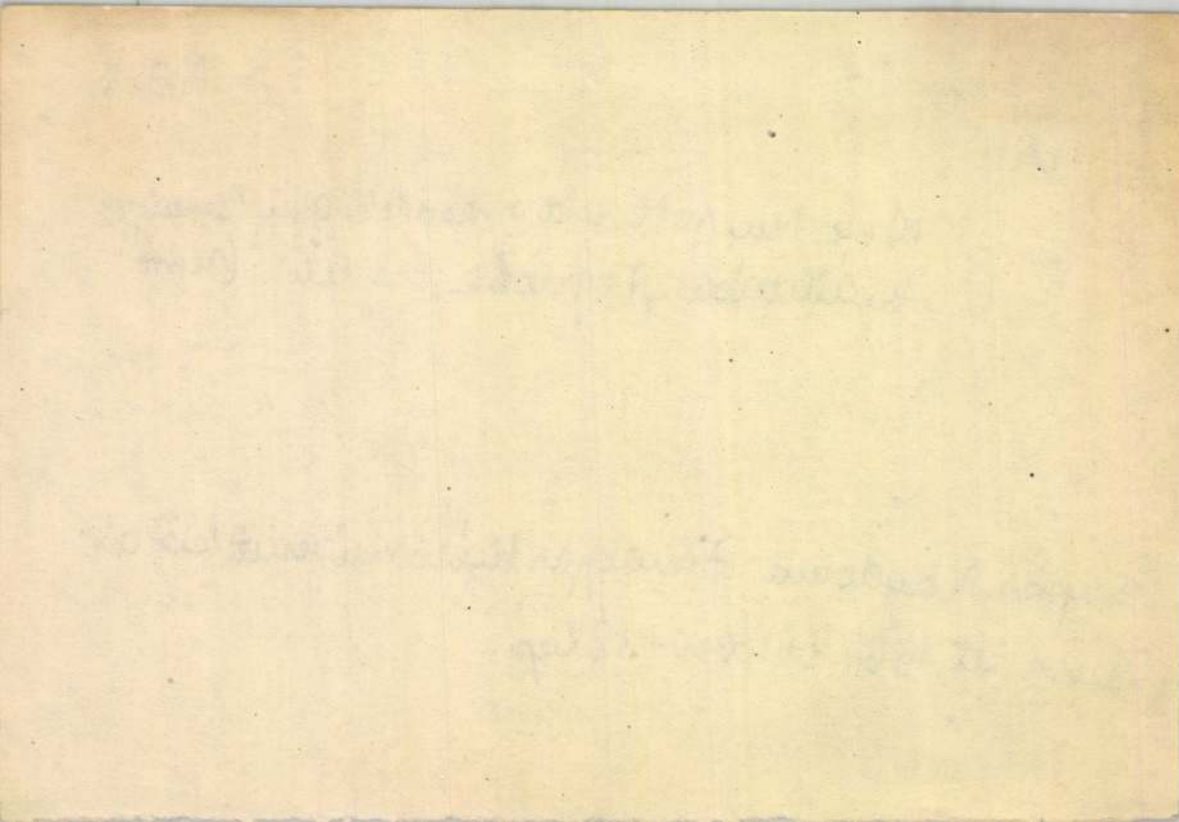

Tóth László kért
festő

M.D.k.

1964-ben volt volt második gyűjteményes
kiállítás. „Tigrisok eredeti”. (repm)

B. Székely Magdolna: A magyar képrömvészet költői
Művészet, 1964. október - 18 lap.

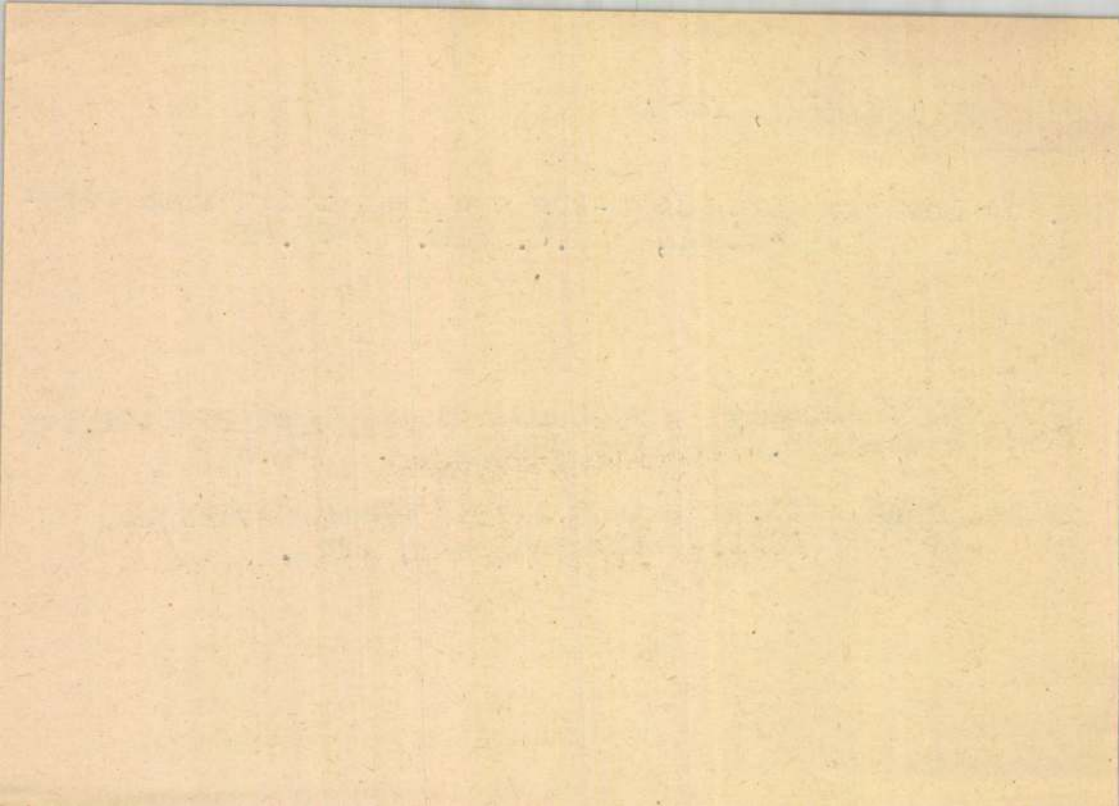

TÓTH MENYHÉRT, festő

K.Kovalovszky Márta 1970-ben tanulmányt írt Tóth Menyhérről a Művészetben, 1970.6.szám. 293.old.

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1970-71.évi tevékenységéről.-Irodalmi munkásság. 293.old

ALBA REGIA, XII. Az István Király Múzeum Évkönyve.
1971.-Székesfehérvár, 1972.

Tóth Menyhért
festő

rod
2

Poggyessy
98. l.

(1)

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

①

Toth Memphis
fest

Okunikiatt, 1843

Tavasi feing, olajt.

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton déltűtan 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX, Ullői-űt
33—37.) dísztermében
és

f. évi április 29-én,
hétűon déltűtan 6 órakor
a TESZ (V., Falk Miksa-űtca 1.) dísz-
termében tartandó

NYILVÁNOS ŰLÉSIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO

a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton :

„DUE FULGIDE GLORIE

DELLA SANTITÀ ITALIANA”

címmel (vetített képekkel),

hétűon : „LA RADIO IN VOLO”

címmel.

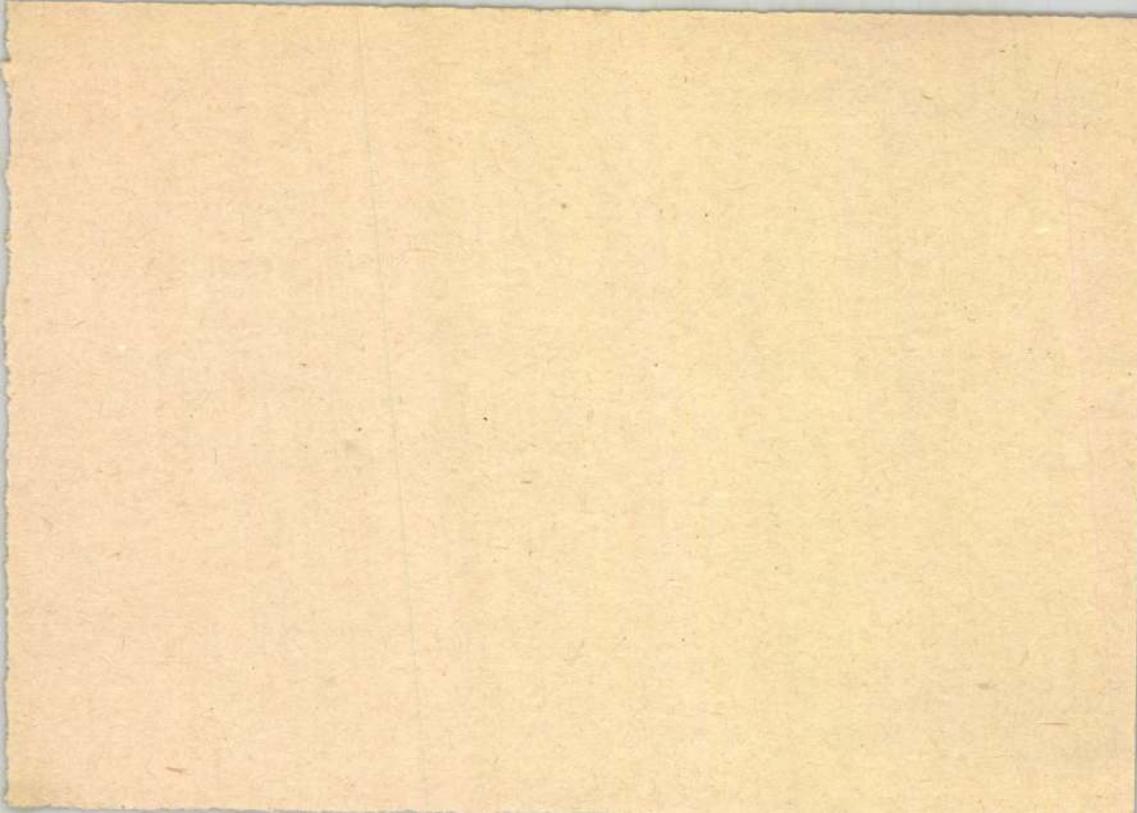
AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Tóth Mennyei

Ugyan művészetesemény megvalósít-
tása felé hereste az utat, amelyben a
jóvá hízóssági társadalmainak hirt-
romlata a múltbeli társadalmi
hízóssági művészeti- művelődési hoz-
gelen bontakozik ki.

Pap Gyula: A meg nem gondolt gondolat.
Művészet, 1978. december - 22. lap.

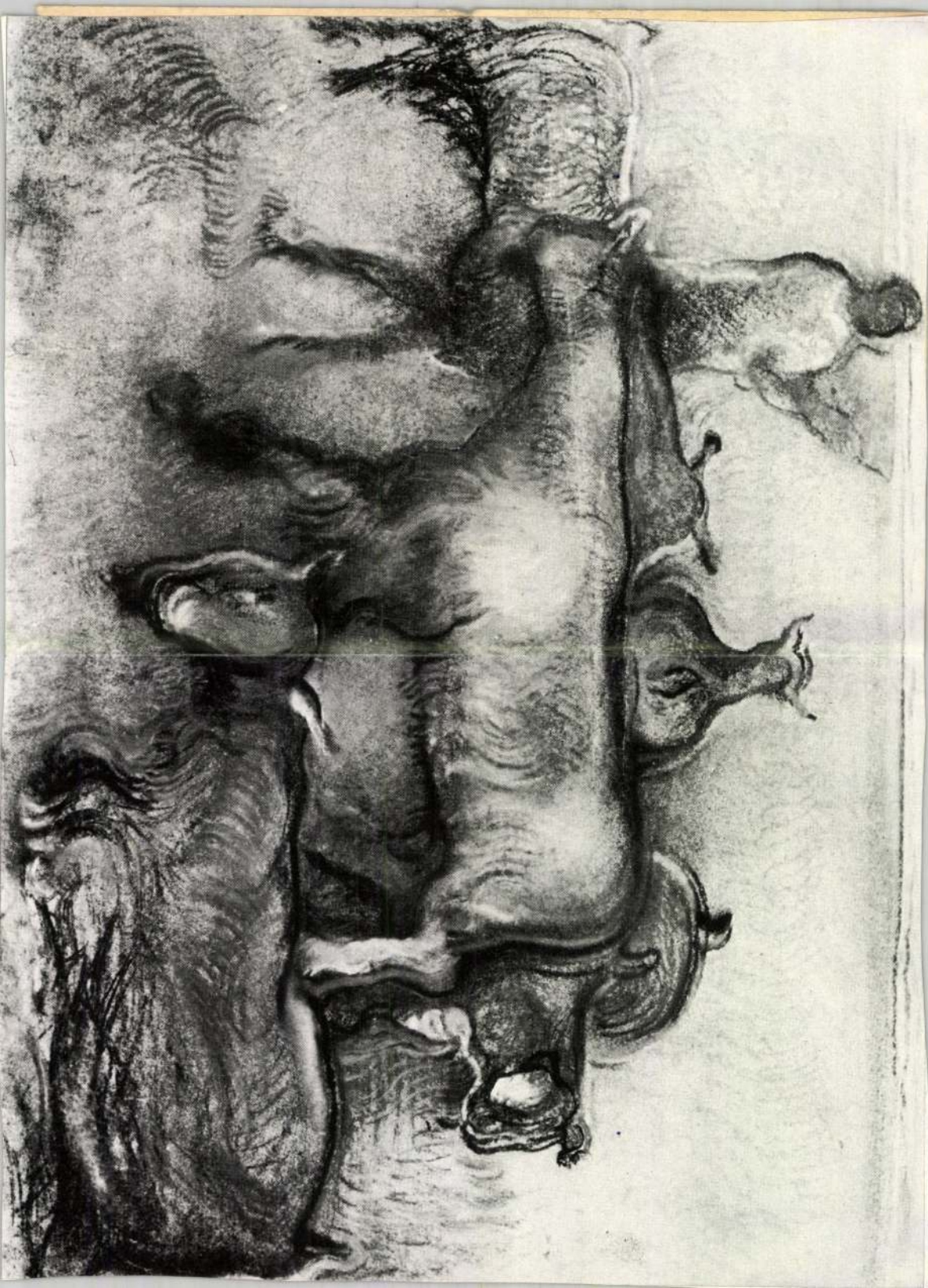
Tóth Menyhért

"Nyáj"

Solymár István: Vallomás a mephinusok festővé
Művészet, 1946. március - 26. oldal.

Tóth Menyhért: Vadas,
olaj, karton, 45 x 32 cm, 1965
(fotó: Bohos)

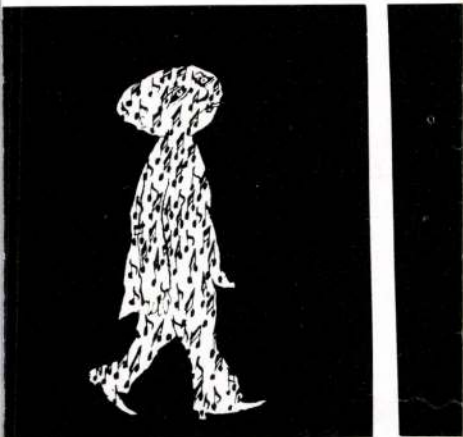
Az ijesztgetés

DALLOS JENŐ RAJZAIRÓL

Tóth Menyhért

A bölcs /A filezófus/
a befejezett kép, 1977.

Pap Gábor: Tóth Menyhért: A bölcs.
Művészet, 1978. március - 16.lap

Ritkán esik szó a karikaturista ars poeticájáról. Az úgynevezett „nagy művészetekhez” konzervatív ember nem is nagyon hisz benne. Úgy tűnik, ars poeticája a költőnek, a szobrásznak, esetleg a filmrendezőnek van, de hát épp a karikaturistának...? Dallos Jenő azon művészek közé tartozik, akiknek van ars poeticájuk. Felelősségteljes művész. Hisz művészetének a nemzetközi érvényében.

A nemzetközi karikatúra törvényszerűen szöveg nélküli. A szövegnélküliség a karikaturista számára – legalábbis nálunk – mégsem magától értetődő. Ha megnézzük a Ludas Matyi című hetilapot, akkor első pillantásra föltűnik, hogy a rajzok nagy része – így Dallos rajzaié is – szöveges. Ha pedig egy rajzot szöveg kíséri, akkor évszázados tradíció, illetőleg szövegcentrikus iskolai neveltetésünk eredményeképpen elsősorban a szövegre összpontosítunk. Elolvassuk tehát a szöveget. Ha kell, elolvassuk még egyszer. Megértjük a szöveget, majd megnézzük a rajzot, és röhögünk, nevetünk, mosolygunk, vagy letesszük az újságot. Bár két különböző műfajú információból állítjuk össze a nekünk szóló üzenetet, mégis a szövegnek tulajdonítunk

nagyobb jelentőséget. A rajz csak illusztrál, kísér, tehát a jobb értelmezhetőség kedvéért van ott. A szöveges karikatúrát olyanmódon megszoktuk már, hogy verbalitását csak akkor tudatosítjuk, ha szöveg nélküli karikatúrával találkozunk.

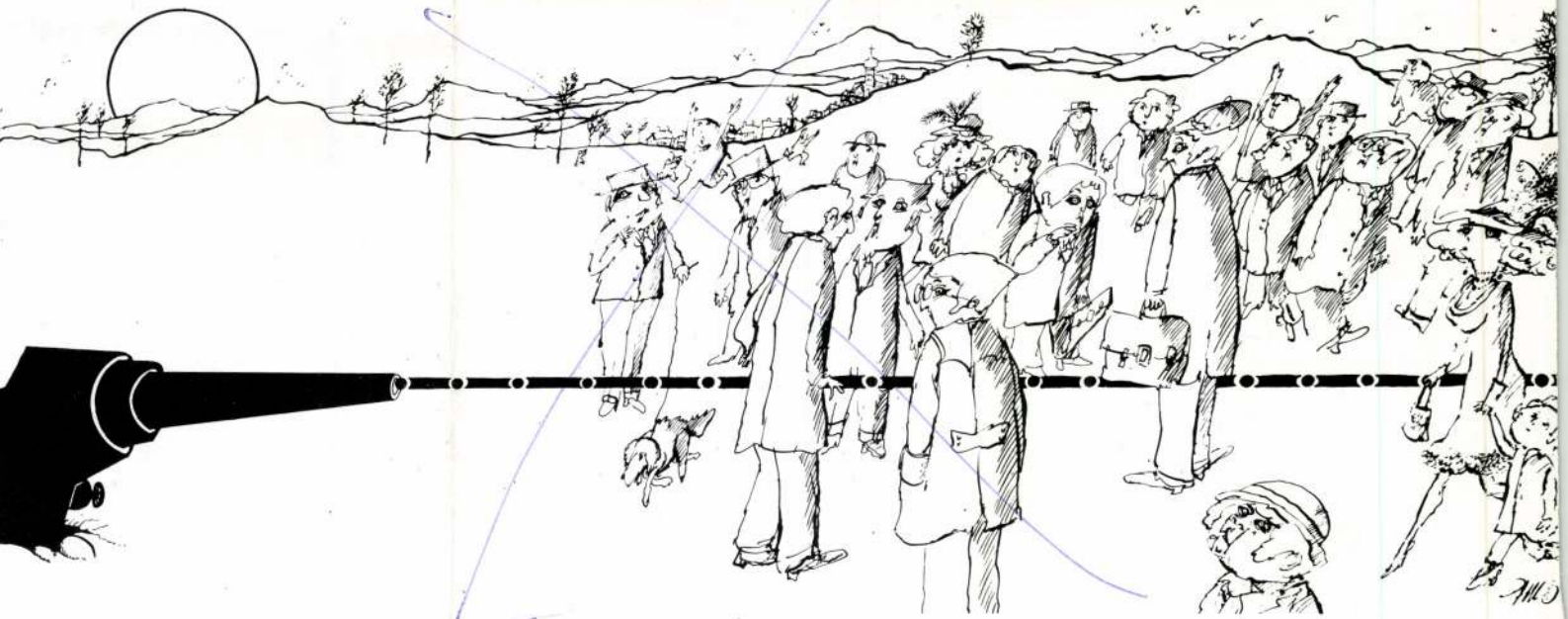
A szöveg nélküli karikatúra (ez a megfogalmazás is a verbalizmus uralkodásának a jele!) más befogadói folyamatot igényel. Itt a rajznak kell annyira kifejezővé válnia, hogy megértesse alkotójának a mondani valóját. Az eddig olvasó, de most már valóban csak „néző” néző pusztán a rajzból indulhat ki, kizárólag arra, tehát végső soron saját vizuális kultúrájára támaszkodva értelmezheti azt.

Vizuális kultúra alatt ebben az esetben az azonnali megértés képességét értem. A XX. század hajszolt életet élő emberének ugyanis nincs sok ideje, hogy nézegesse a rajzot. Egy rövid pillantást vet rá, és vagy megérti, vagy nem. A gyors megértésre viszont képes. Ha az emberek megértik a KRESZ-t – mondhatná Dallos –, akkor megértik az efféle rajzokat is. Az ilyen „legenda” nélküli rajz nemzetközi érvényű lehet, és egyszerűen nemzetközi elismerésre is számot tarthat. (Dallos számos nemzetközi díja ezt

a megértést, elismerést bizonyítja.) A nemzetköziséghez azonban nemzetközi problémák tartoznak. A karikaturista tehát nem csak saját kapuja előtt söpör, nemcsak szűkebb környezetének problémái iránt fogékony, hanem szívesen serénykedik mások kapuja előtt is. Nemzetközi kapuban (sokszor megegyező problémákban) pedig nincs hiány. Hol söpör hát Dallos?

Mindenekelőtt az utcán. Az utcán pedig sok a felelőtlen ember. Olyan, aki nem saját kapuja előtt söpör, aki nem vigyáz környezetére, aki pusztítja a természetet, aki olyan házat épít, amely egészség mind szellemileg, mind fizikailag rombol, aki aztán a rászakadó ház alól menekül kénytelen. Sok az állandó félelemben dőlő ember, aki elpusztítja azt, aminek tegnap létrehozott, van, akinek még világa is be van csomagolva, ismerős az is, aki az eltűnésre ítélt természetet veltárba, aki kirándulás közben is az ipari telepek füstjét szagolja, és még sorolhatnánk tovább ezeknek a karikatúráknak szereplőit.

Az ember tehát Dallos témája, és művésztisztességére mi sem jellemzőbb, mint hogy minduntalan érezzük: nem csupán

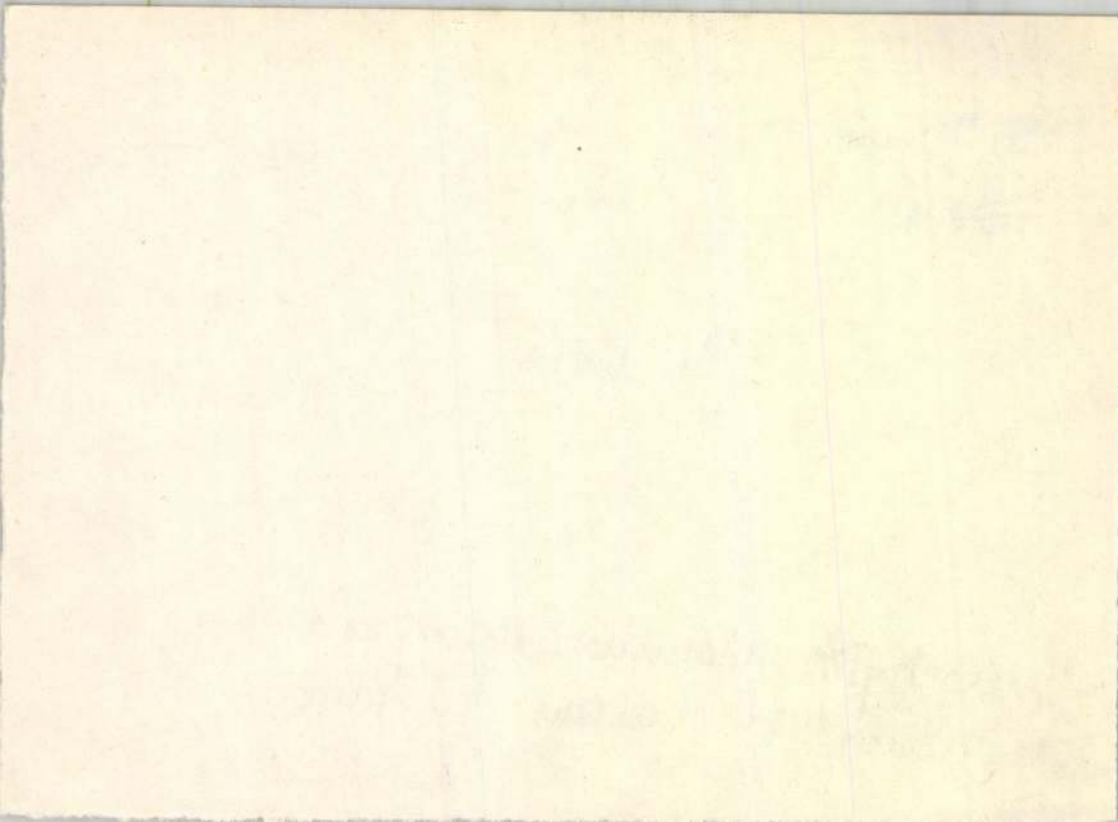

Tóth Merykért
féső

Méltóság

Baindy Pál: Kódműködés helye és a . . .
Művészet, 1974. március - 43 oldal.

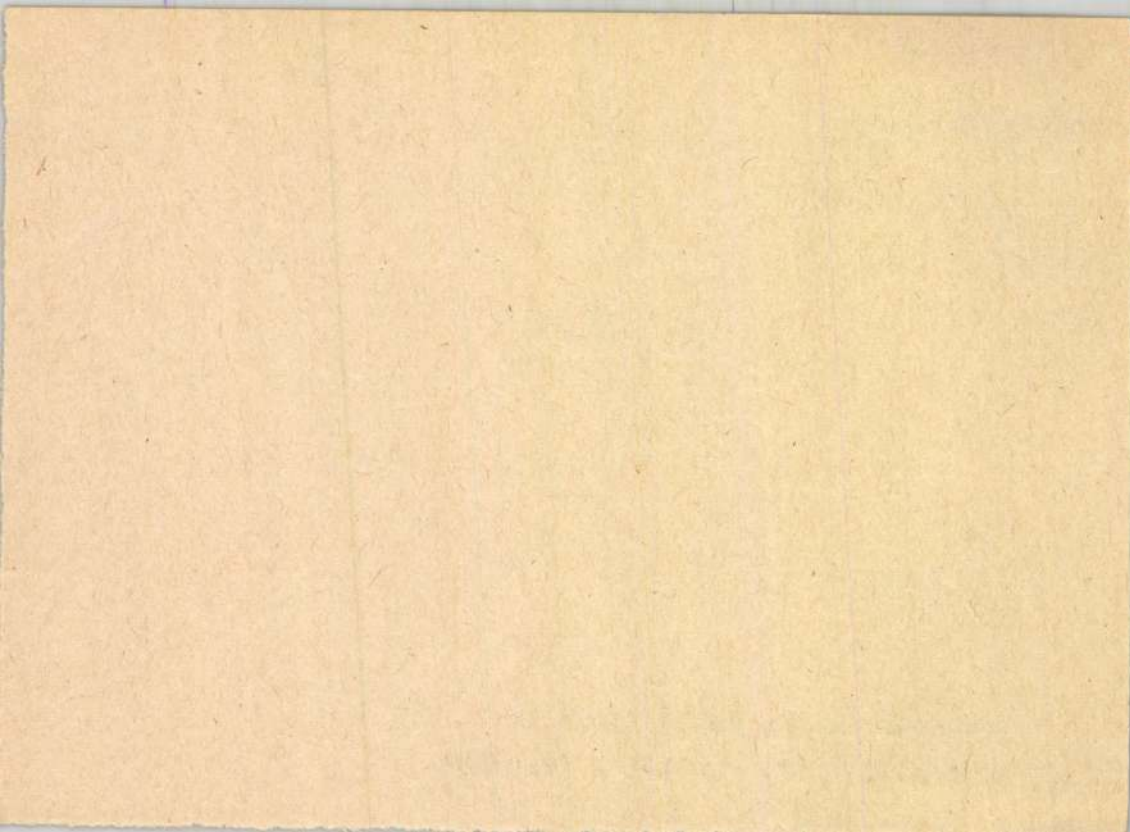

Tóth Menyhért
festő - grafikus

Méltóságos

Szabados Árpád: Szabó Vladimír.

Művészet, 1974. április - 17. oldal

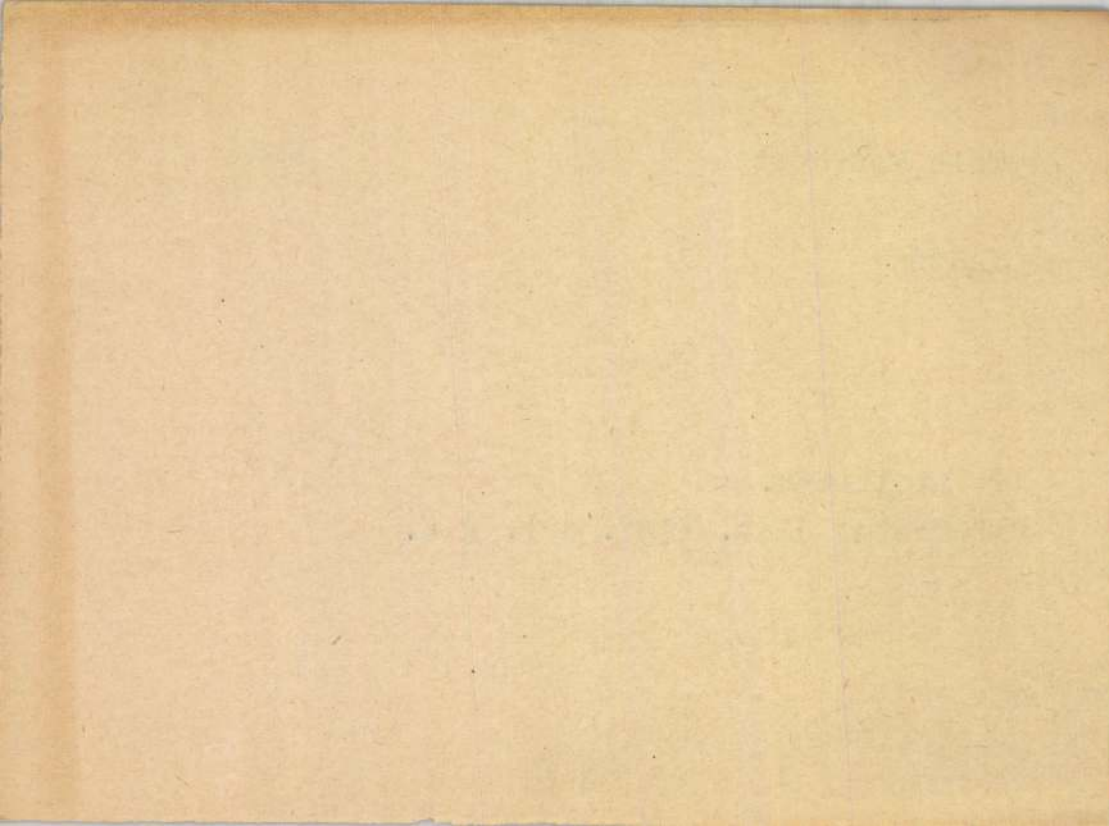
Tóth Menyhért

MDK

festő

Két kiállítás.

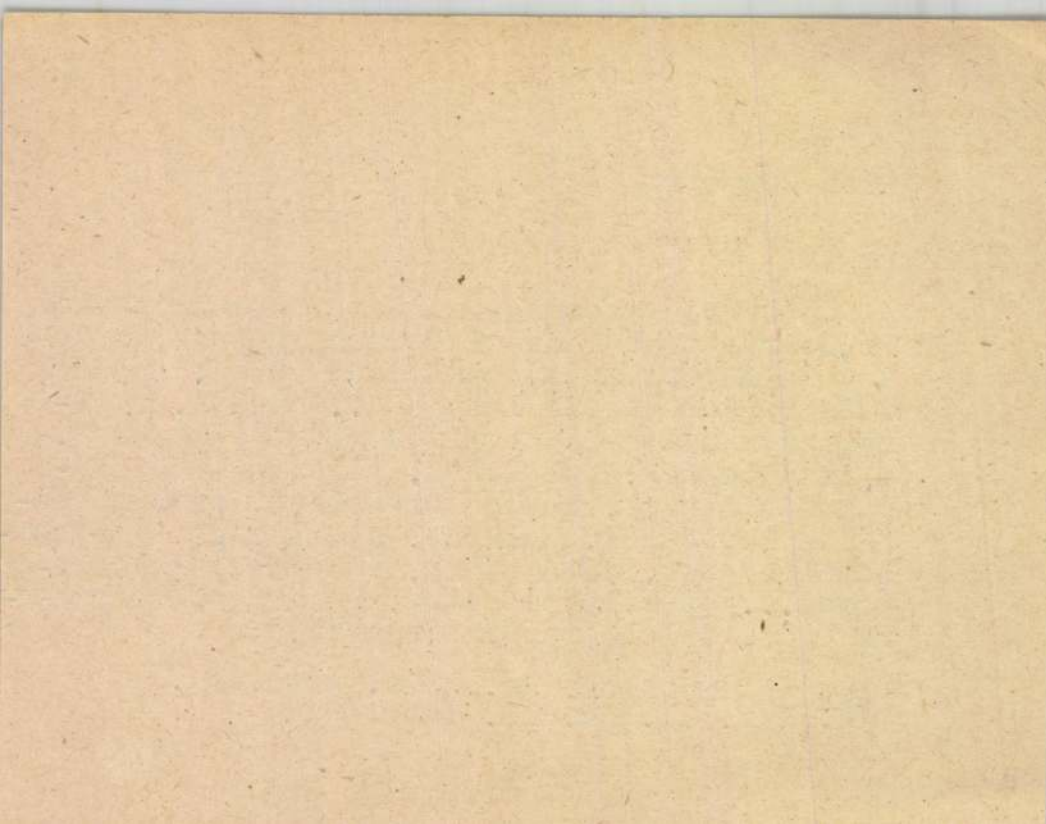
Református élet. 1941. okt. 2 4.

Tóth Menyhért

A fehérvári Múzeumban rendezett kiállításról ír „Csirip anyó” címmel Pernecky Géza, s leírja a művész ugyanazon című művét, majd felsorolja képein látott „..lovakat, sörényes nyaku lényeket, piros szemű embereket, akik nevetnek, pulykákat, akik az éjszakában kísértének, lomha kérődzőket, akik a felhőkön lépkednek, halakat, szörnyeket, ismeretlen lényeket, jólakottan, vagy szerelemre éhesen...Mesevilág lehetne, ha nem volna annyira igaz, félelmetes és szomorú.”

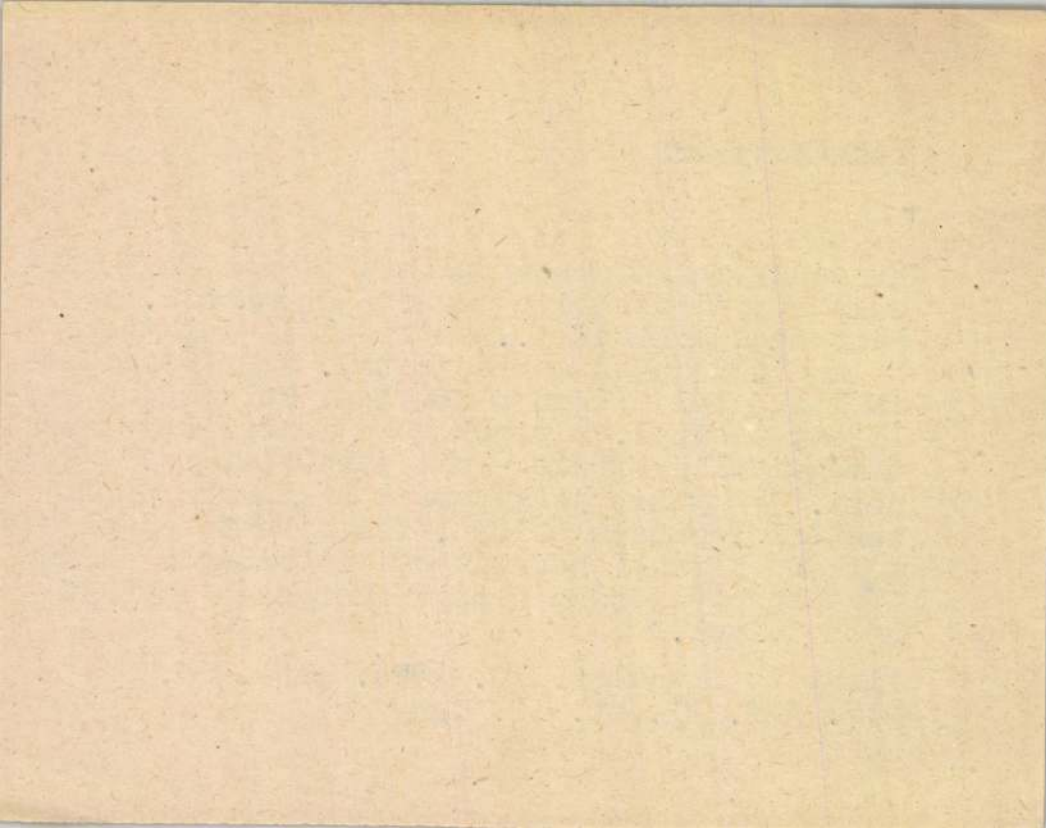
Élet és Irodalom, Bp. 1970. márc. 14.
XIV. évf. 11. sz. 12. lap

Tóth Menyhért

Műveinek felsorolása mellett a kritika igyekszik megvilágítani a művész látomásait, s mint mondja: művei "...nem kitalált jelképek, s nem is könnyen megfejthetők. Nagy őscetszerű lomha hal pihen a köveken, félkaréjba hajlitott testtel, a vizek és a levegő kozmikus tömegeivel gyűrűzve - mit jelenthet ez?" -kérdezi. "Vagy mit jelképeznek a magasra nyult testtel egymáson átlépő, feltartott fejjel szomorkodó barmok? Naiv és ősi látomások, de nem téveszthetők össze a naiv festészet együgyű képzeteivel."

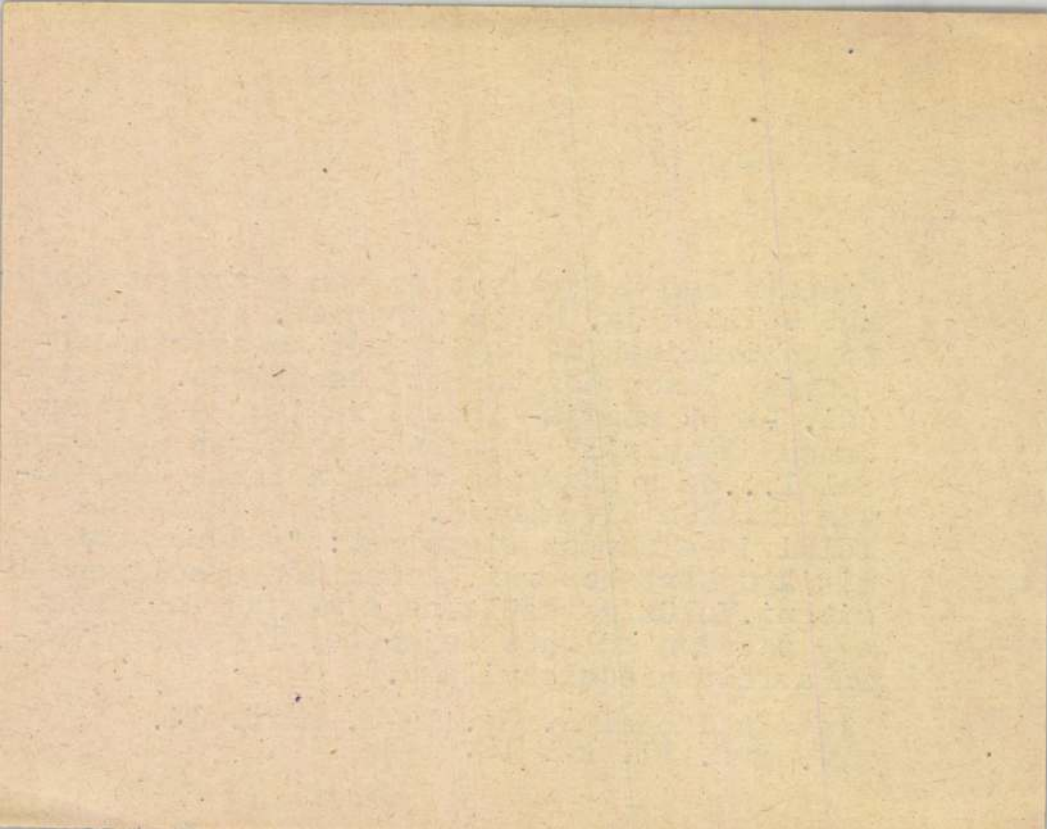
Élet és Irodalom, Bp. 1970. márc. 14.
XIV. évf. 11. sz. 12. lap

Tóth Menyhért

"Képein nem a látványt és nem a konkrét dolgokat stilizálja, hanem a sorsot, az életet." Kompozícióinak megszületését a csirázó növények lassu mozgásához hasonlítja. Alkotásai, -mint mondja- „nem a retinán születnek, hanem "hátról" érkeznek, az álmok sejtelméi felől...ez a mögöttes világ a falun is mitikus képekbe kívánczik." Majd befejezésül felhívja a művész figyelmét: "Érdemes ezt a mitikus kört bezárni, teremtményekkel benépesíteni. Velük megszületne a magyar festészet egy egészen különös fejezete, láthatóvá válna a falu hiedelemvilága."

Élet és Irodalom, Bp. 1970. márc. 14.
XIV. évf. 11. sz. 12. lap

MARTSA ISTVÁN

Martsa István a csendes, halkszavú művészek közé tartozik. Az emberi magatartás bensőséges megnyilvánulásai készítenek alkotásra. Széles, patetikus gesztusú mű csak elvétve kerül ki keze alól. Jól átgondolt tómondatokban szól hozzánk. Nagy egységekbe foglalja össze a természet részletekben bővelkedő formáit, felfokozza kifejező erejüket, de megőrzi sajátos jellegüket, realitásukat. A határozottan mintázott formák hol keményebben összecsengve, hol lágyan egymásba simulva egységes ritmusban hullámszerűen végigkíséri a természetű szobrainak, domborműveinek, érmeinek. A művészi mondanivaló kifejezése érdekében alakjainak tömeg- és tengelyritmusát gondosan alakítja ki. Aszimmetrikusan építi fel tömegeiket, ha úgy érzi, ezzel meggyőzőbben fejezheti ki benyomásait, vagy műveinek eszmei mondanivalóját. A reális formák összefoglalásának örve alatt azok skematizálása éppen úgy távol áll tőle, akár csak a formák dehumánus, vagy inhumánus absztrakciója, átírása.

Szobrainak, domborműveinek eszmei mondanivalója a természeti és társadalmi valóság közvetlen élményéből fakad, az azt közvetítő formák a természeti valóságból erednek.

Kora ifjúságának élet- és munkakörülményei a marxista ideológia felé fordították figyelmét, majd emberi és művészi magatartásában egyaránt annak elkötelezett hívévé vált.

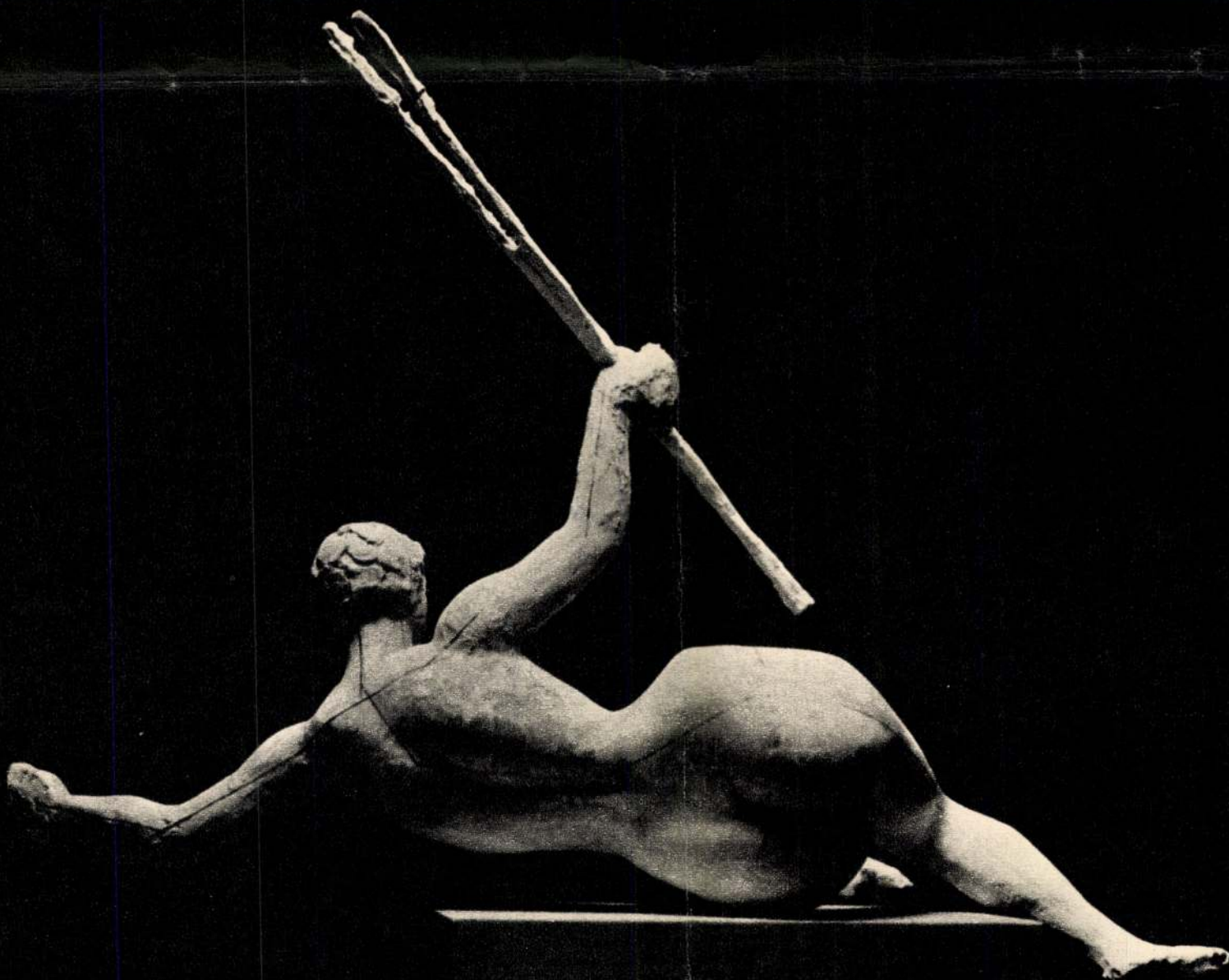
Aránylag későn kezdte a művészi tanulmányait. Harminchárom éves volt, amikor hallgatóként a Magyar Képzőművészeti Főiskolára jelentkezett, addig magasfeszültségű szerelőként kereste meg kenyerét. Szabad idejében bicskájával figurákat faragott, majd összeismerkedve Csorba Gézával, műtermében leste el a mintázás egy-néhány fogását. Művészi képességeire először a nemrég elhunyt

Ferenczy Béni figyelt fel. Pártfogása révén vált 1945-ben a kissé koros felvételizőből főiskolai hallgató. A három év alatt, míg Martsa István Ferenczy Béni osztályán dolgozott (1948-ban Ferenczy Béni megvált a Főiskolától), az emberi és művészi kapcsolat mindjobban elmélyült közöttük.

A sok megpróbáltatáson átment Ferenczy Béni embersége, derűs rezignációja, pátosz nélküli művészszeretete kétségkívül mélyen hatott a kora ifjúságában (művészi pályája megkezdése előtt) szintén sok megpróbáltatáson átment főiskolai növendékre, és hatása végigkísérte művészi pályáján mindaddig. A vonzalmat Martsa Istvánban azonban nem egyedül mesterének sorsa és embersége bontakoztatta ki, hanem művészszemlélete is. A főiskolai hallgatóban, majd a pályája kezdetén álló szobrászban még határozatlanul jelentkező művészi ábrándokat mestere alkotásainak hatása, korrektúrái, majd később a műtermi beszélgetések érlelték és a korai, még halvány körvonalú ábrándok így nyertek mind határozottabb alakot és váltak Martsa István művészi magatartásává. Emberi magatartásuk, művészi céljaik hasonlósága következtében a tanár és növendék közötti kapcsolat a mester és növendék közötti viszonyra alakult, majd a mester haláláig tartó barátsággá mélyült el. Mesterének szénrajzát még most is szeretettel őrzik műterme falán. Vezetése alatt ismerkedett meg a valóság gazdag formavilágával, sajátította el a művészi mondanivaló határozott megfogalmazásának alapelemeit.

A természet után végzett tanulmányaik folyamán a mester növendékeinek figyelmét ráirányította arra, hogy ne elégedjenek meg a felületen mutatkozó jelenségek gondos ábrázolásával, hanem igyekezzenek kifejezni a formák sajátos jellegét és azokat szerkezeti összefüggésükben építeni fel. Arra is figyelmeztette őket — s ez

Martsa István: Tisza. Vázlat — La Tisza. Éskisse — Tuca. Эскиз

eszünkbe, anélkül, hogy külső hasonlatosságot fedezhetnénk fel a három művész festői gondolkodása között.

Élni és gondolkodni sűrűn kell — a szót még csak lehet szaporítani, de a tetteket nem. Tóth Menyhért tettei a művek, s ezek közül a palántázók és a faojtó emberek a tette legkoncentráltabb lények a festészetében. Az előbbieket úgy nyúlnak a föld felé, mintha lábuk gyökér volna, testük hajladozó növény szár, mely majd visszapattan, ha kezük visszavette a földtől azt, amit a gyökér táplált. A faojtó ember velünk szembenező tömb, kinek két tenyere úgy tapad egymáshoz, széttéphetetlenül, mint csigatest a házához. Merthát kezügyében tartja a kincset, a teremtő cselekvést. Ennek az elhivatott létezésnek — melyet az ojtóember szimbolizál — ellentéte az a fajta ó és új herelékezés, amelyet Tóth Menyhért „Szolgátság” címen ábrázol: tevéhaton gondtalanul ficánkoló csenevész alakkal, akinek jólétéről az a másik ember gondoskodik, aki a földön állva, megfeszülve tartja a berzenkedő állapot kantárát.

Amint látható, Tóth Menyhért mondanivalója jelképek és természeti hasonlatok útján, eredeti utalásokkal jut el hozzánk. A művész rátalált a jelkép-ábrázolás modern, stílusosan egyedül elkövetelhető módjára: festményei nem térben, hanem síkban állítják egymás mellé-fölé — tehát egymásnak nem mögé és alárendelve — a látni- és tudnivalót. A perspektivikus atmoszféra érzékeltetést nemcsak festőileg túlhaladottnak tartja Tóth Menyhért, hanem alkalmatlannak is az ősi és modern tartalmak együttes kifejezésére. „Az a távolság, amit az atmoszférával kilométerben ki lehet fejezni, kevés ahhoz a távlatához képest, amely az embernek a kozmoszsal való kapcsolatát is ki kell hogy fejezze manapság a tudományban és a művészetben.” A síkban való gondolkodás elbűvölő példáit láthatjuk Tóth Menyhért egyetlen vonallal végigvezetett tollrajzaiban is, ahol a formák mozgását a térben úgy tünteti fel, mintha például egy agyonlapított szoborból is rekonstruálnánk volt alakjának terjeszkedését, idomainak, mozdulatainak fordulását. A színek akcióképességét is végigtanulmányozta a művész azokon a „téma” nélküli festményein, ahol a színfoltok egymásba áramlását szinte a vegetációs folyamatok elevenségével irányítja, úgy, amint a természet a fák, növények életét. Ezek a tanulmányok szerves előzményei és következményei annak a tudatos formásúritó és szín-elemző gondolkodásmódnak, amely Tóth Menyhért fantáziadús életművének nemes, szolid mesterségbeli hitelt ad.

Néhány évvel ezelőtt az emberiség méltóbb jövőjén tűnődő és munkálkodó művészek közül J. Cassou a képzőművészeti fantázia elapadását jövendölte. A művészetéről gondolkodó lelkiismeretes embernek fontolóra kellett vennie ezt a vészjelzést. Különösen azért, mert költő az, aki morzejelet ad. Hiszen ha ez így volna, akkor a képzőművészet tartalmi értékeit is kell hogy veszélyeztesse a formai lelemény végessége, elsvárosodása.

E külön tanulmányt érdemlő európai kulturális problémához szükségszerűen vezettek vissza gondolataink Tóth Menyhért műveinek áttekintésekor. Mert ő azon kevesek közül való, akik *egész életművükkel* példázzák: mindennemű művészetben éppen a *költők képzelete elapadhatatlan* —, mivel hivatásuk a létük értelmével azonos: nem lehet és nem érdemes élniük, ha a köznapok látszólagos szürkességéből ki nem bányásszák az aranyat, az emberi élet szépséges értelmét.

Azt hihetnők, hogy a különféle művészetek — közülük leginkább a zene, képzőművészet és költészet — egymással rokon műértői és bírálói alapelvekre találnak. Modern zenénk és költészetünk fogadtatása és értéke messze kedvezőbb a képzőművészeténél. Tóth Menyhért az utóbbi művészeti ágban: sajátlagosan *költő* — így nyelvezetében, gondolkodásában is szokatlan. Ezért egy régebbi író-bajvivónak, Rabelais-nek szavait idézzük — a kellő hozzáállás illusztrálására — szavakat, amelyek a kuncogó értetlenséghez szóltak múltban és jövőben: „... nem illik oly könnyelműen ítélkezni az emberi alkotások felett — és feltéve, hogy szóról szóra értelmezve sok mulatságos dologra akadnátok, ne kábítson az el benneteket, vegyétek magasabb értelmét annak, amiről azt hiszitek, hogy csak a pajkos kedvtelés találta ki”.

Hátha például a non-figuratív contra figuratív ellentétére épülő nemzetközi képzőművészeti vitában éppen a világ költői fognak egymással kezdet a népek nevében?! Hátha ők oldják meg a gordiuszi csomót, tudván: nincsen ártalmára a művészetnek más, mint az érzelmi-gondolati sterilítés, a technikai bravúrokkal mimelt tehetség és leplezett antihumanum.

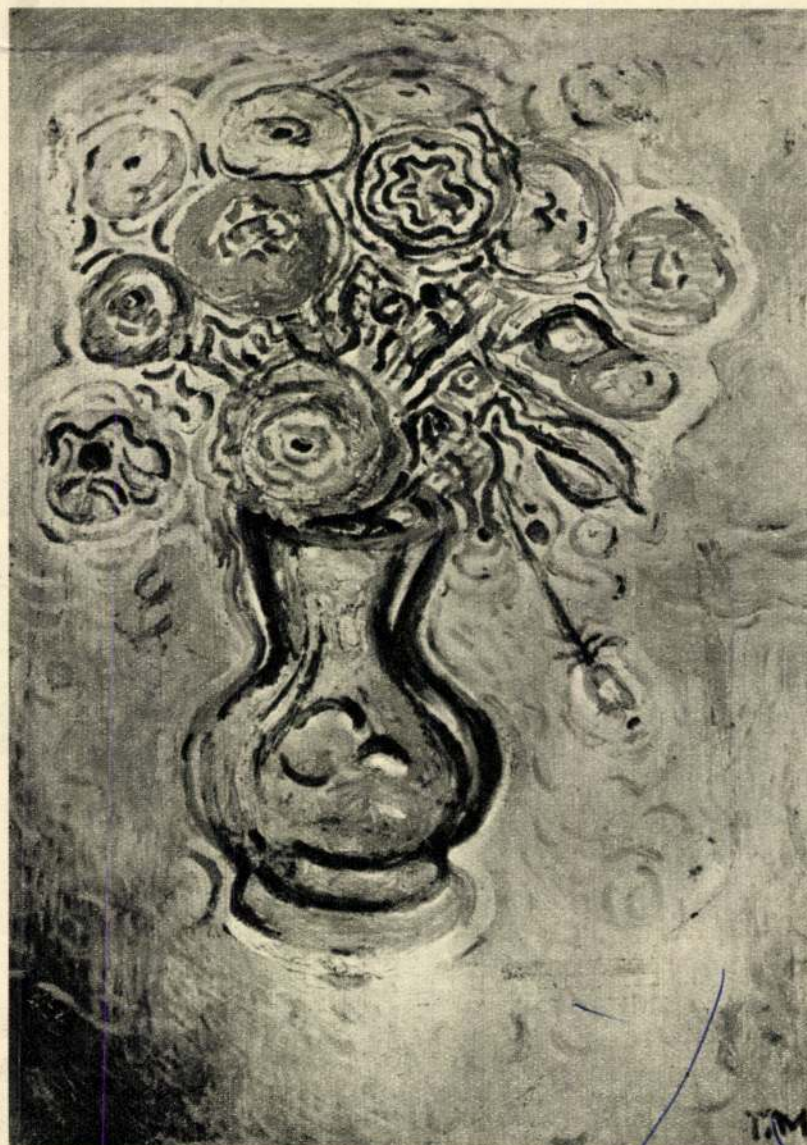
B. Supka Magdolna

Paprikapalántázók
Repiquage du paprika
Сажают рассаду паприки

Tóth Menyhért: Jóbarátság
Bonne amitié — Дружеская дружба

Csendélet — Nature morte — Натюрморт

parasztházban él Tóth Menyhért Miskén, a határban, ott ahol a természet erői átjárják az embert a hallhatón és a láthatón túli sarjadás és elmúlás üzenetével is. Azzal, ami a föld mélyében történik. Az ihletődés e helyén meglestem a pirkadat előtti perceket. Fűzek sorakoznak Tóth Menyhért ablakával szemben, s a hatalmas eső tócsát növelt az úton. Ez a hajnal előtti homályban tóvá nőtt, melybe a fűzek Oféliákként, bomlott hajjal bámultak belé. Hátuk megett a lombos fák bóbitái — amint egymás felé hajladoztak — fiától búcsúzó anyóka jelenetét mutatták. Mikor lassanként áttört rajtuk a fény: az alakok szétrebbentek, a látomás visszaidézhetlenné vált a szem számára, az ágak konkrétan kirajzolódó formáiból eltűnt a mese.

Tóth Menyhért festészetének lényeges vonásai ekkor fogalmazódtak meg bennem egyszerűen, így: ő az, aki megőrzi számunkra a látomásokat, azzal az intenzitással, ahogyan erős álmaink eleven-sége korareggel még átjátszik a valóságba. Képeinek formavilága ahhoz hasonlatos, ahogyan a pirkadati homály tömbökbé foglalta a természeti látványt. Ő ekkor lép közbe, nem hagyja a fényben szétrebbenni a formákat, hanem azon sűrűségükben képpé komponálja őket, és átvilágítja testüket a nappal szivárványos színeivel. Költészetet rögzít anyagba, látomást hív át az ébrenlétbe a leg-tudatosabb szín- és formaszervező eszközökkel.)

Alkotói szándékát leghívebben a saját szavaival jellemezhetnénk: „Nap-arcúnak kell lennie mindennek.” Ebben a Nap-arcúságban természetesen dominál témáinak derűje, Tóth Menyhért ember-szemléletének, életérzésének tisztasága, harmóniája. Optimizmusa mélyén mégis ott bujkál különféle módon, közvetve: a dráma is. Ennek gondolati-érzelmi alapja röviden az, hogy: Tóth Menyhért félti az embert, félti a világot az antihumánusoktól. És nemcsak ösztönösen, hanem tüzes és gondolkodó, mélyen szociális ember-ségével. E sugárzó érzület vonul át képeinek fedett tartalmi súlyán mint mikor ráveti aranykévéit a Nap a haragos-szürke tájra.

Műveinek pszichikai atmoszférája — közelebbről — arra a furcsa érzésre is emlékeztet bennünket, amikor derűs-mulatságos álmaink epizódjain még alvó állapotban is átdereng a sejtelmesség, a valószínűtlenség jegye — mígcsak saját nevetésünk álombeli hangja távoli visszhangként el nem halványul. Kétségtelenül átszövi Tóth Menyhért képeit valamiféle panteisztikus jókedv, olykor repdeső ujjongás — kutyák, halak, sárkányok, fák, dombok, csirkék, fiatal és öreg parasztok, tevék, struccok, kaktuszok, dobban-tanak meselábbal, lengetnek örömfelhőt, ünneplik a serény, a mozgalmas, a ritmikus létezését, azt hogy vannak, s hogy a világ minden

élőlényének birodalmában áhitattal összeölelkezhetnek. „A fának és az állatoknak az az álma, hogy emberek lehessenek — bár —, ha ismernék az embereket? ... Ha fenn akarunk maradni (etikailag) a fákat barátainknak, társunknak kell tekintenünk, fel kell emelnünk őket az állatokhoz.”

Természetes, hogy a mindenségéből az égbolt is beletartozik ebbe a kozmikus ünnepségbe. A földön, vetések között ringó asszonyok felett — az egyik képen átsuhan egy csóva-asszony: álmélkodás és riadalom lent a mezőn az úrhajós asszonytárs felé. Majd „Visz-szaérkezés” címen egy lényre — leginkább emberre — türelmesen várakozik egy földi fantázia-állat. Mintha neki természetes volna az úrból való leérkezés.

Mindennapos látványokból is mítosz születik. „Egy tehenke fejét mosta a menyecske a vízparton — arrébb pedig a kiskutya hát táncol-tapsol örömeiben” —, halljuk a „témát” Tóth Menyhértől. Azon a parton pedig Buddha-ülésben az asszony, két karjával — áldozati szertartásként — felnyúlik a tehén lehajló fejéhez. A tehénnek árnyéka is van, és az: égi mása neki a magosban, mint délibábkép, megismétli magát fent, persze nem sötéten, mint a földi árnyék, hanem ragyogó színekben.

„Csirip-anyó” az említett pozsonyi „Naiv-kiállítás” darabja az elhalt szomszédasszony emlékezetére készült. „Annyira szerette, hívta a csibéit, hogy maga is kotlóssá vált. Mert a féltés és az örködés olyanná tesz bennünket, mintha magunk volnánk a természet törvénye.” Buggyos-piros ruhában, terpeszben címez-kedve diddából ott Csirip-anyó, mint valami gatyástyúk. Izgatottan hívja kicsinyeit, míg mellette a szeptember végi napraforgó földig hajtja magvát kínáló fejét. „Lehúzza a föld, ez az öregség jele.” A fa alatt edények vannak, de belepte őket a hó! Oda jahiába tesz étket Csirip-anyó: „ezek a nagy dögök (a varjak) elkergetik a kicsiket. Igaz, miért jön be a varjú, hiszen elég erős” — dohogott Csirip-anyó. Amióta ő nincsen az állatok egynehánya: árva — ő de hányan azok a világ összes állatai közül? A „Jóbarát-ság” című festmény szól lafontaine-i hasonlattal arról, hogy milyen is lenne az, ha az emberek olyan oltalmazón tudnának összebújni, mint az a két kis kölkökutya (Jóbarát-ság).

Kínálja magát apadatlanul a szabadég alatti történet Tóth Menyhértnak, míg be nem áll a zimankó, s a falak közé szoruló falusi élet másfajta teret teremt képzeletének. A moziba, színi előadásokra bevonuló parasztok arca az, ami érdeklí őt a karzaton. Megvilágított vonások, csudálkozás és döbbenet — Goya menhelyi öregeinek, és Daumier karzatfiguráinak egykori képvízióit juttatják

1021

művészet
1969 II. sz.

TÓTH MENYHÉRT

Tóth Menyhért retrospektív kiállítása a festőművész falujában, Miskén nyílt meg 1968. szeptember 15-én. Ünneppel volt ez a falu lakosainak, akik nem ismerték művészi munkásságát, és azoknak a szakmabelieknek, akik viszont néhány évtizede tudnak arról a sajátos, szuggesztív festői világról, amelyből a hatvanöt éves Tóth Menyhért képei megszólalnak. Látásmódját rendhagyónak nevezhetnénk ma divatos jelzővel, mint azokat a jelenségeket, amelyek törvényt bontanak —, ha nem ismernők fel harmincöt évi festői útjának igen következetes benső törvényszerűségeit.

Örvendetes, hogy Miske falu a fennállásának 250. évfordulóját ezzel a művészi eseménnyel is megünnepelte, és stílusos, hogy a meghívó Tóth Menyhértet a „falu művészeként” említette, hiszen jogos büszke jelző ez itt a Kalocsa vidéken, mely ontja magból a népi szín- és formaképzés őstehetségeit. Tóth Menyhért azonban nem ilyen értelemben képviseli faluját, mert tanult művész, a Főiskolát végezte, Vaszary János kedvelt növendékeként. Mestere kezdetől fogva felismerte Tóth Menyhért képzeletének és színjátásának eredetiségét. És felmérte azt egy pillantással Emil Langui is, az egyetemes művészettörténet e kiválósága az 1966-os pozsonyi „Naivok” kiállításon, amikor Tóth Menyhértet festménye alapján nem elsőrendűen naiv-ösztönösnek, de szellemében naiv tematikája mellett, rendkívül kulturált európai művésznek mondotta.

Ha ezen a színvonalon, és az inspiráció eredete szerint akarjuk Tóth Menyhért életművét jellemezni, úgy az ő festészete valóban a falu jegyese mindvégig — úgy mint Chagallé. E hasonlat hirtelenjében meghökkentőnek tűnhet, hiszen e mester — Chagall — régóta ismert és elismert nagysága az európai festészetnek, s az ő vízióinak szokatlansága már nem kérdőjelként mered a szemlélőre, hanem egyenest tartozéka, ismérve annak a világnak, amelyet mestere teremtett meg a képzőművészet számára.

Ha kissé vontatott ütemben is, de elképzelhető, hogy Tóth Menyhért világa is általánosabb ismertségre és értésre talál saját hazájában, hamár a külföldi szakértők azonnali kontaktust találnak művészetével. Így van ez egyébként a magyar műértők részéről is, amikor előítélet nélkül csodálkoznak rá Tóth Menyhért műveire.

Érdekes mégis, ha a külföldi szemlélő megfigyeléséből indulunk ki az életmű varázsának kutatásakor, mivel e külföldiek észlelése spontán, egybevetésük elevenen reagál a jelenkor nemzetközi festészeti eredményeire. Ők e képeknek népi-magyar jellegét, sugárzását érzékelik. Valóban, ha Tóth Menyhért alakjainak, mindenemű természeti lényeknek jellegét tekintjük: az a legősibb néprajzi tárgyak, faragványok expresszióját juttatja eszünkbe. Anélkül azonban, hogy valaha is, bárhol is láthattunk volna hozzá fogható művészi fogalmazást. Ez a senkire-nem-hasonlítás valószínűleg abból származik, hogy Tóth Menyhértben a teljes hitelességű népi és egyéni fantázia a legkifinomultabb mesterségbeli tudással párosul.

Ez a magas színvonalú kettős egység az, ami zavarba ejti azt a külföldi szemlélőt, akiben a festmények láttára egyszerre dereng fel az ősi-népi kifejezőmód és a modern európai festészet vívmányainak szintézise, azaz a formai és tartalmi absztrahálás merőben új, tóthmenyhérti útja, az elbeszélő festészet talaján.

Elbeszélés alatt itt a falusi lét benső és külső helyzetképeit kell értenünk, úgy, amint azok Tóth Menyhértben realizálódnak. „Mert mi a realizmus? — kérdi és válaszol a művész: — az amit látunk, a valóság. De az értelem is valóság, az érzélem is valóság, meg a sejtés és az álmodozás is: csak nem látszik! Hát láttatni kell!”

Tóth Menyhért földművelő paraszti életmódot folytat maiglan, témái is a falusi élet mindennapjaiból, tehát a realitásból merülnek fel. Paprikát, majoránát termel, hogy festéket, vásznat vehessen. Ezt teszi nappal. De a hajnalok, az éjszakák és az alkonyok már a költő-festőhöz tartoznak, ahhoz, akinek a nappalait is átjárják az álmok. Ezek módosítják, teszik szokatlanná művészi látásmódját. „A parasztnak is van álma, olyan mint az enyém” — mondja, s ezzel meg is adja művészi gondolkodás-látásmódjának kulcsát. Érthető ez okból, hogy 1964-es hódmezővásárhelyi és mostani miskai kiállításának parasztlátogatói közül sokan úgy nyilatkoztak: ezt a világot könnyű megérteni, mert egyszerűen ábrázolja a művész.

Aki azonban nem a paraszti élet felől közelít hozzá, de értő szándékkal, jól teszi, ha a művész ihletének forrásaihoz fordul. Kis

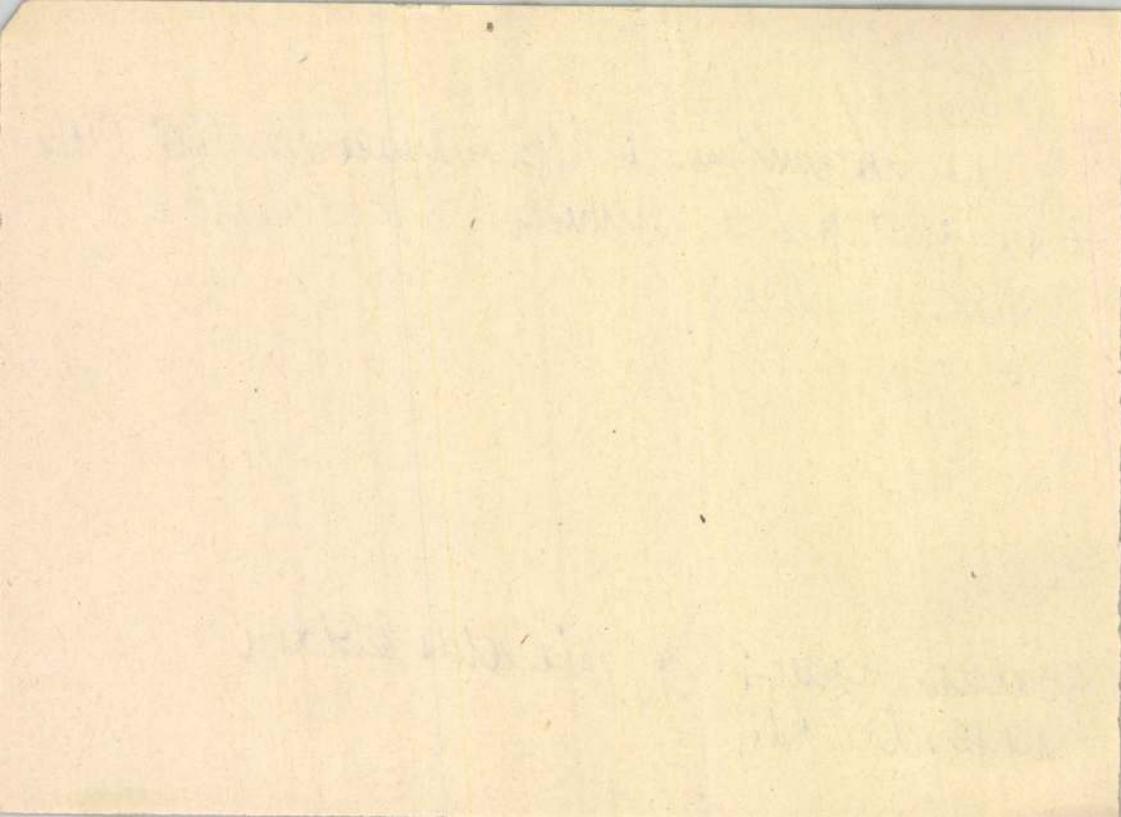
Tóth Menyhért: Betlehemesek — Montreurs de la crèche — Рождественские игры

Tóth Menyhért

Tath Menyhart festo
a Bda. kikun m. i. képrámmiének teli tárla-
tán szerepel a művés "Örök név" c.
műve. (születés)

Haldra Franc: Egy kiállítás keltára
1945. dec. 21.

Tóth Menyhért

TÓTH MENYHÉRT FESTMÉNYE

Magyar Művészeti Folyóirat, 1998. máj. 25.

különböző összegű segélyeket kaphatnak, így az emiatt ügyintéző adminisztrátorhoz folyamatosan érkeztek a segélykérelmek, amelyeket havonta egy intéző bizottságnak meg kellett volna tárgyalnia. Néha meg is tárgyalta — már amit ő eljuttatott a bizottsághoz. De, hogy ezt mennyire rendszertelenül végezte, arra jó példa a szolnoki Bőripari Szövetkezet dolgozóinak panasza, akik közt segélyre váró kismama is volt...

Szükségtelen részletezni. A szekrényben, íróasztal-
fiókban hányódó levelek, szerteszét hagyott anya-
könyvi kivonatok, hivatalos okmányok megindították a panaszáradatot. Reklamáló, követelő leveleket, kérelmeket szállított a posta az Állami Biztosítótól kezdve a legkülönbözőbb hivatalos fórumokig, s egymásnak adták a kilincset a felháborodott emberek a Tempó irodán.

Nagysokára aztán e hónap elején mégis csak leváltották, s a régóta kért segélyeket is kiutalták a kérelmezőknek. Mindenki elégedett. A vétkes ügyintéző is, hiszen semmi különös nem történt. Még feddhetetlenségével is dicsekedhet, ugyanis a biztosító még tavaly (!) folytatott vizsgálatot ellene, s abban megállapították, hogy nem vonható felelősségre, hiszen nem sikkasztott, nem csalt, s nem is lopott „csak” hanyagul végezte társadalmi munkáját. Miközben mások panaszkodtak, bosszankodtak és vizsgálódtak, ő továbbra is megkapta havonta önzetlen „társadalmi munkájáért” járó négyszáz forintot. Mostani leváltása a legnagyobb „büntetés” volt. Nem kapott fegyelmit, nem indult ellene eljárás, mert erre nincs jogszabály, csupán a jövő hónaptól nem kapja a havi négyszázat, amit az eddig sem végzett munkáért bezsebelt. Az pedig szinte természetes, hogy még visszafizetnie sem kell — merthogy erre sincs jogszabály.

Nagy kár...

L. Zs.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért „Reggel” című képe -
nek első számában van egy apró
figura. A festő megmondta, hogy az
egy kutyá, amelyik a szeretőinre
várja.

Solymár István: Vallomás a naphimnusz-festőről.
Művészet, 1946. március - 26. oldal.

1870

The first part of the book is devoted to a description of the
 various species of plants which are found in the
 country. The author has been very particular in
 describing the habits of each, and the manner in
 which they are cultivated. He has also given a
 list of the medicinal plants which are used in
 the country, and the manner in which they are
 prepared. The second part of the book is devoted
 to a description of the various species of animals
 which are found in the country. The author has
 been very particular in describing the habits of
 each, and the manner in which they are
 cultivated. He has also given a list of the
 medicinal animals which are used in the
 country, and the manner in which they are
 prepared.

The third part of the book is devoted to a
 description of the various species of minerals
 which are found in the country. The author has
 been very particular in describing the habits of
 each, and the manner in which they are
 cultivated. He has also given a list of the
 medicinal minerals which are used in the
 country, and the manner in which they are
 prepared.

Tóth Menyhért

Ai phüves, évek eljételől Tóth Menyhért
formái elhörtájt jobbára a való-
ság és látványjegyekhez költöttek. Fi-
gurait plentikusra mintata sír-
vel.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of the
Hon. Secy of the
Interior
for the
Department of
the Interior
the sum of
\$100.00

Witness my hand and seal
this 1st day of

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért művészetekéneki olvas-
nes évek elején egy gyökeres stílus-
váltás következett be, amikor az
ahhoz művészi poétika is hozzá jár-
t.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

July 1st 1877

Dear Mother
I received your letter of the 27th
and was glad to hear from you
and to hear that you were all
well. I am well at present
and hope these few lines will
find you all the same.

Yours truly
John

John's letter to his mother, July 1st, 1877.

Tóth Menyhért

Az ötvvenes évek elejétől Tóth Menyhért stílusváltorása idején a művészi elvíványanyagja ugyanaz maradt, festői eszközei pedig megváltoztak, míg gondja töretlenül érvényesült.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ... day of ... 1870

Tóth Menyhért

Az olvasás ívek eljöttől Tóth Menyhért
művészeti stílusátörténetét,
Előint vagy háttérbe szorult az elő-
korszakok mese szerűsége és átadta
helyet a tradíciók fokozottabb tisz-
teletének.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1891

Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ... day of ... 1891

...

...

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért az öbrenes irodalom be-
követhelett stílusváltásainak bel-
ső okai is voltak. Érezte, hogy meg-
 kell lépnie. Most kell lennie. most
eddig.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...
...

Witness my hand and seal this ... day of ... 1870

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért a hatvanas évek elejé-
től újabb stílus váltásán ment
 keresztül. Emelkötésai, élőlény
 megfigyelés, női báj, kecskés
 népszerűség groteszk képlővisei
 elvileg a faustból indultak el a folyamatok

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

Tóth Menyhért

A hatvanas években készült a
művész két monumentális főműve
a "Parasztok" és az "Afrika" című
kompozíció.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1891

Dear Mother
I have just received your
kind letter of the 10th and
was glad to hear from you
and to hear that you were
all well.

Yours affectionately
John

Tóth Menyhért

A hatvanas évektől kezdve Tóth
Menyhért formálási módja nagy
vonalúvá lesz, sívei fenyjittessé
válnak, a képek teljes betöltésük
igénye két dimenziós medekülge
a centrálperspektívát.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1878

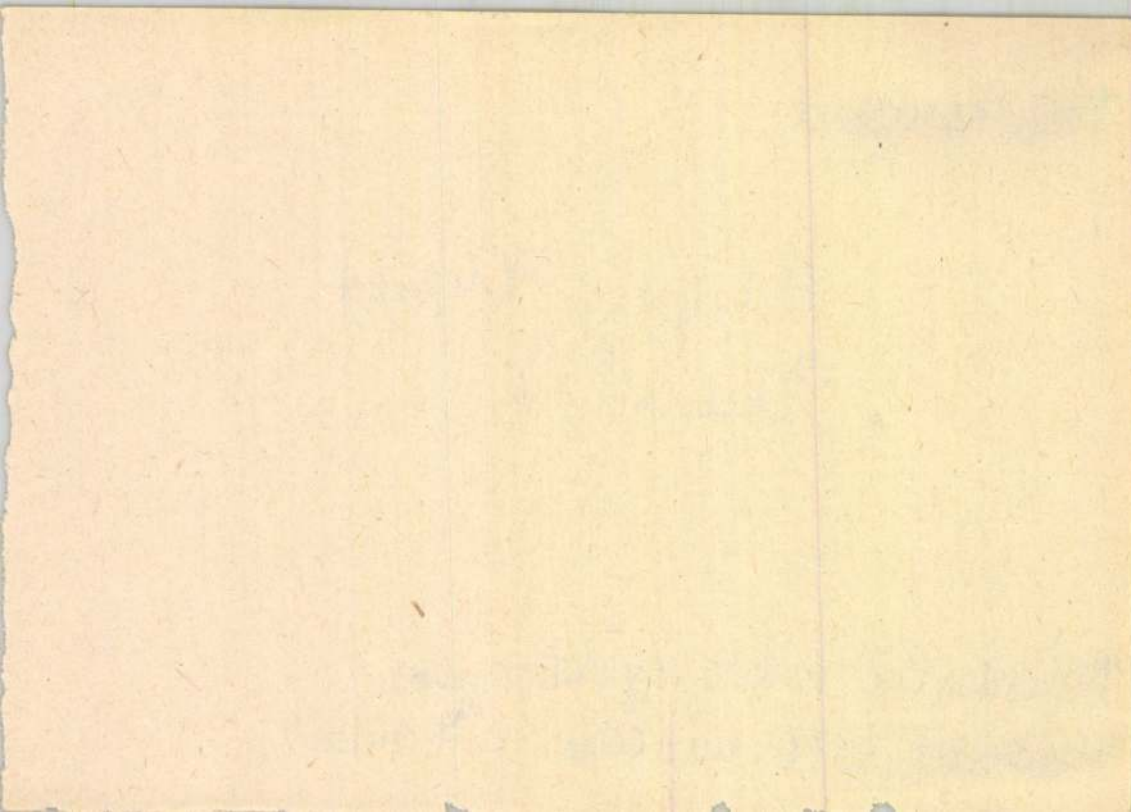
Handwritten notes, possibly a list or account, written in cursive. The text is mostly illegible due to fading and blurring.

Printed text at the bottom of the page, likely a footer or page number, also mostly illegible.

Tóth Kungust

" A kopasz " } (semmel)
" Pitevés " }

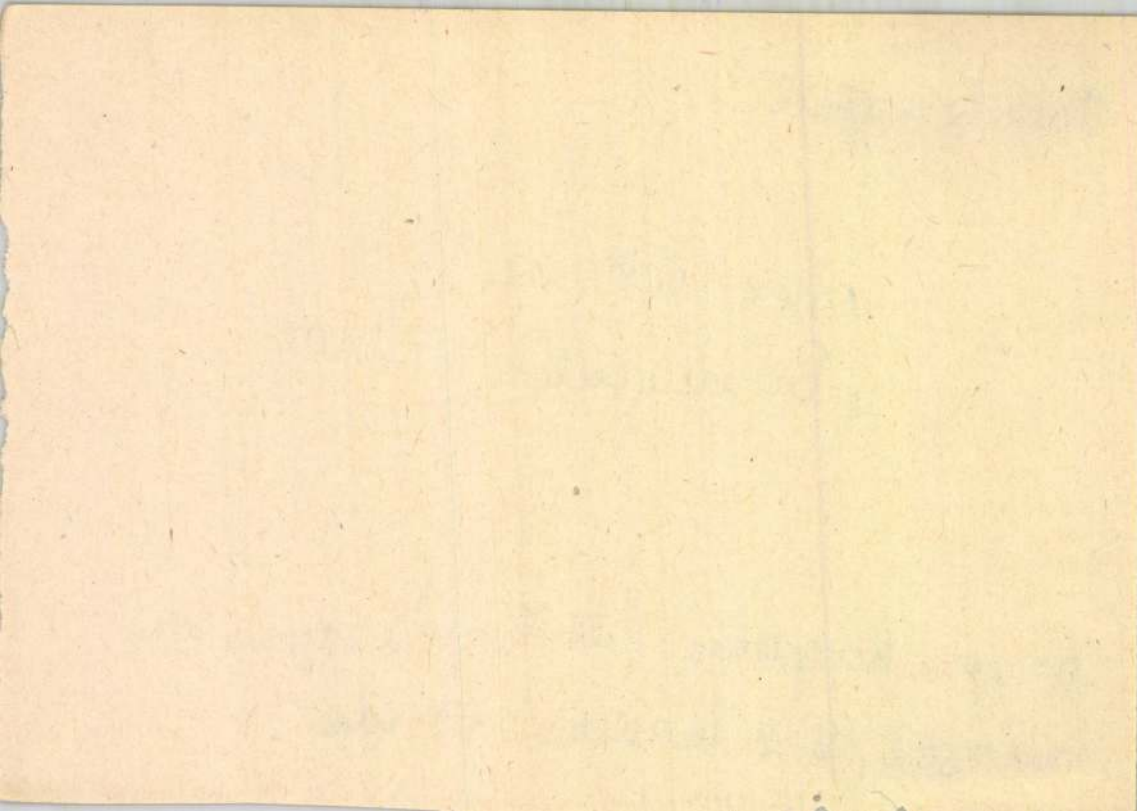
Bánszky Pál: Várlat egy életrajzhoz
Művészet 1976. március - 7 oldal

Tóth Mennyei

"Gyermektábor" }
"Bárányfűtő" } népmű

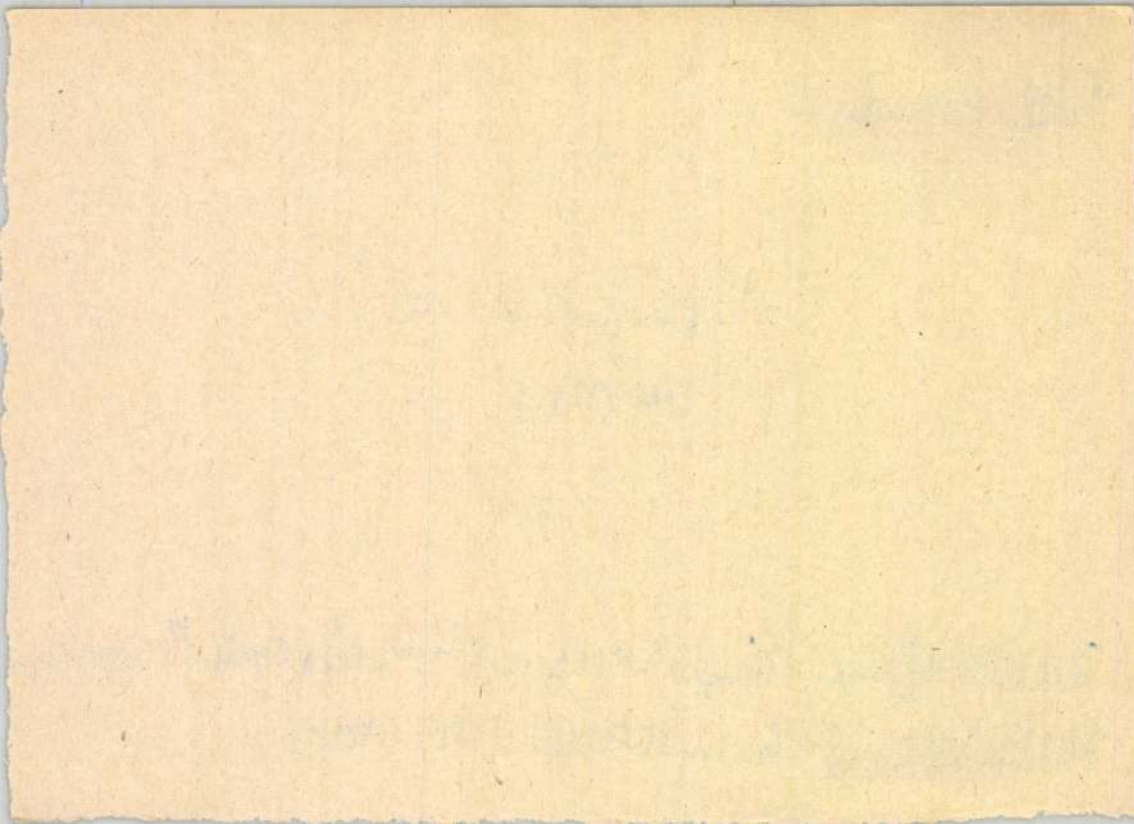
B. Sopha Magdolna: Tóth Mennyei neveléséről.
Művészet, 1976. március - 13 oldal

Tóth Mezőgábor

"Virágrendjelet"
(megj.)

Székely Gyula: Emlékezés a főiskolás Tóth Mezőgáborra
Művészet, 1976. március - 10 oldal.

Tóth Hercegfi

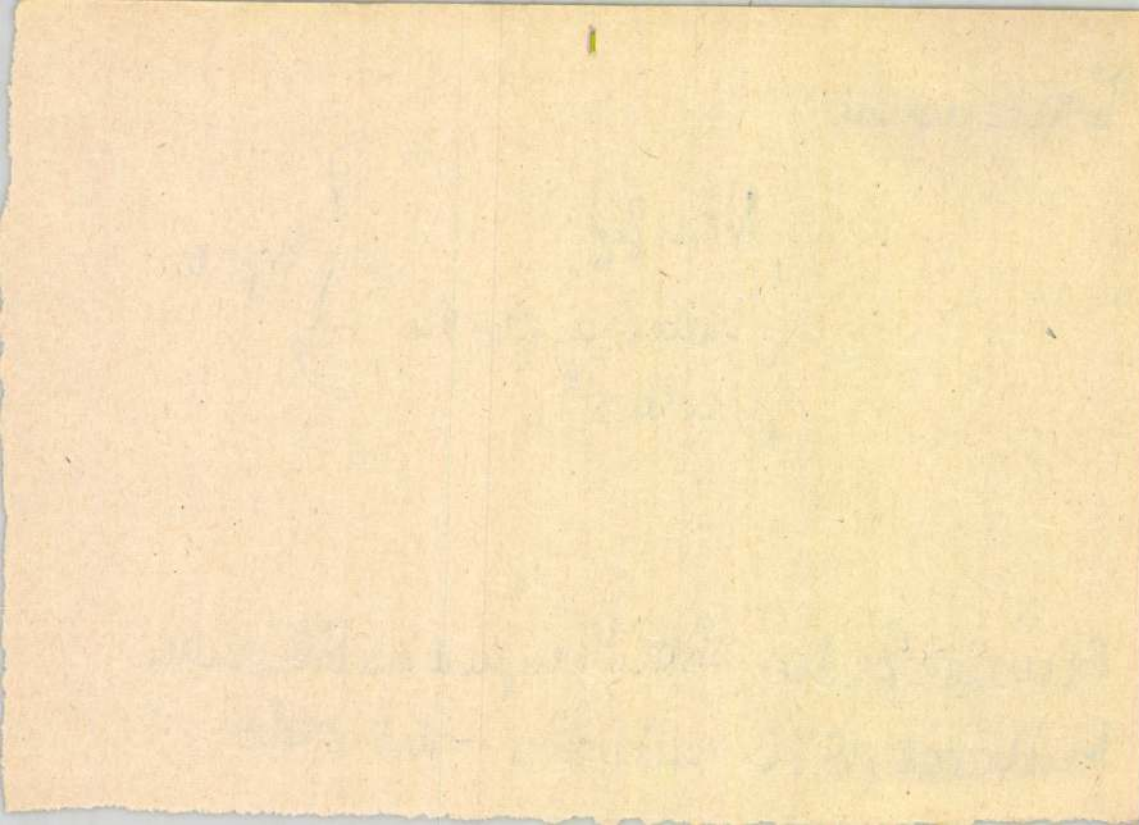
"Női fej"

"Kobaca videte"

"Vadás"

} repno

Országos Szóvártó Tóth Hercegfi emlékének
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

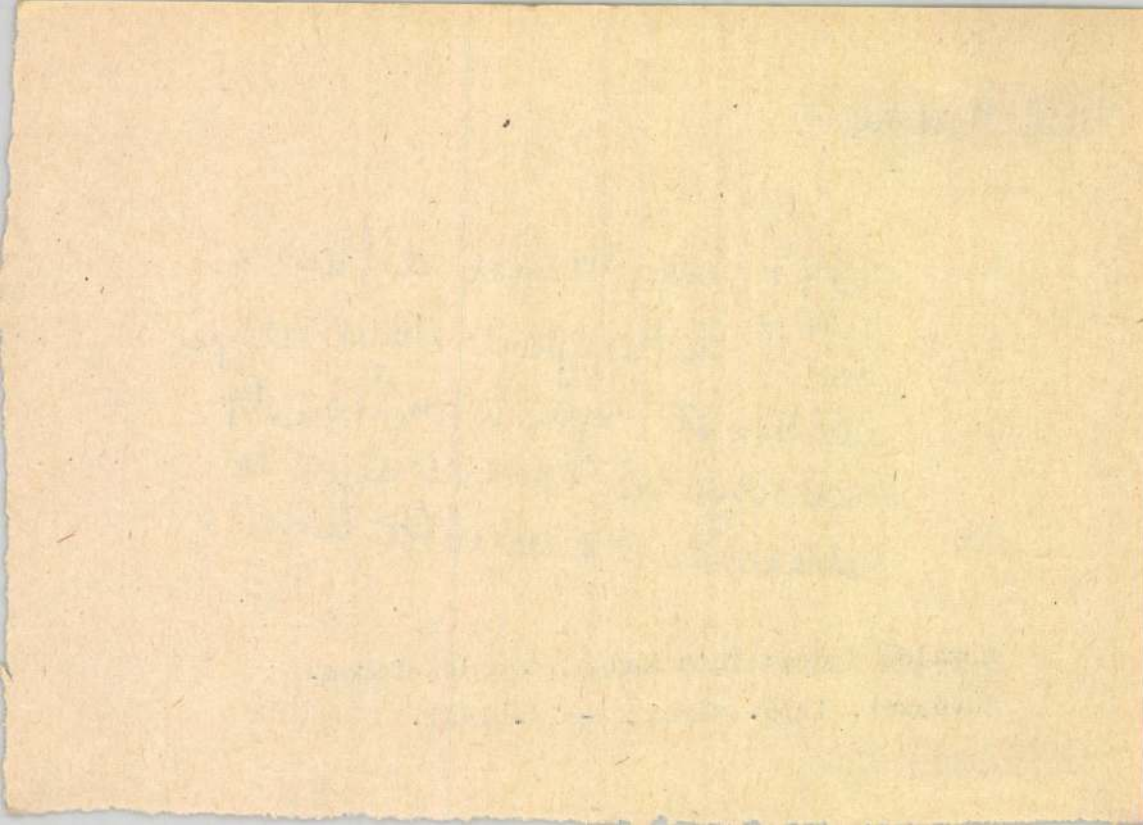

Tóth Menyhért

1947-ben került a Miskolc
i. Tóth Menyhért Művészeti
közterületre a bajai kórházba. A
kivizsgálás eredményét ko-
munista menesztésével közölte

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

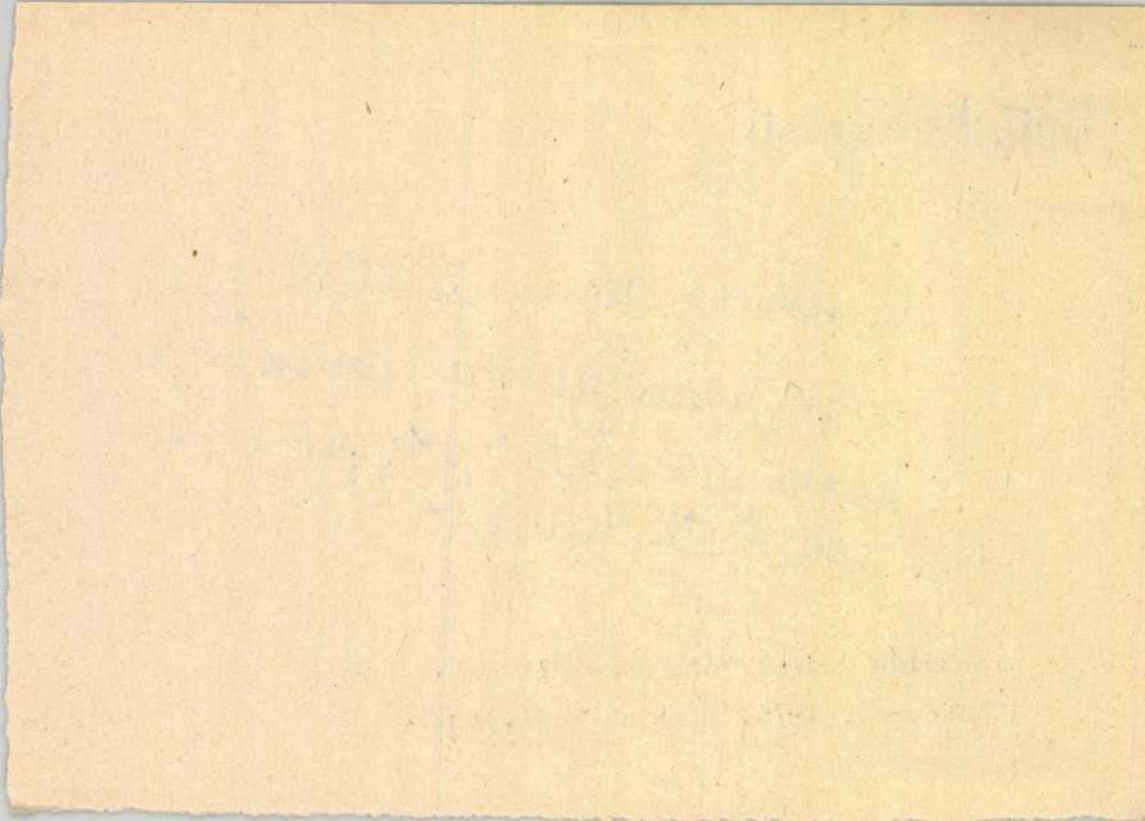

Tóth Menyhért

A selymes neműtétet még
orvos barátját dr. Aszalós bácsi
korhán most egy képpel komo-
náltam Tóth Menyhért.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

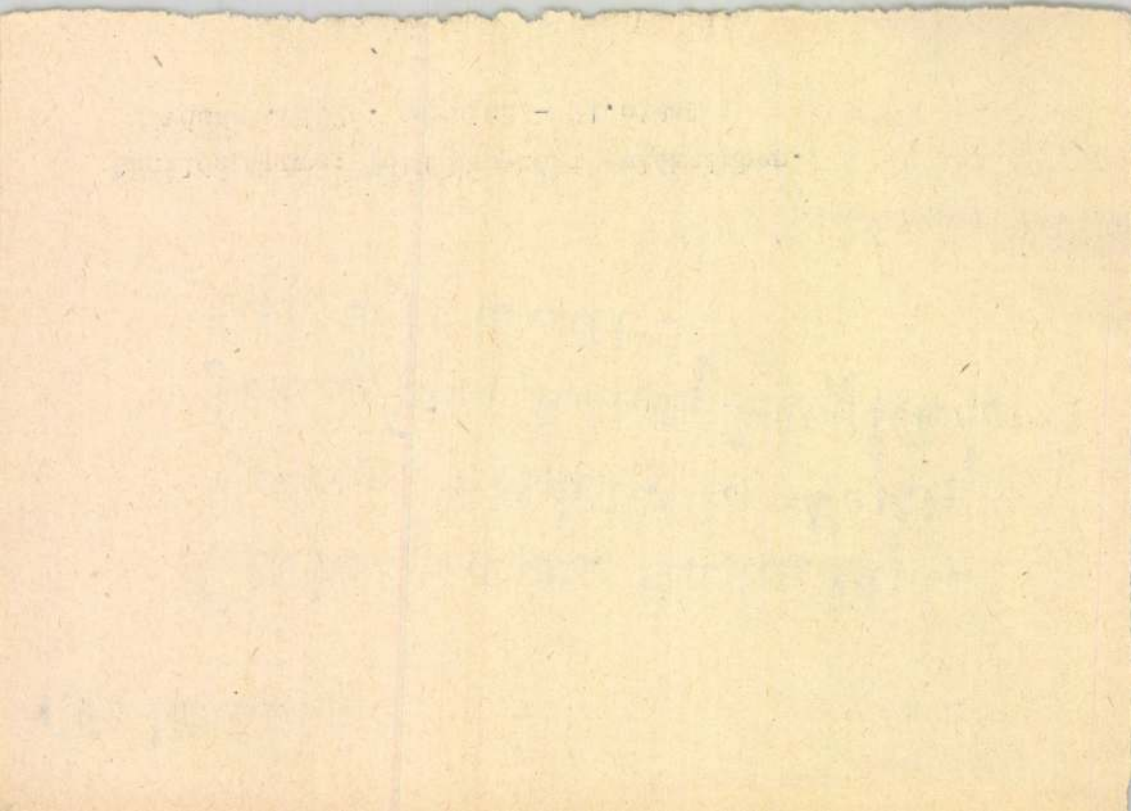
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Fóth-Menyhért

Fóth-Menyhérti Árpád Ágoston
Könyvtár, Árpád-Ágoston
Bertényi, Ágoston, Ágoston
Könyvtár, Ágoston.

Aszalos Árpád: Fóth-Menyhért emlékeimben.
Művészet, 1976. március - 21. oldal

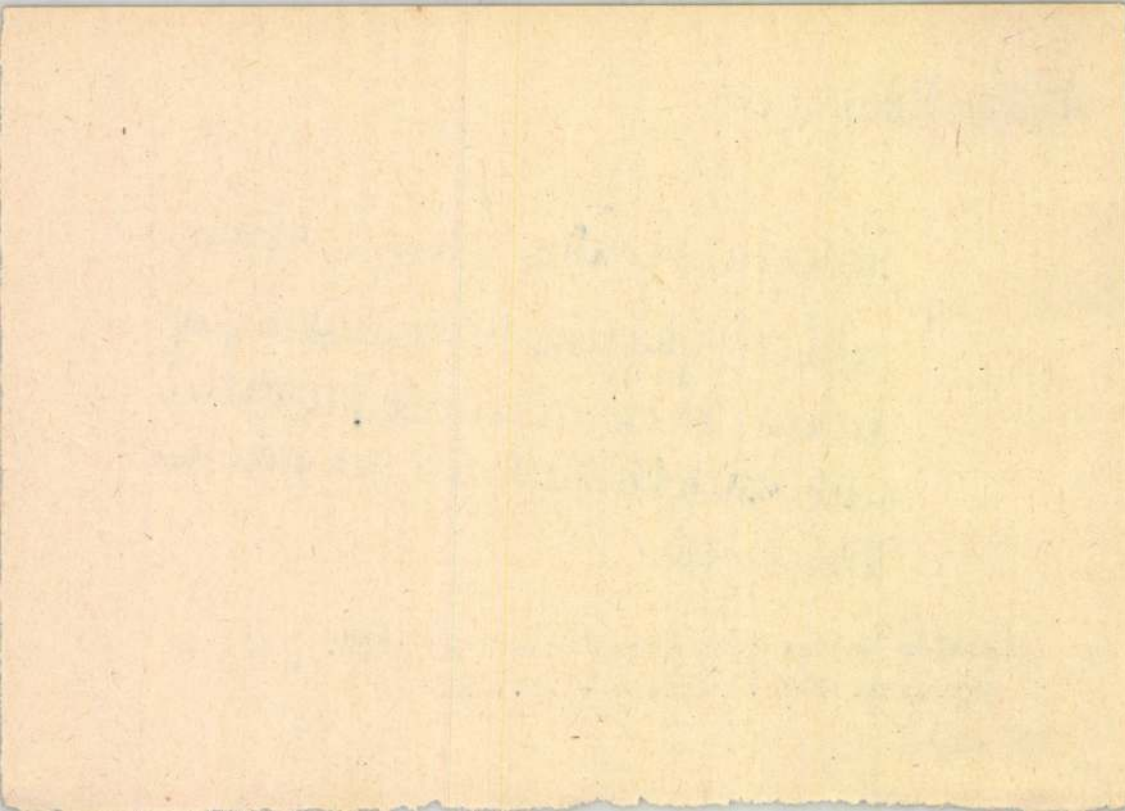

Tóth Menyhért

Kalocsai vidék "című kismé-
"re" alapítvány kiállítás meg-
talán belső minusa, sokatla-
nul, eszefelt meherete kirati ób-
vett adott.

Assalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimre.

Művészet, 1976. március - 21. oldal

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért „Leghordás” című
képe a XX. századi műveltség
magán gyűjteményében találha-
tó.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of the
Hon. Secy of the
Interior
the sum of \$1000
for the purchase of
land in the
State of California

Witness my hand and seal
this 10th day of June 1870

Tóth Menyhért

Az 1966-os Bajai Napok alkalmával rendezett tárlaton Tóth Menyhért a „Visszatérés”, az „Édes”, a „Tavaszi”, a „Fehér” című olajképeivel szerepel.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ... day of ...
1870

Tóth Menyhért

Az 1966-os évi Bajai Napok-on
megjelő művek a művészet-
történet és a közéleti témákból
valók.

Assalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ... day of ... 1870

Tóth Menyhért

1968-ban volt Tóth Menyhérttel
kiállítása Miskolc, 1969-ben a
budapesti VI. kerületi Harafias Nép-
front helyiségeiben, majd 1970-ben
Székesfehérváron.

Assalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

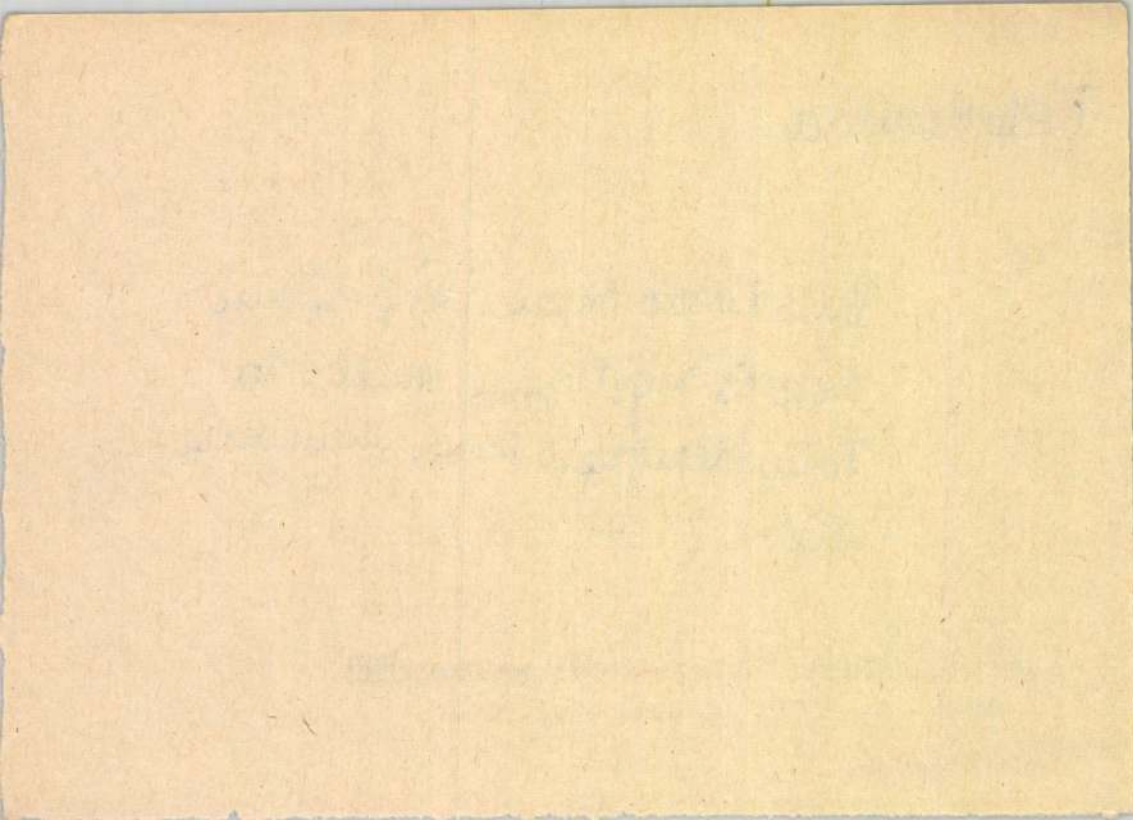
24/10/1914

Dear Mother
I have just received your letter
and I am glad to hear from you
and that you are all well
I am well at present
I hope to hear from you again
soon
Your affectionate son
John

Tóth Menyhért

Barskandó Baján író felbomlá-
sán és rajztanár mellett áll
Tóth Menyhért korai munkássá-
gát.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékei ^{rem.}
Művészet, 1976. március - 21. oldal

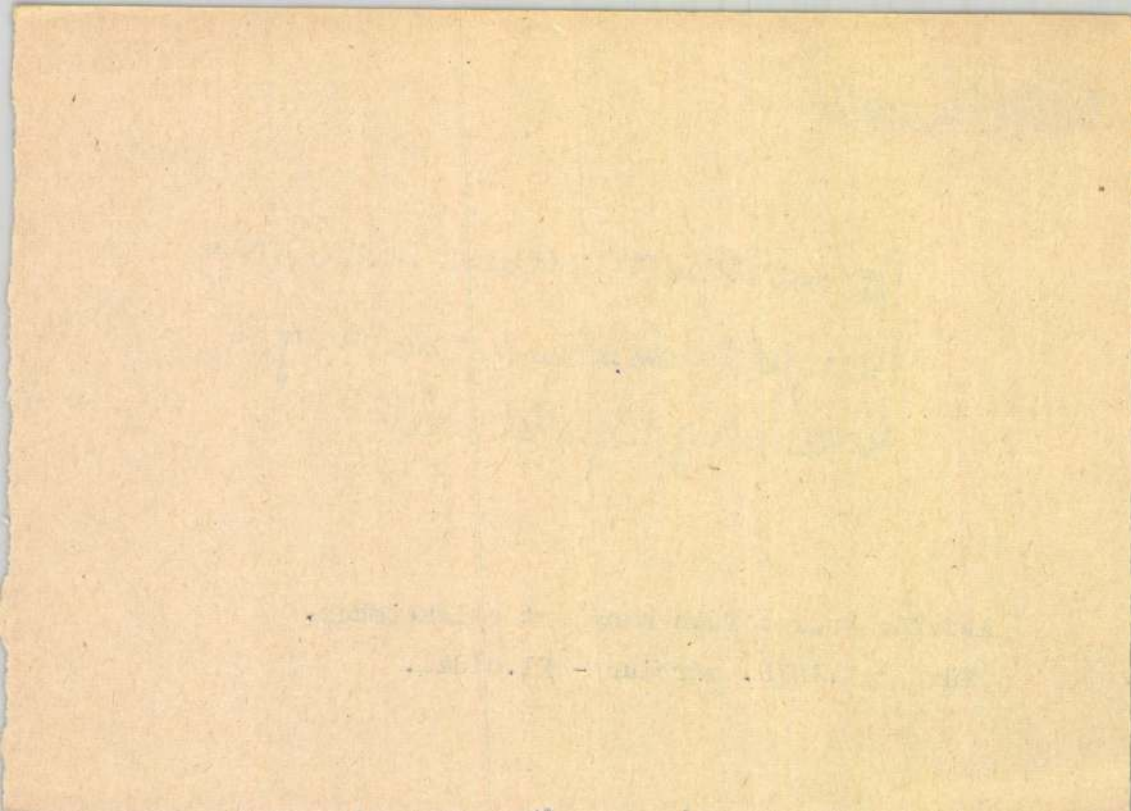

Tóth Menyhért

"Gyémölcsipiac" című műve Tóth
"Menyhértnek sem nyerte meg a
közönség teljes tetsését"

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimhen.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

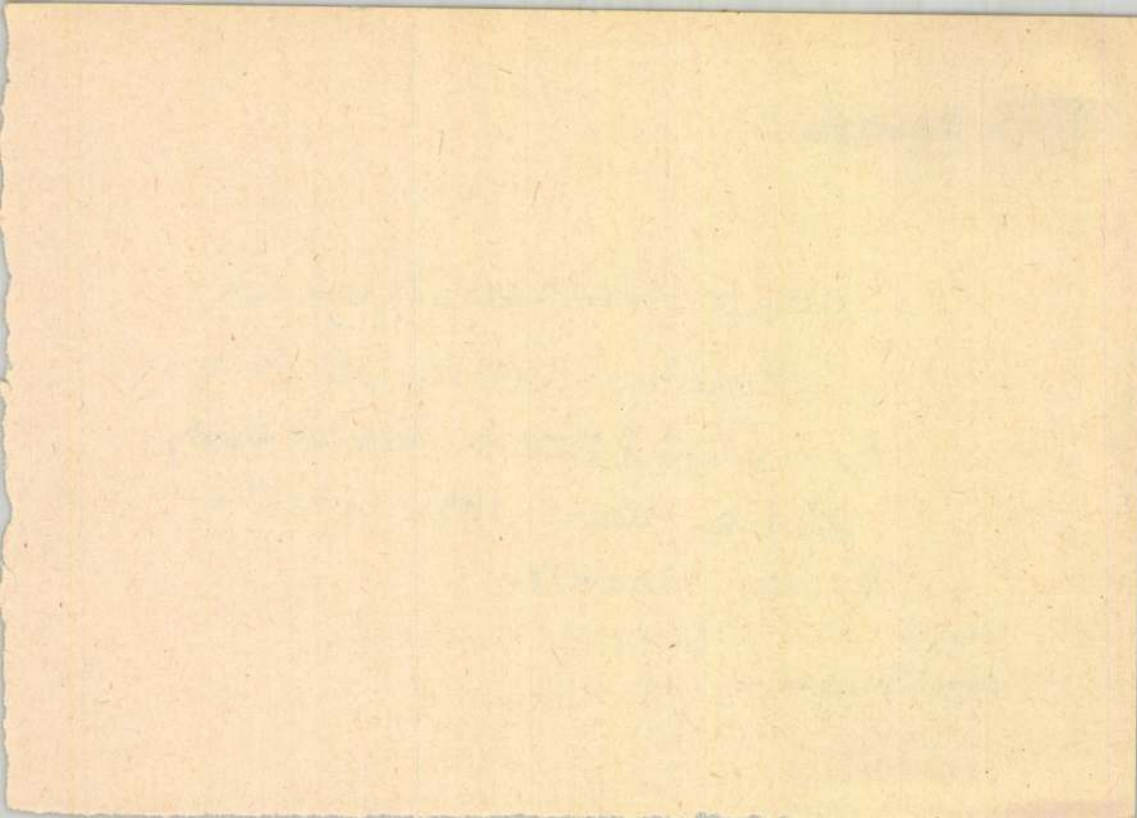

Tóth Menyhért

Radnai Béla neves gyűjtőnek
a borbélyaként volt egy Tóth Meny-
hért által festett hiszmenetű kép,
amit a művész 1940-es kiállí-
tásán vásárolt.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

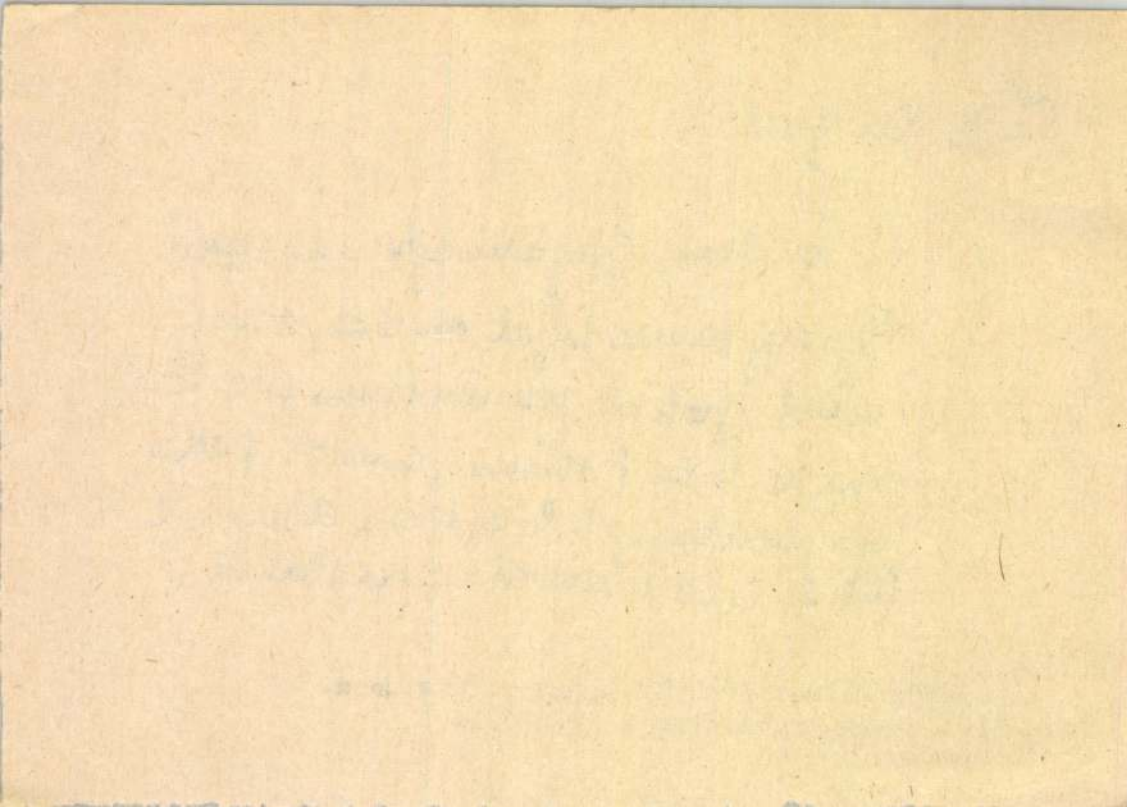
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Tóth Menyhért

A Radnai gyűjteményben szereplő
kép egy falusi tájat mutat, amin
belül grotesk macskakörműs ija kö-
mül a lebes formákat, a kövi falusi
templontornyok, köztükben elhelyezték
fát és a bandukló ember alakot.

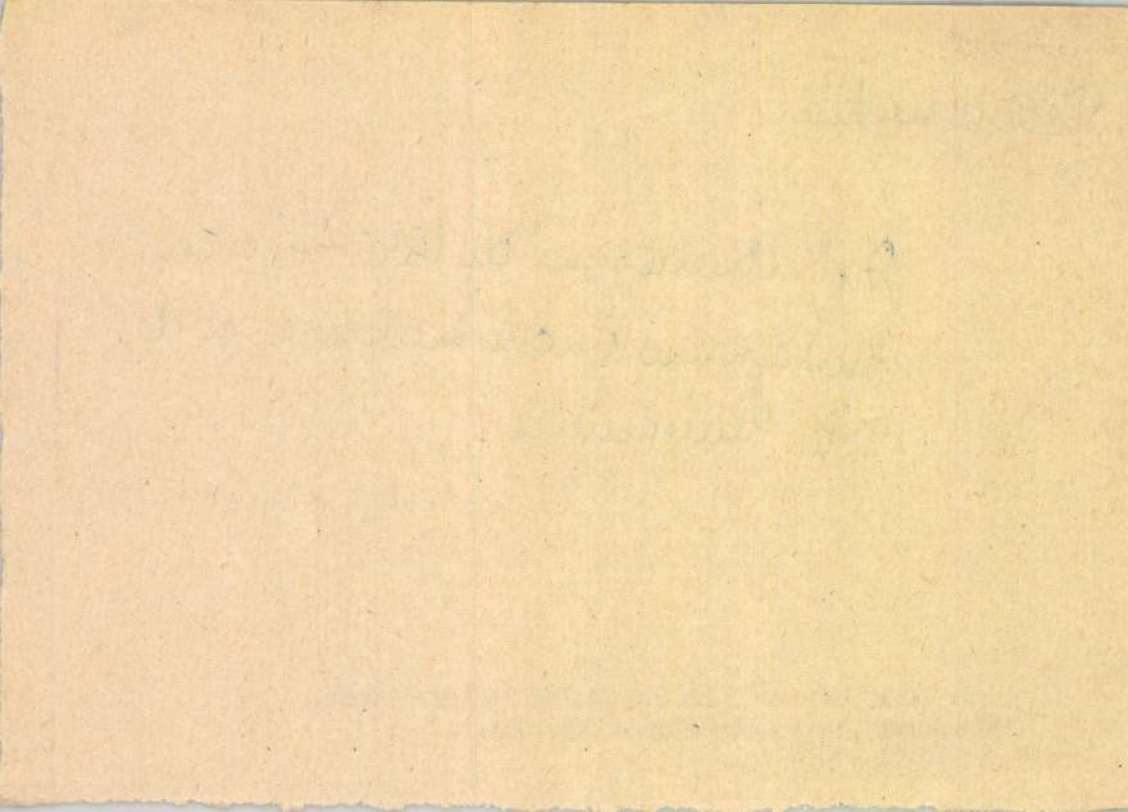
Ászalós Andre: Tóth Menyhért emlékeiben.
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Tóth Menyhért

A „Műbarátban” a 1940-es évek
Budapesti érettségivel foglalkozó volt
Tóth Menyhérttel.

Ászalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben,
Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Tóth Menyhért

1936-37-ből a Magyarországi
középső Tóth Menyhért a falusi-
parvosi környezetből került el-
helyezésre a Magyarországi
dolgozó fel. művészetbe.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékei.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Handwritten text at the top right of the page, possibly a date or page number.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a closing note.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért állatképeinek,
csendképeinek, egyes kitalálós
kompozíciói ~~feltehetően~~ sorra
jelzi a gaudig termet.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

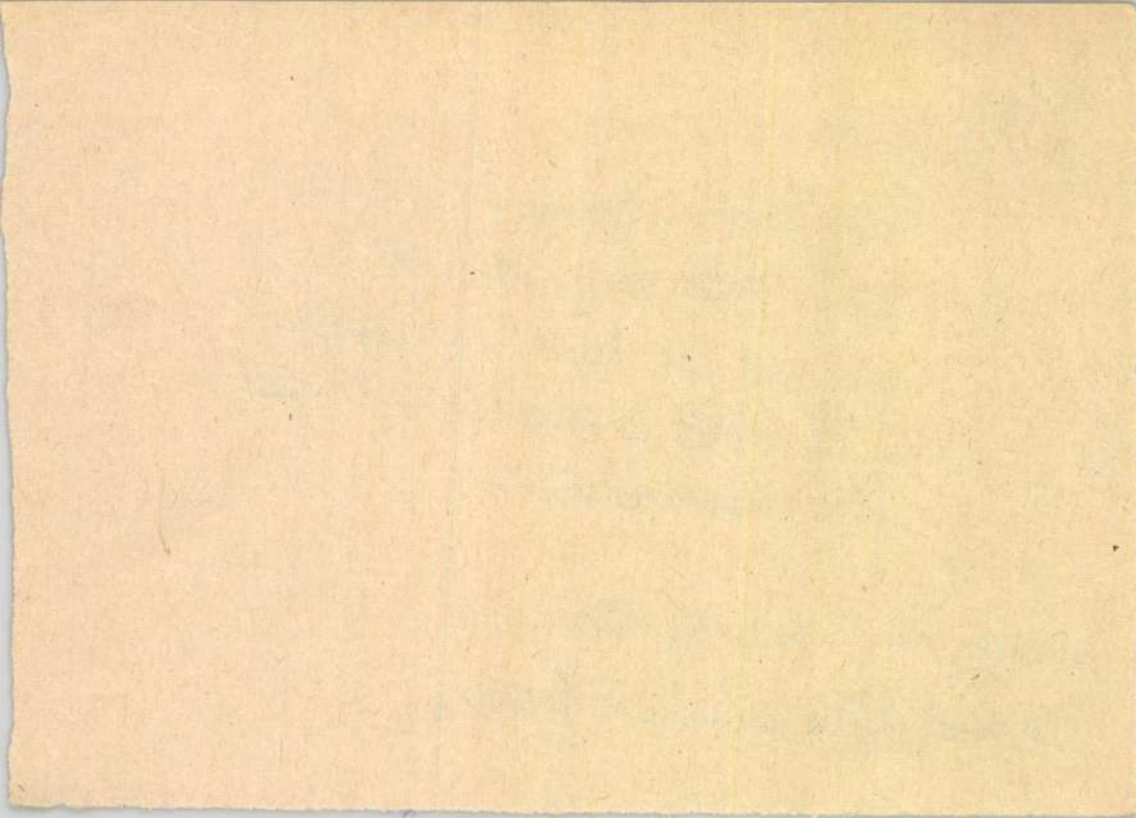
Received of the
Hon. Secy of the
Treasury
the sum of \$1000
for the year 1870

Witness my hand and seal
this 1st day of January 1870

Póth

Póth Mengéret gyenge fűkúrnú
benne alkati gyerek volt. Ezt
meg a 14 éves kisbaba gondjaira
bírott 4 óráig is eszébe is elleve-
gült oktatáinak.

Bauschy Pál: Várlat egy életrajzhoz,
Művészet, 1976. március - 6 oldal.

Tóth Menyhért

1972-ben a Csepel Galériában
volt Tóth Menyhértnek kiállítása.
A kiállításon 8 alkotását mu-
tatta be a művész.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

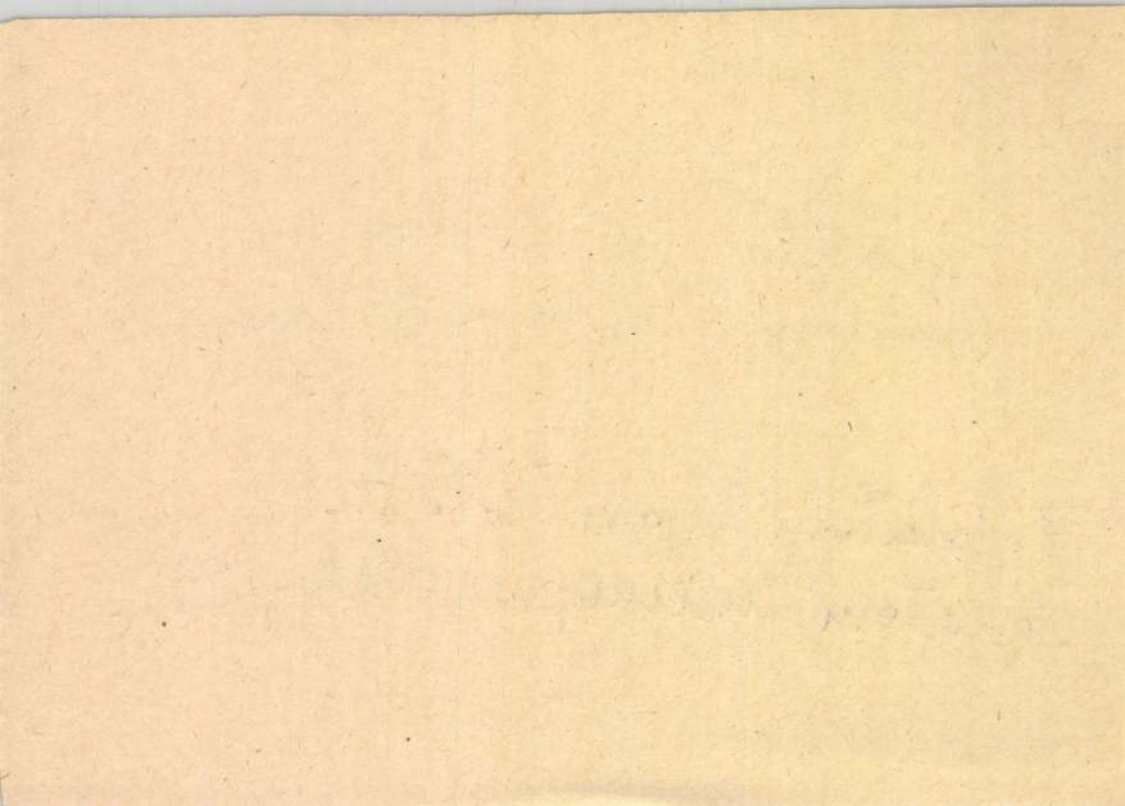
Received of Mr. J. H. ...
the sum of ...
for ...

Witness my hand and seal this ... day of ... 1870

Tóth Menyhért

Kialtó, o. 80 x 70 cm
Jóalomb, o. 70 x 80 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

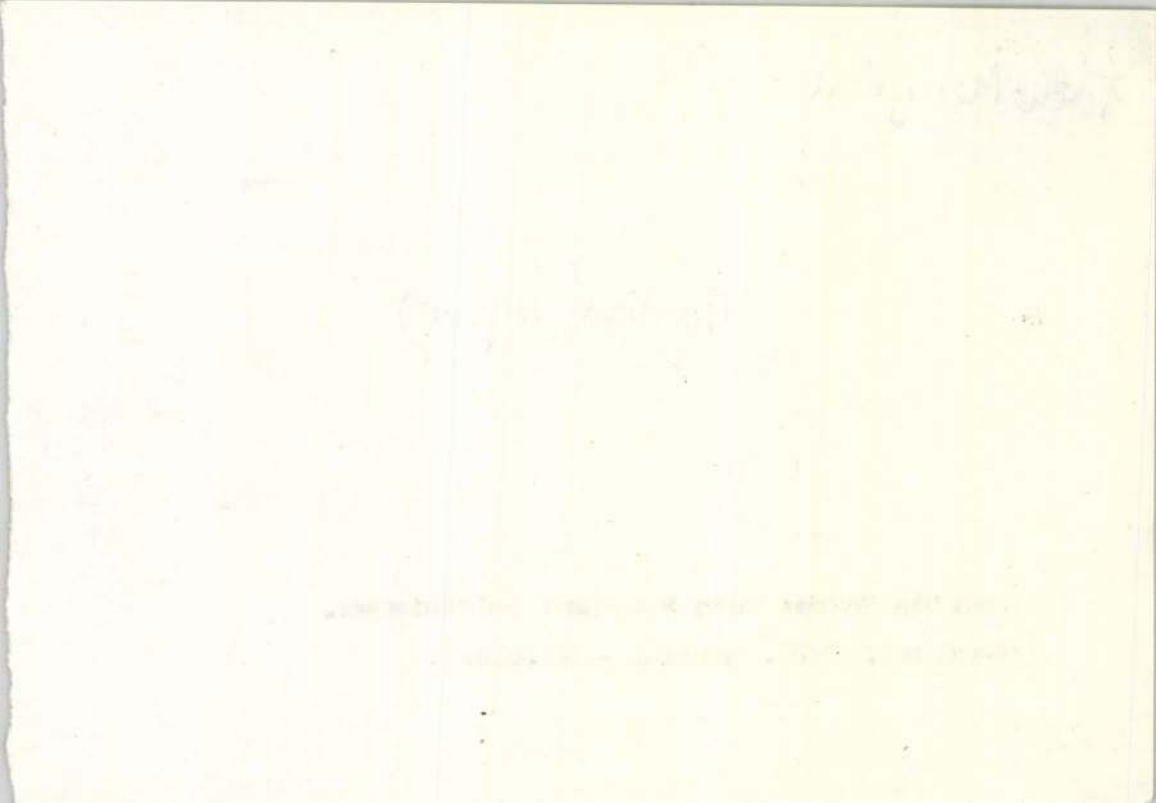

Tóth Menyhért

" Vadász" (megj.)

Acsalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

H-évkönyv, 1976. március - 21. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért világának tisztasá-
ga a prehisztónikus korszak mű-
vészetének mondanlatlanúságát ideje
vége.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

M-véset, 1976. március - 21. oldal.

August 1867

Dear Mother
I received your kind letter
of the 10th and was glad
to hear from you
and to hear that you
were all well.

I am well and hope
these few lines will find
you all the same.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért híveire felidőztetett
életrajzi, factariájaiak megpróbált
sejtelmessé váltak lejegyzésük szá-
nyalóvá megváltozott.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

M-vészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

The first of the year
was a very cold one
and the snow lay
deep on the ground
for several weeks.

There was a great deal of
snow in the winter of 1870.

Tóth Menyhért

A hetvenes évektől a művészet alap-
rétre kerültek a musztilus és
a legjobbörödés faktuáral
kerelt fehér színű motívumok
Tóth Menyhért művein.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

M-vészet, 1976. március - 21. oldal.

1853

Dear Mother
I received your letter of the 10th
and was glad to hear from you
and to hear that you were all
well. I am well at present
and hope these few lines will
find you all the same.

Your affectionate son
John Smith

Tóth Menyhért

A hetvenes évek elejétől Tóth Menyhért műveire az alapítézet a gazdag sikerrel felfestett motívumok adottak.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeimben.

M-vészet, 1976. március - 21. oldal.

20th March 1957

I have been thinking about you
and wondering how you are getting on.
I hope you are well and happy.
I will write again soon.

Yours truly,
John Smith

Tóth Menyhért

De „fekér keszrakban” - elbete felév
könyvetben lebegővé váltak a figu-
rák. Irracionális határolt csak feko-
zódott, maguk is szürkés - fehére-
váltak.

Assalós Endre: Tóth Menyhért eszékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1847

Received of the
Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000
for the purchase of
the ship "Albatross"
at New York
this 1st day of
January 1847

Wm. A. R. ...
...

Tóth Menyhért

Uiskerfélégyháza 1974-ben rendezett tárlatát Tóth Menyhért, a kecskeméti gyűjteményes kiállítás alkalmánkéntlenül megadott 13 képből álló kollekciót.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Handwritten text at the top right of the page, possibly a date or page number.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a closing.

Tóth Menyhért

A matematikus évek eljöttével a művész
a lépek alapvetését, alapozását hi-
pesté a felülről. Erre került rá
a különböző stílusok alapított mozi-
numok.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

1870

Received of the
Hon. Secy of the
War Dept. the sum of
\$1000.00 for the
purchase of
land in the
State of
Ohio.

Tóth Menyhért

1973-ban a pályadíjat a
"Parnassusz" c. szemelvény-
kötetével nyerte meg Tóth Menyh-
ért Baján

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Handwritten text at the top right of the page.

Main body of handwritten text, possibly a list or notes, spanning the middle of the page.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

Tóth Menyhért

1973-ban a Bányászok és Munkások Magyar Szakszervezetének jubileumi pályázatán egyik díjazottja lett Tóth Menyhért.

Aszalós Endre: Tóth Menyhért emlékeiben.

Művészet, 1976. március - 21. oldal.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, appearing to be a list or a series of entries.

Additional handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

Tóth Mennyei

Amúgy az ⁴kompozíciójában
Tóth Mennyei — Vadász József, 1972.
Évi Élet és Szóvalomban — Derkovits
örökséget elevenít meg.

Összeállította:

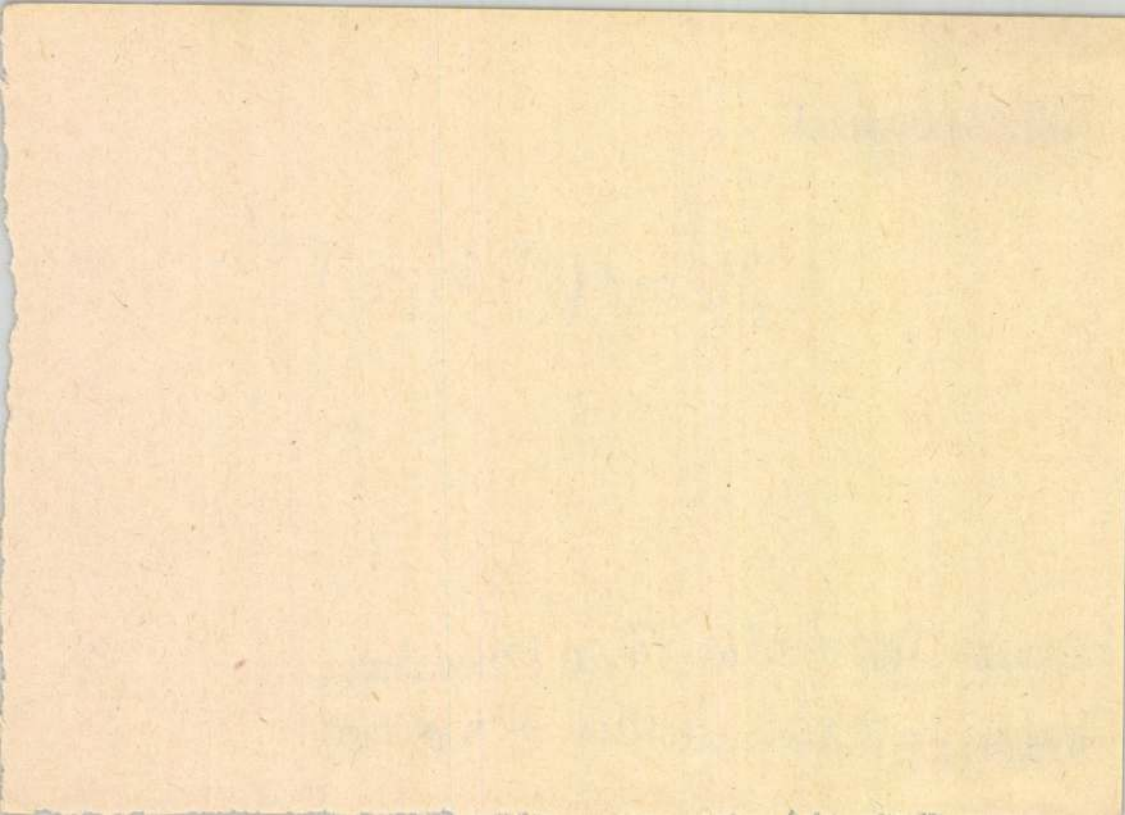
Észias Erzsébet: Kritika tíkrében.

Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Táth Keelyent

"Parantfi" (repro)

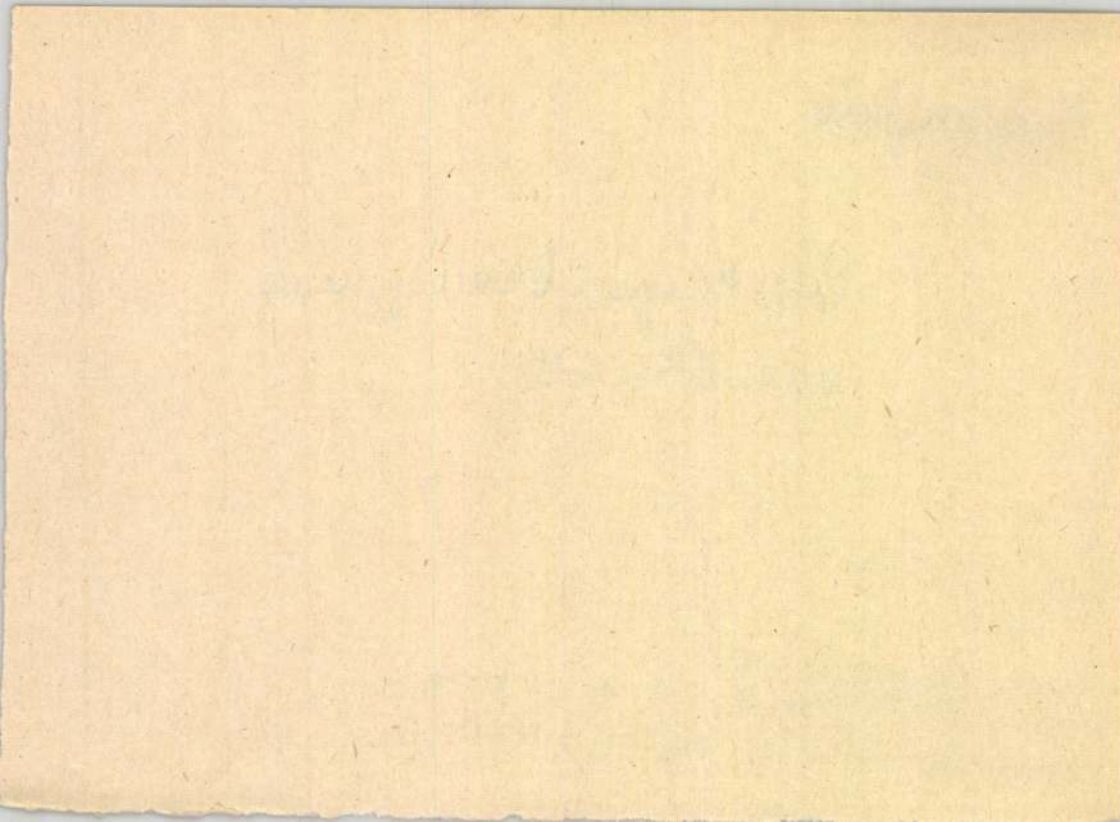
Verónica Galn'ella: Fehér kőszobán
Művészet, 1976. március - 5 oldal

Tóth Mennyei

Tóth Mennyei Vasranyfaias
műveletei rolt,

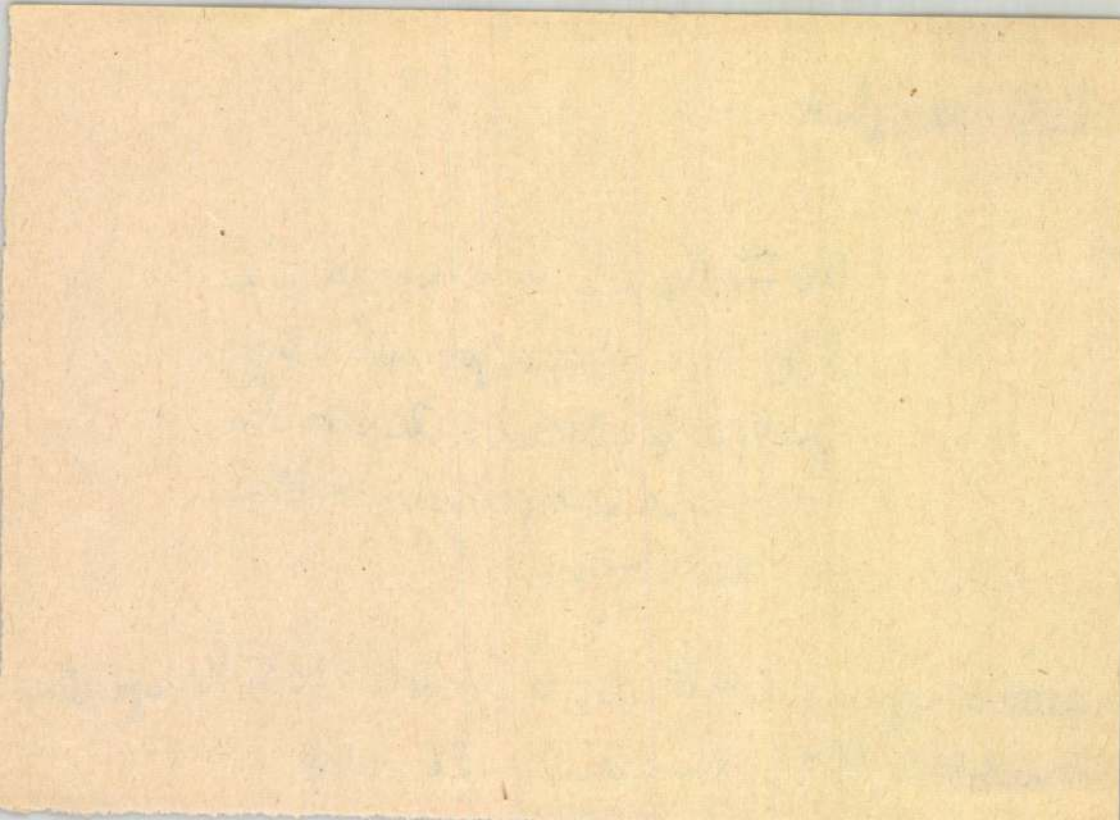
Összeállította:
Ásziás Erzsébet: Kritika tíkrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Mennyhert

A Főiskolán már felismerték
Tóth Mennyhert a jeendő nagy-
jaitól fog tartórnak. Rajztanúsa
, embertanúsa esodolatol vártott
hi társasból.

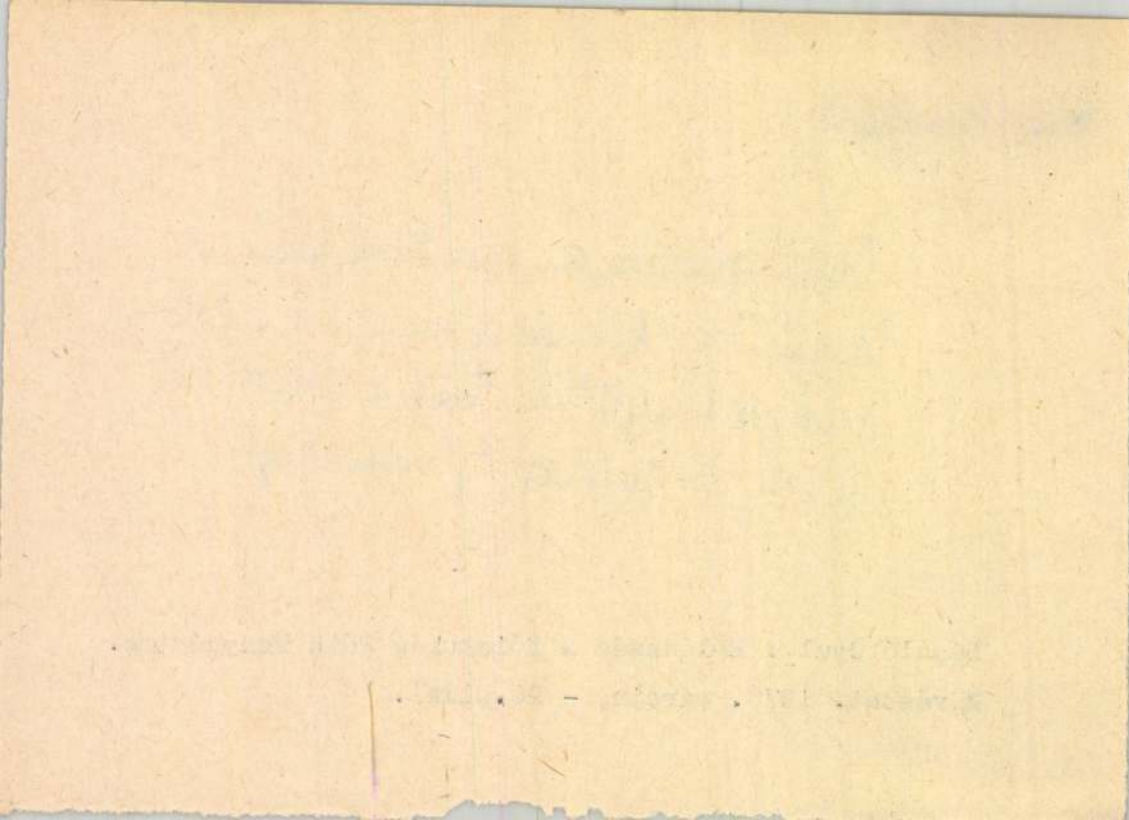
Levél Gyula: Embertanúsa a főiskolán Tóth Mennyhertre
Művészet, 1946. március — 20 oldal.

Tóth Menyhért

A Főiskolán az összetört testű és
arú Tóth Menyhért műveinek látó-
mások fütyltek. Ezek a lábomásk
feliderték gulécsnyt, Csontváryt,

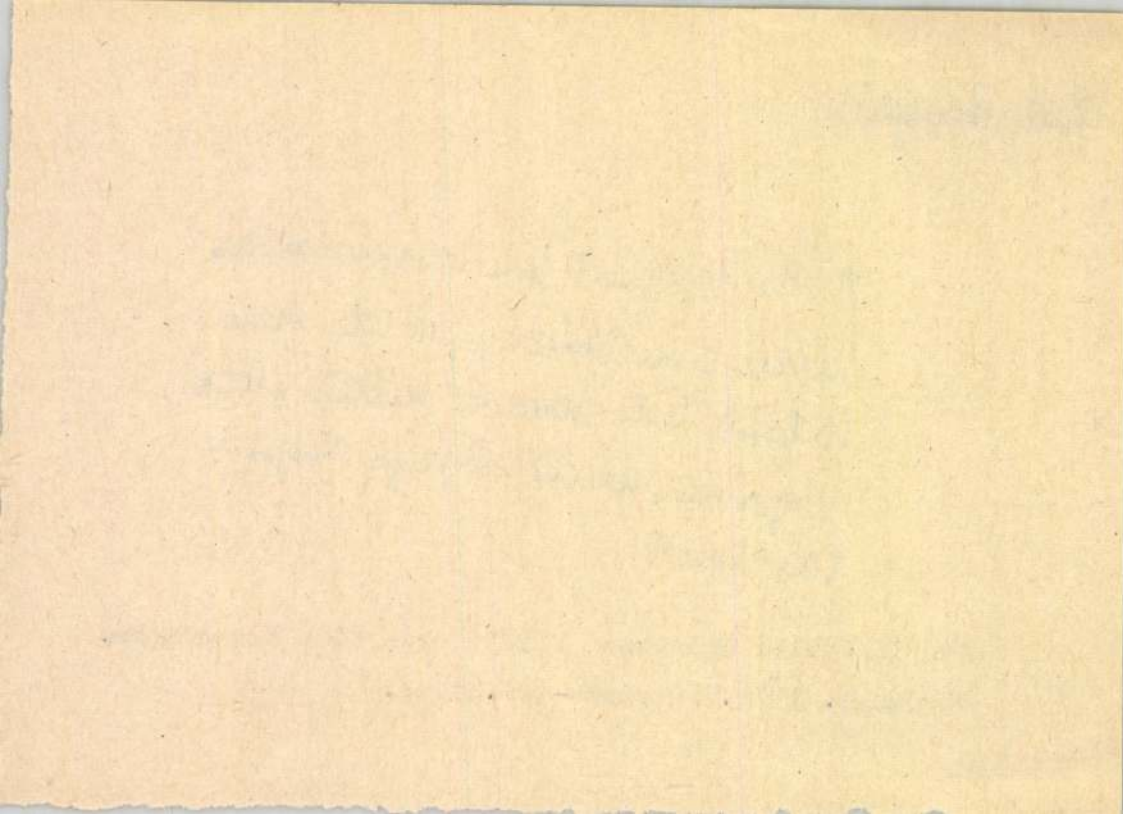
László Gyula: Emlékezés a főiskolás Tóth Menyhétre.
Művészet, 1976. március - 20. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért főiskolás korában
kiszült művészet, szinte nem
is földi költésnek keltek életre,
Végsőre megdarált a vízjanta
tájairól

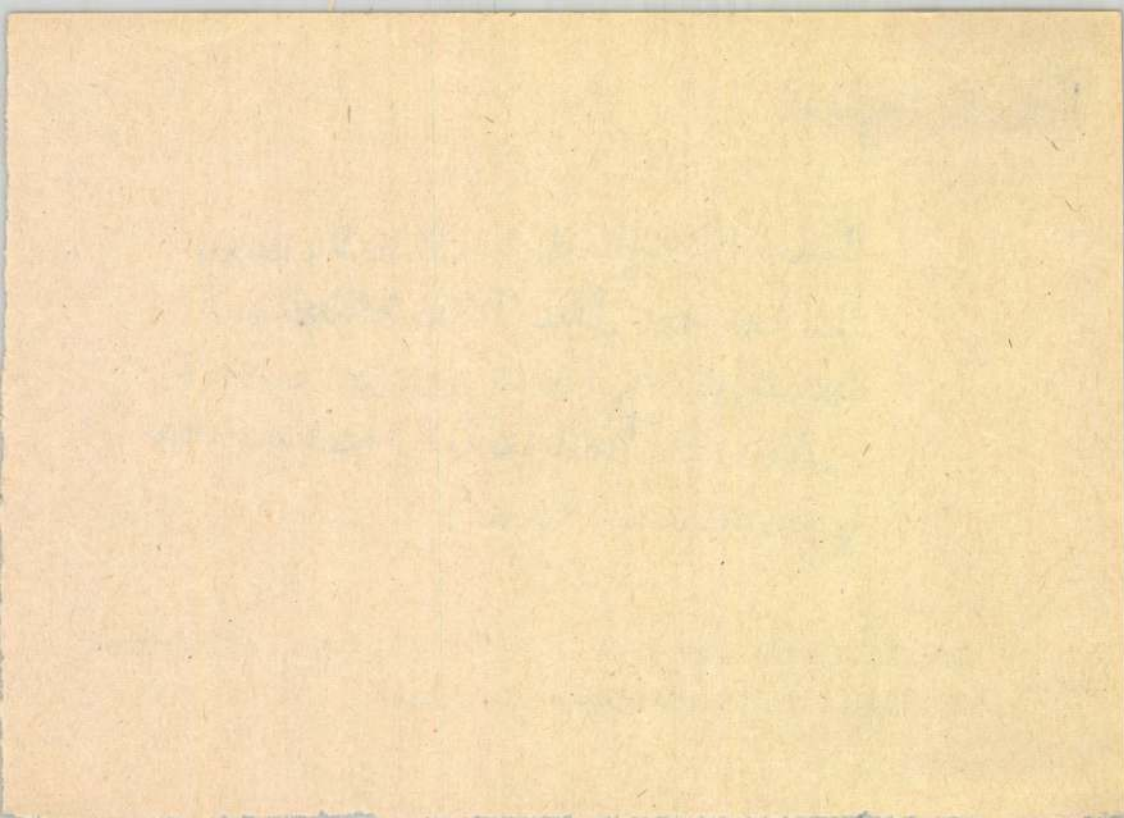
László Gyula: Emlékezés a főiskolás Tóth Menyhéltre.
Művészet, 1976. március - 20. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért mestere Vasary
járás volt, aki Tóth ~~hallgató~~
sündjét így magyarázza a fölbi
diáknak: Tóth úrnak hallgatója
fogadalmá "na".

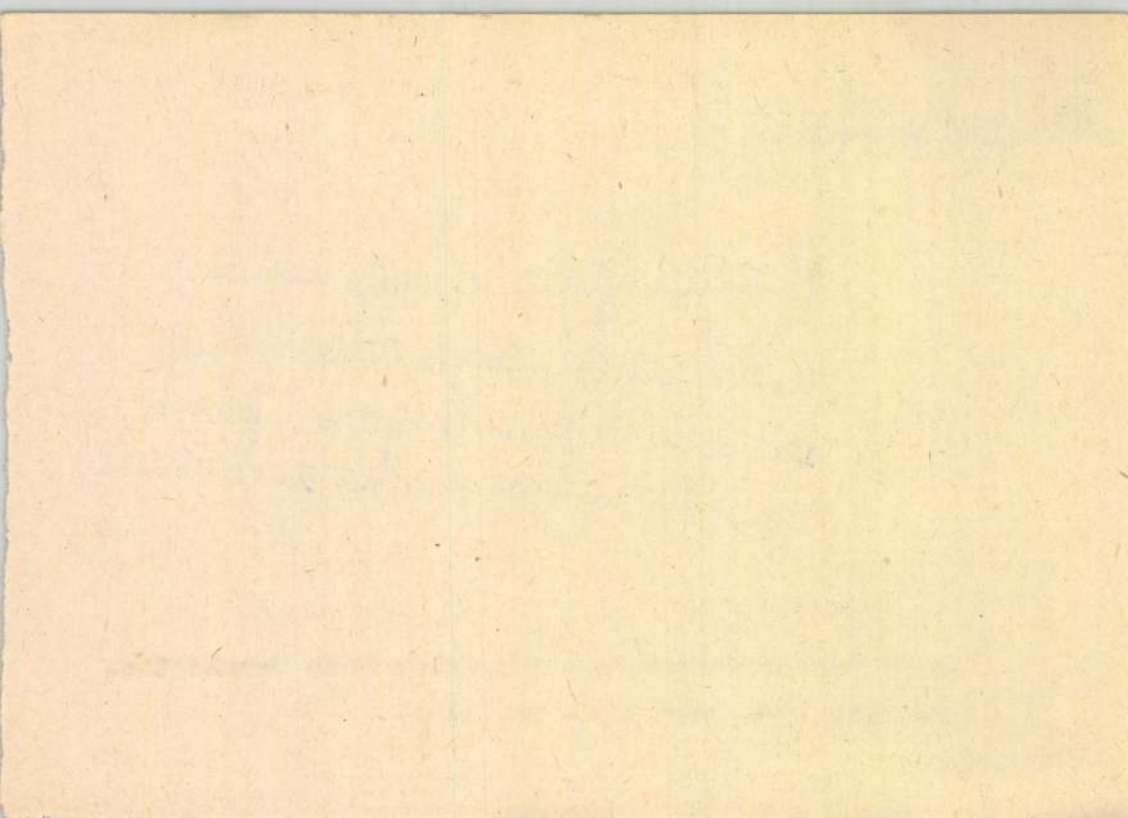
László Gyula: Emlékezés a főiskolás Tóth Menyhétre.
Művészet, 1976. március - 20. oldal.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért eleinte kedvelte
a munkát, majd miies irága
keletorholott a nyugati félre,
képei homály ragyogást dicsőítanak.

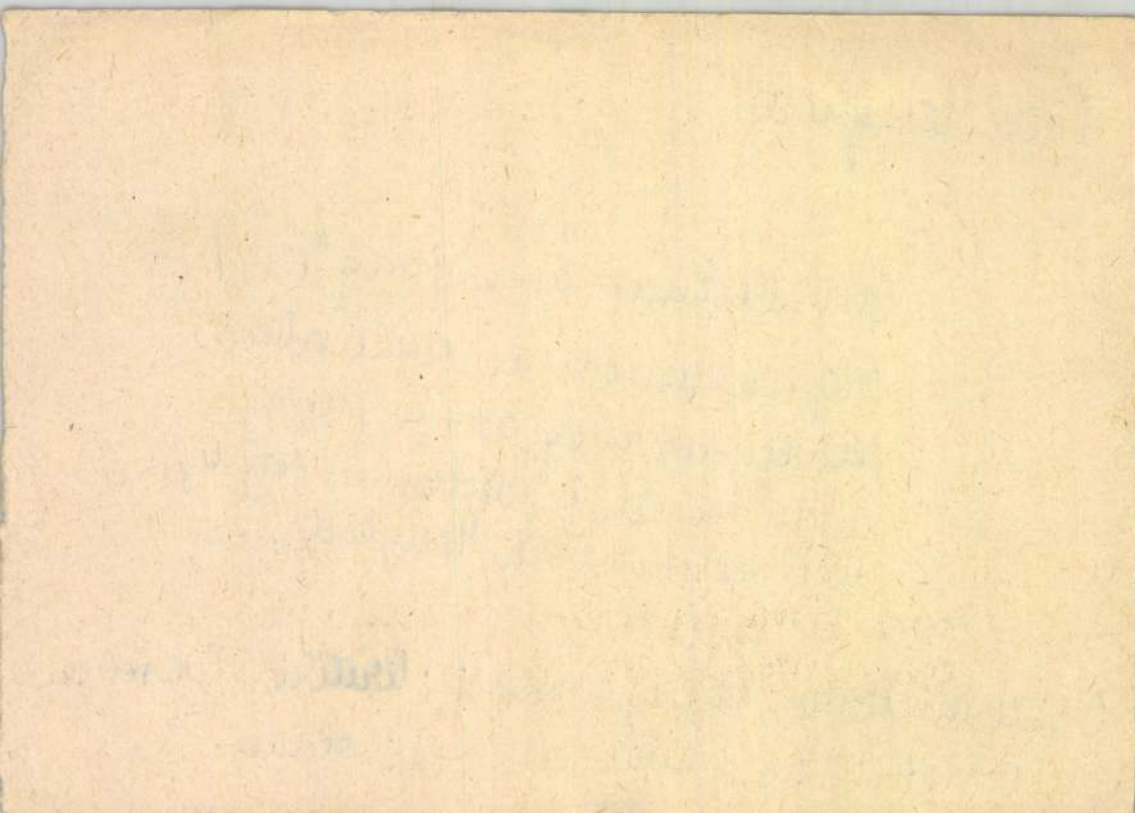
László Gyula: Emlékezés a főiskolára Tóth Menyhétre.
Művészet, 1976. március - 20. oldal.

Tóth Meryfiert

Egek Artúr av "Ujság" 1941
september 28-ai mániában
mellékelte nekem levelet, hogy
a "Művészet" kiállításán egy új
művepelel Tóth Meryfiert.

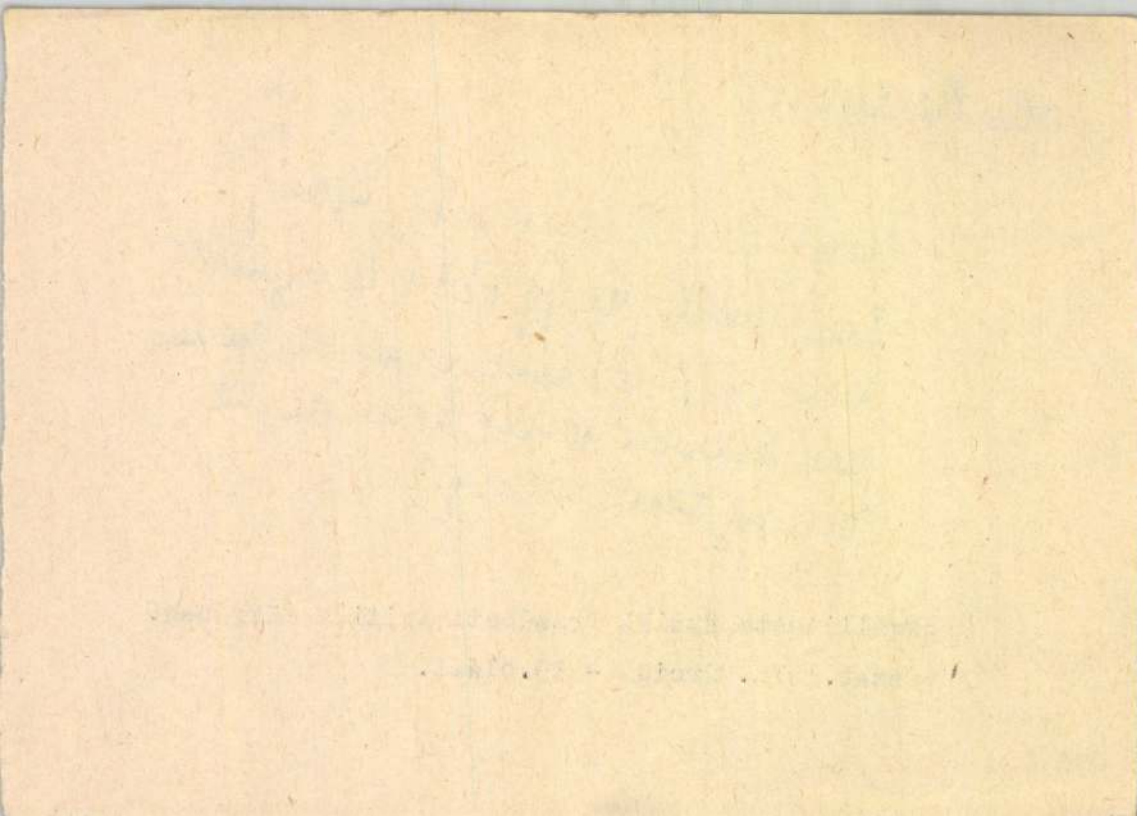
Összeállította Eisias Eisieket: Kritika Téliében
Művészet, 1946. március - 19 oldal.

Tóth Menyhért

Mint Elek Artúr az "Újság"-
ban közli, hogy Tóth Menyhért
Kisboca közelében él, de nem
működő festő, hanem Va-
rang tanítvány:

Összeállította Ézsiás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

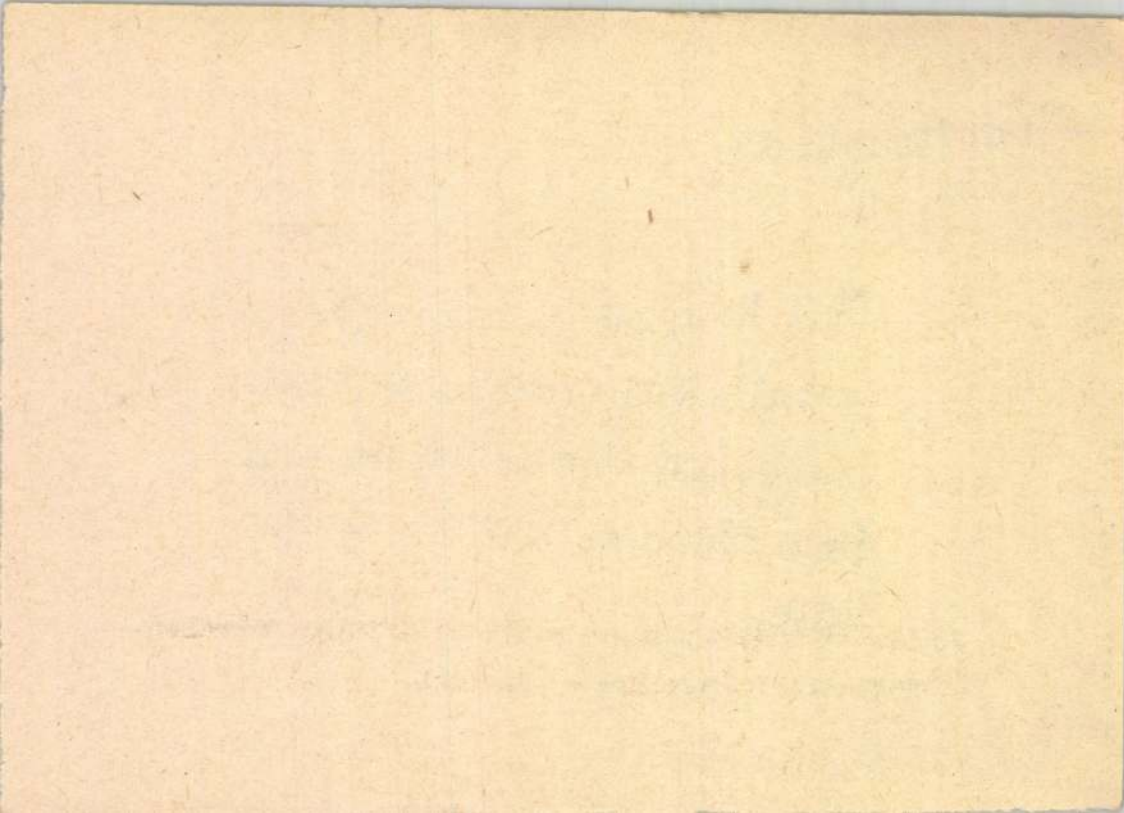

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért a valóságtól
megkehdősen elszakított
bargyalatt álmodó képein, így
Elek Artúr az 1941-es Újrag-
ban:

Összeállította Ézsias Przesébet: Kritika tükrében.

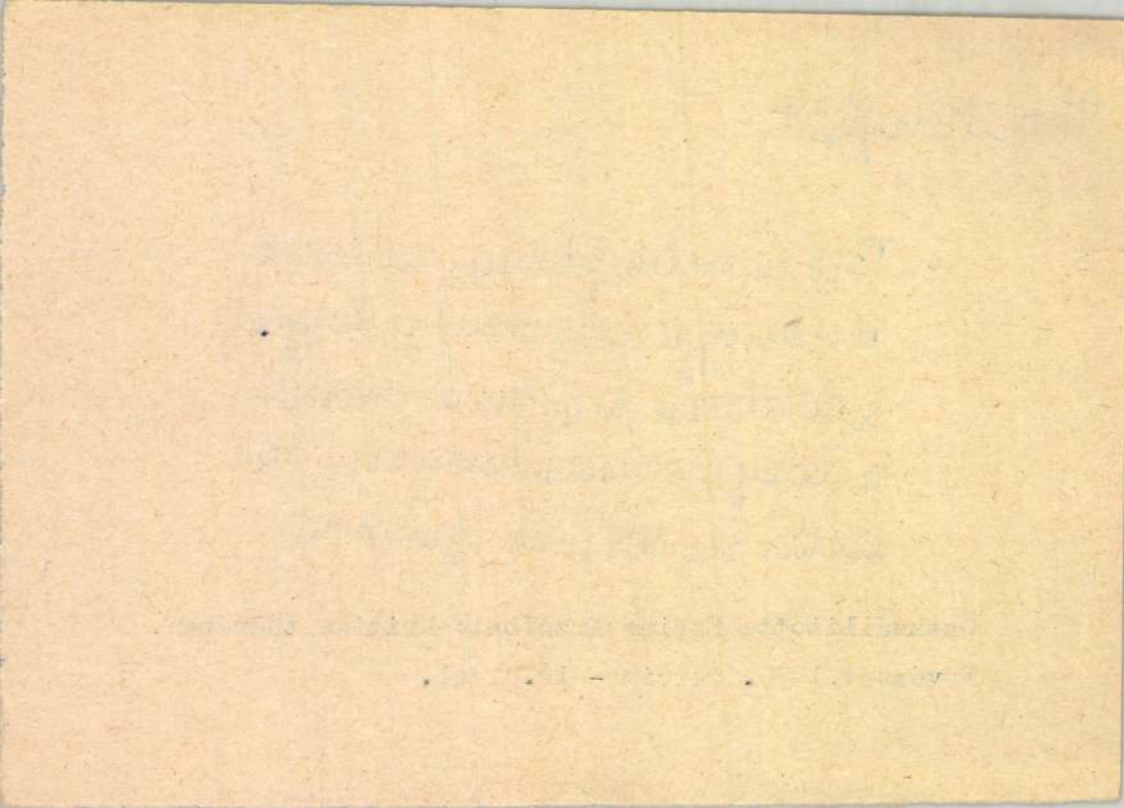
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Toth Menyhert

Több hírszerű, felemás hatását
a magyarországi meg, hogy az
a törekvése, hogy ma is értesül
a központi úton keresztül
Artúr az 1941-es újságban

Összeállította Ézsiás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március- 19. oldal.

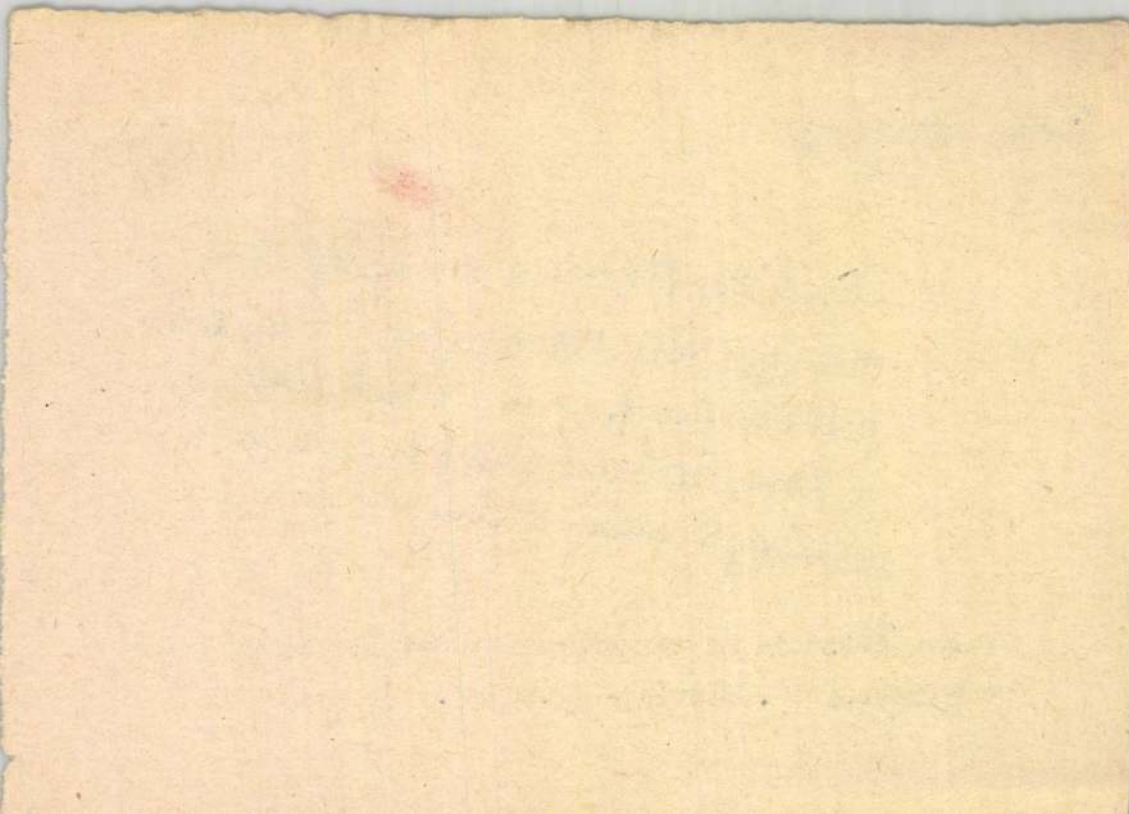

Tóth Menyhért

Elek Artúr 1941-ben az "Éjszák"-ban
artója Tóth Menyhért-rol hogy Tóth
festményén finom irással ismeri fel
a természetben a mint és östörös he-
pességgel idéri vásznára.

Összeállította Ézsaiás Erzsébet: Kritika tükrében.

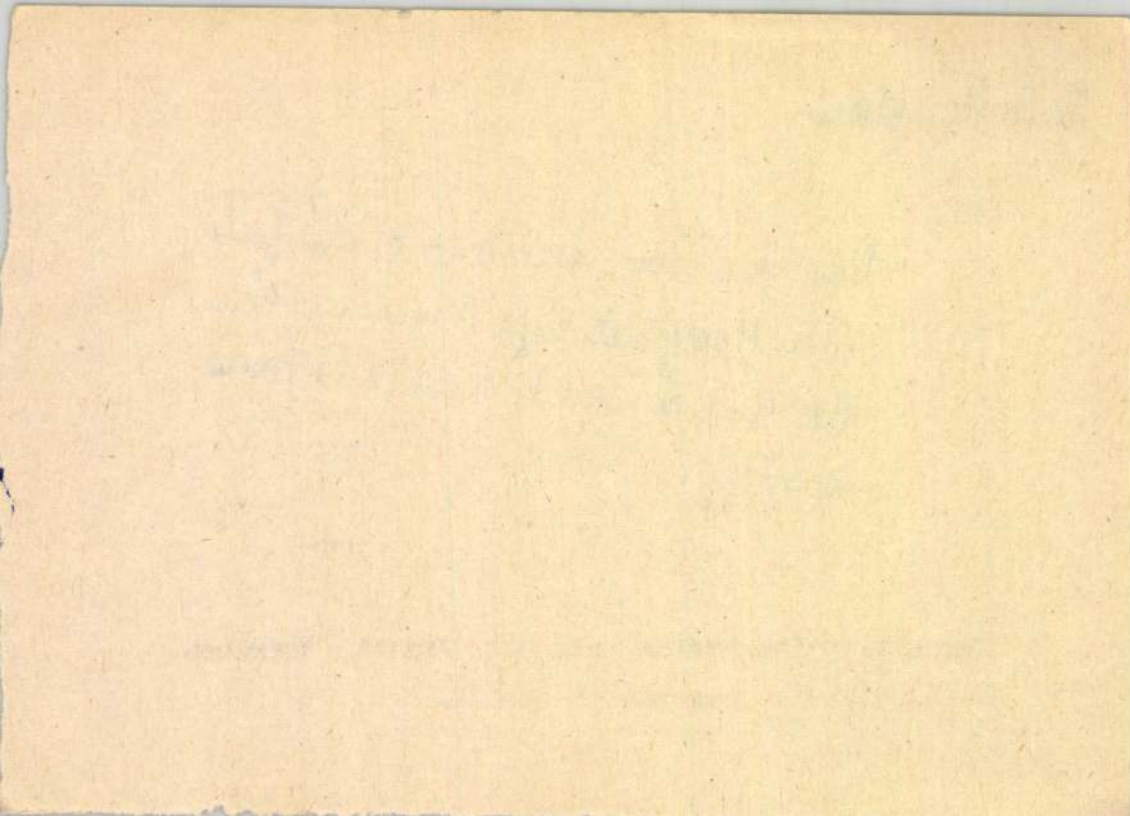
Művészet, 1976. március- 19. oldal.

Toth Meryliet

Vidéken élő nemzetként "első festő"
Toth Meryliet írja Perveczky Géza
1968 május 1-ii élet és munká-
somban.

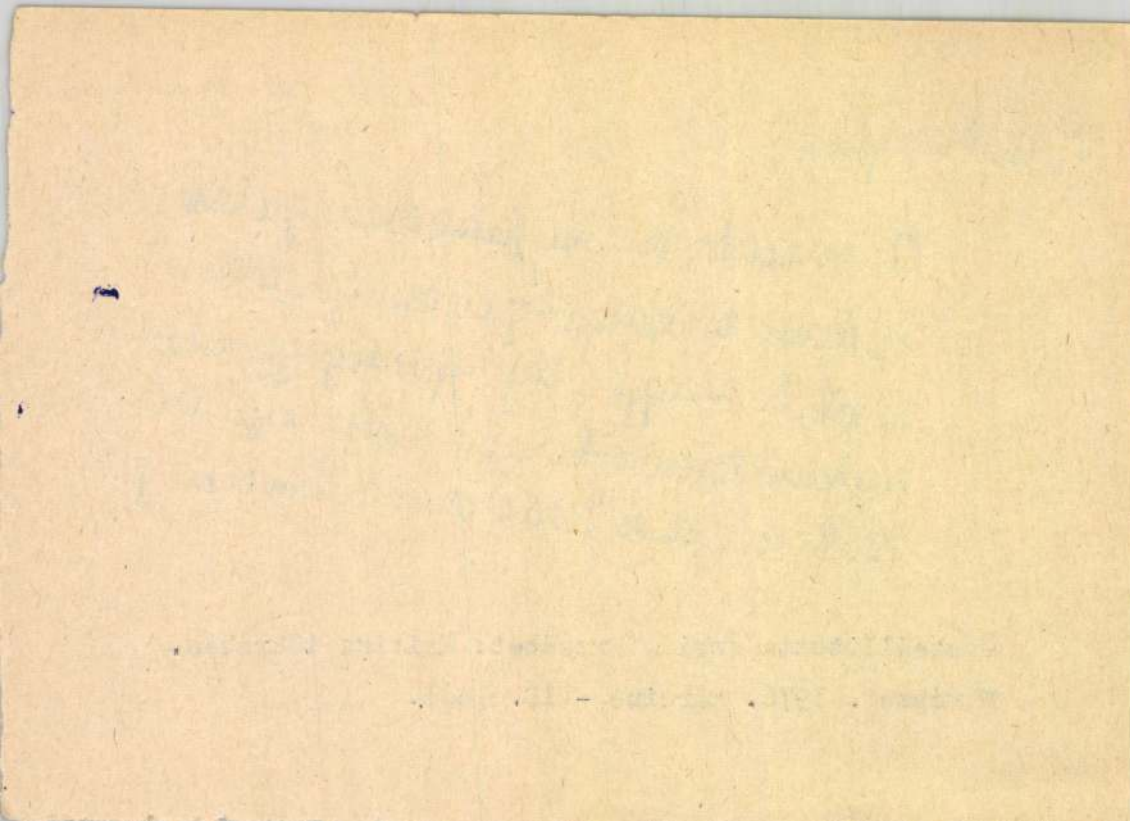
Összeállította Ézsias Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március- 19. oldal.

Póth Menekült

A művészi mesés, jatekosan grotesk
és néha tragikus lírai rangos alkotás.
A magyar táj egyik leggyönyörűbb
leghatékertesebb hangján festője újra az
1968. es Élet ésrodalomban Pemeczkéj.

Összeállította Ézsiás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

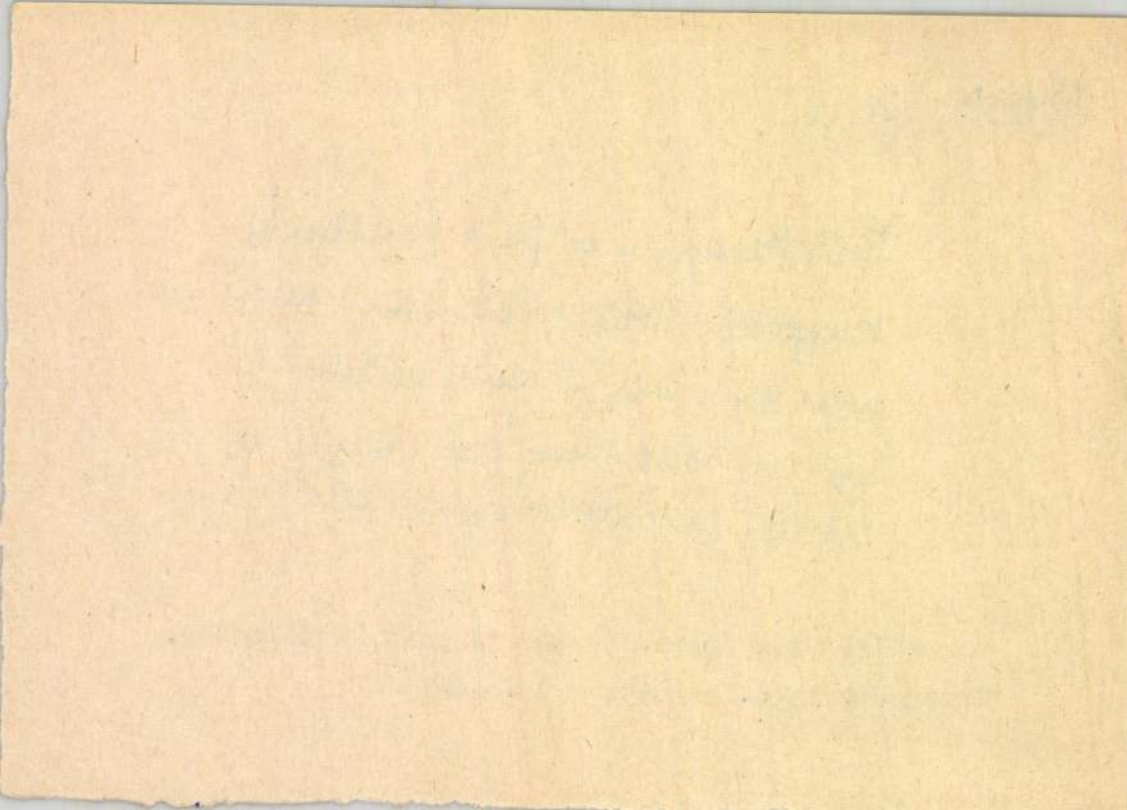

Póth Meryliet

Póth Meryliet a falu múltjából
kegyetlen történetéből emel ki é
megjegyzések látszó részleteket.
Egy eladónak megperreccsli a
arát is Kodolombay 1969-ben

Összeállította Ézsias Erzsébet: Kritika tükrében.

Művészet, 1976. március - 19. oldal.

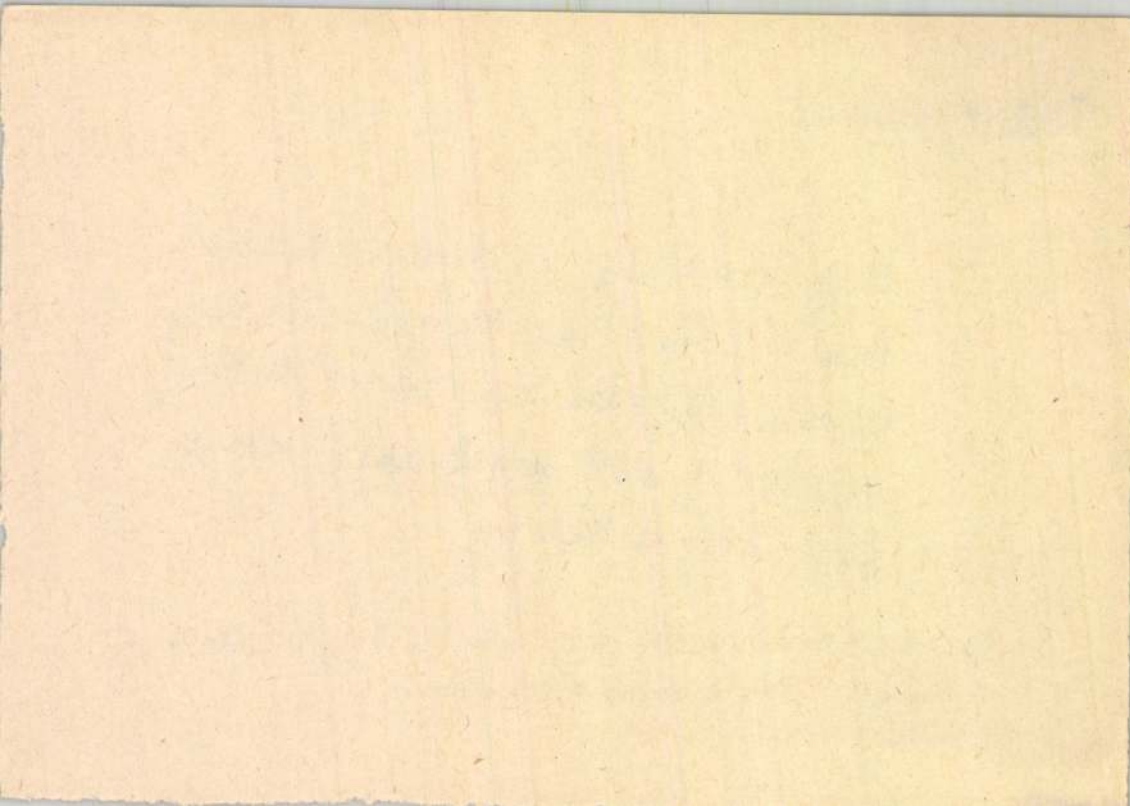

Tóth Máltykánt

H. gy. az 1969-es Magyar Nézet-
ben azt írja Tóth Máltykántól, hogy
képeivel sajátos művészlaga, a műve-
sével felfedett képessége felismerésig
fogja meg a nézet.

Összeállította Izsák Erzsébet: Kritika tükrében.

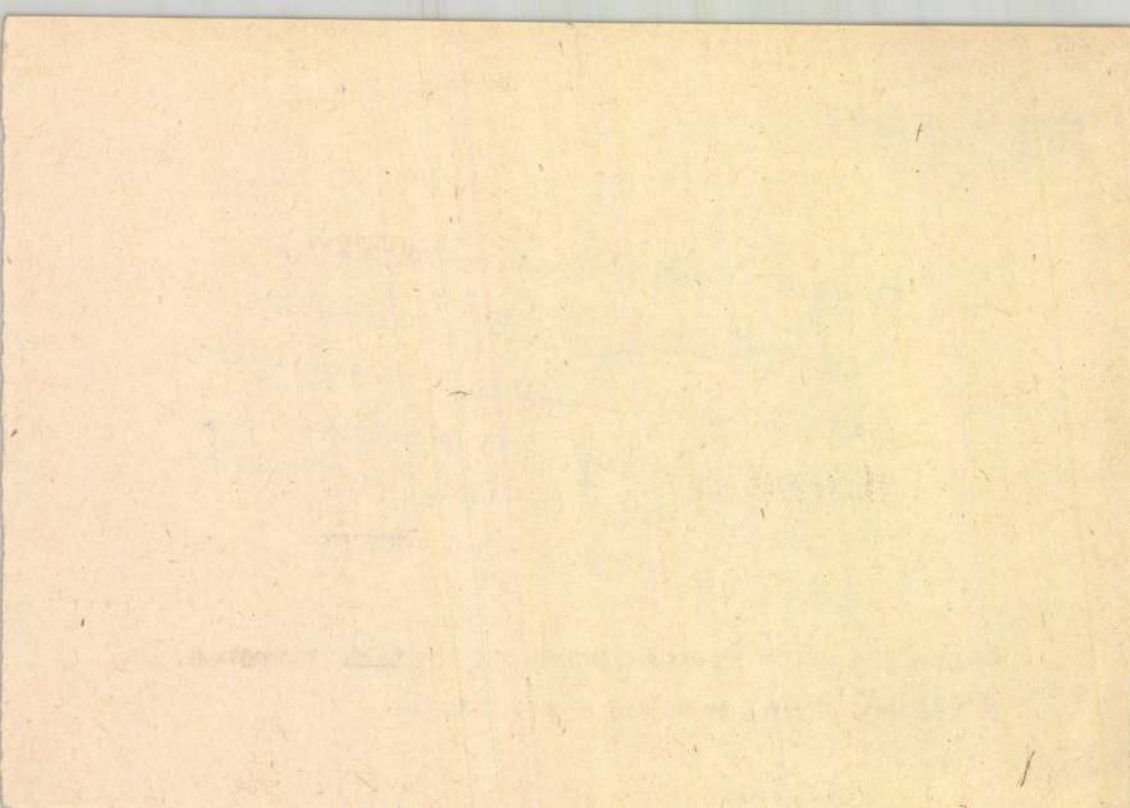
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Mennyei

A Gy a Magyar Nemzetben íjja,
hisz Tóth Mennyei tevéisít a ma-
niss a felle életéből, a minden-
napis tevéiségig hionel veri,
de a belőlük hiánytalan tartalomból
dőlhet csak el a felle.

Csereállította Fészián Erzsébet: Kritika tükében.
M. vészet, 1976. március - 19. oldal.

Toth Margherit

B. Supka Magdolna: DV 1969-es
Művészetben szerkesztés Margit
Margheritáról, műet ami életművet
jellemző: a falai jegyzete.

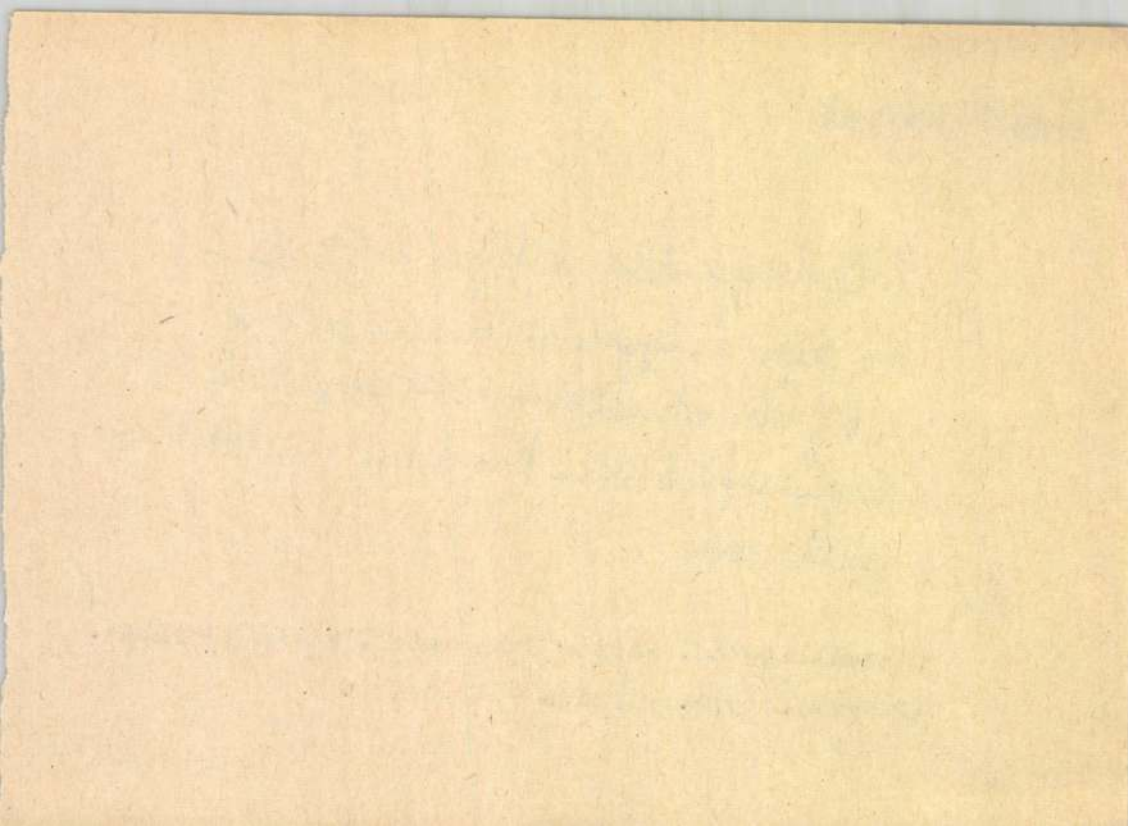
Összeállította, Ézsiás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Tóth Merydiért

Tóth Merydiértben a teljes kiteljesé-
sű népi és igyekei fennmaradásáért
a legkifejezetlenebb mesterségszerű-
dással írja Supta Merydiértben az 1969-es
Művészetben.

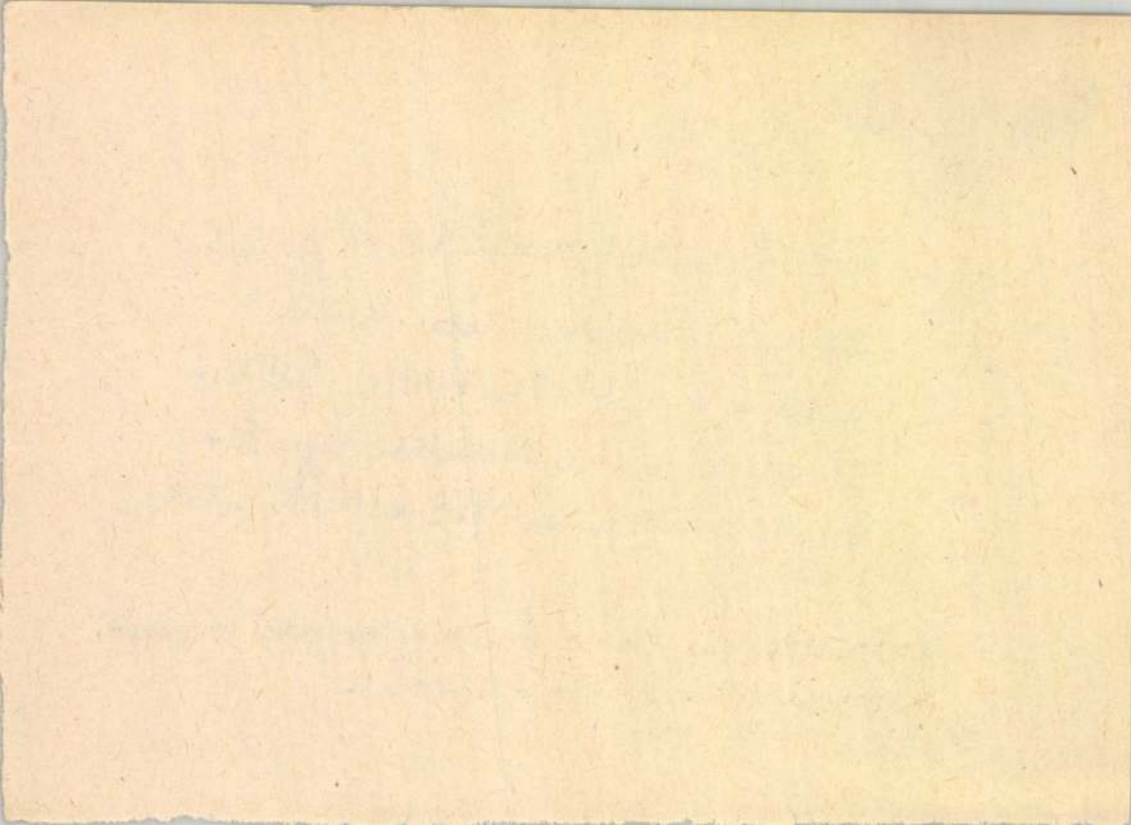
Összeállította, Ézsiás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Mennyeiért

Tóth Mennyeiért művészként egyszerre
dereng fel az ősi - népi kifejezés -
mód és a modern európai festészet
vívómai gyamabok öntetése így B. Sips-
ka Magdolna az 1969-es Művészképzésben.

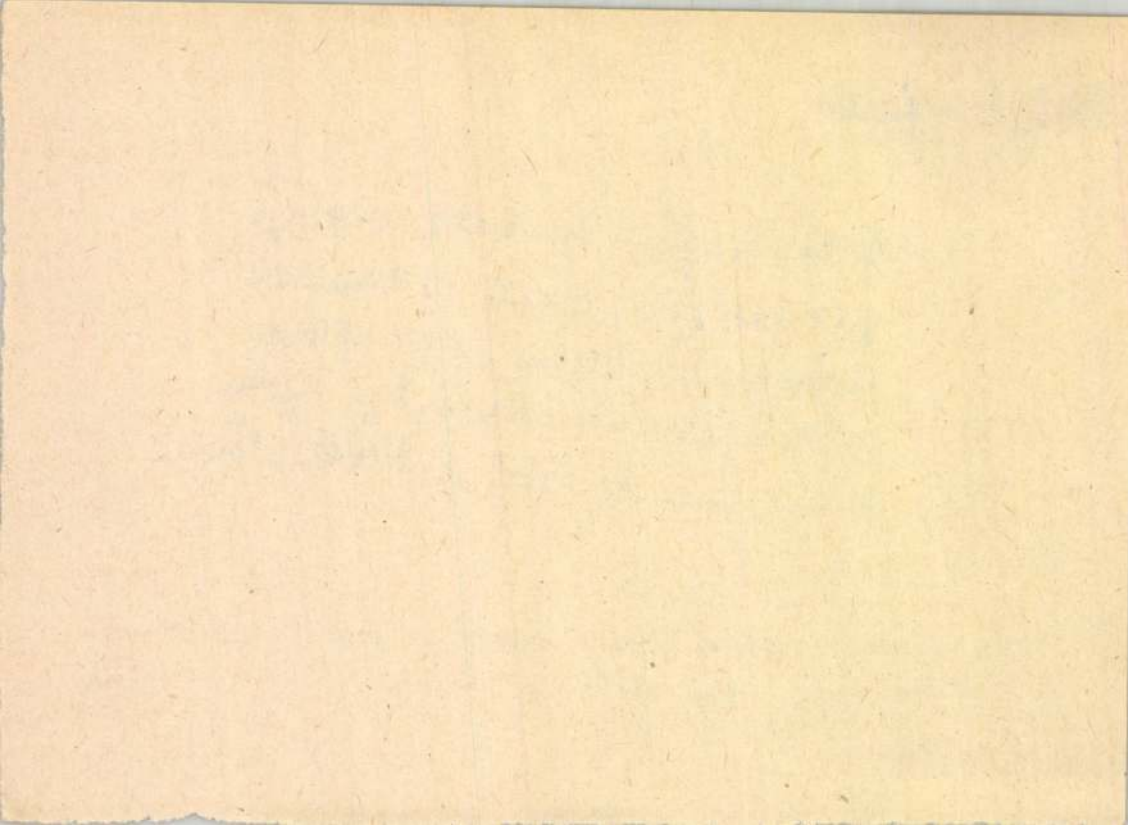
Összeállította, Észias Erzeébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Margit

Tóth Margit művelői-alkotói
jelképek ábrázolása és természeti
hasonlatok kitérve eredeti titok-
szókkal és elnevezések. Szja Szóha
Magdolna az 1969-es Művészetben.

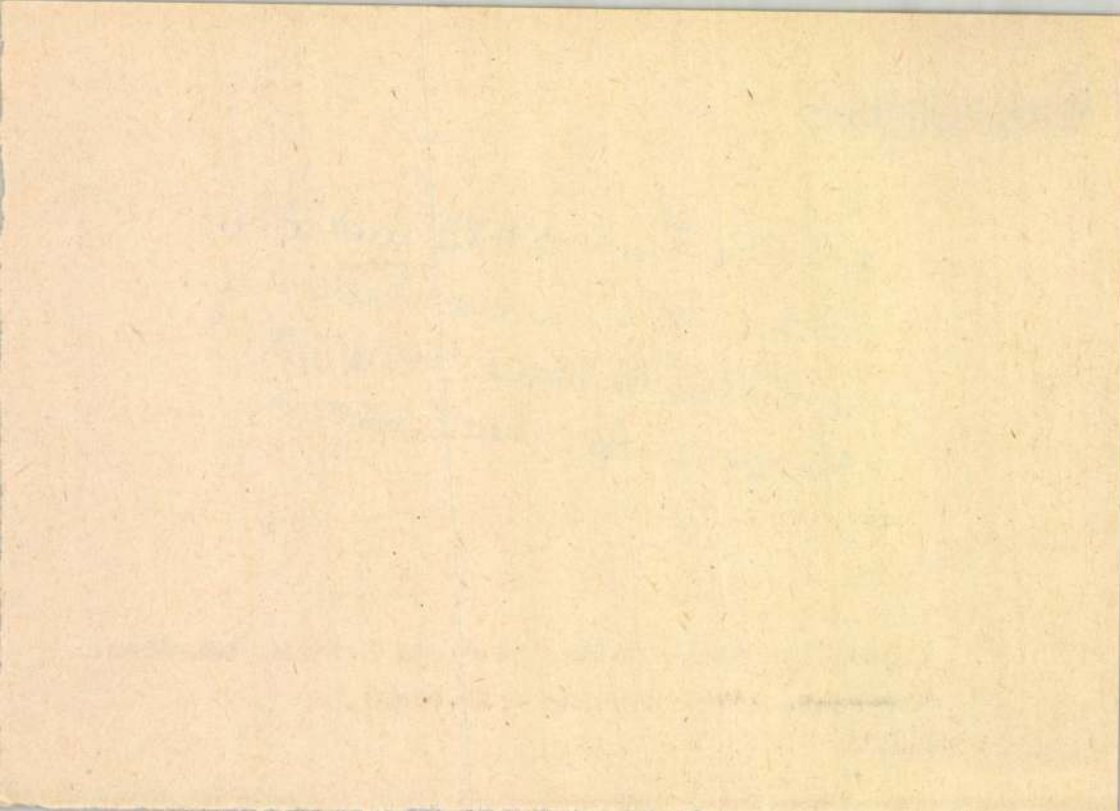
Összeállította, Kissás Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Mária

Orbán Tibor a Petőfi Rádióban,
1972. nov. 11-én szólott meg
a "Kétszáz, hallottad"-ban Tóth
Mária Csépei kiállításáról.

Összeállította, Szias Erzsébet: Kritika tükrében.
Művészet, 1976. március - 19. oldal.

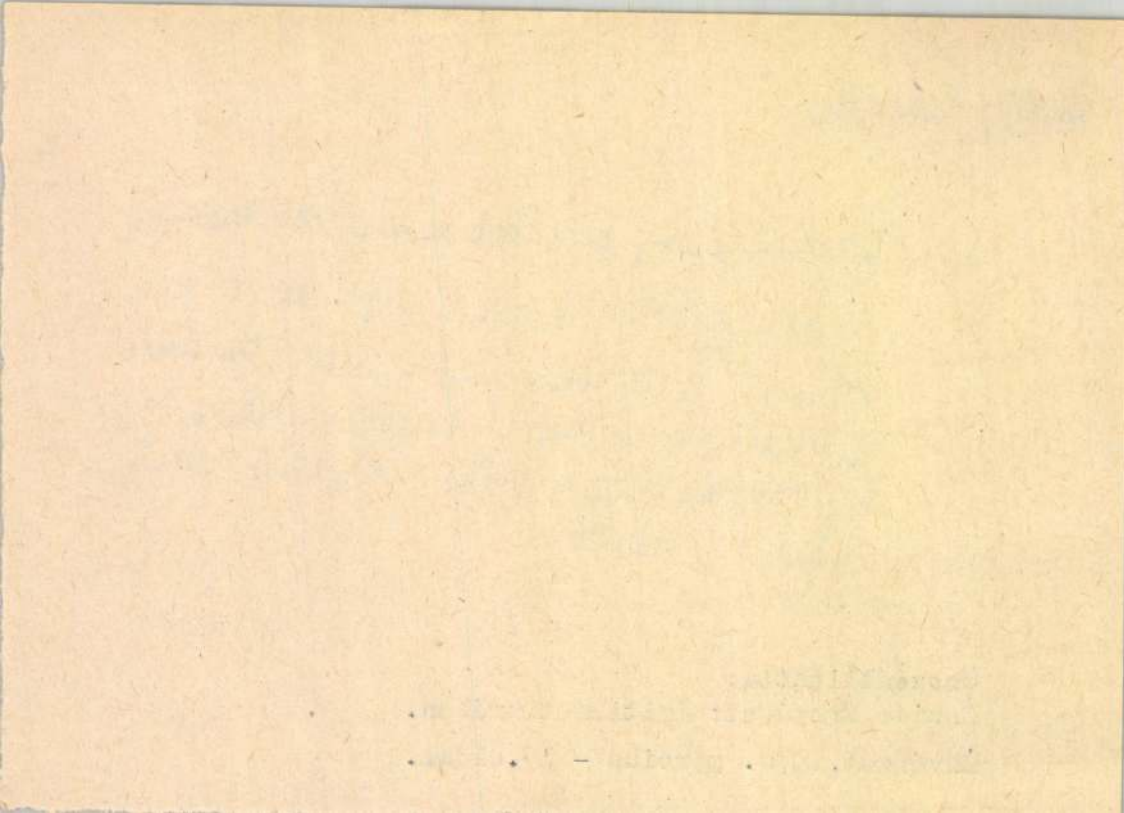
Tóth Meeeglyeit

Vadás József az Élet ésrodalomban
írja, hogy Tóth Meeeglyeit a parasztok
almsait festi meg műveiben. Szerinte
a tiszta és a legértékesebb ember, tea-
sajdomság. Ezt a felhívás különféle válto-
zatai képviselik.

Összeállította:

Észiás Erzsébet: Kritika tíkrében.

Művészet, 1976. március - 19. oldal.

Tóth Meryhét

Tóth Meryhét könnycse Gontvány
Norsára juthatott volna, ^{valamint} sok munka
van neki megajándékozni, de ~~é~~
átvágott az álló álló könnycse. Sok
munka van benne.

Solymár István: Vallomás a naphimnusz-festőről.
Művészet, 1976. március 26. oldal.

July 21 1887

Dear Mr. [Name] I have the pleasure
to inform you that your order
of [Amount] has been received
and the same has been
forwarded to you by [Method]
this day.

Yours truly,
[Name]

Tóth Menyhért

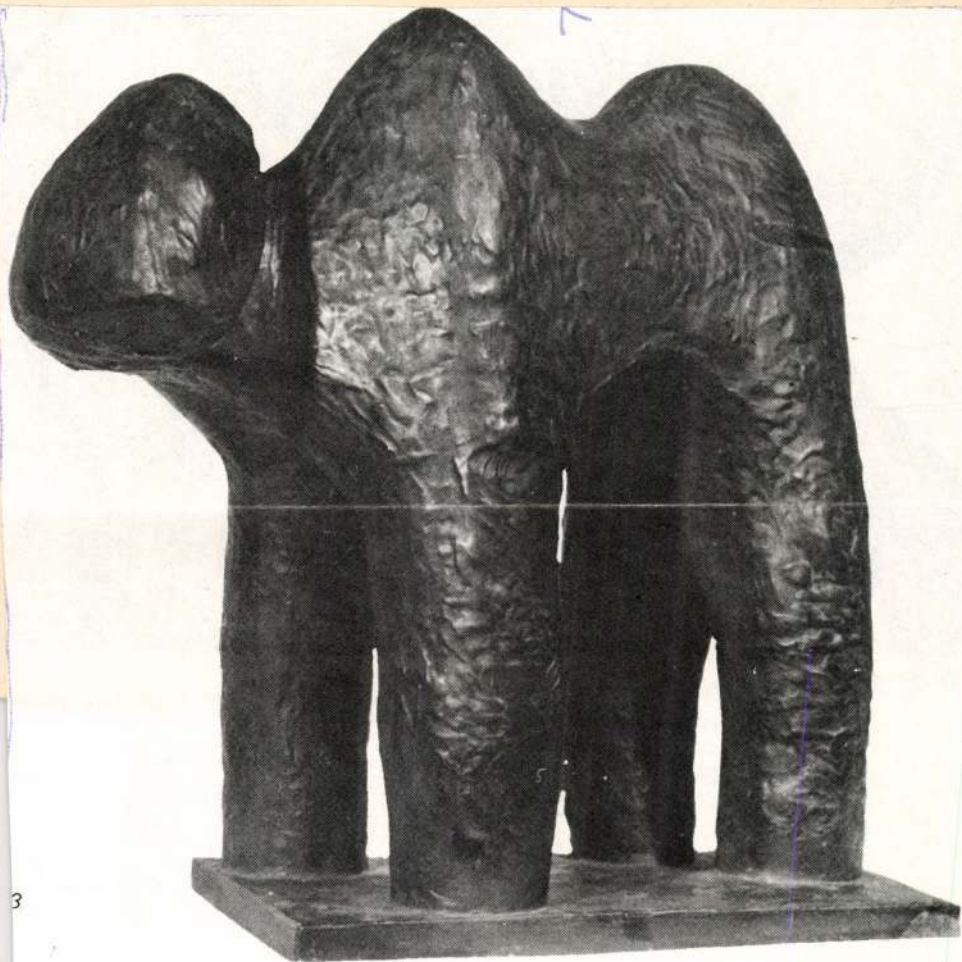
Tóth Menyhért VI. kerületi Kézafűrés
Népfonó helyiségében rendezett társas-
társas estélyünk egyik nagyja is
elismerte a művészi kiválóságát.

Solymár István: Vallomás a naphimnusz-festőről.
Művészet, 1976. március 26. oldal.

August 1857

The [unclear] of [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

Toth Meryhert

Aprilia (festett glpse)

Bauszly Pál: Várat egy életrajhoz,
Művészet, 1946. március - 6. oldal.

Tóth Mária

"Életem" (anya gyermekivel)

Bánszky Pál: Várat egy életrajzhoz.
Művészet, 1946. március - 6 oldal.

1021
1974. X.15. 16,26. Ka.

Bács megyei mecénások.

- Juhász Judit riportját hallják galgatóink.

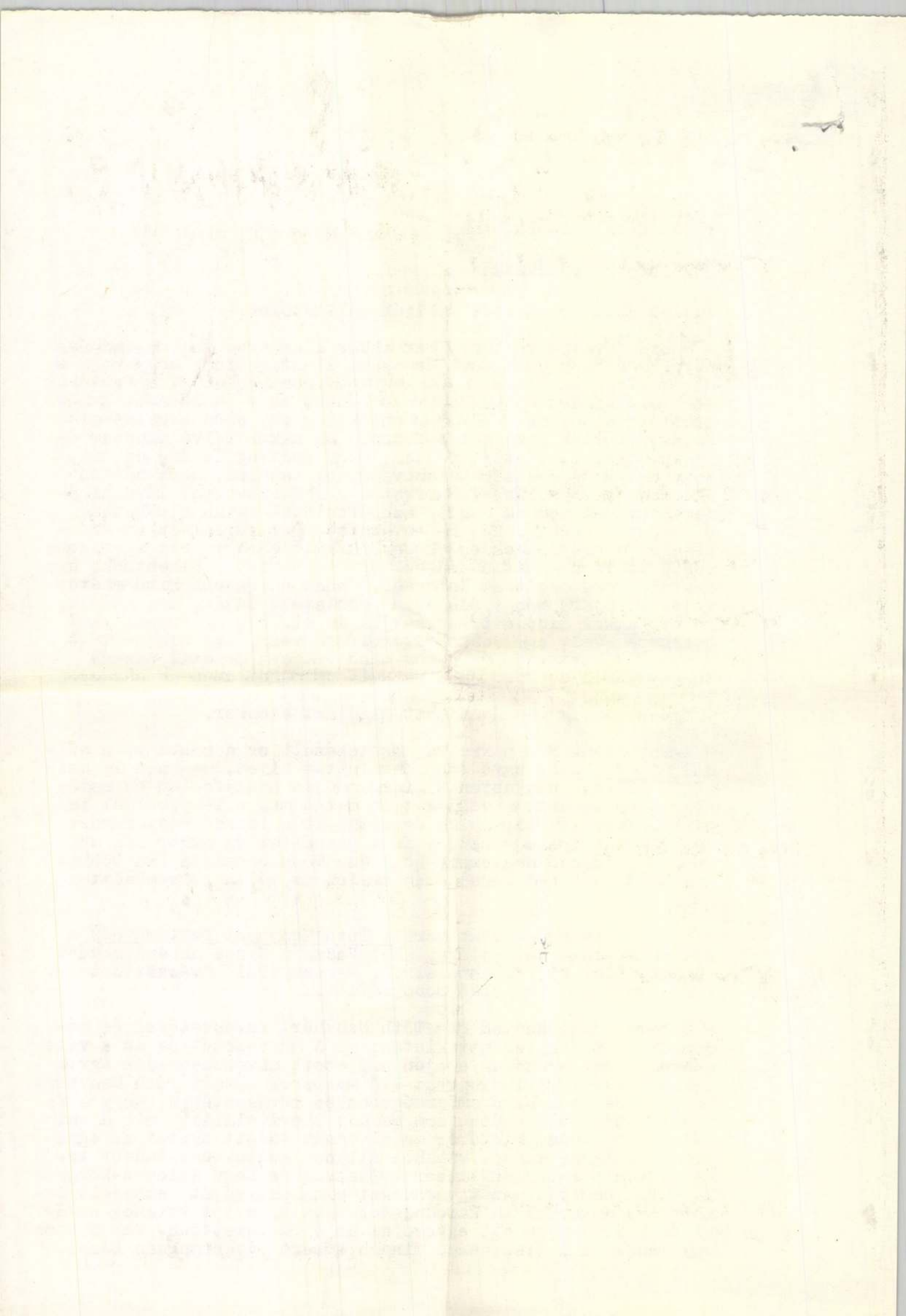
- Részes aratók voltunk, már akkor húsz éves voltam, néhány évvel a háboru után volt és akkor elhatároztam, hogy valami kellene tanulnom, mert szeretem a színeket és a festékekkel való bánást, színekkel való bánást és a rajzolást, de hát iskoláim nincsenek. Hát úgy emlékszem egy ebéd alkalmával fölakasztottuk a kaszát a fűzfára és akkor félve mindtan édesapámnak, mert attól féltem, hogy esetleg le fog szidni, hogy hát én szeretnék valahová menni tanulni, mert hát én szeretem a rajzolást és a festést. Nodehát hova? kérdezi édesapám. Hát mondom, talán szobafestőnek talán elmehetnék. Ő nagyon megörült. Hát ha te akarsz. Hát vége lesz az aratásnak, a cséplésnek és elmegyünk Kalocsára és ott egy szoba festő mesternek hát odaadlak. Ugy is történt. Elmentünk, egy fiatal mester volt ez Kalocsán, de hát a legjobb híré mester volt. Mindjárt ahogy édesapám bemutatott engem, azt mondja, no hát akkor mindjárt kezdetjük is el. Ott az érseki gimnáziumban volt egy restaurátor, iparművész, aki olajmárványozást végzett. No és akkor mindjárt azt mondták nekem, hogy próbáld ezt festeni, valamit csinálni ezen az oszlopon.

- Egész komoly munkát kapott mindjárt először.

- Igen, igen. Hát nekem nagyon tetszett ez a márvány, a színek minden, de hátugye soha nem láttam ilyet, meg nem is csináltam ilyet, hát aztán a magam módján hozzáfogtam és aztán elkezdtem keverni a színeket és aztán még a tenyeremmel is aztán elkezdtem dörzsölni és tetszett a leendő mesteremnek és annak az iparművésznek, amit csináltam és akkor még azt mondta a leendő mesterem, hogy "no Tóth bácsi, a fia többet tud mint én." Azt mondta, én másfél év múlva föl szabadítom őt.

- Ilyen előzmények után került Tóth Menyhért festőművész a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Vaszary János növendékeként tanult. Életéről, alkotásairól, Bánszky Pál művészettörténész készítette az első monográfiát.

- Örömmel ismerkedtem meg Tóth Menyhért művészetével és módomban volt tényleg áttekinteni az ő művészetét és az a véleményem, hogy a század elején született művésznemzedék egyik legrangosabb képviselője az élő mesterek között Tóth Menyhért. Az a csodálatos az ő emberségében és művészetében, hogy a falusi elszigeteltségében sem maradt provinciális, amit ő csinál, hanem onnan Miskéről is antennát tudott nyitni az egyetemes világra, szóval valahol állandó kontaktust tudott teremteni a kor művészeti törekvéseivel és hogy Kalocsa-környéke népművészetét gazdag, művészi ornamentikáját, embereit ismerte és a korról is kapcsolatot talált, ettől valahol az ősi és a modern tudott egyesülni az ő művészetében. Van benne egy rendkívüli tisztaság, minden embert egyenrangúan kezel,

szóval mindenkivel kedves, rendkívül barátságos és ilyen az ő művészete is.

Amikor a főiskoláról visszakerült Miskére, ő azt is elvállalta és nem tartotta azt szégyenteljesnek, hogy szobafestéseket vállalt, sőt lakóalmokban pl. harmónikázott. Egyáltalában az életformája hasonlított a falubelikehez, kapált, dolgozott, tehát a létfenntartását nem a művészetből, teremtette meg. Olykor-olykor vettek tőke egy-egy képet, de hát az utóbbi időkhöz még a szokásos állami vásárlásokon is nagyon kevés képet vásároltak tőle, holott azt hiszem, ha valaki rászorgál, vagy valakinek a művészete rászorgál arra, hogy a szocialista állam mecénásként mellé álljon, akkor ő az.

- Néhány héttel ezelőtt rövid hirben olvashattuk alapokban, hogy Bács Megyei Tanács megvásárolta Tóth Menyhért festőművész 150 képét, szinte egy teljes életművet. A 150 festmény tiszteletdíja, amelyek egyébként a Kecskeméti Katona József Múzeum állandó tárlatán láthatók majd, 800,000 forint. Bodor Jenő a Bács megyei Tanács Művelődési Osztályának vezetője. Milyen hagyományokat követve vállalta a Bács megyei Tanács a mecénás szerepét?

- Bács-Kiskun megye kulturtörténeti múltja, tradíciója kötelez, hiszen Katona József, Petőfi Sándor és Kodály Zoltán, hogy csak a legnagyobb szellemóriásokat említsem, akár a kecskeméti Nemes Marcell hagyaték, akár a bajai Oltványi hagyaték, annak idején a múzeum alapításhoz adott lényeges hozzájárulást és ez ma is így él, ma is így folytatódik. Ezt a hagyományt tehát egy másik oldalról jól folytatja az a művészetpártoló tevékenység, amit épp a Tóth Menyhért kapcsán most napirendre tűztünk. Tóth Menyhért válogatott műveinek a megyei múzeum keretében történető hagyományozása, ez egy hosszabb folyamat része.

- Milyen formái lehetnek még a művészetpártolásnak? Mikor éri el igazi célját a mecénás, a kezdő fiatalok oldaláról nézve?

- Elsősorban nem pénzbeli anyagi támogatásra lenne szükség, hanem, mint már pár város, vidéki város gyakorlata is igazolta, természetbeni támogatás formájában jut kifejezésre a mecénatudat.

- Mindenképpen, ami nem egyes embereket juttat viszonyos előnyökhöz, az alkotás lehetőségéhez, hanem többet, 20-25-t, fiatal művészt vagy művészpálántát, akik nem tudom pl. a makóiak két hetes időszakban teljes ingyenes ellátásban részesülhetnek és műhelyt kaphatnak. Ez kb. az a mecénatura, amivel eddig találkozunk és amit hát örömmel üdvözlünk.

- Persze az, hogy egy közösséget támogat egy tanács, vagy egy város, az nem zárja ki azt, hogy ilyen tettek és létrejöjjenek, Tóth Menyhért ezt támogatást megkapta és tulajdonképpen a társadalmi életet az, amit ő életműként létrehozott, bár hát hamarabb is meg lehetett volna tenni ezt.

- A mecénás az valamit vár, azt mondhatjuk, hogy elkötelezett embereket segít csak, elkötelezett művészeket segít.

- Igen, hát ettől, hát persze ez az elkötelezettség, eléggé lejáratos fogalom sáros. Én magam is bizonyos értelemben elkö-

Faint header text at the top of the page.

First main paragraph of faint text.

Second main paragraph of faint text.

Third main paragraph of faint text.

Fourth main paragraph of faint text.

Fifth main paragraph of faint text.

Sixth main paragraph of faint text.

Seventh main paragraph of faint text.

Eighth main paragraph of faint text.

Ninth main paragraph of faint text.

- A mecénás az avarmit vár, azt mondhatjuk, hogy elkötelezett embereket segít csak, elkötelezett művészeket segít.

- Igen, hát persze, ez az elkötelezettség eléggé lejáratot fogalom sajnos. En magam is bizonyos értelemben elkötelezett vagyok, sőt azt hiszem mindannyian valahová elkötelezettek vagyunk még az, aki magát elkötelezettlennek nevezi. Persze ez nem nagy fölismerés. De nyilvánvaló, hogy én olyanfajta elkötelezettségre gondolok, ami egy a társadalom egészét tanítani kívánó, ez megint csak eléggé közhelyszerű, de azt hiszem igaz, elkötelezettséget jelent.

- A mecénás nem lehet néha gátló tényező is?

- De igen, hát csak nem kell másra gondolni, mint arra, hogy gics csak tömkelegét hajtják ki bizonyos szituációban. Jó képességű emberekből ---

- szélsőséges elvárások esetleg pont az anyagi juttatások fejében egy nem egészséges viszonynak nevezhető elvárás alakul ki.

- De ugyanakkor közeg is lehet a mecénás, amennyiben nem egyes ember a mecénás. Nem olyan rönesszansz értelemben vett mecénásra gondolunk, hanem az említett város vagy réteg mecénaturájára. Persze kérdés, hogy tudja-e ez a réteg ezt a mecénaturát gyakorolni.

- Nem erről van szó, egyszerűen nem lehet minden művész dotált, nem lehet államilag, szóval nem kerülhet be egy ilyen művésztelepre.

- De ez megvalósítható hosszú távon, ami jelenleg művésztelepre

- Makón.

- Nem Makóra, ezt ugyanúgy a fővárosi kerületi tanácsok is megvalósíthatják, hogy ha lenne egy ilyen igény. Na de a pénz, most ez a kérdés, hogy merre folyik és hova lehetne folytatni?

- Ismét Bodor Jenő osztályvezető.

- A társadalmunkban természetes, hogy kulturális hagyományaink ápolására és megőrzésére, közösségi, állami pénzeket fordítunk. A tanácsok kezében főleg a helyi gyűjtemények gyarapítása és a helyi kulturális intézmények létesítése és fenntartása céljából vannak jelentős eszközök. Szoktuk mondani, hogy pénzünk mindig kevés, hiszen ezek a kulturális intézmények épp azért, hogy korszerűen megfeleljenek a követelményeknek, egyre több és több anyagi eszközöket emésztenek fel, többbe kerülnek. Bács-Kiskun megyében ez a pénz annál sokkal több, mint amit egy átlag ember átfog, hiszen az évi kiadások fedezeteként Bács-Kiskun megyében

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is difficult to decipher due to its low contrast and blurriness.

kereken 400 millió forint van a tanácsok és a megyei tanács költségvetésében. Ehhez jön még az az évente kb. 20-30 millió amit a kulturális intézmények építésére és karbantartására fordítanak. Ezek az összegek nagyon magasak. Azonban Bács-Kiskun megyében közel ezer művelődési intézményt kellett fenntartani és ahhoz képest itéljük jelentősnek ezeket a saját multunkat is megbecsülő, hagyomány gyarapító, külön támogatási akciókat.

- Gyakori a vád és bizony nem is alaptalanul, hogy reflektorfényben mindig csak néhány művész áll. Ők kapják a különböző támogatást, a megrendeléseket és jó néhányan húzódnak meg a háttérben olyanok, akikhez a mecénás keze még nem ért el. Mi a helyzet Bács megyében?

- Nem szeretnénk, ha ez a vád igaz lenne Bács megyében. Ezért mi a kiállítások rendszerén, a vásárlásokon keresztül igyekszünk az alkotóművészek munkásságának, ahhoz képest jelentőségének megfelelően, érdemei szerint vásárolni, támogatni és más formában alkotómunkájukat segíteni. Ugy hiszem viszont az természetes, hogy vannak a megyében élő művészek között olyanok, akiket megkülönböztetett támogatásban részesítünk. Ez nem valamiféle protekcionizusból, hanem elsősorban a közművelődésben vállalat szerepéből fakad az egyes képzőművészek támogatásának, hiszen a megyében sok olyan színészünk, irodalmárunk, képzőművészünk él, aki a mindennapi közművelődés során is vállal szerepet, akár író-olvasó, akár kamara-tárlatok rendezésével vagy egyéb közönségtalálkozók formájában. Az ilyen művészi közéleti tevékenység szerintünk külön is honorálható és támogatásban részesíthető, remélve azt, hogy ezzel a művészek közösége és valamennyi művész is kedvet kap és nagyobb alkotótevényt vállal a közönség művészeti, kulturális nevelésében.

- Amiről idáig szó volt, az volt, hogy nyugost, megfelelő körülményeket teremteni arra, hogy alkotni tudjanak az emberek. No de akkor vannak még a képek. És azt hiszem, végül is a képek a kulcs szó, vagy ez az amit igazán körül kell járni, meg kell nézni, hogy milyen minőségűek, mi lesz a sorsuk, hova kerülnek?

- Na most az a kérdés, hogy ez milyen szintű, milyen jellegű. A mecénás elég fölkészült-e ahhoz, elég gazdag-e ahhoz, hogy az amit a művész produkál. Előbb meg kell nézni, hogy a tanácsok kulturális osztályain egyáltalán milyen izkésű és egyáltalán milyen műveltségű emberek vannak. Főleg a képzőművészet az, amihez azt hiszem a legkevesebbet értene.

- Kis Márta, a Bács megyei Tanács művészeti előadója.

- Az én munkaterületemet elsődlegesen egy nagyon komolyan összeállított terv, ami meghatározza. A terv a megyének a művészetpolitikája, ami felöleli és magába foglalja a képzőművészekkel, a zenészekkel, az irodalmárokkal és a múzeumi hálózat szakem -

10

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing as a separate paragraph.

Third block of faint, illegible text, continuing the document's content.

Fourth block of faint, illegible text, showing some structural elements like a list or table.

Fifth block of faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or a signature area.

Sixth block of faint, illegible text at the bottom of the page.

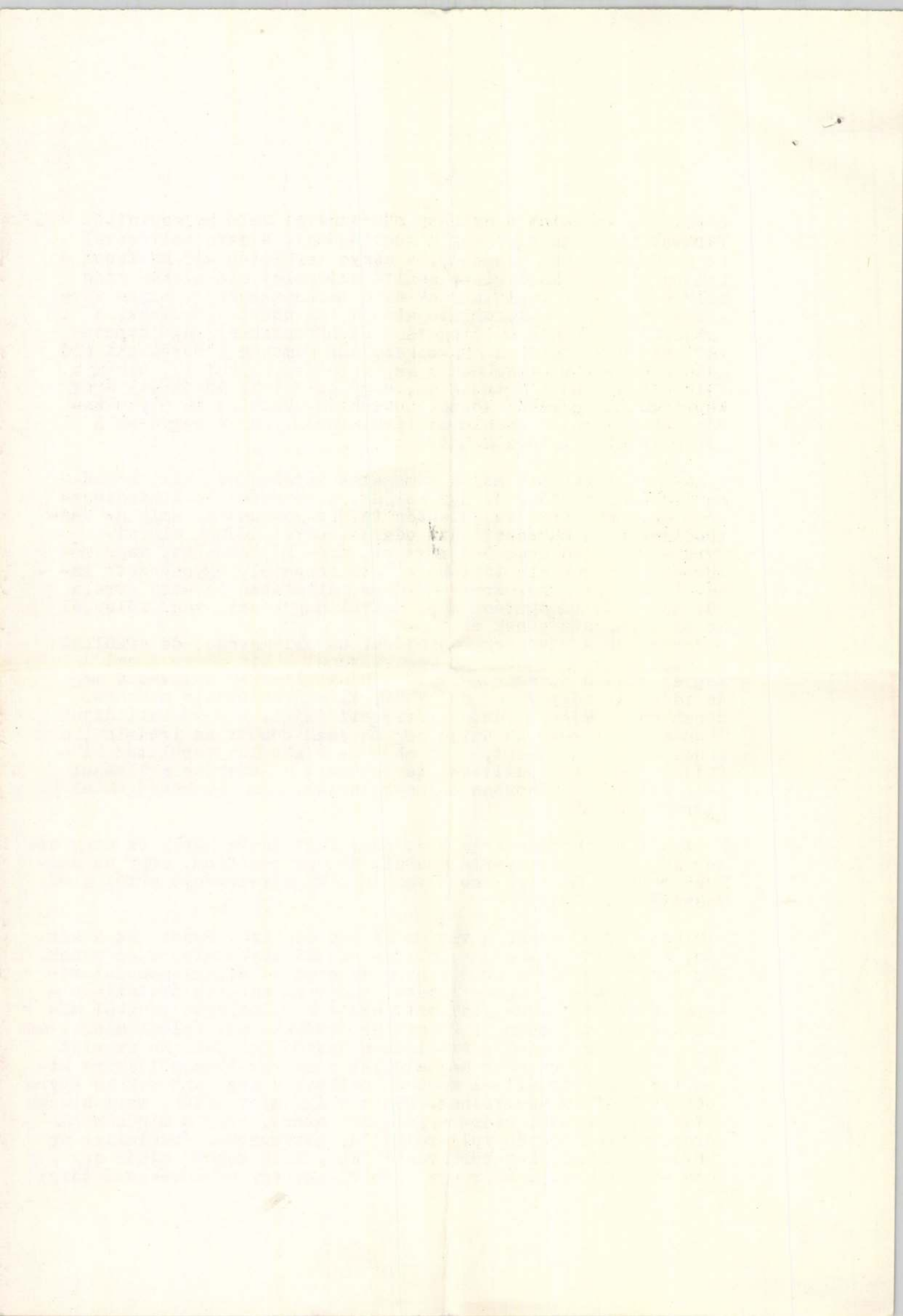
bereivel, valamint a színház művészeivel való kapcsolatot. Természetesen az ügyeknek a segítségével, életre keltésével és gondozása, nem elegendő. A megye területén élő művészek - kel baráti, munkatársi és segítő kapcsolat alakul ki. Azon túlmenően, hogy foglalkozunk az ő munkásságukkal, olyan tárlatlátogatások, műteremlátogatások, színházi előadások, a színházi próbáknak a látogatása és művészekkel való kapcsolatteretés jellemzi a munkánkat, ami nemcsak a művészeti előadónak és a művészeteknek a kapcsolatára szűkül le, hanem a feladataink közé tartozik az, hogy különféle művészeti ágak képviselőit egymáshoz közel hozzuk és közöttük is olyan baráti és művészi kapcsolatot létsítsünk, ami a megyének a művészetpolitikájára kihat.

- Hadd említsem itt meg a támogatás sorában még azt, a szá - munkra is jelentős, de úgy véljük, a művészet továbbfejlesztése szempontjából is jelentős tevékenységünket, amik az ösztöndíjak és a művészeti díj odaitélésével tudunk elérni. Évről-évre általában 3-4 művészt, író- képzőművész, vagy más művészi kategóriába tartozó alkotó részesül, úgynevezett tanácsi ösztöndíjban. Erre az időre, általában egy-egy évre, a művész olyan támogatást kap, amivel nagyrészt, vagy főleg, alkotói tevékenységének él.

- Ugyancsak a művészek munkájának az elismerése, de erkölcsi és anyagi támogatása is megnyilvánul abban, hogy, ami a Megyei Tanács művészeti díjának odaitélésében nyilvánul meg. Az idén már negyedszer adjuk ki, általában évente november hónapban, a Megyei Tanács művészeti díját. A Művészeti díjat évente hat alkotó kaphatja meg és ezek között az irodalom, a zene, a képzőművészet, a színház és a közélet területén kifejtett, művészetpolitikai tevékenység elismerése nyilvánul meg, illetve elsősorban olyanok kapják, akik munkásságukkal kiérdemlik ezt.

- Az állami mecénásokra tehát nagy felelősség hárul és nagy szerep jut a művészek pártolásában. De úgy gondolom, hogy ez nemcsak társadalmi méretekben van így. Mi a véleménye erről a művészettörténésznek?

- Mindenképpen szükség van ma is mecénásokra. Persze az a kérdés, hogy mit támogatunk, milyen értékű művészeket támogatunk. Meg vagyok győződve arról, hogy nemcsak az állami mecénaturára van szükség és egyre inkább, ahogy az emberek életszínvona, életmódja megengedi ezt, akkor a felesleges pénzből művészetet is várásolnak. De azt az értéket, ami felhalmozódik az embereknél, nem mindég értelmesen használjuk fel. Én szerintem, hogyha az emberek megtalálják a művészetben azt amire hivatott, akkor az állami mecénás mellett a magánemberek is egyre több MŰALKOTÁST vásárolnak. Nemcsak úgy mint érték, mert hiszen érték is, műérték, hanem egyáltalán azért, hogy a mindennapi környezetüket tegyék kulturáltabbá, gazdagabbá. érzelmileg és örüljenek annak, ami körülveszi őket. Ezek között akár egy Tóth Menyhért kép, akár egy szobor, vagy egy népművészeti tárgy

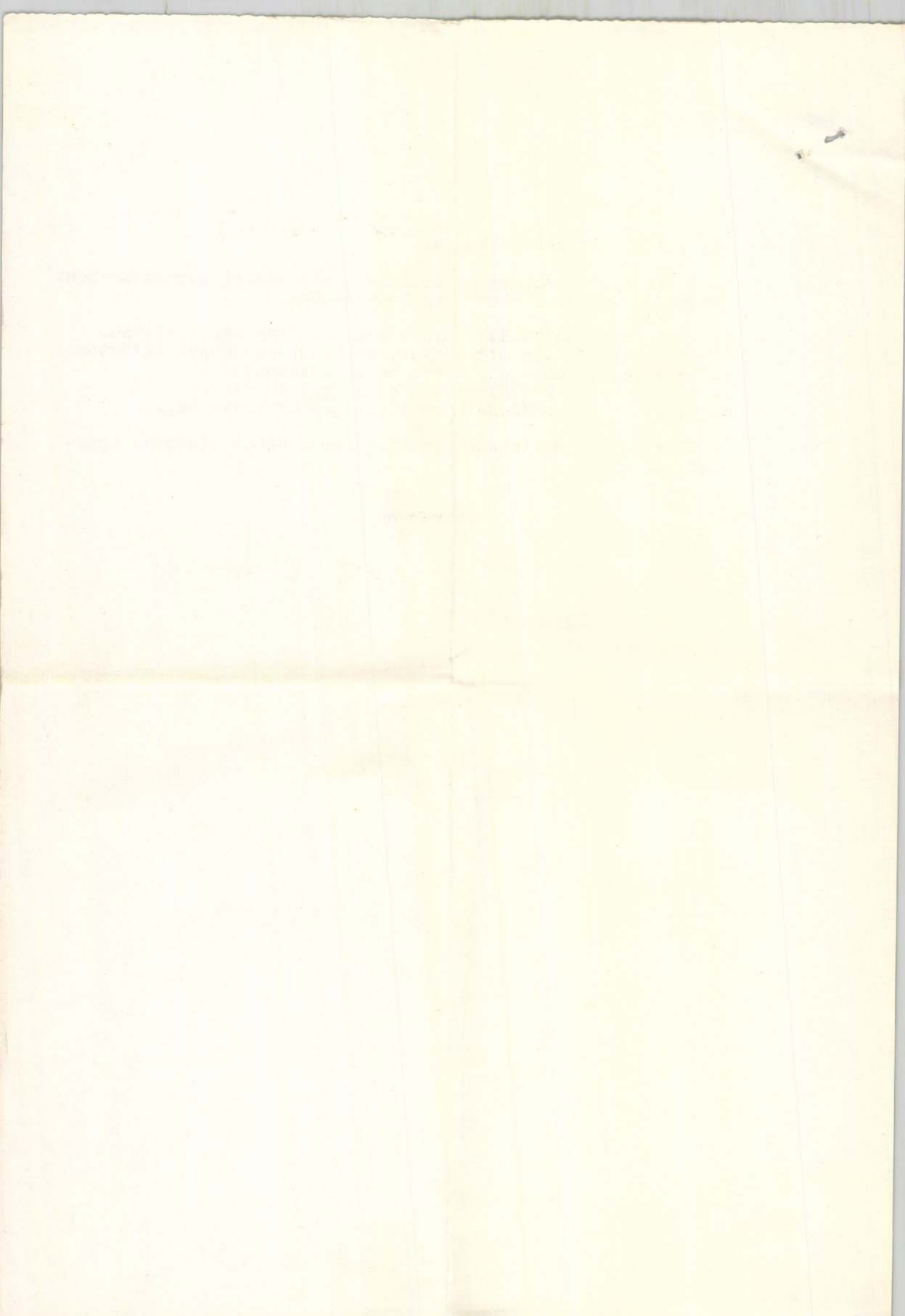
is ezt a célt szolgálhatja.

- A tavalyi kecskeméti kiállításon egy miskei parasztasszony verses gratulációt írt Tóth Menyhértnek.

- Addig meg nem ~~JUHÁSZ~~ nyugodtam, míg ide nem jutottam.
- Most, hogy végre itt vagyok, sok szép festményt láthatok.
- Vásznon élő emberek, nekem mégis tetszenek.
- Tisztaság és küzdelem, végtelen nagy türelem.
- Tisztelet a Művészek, mert ezt nekünk festé meg.

- Bács megyei mecénások simmel, Juhász Judit riportja hangzott el.

-0-0-0-0-

18
Művészet, 1996. 3.

alij. ábra 197x102,5 cm, 1964-49

alk. Művészet, 1996. 3.

tosságot mutat. Ha a formák rajzát domború „Ezt nem lehet feketévell!... A fekete óha-

B. SUPKA MAGDOLNA

Tóth Menyhért, festőművész

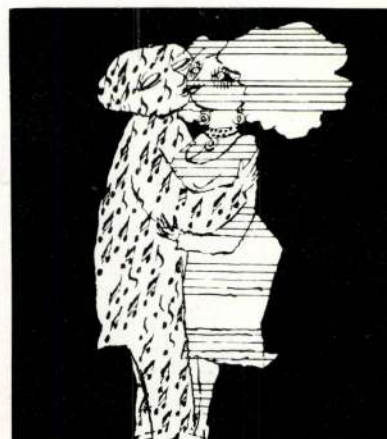
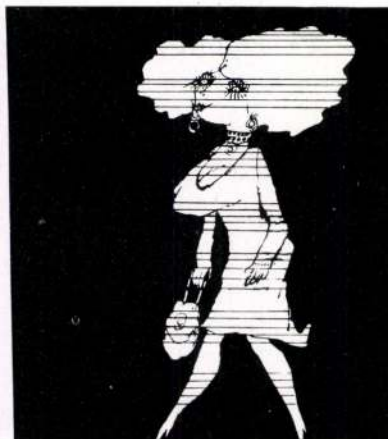
Tóth Menyhért: A bölc (A filozófus),
a befejezett kép, 1977
(fotó Fehér E.)

Menyhért,
1977.3.21. old.

Az ijesztgetés művészete

DALLOS JENŐ RAJZAIRÓL

Ritkán esik szó a karikaturista ars poeticájáról. Az úgynevezett „nagy művészetekhez” vonzó ember nem is nagyon hisz benne. Úgy tűnik, ars poeticája a költőnek, a szobrásznak, esetleg a filmrendezőnek van, de hát épp a karikaturistának...? *Dallos Jenő* azon művészek közé tartozik, akiknek van ars poeticájuk. Felelősségteljes művész. Hisz művészetének a nemzetközi érvényében.

A nemzetközi karikatúra törvényszerűen szöveg nélküli. A szövegnélküliség a karikaturista számára – legalábbis nálunk – mégsem magától értetődő. Ha megnézzük a *Ludas Matyi* című hetilapot, akkor első pillantásra föltűnik, hogy a rajzok nagy része – így *Dallos* rajzai is – szöveges. Ha pedig egy rajzot szöveg kíséri, akkor évszázados tradíció, illetőleg szövegcentrikus iskolai neveletésünk eredményeképpen elsősorban a szövegre összpontosítunk. Elolvassuk tehát a szöveget. Ha kell, elolvassuk még egyszer. Megértjük a szöveget, majd megnézzük a rajzot, és röhögünk, nevetünk, mosolygunk, vagy letesszük az újságot. Bár két különböző műfajú információból állítjuk össze a nekünk szóló üzenetet, mégis a szövegnek tulajdonítunk

nagyobb jelentőséget. A rajz csak illusztrál, kíséri, tehát a jobb értelmezhetőség kedvéért van ott. A szöveges karikatúrát olyanmódon megszoktuk már, hogy verbalitását csak akkor tudatosítjuk, ha szöveg nélküli karikatúrával találkozunk.

A szöveg nélküli karikatúra (ez a megfogalmazás is a verbalizmus uralkodásának a jele!) más befogadói folyamatot igényel. Itt a rajznak kell annyira kifejezővé válnia, hogy megértesse alkotójának a mondanivalóját. Az eddig olvasó, de most már valóban csak „néző” néző pusztán a rajzból indulhat ki, kizárólag arra, tehát végső soron saját vizuális kultúrájára támaszkodva értelmezheti azt.

Vizuális kultúra alatt ebben az esetben az azonnali megértés képességét értem. A XX. század hajszolt életet élő emberének ugyanis nincs sok ideje, hogy nézegesse a rajzot. Egy rövid pillantást vet rá, és vagy megérti, vagy nem. A gyors megértésre viszont képes. Ha az emberek megértik a KRESZ-t – mondhatná *Dallos* –, akkor megértik az efféle rajzokat is. Az ilyen „legenda” nélküli rajz nemzetközi érvényű lehet, és egyszersmind nemzetközi elismerésre is számot tarthat. (*Dallos* számos nemzetközi díja ezt

a megértést, elismerést bizonyítja.) A nemzetköziséghez azonban nemzetközi problémák tartoznak. A karikaturista tehát nemcsak saját kapuja előtt söpör, nemcsak a szűkebb környezetének problémái iránt fogékony, hanem szívesen serénykedik mások kapuja előtt is. Nemzetközi kapukban (sokszor megegyező problémákban) pedig nincs hiány. Hol söpör hát *Dallos*?

Mindenekelőtt az utcán. Az utcán pedig sok a felelőtlen ember. Olyan, aki nem a saját kapuja előtt söpör, aki nem vigyáz a környezetére, aki pusztítja a természetet, aki olyan házat épít, amely egészségét mind szellemileg, mind fizikailag rombolja, aki aztán a rászakadó ház alól menekülni kénytelen. Sok az állandó féielemben is dőlő ember, aki elpusztítja azt, amit tegnap létrehozott, van, akinek még a világa is be van csomagolva, ismerősünk az is, aki az eltűnésre ítélt természetet veszi leltárba, aki kirándulás közben is az ipartelepek füstjét szagolja, és még sorolhatnánk tovább ezeknek a karikatúráknak a szereplőit.

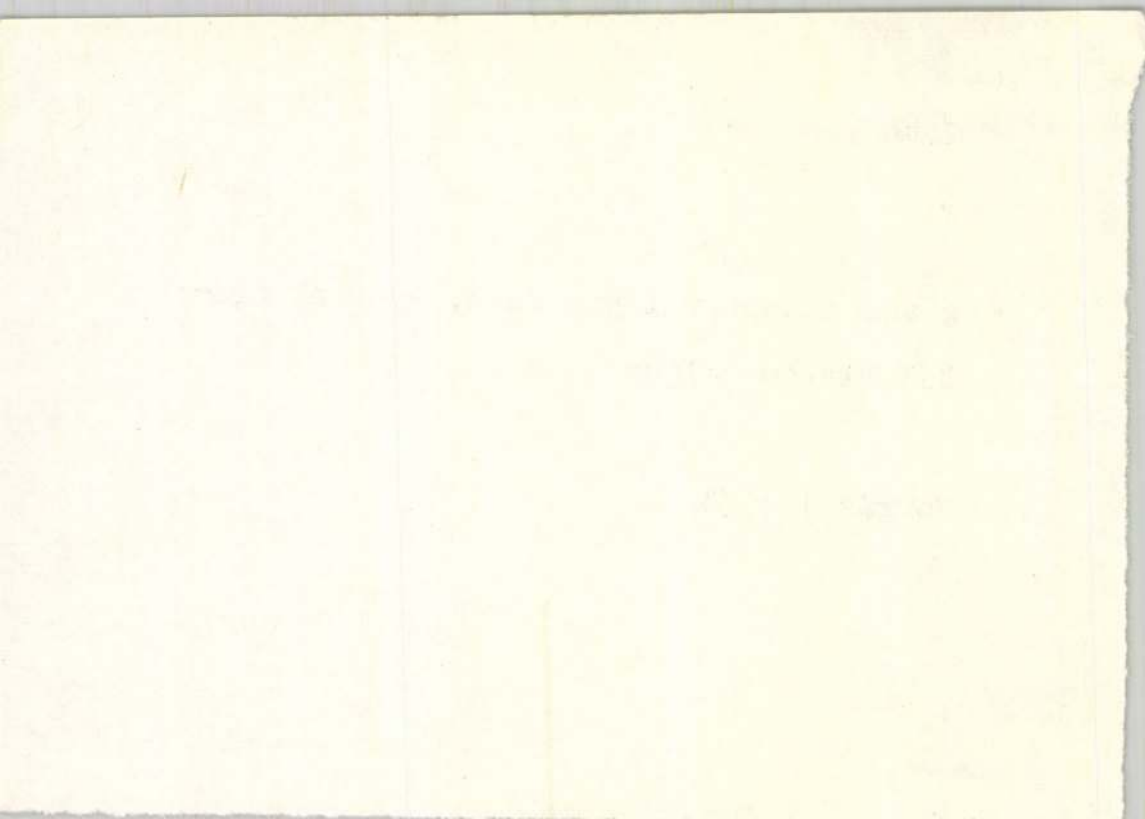
Az ember tehát *Dallos* témája, és művészi tisztességére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy minduntalan érezzük: nem csupán

Tóth Mennhért

művészetének világa falu, gyermekkorá-
tól Miskén dolgozik

Forrás 1969/4

Tóth Menyhért

élerének javát képező képzőművészeti alkotásokat megvásárolja a Bács-Kiskun megyei Tanács. A teljes anyagot 1976-ban megnyíló Kecskeméti Képtárban állandó kiállításon mutatják majd be. A művész 50 évig Miskén élt, pár éve Budapesten él. A népi-paraszti világhoz kötődik, amelyből alkotásainak témáit is meríti.

Magyar Hírlap 1974 7.évf. 252/8

1875

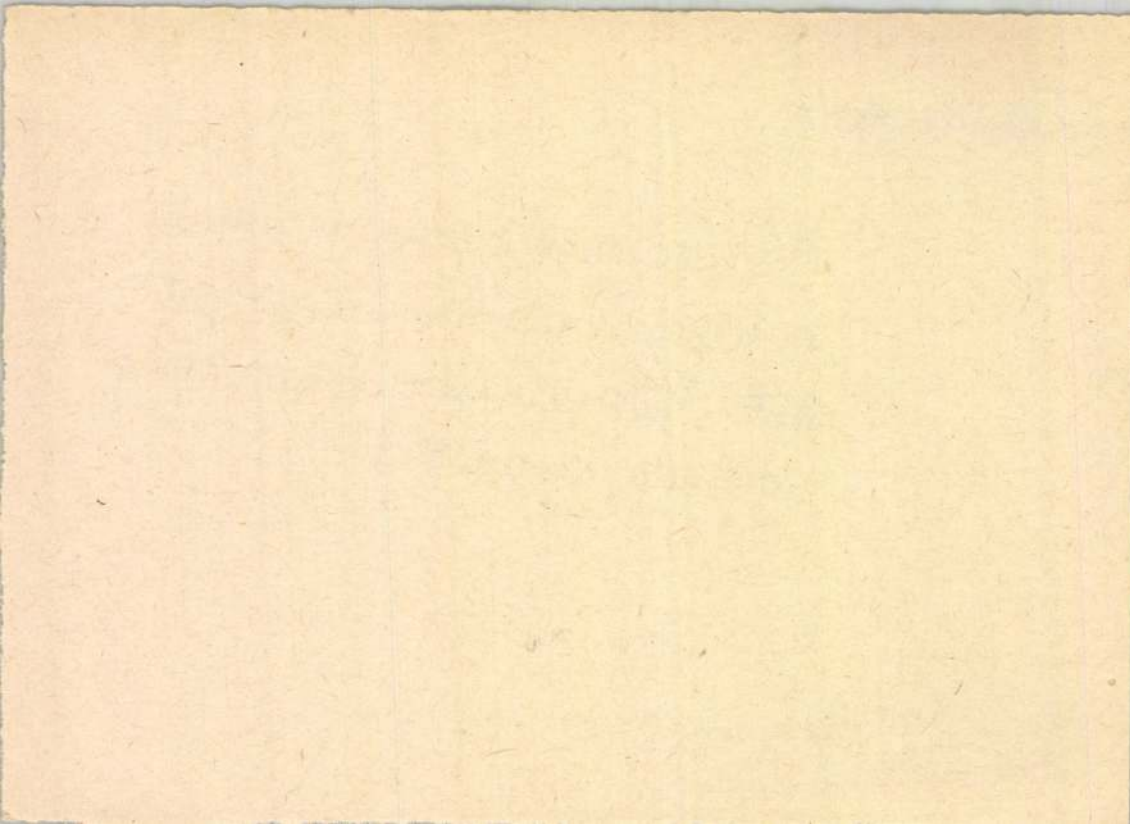
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

Tóth Menyhért

Művészetének alakulásában
az Alföld isztomnövekedését
szott. Művészete iskolákhoz, irány-
zatokhoz nem köthető

Bauszky Pál: Látomások az Alfoldról,
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Tóth Meryhert

Képzelo"eneje megferenti az
emberi arcot oltó fakat, az
állat-emberket, valamint az
emberi tulajdonságokkal fel-
ruházott állatokot.

Bánszky Pál: Lotomások az Alföldön.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

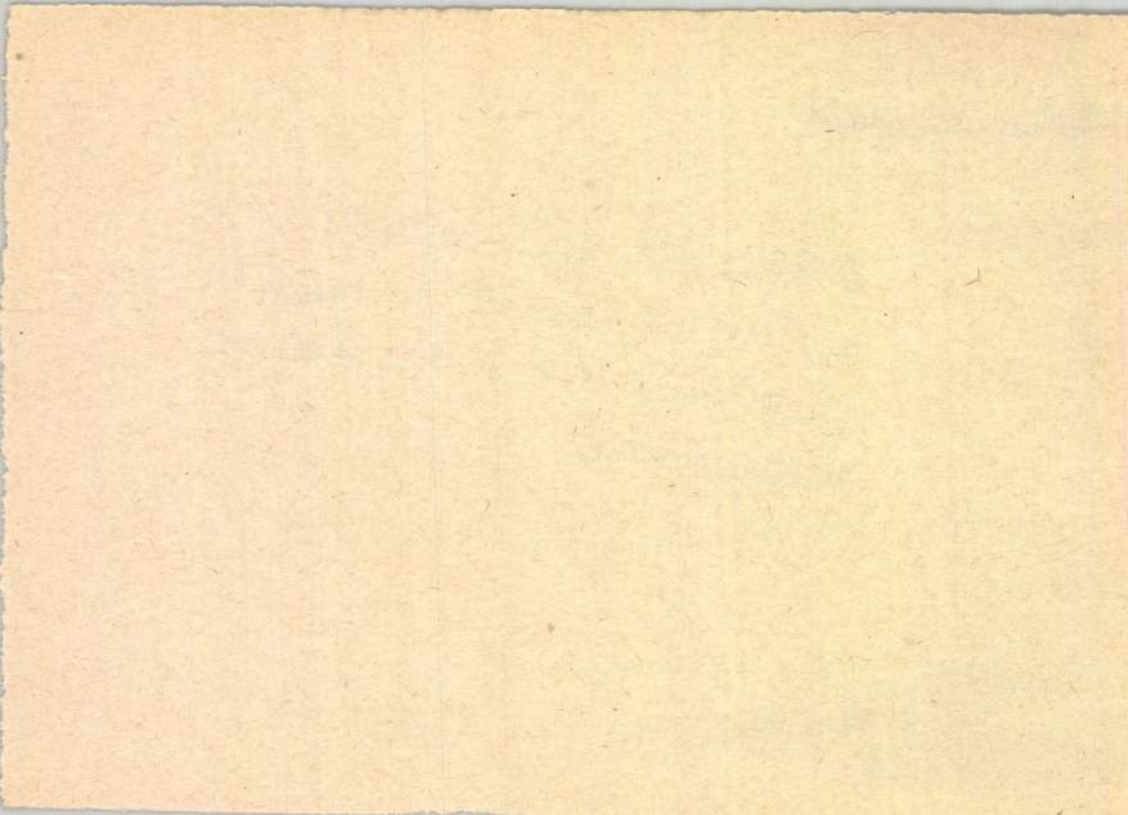
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain a date and a name.

1911
B...

Póth Menyhért

Alkotásait nemcsak a valóság és
a látomás közötti mélységi-
göttek serege és vizualis tethok
megfejtésében

Bánszky Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Fóth Menyhért

Az Alföld szivéből ugyanekint
mintavolt szobrot, egy puli -
kutját ad a táj hífejezőjének.

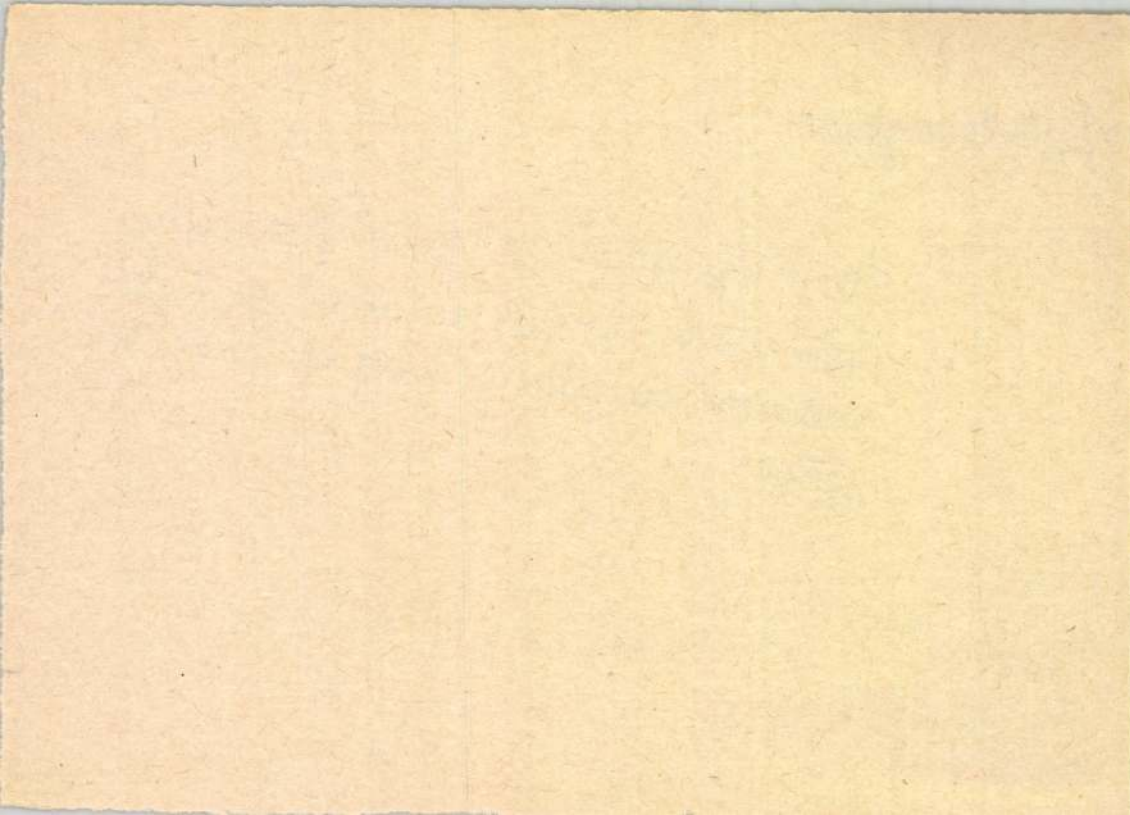
Bánszky Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Minister, 1778
Bonn, 1778

FóthMeyghert

Az "Alföldi írók" című festménye-
nek elmosódó hővonalakkal, báto-
maszerűen jelenik meg a lovak esz-
pótlója.

Bánszky Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Toth Menyhert

Toth Menyhert tollt lötiraden át
a Alföldön¹ elt, Kalocsa mellett
Miskow. Minden rendelkezésre jöl
ismerte a Alföldet, de látvány-
os² sorsu sorsu felette meg.

BánosnyPál: Látomások a Alföldön^a.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of cursive script.

Tóth Muzsliért,

A valószínűleg a látomásos
ritűre a mitológiai szem-
belumteremtő erőig eljut
a művész.

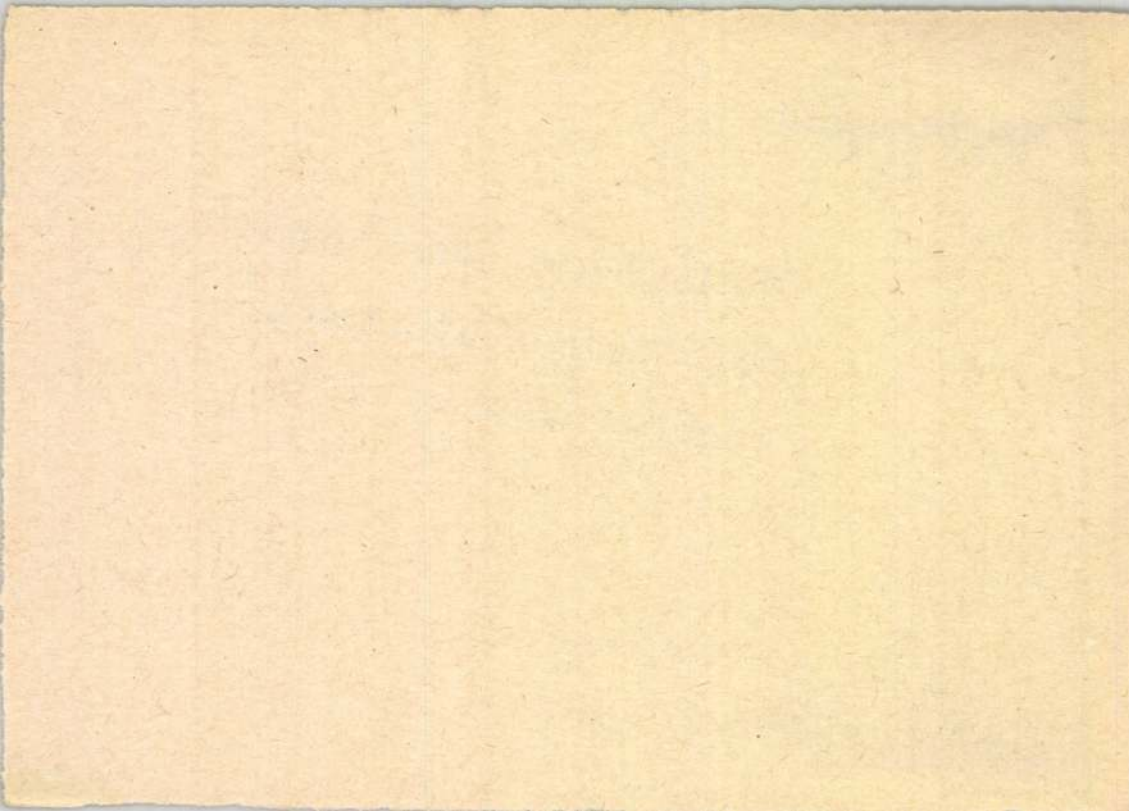
Danischny Pál: Látomásos az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and appears to be a list or index of items, possibly including names and dates. The handwriting is cursive and difficult to decipher due to the bleed-through effect.

Tóth Meryhert

Hosszabb - rövidesebb ideig
Tóth Meryherttet nem mű-
vészként is merték el.

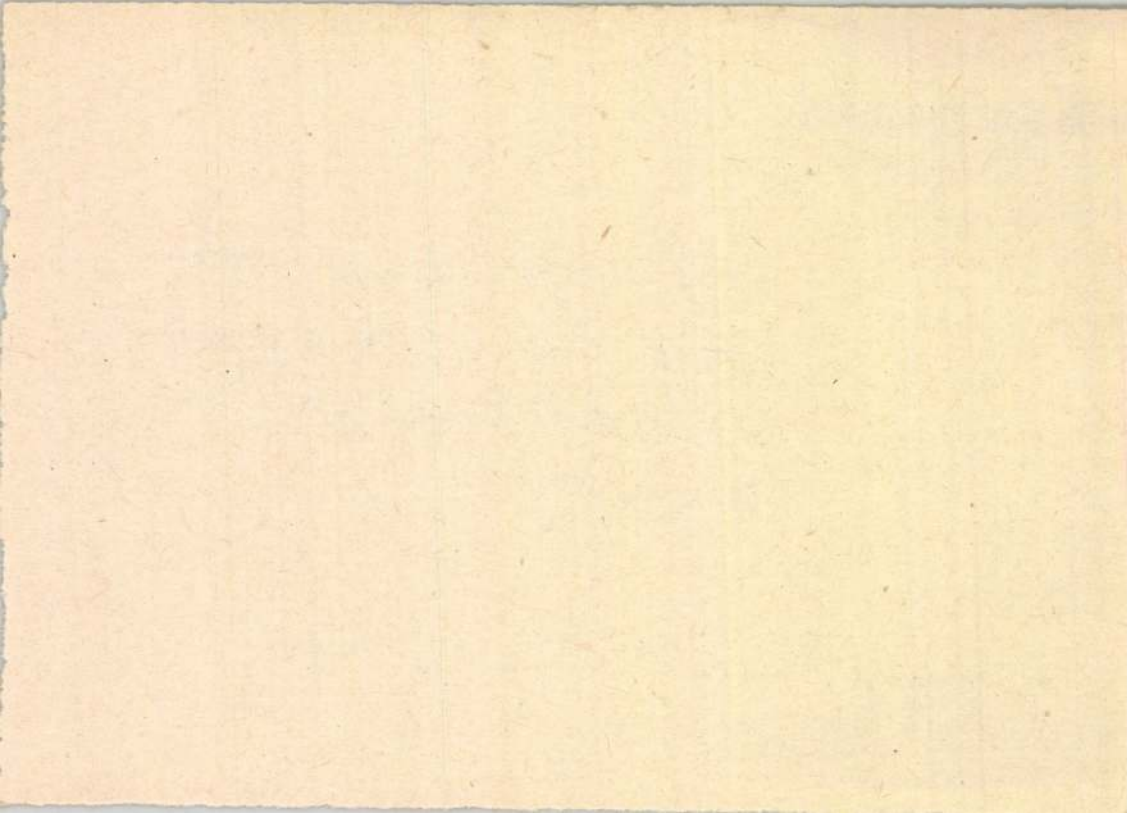
Bóniszy Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 laps.

Tóth Meryhert

Tóth Meryhert szívesen idő-
tölt a természeti környezet-
ben. Kísérletet, hogy bele néz-
zen a Napba.

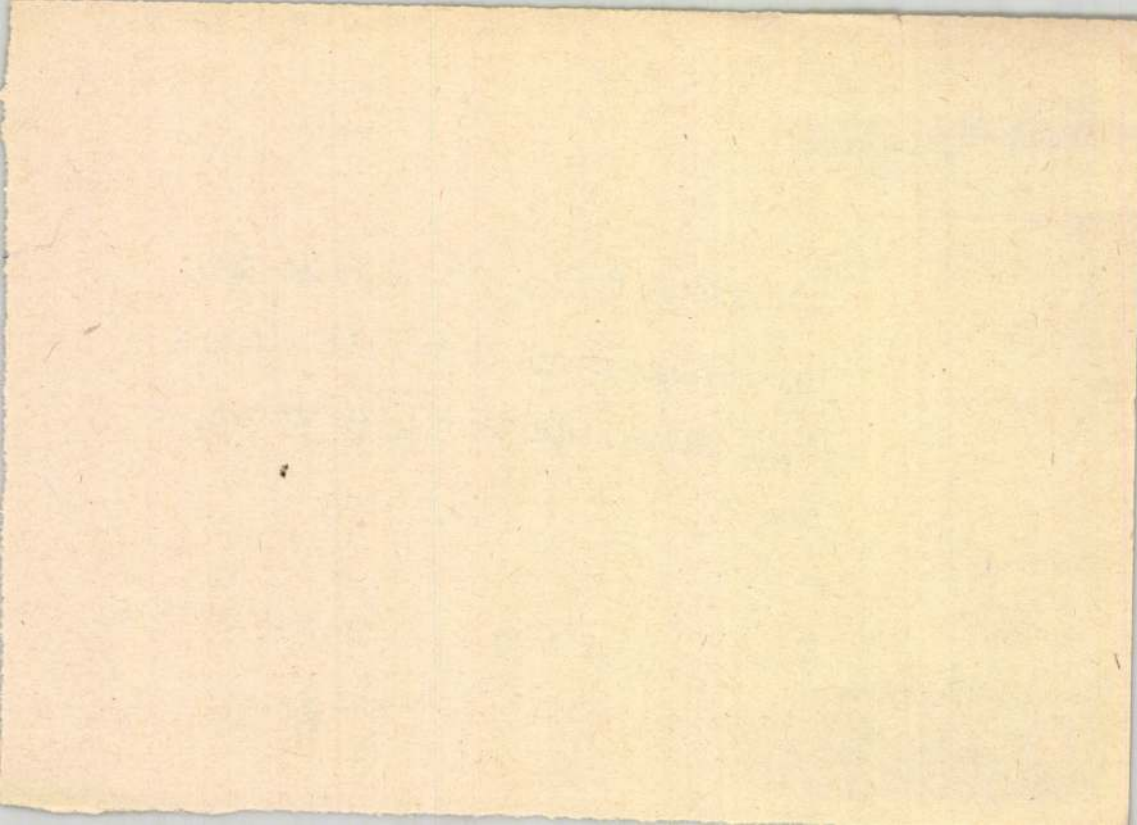
Bauzhy Pál. Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Tóth Menyhért

Benedek Péter munkássága
rökönságát mutat Tóth Meny-
hért emlékeztető és forrásai-
hoz.

Szsona Mihály: Benedek Péter emlékirata,
Új Tükör, 1978. november 19. - 3. lap.

Göth Mennyhért

Méltóság.

Pap jábor: A meg nem gondolt gondolat.
Művészet, 1978. december - 22. lap.

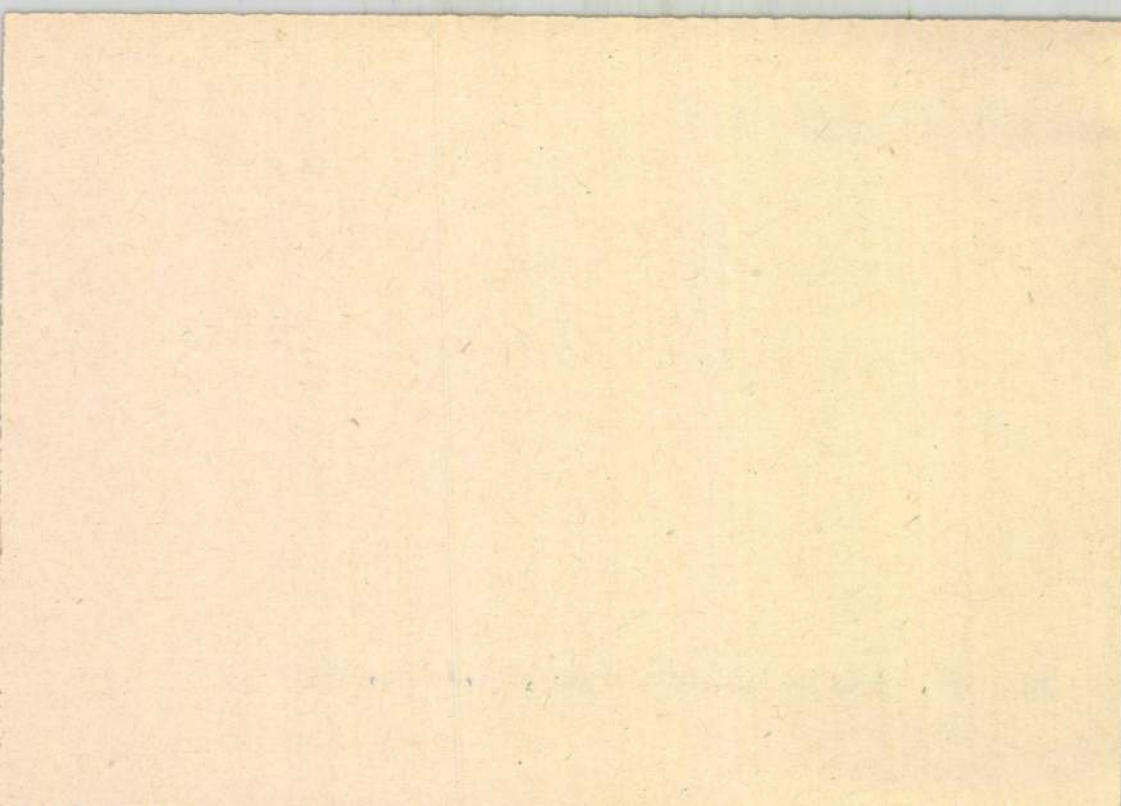
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to contain several lines of cursive script.

Tóth Margit (1904-

'Taylip fathal' o. kempere 21x30 cm

J. l. G. T. M. 2. Waltham ai: 2500 ft.

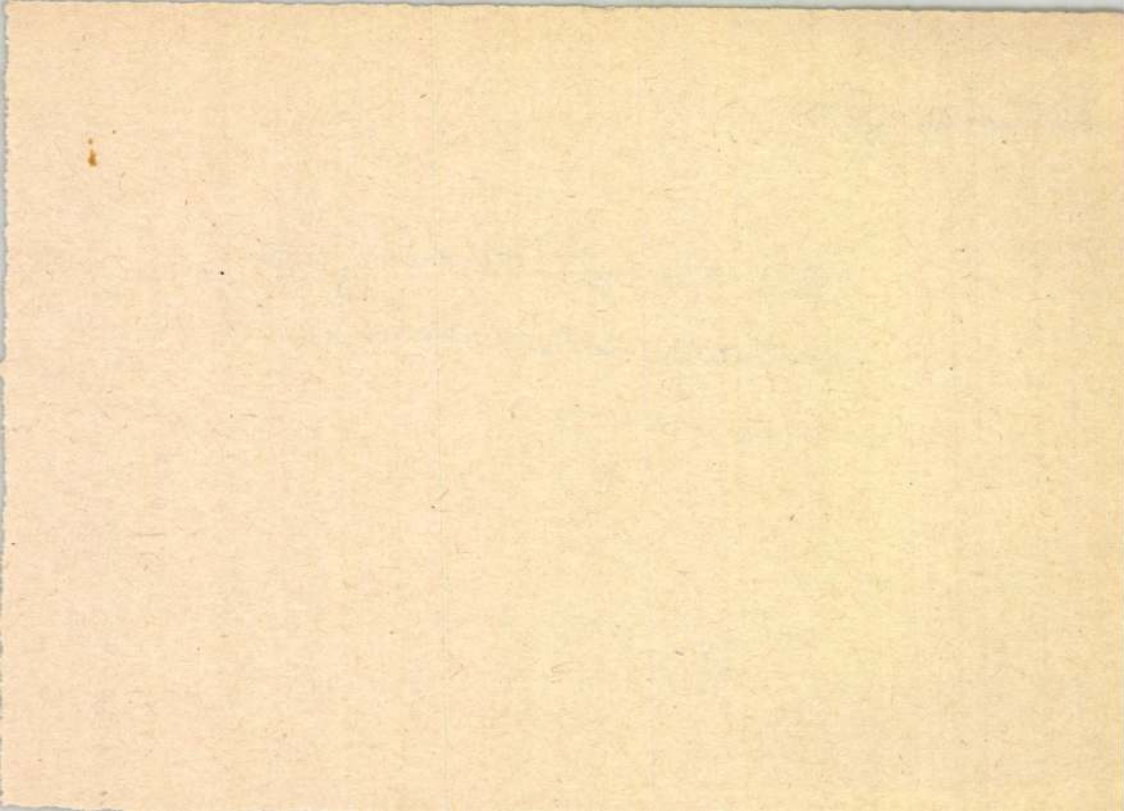
BÁV 47. Képekció katalógus, Bp. 1978. december

Tóth Kunglert

1969-ben volt Tóth Kunglert
kiállítása a mészfény árá
műzeumban.

Vadás József: Kulturális központ - ...
Művészet, 1978. október - 18. lap.

Tóth Menyhért, festő

portréfilm készült róla

-: A Televízió műsorából

Ésti hírlap,

Bp. 1978. júl. 5.

2.

From the
of the

of the

of the

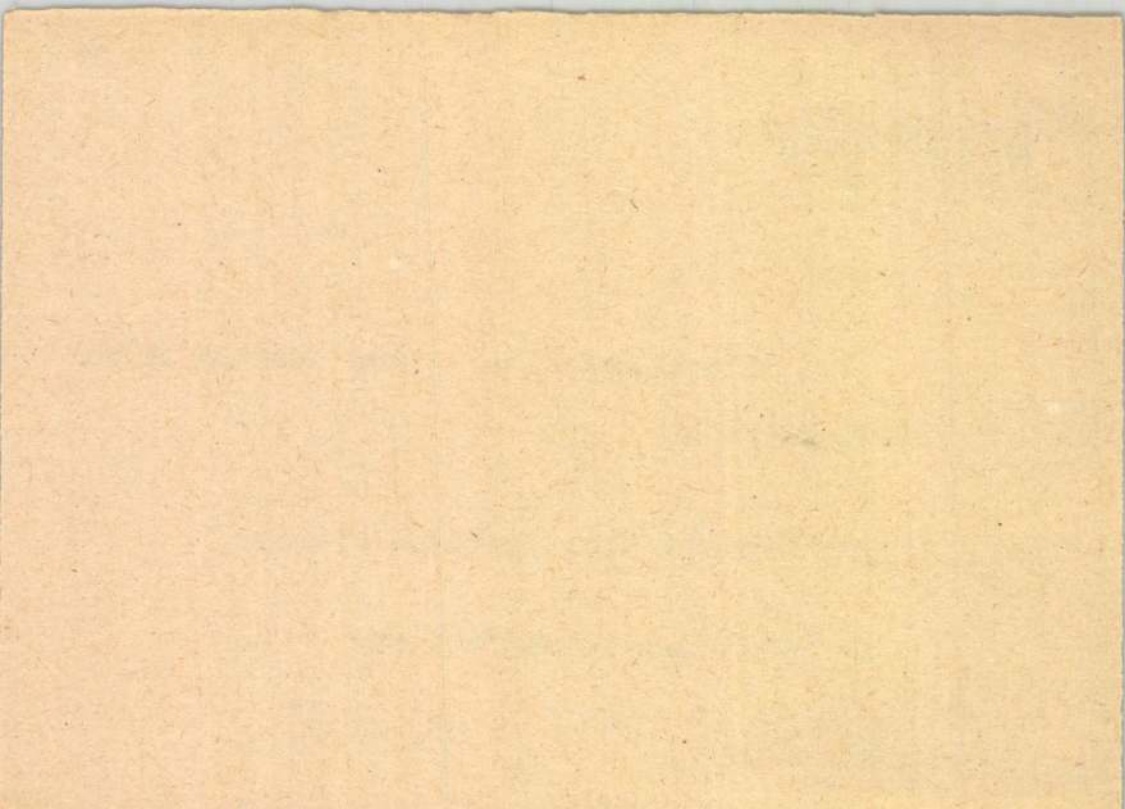
Tóth Meryhést

Műve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállításon

Magyar Nemzeti Galéria, 1979. február

- katalógus a könyvtárban -

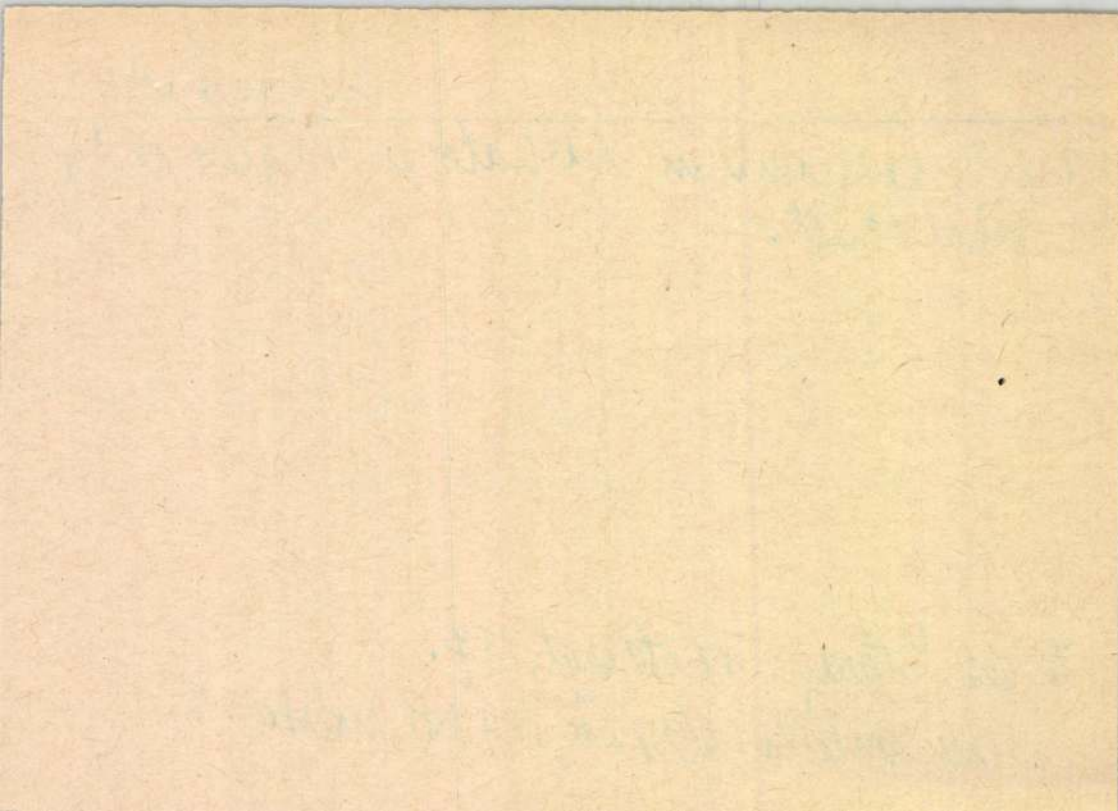
Táth Menyhért,

festőműveir

A Múzeumokban látható a Festészet '44
c. kiállítás. - Az előttem kitüntetett helyet kap-
ta a magyar festészet kései fejedelmét, külfö-
nös, magyaros utazója, Táth Menyhért. Vissza-
fogott, kint suttogó egy különleges vállalko-
zás hű művészi dokumentuma.

Gelles Gyula: Festészet, '44.

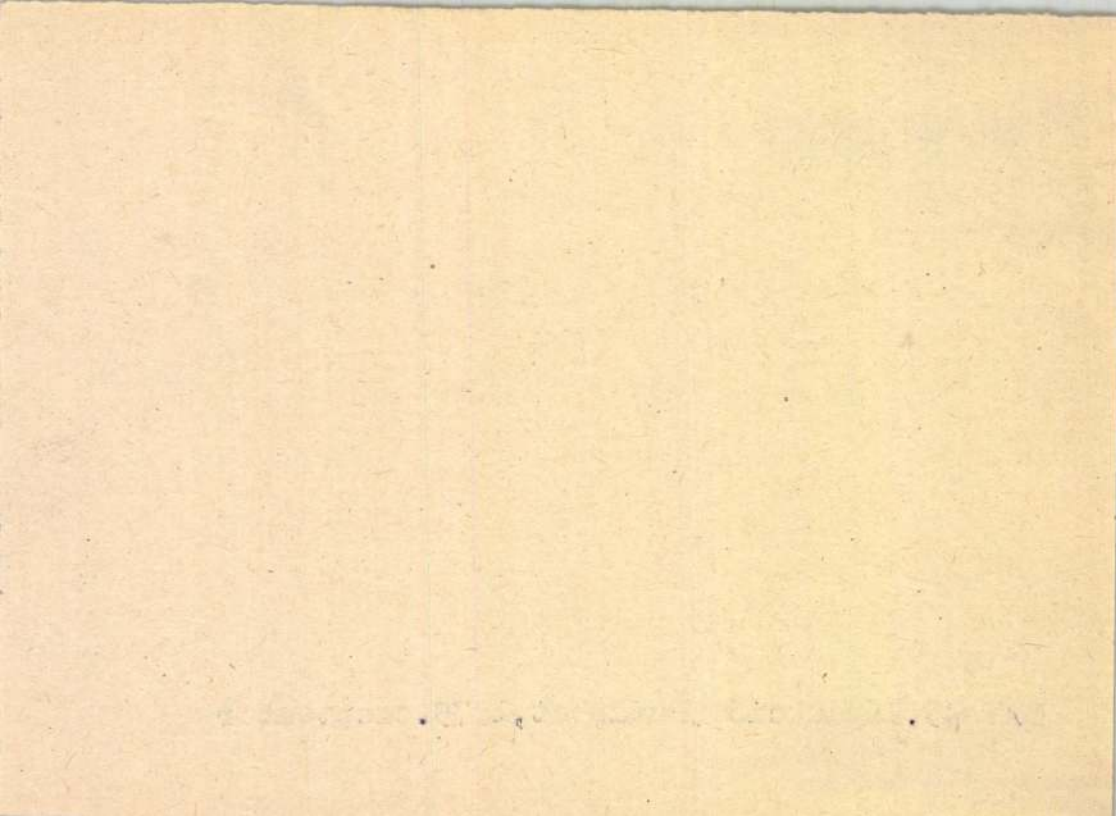
Dunántúli Napló, 1948. márc. 5.

Tóth Mennyei (1904-)

"Virágok" a. Karton 33x24 cm
Szl. p.: TM. "Művész" ár: 6000 ft

BÁV 49. Képekaukción Budapest, 1979. szeptember

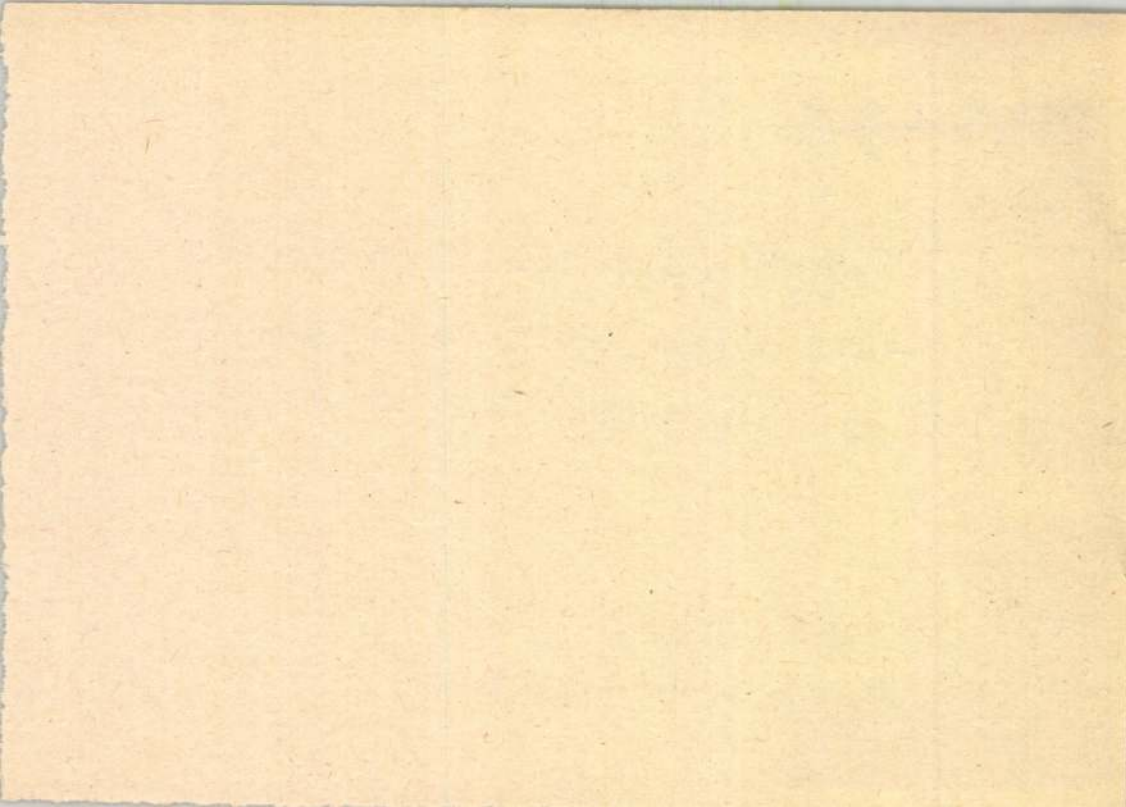

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért festőművész kiállítása május 27-én nyílt meg a dunaiújvárosi Uitz Teremben.

-----:Képtéri munkák.

Művészet, 1977. június - 48. oldal.

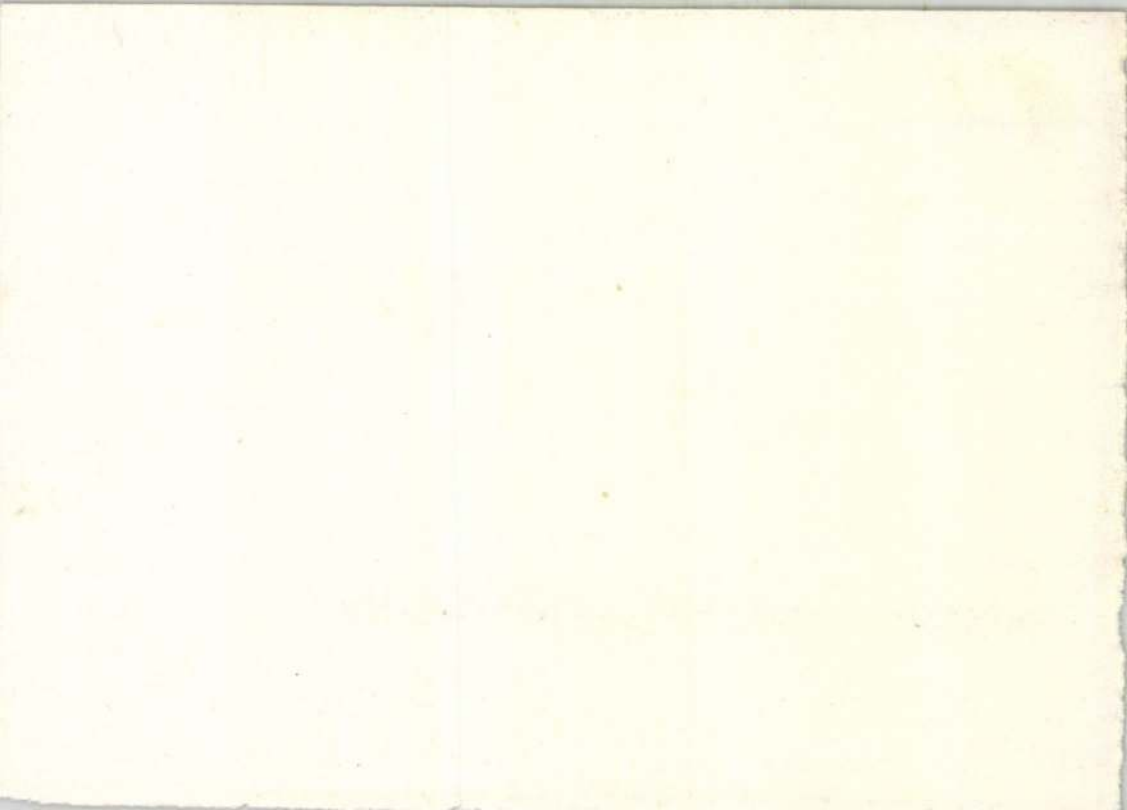
Tóth Menyhért (1904-)

„Vivayrendelet” o. karbon

28x20 J. l. p.: T.M.

Utáltási ár: 2000 ft

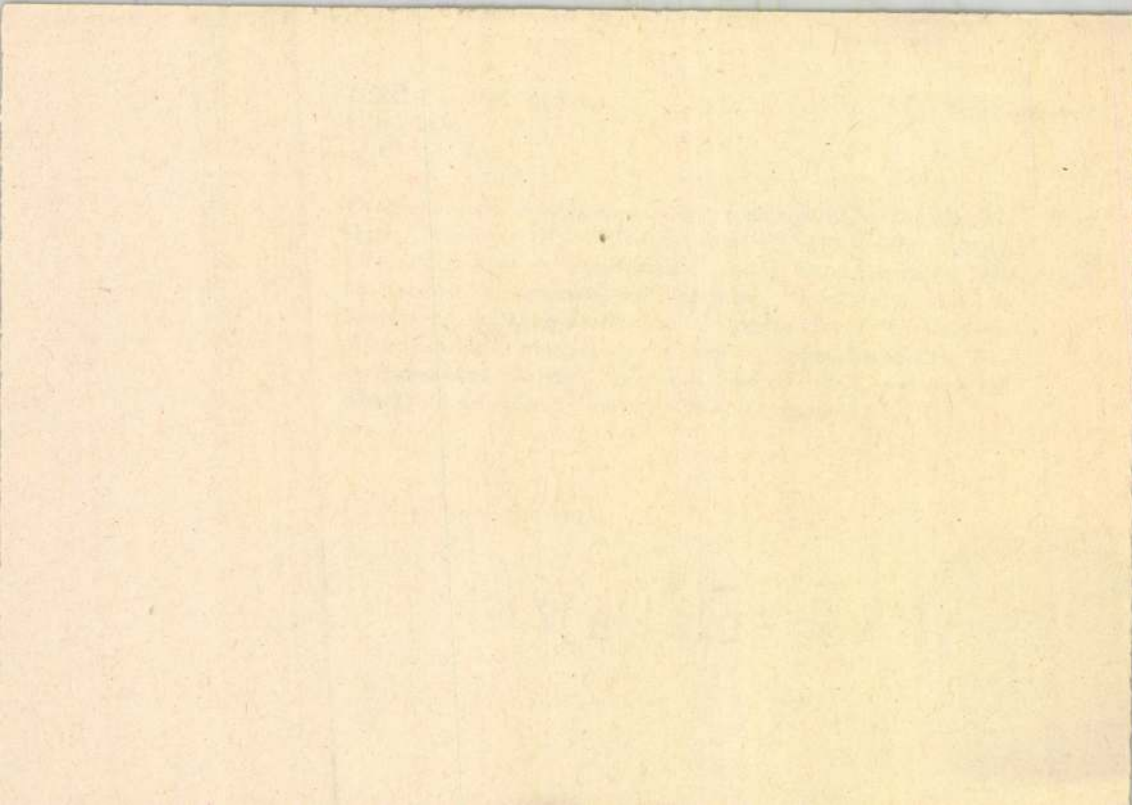
BÁV 42.86panci6 Budapest, 1977. május

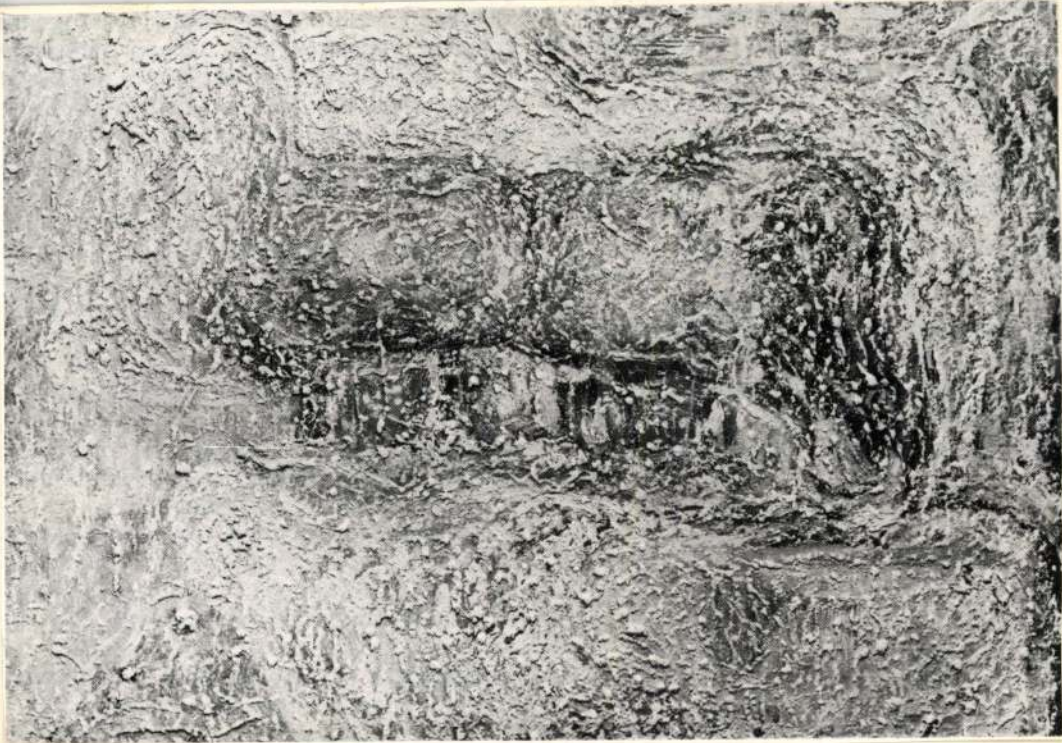

TÓTH MENYHÉRT festő
Szeged-Mórahalom, 1904

1930-36-ig Vaszary János növendéke a Képzőművészeti Főiskolán. Hatvan esztendeje Miskén, szülei származása helyén él. Első önálló kiállítása 1941-ben volt a Múbarátnál, ezt követően Hódmezővásárhelyt (1964), Miskén és Kalocsán (1968), Budapesten (1969, 1972), Székesfehérvárott (1970), Baján és Szolnokon (1972) mutatkozott be gyűjteményes anyaggal. Több képpel szerepelt 1966-ban a naivok pozsonyi triennáléján, és 1972-ben a Bács-Kiskun megyei művészek Ernst Muzeumbeli bemutatóján. - Pikturájában a teljes hitelességű népi és egyéni fantázia a legkifinomultabb mesterségbeli tudással, modern képlátással párosul. Az ősi-paraszti mesemondó képzeletnek és korunk festői vívmányainak szintézise által a formai és tartalmi absztrahálás sajátos, a naiv művészek stilizációjára emlékeztető módszerét teremtette meg.

Művész életrajzok 1975

Tóth Menyhért

Alföldi élm.

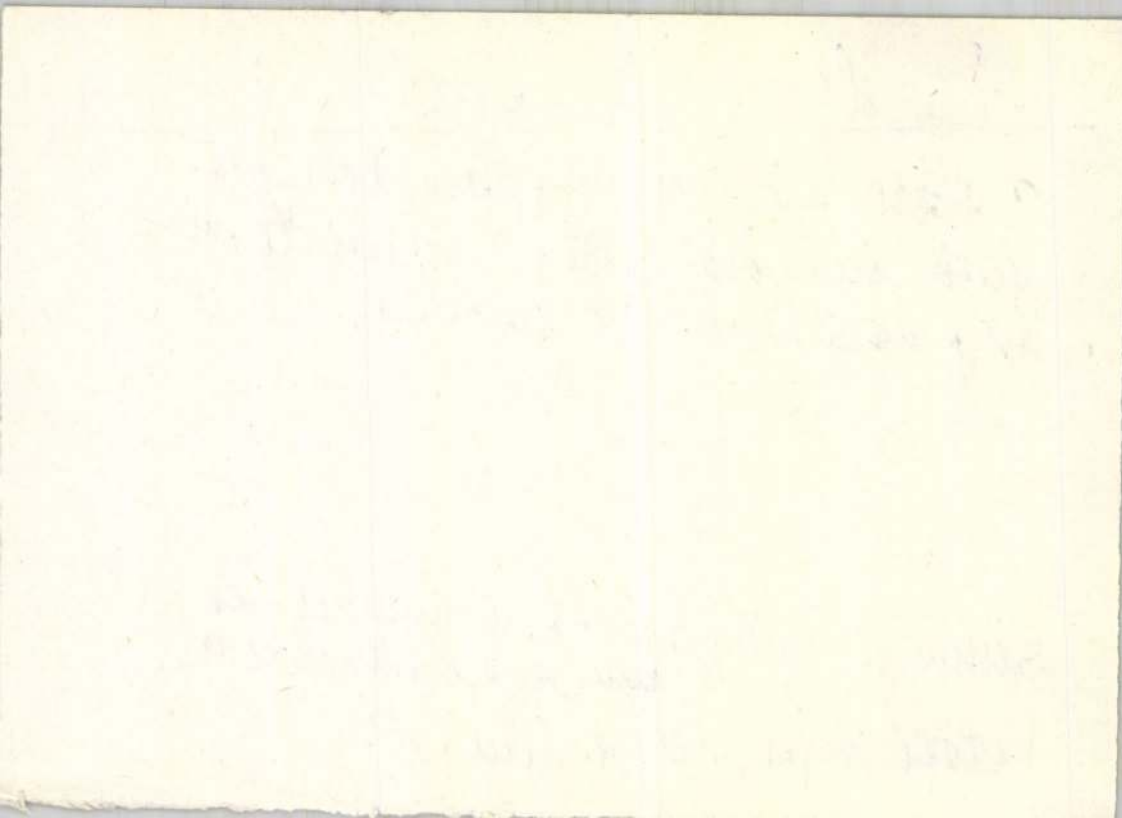
Bánszky Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december / 4. oldal.

Talhi Muzhant festo

a Zdes - Kislann mezzeben dolgoro
festo munkai foleg a paravati mi-
lag megorahitetet celora.

Sünvegji György: Szok a munka-és
munkaidőkezelésről.

Petőfi Nepe, 1944. jún. 10.

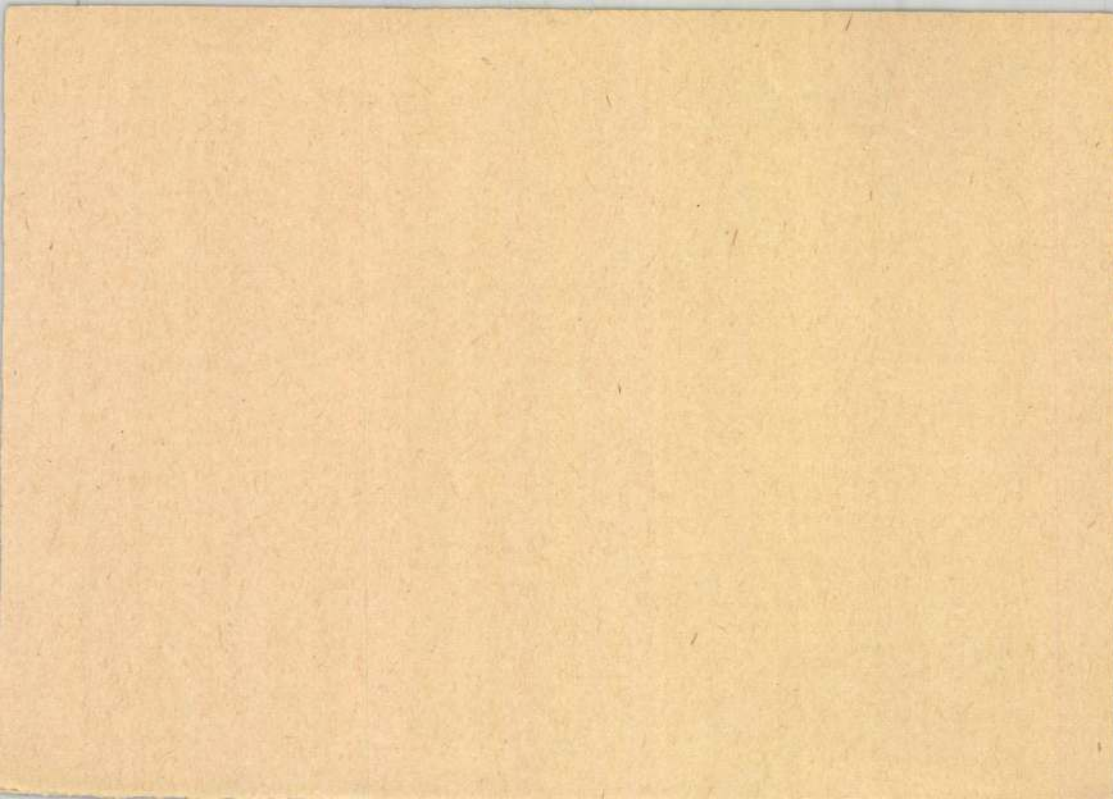
Tóth Menyhért, festő

L.: Könyvkiadó.

Különi fülszám: Könyvkiadó...

3,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. júl. 28.

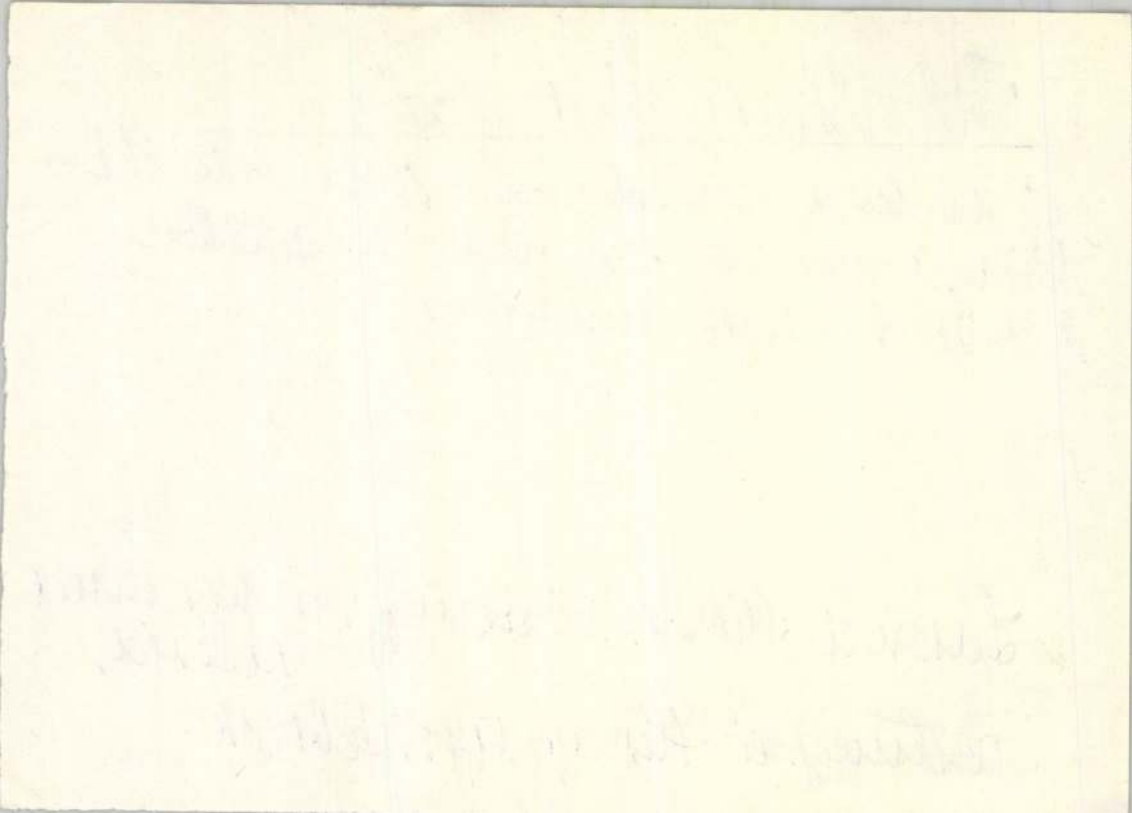

Tóth Lászlóval festő

a Kisduna Galériában volt kiállítás.
A művészt a Kandari-szigetekre
kérniül & alkotó munkára.

László Miklós: Közös ügy: a Kisduna
Galéria,

Pestmegyei Galéria, 1945. febr. 12.

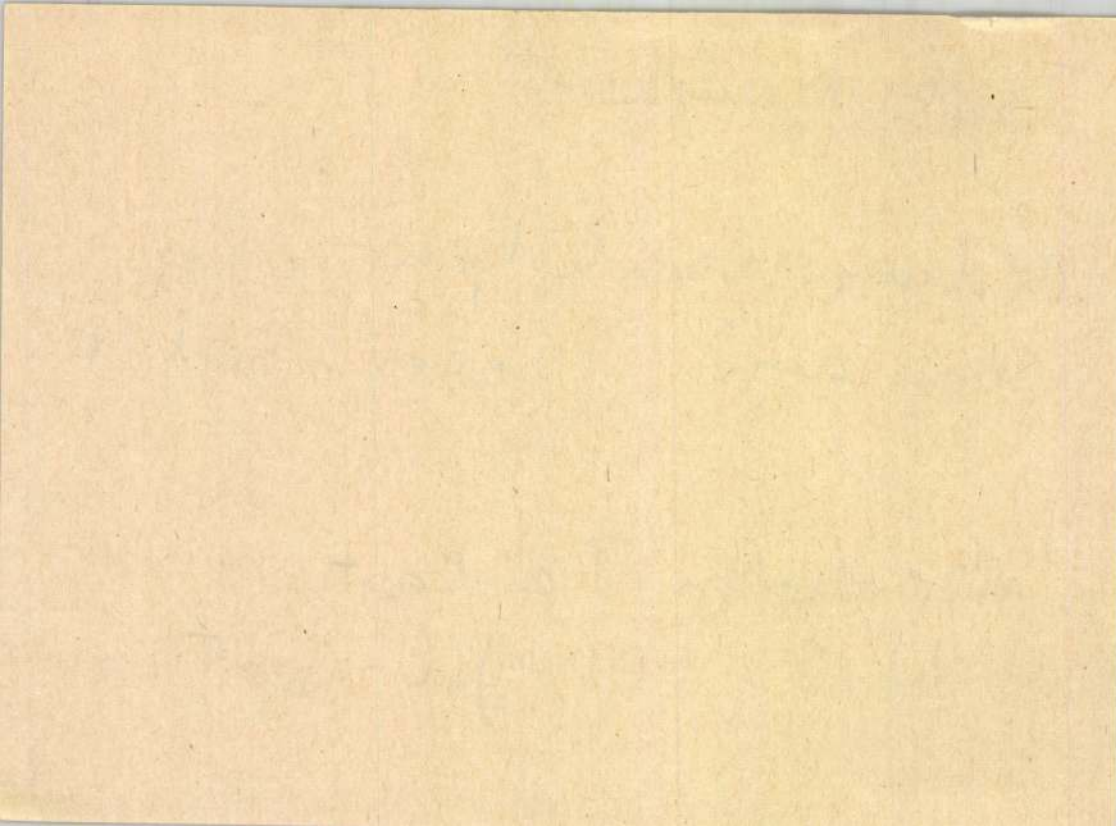

Toffe Neuphant

Admesötisdrhelgen ölj
Csirip augó ölj 60x80

Vasóshelji Tálat

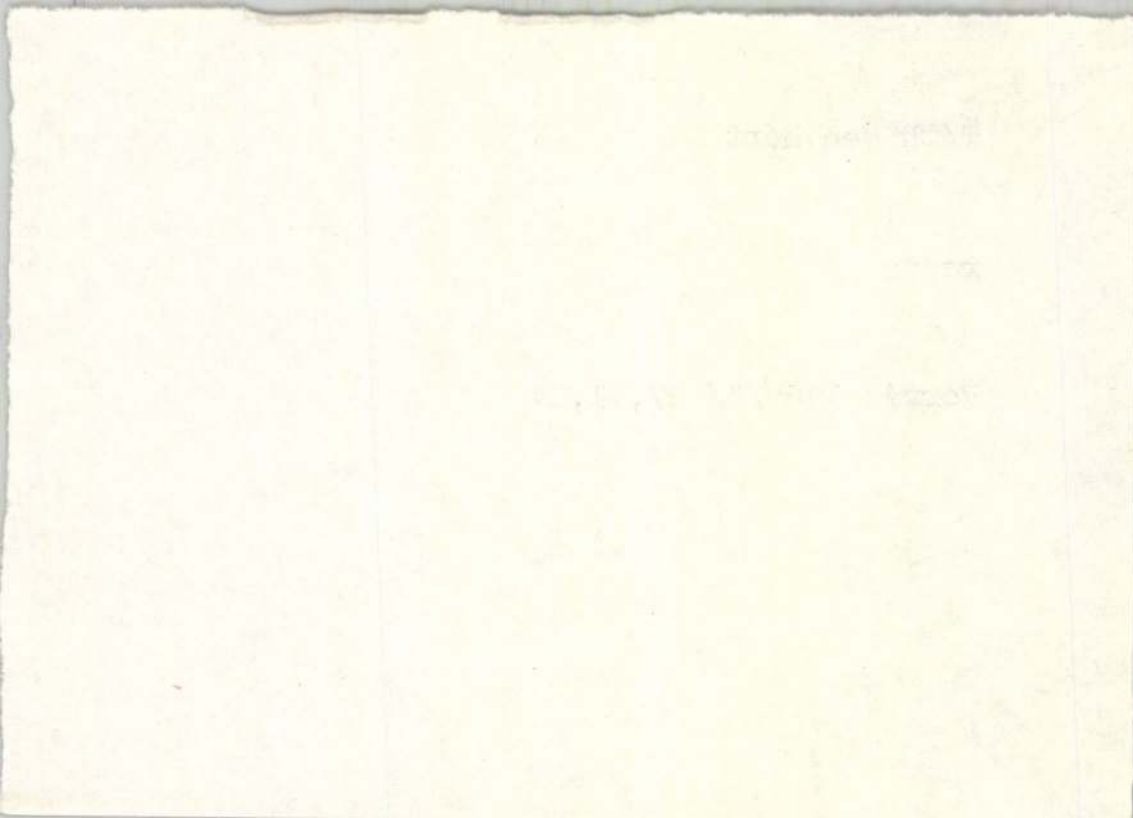
M. N. G. 1974. Jul - Sept.

Tóth Menyhért

rajza

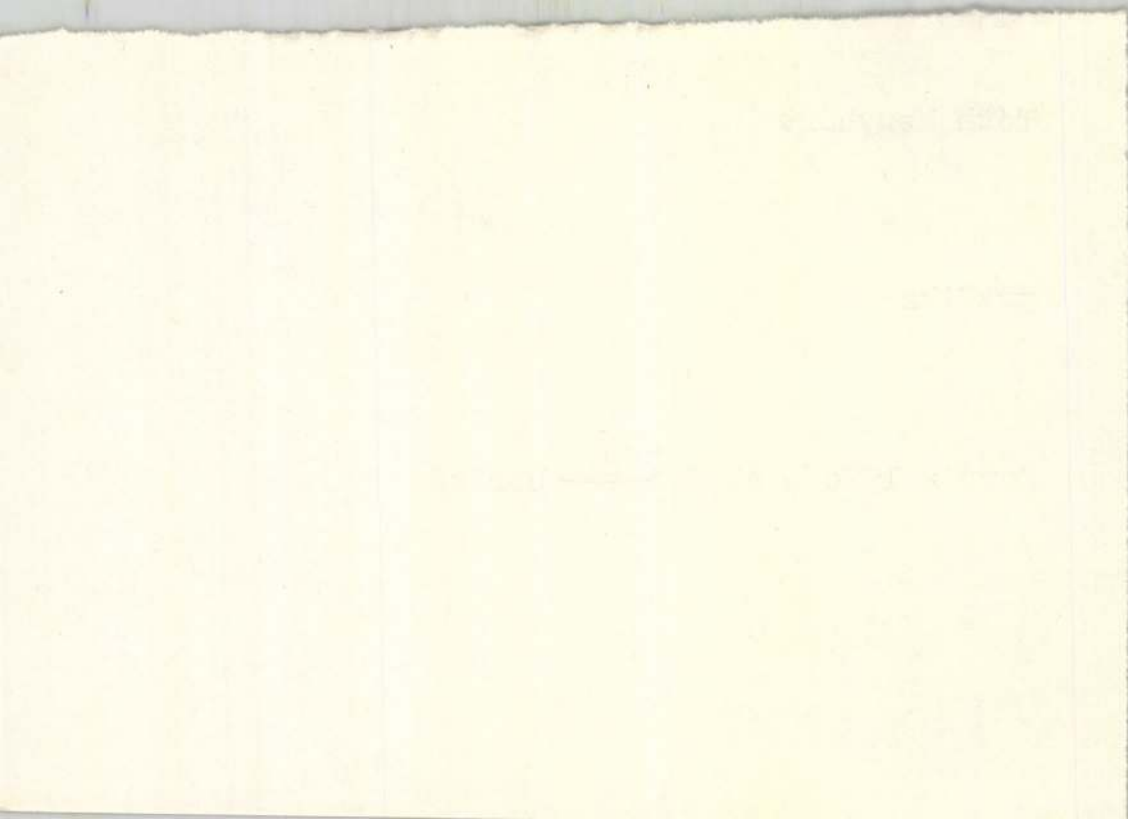
Forrás 1969/4/ 27,51,64

Tóth Menyhért

grafika

Forrás 1970/3 első ^{belso} ~~hátsó~~ borító

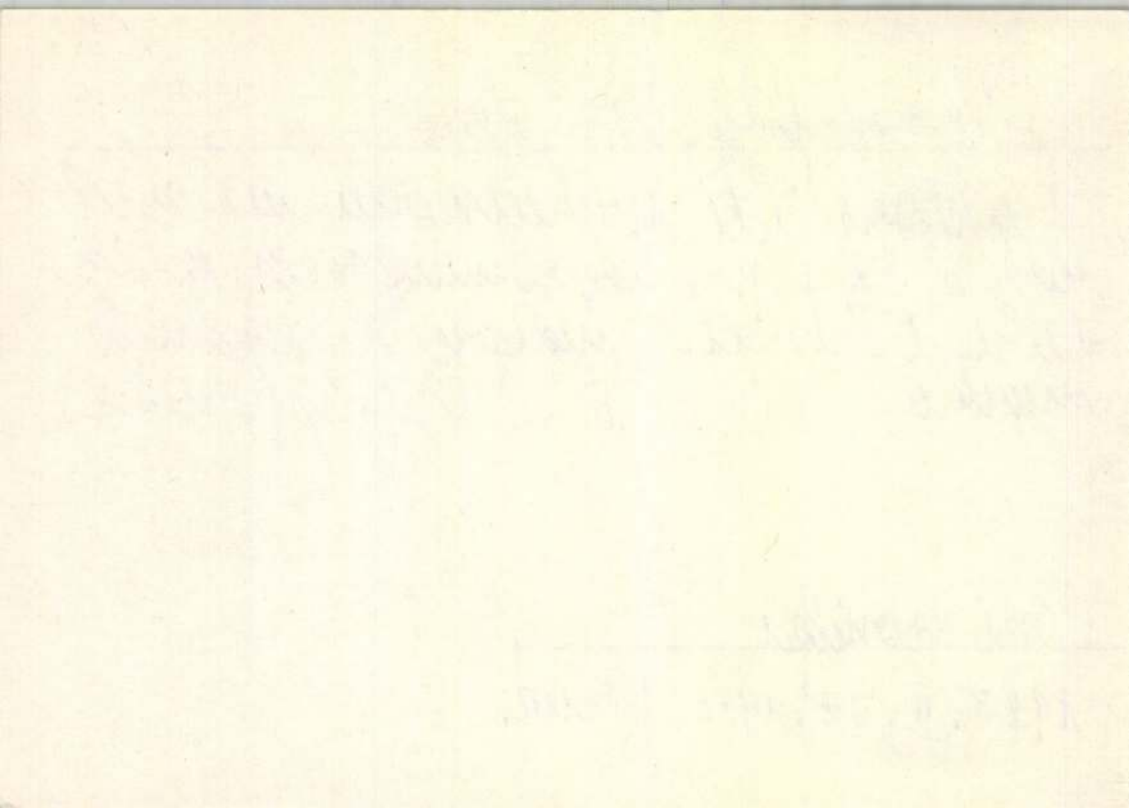

Tóth Almylőst festő

a pestorséle^zti múzeumban ma nyílt
meg a XX. ker.-i képművészek 12.-ik
tavaszi Adatlata, melyen ízepele^znek
munkái „Ysákoló” c. alajkép (említés)

Esti Krönika

1945. II. 28. 19.00 | Szue.

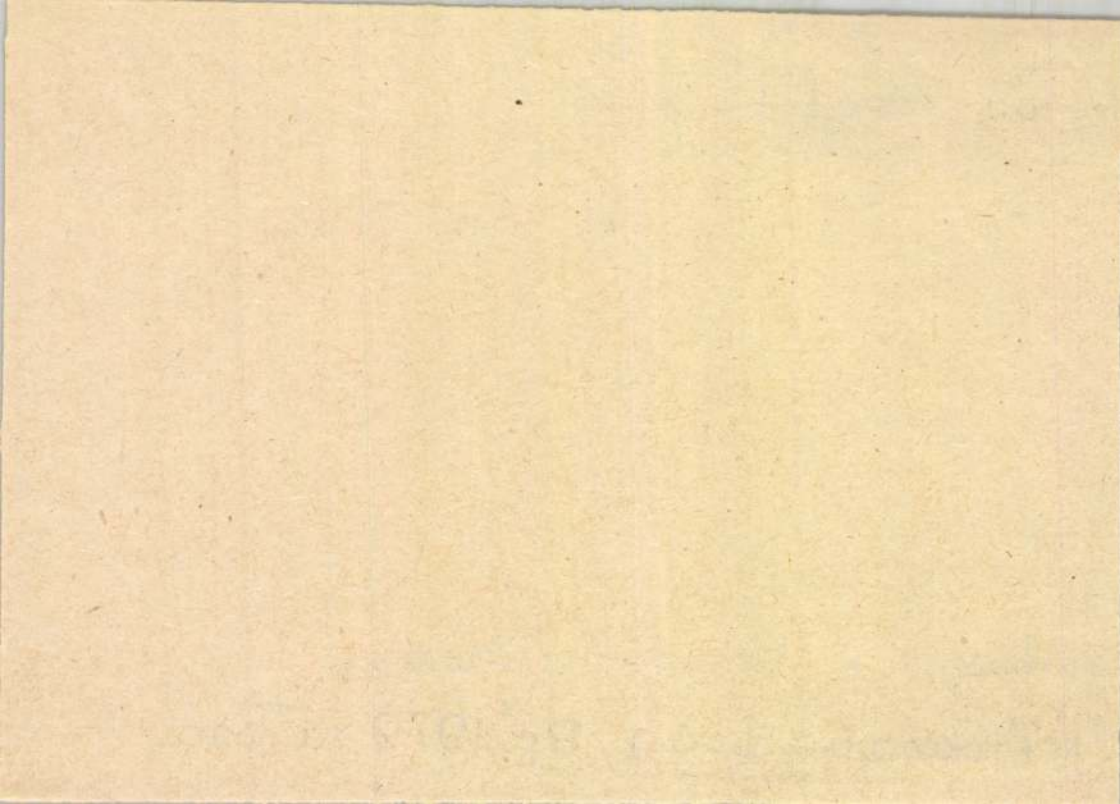
Tóth Menyhért, lelkő

k: Egy János

- Alkadják a Római Magyar Akadémiát

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 9

9

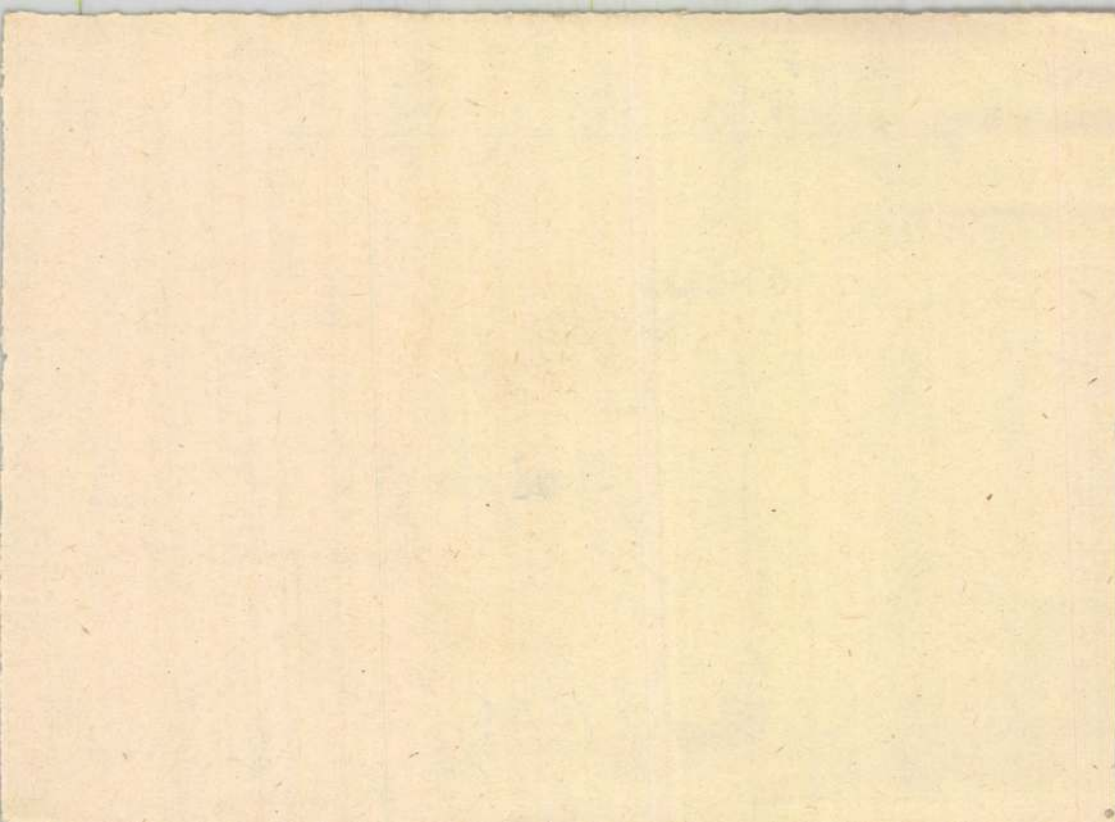

Toth Menyhart

"Tömeg"

- ~~for~~rajz

Igaz Szó 1975/4 325 old

Tóth Menyhért, festőművész

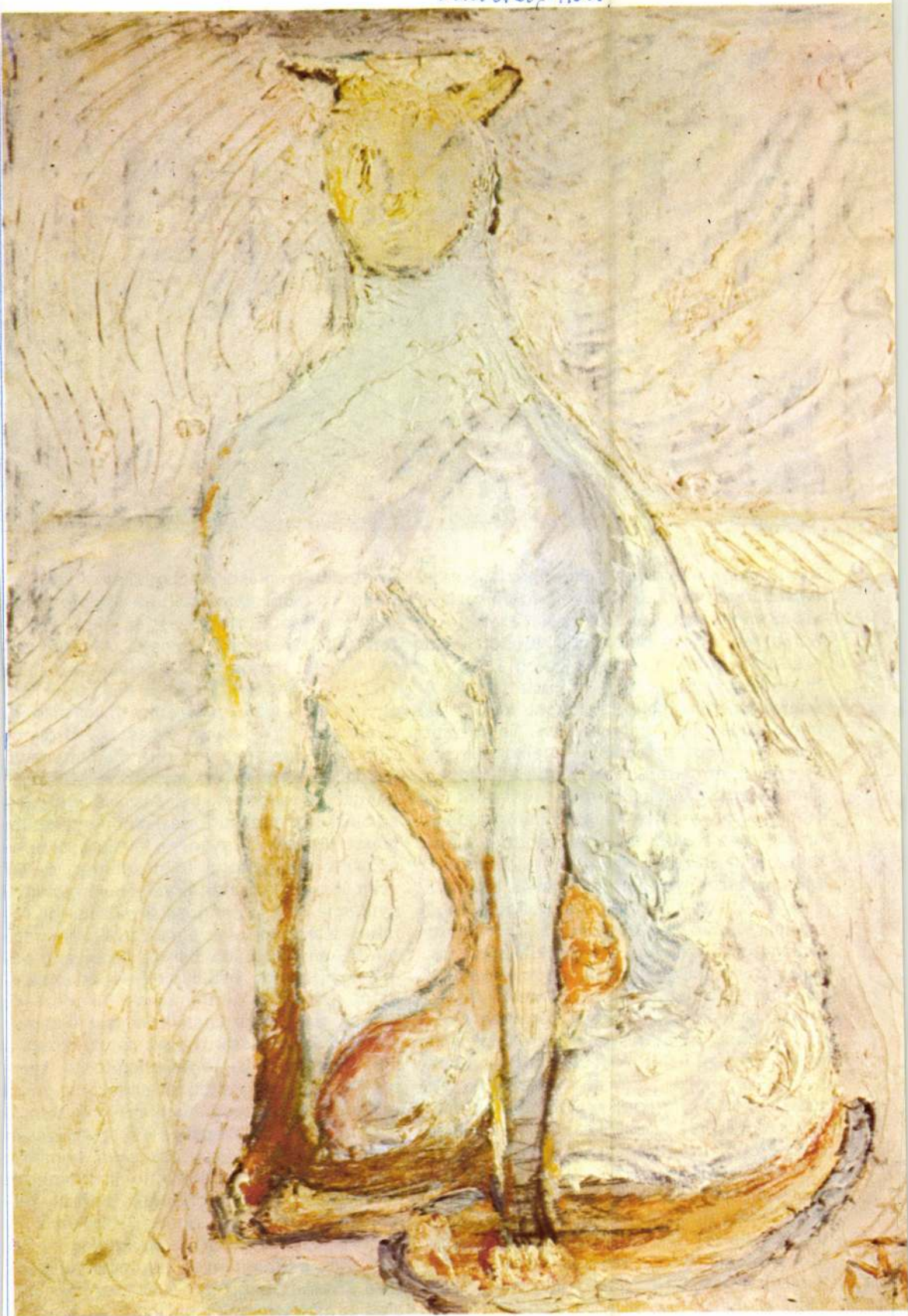
Debrecent, a fővárost és Szalmakat is
megjárt kiállítás anyag a népmű-
vésnetre tudatosan épülő életművekből
adott válogatást. Utak a népművészet-
ből" címmel. - a művés "állat" c. műve
sorozat, amely az ősművészettel tart rokonsá-
got. (szelvény)

Sz. L.: Gyűjtemény kiállítás.

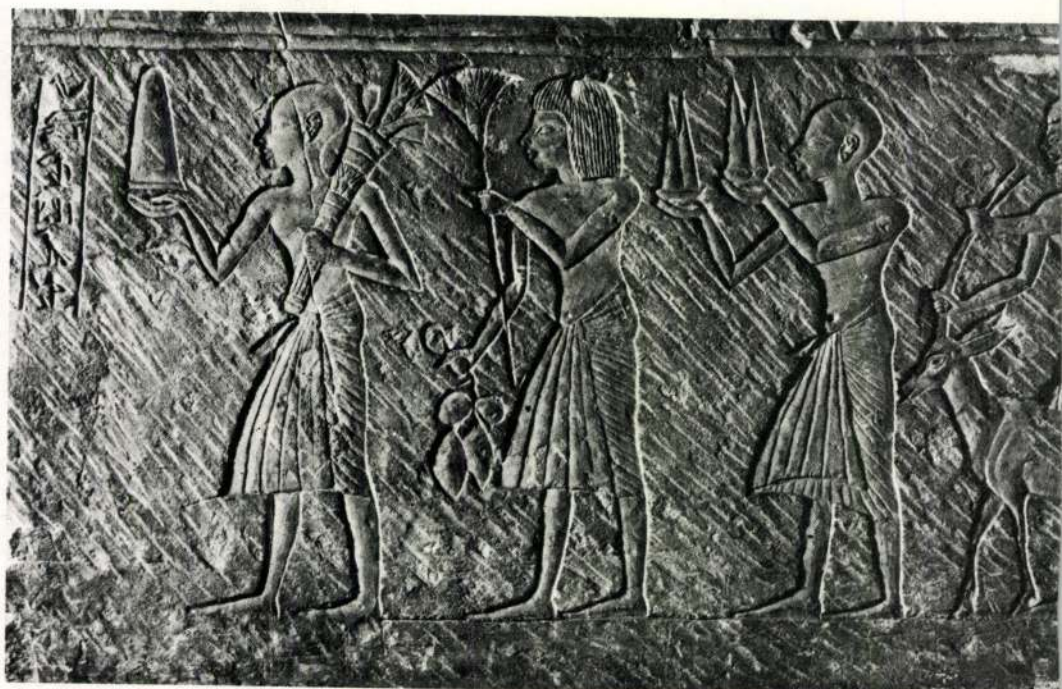
Kalcsi Hírlap, 1948. aug. 20.

Tóth Menyhért

Művészet, 1946. 3.

Tóth Menyhért: Macskalány,
olaj, papír, 43×31 cm, 1957–58
(fotó Roboz)

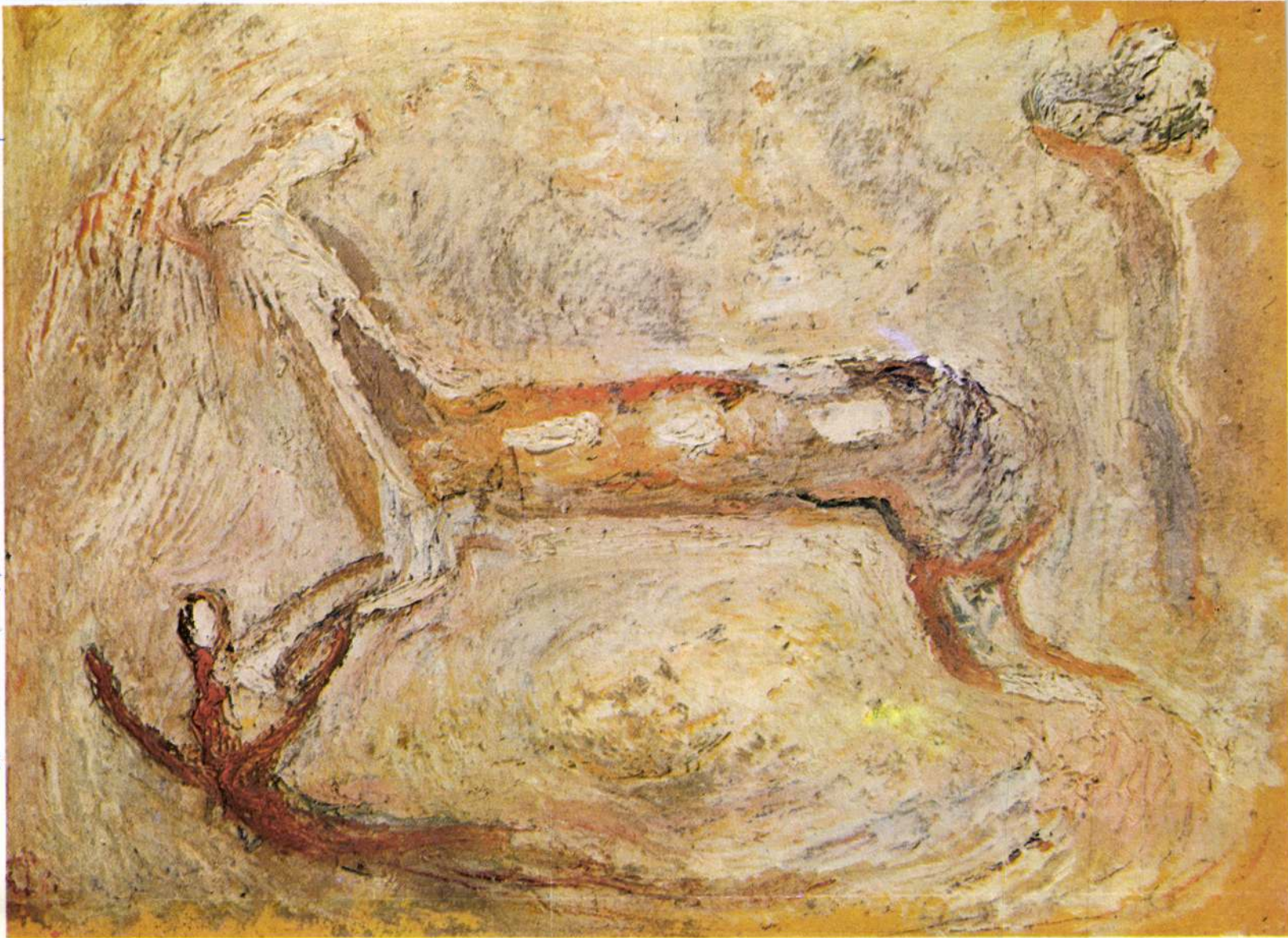

Korunkban, amikor a legkülönbözőbb és a legsokatigérőbb tudományok foglalkoztatják az embereket, s amikor az élet anyagi vonatkozásai bőven betölthetik gondolataikat – szinte feltűnő az ókori Egyiptom iránti érdeklődés, amely e régi kultúrát ismertető könyvek, előadások, és főként kiállítások népszerűségében megnyilvánul. Több mint ötezer év telt el az első fáraók uralkodása óta, és több mint húsz évszázad múlt el, mióta a Nílus-völgyi civilizáció öröke megszűnt létezni. Mi magyarázza hát azt az érdeklődést, amely az emberek tízezreit vonzotta a Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítására? Minden bizonnyal nem a múmiák látványa és a misztikus élmények utáni vágy, ahogy ezt már unt közhelyként szokás imitt-amott emlegetni. Hiszen épp a berlini kiállítás bizonyította, hogy a szobrok és a domborművek vagy a hétköznapi élet tárgyai vissza-vissza hívták csodálóikat, és jóval nagyobb népszerűségnek örvendtek, mint az elvont eszméket kifejező halotti kultusz emlékei: a koporsók, a múmiák vagy az illusztrált, festett papiruszok. A látogatók egyöntetűen a művek *szépségére*: az emlékekben megnyilvánuló örök és tiszta értékekre szavaztak.

A világ egyik legősibb kultúráját, az egyiptomit, alig másfél százada csupán, hogy felfedték. Champollion írás-megfejtéséig csak az antik szerzők beszámolóí és középkori vagy újkori, meglehetősen naív és pontatlan útleírások adtak hírt a Nílus-völgyi kultúráról. 1822-ig hallgattak a világ minden tájára

széthurcolt emlékek, a nagyvárosokban idegenül meredő obeliszkek; az egyiptomi írás megismerésétől számoljuk az ókori Egyiptom felfedezésének történetét. Alig egy évvel a fiatal francia tudós bejelentése után 1823-ban jött létre a berlini Egyiptomi Múzeum, amelynek alapját több értékes magángyűjtemény (Athanaszi, Anastasi, Drovetti Minutoli, Passalacqua stb.) megvásárlásával vetették meg, és amelyet a Monbijou-palotában rendeztek be. Az első igazgató az olasz származású Passalacqua egyiptológiai tudás nélkül ugyan, de kiváló gyakorlati érzékkel gyarapította a múzeumot, és 37 éven át számos ásatás és vétel révén a berlini gyűjteményt a legrangosabb múzeumok sorába – a londonival és a párizsival egyenrangúvá – emelte. 1865-ben R. Lepsius, a német egyiptológia megalapítója lépett az igazgatói helyre, és tudományos felfedezései, kronológiai és történeti kutatásai eredményeként fokozatosan új arculatot kapott a berlini múzeum. Új, történetileg fontos szerzemények gazdagították az emlékanyagot, s az épülő Új Múzeum kiállítását már nem a tárgyak különös szépsége és szeszélyesen egymás mellé helyezett sokasága, hanem a kronológiai rend, az óegyiptomi történelem és vallás ősi formáit kibontakoztató elv jellemezte. Amikor A. Erman 1884-ben R. Lepsius helyébe lépett, az egyiptológia hőskora után a tudományos kutatások felvirágzása köszöntött be. 30 éves munkássága alatt Erman nemcsak a múzeumi és az egye-

Uőnémető 1996.3. , Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: Vadas,
olaj, karton, 45×32 cm, 1965
(fotó Roboz)

2
Kortársak

ent bennem, a szukulo természet után szükölő vágy egyik sejtelmeként.

Az említett kép megfejtése előtt tréfálkoztam néha Tóth Menyhért répa-kosztján. A kutyalény felismerése után azonban már nem tarhattam bogaras furcsaságnak hús-évéstől való tartózkodását, sem olyasminek, ami az önfenntartás egészségügyi ravaszko-

A rabszolga-sorsúak nem hiába ábrándoznak a szeretet varázslatával győző legkisebb fiúról, aki soha nem veszhet el végképp önzés és gyűlölség ármányai között.

Gondolkodni is csak úgy érdemes – szabadon, óvatos kerülgetés nélkül – ahogy a fény terjed. Minden nap újból, mindig a lényegről és sohasem ugyanazt. Így nem

mégsem voltak monologga, mert energiája átcsapott az ellenálló közegen, és mert olyan úton érkezett a szent ligetbe, amely makacs ártatlan gyanútlanóságában majd-hogynem sebezhetetlenné tette.

Fantasztikus energia árad benne. Nem külsőségekben csapongó, hanem teve-energia. A tevéről köztudott, hogy a legjobb

ÖFIZYVELO

EST, IX., ÜILÖI UT 51
n: 138-068, 337-748, 340-726

11124

Budapester Rundschau

Menyhért Tóth

BUDAPESTER RUNDSCHAU 11

/1021

Menyhért Tóth: Sphinx (um 1935)

12 BUDAPESTER RUNDSCHAU

Montreal '76

Sichere Chancen im Schwimmen?

Die bisherigen olympischen Erfahrungen bestärkten die ungarischen Experten in der Auffassung, daß sich die Chancen der großen Favoriten bei den Spielen zu 50 Prozent realisieren. Ein einfaches Rechenexempel: Wenn Ungarn also mit dem Sieg von 12 Sportlern oder Mannschaften rechnet, sind sechs olympische Goldmedaillen wohl eine reelle Hoffnung.

Ungarn zählt jedoch das Schwimmen, genauer gesagt die 400-m-Lagenschwimmung, nicht zu diesem Kreis. In Mexiko erwartet man von Mark Spitz mindestens vier Goldmedaillen bei den Einzelkämpfen. In

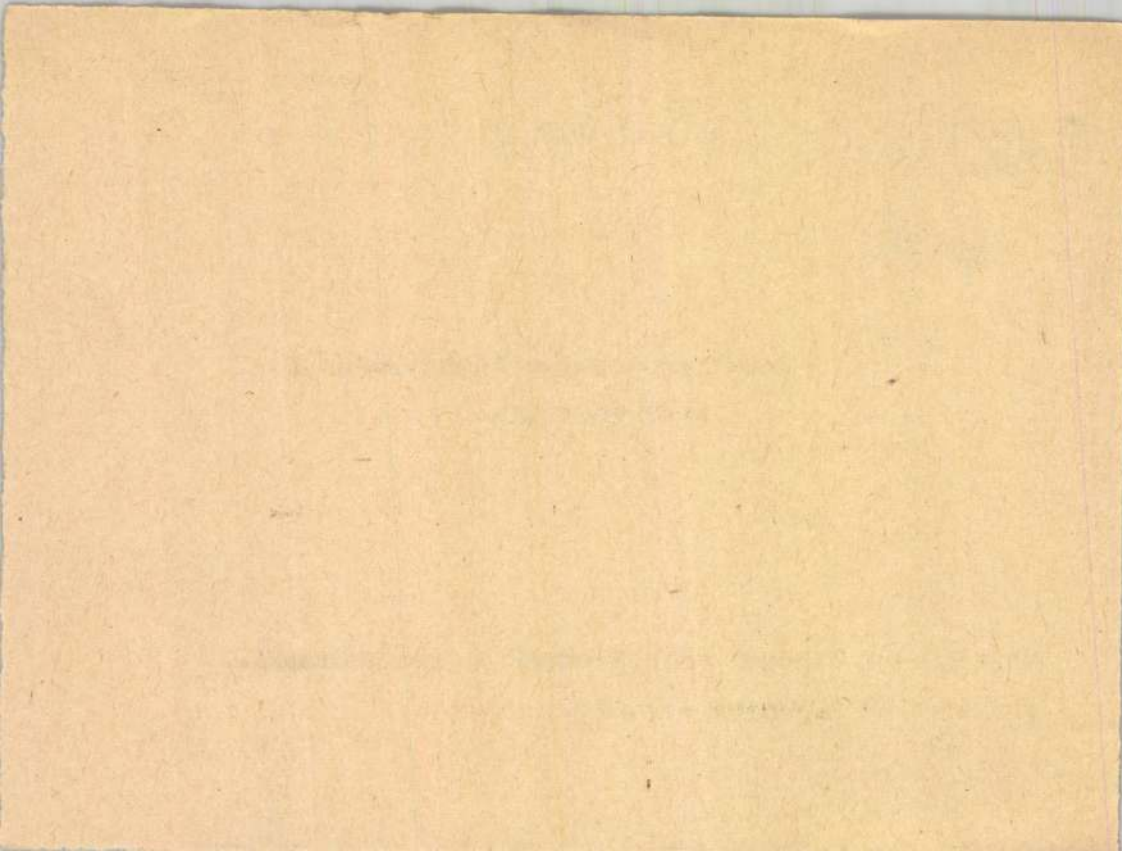
Was aber, wenn der eine Sportler erkrankt und der zweite indisponiert ist? Dann gewinnt eben der dritte — der Ungar Csaba Sós. Über 400 Meter Lagenschwimmen erreichten nur seine beiden Landsleute bessere Zeiten als er. Sós stellte noch nie einen Landesrekord auf, aber im Wettstreit mit den Amerikanern, die im Schwimmsport der Männer die Hege- monie haben, verbesserte er deren Landesrekord. Dies war in einem Vorlauf, beim Finale wurde er hinter Ver- rasztó und Hargitay Drit- ter. Von drei großen Favori- ten wird schon einer sie- gen...

Unter den Amerikanern

Tóth Menyhert (Budapest)
festő

"ács-Miskun megye képzőművészei
közé tartozik.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek a "arbariusnál.
művészet, 1975. június - 7. oldal

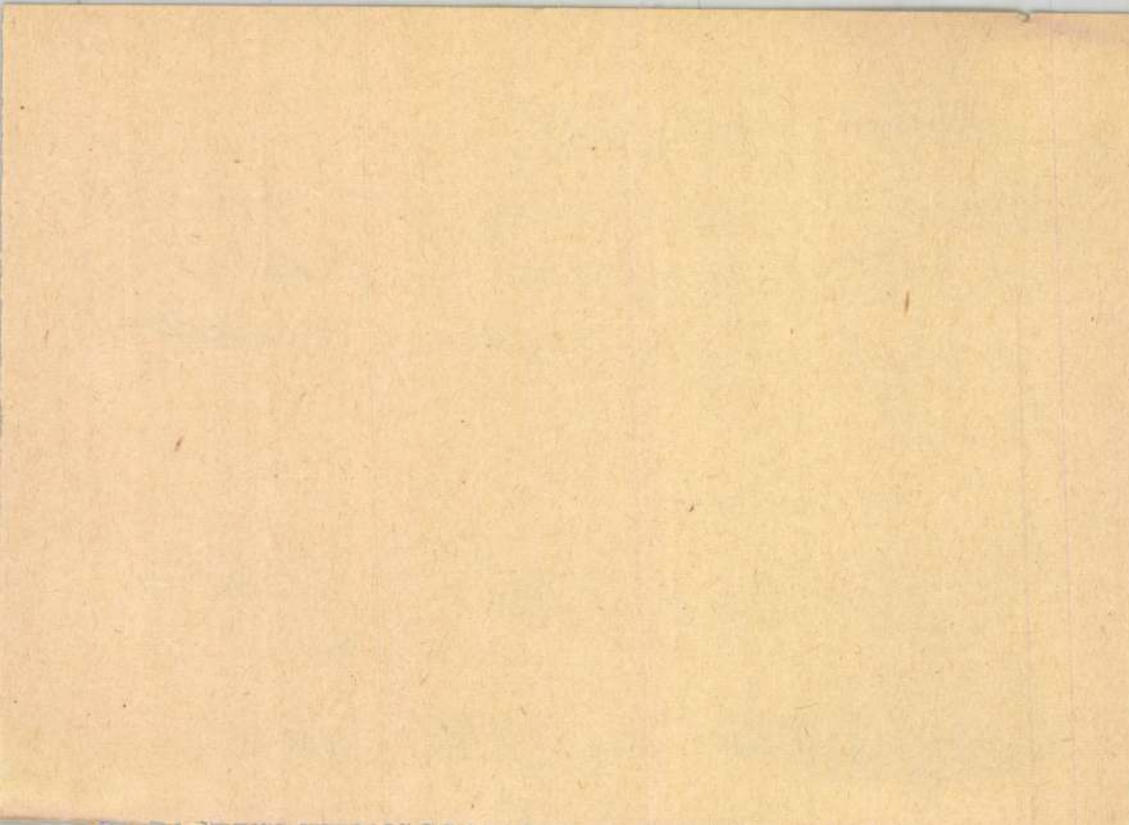

Tath llyngliant

a tabaji mŷvelödeŷi hŷn mŷnluŷ
hŷdŷllŷtŷt ŷenderŷtt ŷn ŷlŷllŷt tŷn
ŷv alatt, - iŷŷ a mŷnŷn mŷnŷbŷl
n.

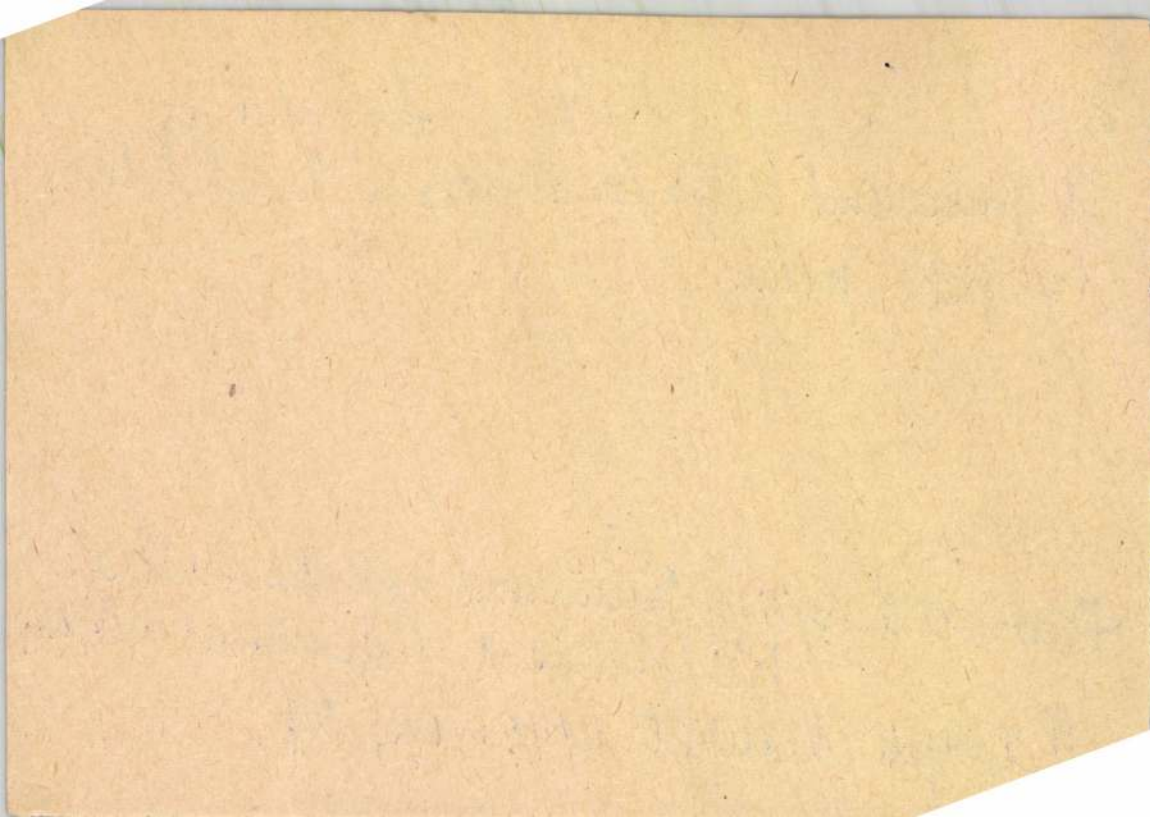
d. Grabo fduŷ: Graboŷ Gralluŷ
Takajbau.

Kelŷmagŷarŷnŷŷŷ, 1945. ŷau. 5.

Tóth Menyhért festőművész
a Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás
sorozat része

Hosszú György: Jubileumi Képzőművészeti
Kiállítás a Műcsarnokban,
Magyar Nemzet, 1945. ápr. 27.

Tóth Menyhért

Baján megrendezett Tisztel Nagy Istvánnak
című tárláton részt vett Ramcsay Jenő, Gál Sándor,
Tóth Menyhért, ifj Éber Sándor, Klossy Irén,
B. Mikli Ferenc

Forrás 1974-1-84

Sümegei: Nagy István emlékezete

1914

Received of the State of New York
the sum of \$100.00
for the year ending 1914

1914-1-1-14

State of New York

Tóth Menyhért

festménye

Forrás 1973/2

1870

1870

1870

Tóth Menyhért

A Bács Kiskun megyei művészek 10. téli tár-
latán részt vett Pálffy Gusztáv szobrász/ az utolsó
két évben művészetében erős változás volt/Goór Imre
/2 festménnyel és 3 cinkmetszettel/, Mikli Ferenc bajai
művész spanyolországi emlékekkel, a kiskunhalasi
Diószegi Balázs/ Üzveggy vendéglőben/, Tóth Menyhért
/népi ihletésű alkotással, pl. Báránysütés/.

Forrás 1975-2-82

HGF.: Jubileumi tárlat

18th August

I have just received your letter of the 17th and am glad to hear that you are all well. I am well at present and hope these few lines will find you all the same. I have not much news to write at present. I am still in the same place and doing the same work. I have not seen any of the old friends here. I have not time to write you more at present. I must close for this time. Write soon. I am, my dear friend, ever yours truly,

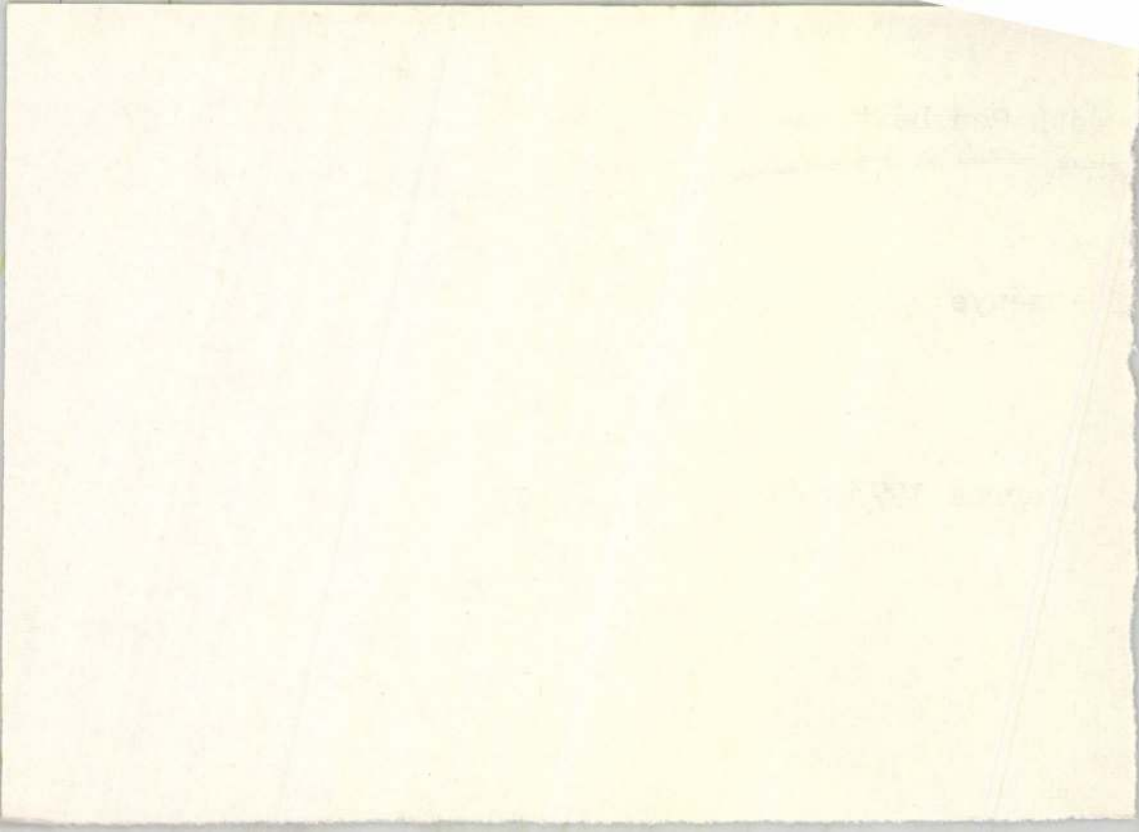
Your affectionate friend,
John Smith

Tóth Menyhért

festménye

Forrás 1973/3/62

Tóth Menyhért

1

1904 január 2-án született Szeged-Mórahalmon.
5 éves korától Mikén él és dolgozik. A Képzőmű-
vészeti Főiskola hallgatója volt 1930-36 között.
Vaszary János növendéke volt a Főiskolán.

Forrás 1975-3-84

Sümegei György: Tóth Menyhért újja

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

A festés mellett paraszti munkát végez. 70 éves születésnapján kiállítása nyílt Kecskeméten. A Bács-Kiskun Megyei Tanács megvásárolta életművének fontos darabjait.

Forrás 1975-3- 85

1880

of every thing that is done in the world
is done for the sake of the people
and for the sake of the world.

1880

Tath Merysant, ¹Septomura

Tath Merysant

„Szívem az Alföldé; odanőttem a földhöz, mert ott kapáltam paprikát és majoránnát, hogy festhesek”

(TÓTH MENYHÉRT)

Közreműködik:

HORVÁTH GYULA Jászai-díjas színművész

A Kiállítási Intézmények meghívja Önt

TÓTH MENYHÉRT

festőművész, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
gyűjteményes kiállításának megnyitására
1976. november 6-án, szombaton 12 órakor

Beszédet mond:

SOMOGYI JÓZSEF

Kossuth-díjas szobrászművész
a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektora

MŰCSARNOK, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

A kiállítás nyitva: 1976. november 6-28.

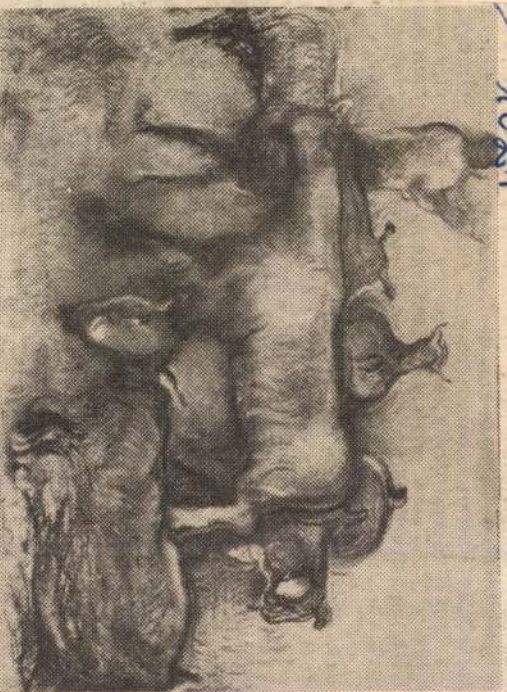
FNYV 1. t.

1916 MAJ 241

Budapester Rundschau

Menyhért Tóth

1021

In ihrer vorliegenden Nummer stellt die BR den Maler Menyhért Tóth vor. Dazu s. Beitrag S. II. sowie Reproduktionen S. 7, 10 und II. Bild oben: Herde

därtnerin-
n, zu be-
natürlich
, 5 Tage
n zusam-
weiß ich
nicht zu-
!

daß die
aus ei-
igen jun-
freund-
scherzen-
ter der
ne, stell-
Deutsch-
Dortmund
gen Mäd-
die unga-
wir dann
sammelt,
eiten an-
gemeinsam-
GRAMM,
für Kul-

sch
Um
blic
Um
ver
Z
Spi

entgegen. Manche knüpften sogar ein
Gespräch mit uns an und fragten und
plapperten, die Grenzen der beiden
Sprachen vermischten sich. Den Mäd-
chen aus Dortmund war anzusehen,
daß sie glücklich und erstaunt waren.
Besonders gut gefiel ihnen das Beneh-
men der Kleinen, ihre Beschäftigungen.
Eigentlich konnten wir überall die glei-
chen Erfahrungen machen, wie im Kin-
dergarten von Budaörs, wo unter ande-
rem deutsche Sprache und Literatur so-
wie Gymnastik — auf spielerische
Weise — unterrichtet werden. Wäh-
rend der Geometrie- und Turnstunde
und auch während der Zeichenstunde
hatte ich das Gefühl, daß die Dortmun-
derinnen am liebsten mitgespielt hät-
ten. Besonders warm wurde mir ums
Herz, als sie die schöne, gemüthliche Ein-

schön, w
die ihren
ne ausübe
sen Beru
nicht ber
/ EINE S
che in d
freundlich
feier in e
keller, S
eine lusti
tisch, eini
sche So
mehr zur
verständn
Es mag
im Leben
der 5 Tag
vergeßlich

EM SAJTÓFIGYELŐ
HÍRLELTÉR
HATÁSKÖR
MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, IX., BILLOI UT 51
Telefon: 138-060, 387-746, 340-726

1975 JUL 6

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Tóth Menyhért

1021

TÓTH MENYHÉRT RAYZA

tőle, el tud
hogy szülőhel
legyen. Gon
kért, aztán k
mondott, k
Miért?

— Azt gond
dig csak bíráltam, és most
amikor dolgozni kell, félre
állok? Eleve tudtam, nem
esz könnyű dolgom, ha el-
vállalom ezt a tisztséget. Ej-
szakákon át nem aludtam,
amíg végérvényesen döntöt-
em.

*Bizony nem könnyű ta-
nácselnöknek lenni.*

— Május 20-án ünnepi ta-
ácsülésen választottak meg.
udom, hogy az emberek
zért bíznak bennem mert
merik az apámat, ő hűsz
ácsülésen voltak akik el is
mondták: azt várják tőlem,
ogy úgy dolgozzam a má-
am tanácselnöki posztján,
mint ahogyan apám dolgo-
ott a magáén. Hogy képes
ag yok, erre még be kell bi-
nyítanom.

... az államigazga-
tási munkát.

— *Az első hetek után úgy
érzi megszereti?*

— Igen, szeretni fogom,
mert szeretem az embereket
és szívesen dolgozom értük.
Valamennyiükért.

Már búcsúzom Tiszaföld-
vár fiatal, szép tanácselnök-
asszonyától Csatos Imréné,
Nagy Gizellától, amikor azt
mondja: — Tudja mit tartok
én legfontosabbnak most ná-
lunk? Azt, hogy megváltoz-
zon az emberek szemlélete,
hogy rájöjjenek érdemes né-
kik is segíteni a község fej-
lesztésében, mert csak így
közösén tudunk előbbre jut-
ni.

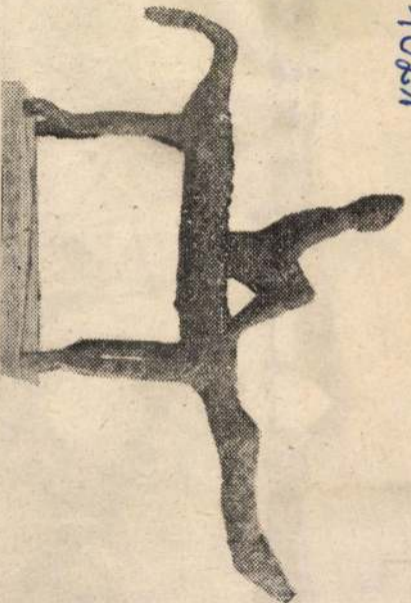
V. V.

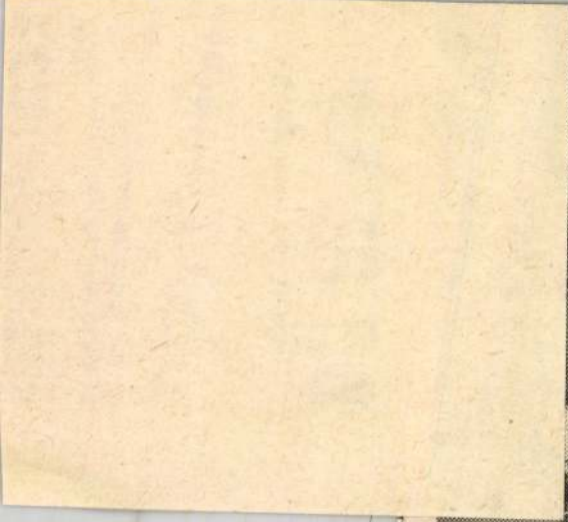
1976. XI. 12. 4

Budapesti Rundschau

Menyhért Tóth

1021

Primeurkultur im Bauernhof

Tóth Menyhért

A népművészet, népmese bensőséges kapcsolatot érezni Kohán György, Medgyessy Ferenc, vagy a kortársak közül Németh József, Samu Géza, Haz Tóth Menyhért műveiben.

Forrás 1975/7-8/83

Bánságy: Népműv hatása képzőművészetünkre

1857

Received of
the Treasurer of the
City of New York

the sum of
Twenty Dollars

for

the purchase of
the City of New York
the sum of
Twenty Dollars
for
the purchase of
the City of New York

TOFIGYÉLO

ÁPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-738, 340-726

516 MAJ 24

Budapesti Rundschan

Menyhért Tóth

1021

Menyhért Tóth: Ernte (1954)

Auch im Export spielen die Hofwirtschaften eine wichtige Rolle: Kaninchen, Tauben, Honig, Federtauben, Weinbergschnecken werden in beachtlichen Mengen

tehn.

Das aus der Produktion der Hofwirtschaften bezogene Einkommen trägt ergänzenden Charakter und stellt eine bedeutende Komponente des Lebensniveaus nicht nur der LPG-Bauern, sondern auch von Zehntausenden Arbeitern und Angestellten dar. Dieses Plus-Einkommen wird in der Freizeitarbeit erzielt. Im Landesdurchschnitt beträgt dieses zusätzliche Einkommen 12 000 Forint je Familie.

In Zusammenarbeit mit den Kollektivwirtschaften

In Folge der sozio-ökonomischen Entwicklung traten auch in der Produktion der Hofwirtschaften in den letzten Jahren neue Elemente zum Vorschein. Mit der Weiterentwicklung der landwirtschaftlichen Großbetriebe wurden Arbeitskräfte freigestellt und stehen in anderen

Tóth Menyhért

alkotásai

Forrás 1975-3- hátsó oldal, első fül, hátsó fül

1914

1914

1914

Tóth menyhért

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tériátán
szerepelt Weintraeger Adolf/ mély színek élénkebbek
lettek /, Harostérdai Anna, Tóth Menyhért, B.
Mikli Ferenc, Goór Imre, Bodor Miklós.

Forrás 1973/2/63

Szabó János: Hagyományörzés és kutatókedv.

1897

...

...

...

...

...

apester Rundschau

Ményhért Tóth

stellt vor

MENYHÉRT TÓTH 102,1

Die Zeitschrift „Művészet“ befaßt sich in ihrer Nummer 3/1976 ausführlich mit der Kunst *Ményhért Tóths*, die mit der keines anderen Meisters verglichen, weder an Schulen noch an Stilrichtungen gebunden werden kann.

Bestimmend für seine Kunst sind seine Kindheits-erlebnisse, sein schwacher, kränklicher Körper, die Not, die er während der Hochschuljahre zur Zeit der Weltwirtschaftskrise litt, sein Verhältnis zu seinem Meister *János Vaszary* und die Gleichgültigkeit seiner Kameraden, die sein Verhalten nicht verstanden. Nach Abschluß seiner Ausbildung nahmen seine ethnisch-menschliche Haltung und sein Programm ihre endgültigen Formen an. In dieser Zeit erscheint auf seinen Bildern das am häufigsten wiederkehrende Thema: der lyrisch-dramatische Kampf von Gut und Böse. In dieser Periode erhält seine Kunst aber auch Anregungen von der Umgebung seines Heimatdorfes im südungarischen Komitat Bács-Kiskun. Menschen, Trachten, geistige und Formcharakteristika hinterließen ihre Prägung.

Bei *Ményhért Tóth* paaren sich getreu wiedergegebenes Volkstum und individuelle Phantasie mit einem äußerst verfeinerten fachlichen Können. Als Resultat dessen ergibt sich gleichzeitig die Syn-

these der uralten, volkstümlichen Ausdrucksweise und der Errungenschaften der modernen europäischen Malerei; ein gänzlich neuer Weg der Abstraktion von Form und Inhalt auf dem Gebiet der erzählenden Malerei.

Die Befreiung Ungarns im Jahre 1945 bewirkte auch in der Kunst *Ményhért Tóths* eine Veränderung, zu einem tatsächlich bedeutenden und souveränen Schöpfer entwickelt er sich jedoch erst Ende der Fünfzigerjahre. Er geht auch weiterhin vom direkten Eindruck der Wirklichkeit aus, doch vervollkommenet sich seine Malerei zur Symbolik, erhält seine bildhauerische Begabung eigenen Antrieb. Er stellt die Umgebung des Menschen analog zur Volkskunst — in organischer Einheit dar; auf seinen Bildern fällt Lebewesen und Gegenständen, Menschen, Tieren und Pflanzen der gleiche Rang zu.

Bezeichnend für die Anerkennung der Kunst von *Ményhért Tóth* sind die Siebzigerjahre, seine Ausstellungen an den verschiedensten Orten des Landes und die Tatsache, daß er anlässlich des 31. Jahrestages der Befreiung Ungarns in Würdigung seines jahrzehntelangen Schaffens, seines Oeuvres mit dem Titel Verdienster Künstler der Volksrepublik Ungarn ausgezeichnet wurde.

András Hargitai (l.) und Zoltán Verrasztó

ungarischen Fachleiter von Andrea Gyarmati über 100 Meter Schmetterling und eventuell 200 Meter Rücken einen ersten Platz. Das Resultat: eine Silber- und eine Bronzemedaille. Und jetzt soll uns das Gold sicher sein?

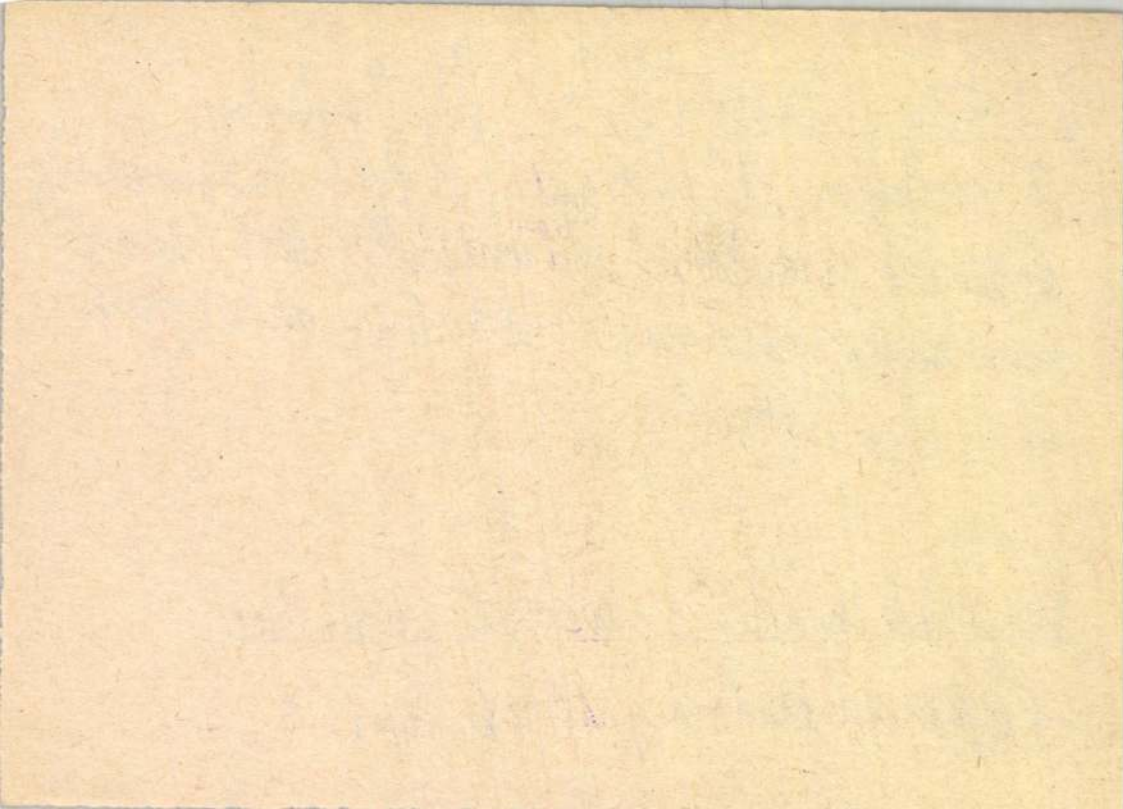
Nun, wir können sagen: fast sicher. Der zweifache Weltmeister und Europasieger András Hargitay ist der große Favorit. Wenn sich die Chancen jedoch wiederum nur zu 50 Prozent erfüllen, kann es passieren, daß Hargitay nicht als erster ankommt. Doch ist noch nichts verloren: Dann wird eben Verrasztó Sieger. Er ist im April bei der

Gegner, und jetzt ist es sehr unwahrscheinlich, daß jemand in dieser außerordentlich schweren Schwimmdisziplin bis Juli seine Bestleistung um 4—5 Sekunden verbessert. Auch sonst gibt es keinen Konkurrenten, der die 400 Meter innerhalb von 4:30 Sekunden schwimmt. Wer jedoch Olympiasieger werden möchte, muß innerhalb dieser Zeitgrenze ins Ziel gelangen.

Nach menschlichem Ermessen wird also das 400-Meter-Lagenschwimmen mit einem ungarischen Erfolg enden. Unser Land hat in keinem anderen Sportart derart reelle Chancen wie gerade im Schwimmen. Die anderen

Tath Mennyhert festőművés
a művés „a Magyar Népképzőművészet
örömei művésze” kitüntetéssel lett, több
évtizedes művészi alkotómunkájáért,
életművéért.

Adották az idegi művészet díjakat.
Népképzőművészet, 1946. ápr. 3,

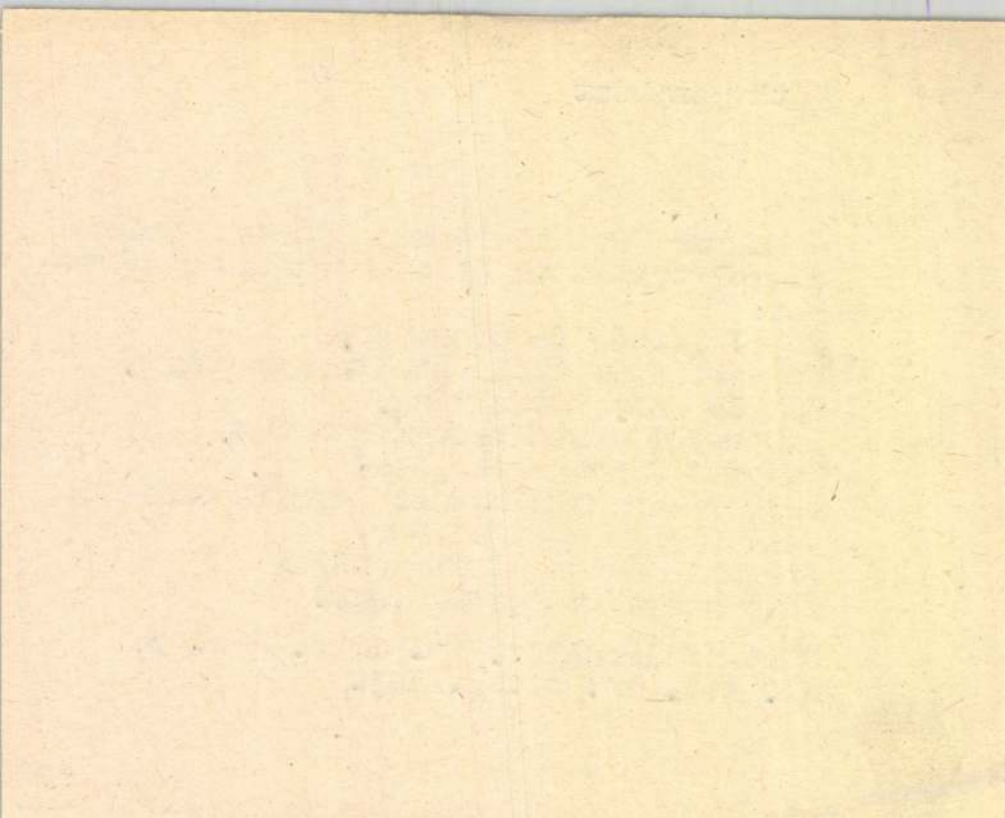

Tóth Menyhért

A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
cimmal tüntették ki a következő művésze-
ket:

Eigel István festőművész,
Garányiné Staindl Katalin keramikus,
Kálmán Kata fotóművész,
Lessenyei Márta szobrászművész,
Majoros János keramikus,
Papp Gábor alkalmazott grafikusművész,
Bedő Ferenc festőművész,
Szurcsik János festőművész.
Tóth Menyhért festőművész.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 3.
XX. évf. 14. sz. 8. lap.

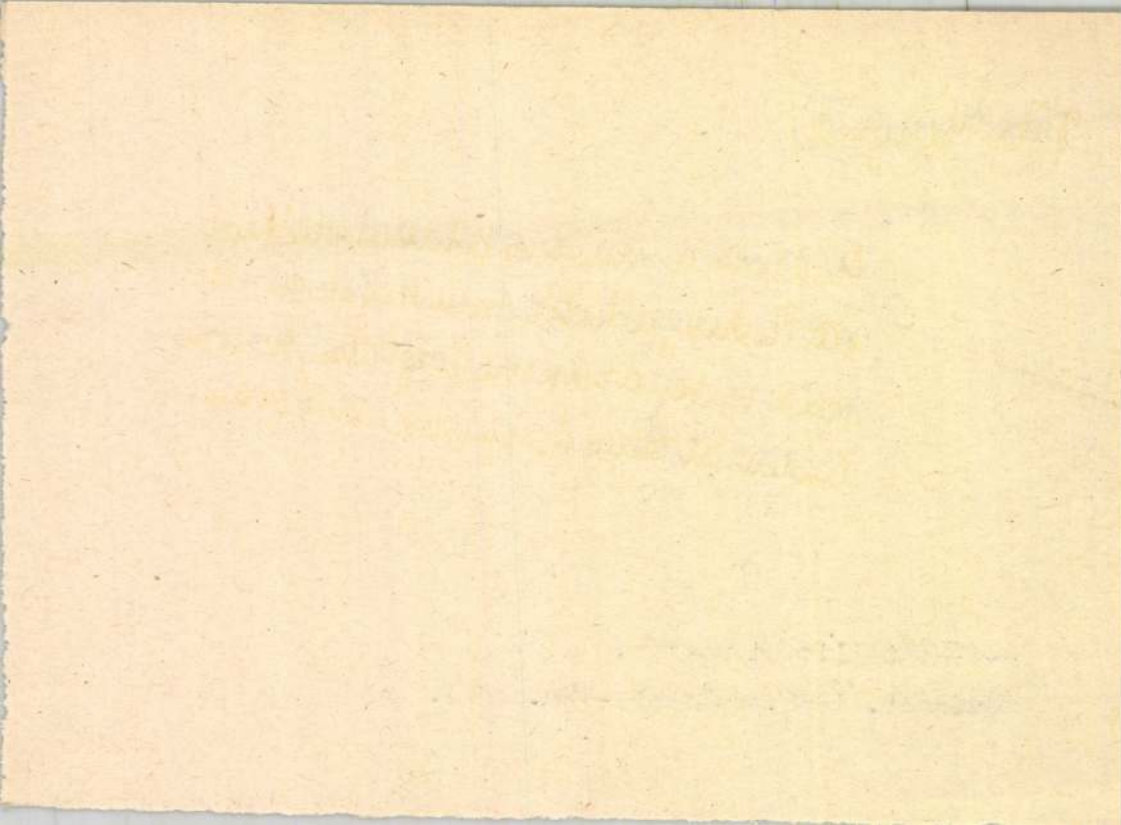

Jóth Menghert

A művész előkiállítását 1941-ben
volt Budapesten. Ezt követően föld-
művesként élt és dolgozott a Kelecsk-
metelli Miskén.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976.november - 48.oldal.

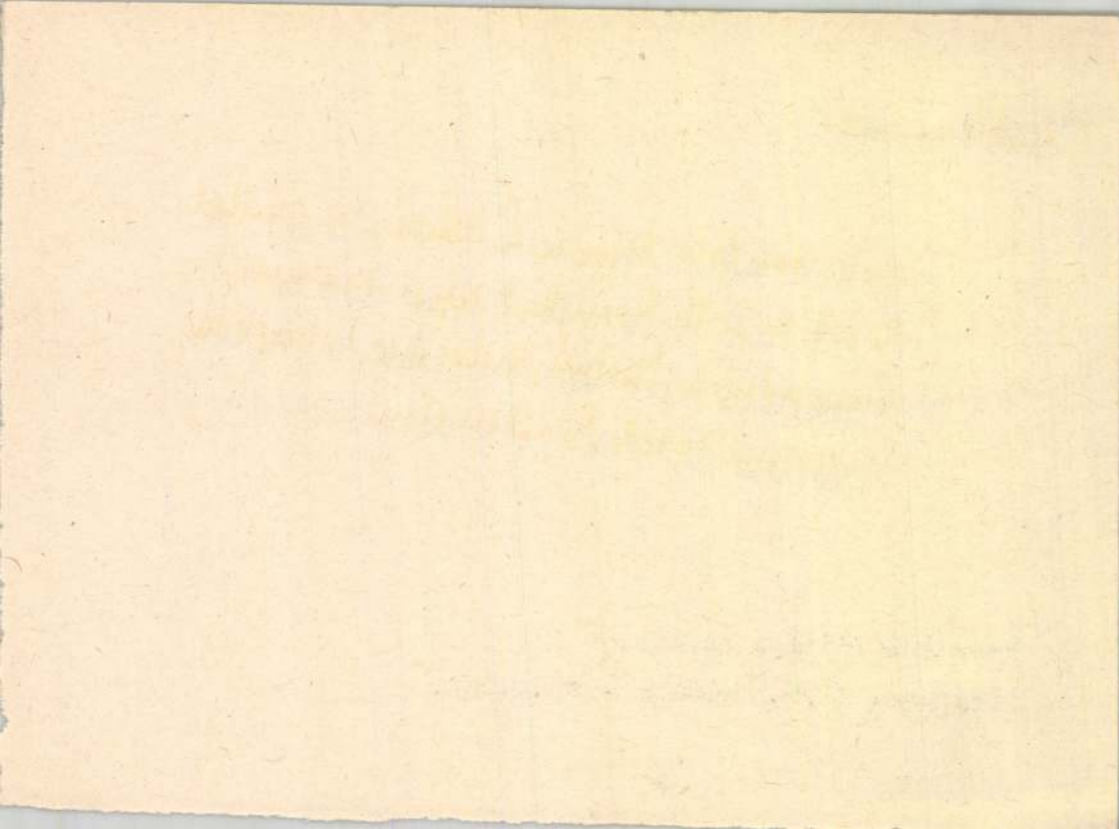

Tóth Merykést

Miatt a művész földművelőként
élt Miskén, alkotói munkáját ez idő-
velát is rendszeresen folytatta, hessni-
vénen át teljes visszavonultságban.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976.november - 48.oldal.

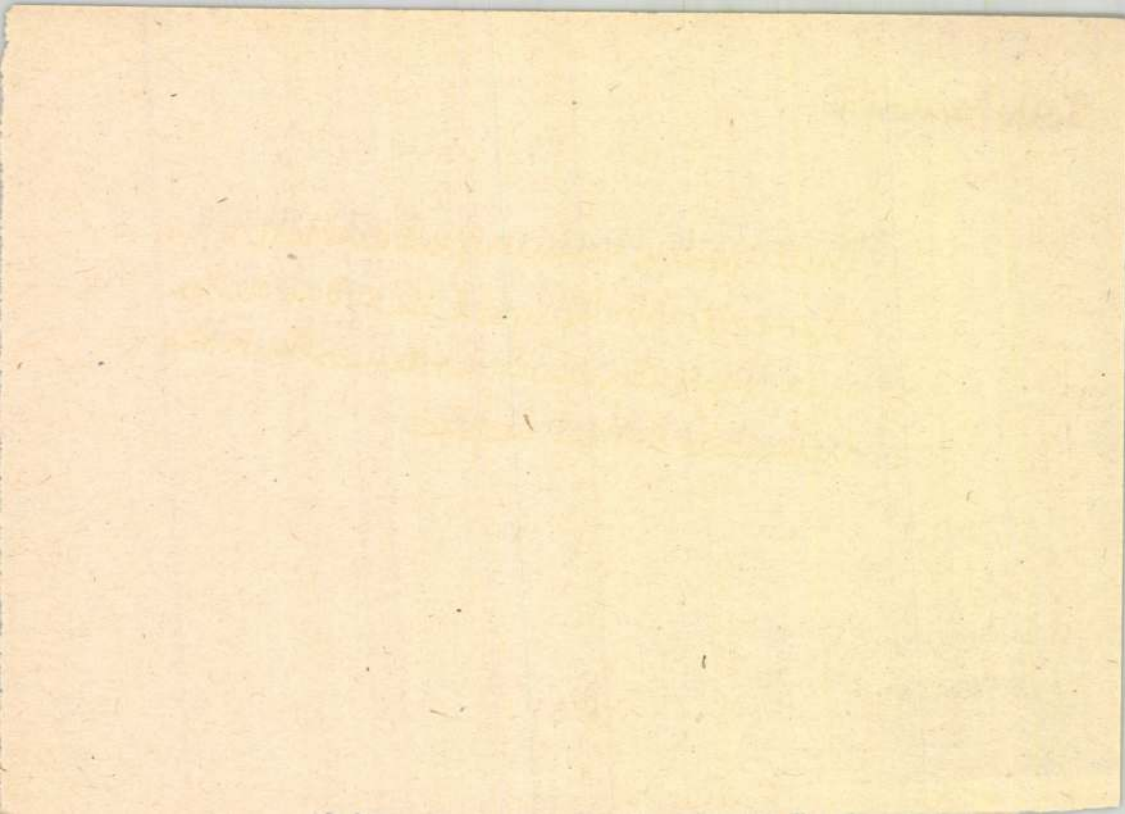

Tóth Menyhért

1964-től több egyéni kiállításra mutatkozott be Tóth Menyhért népe. Kődimerő-vásárhelyen, Miskolc, Kolozsvár, Tatabányán, Szekesfehérváron, Kecskeméten.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976.november - 48.oldal.

Póth Mennyhért

Budapesten kamarai illetéskor is
szerepelt Póth Mennyhért. Ez ebben a Ma-
gyar Népköztársaság Érdemes Művésze
kitüntető címet kapta.

-----:Kiadási naptár.

Művészet, 1976.november - 48.oldal.

1844

Received of the
Hon. Secy of the
War Dept. the sum of
\$1000.00 for the
purchase of land

Fóth Meughert

A művész műsaramoké, hiálitáse
életművének legfontosabb alkotásait
mutatja be. Festmények, rajok, plasz-
tikák szerepelnek a bemutatón.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976. november - 48. oldal.

1848

Received of the
Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000
for the purchase of
the schooner "Albatross"
at New York

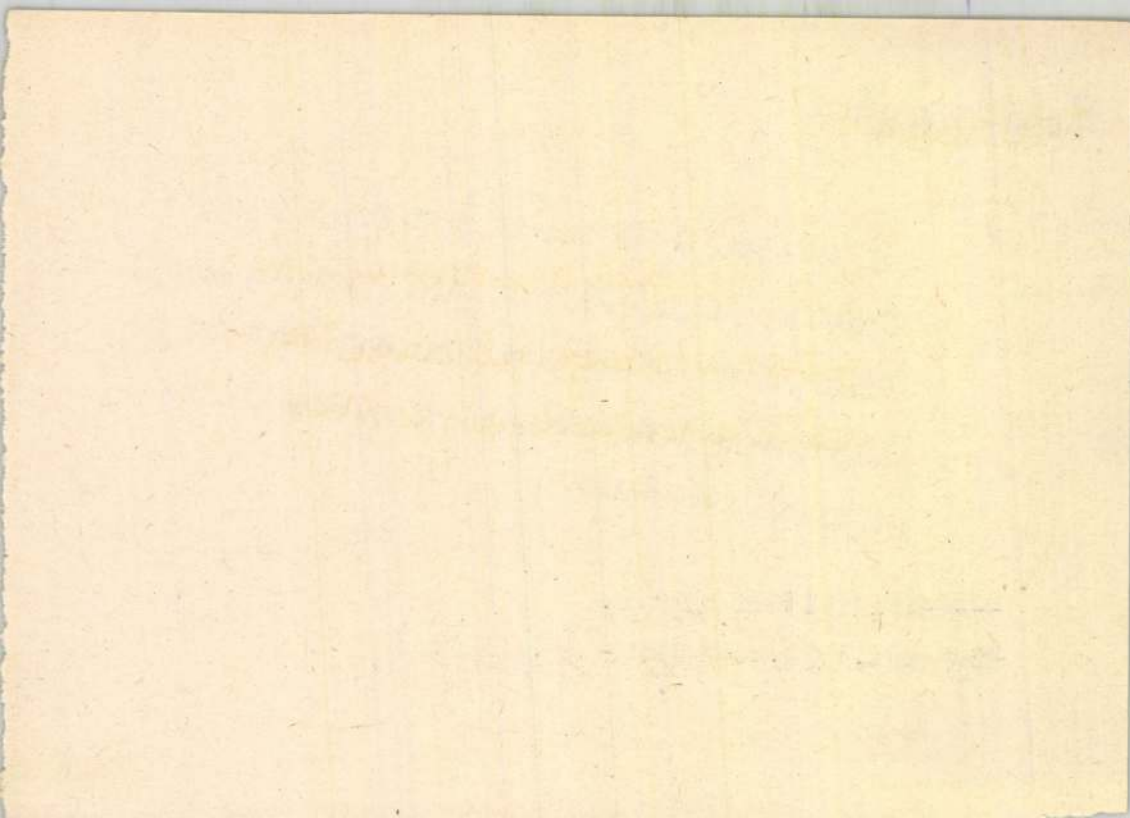
Wm. A. Riddle
Secretary of the Navy

Tóth Menyhért

A vadvidék és a föld emléke kő-
nyomra meg Tóth Menyhért mondani-
valóját és a portrék gazdag, keszű-
sora. Végül a kamári szigetekről lett
átadás emléke.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976. november - 48. oldal.

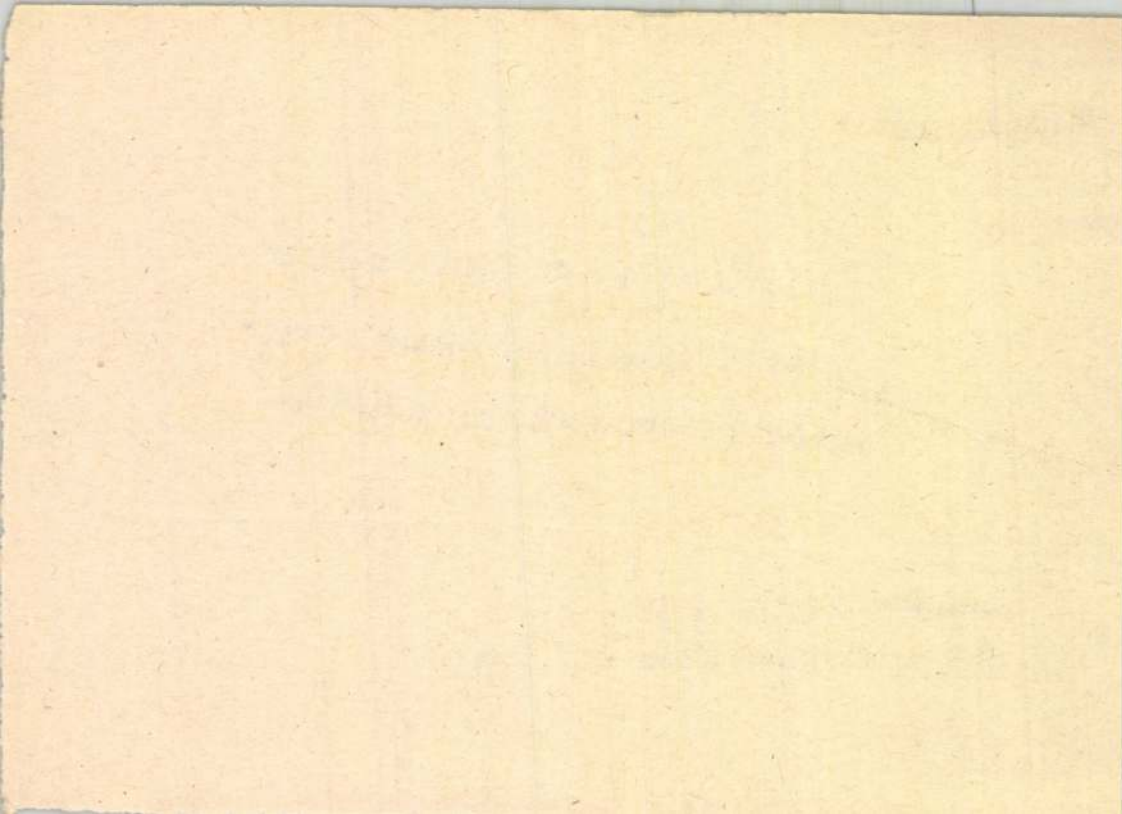

Toth Meryhert

Toth Meryhert munkásságát sa-
játos színvilága jellemzi. Leg-
utóbbi periódusában: a fehér.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976. november - 48. oldal.

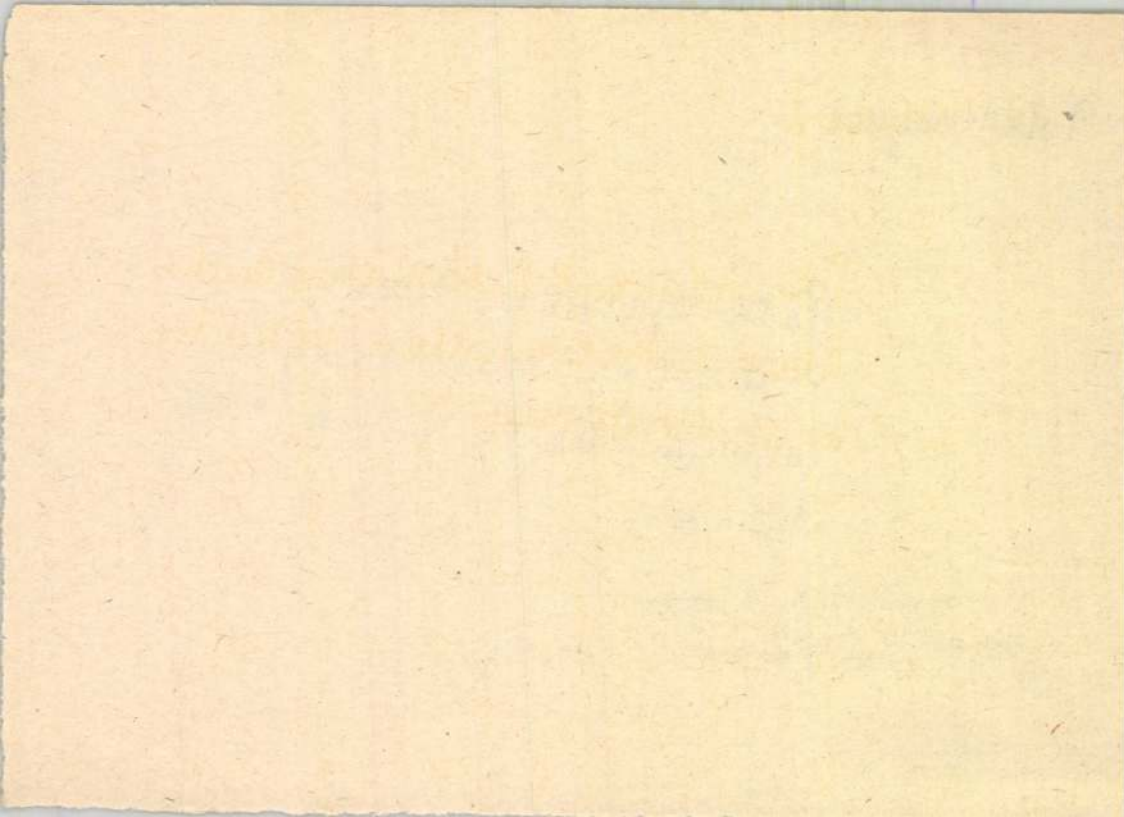

Tóth Merykist

Tóth Merykist kiállította a hűvel
hat évforduló munkásságát
foglalta össze. A művein most
42 éves.

-----:kiállítási naptár.

Művészet, 1976. november - 48. oldal.

Tóth Menyhért

A XI Bács-Kiskun megyei Téli Tárlaton szerepelt

többek között Tóth Menyhért Örzséje, Bodri Ferenc,
Bozsó János Kék alkonya, Diózségi Balázs festménye,

Forrás 1976/2/86

Halász : Seregszemle

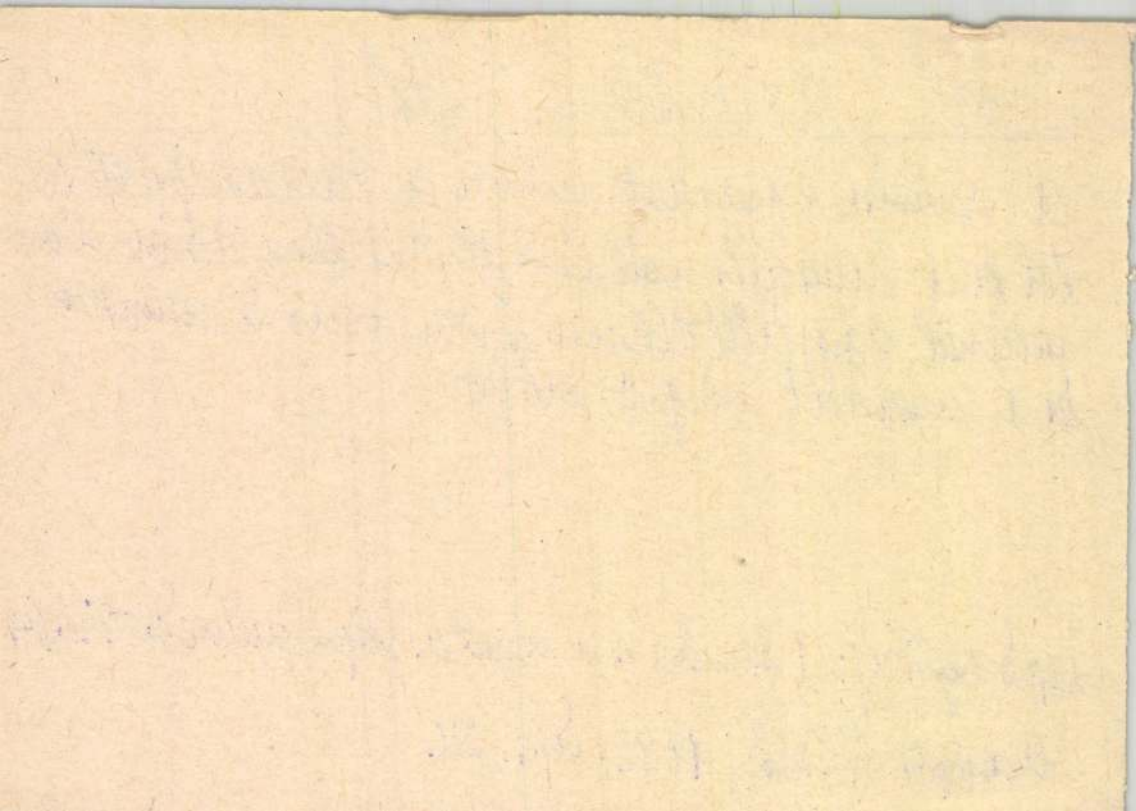
Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Tath Mungliert, fests

a münch egyptant müveli a tablakepfeiter
tet és a munalis münchakat. Tiktudjában hie
vellenül, vagy álltéllesen jellen van a munka
és a munkát néző pübe.

Csapat gyűjty: A munka és a munka, képsőművésretünkben
Magyar Fűvek, #46. Apr. 24.

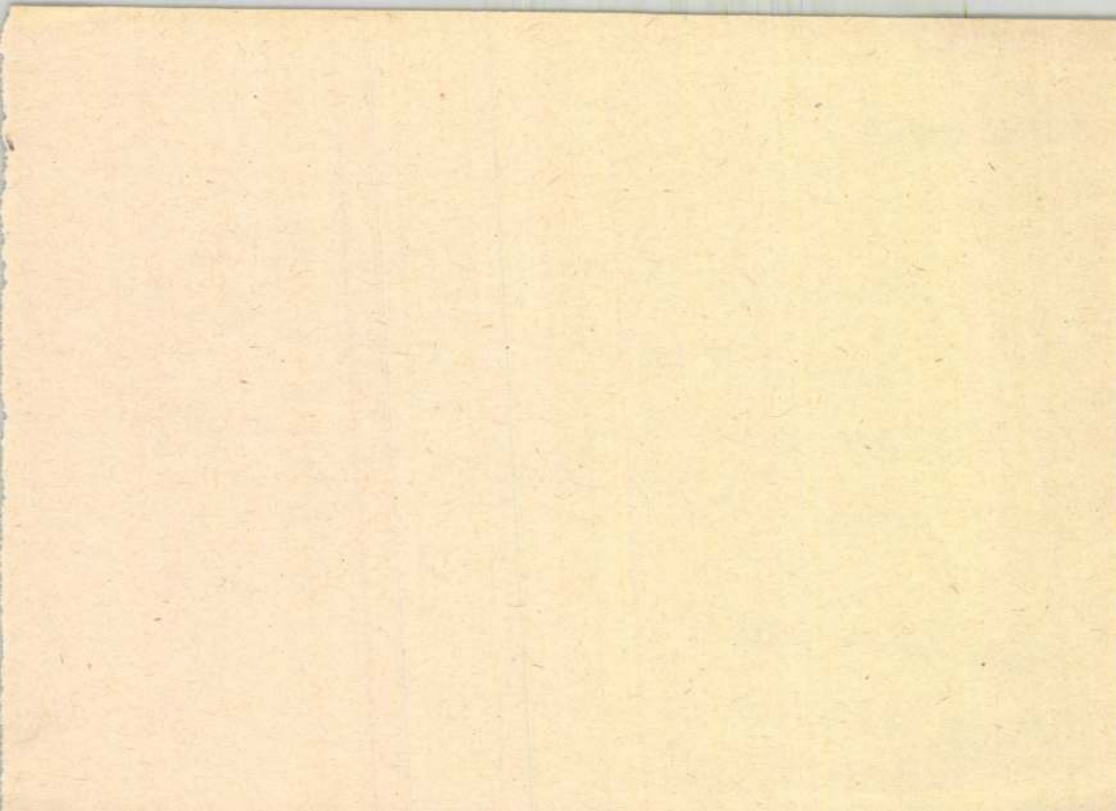

Tóth Meryhát

Ölveszig ilt páruu Tóth Meryhát.
Parasti munkát végezt, közele fest-
ett: Nekem egy Pestensebetem el a mű-
ness, aki félkés, beteges, törekvés alhat.

Csapo György: Tóth Meryhát.

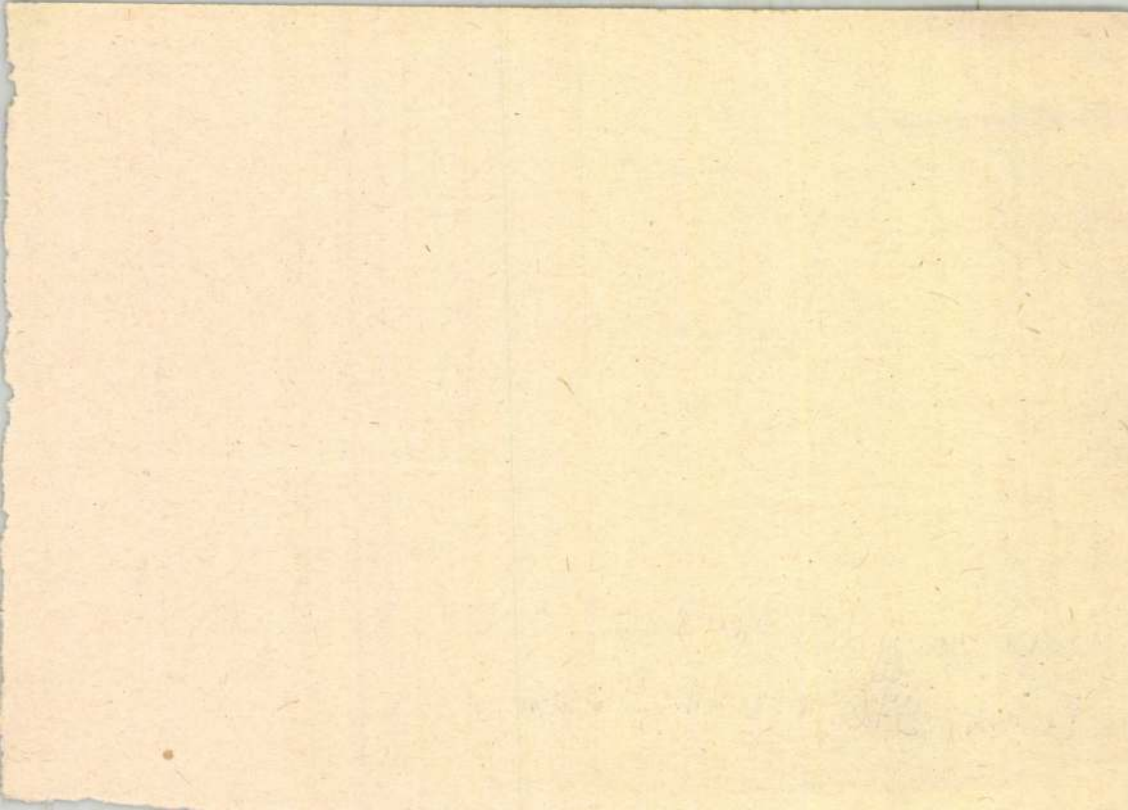
Tulaj, 1976, no. 21-30 oldal.

Tóth Meryghert

"Paprikafehérök"
" (nyom)

Csapó György: Tóth Meryghert
Tulnár, 1976. nov. 21-30 oldal.

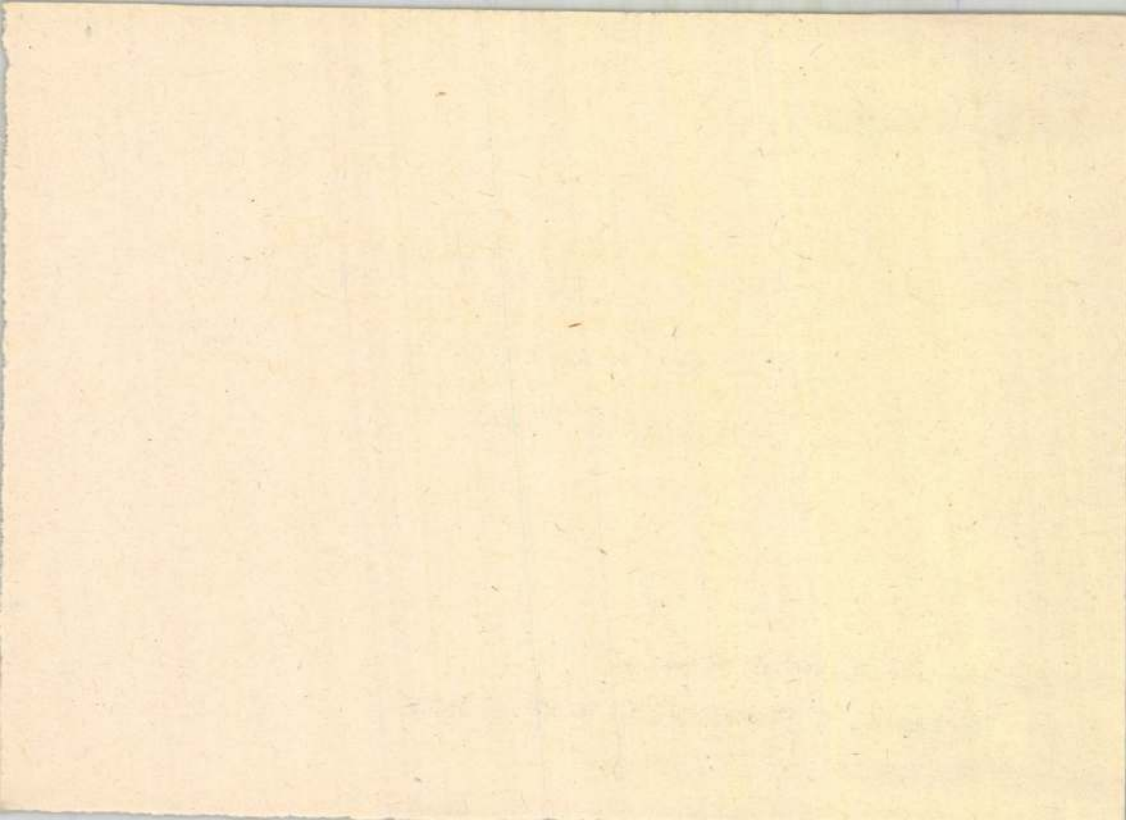

Tóth Meryéért

Tóth Meryéért festőművész kiállítás a Műcsarnokban november 6-án nyílt meg.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1976.november - 48.oldal.

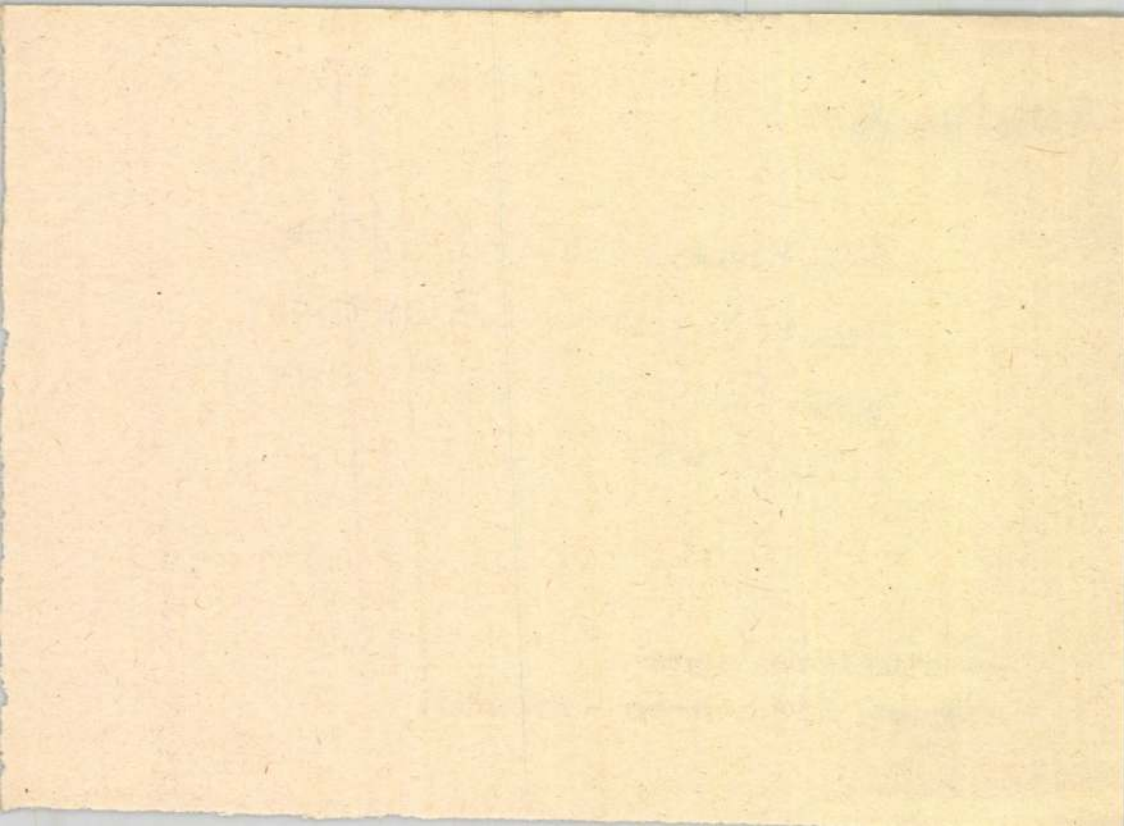

Tóth Meryhert

Tóth Meryhert 1904-ben született
Szeged - Mönninghalmow. A képzőmű-
vészeti Főiskolán Vassary János nő-
tanítványa volt.

-----:Kiadási naptár.

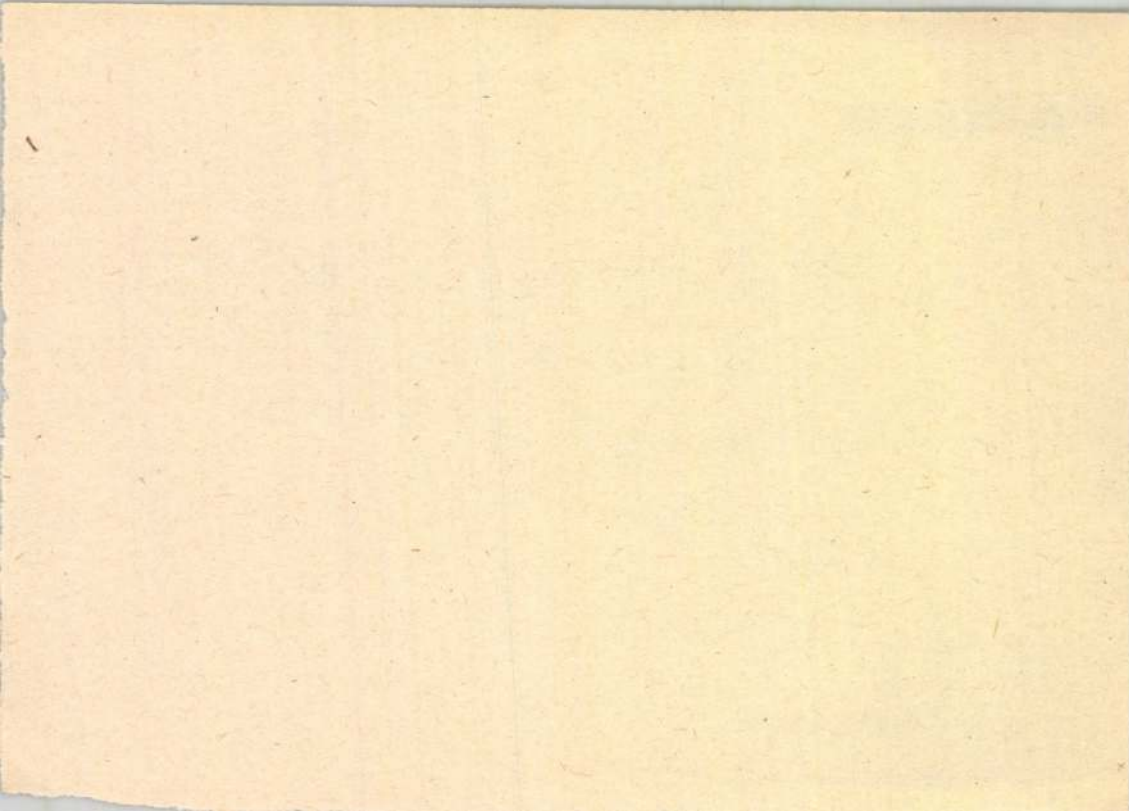
Művészet, 1976.november - 48.oldal.

Tóth Margherit

Tóth Margherit ~~amán~~ a főiskolán
is a másik hívnél a feheret ked-
velte a legjobban. Ez eljegyzett le
a legjobban.

Csepő György: Tóth Margherit
Tulnia, 1976. nov. 21-30 oldal.

Tóth Menyhért

A magyar a kauri szigeteken
volt Tóth Menyhért. Er volt élete első
kielölde útja Elhárólte a tengert
meglátása.

Csapó György: Tóth Menyhért

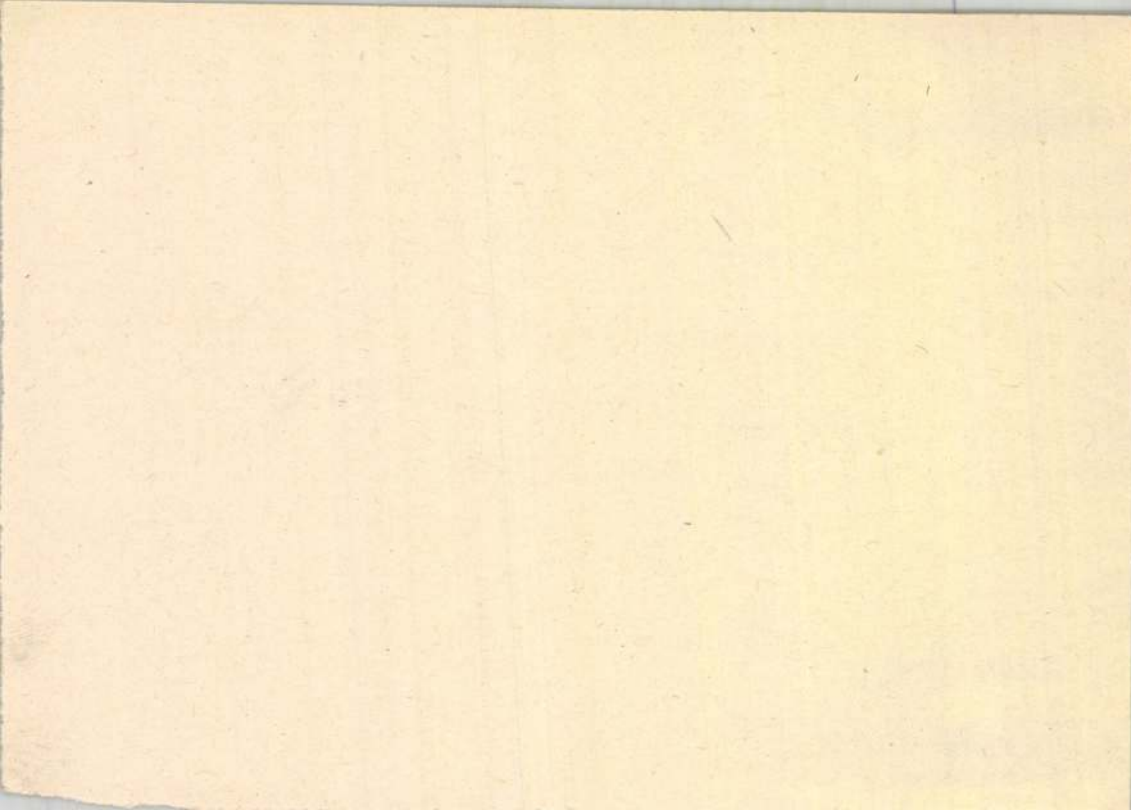
Tiélvár, 1976. nov. 21 - 30. oldal.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible.

Tõlk Meelgheit

Vabalise fcheterele festett fchetere
Tõlk Meelgheit, er rolt aviffu -
kon pessimismusa. Ma nur
neu hedveli a fchelet.

sapo Jõngy: Tõlk Meelgheit
Tükör, 1976. nov. 21 - 30. oldal.

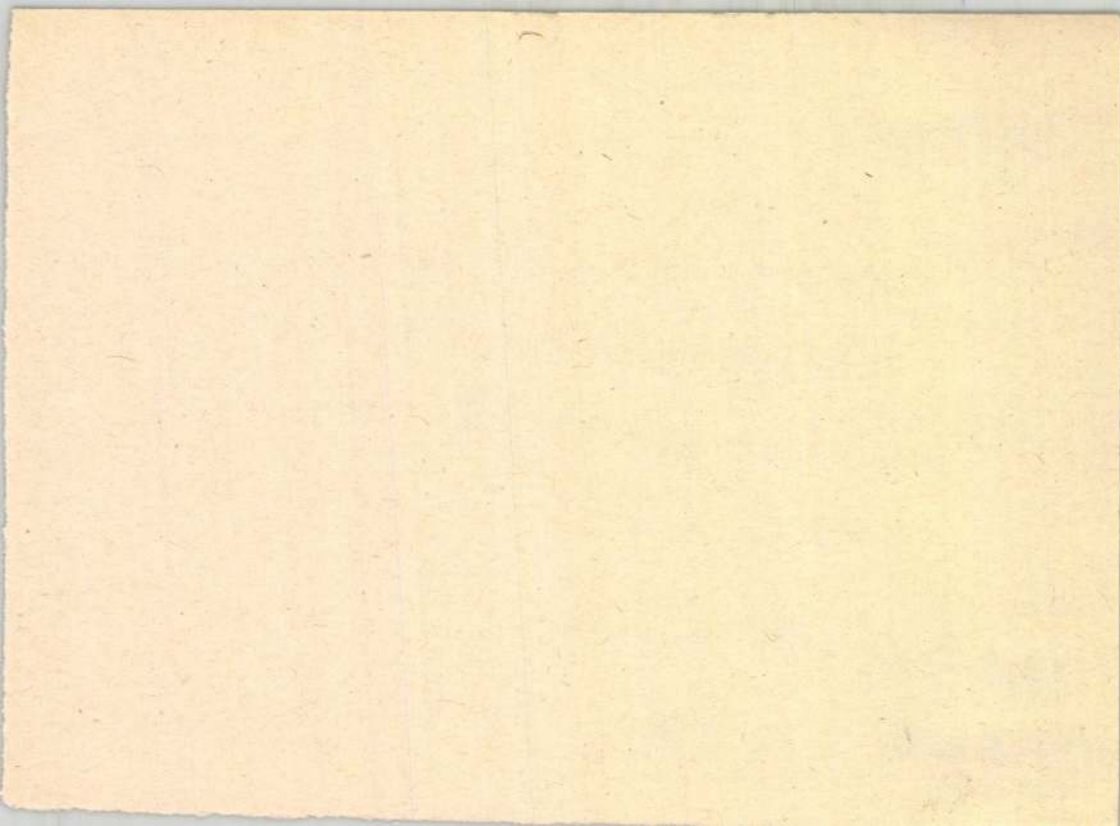

Tóth Menyhért

1904-ben Szeged-Mónakalennevű szék-
lett Tóth Menyhért, 1930-tól 1935-ig
Vasváry János tanítóképző mellett a
Képzőművészeti Főiskolán

Csepő György: Tóth Menyhért

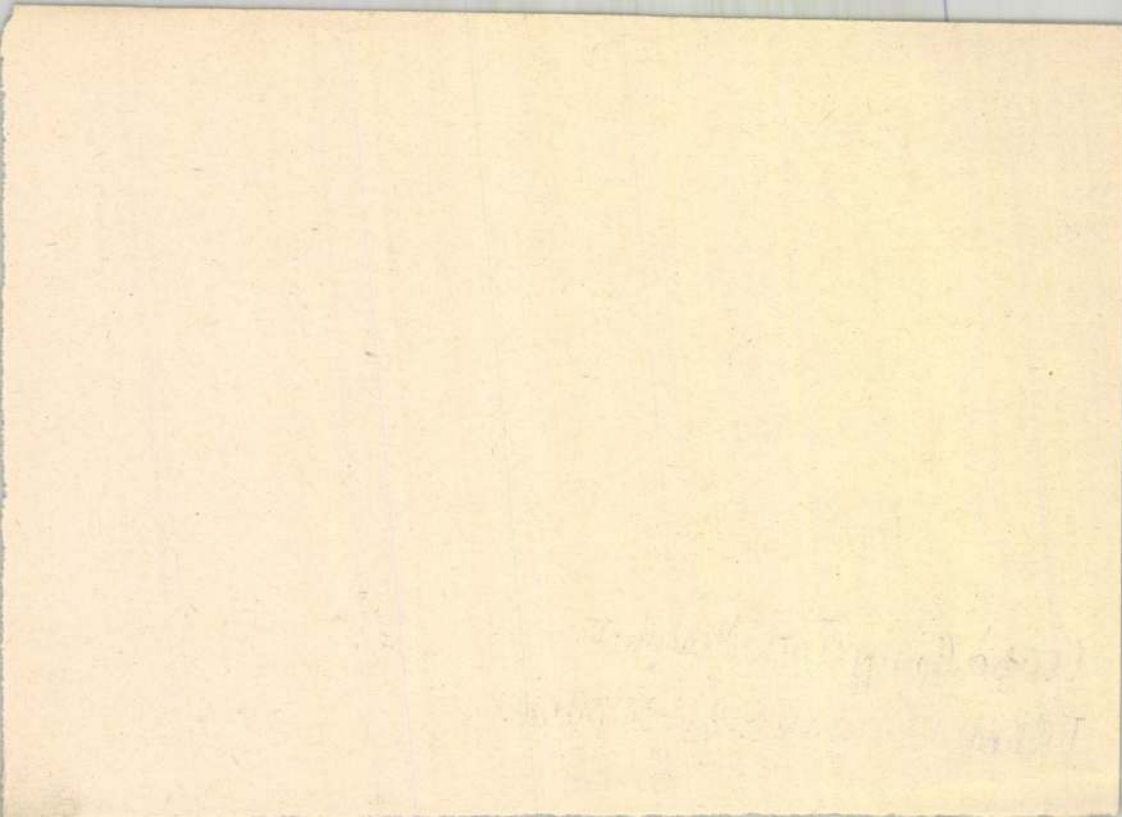
Tulaj., 1976. november 21-30. oldal.

Tóth Menyhért

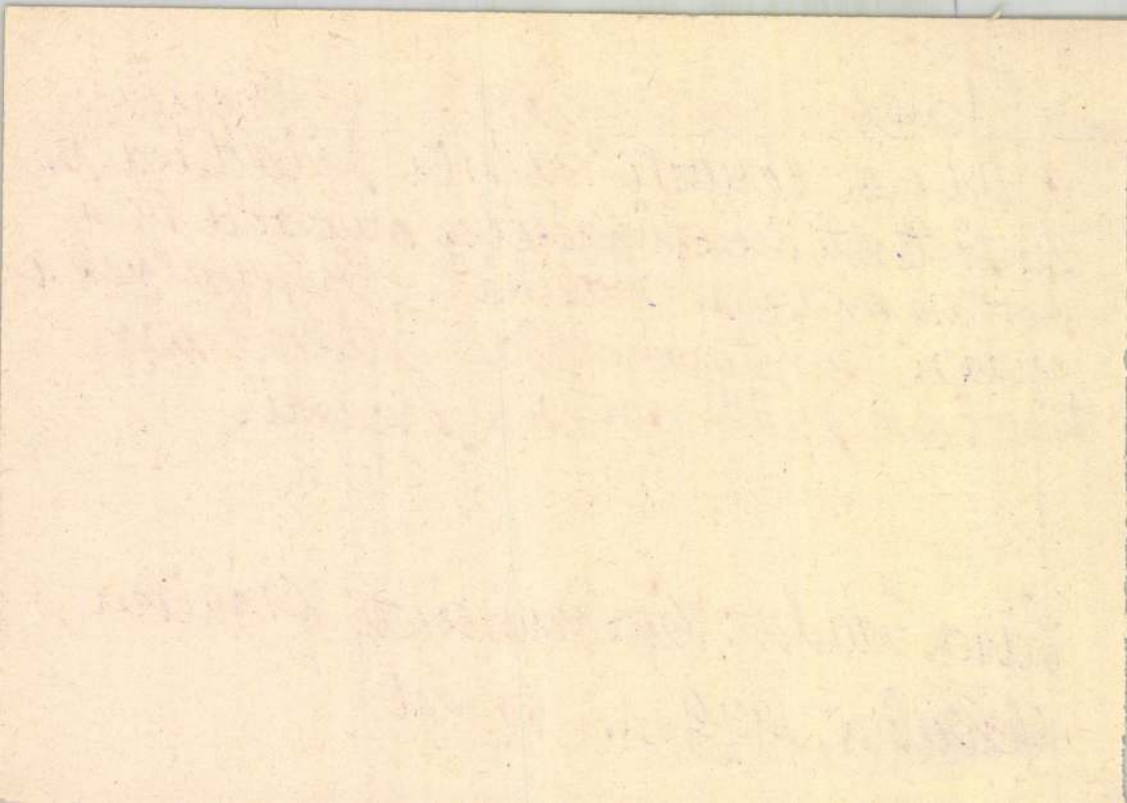
A művészt fiatal korától fogva a
an ember érdekléi és a táj. A
könnyei világ, a látható való-
ság.

Leapó György: Tóth Menyhért.
Tüskér, 1976. no. 21-30 oldal.

Táth Lemphert, festőművész,
a Magyar Nemzeti Galéria kiállításán a
szecesszió iránti érdeklődésének mutatója a
kötés magyar grafikát. - Szecesszió és a
művészi kontinuitással határozott magy
tömbökre épülő grotesk figurái.

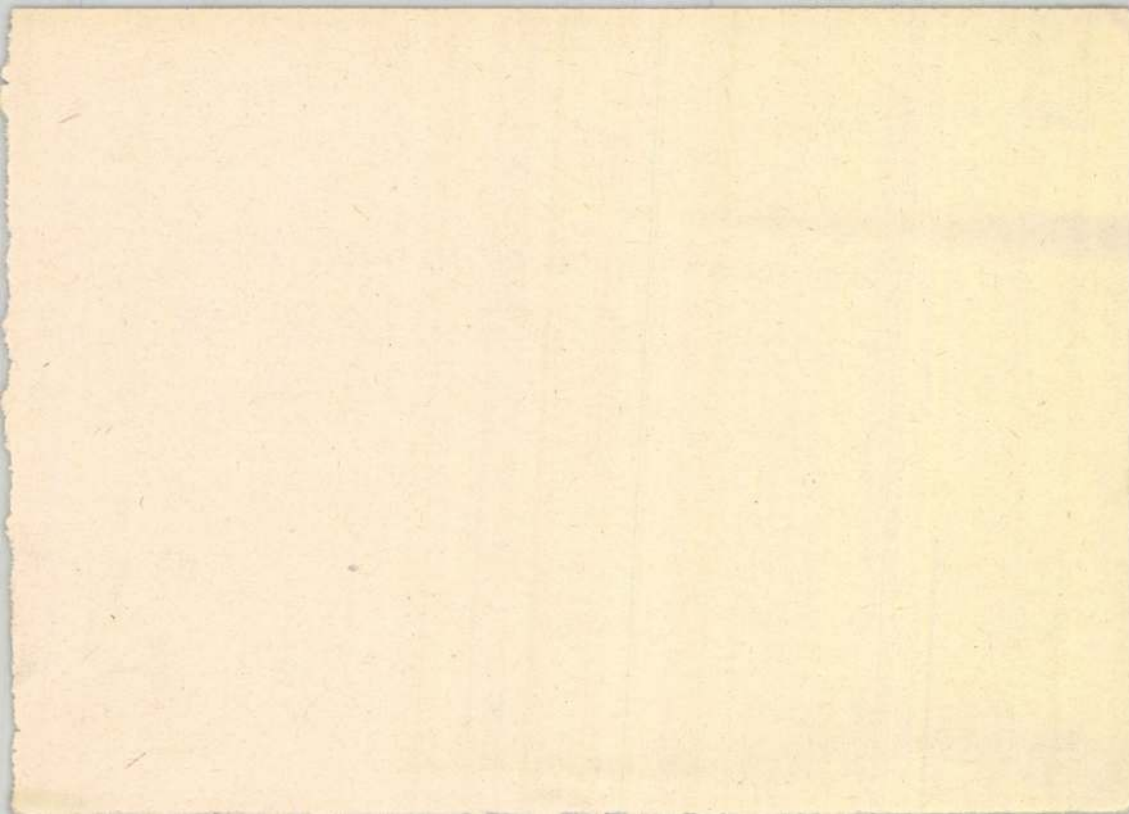
Láncos Sándor: Képzőművészeti Krónika.
Budapest, 1944. 1. 89. old.

Tóth Menyhért

Mutain elvégerte a képrömművészet:
Főiskolát Tóth Menyhért Miskolcra ment,
ahol szülei éltek:

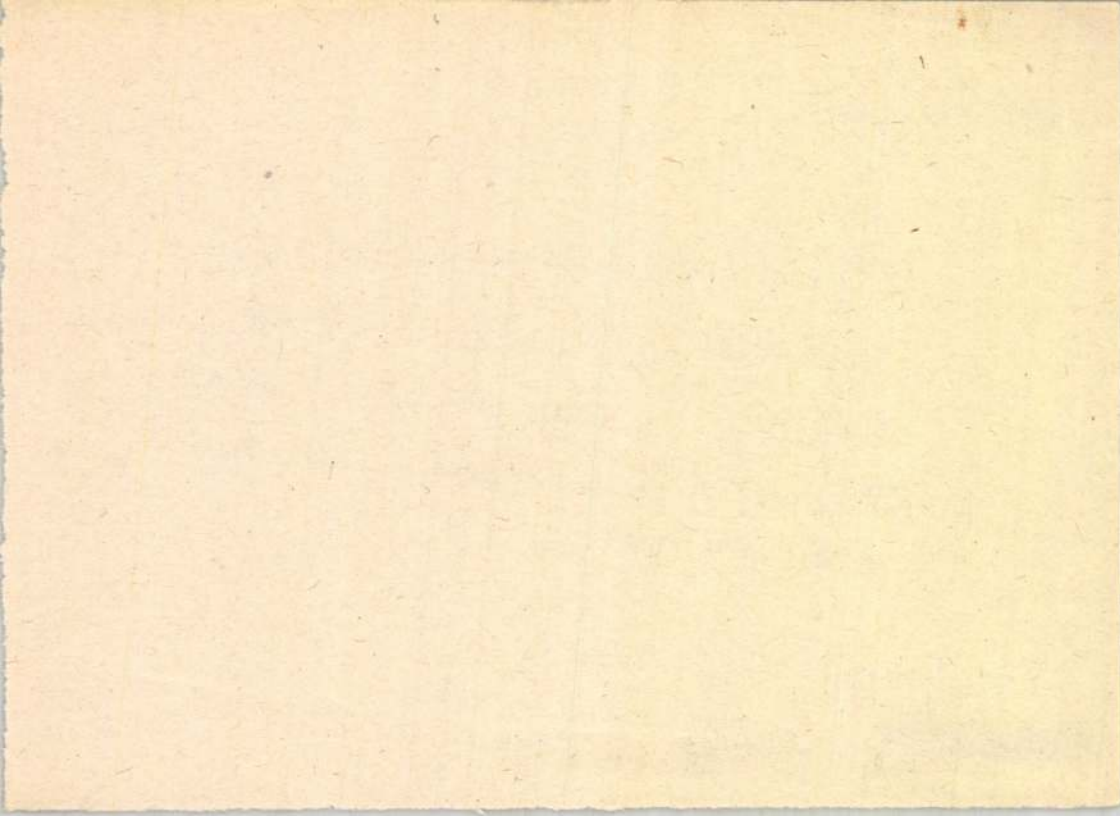
Csepő György: Tóth Menyhért
Tükör, 1976. nov. 21 - 30 oldal

Tóth Mennyei

Első önálló kiállítását Tóth Mennyei
1940-ben rendezte. Majd a
Csepel Galériában rendezett Tóth-
tot. Most a Műcsarnokban mutatja
be életművét.

Csapó György: Tóth Mennyei
Tulok, 1976. No. 21-30 oldal

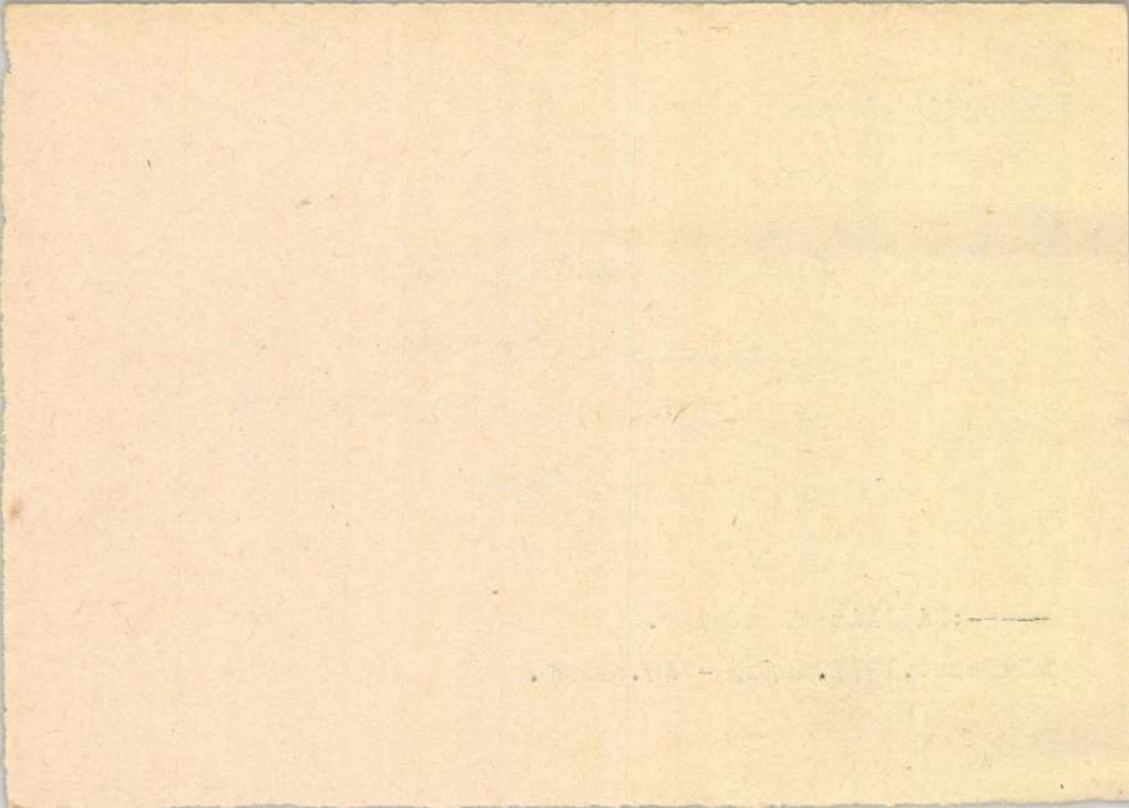

Tóth Mennyei

Tóth Mennyei festőművész
kiállítása Szekesfeherváron a
Bartók Béla Művelődési Köz-
pontban május 27-én nyit
meg.

-----:Kiállítási naptár.

Művészet, 1977. május - 48. oldal.

Totb Menydas

„Szívem az Alföldé; odanőttem a földhöz, mert ott kapáltam paprikát és majoránnát, hogy festhesek”

(TÓTH MENYHÉRT)

Közreműködik:

HORVÁTH GYULA Jászai-díjas színművész

A Kiállítási Intézmények meghívja Önt

TÓTH MENYHÉRT

festőművész, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
gyűjteményes kiállításának megnyitására
1976. november 6-án, szombaton 12 órakor

Beszédet mond:

SOMOGYI JÓZSEF

Kossuth-díjas szobrászművész
a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektora

MŰCSARNOK, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

A kiállítás nyitva: 1976. november 6-28.

TÓTH MENYHÉRT

FNYV 1. t.

TÓTH MENYHÉRT A MŰCSARNOKBAN

Csend és kiállítás

1021
Gyűjteményes kiállítás a Múcsarnokban, az ország egyik leg- rangosabb tárlatszínhelyén, négy nagy teremben. A megnyitás ka- vargó örömnép volt, két hete özönlenek a látogatók (a múlt vasárnap négyezer!), a képzőmű- vészet állandó szalonvendégei hi- tetlenül kapkodják a fejüket, neves szakmabeliek neves szak-

mabelieket cipelnek csodanéző- be. — Az a tucatnyi igazlító pe- dig, aki már (életkorától vagy a művekké való találkozástól füg- göen) negyven, harminc, húsz vagy akár csak tíz éve izgul Tóth Menyhért méltó elismertetéséért, most meghatottan ujjonghat, mert bekövetkezett.

Gyűjteményes kiállítás: gyor- san jegyezzük meg, nem teljes életmű. Ezernél több alkotásból válogatta Aszalós Endre művé- szettörténész a 225 bemutatott festményt, rajzot és néhány szob- rot. Szelektioérzéke példás. Az életmű teljessége áttekinthető, erővonalai határozottan rajzolód- nak ki, ivének töretlensége, esz- köztárának gazdagsága és lénye- genek egyneműsége világos. Értő tarsa Vízny Ottó, a kiállítás ren- dezője. Nagyjából az időrendet követő, de rimszerű visszapi- llantásokat közbeiktató módszere jel- zi, hogy nem mereven lezáruló korszakok váltakoztak a festő munkásságában, hanem egyazon igényt valósított meg többféle módon. A tárlat létrehozói kö- zül említsük meg végül, de talán elsősorban B. Supka Magdolnát, aki ezúttal csak mint a katalógus előszavának írója szerepel, de aki az említett igazlatók közül a legelőször lépett fel és a legtöbb- bet tette Tóth Menyhért művészi nagyságának bizonyításáért.

Még Tóth Menyhért alapos ismerőit is meglepheti a tárlatnak az a nyilvánvaló tanulsága, hogy a művész egyéni világlátásának és egyéni stílusjegyeinek kiala- kulása már főiskolás éveit vége felé (1933—35), de legkésőbb a negyvenes évek legelejéig befe- jződött.

Legfőbb művészi mondaniva- lója, a minden élőlényvel békes- segben azonosulni vágyó egye- temesség, hirdetése már ekkor jelen van, sőt kettős eredete tisztá- bban látható, mint a későbbi, beteljesedett, a színeket és for- mákat oly szenvedélyes áhitattal hőmpölyögtető évtizedeiben. Az eredet egyik részről szociális tartalmú. A közösségben átélt pa- raszti, majd nagyvárosi szegény- ség keserű, mégis bizakodó él-

ményének egyik első, már teljes értékű művészi megfogalmazása az 1938-as Szegény ember him- nusza. Elképesztően sivár szoba, gyászfeketén ásító ablakkerettel, nemzedékek sorsának mementója.

Az eredet másik forrása a sze- mélyesség. Ez az Ifjúkori önarc- képről, az Ágrólszakadtról vagy az Aldozatról (1935—36) sugárzik legfájdalmasabban. Közismert, hogy Tóth Menyhértet gyermek- és serdülőkorában több, mara- dandó sérüléseket okozó betegség sújtotta, ami nyilván megrendítő csapást mért a fiatal festő bonta- kozo karakterére is. De — jel- lemző módon — soha nem sötét szemléletben vagy netán a torz keresésében jutott kifejezésre egyéni tragikum, hanem mind- járt a katharzis állapotában. Szenvedő társait kereste, s a kor társadalmának áldozatait találta meg és ábrázolta a betegségtől fekélyes arcú lányban, a tömeg- szállások gyötrődő lumpeneiben, s ezzel a személyes indíttatás kö- zösségi áramlatba kapcsolódott.

Az pedig a paraszti életforma, a Miskére való visszatérés, a földdel, a természettel való együttélés eredménye, hogy a közösségérzés később a munka és teremtés kultuszává dicsőült festészetében. A Kalocsa környé- ki folklórral érintkezvén deko- ratív pompával itatódott át. Bölcs, mindent-megértéssé érlelődött, izes derűvé vigasztalódott.

Mindezzel együtt fejlődött ki már korán Tóth Menyhért for- manyelve. Korai, nagy méretű szénrajzai főiskolai stúdiumok- ként készültek, de tulajdonkép- pen sikerrel megoldott, összeté- veszhetetlen egyéniségéről azon- nal színt valló festmények. (Ezek- re mondhatta röntgenemű mestere, Vaszary János: „Ha ezt az utat akarja járni, nehéz dolga lesz.”)

A papírra felvitt szénszemcsék bársonyfeketévé tömörülő vagy hamuszürkévé ritkuló felületi hatásai előlegezik Tóth Menyhért későbbi virtuóz, már-már szobr- szati erényekkel játszó faktura- építését. Feketeségük korai él- lenképe a 60-as években kezdő- dő, mára már csaknem teljessé

● Ahova mindig visszatér: Mis- ke, Rákóczi sor 3.

váló kifehérlésnek. Egészen ter- mézetes, hogy a közben eltelt időben a színhatások összes lehe- tőségeit végigjárta, hol villogó kontrasztokkal vágva a szembe, hol tobzódva a koloritok elsza- badult keveredésében, hol meg elsimulva valami szelíd de egy- egy ponton felizzó tónusban.

A Tóth Menyhért körüli több mint harminc esztendeig tartó csendet immár teljes erővel szét- törte ez a kiállítás. Töredezett már az 1964-es vásárhelyi kiállít- ásával is, majd a 69-es fővárosi bemutatkozásával, s még inkább az 1970-es székesfehérvári tárla- tával. Sokáig késő kecskeméti kiállítása 1974-ben viszont rob- bantás volt, de az igazi berob- banás, most történt a Múcsarnok- ban, 73 éves korában.

Bács-Kiskun megye Tanácsa az érthetetlen mellőzést szinte példátlan mértékű mecénási gesz- tussal jóvátette azzal, hogy szer- ződést kötött a művésszel hagyat- ékának megvásárlására, s 600 ezer forint értékű alkotás a me- gye tulajdonában van.

Külön öröm, hogy a Múcsar- nokban már a megnyitás napján nyolc képre ragasztották rá a Bács megye Tanácsa megvásárol- ta feliratot. De az igazi öröm az, hogy Tóth Menyhért, hajlott korára fővárosi lakossá válva, Európát bebarangolva, de Miské- re folyton visszatérve dolgozik, fáradhatatlanul.

A. Szabó János

● Ifjúkori önarckép. Szénrajz 1935-ből.

● Afrika. Festett gipszszobor (1963).

MUNKAALKALOM

GYAKORLOTT műszaki rajzoló felvesszünk. Petőfi Nyomda Kecskemét, Külső-Szegedi út 6. sz. 1522

PETŐFI NYOMDA felvesz nőket betanított munkára, berakónőnek, raktári és munkatermi segédmunkásokat, valamint takarítónőket. Jelentkezni lehet Külső-Szegedi út 6.

FELVÉTELRE keres a Kecskeméti Tejüzem géplakatosokat, villanszerelőket. Jelentkezés a Kecskeméti Tejüzemben, Róbert Károly körút 6. Műszaki iroda. 4917

A VÁROSI Tanács V. B. Igazgatási Oszt. szerződéssel gépirót keres. Érdeklődni Kecskemét, Kossuth tér 1. I. em. 20. Telefon: 11-610. 1525

A BRG Magnetofon Gyáregysége felvételre keres női betanított munkásokat és férfi segédmunkásokat kettő illetve három műszakra. Jelentkezés a gyáregység munkügyi osztályán, Kecskemét, Szolnoki út 16. 4623

A DÉMASZ kecskeméti kirendeltsége felvesz lehetőleg „D” kategóriás vizsgájjal rendelkező gépkocsivezetőt. Jelentkezés: Csongrádi út 26. 4826

KÉPESÍTÉSSEL, gyakorlattal rendelkező anyagkönyvelőt felvesszünk. Petőfi Nyomda Kecskemét, Külső-Szegedi út 6. 1504

FELVESZÜNK: vezető raktárost és munkagép-járműalkatrész raktárost. Jelentkezés: Kecskemét Városi Tanács Építési Költségvetési Üzeme Kecskemét, Reiszmann S. u. 20. 4835

A GANZ-MÁVAG Kiskunhalasi Gyáregysége felvesz beruházásban jártas, illetve fejlesztést ismerő mérnököt vagy technikust. Részletes felvilágosítás a személyzeti vezetőnél, 1216

AZ 1975/76 tanévben közgazdasági jellegű szakközépiskolában végzett fiatal bérletszámoló munkakörben felvesszünk. Jelentkezés: Ganz-MÁVAG Kiskunhalasi Gyáregység személyzeti vezetőnél, 1180

KÉPESÍTÉSSEL rendelkező SZTK-ügyintézőt, ipari képesítésű gépkönyvelőt, takarítónőt férfi öltözőort felvesszünk. MMG. Automatika Művek, Kecskemét, Korhánközi út 5. 4892

KECSKEMÉTI-KISFAI Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet (Kecskemét, Kisfai 14.) felvételre keres mezőgazdasági gépszerelő vagy vízvezeték-szerelő szakmával rendelkező gépkocsivezetőt. Jelentkezni lehet: az intézet igazgatójánál vagy gazdasági vezetőjénél, 4916

A MAGYAR Államvasutak Vontatási Főnöksége, Kecskemét, felvételre keres érettségizett, 30 éven aluli dolgozókat Diesel-mozdonyvezetőnek, motorszereelőket és lakatosokat műhelymunkára valamint villanszerelőket, szakmanélküli dolgozókat segédmunkásként. Jelentkezés mindennap 7 órától 15.30 óráig a munkügyi előadónál. Kecskemét, Kandó Kálmán u. 34. 4763

FEMMUNKÁS vállalat kecskeméti gyára felvételre keres öröket, portásokat, takarítókat, vízvezeték-szerelőket és fűtőt. Jelentkezés a gyár munkügyi osztályán. Kecskemét, Izsáki út 2-6. 4736

PARKETTÁGYAR felvételre keres: faipari technikust, géplakatosot, villanszerelőt, targoncavezetőt magassnyomású olajtüzelésű kazánhoz fűtőt, női és férfi anyagmozgatókat, éjjeliőr, telepőr. Jelentkezés: Kecskemét, Halasi út 10. szám alatt a gyár munkügyi irodáján. 4828

KÖMÖVES, villanszerelő víz-gázszereelő, tetőfedő, bádogos, ács, központi-fűtőszereelő, építőgép-kezelő építő gépszerelő szakmunkásokat, kömüvesek mellé segédmunkásokat, rakodókat, éjjeliőröket keresünk felvételre. Jelentkezés: Kecskeméti Ingatlankezelő Vállalat munkügyi csoportjánál. Kecskemét, Villám István u. 2-4. 4627

KAZÁNKEZELŐ és kazánfűtő szakvizsgálóval rendelkező munkavállalókat, valamint hőközpontkezelő segédmunkásokat keresünk felvételre. Jelentkezés: Kecskeméti Ingatlankezelő Vállalat munkügyi csoportjánál. Kecskemét, Villám István u. 2-4. 4622

SZOBAFESTŐKET, vízórajavitóba női munkavállalókat, autószerelőket, gépkocsivezetőket, műhely segédmunkásokat, fűtőket és gépjárműkezelőket felvesszünk. Jelentkezés helye: Észak-Bács-Kiskun megyei vízmű Vállalat, Kecskemét, Izsáki út 13. 4776

MEZŐGÉP Vállalat Központi Gyára felvételre keres fűtőt melegvizes kazánhoz, valamint gyakorlattal rendelkező villanszerelőt. Jelentkezni lehet: MEZŐGÉP Kecskemét, tmk-főművezetőnél, Kecskemét, Külső-Szegedi út 136. 4827

A KSH SZÜV Kecskeméti Számítógéppontja azonnali belépéssel felvesz új irodaházába takarítónőket és segédmunkásokat. Jelentkezni lehet: KSH, Széchenyi körút 13. 4827

MAGA

Összecsukható tévé

● **Összecsukható** színes tévékészüléket szerkesztett Dieter Binner nyugat-berlini elektrotechnikus. A lexikonnál nem nagyobb, kilenc coll (azaz 23 cm) átmérőjű képsóval ellátott készüléket elsősorban azoknak ajánlják, akik sokat utaznak: kempingezőknek, turistáknak. (Telefotó: MTI — KS.)

Egy király Párizsban

● **A Vidám Színpad** pénteken mutatta be Flers—Caillavet: Egy király Párizsban című zenés vígjátékát. A képen: Kabos László. (MTI-fotó, Horvát Éva felvétele — KS.)

Ventura Varsóban

● **A világhírű** amerikai szaxofonművész, Charlie Ventura lengyelországi hangverseny-körúton szerepel. A képen: Ventura a varsói óvárosban. (Telefotó—CAF—MTI—KS.)

Váza Japánba Podebrádról

● **Alapításának 100. évfordulóját** ünnepli az idén a közép-csehországi Podebrád híres üvegyára. A képen egy japán megrendelésre készült 60 centiméter magas csiszolt üvegváza. (CTK—Telefotó—MTI—KS.)

INYENCKLUB

1976. november 26-án

MÁTYÁS KIRÁLY-EST

a kecskeméti Aranyhomok étteremben

SEK

...tásból ge...
...deszka,
...p. ajtó, ab...
...Honvéd ut...
...ány utcai
...t.) 4915
...kislajtó el...
...S. u. 14.
...43939

A MAGYAR Államvasutak Vontatási Főnöksége Kecskemét felvételre keres szakmunkás tanulókat lakatos, járműszerelő lakatos és villanszerelő szakmákra. Ösztöndíjat utazási kedvezményt biztosítunk. Jelentkezés minden munkanap 7—15.30 óra között Kecskemét, Kandó Kálmán utca 34. alatt a munkügyi előadónál. 4787

ÉRTESÍTJÜK ügyfeleinket, hogy a Fémipari Szövetkezet rádió- és tv-szerelő részlege a Móra tér 11. sz. alatti helyiségéből Kossuth u. 16. szám alá az új Szolgálatóházba költözött. 1459

A MAGYAR Autóklub Autóiskolája 1976. december 1-én autövetetői tanfolyamot indít. A tanfolyamra jelentkezni lehet: Kecskemét, Bathány u. 12. sz. alatt. Telefon: 11-842. 1381

Házasság

EZÜTON keres ismeretséget 42 éves, 156 cm magas csinosnak mondott, saját kétszobás városi otthonában élő özvegyasszony, egy fiú gyermekkel, házasság céljából, hasonló anyagiakkal, korban, hozzáillő káros szenvedélytől mentes, kellemes megjelenésű, leinformálható szakmunkás özvegy férfi személyében. Elváltak és kalandorok ne írjanak. Pénykés leveleket Kecskemét környékéről „Szeretet, hűség” jellegre a kiadóba kérem. 43991

KERESÉK józan életű, nyugdíjas férfit házastársnak 62 éves korig. Leveleket „Rendezett élet” jellegre a kiadóba kérem. 43988

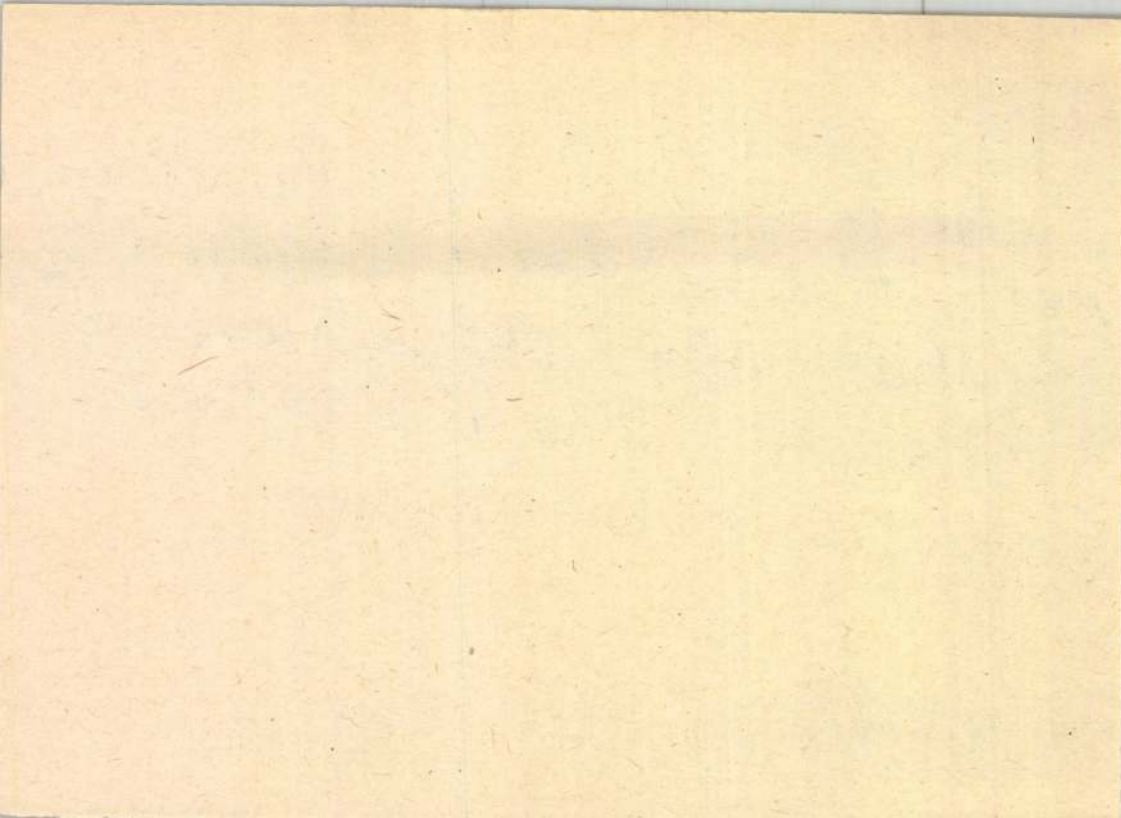
pítkezni?

ESIPARI VÁLLALAT

Tóth Menyhért

"Látás és alkotás" c. kiállítás anyaga
most jutott el Miskolcra, a kiállítás a leg-
idősebb élő magyar festő generáció fő al-
kotójának két-két lapját mutatja be,
Szerepelnek a művem lapjai is.

Déli Hírlap, 1946. aug. 6.

Táth Menezsint

a XX. ker.-i Szabó Ernő Könyvtárban, a
könyvtár keretei között megalkult a
Kisújsáka albólap, melynek kiad-
ásánál, most nyílt meg, a művészi al-
kotásai révén a kiállításom.
"Püszkáló" c. [műtűve].

Lavonci Miklós: Kiállításomról.

Testvéreim Hírlap, 1946. szept. 16.

1841
The
1841

Tóth Menyhért, festő

● **HOLNAP SALGÓ-
TARJÁNBAN**, a József At-
tila művelődési központban
területi diáknapot rendez-
nek. Balassagyarmaton, a
Horváth Endre galériában
holnap délelőtt nyitják meg
Tóth Menyhért festőművész
kiállítását.

— 10 Holnap

12,

Esti Hírlap, Bp. 1977. febru. 5.

Tóth Menyhért festőművész

A Műcsarnokban Tóth Menyhért kiállítását november 6.-án,
a hajdusoboszlói Városi Művelődési Központ kiállító termében Gy. Molnár István november 7.-én,
a Magyar Nemzeti Galériában Kátai Mihály november 9.-én,
a Stúdió Galériában Balázs Eszter november 10.-én, a József Attila Művelődési Központban Kiss Attila november 11.-én,
a Helikon Galériában Szemethy Imre november 11. -én,
a Magyar Nemzeti Galériában Ruzicskay György november 12.-én nyitja meg kiállítását.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. november 6.
XX. évf. 45. sz. 8. lap.

1864 Nov 10

Received of _____

the sum of _____

for _____

Tath Nemzeti grafikus
a Magyar Nemzeti Galéria mezejüilt
kiállításán először történt, hogy a gra-
fikák a hisplasztikát társították. Szé-
repelnek a művésen művei, arundrápai.

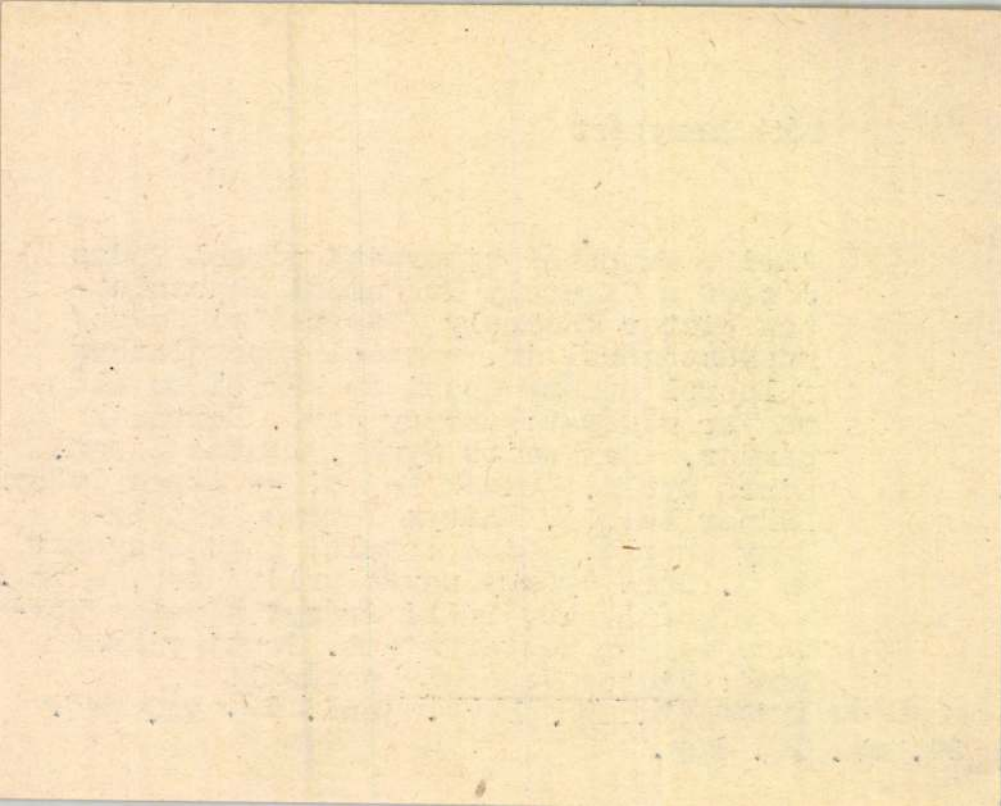
Lasonci Miklós: Mai magyar grafika és
hisplasztika.
Pest Magyar Hírlap, 1946. okt. 9.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

Tóth Menyhért

"Ami a mappából kimaradt" címmel Vadas József a Vasarely Múzeummal kapcsolatban Victor Vasarely /Vásárhelyi Győző/ munkásságáról ír, s ezzel kapcsolatban felsorol néhány hazai és külföldön élő magyar művészt: Barcsay Jenő, Bortnyik Sándor, Derkovits Gyula, Hantai Simon, Hincz Gyula, Kassák Lajos, Kp Kepes György, Lakner László, Martyn Ferenc, Moholy-Nagy László, Paizs László, Tóth Menyhért és Z. Gács György nevét említi meg, mint a különféle művészeti irányt követő "Kortárs magyar mesterek"-et. Fenti cikket lásd: Victor Vasarely nevénel!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. júni. 12. XX. évf.
24. sz. 12. lap.

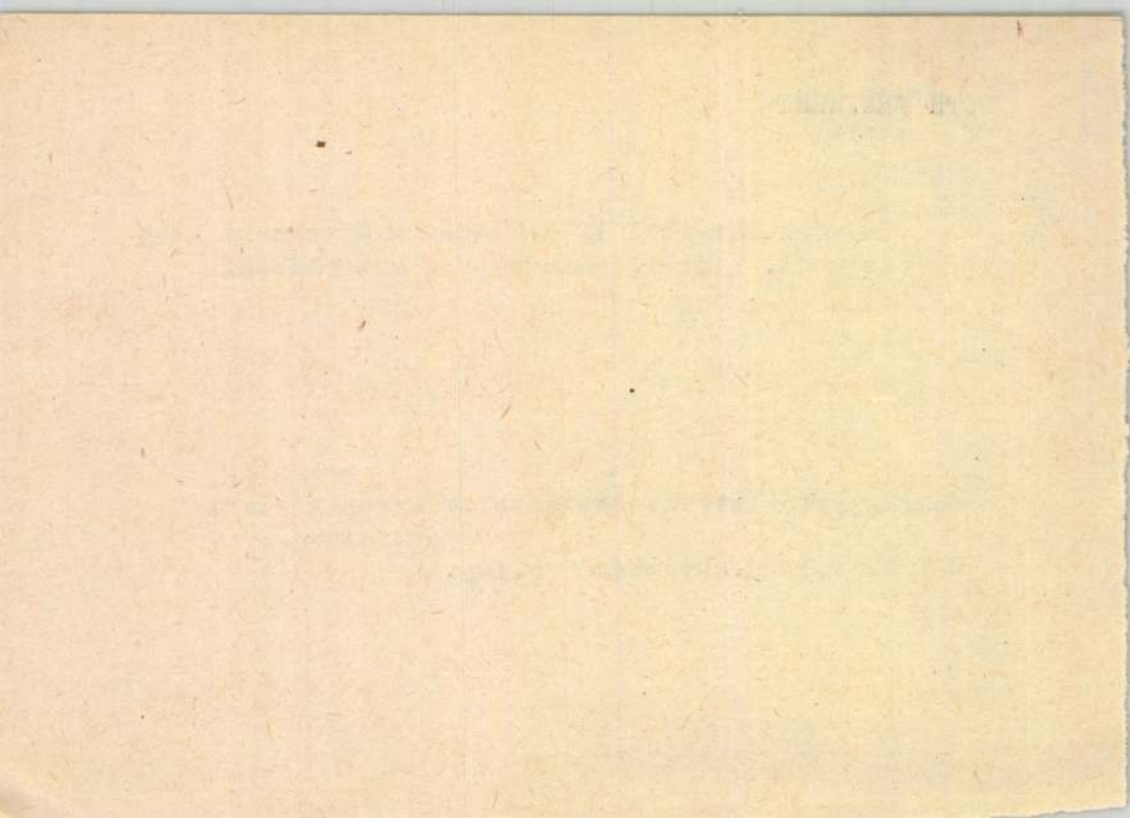

TÓTH MENYHÉRT

A művész műveiből 1978-79-ben a Művészeti Alap
vásárolt, kiállításain vagy a műtermében.

Kerékgyártó István: Festészet, műkereskedelem,
mecenatura.

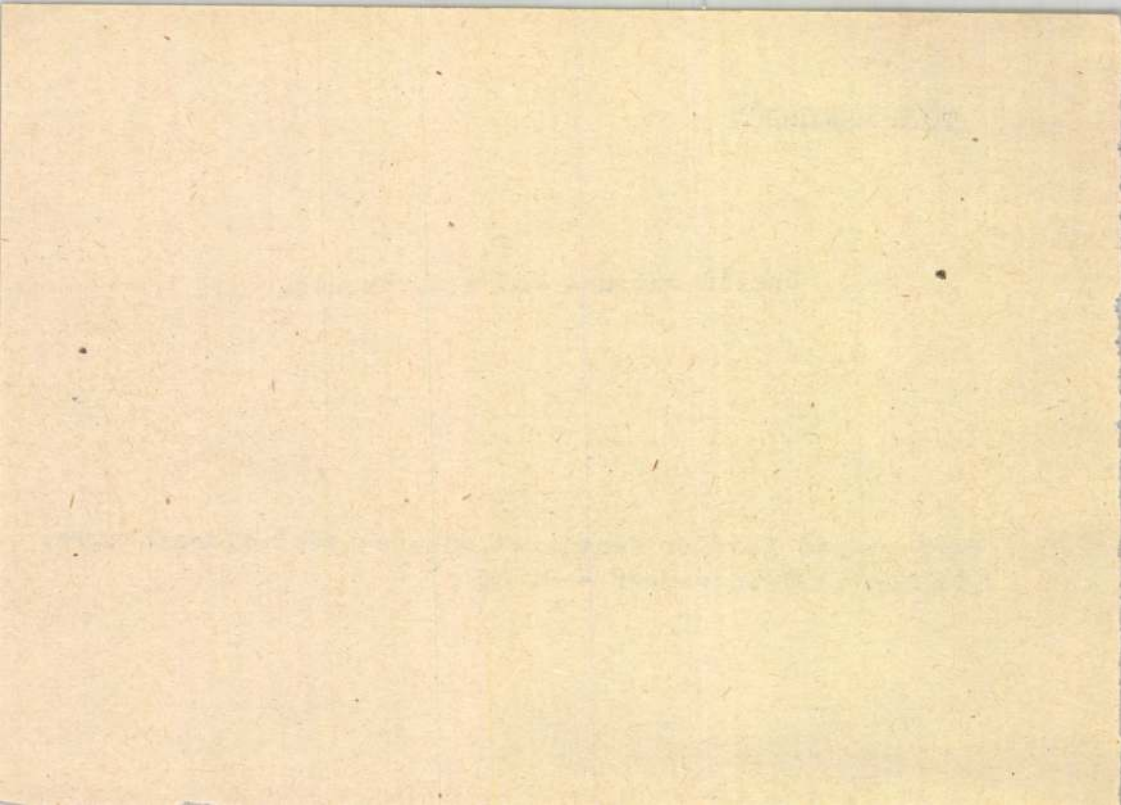
MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

TÓTH MENYHÉRT

Önálló muzeuma van a művészeknek.

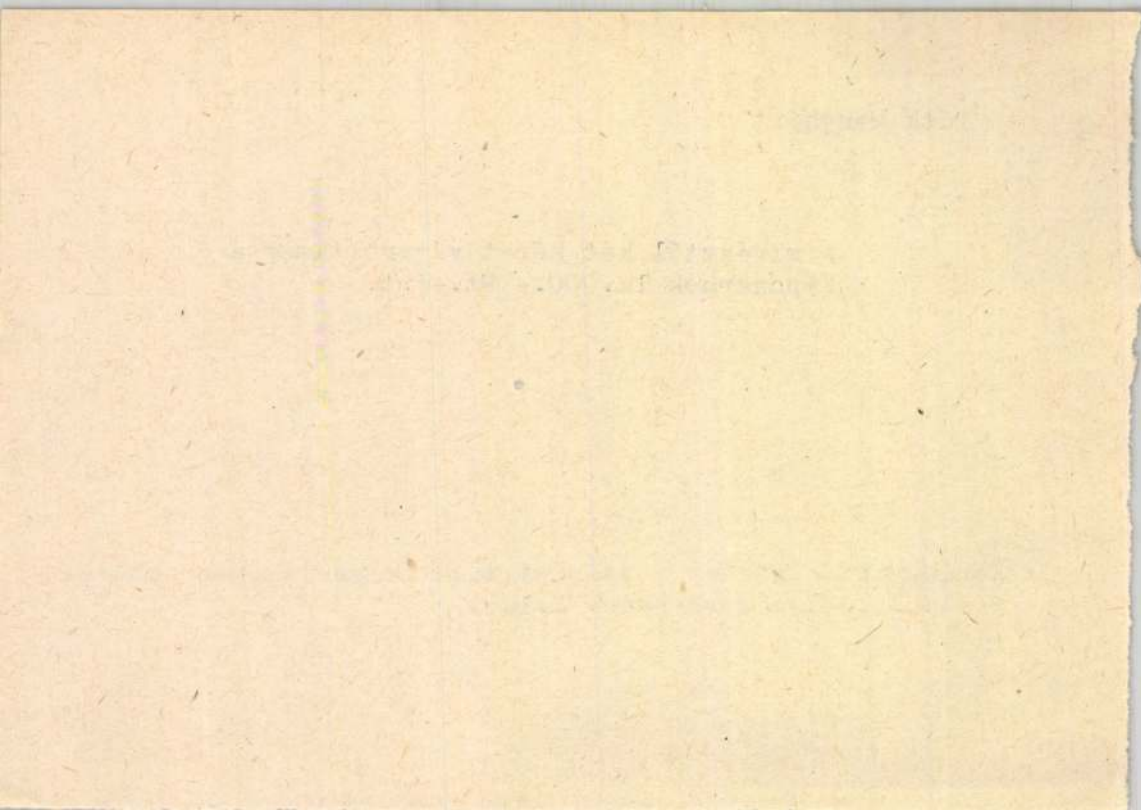
Kerékgyártó István: Festészet, műkereskedelem, mecenatura.
MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap

Tóth Menyhért

A művésztől két képet vásárolt meg a
Képcsarnok 12.000.- Ft.-ért.

Kerékgyártó István: Festészet, műkereskedelem, mecénatura.
MŰVÉSZET, 1979. november - 8.lap.

TÓTH MENYHÉRT

A jelenlegi Képcsarnoki vásárlási arányok azt az illuziót keltik, hogy pl. Tóth Menyhért harmincszorta kisebb súlyú életművel bír, mint Konfár Gyula.

Kerékgyártó István: Festészet, műkereskedelem, mecenatura.
MŰVESZET, 1979. november - 8. lap.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

MAGYAR NEMZET

Tóth Menyhért

Szeptember

1001

Szombat, 1976. november 27.

Tóth Menyhért életműve

a Műcsarnokban

Felfedezés? Rehabilitáció?

Nehéz kiválasztani a megfelelő szót Tóth Menyhért első nagy kiállításának jellemzésére. Ráillik ugyanis mind a kettő: hisz Tóth Menyhért festészetéről már éppen elég zöldséget hordtak össze félreismerőkhöz, hogy első méltó kiállítására — a *Műcsarnok* négy termében — igazi arcnak megmutatásával rehabilitáció legyen; s e furcsán ömlő szóáradat ellenére bizony épp elég kevéssé ismerős ez az életmű ahhoz, hogy felfedezésről beszélhessünk a képek, a rajzok, s a szobrok közt évtizedeit járva. De nem csoda, a két dolog — Tóth Menyhért munkásságának félig-ismert volta és koronként felbukkanó félreismerése — végeredményben ugyanazon dolog két oldala. Mert ha valaki olyan „sikerrel” lúnik el időnként a világból, mint Tóth Menyhért, az bizony könnyen megérheti, hogy a „szakmai” és „szakmánkívüli” ál-jólértesültek főiskolát végzett festő létere naiv művész hírére kezdik költeni. Am a pletykalesőket se lehet hibáztatni. Elvégre keveseknek juthatott közülük eszébe, hogy a Kalocsa melletti Miskén paprikát, s majoránát termelő, hébe-korba még szobafestést is vállaló Tóth Menyhértben *Vaszary* János egykori tanítványát, sőt, tanársegédjét keresse, még ha százszor fest is, sőt, remekül az illető.

Mert kétségtelen, hogy remekül festett a hatvanas évek második felében, amikor nevét ismét szárnyra kapta a hír, s amikor a különböző csoportos bemutatókon egyre gyakrabban bukkantak fel eredeti egyéniségről és kitűnő mesterségbeli kultúráról tanúskodó képei. A legnehezebb feladatot választotta és oldotta meg: egyetlen szín, a fehér kibontakoztatásával épített arcot festészetének, s benne a világnak.

Hosszú út vezetett azonban az öregkori képek tiszta, fehér izzásáig. Olyan hosszú, hogy első éveiből-évtizedeiből még csak következtetni se nagyon lehet e kései kibontakozásra. Tóth Menyhért piktúrája ugyanis — nem mesterének festői nyomdokában lépkedve, de hatásával nyilvánvaló, szoros összefüggésben — egy furcsa, némelykor egyenesen fülledt, majdhogynem romantikus-szecessziós ízű „expresszionizmus” minden szabad mozgást lebéklyöző kötelékében tette meg első lépéseit.

Expresszionizmusról és lebéklyöző kötelékről egy lélekzetre beszélni — az első pillanatban kétségtelen, ellentmondásnak tetszhet. Tóth Menyhért munkásságának korai periódusában azonban a kettő nem zárja ki egymást. Életművének ez az első évtizede ugyanis sajátos, kétrétegű képszerkezetet termelt, amelyben a nagy motívumokat apró, ám fölöttébb erőszakos és a „nyújtott összefüggésektől” javarészt független motívumcsoport indázza át, s bontja fel, némelykor egyenesen megkérdőjelezve mindazt, amit a mű a másik léptékben megfogalmazott.

Ez az aszinkronitás persze sohasem szándékos. Tóth Menyhért a két motívumcsoportot minden esetben együttműködésre igyekezett kényszeríteni — de összhangjuk csak nagyon szerencsés esetben (amilyen a *Korpusz*, a *Falusi templom*, a *Képzelt táj* és a *Vadvizek*) született meg. Gyakoribb volt az az ellentmondás, amelyet a tárlat anyagában — más munkák közt — a *Költőzködés* testesít meg. Ezen a képen ugyanis egy konvencionális jelenet mutatkozik: megrakott szekérrel. A képen azonban sokkal több van: légiónyi inda, furcsa kacs, izgatott felirat dúsítja a látványt és kínozza agyon az alapszöveget, eladdig, míg a kettő — majdnem teljes sikerrel — megsemmisíti egymást.

Mi hozta ilyen helyzetbe

Tóth Menyhértet? Miért nem tudott dönteni eszközei közt? Mi készítette művének túlfestésére? Valami furcsa, nem egészen meghatározható bizonytalanság munkái Tóth Menyhértben, s képeiben az idő tájt: mintha zavarba ejtette volna a kezére került témavilág, s tartalmi kör, s ráadásul feszélyezné a festő legalapvetőbb eszköze, a szín is.

A témát, s tartalmát, illetve a megvalósítás mesterségbeli eszközeit persze lehet együtt emlegetni, de nem lehet egyszerre elemezni. Lásuk hát először a tartalmakat! Bennük alapvető ellentmondás mutatkozik: Tóth Menyhért egyszerre élte át, s szeretete volna megmutatni kibocsátó és visszafogadó környezetét, a magyar falu szép és keserves voltát — az idillt és a vaskos valóságot azonban túl nagy távolság választotta el egymástól ahhoz, hogy azt bárki emberfia áthidalhatta volna. Szükségszerűen tört hát belé Tóth Menyhért képeinek szerkezetébe is. S még kikerülhetlenebbé tette ezt a törést a másik tényező, a színfelfogás eredendő bizonytalansága.

A mai kolorista Tóth Menyhért képeit szemlélve, ez a színbeli bizonytalanság nem egykönnyen megérthető dolog. De tény. Makacs, amelynek igazságáról bárki meggyőződhet, ha a tárlat első termében kifüggesztett *Fekvő akt* című képet összeveti a rajzok helyiségében látható *Egy akt metamorfózisa* című szénrajz-triptichonnal. Ez utóbbiakon ugyanis mindaz helyére kerül, ami a képen elmosott, bizonytalannak, nehézkesnek mutatkozik: tartalmas forma lesz a bizonytalan színfoltokból, kompozíció abból, ami a festményen kiegyensúlyozatlan vizuális körmondat volt.

Tóth Menyhért színek iránti érzéketlenségére következtetni azonban az elmondottakból sem szabad. Legalábbis nem egyoldalúan és minden mást kizáró dogmatizmussal. Ennek az elveszetségnek ugyanis aligha „vakság” volt az oka. Hiszen akkor miért éppen a színnel alakított forma váltotta meg végül, jó évtizedes kínlás után Tóth Menyhért piktúráját a kezdet válságitól? Mert ez történt, tanúja a képeknek az a sora, melyet a *Felszabadítók* katonaportréja indított útjára 1945-ben.

Ennek a felszabadult korszaknak már nagyon nehéz meghúzni a körvonalait, s nem kisebb feladat kijelölni csúcspontjait. A formai megoldottság ugyanis mintha Tóth Menyhért kezét is megoldotta volna — hihetetlen termelékenységgel születnek jó, s jobb képei. Bőségük szinte zavarba ejtő.

A világ, amelyet ez az új korszak átfog, s magába zárva fölnagyít, valójában a régi maradt, mivel Tóth Menyhért egytémájú festő, aki teendőjének változatlanul a falu megmutatását, a maga környezetének leírását tartja. S most igazán meg is teszi: kilábolva a minduntalan amúgy is megbicsakló idillek folyódarjai közül, meglelte a maga hangját. Őszinte, egyszerű képek-közelései legtöbbször alapélményeiig ásnak, a mezei nautait adgás — *Palántázók*, *Piaci jelenet*, *Betlehemesek*, *Játszó állatok* a legfontosabb megmutatnivalók ezeken a képeken. S persze mindenekelőtt az ember: az ismerősök és az ismeretlenek, s a Tóth Menyhért fantáziájában termettek. Arcmárai hől fiziognómiai tanulmányok, hol mesteri jellemképek — például kitűnő *Önarcképein* — s aligha téved nagyot, aki azt mondja, hogy ezek tették igazán festővé, majd az évek folyamán valóban nagy festővé Tóth Menyhértet. S az is aligha véletlen, hogy legutóbbi s legfontosabb festői periódusának fehér alakra fehérrel festett — a valóság és az elvontság határán mozgó — kompozícióinak elrugaszkodási pontja a legtöbb esetben az emberi arc, vagy az arcok feszes ritmusával sorba állított csoportja.

Ez a fél évtizede munkált izzó-fehér képvilág kétségkívül Tóth Menyhért festészetének csúcsa, bármerről közelítjük. Hiszen az mesterség dolgában is — a figyelmes szemlélődéssel kinyitott kompozíció fehéren fehérrel megfestett örvénylése hihetetlenül színes, csillámló világot feszít rendjébe — és az emberségében is. Mert nem lett mesterséges festő Tóth Menyhért öregségére sem. Művészete és embersége szorosan tapad a földhöz. Szorosabban, mint valaha. S pontosabban beszél róla, mint valaha. A portréját festi.

H. Gy.

Szombat, 1976. november 27.

függetlenségért folytatott harcához. Üdvözlük a szocialista társadalom alapjainak lerakását kezdő Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság megszületését, valamint a demokratikus Kambodzsa létrejöttét.

Az ülésen részt vevő államok támogatják a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságnak az ország mindenféle külső beavatkozástól mentes, békés, demokratikus egyesítésére irányuló törekvését, valamint azt a követelését, hogy Dél-Koreából vonják ki az összes külföldi csapatokat.

Az ülés résztvevői hangsúlyozzák országaik szilárd elhatározását, hogy a jövőben is fejlesztik sokoldalú, elvtársi együttműködésüket a szocialista orientációjú fiatal államokkal.

Az új társadalom építése formáinak megválasztásában mutatkozó valamennyi lehetőség mellett, a szocialista országok és a szocialista orientációjú államok természetes szövetségesei egymásnak a népek békéjéért és biztonságáért folytatott harcban.

Megelégedéssel állapítják meg Azs a, Afrika, Latin-Amerika fejlődő államainak növekvő szerepét a nemzetközi ügyekben. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek Colombóban tartott V. konferenciája ismét megmutatta pozitív szerepüket a nemzetközi életben. Az ülésen képviselt államoknak elítélték szándéka, hogy erősítik együttműködésüket ezekkel az országokkal az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus ellen, a nemzeti függetlenség megszilárdításáért, a békéért és társadalmi haladásért vívott harcban.

Igazságos rendezést a Közel-Keleten

Az ülésen részt vevő államok megerősítik, hogy támogatják az arab államok és népek harcát a közel-keleti konfliktus igazságos politikai rendezéséért. Egyetértenek abban, hogy az ilyen rendezés megköveteli valamennyi izraeli csapat kivonását az 1967-ben megszállt arab területekről, a palesztinai arab nép elidegeníthetetlen jogainak érvényre juttatását, beleértve az önálló állam létrehozásához való jogot, a konfliktusban érintett valamennyi — közte az izraeli — állam jogának biztosítását a független létezésre, a hadiállapot megszüntetését az érintett arab államok és izrael között. A genfi közel-keleti békekonzferencia napirendjére is ezeket a kérdéseket kell tűzni, s a konferencia munkáját a Palesztinai Felszabadítási Szervezet részvételével a legrövidebb időn belül fel kell újítani. A közel-keleti konfliktust meg lehet és meg kell oldani, erre feltétlenül szükség van a térség valamennyi népe, a világbéke érdekében.

Az ülés résztvevői határozottan sikrászállnak a libanoni helyzet haladéktalan normalizálása mellett, azért, hogy az ország valamennyi belső problémáját maguk a libanoniak oldják meg békés úton, külső beavatkozás nélkül, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet

által képviselt palesztin ellenállási mozgalom érdekei és törvényes jogai kellő figyelembevételével.

Államaik és népeik nevében kijelentik, hogy készek a jövőben is támogatást és segítséget nyújtani Zimbabwe, Namíbia és Dél-Afrika népeinek a fejlődő rendszerek, az apartheid és a neokolonialista összeesküvések ellen, az ENSZ-nek a gyarmati rendszer és a fajüldözés felszámolásáról szóló határozatai végrehajtásáért vívott áldozatos harcához.

A szocialista államok az emberiség összes haladó erőivel együtt támogatják a chilei népnek országa törvényes alkotmányos rendje visszaállításáért, a chilei nép kiváló fia, Luis Corvalán és a többi politikai foglyok kiszabadításáért vívott hősi harcát.

Az ülés résztvevői hangsúlyozzák a nemzetközi munkásmozgalom és valamennyi társadalmi erő fontos szerepét a békéért és a nemzetközi biztonságért vívott harcban. Megerősítik, hogy készek együttműködni valamennyi haladó és demokratikus mozgalommal minden békeszerető erővel a tartós európai és világbéke megszilárdításában.

Fokozni kell az erőfeszítéseket

A Bolgár Népköztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kijelenti:

fokozni kell az erőfeszítéseket a nemzetközi enyhülés elmélyítéséért, a hidegháború maradványainak végleges felszámolásáért, a béke megszilárdításáért és a nemzetközi együttműködés fejlesztéséért vívott harcban;

ahhoz, hogy e történelmi feladatok megoldásában újabb sikerek szülessenek, szükség van minden olyan állam, minden olyan politikai és társadalmi erő aktív fellelésére, amely tudatában van felelősségének a jelen és a jövő nemzedékek előtt.

Mindazok, akik valóban részt akarnak venni az ilyen akciók kidolgozásában és megvalósításában, megbízható és hű szövetségese találhatnak a szocialista országokban, azok népeiben.

A nyilatkozatot a Bolgár Népköztársaság nevében Todor Zivkov, a BKP első titkára, az államtanács elnöke, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nevében Gustáv Husák, a CSKP főtitkára, a CSSZK elnöke, a Lengyel Népköztársaság nevében Edward Giersek, a LEMP első titkára, a Magyar Népköztársaság nevében Kádár János, az MSZMP első titkára, a Német Demokratikus Köztársaság nevében Erich Honecker, a NSZEP főtitkára, az államtanács elnöke, a Román Szocialista Köztársaság nevében Nicolae Ceausescu, az RKP főtitkára, az RSZK elnöke, a Szovjet Szocialista Köztársaság Szövetsége nevében Leonyid Iljics Brezsnyev, az SZKP főtitkára írta alá, 1976 november 26-án.

Hazaindult a magyar küldöttség

Mint a TASZSZ beszámolt róla, Nicolae Ceausescu, a Román Kommunista Párt főtitkára, a Román Szocialista Köztársaság elnöke pénteken hivatalos ebédet adott azoknak a küldöttségeknek a tiszteletére, amelyek részt vettek a Varsói Szerződés Tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének ülésén.

Az ülés résztvevőivel együtt az ebéden megjelentek a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának tagjai és póttagjai, a Központi Bizottság titkárai, valamint más román párt- és állami vezetők.

Nicolae Ceausescu melegen üdvözölte a jelenlévőket az értekezlet eredményes befejezése alkalmából.

A testvérországok küldöttségei nevében Erich Honecker, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának főtitkára, az NDK Államtanácsának elnöke válaszolt.

Az ebéd szívélyes, baráti légkörben zajlott le.

Pénteken a késő délutáni órákban Kádár Jánosnak, az MSZMP első titkárának vezetésével elutazott Bukarestből a magyar küldöttség, amely részt vett a Varsói Szerződés

Tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének ülésén.

A delegációt a Baneasa-pályaudvaron Nicolae Ceausescu, Manea Manescu, az RKP PVB tagja, miniszterelnök, Ilie Verdet, az RKP PVE tagja, a KB titkára, Ion Dinca az RKP PVB tagja, az RKI bukaresti pártbizottságának első titkára, főpolgármester Stefan Andrei, az RKP PVE póttagja, a KB titkára, Iosi Banc, az RKP PVB póttagja, a KB titkára, George Macoveanu, az RKP KB tagja, külügyminiszter búcsúztatta. Jelen voltak dr. Biczó György, a Magyar Népköztársaság bukaresti nagykövete, valamint a nagykövetség vezető munkatársai.

Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára pénteken Bukarestből visszautazott Moszkvába. Ceausescu vendégeként barát látogatást tett Romániában, továbbá ő vezette azt a szovjet küldöttséget, amely részt vett a Politikai Tanácskozó Testület ülésén.

Leonyid Brezsnyev pénteken hazaérkezett Moszkvába.

A román fővárosból ugyancsak hazaindult a többi küldöttség.

Lelel Menyhért
estélyi

PEST MEGYEI HÍRLAP

1926 NOV 16

Kiállításokban

1021 FEHÉR SZIMFŐNIA

Tóth Menyhért felelő életműve

Tóth Menyhértnek, a Magyar Népköztársaság érdemes művésznének kiállítása a Múcsarnokban tekintélyes meg november 28-15, hétfő kivételével naponta 11-től 19 óráig.

A MÚCSARNOK kimagasló eseményel ünnepli jubileumát, azzal, hogy bemutatja *Tóth Menyhért* életművét. Társgyilagosan mondhatjuk, most ez a legnagyobb „párizsi” kiállítás Budapesten, egyserűen azért, mert Tóth Menyhért festményei a világshírneművel *éltónalában* haladnak.

Bernard Shaw mérte önmagát Shakespeare értékeivel, tele kételevéllel. Itt nincs zavar. Tóth Menyhért *Van Gogh*, *Nagy István* szintén alkotó, az ő holnapjuk. A szó festői, ember értelmeben egyaránt. Fehér Van Gogh Tóth Menyhért, Rokona, testvére, folytatása, megítélésében, növekedésében, érvénylésében, a jelenségek áthátó megragadásában az — Van Gogh XX. századi előágazása. Fehér Van Gogh Tóth Menyhért, aki boldog, aki festészetével nőveli, terebélyesíti boldog, tiszta emberek ké szűk és tág környezetének társait. Ez a vonás, ez az érték, ez az erő már a XXI. század. Ha valaki megkérdezné, mi történt Picasso óta, nem jönne nekünk zavarba, s névsorolásunk elején megfordított ábécé-sorrendben Tóth Menyhért kontinentális fontosságú művészetét említenék. Tulizás nélkül, a felismeret minőség pontosságával, önbizalommal telve.

Tudtuk régen is, hogy él köztünk egy nagy festő, akinek „föld, fű, ég, víz” a testvére, főnevelő társa, aki látkkal beszél és lomha tesztó állatoktól

tanulja a hiteles szerénységet, aki *egyszerre* lépett Nagy István, Egry, Van Gogh, Csontváry *felbhanggott* ösvényére, aki az óceánnal vitázik, felesel és társalog, aki a fehér-törvényeit írja képekké, aki emberben fedezte fel a tájat súrtelt jelekkel, felhagyított formákkal. A szavak elragadtatása most nem tulizás, mert a modell megtéftát minket. Még nagyobb, mint sejtettük. Még fontosabb, mert e fehér szűgesszűrités a világot fehéríti, nem reked meg önmaga esztétikumának steril magaslátán.

KÜLÖNÖS MÉRYSÉGEKET tár elénk Tóth Menyhért. Az ivó állat emberi intenzitással kortyolja a vizet, a harmontakaszóól harmonikás redőzelt lesz a muzsikáló teste, gombóc női feje, macdós kakusza a festményen sarjad tovább, nedvkeringő növekedése szinte folytatódik. Rajzaiban tergeteges változatokat produkál. Hol a mértani rend, hol a burjánzás: barbár ereje, hol a szerkezet tiszta szigora érvényesül — máskor könnyedség, takarékosság hatja át a vonalak magányos vagy tömbös ritmusát. Minidig a jelkillet állapotától függen. E változatokra azért képes Tóth Menyhért, mert ő *belső megújulás természetes képességét* birtokolja.

Most, amikor a művek inflációja világjelenség, s az indokolatlan felgyorsulás, a szemléletes fontosságának elvetése a félkészárúk áradását okozza az egész világban, Tóth Menyhért tényleges és készülő életműve arra is bizonyíték, hogy a megfelelő ritmus a hiánytalan koncentráció teljes műveket eredményez, és csak

édes édes festővé növeked-

ni, festőnek maradni. Ahogy ő az állatot, Afrikát képből, szoborban megragadta — az már a következő század, nemcsak jelenidő. S mindez a mi földünkön, a mi eszményvilágunkban sarjad — Tóth Menyhért és a nép győzelme. Elgondolni is izgalmas, hogy ahol Petőfi versei térben bejezódtek, ott, Kiskunfélegyháza alatt, Miske környékén, *Schöffer Miklóssal* azonos időben Tóth Menyhért *európai fontosságú festészetet* kezd-

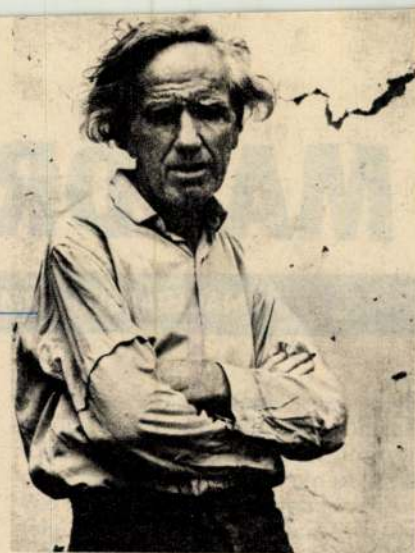
EGYSZERŰSÉGE irány az egyetemességhez, romlatlan képzelete most az óceánmal beszélget, mert kezét fogták egymással a Kanári-szigeteknél. E fehér szimfónia mégsem egyedül a tenger, hanem Miske és a nép metamorfózisa, mert Tóth Menyhért *Veres Péter-i* sorsa, jelkijete, magatartása önmaga határain túl népünk határaitalan lehetőségét is alapozta, terebélyesítette. Ebben rejlik művészetének önellenessége és időtlensége is. **Losonci Miklós**

Részlet az *Olyvasó ember* című kompozícióból.

TÓTH MENYHÉRT

1904-ben született Szeged-Mórahalmon. 1930-tól 1935-ig Vaszary János tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán, majd Miskére ment, ahol a szülei éltek. Első önálló kiállítását 1940-ben rendezte, legutóbb a Csepel Galériában nyílt kiállítására keltett visszhangot. Most a Műcsarnokban mutatják be életművét.

Ötven esztendeig élt falun. Paraszti munkát végzett, s közben festett. Néhány éve Pesterzsébeten lakik, egy rogyadozó házban. Ő maga is bottal jár; fél lábát még gyerekkorában elvesztette. Törékeny alkatú ember. Sokat bajlódott betegségekkel, küszködött a kemény paraszti étellel, megszenvedett minden ecsetvonásért, a kifejezésért, azért, hogy „adni tudjon”. Így mondja.

A szoba, ahol beszélgetünk, műterem, hálókahely, társalgó is egyben.

kal, markáns kanyarokkal. S oly őszinte. Megkísérlem nagy monológját ide tömöríteni.

— Az ember úgy kezdi, hogy önmagát keresi. Így voltam vele a főiskolán, amikor szinte megéreztem. De hogy mikor találtam önmagamra, azt már nehéz volna nap szerint megmondani. Siheder koromtól fogva mindig az ember érdekelt. Nagyön. És a táj. Elbűvölt a környező világ, a látható valóság. Csak persze, hosszú idő telt el addig, amíg

kell mennünk. Még nagyon messze vagyunk attól, ahová el kell jutnunk. De hát mit tehet a festő ezért? Csak annyit, hiszen tulajdonképpen médiuma a dolgoknak, hogy a maga érzékenységgel fölfogja és kifejezze a valóságot.

— Ősi mondás: nem jó fűszeres az, ki holtig méri a rizskását. Hogy állandóan ismétlünk, szajkózunk egy bizonyos dolgot, azonos eszközökkel, nem sokat ér. És nem is etikus. Az etikus ember kutató, keres, előre megy, mert szomjúzik az igazságra. Én azt hiszem, hogy a boldog emberek ilyenek. Nem mások nyelvén beszélnek; a sajátjukon. Saját nyelven kifejezni önmagukat, az nem erény — kötelesség. Szeretem az igazságot, de azt mondom, hogy ember, emberség, szeretet, az több a matematikai igazságnál. Mert ha, teszem azt, a matematikai igazság szerint élek, akkor milyen következtetésre jutok? Amennyit adok, annyit kapok?! Vagy megfordítva. Ez matematika, de a vállalás, a humánus vállalása, amitől — ember az ember. A matematikai igazság pedig nélkülünk is van, létezik, mert valóság...

— Úgy jutottam el idáig, hogy a főiskolán keményen fölvettem magamnak a kérdéseket. Mit csináljak, miért csinálom, van-e a dolognak érteime. A falumba élet-halál követelelni volt tudni: ki vagy, mi vagy, mit akarsz? Ez az évek során rendszerint aztán mindig munka közben derült ki; anélkül, hogy az ember ezekre a kérdésekre felelni tudna, jó munkát végezni nem lehet. Miért rakom fel a pirosat, a sárgát? Mert akkoriban még vastagabb színekkel dolgoztam. Hát miért? Az életet festettem, s az élet, azt gondoltam, ilyen: kék, zöld, piros, barna. De leginkább a fehér vonzott engem mindig is. Már a főiskolán is mindig a fehér volt az, ami legjobban kielégített.

— A piros a legmelegebb szín. És a tűzpirosban a piros még pirosabb lesz, de a legerősebb izzása a fehérnek van. A fehér mindent magába foglal. A fehér, az fény, világosság. A fényt az ősember pedig erőnek nevezte. A fény a szeretet szemléltető képe. De nemcsak az optikai fény...

— Mindig alapozott vászonra festek és fejlesztési technikával dolgozom. Vagyis újabb és újabb rétegeket viszek rá a vászonra. Tizianónak volt igaza, aki harmincszor is ráment a lazurokkal, mert őnála minden rávitt réteg egyben formaképző elem is volt. Én is ezt teszem. Némely helyen vékonyabb, máshol

vastagabb, rücskös felület keletkezik. A felület rücskösségének az én művészetemben igen fontos szerepe van. Mondjuk, afféle érzelmi erupciót fejez ki. Mint amikor a föld gyűrődéséből hegyek keletkeznek.

— Szeretem, amikor a rücskösség az egész felületet előnti, azok nem esetlegességek, hanem érzelmeim legerpresszívebb, de tudatos kifejezései.

— Ha engem megkérdez valaki, miért úgy festek, ahogy festek, arra persze nem tudok felelni. Voltak és biztos lesznek olyanok, akik az én festészetemet — noha én parasztember vagyok — valamiképpen dekadensnek, túlfinomultnak tartják. Hadd mondjak el erről egy történetet.

— 1967-ben, vagy 68-ban Drágszél párttitkára azt kérdezte, festenek-e nekik egy képet, a művelődési házba, ami akkor készült el. Eleinte arra gondoltam, hogy pingálóasszonyokkal festetjük ki, aztán mondták, talán túlságosan tarka lenne úgy.

— Gyere el, mondtam, majd megbeszéljük, hogy mekkora legyen.

— Mondta a párttitkár, neki mindegy, csak valami finom legyen. Mert kiderült, hogy az emberek ott nem az úgynevezett markánssabb képeket kívánták, hanem a „finomabbat”. Meg is állapodtunk. Mondta a párttitkár, ha pénzre lesz szükségem, csak szóljak. De én azt feleltem, ne adjatok semmit, én sem ígérek semmit, majd ha befejeztem, és tetszik, megbeszéljük a dolgot. El is készítettem a munkát, de visszahőköltek tőle, úgy vettem észre. Mondták, nincs pénzük rá, meg effélék... Mégsem bántam, hogy megcsináltam. Én jó munkát végeztem, és ez a fontos.

— Valaha feketével festettem feketére. Ifjúkori pesszimizmus. Ma, túl a hetvenen, sokkal jobban bízom az emberben. A fekete színt nem szeretem. Az felzabál mindent.

— Nyáron a Kanári szigeteken voltam, a feleséggel. Egy barátnője él ott, az hívott meg bennünket. Ez volt életem első külföldi útja. Keresztülváltunk Európán, de újat én ott nem láttam semmit. Ami csoda volt, az a tenger. Álltam a partján és arra gondoltam: akin a tenger nem segít, annak nagy baja van. Nekem az Alföld jutott eszembe. Az is így hullámozik, olyan örökmozgó. És én úgy vagyok ezzel, hogy ami mozog, hullámozik, attól nem kell félni. A hullámverés valami embernek való dolog.

CSAPÓ GYÖRGY

Paprikafűzők

APÁTI-TÓTH SÁNDOR felvétele

Tóth Menyhértnek nincs igénye többre. Körötte a képei, szépen rendbe rakva, falnak támasztva. Beszélgésünk közben, mondandóját illusztrálóan, felém fordít egyet-egy közülük.

Mire lassan bealkonyodik — s a szobában hamarabb is sűrűk, mint odakint —, körülöttem derengenek, hullámoznak, fénylenek, világolnak nagy, fehér, rózsaszín árnyalatú, rücskös vásznai. Olyasféle mozgalmasság vesz körül, mint amikor az ember távolról szemléli a tengert; látja a hullámverést, de nem hallja a zúgását.

Ha azt mondom, Tóth Menyhértből árad a szó, ez megközelítőleg sem pontos, mert érződik beszédében, amint szüntelen fogalmazza önmagát és a világot, hogy mindig a legtöbbet akarja adni magából. Még ha csak beszélget is. Beszélget? Talán nem is tud társalogni. Maximális hőfokon fejezi ki magát, erős szók-

ceruzához, ecsethez nyúltam. Hasonlatlaltal élve, úgy voltam, mint a dió; az is magában hordozza az egész fát, de hogy fa legyen belőle, ahhoz előbb fel kell törnie kemény burkát. — Én azt tartom a legfontosabbnak, hogy adhassak. Ez az igényem, rendeltetésem.

— Azt kérdezem magamtól: hát feltű vagy te? S azt felelem: mindekelőt ember vagyok, aki emberül akar élni a földön. A legnagyobb teljességgel. Tulajdonképpen akkor töltöm be szerepemet, ha ezt az igényt ki tudom elégíteni.

— Egyszer valaki azt mondta, hogy én nagyon szeretem a parasztot, erre azt feleltem: természetesen. De a feleletem lényege tulajdonképpen így szólt: mindig azt szeretem, aki nélkülözi a szeretetet. Elképzelhető, hogy a tudomány egyszer felfedezi majd a szeretet molekuláit is. S ez gazdagítani fog minket. Továbbvisz. Mert nekünk, embereknek, tovább

MANDRAGORA

MACHIAVELLI KOMÉDIÁJA KECSKEMÉTEN

Ha a kecskeméti Katona József Színház Mandragora előadásának nézőterére olyan néző lép be, akit azzal kényeztetett el a sorsa, hogy sokfelé járva, sokféle színházi előadást láthatott, s történetesen elég jó a memóriája is, e néző bizonyára kissé zavarba jön. Mert mit lát? A már-már kötelező nyitott függönyű színpadon valamiféle szemétdomb éktelenkedik, ócska holmikkal, papírhulladékkal, kidobált kacattal, alomszalmával (ez némiképp a trágyadomb képzetét is felkelti). E szemétdomb fölött pedig egy leginkább ágyra emlékeztető emelvény, dobogó, vagy pódium terpeszkedik, elfoglalva a színpad közepét. Az ágydeszkák (világot jelentő deszkák?) holmi paplanszerű szőnyegféle hever, de lehet ez a maga szürke kockáival utca is, egy szoba kőpadlata, egy templom padozatának kőkockái, vagy ágymatrac. És az ágy-szerű alkotmány két oldalán előrehúzható elemek tekinthetők egy tér körül álló házikóknak, lakószobabéli szekrényeknek, a nagy szobához csatlakozó kisebb szobáknak, vagy egyszerűen oldal kamráknak, esetleg búvóhelyeknek. Figyelmet fogva tartó, hatásos színpadkép Csizsár Imre és Szlávik István munkája. A néző mégis zavarba jön, mivel ezt a szemétdomb-ötletet nem is olyan rég Benno Besson berlini Volksbühne színházának hazánkbeli vendégszereplésekor, A zsecsuáni jólélek előadásán láthatta (nem először, színházba járó kora óta), az ágy-díszlet-színpad konstrukciót meg pár éve, egy szegedi Madách-leporolás, a Mária királyné színpadképében (szintén nem legelőször). Mi több: néhány hete Miskolcon, vagy a környékén járva, megtekinthette ugyancsak Csizsár Imre rendezésében az A mi Moliére-ünk című produkciót, amelynek színpada is hasonló, mindent jelentő dobogó volt, csak hogy az forgott is.

No de hát a kecskeméti színház nézőterére túlnyomó többségben nem ilyen jártas-költés nézők ülnek be, meg aztán bizonyos megoldások a színházművészetben közkinccsé váltak, vámtmentesen alkalmazhatók. S főként: minden formai-szenikai ötlet jó, ha maga az előadás igazolja, elfogadtatja a helyességét és a szükségességét.

A kecskeméti Mandragora-előadás problémái pontosan itt kezdődnek. Ebben az ötletes, gondolatébresztő, a néző fantáziáját megmozgató, jól kitalált színpadképben ugyanis lényegében véve a leghagyományosabb realista vígjátékjátszás zajlik. Igaz, hogy a szokatlan „talaj”, a sok „cucc” másfajta mozgásra kényszeríti a színészeket, igaz, hogy ettől a figurák mozgásrendszere groteszkebb, némiképp stilizált lesz, de a karakterek belső színészi megfogalmazása alapjaiban realista

marad. Ami nem is csoda: ilyen a komédia anyaga, így írta meg Machiavelli, még ha érezhető is, hogy szándéka érdekében sokszor nyúlt a túlzás, a sűrítés, a kielezés eszközeihez. De az egész mű, a maga vérbő reneszánsz világképével, s egyben e világ fonákságainak kiméletlen megmutatásával, mélyen a valóságból táplálkozik. Az impotens öreg férj, a butuska szépasszony feleség, a jóképű, célratörő fiatalember, a pénzsóvár pap, a ledér nőszemélyből tisztas kerítónővé öregeedett mama, a minden hájjal megkent elősdi életművész és a többi alak persze akár klasszikus — arisztophaneszi, plautusi — hagyománynak is felfogható, ami a klasszicizmus bűvöletében élő reneszánszban egyáltalán nem lenne meglepetés. De a Mandragorában erősebb Machiavelli Firenzéjének rajza, a firenzei élet néha mulattató, né-

ha elkészerítő visszasságai ményanyaga, egy éles szillúziók nélküli megfigyelés, mint a klasszikus előadás. Ezt az erős anyagot nehéz elstilizálni, vagy B... lé közelíteni (ahogy, talán nem előre megfontolt szándékkal, Csizsár Imre teszi). Az anyag maga áll ennek ellen. Még a játékörtek is (sokat és jót találhatunk az előadásban) ezt a kettősséget erősítik: egy stilizált jelzésrendszerű díszletben a legvaskosabb ötletek próbálnak hatást keletetni. Úgy is fogalmazhatnánk: ennek a színpadképnek nincs szüksége erre a darabra, és fordítva: ennek a darabnak nincs szüksége erre a színpadképre. Nem erősítik fel, nem egészítik ki egymás hatását. Nem feltétlenül hasznosak (bár önmagukban véve jók) a songok sem. A Mandragora cselekménye vagy mondanivalója nem szorul magyarázatra, kommentárra, kiegészítésre. Vagy ha igen, akkor ez csak egy egészen másfajta megfogalmazás, eszközeiben jobban összecsiszolt, hatáselemzésében alaposabb, megvalósításában következetesebb előadásban képzelhető el. S ilyeneket — noha másfajta darabokról volt szó — már láttunk Csizsár Imrétől Miskolcon.

ottani négy mur
A... hitri

szert a paiza kezueten ano rendezöt, aki mindig pontosan tudja, mit akar a színpadon, azt is tudja, milyen eszközökkel érheti ezt el, és elképzeléseit következetesen meg is valósítja. Ezeket az erényeket a kecskeméti Mandragora csak részben csillantja fel. Multságban, nevetésben, szípkákban bőven részesíti a nézőt, de hiányzik belőle az a szervesség, részleteknek és egésznek az az összhangja és kiegyensúlyozottsága, s ugyanakkor merészsége, fiatalos frissesége, amit például a Csapodár madárka vagy az Optimista tragédia előadásaiban tapasztalhattunk.

Kevésbé sikerült produkciók mindig adódnak a színházban. Ez a Mandragora is talán csak Csizsár eddigi munkáihoz képest gyengébb. De egy tehetséges fiatal művészről van szó, s ebben az esetben a szigorúbb vélemény és a már bizonyító erejű kiemelkedő munkákhoz (legjobb önmaga mércejéhez) mérés indokolt, sőt kötelező.

TAKÁCS ISTVÁN

Jelenet a zenés játékból

KARÁTH IMRE (MTI) felvétele

3

Tóth Menyhért

Faluvég

Gajdócsi István: A képzőművészet támogatási rendszere,
Bács-Kiskun megyében.
MŰVÉSZET, 1979. november - 20. lap.

Meg kell említenem, hogy az itt dolgozó mű-
művészi terv után beruházási megbízásra
amelynek anyagi fedezetével már nem rendelkezünk. A házigyári
építészeti terveknek művészeti tervekkel történő kiegészítése csak
az építkezési költségekbe illeszkedve valósulhat meg. Ez a hosszú tá-
vú igény, és csak minimálisan növelné az amúgy is szoros költségeket.

A Kecskeméti Kerámia Stúdiót a Finomkerámiaipari Művek
és a Népművelési Intézet anyagi-technikai és eszmei támogatásával
hoztuk létre. A gyakorlati hasznú kerámiák tervezéséhez kötődő,
kísérleti munkára épülő Stúdióban 1978-tól évente 16-20 művész
dolgozik. Pályázati kiírás alapján óvodai edény és kórházi szaniter
program megvalósítása áll munkájuk középpontjában. A jó munka-
feltételek mellett az alkotóműhely légköre is vonzza a művészeket.
A közös programon kívül az egyéni elgondolások kísérleti megvaló-
sítására is lehetőségük van az ott dolgozóknak, és az együttgondolko-

Tóth Menyhért

A Szinnyei Alkotóközösségnek több mint félszáz tagja volt, közöttük olyan neves festők mint Gadányi, Medveczky, Tóth Menyhért, Szentiványi Lajos.

A Közösség vezetője Szilárd Vilmos műkereskedelmi szakember volt.

Az Alkotóközösség önkéntes társulás volt, választott vezetőséggel. Aki be akart kerülni, annak bizonyos eredményeket kellett felmutatni.

Kerékgyártó István: Festészet, műkereskedelez, mecena tura.
MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

1887

Tóth Menyhért

A bölcs / A filozófus/

Menyhárt László: Ki támogat kit, hogyan és mi végre?
MŰVESSZET, 1979. november - 2. lap

Vigh Tamás

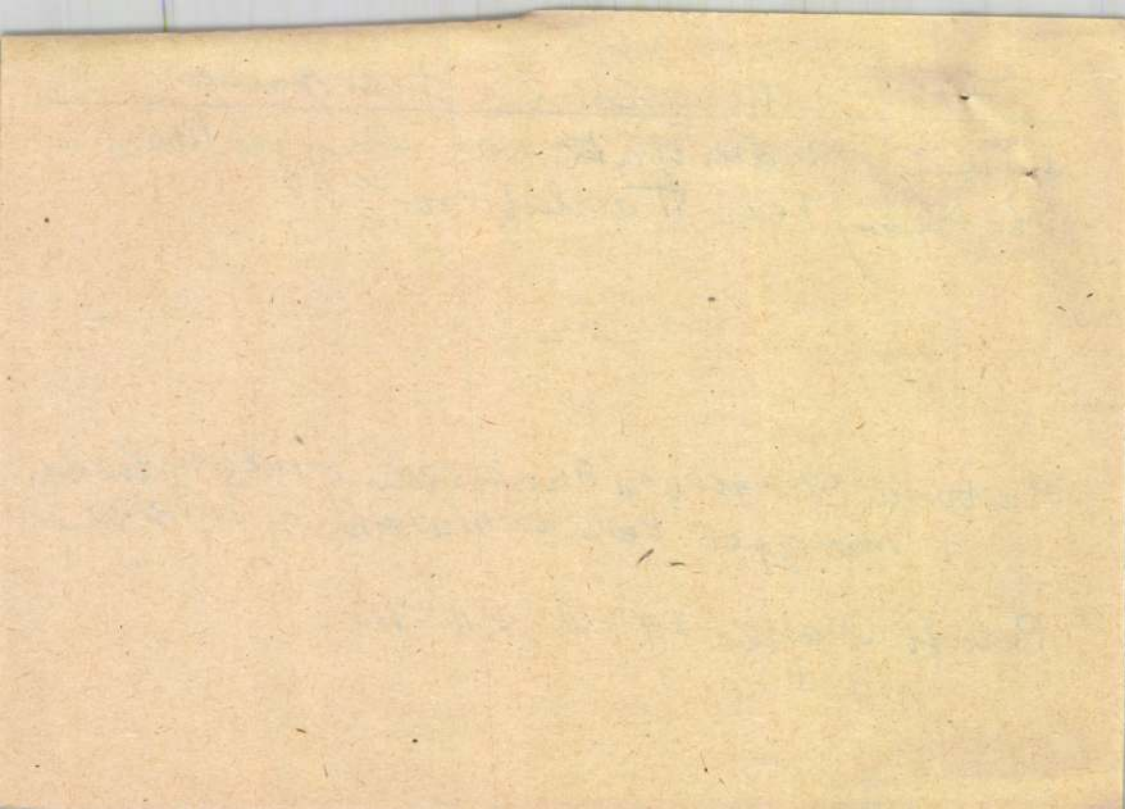
Aki felszabadult

Menyhárt László: Ki támogat kit, hogyan és mi végre?
MŰVESZET, 1979. november - - 2. lap

Tóth Menyhért festőművész
műveit kiállítják a Megyei (Bács-
Tótkomlósi) Téli Tárlaton

Hlatovani Daniel "Sgrafitái megújítás
a megyei téli tárlaton" cíttel

Petőfi Nővér 1978. XII. 10

Grafikai megújulás a megyei téli tárlaton

Keresem a mostani téli tárlat megközelítéséhez legal- kalmassabb fogódzókat, s az első látásra azokat a számszerűség sí- vár mezőin vélem megtalálni. Negyvenkilenc művész 127 alkotása látható a kiállításon össze- zúfolva, a három nem túl nagy teremben. Amde a tájékozódás — a helyszűke ide, tumultus oda —, nem ezen a szinten jelent még- sem problémát. Hanem... De ne vágjunk a dolgok elébe, játsz- szunk előbb kissé a számszerű- séggel, anélkül persze, hogy a számok bűvöletébe esnénk. A ki- állított művek száma néhányval több, mint az év napjainak egy- harmada, más szóval, örvendez- hetünk, hogy az elmúlt esztendő minden harmadik napján szüle- tett egy, a téli tárlaton kiállítha- tó műalkotás Bács-Kiskunban.

De csakugyan a dúskálásig gazdagok volnánk olyanfajta mű- alkotásokban, melyek egy-egy da- rab vázson, vagy akár papírfelü- leten hétköznapjainkat egyetemes érvényű látomássá fokozzák? Nos, a kérdést hagynám megválaszo- latlanul; úgy hiszem, nem ennek menetén helyezkedik el a dolgok fontossági sorrendje. Mert lenne bár mindegyik kiállított műalko- tás remekmű — holott nem az —, félnünk az örökbecsű alkotá- sok inváziójától nem kellene ak- kor sem, hiszen végtelen a csil- lagos égbolt is, melyen tudvale- vőleg egyik csillag nem halvá- nyítja el a másikat. Ime, itt az egyik irányú elvonatkoztatás a realitásoktól, s mindjárt szembe kell néznünk a másikkal, a Jó- zsef Attila által megfogalmazot- tal: „a mindenséggel mérd ma- gad...” Igen ám, csak hogy mű- vésze válogatja, hogy ennek a mérésnek, vagy ha úgy tetszik, mérkőzésnek az eredménye fen- séges-e, avagy lehangoló. Egy- szerűbben szólva: a mű megte- remtéséhez a szép és nemes szá- ndékon kívül még valami más is szükséges...

Ezért jól tesszük, ha a realitá- sok hasonló tisztetével közele- dünk ehhez a kiállításhoz is. S ha figyelmesen széttekintünk, külö- nösebb nyugtalanságra nincs is okunk. A megyei jelesek legjele- sebbjét, Tóth Menyhértet itt ta- láljuk három új, teljesen érett, kiforrott alkotásával, lázas, zak- latottan tónusos fehéreivel, s bár óvakodnék minden jóslástól, bi- zonyosra merem venni, hogy a Ló című képe az újabb kori ma-

gyar piktúra maradandó érvényű alkotása máris. Jőmagam a ga- laktikus vízióként örvénylő lóáb- rázolás világvizonylatban is példa nélkülinek tartom; a vég- sőkig letisztult gondolatot a szer- kezet kikezdetetlen fegyelme, bonthatatlan zártsága tartja egysúlyban; megsuhint bennün- ket a mesék fehér táltosának le- gendája; s amit közelről festék- rücsköknek látni, azok távolabb- ról nézvést felszikkraznak, mint Csaba királyfi seregének patkói a Tejutón.

És ha már a festményeknél tar- tunk, tekintetem szívesen és gyakran lehorgonyoz Diószegi Ba- lázs súlyos, egy tömbből metszett, kontúros, csak a lényegre kon- centráló táblaképei előtt, melyek- ről balladás századok beszédes csöndje sugárzik felém, s percig sem tartom vitásnak, hogy a fest- tőművész honnan jött, s kikkel érez együtt. Nyilván, hogy a min- denkori szegények világával. Nagy kár, hogy az effajta plebejus in- dulat a mai művészetben mind- inkább háttérbe szorul, homály- ban hagyván a falusi-tanyasi élet változásainak új jelenségeit, le- mondva azok nyomon követéséről.

Kedvvel időzünk még jó né- hány ügyesen, többé-ke- vésbé sikeresen megformált kép előtt, amelyek az esetleges lát- vány a törvényszerűnek legalább a lehetét őrzik. Mégis a szűkebb hazánkbeli festészet jelenlegi di- menzióira, összehátasának elemei- re való utalást ugyanis fonto- sabbnak tartom. Nagy-nagy mi- nőségi szélsőségek tapasztalha- tók, s ez amennyire természetes, annyira jó is, hiszen így érzékel- hető a lapály és a kiemelkedő csúcsok egymáshoz való viszonya, aránya. Am e kiállítás festmény- anyaga is jórészt adós marad a mai ember arculatának, még in- kább világszemléletének megfo- galmazásával. Tehát nem a tükr- özést kérem számon, hanem az érzékelés új, eddig meghódítha- tatlan magaslati felé vezető ös- vénnyeket. Bármily "kicsiny" lép- tékben is, de a csodák megnyilat- kozását, és a titkok feltárulását várnám. Olyan alkotásokat, me- lyek előtt önkéntelenül leöcve- kelek, hogy aztán rálépjek a bir- tokbavétel meredek kaptatóira, hogy megfejtem a nekem szóló üzenetet. Egyszerűbben szólva: több bonyolultságot, tehát több maiságot szeretnék látni. S hogy

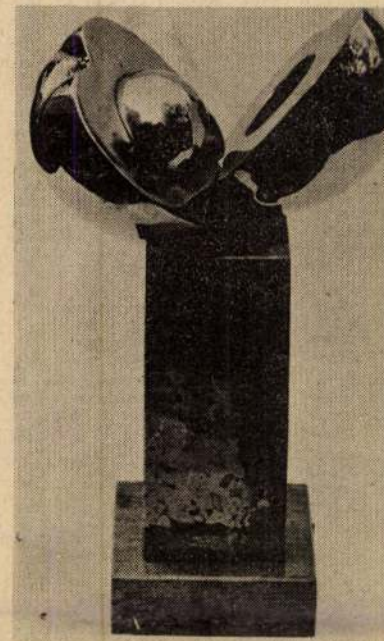
még pontosabb legyek: elsősor- ban nem azzal van gondom, amit itt találok, hanem azzal, amit hiányolok; egy kívánatos, de a művészi kvalitások ismeretében el is várható, föl is tétélezhető ábrázolásbéli gazdagság és mély- ség a mostaninál frissültebb, me- résebb szemléletet igényel.

Valami olyasmit, mely a má- sik szélső terem falait, az ott lát- ható grafikai munkák sorát már kezdő uralni. Míg amott, a fest- mények körében nem érzem bizo- tosan, hogy századunknak mely évtizedében járok, itt a fehér-fe- ketével rajzolt vonalak világa egyértelműen a 70-es éveket lát- tatja. E művek alkotói — gyaní- tom, azt hiszem, helyesen — mintha belekerültek volna a vi- lágviszonylatban tapasztalható grafikai megújulás sodrába. Ez óhatatlanul együtt jár bizonyos manírok, ötletmódozatok átvéte- lével, adaptálásával, másrészt azonban — s ez a legfontosabb — termékenyítően hat az ábrá- zoló fantázia felszabadítására, azáltal, hogy az érzékenység új csatornáit nyitja meg. Ezt a meg- újítást érezni Borbély Ferenc expresszív hatású, tombolóan di- namikus rajzaiban, de — többek között Goór Imre is teljes siker- rel használja fel az emberiség ősi kultikus jegyeit, szimbóluma- it, a korszerű mondanivaló meg- fogalmazására. Meglepetésként hat Pócs Péter jelentkezése, aki plakáttervein az alkalmazott grafika leleményeit kamatoztatja változatosan, jelentésgazdagon.

A képzőművészet többi műfa- jában is érdekes kísérletek, mi- több, figyelmet keltő produktu- mok láthatók a kiállításon. Boros Ilona varrott faliképei egyaránt tanúskodnak lírai ihletettségről és az anyag adottságainak jó isme- retéről. Pály Gusztáv krómozott fémplasztikái a tükröző felületek lehetőségei felé nyitnak új utat. Probstner János a kerámia máz- és anyaghatásában villant fel ad- dig nem tapasztalt formációkat, kiállított tárgyai mintha a szüve- nriz szériatermékek egyedül per- szifilázsaival lennének. Sajnálhatjuk viszont, hogy a zománc jelentő- ségét alul szerepel — e műfajt egyedül Túri Endre képviseli —, holott a nemzetközi zománcmű- vészeti alkotótábor eleve csábít- hatná az intenzívebb, a dúsbabb részvételre; ráadásul módot nyúj- tatna arra is, hogy a nem itt élő, de a megyéhez szoros szálakkal

● Bodri Ferenc: József Attila.

● Pály Gusztáv: Az alma.

kötődő alkotók az évenkénti kol- lektív bemutatkozó tárlaton je- len lehessenek műveikkel.

Még egy pozitív, a korábbi- akhoz képest újnak is ne- vezhető színelőzőjének a kiál- lításnak: a fiatal tehetségek je- lentkezése és szerepeltetése. Egyik lehetséges záloga ez is a folyto- nos megújulásnak, tematikai gya- rapodásnak. Számukra — élje- nek! akár Kecskeméten, Kalocsán vagy Baján — csakugyan rangos alkalom a téli tárlaton való be- mutatkozás. Miként szereplésük arra is bizonyosság, hogy (akár a bajai Rudnay-kör, akár a hajósi nyári alkotótábor), a fiatal tehet- ségek részt vállalnak a megye közművelődésében is. S ez így van rendjén.

Hatvani Dániel

ek

Zaporozsec
ök, Kecsk
ros, Pákoz
VII. emelet
7436
megkímélt
Kiskörös,
7433

000 km-rel,
Kiskunfél-
36. 3151

épkocsi el-
Szarkás 47.
6895

partburg de
g érvényes
al, Vajda,
7503

részenként,
dó, Erdek-
t, Fazekas
7429

letten és
ök, Torma-
alái u. 8.
7527

vétel

NY asztal-
ott bútor
an 3000.-
Kecskemét,
a. 7402

eladó,
u. 11. Du-
6877

as faipari
Erdeklőd-
Jókai utca
rtők 16-
5187

as kazán
eladó. Er-
8 óráig,
vesboltban,
fi Sándor
k mellett.)
5152

evő háló-
sen eladó,
ajasmizse,
5133

csemege-
ök nagy
grendelhe-
ngerbauer
d, Felsza-
4631

tion 60-as
ét, Wesse-
7435

ó; cserép,
horogfák,
lak, mo-
ja, Kinizsi
5154

ztói mun-
nagytestű,
lamb-állo-
reléssel el-
háza, Zri-
3220

ltúra kb.
s, kifogás-
eladó. Bu-
1522

ackkal el-
Zója u. 2.
7411

s kukori-
mém, Tal-
Perenc.
7509

TI Alta-
nagymé-
vásárolna
re. Tele-
1548

keresek al-
mém, Zsinór
7505

házaspár
bérlelné
Leveleket:
a kiadó-
6715

házaspár
bérlelné
Leveleket:
a kiadó-
6715

házaspár
bérlelné
Leveleket:
a kiadó-
6715

házaspár
bérlelné
Leveleket:
a kiadó-
6715

házaspár
bérlelné
Leveleket:
a kiadó-
6715

KOZMETIKAI ránceltalanító,
hatóanyagok kezelés elektro-
mos árammal. Pattanásos bő-
rök kezelése, svájci gyogv-
szerrel. Arcfehérítés, szor-
telenítés. Réczli Jánosné koz-
metikus, Kiskunfélegyháza,
Molnár Béla utca 2. 3236

FELHÍVÁS! 1978. december
20-án de. 9 órakor a Városi
Tanács V. B. Tervosztály
Kecskemét, Kossuth tér 1. I.
emelet 27. számú hivatali he-
lyiségében versenytárgyala-
son értékesítjük az alábbi
épületeket és létesítménye-
ket bontás céljából: — Kö-
rosihegy 103. sz. ingatlanon
levő lakóépület (volt Fara-
gó-féle épület) — Felsőszék-
tő 56. sz. ingatlanon levő la-
kóépület (volt Garaczi-féle
épület) — Felsőszék 78. sz.
ingatlanon levő lakóépület
telekhatárig történő elbon-
tása (volt Dobránszkiné-féle
épület) — Felsőszék 0358 11
hrsz., valamint 0358 115
hrsz.-ú ingatlan (volt Deák-
féle ingatlan) kerítésének el-
bontása. Bontási ajánlatot a
fenti címre 1978. december
15-ig lehet megtenni. 1534

MÜEGYETEMET végzett ve-
gvesz-üzemgép- és kétkezes
gyakorlattal, angol, orosz,
német nyelvismerettel állást
vállalna Kecskeméten ill.
környékén vagy Kiskörösön.
Ajánlatokat „Haza költö-
zőm” jellegre a kiadóba ké-
rek. 6888

FIATAL házaspár 7 éves
gyermekkel, lakásért idős
nényel eltartási szerződést
kötne, vagy életjáradékot fi-
zetne. Ajánlatokat „Szeret-
tet” jellegre a kiadóba ké-
rünk. 7431

NAGYVÁLLALAT irodák
céljára legalább 3-4 helyi-
ségből álló, üres épületet bé-
relne Kecskemét területén,
minimum egyéves időtar-
tamra. Ajánlatokat „Kör-
úton belül” jellegre a kiadó-
ba kérjük.

BÚTORAINK tárolására al-
kalmos raktárhelyiséget ke-
resünk 1979. február 1-vel.
Szék- és Kárpitosipari Vá-
llalat Kecskeméti Gyára
Kecskemét, Törökfái 159.
sz. érdeklődni: a 13-758-as
telefonon. 5140

Házasság

37 EVES 165 cm magas,
barna, öszülő, nőtlen fizi-
kai dolgozó megismerkedne
házasság céljából nem do-
hányzó, szerény, őszinte
lánnyal, elvált, vagy öz-
vegy asszonnyal. Egy gyer-
mek nem akadály. Rendel-
tettek az anyagi körülmé-
nyeim. Leveleket „Szeretet
megértés 74 550” jellegre a
kecskeméti Magyar Hirdet-
tőbe. 5177

43 EVES, 170 cm magas, sa-
ját kertés házzal rendelke-
ző fizikai dolgozó férfi
megismerkedne lánnyal, el-
vált, vagy özvegyasszony-
nyal házasság céljából. Le-
veleket „Fekete tulipán
74 543” jellegre a kecskemé-
ti Magyar Hirdetőbe kérék.
5170

„NEGY Évszak” Házastárs-
kereső Szolgálat Budapest,
XI. ker. Fadrusz u. 9/b. Le-
vételi cím: 1502. Budapest, Pf.
35. Telefon: 667-577. Pélfo-
gadás: 8-16.30-ig, szombaton
8-13-ig. Nem kell személye-
sen megjelennie azért, hogy
igénybe vegye szolgáltatá-
sunkat. Kérésre elküldjük
nyomatványainkat. Levé-
leinken cégjelzés nincs. 1523

KÖZLEMÉNYEK

A DBKM. Víz- és Földművelésügyi Vállalat értesíti Tisz-

Fabulon babakrém

A Fabulon babakrém ideális
és nélkülözhetetlen a rendszeres
csecsemőápoláshoz.

Megakadályozza a nedvesség
okozta ártalmakat a pelenka
alatti bőrterületen.

Nyugtató, fertőtlenítő hatású.

Védi a baba bőrét a sérülésekkel,
a fertőzésekkel szemben. Meg-
akadályozza a kivörösödést,
a kisebbedést.

Rendszeres használata simán,
rózsaszínűen tartja a baba bőrét.

FABULON - A BABA BŐRÉNEK IS ŐRE

Fabulon babakrém

Ajándékozni
örömmel!

Gyermekeknek
ajándékot

a PAJTÁS

ruházati kisáruházból.
(KECSKEMÉT, ARANY J. U. 8.)

2 éves tehergépkocsi-vezetői
gyakorlattal rendelkező
gépjárművezetők
részére.

Jelentkezni lehet:
a vállalat oktatási
csoportjánál.

Kecskemét,
Csáktornyai u. 4-6.
Baja, Nagy István út.
4986

Munkaalkalom

FELVESZÜNK
őr-portás, fény-
másoló, elektro-
műszerész, le-
mezlakatos, le-
gyengető, gép
beállító, betaní-
tott műszerész,
anyagmozgató
segéd munkás,
belsőellenőr és

pénztáros munkakörbe dolgozókat.
MMG-AM, 9. sz. Gyára, Kecskemét,
Korhánközi út 5. sz. 5100

A PANNÓNIA Sörgyár bajai kiren-
deltsége felvételre keres műszaki ki-
rendeltségvezető-helyettes. Jelentkez-
ni lehet a bajai kirendeltségvezető-
nél. 1539

AZONNALI belépéssel alkalmazunk
gyakorlattal rendelkező gépkocsiveze-
tőket, rakodókat, parképítő és park-
munkásokat. Jelentkezni lehet: Kom-
munális Költségvetési Üzem, Kecsk-
emét, Thököly út 34. sz. 5216

VÁROSI Tanács Kommunális Költség-
vetési Üzeme azonnali belépéssel fel-
vesz mérlegképes képesítéssel rendel-
kező személyt vezető könyvelő munka-
kör betöltésére, valamint előkalkulá-
ciós munkára árképzési képesítéssel
rendelkező személyt. Jelentkezés:
Kommunális Költségvetési Üzem, Kec-
kemét, Thököly út 34. sz. 5220

ALKALMAZUNK
nyugdíjasokat őr,
portás munkakörök-
be; felveszünk gép-
munkásokat, vála-
mint műszaki főisko-
lai vagy gépésztch-
nikusi végzettségű
termelésprogramo-
zót. Jelentkezés

Fém munkás Vállalat Kecskeméti Gyár
Munkaügyi Osztályán, Izsáki út 2-6.
5221

A KECSKEMÉTI Baromfifeldolgozó
Vállalat felvételre keres szakképzet-
len férfi és női munkaerőt, betanított
munkára. Jelentkezés a vállalat mun-
kaügyi osztályán (Kecskemét, Ceglé-
di út 7-11.). 4992

A MECSEKI Szénbányák felvesz: 18-
35 éves férfiakat föld alatti csillés, se-
gédvájár, vájár, lakatos munkakörbe.
Elhelyezést átmenetileg a komlói
munkásszállónkon biztosítunk. Jelent-
kezés a Mecseki Szénbányák munka-
ügyi osztályán 7623 Pécs, Komját
Aladár u. 5. 3

PORTÁSOKAT, ipa-
ri öröket, villany-
víz-, fűtészerező,
lakatos, hegesztő,
vasbetonszerelő, ács-
állványozó, aszta-
los, festő, bádogos, üveges szakmun-
kákat, könnyűgépközlekedőket, híd-
rusokat, gumijavítókat és segédmun-
kákat felveszünk. Jelentkezés: Bács
megyei Állami Építőipari Vállalat
Kecskemét, Házgyár munkaügyi cso-
port. 5106

FELVÉTELRE keresünk hegesztő, mo-
torszerelő, autószerelő, mezőgazdasági
gépszerelő, géplakatos, vasszerkezeti
lakatos és vízvezeték-szerelő szak-
munkásokat. Jelentkezni lehet a Nép-

Toké Menyhet, Jeko

*mikor lepottyantotta azt oda
a mozdulatlan Sarkcsillag alól
egy legelésző tarka rénökör.*

PÉTER BÁTYA

— Vogul népi ének dallamára —

*Péter bátya büszke ám, büszke ám.
Bámulja is sok asszony, sok leány.
Ahogy belép a házba, nőekkel teli szobába,
Péter bátyát csudálja, mindegyik őt csudálja.
Fajd módjára, mereven,
olyan ünnepélyesen
bámulják a rokonok,
ágyi-orrú sok ágyok
sógor-orrú sógorok.
Péterváron jártában
sokat forgott a táncban,
orosz módra kippen-koppan
vasas talpú csizmája,
Péter bátya így járja.
Drága pálinkát is hozott,
poharazzák a sógorok,
falu fele sógora,
sógorok közt szétosztja,
mindet szétosztogatja.
Falu fele az ágya,
mindegyikét vég-selymekkel kínálja,
ágyai közt szétosztja,
mindet szétosztogatja.*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HIRDETO

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

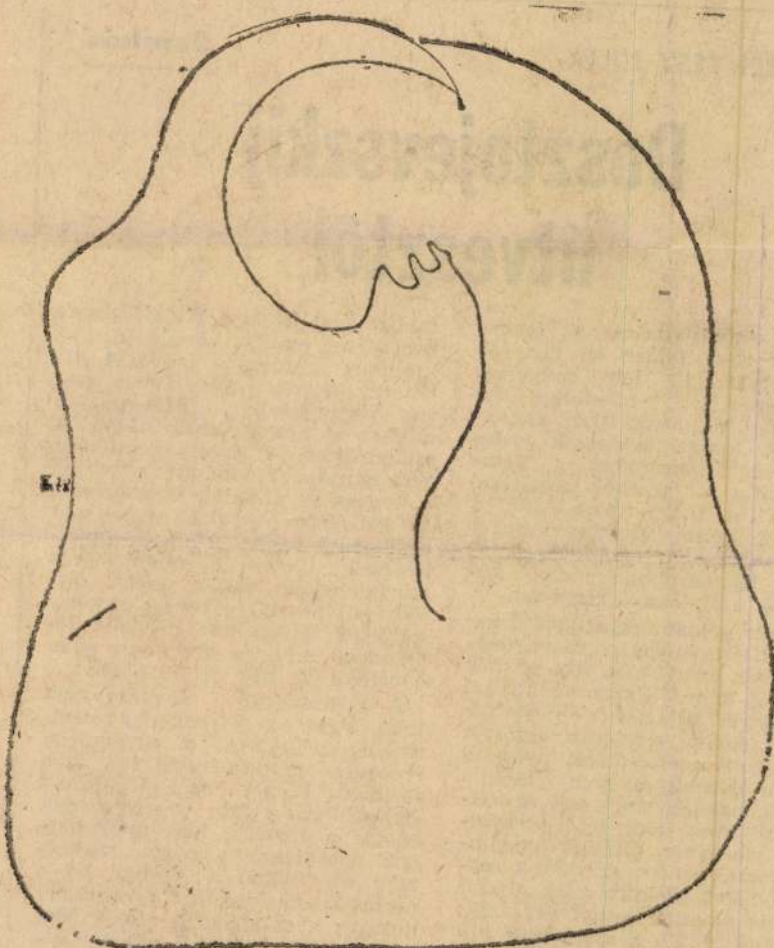
1979 MAR 31

ÉLET ÉS IRODALOM

Tóth Menyhért

festményen

1021

Tóth Menyhért: Ketten

je.
A
Inház
Könyvtár

MEKRÉNYESY JÚLIA:

Színház

Dosztojevszkij útvesztői

Szerb Antal szerint a legnagyobbak nem félnék a giccstől. Ám az őran zsúfolják tele műveiket történetekkel, hihetetlen bődalmakkal, szívfacsaró szépel-ekkel. Igazat adhatunk jeles dalomtörténészünknek: „Dosztojevszkijnek nincsenek esztétikai ízlései”. A frivol Szerb Antal a humor és józan következtetéseket nem vonja le: nevezetesen azt, hogy a legnagyobbak aligha követhetők a csalóka ösvényeken.

Amikor például rajongunk Dosztojevszkijért, műveit olvasva testrünknek érezzük őt. Ám ez még nem elég ahhoz, hogy hallatlanul bonyolult világában magabiztosan közlekedési rendőrök legyünk. Ugyanis mesterünket nyomról lemozdítva követve mi sem félünk a giccstől, nekünk sincsenek esztétikai gátlásaink, könnyen a szenvedélyek virányain találjuk magunkat. Ezért, persze, szintén a legnagyobbakat szoktuk kárhoztatni: mert ők alkottak annyi útvesztőt, hogy csábítottak a zsenialitás bukkifürkészhetetlen virágoskert-

talizmákat írt le a kézzelfogható, a ragacos realitás közegében. Polifonikus szerkezetű műveket alkotott, melyek a papírforma szerint megváltóként hathatnának modern s bonyolultnak kikiáltott világunkban. A rendező mindezt nem igazolja. Előadásaiban csupán a kedves és álmotag Dosztojevszkij kel életre. A szöveg szinte másodlagossá válik: rendezői ügyeskedések, illetve ügyetlenkedések martalékkaként foszlik szét. Átlényegül töltelékszöveggé; egy-egy tetszetős végszó lesz belőle a tolakodóan mutatós díszletnek, s az öncélúan gracióz jelmezekhez.

A félkegyelmű előadása nem több, mint az olvadékony érzelmesség példázata: a sirnivalóan szépséges perditá esete két fura fickóval. Ebben az előadásban érthetetlen, miért veszekszenek ennyit a figurák, hisz mindenkinek meg lenne a párja, mindenki csak megtalálná a foltját, ha a rendező nem kuszálná össze unostalan a szálakat. A lélek örvénylő mélységeit az előadás elfedte előlünk. Adott helyette angyalruhás kislányokat, virágosöt, tündökletes csillárt — mely mo-zogni is képes — megnyerően ki-

kecskeméti Katona József Száraz György dramatiszma mutatta be Dosztojevszkij

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR
HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 NOV 4

MAGYAR NEMZET

Tóth Menyhért
festőművésze

1021 NAPLÓ

November 4

Tóth Menyhért festőművész
gyűjteményes kiállítását no-
vember 6-án délben 12 órakor
Somogyi József szobrászmű-
vész, a Képzőművészeti Főis-
kola rektora nyitja meg a
Múcsarnokban.

#

Forradalom 59. évfordulójav a
főváros.

Az ünnep tiszteletére az

Tóth Meryliet

"Modell"

B. Szepes Magdolna: Tóth
Művészet, 1976. március

sz
je
ké
le

si
si
a
o

a
e

e

e

e

Handwritten text, possibly a signature or name, in a cursive script.

Handwritten text, possibly a date or a short note, in a cursive script.

Toth Marghiet

Yfjrhon' owa
"Archip"

B. Supha Magdalena: Toth M.
Mureset, 1976. Miercius -

é.
hü
M
né
m
el
Ki
re
ge
ce
sz
m
ca
n
sz
é
e
el
o
r

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Tóth Merylcut

"Sphinx"

"

B. Sephia Magdolna: Tóth M.
Művészet, 1976. március - 1

Me
õ
Bla
iga
an
élr
se
zö
de

ka
vá
né
an
ke
ki
ke
sá
ne
Ú
hu
er
tö

1975 DEC 14

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

M. Tóth

A P

Vasárnap, 1975. december 14.

1024

Vasárnap, 1975. december 14.

Jegyzet

Az embereket csak a pénz érdekli?

Az egyik vidéki üzem vezetője aggodalmaskodott a mi- nap a termelési tanácskozás után: „Az embereket nem ér- dekli, hogy mi történik az üzemben. A fontos számukra csak az, hogy a lehető legmagasabb jövedelem biztosítva legyen”.

Beszéltem ugyanazon üzem párttitkárával, aki viszont azért füstölgött, hogy az üzemi fórumon megint nem volt kellő aktivitás, de hozzáfűzte: „Nem is csodálkozom. Az emberek jó része nem értette, miről van szó. Nem nekik, nem az ő nyelvükön fogalmazódtak meg a mindennapi teendők és a feladatok”.

Ha a dolgok mélyére nézünk, legtöbb esetben nem arról van szó, hogy az embereket nem érdekli a munkahelyük gondja, baja, hanem arról, hogy nem értik ezeket a gon- dokat, bajokat. Nem érzik munkahelyük bonyolult mecha- nizmusának összefüggéseit, nem értik, nem látják perspek- tíváját. A passzivitás legtöbb esetben ezt jelzi, és ritkábban az érdektelenséget.

A cél tehát: áttekinthető információkat adni a dolgo- zóknak feladataikról, munkahelyük egészéről. A dolgo- zóknak az a dolguk, hogy a döntés az intézkedés lényegét értsek, fontolóra vegyék várható hatását, s ezeket egyez- tessék az egyéni és kollektív érdekekkel.

Sokan füstölögtek amiatt, hogy az emberek nem érzik magukénak a gyárat, üzemet. Amíg nem mozognak otiho- nosan a munkahely napi gondjaiban, holnapi terveiben, addig nem is alakulhat ki a tulajdonosi tudat. Ha szavuk, ha döptési joguk van, érthetően, csak akkor azonosítják magukat munkahelyük gondjaival, eredményeivel.

— ze —

Népfront-hétfő

Hétfőn több népfront- rendezvényre várják Székesfehérváron a Ha- zafias Népfront aktivis- táit. A legkiemelkedőbb esemény a népfront-es- tek idei záró-rendezvé- nye lesz este hat óraker az építők művelődési házában. Itt a XI. párt- kongresszus anyagát fel- dolgozva ezúttal nemzet- közli kérdésekkel foglal- koznak.

A fehérvári Népfront Klubban este fél hatkor tartja a háziasszonyok klubja idei utolsó talál- kozóját. Az öreghegyi művelődési házban a VI. körzet népfrontelnöksége este hat órára hívja ösz- sze a kerületben műkö- dő lakóbizottságok újon- nan megválasztott tag- jait. Itt adják át a la- kóbizottsági vezetők megbízólevelét, és a tár- sadalmi munka ered- mények elismeréseként kitüntetésekét nyújtanak át a kerület több aktí- vistájának.

Új terv — új szabályozók (2.)

Nyereségadózás és alapképzés

Az 1976. január elsején összefüggő szabályozást új- szemben a részesedési alap-

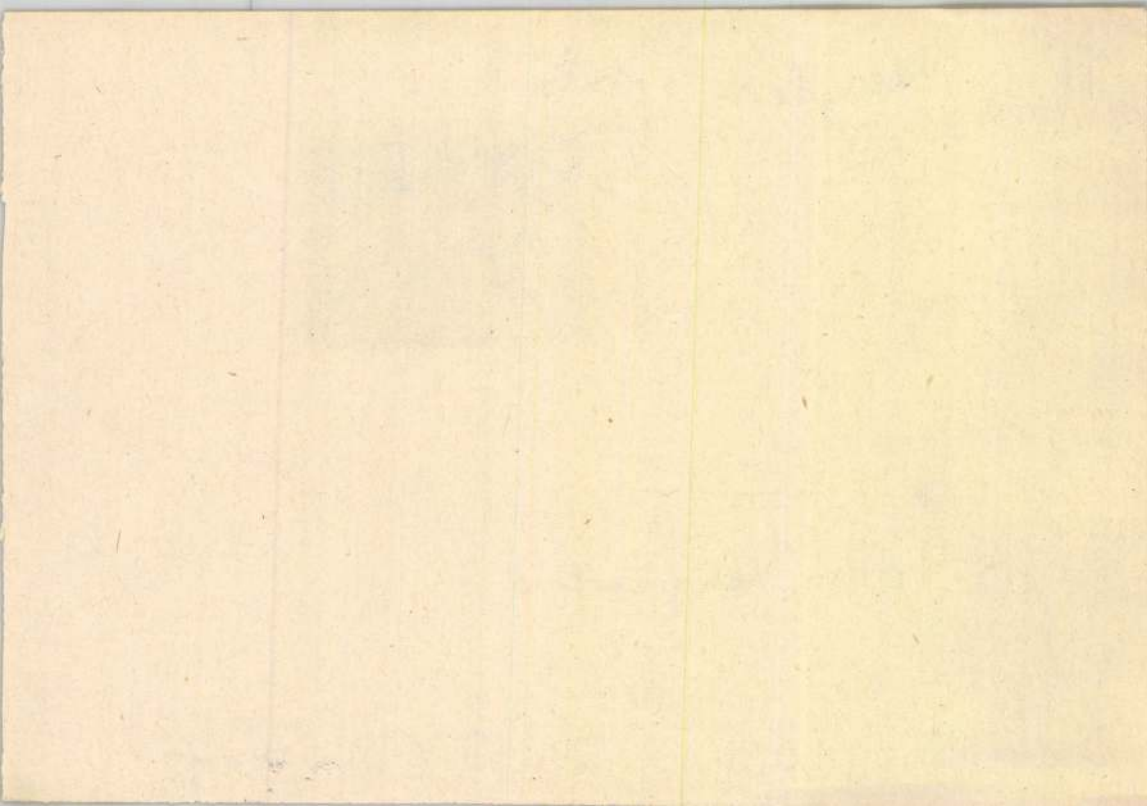
Tóth Menyhért, festő

□ TÓTH MENYHÉRT
festőművész gyűjteményes
tárlatát Somogyi József
Kossuth-díjas szobrászmű-
vész nyitja meg november
6-án, szombaton délben a
Műcsarnokban. Közremű-
ködik: Horváth Gyula szín-
művész.

- □ Tóth Menyhért ...

2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. nov. 4.

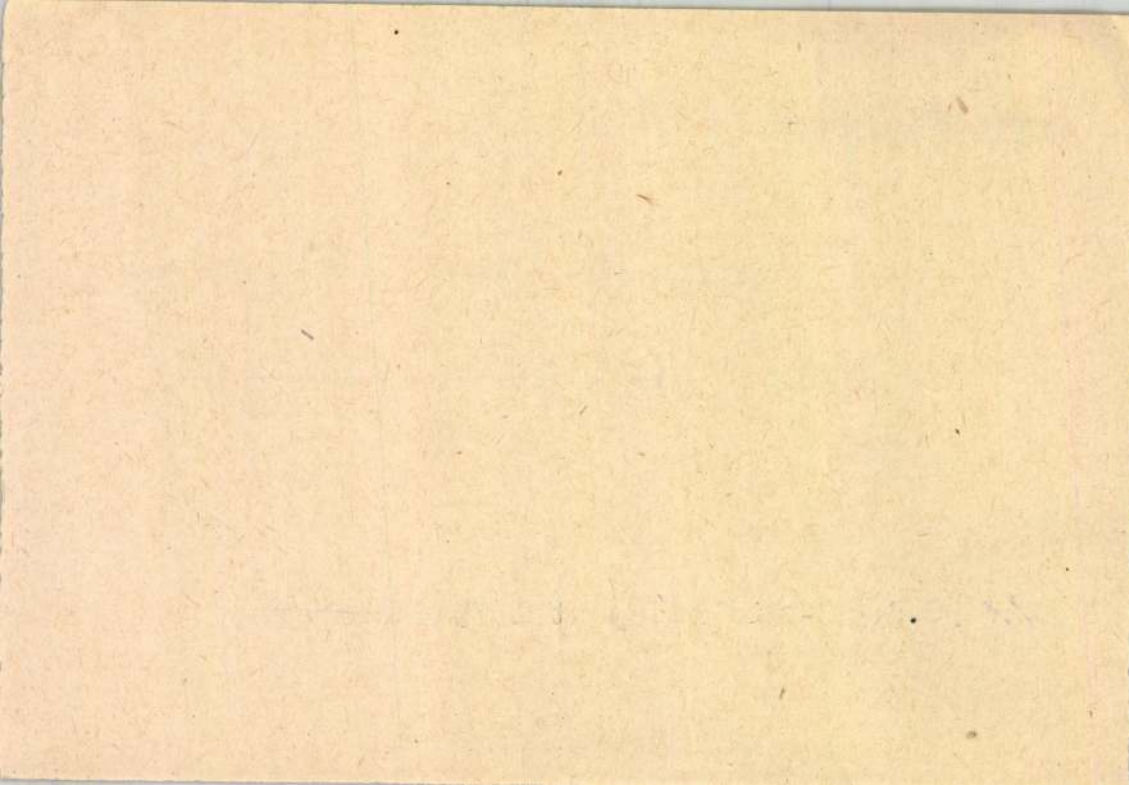

Tóth Meryhert (1904-)

„Gyermek-Savay” Olaj, vízben

39x48 Kékváltás: 3000 ft

BÁV 38. Képekaukió Budapest 1975 december

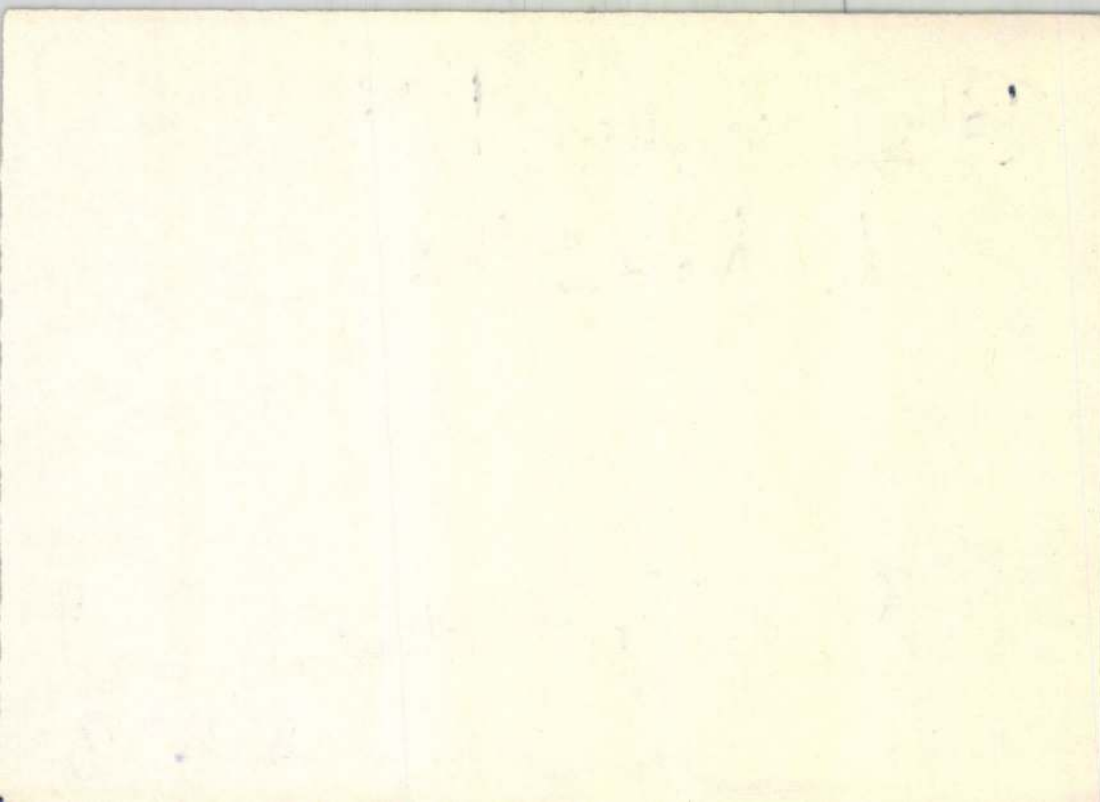

Tóth Mennyei, István

h.: Kádár György

—: Kiműlt és érdekes ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 3.

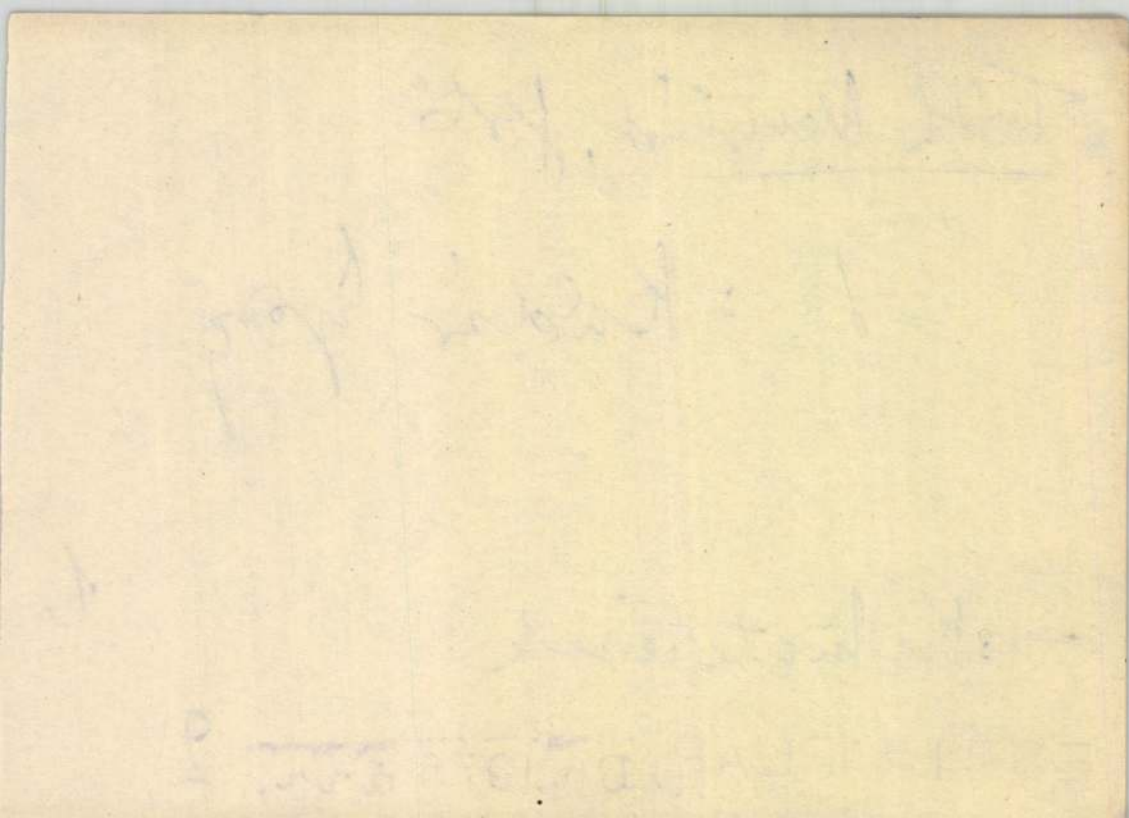
Tóth Menyhért, festő

d. : Kádár György

← : Kihúnta térek

1.

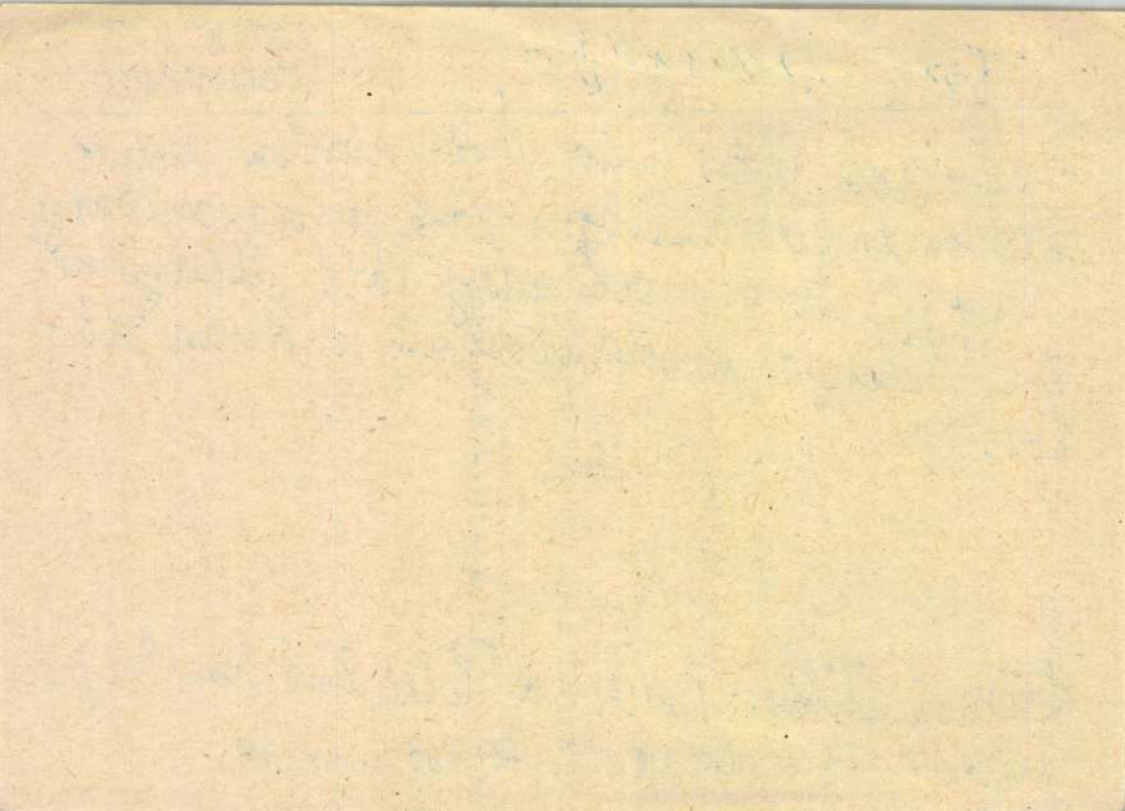
ESTI HIRLAP, Bp. 1976. évv. 2,

Tóth Menyhért, festőművész

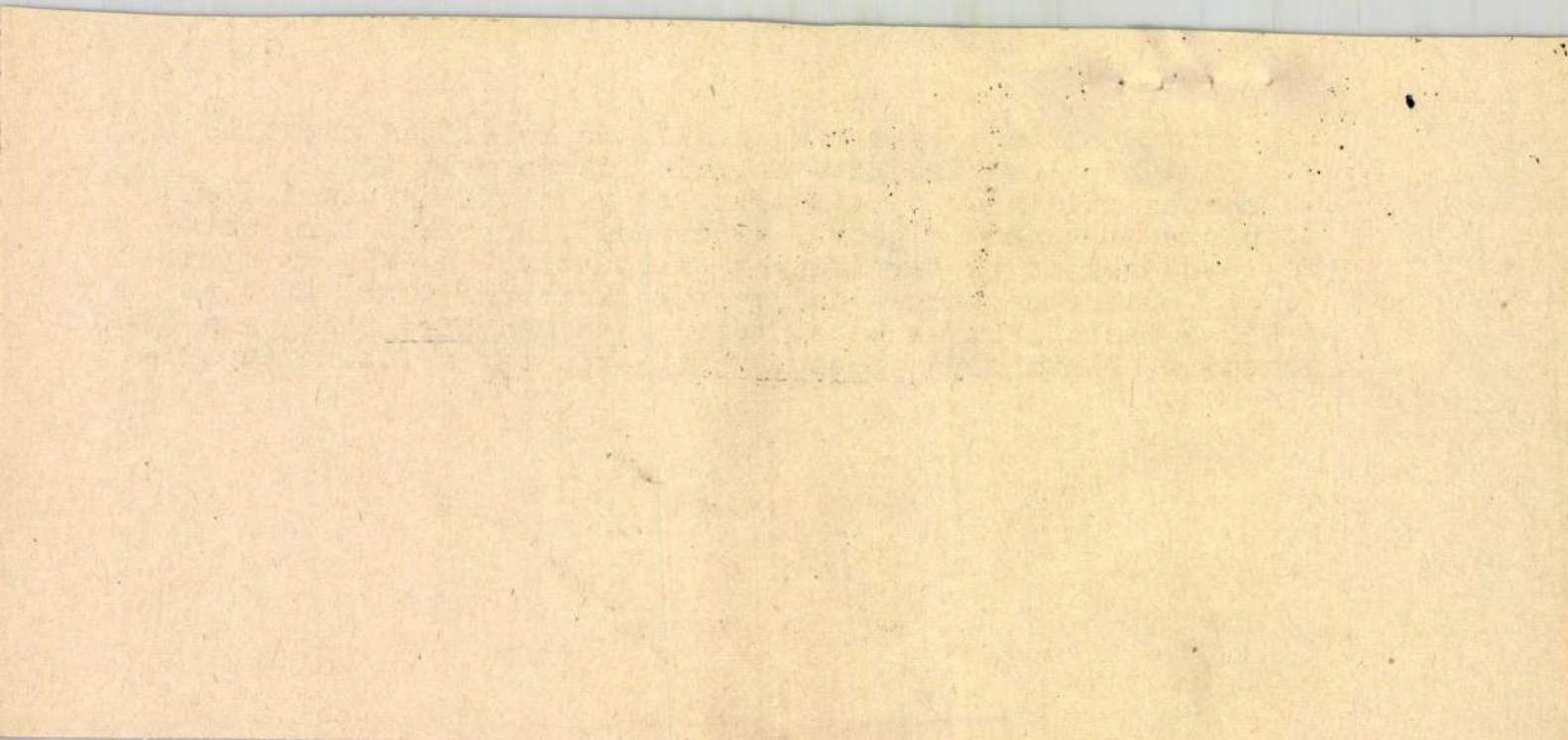
Benedek Péter nagy festőművész emlé-
letében és jóvársában sok a hasonlóság
Nagy Istvannal, vagy Tóth Menyhért-
tel, világos, mentalitásuk sokban kö-
tös.

Sosoni Miklós: Benedek Péter emlékszája.
Tükköt, Budapest, 1948. nov. 19.

Tóth Menyhért festő-
művész

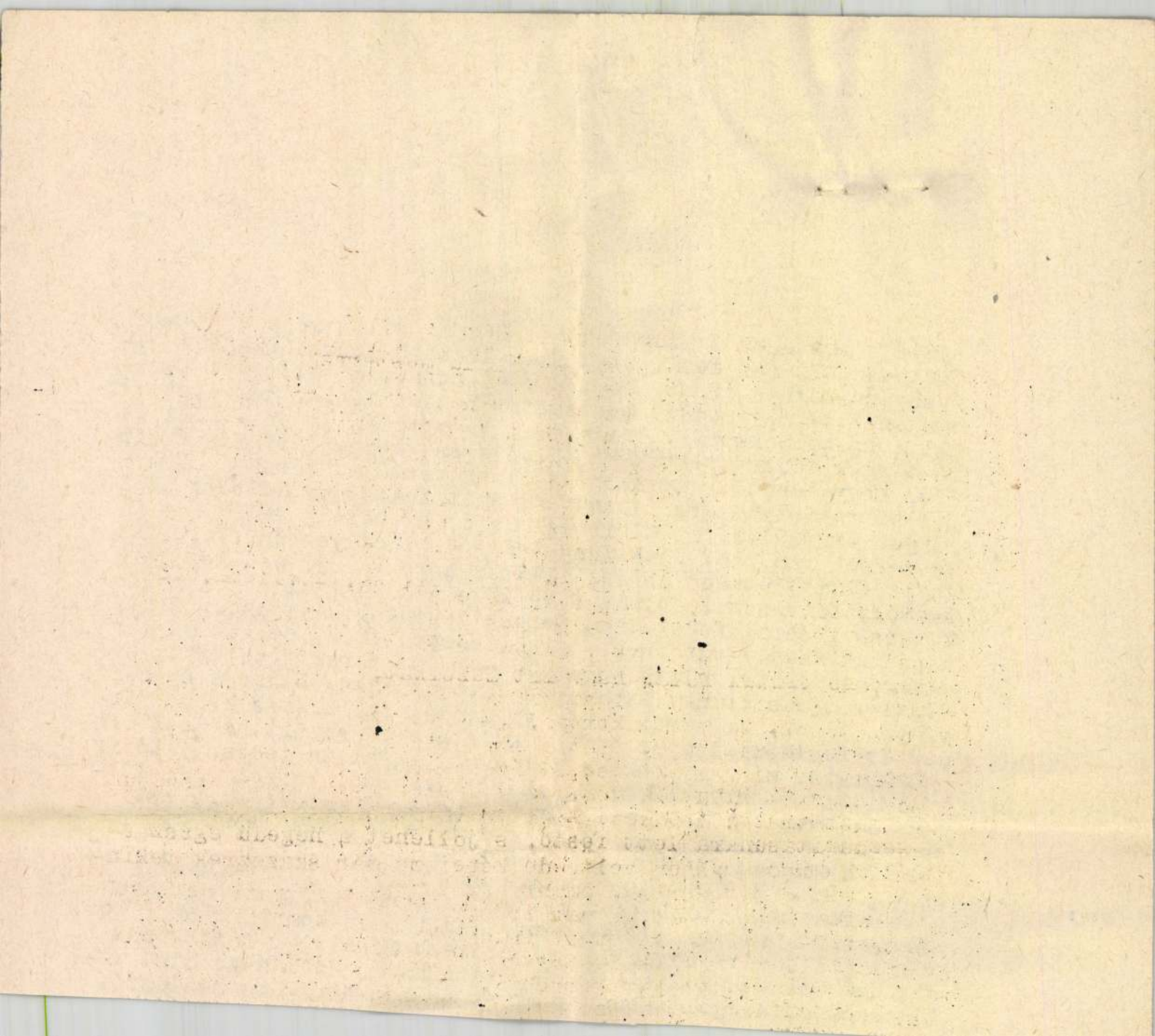
- A Műcsarnokban nagyszabású kiállítás keretében mutatják be Tóth Menyhért munkásságát. Solymár István méltatja.
- Nehezen találnánk példát arra, hogy valaki hosszú éveken át paraszti munkát végezve, majorannát, paprikát termesztve festőművészként is termékenyen alkotott volna. Még az ugynevezett őstehetségek sem folytatták életformájukat, mihelyt a siker reménye rájuk kacsintott. Tóth Menyhért pedig nem őstehetség, hanem olyan festőművész, akit már a fősíkolán mélt-

1946. II. 14. 21. 10 D. Petőfi
Láttuk, hallottuk...

- 2 -

tányolt mestere, Vaszary János. Honnan volt ereje a gyenge fizikumú, számos testi bajjal is küzdő miskai szegény parasztgyerekek ahhoz, hogy a megtanulhatón túllépve, merőben szokatlan, eredeti művészetet hozzon létre, tekintet nélkül a szakma akkori véleményére. Vagy talán éppen a reáktérítő terhek fejlesztették ki különleges energiáját? Másik kérdés, hogy lehet-e korszerű az ilyen festő munkássága. Nem pillanatnyi érdekessége csupán, amit felssínre dobott az igények szeszélye, de el is ejt majd, ha betelt vele? Nem ilyesmiről van szó. Tóth Menyhért sokkal mélyebben felforgatta az előítéleteket annál, mintsem hogy valamilyen korszerű skatulyába lehetne dugni, Több köze van például a madarakkal farkassal társalkodó Szent Ferenc legendai alakjához, mint napjaink nagy divatjához, az elidegenedéshez, melyet ma már egyaránt meglovagolnak tehetségesek, és tehetségtelenek. Művészi látomásait nem szorongás tartja össze, hanem a harmónia vágya, álmok, emlékek, fehér villanású felismerések úgy járnak át festményein, az örökös keletkezés csodáit hordozó mindennapokba, mint rokonok a földeken. Egyetlen teljes valóság részei valamennyien. Tóth Menyhért kezdettől rajzolt, és festett fejeket, nem arcképek ezek, nem is típusok, vagy pszichologikus jellemzések, hanem a művész képzeletben újra formált emberek, akiket a nézőnek is enged képzeletével megközelíteni. A festmények másik csoportja a termékenység, a keletkezéssel foglalkozik. Ebbe a körbe tartozik az anyaság motívum is. Az ugynevezett többfigurás kompozíciók alkotják mégis művészetének legjelentősebb részét. A faluközösségének összetartozását érzékelteti az idő múltával mind világosabb színgoldásban, s ez egész munkásságára jellemző.

Tóth Menyhert, Istó

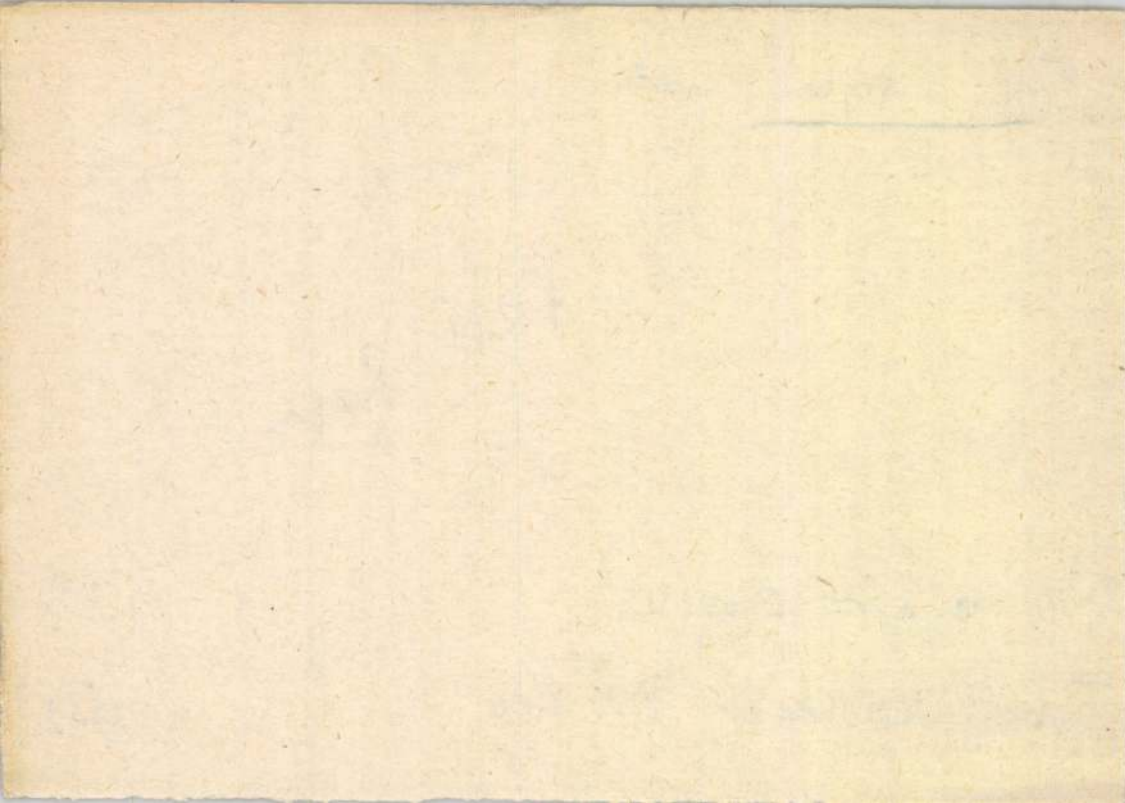
kep : Reps

Tóth Menyhert: Öreger

49.

Tóth, Keskömét, 1978. dec.

x/12.

Tothi Menghest, leskó

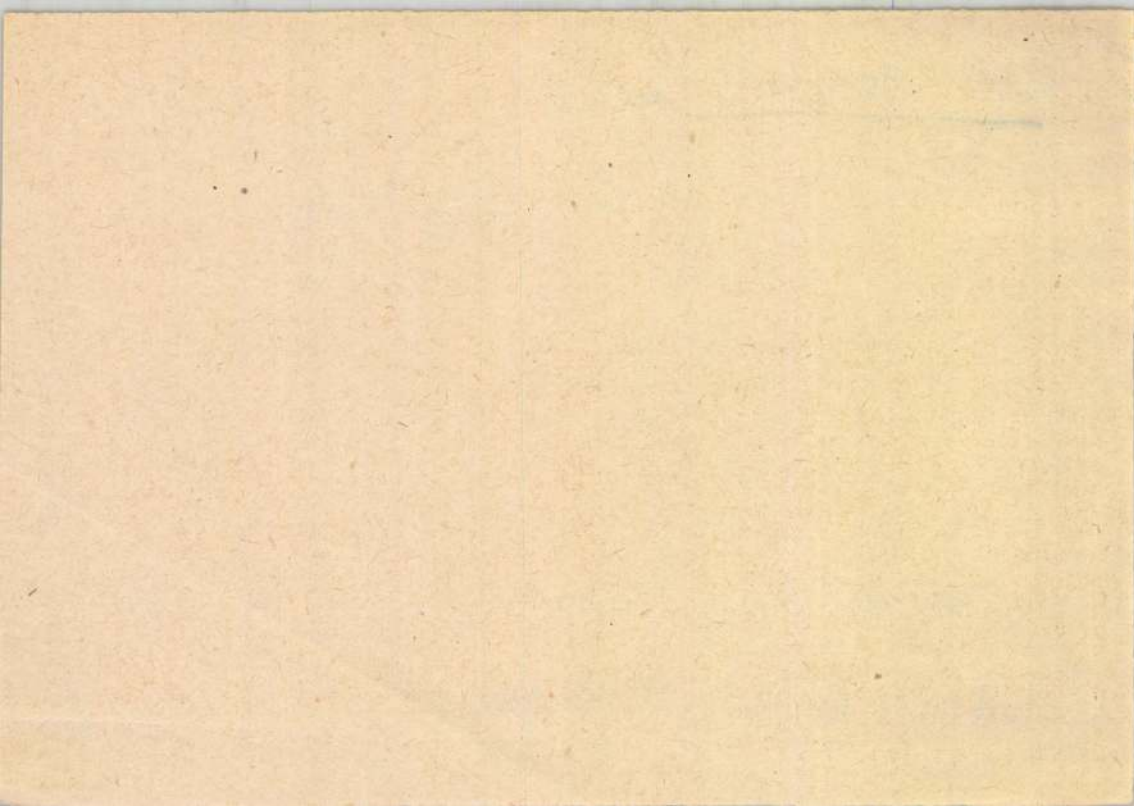
L. Orta Jones

Goodri Sanders: Orta Jonesnál

86-93.

Fiszatdaj, heged, 1979. jún

XXXIII/6.

Tóth Meryhet, leskö

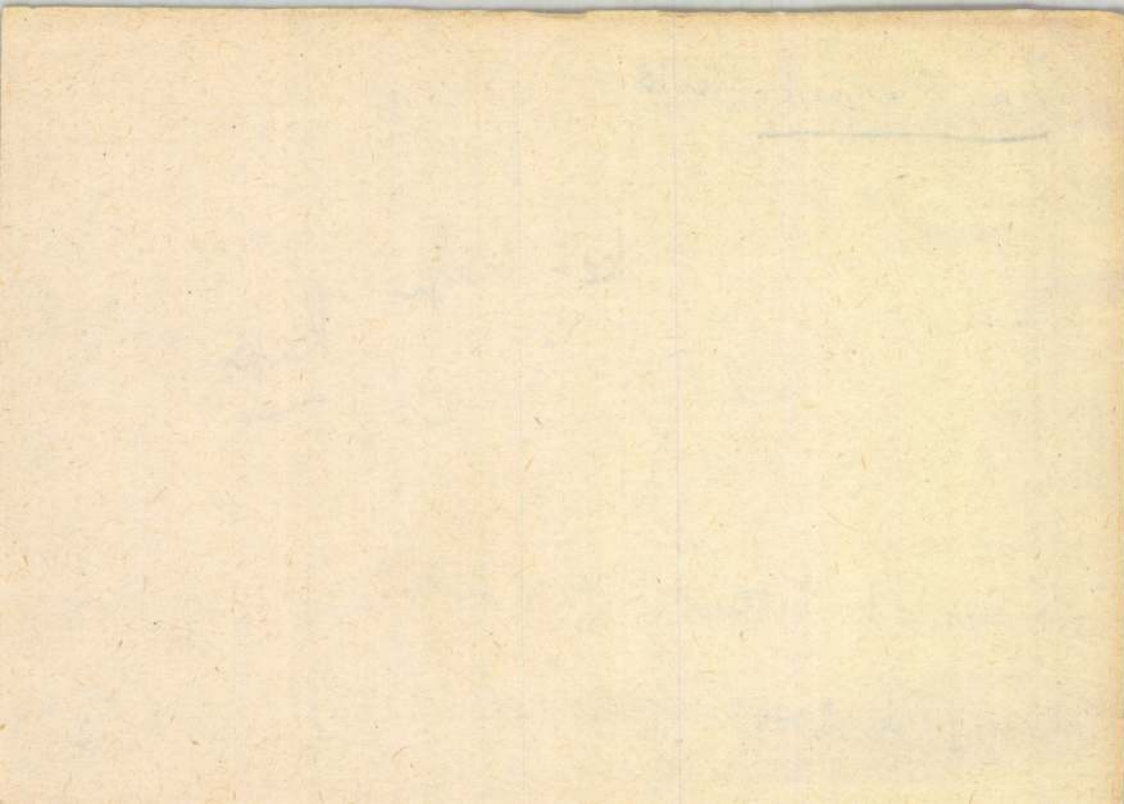
ke't kén : Rem
—

Tóth Meryhet : Fehér; A jó horder.

50.

Tóth, Meryhet, 1978. dec.

x/12

Tóth Meryhekt, Jektó

Verhueling: Repe

Tóth Meryhekt: Löny

Tóthas, Keeshemet, 1978. dec.

Borító 4

X/12.

Fóth Menyhet, festő

híbor:

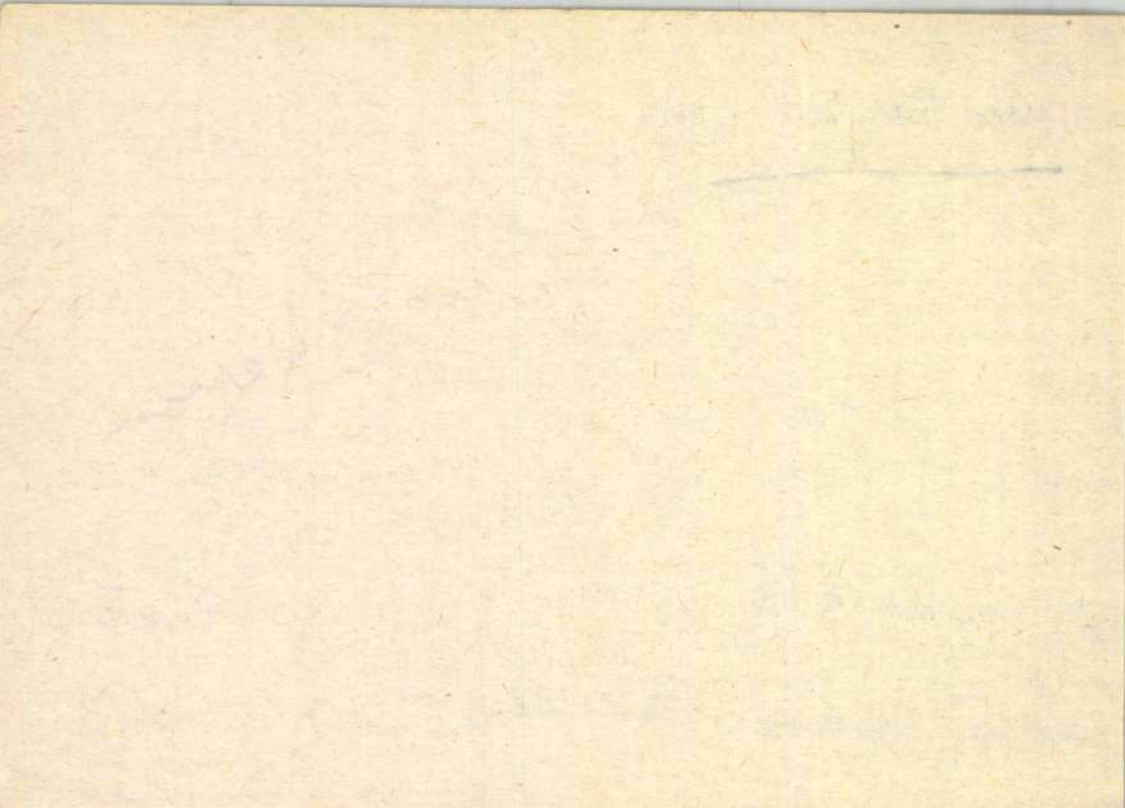
Rejn

Fóth Menyhet - ölöm

Borító 3.

Torral, Keszemét, 1978. dec.

x/12

Tóth Keménykört, festő,
nógrád

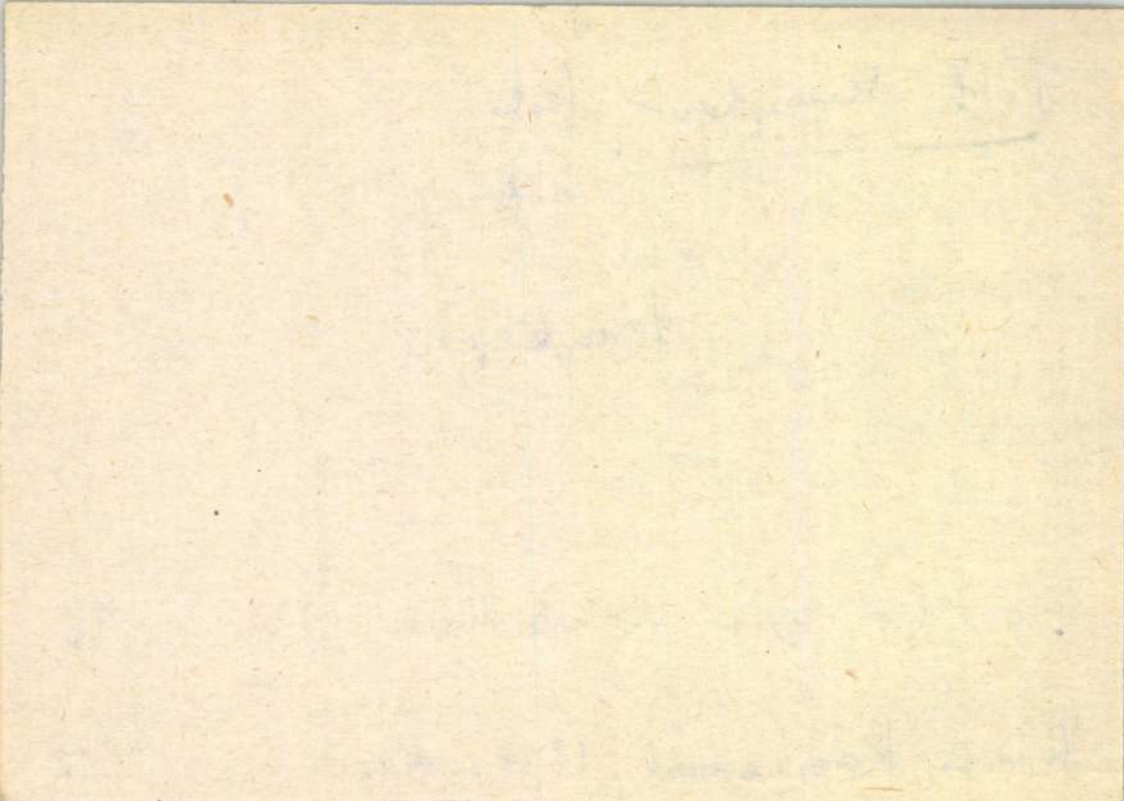
felnyitása

— : (— egyén aláírás képe —)

96.

Forrás, Késkörmét, 1978. dec.

X/12.

Tóth Merykért, festő,
november

T.M. - nek ajándékozott vers.

Goor Inre: Megtintili felemparba öltözöt 95.

Ferris, Kezke met, 1978. dec. X/12.

Tóth Menyhért, István

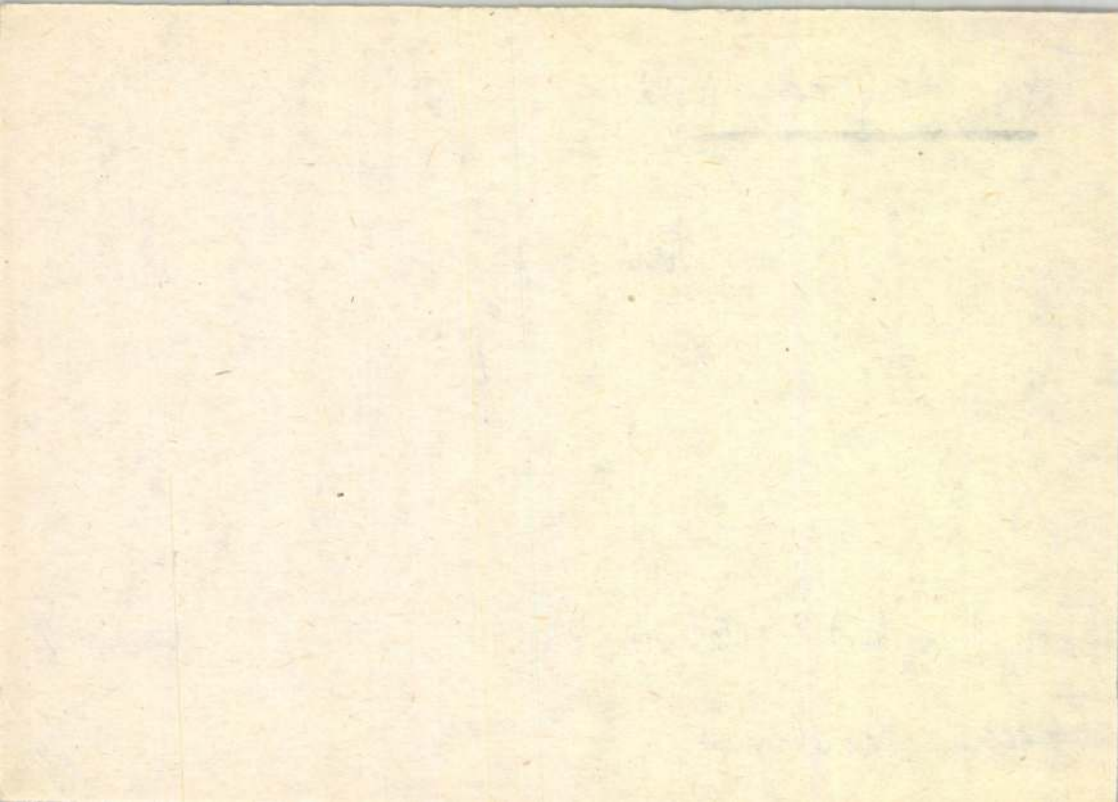
Mű: Repr.

Tóth Menyhért: Keletkezési idő.

Borító 2.

Torvai, Keeshemet, 1979. jan.

XI / 1

Tóth Menyhért, festő

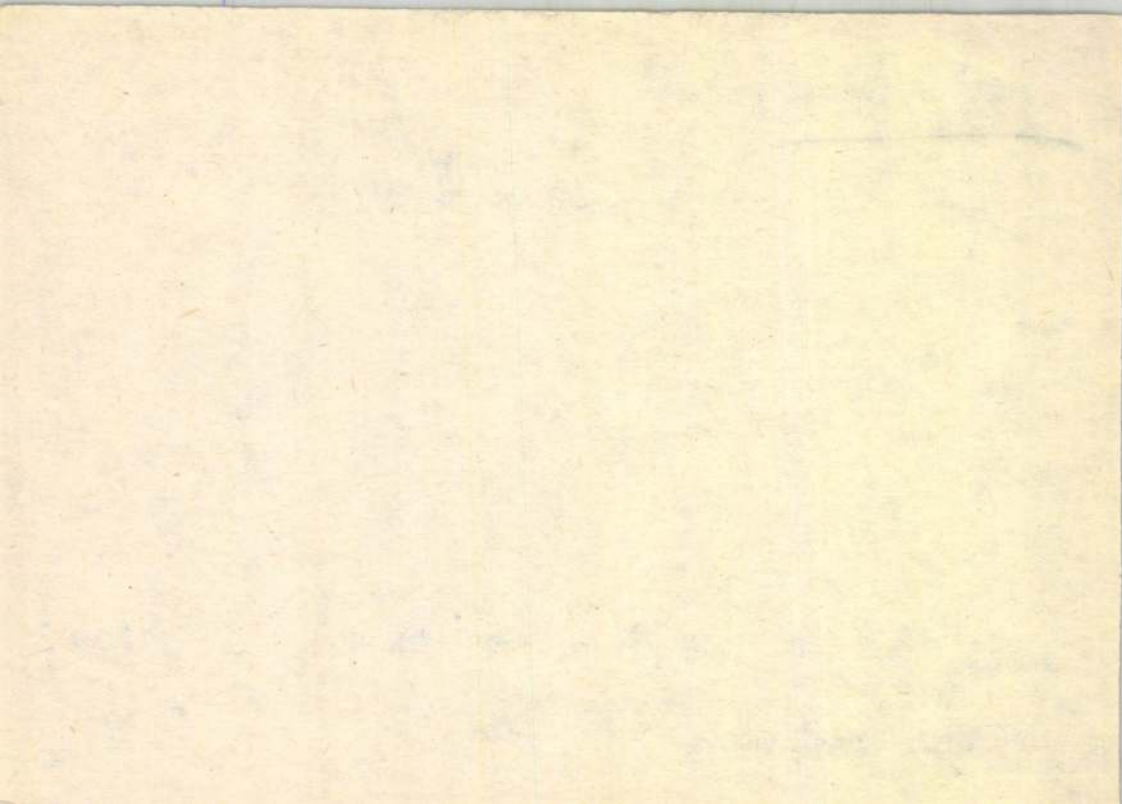
h: Bodri Teréz

Bodrosky Pál: A grafika új minősége.

80-82

Torral, Keeshemet, 1979. jan.

XI/1.

Toth Menybert, Leskő

Ken:

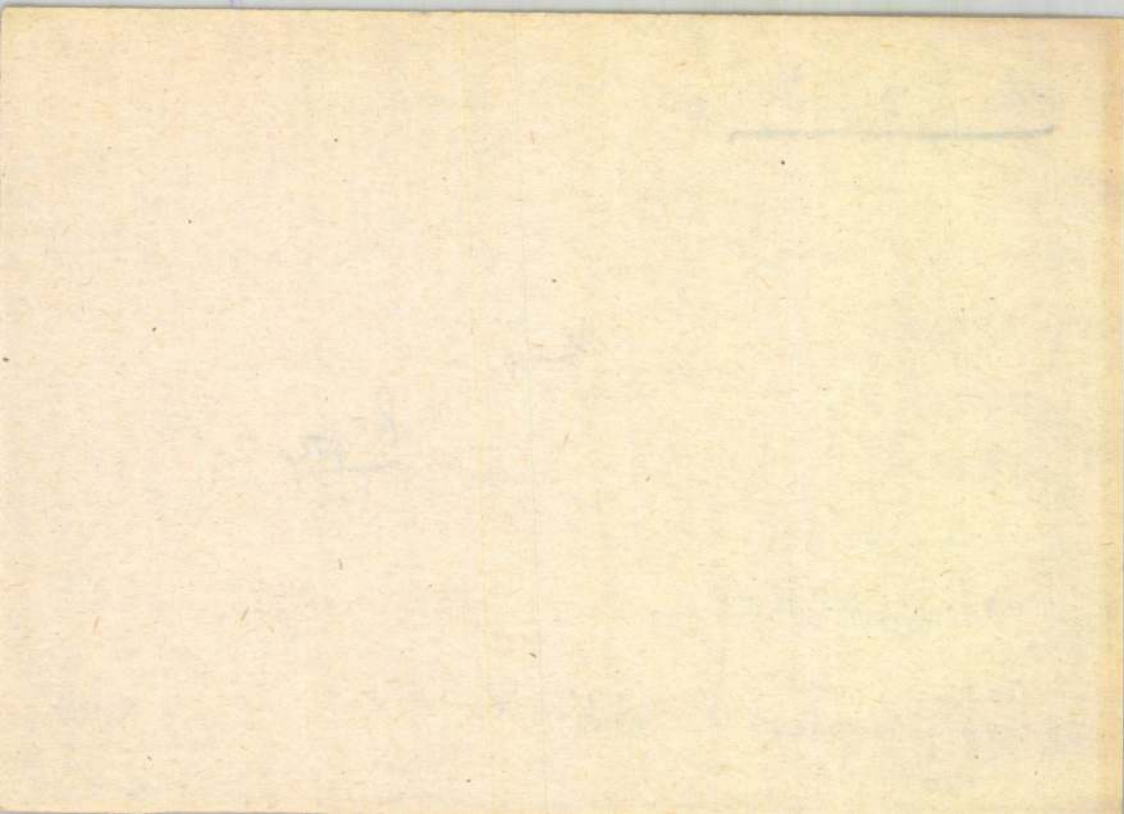
Reps

Toth Menybert: Kal

27

Tomas; Kesleme't, 1978-dec.

X/12

Fóth Menyherk, pskó

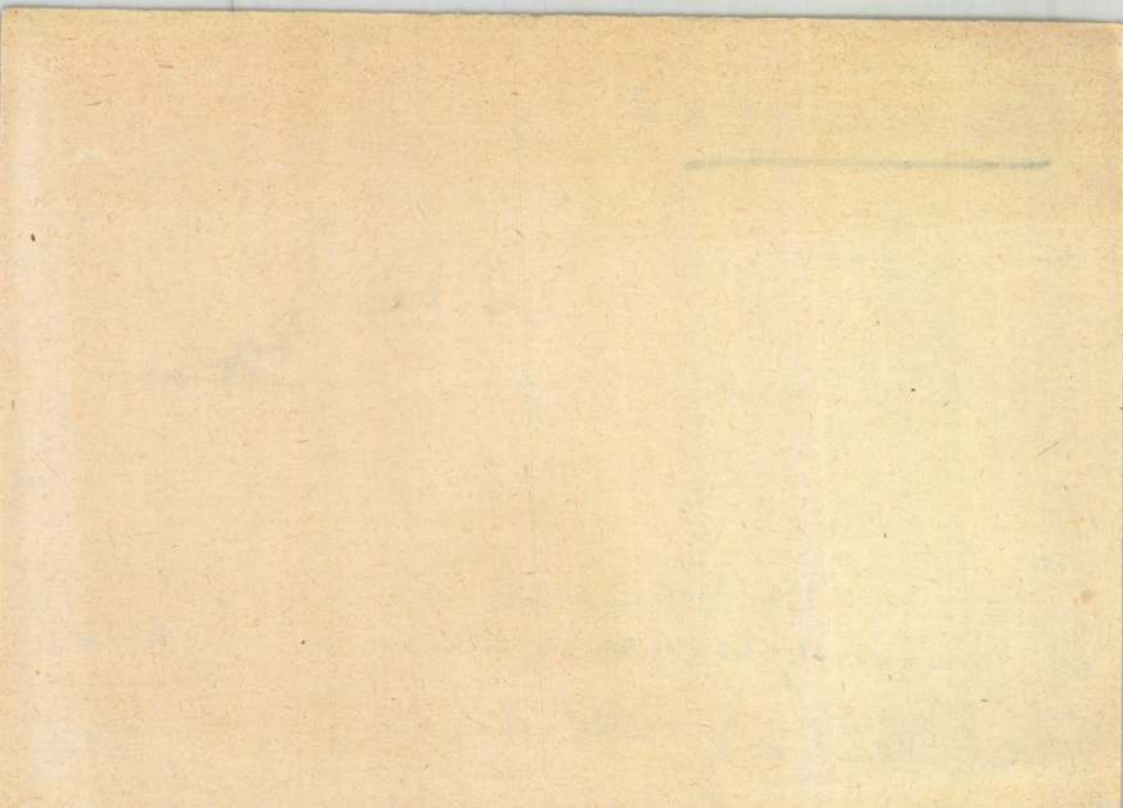
Két kéj: Rész

2, miskei vajaspast és
Fóth Menyherk: 1, hegyénember low.

Torrai, Keszkenet, 1978. dec.

Borító 2.

X/12

Tóth Menyhert, Jostó

Kép.:

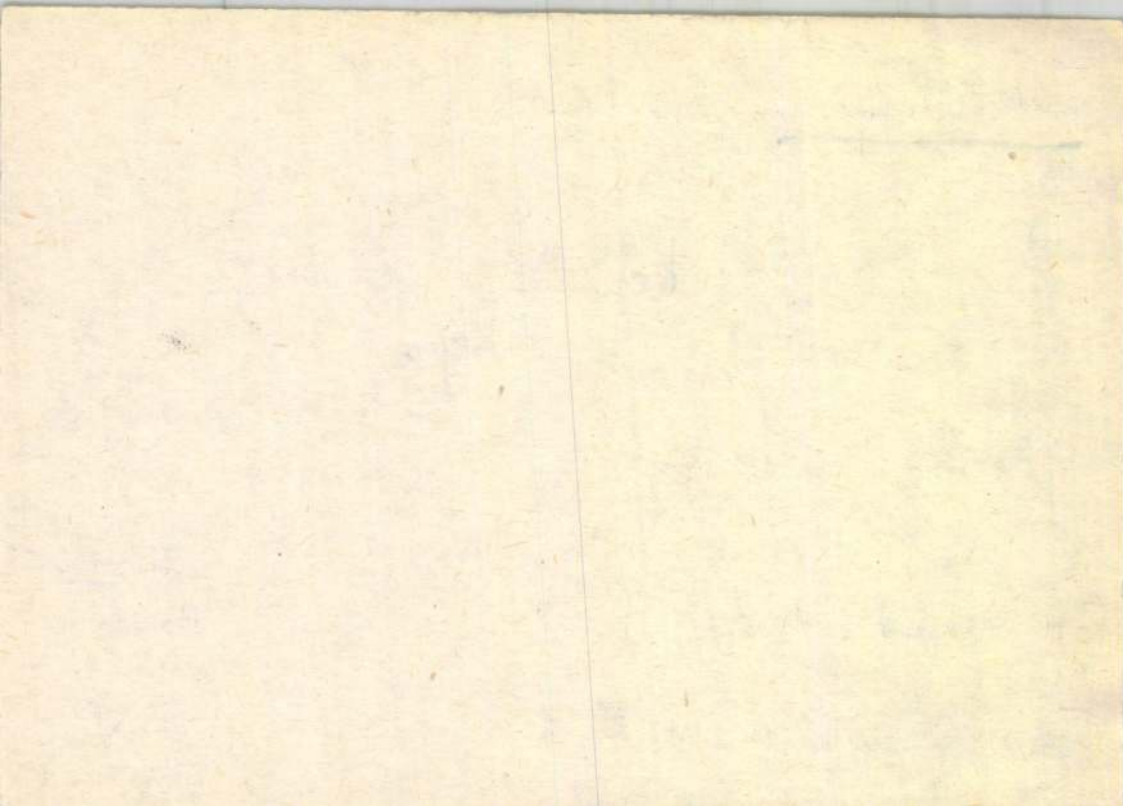
Rezs

Tóth Menyhert: loves

Amoldal
Borító 1

Fornas, Keslemet, 1978. dec.

X/12.

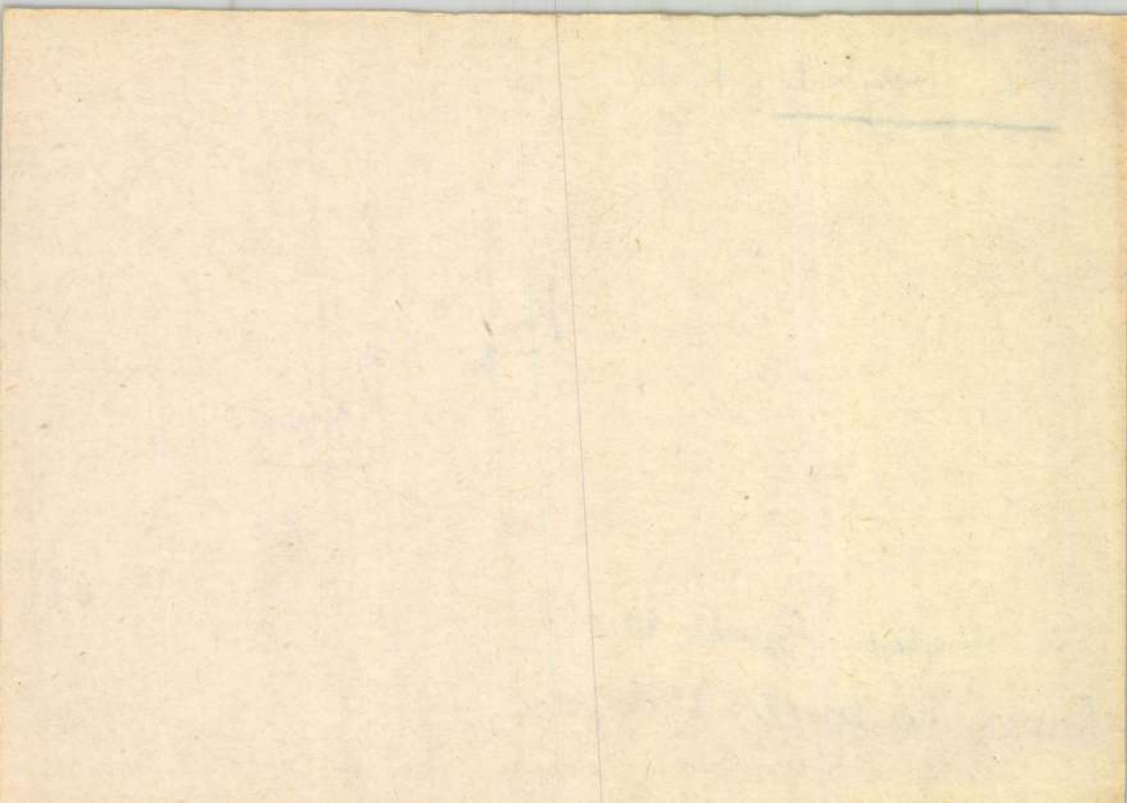
Tóth Menyhért, festő

Kép: Rept

Tóth Menyhért: Gyermek koron
Torrói, Keuskemet, 1978. dec.

67-

X/12.

Tóth Menyhért, festő

d: Kó Pál

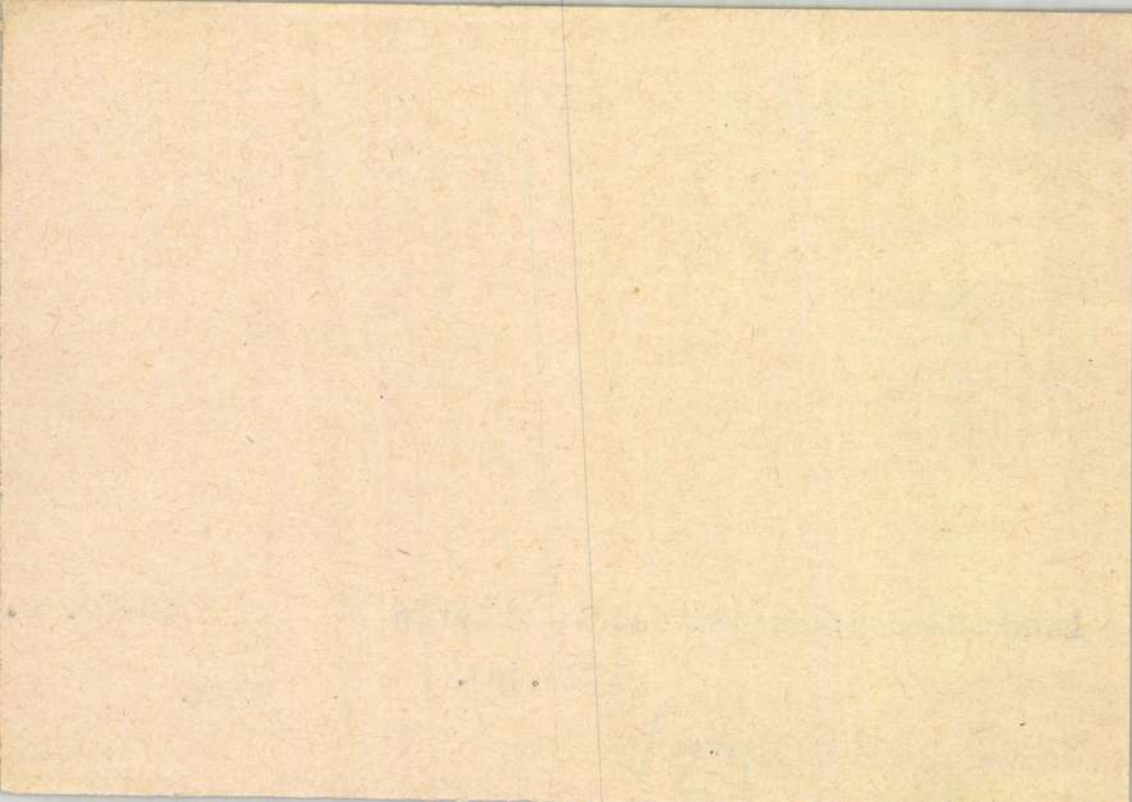
Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika

68-73. o.

1977. jan.

1/xx.

1. példány, Pécs

Töke Menghet, kesö

L. Olosai - Yess Zoliani

-: Kiall'itah ok

12

Esti Hiltan, Bp. 1979. jan. 13

ch

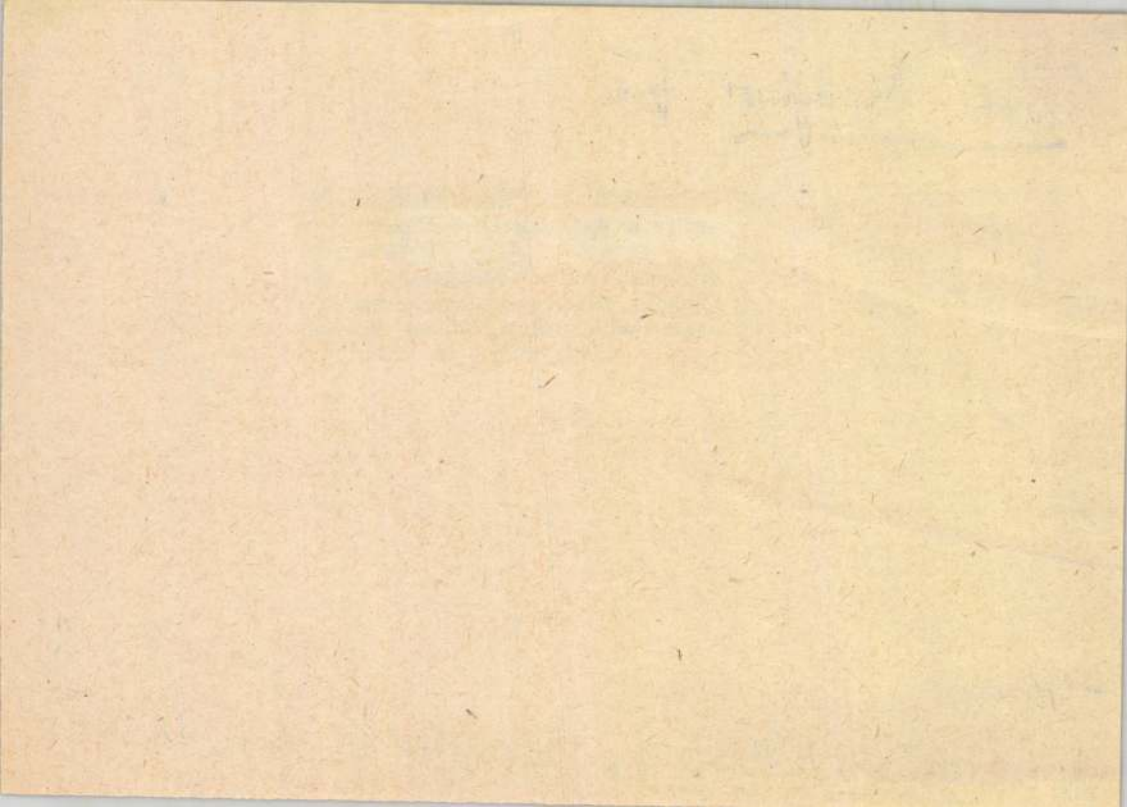
Tóth Menyhért, festő

A KATONA JÓZSEF MŰZEUM-
BAN Kecskeméten kiállítás nyílt
meg Tóth Menyhért festőművész
fél évszázados munkásságának el-
ső két évtizedéből. Megnyitót dr.
Németh Lajos művészettörténész
mondott.

-:kés

8.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 16

Tóth Menyhért, keső

S. ~~hók~~ Jován
[Szokok Jován]

-2 hrs

21

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 14.

05

Tóth Mennyhört, festőművész

Juan Soriano a másik földészről érke-
zett, megdöbbenést keltő művésze mellett ma-
gyaroknak azért is könyű a szemléleti szoli-
daritás, mert olykor Tóth Mennyhört személye-
lyes egységével, máskor szinte Hincz Gyula
képreleírásánál is tanulmányosabb, fel a képekben.
Művésze segítségével, az antik és inka kul-
túrára bízhatóan az érdeklődő.

Soranci Miklós: Juan Soriano művésze.
Részlet a Magyar Hírlap, 1948. okt. 21.

Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Some faint handwriting at the bottom of the page, possibly a signature or date.

MŰVÉSZET

KÖSZÖNTJÜK A 75 ÉVES TÓTH MENYHÉRTET

GAJDÓCSI ISTVÁN

TÓTH MENYHÉRT ÉLETÚTJA*

Ezt a megnyitót én vallomásnak szánom. Bizonyára meglepő a szubjektivitás, de talán jogot adhat nekem erre egyfelől az, hogy a kiállító művész — nem a közhelyszerű fogalmazás szerint — sok esztendeje ismerem, szeretem, tisztelem; másfelől az, hogy az alkotó itt és most szólni kíván, tehát a többit, az általánost, a lényegest, az életút igaz indítékait eredményeit ő mondja el hitelesen.

Mindig erős érzelmi hatást és különös szellemi élményt vált ki belőlem az ilyen alkalom. A művész és műveinek szembesítése izgalmasan felidézi bennem az alkotás

* Elhangzott 1978. január 26-án az Egészségügyi Dolgozók Klubjának kiállításán, a Mezei Kórházban.

melynek során 10 falu 185 énekesétől 660 népdalt vett magnóra. (Ezek javát, ill. az epikus jellegű alkotásokat is megkapjuk e vaskos kötetben.)

E 208 balladaféle mind első közlés, hiteles, fonetikus szöveg- és — Bodor Anikó jóvoltából — hasonló dallamlejegyzésben, ill. rendszerezve. Műfaji szempontból a pásztor-nóták, betyárdalok, a különféle balladák és ponyvahistóriák dominálnak, de találunk szép rabénekeket és egyéb, vegyes jellegű alkotásokat is. *Burány Béla* szemlélete is inkább szociológiai: „... a napjainkban még fellelhető elbeszélő népdalanyag bemutatásának szinte a keresztmetszetét követve a határértékekig”, mindent közzétesz (429). Bár a klasszikus népballadákra láthatólag nagyobb gondtal ügyelt és gyakrabban is kérdezett rá, számos „kétes” esztétikai értékű, de abszolút hiteles szöveget (és dallamot) kapunk, némelyiket a jegyzetekben; gyakori a töredék, a vegyes, zilált alkotás. Mindig közli a spontán megjegyzéseket is, melyek között sok a bizonytalan tudásra árulkodó szöveg!

A balladák tipológiai (szöveg-) rendben következnek, de külön van dallamrendszerezés és mutató is, ez utóbbi a legújabb, legkorszerűbb elveket követi. Számunkra maguk a szövegek az értékesebbek és fontosabbak ezúttal: szerepelnek köztük ritkaságok (Három árva, Fehér László stb.) és sok minden más típus is. A szerző az újkori helyi gyilkosságtörténetek egyik legjobb ismerője, *Kalapis* Zoltánnal együtt nem is egynek kinyomozta a valós hátterét; más balladákat viszont a bőséges jegyzetekben jugoszláviai és magyarországi változatokkal vet össze. Neki is gyöngye pontja, hogy nem vonja be az összes jugoszláviai balladakiadványt, pedig ezekre aztán igazán nem lehet mondani — amivel egyébként gyakran érvelnek —, hogy nem lehet őket megszerezni!

Burány Béla is megállapítja, hogy a régi stílus már csak az öregek ajkán él, sőt maga az egész műfaj is kihalóban van; sürgető és ő sürgeti is a gyűjtést. A balladák életére vonatkozólag sok fontos megfigyelést tesz, bár ezeket nem mindig összegezi (pl. kisebb jegyzéket készít a legnépszerűbb balladákról); észleli a balladák visszatánulásának folyamatát (a rádió, tv, iskola és más források egyaránt feléleszthetik az éneklő kedvet). Minden sorából látszik, hogy hatalmas anyagismerettel rendelkező szakemberről van dolgunk.

Igazán csak az ellentmondás ördögének engedek, amikor leírom, hogy egy-két apró dolgokban szerzőnk mégis téved, ezek közül talán egy némileg fontosabb: a 452. old. 45—46. jegyzetében a *Kuruc* partja megfejtéséül azt olvashatjuk, hogy a *Tiszának Rákóczi* idejében volt *kuruc* és *labanc* partja, ám ez így nem más, mint *puszta romantika!* *Kálmány Lajos Szeged népe* III. kötetének 19—20. oldalán olvashatjuk a „megfejtést”, vagyis az eredeti, még el nem torzított alakot: ez bizony a *Szentesnél Tiszába* torkolló *Kurca* folyó. A megfejtés annál kézenfekvőbb lett volna, hiszen ugyanabban a balladatípusban fordul elő, melyet *Burány Béla* is gyűjtött!

Még egy aprócska tanács: jeles gyűjtőnk és kutatónk ne rövidítse nevét B. B.-nek, mert aki nem ismeri, könnyen összetévesztheti *Bartók Bélával*, akinek mindenképpen méltó utóda!

Burány Béla megfogalmazza saját jövőbeli programját, melyet csak helyeselni lehet és mindenkinek támogatnia kell: „egy vidék népdalanyagának feltárása... Egy ilyen jellegű gyűjtőmunka soha nem lehet befejezett. Ez sem az.” (431. old.)

Tóth Menyhért, festő (2)

törekvéseit, folyamatát, a munkáit, amelyben a tehetségnek, az emberségnek, a műveltségnek, az érzékenységnek, a világot-láttatás szándékának különös ötvözete ölt testet. A művek életünk kinagyított darabjai. Gondolatot hordoznak, meggyőznek, esztétikai örömet keltenek, amikor gyönyörködve bennük vallatjuk az alkotásokat. Gondolataink többnyire kérdések formájában fogalmazódnak meg. Középpontjukban mindig az Ember áll, aki sajátos látásmódjával, sugárzó erejével megfogalmazza látomásait.

Öt szeretném bemutatni: az embert, a gondolkodót, a művészt, aki alkotásaival izgalmasan széppé teszi, ünneppé varázsolja az itt levő közösség és ide látogató vendégek perceit, óráit, és akikben ez az élmény éveket, talán életük végéig él tovább. Életvitele, műveltsége, tehetsége és akaratereje a fedezet arra, hogy festészetét ma már így minősítik: *egyetemes és magyar*.

Életpályája a Bács-Kiskun megyei Miskéhez kötődik. Őseinek szülőhelye, Tóth Menyhértnek élettere e község. A falu legszélse házáinak egyikében nevelkedik, serdül fel. Paraszti környezete nem tudja kellően kamatoztatni munkáját testi gyengesége miatt. Fogékony szelleme és lappangó tehetsége kikényszeríti e zárt közösségből. Szobafestő-inasként tanul. A színek, a falfelületek újjávarázsolása „örömforrás” és fájdalmat termő alkalom. A téli foktői templom festése közben a fagy megbénította lábában a vér útját. Ez újabb lökést ad a pályáiv alakulásához. Pártfogói segítségével a főiskolára kerül; Vaszary mester tanítványa lesz. Tőle tanulja meg a mesterség fortélyát, az alkotómunka örömét, s a valóság kötelező erejét; vagyis azt, ami a művészet esszenciája. Az ember telen környezetben egyetlen értője és éltetője a Mestere. Látja, hiszi, érzi benne a tehetséget, a sebezhető embert, akit társai és környezete kiközösítenek.

Nem volt annak a kornak kívánatos a parasztfiú, aki zárkózottsággal, némasággal dacolt a gúnnyal, az értetlenséggel. Visszavonulásra készítették az emberalázó konfliktusok.

Miske paraszti környezete befogadja. Mint a mitológiai Antheusnak, a föld ad neki erőt újra és újra. Földművelővé lesz. Paprikát, majorannát termel, miközben kifesti a falusi házakat és tanyai lakodalmakban harmonikázik. A föld megteremti eledelét; a szobafestés forintjaiból összegyűjtött kis tőkéje a papír, a festék, a vászon árát fedezi. Nappal kétkezi munkát végez, éjszakái képteremtő művészetével telítődnek meg.

1941-ben Budapesten a Műbarát kiállítóhelyiségben mutatkozik be alkotásaival. Bár Elek Artúr kritikája elismeri művészi talentumát, az élet mégis a kétkezi munkához való visszatérésre kényszeríti.

A természettel és az azt formáló emberekkel, egy meglehetősen zárt közösség tagjaival való kapcsolata gazdaggá és sokszálúvá teljesedik. A gondolatok, a tettek, az alkotást kiváltó erő e kettős, mélyre eresztett gyökérből táplálkoznak. A házat körülölelő vadvizek, a bennük élő emberek és állatok kapcsolatát megörökítő képek mellett az emberi alakokat öltő állatok misztikus figurái népesítik be vásznait, amelyek a kozmikus gondolatokat hordozó művekben teljesednek ki.

Képeinek színvilága is sajátos pályát ível át. A főiskola éveiben (1930—36) feketére feketével fest, majd a meleg barnákra épülő (kubista) képeit felváltja a tónusokban gazdag színtartományok használatával életre álmódott expresszív művek láncolata: azután megjelenik fehér alapon a színek gazdag skálája, amely már előkészítője „a fehér korszakának”. Íme az életút, amelynek hatalmasra táguló záróköre a művészi kiteljesedés.

Illő folytatni néhány lényeges gondolattal. A felfedezés, elismerés, értékelés bár későn érkezett, termékeny éveket hozott Tóth Menyhért számára. Hódmezővásárhelyre 1964-ben kiállításra hívják meg a Tornyai János Múzeumba, az alföldi festészet középpontjába. 1968-ban Miske és Kalocsa állítja ki alkotásait. 1969-ben Budapesten,

07
teherossége. Sokan esetlegességre tesznek esküt. De vizsgáljuk meg, mi történt Iohn Menyhért esetében!

1974-ben, kecskeméti gyűjteményes kiállításanyagát megvásárolta a Bács-Kiskun Megyei Tanács egy állandó kiállítás számára. Voltak, akik szidtak bennünket, az állam pénzének elherdálását emlegették. Ugyanebben az évben a művész megkapta a Munka Érdemrend ezüst fokozatát; 1976-ban a Magyar Mépköztársaság Érdemes Művésze kitüntető címet nyerte el, amikor a Múcsarnokban meghódította a főváros kiállítást látogató közönségét.

Kitüntetéseinek számbavételekor felidéződnek bennem alkotásai: a fejlődés szakaszait is kimutató, összegezésre kényszerítő átgondolt kiállítások; a katalógusok alkotási évét is rögzítő felsorolások; és mindennapi találkozásaim a mindig újat adó művek élményével. Ez a kis helyiség (tisztelet rendezőinek — a megye életében is nagyszerű vállalkozás) nem adhat lehetőséget az életmű bemutatására. Ezért hat rám kényszerítő erővel, hogy — emlékeim felkeltésével — falait kitágítva kiteljesítsem a bemutatkozást, sürgessem az érdeklődést és a következő kiállítások látogatóinak számát a jelenlévőkkel növeljem.

A Múcsarnokban rámköszöntek a főiskolát végzett fiatal művész rajzai. Karaktervonásokat lényegítő lendületes alkotások ezek. Zsengéknek nevezik az első évek stúdiumízű gyakorlatait, de ezek nem zsengék! Kiforrott remekművek, amelyeket négy évtized sem tudott ködbe vonni. A művészettörténészek ámuló felismerése, az élmény hatásától kerékbe tört mondataik, majd az ujjongás gyors ütemű szóáradata fémjelezte a felfedezést. „Ifjúkori önarckép”-e — 1935 — a fájdalom, Modell-je „Rágott nő” a durvaság, Szfinx-e a gonoszság hordozója. A felsorolt művek a keserűség, a negatív emberi tulajdonságok lenyomatai. Kedves fiatalságát a fájdalom, az emberi gyarlóság sötétítette el. A hazatérés élménye más érzéseket vált ki belőle. A termőföld, a vadvizek, a sugárzó Nap, a tiszta levegő feltámasztja életkedvét. Környezetének apró házai között megjelennek a bőszknyás parasztasszonyok, a gyerekek figurái, akik a növények „háló-jában” a földhöz kötödvé tevékenykednek a *Gyermektavas*-ban (1935—37). Ezt a láto-

Tóth Menyhért, festőművész

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Tóth Menyhért

a Magyar Népköztársaság Érdemes művésze,

Nagy István-díjas festőművész, a Munka Érdemrend ezüst fokozatának
kitüntetettje

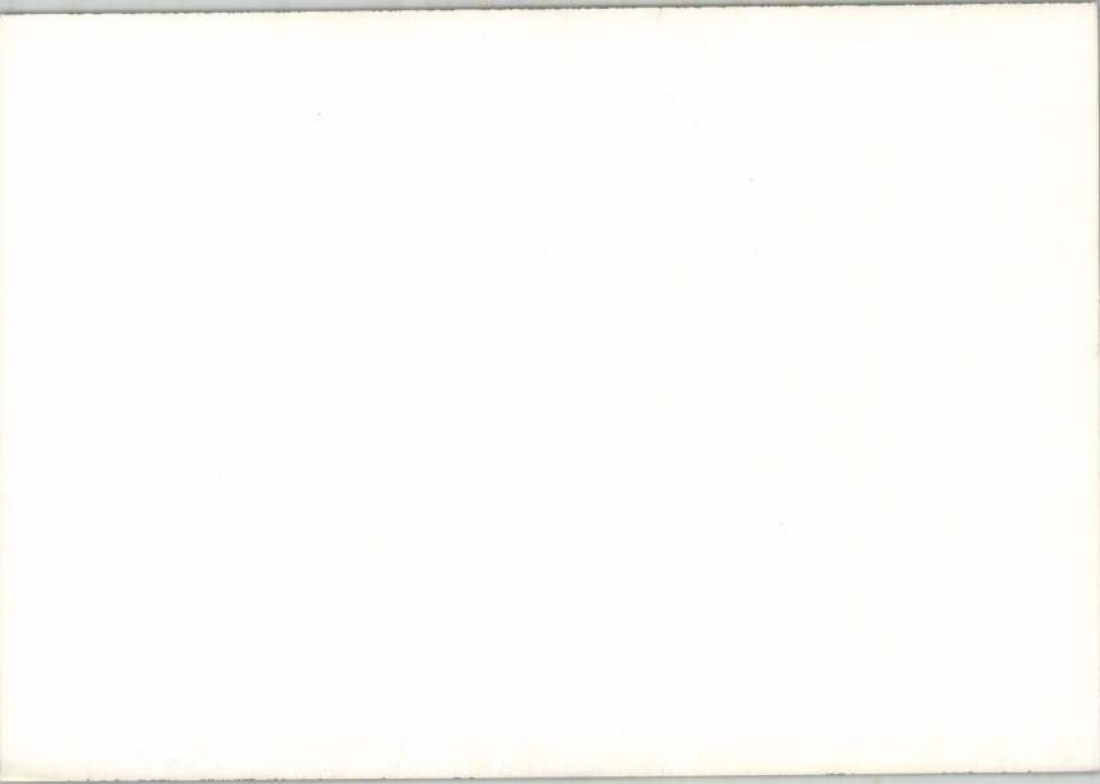
hosszas betegség, rövid szenvedés után, 76 éves korában,
1980. január 9-én elhunyt.

Temetése 1980. január 28-án, du. 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

EMLÉKÉT TISZTELETTEL MEGŐRIZZÜK!

Kulturális Minisztérium
Magyar Képző- és Iparművészek
Szövetsége

Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
A gyászoló család.

1979 JAN 27

PETŐFI NÉBE

Tóth Menyhért, festő-
művész

MŰVELŐDÉS

Tóth Menyhért tárlata

Egy héttel ezelőtt nyitották meg Kecskeméten azt a kiállítást, amely mintegy másfél száz rajzon, festményen és néhány szobron keresztül alkalmat nyújt az érdeklődőknek arra, hogy az idős alkotó első, 1928 és 1945 közötti korszakába betekintsenek. A nagy érdeklődésre jellemző, hogy már az első napokban több százan gyönyörködtek a 75 éves festőművész alkotásaiban, a Kátana József Múzeum termeiben. A megnyitón, melyen Tóth Menyhért is jelen volt, dr. Németh Lajos, a művészettudományok doktora mondott beszédet. Az alábbiakban ennek a rövidített változatát közöljük.

„Az elmúlt évek képzőművészeti életének az egyik legnagyobb eseménye volt Tóth Menyhért művészetének a felfedezése. Voltak ugyan néhányan, akik tudták, hogy e remete életet élő ember nagy festő, meg is mondták; a felismerés azonban elszigetelt maradt. Könnyű megtalálni ennek az okát: egyszerűen nem lehetett látni Tóth Menyhért festményeit, a szakma túlnyomó része nem is ismerte azokat. Azóta változott a helyzet; hiszen a nagy gyűjteményes kiállítás, a katalógusok, s a Művészet Tóth Menyhért-száma, valamint Bánszky Pál kismonográfiája lehetővé tette, hogy ismertté váljon. Így hát művésze kezdi elfoglalni az őt megillető helyét a modern magyar művészet képzeletbeli múzeumban.

Am úgy látszik, Tóth Menyhértnél mindig fel kell készülni a meglepetésekre. Mert ki gondolta volna, hogy fiatalkori alkotásai között ennyi remekműre bukkanunk? Ezért nyugodtan ki lehet mondani: e kiállításon remekművek vannak, olyan festői látásról, érzékenységről tanúskodnak, a kelet-ázsiai festészet szépségével vetekedő pasztellek és egyszerre drámai ihletésű és koncepciózusan végigvívó és megoldó szénrajzok, amelyek múzeumi rangúak. Tehát nem egy készülő ember szárnypróbálgatásai,

● Ős I. (patinázott gipsz).

hanem magas esztétikai mércével merhető művek láthatók e tárlaton. Amelyek sugallják és kényszerítővé teszik újbóli kimondását: Tóth Menyhértben nagy magyar művészt tisztelhetünk.

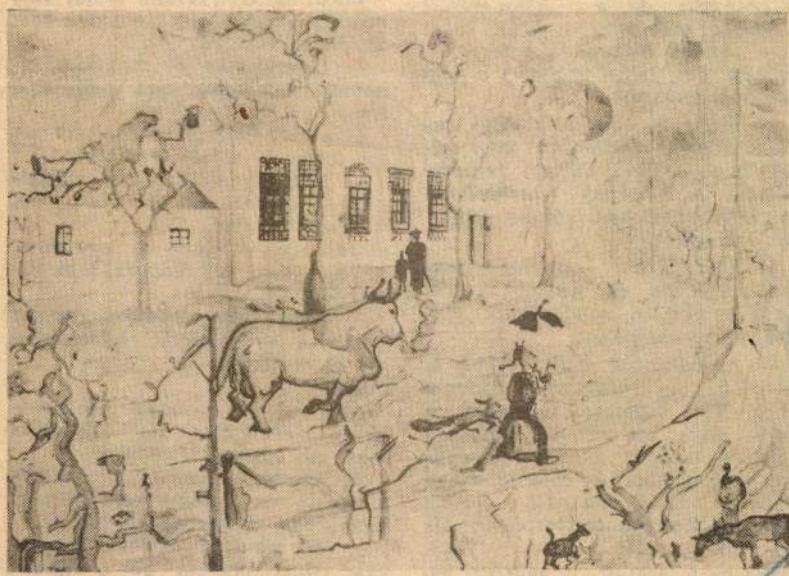
Még valamiért különösen érdekesek e fiatalkori és az első alkotóperiódusba tartozó művek. Mutatják érett korszakában, hogy milyen szilárd alapra építhető Tóth Menyhért. Hogy azok mögött a nagy panteista látomások mögött, amelyek későbbi főműveit jellemzik, a felvetett és megoldott művészi problémák sora, valamint szakmai felkészülés, emberi és művészi hitel húzódik.

Kevés alkotó mondhatja el magáról azt, amit Tóth Menyhért elmondhat: belülről vezérelt művészet az övé. Mert megvan a belülről fakadó elrendező elve, belső logikája. A szuverenitás a legnagyobb jelző talán, amit egy művész munkásságáról el lehet mondani; mikor is a művész el tudja fogadtatni a szemlélővel a másképp-nem-lehet kategorikus imperatívuszát. Tóth Menyhért művésze ilyen. S nemcsak arról van szó, hogy emberi hitele van, hogy az életsorsvállalás, a meditációkon és szenvedéseken át érlelt, önös világkép hitelesíti, hanem a művek is hitelesítik önmagukat, s így a megteremtett érték rangjára emelkednek.

Nagy életmű tehát Tóth Menyhértné, ezt jelzi e kiállítás is; amelynek nemcsak azért örülhetünk, hogy lehetőséget ad a remekművekkel való találkozásra, hanem segít bennünket a harmincas-negyvenes évek magyar művészetének az igazibb megértésében. Ezért is köszönjük meg a kiállítás rendezőinek, Bánszky Pálnak és Sümegi Györgynek a kiváló munkáját. És köszöntjük egyúttal a hetvenöt éves mestert is.”

● Ős II. (bronz).

● Faluvége (olaj). (Pásztor Zoltán felvételei.)

AGA

AN

Féltékenység

ik az új közü-
jelenik meg.
zám, az előbbi
re, az utóbbi
egyvenre emel-

Sokan szinte kizárólag a féltékenység egy sajátos csoportjára, a szerelmi, a házastársi féltékenységre vonatkoztatják a féltékenységet. Am ez korántsem öleli fel a féltékenység egészét. Hiszen ebbe belefér a testvér féltékenység éppen úgy, mint a barátokra való féltékenykedés, a karrierféltés, a sikerféltékenység.

Bármelyik változatáról beszélünk is, a magyar kifejezés világosan utal arra, hogy a féltékenység és a félelem, a féltés igen szoros kapcsolatban van egymással. Féltékenység nincs féltés nélkül. Csak akkor valósulhat meg, ha félünk valamitől, legtöbbször valami értéknek, valami számunkra nagyon fontos dolognak, tárgynak, érzelemnek, leginkább pedig egy hozzánk tartozó embernek az elvesztésétől. Vagy attól, hogy más valakinek jut, amit nagyon szeretnénk birtokolni.

Leggyakoribb formája mégis a szerelmi féltékenység. Ez összetett lelkiállapot, egyenként még nincs is teljesen felderítve minden összetevője. A legfontosabbak: a vonzalom, a szeretet, a szerelem, a félelem, a féltés, a szorongás, a birtoklási vágy, és az ellenszenv, sőt gyakran ennek szélsőséges indulati formája, a gyűlölet is.

Sokan betegségnek nevezik, s különösen a féltékenykedésre nem hajlamos emberek kétségbevonják, hogy a féltékenység egészséges lelki folyamat lenne. Am az elvesztés reális lehetőségére fellépő féltékenység teljesen érthető, szinte törvényszerű lelki reakció. Ennek az érzésnek erősebb-gyengébb formájával szinte mindenki megismerkedik. De amikor azt mondjuk, hogy vannak féltékenykedők, és nem féltékeny természetű emberek, el kell különítenünk az érzés két nagy csoportját. Az egyiknek van konkrét, reális oka, a másiknak nincs.

Mindkét fajta féltékenység szinte az örületig fokozódhatik, de betegségnek csak a minden igaz ok nélküli, gyötrő féltékenységet mondhatjuk. Ennek megszállottja nemcsak maga szenved, hanem kizárja azt is, akit szeret, s akit ok nélkül vádol. Ez a sajátosság részben alkati, idegrendszeri adottságokból fakad, másrészt a rossz életpasztorátok, a nem helyes irányú személyiségfejlődés során alakul ki. Szerencsésebbek és boldogabbak a nem féltékenykedők, és egészen bizonyos, hogy saját boldogtalanságukat készítik elő, akik mindenki ellenében gyanakszanak, állandóan apró bizonyítékok, leleplező adatok után kutatnak, s így szinte folytonosan ellenségesnek vélt környezetben élnek. Ez roppant megterheli az ember életét.

A kilábolás, a gyógyulás nem könnyű. A legeredményesebb az ok nélküli féltékenykedés esetében a belátás, a „fölé emelkedés”. A lényegtelen, jelentéktelen, apróbb riválizálásokhoz hozzá kell edződnie. Ha érdemesnek tartjuk, össze kell szednünk minden értékünket, szellemi és értelmi erőnket az értékes embertárs megtartására, vagy visszaszerzése érdekében. Am az is előfordulhat, hogy tudomásul kell vennünk vereségünket, a kudarcot. Ilyen esetek elviselésére is felkészülhetünk, hiszen az élet időnként feltétlenül gondoskodik arról, hogy ne csak sikereink legyenek...

Az ilyen helyzetek elviselésére önnevelésünk során éppúgy felkészülhetünk, mint arra, nehogy a siker túlságosan a fejünkbe szálljon. A társadalomban magát feltaláló, épelelki, önbizalommal teli ember könnyebben talál gyógyulást, ha netán mégis elkapja ez a különös betegség. A személyiség harmóniájának megőrzése fontos társadalmi érdek, ezért hárul nagy feladat a pszichológia új kutatási ágára, a gamológiára, amely a külön nemű emberek páros kapcsolatainak lélektanával foglalkozik.

H. V.

E heti antialkoholista viccünk

- Gyere, Kuzma, igyunk egy pohárrával.
- Három ok miatt nem mehetek: először, abba hagytam az ivást, másodszor, a feleségem megharagszik, harmadszor pedig ma már elszopogattam egy üveggel!

Leányzó

am én, a magam első szerelme
dején, és máris újraérezem a ka-
nászban magányomat...

Hátrafordulok, a Nagylány el-
nélyülten tologatja öccse autóját,
arcán a majdnem elillant gyerekek-
or visszfénye.

— Ezel valamit? — kérdezem
nyengéden, egy meggyötört anya
nosolyával, de a Megperzselt
Leányzó megrázza a fejét.

— Inkább kimennék a térre —
s néz rám, talán utóljára, a régi
sisbaba szemekkel.

— Menj — sóhajtom. Már tu-
lom, aligha védehetem meg at-
ól, hogy végérvényesen felnötté
váljon. A Középső rosszállóan
néz, miközben nővére kisur-
an az ajtón.

— Esik az eső — mondja drá-
maian. Húga és nővére között
iam szigorúan ragaszkodik fér-
iúi fölényességéhez.

— Mondhattad volna előbb is
— szólok, és futok ki a lányom
után. Kint vigasztalanul esik, a
capu alatt ott áll a Nagylány
barátnői között, akik mind egy-
szerre beszélnek, és valamennyien
síkosságot viselnek, velük
szemben hanyag testtartásban if-
lak támasztják a vizes falat.
Egyikükön valódi farmernadrág.

— Gyertek be — mondom le-
mondóan.

Úgy viharzanak utánam, mint
kötél után a kiscsibék. — Klassz
tetszik lenni — csicsergi Andrea,
az egyik barátnő.

Zord Atya megkövülten áll az
előszobában, karját a Kicsi, mel-
lette az elképedt Középső. A
Nagylány betereleli vendégeit a
szobájába, az ajtóból visszanez,
mintha hálát látnék csillogni a
szemében. A becsukódó ajtó lát-
ványa felingerli a Középsőt:

— Benézek a kulcslyukon! —
ordítja nővére után.

Zord és Gyanútlan Atya még
mindig tétován áll, szemeit a zárt
ajtóra meresztve.

— Gyere már — mondom vi-
dáman —, nemsokára nagypapa
leszel.

Úgy néz rám, mintha értené,
mi történik most körülöttem.

— Mit fognak ezek itt művel-
ni? — kérdezi, és idegesen fülel
a kisszéfé. Tudom, hogy jár
a fejében. Magam is aggódok,
de ezt most a világért sem is-
merném el.

— Nem kell mindjárt rosszra
gondolni — felelem könnyedén
—, és különben is, az én lá-
nyom...

— Igen? — mondja rosszmá-
júan, szerencsére a folytatóást
most az engem elmarad.

A Középső közénk áll, ránk-
meresztve meghatóan kék szemét,
hangjában megértés bujkál:

— Mit izgultok, gyilkost játsza-
nak. Most néztem be a kulcs-
lyukon.

B. M.

EGYEN

lvonóját adták
ánd-hegyen. A
vetkezett társa-
nárómszáz mé-
önbségű pálya
ároly felvétele

Erdő- és Fa-
ek kerületve-
aki a Csöbör-
ajtette a Du-
46 kg súlyú
r hosszú tépő-
és az elejtett

Tóth Menyhért (1904-1980)

"Virágyosok" o. carton 26,5 cm x 20 cm

S. l. j. T.M. Kézeltári a: 8000 ft.

BÁV 52. Képaució katalógus Bp. 1980. szeptember

To the Honorable Secretary of the Treasury

Washington, D.C. 20548

Very respectfully,
[Signature]

Tóth Menyhért (1904-1980)

„Keltő's portré” o. karton 42x30 cm
színtartási ár: 4500 ft.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to contain several lines of cursive script.

Tóth Menyhért

Adám András festő a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában január 23.-tól,
Károlyi Zsigmond a Studió Galériában jan. 24.-től,
Szijártó Kálmán a F fiatal Művészek Klubjában január 25.-ig,
Nagy Gabriella kerámikus az ujjpalotai Lila Iskolában január 27.-ig mutatja be műveit.

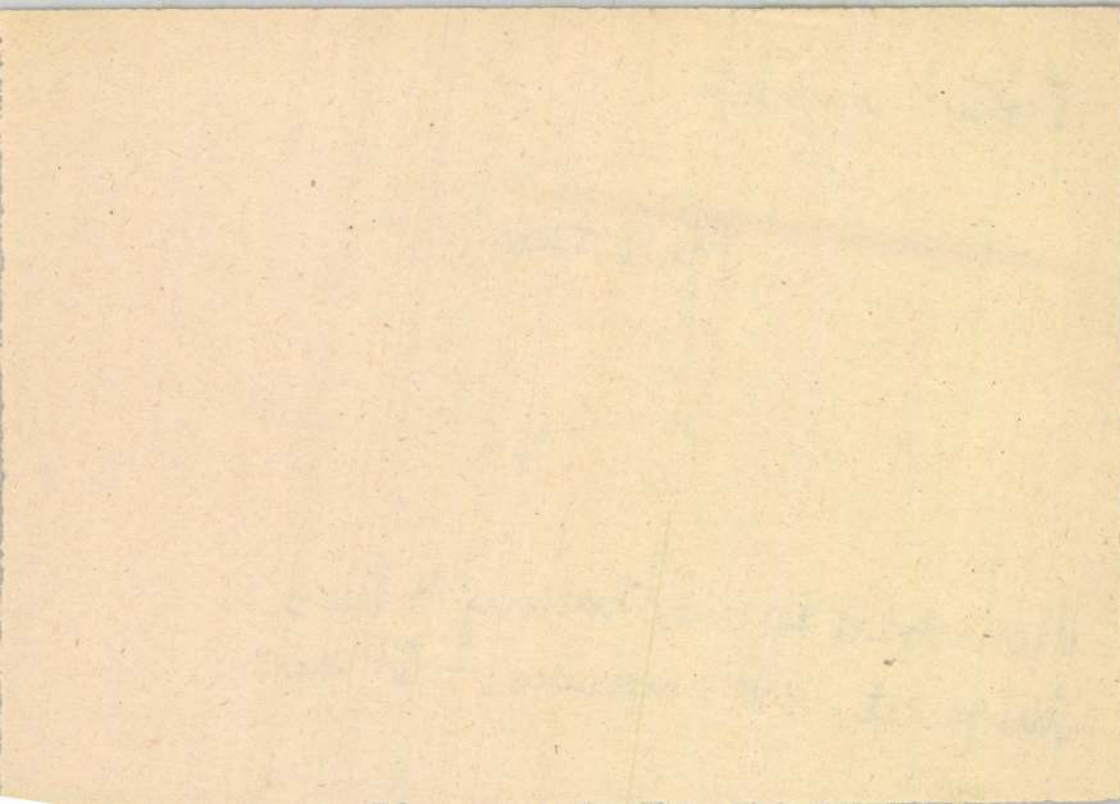
Török László fotókiállítása a miskolci Ifjúsági Házban február 4.-ig,
Marton Ervin fotóművész emlékkiállítása a székesfehérvári Ifjúsági Házban január 31.-ig,
Tóth Menyhért: „első alkotói korszaka” kiállítás Katona József Múzeumban megtekinthető február 25.-ig, mint a kulturális eseményeket tájékoztató rovat közli.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 20. XXIII.évf.
3. sz. 8. lap.

1840

Fóth Menyhart

Meltatás.

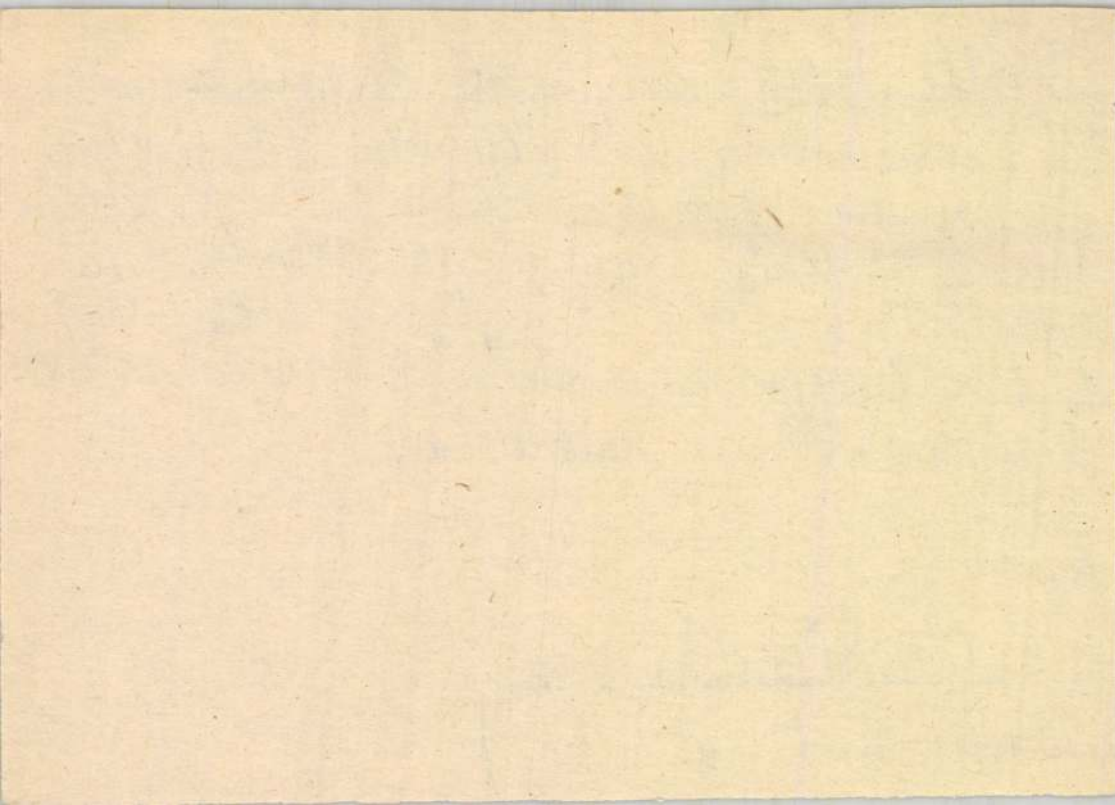
Menyhart László: Székely Művészet
Művészet, 1991 omnicolor - 64 lap.

Tóth Menyhért festő- és grafikusművész,
a Budai Várban, a Művészeti Galériában
febr. 20-án nyílik a „Grafika '44” c. kiállítás,
melynek rendezője Supka Magdolna. — Gra-
fikai Lajos, Szabó Vladimir, Tóth Meny-
hért, a magyar rajzművészet mesterei művei
is szerepelnek a kiállításban.

Kulturális Magazin.

1949. II. 18. 9.00 (D.)

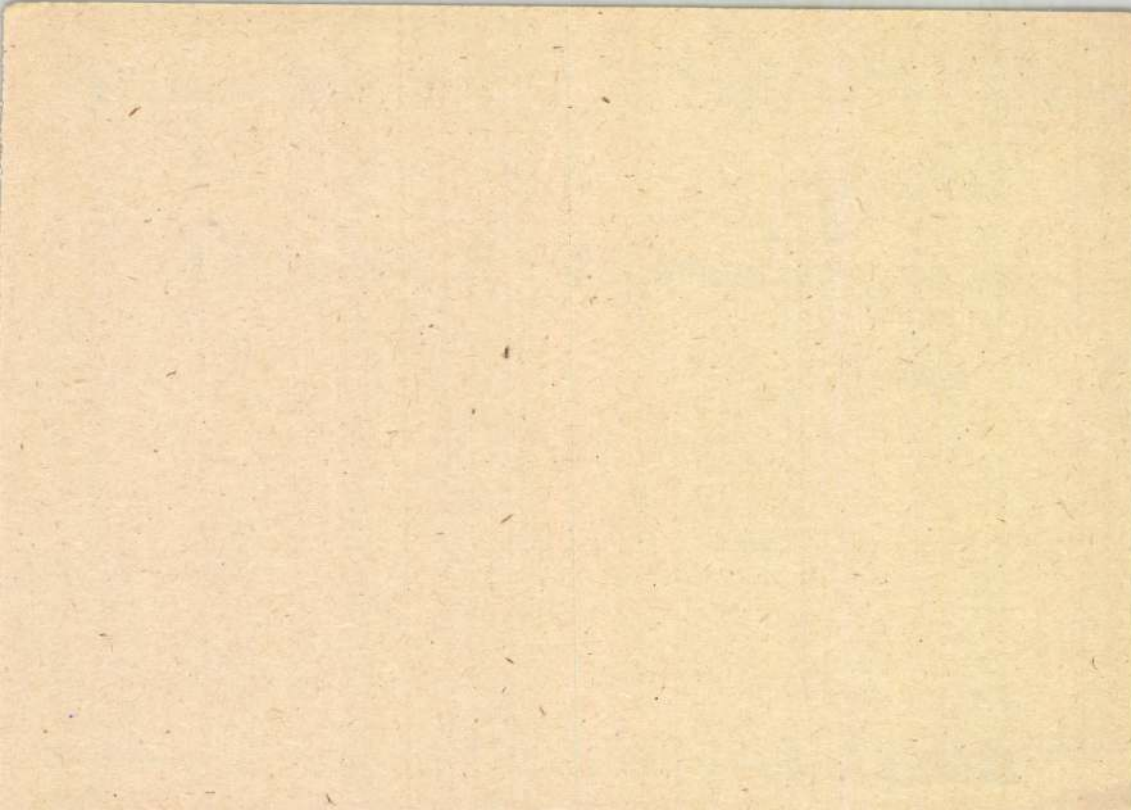
Tóth Menyhért, festő- és grafikusművész

"Faluvég"

aldj, vízfestés, 35,7 x 50 cm. 1938 k.

(repr.)

Művészeti, Budapest, 1949. Nov. 21. old.

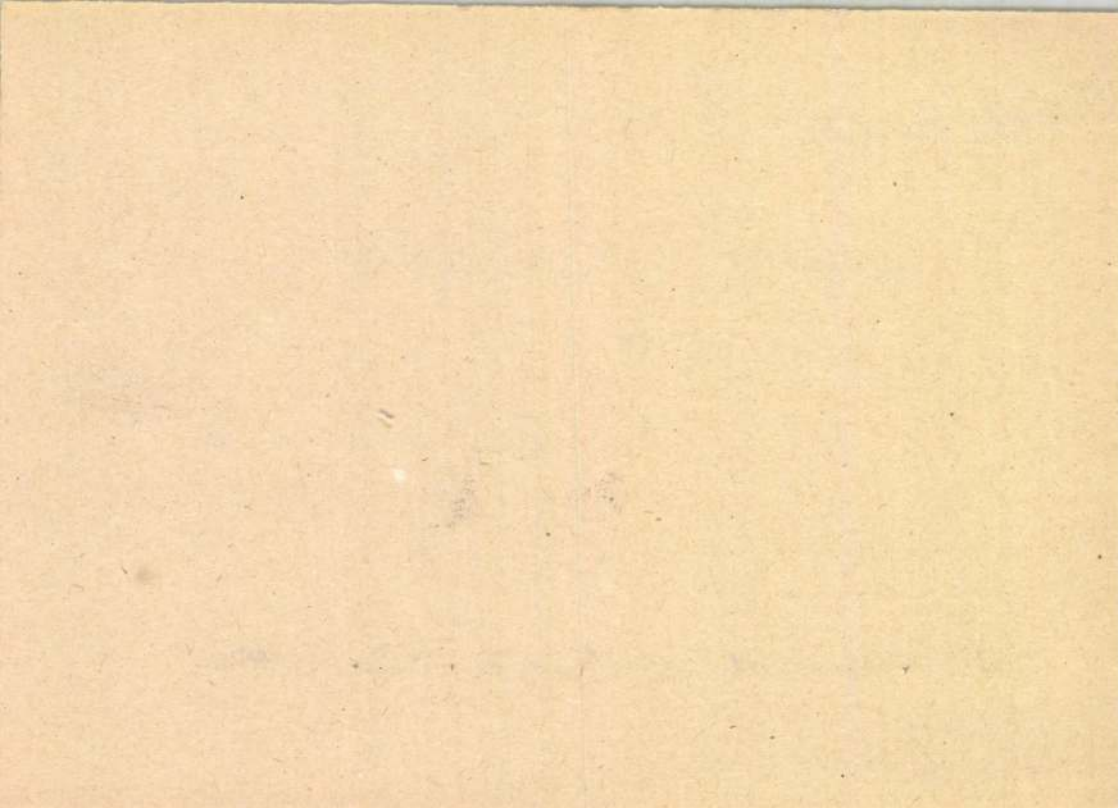
Tóth Menyhert

"Gendélet" o. karton 34x24 cm

I. l. j. TM. 55.

Reklámsz. a: 6000 ft.

BÁV 50. Képekkió katalógus Bp. 1979. december

Tóth Menyhért (1904-

„Aerobafal” o. v. 30 x 22 cm

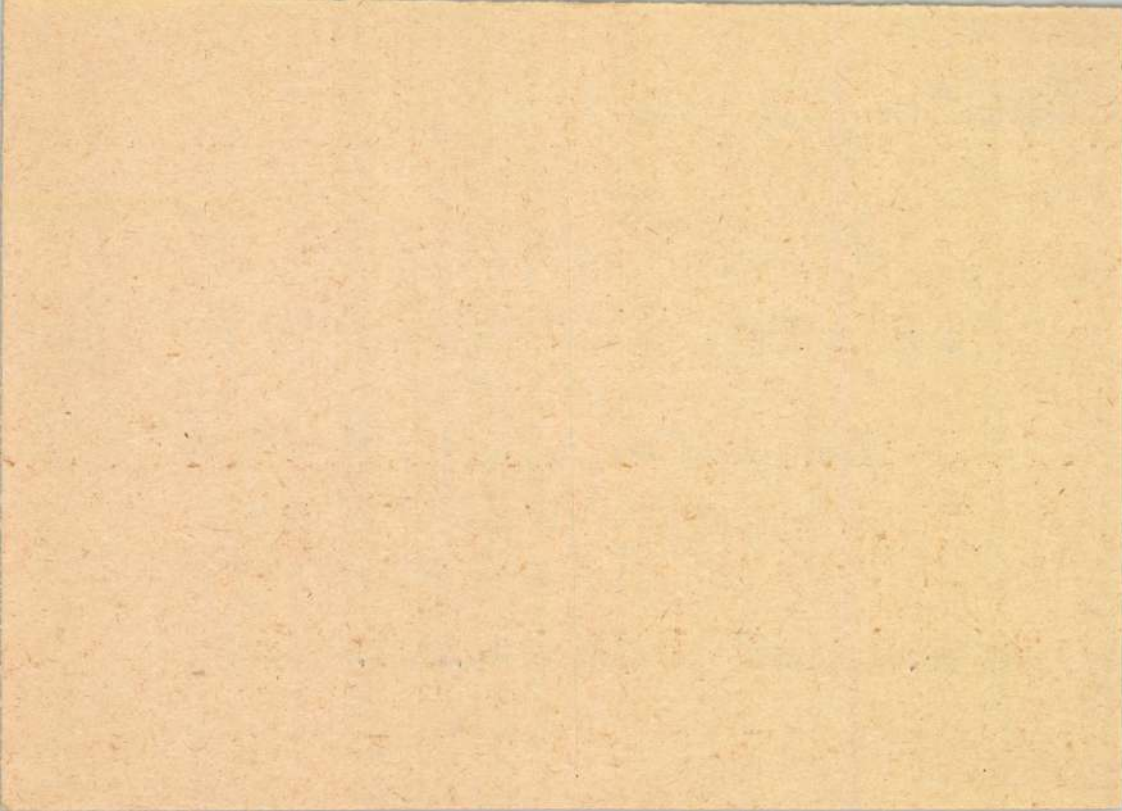
J. l. j.: TM kiállítás: 6000 ft.

„Virágseudelet” o. farost 33,5 x 23,5 cm

J. l. j.: TM.

kiállítás: 5000 ft.

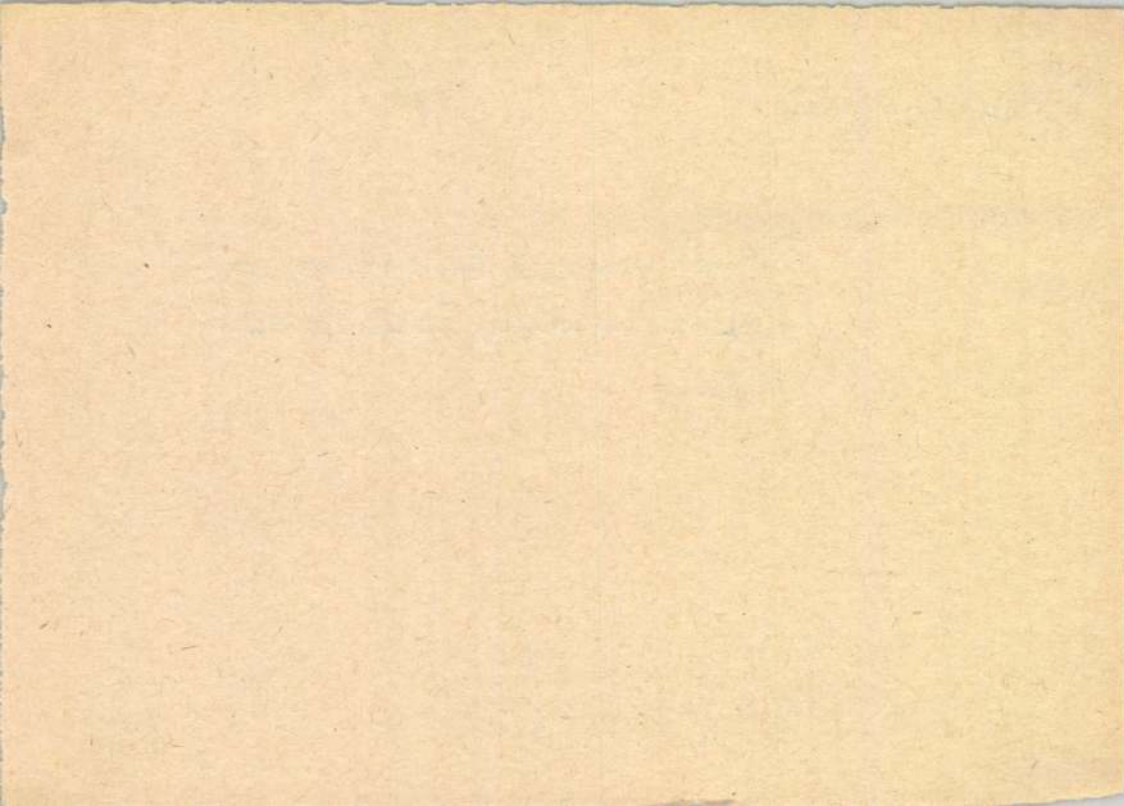
BÁV 50. Képekkiállítás katalógus Bp. 1979. december

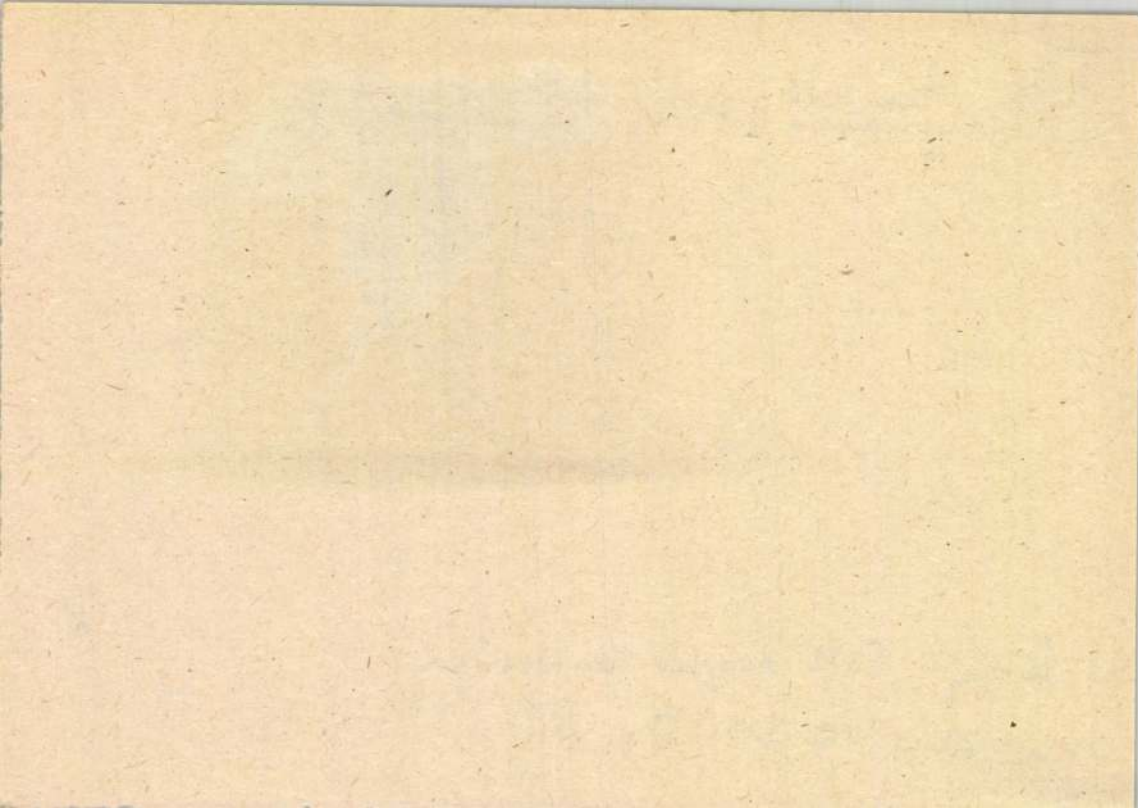

Toth Menghert

Toth Menghert nevét kapors-
latba hozniak Földi Péter-
rel.

Hannu Ferenc: Baldoz "madármelo".
Művészet, 1949. június - 6. lap.

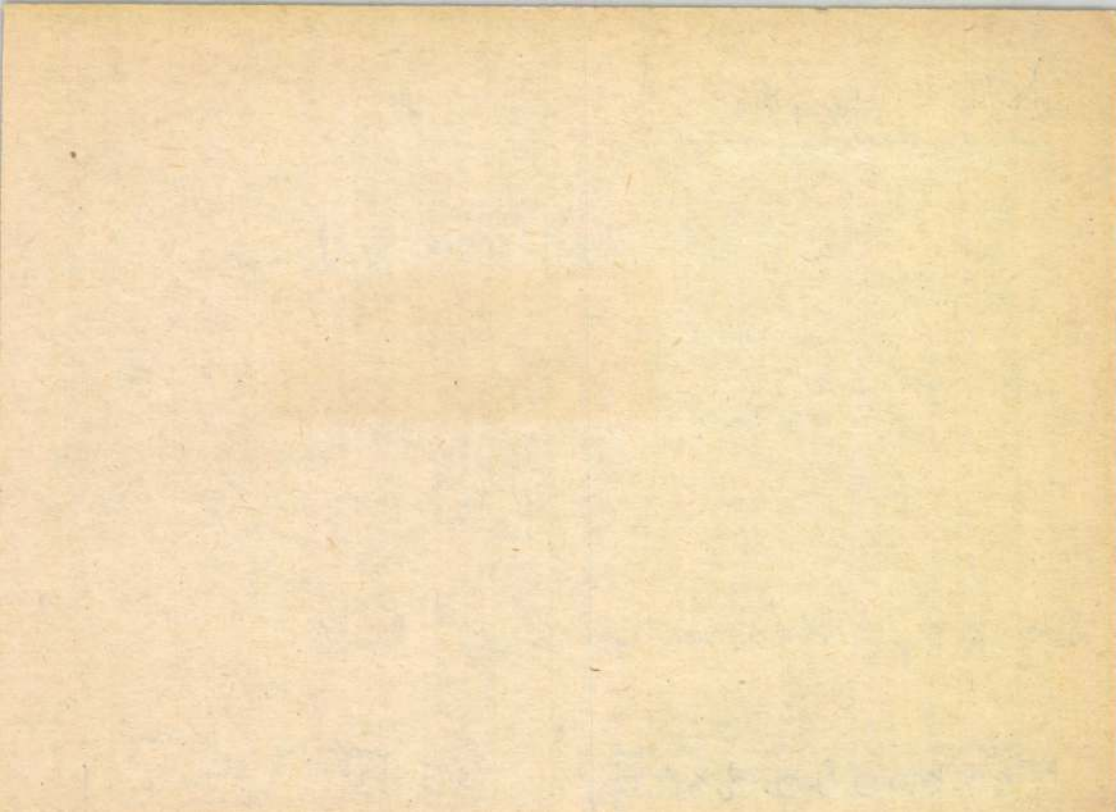
Tóth Merykett []

L: Samu Kötelen

Róza Gy: Kód megírásai helyi kiállítás - -

7

Népszabadság, Bp. 1979. jún. 22.

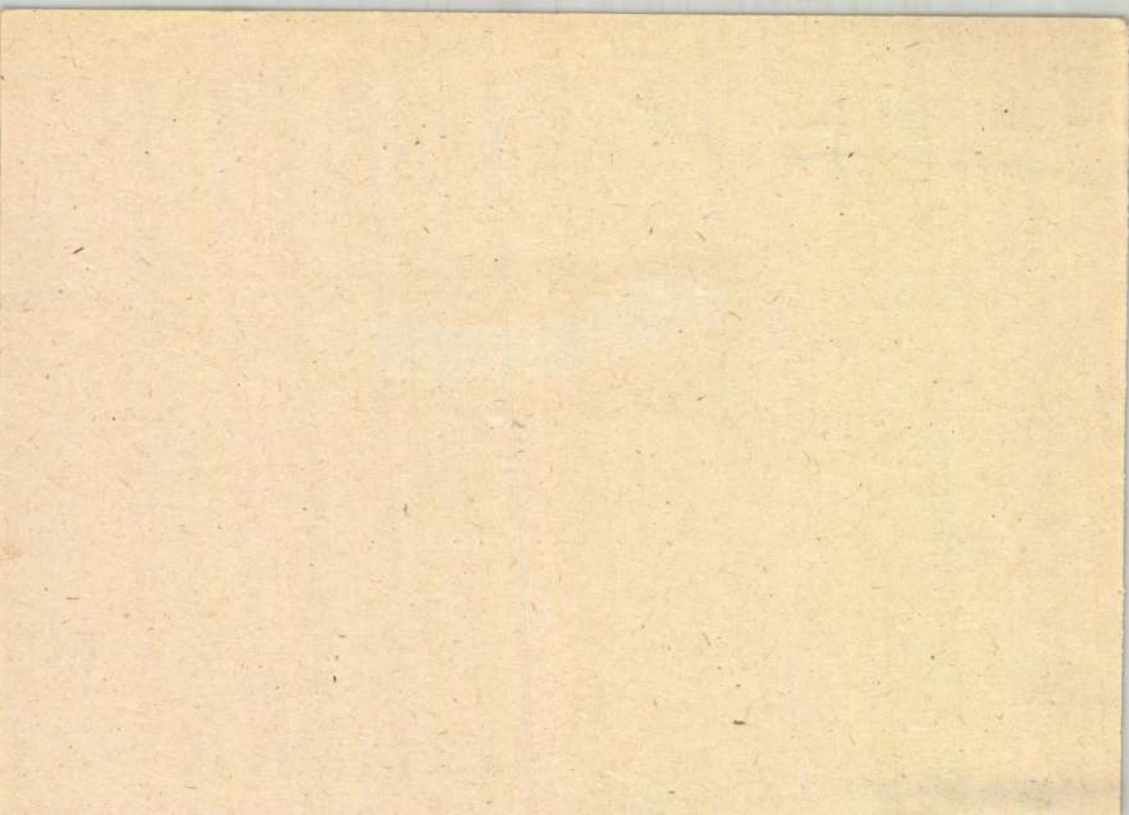

Tóth Menyhért, festő

TÓTH MENYHÉRT festőművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészeinek temetése január 28-án, hétfő délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

8

- Kis
Népszabadság, Bn. 1980. jan. 19.

Tóth Meryli, lelk.

1980. jan. 28-án

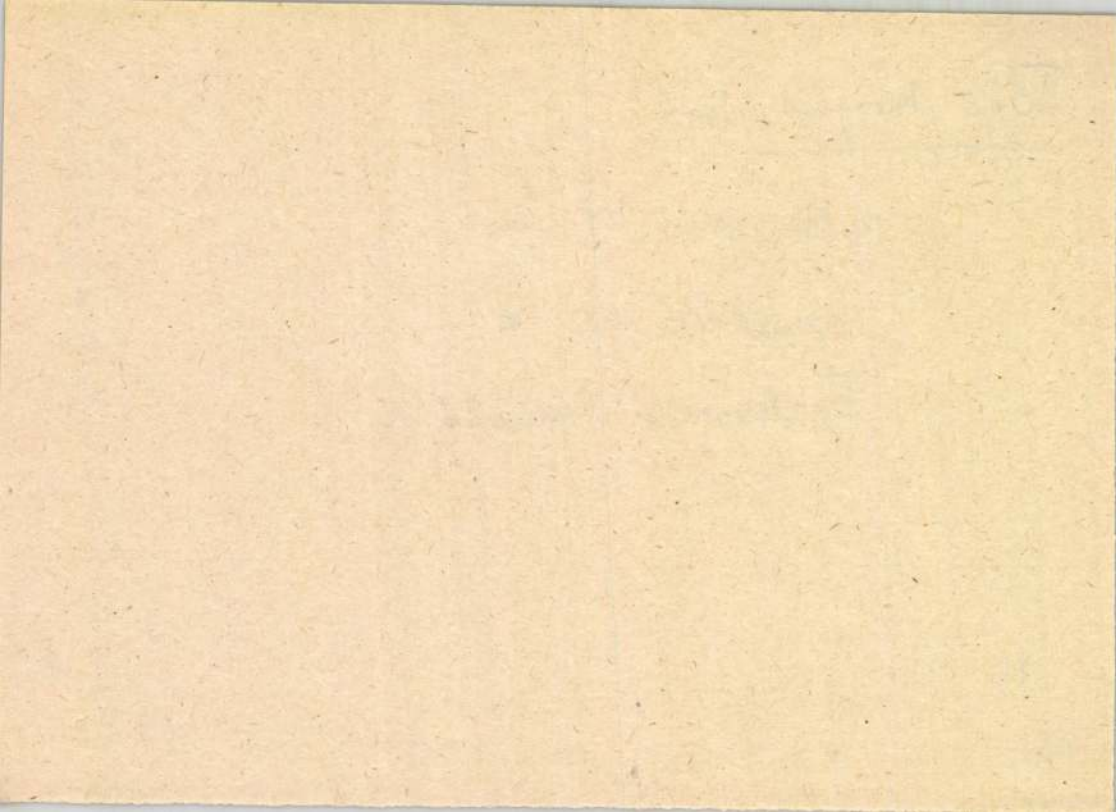
temetkezett el a

Farkasröti temetőben.

- Hely

8.

Népszabadság, 1980. jan. 29.

Tóth Menyhért, festő

● **TÓTH MENYHÉRT**
festőművésznak, a Magyar
Népköztársaság Érdemes
Művészeinek temetése ma
délután 3 órakor lesz a
Farkasréti temetőben.

- o Tóth Menyhért.

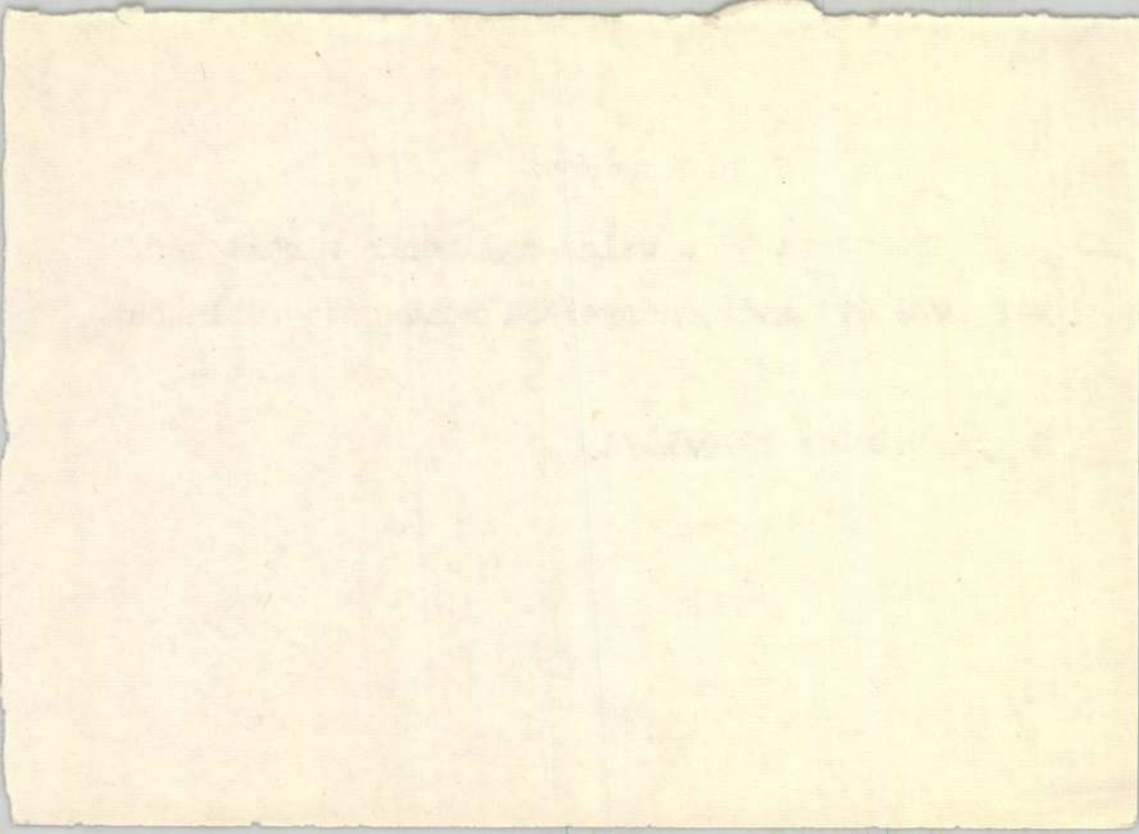
Esti Hírlap, Bp. 1980. jan. 28.

28

Tóth Menyhért

részt vett a balassagyarmati városi kép/
tár 1979 évi szerzeményeiből rendezett tárlaton

Magyar Hirlap 1979/11/13

Tóth Mányórt

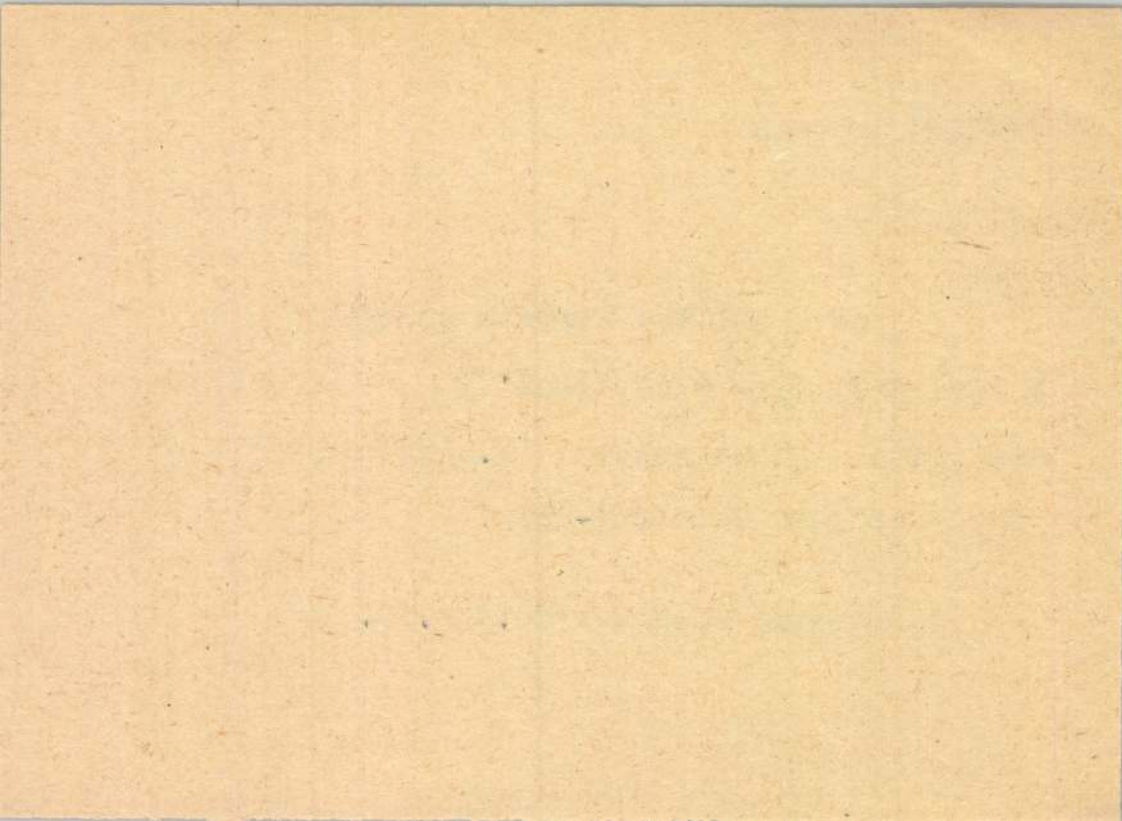
neve említve Horváth György:

A Művészeti Alap vásárlásai '79

Kiállítás a Műcsarnokban c.cikkében

/A cikket lásd Deim Bál-nál !/

Magyar Nemzet 1980.jan.20.

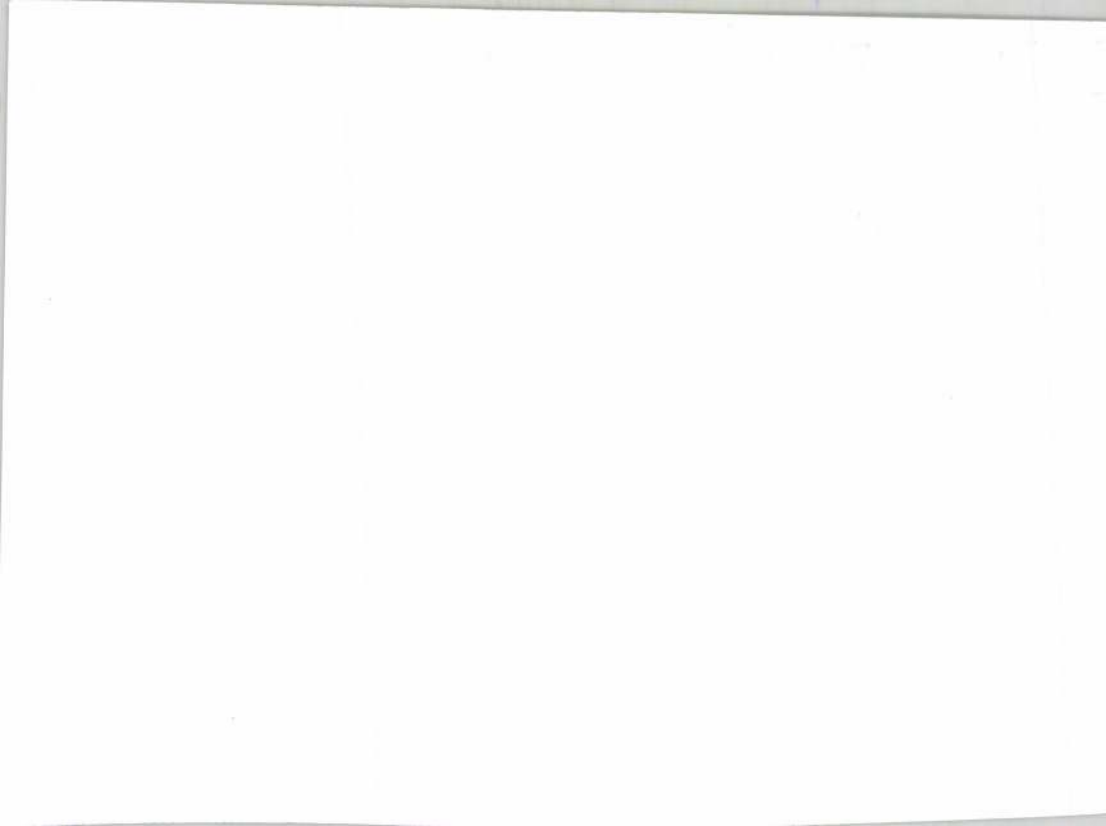

TÓTH MENYHÉRT

Új művészet

1998. nov.

15.0.

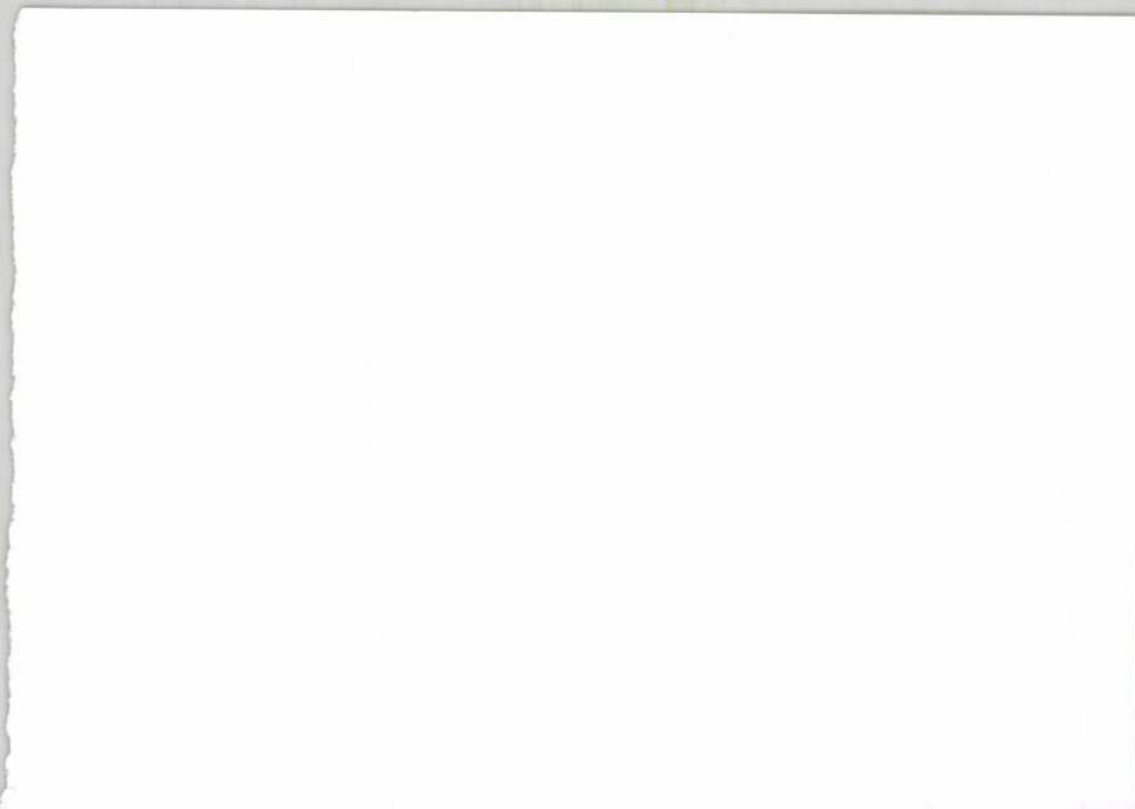

TÓTH MENYHÉRT

Új művészet

36. o.

2000. október

Tóth Merykés, festő

Dr. Marilyn Terenc

- Galeria a Vigadóban

Nem szabadság Br. 1980. márc. 18.

Tóth Menyhért, festő

L: Holló László

di Besei J.: A XXI. Alföldi Tárlat

130-B3

új Auróra, Bekesváros, 1979. dec.

3

40

A szocialista tendenciák a mai magyar képzőmű

A fenti kérdésre eredetileg még 1979-ben, a budapesti VI. kerületi pártbizottság kérésére kerestem a választ. A kérdésnek megfelelően személyes véleményemet fogalmaztam meg. Ma, a magyar művészet történetében meggyőződésem szerint döntő jelentőségű évtized, a hetvenes évek lezáródása után, s nem utolsósorban a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége néhány hónap múlva esedékes közgyűlése előtt, mégis indokoltnak érzem, hogy e személyes véleményt a nagyobb nyilvánosság előtt is kifejtsem. Szeretném ugyanis, ha szubjektív gondolataim vitát keltve erjesztőjévé válhatnának művészeti közéletünknek.

A pártbizottság által föltett kérdésre igyekeztem röviden válaszolni, s csak a magam által különösebben fontosnak, lényeginek

Tóth Menyhért, Kötés-és grafikusművész

7

"Tóth Menyhért", Kötés-és grafikusművész, 130x200mm, 1990.

Művészet, Budapest, 1990. okt. 5. old.

1983.X.6. 10,45 Petőfi Kissné

Láttuk, hallottuk

- A műsorvezető Rózsa T. Enre.

- A Láttuk, hallottuk mai estésébenünk először az idei országos Muzeyi és Művelődési Hónap kiemelkedő eseményeiről hallanak. Hiszen megszokhattuk most már évek óta, hogy október a képzőművészet hónapja. Dr. Salcezi Lászlóval a Művelődési Minisztérium osztályvezetőjével Nagy Katalin Készített riportot.

- Hald kezdjen a legjelentősebbel, a Magyar Nemzeti Galériában nyíló a magyar képzőművészet XX. századi történetét bemutató állandó kiállítás. Ennek a kiállításnak a megrendezésével a magyar művészettörténeti muzeológia egy nagyon régi adósságát rötöle, hiszen most először a 60-as évekkel bezárólag együtt látható egy nagy reprezentatív kiállításon mindazok a törekvések, tendenciák, amelyek a magyarországi képzőművészetnek a XX. században profilt alkak, ami erre a művészetre jellemző volt, aminek alapján ni azt monhatjuk, hogy a magyar képzőművészetnek a 60-as évekig ezek és ezek a legjellezőbb értékei. Eppen a Galéria XX. századi kiállításának a főnyernek igazán értelmet a vidéki galériák. Az ELŐLÉSEN újabb nagy képzőművészeti galériával gyarapodik Kecskeméten október első napjaiban nyílik a Cziffra palota. Ebben egy XX. századi képzőművészeti kiállítást látunk szintén, de elsősorban az ELŐLÉSEN művészetre koncentrálván és ez a galéria az helyett a Tóth Menyhért hagyatékának. Tóth Menyhért-ről pedig azt hiszem, hogy felesleges mondani azt, hogy a XX. századi magyar festészet egyik jelentős meghatározó egyénisége volt. 1-én nyílik Csasztrón a teljesen felújított és újjáröndezett Madách Imre emlékmúzeum, Nagykanizsán 25-én nyílik az Erdő és Ölete című kiállítás. Ez egy történeti néprajzi, természetvédelmi, természettudományos kiállítás, tehát egy komplex kiállítás, az elmúlt két évszázad erdőgazdálkodásának a történetét mutatja be. És ilyen módon a hagyományos paraszti erdőgazdálkodástól elvezet a máig. 28-án nyílik Esztergomban a Várban az egykori királyi Várban a várostörténeti kiállítás. Esztergom történetét mutatja be a török alól történeti felszabadulásig. Eppen ennek egyöbként 300. évfordulóját ünnepeleljük az idén. A kiállításnak külön nagy érdeme az, hogy a művelődésgyűttesben kapott helyet, tehát végre az ölalátogató nagyszánu közönség nem pusztán csak az üres falakat látja, hanem abban az egykori milliőben látja azokat a tárgyakat, amelyek történetileg oda illenek és ott kerültek elő Esztergomban. Ilyenkor általában megenlékezünk egy-egy múzeumi évfordulóról és ebben az évben 100 éves a szegedi Móra Ferenc Múzeum és 75 éves a szombathelyi Savaria Múzeum.

Tóth Menyhért, Múzeum -
éigrajzi és művészeti / 1904-1980.

EMLÉKEZÉS

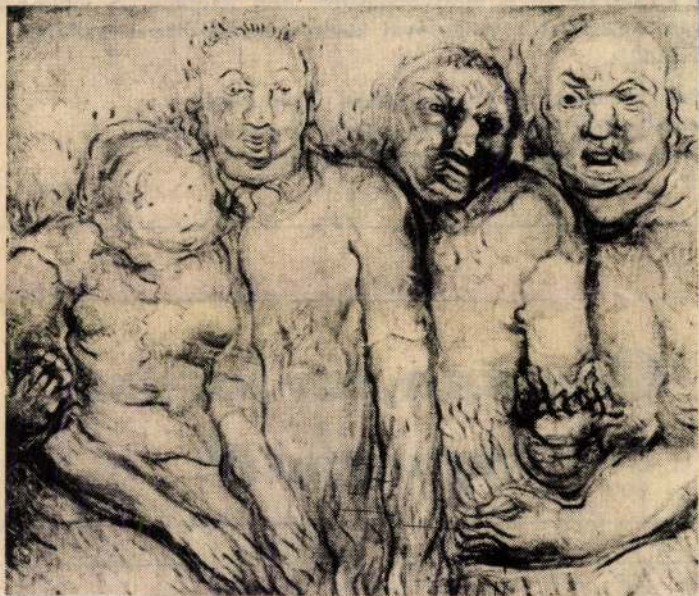
László Gyula, aki együtt járt a Képzőművészeti Főiskolára Tóth Menyhérttel, így emlékszik vissza a miskel festőre: . . . Volt közöttünk egy hallgató, összetört testű és arcú társunk, akiben látomás-sok fénylettek, akinek csendjében olyan dolgok alakultak, amelyek megborzongattak minket, fiatalokat és felidéztek bennünk Gulácsyt, Csontváryt, a nagy megszállottakat. Tóth Menyhért volt ez a társunk, akiben csodás, szinte nem is földi látomások kelték vörpíros madarakból, buja, víziárta tájakról, akinek egy-egy gipsz-szobrában a növényi nyújtózkodáshoz hasonló emberforma lények zokogtak a semmibe, kapaszkodtak a megfoghatatlanba. Emellett ez a társunk úgy tudott hallgatni, hogy csendje tele volt szeretettel és megértéssel: nem lehetett nem szeretni, nem lehetett őt nem becsülni és nem lehetett őt nem szánni, szinte melengető szeretettel, mert olyan magányos volt."

TÓTH MENYHÉRT:

Kicsi rigóm folytatás

Párom meggyet hoz fatálon,
Ringok, korhadt gondbatáron
Határán az estnek
Kell a fáradt testnek.
Fehér szőttesemet
Nyírfára akasztom
Bástya, menedékház, fogadó
vagy klastrom

Egész vagyonom ez.
Mindenkinek adom.
Kicsi rigóm folytatás,
Ha én abba hagyom.

Tóth Menyhért festő
1904-1980
szobrász-grafikusművész

Petőfi Népe
1983. okt. 9.

vállalat 1983. november 1-től részletes pályázati feltételeket tartalmazó írásbeli tájékoztatót bocsát az érdeklődők rendelkezésére.

4771

férfi és női dolgozók részére
hónapos betanító

**Tanfolyamot
nyújtunk**

ABLAKGYÁRTÓ SZAKMÁBAN.

A tanfolyam helye: Kecskemét, házgyár.

Kezdés: 1983. november 14-én.

Feltétel: 18 év feletti életkor.

Szakmával rendelkezők átképzést kapnak.

Értelmességi vizsga esetén bizonyítványt adunk.

A tanfolyam ideje alatt biztosított bért fizetünk. A tanfolyam költségeit a dolgozóval kötött szerződésben a vállalat viseli.

Vidékiek részére munkásszállást biztosítunk.

Bejelentkezés: DUTÉP Ablakgyártó Üzemvezetőség,

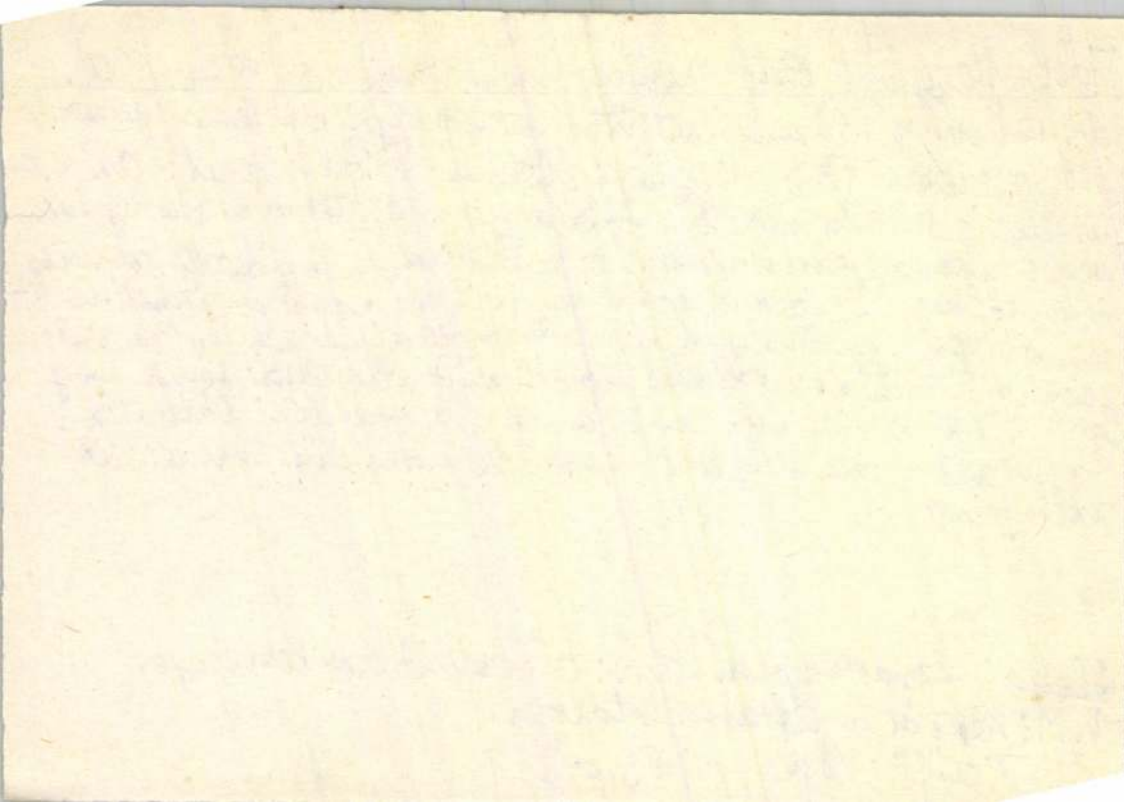
Kecskemét, Házgyár, István király krt.

4996

***Olvassa, terjessze
lapunkat!***

Tóth Menyhért, festő-grafikus-szobrászművész / 1904-1989.
Dr. Bánosky Pál művészettörténész, megyei művészügynök,
előrendelte Tóth Menyhért életmű-kiállítását. - az év-
tizedekig Miskolc alkotó művésze, amelyre sajátos vizuális nyelvvel
beszél, olyan egyenes ívű, tiszta vonalú, amelyen művésze szemmel
követhető, hogy képeit a világ bármely pontjáról érkező megértheti. Csak-
nem száz festménye, több mint harminc grafikája és tíz szobra van
jelenleg kiállítva. A földmint terméit az ő alkotásai töltik meg,
sőt az első emelet egy részét is, ahol a grafikai láthatók.
Egyébként a Tóth Menyhért-hagyaték közvilágítás tervének alkotó-
ját jelent...

Geltai Nándor-Koloh Elek: a rendezők véleménye.
V.M.: Képtár a Államalapítvány.
Tetősi Nepe, 1983. okt. 9.

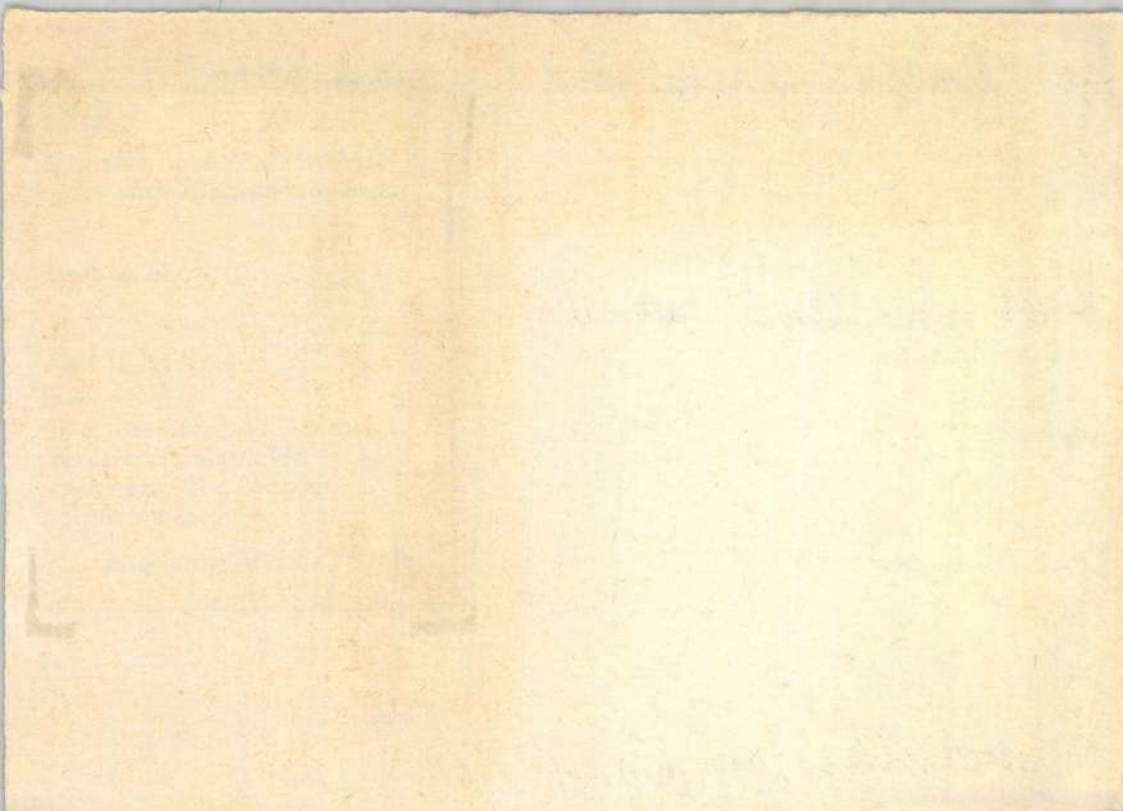
Tóth Menyhért, szobrász, fotó-grafikaművész (1904-1980),

Képek a Kecskeméti Galériából.

Tóth Menyhért: Május elseje. Vázlat 1962-ből.

Népszabadság, 1984. aug. 29.

Tóth Menyhért, katonatiszt
alkotóházban 1904-1904.

PIETÓFI NEPE

1983 JUN 2 8

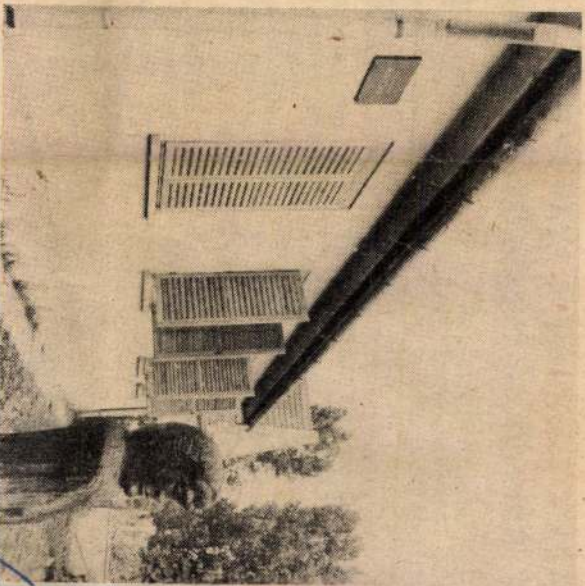
EMLÉK- ÉS ALKOTÓHÁZ MISKÉN

1921

Több célt szolgál — a művész végakarátának megfelelően — Tóth Menyhért miskeli háza. Falán aranyméretű tábla hirdeti, hogy alkotóház, ám aki belép, az találkozik a festő relikviáival és látható itt tizennyolc jellegzetes TM szignójú kép is. Ha minden a tervek szerint alakul, akkor augusztus 20-án ünnepélyesen leleplezik Nagy Kristóf Tóth Menyhért-szobrát. A helyi Március 15. Termelő- és szövetkezeti segítségével megoldódott az emlék- és alkotóház állandó felügyelete.

Gazdag program színhelye lesz a művész egykori háza a nyáron. Már táboroztak itt játszóter-készítők az ország minden tájáról, júliusban szövetanfolyamot rendeznek. A kecskeméti Szórakátenusz husztagú játékkészítő szakkköre is Miskére utazik.

Tóth Menyhért háza kiváló lehetőséget nyújt több művészeti ág alkotójának. A nem is olyan távoli időkben további lehetőségek nyílnak. A Kátolna József Múzeumból Miskére szállítják, s itt üzembe helyezik azt a könyvromdát, amely hosszabb ideje várt erre... Az országban egyedül Szentendrán van ilyen, elképzelhető, hogy milyen úriási lehetőséget teremtené a Bács-Kiskun megyei — s az ország más részén lakó — grafikusok számára ennek az eszköznek a birtokbavétele.

beszélést. Az AKEL képviselői látogatást tettek Csongrára Kiskun megyében, ahol találkoztak Komócsin Mihállyal Péllal, a KB tagjaival, a megyei pártbizottság első titkára

JAPÁN — KEVESEN SZAVAZTAK A liberálisok megőrizték többségüket

A Japánban kormányzó Liberális Demokrata Párt megőrizte abszolút többségét a parlament elsőházában. A tegnap közbejött végezmény szerint a Nakazono Jaszuhiro miniszterelnök vezette, konzervatív LDP a vasárnap megtartott választáson, melyen a 252 tagú felsőház mandátumainak felét újíították meg, árommal növelte mandátumai számát.

Az ellenzéki pártok közül a Japán Szocialista Párt csekély mértékben visszaesett, míg a Japán Kommunista Párt a korábbiáértővel több mandátumra tett szert. Megfigyelők rámutatnak: bár az LDP nem aratott „föld-suszamlásszerű” győzelmet —

ahogyan azt a japán fővárosban egyesek jövendölték —, többsége bőségesen elegendő a törvényjavaslatokról végérvényesen döntő felsőház munkájának irányítására.

A miniszterelnök a választási kampány során külpolitikai „sikereit” vetette elsősorban latba, mindenekelött az Egyesült Államokkal való szövetség megszilárdítását.

A vasárnapi választások legnagyobb meglepetése a rendkívül alacsony részvételi arány volt. A 84 millió szavazótábornak mindössze 57 százaléka élt szavazati jogával, amire még nem volt példa a japán felsőházi választások történetében.

DELL TITKÁR, HECHZ HIGANAPYUJH
értékelné, mint úgy, hogy — ezek a Novoje Vremja szavai — a tiltakozás és sztrájkhullám nyomán az ország válaszüthöz érkezett.

Elegendetlenség persze mindig is volt Pinochet országában. Akkor is, amikor az amerikai támogatás némi ideiglenes kirakójelét eredményezett. Eddig azonban az elégedetlenségnél nagyobb úr volt a megtorlástól való félelem. Egy rezsim válsága akkor válik forróvá, amikor a keserűség úrrá lesz a félelemben. Abban az országban, amelyben a „konzolidáció” idején is mindennapos volt a kellemetlen szemlélyiségek nyomtalan eltűnése, és amelyben a fegyveres erőknél afféle „biankó” tüzparancsa volt (és az elmúlt napok hét halott-

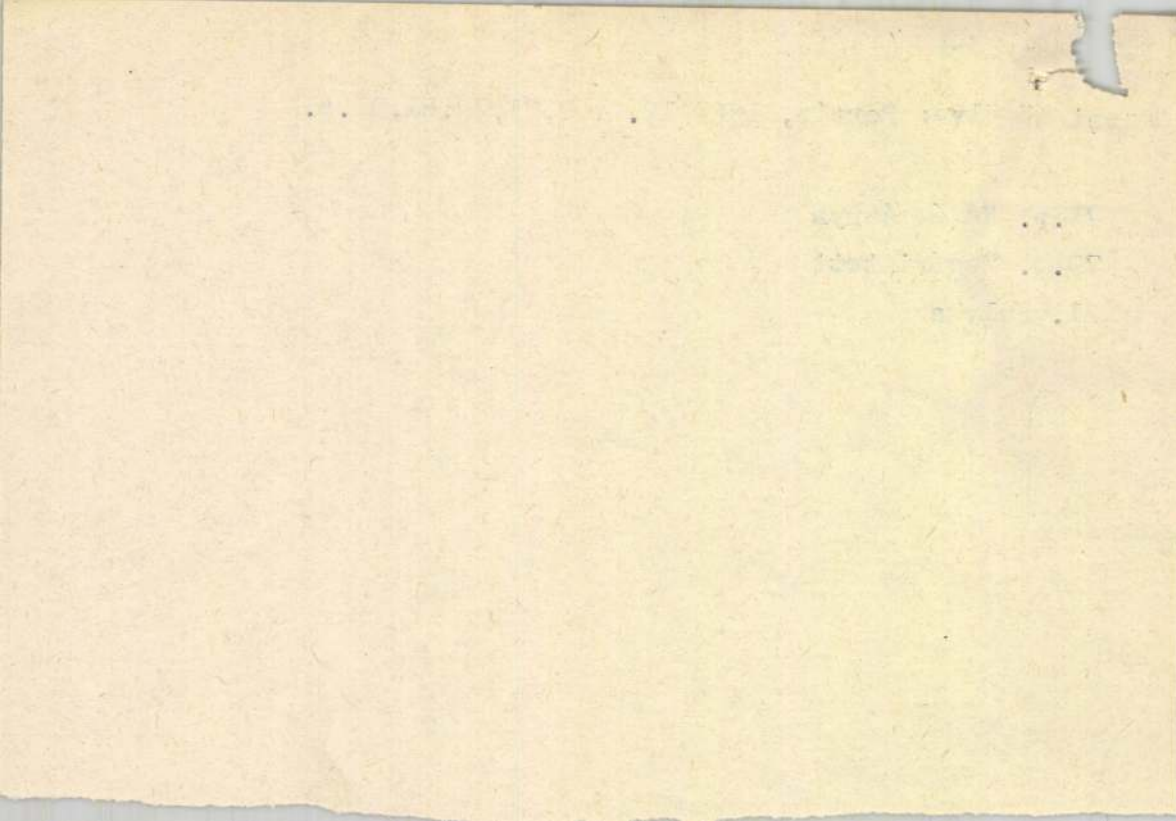
Tóth Menyhért (festő)

Művei közölve: Forrás, 1985/12. 4, 8, 71, 79, 81, 91.p.

71.p. Nő és árnya

79.p. Megérintett

81. Pulyka

— Várj még:
amit akarsz, kalandos álomjáték.
— A világ nem roppant kalandmező-e?
— amit szíg, mégis megsejtjük belőle!
— Nincs benned az arány harmóniája.
amit lelsz is: magad-pusztítására.
S hogy lesz a törek áttekinthető?
— Mint virágos rét, patak, hegytető,
vagy a tudomány, teológia
toronyvárai, templomai, a
gondolat, vágy, hit, érdek művei.
— Nagy építmények sorra mind ledőlnek
hullámverésében a gyors időnek.
Mire jó ez árral, széllel teli
nagy erőlködés?
— Hogy erőnk legyen
átjutni Égen, Földön Tengeren,
— Igazán balga vagy Öcsém!
Kamasz? Esztelen vakremény?
— Parázssá érett őszi fény

TÓTH MENYHÉRT: KOSÁRFONÓK

KERESZTURY DEZSŐ

EGY ÉLET JELKÉPE

— Jóbarát halálára —

Siklott, perdült: fényárny, habpihe, folt?
Valaki egyszerre hívta, küldte.
Ki? Miért? Hová? — Sejtelve se volt;
apró halként sodródott lebukva, fölmerülve.
Röpülni vágyott, láng szíve szárnyat bontott,
s forgó egek alatt meglátta fájva-boldogan,
hogy embersokaság a nagy folyam,
melyben kín s ujjongás egymásba omlott,
a fényt fölfalták iszapos inyű gondok. —

Mert együttértett vígakkal, bánkódókkal,
szíve túlcordult: iszonyú volt a látvány;
Égen, Földön túlról, s át minden érchatáron
az Ős-EMLÉK-VALAKI mint jós-álom
azt jelentette mind parancsolóbban:
„Készülj, énekelj, leszel te is égi bárány!”

CSÖNDES VITA

— Megint egy a ronggyá-bitangolt,
elcsavargott, hentergett, átaludt
napokból!

— Biz ez jeles nap volt:
sétálva sokminden eszembejut!
Persze csak töredék.

— Magad is az vagy,
pozdorjád sok elpazarolt nap!

— De hátha az teszi mégis egészé
az életem: a törmelék-sugalmak
egészé szervülnek: megismeréssé.

— Sok segédföltevés, ötletes — ő.
Mitől lesz ez majd építőerő?

Mit egybehordasz: eszme, kő, faág,
zene, szél, dér csak összevisszaság!

— A hordalék, ha jósors jár velem,
mint mozaikkő, kollázs, vagy akár
lánc: egybedáll.

— Csupa vad, képtelen
ellentmondás, feleselő szabály!

— Akkor is bekúszom a félhomályba:
az Úr sugárrácsain bújócskázva
vizek, vulkánok mélyén járok.

AZ IGAZSÁG EGYENLÍTŐJÉN

(vicc)

*Két férfi találkozott a sivatagban.
Milyen szépen süt a nap — így az egyik.
Nem látja, hogy holdas éj van — szólt a másik.
De nem!
De igen!
De nem!
De igen! — mérgesedett köztük a vita.*

Odaérkezett a harmadik.

*Mondja meg! — most éjszaka van,
avagy nappal? — kérdezték szinte egyszerre tőle.
Nem tudom uraim, — közölte az illető —
én nem erre a vidékre való vagyok
S ezzel odábbállt.*

TÓTH MENYHÉRT: NŐALAK, ARCOK

SÁRÁNDI JÓZSEF

MENEKÜLÉSPRÓBÁK

1.

*Alszol.
Menekülsz magad
s a világ elől.*

*Addig sem bomlasztod,
a megbomlottakat.*

2.

**(Felirat egy kályhacsőre,
némileg kétségbeesve.)**

*Isten,
ha létezel,
vidd el a lelkem!*

SZOLMIZÁLVA

Ha már

*a szó veszélyes fegyver
szolmizálok
a „fegyvertelen” szemfüleseknél:
DÓ*

RÉ

MI

FÁ

SZÓ

LÁ

TI

libiDÓja

*készíteti önkéntes vérvesztésre
ezt az egyébként derűs
leleményes népet*

ságára sokat adó, a képzőművészetben is rendkívüli értékeket teremtő Kocsis Pál jellemvilága, aki sokoldalúan érzékeny, művelt egyéniség volt; s kátyúkkal teli életútján is világraszólót művelt... Felmerül bennem a nevetnivaló, gyakran elhangzó riporter kérdés: „Megvalósította-e önmagát?” S válaszul írom: „Amennyit módjában volt megvalósítani!” — S, ha száz élete lett volna, akkor a százszor ennyinél is sokkalta többet, mert a Kossuth-díj és a további elismerések után — az újabb életekben — bizonyára nem került volna újabb kuláklistára; a tizenöt év előtt elejtett őz bőrével és fegyverrejtegetés vádjával a lovasrendőrök nem kísérték volna a 66 éves tudóst a kapitányságra: s nem akarták volna hogy exportra szánt szőlővesszeinek erdejéből idegen telepre helyezték munkafelügyelőnek, miután mintatelepét a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézetnek följajnlotta... Bizonyára nem, mert a szovjet tudós barátok indítványára adott külföldi garancia e későbbi időkre is érvényben lett volna...

Külföldi páros utazásokról, Kocsis Pál kitüntetéseinek előzményeiről, korabeli üdülők világáról, családi tragédiákról és örömeikről is szó esik Héthelyi Ida könyvében.

Láttató erővel szól a közvetlen élményekről. Az alábbi részlet a füredi szívkórházban történet leírása: (Kocsis Pál szívét kezelik. Az otthoni dolgok miatt (szőlők átalakítása, átszervezés, stb.) minden életereje-kedve elszállt. Felesége a

főorvostól értesül arról, hogy a férj „nem akar meggyógyulni”. Erre Kocsisné visszaváró, szép-hangú levélírára kéri az egyik hazai kutatóbeli jóbarátot. A levél hatása óriási:)

„Ahogy benyitok a terembe, hát mit látok! A hat szívbeteg, akiknek ágyban kellene pihenni, mind az ágy szélén ül. A kezükben bicska, meg szőlővessző, és faragnak, faragnak, szemetelnek a padlóra. Kocsis Pál meg, mint valami apostol, hálóingben jár közöttük és magyarázza nekik a szemzést...”

Megható történetet olvashatunk a könyv végén a gyászról, az utóéletéről; de én mégis — kisebb kihagyásokkal — a szerző bevezetőjéből választottam idézetet, mely a könyv születésének költői szépségű magyarázatát is adja:

„Míg élt, addig is mindig könyvet ajándékoztam a születésnapjára, mert annak örült legjobban... Lopva tettem az éjjeli szekrényére, mikor már elaludt: de rövid idő múlva arra ébredtem, hogy ég a lámpa és olvassa... Megírtam ebben a könyvben mindent, ami 32 évi házasságunk alatt velünk történt... már nem tehetem az éjjeli szekrényére, mint régen, most a kiállítás asztalra szeretném tenni.”

Kocsis Pálnak tavaly volt 100. születésnapja. E könyvnél szebb ajándékkal az özvegy nem köszönhetette volna az évfordulót.

GOÓR IMRE

TÓTH MENYHÉRT: GONOSZARCÚ

KRÓNIKA

SZABÓ LÁSZLÓ

A GYERMEK ÉLETÉNEK ÉS JÁTÉKAINAK KUTATÁSA SZOLNOK MEGYE MÚZEUMAIBAN

A vidéki múzeumok elsőrendű feladata, hogy a különböző gyűjteményeiben minél teljesebben őrizzék meg a múltat a jövő számára, s a jelen és jövő érdekében tudományosan feldolgozzák, közkinccsé tegyék azt. Miközben a **teljességre** helyezük a hangsúlyt, tudjuk, hogy óhatatlanul egy-egy kutatási terület, sajátos fejlődési vonal kiemelése, alaposabb dokumentálása. Ez a kiemelés mindig függ a szakgárda összetételétől, a muzeológusok érdeklődési körétől, képzettségétől, a kutatott terület sajátosságaitól, s nem utolsósorban attól: alakított-e ki az intézmény valamely sajátos hagyományt, amelyet minden újonnan érkezőnek követnie kell?

Szolnok megyében immár harminc esztendeje, hogy megszilárdult egy állandó néprajzos kutatógárda. Változás csak annyiban következett be, hogy a szervezet mindig újakkal gyarapodott, ám a régi munkatársak maradtak. Ez a szilárd összetételű gárda — hatásfokát növelve — magához kötött egy állandóan gyarapodó, ugyancsak szilárd összetételű külső munkatársi gárdát is, amellyel gyümölcsözően működik együtt. Nem véletlen az sem, hogy a megye múzeumaiban eleven hagyomány volt mindig a gyermek játékaiknak, életének kutatása, s minden fiatal muzeológus — érdeklődési körétől függetlenül — aprólékos gondnal építgette a gyermekjátékgyűjteményt, gyűjtött adatokat a gyermek életére vonatkozóan.

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ezt a hagyományt **Csete Balázs** (1893—1958) alapozta meg, noha ő maga múzeumban soha nem dolgozott. A jászkiséri születésű, néprajzi érdeklődéssel megáldott polgári iskolai rajztanár főként pedagógiai érdeklődésből kezdett foglalkozni a harmincas években szülőfaluja gyermekjátékaival. Kalotaszegen gyűjtve **Kresz Mária** nyárszói gyűjtéseit figyeli, s az ő érdeklődése is egyre inkább a gyermekkor kutatásának egésze felé fordul. 1951-ben már készen állott a három évvel később véglegesített szövegű kézírata **A jászkiséri gyermek élete a születéstől a házasságig**. Az országos díjat is nyert dolgozat gazdag szociográfikus részleteket is tartalmaz a gyermekek napi étkezéséről, ruházódásáról, a család pénzbeosztásáról, szellemi igényeik alakulásáról. Bővelkedik a szokások, játékok, rigmusok, gyermeknyelvi fordulatok és csúfolódók leírásában, a negyvenes-ötvenes évek fordulójának páratlanul

gazdag rajzát adja. A dolgozat a szerző tusrájzaival és gyermekjátékok gyűjtésével is kiegészült, s ma a Néprajzi Múzeum rajztárának értékes részét alkotja, illetve a Damjanich Múzeum gyűjteményét gyarapítja.

Csete Balázs munkáját Szolnokról **Kaposvári Gyula** múzeumigazgató segítette. 1957-ben a pályamunka egy kis részét kiadta **Jászkiséri gyermekjátékok** címmel, a szerző pontos ceruzarajzaival. Ugyanakkor a megyei játékgyűjtő és játékkészítő pályázatot is meghirdette Csete Balázs szempontjai szerint. A jórészt mulandó anyagból készült mintegy 400 db játékból múzeumunk ma is kb. 180 darabot őriz. Csete Balázs halála után hagyatéka, gyermekérettel összefüggő szerény, de annál értékesebb tárgygyűjteménye is a szolnoki múzeumba került be (gyermekállókák, gyermekülőkék).

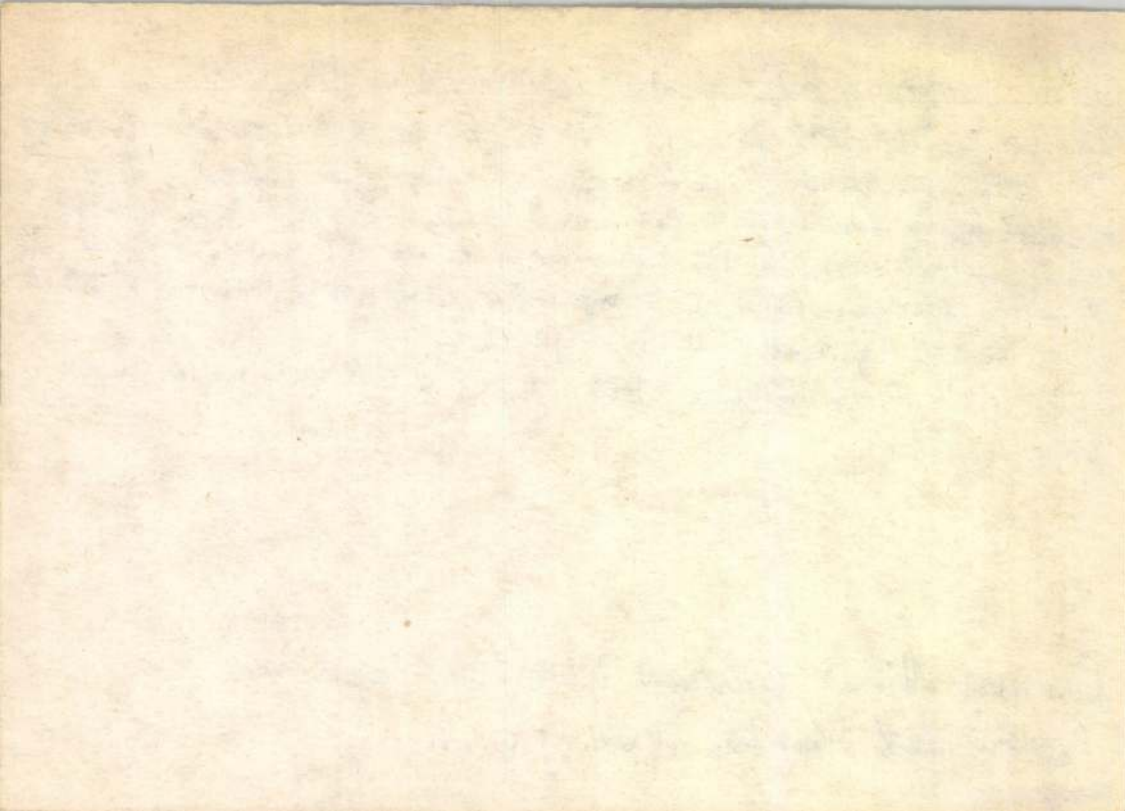
A jeles gyűjtő és pedagógus munkássága és a múzeum szervezőmunkája másokat is ösztönzött: **Molnár István** jászszentandrás tanár mintegy 40 éve gyűjti a gyermekélet dokumentumait: **A jászság szellemi néprajzából, Jászszentandrás népdalok** és más vaskos pályamunkái gazdag játék- és mondókakincset mentettek meg egyéb szokások és dalok mellett. Jászkiséren **Győri János** tanár, Csete Balázs egykori kollégája és a felesége, majd az általuk alapított **Csete Balázs Szakkör** méltó őrzője a kiséri hagyományoknak. 1963-ban engem, a kezdő muzeológust kértek meg egy **Csete Balázs-élmékiállítás** megrendezésére. A kis kiállításon a legszebb anyagrészt a gyermekjátékgyűjtemény volt. Ekkor már működött iskolás szakköre, majd pár év múlva életrehívott, idős emberekből álló **parasztszakköre**, amely országos példává vált. Az idős emberek minden évben más-más, de azonos szempontok szerint összeállított kérdőív segítségével ugyanazt a témát dolgozzák fel: ki-ki saját emlékeit írva meg. Ezt csokorba fogva nyújtják be pályázatra. A leírások legértékesebb részét a gyermekkori emlékek, a gyermekkor rajza, a szokások és játékok megőrzésére alkotják. Ma mintegy 50 idős parasztember és parasztasszony életének rajzával dicsekedhetnek, s mellette egyéb témák (disznóölés; farsangi szokások; cefrevágás; mosás—vasalás—tisztálkodás) is gyarapítják a gyermekkorból származó emlékeket. A játékokról, gyermeknyelvi elnevezésekről, disznótorokról, az

Toth Menyhert, festo-grafikus-mobrásművész, [1904-1920].

Nemrégben avatták fel a Kecskeméti Galériát, rendszerül gondog
anyagot láthatunk, hibátlan rendezésben. Nagy esemény Toth
Menyhert külön kollekciója, életműve. Szentén Bécs-Niskun szállotte,
műveit ismerik hárónk határain kívül is, de aki klasszikusabb és
többi érték minden délszlávot vizsgálni akarja, az ott az antikvizist wak
a Kecskeméti Cifrapalotában tudja elvégezni

"Pinceben" c. Toth Menyhert festménye a Kecskeméti Galériában.
[rept.]

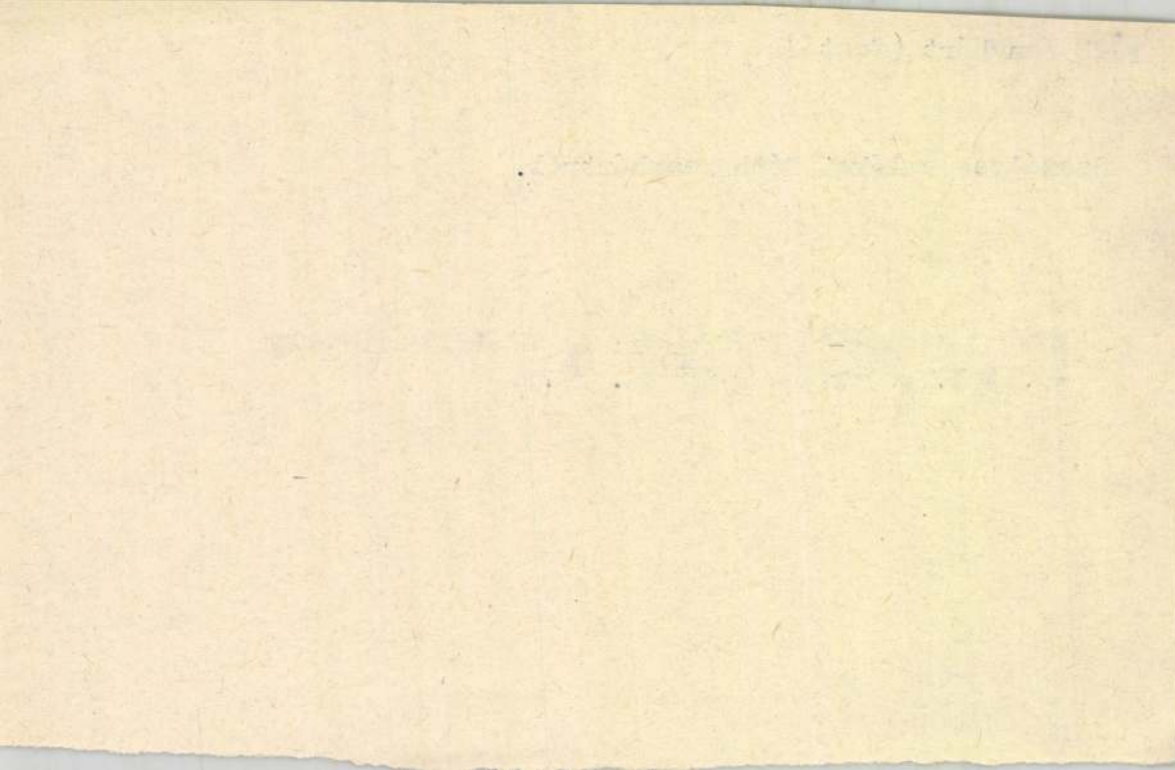
Losonci Miklós: Országos intézmény vidéken,
Dumantuli Napló, 1924. jan. 4.

TÓTH Menyhért (festő)

Személyes emlékei Tóth Menyhértről.

SÜMEGI György-TÓTH Piroska: Egy délután Barcsay
Jenővel. = Forrás, 1985/12. 73.p.

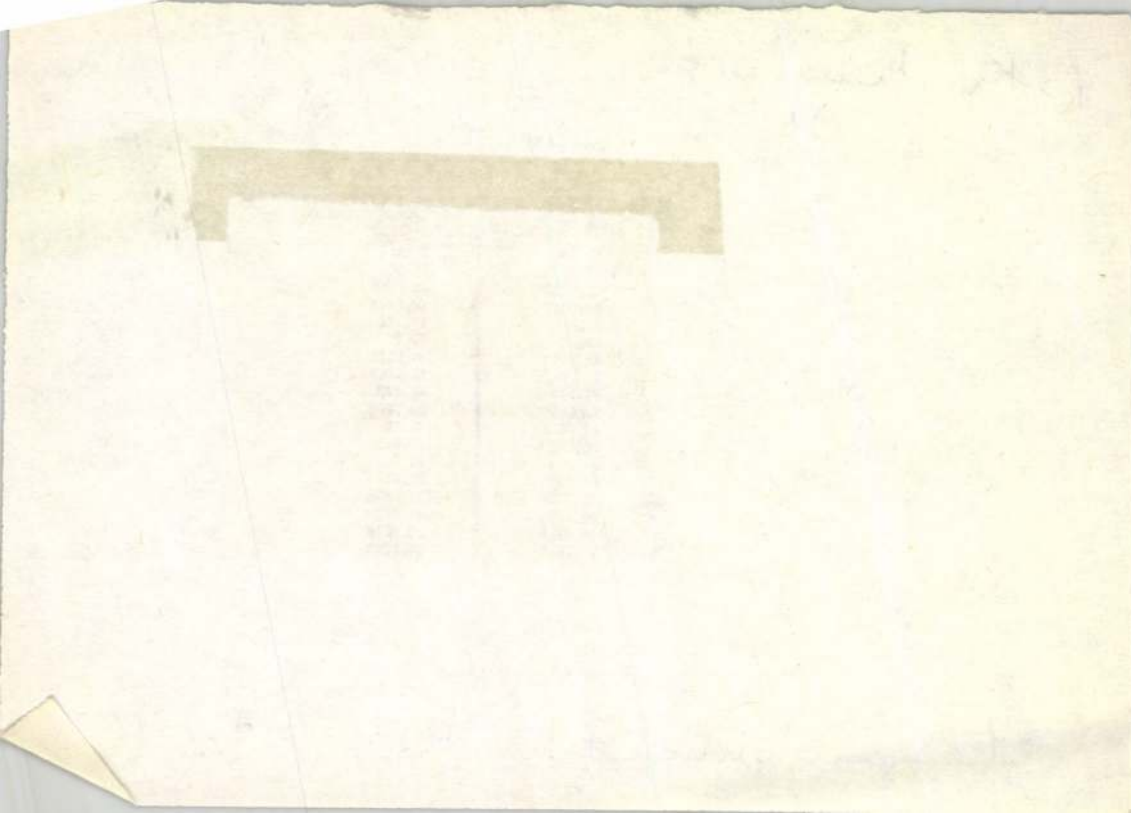

Tóth Menyhért

Kiállítás látható Kalocsán a hajósi képzőművészeti tábor alkotóközösségének tavalyi munkáiból. A bemutatott 40 festmény, grafika és fametszet a Hajós környéki táj szépségeit, a nevezetes pincefalu világát tárja fel. Ezzel emlékeznek a tábor időközben elhunyt alapítójára, Tóth Menyhért festőművészre, aki 1978-ban kezdeményezte a nyarankénti hajósi alkotótábor létrehozását.

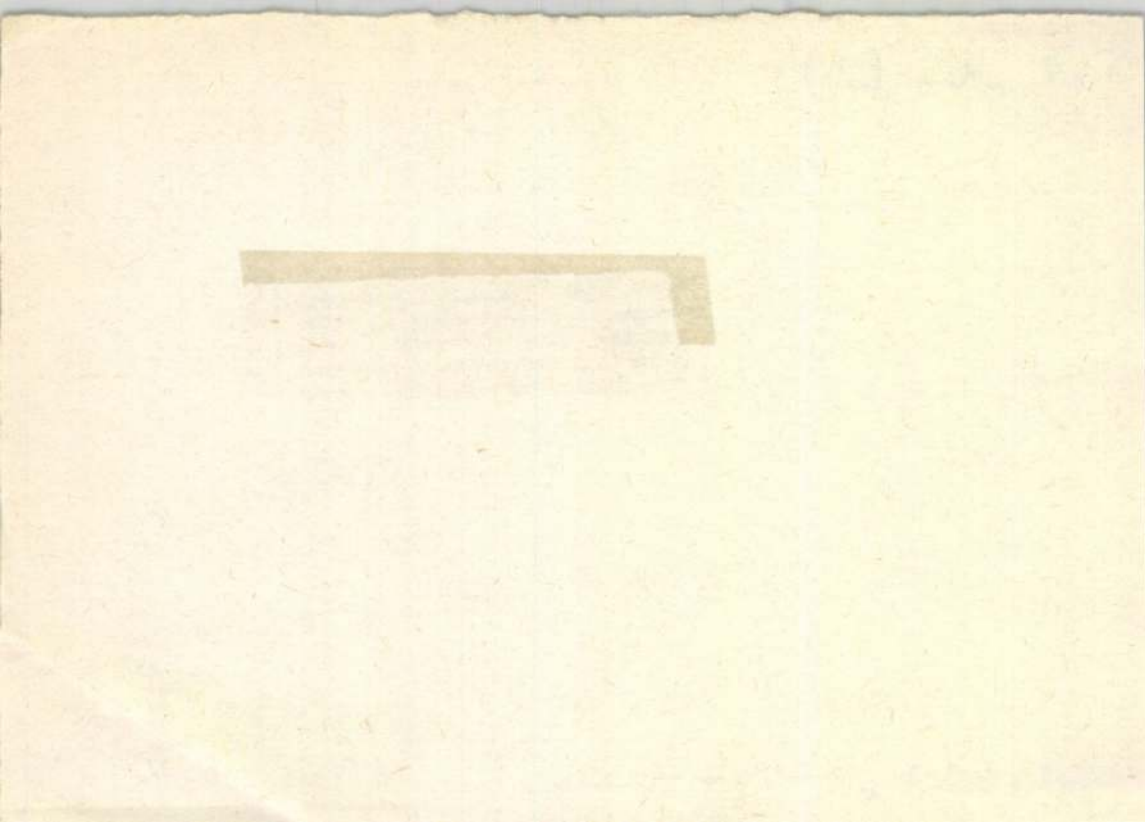
Magyar Nemzet 1987. 10. 7.

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért festményeiből
kiállítás nyílik meg május 15-én,
pénteken délután négy órakor
Sopronban, a Lábasházban.

Megvan munka 1987. V. 11.

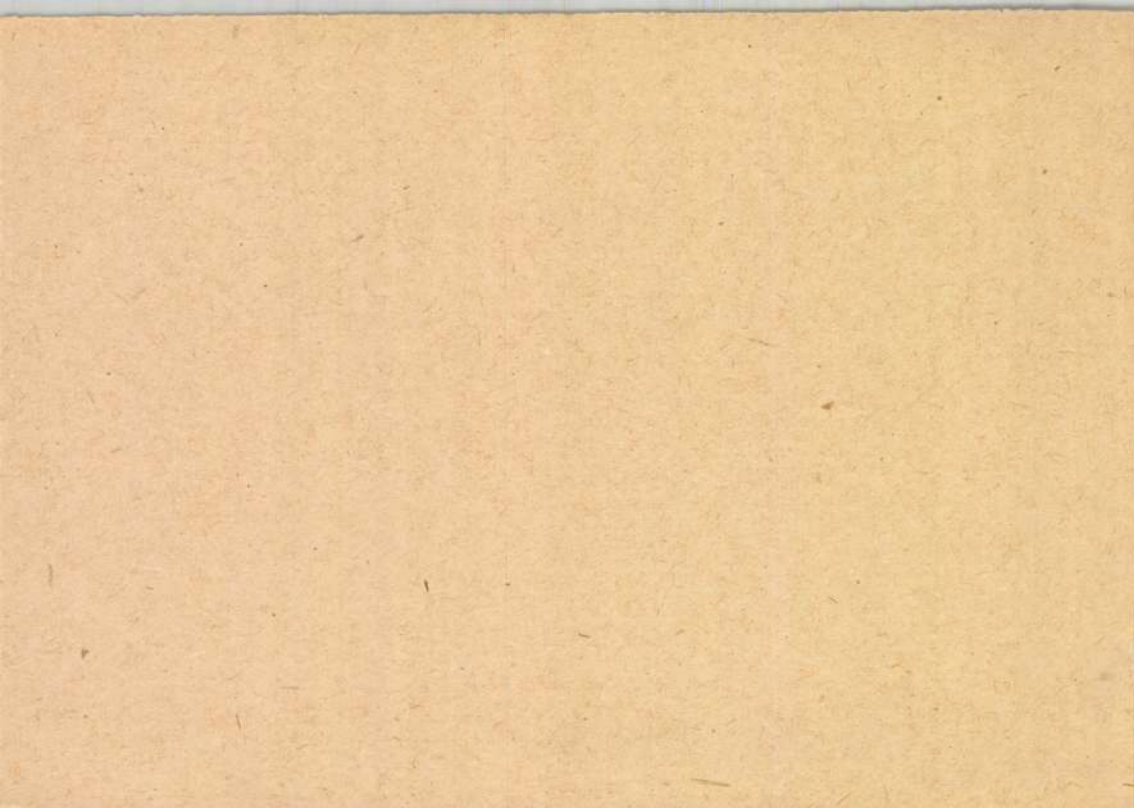

Tóth Menyhért

festőművész

Ószi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képpel szerepel.

Nemzeti Újság
1923.11.3.

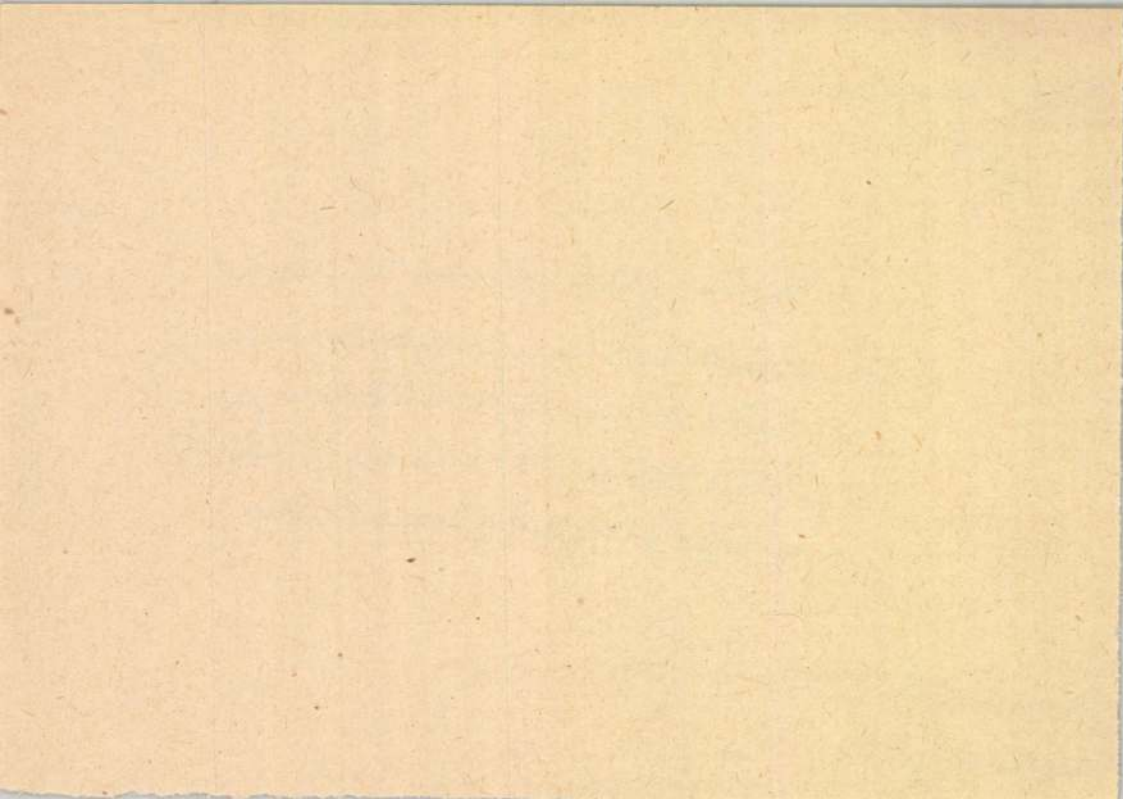

Toth Menyhart
festő

M.D.K

Toth Menyhart művei között a
palatériók és a fővárosi emberek
a tetten leghíresebbek közül
a festészetében. Ennek az előéletét
átvételje "Székesegyház" című képein.

B. Supha Magdolna Toth Menyhart
művészet, 1968. február - 25. lap.

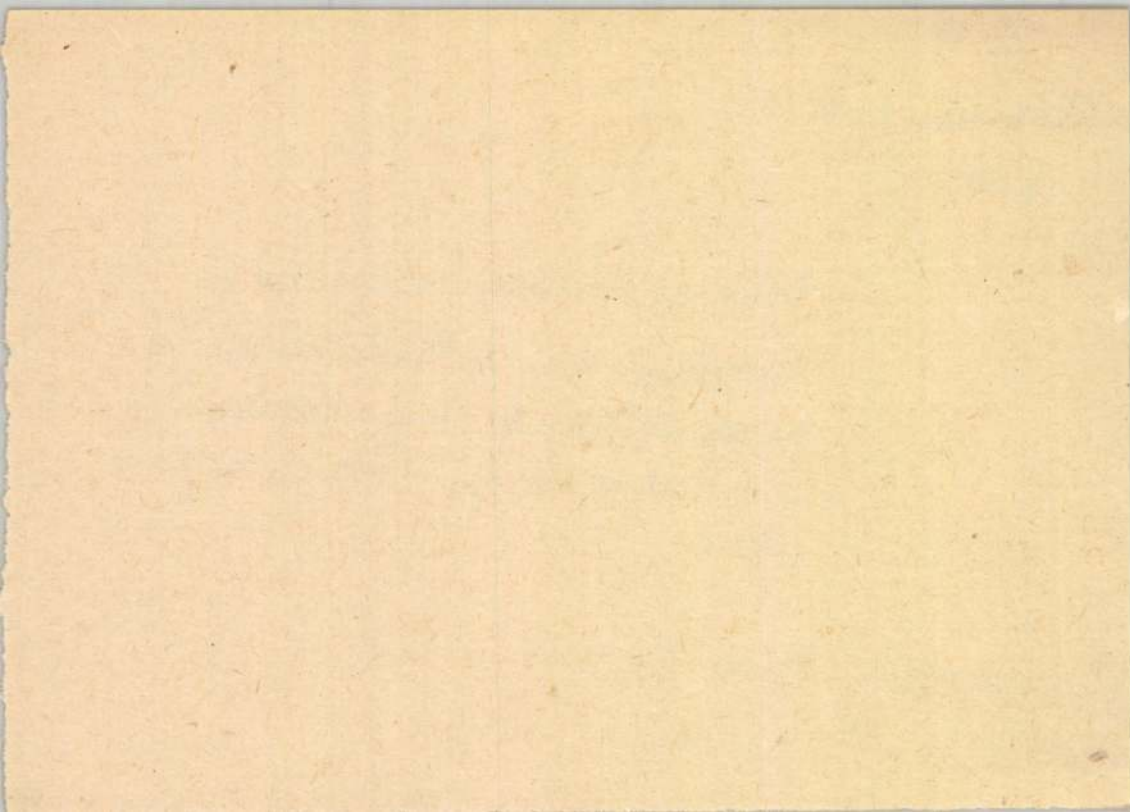

Tóth László
festő

MDK

1964-es kiállításra helyi és
mesterei meséi kiállításra
parasztátogatói négy nyilatko-
tak: ezt a magot konnyű meg
íteni.

B. Székely László: Tóth László
művész, 1965. február - 25 lap

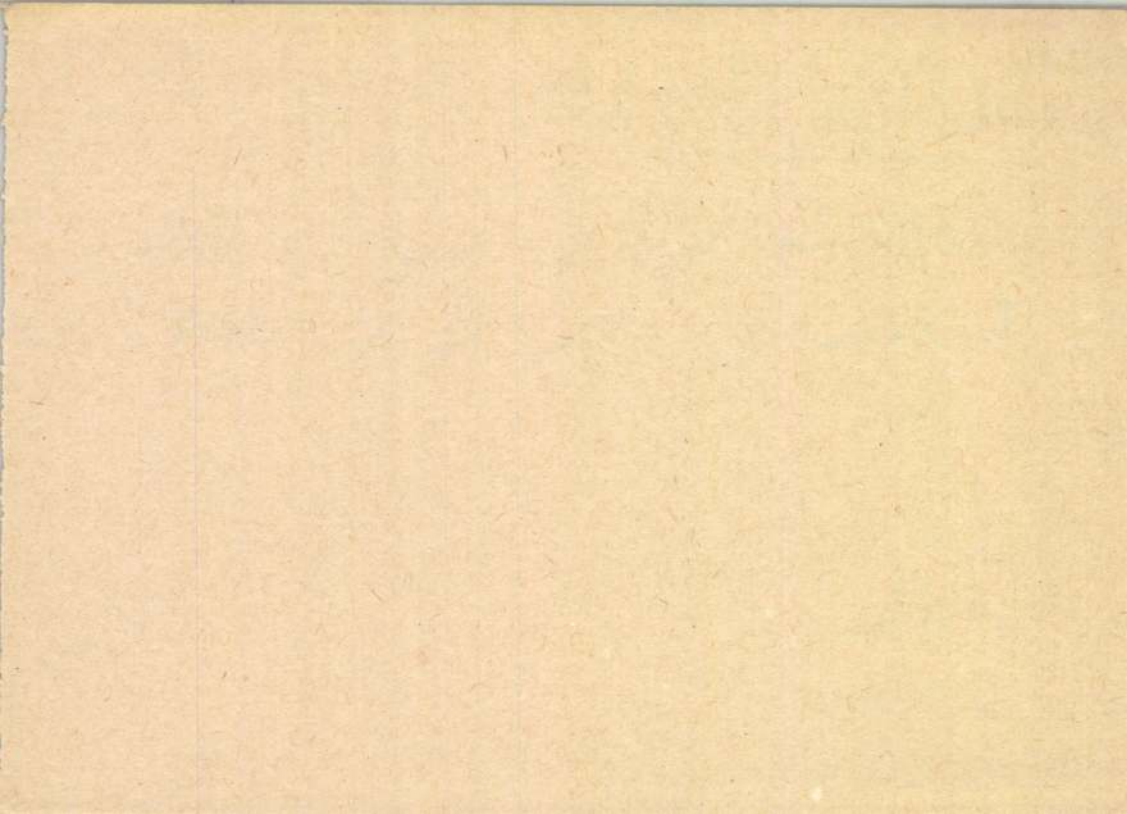
Tóth Menyhert, Istó

Kiadására nyílik meg a Népi -
Könyvtársaság útján 94. n. alatt.

- : Hia

12.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 4.

MDK

Tóth Menyhért

olaj:

Keletkezés

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

1881

1881

1881

1881

1881

Tóth Menyhért

Nyári fény,

of.

Távozzon a faluból a gonosz,

"

A Megváltó,

"

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

Csilléry Klára

A Szentesi Reformát

Bélddi István ref.

XVII. Rész.

E' mi Ekklésiánk K

Keresztség, UR Vata

rül, Hirdetések, EK

/1/ A' Született Ki

vagy jó reggel a' E

tónak azután Keresz

rendetlenség valami

emlékeztünk róla, d

máknak bé gyűjtésév

nünk való Patvarokd

az idő Szük vólta m

bol, elhatták azt a

ség tartást, hol a'

gyes és adakozó Gaz

ez ő Gazdálkodásána

áthuzva, margón:
Régalmazásra

áthuzva, margón:
kedvetlenül

áthuzva: nem rást

Tóth Menyhért

Falu szive,

of.

Magyar élet,

"

Csöndesen borul,

"

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

Csilléry Klára

A Szentesi Reformát

Bóldi István ref.

XVII. Rész.

B' ml Bkklósiánk K
Kereszttség, UR Vats
RUL, Hirdetések, Ek
/1/ A' Született Ki
Vagy jó reggel a' B
tónak azután Keresz
rendtelenség valami
emlékeztünk róla, d
máknak bé gyűjtésév
mink való Patvarokd
az idő szük vóltta m
bol, elhatták azt a
ség tartást, hol a'
Eyes és adakozó Gaz
az ó Gazdálkodásné

áthuzva, margón:
rágalmazásra

áthuzva, margón:
kedvetlenül

áthuzva: nem ráv

MDK

Tóth Menyhért

Férfifej,

of.

Dombos táj,

"

"

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

a Eklésiának Metrioulája.

lelkész

első rendtartásról, nevezetesen
orája, Házasság, Halott temetés kö-
klésia Szegényei és egyebek aránt.

sdednek Kereszteltetése felől este
ába hirt adván a' Tiszteletes Tani-
t-Kománat hiv; Mellyben a' Szokott
nyire megjobbított, mint fellyebb
e most is némellyek felettég sok ko-
el okot adnak a' Pápiszáknaak elle-
ásra, tapasztaljuk mindaz által, vagy
latt, vagy magok józan gondolkodások-
z illetlen keresztelési nagy vendég-
mértékletlenség és dobzódás, a' ke-
léval néha szomoruan láttatva, hogy
k és jóakarattjának bővségével vissz-

MDK

Tóth Menyhért

Faéu ünnep,

of.

Kereszti táj,

"

Tavaszi fény.

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

Csilléry Klára

A Szentesi Reformá

Bélddi István ref.

XVII. Rész.

E, mi Ekklésiánk
Keresztség, UR Vatt
rül, Hirdetések, E
/1/ A' Született K

áthuzva, margón:
rágalmazásra

áthuzva, margón:
kedvetlenül

áthuzva, margón:
kedvetlenül

bol, elhatták azt a
ség tartást, hol a
gyes és adakozó Gaz
az ő gazdálkodásána

Tóth Menyhért

Major, of.

Föld asztala, "

Élethajnal, "

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

Tóth Menyhért

Gyümölcs piac,	of.
Plébánás,	"
Öregfa a szőlőhegyen,	"

Műsorát 12. kiáll. 1941. szept.

végét, kedvetlenül

-ssa élven némellye

Tóth Menyhért

Egy ember,	of.
Éva,	"
Asszonyfej,	"

Műbarát 12. kiáll. 1941. szept.

k, a' botránkozásra

Tóth Menyhért

Forgó minta, of.

Virág csendélet, "

"

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

a Hekléoiának Metrioulája.

lelkéssz

első rendtartásról, nevezetesen
 orája, házasság, halott temetés kö-
 zlési szegényei és egyebek aránt.

szédnek Kereszteltetése felül este
 ába hirt adván a' Tiszteletos Toml-
 t-Komárat hiv; Mellyben a' Szokott

nyire megjobbittattott, mint fellyebb
 e most is némellyek felettőők sok ko-
 pl okot adnak a' Pápi stáknak elle-

ásra, tapasztaljuk mindaz által, vagy
 latt, vagy magok józan gondolkodások-
 z illetlen keresztiségi nagy vendég-
 mértéklatlenség és döbcsődás, a' ke-

ávalónóna szomoruan látattatta, hogy
 k és jóakaratajának bővségével viss-

MDK

Tóth Menyhért

Gyermektavas,

Cigányfalu,

Himnusz,

of.

Műberát 12. kiáll. 1941. szept.

a Ekleziának Matriculája.

lelkész

ülső rendtartásiról, nevezetessen
orája, Házasság, Halott temetés kö-
klésia Szegényei és egyebek aránt.

sdednek Kereszteltetése fölöl estve
ába hirt adván a' Tiszteletes Tani-
t-Komákat hiv; Mellyben a' Szokott
nyire megjobbított, mint fellyebb
e most is némellyek felettéb sok ko-
el okot adnak a' Pápistáknak elle-
ásra, tapasztaljuk mindaz által, vagy
iatt, vagy magok józan gondolkodások-
z illetlen Kereszttségi nagy vendég-
mértékletlenség és dobzódás, a' ke-
dával néha szomoruan láttatta, hogy
k és jóakaratajának bövségével visz-

Tóth Menyhért

Ablaknál,	of.
Anyafej,	"
Háboru	"

Mübarát 12. kiáll. 1941. szept.

ormáta Ekklesiának Matriculája.

elkész

külső rendtartásiról. nevezetessen

Tóth Menyhért

Madonna, olaj

Fiatel magyar képzőműv. Föv. Képtár 29.

kiáll. 1946. dec.

15 1.

1875

1876

1877

Tóth Menyhért

Ember a víz előtt, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 10 l.

1941

1941

1941

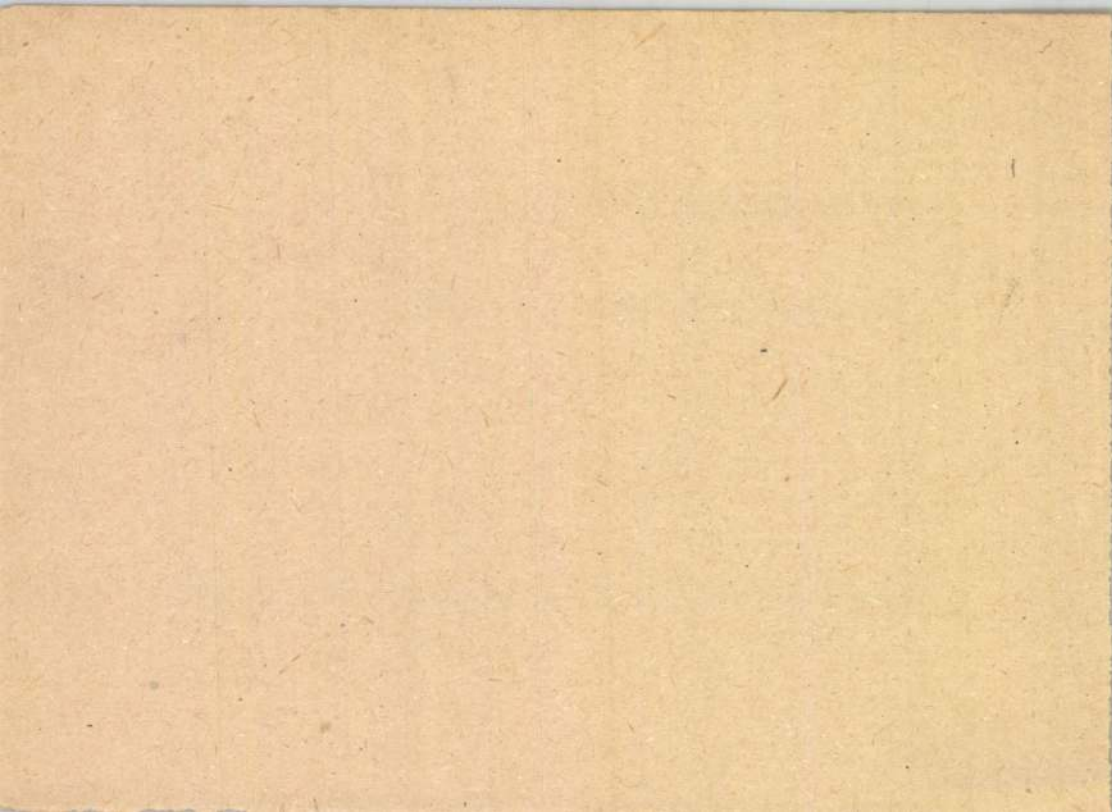
1941

Tóth Menyhért

Ember a víz előtt, olajf.

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946. Jul. 7. - Jul. 26. - 1.

10. lap

Tóth Menyhért, festő

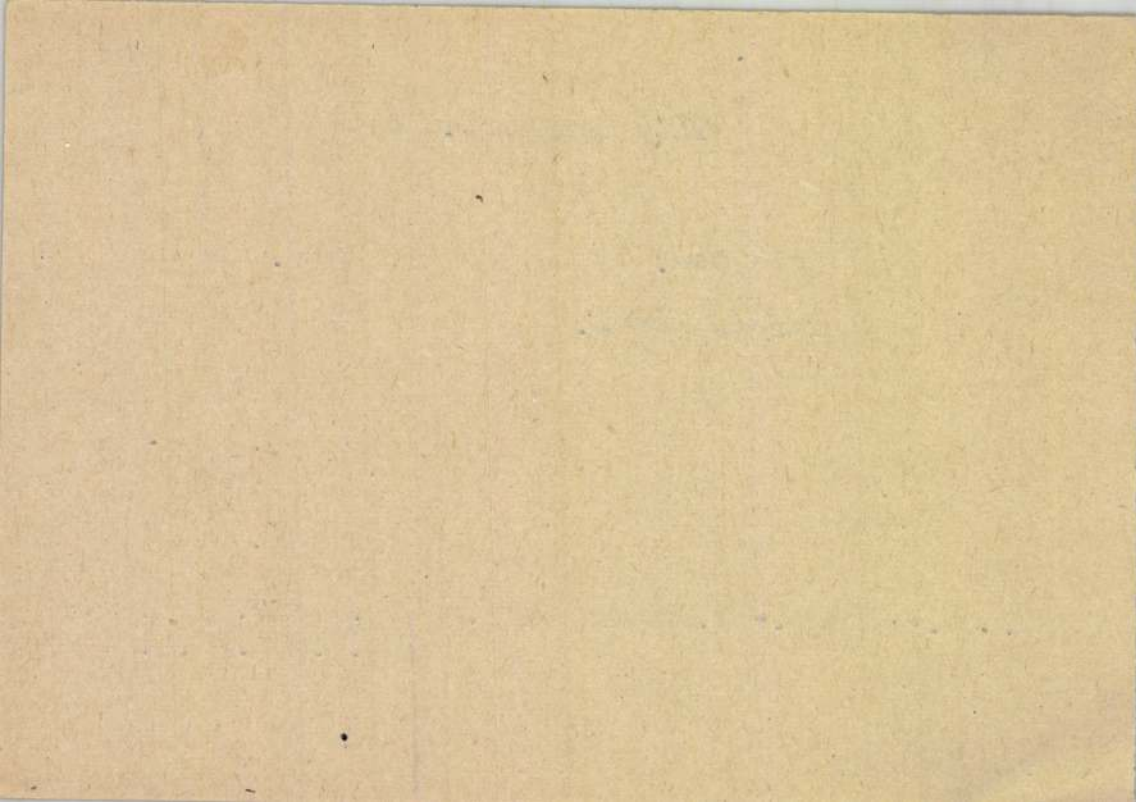
Bala_ton.

Olf.

Tájkép lóval.

"

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemez.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6.Kat.19.1.

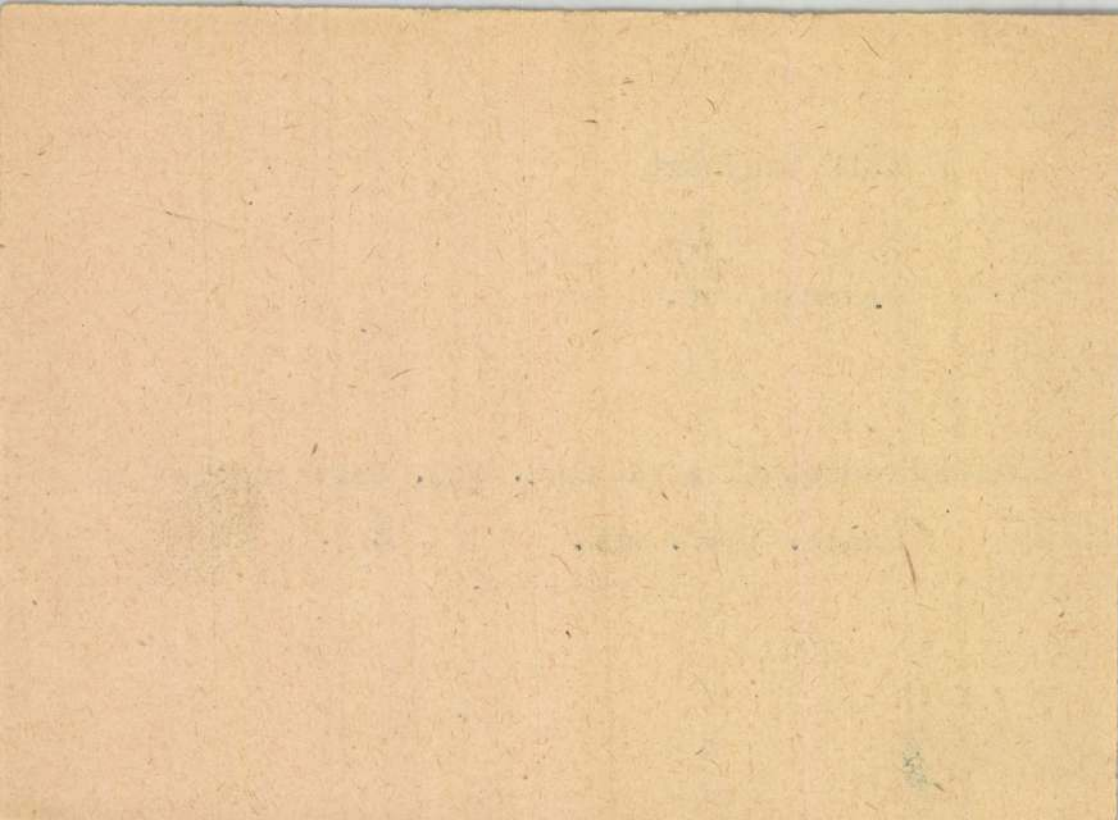

MDK

Tóth Menyhért

Madonna, of.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára 30
kiáll. 1947. okt. 8 l.

Főh. Munkák
festő

Tavaszi fény, staff.
Mepuáltás elős
maghala, olajf.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1891

Viselet.

Koronázási diszruha.

A balra vágtató szürke
téljét a szél lobogtatja ~~NA~~ és
Felirata:

NATIONAL C

ez után: No. IX.

alól jobbra: Herausgegeben v.

Szines kny., mér. 23:

140-

Földművelés

festő⁴

Majorság, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1842

140-95.

Aquarell, mér. a vk.

Az előtérben balra pandu
ke lováról leszállva a hegyes
suk halad. Jelzése az előtérben

Hadjárat.

Toth Tompfi

A Keneti Galen tava-
ni tartalan nereselt.

Ky. Nagpnaq 1942. M. 11.

Handwritten text

- about what it would be
the points with that case

Handwritten text

Toth Meyhert

festő

írtnak
írnöknek

S. Répudvóres

1941. 278.l

Budapest

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ
a
KORVIN MÁTYÁS
MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET
KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum
(IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi
június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

TÓTH MENYHÉRT

121 Leányka fej

olajf. 120.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Spelleri Carità - Kompresiano

VIII. 227

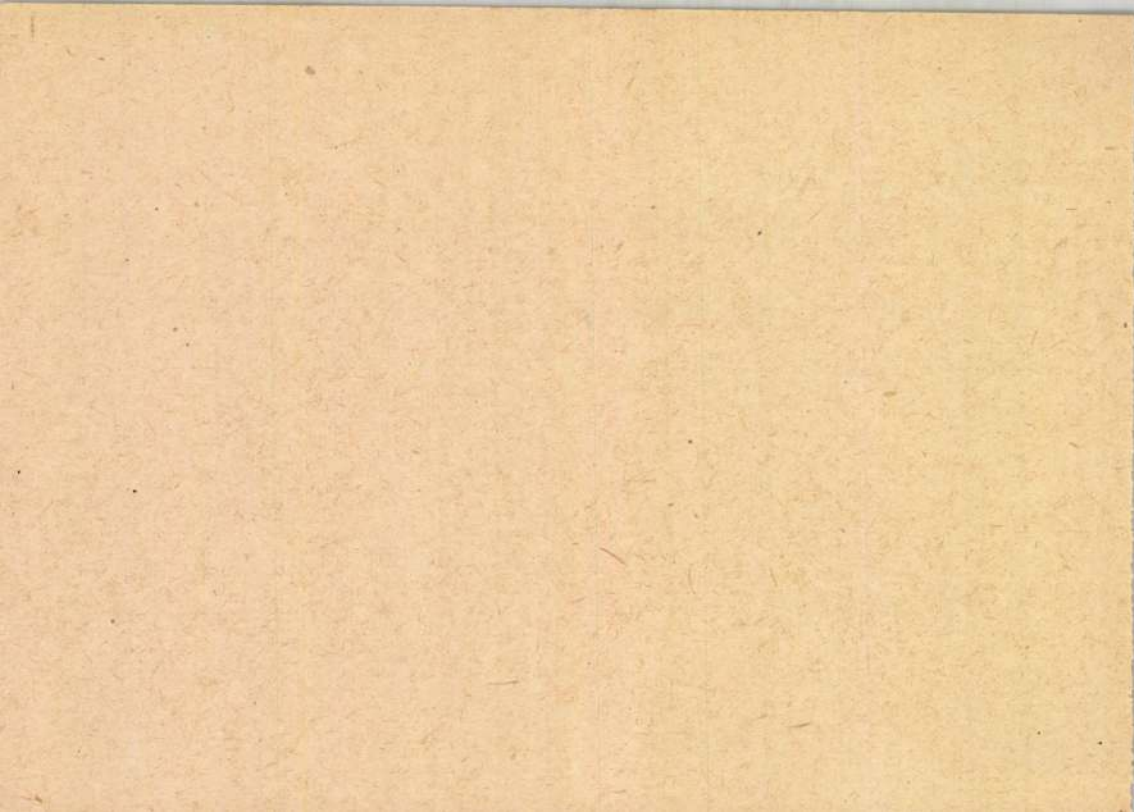
Höchst geehrte

Bestandtheil

der Redaktion - Herrschaftlichen - Kasse

Die in der Zeitung -
veröffentlichten -
Artikel

Uj Nemzet
1923.11.8.

Tölk Mönghert
Peters

und

Ferkete Langs als

Kor' Kullitas.

Reformation's Bet.

1941. Okt. 4.

五
三
二
一

四
三
二
一

三
二
一

二
一

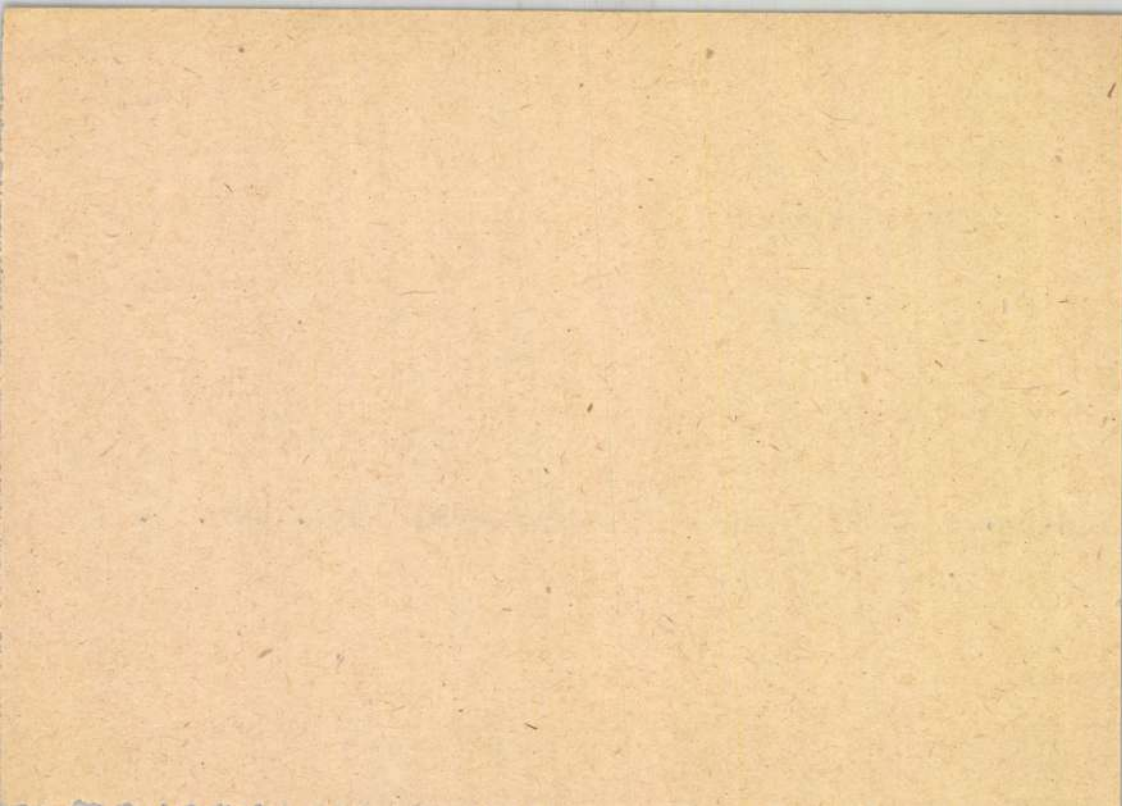
一

五
四
三
二
一

MDK

Tóth Menyhért

R.Sz.I: Kiállítások. Uj Magyarország, 1941. okt. 5.

Tith Memorial

Perce's

L.

R. S. V. Kiallitarok,

W. Magyaray 1941.

Oct. 5.

Vertical handwritten text on the left side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Vertical handwritten text in the center of the page, including a prominent character that resembles the number '3'.

14 Tóth Menyhért: A bölcs/Sage,
olaj vászon, 1977
(fotó Roboz László)

14

Művészet, 1988. júni., 15-ösd.

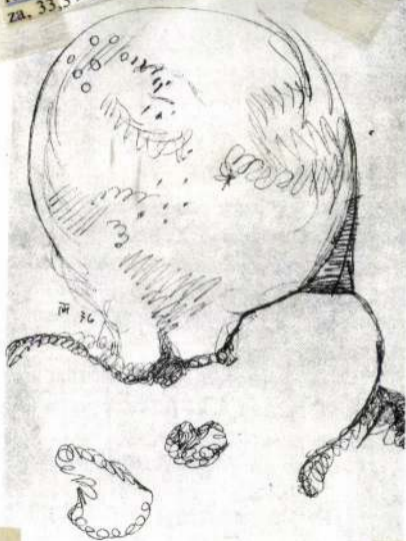
olaj, vászon, 60 × 50 cm, 1952 k.
(fotó Dömötör Mihály)

75

15 Toth Menyhe
za, 33,3 x 24 cm, 1970

ru-

1970

Curriculum vitae

1904-ben született Szeged-Mórahalmon (1929–1935 között a Képzőművészeti Főiskolán, ahol Vaszary János volt a mestere.

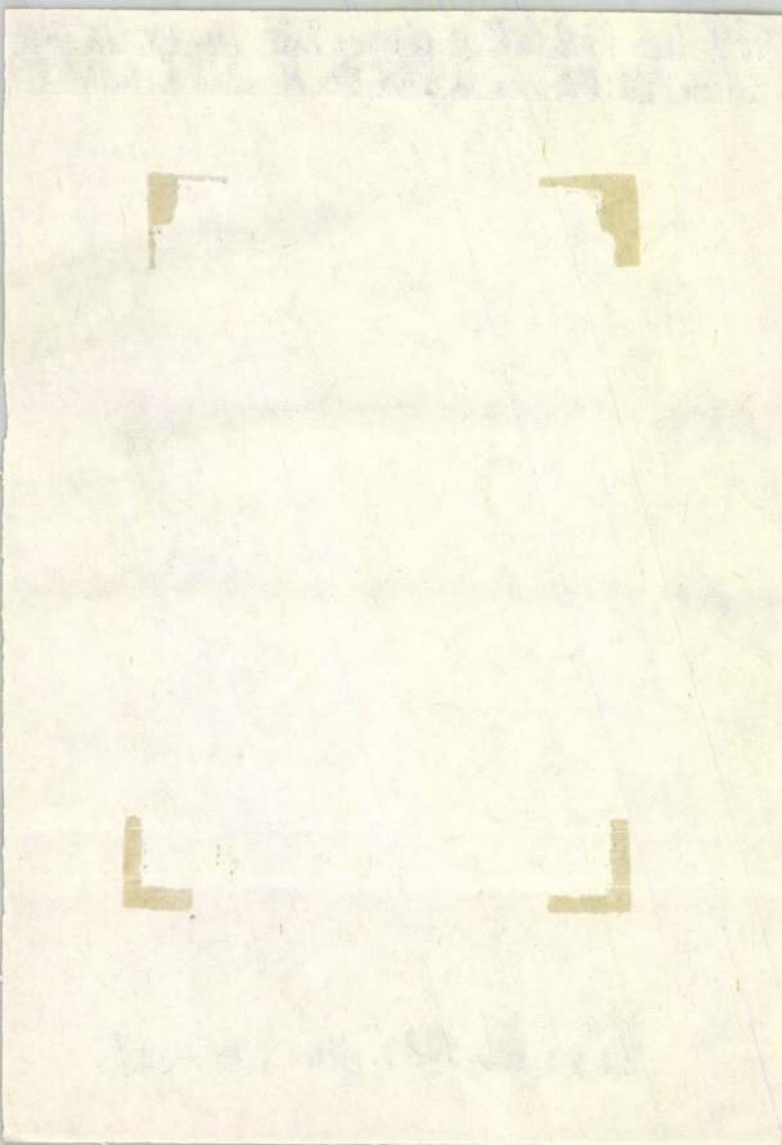
1935–1970 között Miskén él és dolgozik. 1970-től felváltva tartózkodik Budapesten, 1980-ban elhunyt.

*1941-ben rendezték első kiállítását Buda-
A későbbiekben a következő helyeken sz-
Hódmezővásárhely (1964), Miske, Kaloc-
Székesfehérvár (1970), Budapest (1973),
Kalocsa (1974),
Budapest (1975, 1976), Lengyelország,
(1979).*

Külföldi tanulmányutak: Csehszlovákia (

Tóth Menyhért festőgrafikusművész 1904-1980.12. Folyt
Suzsomi Tal: Tóth's rakoncok, Tóth Menyhért portréi.

Művészeti, 1988. júni., 15-ösd.

TÓTH MENYHÉRT

említve ld. Bálint Endre

Székely András: A tárlat eladó

UJ TÜRÖR 1983, XI. évf. 43. sz. 24-25. c

Amíg az érzelgősebb, keresztényebb szemlélettől eljutott az ősbib, pogányabb föld- és fénymisztikáig. Ezen az általános szellemi szinten helyelközzel *Vajda Lajossal* mutat rokonságot. Más kérdés, hogy a miskei mester világszemlélete és művészete mélyebben és szorosabban fonódik össze a népi kultúrával. Ő is lépten-nyomon hadakozik az alárendeltség, a kiszolgáltatottság eszméje ellen, inkább az egyetemesebb demokratizmusra, a mozgásra és a nyitottságra hivatkozik és hagyatkozik. Sőt a művész ironikus, groteszk emberfelfogását sem merném elszakítani a népi műveltség-től. Hiszen idegen tőle a kivülállók fölényes, cinikus fintora. Maga is benne van a képben, s ez döntő mozzanat. Ebben az értelemben sokkal egyeneságyibb rokonság mutatható ki Csontváryval és *Nagy István*mal. Ugyanakkor a közösségibb, etikusabb nevetésforma, nézőpont elsősorban a hagyományos paraszti kultúrában, a népművészetben otthonos.

Ezzel egy egészen – és eddig kellőképpen nem méltányolt – újszerű fejezet nyílik a magyar parasztábrázolások történetében. Amelyben éppúgy láthatunk sokféle naturalista és expresszív megoldást, mint együttérzőbb és humorosabb nézőpontokat. Tóth Menyhértnek azonban – e tekintetben is – különös rangja van. Egyszerre kívülről és belülről is látja saját fajtáját, sorstársait. S ez a bensőség egészen a törzsfejlődés mélységeibe nyúlik vissza. Ezekben az ősi, kozmikus dimenziókban pedig a szeretetteljes megértés, átélés és a példázatos, tanító szándékú mosoly kitűnően megfér egymás mellett.

Szuromi Pál

composition is undulating, decorative and delirious with light. The hard, cubist dynamism on the portrait of The Wicked has turned into its opposite here. The artist removed himself more and more from geometrical construction, hence the organic, Art Nouveau forms penetrated also the portrait genre (*Wild Waters, Lake-Shore*). The idea of "the beast in man" too is not unknown in our modern painting: Mednyánszky has already watched his figures with a naturalistic vision. The Double Portrait has been certainly a turning point in the artist's career. This was the point where he found his arsenal of expressions with which he could render the mobility of organic existence a-

long with the brotherly affinity to different living, organic elements. The career of the artist followed also the nature of wave-lines: hence in the second half of the 1940s he turned to a more realistic, sober and personal mode of vision (*Our Liberator, Head of an Old Peasant Woman*). His portrait-painting developed effectively only in the next decade. From now on organic, expressive and wittily ironical rendering became almost exclusive, and different "big-faced", "round-faced", "warty", "mushroomeyed", and "grotesque" figures appeared on his paintings. He did not tolerate typifying, simplifying marks for long not even in formal generalisations. The showy, organic and abstract relaxed-

12

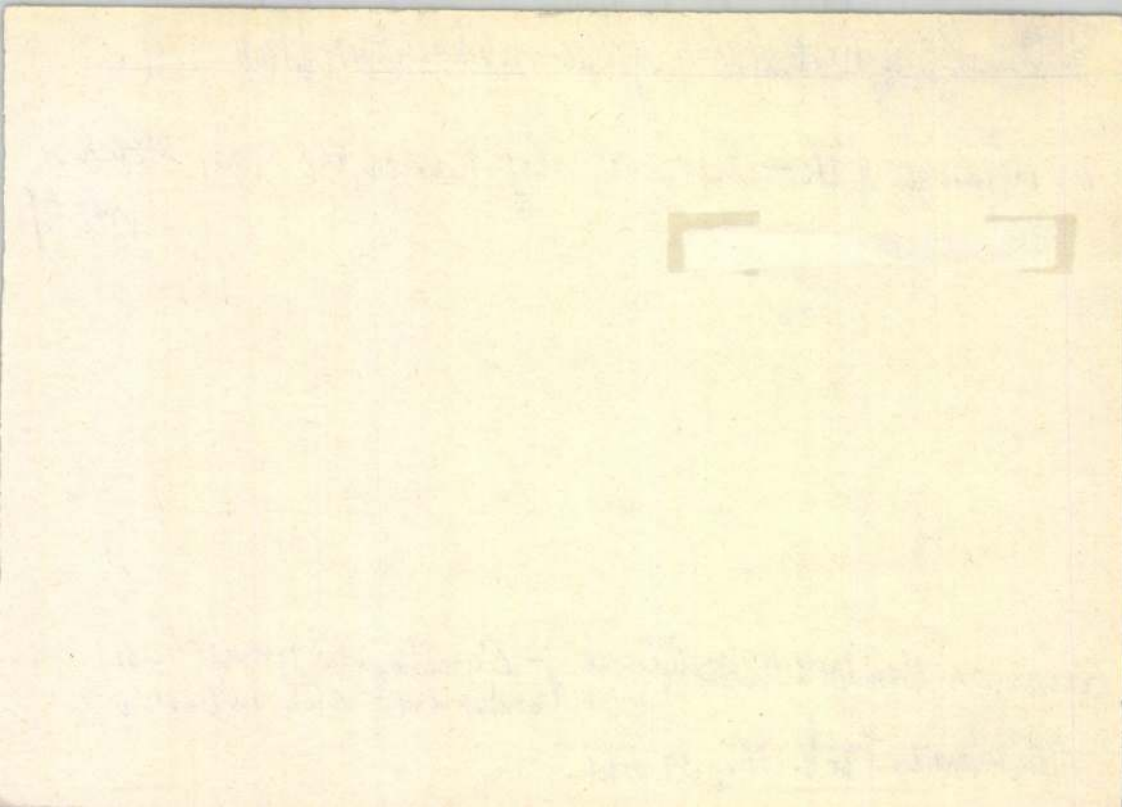

Tóth Menyhért, festő-grafikus-művész, 1904-1980.

2. Ujjongó fak - tavasz, olaj, karton, 48 x 59 cm, 1960 k.
(rept.)

2 Tóth Menyhért: Ujjongó fak - tavasz,
olaj, karton, 48 x 59 cm, 1960 k.

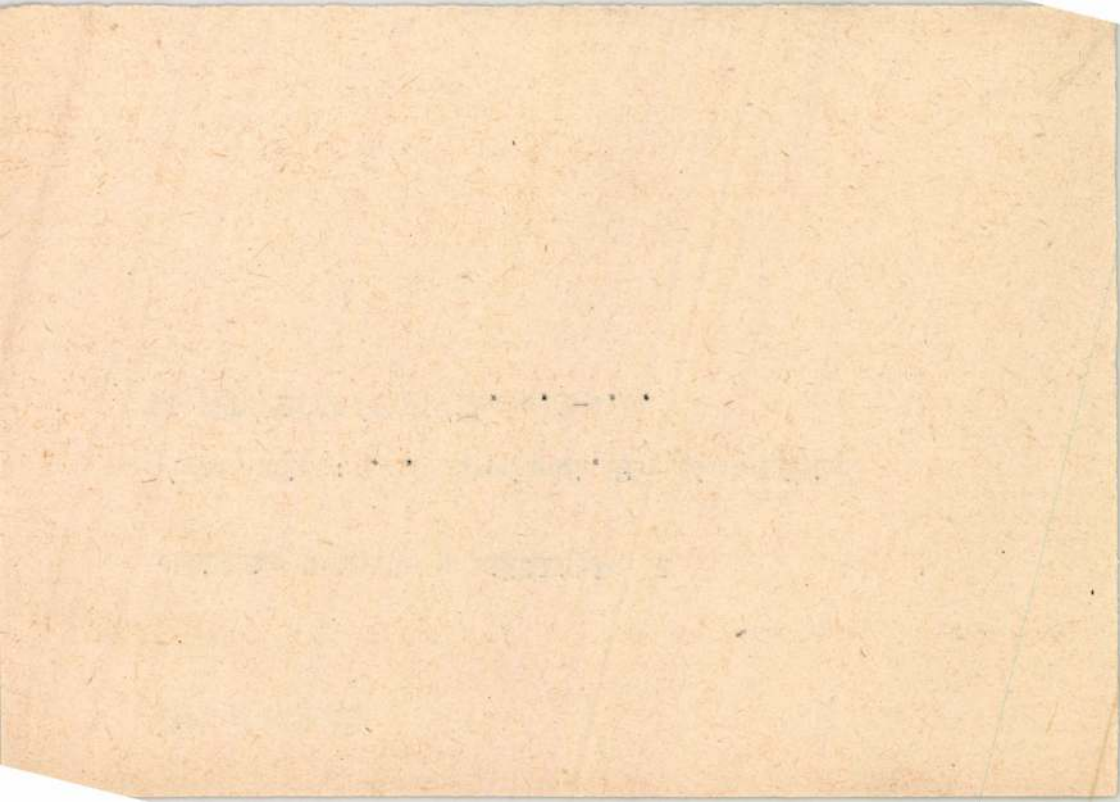
Salamon Nándor: Mitgyűstemeny-Kispeston. Kátogatásban
Klambár kút althöndben.
Művészet, 1944. 10., 34. old.

43 30. 03. 1980 / X/II /

— Apu, vedyel nekem aranyh
göt!
egy gyerek álmai neto
állat, nyuszi, te
cska.

TÓTH MENYHÉRT

rövid ismeretes a kiállításról

Lóska Lajos: T.M. Festményei. Vtgrádó Galéria

UJ TŰKRÖ1980/XVII/32.sz.3-4.o.

Tóth Menyhért, festő-grafikus -
Abstrakcióművészi 1904-1980.

-A Kecskeméti Galéria-Képtár kombinátjának földszintjén helyezkedik el a Tóth Menyhért emlékkiállítás. Több száz festmény, grafika és szobor, Bánszky Pál rendezte ezt az állandó emlékkiállítást, és ő írta meg Tóth Menyhért művészi életútját is, egy monográfiában, Ahogy átnéztem a kiállításra eddig érkezett látogatók bejegyzéseit, az derült ki, hogy ezt a részt fogadják a legellentmondásosabban a látogatók, Szélsőséges vélemények vannak, Idézésüktől most eltekintünk, de annyi biztos, hogy közömbösen senkit sem hagy, Cél-szerű talán az ember felől megközelíteni művészetét, annál is inkább, mert úgy tudom, hogy önnek volt módja, ismerni, megszeretni Tóth Menyhértet?

-Ritkán lehet annyira egységben látni egy ember egyéniségét, és az életművet, mint Tóth Menyhértnél, Szóval ő gyerek-korától kezdve, erre az élethivatásra készült, Igaz, hogy voltak kisebb kitérői, Először csak a szobafestő szakmát tanulhatta ki, Az a körülmény, ahogy a szülei éltek nem tette lehetővé, hogy egyből a főiskolára kerüljön, Mire a főiskolára került 29 éves volt, és addig súlyos betegségeken is átesett, például egy gümőkóron, amely a szemét roncsolta, Mint szobafestő inasnak, a főkői templom, festésekor elfázott, úgy a lába, hogy több éves kinlódás után amputálni kellett az egyik lábát, És 29 esztendő volt, amikor kepegtat a főiskola ajtaján, egy alkalmi pesti uton, amikor a megrendelt falábéért, utazik fel Pestre, Dícskéről, Első kísérlete nem sikerült, Az első évben nem veszik fel, második évben már igen, és hát az egy külön történet, ahogy ő a főiskolai kálváriáját végigjárja, Az a szegény gyerek, akinek nincs arra pénze, hogy valahol albérletet fizessen, elvállalja a szobatakaritást az egyik festőnél, Ott egy fél évig lakhat, Máskor, mint az éjjeli csavargók, menedekhelyet kap a csavargók között, meg olyan emberi megnyi atkozások, hogy pedellus, hónapokig be-csempészi, éjszaka az iskolába, az iskolára és az egyik padon alszik, De csak 10 óra után érkezhet meg, és 5 órakor már távoznia kell, hogy ne vegye észre senki, mert a tanári kar nem venné jó néven, és ez a Tóth Menyhért, aki 6 évig így jár a főiskolára, utána, mint végzett növendék, azt válassza, hogy visszamegy falura, és megváltom a falut, jobbitom az embereket, kiűzöm a gonoszt, a rosszat, Egy ilyen programmal, ki is mondva, vagy szerinte, művészet az emberi küzdelemnek, a patrónája kell hogy legyen, Az ember gondjaival kell, hogy törődjön, Tehát ő annak ellenére, hogy soha nem látvány pik-turát csinált és itt van az ő nagy problémája, amikor a vizuálisan nem iskolázott emberek közelednek az ő képei felé, hogy nem tudják hová tenni ezt az optikai látvánnyal nem egyeztethető, nem azonosítható világot, Ez a Tóth Menyhért, saját magát kifejezve, ezt a jobbitó szándékát kifejezve, csinálja végig az életét, Ritka dolog és kevés ember mond-

1984. III. 22. Pétőfi 13.00 (Szóma)
Kapcsoljuk a Szolnoki Stúdiót.

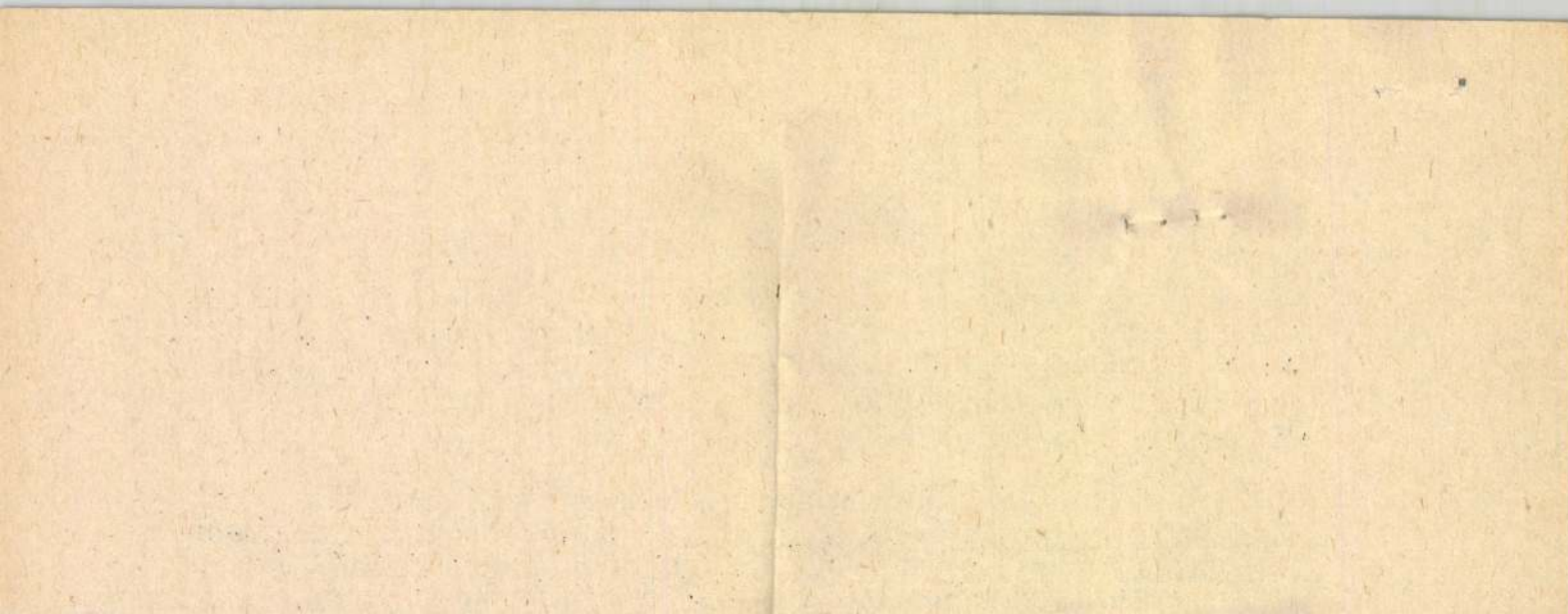
-4-

hatka el azt hiszem magáról, hogy azt amit elhatároz, ifjan azt különösebb kompromisszumok nélkül, véghezviszi. Tóth Menyhért, amikor visszament Miskóra festeni, a jó miskeiek nem festményt vettek tőle, hanem azt mondták, hogy Menyus gyere fessd ki a szobámat, mint ahogy tettel mielőtt a főiskolára mentél, vagy tudták, hogy van egyfajta zenei érzéke is, érzékenysége, 1950-ben tangóharmónikát vett, és beállt a miskei zenekarba és 5-6 éven keresztül járt, lakodalmakba, május elsejei felvonulásokra, a miskei zenekarral zenélni, Az a Tóth Menyhért, aki már a főiskolán vegetáriánus, életmódot fogadott fel, Bicsérd előadásait hallgatva, a kertben veteményezett, azt kapálgatta és abból élt lényegében, Itt nagyon szerényen, nagyon aszkéta életmódon, folytatva, Sokszor arról is megfélekedve, hogy mikor is kell ebédelni, meg vacsorázni, hanem amikor az élet józansága arra intette, hogy mégis kellene enni, annyira nem törődött önmagával, csak a művészetével, Természetes, hogy egy ilyen embert a környezete nem tudja, hogy most, hogy is ítélje meg, Na most ez egy habókás ember, vagy egy bolond, aki annyira nem törődik magával, hanem van valami megszállottsága, ami vezeti, Nem véletlen, hogy a miskeiek is csak lassan ébredtek rá, hogy ki él köztük, Hogy milyen értéket képviselt ott, És nem csodálkozom azon sem, ha itt a látogatók egyrésze, megdöbben azon a groteszkúsgén, ami itt fogadja, Mert kérdelem én, az a Tóth Menyhért, aki éveken át nyitott szemmel aludt, olyan roncsolást hajtott végre a gümőkör, Az a Tóth Menyhért, akinek a féllábát amputáltatnia kellett, hogy az önmaga is groteszk volt és ő ezt tudta, és ezt valahol kifejezte, Ki fejezte a fej szerkezetében, kifejezte az összes képében, és én azt hiszem, hogy az egy jogos megállapítás, amivel itt bevezette, hogy lényegében mindegy is, hogy az ember miért áll meg egy mű előtt, azért, mert nagyon tetszik, vagy azért, mert, nem tud pillanatnyilag mit kezdeni vele, Az már önmagában jó, hogy megállt és elkezdett gondolkozni afelett, hogy hát miért is ilyen ez a festészet, amilyen, Hogy kimerem mondani, hogy egy idő után, és különösen ha az iskolák erre vizuálisan felkészítenék az embereket, akkor ez nem lenne gond, Mint ahogy az egész XX. század művészetére inkább az a jellemző, hogy nem a látványt akarja visszaadni, Tehát nem azt teszi, amit a fotó, őnála sokkal jobban tud tenni, hanem valami olyan pluszt, amit ő a képzőművészet egy sajátos autonóm nyelvet követ, Tóth Menyhért ebbe a vonulatba tartozik, Az egyetemes művészet vonulatába és amikor ezelőtt három évvel Portugáliába és Spanyolországba bemutatkozott a magyar XX. század művésze, a 14 alkotóművészünk között a XX. század 14 alkotóművésze között, Derkovits, Egrý sorában már ott volt Tóth Menyhért, mert a magyar művészettörténet szakma ma már világosan látja Tóth Menyhértnek azt a helyét, amit az egyetemes művészet rangjára emeli,

-Egy apró hoányosságot engedjen meg, hogy megemlítsek, itt

látom a látogatók tették szóvá, miért nincs erről a kiállíté-
tésről, erről az állanló emlékkiállításról, valami leporelló,
vagy kiállításvezető, hogy legalább a palotáról a Cziffra-
palotáról, egy fénykép, vagy levelezőlap, vagy valami, ami
hát maradandó emlék lehetne otthon is?

Szeretném megnyugtanni, azokat, akik ezt szóvátették, hogy
készül, Tóth Menyhértről egy nagyon szép katalógus, a képes-
lapokat is kiválogattuk a Cziffra-palota épületéről és
néhány műről, ez képeslap formájában is kapható lesz,

TÓTH MENYHÉRT

festőművész

SZÜLETÉSÉNEK 80. ÉVFORDULÓJÁN
1984 JAN. 3-ÁN /kedden/ 14 ÓRAKOR,
A MISKEI TEMETŐBEN
KOSZORÚZÁST TARTUNK.
KÉRJÜK, MEGJELENÉSÉVEL
TISZTELJE MEG A MEGEMLEKEZÉST.

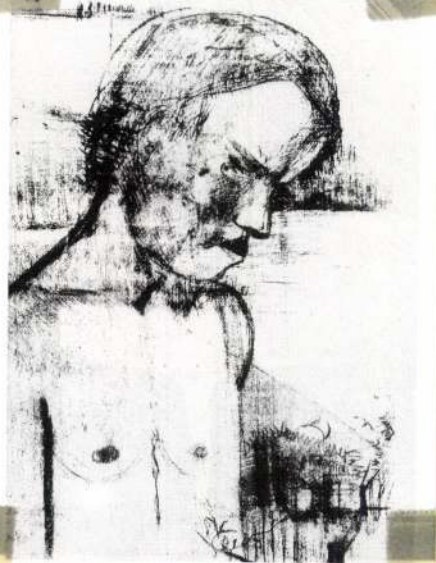
(Találkozás a Tóth Menyhért Alkotóházban.
Miske, Tóth Menyhért sor 4)

BÁCS-KISKUN MEGYEI TANÁCS VB., és a
MAGYAR KÉPZŐ-és IPARMŰVÉSZEK SZÖV.

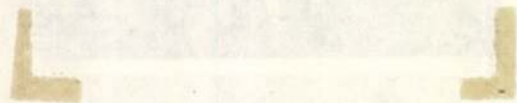
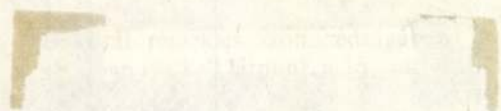

Tóth Menyhért grafikai művész. A Folytatás
Szociális kiállítás és sorozat. Tóth Menyhért portréi
1964-1980.

2 Tóth Menyhért: Ifjúkori önarckép/Juvenile
Self-Portrait, papír, szén, 90 x 63 cm, 1935

Művelő, 1988. jún., 8-olad.

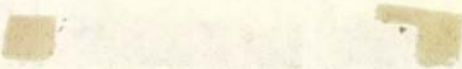

Tóth Menyhért festő-grafikusművésze 9. Folytatás.
Szerkesztés: Cséke és Tokonói Tóth Menyhért portréival.
1984-1980.

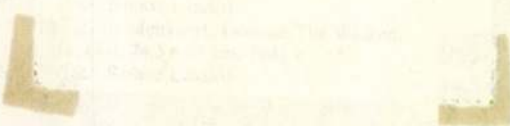
10 Tóth Menyhért: Férfifej/Man's Head,
olaj, papír, 43 × 30,5 cm, 1953 k.
főfotó Roboz László)

Művészet, 1988. június 12-odd.

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the honor to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours truly,
 J. M. [Name]

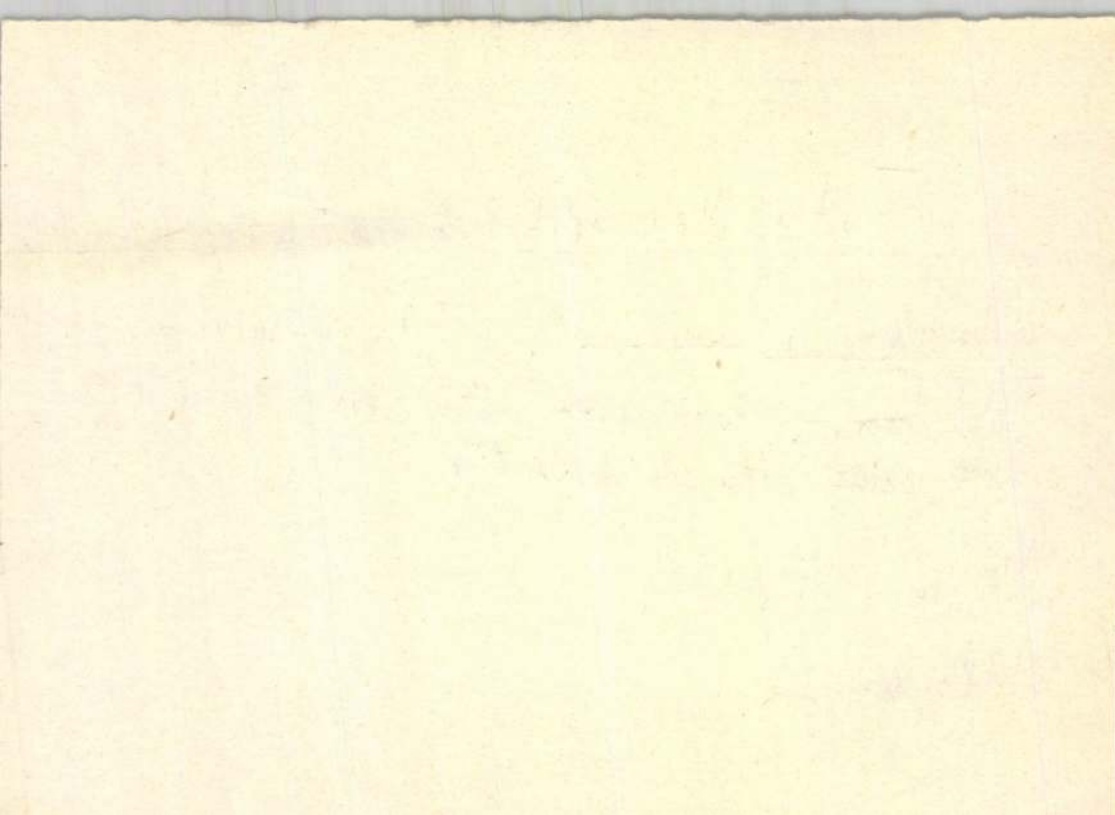
J. M. [Name], [Address]

Tóth Menyhért, festő-grafikus/1904-1930.

nohadványok ~~magyar~~ a 31. Városi Képtár
Tárlatán, — olyan emberek között, akik a tárlatokat
hisz, mint Tóth Menyhért.

Magyar Hírlap

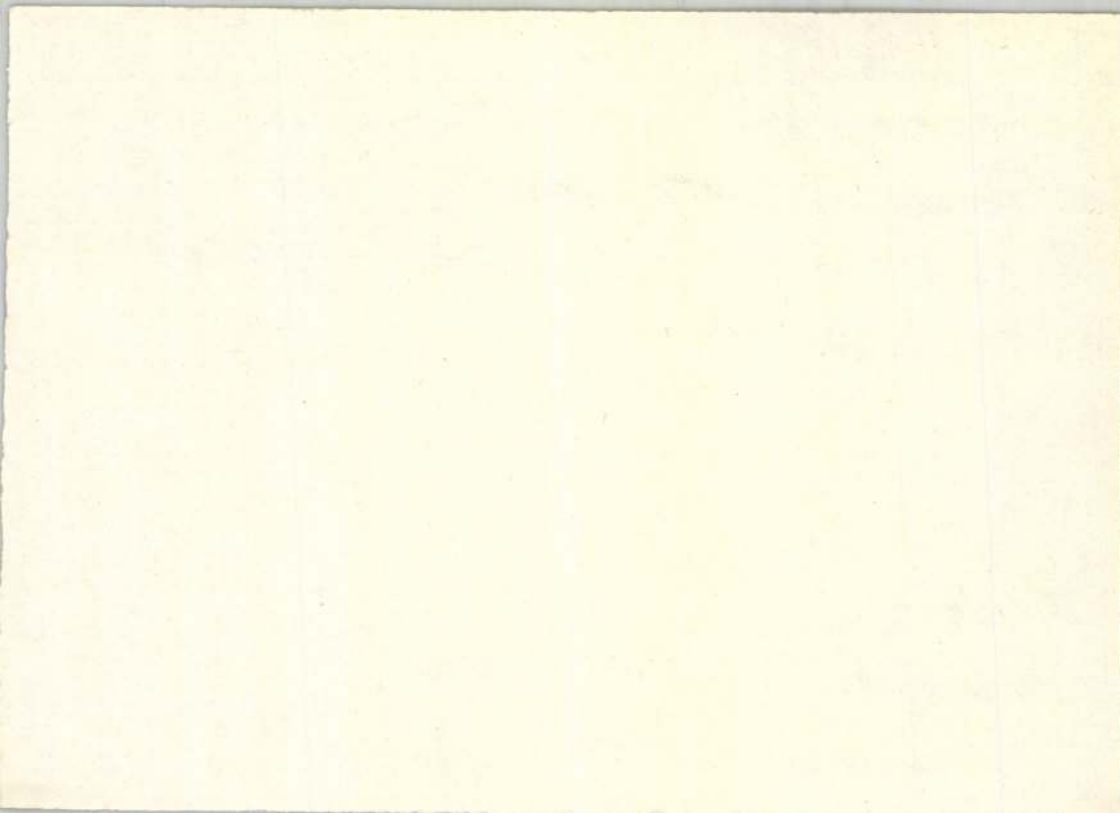
1984. máj. 23.

Táth Meryhést, férfi-gyilkos-sorozatművésze | 1904-1980 |
Supka Magdolna művészet-történetesről legendák
keringenek: ő adta Csahány Kálmán, Táth
Meryhést és a többiek lelket, — köztük szíje-
re is igazság volt.

Studio '84

1984. IX. 18. TV-1, 20.55 | Verebes |.

Tóth Menyhért

Festőművész

A Kiscece Múzeum kiállításán szerepel a
művésze műve.

Mérvényes (Tolna)

1982 nov. 6.

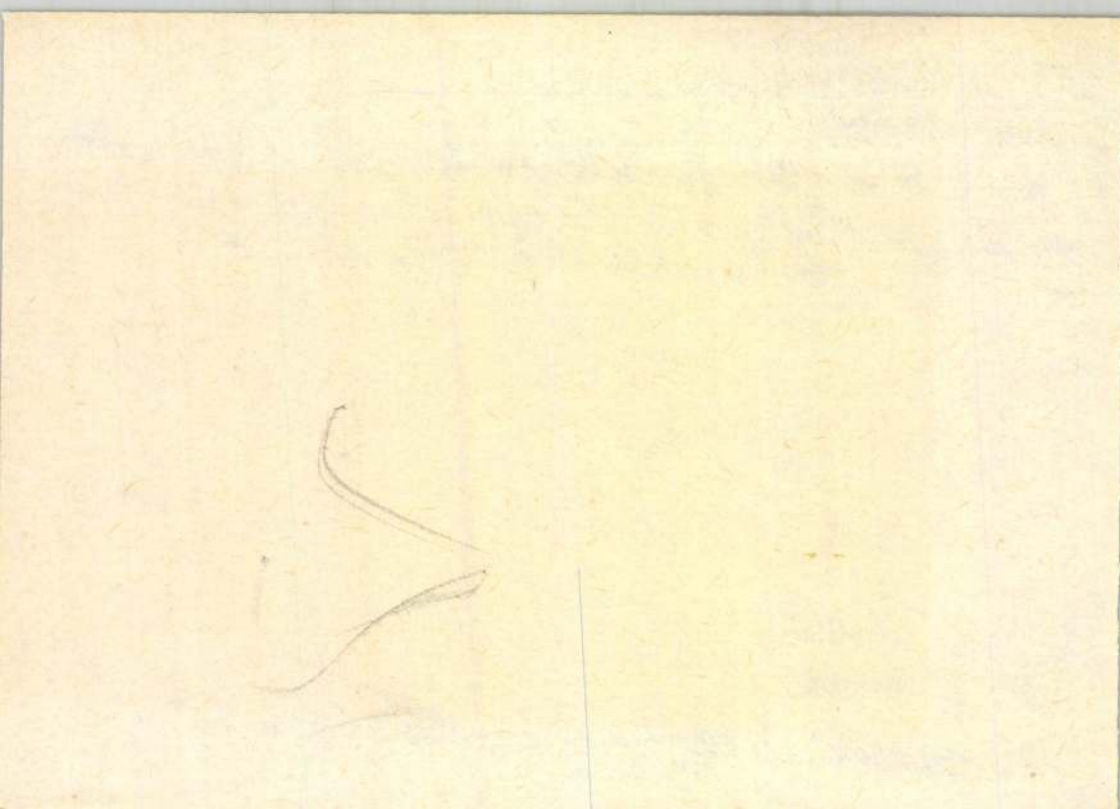
Toth Nemzshert, [1904-1980].

festményes

Bécsben született, az alföldi művészetek történetére a halála előtt
hatalmas mennyiségű műveivel, Mórakalomban Toth Nemzshert - és
fehér ábrák, litográfiák művei révén ismertek sláviai.

Gyenesi György,
1981. 1., 4-öd.

Gyenesi György: Medgyessy és az alföldi művészet.

(1/1)

Tóth Menyhért

(e.a.) festő

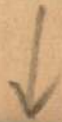
Két festő, egy szobrász a „Mübarát“-ban

A „Mübarát“ ma megnyíló kiállításának van egy új embere: Tóth Menyhért festő. Kalocsa közelében él egy kicsiny faluban és maga is paraszti származású. De nem műkedvelő festő, mint annyi „östehetség“, hanem néhai Vaszary Jánosnak volt tanítványa. A mester hatása csak nagyon kevés festményén fogható meg; annál inkább érzik munkásságán a zavar, amelyet fiatal tanítványa lelkében a tanítása okozott. Tóth Menyhért olyan festő, akinek mondanivalója nem annyira a természet jelenségeinek és azokon által önmaga érzéseinek tolmácsolása, hanem az ábrázoló művészet eszközeivel kevésbé megérzékithető gondolati elemek kifejezése. Ahhoz azonban, hogy az ábrázolható valóságtól meglehetősen elvonatkoztatott tárgyait valószerűen tudja vászonára vetíteni, nem elégséges a felkészültsége, más szóval a mestere közelében nem lett eléggé urra a mesterségén. Több képének különös felemás hatását ez magyarázza meg: az a törekvés, hogy valaki alapjában naiv érzéssel a bonyodalmas, majd azt mondanók, hogy a raffináltat keresi. Nem olyan út ez, amely eredmény felé visz. De aligha is rajta van a művész keresnivalója, mert több festményének tanúsága szerint finom érzéssel ismeri fel a természetben a színt és ösztönös képességgel idézi vásznára. Olyan

1941
sept. 28.
Ujság

Wort kannte, weder Schatner, noch Weissinger, noch ...
einem Wort keiner. Aber dann war dort ein Herr, ein alter Herr von gutem Aussehen, dem zeigte ich meinen Zettel ...

Sie nahm ihren Zettel hervor. Der große Wachtmeister las und verstand ihn, weil er in seiner Sprache geschrieben war: — Ich bin Sándor Embers...

Jawohl, — sagte Zsuzsánna, zog ihre winzigen Augenblicke auf den Boden — es wäre doch verrückt, volle dienen, — sie brach in lautes Weinen aus.

— Ach, lieber Herr, bitte, lassen Sie lieber Sándor Erschwacher Mensch, ein Schlosser, in seiner Lunge hat er und den Kohlenrauch, der taugt nicht zum Soldaten. Bi daß er heim kann, gnädiger Herr Wachmeister, Gott segr nicht arbeiten, immer werde ich vom Schwindel ergriffen in meinem Innern drunter und drüber, wenn ich mich b Dem Wachmeister wurden die Worte der kleinen Der große Deutsche lachte und weinte, er erhob seine Re mit seiner dicken Handfläche das schwarze Haar der klei sie bereits ihr Tuch vom Kopfe genommen hatte.

— Gut, ist gut, soll sein . . . Sollst nicht weinen zu a Einen Monat, zwei Monate schlafen . . . Geht heim deir etwas tun . . .

Zsuzsánna lachte im Innern und beugte sich über die große sommersprossige Hand des Deutschen, sie küßte sie.

Da kam nun auf einmal Sándor Ember mit Ferenc Sötér, seinem Kumpán. Sein Gesicht war wie die Flamme, Zsuzsánna sah es gut, obwohl ihre Augen voll Tränen waren. Sie stieß einen Schrei aus und warf sich ihm an den Hals.

kepen, amelyekben minden tárgyat
forma s tárgyuk a felhős ég, a le-
vegő, vagy egyszerűen csupán já-
tékosan összerakott színpoltmozak,
eredendő színrekegységre és iz-
léste ismer a szem. Ilyen műve a
„Nyári fény” (42.), a „Tavaszi
fény” (47.), az „Blethajnal” (50.),
a „Virágessendélet” (58.), a „Gyer-
mektavasz” (61.), a „Himnusz”
(63.). A természeti rajtok egyéni
módon látja és ábrázolja. Az ilyen
festményei igazolják, hogy művész
lakik benne, ha akadozó is kissé a

Toth Maryheif

festőművész

Via'lit'gi a Magyar Nemzeti Galériának

Dévai György
a'ne

-3. old.-

Uj Tűz.

1989 ápr. 16.

1891

1892

1893

1894

1895

TÓTH Menyhért

MEGHIVÓ

VIGADÓ GALÉRIA

Megtekinthető: 1980. július 16-tól augusztus 20-ig,

naponta 10-től 18 óráig

Szünnap: hétfő

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

meghívja Önt és kedves családját

1980. július 16-án 17 órára a Vigadó Galériába

TÓTH MENYHÉRT festőművész

emlékkiállításának ünnepélyes megnyitására

Megnyitja:

Dr. Almási Miklós egyetemi tanár

Közreműködik:

Gerencsér Ferenc

és Szalay József cimbalomművész

Néhány eszméltető mozzanatot villantanék fel egy fényesen magasba ívelő művészpálya belső történetéből, hogy ezzel is segítsem annak értelmezését, ami Tóth Menyhért piktúrájának alfája és omegája, rendhagyó voltának nyitja és varázsa. Megfigyeléseim alapja, hogy húsz esztendőn át – a mester haláláig – kísérhettem képeinek keletkezését; bennök, és a festésük közben elhangzott gondolataiban fedeztem fel a paraszti meseszövevből sarjadó mítoszok és a jelképteremtő képzeletjárásnak igézetes bontakozását.

Supka Magdolna

Fehérek táltosa

Tóth Menyhért művészetéről

Últem műtermében, témavilága szüntelen áradásán álmélkodva, majd növekvő áhítattal, mert ami látomásaiból az utolsó évtizedben végkifejletként a vásznain megjelent, az, fejlődésének korábbi szakaszaihoz képest, valamiféle gyorsan kerekedő természeti tüneményhez volt leginkább fogható. Éppen ez a jelleg gyanítottatta velem, hogy pusztán műtörténeti diagnózis útján aligha fejthető meg ama szikrányi többletnek a titka, mely a kiváló tehetségből olykor a művész-fenomén erejét és hatását, a zsenialitás villámát váltja ki.

A közelítésnek egy másfajta módjára végül is maga Tóth Menyhért vezetett rá, amikor kimondta: – A parasztnak is van álma!

Csak hosszas, néma tusakodás után vallotta meg, fojtott indulattal, a költői szabadság iránti roppant szomjúságát; egyetlen jelzőbe – az álomba – sűrítve szokatlan expressziójú képeinek, váratlan motívumtársításainak eredetét, nehegyeket az ébertudatán kérhessék számon.

Kijelentése a hatvanas évek elején, minálunk, osztálypanaszként meghökentetőnek tűnhetett volna, ha nem tudjuk, hogy ekkor mögötte állott már életművének mintegy másfél évtizednyi „realista” korszaka, a paraszti munka eposzaként, az ő bensőséges hangú „mezei képeivel”, miket azonban a szocialista realizmus akkori bennfentesei „valótlan-groteszknek” ítélték, s ezzel őt pályabeli illegalitásba tartották. Ezenfelül azt sem értette, hogy az 1964-es hódmezővásárhelyi – első önálló – kiállításának sikere után miért nem engedélyezik a budapestit, holott ő már negyedszázaddal korábban, s éppen a fővárosban tűnt fel egy kisebb csoport kiállításán.

Hogyan is érthette volna éppen akkortájt, amidőn az időközben jeles-neves művészekké vált kollegái meglepődve fedezték fel benne, a hatvanévesben, a „valahol vidéken kallódó” egykori Vaszary-növendék társukat, aki most váratlanul a modern piktúra fegyverzetében, ám festői alkatának téveszthetetlenül eredeti és sajátosan hazai vonásaival máris jelentős életművet érlel.

Fájdalmas volt tehetetlen nézni magányos és heroikus gyürkőzését egy merőben új festői nyelvezet megteremtéséért. Úgy tetszett, egy messze látó és értő elme pártoló szemére-szavára lenne szüksége, olyanéra, akit a tudás, a tehetség és az emberség magas rangja is övez, aki az ő osztályának mélységéből emelkedett fel, és így a paraszti kultúra talajából tudná megérteni az ő emberi-művészi igazát.

mellékesen odavettem Illyésnek, hogy érdekes tanulmányt fogunk közölni Hajnal Istvántól, a munkaversenyről. Ném is tudom, hogy jutott eszembe hirtelen ez a mázsás hazugság. Illyés beleegyezően bólintott, és megszületett az utolsó nagyszerű Válasz-szám, és következménye, a Szabad Nép cikke, a »Válasz a lejtőn«. A cikk lehordta a szerkesztőket, legazemberezte Hajnalt és azt írta, hogy a Válasz mocsarában brekegnek a polgári irodalom utolsó békái. Több papírt nem kaptunk, és megszűnt a folyóirat.”

– Jó, hogy ezt is felolvasta nekem. Bőven lenne hozzátennivalóm, elsősorban Hajnal Istvánt, az ő Erdeivel és Bibóval ápoltt kapcsolatát, a Válasz körében vállalt szerepét, korabeli tanulmányait és állásfoglalásait illetően. De hagyjuk ezt is talán más alkalomra.

Erdei Ferenc vállalta, nagy belső készséggel, a betegségtől már kikezdett erejét s idejét nem is mérlegelve, hogy ellátogat Tóth Menyhért magas, felvonó nélküli műterembérletébe. Némán fogtak kezét, mint az egymást régen értők, kiknek nincsen szükségük bemutatkozásra. Erdei hosszan, szótlan nézte a frissen festett képek halmazát. Eladdig az alföldiek közül a vásárhelyi piktúrát ismerte-istápolta, s a Kohán drámai vénája magával ragadta – nem lett volna csoda, ha első látásra felszisszen Tóth Menyhért derús színezetű, bohókásnak tetsző, ám különösségében is megdöbbenő hatású képeitől. Azokon, akkoriban, a hatvanas évek vége felé, ujjongó, ember-állat-növényi lények kereszteződéséből született alakok nyújtóztak, ficáinkoltak árkádiai önfeledtségben, de akadt közöttük búzaszemet néző, orákulumot váró csoport, s egy Alrauneszerű emberalak, ki – maga is fához hasonulva – ágat metszett, oltott. Mindezen körbemutatva, Erdei, nagy sokára, majdhogynem gyengéden, ennyit kérdezett: „Hogyan viszonyul ez a széphez?”

Tóth Menyhért, máris elemében, hogy végre egy arra illetékesnek mondhatja ki: számára – aki szívében, sorsában és létfenntartó munkája révén földműves paraszt marad holtáig – a szép nem esztétikai kategória, hanem a természet adta valóság legkarakteresebb kinyilvánítása a művészetben. A festés művelete – legalább nála – a vegetációbéli növekedéshez hasonlít, a kép akkor erős és hiteles, ha az alkotó e szerves fejlődést követve, mintegy a keletkezés, a sarjadás mindannyiunkban élő képzetét is beleplántálja a műveibe.

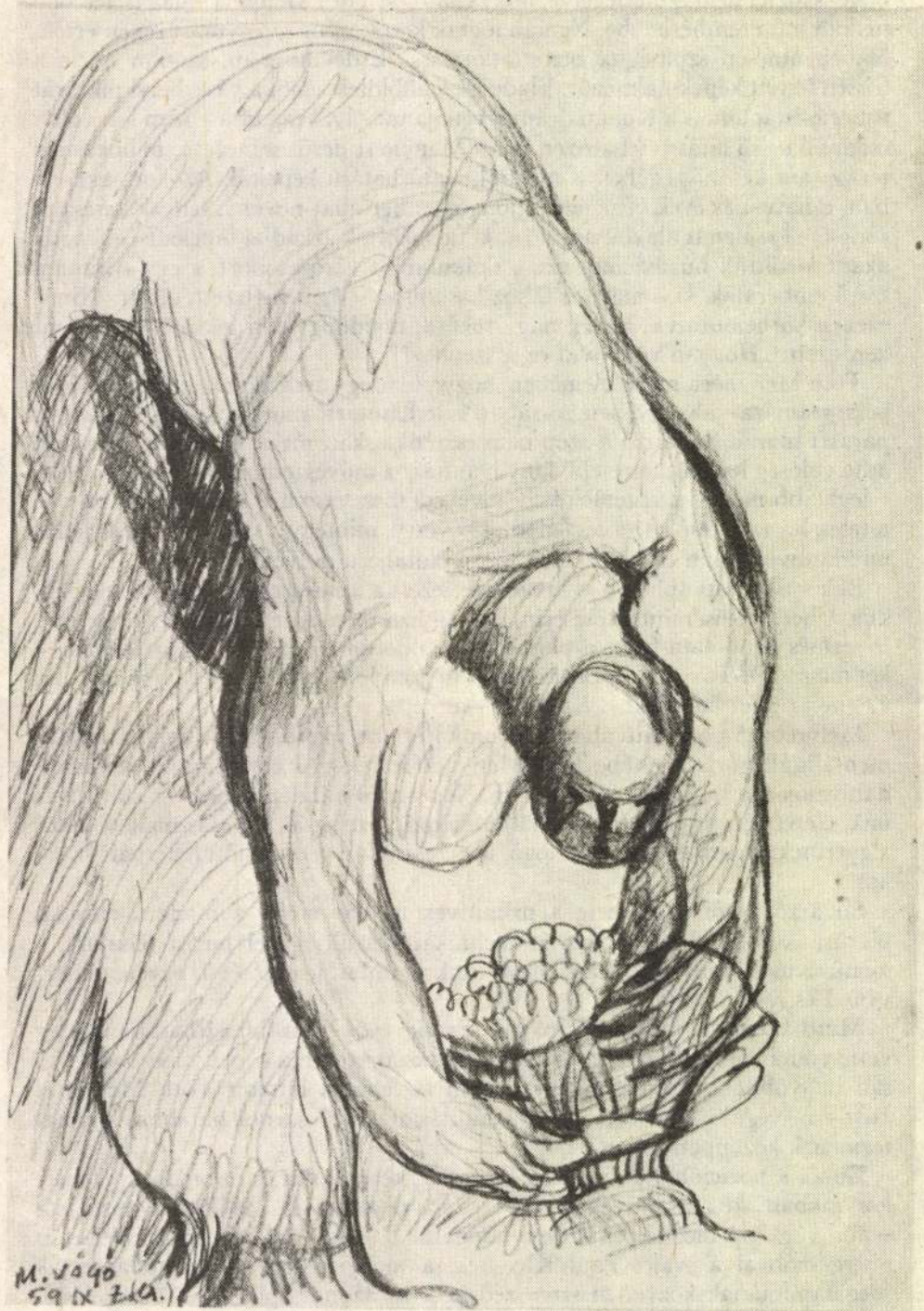
Ekkor a nyitott ablakon át fuvallat érkezett a természet, a távoli földek felől, s úgy lehet ettől is, mint varázsérintésre, egyszeriben összetalálkozott a teremtés és természet gondolata felett a paprika-, a majoránna- meg a hagymanevelés e két mágusa... Távozóban Erdei szinte megrendült komolysággal mondta: „Ez az ember nem hazudik!... Ez világot teremt!”

Mélyreható gondolatváltásuk nyomán érlelte szintézissé, s foglalta monumentális allegória keretébe Tóth Menyhért a *Parasztok* című főművének mondanivalóját, a hatvanas évek végére. Népünk és minden népek ősi kultúrájának, életerejének jelképévé formálta alakjait, ezeket az egymás mellett álló s a gyermekringató Anyát közrefogó, titoktekinetű, óriássá nőtt fehérbálványokat.

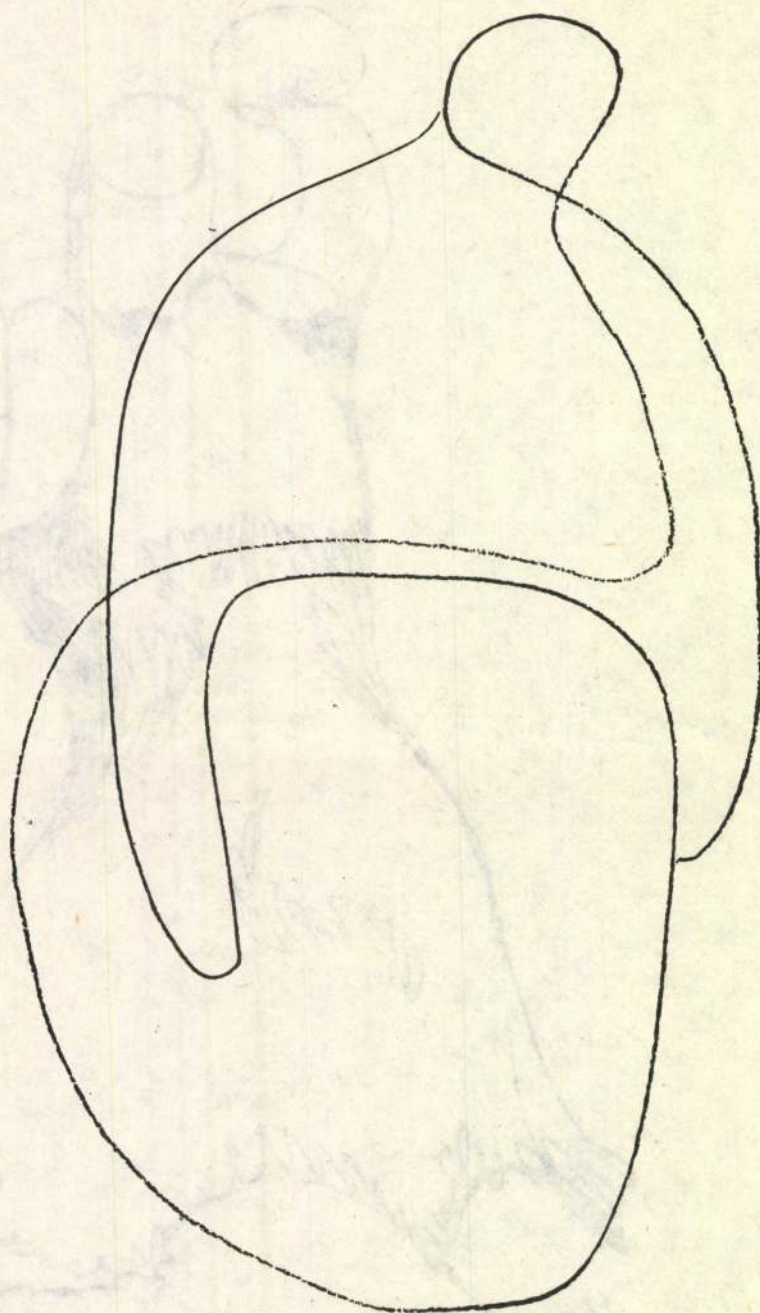
Sugárzó festői nyelvezete a primitívek barbár erejét a modern európai piktúra kifinomult esztétikai és technikai készültségével hozza felszínre, s avatja e mesterművet kortársfestészetünk páratlan jelentőségű, egyetemes érvényű és rangú remekévé.

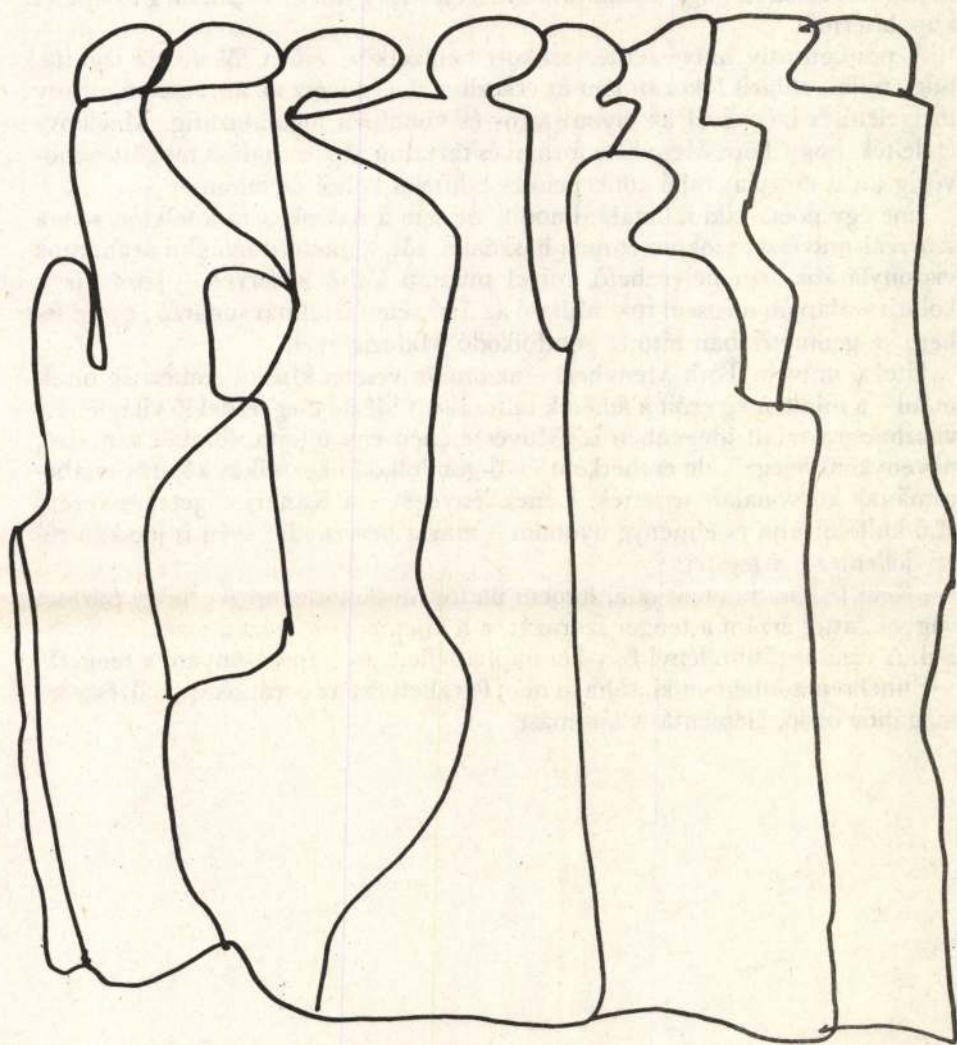
Mintha rejtett erőviszonylatok deleje s a levegőnél sűrűbb, láthatatlan közeg vette volna körül ezt az önmagában is impozáns méretű képet, mely sokszorosán nagyobbak hatott, foszforeszkálni és lebegni látszott Tóth Menyhért 1976-os – végül is létrejött – életműkiállításán, a Múcsarnok hatalmas kupola-termének középpontjában.

Ebből a pozícióból a festmény karmesterként uralta és intonálta a „fehérkorszakban” készült művek orkeszterét, s utóhatásában a kiállítás egészét, sőt – ami végképp meghökkentette a látogatókat – ugyanakkor győzte erővel és szuggesztíóval a svájci Paul Klee-nek, a modern képi gondolkodás egyik megalapítójának közvetlen szomszédságát is, azonos épületben, azonos időpontban. Az alkotók sem szemléleti, sem stílári rokonságban nem állottak –

ellenben a kétféle piktúra lélegzetvétele, s abban a megszólalásuk nagyarányúsága, kitekintésük tágassága volt hasonló hatású.

Itt és e vitatlan felismerés eredményeképpen dőlt el, hogy a soron következő, 1977. évi Cagnes-sur-Mer-beli Nemzetközi Festészeti Fesztiválon hazánkat Tóth Menyhért piktúrája képviseli, a fehér-korszakából válogatott műveivel. Odakünn rögtön felfigyeltek a népek sokarcú szemléléséből kiemelkedő magyar mester művészetének eredetiségére és jelentékenységére – ezt kívánták érvényre juttatni azzal is, hogy a kiállítás rendezésekor egymaga kapta meg az épület kupolatermét.

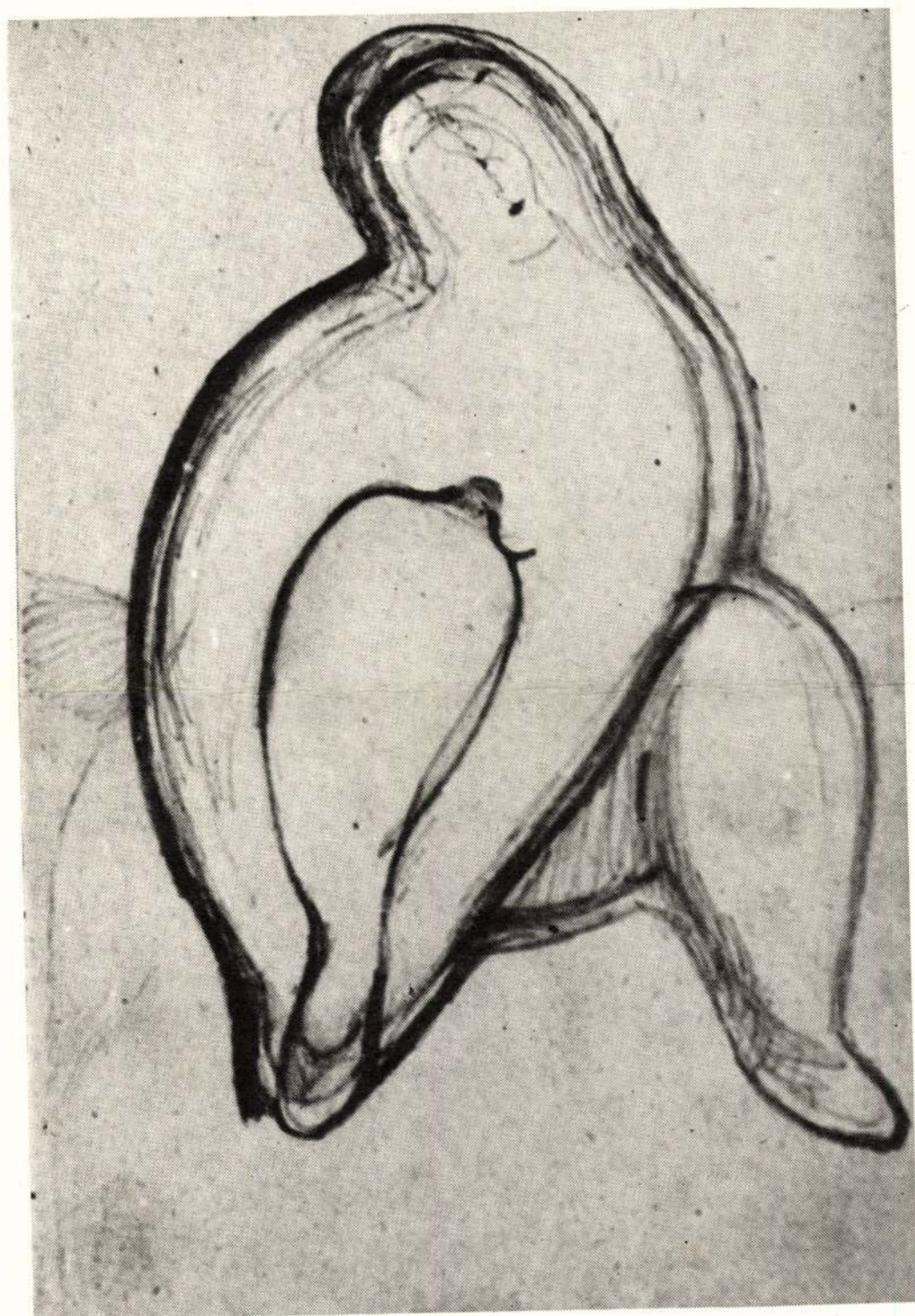
A nonfiguratív művészethez szokott nemzetközi zsűrit főként az izgatta, hogy miféle stiláris fokozatokon át érkezhetsz el a művész az ábrázoló figuratív megjelenítés igényével az elvont szín- és vonalbeli fogalmazásig. Meglepve észlelték, hogy Tóth Menyhért formai és tartalmi absztrahálása mögött mindig ott a tárgyias rajzi koncepció és a hiteles költői tartalom.

Íme egy poéta, aki fabulál, álmodik, de sem a naivok, sem a folklór, sem a szürreal-művészet szokásait nem használja, sőt, a modern nyugati áramlatok viszonylatába sem helyezhető, mivel pusztán külső ismérvek – közöttük a kolorit – alapján mégsem rokonítható az ő szeretett tartalmat sugárzó „gyolcsféhére” a geometriában látó és gondolkodó Malevicsével.

Utolsó művein Tóth Menyhért – az önnön vesztét kísérő emberiség oltalmául – a mindenség erőit a fehérek táltosaként idézte meg, esdeklő világféltése visszhangra talált idegenben is. Művészetében egy újfajta, földből sarjadzó, növényként lélegző, de emberként érző-gondolkodó kozmikus képírás alfabetumának körvonalait sejtették. Ennek lényegét – a Kanári-szigetekre vezető első külföldi útja és élménye nyomán – már a hetvenedik évén is jócskán túl így jellemezte a mester:

„Nem festeni mentem oda, hanem illatos füveket szedni! Az, hogy paraszt vagyok, attól érzem a tenger szárazát, a földjét, éppen ezért a vizét is úgyabul. A víz a legősibb lény! Egy-két napba tellett, és – apám-anyám a tenger!”

Ennél repesőbbben senki, soha ki nem fejezheti ezt az óceánokat, földrészeket magához ölelő, elementáris látomást.

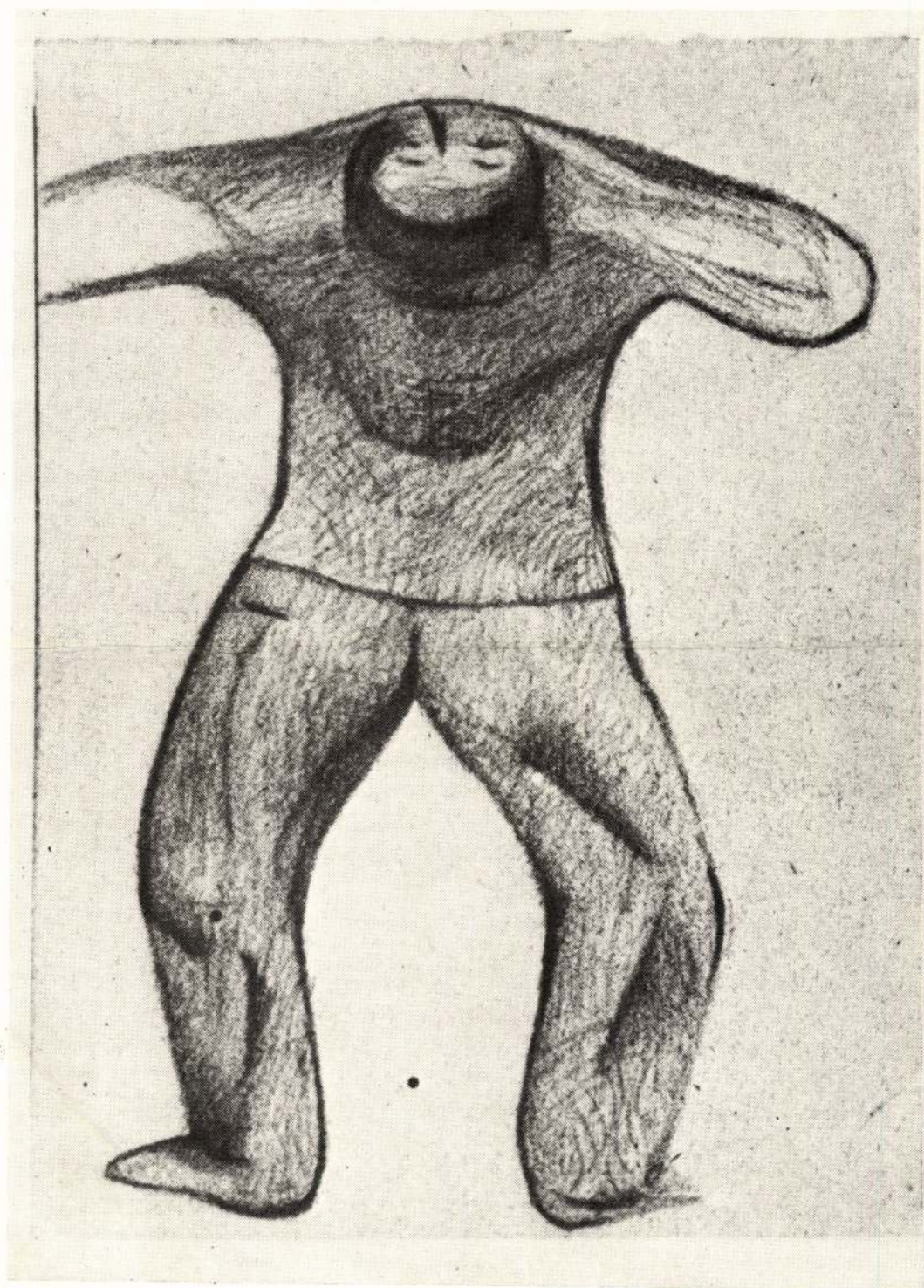
KOR TÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXX. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENC SZÁZ-
NYOLCVANHAT
AUGUSZTUS

8

Illyés Gyula: Naplójegyzetek, 1946
Cseres Tibor: Vízaknai csaták
Sándor Iván: Csak most kezdődik a történet
Ágh István, Bertók László, Bisztray Ádám,
Kárpáti Kamil, Rózsa Endre,
Takács Imre, Vári Attila versei
A Válaszról – Márkus Istvánnal
beszélget Széchenyi Ágnes
Püskösti Árpád: Egy a kutya a farkával
Páskándi Géza: Napló, dátum nélkül
Major Árvácska – T. Puskás Ildikó:
A címzett ismeretlen?!
Domokos Mátyás: Műbíráló – kiszabott parcellán
Supka Magdolna: Tóth Menyhért művészetéről

Ára: 20,- Ft

Puritán vallomás

*A fényképre általában ránéznek,
de bölcsebb belenézni.*

ANSEL ADAMS

*Kovács László albuma: Az én Tóth Menyhértem
Miske, 1987*

Ez a könyv olyan óvatosan, észrevétlenül jelent meg, mintha szégyellené, hogy a világ elé merészkedik. Igaz, nem pazar kiállítású könyvészeti remek, amelyből sugárzik, hogy a múltban Nürnbergben Dürer, Wittenbergben Lucas Cranach, Baselben pedig Holbein volt szoros kapcsolatban a könyv művészetével. De miként az antwerpeni Plantin-família letükbe fektetett óriási gondja is többet mond el saját koráról, mint az uralkodók születésének és halálának évszáma, így ez a kiadvány is többet árul el korunkról, mint a napisajtó mindent agyonnyomó áradata.

Különösen sokat mondanak azok a szerényen meghúzódo örök, amelyeket többnyire soha senki sem szokott elolvasni. Nem hatalmas kiadvállalat vagy pénzben bővelkedő intézmény adta ki, hanem egy Kalocsától délre, az 535-ös út mentén fekvő kicsiny község, Miske közös tanácsa, a mű megjelentését pedig a megyei tanács, a miskői Március 15. Mgtsz, a hajósi József Attila Mgtsz, a bátyai Piros Paprika Mgtsz, a süsdi Hosszúhegyi Mezőgazdasági Kombinát és a dusnoki Munkás-Paraszt Mgtsz támogatta. Nem új dolog ez a mecénászkodás, hiszen honismereti művek egész sora látott már napvilágot kisebb közösségek segítségével, de a magyar fotográfia történetében bizonyosan egyedülálló, hogy egy képzőművész-fotográfus 54 képből álló fotóösszejét ily módon jelentessék meg.

A képesszé megnevezést talán le is járatták manapság, mivel a fotósok felettébb kedvelik, hiszen igen hangzatos és a művészet légkörét árasztja. Végső szentesítését Eugene Smith - akinek nevéhez számos klasszikus fotóösszé fűződik, ha nem ő maga alkotta meg ezt a műfajt — és Aileen Smith látogatásakor érte el Minamatán, ebben a kis japán városban. Itt néhány napot akartak eltölteni ott három hónapos útjuk során, de először csak megdöbbenett, majd szenvedélyesen érdekelt kezdte őket annak a tízezer embernek a sorsa, akiket egy vegyigyár tengerbe öntött higánya mérgezett meg. Három esztendő telt ott, dokumentálták a történeteket. Smith hivatástudata gyakran tette őt megfigyelőből az emberek részesévé, Minamatán csaknem szeme világát is elvesztette, amikor a vegyigyár bérencei rátámadtak. Itt készítette el korunk egyik legdöbbenetesebb képét a szertől, a modern pietát. A kép nem tökéletesen éles, a fotográfus szeme könnyel telt meg az exponálás pillanatában.

John Van Brakel indiai monszunról készült híres esszéje mögött két évnyi tanulmány van, és a megjelenés előtt diaposzitivt készített megmutatta az egyszerű embereknek is Kalkuttában. A képeit a legnagyobb világlapok közölték, majd kiállították New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában.

Kovács László képei mögött is két esztendei munka van. Nem véletlen, hogy ezek a képek, tán még az sem érdekelte őt, ha unalmas képet csinál, ha az igazat mond egy emberi lényről. Egy

olyan művésztől, aki Csontváry és Derkovits mellett talán az egyetlen, akinek művein igazán „érződik Isten ize”. A könyv képei mintegy vizuális életrajzát adják egy embernek, aki maga is olyan, mint valamiféle hatalmas természeti erő. Azonnali varázsuk van a képeknek, maga az élet jelenik itt meg, a valódi cselekvés. A szerencse pompás egyedi képeket eredményezhet, olykor egész képtörténetet, de sohasem fogja elérni egy képesszé mélységét, amit ez a könyv tár elénk.

A fotográfiában a karakter megragadása olykor nem terjed tovább, mint a fotós elméjében már meglévő közhely megörökítése. Kovács László elkerülte ezt a csapdát, és azt is tudja, hogy nem szerencsés, ha a kép fontosabbá válik, mint annak a tárgya. Bár a könyv címe *Az én Tóth Menyhértem*, mégis puritán vallomás ez, a szerző személye sohasem tolakodik előtérbe, ám mintha minden fekete—fehér képével Szent Ágoston szavaival ekként fohászkozna: „Istenem, ajándékozz látást az embereknek, hogy észrevehessék apróságokban is a piciny és a nagy dolgok közös vonásait.”

Egy modern apostolt mutatnak a képek, bár a szerző bevalottan „csak” az EMBERT kívánta felmutatni. A fekete—fehér képek alkalmasak erre, hiszen jobban „olvashatók” — eltekintve a nyomdatechnika korántsem kielégítő képviszadáásától. W. D. Wright, az Imperial College of Science and Technology professzora szerint a fekete—fehér kép sokkal valóságosabb, mint a színes. Már megtanultuk, hogy színeket lássunk a fekete—fehér képeken: „A színes képpel közelebb kerülünk a valósághoz, de fekete—fehérben sokkal nyilvánvalóbbá válik, hogy a kép nem maga a valóság.”

1771 júniusában a kalocsai érsekségben a boszorkánysággal vádolt öreg Sobrik Istvánné elleni tanúkihallgatások során a vallomásokból megtudhattuk, hogy Nemes István nevendék fiának a bűvös-bájos asszony csudamód kimarjította a lábát. Senki nem tudott segíteni szegényen, hiszen rontás volt rajta, amely ellen nincs emberi orvosság, míg el nem vitték Miskére egy Benyó nevezetű orvoshoz, és az meg is gyógyította. Úgy tűnik, nemcsak a hajdanvolt, babonás világban éltek Miskén józan, segítőkész emberek. Csak köszönet illeti őket, hogy felmutatták Tóth Menyhértnak, falujuk szülöttének emberi arcát Kovács László könyvének közreadásával, némi vigaszt nyújtva a szponzorokban korántsem bővelkedő hazai fotográfiának is.

Magyar fotókritika

(Részlet)

A magyar fotóelmélet, fotótörténet kitűnő művelőjének könyve *Magyar fotókritika 1839—1945* címmel jelent meg a Múzsák Közművelődési Kiadó gondozásában. A tárgyalat, több mint száz éves időszakot a szerző négy fejezetben dolgozza fel. 1839-től 1881-ig számítja a fotókritika kezdeti korszakát, melyet a fényképfelvételek természetűségének csodálata jellemez; 1882 és 1903 között jelennek meg az első szaklapok, ekkor már szakmai szempontok érvényesülnek a kritikában; 1904 és 1918 között kibontakozik a szakkritika, kialakul a kritikai terminológia; végül a két világháború közötti időszakban már a fotóesztétika szempontjai is megjelennek a fotókritikában.

A tanulmányt követően egy-egy korszak legjellemzőbb kritikai írásait is bemutatja Albertini: a szöveggyűjteményben többek között Jókai Mór, Veress Ferenc, Löwinger Mór, Szana Tamás, Feleky Géza, Rabinovszky Márius, Pécsi József, Kassák Lajos, Hevesy Iván, Gró Lajos, Peéry Rezső, Rónai Dénes, Kállai Ernő, Szélpál Árpád, Ortutay Gyula bírálatait olvashatjuk. A kötetet fénykép-illusztrációk, faksimilék teszik teljessé.

A következőkben a mű IV. fejezetéből közlünk egy részletet: hogyan festett a szociofotósok első bemutatkozásától a Kálmán Kata Tiborc-könyvének megjelenéséig eltelt néhány esztendő fotókritikája.

A húszas évek végén, harmincas évek elején nálunk keletkező szociofotó a kutatás számára ma még nem eléggé tisztázott jelenség. Általános tapasztalat, hogy a szociofotó nálunk és külföldön is erőteljesen internacionális jellegű, szakirodalma is gyakran utal nemzetközi összefüggésekre. Az akkori országhatárokon kívüli, de magyar nyelvű, a szociofotóra vonatkozó kritikák közül különös figyelmet érdemel egy, a kezdeti időszakból származó írás: Peéry Rezső: „Magunkra döbbenünk. Beszámoló a Sarló pozsonyi fényképképzéséről.” Az *Út* 1931-es közleménye rövidségében is lényegre tör: rögtön bevezetőben kísérletet tesz a szociofotó meghatározására. „A fotók — mondja a kritika —, amiket Rosie Ney és Sylvio Silka francia szakemberek készítettek, nagyon szépek, teljesekek, tiszták voltak, a kiállítás maga: a proletár-Szlovenszko dokumentuma, társadalmi kritikája volt. Ezért kellett az új elnevezés: szociális fotográfia, szociofotó.”

A szociofotóról szólva a *dokumentum* kifejezés alapvető kategóriát képez, ezt bizonyítják a későbbiekben keletkező írások is.

A kritika arra is vállalkozik, hogy a kiállítással kapcsolatban más sajtó fórumokat is szemmel tartson. „S mégis talán azért, mert a szociofotó-kiállítás, ha nem is kézzelfoghatólag, de nagyon is megérezhetőleg volt a szociális felszabadulás eszméjéhez kapcsolva, a kisebbségi sajtó a beküldött híradásokon kívül egyetemlegesen hallgatott róla.” A „kisebbségi sajtó” itt a korabeli csehszlovákiai magyar nyelvű orgánumokat jelenti, csendje — a kritika hiánya — adalék a fotókritika társadalmiságához a harmincas évtized kezdetén.

A kiállításnak Budapesten is csak a *Társadalmi Szemlében*, a Kommunisták Magyarországi Pártjának folyóiratában var visszhangja. A szignálatlan rövid reagálás ha nem is tétélesen kimondva, de a lényegét tekintve a szociofotó *dokumentatív* jellegét hangsúlyozza. „Egyedülálló kezdeményezés ez, tájképek és csendéletek, fototechnikai bravúrok helyett a mindennapi népelet szociális valóságát objektíválni a néző elé.”

Ebben a helyzetben sokatmondó egy olyan kritika, amely a hivatalosan bevett fotografálási irány produktumait a szociofotókkal — vagy mint a korszak nyelve nevezte: munkásfényképekkel — hasonlítja össze. Jellemző, hogy ennek a fóruma ismét az a folyóirat, amelynek kiállítását a fotográfia — eddig formanyelvi változásokban megnyilvánuló — progressziója mellett már korábban is tapasztaltuk: a *Nyugat*. 1931-ben Farkas Zoltán a Tamás Galériában kiállító négy ismert fotográfus (Angelo Pál, Balogh Rudolf, Pécsi József, Rónai Dénes) képeiről szólva elismeri azok technikai virtuozitását, de rögtön azt is megállapítja, hogy ez „pózózó beállítással” kapcsolódik össze. A szerzők „a természetből előkeletet rendeznek” — képeik ezért szerinte nem képeznek őszinte ábrázolásokat. A Kovács-Szalomban bemutatkozott „három munkásember” képei „mesterségbeli ügyeskedésben távol állanak a másik kiállítócsoporttól”. Ugyanakkor a munkásfotósok „nem régi festői példák utánogtatásává mulatoznak”. Kiállítók: Lengyel Lajos, Bass Tibor és Haár Ferenc. Ez az utóbbi kiállítás „... néhány valóban őszinte emberi dokumentumot szolgáltat” — mondja a folytatásban Farkas. A *dokumentum* már ismerős kategóriaként jelenik meg itt: az alkalmazás azonos felfogást tükröz a Sarló kiállítás kritikáival.

Hevesy Iván a *Magyar Fotográfiában* ha enyhébb fogalmazásban is, de szintén a múlthoz, a finomkodáshoz, a festőiséghez kötődőnek minősíti a Tamás Galériában kiállító négyek munkásságát. Kritikájának lényege a reménykedés: bíz abban, hogy e régről ismert mesterek a későbbiekben modern — itt: tárgyyszerű — fotográfia művelői lesznek.

A tárgyyszerűség a németországi Neue Sachlichkeit-ből szűrődve a harmincas évek elején a fotókritikák kulcsszavául ilyen irányba történő fejlődést regisztrál Pécsi József a *Deutsche Lichtbild* 1932-es kötetének recenziójában a *Magyar Művészet* hasábjain. „Feltűnő — mondja Pécsi — hogy a fotográfia napjainkban mily gyors ütemben tört elő és nyert jelentőségében. Fejlődésére jellemző, hogy súlyos hibái, amelyeket a kritikusok a múltban annyszor pellengérről állítottak, örvendetesen elenyésznek. Mind ritkábban találkozunk hangulatos, festményszerű hatásra törekvő fotográfusokkal...”

A változást nálunk is jellemzőnek tartja Vadas Ernő, aki alkalmanként ír kritikát az 1932. évi MAOSZ-kiállításról a *Fotóművészeti Hírekben*. „A fotográfia teljesen szakított a múlt irányzatával és az új stílus már nélkülözi a festészet elemeit és lerögzíti azokat a gyors mozdulatokat, melyeket az ember szem csak pillanatnyilag képes megjegyezni, de a csálhatatlan optika még ennél is rövidebb idő alatt képes lerögzíteni. Ha a „teljes” jelző ekkor még korai is, valóban a festőiségtől való eltávolodásra vall, hogy a kiállított képek több mint fényes („hochglanz”) papíron — tehát nem nemes eljárás készült. Vadas kritikája rendkívül alapos, részletező, de kategóriális újítást nem hoz; a bevált, ismert kategóriákat alkalmazva elemzi (szerzőnként) a képeket.

A tárgyyszerűség természetesen, magától értetődő elemként jelenik meg abban a kritikában, amelyet a *Munka* fotócsoport

Déli-Alföldi Krónika

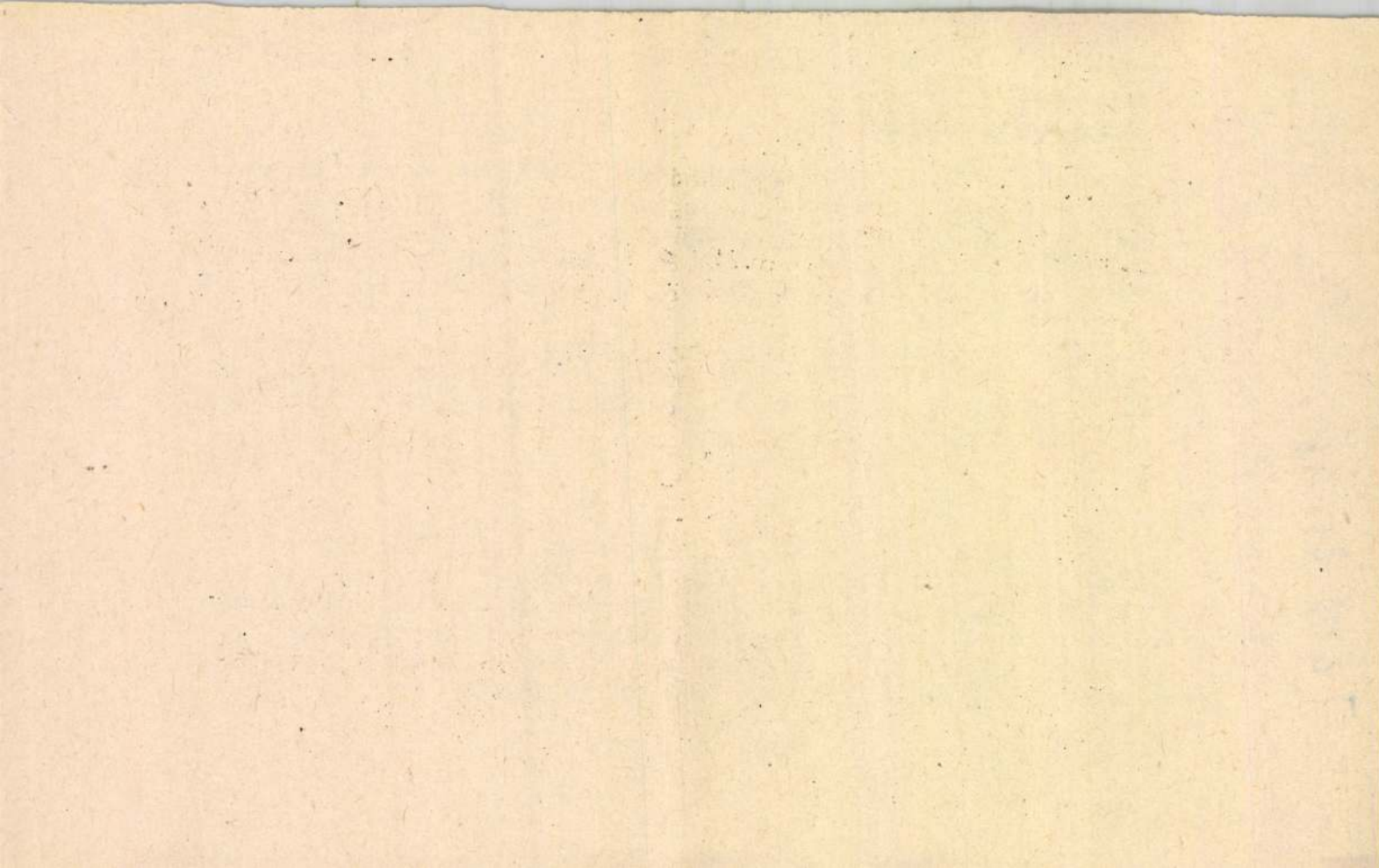
- A miskolci bagolyvár kúvikjai egy különös sorozat, rendkívüli képzelet erejű festő egykori házáat őrzik. Az 1904-ben született Tóth Menyhért, a magyar festészet kiemelkedő alakja, most lenne 80 éves. Szülőfalujának lakói ma is szeretettel őrzik az idős mester emléktárgyait.

- Az 1980. januárjában elhunyt Menyus Bácsi végakarata szerint a falu szélén álló háza a megyei múzeum tulajdonába került, s benne emléktárgyak és alkotóházat rendeztek be a fiatal művészek számára.

- Kricsfalusi György, a Sátoraljaújhelyen élő népi festő Aradon ismerkedett meg a sokszínű pamut és vászon lehetőségeivel. Eleinte terítőket, szetteket, párnákat készített, majd áttért a tüfestőssel készíthető tájképek varrására. Különös hangulatu tárlata a kecskeméti Népi Művészet Múzeumában tekinthető meg.

600

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért

MAHIA SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-742, 340-726

festőművész

NÉPSZAVA

1980 JAN 1 1

Elhunyt Tóth Menyhért festőművész

1021

Tóth Menyhért, a Magyar Népköztársaság érde-
mes művésze, a XX. századi magyar festészet ki-
emelkedő egyénisége január 9-én, 76 éves korában
elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Tóth Menyhért 1904-
ben született Mórhal-
mon, szegény földműves
szülők gyermekeként. A
főiskolán 1930—1936 kö-
zött Vaszary János nö-
vendéke volt, aki később
is figyelemmel kísérte
Miskére visszavonuló te-
hetséges tanítványát. El-
ső önálló tárlata 1941-
ben volt, ezt követően
tucatnyi alkalommal mu-
tatkozott be önálló kol-
lekcióval a fővárosban és
vidéken. Gyűjteményes
tárlatát 1976-ban rendez-
te meg a Múcsarnok, ezt
követően kulturális kor-
mányzatunk Érdemes Mű-
vész címmel tüntette ki

Piktúrájában a teljes hi-
telességű népi és egyéni
fantázia párosult a leg-
kifinomultabb mesterség-
beli tudással. Az ősi-pa-
raszti mesemondó képze-
letnek és korunk festői
vívmányainak szintézise
által a formai és tartal-
mi absztrahálás sajátos,
a naiv művészek stilizá-
ciójára emlékeztető mód-
szerét teremtette meg.
Művészete külföldön is
nagy sikert aratott; töb-
bek között elnyerte a
pozsonyi naivtriennálé dí-
ját. Halálával a jelenkori
magyar piktúra egyik
legeredetibb alkotója tá-
vozott el körünkből.

mány
időnk
gond
néhát
hogy
pár f
ha éj

dég érkezne, vagy nincs
kedvünk-időnk lemenni
a központba friss húsért.

— Amikor idekerül-
tünk, s gondal-bajjal
megkezdtek az otthonépi-
tést, kicsit szorongtam,
hogv mi lesz velünk itt
fönn az elzártságban és
idegenségben, nem len-
ne-e jobb mégis a város-
ból ide kijárni, vagy a
központban próbálkozni
valami lakásmegoldással,
mint itt fönt, a falu fe-
lett, de *ahogy múlnak az
évek és szaporodnak ide-
fönt a házak, kötődnek
az ismeretségek, s kiala-
kul lassan a dombtetőn
az új olajosfalú úgy
gondolom, hogy már itt
vagyunk otthon.*

Rab Nóra

tot a politikai és társa-
dalmi élet több vezető
személyiségével. A baráti

Az Elnöki Tanács *Vál-
lau Bélának*, az Állami
Könyvterjesztő Vállalat
főosztályvezetőjének
nyugállományba vonulása
alkalmából, eredményes
munkája elismeréséül: dr.
Popovics Bélának, a Köz-
gazdasági és Jogi Könyv-
kiadó főszerkesztőjének
60. születésnapja alkalmá-
ból, eredményes munkája
elismeréséül a Munka
Érdemrend arany fokoza-
tát adományozta. A ki-
tüntetésekét dr. *Marczali
László* kulturális minisz-
terhelyettes csütörtökön
adta át.

Ugyancsak a Munka

TÓTH MENYHÉRT

Évente legalább egyszer megnézem a képeit Kecskeméten. Ha a festményeit szemlélem, újra erőt gyűjtök, hitet merítek a holnapért való küzdelemhez. Olyan ember volt *Tóth Menyhért*, aki dacolt a betegségeivel, s farkasszemet nézett a nehézségekkel. „Gyengeségeimért az emberek is sokszor kinevettek, ha beteg voltam, pálinkát itattak velem.

Egy dolog segített csak: nem hittem el, hogy igazában ilyen az ember...”

Gyermekkorában a gümőkór végzett súlyos rombolást testén, majd szobafestőként annyira elfogytak az állványon a végtagjai, hogy alig húszévesen amputálták a jobb lábát. S bármilyen furcsán hangzik is, ő örült neki. Ezután ugyanis rajzolhatott, festhetett kedvére. A főiskolai

évek persze így sem voltak könnyűek. Hogy az életfenntartásához szükséges minimumot előteremtse, szombat-vasárnap műlábbal létrázva festett-mázolt az ismerőseinél...

Tóth Menyhért korai rajzain a kubizmus és az expresszionizmus stílusjegyei érzékelhetők. Pályájának az első tíz esztendejét a meditációnak szentelte. „... Aki sokat akar beszélni, annak sokat kell hallgatni...” — mondta. Fantasztikusan hitt abban,

hogy a világot jobb útra vezérelheti, s az emberiség sorsáért, jövőjéért szinte profétikus elhivatottságot érzett. „... a mindent jóra fordító képességben kell a természetet — nem másolni — újratereíteni, a gondolatok, szenvedélyek, álmok oldószerében fűrészteni az optikai formákat” — fogalmazta meg, művészeti alapfelfogását. Emberközpontú művészte az expresszív realizmustól a szimbolikus megjelenítésen át jutott el a fehér képekig. Lassan eltűn-

tek a részletek, egyre jobban tömörített, kiemelt, s az emberi formák, növény- és állatfigurák helyett kozmikus égitestek körvonalazódtak képein. „A teljesség. Ez az én legnagyobb álmom. A teljesség ábrázolása.” S a művész egyre inkább kerek formákkal, fehér, oldott, átetsző színekkel fejezte ki gondolatait. „A fehér a színek színe, minden más szín benne foglaltatik. Az én fehérem a humánus, a szintézis és az aktivitás eredménye, egyben szimbó-

lum. Az ártatlanság, a béke és olykor a gyász jele is a fehér...” Majd képeinek felülete is egyre pasztózusabbá vált. S ahogy *Emil Longvi* művészettörténész megfogalmazta: *Tóth Menyhért* „rendkívül kulturált európai művész”, akinek alkotómódszerét leginkább *Van Goghéval* rokonítják a műtípusok. Nagy magányos volt, aki autonóm világával — akárcsak *Kondor* — az emberiség sorsáért aggodott.

Cs. M.

Pesti Műsor

XXXIX. (1990/14)

42-43.

Prof. H. W. H. H.

XXXIX. (1900/19)

MS-13.

TOTH Menyhért festő

posztumusz Kossuth díj. 1990. márc.15.

and pay my and every
visit.

To make sure that
invitation have not change
Canada Immigration Center
that all I have to do
letter of invitation, which
be authenticated with

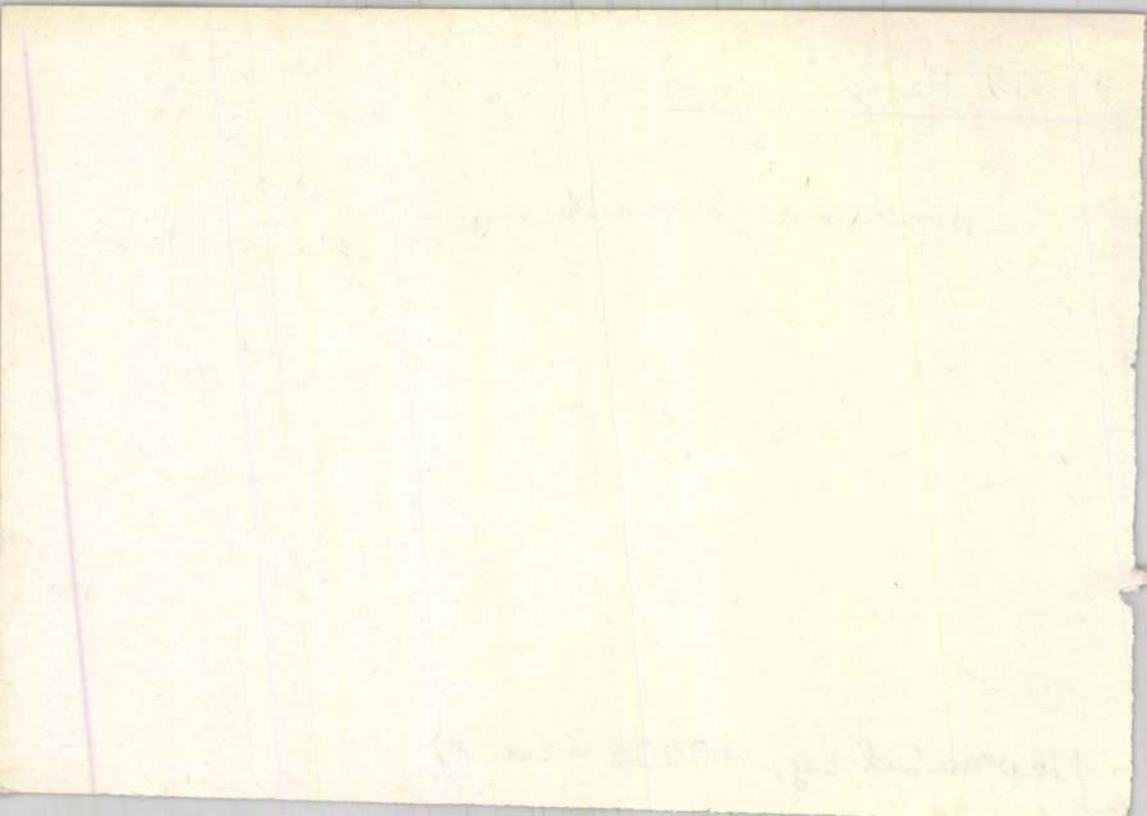
We hope you started
arrangements for your vi-
sual see you soon.

Bele and I send you
best wishes again for 1990

Tóth Mányai József

posthumus közölték-dij

Népművelés, 1990. márc. 14.

Tóth Meryné
festőműve,

(A. old.)

Kalapos férfi
(Crotvaig)
Témát: 1936-ban

Művelet
88/6

Szavovai Pál címe

11 17

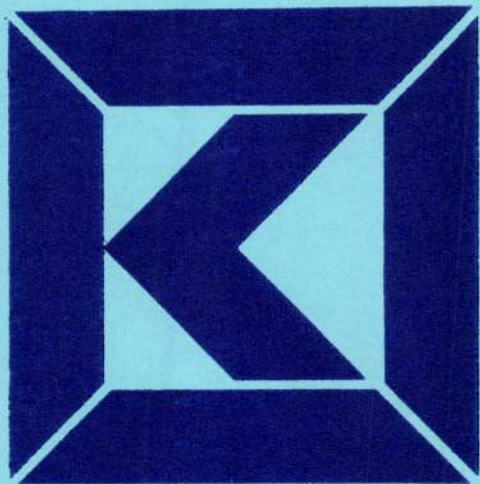
The first thing I did was to
 go to the bank and
 get some money out of
 my pocket book. I
 then went to the
 store and bought
 some things. I
 then went to the
 office and
 did some work.
 I then went to
 the bank and
 got some more
 money out of
 my pocket book.
 I then went to
 the store and
 bought some
 more things.
 I then went to
 the office and
 did some more
 work.

I then went to
 the bank and
 got some more
 money out of
 my pocket book.
 I then went to
 the store and
 bought some
 more things.
 I then went to
 the office and
 did some more
 work.

I then went to
 the bank and
 got some more
 money out of
 my pocket book.
 I then went to
 the store and
 bought some
 more things.
 I then went to
 the office and
 did some more
 work.

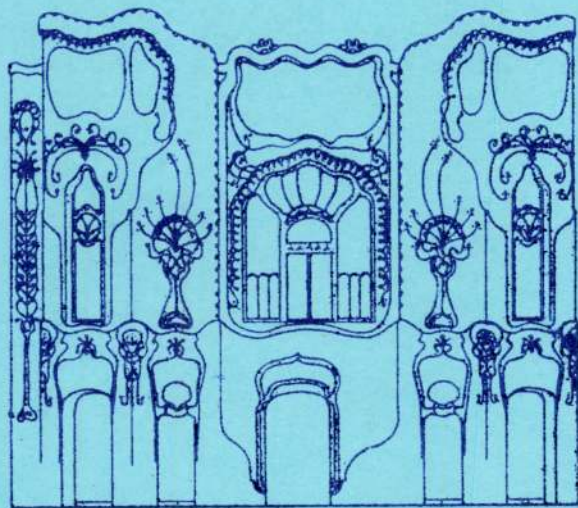
I then went to
 the bank and
 got some more
 money out of
 my pocket book.
 I then went to
 the store and
 bought some
 more things.
 I then went to
 the office and
 did some more
 work.

KECSKEMÉTI GALÉRIA

H.6000.KECSKEMÉT, RÁKÓCZI U.1.

83. 33550 Petőfi Nyomda, Kecskemét — F.k.: dr. Bánszky Pál

1 244 Mengyent

MEGHÍVÓ

A Bács-Kiskun megyei Múzeumi Szervezet
tisztelettel meghívja a

KECSKEMÉTI GALÉRIA

megnyitására

1983. október 8-án 11 órakor

Megnyitja:

SOMOGYI JÓZSEF szobrászművész,
a Képzőművészeti Főiskola rektora

Közreműködik:

a Kecskeméti Pedagógus Énekkar
Vezényel: Erdei Péter

Állandó kiállítások:

XIX-XX. századi magyar képzőművészet

Rendezte: Simon Magdolna művészettörténész

Tóth Menyhért festőművész életmű-kiállítása

Rendezte: dr. Bánszky Pál művészettörténész

Válogatás a Nemzetközi Zománcművészeti

Alkotótelep munkáiból

Rendezte: Pap Gábor művészettörténész

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
A KECSKEMÉTI GALÉRIÁBA

T Ó T H M E N Y H É R T
irodalmi emlékműsorra

1986. május 19-én 16 órakor
bemutatásra kerül a "FÉNYIMA" c.
monodráma

Bemutatja: HATVANI ZOLTÁN

Tóth Menyhért verseinek és megnyilatkozásainak
felhasználásával

Írta: GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ

Rendezte: MÓZES ISTVÁN

Szaktanácsadó: PAP GÁBOR

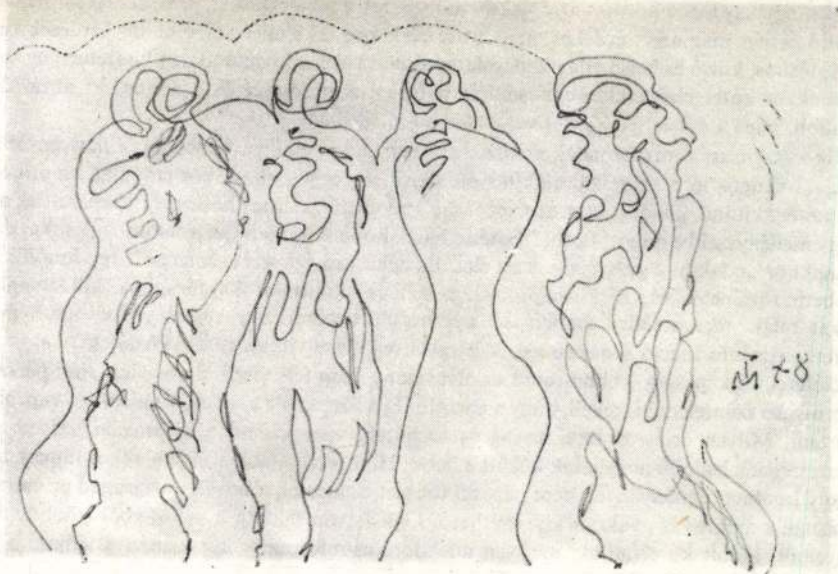
KJM 1986. /16. /1 /400

nak szánt. Az is, ha a nagyon avatott előadás váratlanul kérdésbe torkoll, csak hogy a partner is szóhoz jusson. Hogy az eszmecsere részletei mint a fogaskereknek fogai, szorosabban kapcsolódjanak, az építkezés szervezesebb legyen – erre gondolok, mikor a műfaj dramaturgiáját emlegetem.

Ennek érdekében vélem mellőzhetőnek a külön-szemináriumokat kívánó vitákat. A *bartóki modell*ről például csak akkor lehetne érvényes, amit rovására Domokos sebtiben szóba hoz, ha beigazolódna: 1. ezt is egy önkényes irodalompolitika erőltette ránk, 2. kimaradt belőle a „pokoljárás” kényszerének tudata, 3. lényegét nem feltalálói, hanem a vulgarizálók írásai reprezentálják. S még végig sem mondtam, mi mindent kellene itt megfontolni. Mindezek híján annak sem örülhetek zavartalanul, amit népzene és műzene mai s jövőbeli kapcsolatáról Colin Masonre hivatkozva Domokos előad. Pedig az utóbbi *Röpülj Páva!* vitájában magam is hasonlókat írtam a népdalfeldolgozó iparról. Ott azonban vére ment a vitézkedés.

S ezzel utolsó ellenvetésemhez értem. Szakmánk gyarlóságait sok fricska éri ebben a könyvben, kivált a dogmatizmus jegyében elkövetett vétkeket. Semmi okom védelmükben síkra szállni, de úgy érzem, a „fricska”-jelleg kirí ebből a szép és komoly könyvből. Nem fejeződik ki benne az eldöntetlen küzdelmek kockázata s adós marad a visszatekintések gondolati többletével is. Így aztán ez a sok félkézzel eszközölt oldalvágás csak annyit ér, mint a költők pályájára vonatkozó többi ismeretterjesztő adalék. Megterheli az eszmecserét.

Írom ezt azért is, abban a reményben is, hogy ezzel a könyvvel a szerzők adósságaik zömét letudták, mai költészetünkről való elképzelésüket az irányadók közé beiktatták, tehát az élő folyamatban érte most már naponta helyt lehet s kellene is állniuk. Erre az élő folyamat is rászorult. Sok a könyv, sok a talmi szenzáció, és bizonytalan a mérték. Több igazi tanár kellene. Igaz, ebben a zürzavarban tájékozódni és tájékoztatni horzsolódások nélkül aligha lehet, s a szerzőket feszélyezhetik a szabálytalan ütközések rossz emlékei. Művük azonban és tudásuk vért is, s ha nem takar hézagatlanul, nyerni a sérüléseken is lehet. (*Szépirodalmi Könyvkiadó.*)

Gáll István: Karcolgatunk

Szárnyas írógépet látunk Gáll István könyvének borítólapján, s az egyik írásban valóban szó esik azokról az ötvenes évekbeli rozoga kincstári masinákról, melyeken a szerző első írói próbálkozásait pötyögtette. Tragikus idők voltak, „a parancsnoki épület irodáiban határsértések drámai jegyzőkönyveit géppuskázták az írógépek”, s egy zöld parolis fiatalember meg sorra leírta mindazt, ami vele, körülötte történt. Az 1980-as *Vaskorban* öt évig tartó katonáskodásának élményeit írta meg, az egykori kiskatona írásainak sokadszorra átdolgozott változatait adta közre. Ezekből a katonatörténetekből a *Karcolgatunk* címűbe is ciklusnyi jutott. (Sőt *Triptichon – 1952* főcímmel három novellát újraközölt a *Vaskorból*.) A katonanovellák alapján Gáll írói forrásvidékeit térképezhetjük föl, s látjuk, milyen drámaian feszült történések csalogatták elő a rejtőző elbeszélői talentumot. A *Vaskorban éltünk* azt mondja el, hogyan tévedt be Gáll Pécssett az irodalomba. A *Lóháton* pedig a pálya egyik legjelentősebb alkotásához szolgáltat adalékot. A törzsőrmester és a volt grófi segédtsízt lányának „szerelméből egy bohókás regényt akartam írni; negyedszázad múlva *A ménészgazda* lett belőle”.

A határőr kiskatona próbálkozott, írogatott csupán. A kötet *Balfauszt* ciklusában viszont már a befutott, magas állami díjakkal elismert író jelenik meg – nem kevés önróniával ábrázolva. Épp a Kortárs lapjain írta meg Bárdos Pál, hogy Gállt „állandó kétely gyötörte”, s ő aztán igazán nem tartozott az önimádó írók közé.

A legjellemzőbb persze az, ahogy a novellabeli író figyeli a világot. Tudjuk, Gáll nézte ilyen makacs érdeklődéssel a valóságot, ott vagyunk hát a vérbeli realista epika születésénél. Ám a kötet első részében olvasható írásokban nem az ironikus önportré vagy a realista prózáiró lélektana az újdonság. Gáll István kísérletei sorakoznak itt, bizonyosságai annak, hogy az író megtette a lépést a hagyományos, lineáris, eseményes prózától a formabontó-formakereső írásmódok felé. Van itt fantasztikumba hajló novella (*Kaff-ka*), de van olyan írás is, ahol reális és irreális groteszk egymásba játszásának lehetünk tanúi (*Isten-isten*). A *Balfauszt* látszólag párbeszéd, valójában belső monológ, csak éppen másik énjével társalog az író. A *Saulus–Paulusban* Gáll – különböző történelmi jeleneteket egymás mellé rakva – az objektív időbeliségtől távolodott el. A *Gyere velem Etelébe!* és a *Bujdosó betyár* meg azért érdekes, mert itt a lélektani, erkölcsi és társadalmi kérdések (egyéni önmegvalósítás, külső és belső világ kapcsolatrendszer) elemző bemutatását kísérelte meg – sikerrel. Látjuk, a kötet első ciklusában sokféle a tárgy, a nézőpont és a tónus, az ábrázolás itt sokszínűbb, mint a második, *Vaskorban éltünk* című részben.

Míg a *Balfauszt* a megformálás eszközeiben gazdagabb, addig a *Vaskorban éltünk* az életanyag áradásával nyugoz le, s az epikai alakítás oldaláról szegényesebb. A korhangulat, az atmoszféra megteremtése kitűnő. „Hidegháborús szigorúság” mindenütt, s „úgy határai közé szorult az ország, mint egy mellényzebbe dugott forint”. Sztálin halálakor a politikai tiszt az előírt frázisokat darálja, s ugyanakkor „odakint a prérin zajlik az élet. És néha van egy kis csontzene”. Így fonódik egybe a nagybetűs történelem és a hétköznapok világa. Ehhez a kontrasztos valósághoz Gáll István remek figurákat talált: szerencsétlen embereket, nyomorult életeket, egy végzetesen eltorzult politika áldozatait. Az információ érdekessége, a leírások expresszivitása, a tényközlések pontossága, a szituációteremtő képesség – mind-mind az olvasmányosság felé viszik a novellát. Ami persze nem baj. Az olvasó szüntelenül érzékeli, hogy a narrátor és a főszereplő azonos, s amiről szó van, az mind megtörtént. Milyen óriási drámai anyag és feszültség van például a *Triptichon – 1952*-ben! A *Végtisztességnek* legjobb novelláink között a helye. Hiányérzetünk legfőjebb akkor támad, amikor a mégoly izgalmas élményanyag nem párosul többletjelentéssel, a novella megragad az eseményelmondásnál, s a zárás is gyakran kiszámítható. Gáll István mindig a valóságból (többnyire saját élményeiből) indult ki, s tudjuk, az ilyen anekdotikus-informatív novellában a témán, a közölt tényeken van a hangsúly.

A *Vaskorban éltünk* novellafüzér, melyben a narrációs egyöntetűséget, a helyszínt, az idő párhuzamait az én-forma adja. Mintha egy regény kiemelt cselekménydarabjai követnék egymást.

Még kevésbé, hogy alkalomadtán majd még egyszer futni hagyjon. Hiába, úgyse tudod megmagyarázni. Nyugodj bele a megmagyarázhatatlanba. Hiszen annyi minden marad megmagyarázhatatlanul e világon. Az is, hogy ő mért akarhatott lelőni téged. Miért lehetett *olyan*, aki lelővi azt, akit lelőhet? És aztán miért nem lőtt le mégse? És nem meg vagy-e írva – ha mégis magyarázatot akarsz –, hogy „nem muszáj hősnek lenni, ha nem lehet?” Ez lenne az ultima ráció? Csak éppen: ki mondja meg, hogy *mikor* nem lehet? És hogy hősnek lenni nem éppen csak akkor lehet-e, amikor nem lehet? Az irataidat azért jó, hogy nem adtad oda neki. Biztos nem adta volna vissza. Pedig azokra még szükséged lesz. Ha már nem lőtt le a kapualjban, mint egy kutyát.

(Folytatjuk)

Sorsfordító pillanatok

Sőtér Istvánnal beszélget Kabdebó Lóránt

KL: – Mindnyájunk életében vannak olyan pillanatok, amelyekről utólag megállapíthatjuk, hogy életünk alakulására döntő hatással voltak. Némelyikről az átélés pillanatában már érezzük, hogy most itt valami fontos történik életünkben, legtöbbször azonban csak visszatekintve állapíthatjuk meg, ekkortól valami más is elkezdődött. Írók, művészek pályája még inkább telített az ilyen sorsfordító pillanatokkal. Hadd kérdezzek meg arról, a te életedben hogyan jelentkeztek az ilyen pillanatok, hogyan tartod számon ezeket pályád alakulásában?

SI: – Régimódi regényekben olvassuk az ilyen kifejezéseket: „a hős most érezte, hogy élete vagy sorsa fordulóponthoz érkezett”. Én bevallom, azt hiszem, az ilyesmi csupán képzelődés. Hiszen életünk minden órája sorsforduló, mert minden órában eldől, hogy megteszünk-e vagy sem valamit, folytatunk-e vagy újat kezdünk, belesüppedünk-e vagy sem a régibe, – és így aztán az is sorsfordulat, hogy semmit sem fordul a sorsunk. De elismerem, vannak az életben fordulópontok, ám ezeket, ahogy te is mondtad, mindig csak utólag, jóval később ismerjük fel. Még abban is tévedhetünk, hogy amit ilyen sorsfordulónak érzünk, valójában nem volt az, hanem csak zsákutca, amelyből vissza kell fordulnunk.

Az élet csak a lezárulta után magyarázza meg önmagát, és akkor is mások magyarázzák, akik ezt az életet valamennyire ismerik. Ha a magam életének valódi sorsfordulóira gondolok, ezeket nem a nagy találkozásokban, a mégoly nagy emberekkel, mesterekkel, mintaképekkel, barátokkal való találkozásban találom meg. Persze, vannak a magánéletnek olyan rejtett eseményei, melyek valóban meghatározzák sorsunkat, de ezek inkább a lélek, az érzelmi világ történetéhez, semmint a külső élet biográfiájához tartoznak. Van egy külső életünk, melyről életrajzot írhatunk, mi magunk, vagy mások, és van egy rejtettebb, benső világunk, melyről csak mi magunk tudunk szólni, ha e szólás képessége nekünk megadatott. Az ilyen magukról szólni tudókat nevezik: költőknek, művészeknek, gondolkodóknak. A legtöbb ember sohasem jut el odáig, hogy önmagáról nyilvánosan szólhasson, én ebben nem hiányt, hanem inkább valamiféle mentességet látok. És a legtökéletesebb állapotnak az állatokét érzem, melyeknek legmélyebb tudatállapotai- ba sohasem tekinthetünk be.

KL: – Végül is te mint író hogyan érzed az életed sorsfordulóit?

te színszlovák zsidónéger eszkimómagyar MÁTER
HÁT KIÉ EZ A FÖLD HA NEM A TIÉD!

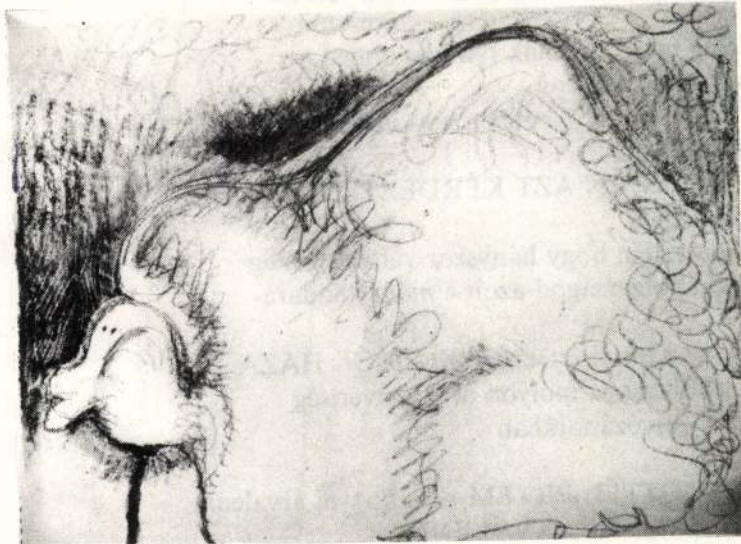
mert mélyeiből én már csak a fájdalom tengerész-
gyalogosait várom
a hullámok tajték-hadicsicsás szenvedésgyalogosait
várom
akár valami földet
akár a tisztos mellédfeküvést –

magukhoz nyúlnak a világatlaszok
bodor vendel és a klement-család közt kihunynak
a halványkék nyüvek
csönd van kék csönd van
nagy kék semmi van

és előttem a tenger

*

Tartsd a kaput mert visszajövök érted
és jönnek utánam a katonák

messzire húz
a nagy fekete tó

a hazákon át
haza a rothadásba

túl a bazári történelmeken
hajolj át szörnyszülött életemen

sztreoszlovenszko
szőke
asszonykája

mindig zavarba jött
ha a nemzetiségünk felől érdeklődtem
s bár arcában alkatában a középszlovákiai
fajta tisztasága objektíve ottlétezett
s bár fenyőfáiról forrásairól füveiről
szarvasairól és persze honvágáról nem
bírt nem beszélni

ESSZÉMANDINER

„persze hogy magyarok vagyunk” mondta igazán hibátlan nemmagyar középszlovákul
PERSZE HOGY MAGYAROK

na de hát mit akarsz

nekem bemesélni drágaságom

mire tanítasz

és főleg mi a francnak tanítasz ebben a
jelképekkel és vérrel

ebben a monumentális

kontratérben

ÉN AZT KÉRDEZTEM hogy mi a

nemzetiséged

azt kérdeztem hogy hányszor változott meg
az állampolgárságod azon a mála földdarabon

hogy mért jöttél értem HAZULRÓL HAZA
hazulról haza az ipolyon át a testvériség
gondos golyózaporában

MÉRT JÖTTÉL ÉRTEM nem hagyni árvalenni
NEM HAGYNI ÁRVALENNI

te tótmintazanyját
te cselédmintazanyját

Azt gondoltam

Azt gondoltam, kedvesem, hogy a
befejezetlen dolgok hirtelen befejeződnek,
mert a vízi virágokat biztonságos ládádba
zárták, és rögtön utána azt gondoltam,
hogy fütetlen cserépkályha a hangod,

s hogy a legszebb hasonlat is olyan,
mint a tűre szúrt lepke, és jó lenne, ha
meghálnál, azt gondoltam, legalább
megmozdulhatnék, hogy följebb húzzam
magamon a paplant, vagy elképzelném
legalább:

Három Machaut-rondó

I.

Értelmünk szabad vizein
Véletlenek hajóznak

Mondd el mit láttál odakinn
Értelmünk szeles vizein

Okos kalózok kezein
Sok az elköött csónak
Értelmünk szabad vizein
Véletlenek hajóznak

II.

Futnál valaki visszavár
Állnál valaki megelőz

Rádhull egy gazdátlan sugár
Szöknél az a fény visszavár

Kivont kardokkal jön az ősz
Füstös fáklyákkal jön az ősz.
Futnál valaki visszavár
Állnál valaki megelőz

III.

Úlj mohos kövön símogass fakérget
Járd be az erdőt embert ne keres

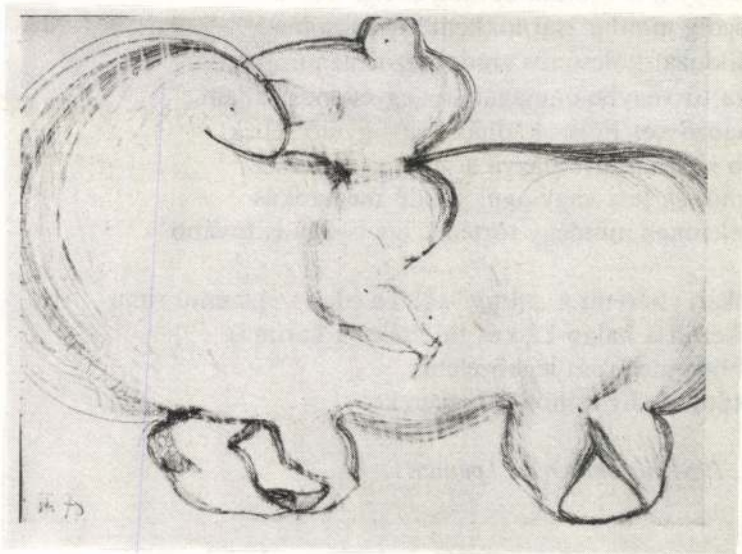
Mint az őzeké könnyű lesz a lépted
Pihenj mohos kövön csókolj fakérget

Kerüld a tüzet azt is aki éget
Ébren hideg légy álomban szeress
Úlj mohos kövön símogass fakérget
Járd be az erdőt embert ne keress

tékosok, a bentlakók többsége nem kíván megszökni, mert egyszerre szabad és elkötelezett a vágyaiban, megalkuvásaiban, a követeléseiben, döntéseiben, alkotó értelmiségi és megbízott állami tisztségviselő, tárgyilagos bírása másoknak és önmagának, szót fogad B. elvtársnak, ha egyetért vele, ellentmond B. elvtársnak, ha eltér a véleményük, sok pálinkát iszik, ha szükségét érzi, kitartóan szerelmeskedik, ha megfelelő társra talál, ma tizenkét órát dolgozik, holnap tizenkét órát alszik, New York Citybe, Kolozsvárra, Gyegesszába, Nyírbátorba ír szakmai és magánlevelet, hajnali fél négykor a közeledő halálát fürkészi félmeztelenül a nyitott ablaknál, többnyire külön vagyunk, de néha együtt vagyunk, talán ettől boldog Ferenc?

És mitől vagyok boldog én, a véletlen vendég, a hivatásos látogató, Ferenc úgynevezett barátja, Hebresanyi keresztapja, a Down-kórosok pártfogója? Talán attól, hogy tudom, ezt a néhány órát a múltam emlékei, a jövőm eszményei között tölthetem, hogy ebben a néhány órában nincs, nem lesz az állapotomat zavaró tényező? Hogy Ferencsel lehetek együtt, a védelmezőmmel, a védencemmel?

Egyre megy, boldogok vagyunk.

SÁRÁNDI JÓZSEF

Pertu

Mintha a Sors önnön *belső formám* kínálná föl jellemedben
S most akár egy szónok mégis negatívumokkal? A különbségekkel kezdem
Először is NŐ vagy (hogy én mi vagyok? ne írj róla verset!)
pályatévészett kinek hivatásszerűen kéne üznie a szerelmet
Miként művelted mókusom Te is szökkenvén férfiágról-férfiágyba
Ágy? Ágyék? – Időzőm ezeknél picit hogy rámutassak az alapvető hiányra
Nem rovásodra társult Kedves elmémben ez a képzet
(pimaszságomért pofonkád a legnagyobb bosszú mely elérhet)
A két szómondat leleplezi (csodás volt a reggeli tuka!)
miért a Kozmosz s a Történelem megbonthatatlan pertuja
Miért hogy a Birodalmak ágyába kerülő kicsi népek
győző s legyőzött negatív gyönyöréből szülnék fénylő *éke(ssége)t*
A zsarnok úgy tesz mintha boldog szolga volna
a szolga pedig mintha zsarnokként parancsolna
Tettes és áldozat kölcsönös szadomazochizmusában
fogalmazza törvénybe önmagát az „egyetemes” állam
Kopik a sebző kés Fölszakadnak a gyógyuló sebek
az erősebb használ ürít alázva a gyöngébb nemet
Az *ékszerből ék* lesz vagy gyűlölködő megszokás
A Történelemnek mindegy történik így is úgy is tovább –

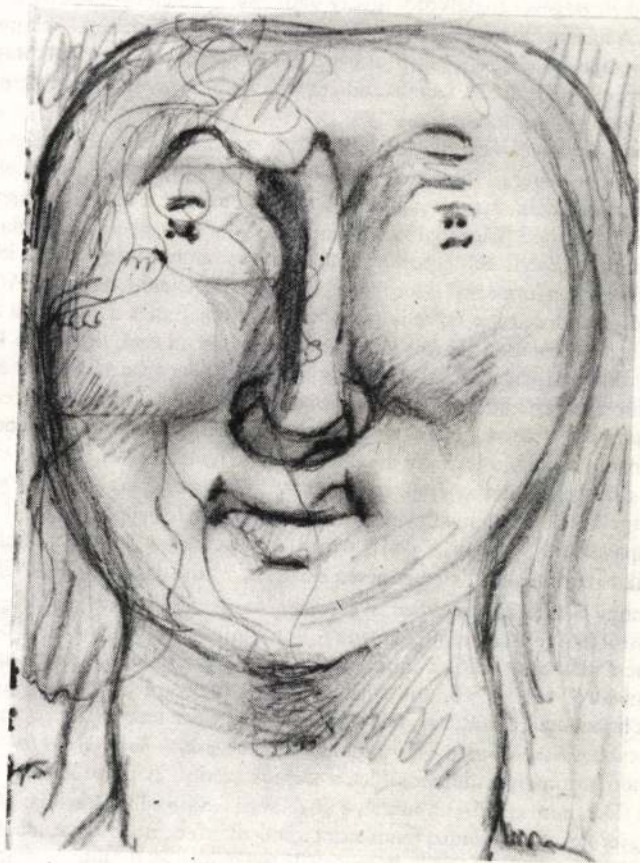
Ugye jócskán eltértem a „tárgy”-tól Te édes szépszemű rima
(szűkre sikerült a kalap-kúp és túl széles a karima)
Sebaj szebben megírom legközelebb:
míg szeretünk addig csiholjunk gyereket

Leányvár, 1981 november 13 (péntek)

megtartani, hogy közben gondjuk volt a mások további munkájához szükséges filológiai apparátusra, és arra is, hogy a szövegben jól eligazító mutatókat készítsenek.

Bárczi Géza könyvével, amelybe a Halotti Beszéd utolsó mondatának és a Könyörgésnek az elemzése a szerző halála miatt már nem kerülhetett bele, nevezetes szövegemlékünk története – természetesen – korántsem zárult le. Alighanem elévülhetetlen alkotás marad ez a mű mégis mind a magyar nyelvtörténeti, mind a tudománytörténeti kutatások számára. Hiszen vele nemcsak a Halotti Beszéd egy fajta elemzését, hanem Bárczi Géza tudósi portréját is kézbe veszi a mai és a mindenkori olvasó. (*Akadémiai Kiadó.*)

B. LŐRINCZY ÉVA

József Attila, Dr. Bűnbak Róbert és a „stigma”

József Attiláról fonák módon előbb kereszteltek el mentálhigiéniai kórházat, mint irodalmi kört, mely a sorsával és betegségével foglalkozó Bókay-Jádi-Stark kötetet – „*Köztetek lettem én boldond...*” – gondozta. A három szerző – két pszichiáter és egy irodalomtörténész – a könyv bevezetésében közli: az olvasó „saját szelekciós, elhárító-transzformáló műveleteivel a műalkotást a befogadás folyamán a saját képére gyúrja át”. A szerzők, műveleteik során, nagyon is szelektálnak, transzformálnak: kategorikusan s nemritkán tévesen.

Igy tudható meg az *Eszmélet* egyik részletéről (Láttam a boldogságot én, / lány volt, szőke és másfél mázsa), hogy „a kellemes lét folytonos, külső biztosítása szükségszerű, értelmetlen pusztulással jár: a disznót azért hizlalják, hogy levágják”. A szerzők, mielőtt a disznót levágnák, még be is terelik egyik folyvást visszatérő filozófiai kategóriájuk „óljába”: „kisszerű partikularitás”, állapítják meg róla. „Nem dörgölődzik sült lapocka / számhoz s szívemhez feltételezett, de József Attila eszmevilágától garantáltan idegen, abszurdan aszketikus jövőszemléletté: „Ennek a jövőnek a tudatában kell aztán az egyes embernek önmaga vágyait meghaladni, lemondani ezek közvetlen kielégítéséről.” „Az életet (...) mint talált tárgyat visszaadja” – ezt olvashatjuk a versben a „meglett ember”-ről. Az értelmezés során előbb az derül ki, hogy „az élet pusztán talált tárgy”, majd rögtön ezután az, hogy „a halál(...) talált tárgy”. A szerzők e két, egymásnak szögesen ellentmondó értelmezésük közül a másodikat vélik filozófiai általánosításokra alkalmasabbnak, nyilván azért, mert ez az, amelyik *nem* következik a vers szövegéből. Ezt az értelmezésüket aztán egyszerre két filozófus gondolatával is párhuzamosítják; így kerül váratlanul egymás mellé Lukács és Heidegger.

A szerzők „apaversnek” tartják, s így is próbálják értelmezni a költő *Ó boldog az...* című költeményét. Idézik is három sorát, szemérmesen elhagyva a következőt, amiből félreérthetetlenül kiderül ugyanis, hogy József Attila ebben a versében az *anyjáról* beszél. A *Magad emésztő...* közismerten Babitsról és Babitsnak szóló pár sora („Botot faragtál, ábrákkal tele, / beszélt a nyele”) a szerzők szerint nem más, mint a költő „önmagával való kényszerű találkozása”: meglepő magyarázatuk szerint önvádról van itt szó, amit tüstént meg is magyaráznak József Attila helyett az olvasónak: „miért használtad a költőként, miért írtál verset(. . .) ez tesz tönkre, és mit érsz el vele”. Nem kevésbé kifacsart a *Kései sirató* kezdő sorainak értelmezése. A *harminchat fokos láz*, ami nem más, mint az állandó, normális testhőmérséklet, a szerzők szerint: „kihülve létezés”. Kiderül, hogy a *Kései sirató* nem több, mint egy Freud-idézet, a következő passzus illusztrációja: „A gyengéd kapcsolatot, amely a gyermeket a szülőhöz, rendszerint az ellenkező nemhez fűzve, aláásta a családás.”

A szerzők már a bevezetőben jelzik, hogy egy József Attila által állított „csapdát” kívánnak elkerülni: „a dinamikus pszichológiai interpretátor”, írják, „könnyen becsapódhat: rejtett mozzanatot fedez fel olyan kijelentésben, mely tudatos elgondolás nyomán került a versekbe”. Úgy látszik viszont, hogy egy „fordított csapdát” nem tudtak kikerülni: tudatos elgondolásként, sőt, láttuk, Freud-illusztrációként értelmeznek rejtett, avagy nem is létező mozzanatot. A *Karóval jöttél* sora (*Teifoggal kőbe mért haraptál?*) szerintük „ödipális bűne is utal”. A bizonyítási eljárás lenyűgöző:

Ára: 18,- Ft

KORTÁRS

TÓTH MENYHÉRT

festőművész

SZÜLETÉSÉNEK 80. ÉVFORDULÓJÁN
1984 JAN. 3-ÁN / kedden / 14 ÓRAKOR,
A MISKEI TEMETŐBEN
KOSZORÚZÁST TARTUNK.
KÉRJÜK, MEGJELENÉSÉVEL
TISZTELJE MEG A MEGEMLÉKEZÉST.

(Találkozás a Tóth Menyhért Alkotóházban.
Miske, Tóth Menyhért sor 4)

BÁCS-KISKUN MEGYEI TANÁCS VB., és a
MAGYAR KÉPZŐ-és IPARMŰVÉSZEK SZÖV.

TÓTH Menyhért

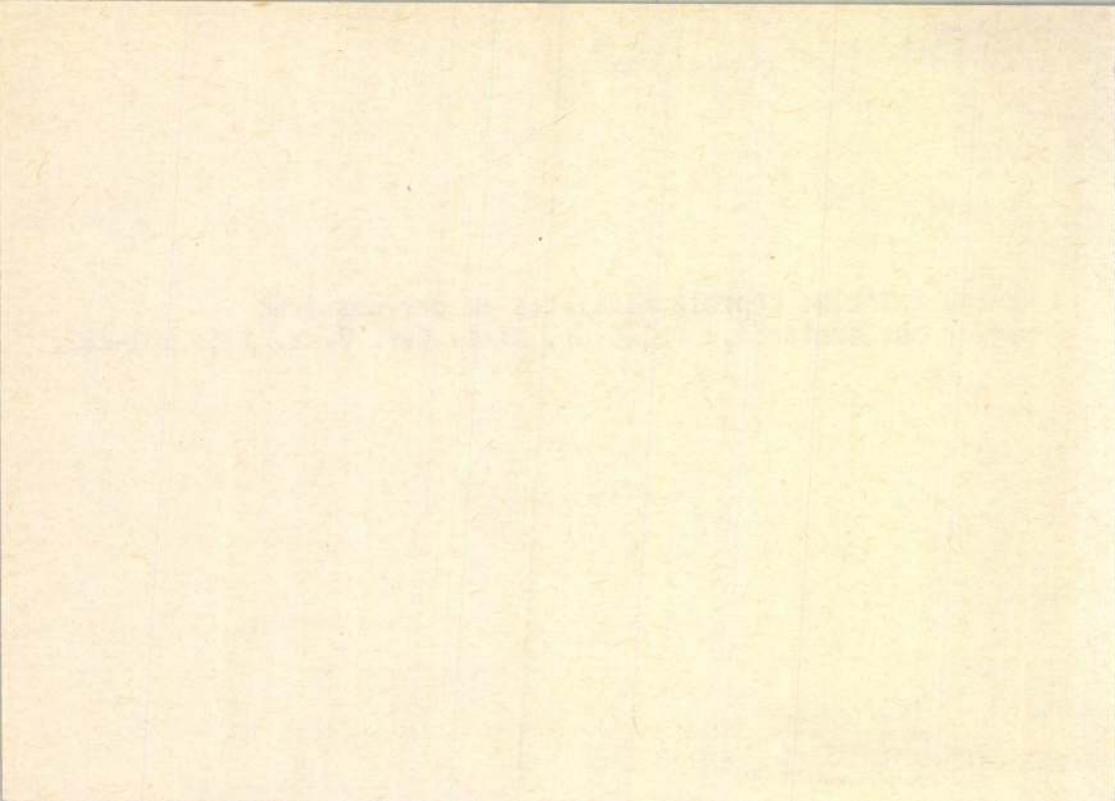
HERCEG János: Énemes jelentés
Rét alföldi festőről: Tóth Menyhért és
Prokopp Péter. = Fennai, 23. évf. 1. sz. 1991.
87-91. p. ill

et ismeretét: korai várostörténeti feldolgozása
-európai helyzetére vonatkozó kutatásai, s igen
s tájegységeinek gótikus építészetéről publikált
csehországi, ausztriai, dél-németországi és
ékeinek" nevezett művészettörténeti territórium
vívá *Menclován*nak mindenekelőtt a várépítéset
spár fontos szerepet játszott az 1945 utáni
főként Pozsony várának és városi építészetének
kor a szlovákiai gótikus építéset története
gyvonalú áttekintését *Karol Kahouň* könyve
kához, amelyet Ausztriában egyidejűleg *R. K.*
ettörténet jelentős tényezőit, a kolduló rendi
k jelentőségét tárták fel. E kutatások folytatása
ések tényanyagára és kronológiájára nézve, a
k feldolgozásával hoztak jelentős új ismereteket
n építésetztörténeti stíluskritika példamutató

a falfestéset történetére vonatkozó kutatások
szoros együttműködését megkívánó területen
tőszakban jelentkeztek, a döntő lökést azonban
. Ezután az 1950-es évek második felétől kezdve
tárta fel, restaurálta és dolgozta fel a szlovákiai
számos stílustörténeti és ikonográfiai kérdést
Josef Krása és *Karel Stejskal* corpus-szerű
s falfestéset egyik legalaposabban felkutatott,
tatások igen nagy gondot fordítottak az itáliai
etországi eredetű tendenciák kimutatására is, s
kus" festéseti stílus emlékeinek jelenlétére,
k-bonyolult közén-európai stílustendenciáit is

TÓTH Menyhért

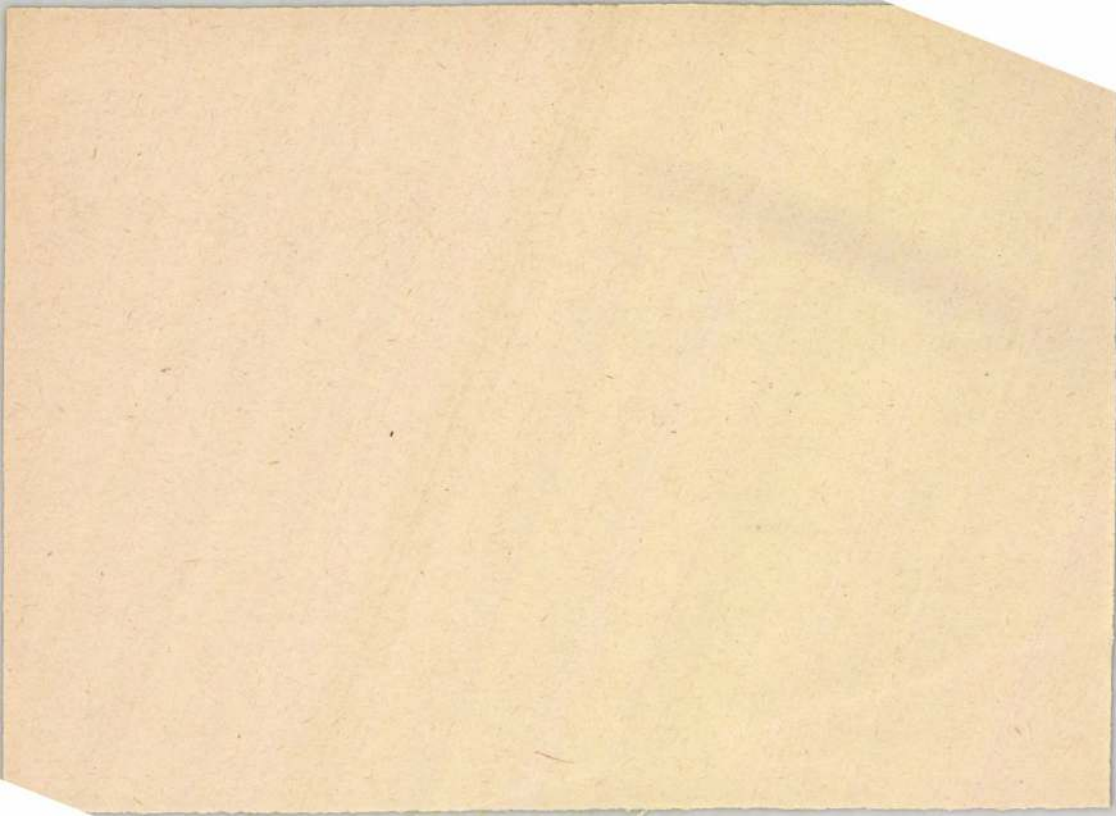
KESERŐ KATALIN: Képzelt kiállítás az ötvenes évek
magyar művészetéről.= Jelenkor, XXXIV.évf. 3.sz. 1991 281-282.

TÓTH MENYHÉRT

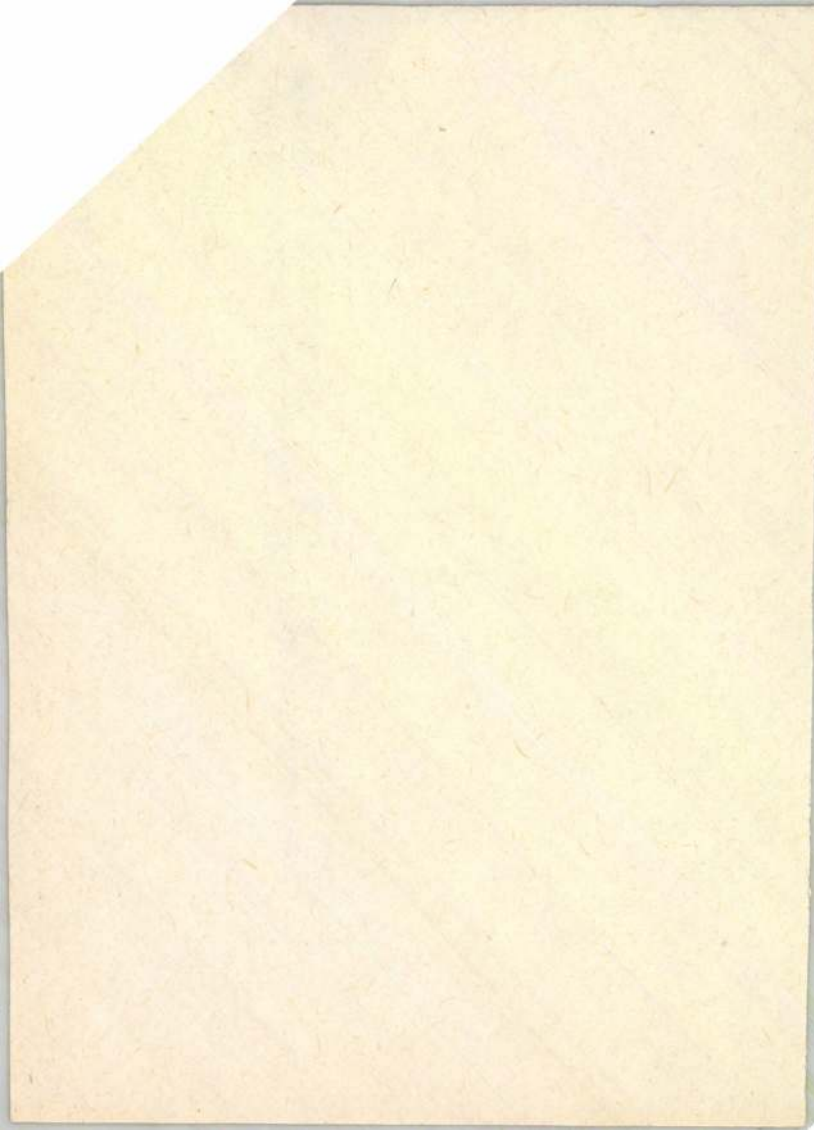
Gyümölcszedő (é.n. olaj)
és Rajz (é.n. papír,kréta)

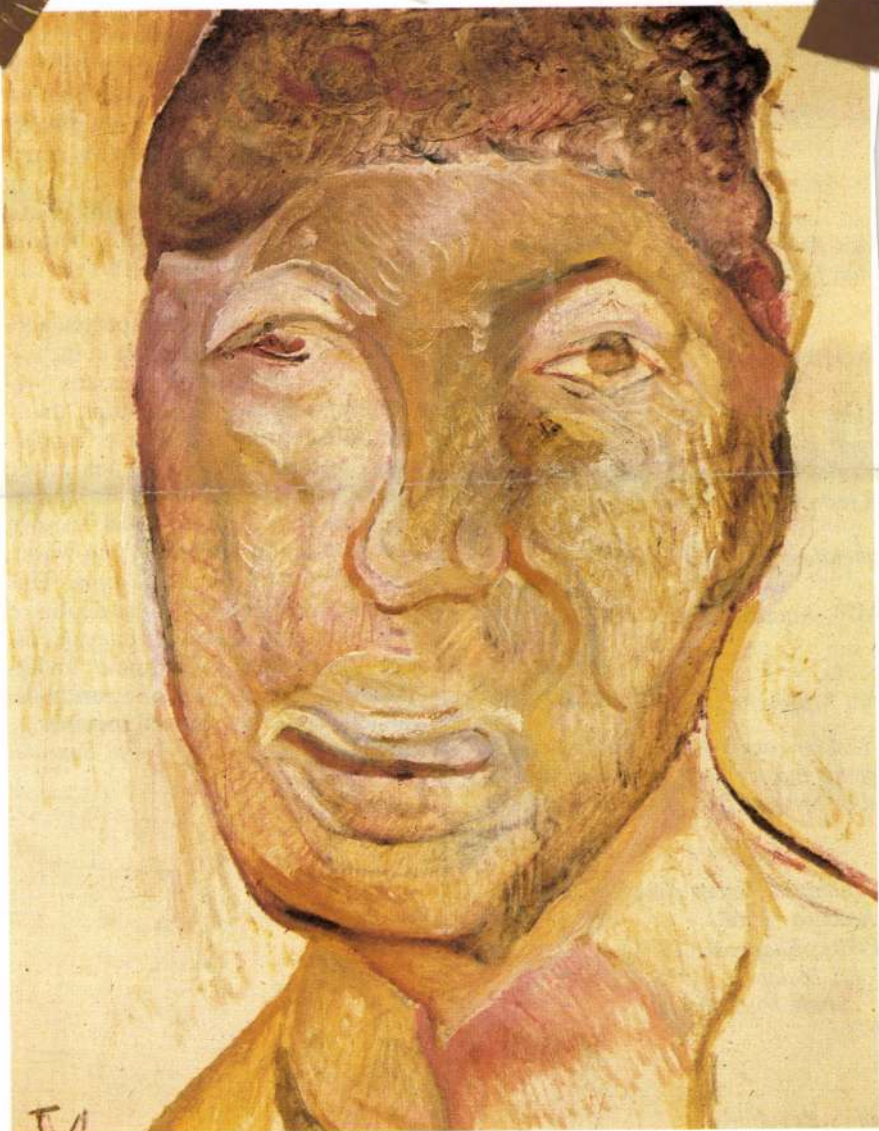
Szombathelyi Képtárba került
Muzeumi Hirlevél, 1990.6. 20.p.

ert

SUPKA Magdolna: Az idők hírnöke : Előszó egy kéziratban maradt
könyvhöz. = Kortárs, XXXIV. évf. 8. sz. 1980 143 - 152. p. 111.

T/1

Toth Memhert: Parantfej
1955.

Bács-Kiskun megye).
olán folytatta tanulmányait,

és Miskén.

esten.

repelt műveivel:

a (1968), Budapest, Tokaj (1969),
Kecskemét, Kiskunfélegyháza,

ranciaország (1977), Mórahalom

1967), Kanári-szigetek (1975).

lj,

kozata,

emes Művésze.

s-Kiskun county) Between 1929–1935
here his master was János Vaszary.
ked in Miske. Since 1970 he had lived

in Budapest. Later shows of his
e, Kalocsa (1968),
(1970), Budapest (1973),
1974), Budapest (1975, 1976),
79). Study trips abroad:
(1975).

ar

people's Republic.

man from popular culture. The superior and cynical grimace of outsiders is alien to him: he himself is in the picture, and this is a decisive aspect. In this sense he is more directly related to Csontváry and István Nagy. At the same time this view and form of laughter which is more ethical and is rooted in the community belongs primarily to traditional peasant culture and folk art.

This opens a new and not yet adequately appreciated chapter in the history of Hungarian peasant representations which contains many naturalistic and expressive renderings, sympathetic or humouristic views. Menyhért Tóth has a very special rank also in this: he sees his own race and fellow sufferers from within and without at the same time. This intimacy reaches back to the depths of evolution, and in these primeval, cosmic dimensions affectionate understanding, empathy, and the parabolic, didactic smile get on well together.

Pál Szuromi

M. N. / 01
77/01

(16.ald.)

Toif h Meyheit

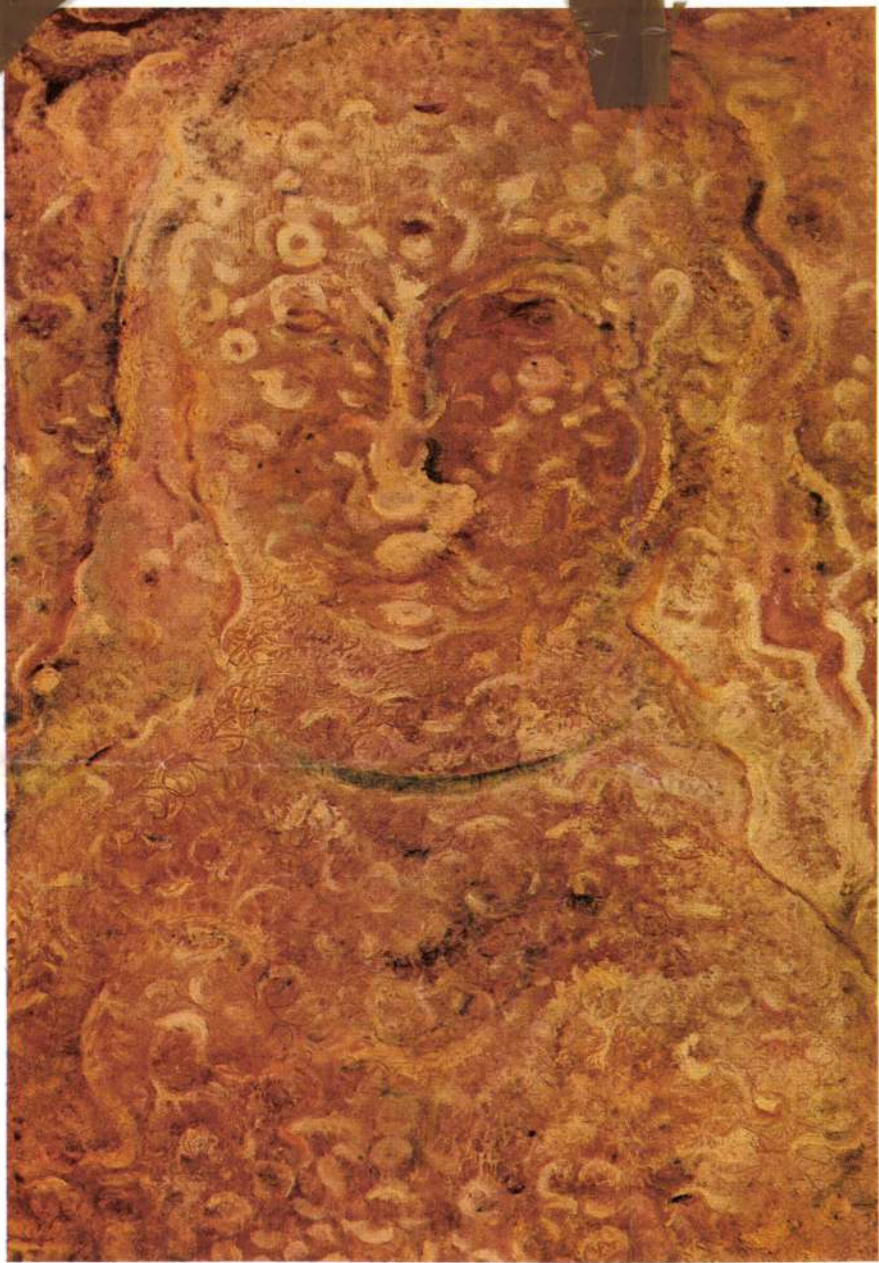
Atömäve'h

Suvoni Päi aine eletmäve'ö".

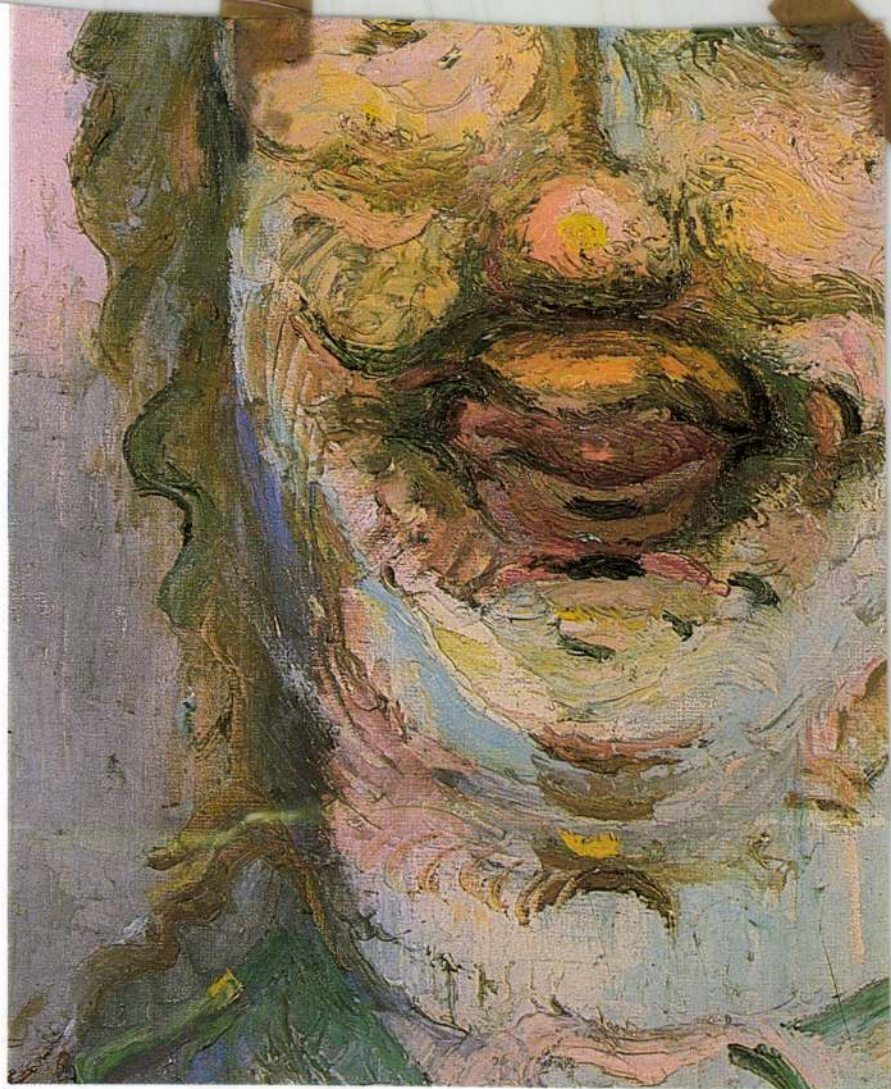
Mäve'et

88/6

M'si lei
Teha 4 1917/18

11

8 Tóth Menyhért: Kucsmás fej/The Man with a Fur-cap, olaj, papír, 49 × 33,5 cm, 1958 k.

9 Tóth Menyhért: Gyötrelem/Torture, olaj, vászon, 60 × 50 cm, 1940 k.

(fotó Kiss Béla)

10 Tóth Menyhért: Férfifej/Man's Head, olaj, papír, 43 × 30,5 cm, 1953 k.

(fotó Roboz László)

Toth Meagher

(Holds.)

10/10/1916

10/10/1916

1860

1860

1860

1860

Toth Moryhect

festbunden

Künnis für c.
Töne, Töne 1952-
han.

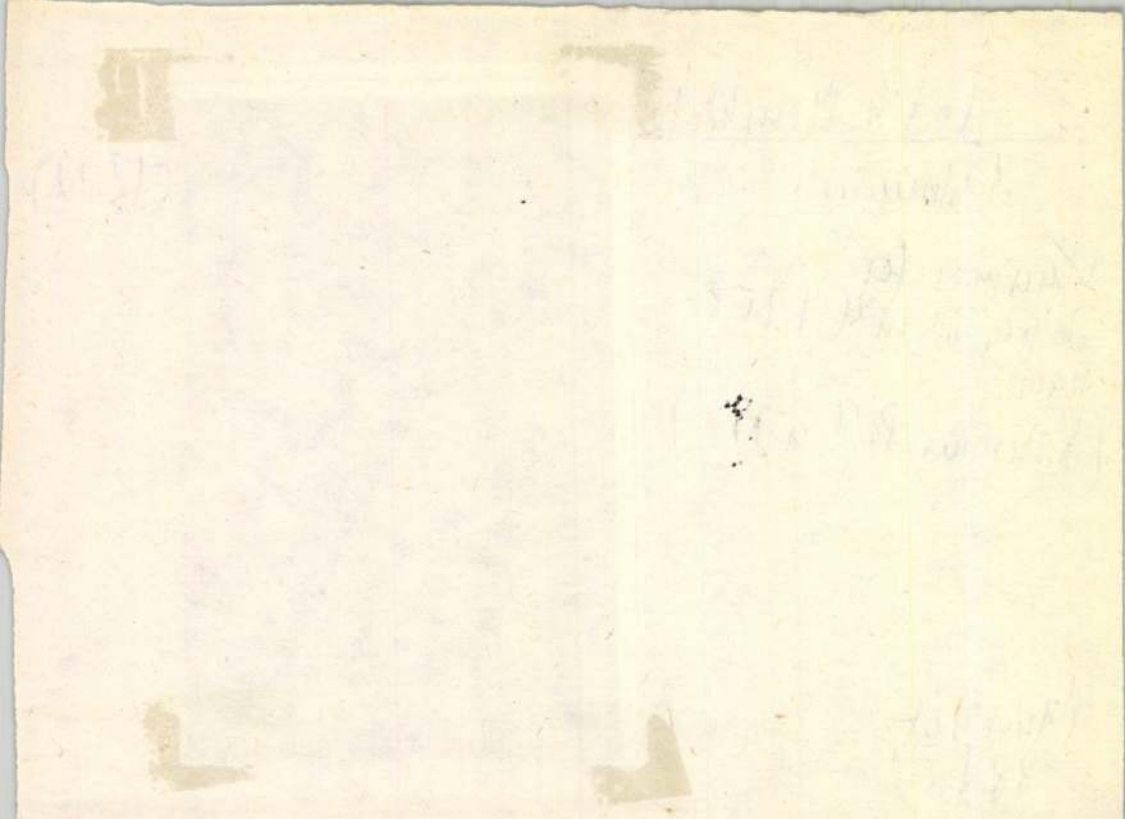
(Szovani Pál a'ne)

Maryhect
88/6

8

(Zold.)

Toth Margit

festőművés

születési a Godóllói Galériaiban

Post meggyei Hídab

1901 ján. 26.

London 18th Dec 1841

Dear Mother

I received your kind letter of the 11th and was glad to hear from you and to hear that you were all well.

I am well at present and hope these few lines will find you all the same.

I am, dear Mother, ever your affectionate son,
John Smith

Tóth Meryheít

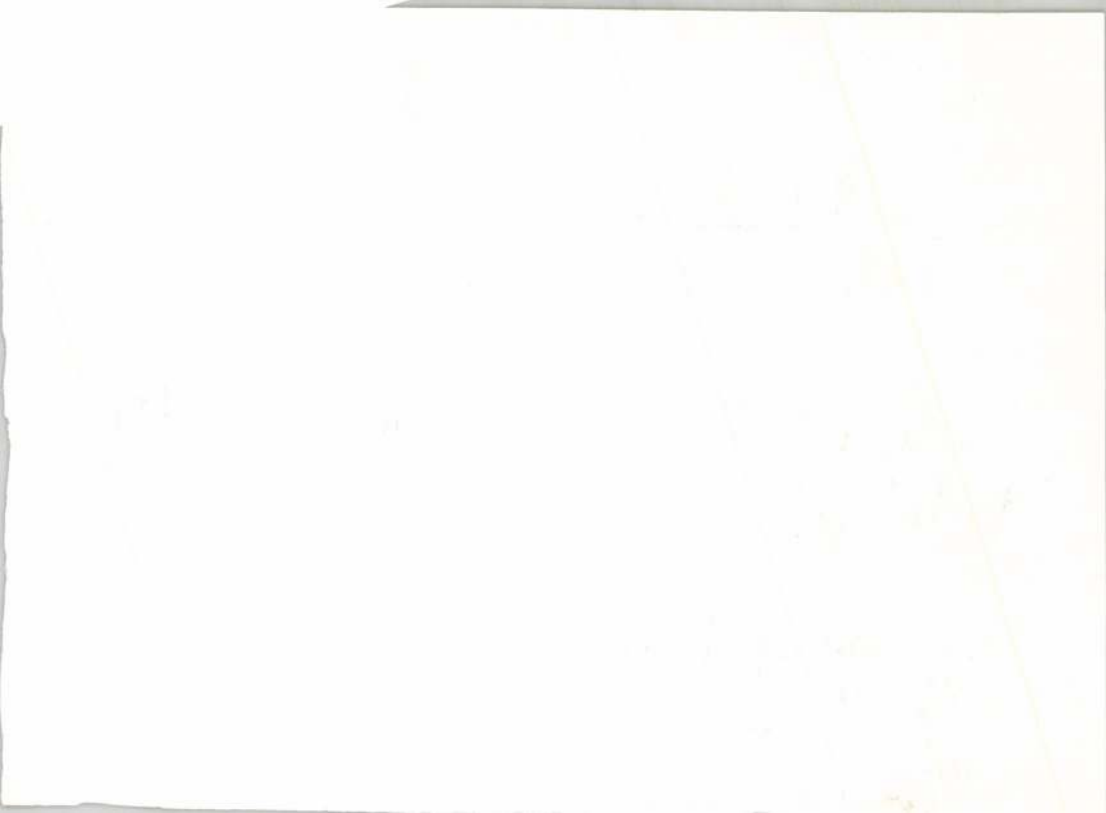
festo - kvalifikaciová

benelgefsk glacióun, a Vörmsárhódeli
táholkay.

Magyarovniq 1983

1983 v. 4.

3. májor 1105

Tóth Mihály, István

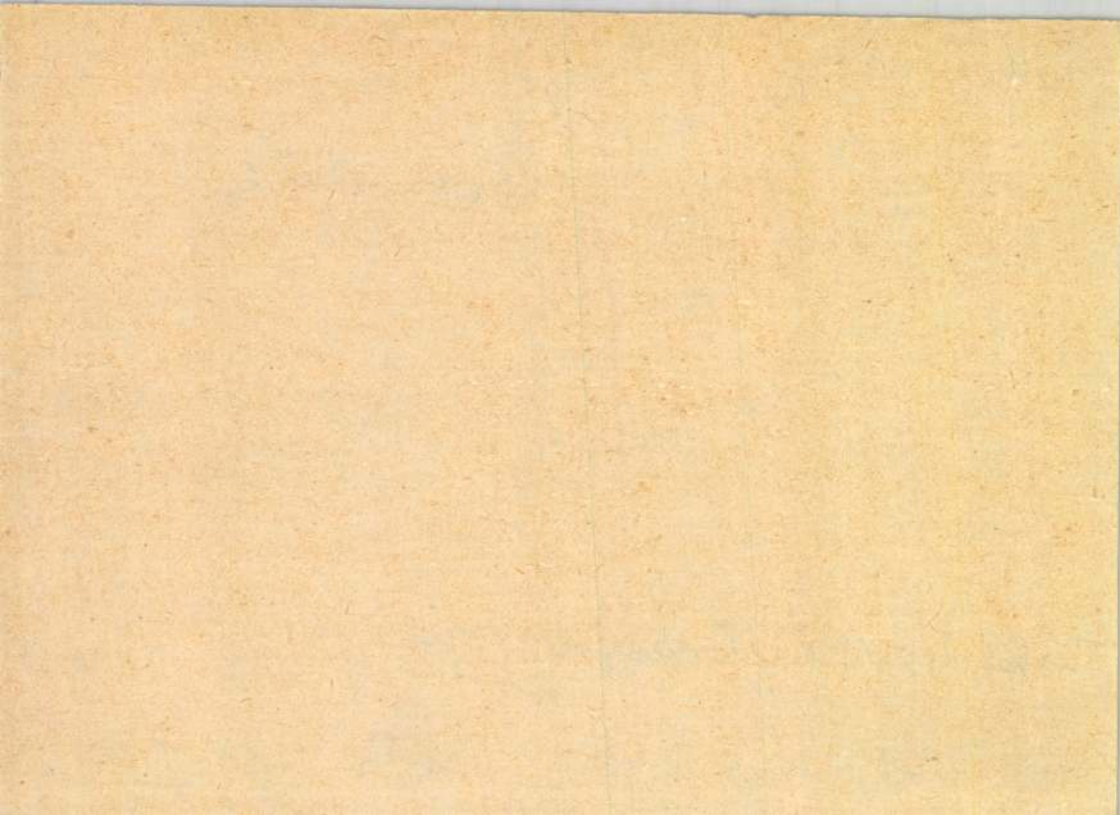
h. Kapoli Antal

Tuske's Tibor; Pásztorházi úr

36-37

Új Tükör, Bp., 1986. 04. 12

XXIV/41

(12. old.)

Töft h Meayhet

festöwü'e'e

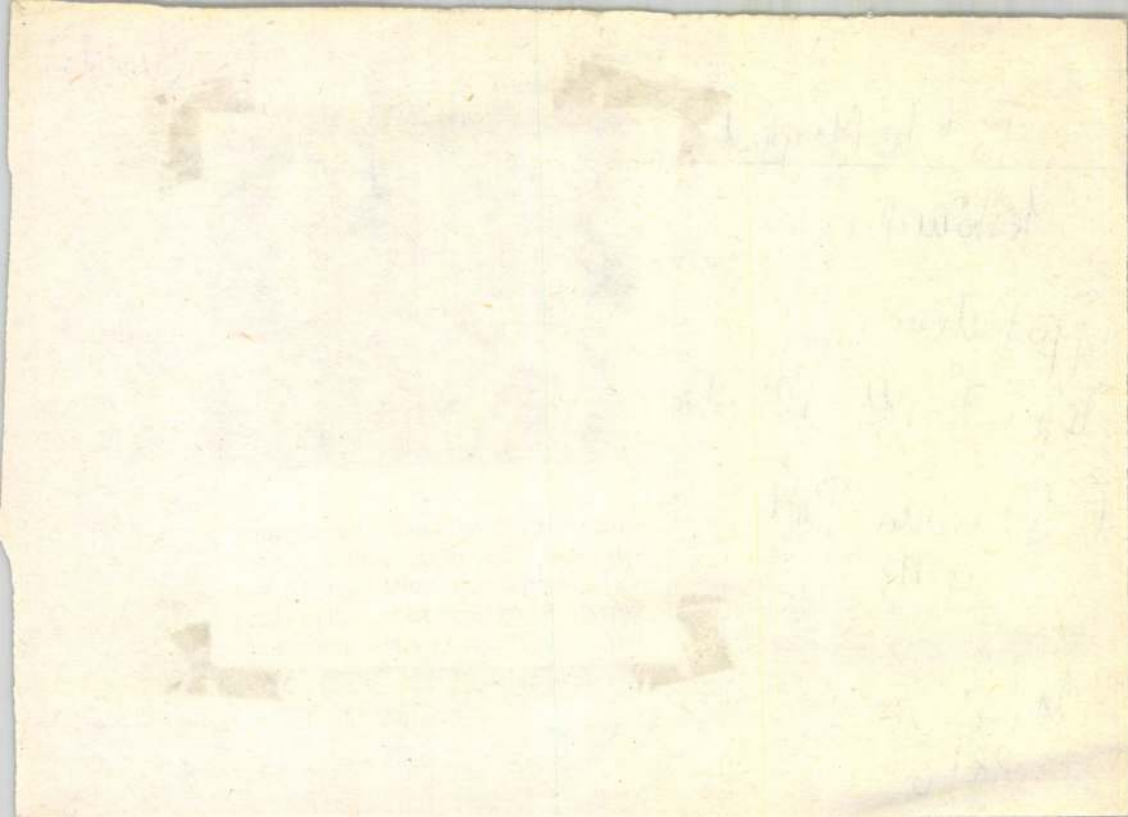
Gyötödem e.

Teiper Tehitt 1940-44

(Szavoni Pál
a ne)

Müve'het
88/6

TÓTH Menyhért

Gellér Katalin: A Másvilág-kép Budapestről Sevillába.
= Magyar Nemzet, 1992. június 26. 10.p

Gaál József, Samu Géza, Tóth Menyhért kiállítása
Bp., Műcsarnok, 1992

TÓTH Menyhért

rhebenden oktogonalen Treppenturm in der Portalen, die nach österreichischen Mustern ten.⁸ Für den Treppenturm darf man auch mide annehmen. Dieser Typus ist aber in Maria-Magdalenen-Kirche; Nagyckenk; Balf) nahme eines überaus starken Einflusses der stenz dieser Werkstatt ist nicht allein durch auten in der Stadt untereinander, sondern Formen im Profanbau bestätigt. In dieser res Bild über ein Lokalzentrum des späten orische Lage durch die traditionsbedingte harten österreichischen Gebiete und durch mmt wird.

sprechen der allgemeinen Orientierung der eine spezifische Eigenart dar. Ähnlich ist es atislava), wo aber — der größeren Bedeu- scheinend eine stilistisch viel aufgeschlosse- er sind auch die in Sopron auftauchenden Die nach 1361 der Franziskanerkirche ange- mittelbare Zusammenhänge mit ähnlichen Chapelletypus (Imbach). In der Formbil- hon in den Einflußkreis der Bauhütte des charakteristische Formen der Chnabschen

TÓTH Menyhért

10. 13-14. p. - Patkó gyűjt.

12. 32-34. ill. (Hajna hulló)

Új Művészet 1992

auf den englischen Boden erst
länger und entschiedener als
Europas, die in der Geschichte
eine hervorragende Bedeutung
nischen Baustiles. - Die deut-
sischen Ursprung nicht. Urkn

Einführung der neuen Kunstform
als eine französische; deut
zeit des Stiles, folgen in e
anlage oder im Gesamtsystem
die Schule, in welcher die
"Es ist das ausgeprägt franz
aufnimmt usw." S. 295: "Ein
Belehrung ist die Stiltskirc

TOTH Menghail

MENYHÉRT TÓTH

(1904-1980)

Menyhért Tóth was born on January 2nd, 1904 in Szeged-Mórahalom. From the age of five -intermittently- Miske, the birthplace of his ancestors, became his home and inspirator. Menyhért Tóth studied in Art School from 1929 to 1935, he was the pupil of János Vaszary, László Kandó and István Réti. After graduation he went back to Miske. He was not able to earn his living with art, so he led subsistence farming and produced himself the things he needed. The artist worked as house-painter and played accordion in the local orchestra. With his ascetic way of life, physical work he obtained the right to follow a high-level and consequent way in his art. He became comitted to the region of Kalocsa. The rustic world, the closeness of the nature influenced very much his model of life and world concept. Menyhért Tóth was one the great Hungarian masters of the artist generation born at the beginning of the century. The exhibition observing his more than fifty years long artist carrier shows the unity of his art. Menyhért Tóth's creative periods mark certain stations of his consequent artistic way, the direction of his development. His art stands at the level of his age. He was able to be ancient and modern, Hungarian and universal at the same time. His county -Bács-Kiskun- was his first significant patron and it was returned by bequesting the oeuvre of Menyhért Tóth to the Kecskemét Gallery.

See the ather side: Menyhért Tóth: Sorceress /1942/

Tóth Menyhért

Kohán-sirató

Tóth Menyhért és Kondor Béla mindeddig publikálatlan írását Supka Magdolna kérte és kapta e mesterektől egy tervezett Kohán emlékkönyv céljára, 1966 decemberében

Ház: - két ikerablak, két világ, házigazda és „lakó”. Két világ de egy. Az innenső redőnye résén fény. Kohán!

Bemegyek. Kint az udvar falához támaszkodnak a darabolatlan farostlemezek. Barnák. Az előszobában levőkön már naparcú égő/árantyalak - napraforgók - százarciúk.

Bent vagyok. Kohán-tüzű ölelés. Kohó tűzű. Feketét itat, az egyetlen sárga, füles műanyag bögréből. Kát-rányszagú, - a bögre. Az asztalon egy összeégett nyelű hegyes kés, vívó tör, szurony és kenyérvágó egyben. Leülte már az egyetlen sezlont a vendég, kinek ülőhelye, de gazdaszék is, és fekvőhely. Leülök. Leülök a régi zsombék sumarára, ami áttörte itt a talaj bőrét, úgy érzem, amint ülök a sezlon egyik buckáján, a másikon ő.

„Mit szólsz?” - Tél van, - gondolom - hátam a falat éri, mégis olyan forró, mint Miskén, gyermekkoromban az Anyám banyakemencéje, hajnali kenyérsütés után. Valamit kellene szólni. De nem megy.

Kép. Alatta sámlí. Cséplés. Ráomló fekete szivárvány. Kohó az is. Aranybúza kohója, feketeívű. Bivaly, és fáradtságtól érett lánydomb. Fekete, vagy piros nyár? Míndkettő.

A padlón tubus-koporsók, piros, fekete, kék és zöld koporsók. Élők? Halottak? Csak föl kell nyitni őket, - és jönnek, jönnek díszmenetben a színek égő meztelenségben: Kohán század, ezred vagy regiment, - nem tudok én szólni egy szót sem.

Szóljatok ti, akik Őt láttátok. A tanyán, a ti tanyákon, hol hajoltan, fehér lapokkal kezében majdhogy lábujjhegyen láttátok hajnaltájt, hogy ne ébredjen az alvó gyerek, ne zavarja a haldokló utolsó látomását, hogy meg ne szégyenítse késői jöttével az aratás kötélhányóit, de ott legyen mégis a lovak mellett, míg fel nem dühödnek a most még renyhén mocorgó, vérszopó böglyöktől, ember és állat örök szipolyozóitól.

Szóval hogy helyén legyen! Ahol volt és lesz.

Emelt tartással ülhetsz most más zsombékidon: agyonverted a farkast farkassal, a halált haláloddal. Égő

Kohán György rajza Fotó: Váradi Zoltán

regimentjeid megindultak: már szabad szemnek is felsejlik a Kohán-út tejútként, mely mindenünnen látszik, az egyetemes festészet egén. □

TOTH Mengkhal fathi

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.]

TÓTH Menyhért

1990 1. 38

91 3. 61

Új Művészet

1952 M 10

3548.

Tóth Menyhért (1904-1980)

Művek (vál.)

Tóth Menyhért ... életmű-kiállítása : Kecskeméti Galéria / [a katalógust írta, szerk. és a kiállítást rend. Bánszky Pál]. – Kecskemét : Bács-Kiskun m. Múz. Ig.,

[1984]. – [46] p. : ill. ; 23 cm. – (A Kecskeméti Galéria kiadványai, ISSN 0231 – 4266 ; 2.)

Bibliogr.: p. [46]. – A bev. német nyelven is. Földművelésügyi Minisztérium, Budapest.

ISBN 963 01 5836 1* fűzött : ár nélkül

75(439)Tóth M.:061.4(439),,1984"

Barabás Miklós 1810-1898 / ISZVODOKA D.

Gabriellaj. – Bp.: Képzőműv. K., 1983. – 124 p., [20]

t.: ill., részben színes; 32 cm

Bibliogr. a jegyzetekben. – Példányszám: 45000

ISBN 963 336 246 6 kötött: 230,- Ft

Barabás Miklós (1810-1898)

75(439)Barabás M.

3540.

Táblakép-festészeti biennále (1.) (1983) (Szeged)

I. Szegedi táblakép-festészeti biennále = First panel

painting biennial of Szeged; Móra Ferenc Múzeum

Képtára, Szegedi Ifjúsági Ház, 1983. július

24-szeptember 18. / [a Művelődési Minisztérium etc.

rendezésében]; [a katalógust szerk. ... Szilvássy

Nándor]. – Szeged : Szeged M. Vár. Tcs., 1983. – 56

p.; ill.; 29 cm

ISSN 0231-4010 = Szegedi táblakép-festészeti biennále. – Az előző

magyar és angol nyelven

ISBN 963 03 1756 7* fűzött: ár nélkül

75(439):061.3(439)„1983”

3541.

Takács Marianna, H. (1917-)

Spanyol mesterek Zurbarántól Goyáig / H. Takács

Marianna. – 3. átd. kiad. – [Bp.]: Corvina, 1984, cop.

1966. – 27 p., 48 t.: ill., színes reprod.; 28 cm

ISBN 963 13 1634 3 kötött: 150,- Ft

75(460)„16/18”

3542.

Takács Marianna, H. (1917-)

Spanyol mesterek Zurbarántól Goyáig (angol)

of Fine Arts, Budapest] / Marianna Haraszti-Takács;

TÖTH Menyhért

T.A.: Tóth Menyhért emlékezete. = Helyszava
112. 1. 1984. jan. 3. 6. p.

chova socha na schodišti bývalého Grassalkovichovho paláca
atislave. Archivna snímka

TÓTH Mennyhát

Losonci Miklós

A műver igazolva
[Tóth Mennyhát]

Uj Tükör 1984. juni. 17. XXI. évf. 25. n. 24-25.

ll

az ötvenes évek helyszíni kutat
at ellenőrzése öt község, továbbá
1 1985-86-ban befejeződött, szer-
zonban nincs. Hiányzik a 20. szá-
tése is.

ült a 19. század második felének és
észeti emlékeiről topográfiai fel-
villaépület példájával. /Gábor Eszter/
odállásban összegyűjtötte az II. és
világháboru közötti villáinak alap-
városi Tervtár, a szakirodalom és

t készít a budapesti bérházak prob-

akkor a regényben embereket és dolgokat, az élet jelenségeit, tárgyait, hangulatait, sejtelmeket, álmokat és víziókat lehet megjeleníteni. Másrészt a lassan történelemmé váló közelmúlttal is csak akkor tudunk valamit kezdeni, ha képesek vagyunk azt bekapcsolni a jelenbe. Sándor Iván ezeket a regényírói gondokat pontosan látja. Regénytörténetében a különféle sorslehetőségeket is fölillantja. A sztori furcsa és váratlan fordulata, „csavarja” együtt az is jelzi, hogy „így is történhetett volna”, ami lezajlott. Mert abban, ami Európának ezen a felén történt és történik — kisebb-nagyobb mértékben, az egyes régióktól is függően — mindig volt/van valami irracionális elem.

Az *Arabeszk* cím azért is kiváló, mert nemcsak a Watteau-festményre és a regényszerkezet meghatározó elemére utal, hanem arra a szövevényre, amely a nem túl kíméletes történelemnek kiszolgáltatót, abban el-eltévedő ember sorsmetaforája is egyben. (Erre a kaleidoszkópszerű, a változatokból kifogyhatlan magántörténelemre céloz a Borges-móttó.) A regényírói módszer tehát meghatározza, hogy a képzelet falán hol ennek, hol annak az arabeszkje jelenik meg. Sándor Iván pillanatokat örökít meg. Ahogy a fényérzékeny anyag megvilágítódik, úgy exponál ő is. A nagymama megfordul az ajtóban: „mintha a jelenet a fotóalbum valamelyik régi felvételén megörökített pillanat volna”. A Watteau-kép is több, mint a rokokó festmény és a bájosnak aligha nevezhető kelet-európai történet montírozása. A kép és az ehhez kapcsolódó helyzetek, viszonyok, érzelmek, reflexiók is végigindázzák a regényt — az analógiák szimmetrikus vagy éppen aszimmetrikus rendszerét adva. Ezek a párhuzamok, a személyes életeken át és sorsokon túl a *déjà vu*, az „újra ugyanaz” fölismerésével „ajándékozzák meg” az olvasót.

A jellegzetes mondatritmuson túl a motívumok átfedésére, érintkezésére, áttűnésére és ily módon a különféle szöveghelyek egybehangzásának ritmusára is föl kell figyelniünk. De sajátos ritmusa van az elbeszélői szövegek váltogatásának is. A regényben többnyire Vera és az apa szólalnak meg. Az ő egyes szám első személyű nézőpontjukat — olykor ugyanazon mondaton belül — kiegészíti az auktorialis elbeszélés. Így egyszerre belülről (két különböző nézőpontból) és kívülről szemlélhető ugyanaz. Sándor Iván az izgalmas, gondolatébresztő esszék és a korábbi sikeres regények (*A futár; Századvégi történet, Kődlóvas*) után most újra emlékeztet, nyelviileg is kimunkált, modern prózát teremtett.

SZABÓ GYÖRGY

Supka Magdolna: Tóth Menyhért

GONDOLAT KÖNYVKIADÓ, 1990

A könyv már első pillantásra olyan, mint amilyen egy szabályos művészettörténeti monográfia: festményrészlet a borítón, bevezető tanulmány pályaképpel (sorra véve az indulástól a soha be nem érkezőségig a periódusokat), majd az életrajzi adatok summázata, francia, angol, német összefoglaló, képjegyzék — no meg persze az illusztrációk, egy filológus gondosságával összeállítva. Könnyű tehát szinkronban olvasni és nézni. Látvány és gondolat összefonódik így, ahogy illik is; nem panaszkodhatunk a kiadvány támogatói, sem Bács-Kiskun megye, sem a minisztérium, sem pedig Miske község. Nemcsak célra és okosan használtatott fel a pénz: igazán szemrevaló és tekintélyes küllemű, jól tagolt kötet született Supka Magdolna tollából századunk talános festsőfőjéről, Tóth Menyhérről.

Ám ha nemcsak méregetjük vagy lapozzuk ezt a kötetet, de olvasni is kezdjük, mégpedig a bevezető megkívánta módon, tehát lassan, elmélázva, egy-egy idézetéhez vagy észrevételéhez társítva a saját reflexióinkat is, szokatlan, azaz több tekintetben rendhagyó mű fog megnyílni előttünk. Magyarországon először is nagyon rossz helyzetben van a könyvkiadás, ezen belül is gyatrán áll a képzőművészeti. Nem csupán az a fajta kritikus tevékenység hiányzik, mely még az alkotók életében végigkíséri az életmű alakulását, a szakértő figyelem észrevételeivel támogatva azt, de hiányzik az a fajta is, mely legalább egy-egy, immár *lezárt oeuvre* értékeit egybe gyűjtve elejét venné a mifelénk szokásos feledésnek. Meglehet, Tóth Menyhérrre sem várt volna más, ha Supka nem figyel fel erre a különös festészetre még a hatvanas évek elején, nem követi — mint írja: „rendszeresen” — annak tartalmi és stílárís alakulását, hogy legalább a négy évtizedes pályafelezőpontjától hű krónikása legyen; és ha a művész halála után nem küzd idestova még tíz évet, hogy kézírata napvilágot lásson. Ez a hosszú, kitarító és (használgunk régi, de tisztességes szót) ernyedetlen buzgalom személyes indítatású: a méltánytalanságot elviselhetetlennek érző *szív* kritikusai parancsából fakad. „Rögeszmésnek hihetnek, akkor is vallom — hallhattuk egyik rádiónyilatkozatában —: nem tudtam elképzelni, hogy ekkora tehetség

létezik Magyarországon. És éppen ezen a Tóth Menyhérten röhögtek negyven évig. És iszonyatos energiával csupán annyit tudtam elérni, hogy első kiállítását megrendezhesse Hódmezővásárhelyen. Pesten akkor egyszerűen nem vállalta senki, sőt, itt valójában máig sem ismerik. A könyvben közölt reprodukciók fele ismeretlen, a kecskeméti múzeum raktárában fekszik.”

Most már csak az a reményünk marad, hogy olykor egy fecske is csinálhat nyarat.

Nem mintha Supka Magdolna körül időközben ne alakult volna ki valamilyen Tóth Menyhért felkarolására esküdött szövetség (a televíziós Kernács Gabriella és B. Farkas Tamás érdemeit feltétlenül meg kell említenünk, tőlük hallottam először e festőről én is). A kis csapat azonban kétségtelenül csekély erejű volt ahhoz, hogy a „szegény féllábú magyar parasztsenit” igazából elismertesse. Nehéz megmondani, miért. Ebben része lehetett az „östehetség” fogalmától való idegenkedésnek (holott Tóth Menyhért nem volt vasárnapi festő, 1929—1935 között a Képzőművészeti Főiskolán, Vaszary János keze alatt tanult), valamint az ország képzőművészeti életét meghatározó főváros ideoda hullámzó ízlésének, mely — egy torzító kulturális politika ellenében — inkább divatokat preferált, mintsem az életművek hiteles kibontakozását segítette volna; és része volt végül, de nem utolsósorban, sőt talán mindenekelőtt, magának a vérszegény, gyanakvó, sablonokkal operáló politikai gyakorlatnak, mely roppant rendet vágott a tehetségek soraiban, és ideológiai nehézfegyvereitől a személyeskedés mérgezett lándzsahegyéig minden eszközt felhasználta a szabad kifejlődés megakadályozására. Tóth Menyhért, akinek kirekesztését (a már említett rádiónyilatkozatban) Supka Magdolna úgy ítéli, hogy ez is „ötvenhat volt a maga nemében”, nyilvánvalóan nincs egyedül a listán (minden más ágazatánál terjedelmesebb talán ez a névsor), de kétségtelenül tragédia az ő sorsa is, mindenekelőtt a *kategorizálhatatlansága* miatt.

Egy diktatúra sem szereti a bonyolultat. Ami több, mint amennyi róla első látásra kiderül. Ami nem szorítható be rögtön valamelyik karámba. Ami nem osztályozható azonnal. Ami — más. Nem itt a helye analizálni ezt a végül is kispolgári félelmet, mely azonnal gyanúsít, — rosszabb esetben elpusztítandónak ítéli azt, ami nem illik bele korábban kialakult koncepciójába, ami áthágja, vagy ne adj’ isten — szétfeszítheti a szisztéma alapjait szolgáló falanszterrendet. Tóth Menyhérttel pedig csakugyan nem lehetett mit kezdeni. Talán már nyakas kivülállása is irritáló volt. Egy festő, aki nem li-

heg a különféle kegyosztó hivatalokban! Nem kinnálja fel magát a hatalomnak! Helyette lakodalmon harmonikázik, szobafestésből él, paprikát és majorannát természet, ráadásul „történeti embernek” tartja magát, és igyekezete fölé dacos-hetykén, ahogy Gauguin egykor a „te faruru”-t, úgy írja: „A parasztnak is van álma!”

A nagy sarlókkal felfegyverezett dundi lányok, mérges tekintetű (mert a jövőbe meredő?) traktoros téesztagok nyomatainak világa (háttérben egy-egy füstölgő gyárkémény, vasöntő munkás, körzöt emelő értelmiségi) természetesen nem szenvedhette az ilyen *parasztot*. Tóth Menyhért képein ugyanis nyoma sincs az *evilágnak*. Sem ennek az álszent, múnépi, fellengzős propagandalétnek, sem annak a másiknak, mely (bár nem csekély bátorsággal és iróniával) a sok bombaszt hamisságát rajzolta volna meg a fonákon. Tóth Menyhért egyszerűen távolabbra néz — és lát. Egyedülálló, amit széles e hazában s a határokon túl is, kizárólag az ő tekintete képes észrevenni. Unikum, tehát nem kategorizálható (hacsak nem önmagával), iskolákba, stílusokba nem gyömöszölhető, könnyűszerrel nem érthető, sőt voltaképpen, egy bizonyos ponton túl, talányosságában megfejthetetlen is. Ha akarom, valamiféle *nyitott mű*, à la Nagy Magyar Alföld. Kezdetben még kimutathatók nála kubista hatások, megint máskor ráragad néha a „szürrealizmus” címkéje, esetleg egy-egy jelző hozzátoldásával. Ezek az *izmusok* azonban nyilvánvalóan idegenek tőle, még ha megtermékenyítették is valamilyenre szemléletét. Így a dinamikus szimultaneizmus felbukkanásakor sem társítjuk hozzá a futurizmust, noha (Supka Magdolna leírása szerint) egyik képén például „a minden nézetből egyszerre mutatott, megforgatott testtartással a térben és időben »kiterített« mozdulatot foglalja egybe”. Tóth Menyhért ugyanis *saját használatú* idő- és térérzettel dolgozik. S bár vannak ehhez teóriái, ő maga (és művészete) mégsem teoretikus. Útja végén kijelenti, teszem azt, hogy „a fehér a színek színe”, és ez a summázat egy hiteles fejlődés eredménye. De semmivel sem jutunk közelebb művészetének lényegéhez, ha e *fehér* rendkívüli színességével beérjük. Ugyanerre jutunk olyan tételekkel, mint hogy „a víz a legősibb lény”, vagy hogy alakjai „nem tűrik az alacsony falusi mennyezetet, szabadok! Nemcsak szabad térben mozognak, de a földjeiken állnak! Nem szoríthatom be a fejük búbját a képeretbe, mert nem ott a határuk — de széltiben sem, mert sorsuk végtelen. És lefelé sem, mert a lábuk a föld felszíne alatt, a talajban gyökérzik. Nincsen akkora fal, amit szét ne feszíthetnének — és ez akkor is ki

kell derüln, ha csak húsz centisre festem a képet. A nagyság az arányban és a valódiságban van — ez megsemmisíti a hamisat és a kicsinyeset.” Íme a recept, igazodjék el rajta, aki tud. Tóth Menyhért számára (és talán csak Csontváry a rokona ebben) a művészet *teremtés*, melyben néki, mint teremtőnek, a szerepe éppúgy nincs tisztázva, mint mondjuk Pollocké, aki szintúgy *médiumnak* véli magát, közvetítőnek, egyetemes áramlatok vezetőjének. Szerintem semmi lefokozó nincs ebben. „Megkaptam a belső bátorságot! Esett az eső, megvilágosultam. De nemcsak a színek ragyogtak fel bennem. A formákról is akkoriban sejtettem meg, hogy megtaníthatnak tisztán gondolkodni.”

Miféle vallomás ez? Alanyi, melyben az érzékenység a legfontosabb. Érzékenység viszont nem létezik belső kifinomultság nélkül. A világegyetem titkos áramait csak a legdifferenciáltabb készülék veheti s adhatja tovább. Esetünkben — ne féljünk kimondani — csodával állunk szemben, emberi csodával, a tőprengő szenzibilitás olyan rendkívüliségével, mely képes rá, hogy megfogalmazza, ami rajta (szelleme által feldolgozva) átszalad. Lehet, hogy ez, magát racionalistának vélő korunkban, misztikusnak hat, de erről többet mondani nem lehet; még Supka Magdolna igazán részletes, igazán az alanyával együtt lélegző monográfiája után sem. Egyébként a szerző is megáll ugyanitt, a megmagyarázhatatlannál. Néhány kísérlete, hogy az *enigma*

körén belül kerüljön, szemlátomást zátonyra fut. Megpróbálja kétszer is, „kelet-európaiságunk megkülönböztetően érdekes jegyeiről” szólva, hogy „népi-nemzeti vonásokat” lásson e művekben, bár közelebbről nincs meghatározva, mit is értünk ezeken. Nem lehet csodálni, hogy e tézist már más kritikák is kételkedéssel fogadták. Tóth Menyhért ilyen értelmezése szűkítő lenne, hiszen ő ennél egyetemesebbnek tetszik, noha kétségtelen az úgynevezett „helyi szín” jelenléte, persze. Óceánia, a barlangrajzok vagy az úgyszintén besorolhatatlan Henry Moore világa az övé, s talán még Giacomettié, jóllehet a stílus (és az ember) gyökeresen különbözik. Esetünkben univerzális érzet- és gondolatrenddel van dolgunk, olyan *világinterpretációval*, mely nem utal közvetlenül a földgolyóbis azon térére, ahol létrejött, vagy ha igen, legfeljebb motívumainak (és képcímeinek) némelyikét veszi innét. Lány, megértőnek mutatkozó, csöndes lírája se tévessen meg minket. Tóth Menyhértben van valami *angyalian démoni*. Valami varázserő, mely talán a sámánoktól ered, földrajzilag meghatározhatatlanul s nemzetkarakterrel sem definiálhatóan. Itt „csupán” annyi történik, hogy testet ölt annak ihletett felismerése, miszerint — a festő szavával — „parányi, de egyetlen Földünk-életünk a miénk lehetett”. Hogy e felismerésnek és kifejezésnek mestere történetesen éppen Szeged-Mórahalmon született, tartsuk kivételes szerencsénknek.

Jakovits József: Király és Királynő

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

Karácsony

A cím nem a legeredetibb, de alighanem igaz. Ha belegondolok, mint afféle világháborús gyermek — sanyarú rákövetkezés lehettem a kilenc hónappal korábbi felmenői örömökre —, hasonlíthatatlanul szűkösebb körülmények közt is megtartottak karácsonyokat, mint az idei. Az én külön bajom még az, hogy októberi verőfényben kell elképzelnem zizegő hószítalást, barátságos hőembert — hőemberben még előfordul a barátságos térségünkben, mert térségben kell itt gondolkodni, mondta Antall József, különben az amerikaiak nem értenek egy vak foszlányt sem belőle (hogy mi mindent — tulajdonképpen mindent! — nem értenek még, arról később...). Atyaisten, mivé torzult ez a mondat, kezdjük inkább előlről. (Hogy ennek a fejében mi lehet, ha írni így ír!) Előlről hát: el kell képzelnem októberben, napsütésben a paradox módon épp a jégzilánkos havazás, a szűzhó-csikorgás és a hetyke hőemberek miatt meleg karácsonyt. Ez még hagyján. Látnom kell azonban, amint kis-humán-értelmiségiek — holnap akár már nyalka munkanélküliek — mégiscsak odateszik a szinte semmit a fenyőt jelképező, utcáról szégyellős mosollyal vagy konok daccal fölvert gally alá, odateszik a szinte semmit, a mégiscsak ajándékot. Aztán, mivel ott a legközelebb a (gondolati) segítség, ahol a legnagyobb a (tárgyi) veszedelem, megjegyezzük: októberben még úgy van, hogy mi, magyarországi magyarok és nem magyarok, *nem* menekülünk. Lelkünket ettől melegség, otthonunkat verőfény, tudatunkat (akinek van) sötét kétségbeesés tölti el. Mások ugyanis menekülnek.

Számuk 1991. október 8-án, amikor e sorokat írom, harmincötezer. Ó, de ez sacc, ó, de ez semmi, lelkesedik (nem elírás!) a magyar sajtó. Mert megszámlálhatatlanok azok, aki nem alkalmi menekültáborokban, baranyai prэшázakban és egyéb, csak meghúzóadásra alkalmas sutokban dekkolnak. Utálkozva olvasok újságot. Nem, az újságírást már semmi sem képes meleg emberségre szoktatni — pártállamok meleg emberségkampányait leszámítva (hogy melyik újságra gondolok?, mindenikre, urak, mindenikre!) —, az újságírásnak szenzáció kell, s van-e annál szenzációbb, mint hogy kibombázott vagy sorköteles legénykéküket menekítő családok otthonukat hátrahagyva, itt, minálunk készülnek az idej karácsony megülésére. Ennél már csak az lenne nagyobb szenzáció, ha újságírókámékat vetné ki fészkeből a halálfélelem. Érdeklődő utálkozással nézem hát a *sui generis* és *sui juris* (így vannak egymás alatt az *Idegen szavak és kifejezések szótárában*, az író legyen művelt!) ellenzéki — mi más lehetne, de tényleg?! — magyar sajtót. Ellenzékiség? Ugyan! Informálatlan kéjelgés. Hajómat egy vulkanizálóért!, kiállt fel a hajóskapitány, amikor a Csendes-óceán közepén kipukkadt alatta a meleg vízzel töltött guminő.

(Muszáj ilyeneket kitalálnom, mert mondják a Kortársnál: vagy mi gurulunk a nevetéstől, öregem — s ez nem afféle kedveskedés, hanem érett helyzetértékelés —, vagy te gurulsz! Úgy-hogy én nagyon komoly volnék végig, de nem engedik. Meg aztán nekem is eszembe jut: ha ez írás kezébe kerül egy számkivetettnek, tán arra gondol, érte morbid-humorizálok, nem elle-ne. Ezt pedig csak azért írtam ide, hátha mégsem jut eszébe.)

Amíg aztán megpróbáljuk elképzelni azt, amit el sem lehet képzelni, melegítsünk — mint

TÓTH *Menyhért*

S E V I L L A E X P O ' 9 2

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium és a Műcsarnok
meghívja Önt

TÓTH MENYHÉRT, SAMU GÉZA ÉS GAÁL JÓZSEF

M Á S V I L Á G K É P

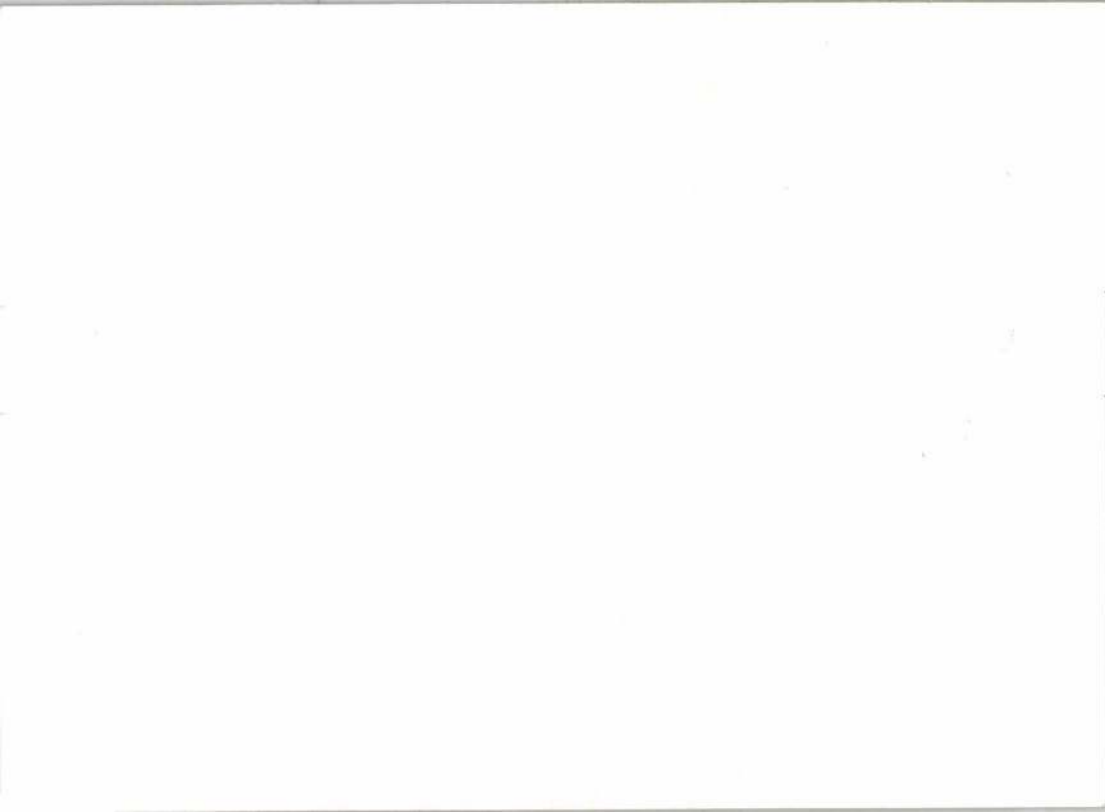
című kiállításának hazai bemutatójára
1992. június 18-án 18 órakor

Megnyitja: **Dr. Mojzer Miklós**, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója

Palme-ház (Műcsarnok)

Budapest, XIV., Olof Palme sétány 1.

Megtekinthető: 1992. június 28-ig hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A

CSEPEL
GALLERIA

Szeretettel meghívja **TÓTH MENNYHÉRT**
festőművész emlékkiállításának megnyitójára
1993. április 8-án 18.00 órára

**A kiállítást rendezte és
megnyitja:**
SUPKA MAGDOLNA
művészettörténész

Közreműködik:
PRIBOJSZKY MÁTYÁS
citeraművész

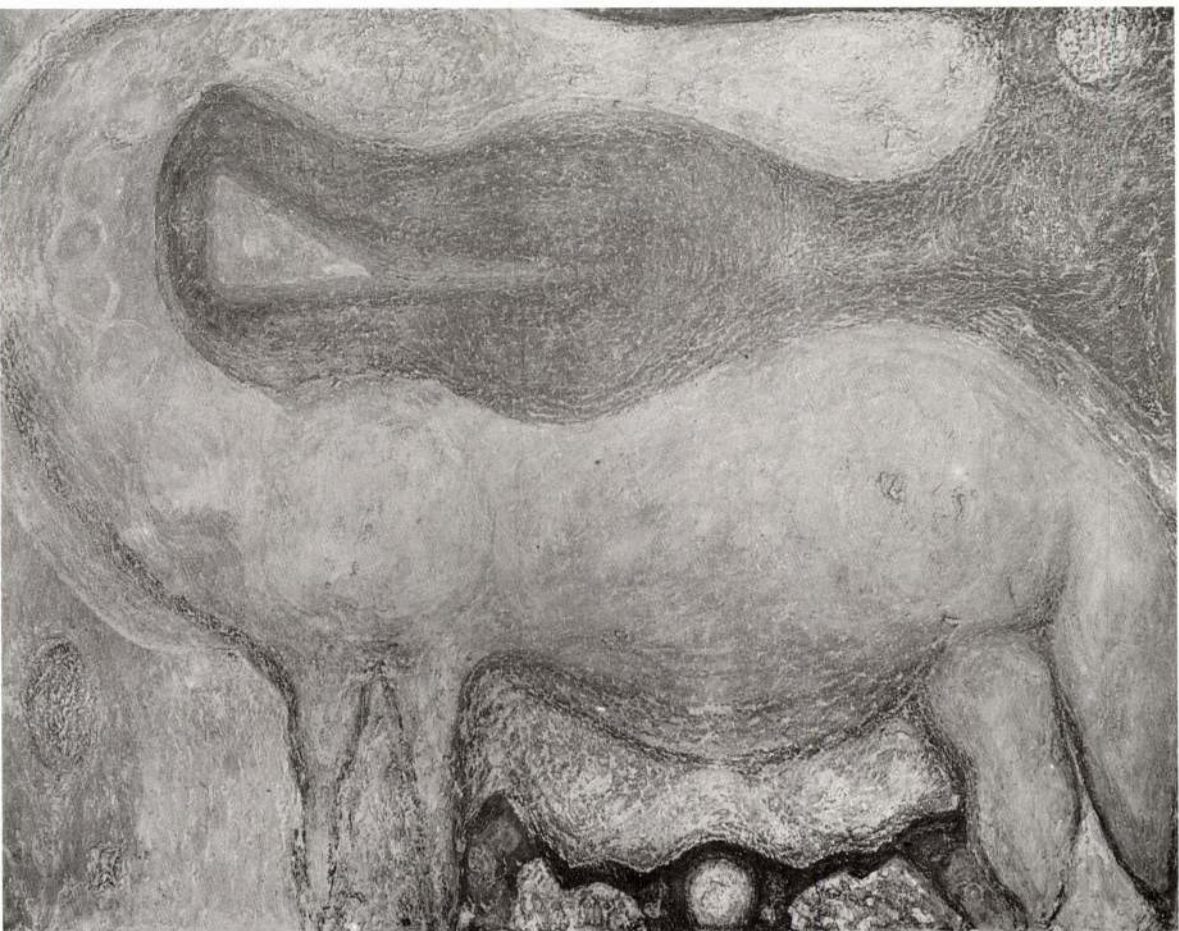
A kiállítás helye:
XXI. ker. Szent Imre tér 3.
Tel: 276-7343

Megtekinthető:
1993. május 2-ig 10-18 óráig,
hétfő kivételével naponta.

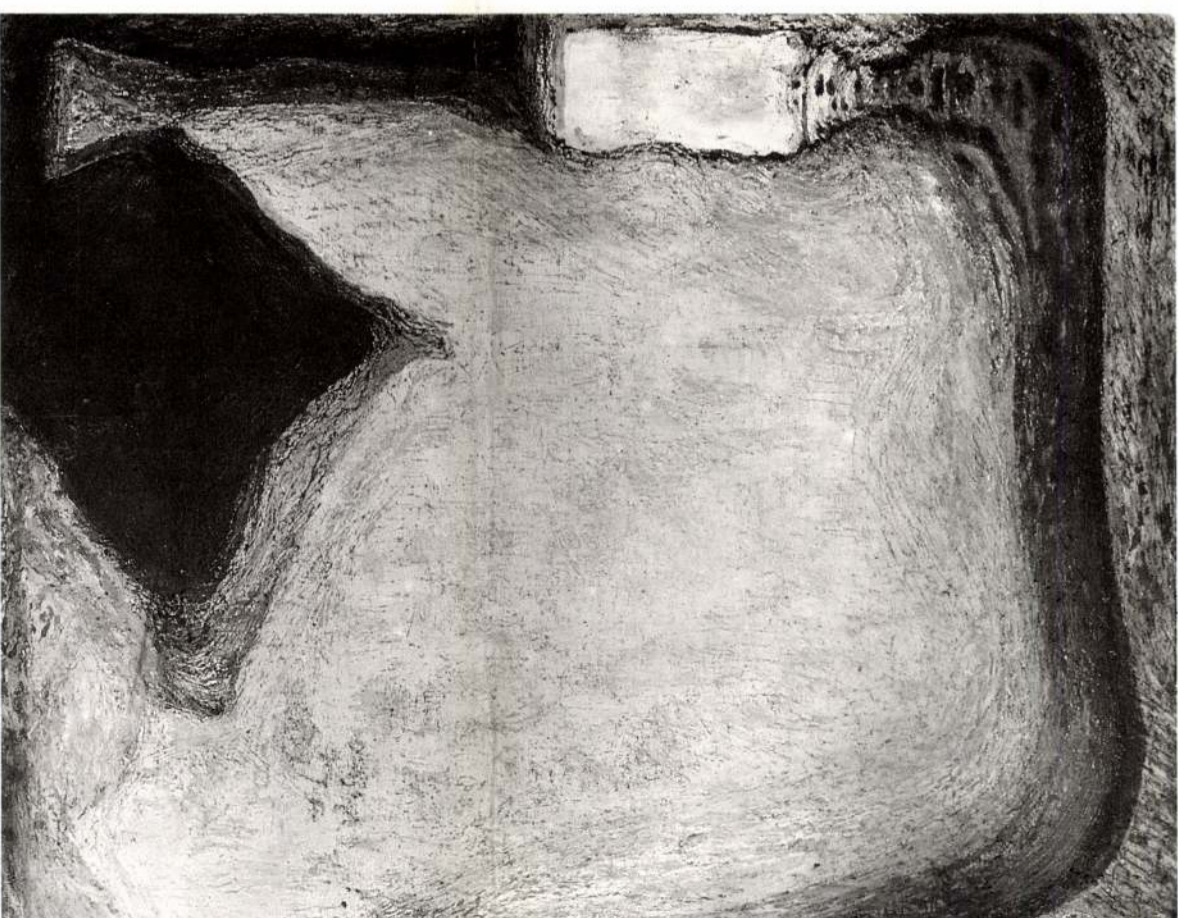
**TÓTH MENNYHÉRT MŰVEIT A KECSKEMÉTI KÉPTÁR
BOCSAJTOTTA A GALÉRIA RENDELKEZÉSÉRE**

A Helytörténeti Gyűjtemény várja a látogatókat a Csepel
Története napjainkig című állandó kiállítás megtekintésére.

F.k: Sátrkány István
művészeti vezető

AFRIKA

EURÓPA

TÓTH MENNYHÉRT
(1904-1980)

TÓTH MENYHÉRT

Aki nem ismeri korábról Tóth Menyhért piktúráját, azzal megtörténhet, hogy első pillanatban meghökken figuráinak groteskségétől, mozdulataik, arckifejezésük furcsa expresszivitásától. Sőt az is lehet, hogy e művész egész világa valamiképp idegennek tűnik, hiszen ehhez fogható eredetiséggel senki más nem tudta meglesni és nekünk megmutatni, hogy milyen érdekes is ez a mi bolygónk, ahol eszmélnedni s álmélnodni is megadatott nekünk, embereknek.

Festészetének erről a kozmikusan humánus indíttatásáról éllete utolsó éveiben így vallott a mester maga: "Mennél idősebb vagyok, annál jobban csodálkozom a természet nagy összefüggésein. Hogy honnan ez az egész! Bárhogy boncoljuk, milyen tökéletes, célirányos, bölcs és ésszerű. És ezzel a csodával együtt élni, ezt a csodát megérteni - talán a legcsodálatosabb!"

Mármost azok, akik ismerik ezeket a gondolatokat, s a belőlük fakadó különös festői világot, azok egyre inkább belebolondulnak, - de nem úgy, mint a divatból, vagy sznobériából is felkapott, aukciók kegyetől istápoltt piktórokét szokták izlelgetni gyűjtők, a rafinált ecsetínyencei, - mert:

ez a Menyus-ismerés, amiről szólok, kinek-kinek a magánügye, bennfentessége a menyusi nyelvezet tikaiban, ami által valami szektás összetartozás biztonságába kerülnek azonnal, még a Menyus-látás újoncai is. Becézett keresztnevének - a Menyus szónak - ez az ismétlődő, jelzőkénti használata is mutatja, hogy ebben a családnév nélküli, családias formában nem a vállvergető bizalmaskodást, vagy a műértői otthonosság fitogtatását kell látnunk, hanem azt, hogy Tóth Menyhéltre nem érvényesek a műtörténet ismert kategóriái. Nyelvezetét, látásmódját, egyszóval piktúrájának sajátos alkati jegyeit csakis ezekkel a személyes, magateremtette stílus-fogalmakkal lehet jellemezni.

Én, aki immár negyedik évtizede folyamatosan, tántoríthatatlanul műtörténeusként kutatom ennek az életműnek a nyitját, régebben alig

hihettem, hogy egyszer képes leszek teljességgel elfogadtatni ezt a festészeti csodát a maga zseniális másságában. Ehhez előszöris rejtekből kellett azt előhívni. Aztán egyszercsak észrevettem ennek az "elfogadásnak" a gyors és váratlan - az enyémmel most már párhuzamosan haladó - fordulatát. Azt, hogy az alkotóművészek középnemzedékének éppen a legtehetségesebb, eredeti egyéniségei a Menyus-piktúra megszállottjaiként hordozzák, terjesztik és oltják be magukon keresztül - de anélkül, hogy hasonlítaniának rá - a művészeti köztudatba a "Menyusságot". Ezek úgy szívják-telítik magukat Menyus mélyeiből, mint méhek gyűjtik a méznekvalót a virág kelyhéből.

Ezzel a hasonlattal persze nem az ízzel - legkevésbé az édességgel - való gondolatársításra törekedtem, hanem így akartam érzékelteni a művészet-látásnak azt a fajtáját, amelyik valamiképp a természetben zajló tápláláshoz, biológiai törvényszerűségekhez hasonlóan keletkezik, és gyűrűzik tovább bennünk, a befogadókban. Ez azt is jelenti, hogy ezt a piktúrát megérteni és izlelni nem annyira a szakszerű elemzés útján lehet, hanem inkább úgy, hogy hosszabb szemléléssel átengedjük magunkat a művek magyarázatlan szuggesztiójának.

Ezáltal leszünk értői és élvezői annak az európai, modern - ha úgy tetszik avantgarde - művészetnek is, amelynek útját, fortélyait Tóth Menyhért is tudta, mielőtt rátalált volna a maga, csak reá sajátos és egyedi, magyarul-európai nyelvezetére.

A paraszt Tóth Menyhért, akit a Nyugat művészeti körei és annak a avatott szaktudósai nálunknál jobban ismernek, így összegezte a saját festői hovatarozását egy fiatal, tehetséges, de a külföldi mintát fantáziátlanul utánzó honi festő kiállításáról kilépve:

"Ha valaki idejön külföldről, azt mondja: ilyen látok én otthon is. De hol van az, amelyiknek olyan íze van, hogy csak itt, nálunk ilyen. Csak magyar. Hát ezt akartam én egész életemben elfogni. És nekem ebben a föld segített mindig. Én fiatalkorom óta elvégeztem mindig a földi munkát, és utána festettem. Ma is így van. Nem teszek

különbőséget a kétféle munka között. Ha a földön dolgozom, úgy érzem, szeretem a növényt, amit kapálok, gondozok, - segítem, hogy felnőjön és kitejesejden, segítem a teljes élete felé!"

Az elmúlt esztendőben a sevillai világkiállítás közönsége a magyar képzőművészet pavilonjában mindenesetre megértette ennek a kozmoszba táguló, sugárzó életműnek az öt kontinens népeihez szóló üzenetét, mely a bajtől, félelemtől, szennnytől megváltó közös kincsünk, a Művészet hatalmáról ad hírt!

Ennek fároszai jeleznek Tóth Menyhért életművének más-más oldalát mutatva be idehaza is, ami kulturális életünk ziláltságát, s a művészetek egyre arctalanabb jellegét tekintve, jó irányt és biztos erőforrást jelent a most idezarándokló művészeknek és a csepeli kiállítások műélvező és műértő közönségének.

Supka Magdolna

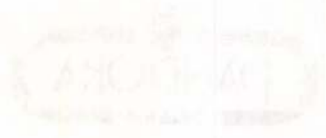
8258. BADACSONYTOMAJ,
BADACSONYI ÚT 13. •
TELEFON: 06-87-31-149
BADACSONYTOMAJI TAK.
SZÖV.: 489-98354-1115

IKT. SZÁM :
KELT :
ÜGYINTÉZŐ :
HIV. SZÁM :
ELŐADÓJUK :

1994. MUNKATERVEZET /KIÁLLÍTÁSI PROGRAMOK/

FEBRUÁR	18.-március 03.	WALTER WEER osztrák
	megnyitó: febr.18.péntek 19h.	képzőművész
	megnyitja: Markus Mittringer	/Képek - Szobrok/
MÁRCIUS	04.-27.-ig	'94 Tavasz
	megnyitó: márc.04.péntek 19h.	Gábor Á. Kis-Tóth F.
	megnyitja: Fitz Péter	Klimó K. Nádler I.
		Soós T. Záborszky G.
		festőművészek kiállítása
ÁPRILIS	-	
MÁJUS	06.-29.-ig	TÓTH MENYHÉRT
	megnyitó: máj. 06.péntek 19h.	festőművész
	megnyitja: Bereczky Loránd	/Fehér képek/
JUNIUS	-01 -02 -03.	PANDORA NAPOK
	szierda-csütörtök-péntek	
JULIUS	05.-31.-ig	ALIZA NAHOR izraeli
	megnyitó: juli.05.kedd 19h.	festőművész
	megnyitja: Raj Tamás	
AUGUSZTUS	Badacsonytomaj- 06.-21.-ig	BIRKÁS ÁKOS festőművész
	megnyitó: aug. 06.szombat 17h	papír képei
SZEPTEMBER	01.-25.-ig	ZÁBORSZKY-OKURA /japán/
	megnyitó: szept.01.csüt. 19h.	/Természet és lélek/
OKTÓBER	07.-30.-ig	NINO MUSTICA-MARCO ROTELLI
	megnyitó: szept.07.péntek 19h	olasz festőművészek
NOVEMBER	04.-27.-ig	ŐSZI TÁRLAT
	megnyitó: nov. 04. péntek 19h.	Gábor Á. Kis-Tóth F.
		Klimó K. Nádler I.
		Soós T. Záborszky G.
		festőművészek kiállítása
DECEMBER	02.-25.-ig	PANDORA SZELENCÉJE
	megnyitó: dec. 02. péntek 19h.	2 Pandora Galéria
		/P.Gal. Washington USA.-
		P.Gal. Budapest/
		közös kiállítása

TÓTH Meryka

AMERICAN
POST OFFICE
NEW YORK, N.Y.
10001

12. 1950

Dear Mr. Tóth:

Your letter of the 10th of December has been received.

We are sorry that we cannot give you the information you request.

The information you request is not available at this time.

We will try to obtain the information you request as soon as possible.

We will contact you again when we have the information you request.

Very truly yours,

John F. Kennedy

President of the United States

Washington, D.C.

Enclosure

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

100-100000-100000

Tóth Menyhért
1904-1980

F.k.: dr. Bárth János

90 éve született Tóth Menyhért
/ 1904. január 2 - 1980. január 9./

Emlékezés a Kecskeméti Képtárban
1994. március 4.

10.15 Köszöntő

Előadások:

Pap Gábor művészettörténész

- Tóth Menyhért három megkísértése

dr. Supka Magdolna művészettörténész

- Kép és szófejtő / Tóth Menyhért három megkísértése /

Klimó Károly festőművész

- Tóth Menyhért, egy utolsó lehetőség prófétája
/ Az előadást Veres Andor a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő
szakos halgatója olvassa fel /

Dr. Turai G. Kamil költő

- A sámánfestő emléke

SZÜNET

12.20

Simon Magdolna művészettörténész

- A keleti filozófiák hatása Tóth Menyhért korai korszakára

Sümei György művészettörténész

- Tóth Menyhért pályakezdése

dr. Bánszky Pál művészettörténész

- Kompozíciós kérdés Tóth Menyhért művészetében

HOZZÁSZÓLÁSOK

13.30 - től EBÉDSZÜNET

14.30

Kovács László fotóművész

- " Az én Tóth Menyhértem "

Zsellér Jenő

- Szemelvények a hagyatéék írott kútfoiból. Adalékok a Tóth Menyhért-i
kézirások értelmezéséhez

Alföldi Albert

- Tóth Menyhért és a Hajósi Alkotótábor

HOZZÁSZÓLÁSOK

SZÜNET

16.30

Duranczi Béla

-Tóth Menyussal találkoztam Baján, 1973. október 18-án

Czár János

- Személyes élményeim Menyusról

Bakallár József festőművész

- Tóth Menyhért utolsó órái

ZÁRSZÓ

Az előadások időtartama 20 perc.

Közlekedés:

vonattal Budapest-Nyugati pályaudvarról 8.15-kor
autóbuszal Budapest-Népstadiontól 7.45-kor

11.00-11.45 TÓTH MENNYHÉRT KOZMIKUS VILÁGA

B. SUPKA MAGDOLNA
művészettörténész előadása

11.45-12.10

SEVILLAI KIÁLLÍTÁS
KERNÁCS GABRIELLA és
B. FARKAS TAMÁS riportfilme

12.10-13.00

BESZÉLGETÉS, VITA

13.00-14.00

EBÉDSZÜNET

14.00-14.30

TÓTH MENNYHÉRT MŰTERMEMBEN
HAGYOTT GONDOLATAI
BAKALLÁR JÓZSEF festőművész
hangfelvételei és fotográfái
TÓTH MENNYHÉRT-től

14.30-15.15

TÓTH MENNYHÉRT:
KELETKÉZÉSÜNK
c. FESTMÉNYENEK ELEMZÉSE
ZSELLÉR JENŐ népművelő előadása

15.15-16.15

AZ IRÁNYÍTOTT FÉNY
FÖLDI PÉTER festőművész előadása

16.15-16.30

SZÜNET

16.30-17.30

TÓTH MENNYHÉRT ÉS A KÉPÍRÁS
ESÉLYEI KORUNKBAN
PAP GÁBOR művészettörténész
előadása

17.30-18.30

BESZÉLGETÉS, VITA,
TÁRLATVEZETÉS

A SZTÉLÉ Alapítvány köszönetet mond

a Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Igazgatóságának,
a Kecskeméti Képtár és Tóth Menyhért

Emlékműzeumnak,

Zsellér Jenőnek, a Tóth Menyhért hagyaték gondozójának
és a magángyűjtőknek
a kiállítás megvalósításához nyújtott segítségükért,

továbbá

a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak,
a Debrecen Megyei Jogi Város Polgármesteri

Hivatalának,

a Kossuth Lajos Tudományegyetemnek,
a MOL Rt. KTA Oktatási Központjának
és az Alarm Wachter vagyongvédelmi cégnek
a rendezvény támogatásáért.

A kiállítás és a szimpózium, valamint a kapcsolódó

kiadványok létrehozója:

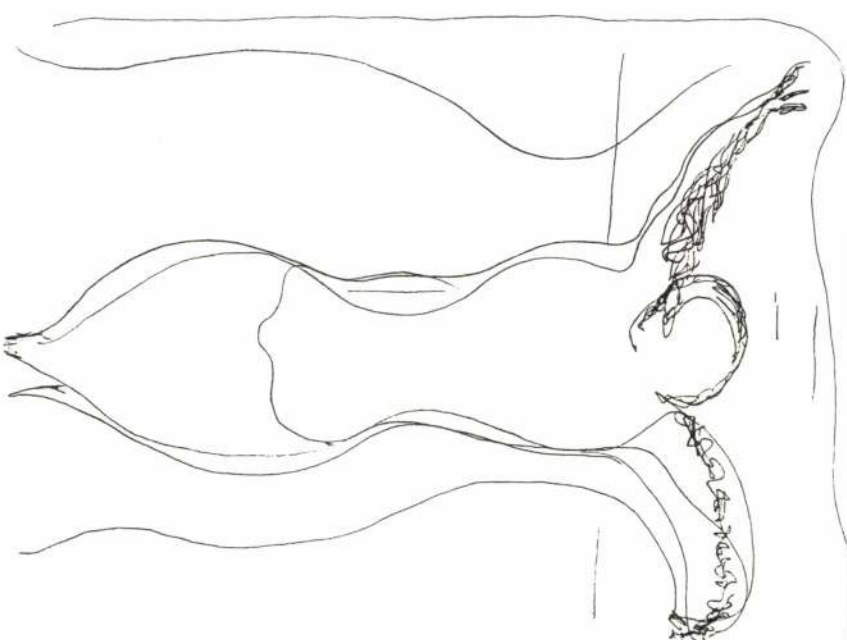
SZTÉLÉ Kulturális és Művészeti Alapítvány

Cím:

H-4028 Debrecen, Izsó Miklós u. 18.

Tel./fax: 52/325-476

TÓTH Menyhért

MEGHÍVÓ

A SZTÉLÉ Kulturális és Művészeti Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt
a Kossuth Lajos Tudományegyetem Művelődési
Irodájával közösen rendezett

Tóth Menyhért emlékkiállítás

megnyitójára és az azt követő szimpóziumra

A megnyitó helyszíne:
a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvara
(Debrecen, Egyetem tér 1.)

A megnyitó időpontja:
1994. április 8., 18.00 óra

Megnyitóbeszédet mond:
PAP GÁBOR
művészettörténész

A megnyitóbeszédet követi:
„RÉVÉSZEM, RÉVÉSZEM . . .” c. hangfelvétel
(készítette: BAKALLÁR JÓZSEF)

FÉNYIMA c. monodráma
LÁSZLÓ ÁKOS előadásában
(GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ összeállítása
TÓTH MENYHÉRT verseiből
és megnyilatkozásából)

FEHÉR IZZÁSBAN c. portréfilm
(készítették: KERNÁCS GABRIELLA és
B. FARKAS TAMÁS)
Vetítés 20.00 órától a KLTE Auditórium
Maximumában (IV. em. 431. terem)

A kiállítást rendezte:
PAP GÁBOR és ZSELLÉR JENŐ

A kiállítás anyagát válogatta:
PAP GÁBOR

A kiállítás megtekinthető május 6-ig
8.00–20.00 óráig,
vasárnap 8.00–16.00 óráig

A szimpózium helyszíne:
a Kossuth Lajos Tudományegyetem
Auditórium Maximuma (IV. em. 431. terem)

A szimpózium időpontja:
1994. április 9. szombat

Az ülést megnyitja:
SZABÓ ANTÓNIA, a SZTÉLÉ Alapítvány elnöke

Elnökök:

PAP GÁBOR művészettörténész

9.00–9.30 **VISSZAEMLEKÉZÉSEK**
SAMODAY LAJOS festőművész
LÁSZLÓ GYULA professor,
DIÓSZEGI BALÁZS festőművész és
BERKI VIOLA festőművész
írásait felolvassa:
LÁSZLÓ ÁKOS garfikusművész és
OZSVÁTH SÁNDOR
főiskolai adjunktus

9.30–10.00 **TÓTH MENYHÉRT PÁLYAKEZDÉSE**
SÜMEGI GYÖRGY művészettörténész
előadása

10.00–10.30 **TÓTH MENYHÉRT ÉLETMÓDJÁNAK,**
**VILÁGKÉPENEK ÉS MŰVÉSZE-
NEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE,**
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A
HATVANAS ÉVEKBE KÉSZÜLT
ALKOTÁSOKRA
BÁNSZKY PÁL művészettörténész
előadása

10.30–11.00 **SZÜNET**

A borítón
TÓTH MENYHÉRT: Utolsó kereszt c. grafikája

SZERETETTEL VÁRJUK
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
GYŰJTEMÉNYÉBŐL

TÓTH MENYHÉRT

FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKÉRE RENDEZETT
KIÁLLÍTÁSUNK MEGNYITÓJÁRA

1995. ÁPRILIS 1.
SZOMBAT DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

BUDAPEST, V., IRÁNYI U. 27. III. 1.
TEL.: 137-8685

Talk Mennyhat

Zsellei Jenő: A délköznyelvi festője : Beszélgetés
Talk Mennyhat festőműveiről Nemethi Lajos művészet-
történetmel. = Farsis, 17, 1985, 12. 77-82. old

18. 10. 1904
No. 100

100

100

100

100

100

100

TÓTH Menyheit

Schéner Mihály: Tóth Menyheit, a fehértől
megvalósítással, meghasználattal és megvilágítással
művészet... = Új Arcok, 1985/3 62-67. p. 10

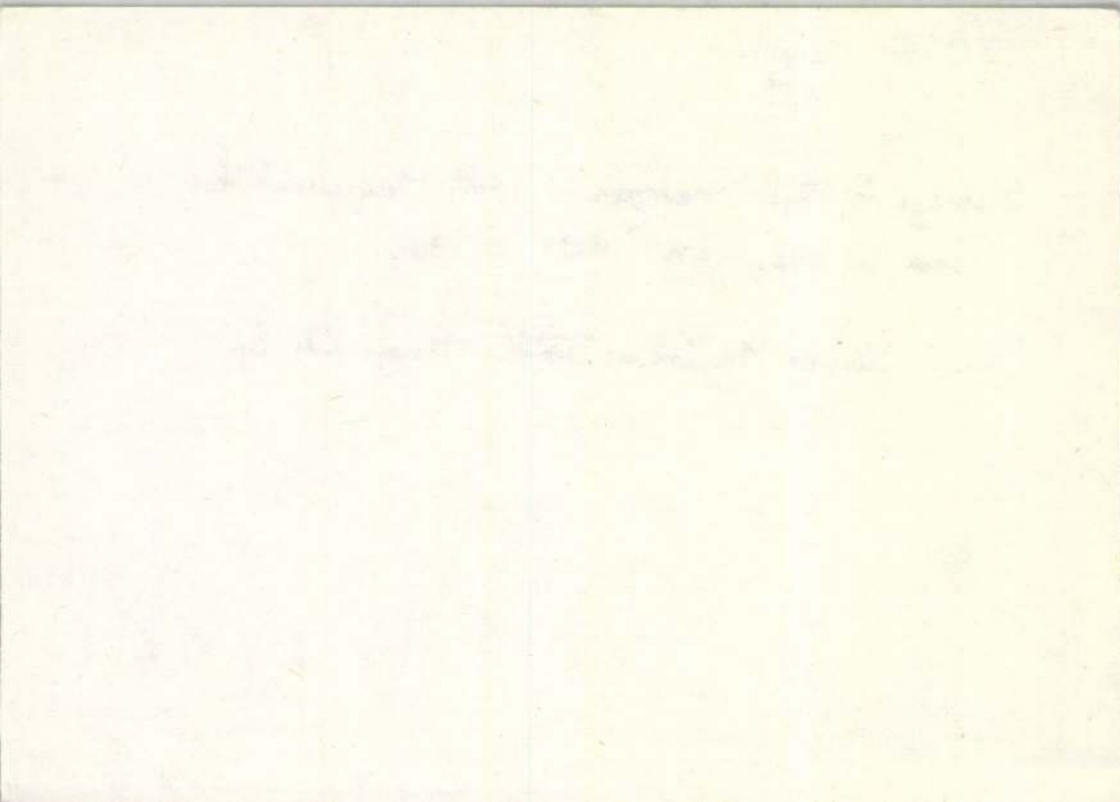
leveleikben jelezték: egyre kevesebb a lására. Felolvassa a HMSZ feljegyzését Ebben mind a 47 intézeti könyvtár száma alighanem irreális, ezért legalább a k tást. Ez utóbbiak országos feladatok el dokolt kiemelt támogatásuk. Ehhez a fe zést csatolt a Hálózat. A főigazgató ú irt Láng István főtitkár úrnak, amelyb A következő téma a folyóirat-reno folyóirat-beszerezés liberalizálódott. a kettős nyomást, a magas árakat és a irat-rendelésben rendszert váltottak.

A tavalyi májusi értekezleten ol cég a legjobb ajánlatot teszi, annál k tők közül a legmegfelelőbbnek a Swets- folyóirat-rendelések az akadémiai kuta zatból egyértelműen kiderül, hogy az i túrával: 8 társadalomtudományi profilú könyvtár közvetlenül a Swets-től rendel

TÓTH Menyheit

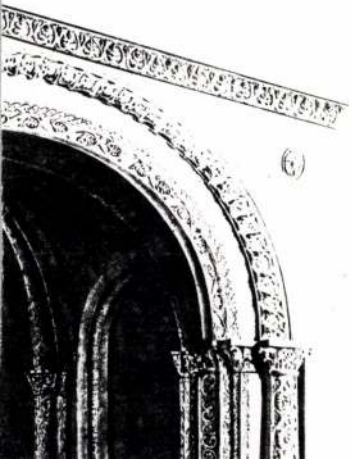
Sümegei Gyűjtemény: Önefogalaló Tóth Menyheit.
= Foma, 26. eűf. H. n. 1991 95-96. p.

[see.]. Supta Maglalua: Tóth Menyheit. Bp

TÓTH Menyhért

Szabó (György)
(Suzka Magdolna: Tóth Menyhért. Bp.
Gondolat 1990 [rec.]: Kortárs 35. évf. 12. sz. 1991
119-121. p.

X

1

TÓTH Menyhért

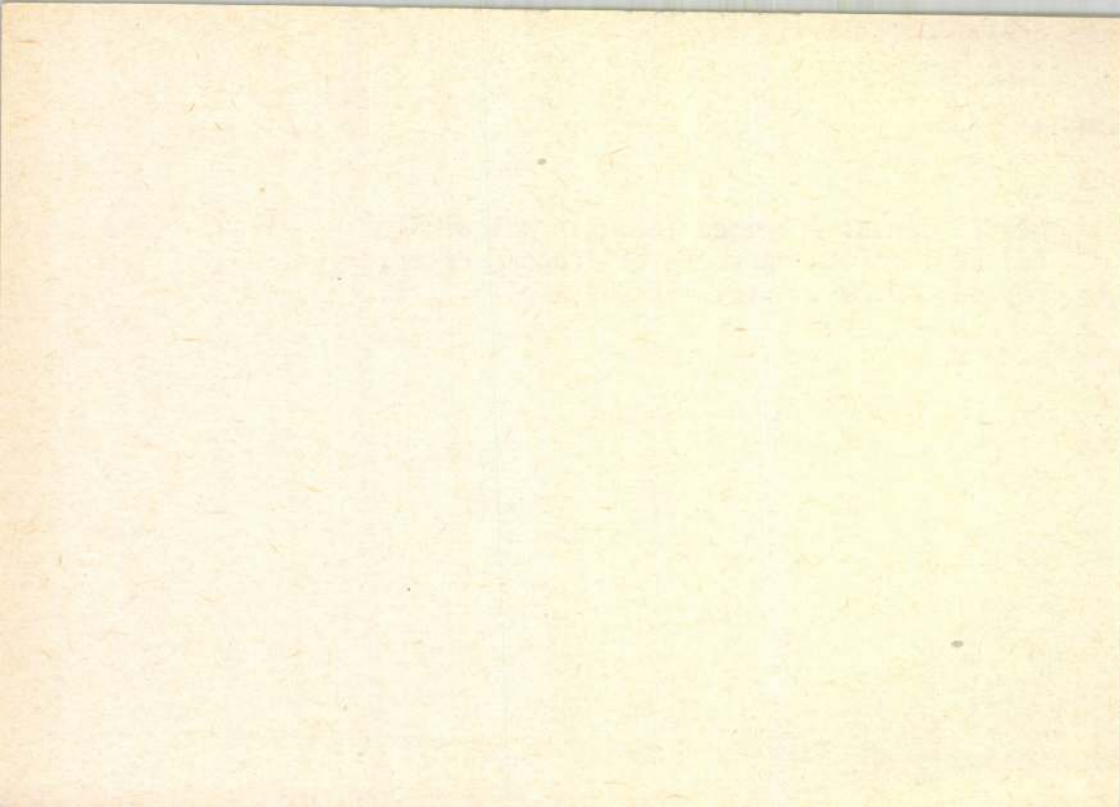
BÁNSZKY Pál: Tóth Menyhért derűje. = Forrás,
23.évf.6.sz. 1991 111-112.p.

Mindenekelőtt - némi ellentétben
következményeként - egy az iratba
szeretném megismertetni.

Ez arra az esetre vonatkozik, ha
teljes mértékben beszüntetné tevé
megszűnne/. Mivel alapításakor, 1
Művelődésügyi Minisztérium által
mentációs Központ vagyonát, ami a
adat- és dokumentációs gyűjtemény
is gondoskodnunk kell. Ezt a gyűj
fotótárral kiegészítve és jelentő
egyik példaadó dokumentatív gyűjt
A gyűjteménynél sokára hagyása,
való beszüntetése is gyakorlatilag
Ez senkinek sem érdeke, súlyos, k
büntetthet ~~és~~ ^{szóval} ~~szóval~~ cseleked

TÓTH MENYHÉRT

HERCEG János: Érzelmes jelentés két alföldi
festőről : Tóth Menyhért és Prokopp Péter. =
Forrás, 23.évf. 1.sz. 1991 87 - 91.p. ill.

TÓTH Menyhért

SIMKÓ János: Könyv és tyuktojás : Tóth Menyhért
különös élete /beszélgetés B.Supka Magdolnával/. =
168 óra, III.évf.22.sz. 1991. június 4. 26-27.p. ill.

nek már a középkor végén irdatlanul
itok, hogy ebben a határban a kö-
lu állt. Templomaikat a század e-
gatói, Zoltai Lajos és Sőregi János
• A romok azonosítása is megtör-
tva ki. A kérdés állása Balogh
y foglalható össze, hogy a "hor-
sával kapcsolatban nemcsak arról
része elköltözik vagy éppen el-
Ljes pusztulása figyelhető meg." ⁶
kétséges, hogy a pusztulásnak a
pontosan 1343 után és 1406 előtt

TÓTH Menyheit

Barallai József: Tóth Menyheit.

= M. Művelési Fórum, 1, 1998, 1. 49. o. ill

TÓTH MENYHÉRT

SUPKA Magdolna: A különöc festő művészete. = Könyvvilág,
XXXVI.évf.6.sz. 1991 10.p.

Antoine Volton

123 *Still Life with Copper Cauldron*

Oil on canvas, 15-1/8 x 18-1/16 inches (38.4 x 46.3 cm.). Signed lower right: A. Volton.

U.S.A., Private Collection.

Volton adopted Jean Siméon Chardin's propensity for common themes to help extend the possibilities of using everyday objects. In the composition *Still Life with Copper Cauldron* Volton centered a copper water urn (one of his favorite studio props) amid a series of familiar objects which he carefully arranged on a shallow tabletop.

The contrasting textures of the metallic containers and the earthenware ceramics show the painter's continuing debt to Chardin although Volton's freer method of paint application is apparent in the tablecloth and flower. The use of the flowers also strikes a somber chord, making Volton's still life more somber than other Realists (e.g., François Bonvin) and demonstrating that he retained strong ties with several traditions in his work.

Noted

Paris, Galerie M. Bénézit: Hommage de Paul Gadalà Antoine Volton, no. 26.

CMA: Chardin and the Still-Life Tradition France, pp. 73, 87, 90, cat. no. 32 and col. cover (detail).

† Fantin-Latour

Still Life with Paper Cutter

Nature morte au coupe-papier

Canvas, 7-1/4 x 12 inches (18 x 30 cm.).

well, an empty container, a pencil, and the letter open preoccupation of a man to Fantin-Latour's ability from observation. The inherent in the ordinary color harmonies of the highlighted only by the center (possibly sealing by James McNeill Whistler) close friend during the influence of this artist's painting that period.

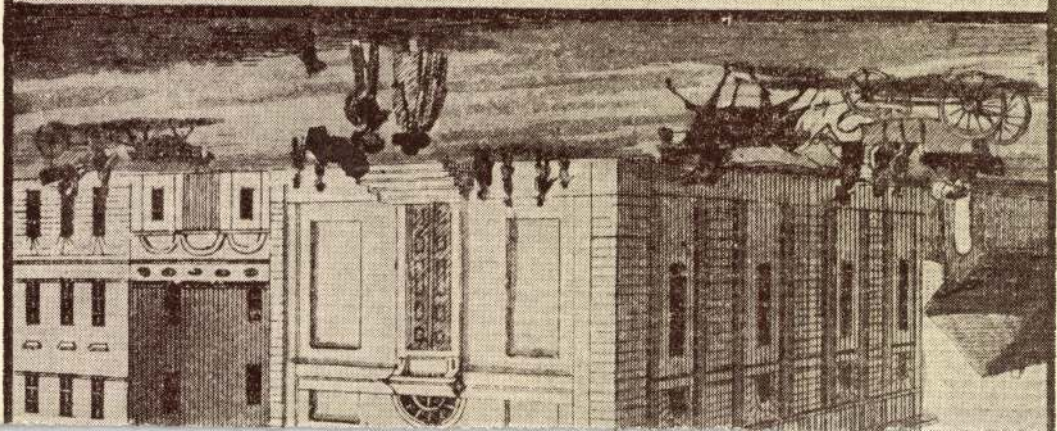
1. For further reference see Malassis to Félix Bracquemond, "La Cour Bracquemond—Une Sourde l'art français dans la seconde," *Gazette des Beaux-Arts* (December 1973): 373-77. (December 1973): 373-77. the Bibliothèque Nationale 1859-1861 are of specific contribution by Fantin-Latour. It does not specify whether painting.

3. For future information on Realism, see Jean Paul Boncompagni, *Les années d'apprentissage de Fantin-Latour* (Paris: L'Estampe, December

TÓTH Menyhért

Tóth ^{ia}enyhért (1904-1980), Bp., Csepel Galéria, 1993. április 8.
május ^m2. Bev. Supka Magdolna, Bp. Csepel G., 1993. [6] p. ill.

Az Evangelikusok temploma
Die lutherische Kirche.

Tóth Menyhért 1904. január 2-án született Szeged–Mórahalmon. Szülei földművesek voltak. 5 éves korától a Kalocsa környéki Miskén élt. A Képzőművészeti Főiskolát 1929-től 1935-ig Vaszary János tanítványaként végezte el. Bemutakozó kiállítása 1941-ben volt a fővárosi „Műbarátban”-ban. Éveken keresztül földművelő életmódot folytatott a megélhetésért, de ez alatt is rendszeresen alkotott. A második világháború befejezése után a Művészeti Alap, majd a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége tagja. Rendszeresen részt vett külföldi, országos és megyei tárlatokon. 1973-tól Bács-Kiskun megye döntő lépést tett műveinek múzeumi gyűjtésében. A kecskeméti Katona József Múzeum Képtárában állandó tárlata van a mesternek, s itt kiállított műveinek döntő többsége napjainkban is a képtár rangját fémjelzi, Mednyánszky, Nagy István és Farkas István kollekciói mellett. Festményei, szobrai, rajzai találhatóak a Magyar Nemzeti Galériában, a Kiscelli Múzeumban, a kecskeméti Katona József Múzeum Képtárában, a Pesterzsébeti Múzeumban, a pécsi Janus Pannonius Múzeumban, a székesfehérvári Szt. István Király Múzeumban, a balassagyarmati Palóc Múzeumban, a nyíregyházi Jósza András Múzeumban, a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban, közgyűjteményekben, valamint hazai és angliai magángyűjteményekben. 1970-től felváltva Pesterzsébeten és Miskén élt. 1980. január 9-én halt meg.

Kitüntetései

- 1973. Baja város centenáris Nagy István–díja
- 1974. Munka Érdemrend ezüst fokozata
- 1976. Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
- 1990. Posztumusz Kossuth–díj

Egyéni kiállításai

- 1941. Budapest, „Műbarát”
- 1964. Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum
- 1968. Miske, Kalocsa
- 1969. Budapest, VI. kerület HNF Székháza, Tokaji Helytörténeti Múzeum
- 1970. Székesfehérvár, Szt. István Király Múzeum
- 1972. Budapest, Csepel Galéria
- 1974. Kecskemét, Katona József Múzeum (gyűjteményes kiállítás); Kiskunfélegyháza, Városi Művelődési Központ; Budapest, Soroksári Kisduna Galéria
- 1976. Budapest, Múcsarnok (gyűjt. életmű-kiállítás)
- 1977. Varsó, Magyar Intézet; Balassagyarmat, Palóc Múzeum; Dunaújváros, Nyíregyháza, Jósza András Múzeum; Balmazújváros, Veres Péter Művelődési Ház Kiskunhalas, Semmelweis Kórház; Kalocsa, Miske, Hajós, Kecskeméti Gépipari és Automatizálási Főiskola
- 1978. Kecskemét, Megyei Kórház; Veszprém, Művelődési Ház
- 1979. Hajós, Művelődési Ház; Szeged–Mórahalom
- 1990. Budapest, Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája

Külföldi szereplései:

- 1968. Pozsony, Nemzetközi Naív Festészeti Triennálé
- 1975. Szimferopol (Szovjetunió), Bács-Kiskun megyei képzőművészek kiállítása
- 1977. Cagnes sur Mer (Franciaország), Nemzetközi Festészeti Fesztivál
- 1978. Delhi (India), Festészeti Triennálé
- 1979. Liszabon, XX. századi magyar festészet
Madrid, Jelenkori magyar művészet
- 1980. Velencei Biennálé
- 1992. Sevilla (Spanyolország), Világkiállítás

Köszönetet mondunk azoknak az intézményeknek, szervezeteknek, amelyek kölcsönzéssel, vagy más módon a kiállítást támogatták, és azoknak a műgyűjtőknek, akik átadták a tárlatra a neves művész alkotásait.

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Magyar Nemzeti Galéria
Kecskeméti Képtár és Tóth Menyhért Emlékmúzeum
Tóth Menyhért Alapítvány
Bauart Reklám- és Kiállításkivitelező Bt.
Pesterzsébeti Lokálpatrióták Alapítvány
Zsellér Jerő, a művész szerzői jogainak örököse

Kiállított művek

- Fekvő akt** 1933. k. v. o. 53x65,5 Mgt.
- Költözködés** 1935. v. o. 52,5x75,5 KJM
- Huszár a lovon** 1937. v. o. 57,5x39,5 MNG
- Gondos pásztor** 1940. k. v. o. 100x74 KJM
- Tavaszi fény** 1940. k. v. o. 50x69 MNG
- Anyá gyerekekkel** 1944. k. v. o. 80x60 Mgt.
- Őnarckép** 1944. k. farost, o. 54,5x53,5 KJM
- Megújuló világ** 1946. v. o. 58,5x46 Mgt.
- Faluvége** 1946. k. farost, o. 70x100 MNG
- Kislány** 1946. k. kart. o. 36x24,3 Mgt.
- Női fej** 1946. k. papír, o. 50,5x35,5 Mgt.
- Ember** 1950. papír, o. paszt. 44x36 MNG
- Fej (Dózsa parasztja)** 1950. k. v. o. 70x50 Műv. Közokt. Min.
- A jó víz (falusi jelenet)** 1954. k. papír, o. 98x70 KJM
- Fiú** 1954. k. v. o. 50,5x40,5 Mgt.
- Fonó lány** 1954. k. papír, o. 61x43 Mgt.
- Állatka** 1955. k. papír, o. 34x24 Mgt.
- Kalapos paraszt** 1955. k. papír, o. cer. 43x30 MNG
- Koma** 1955. k. papír, o. 43x30 MNG
- Papucsvirág** 1955. k. papír, o. 61x43 KJM
- Parasztfej (négerfej)** 1955. k. papír, o. 49x40 MNG
- Tébolyodott** 1955. k. papír, o. 45x32 MNG

Csikók 1958. k. farost, o. 60x80 KJM
Gonosz 1958. k. kart. o. 42,8x30 Mgt.
Kalocsai tánc 1958. k. v. o. 80x60 KJM
Mosolygó férfi 1958. k. papír, o. 50x36 MNG
Padon ülők 1958. k. papír, o. 50x62 Mgt.
Támaszkodó nő (Kertész nő, Faoltás) 1959. v. o. 80x60 KJM
Pár 1962. v. o. 80x60 MNG
Virágcsendélet 1963. k. farost, o. 60x50 MNG
Horgász 1963. farost, o. 80x60 KJM
Balaton 1965. farost, o. 80x60 Mgt.
Fák 1965. farost, o. 60x80 Mgt.
Halász 1965. k. v. o. 49x39 Mgt.
Reggel 1965. farost, o. 60x80 Mgt.
Tájkép 1965. k. farost, o. 61x50 MNG
Asszony kutyával 1966. k. kart. o. 78x59,5 MNG
Életfa 1966. k. farost, o. 80x60 KJM
Olvadó ember 1968. horganylemez, o. 75x50,5 Mgt.
Pincében 1968. k. farost, o. 78x58 Mgt.
Vetélkedők 1968. k. farost, o. 60x80 MNG
Anyaság 1971. v. o. 80x60 Mgt.
Menekülés Egyiptomba 1972. farost, o. 60x80 Pesterzsébeti Múzeum
Védelem 1972. v. o. 64x83 MNG
Szeretet (ember és állat) 1972. v. o. 60x80 KJM
Viráganyó 1975. v. o. 121x90 MNG
Gondviselés 1979. v. o. 137x200 MNG

Rajzok

Hangversenyterem 1933. papír, tus, diófafác, 315x227 KJM
Lány-tavas 1934. k. papír, cer. tus-toll, 440x298 KJM
Tanulmányfej II. 1935. k. papír, lila tinta-toll, 188x208 Mgt.
Játékos formák 1939. k. papír, cer. 406x254 Mgt.
Fekvő férfi akt 1949. k. papír, cer. 215x298 Mgt.
Anya gyermekével 1951. k. papír, cer. 310x219 Mgt.
Édesanyám 1953. k. papír, cer. 250x180 KJM
Női fej 1954. papír, cer. 414x295 KJM
Ülő leány (átváltozás) 1960. k. papír, cer. 442x301 Mgt.
Csorda 1969. k. papír, filctoll, 213x297 Mgt.
Táncoló pár 1970. k. papír, Mgt.
Mózes II. 1971. papír, cer. 442x300 KJM

Szobrok

Ős I. 1943. k. bronz, m: 70
Halász 1960. bronz, m: 62
Afrika 1963. bronz, m: 63
Zsákolók 1964. k. bronz, m: 42

A műveket válogatta és a kiállítást rendezte: Aszalos Endre művészettörténész

Tóth Menyhért

(1904-1980)

festőművész kiállítása

1996. április 22 – május 29.

Pesterzsébeti Múzeum
Gaál Imre Galériája

TÓTH Menyhért

KESERÜ Katalin: Tóth Menyhért univerzuma. [rec. B. Supka
Mágdolna: Tóth Menyhért. Bp., 1991] - Hítel, IV. évf. 13.
sz. 1991. június 26 14 - 15.p. ill.

~ ~ ~

TÓTH MENYHÉRT

Bakallár József: Tíz éve halt meg Tóth Menyhért.
= Stádium, 2p 1989, 3. 79. ill.

ENZSÖL Ellák: Hazaviszlek. uo. 80. ill.

POGÁNY Ö. Gábor - ZSELLÉR Jenő: A fehér, az égi fény
üzenete...[beszélgetés]. uo. 81-84. ill.

$$4r = \underset{\uparrow}{7} + OV$$

A feldolgozott per

Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Historiae Artium Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Historiae Litterarum Hungaricarum
Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Litteraria Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Musei Napocensis (Cluj) 21 (1984)
Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae
Acta Technica Academiae Scientiarum Hungaricae
Agrármuzeológiai Füzetek (Budapest) 1-10
Agrártörténeti Szemle (Budapest) 26
Agora : Az Egri Múzeum Évkönyve (Egri Múzeum, Eger)
Aktuális Levelek (Budapest) No 7, 8,
Alba Regia : Annales Musei Stephani (Alba Regia)
Alföld (Debrecen) 35 1984
Alte und Moderne Kunst (Wien) 29 1984
Aluta : Publicatie a Muzeului din Sfântu Gheorghe

TÓTH Menyhért

BODOR Béla: Fehér szivárvány. = ÉS XXXVI.évf.8.sz.
1992 febr.21. 1o.p.

[rec.] Supka Magdolna: Tóth Menyhért. Bp., 1991

...me Biennale de l'art graphique de Cracovie.
...aux sujets présentés, et constate la
... et des thèmes : guerre, écologie, pol-
...ar les images suivantes : globe terre-
...cratères, goutte d'eau, robinet, pois-
... . L'auteur se pose des questions sur le
...réatrice chez les graphistes polonais.

...osmawia z redakcja, talks with the Edi-
...ki : entretien avec la rédaction').
...wa .- n°3, 1974 pp 33-39 : 13 ill en

des principaux affichistes polonais.

...sz) .- Graffiti a la Polacca.
...wa .- n°3, 1974 pp 58-63 : 22 ill en

la Pologne de ces 20 dernières années.
...ers du bâtiment et peintres au cours
...rs et vitres et effacés à la fin des

...art graphique polonais contemporain.
Bratislava .- n°2, 1974. pp 38-40 :

TÓTH Menyhért

B.SUPKA Magdolna: Tóth Menyhért. Bp. : Gondolat,
1990. 60 p, /96/ t. ill. E,G,F.

A rokon avar nép téri elején a salzburgi egyháztak össze. A keresztelésekertették az üdvösségtörmentésétől kezdve a Szentség kiszolgáltatása után szentségek lényegét, vagy magyarázták el. Ennek almar a megkereszteltek előttény hit alapelveit. Szolytán nem elégedett meg A térítés eszköze pedig például kétszáz évvel kor

szások esetében amikor

TÓTH MENYHÉRT

ASSZONYFÉ 1957

p.c. 30x20

Kulcsnyitók Galériaja
heti dívers' 192.

1996 ápr. 26.

TOTH Menyhért

GELLER Katalin: A Mászvilág-kep Budapestben Sevillában.
= Magyar Nemzet, IV. évf. 150. sz. 1992. június 26. 10. p.

Bp., Múzsarnok (Olaf Palme sétány)? 1992 *Handwritten*
D. 200. → Tóth Menyhért, Samu Géza, Gál József Kállai János

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

NAGY Zoltán: Három életérzés. = Új Magyarország,
II. évf. 150. sz. 1992. június 26. 10.p.

Műszer, Orsó P. Sándor
Bp., Ernst Múzeum, Samu Géza, Tóth Menyhért, Gaál
József közös kiáll., 1992

Losonci Miklós: Mészilágkép. = Vasárnapi Hírek,
1992. június 28, 12. p., ill.

Bp., Palme sétány - csarnok, 1992.

Tóth Menyhért, Samu Géza, Gál József ill.

bizott. Mi sem bizonyítja jobban,
rónan össze a céltudatos propa-
téma teljesen feloldódott a tiszt-
gött érzékeny gyengédség rejlett
a tárgykor földhözragadtságát.
is, s e gondolatok ünneplő színe-
talmukat átlenget a színek delikát
yan érzekletes dallamban cseng,
alkodni.

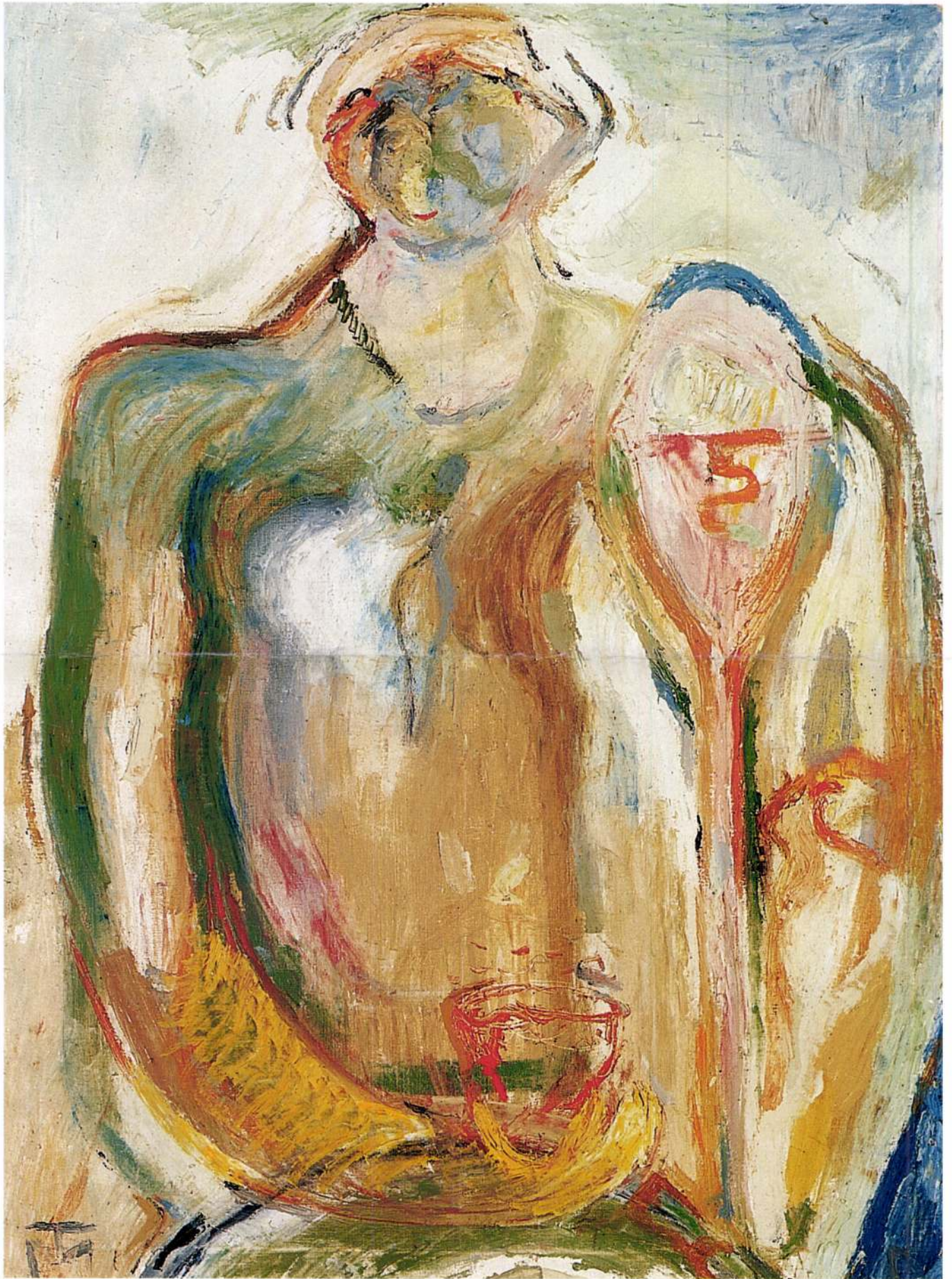
ború vége felé tanulhatott rövid
gbbeli tudásának gyors fejlődését
odálatosabb ez, mert a festőau-
dilettantizmusra szokott vezetni.
töneinek segítségével a magára-
öntetszelgő vakmerőségeit is ki-
s festett. Rajza kezdetről fogva
nőr.

ket is jeleznek pályája kezdetén.
érközött közel, de láthatóan nem
g, és csak átmenetül szolgált az
jobban illő német expresszioniz-
ból lelkedzett, nem volt alkalmas
nában jelenítse meg. Rövidesen
szionizmus az évek során vérté-
sje alatt például Franz Marc *Kék
sokban* a festői alapérzés külön-
ndulati tartalmát, és mindössze
írga-barna színek izléses válto-

Manuskript, B. Palau, 1992

vom VADAS Dienst: Erdbebenmännlichkeit = Verdammnis.
1992. julian 12. 15. 18

119

119 • VÁLI DEZSŐ (1942-)

Műterem-Minden rendben

60 x 60 cm

Olaj, farost

Jelezve jobbra lent: Váli D 95-96

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

~~SÜMEGI GYÖRGY~~
TÓTH MENYKÉRT

SÜMEGI GYÖRGY: T. M. PÁLYAKEZDÉSE

CUMMANTA 13. 1992, 507-555

ő héten fő olvasmányom. A köny-
vezemből kitenni. Egyetlen re-
a mélyenjáró pszichológiai meg-
llenzésekre és az eseményeknek
nkadtam volna. Maga Raskolnikow,
a zárkózott jellemével, egészen
a többi szereplő is, kiket
k meg és kik legtöbbször egész
lnak, ugyanannyira "igazak" és
mint a főhős.
pontjában áll és mellette tetté-
a vén bosszorkány és Lisabetha.

217

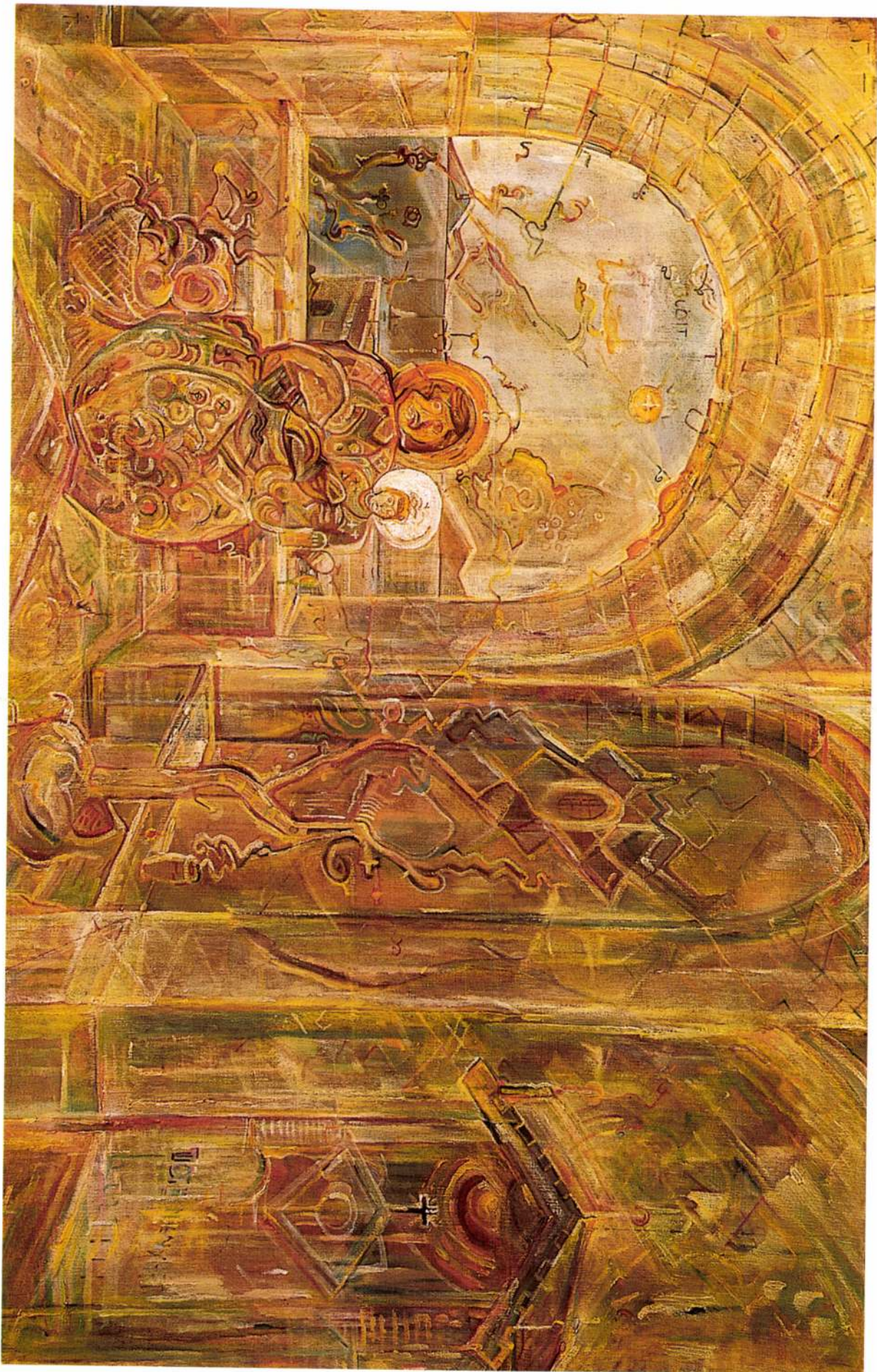

Kiképzési ár: 200 000 Ft
 Jelezve jobbra lent: SZV
 Olaj, farost
 50 x 60 cm
Nagymarosi piacon, hátterben Visegráddal
 217 = SZABÓ VLADIMÍR (1905-1991)

216

Kiképzési ár: 650 000 Ft
 Jelezve jobbra lent: Román György
 Olaj, farost
 50 x 60 cm
Sűrű lombok, 1958 körüli
 216 = ROMÁN GYÖRGY (1903-1981)

TOTA MENDYBERT

90. ▲
Tóth Menyhért (1904-1980)

A szobrász

Olaj, papír 44x30 cm

Jelezve jobbra lent: TM.

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

91.

91. ◀

Schabl János (1892-1944)*Folyóparti ragyogás*

Ceruza, papír 60x44 cm

Jelzve jobbra lent: SJ 930.

Kikiáltási ár: 300 000 Ft

92.

92. ◀

Vajda Lajos (1908-1941)*Szentendrei háztetők*

Szén, papír 22,5x24 cm

Jelzés nélkül

Hátoldalon:

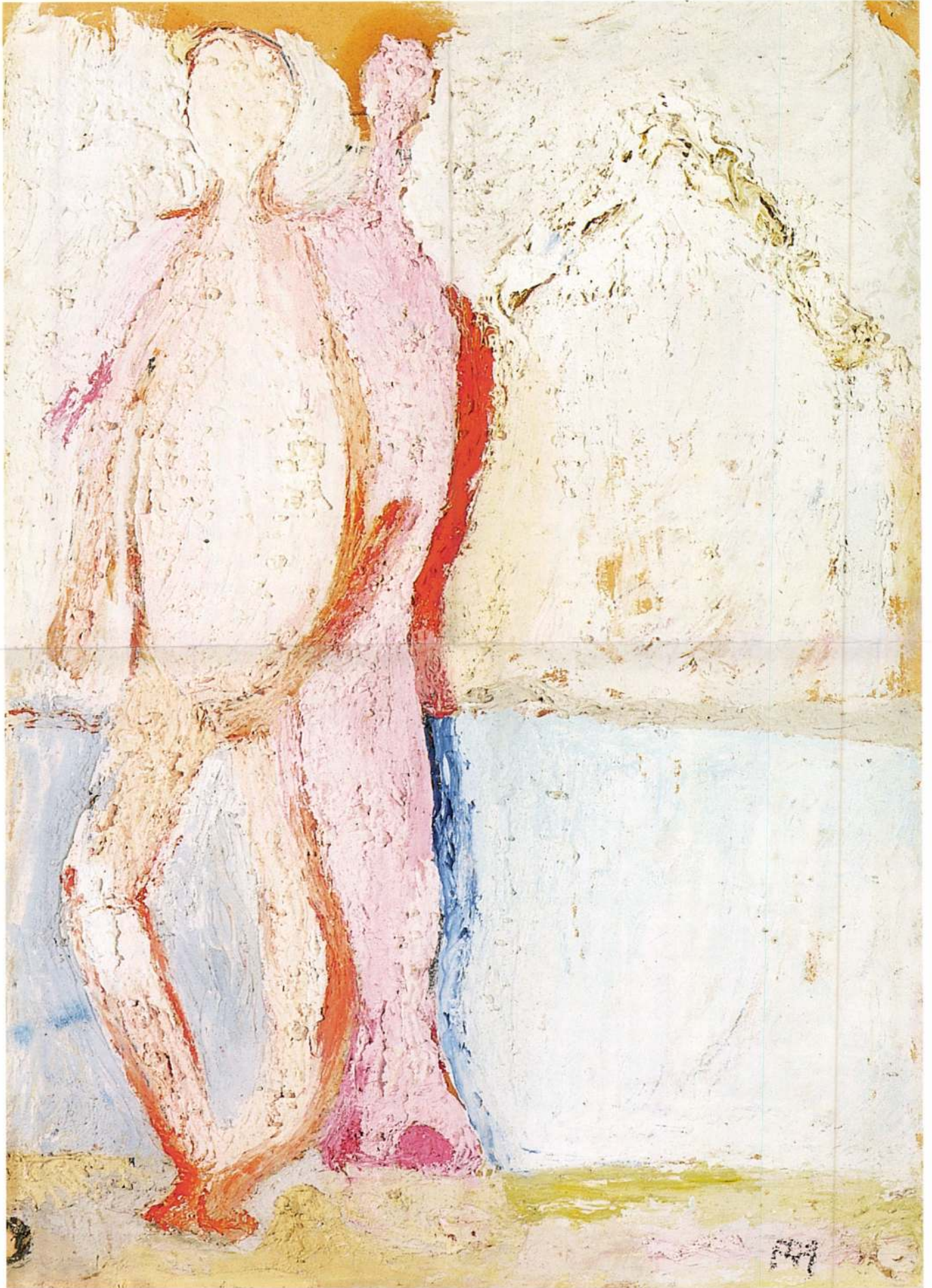
Vajda Lajos eredeti szénrajza,

készült 1935-ben Szentendrén.

Özv Vajda Lajosné Bp. 948.márc.18

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

TOTH NEUYHÉRT

88

88 • ALTORJAI SÁNDOR (1933–1979)

Kilátás szigligeti házamból

76 x 106 cm

Akryl, farost

Jelezve jobbra lent: Altorjai S

Kikiáltási ár: 220 000 Ft

89 • LAKNER LÁSZLÓ (1936–)

Csendélet kagylóval és trombitával

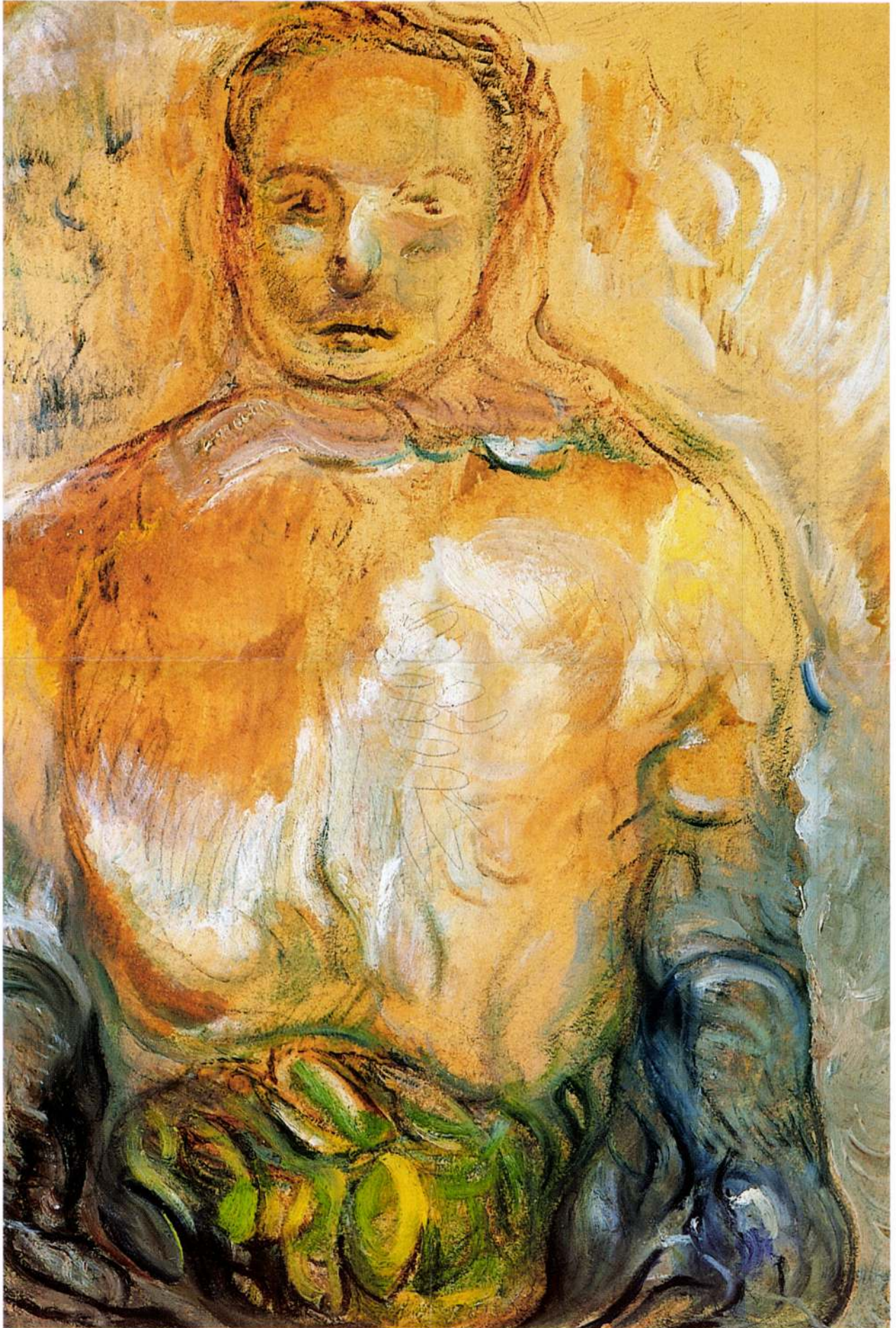
60 x 80 cm

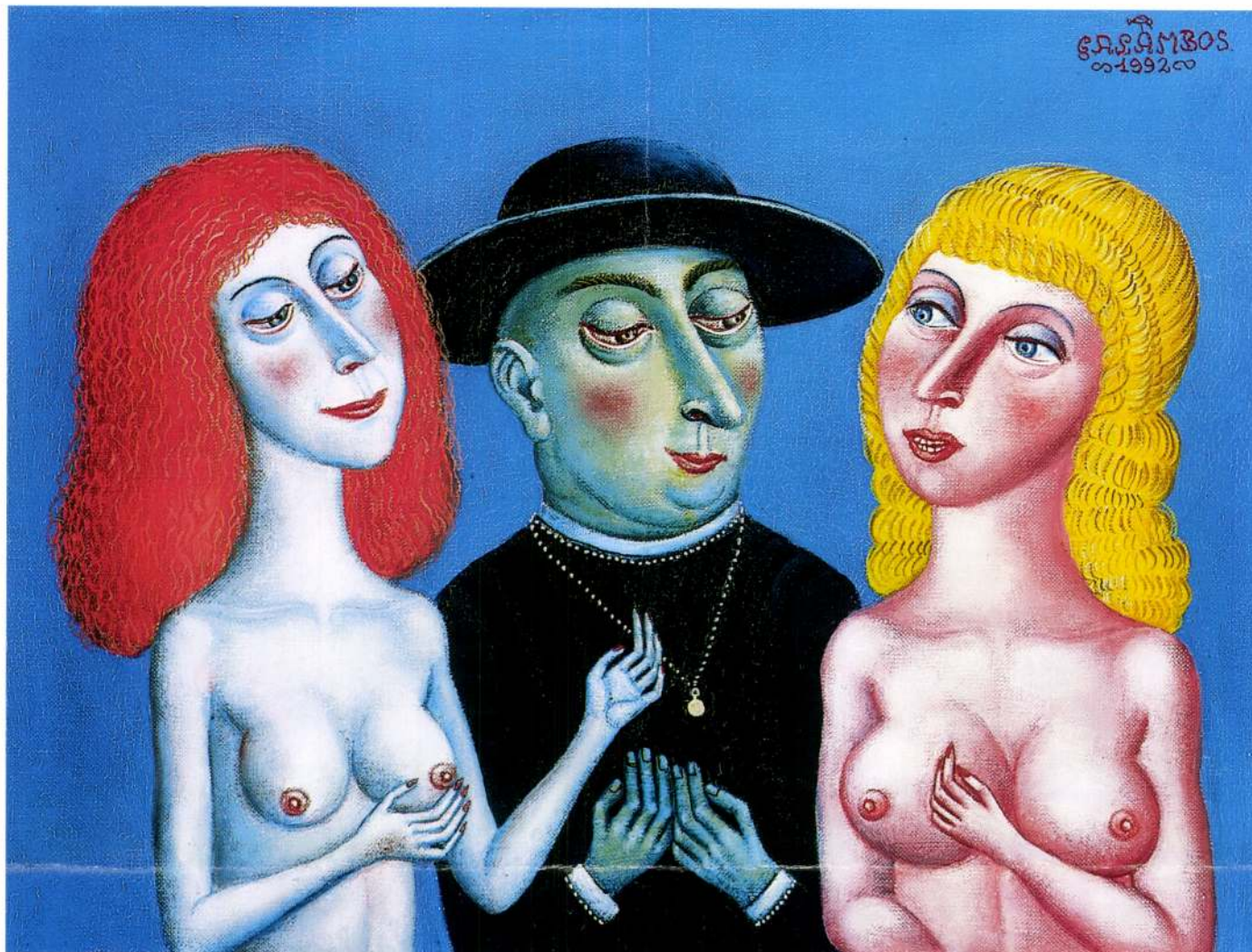
Olaj, vászon

Jelezve jobbra lent: Lakner 1959

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

TOTH MENYHÉRT

108

109

108 ■ GALAMBOS TAMÁS (1939–)

Kísértés

30 x 40 cm

Olaj, vászon

Jelezve jobbra fent: Galambos 1992

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

109 ■ SZABÓ VLADIMIR (1905–1991)

Zsuzsanna és a vének

71,5 x 51 cm

Olaj, farost

Jelezve jobbra középen

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

110 ■ EF ZÁMBÓ ISTVÁN (1950–)

Fej blöki-csonttal (Maszk)

100 x 70 cm

Akryl, olaj, farost

Jelezve balra középen: Ef. Zámbo 89

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

135.

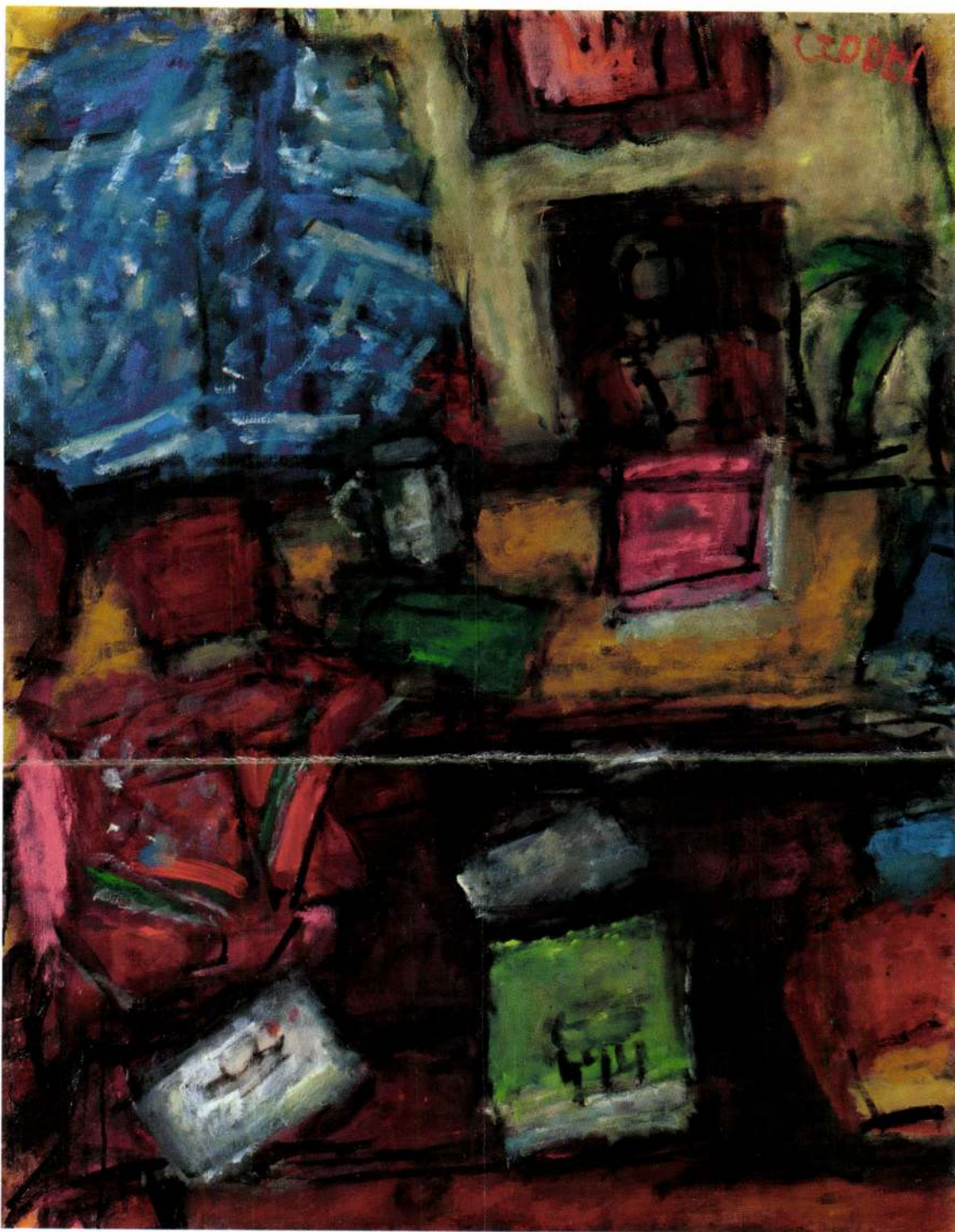
135. ▲
Tóth Menyhért (1904-1980)

Portré

Olaj, papír 42,5 x 30 cm

Jelezve jobbra lent: TM.

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

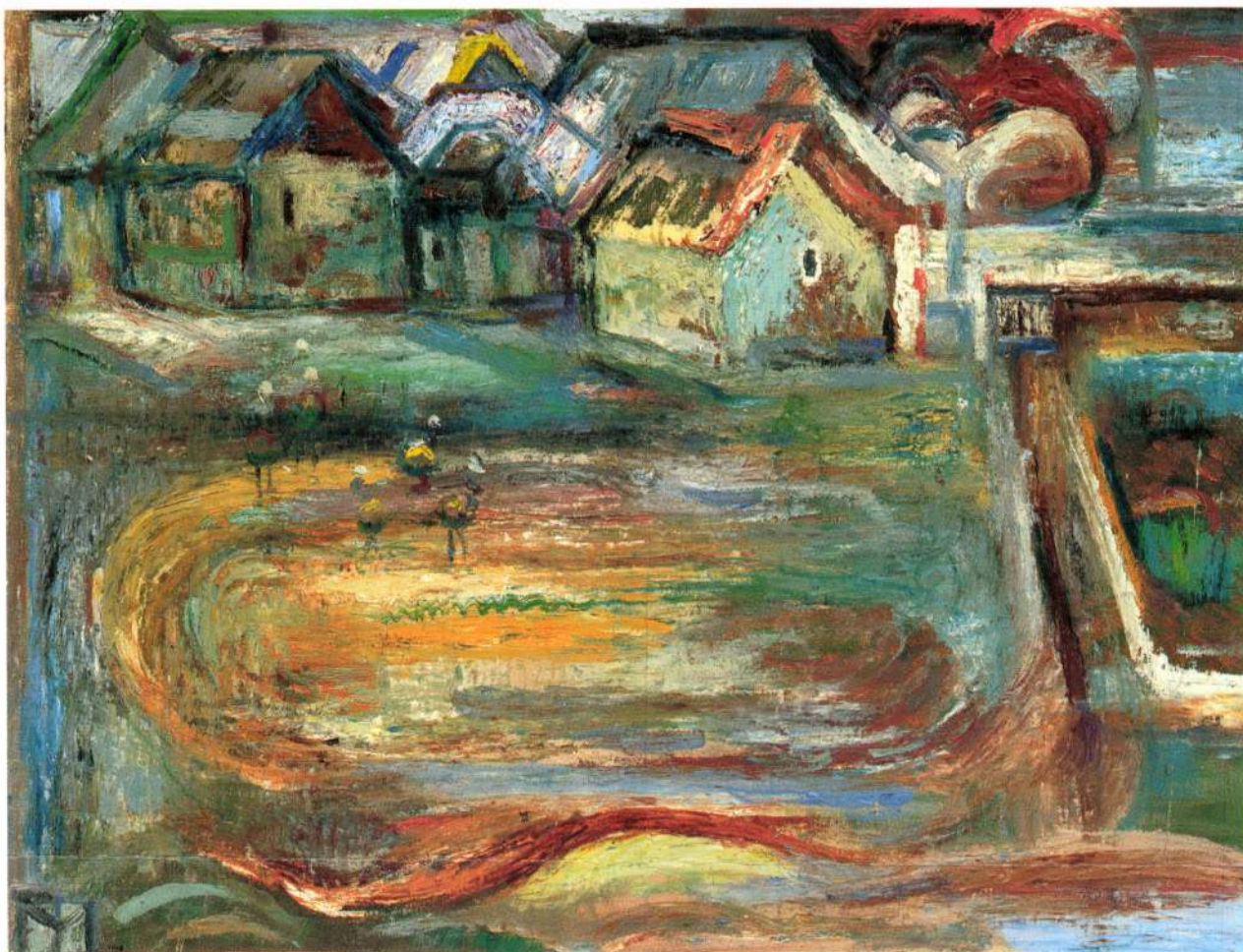
134. ▲
Czóbel Béla (1883-1976)

Szobabelső könyvekkel

Olaj, vászon 91 x 73 cm

Jelezve jobbra fent: Czóbel,
háttoldalán: 1961

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft

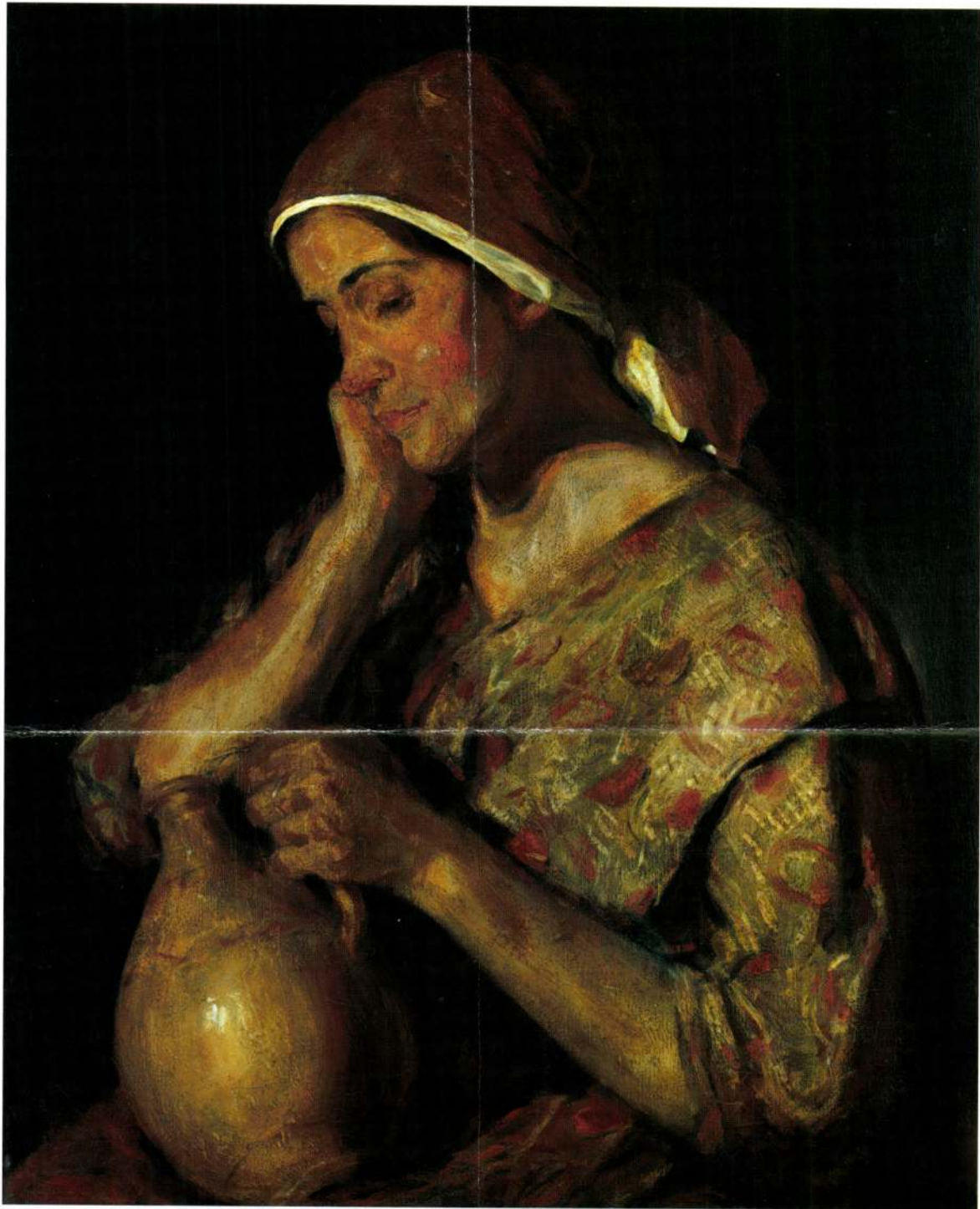
136. ▲
Tóth Menyhért (1904-1980)

Falú

Olaj, vászon 60 x 79 cm

Jelezve balra lent: TM

Kikiáltási ár: 700 000 Ft

137. ▲
Rudnay Gyula (1878-1957)

Női portré

Olaj, vászon 77,5 x 64,5 cm

Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 650 000 Ft

16th Mayhert, forts'
in Mar. 2003. U. p. 15.

**FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSA
MÓGATÁS IGÉNYLÉSE**
átvívnyként kezelendő

Támogatást nyújtó:

Oktatási Minisztérium, Kutatás-fejlesztési Helyettes
Államtitkárság

címe: 1052 Budapest, Szervíz tér 8.

MLÁK-nál vezetelt számla

megnevezése: KMŰFA

száma: 10032000-01220328-54001008

AHT azonosító: 030317

Támogatásigénylő bizonylat
sorszám:

hó nap

.....számu mellékletében vagy megvalósítási
adat teljesítésének ráfordítási táblázatban

áfordítás

Egyéb külső forrás

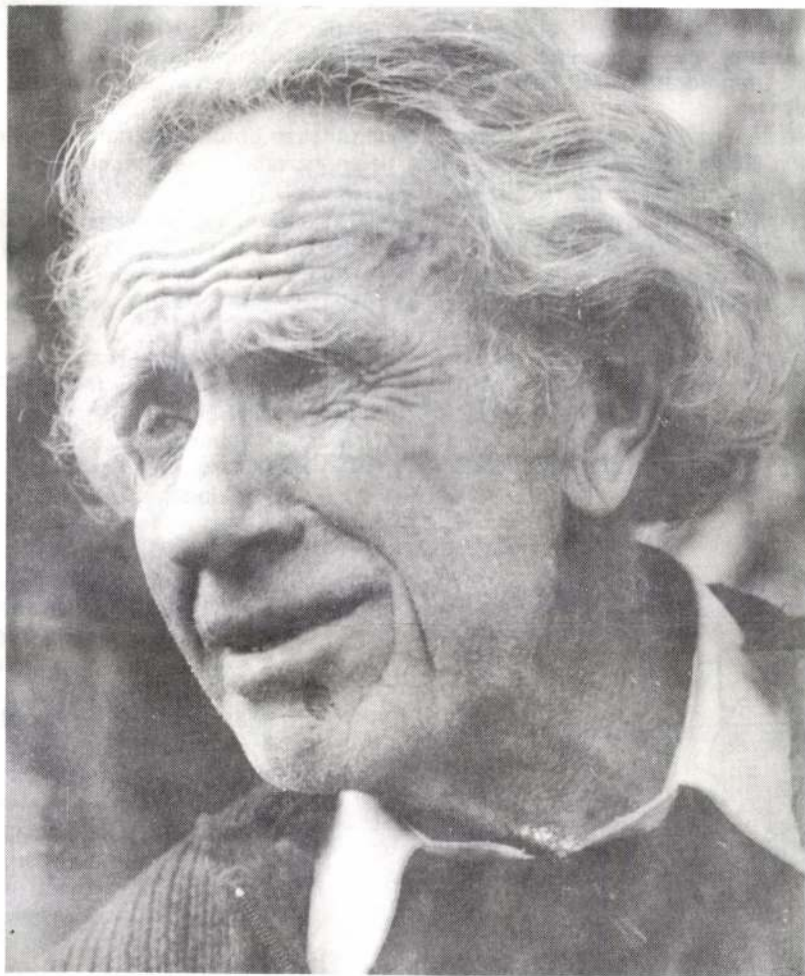
Összesen

(Ft)

(Ft)

(Ft)

-

TÍZ ÉVE HALT MEG TÓTH MENYHÉRT

79

Mesterünkről sem tudom pontosan, miért serkentő a szelleme. Pozitív őrült volt vagy lángelme, merészelik még vitatni. Egy biztos, nem volt egyszerű kalkulátor.

Mikor ott ültem utolsó óráiban, Menyus nem győzött adakozni. Utolsó rajza egy Corpus volt, megrendítő vonalköltemény, s három szó: Hit – Remény – Szeretet. Ő óvta az orvosát, hogy vigyázzon saját egészségére, mert „... végkimerülésig kell csinálni...”

Kétszer temették el. Egyszer a nagyok közé, Farkasréten, s egy év múlva Miskén. Egy faragatlan sziklát kerestem nyugalmához és belevészttem kettejük* nevét.

Talán várákozott még egy Kossuth-díj az életművéért, de akkor ő már a csillagok mezején álmodott.

BAKALLÁR JÓZSEF

* Felesége, Angyalka nevééről van szó. /A szerk./

Drága Menyus bácsil Hazaviszlek a dízsírhelyről, hogy úgy pihenhes, ahogy szeretted volna. A halottak tehetetlenek, őket ki lehet sajtátítani. Dízsírhelyet kapnak, meg színes búcsúztatót, akkor is, ha nem ez volt végakaratom.

Jól tudom – mert Tőled tudom – hogy a miskei temetőbe kíváncztál, megszentelt sírba. Miskére akartál menni, ahol évről évre megújult a szíved, ahol töltekeztél azzal a csenddel, amit most már végérvényesen a magadénak mondhatsz. Mit kezdesz Farkasréten, Öreg Barátom? Mit csinálsz a divatos nagyok között, amikor annyira egyszerű voltál?

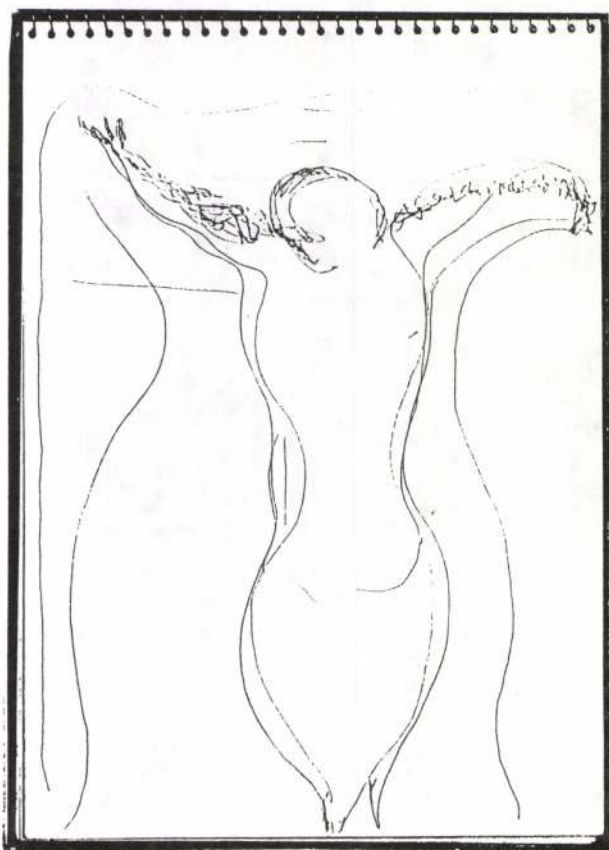
Utolsó képem Rólad, ahogy a Kossuth Lajos utcában botorkálsz, hatalmas lécekkel a válladon. Pedig csak szólnod kellett volna, hogy hozzanak anyagot a vásznaid köré, s megindulnak a ház lakói, de TEGED MŰVÉSZNEK GYÚRT AZ ÖRÖKKÉVALÓ, TEHÁT ALÁZATOSNAK. Amíg a néhány ákombákomukra büszke ficsúrok világszerte pöffeszkednek, addig Te – TÓTH MENYHÉRT FESTŐMŰVÉSZ –, akit valóban jegyzett a világ, beteg válladon cipelted lelked kellékeit. Mert lélek voltál... Tűz!... „Fehér izzás!”

Látlak, amint a plébánia előtt várakozol az éjféλι mise után. 1978 karácsonyát ünnepeljük.

Tele volt Jézussal a szíved. Terveidről meséltél. S akkor elérkezett a pillanat, amit annyira reméltem, s megkérdeztem tőled: miért uralkodik képeiden a fehér. S Te azt válaszoltad: azért, mert fehér az Isten. Azért, mert Hozzá megyünk! A Tisztasághoz, A

Rendhez, Az Összhanghoz, Ahhoz a Végtelen Fényhez, Akiben a színek hazatalálnak. Mi felbontjuk, részleteire szedjük a „Fehér izzást”, mert nincs erőnk elviselni Őt egyben. Mi képtelenek vagyunk megragadni az Egészet, s nincs más módunk a Teljességhez való közeledésre, mint a fokról-fokra való araszolás.

Végre megértettem, miért is szerettem volna lehámozni a képeidet. Vágy támadt bennem minden tárlaton, hogy a vászonra festett vastag felületnek nekimenjek, lekaparjam a felszínt és megtaláljam Őt. Akit folyvást keresek, de megszökik előlem, mielőtt köntösét érinteném. Mert nincs is köntöse. Nem visel ruhát. Semmit se hord magán abból a dermedtségből, amit anyagnak hívnak. Ha ábrázolni lehetne Őt, akkor egy lenne közülünk. Istenhez nincs festék – ezt nagyon tudtad – ezért úgy dolgoztál, hogy ki kelljen bontanunk Őt a festékek alól.

TÓTH MENYHÉRT: CORPUS

POGÁNY Ö. GÁBOR – ZSELLÉR JENŐ

A FEHÉR, AZ ÉGI FÉNY ÜZENETE...

ZS.J.: – Tallózva a századunk jelesebb festőivel foglalkozó művészettörténetes publikációi között, kiderül, hogy Ön az elsők közé tartozott, akik még a múlt rendszerben Irtak Tóth Menyhért művészetéről.

A *Déli*báb című képes hetilap egyik 1942. évi júniusi számában a Szinyei Társaság fiataljainak „Tavaszi Szalon” elnevezésű tárlata kapcsán tesz róla említést néhány sorban. Ezen a kiállításon Tóth Menyhért a *Majorság* című képével szerepelt, s külön figyelemre méltó, hogy a lapban még a mű reprodukcióját is közölték; így – tudomásom szerint – a *Déli*báb az első olyan sajtótermék, melynek hasábjain a publikum először találkozhatott a pályáját néhány éve kezdő festővel, s alkalmasint így némi fogalmat művészetéről.

Ön a tárlatról szóló beszámolójában ezt írja: „... sajátos stílusa, jellegzetes egyénisége külön fejezetet tölt be pályatársai között.”

Szeretném megkérdezni, ismerte-e személyesen is az akkor még fiatal festőnek számító Tóth Menyhértet? Kérem, beszéljen ismeretségéről, találkozásairól.

P.Ö.G.: – Tóth Menyhérttel Kerényi Jenő Izabella utcai műtermében ismerkedtem meg, 1941-ben. Akkortájt gyakran megfordultam az Izabella utcában, Kerényi Jenővel egy házban dolgozott egy emelettel lejjebb Szöllösi Endre és Baksa Soós György, a szemközti házban pedig Szalay Lajos és Illés Árpád. Kerényinél, illetve Szalaynál sokszor összeverődött egy-egy kisebb-nagyobb társaság, művészek, írók, műbarátok, ami többnyire élénk eszmecserékre adott alkalmat. Emlékezetem szerint olykor Tóth Menyhért is jelen volt ezeken az összejöveteleken, mert amikor Miskéről feljött a fővárosba, esetenként Kerényi Jenőnél halt meg. Menyus akkoriban egy falusi szektás próféta benyomását keltette bennünk, a jóságról, a szent életről beszélt, érzékenyen reagált a háború híreire.

ZS.J.: – Kutatásaim alapján kiderült, hogy Ön volt az is, aki 1945 után először említi őt, igaz, egy másik festő – Bán Béla – kapcsán *A magyar festészet forradalmárai* című 1947-ben megjelent kötetében. Ebben azt írja, hogy Bán Béla művein erősen érezhető a freudi pszichológia hatása. Többek között ugyanezt a hatást látja érvényesülni Tóth Menyhért munkáin is, sőt hozzáteszi, hogy a fent említett pszichológiai látásmód olyannyira rabságában tartja Tóthot, hogy abból szinte menekülni sem tud.

Az Ön értelmezése – anélkül, hogy a festőt valamiféle freudista skatulyába zárnánk – azért látszik jelentősnek, mert az eddigiektől eltérő szakmai álláspontot képvisel, így elősegíti művészetének több oldalú megközelítését.

Megkérdezném: ilyen hosszú idő elteltével, hogyan látja újra ezt a kérdést? Fontos ez, már csak azért is, mert az említendő művészek esetében túlnyomó többségben sajnos lezárt életművekről beszélhetünk.

P.Ö.G.: – A magyar festészet forradalmárai című könyvem írása közben a kiadó terjedelemlimitációra kényszerítet, így a tervezetthez képest vagy tizenöt művész részletesebb, önálló ismertetéséről le kellett mondanom. Mivel őket sem akartam kihagyni a kötetből, a rokon törekvésűeket csoportokba soroltam, hogy egy-két szó, mondat eshessék róluk is. Tóth Menyhért ekéént került össze Bán Bélával, Román Györggyel, Kelemen Emillel, Bálint Endrével, Anna Margittal. Ma már talán csodálkozást vált ki ez a társítás, akkoriban – megítélésem szerint – mindannyiukban volt valami közös, egyfajta szenvedélyes expresszivitás, az illedelmesen hagyományos ábrázolásmód helyett feszültséggel teli, bátran torzító hangsúly, a kertelés nélküli kifejezés őszintesége. Tóth Menyusnál a háborús zaklatottság azidőtől oldódott fel életképszerű látomásokban, amikor is a démonok, boszorkányok átadták helyüket a jó étvágyú vágyaknak, a jó akaratú embereknek.

ZS.J.: – A pszichológia szemüvegén át nézve, elképzelhető, hogy Tóth Menyhért művészetének különösen ez az első alkotói korszaka adaléku­ lal szolgálhat a freudi pszichoanalízis művészi vonatkozásainak értelmezéséhez. Itt utalnék arra, hogy míg a társ­ művészetek közül – főleg az irodalomban – többnyire már feldolgozták a freudizmushoz fűződő kapcsolatokat (pl. József Attila költészetében), addig festészetünkben jócskán akad még fehér folt ezen a területen.

E vonalon továbbhaladva, eljuthatunk a karakterológia problémaköréhez is, amely izgalmas kérdéseket vethet föl Tóth Menyhért munkásságában, s melyben szinte felkínálja magát a jungi tipológia művészetekre gyakorolt hatásának vizsgálata. Irodalmi példánál maradva, elsősorban Németh László regényalakjaira gondolok, míg Tóth Menyhért festészetében az ún. fejképeket hoznám föl ezzel kapcsolatban.

Ha azt mondanánk, hogy Tóth Menyhért festészete éppen nagyfokú karakter-érzé­ kenysége miatt válik ki a kortárs művészet életművei közül, vajon általános véleményt hangoztatnánk?

Őn hogyan látja ezt a kérdést?

P.Ö.G.: – Tóth Menyhért valóban érdekes, jellegzetes figurákat rajzolt, festett, olyanokat, amilyenekkel a kiállítótermekben nemigen lehetett találkozni. Ő olyan embereket ismert és öröklített meg, akiknek a művészi megjelenése szokatlan benyomást keltett a szokványokon nevelkedett tárlatlátogatókban. A sokféle, szociográfiailag és antropológiailag még fel nem dolgozott jellemről, egyéniségről Menyus ösztönösen, intuitív közlékenységgel alkotta meg képeit, nem valószínű, hogy karakterológiai, tipológiai osztályozásuk érdekelte volna őt. Nem szabad elfelejteni, hogy Tóth Menyhért művészetének lényege az ő személyes jóhiszemősége, a kitarulkozó lélek gyanútlan­ sága. Bonyolult és túlbonyolított fogalmak csupán hír­ névének terjedése nyomán jelentek meg a vele foglalkozó írásokban, s ezek nem órá jellemzők, hanem a műkritikusok nyakatekert észjárására.

82

ZS.J.: – Az Ön 1947-ben megjelent könyvétől számítot­ tan Tóth Menyhért hosszú ideig nem szerepel képzőművészeti írásokban, nincs a kiállító művészek között sem, pedig az „új­ jászéptés” időszakban sokat rajzol és fest. Aktív közéleti tevékenységet folytat; Kalocsán művészeti szabadiskola és kollégium létrehozásán fáradozik, s mint DÉFOSZ-titkár, faluja mindennapi politikai feladataiból is részt vállal.

Az 50-es évek első felének kulturális politikája azonban teljesen „kiszorította” őt a művészeti életből. Csak az évtized végén, 1958 körül veszik föl a Művészeti Alap tagjai közé, s ahogy az írásos hagyatékából kiderül, nyomban kiállítási lehetőségek után néz.

A dokumentumok között található az Ön aláírásával – 1960. január 29-i keltezéssel – egy kiállítási kérelmet elutasító értesítés, melyet Ön mint a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára írt alá, s amelyben helyiség hiányára való hivatkozással indokolja az elutasítást.

Szeretném megtudni – ha emlékszik erre a kis epizódra –, vajon tényleg az említett indok volt az elutasítás oka, vagy még az akkori időszak sem volt „kellően érett” Tóth Menyhért életmű­ nek befogadására? (Tény, hogy életében igen későn, 72 éves korában az 1976-ban rendezett műcsarnoki kiállítás hozta meg számára az osztatlan elismerést.) Kérdezem ezt azért is, mert Ön inkább pozitív, mint negatív szerepet játszhatott Tóth Menyhért művészetének elfogad­ tásában, hisz addigi írásai ezt bizonyítják. Idézett könyvében aligha nevezte volna „forradalmár örökösnek”, ha nem szimpatizált volna művészetével.

És utalnék itt egy mende-mondára is, mely szerint Ön még főigazgató korában egy országos rajzkiállítás alkalmával elmarasztalta volna festőnk rajztudását. A minél teljesebb Tóth Menyhért-kép kialakítása érdekében kérdezem, mennyiben igaz ez az „állítás”, vagy csupán rosszindulatú megjegyzésnek minősíti a kérdéses „vádát”?

P.Ö.G.: – Azért mondtam le – több más ok mellett – 1960 májusában a Képzőművész Szövet­ ség főtitkári posztjáról, mert helytelennek tartottam, hogy a szakmai vezető testület adminisztratív feladatokkal foglalkozik, így a kiállítóhelyek időbeosztásának az összeállításával.

Tóth Menyhért rajztudásáról nem nyilatkoztam, ellenben egy kiállítás forgatókönyvéről írt lektori véleményemben leszögeztem, hogy aránytalannak tartom az anyag válogatását, ha Tóth Menyhértől tíz rajtot vesznek be a rendezők, Kohán Györgytől egyet se. (A magyar neofiták buzgalma: ha valaki divatba jön, korábbi szerelmünket elfeledjük.)

ZS.J.: – Az ötvenes évek elején Tóth Menyhért festészetének tematikájában a munkaábrázolások és az életképi megjelenítések fordulnak elő a leggyakrabban, igaz, azok a „hivatalosan elvárt” ábrázolási módtól jócskán eltérő, expresszív kifejezési formában készültek. Ezt az időszakot utólag többen úgy értelmezik, mint a szocialista realizmus egy sajátos, egyéni megnyilvánulását. Az akkor született művek, pl. a Szemnézők, a Palántázók, a Harmonikás stb. kiállták az idő próbáját és mélységesen igaz alkotásoknak bizonyultak.

Tóth Menyhért egyik önéletrajzában írja is, hogy a kérdéses időben „teljes mértékben” akart azonosulni szűkebb környezetével, illetve az egész dolgozó nép munkájával, életével.

Tudvalevő, hogy festészeti értelemben a korszak fő munkája Domanovszky Endre dunaujvárosi freskója. Eltekintve most a formanyelvi problémák feszegetésétől, ha a két festő ezen időszakának munkáit etikai szempontból az „igaz-hamis” kérdéspár tükrében vizsgálom, számomra sehogy sem fedik egymást; amennyiben az egyik igaz, a másik hamis az alkotói szemléletét tekintve.

Őn hogyan tudja egy kalap alá vonni a kettőt? Melyiket tartja igazán szocialista értelemben fogant alkotásnak: a freskót-e, avagy mondjuk a „Szemnézők”-et?

P.Ö.G.: – Újabb magyar betegség: csak végletekben, „kérdéspárok”-ban tudunk gondolkodni. Domanovszky Endre és Tóth Menyhért nem zárná ki egymást egy egészségesen kibontakozó művészeti életből. (Egyébként Kerényi Jenő későbbi műtermében, a Kelenhegyi úton sor került több jó hangulatú együttlétre, amikor Doma és Menyus egyaránt ott volt.) Mivel azonban az elmúlt negyven esztendő valahány művelődéstörténeti szakasza ilyen-olyan eltorzulást mutat a hivatalnokok visszataszító manipulációi következtében, csak ügyeletes zsenikről, protokolláris sztárokról szól a fáma. Domanovszky dunaujvárosi freskója és Tóth Menyhért Szemnézők-je más és más műfajt képvisel, egymástól nagyon is eltérő művészegyeniségek alkotása, a befogadók közül kire ez, kire az hat. A művészi megnyilatkozás szubjektív csatornákon érvényesül; elképzelhető – horribile dictu – hogy valakinek mind a két mű tetszik.

ZS.J.: – Tóth Menyhért művészetében kiemelkedő fejezetnek tartja-e az ún. „fehér korszak”-át, s ha igen, mennyiben?

P.Ö.G.: – Az életműveket csonkítatlan egészükben becsülöm. Egyazon mester munkásságában indokolatlannak tartom értékeléskor a szakaszolást. Persze a pályakezdéstől lehet fejlődés a záró fejezetig, de az igazán nagyoknál is az egyik lépés után jön a másik, egyik mű után a másik, a művész se ugorhatja át az árnyékát. Tiziano korai képei még közel állnak Giorgionéhoz, élete végén a Szent Márk legendájával azt bizonyította be, hogy utolsó leheletéig hozzá tudott tenni értékeket a már megalkotottakhoz. Szeressem-e ezért kevésbé az Urbinói Vénuszt?

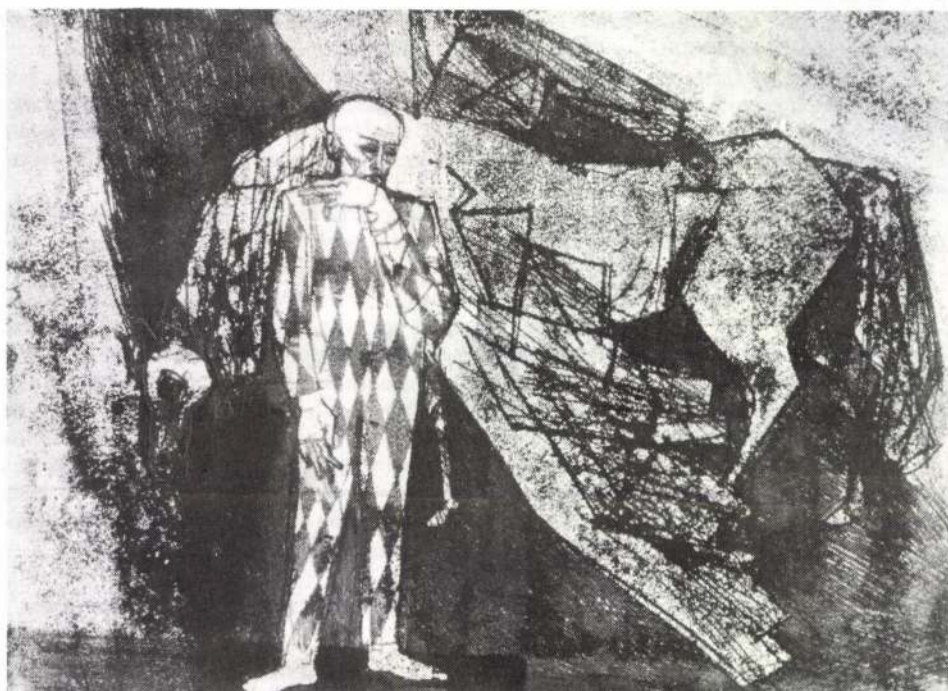
A fehér szín és a színérvék próbája a festészetben, Rubljovtól, Piero della Francescától Tóth Menyhértig az égi fény üzenete.

ZS.J.: – Végezetül, hogy visszakanyarodjak már többször idézett könyvéhez, meg szeretném kérdezni, hogy most, csaknem negyven év távlatából forradalmár festőnek tartja-e Tóth Menyhértet? Ha könyve ma íródna, változtatna-e a viszonyításon, mondjuk Bán Bélához mérten, vagy más helyet jelölne ki abban Tóth Menyhért számára?

P.Ö.G.: – Amennyiben idézett könyvemem ma írnám, talán nem használnám a „forradalmár” szót. A kéziratot 1946 decemberében adtam át a kiadónak, akkor komolyan hittem, hogy „holnapra megforgatjuk az egész világot”, höchstens holnaputánra. Bizonyára így is lesz, az egymást követő újabb nemzedékek meg vannak erről győződve. Az ember biológiai idejének mértékegy-

sége más, mint a történelmi idő, amit az ezeréves magyar királyság összeomlásának pillanatában aligha lehetett mérlegelés tárgyává tenni. Mostanában hajlok arra, hogy a forradalmi művészet fogalmát a jó művészet ismérveivel helyettesítsem; ám ebben az ősi terminus technicusban sok minden benne van, az is, hogy forradalmi meg hogy eredeti, megújulásra képes, korszerű, stb. Második kérdésére adott válaszütemben jeleztem, hogy Bán Bélát nem tekintem mértéknek, de Tóth Menyhért tejestestvérenek sem.

CZÉTÉNYI VILMOS MŰVÉSZETE*

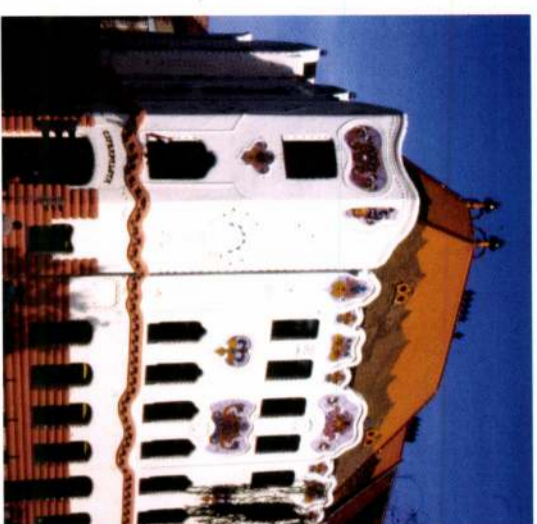

CZÉTÉNYI VILMOS: ARLEKIN ÉS PEGAZUS

Kolumbusz úgy kötött ki az amerikai partokon, hogy célul lebegett előtte India elérése. Kiváltképp a művészetben ez mással is megesik. Nagynéha nagyszerűbb a célbaérés, mint amilyen a szándék volt. A fórum, a nyilvánosság olykor ezt észre is veszi – még az is előfordul, hogy megünnepli. Más esetben nemcsak a nyilvánosság, maga a létrehozó se veszi észre, hova jutott; nem éli át a megérkezés élményét; kielégítetlenül, keserűen halad túl legjobb teljesítményén – túlrohan rajta akár egy-két évtizedet is; egyre vastagabb dágványban, egyre sötétebb mocsárban róva körre kört – amíg egyszer csak: megáll, és visszafordul. Mert, mint késleltetett robbanás tüze és fénye, teljes élességével behatolt tudatába a korábbi teljesítmény pazar, vakító Kilimandzsáró csúcса.

Háborús irodalmak többször elsütött témája a katona, aki nem az életét, hanem az énjét hagyta a fronton. Míg aztán egyszer – hosszú évek múlva hirtelen megszűnik az emlékezőskihagyás, és a katona visszatál hús-vér személyiségéhez. Én Czétényire ismerem ebben a katonában. Nemcsak az itt látható 10-20 éves teljesítmények teszik

* Elhangzott 1986. január 16-án, a művész Várszínház-beli kiállításának megnyitóján. Abból az alkalomból közöljük, hogy az „ÁTLÓK” művészcsoport (1960-1970) emlékkiállításán 1989 novemberében Czétényi Vilmos, a művészcsoport egyik alapítótagja is szerepelt.

Tóth Menyhért – tárlatvezetések

a kiállítást rendező ifj. Gyergyádesz László művészettörténész vezetésével.

Csoportos tárlatvezetés – a jelzett időpontokon kívül,
telefonos egyeztetés alapján: 06-30/287-2549

2004. október 19-én 11 órától,
október 21-én 11 órától,
november 17-én 16 órától,
november 24-én 16 órától.

A kiállítást és az ahhoz kapcsolódó könyvet támogatta:

KIESELBACH GALÉRIA

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Tóth Menyhért

Országos ifjúsági vetélkedő „Tóth Menyhért művészetiőről” 7-12. osztályosok számára – 2005. február 23.

A Kecskeméti Képtár/Cifrapalota országos ifjúsági vetélkedőt hirdet Tóth Menyhért festőművész életéről és művészetéről. A nagybbrészt szellemi, de gyakorlati feladatokból is álló vetélkedőn 3-3 fős csapatok vehetnek részt a kecskeméti Cifrapalotában (6000 Kecskemét, Rákóczi út 1.), 2005. február 23-án 11 órától. Jelenkezés: 2004. december 17-ig ifj. Gyergyádesz Lászlónál a 06-30 / 287-2549-es mobiltelefonszámon.

Figyelem! A csapatok első feladata még otthon készítenendő el: 2-3 oldalas műelemzés

Tóth Menyhért: Kereszten című (olaj, vászon, 198×138 cm; készült 1943 k.)

festményéről, amely a kecskeméti életmű-kiállításon is látható.

Az írásos elemzést a vetélkedő előtt 2005. február 7-ig kell postára adni – cím: „Tóth Menyhért – Országos ifjúsági vetélkedő 2005.”

Cifrapalota, 6000 Kecskemét, Pf. 165.

A felkészüléshez javasoljuk a kötelező szakirodalom mellett a kecskeméti tárlat megtekintését és a meghirdetett művészettörténeti előadások meghallgatását is.

Kötelező szakirodalom:

A Művészet című folyóirat Tóth Menyhért emlékszámnának írásai (XXVII, 1976/3.)

A Forrás című folyóirat Tóth Menyhért emlékszámnának írásai (XXXVI, 2004/1.)

BÁNSZKY PÁL: *Tóth Menyhért* (Mai magyar művészet sorozat, 1978.)

GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ: *Fényima*. In: *Tóth Menyhért* (1904-1980). A képeket

válogatta és szerkesztette: ifj. Gyergyádesz László. Budapest-Kecskemét, 2004

IFJ. GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ: *Tóth Menyhért élete és életműve*. In:

Tóth Menyhért (1904–1980). A képeket válogatta és szerkesztette:

ifj. Gyergyádesz László. Budapest-Kecskemét, 2004

PAP GÁBOR: *Tóth Menyhért: A Bölcs*. In: *Művészet*, XIX, 1978/3.

SUPKA MAGDOLNA: *Tóth Menyhért*. Budapest, 1990 (első kiadás), 1998, 2004.

SÜMEGI GYÖRGY: *Tóth Menyhért pályakérdése*. In: *Cumania* 13. Szerk.: Bárh János és Sztrinkó István. Kecskemét, 1992.

FÉNYIMA

TÓTH MENYHÉRT
MEGVILÁGOSODÁSA

Tóth Menyhért verseinek és
megnyilatkozásainak
felhasználásával írta:

Gyergyádesz László

A monodrámát előadja:

Alföldi Róbert

színművész

Bemutató: a megnyitó után
17 órakor a kecskeméti
Cifrapalota 3-as termében.
(*As első előadásra már nem
lehet jegyet igényelni!*)

Az előadások ingyenessé!

További négy előadás novemberben
és decemberben 17 órai kezdettel.

A nagy érdeklődésre való tekintettel
időpontok egyeztetése és
jegyigénylések (80 néző/előadás)

október 24-től. Az ingyenes és
névre szóló jegyet személyesen vagy
telefonon (06-76-480-776) lehet

igényelni, ill. legkésőbb az előadás
előtt 1 órával átvenni a Cifrapalota
nyitva tartási idejében

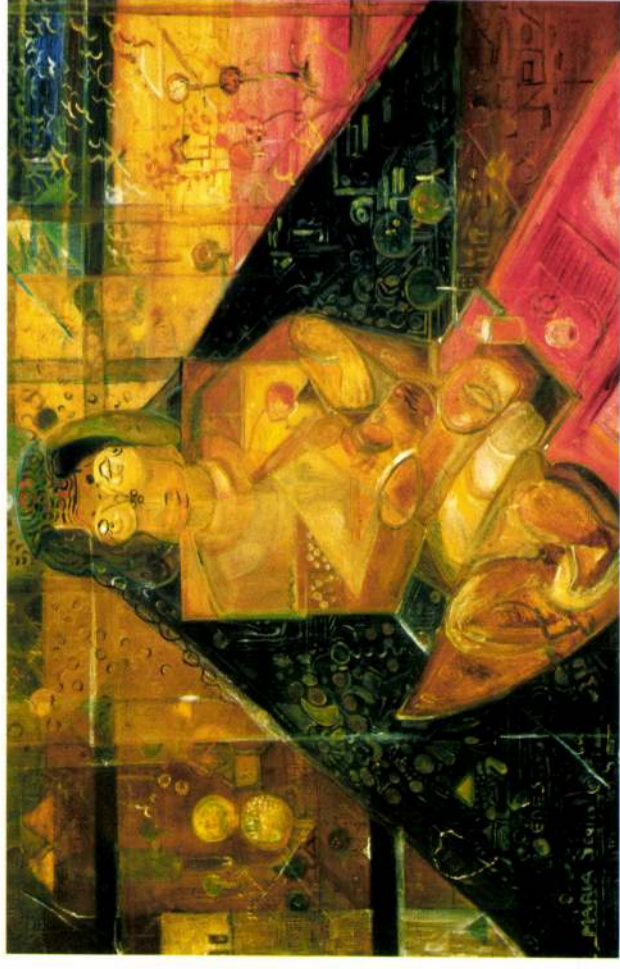

Alföldi Róbert

TÓTH MENYHÉRT

TÓTH MENYHÉRT (1904–1980) a XX. századi magyar képzőművészet talán legegységesebb érvényű életművének alkotója. Az utolsó évtizedtől eltekintve a szakmai közvéleménytől meglehetősen elszigetelten, magányosan alkotta meg rendkívül egyedi, irányzatoktól független európai rangú életművét. Az életmű legnagyobb része, mintegy 90 százaléka – egyben megmaradva – a kecskeméti Katona József Múzeumba (Kecskeméti Képtárba) került. Tóth Menyhért születésének 100. évfordulóján ebből a több ezres gyűjteményből rendezzük meg a festőművész valaha volt legnagyobb kiállítását. A Kecskeméti Képtár/Cifrapalota két szintjén mintegy 300 festmény, grafika és szobor kerül a szakma és nagyközönség elé, köztük eddig még soha ki nem állított művek is. A kiállítást eredeti dokumentumokkal és Tóth Menyhértről készült fotográfiákkal tesszük még teljesebbé, átláthatóbbá. Hasonló célja van a kísérő programjainknak is (művészettörténeti előadások, tárlatvezetések, színházi előadások). A kiállítás nyitva tartási ideje alatt 2005 januárjában konferenciát rendezünk Tóth Menyhért életművéről, majd februárban ifjúsági vetélkedőre is sor kerül. És nem utolsósorban a kiállítás alkalmából reprezentatív album jelenik meg mintegy 200 színes reprodukcióval.

„CIFRAPALOTA”
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
Katona József Múzeumának Képtára és Kiállítóhelye

Tisztelettel meghívja Önt és barátait
a 100 éve született

TÓTH MENYHÉRT

festőművész
(1904–1980)

életmű-kiállításának ünnepélyes megnyitójára

(Válogatás a Kecskeméti Képtár életmű-gyűjteményéből)

2004. október 10-én, vasárnap 16 órára
a Cifrapalotába

(Kecskemét, Rákóczi út 1.)

A kiállítást köszönti:
Alföldi Albert

a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés alelnöke

A kiállítást megnyitja:
dr. Bánszky Pál
művészettörténész

A kiállítást bemutatja:
ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész
a kiállítás kurátora, rendezője

Közreműködnek:

Miske-Drágszél Hagyományőrző Néptánc Együttes
Szlovák Pávakör, Miske
Mórahalmi Parasztkórus

A kiállítás megtekinthető 2005. február 27-ig, hétfő kivételével naponta 10–17 óráig.
A Cifrapalota 2004. október 30-án és 31-én, december 23–26. és 31-január 2. között zárva.

Művészettörténeti előadások Tóth Menyhértről

Október 12. (kedd)
SÜMEGI GYÖRGY művészettörténész
Lehet-e fehér a fehérben?

Október 19. (kedd)
BÁNSZKY PÁL művészettörténész
Tóth Menyhért világhépe és életmodellje

Október 21. (csütörtök)
SZUROMI PÁL művészeti író
Tóth Menyhért organikus, ciklikus szemléletéről

Október 26. (kedd)
PAP GÁBOR művészettörténész
A képfő Bölcs

Október 28. (csütörtök)
IFJ. GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ művészettörténész
Tóth Menyhért élete és életműve

November 2. (kedd)
TURAI KAMIL művészettudós
Tóth Menyhért táltos vonásairól

Könyvbemutató

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves barátait az életmű-kiállításához kapcsolódó Tóth Menyhért című album bemutatójára a kiállítás megnyitója előtt:

2004. október 10-én 15 óra Cifrapalota – 3-as terem.

A szerzők – id. és ifj. Gyergyádesz László – jelenlétében a könyvalbumot bemutatja:

Bodolay Géza rendező, színházigazgató
Pintér Lajos költő, szerkesztő
Szuromi Pál művészeti író.

A bemutató után a szerzők dedikálják a könyvet.

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezete (Kecskemét) és a Hanga Kiadó (Budapest) által közösen megjelentetett reprezentatív, nagyméretű, 254 oldalas könyv Tóth Menyhért születésének 100. évfordulójára megrendezett életmű-kiállításához kapcsolódóan jelent meg. A mintegy 200 – köztük számos eleddig nem publikált – mű színes reprodukcióját tartalmazó albumot ifj. Gyergyádesz László Tóth Menyhért életét és életművét bemutató tanulmánya (kismonográfiája) és id. Gyergyádesz László Fényima című, a mester önvallomásai alapján írt monodrámája teszi teljessé.

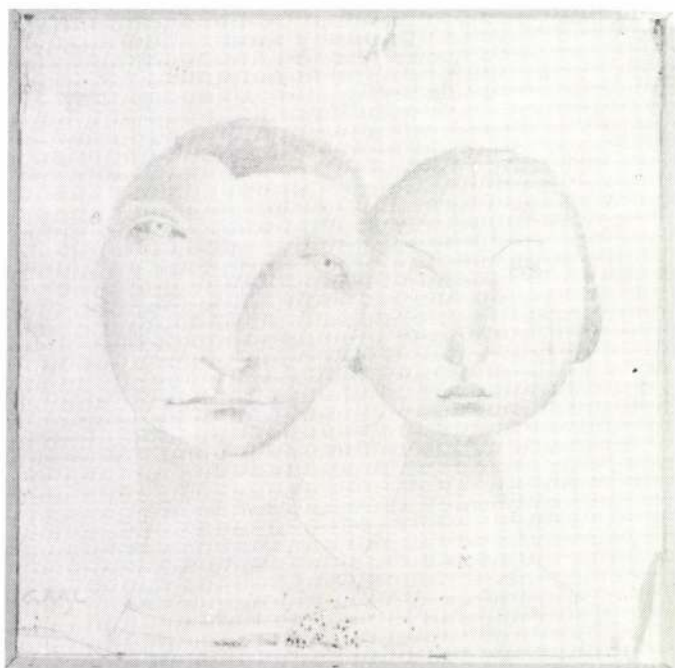
*A könyv a kiállítás nyitva tartási ideje alatt a Cifrapalotában a bolti ár feléért,
3500 forintért vásárolható meg.*

Az ingyenesen
megtekinthető diavetítéses
előadások egészen 16
óráig kezdődnek a
kecskeméti Cifrapalota 3-as
termében.

Odotuksen a fildrön, mest ott,
kapottam papirikit is majorauat,
in festharsk. Toth meesjett

GAÁL IMRE: BÁRKA

GAÁL IMRE: FIÚ-LÁNY

Tisztelettel meghívjuk Önt

TÓTH MENYHÉRT (1904-1980) FESTŐMŰVÉSZ

emlékkiállítására a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

2000. június 5-én, hétfőn 18 órára.

A kiállítást megnyitja: KERÉNYI JÓZSEF építész

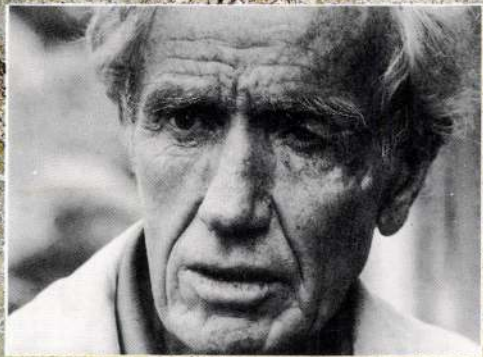
Megtekinthető: 2000. június 5-től 15-ig, naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

Köszönet a Kecskeméti Keptár-nak, a Magyar Nemzeti Galériának

MEGHIVO

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Múzeuma Kecskeméti Képtára, valamint a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből,
az 1999-ben Büsszelben, az Európália rendezvényeként
bemutatott kiállítás anyagából

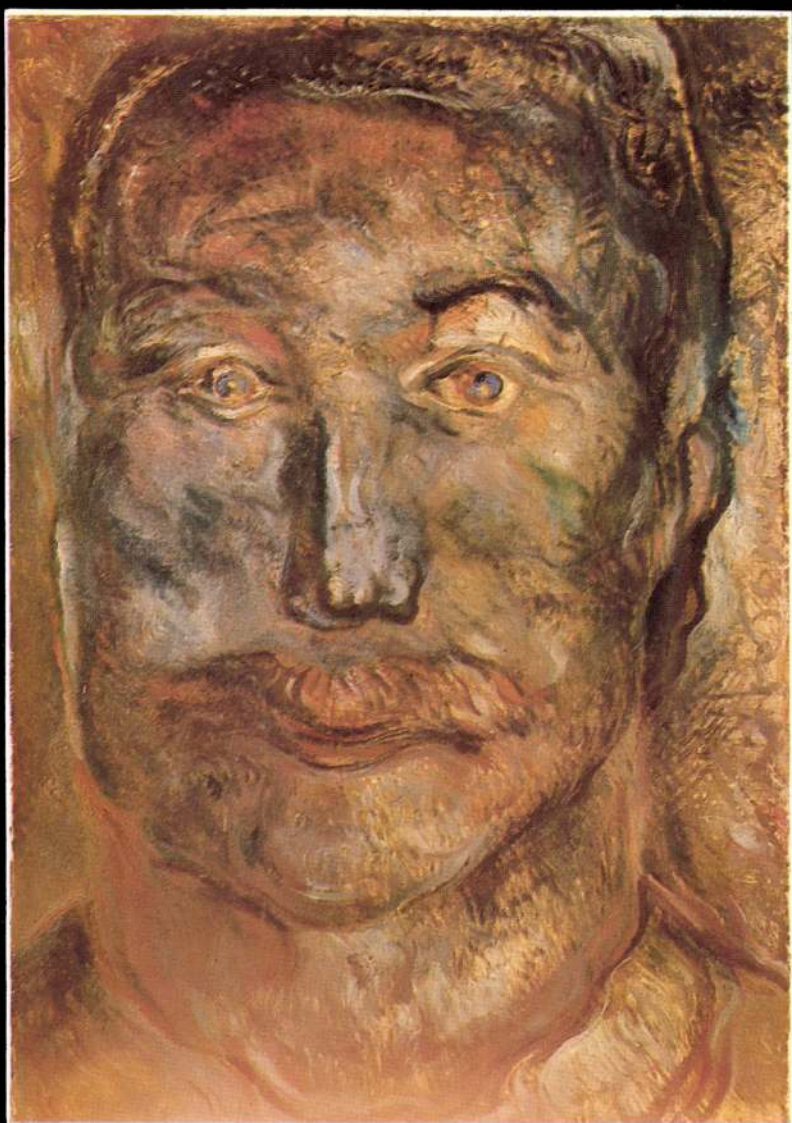
válogatta és rendezte: Dr. Supka Magdolna művészettörténész

VIGADÓ GALÉRIA

Budapest V., Vigadó tér 2. ☎: 318-7070
Portréfotó: Kovács László

Tóth Menyhért: Fej, olaj, vászon, 70x50 cm, 1950 k. (fotó Roboz)

Köztudott tény: a Nemzeti Galéria az elmúlt évtizedekben nemcsak azért nem vásárolt megbízhatóan, mert hiányoztak azok a „kiállítási háttérfeltételek”, amelyek az elmúlt korok múzeumi szakembereinek munkáját megkönnyítették. Ha a hiányt csak az ideiglenes nyilvánosság akadozó csatornáí okozták volna, úgy a múzeumi raktári anyag összetétele legfeljebb a mindenkorí vásárlások esetlegességéitől, tehát az intézményesített koncepcióhiánytól függött volna. A Nemzeti Galéria gyarapítási módszere azonban mégis koncepciót képviselt az elmúlt két évtizedben, és ez a koncepció sok esetben különbözött a magyar képzőművészet tényleges alakulásától, sőt még a koncepciótlan tárlatrendszerektől is.

(P. Szűcs Julianna: Hatvanasok, hetvenesek – együtt)

Művészet 1981/12

OLY
VÉSZ
A
2. I. 17.

TÉNY-KÉP

A MAGYAR
FOTOGRAFIA
TÖRTÉNETE

1840-től 1981-ig

MŰCSARNOK

1981. XII. 19—

1982. I. 31.

GALÉRIA
Jadó tér 2.

R
GALMI
M

GALOM
E
KRÉBEN
BERÉIG
32. január 3.

A SZOVJETUNIO NÉPEINEK VISELETE

A LENINGRÁDI
NÉPRAJZI MÚZEUM ANYAGÁBÓL
1981. december

NÉPRAJZI MÚZEUM

Budapest, V. Kossuth Lajos tér 12

TÓTH MENYHÉRT

KIESELBACH & EINSPACH

A magyar festészet egy része még mindig láthatatlan! Külföldön lappangva, múzeumi raktárakban, nem publikált magángyűjteményekben rejtőzik. Ezen változtatni kell! Ezúttal egyik legjelentősebb festőnk, Tóth Menyhért hatalmas, soha nem látott hagyatékának bemutatásával.

MOST NEM FALAKAT NÉZÜNK, HANEM KÉPEKET.

A hagyaték őrzőjével, a Cifrapalota-Kecskeméti Képtárral közösen tisztelettel meghívjuk Önt és barátait TÓTH MENYHÉRT festőművész 772 képének kiállítására. A tárlat 2007. június 28-án 18.30-kor nyílik és július 23-ig tekinthető meg. (Nyitvatartás: H-P: 10-18h; Szó: 10-13h).

Tamás Kieselbach, Gábor Einspach and the "Cifrapalota-Kecskeméti Képtár" cordially invite you and your friends to the exhibition of 772 paintings by the artist MENYHÉRT TÓTH. The exhibition will be opened the 28th June at 6.30 p.m. and can be visited till the 23rd July 2007. (Open: Monday to Friday 10 a.m. to 6 p.m., Saturday 10 a.m. to 1 p.m.)

INFORMÁCIÓ / INFORMATION

Kieselbach Galéria, H-1055 Budapest, Szent István krt. 5.
Tel./Phone: (36-1) 269 3148, 269 3149 • Fax: (36-1) 269 2219
www.kieselbach.hu • E-mail: gallery@kieselbach.hu

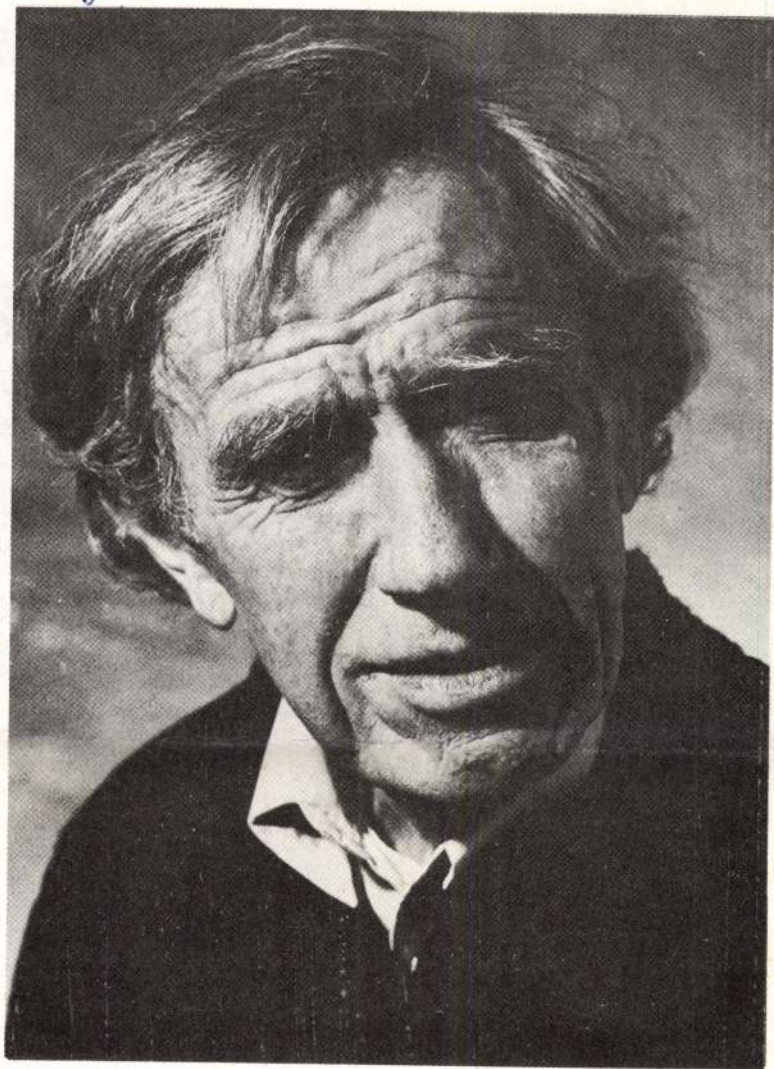
DM

Bardoly István
Budapest
XX.u. 1.
1172

772 azaz hétszázhetvenkettő
Tóth Menyhért kép
a KIESELBACH GALÉRIÁBAN

Tóth Mennyei

Csape György:
Művészet, műhely
NPI 1978

Tóth Mennyei

Tóth Menyhért: Karzaton

TÓTH MENYHÉRT

Szeged-Mórahalmon született 1904-ben, de gyerekkorától fogva Miskén élt, szülei származása helyén. 1936-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, ahol Vaszary János növendéke volt. Első önálló kiállítását 1941-ben rendezte. Több gyűjteményes bemutatója volt.

Hatvan esztendeig falun élt, paraszti munkát végzett s közben festett. Néhány éve Pesterzsébeten lakik. Egy rogyadozó házban. Ő maga is bottal jár. Fél lábát még gyerekkorában elvesztette. Törékeny alkatú ember. Sokat bajlódott betegségekkel, küszködött a kemény paraszti élettel, megszenvedett minden esetvonásért, az önmaga kifejezéséért, azért, hogy „adni tudjon” – így mondja.

A szoba, ahol beszélgetünk: műterem, hálóhely, társalgó. Tóth Menyhértnek nem sokra van igénye. Körötte a képei, szépen rendbe rakva, falnak támasztva, egy művészettörténész válogatja őket kiállításra. Beszélgetésünk közben felém fordít egyet-egyet közülük. Mire lassan alkonyodik, és a szobában hamarabb sűrűkül, mind odakint, körülöttem derengenek, hullámoznak, fénylenek, világolnak nagy, fehér, rózsaszín, kékes árnyalatú, homokot idéző, szemcsés érdességű rücskös vásznai. A végtelenség érzése fog el. Olyasvalami mozgalmas csend, mint amikor az ember távolról szemléli a tengert: látja a hullámverést, de nem hallja a zúgását.

Azt mondhatnám, Tóth Menyhértből árad a szó, de ez megközelítőleg sem volna pontos, mert az érződik beszédében, hogy szüntelen újra fogalmazza mondandóját és a világot, hogy igyekszik a legtöbbet adni magából. Megkísérlem beszélgetésünket monológgá tömöríteni.

– Végzetesen fontos, hogy a valóságot megismerjük s azt, amit már mi megismertünk, át kell adni embertársainknak. Az ember úgy kezdi, hogy önmagát elkezdi keresni. Így voltam vele a főiskolán, amikor szinte megnémultam. De hogy mikor találtam önmagamra, azt már nehéz volna nap szerint megmondani. Siheder koromtól fogva mindig az ember érdekelt. Nagyon. És a táj. Hogy úgy mondjam, elbűvölt a környező világ, a látható valóság. Csak persze, hosszú idő

telt el addig, amíg ceruzához, ecsethez nyúltam. Hasonlással élve, úgy voltam, mint a dió; az is magában hordozza az egész fát, de hogy fa legyen belőle, ahhoz előbb fel kell törnie kemény burkát, ami körülveszi. Amíg a mag eljut odáig, az nagyon sok idő, de amikor már sikerül áttörnie a burkot, attól fogva az a pozitív élete kezdődik, amelybe már az életérzésnek, a tudatnak is szerepe van. Hol a tudat, hol az ösztön, de mindig a mozgás viszi előre a dolgokat. Én érzem is és tudom is már, hogy mit csinálok. És ez fontos. E nélkül is létrejöhetnek dolgok, de ha már tudjuk, mit csinálunk, miért csináljuk, azért az teljesebb.

– Én azt tartom a legfontosabbnak, hogy adhassak. Ez az igényem, rendeltetésem. Az, hogy a rám eső részt a végsőig vigyem, hiánytalanul kifejezhessem. Azt kérdezem magamtól: hát festő vagy te? S azt felelem: mindenekelőtt ember vagyok, aki emberül akar élni a Földön. A legnagyobb teljességgel. Akkor töltöm be szerepemet, ha ezt az igényt ki tudom elégíteni. Egyszer valaki azt mondta, hogy én nagyon szeretem a parasztot. Azt feleltem: természetesen. De a feleletem lényege tulajdonképpen így szólt: mindig azt szeretem, aki nélküli a szeretetet.

A parasztember álmaiban egy ősvilág van, csak hogy nem tudja kifejezni, én most már érzem, hogy formába tudom önteni. Hát igen, szeretet. Szeretem az embert. Tulajdonképpen azt, akire azt szokták mondani; „egyszerű ember.” Tisztában vagyok azzal, hogy a szeretet egy agyoncsépelet szó, de van. Tény! Emberi valóság! Létezik! Elképzelhető esetleg, hogy a tudomány egyszer felfedezi majd a szeretet molekuláit is, s ez gazdagítani fog minket. Tovább visz. Mert nekünk, embereknek, tovább kell mennünk. Még nagyon messze vagyunk attól ahová el kell jutnunk. Hogy mit tehet a festő ezért? Csak annyit, – hiszen valósággal médiuma a dolgoknak –, hogy a maga érzékenységgel fölfogja és kifejezze a valóságot.

– Ősi mondás: nem jó fűszeres az, aki holtig méri a rizksását. Hogy állandóan ismétlünk, szajkózunk egy bizonyos dolgot, azonos eszközökkel, nem sokat ér. És nem is etikus. Az etikus ember kutat, keres, előre megy, mert szomjúzik az igazságra. Én azt hiszem, hogy a boldog emberek ilyenek. Nem mások nyelvén beszélnek; a magukén. Saját nyelven kifejezni önmagamat nem erény – kötelesség. Szeretem az igazságot, de ha azt mondom: ember, emberség, szeretet, – az több a matematikai igazságnál. Szerintem a legtöbb. Mert ha teszem azt, a matematikai igazság szerint élek, akkor milyen következtetésre jutok: Amennyit adok, annyit kapok. Vagy megfordítva. De a vállalás, az emberszeretet vállalása amitől – én hiszek benne – ember az ember, az már többlet. A matematikai igazság nélkülünk is van, létezik,

mert valóság. Az emberség viszont belőlünk sugárzik – az ember is valóság...

Úgy jutottam el idáig, hogy a főiskolán keményen fölvettem magamnak a kérdéseket. Mit csinállok, miért csinálom, van-e a dolognak értelme? A falumban élet-halál követelmény volt tudni: ki vagy, mi vagy, mit akarsz? Az évek során rendszerint aztán (mindig munka közben) derült ki; anélkül, hogy az ember ezekre a kérdésekre felelne, jó munkát végezni nem képes.

Miért rakom fel a pirosat, a sárgát?, mert akkoriban még vaskosabb színekkel dolgoztam; hát miért? Az életet festettem, s az élet, azt gondoltam, ilyen: kék, zöld, piros, barna. De a fehér vonzott engem mindig is leginkább. Dehát miért a fehér? Már a főiskolán is mindig a fehér volt az, ami a legjobban kielégített. Egyszer, még Miskén éltem, hazafelé tartva a vonaton, megszólított egy magát grafológusnak nevező ember, hogy írjak neki néhány sort, s valósággal megdöbentett amit mondott: „Maga művész, nagy erő lakozik magában; a legkedvesebb színe a fehér, és a tűzpiros.”

Igen, a piros a legmelegebb szín. És a tűzpirosban a piros még pirosabb lesz, mégis a legerősebb izzása a fehérnek van. A fehér mindent magába foglal. A fehér a fény, a világosság. A fényt az ősember erőnek nevezte, a fény a szeretet szemlélhető képe. De nemcsak az optikai fény...

Mindig alapozott vászonra festek és fejlesztési technikával dolgozom. Vagyis újabb és újabb rétegeket viszek rá a vászonra. Tizianónak volt igaza, aki harmincszor is ráment a lazúrokkal, mert őnála minden rávitt réteg formaképző elem is volt. A fejlesztéses technikának ez a lényege. Én is ezt teszem, csak nem lazúrokkal, hanem színekkel. Némely helyen vékonyabb, máshol vastagabb felület keletkezik. A felület rücskösségének az én művészetemben igen fontos szerepe van. Mondjuk, afféle érzelmi erupciót fejez ki, mint amikor a föld gyűrődéséből hegyek keletkeznek. Szeretem, amikor a rücskösség az egész felületet elönti, mert azok nem esetlegességek, hanem érzelmeim leg-expresszivebb, tudatos kifejezései.

A főszerep a fényé: Fehér a fehérben. Visszatérve a munkára: amilyen a munkája, olyan az értéke az embernek. De ha mondjuk, a szeretetről beszélünk és én merek erről szégyen nélkül beszélni, ha a munkát és a szeretetet összefüggésbe hozzuk egymással, akkor – tán kiderül az is, hogy a fogyatékos az már bizonyos embertelenség jelent. Sőt, bizonyos fogyatékos az ember nemcsak fenntartója az embertelenségnek, hanem előidézője is. Ugyanis az emberiségnek aktívalódnia kell ahhoz, hogy betöltse a szerepét. Pontosan, szépen kell végezni a dolgát, úgy, „ahogy a csillag megy az égen”. Ez így igaz.

Ha engem megkérdez valaki, miért úgy festek, ahogy festek, arra persze nem tudok felelni. Voltak és biztos lesznek olyanok, akik az én festészetemet – noha én paraszti ember vagyok – valamiképpen dekadensnek, túlfinomultnak tartják. Ezt cáfolandó hadd mondjak el egy történetet.

1967-ben vagy 68-ban Drágszél párttitkára kérdezte, festenek-e nekik egy képet, a művelődési házba, ami akkor készült el. Eleinte arra gondoltak, hogy pingálóaasszonyokkal festetik ki, de erről lelettek, mondván, túlságosan tarka lenne úgy.

– Gyere el, mondtam, majd megbeszéljük, hogy mekkora legyen.

Mondta a párttitkár, neki mindegy, „csak valami finom legyen”, mert, hogy az emberek ott nem az úgynevezett markánsabb képeket kívánják, hanem a „finomabbat”. Meg is állapodtunk. Mondták, ha pénzre lesz szükségem, csak szóljak. De én azt feleltem; ne adjatok, én sem ígérek semmit majd ha befejeztem és tetszik, megbeszéljük a dolgot. El is készítettem a munkát, de visszahőköltek tőle, úgy vettem észre. Mondták, nincs pénzük rá, meg efféléket... Mégsem bántam, hogy megcsináltam. Én jó munkát végeztem és ez a fontos. Szín, plusz forma, plusz kompozíció –, ez a legfontosabb: Ami aztán ezen belül van, az kisugárzik. Megint csak oda lyukadok ki: a képnek sugározni kell. Valaha feketével festettem feketére. Ifjúkori pesszimizmus! Ma, már túl a hetvenen, jobban bízom az emberben. A fekete színt nem szeretem. Az felzabál mindent. Az telhetetlen, nem alkotó, nem termelő, csak fogyasztó: anti-ember. A teljes fényben nincs árnyéka az embernek – az a jobb.

Igen. Én így öregem, megkopott egészséggel, igenis, bízom az emberben: az emberiség meg fogja oldani a problémákat.

Nyáron a Kanári-szigeteken voltam, a feleségemmel. Egy barátnője él ott, az hívott meg minket. Ez volt életem első külföldi útja. Keresztülváltunk Európán, de újat én ott semmit nem láttam. Ami csoda volt, az a tenger. A legősibb természet. Minden benne foglaltatik. A tisztulásnak, meg az élni akarásnak legősibb formája. Álltam a partján és arra gondoltam: akin a tenger sem segít, annak nagy baja van. Az Alföld jutott eszembe. Az is úgy hullámoz, olyan örökmozgó. És én úgy vagyok vele, hogy ami mozog, hullámoz, attól nem félek, mert azt tartom: a hullámverés embernek való dolog.

(1976)

Tóth Menyhért

festő

Koll. kiáll. a Mei-
ban

A kiállítás másik festő résztvevője: Tóth Menyhért először mutatkozik be a közönségnek. Munkásságát nem mérhetjük a megszokott értékmérővel. Bár egyes képei kellemes szinhatásukkal határozott tehetséget árulnak el, a bizarr kompozíciók, a kusza vonal-zürzavar, a zavaros felírások mégis azt bizonyítják, hogy a festmények kiegyensúlyozatlan tehetség munkái.

Dr B. Bakay Mar-
git: Kiállítás.

Keuwei: Újág

1941. sept. 28.

John W. ...

...

...

...

...

Dr. F. ...
...

1871 ...

1021

1979. február 23. Kossuth 17,30 Vgné

Láttuk, hallottuk...

- Tóth Menyhért 75 éves, de csak nemrégiben érte utol a nyilvános siker. Most Kecskeméten, ahol valódi felfedezése is megkezdődött, az 1928 és 1945 közötti korszak, tehát az első pályaszakasza pasztelljeiből, szénrajzaiból, képeiből rendezett kiállítást a Katona József múzeum, ahol Gyetvai Ágnes járt.

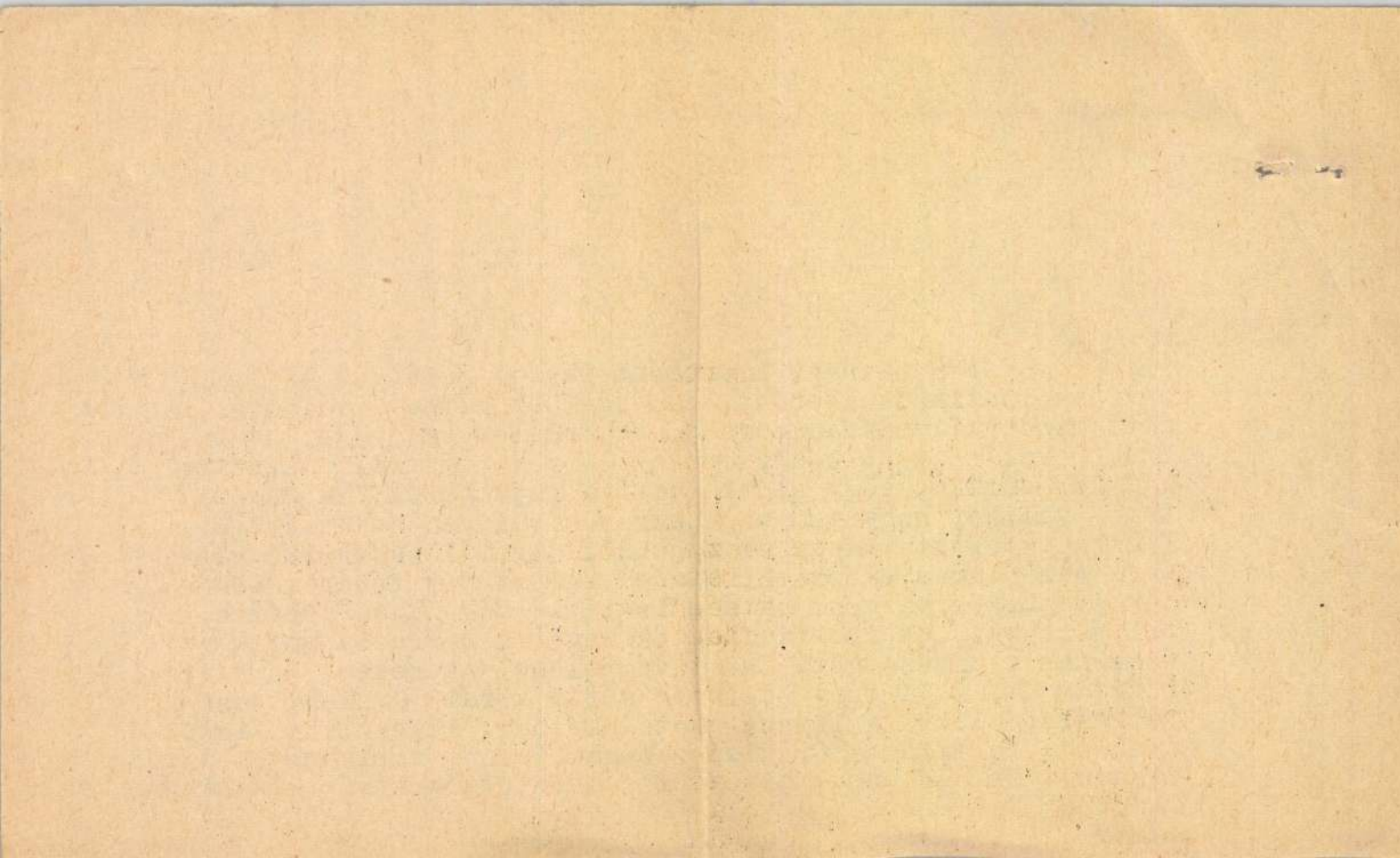
- Érdeemes elutazni a múltba, elkalandozni az ifjúkori vonásokon, vajon mikor jelennek meg a nagy emignatikus festő stigmái, amelyek kezdetben pattanásoknak tűnnek, a kamasz arcon, és az elhamarkodott ítélkező nem is sejt-

Tóth Menyhért,
festőművész

1870

ti, hogy már a művészi kiválasztottság jelei. Tóth Menyhért arcpoétikája szerint, van egy nem látható valóság is, amit mindenki magában hordoz. Az érzelem valósága, az emberség valósága. A középkorban a kiváló embert, a szentet úgy ábrázolták, hogy glória volt a feje körül. Én rájöttem - vallja, hogy nem az emberen kívül van ez az értékes sugárzó központ, hanem az emberből magából sugárzik. Naparca van minden embernek. Minden embert már fehéren izzónak érzek, és ha mondjuk nem is izzig még olyan fehéren, teljességgel, de izzani fog, és magával hordozza annak az izzásnak a képességét. Ezért végtelenül szeretem, és ezért izzítom át. Ez a tény ömlik át már a korai műveken, pasztelleken, vibrál a levegő testecskeiben, lélegzik a miskei nyárban, az állatokon, vizen, házak falán, a pihenő szomszédasszonyokon, és ennek hiánya fáj a sötétség nehéz korszakában.

Tóth Menyhért
1904-1980

90 éve született Tóth Menyhért
/1904 január 2 - 1980 január 9./

KORAI TÓTH MENYHÉRT MŰVEK
A KECSKEMÉTI KÉPTÁRBAN
c. kiállítás

1994. január 14 - március 6.

Tóth Menyhért korai képei elé

Sokat és sokan írtak eddig is és fognak ezután is írni a művészeti lényegéről, néha kisebb, néha nagyobb távolságokban körözve a megmagyarázhatatlan körül, cikkek, esszék, monográfiák könyvtáryi sokaságával fejtegetve le róla a külső, látható, megfogható, elemezhető és éppenezért nem is olyan fontos burkokat. De a lehulló héjak után egyre újabbak tűnnek elő, sohasem a titokzatos gyümölcs, mindig egy újabb héj tanítja alá az elemzőket, akik - úgy hiszem - mind eljutnak, eljutunk odáig, hogy csöndesen lesütjük a szemünket a Lényeg vakító világossága előtt, mely sugárzik, árad, mint Kaffka fénye a Titkok Kapujából. De mivel az ember csökönyös, újra és újra nekirugaszkodik, hogy belépjön a kapun.

Szép történetet halottam a minap egy nemrég meghalt szobrásztól, egy tiszta embertől. Elmondta, hogy mikor került legközelebb a Fényhez. Egy tanítványának munkáját korrigálta. A munka jó volt, szinte az első pillanattól kezdve. A tanítvány csiszolta, tökéletesítette, a mester figyelte, biztatta és mindketten vártak valamire. Végül elkészült és amint előre látható volt: jó lett. Ott álltak ketten: a mester és a tanítvány, s elhangzott a kérdés: mi a véleménye, Mester? A mester azt mondta a munka szép, de ... majd elhallgatott, hiszen csak jót tudott volna mondani: a műnek stílusa volt, lendülete, figurális részei tökéletesek voltak anatómiailag, nonfiguratív elemei merészek és szabálytalanok és mégis... Vergődtek mind a ketten, s a tanítvány egyre kérdezett: mi a baj veled, mester? S a mester nem tudott felelni. Míg végül ebben a kínlásban elhangzott egy utolsó kérdés: Dehát mi hiányzik belőle? S ekkor az idősebb szobrász végre megtalálta a választ: A varázslat!

Tóth Menyhért korai képei között - azt hiszem, ennek a történetnek a fordítottja működik. Néhány munka technikai, anatómiai, mesterségbeli és egyéb szempontokból nézve távolról sem tökéletes, sőt hibás. Viszont mindegyikből olyan erővel süt a varázslat, valami egészen erős mágia, hogy mozdulatlanlanná bővülnek a szemléltők. A képek a 20-as évektől a 40-es évek végéig tartó időszakban születtek, ez magába foglalja a főiskolai éveket. Tóth Menyhért 1929 és 1935 között járt a Képzőművészeti Főiskolára, Vaszary János növendékeként. S valószínűleg a poklok kínját szenvedte ott: ő volt a nagyon más, az elütő az oda nem illő. Egy nyomorult, furcsa féllábú parasztyerek, aki más nyelven beszél. Ha egyáltalán beszél. Egy időre teljesen elhallgatott ott, ahol finomabb és durvább nyilakkal állandóan lőttek rá a többiek. Évfolyamtársai panaszra mentek Vaszaryhoz: Mester, a Tóth megőrült! Bejár, dolgozik, de megnémult. Napok óta

nem beszél. Zárt intézetbe való ! Vaszary így válaszolt: Hagyják békén! Vegyék tudomásul, hogy az igazán veszélyes örültek manapság kinn járnak az utcán és nem látszik rajtuk...

Rettenetes gyermekkor, a csonttébécé miatt amputált láb gyötrelmei, a kiközösítettként végigkínlódott főiskolai évek után egyre erősebb Tóth Menyhértben a sóvárgás a Fény után. A Fény után ami, világít a titkok kapujából. Bánszky Pál a korai művek idejét a "próféciaálás" időszakának nevezte. Ekkor mondja Tóth Menyhért : "Szükség a prófétálás..." 1937-ben, sok évvel fantasztikus fehér képei előtt már ezt írta:

" A fehér szín: Isten. A fehér szín: minden. Mi célja van a festészetnek? Cél: a Tökély..."

Malevics, az orosz avantgarde tragikus sorsú prófétája, amikor létrehozta Vörös négyzetét, ezt írja: " A művel Istenhez kell eljutni. Az abszolútumig. Ahonnan már nincs több lépés..." Malevics eljutott a szuprematizmus véksőkig letisztult jeleiig, amiket, szellemi végrendeletének engedelmeskedve, tanítványai ráfestettek koporsójára. Így szállt le a sztálini évek, az elnémitás, a szellemi megsemmisítés iszonyú évei után fényes jelek alatt pihenni a sötétbe.

Tóth Menyhért itt látható korai munkáin gyűjtotta meg azt a fényt, ami élete végéig világít képein. Fények villognak körülöttünk: alig tenyérynyi akvarelleken rózsaszín, halványpiros, furcsa gömbfák villódnak, vörös fény sugárzik a Szegény ember himnuszának izzó gyümölcseiből, vigasztaló kék-fehér sugarak áradnak a tájból, növényekből, állatokból összeszót Madonnából, gyöngyszínű fénypásmák lebegnek a csodálatos Vadvizek fölött, ami ennek a korszaknak talán főműve. Fényhullámok, vízhullámok, vagy talán egy titokzatos energia hullámai között úsznak itt a házak, az emberek, a göcsörtös fák, a mítikus, pogány bika és a megváltó fehér pöttyös bárány . Ehhez a képhez - úgy érzem túl hangos minden kiejtett szó. Ha csöndesen elmerülünk benne, egy idő után megtisztult lélekkel léphetünk tovább. Ámuló tisztelettel adózhatunk egy nyomorúságos sorsú, vékonyka, nagyfejű, sugárzó homlokú, gyönyörű emberi jelenségnek: Tóth Menyhértnek, akit ismerhettünk s akiről elmondhatjuk:

" Bizony próféta volt ő, s egykor közöttünk járt..."

Kernács Gabriella

I. terem

Képvázlatok, dokumentumok

MENYECSKE /TEMETŐBEN 1935.	p.sz.c.	220x150 mm	Ltsz.:78.526.
PÁSZTORGYEREK 1938.	p.c.akv.	315x448 mm	Ltsz.:90.341.
ÉN VAGYOK AZ ÚT AZ IGAZSÁG AZ ÉLET	p.c.akv.	44x29.5 mm	Ltsz.:94.13.
FALURÉSZLET 1938 k.	p.c.akv.	315x418 mm	Ltsz.:TM90.342.
BARNA TÓNUSÚ FALURÉSZ 1940 k.	p.cer.akv.	250x314 mm	Ltsz.:TM94.24.
HÁROM ASSZONY 1940 k.	p.akv.cer.	215x298 mm	Ltsz.:TM94.36.
KALAIPOS FÉRFI /CSONTVÁRY 1936 k.	p.sz.c.	154x118 mm	Ltsz.:74.375.
TÁJ VIZIMALOMMAL 1934 k.	p.sz.c.	156x226 mm	Ltsz.:74.376.
TAVASZ 1944.	p.c.akv.	240x310 mm	Ltsz.:94.23.
REGGEL 1946.	p.c.akv.	236x298 mm	Ltsz.:94.22.
CSENDÉLET 1937.	p.akv.cer.	313x240 mm	Ltsz.:TM94.34.
VASZARY 1942.	p.c.	250x172 mm	Ltsz.:TM94.58
FALUSI HÁZAK 1940.	p.akv.cer.	205x296 mm	Ltsz.:TM94.32.
SZÁNTÓFÖLDEKEN 1940.	p.akv.cer.	224x216 mm	Ltsz.:TM94.31.
TANYA 1940.	p.c.akv.	247x300 mm	Ltsz.:94.40.
TÉL 1940 k..	p.c.akv.	488x378 mm	Ltsz.:94.33.
CSACSI ÉS TEHÉN 1937-38 k.	p.c.	418x262 mm	Ltsz.:86.267.
ROHANÓ BIKA I. 1940 k.	p.c.	300x424 mm	Ltsz.:87.8.
VÁZLAT A MAGYAROK BEJÖVETELÉHEZ 1938 k.	p.c.	210x130 mm	Ltsz.:87.25.
FŐZŐ NŐ 1938 k.	p.c.	227x158 mm	Ltsz.:87.26.
NYÁR 1940 k.	p.c.	155x118 mm	Ltsz.:87.83.
KARAKTER 1937 k.	p.c.	165x150 mm	Ltsz.:TM091.107.
ÜLŐ LEÁNY 1943.	p.c.	630x450 mm	Ltsz.:TM90.354.
HANGVERSENYTEREM 1933.	p.diópác	315x227 mm	Ltsz.:84.1
T.PISTA 1943.	p.c.	477x340 mm	Ltsz.:82.895

1. Vitrin:

VÁZLATFÜZETEK 1939-1942-ig /10 db/

2. Vitrin:

Vázlatok /15 db/ kis akvarellek

KETTEN A HÁZ ELŐTT 1938 k.	p.c.	162x250 mm	Ltsz.:94.12.
FÜLES 1937.k.	p.c.	42x30 mm	Ltsz.:82.822.

3. Vitrin

- Születési anyakönyvi kivonat
 - Édesapjáról fotó
 - Családi fotó / Tóth Menyhért Édesanyjával és Marcsa nővérével /
 - Miskéről levelezőlap
 - Kerékpár igazolvány fotóval
 - A jó Isten körháza, Segély-akció kiskönyv / és nagyítás a belső lapról /
 - Hatósági vagyoni bizonyítvány
 - Munkás bizonyítvány
 - Munkakönyve
 - Bizonyítvány /festő tanoncsegéd/ Bp. 1941. márc. 24.
 - Kézzel írott levél - mestervizsgára engedély kérelem
- /összesen 11 db dokumentum /

II. terem

Főiskolai grafikák

TANULMÁNYFEJ III. 1933.	p.sz.	900x630 mm	Ltsz.:78.520.
TANULMÁNYFEJ /SZAKÁLLAS FÉRFIFEJ/ 1932 k.	p.sz.	725x520 mm	Ltsz.:TM94.54.
EGY AKT METAMORFÓZISA 1933 k.	p.sz.	880x625 mm	Ltsz.:TM90.625.
FEJ I. 1933 k.	p.sz.	495x475 mm	Ltsz.:74.359.
TANULMÁNYFEJ II. 1933-34 k.	p.sz.	600x470 mm	Ltsz.:78x519.
TANULMÁNY /NŐI FEJ 1933 k.	p.sz.	878x660 mm	Ltsz.:94.56.
ÜLŐ NŐ 1933 k.	p.sz.	900x625 mm	Ltsz.:TM90.118.
RÁGOTT NŐ 1935 k.	p.sz.	880x610 mm	Ltsz.:84.25.
NŐI AKT 1932 k.	p.sz.	880x660 mm	Ltsz.:TM94.57.
IFJÚKORI ÖNARCKÉP 1934.	p.sz.	860x585 mm	Ltsz.:84.21.
ÉDESAPÁM 1943 k.	p.c.	313x236 mm	Ltsz.:86.266.
TANULMÁNYFEJ 1932 k.	p.sz.	635x485 mm	Ltsz.:TM94.55.
NŐ TÉRBEN 1935 k.	p.c.	308x230 mm	Ltsz.:87.41.
FIÚ 1932 k.	p.sz.	615x480 mm	Ltsz.:90.117.
EGY AKT METAMORFÓZISA I. 1933 k. /FEKVŐ AKT/	p.sz.	610x880 mm	Ltsz.:84.24.
LEÁNYARC 1932 k.	p.sz.	430x305 mm	Ltsz.:TM94.37.
FEJ TANULMÁNY 1933.	p.c.	420x315 mm	Ltsz.:87.28.

III. terem

Pasztellek

EPRESKERT III. 1930 k.	p.p.	615x450 mm	Ltsz.:TM94.62.
PIHENŐ ÁLLAT 1930 k.	p.p.	430x440 mm	Ltsz.:90.50.
EPRESKERT II. 1930 k.	p.p.	680x855 mm	Ltsz.:82.893.
EPRESKERT I. 1930 k.	p.p.	54.5x450 mm	Ltsz.:TM90.192.
PARK 1930 k.	p.p.	540x396 mm	Ltsz.:94.48
TÁJ LOVAKKAL 1930 k.	p.p.	300x400 mm	Ltsz.:TM90.190.
DUNA-PARTON 1929.	p.p.	300X400 mm	Ltsz.:92.1
PESTI SZOBÁM 1928 k.	p.p.	340x460 mm	Ltsz.:83.46.
MISKEI VÍZPART 1929 k.	p.p.	630x445 mm	Ltsz.:TM90.191.
SÁRGA KAZAL	p.p.	880x598 mm	Ltsz.:TM94.51.
MUKULI / ŐSŐM II.	bronz	M: 18 cm	Ltsz.:83.48.
RÁKOSCSABAI LÁNY 1932.	p.p.	102x700 mm	Ltsz.:82.876.
FALUVÉG 1930 k.	p.p.	273x440 mm	Ltsz.:94.47.
SZEPTEMBER 1930 k.	p.p.	490x630 mm	Ltsz.:93.155.
UDVARUNK 1929 k.	p.p.	435x635 mm	Ltsz.:83.34.
FACSOPORT 1930 k.	p.p.	314x450 mm	Ltsz.:TM90.356.
MISKEI FALUVÉG	p.p.	640X640 mm	Ltsz.:83.90.
TÁJ 1929 k.	p.p.	295x435 mm	Ltsz.:94.46.

IV. terem

Festmények

A MEGSEBZETT 1938 k.	p.o.	70x50 cm	Ltsz.:83.95.
KRISZTUS I. 1930-as évek	v.o.	67.5x48 cm	Ltsz.:TM90.178.
KRISZTUS II. 1930-as évek	v.o.	70x50 cm	Ltsz.:TM90.179.
KRISZTUS III. 1930-as évek	v.o.	69.5x50 cm	Ltsz.:TM90.180.
KRISZTUS IV. 1930-as évek	v.o.	70x50 cm	Ltsz.:TM90.181.
BOLDOGASSZONY 1940 k.	v.o.	56.5x90 cm	Ltsz.:75.428.
TEMETŐ 1940 k.	v.o.	66x44 cm	Ltsz.:TM90.257.
A GONOSZ 1940 k.	v.o.	80x100 cm	Ltsz.:TM91.263.
KÖLTÖZÉS 1935.	v.o.	52.5x75.5 cm	Ltsz.:78.554.
EGY TESTVÉR 1940 k.	v.o.	63x46 cm	Ltsz.:92.13.

MUNKA KÖZBEN GONDOLATOK 1940 k.	v.o.	29.5x41 cm	Ltsz.:90.175.
HIMNUSZ /SZEGÉNY EMBER HIMNUSZA/ 1938-39 k.	k.o.	72x104 cm	Ltsz.:84.26.
ISTEN ÁLLD MEG A MAGYART 1940 k.	v.o.	50x70 cm	Ltsz.:92.12.
MAGYAR ÉLET 1940 k.	v.o.	100x70 cm	Ltsz.:84.29.
KORPUSZ 1939 k.	v.o.	62.5x47.5 cm	Ltsz.:84.31.
GONDOS PÁSZTOR 1940 k.	v.o.	100x74 cm	Ltsz.:75.427.
MADONNA 1942.	v.o.	50x70 cm	Ltsz.:90.90.
VERÉB DRÓTOS CÉGÉRE 1939 k.	vaslemez	97x62 cm	Ltsz.:83.28.
KRAUSZ PÉK CÉGÉRE 1939 k.	vaslemez	61.5x42 cm	Ltsz.:83.27.
ÉDESAPÁM PORTRÉJA 1940 k.	v.o.	50x35 cm	Ltsz.:92.5.

V. terem

Festmények

GONOSZ LÁNY 1942 k.	falemez o.	77x64 cm	Ltsz.:83.93.
GYÓTRELEM 1942 k.	v.o.	60x50 cm	Ltsz.:83.41.
ŐNARCKÉP 1944 k.	falemez o.	54.5x53.5 cm	Ltsz.:74.364.
KALOCSAI PÁRKA 1943 k.	k.o.	98.5x69.5 cm	Ltsz.:TM90.1291.
VADVIZEK 1942 k.	falemez o.	126x201 cm	Ltsz.:74.365.
KETTÓS ARCKÉP 1941 k.	p.o.	33x61 cm	Ltsz.:88.23.
NŐI ARCKÉP 1943 k.	v.o.	75x65.5 cm	Ltsz.:83.97.
VADVIZEK ELŐZMÉNY 1942.	v.o.	64x73.5 cm	Ltsz.:82.820.
BALATON 1940 k.	v.o.	64.5x74.5 cm	Ltsz.:85.6
LOVAS 1937.	v.o.	44x34 cm	Ltsz.:TM90.194.
TÁJ 1935 k.	p.o.	31x20.5 cm	Ltsz.:TM91.185.
TAVASZ 1935 k.	p.o.	24x38.5 cm	Ltsz.:91.186.
GYERMEKTAVASZ 1940 k.	v.o.	39x48 cm	Ltsz.:84.30
TÁJ 1936 k.	v.o.	25x23.5 cm	Ltsz.:TM90.284.

Rövidítések:

akv.: akvarell	p.: papír
c.: ceruza	sz.: szén
o.: olaj	k.: köről

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880

1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891

1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902

1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913

1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924

1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935

1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950

A kiállítás a Tóth Menyhért Alapítvány
és a Sztélé Alapítvány
támogatásával jött létre.

Válogatta és rendezte Simon Magdolna művészettörténész.

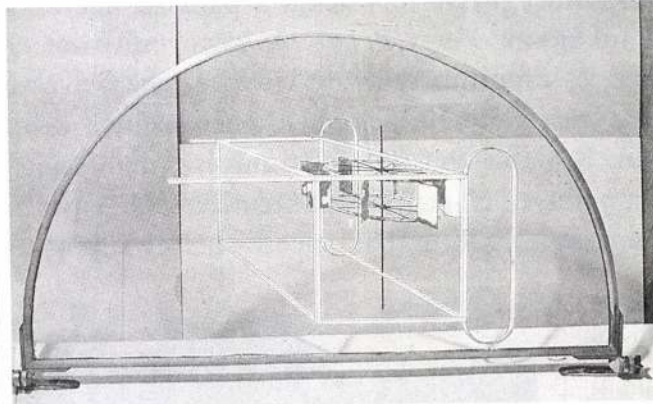
F.k.: dr. Bárh János

vonatkozik valamire, sokkal inkább azt, hogy valami helyett áll. Mint a vesszőparipa a valódi ló helyett. De lássuk csak, mi történne, ha a seprűnyelet felcserélnénk egy valódi paripával? Nem arról van-e szó, hogy a lovaglás aktusát kell felidézni, s erre bármilyen lovagolható tárgy alkalmas, szükségtelen a valódi harci mén? A vesszőparipa olyan igény kielégítésére született, amely a kiindulási pontként szolgáló tárgyak csupán egyetlen, de lényegiként felismert funkcióját veszi célba. Nem az egészet reprezentálja minden részletével, hanem a funkcióban megtestesülő lényegét, amire az egész irányul. Hasonlóképpen kell értelmeznünk azt a reprezentációt is, amely a „műalkotást” jellemzi: itt sem önmagáért vett, tiszta, külsőleges ábrázolásról van szó, ahogy ezt a szót az illuzionizmus óta érteni szokás – inkább egyfajta külső megrendelésből kiinduló, annak célját figyelembe vevő tevékenységről, amely olyan tárgyat hoz létre, amelyet ez a speciális funkció életre hív. Mert annak, hogy a – megfelelőbb szóval: – reprezentációs tárgy mit ábrázol, mi helyett, s annak milyen vonatkozásában áll ott, mindig rajta kívül álló, sohasem immanens oka van. Ez a kapcsolat köti össze a világgal, amely tartalmi és formai vonatkozásban egyaránt megszabja saját „világát”

olyan értékeket, amelyek egy másik világ üzenetét hordozták. De vajon a bálvány egyszerűen közvetít-e, vagy ő maga az, akitől az üzenet származik? A válasz, úgy tetszik, magától értetődő: a bálvány még nem ábrázol, nem helyettesít, hanem ő maga az imádat tár-

lyettesítettel. A reprezentáció, a közvetítés, a helyette állás értelmében ezt az ösegyeséget zúzta szét: a máigikus erő átvihetővé vált: a transzcendencia átsugárzott a tárgyra, amely hordozta. A reprezentáció létoka pedig éppen ez: a közvetítés. A reprezentációs tárgy létre-

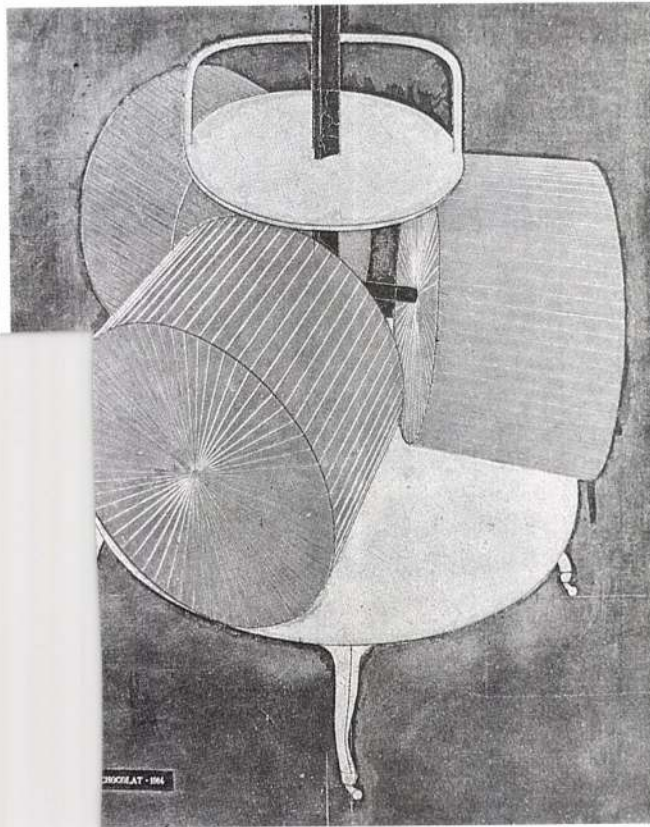

Marcel Duchamp: A nagy üveg, 1915–23

gya. Éppen emiatt vetették el később olyan szigorúan, felismerve benne minden ábrázolás veszélyes gyökerét, hogy a helyettesítőt összetévesztik, azonosítják a he-

jöttét az az igény indukálja, hogy az egyik szféra, a mindennapi lét, a maga számára hozzáférhetővé tegye a másikat, a transzcendenst, a magasabb értékek világát.

Marcel Duchamp: Csokoládédaráló, 1914

Olyan egyszerre használati és szellemi értékekkel rendelkező, szimbolikus tárgyakat hív életre, amelyek többnyire a liturgikus cselekvés részeként közvetítik a felette álló szféra értékeit. Egyúttal a mindennapi lét legitimációját nyújtják azáltal, hogy összekötik a transzcenciával, a lényeg megtestesítő szimbolikus művek segítségével. A reprezentációs tárgy két világ határán áll: pontosabban egy teljesség, az archaikusan felfogott világ két egymástól már elvált, de ugyanakkor egymást ki is egészítő részének határán, amelyet később az anyagi és a szellemi dichotómiájaként fogalmazott meg a nyugati gondolkodás. Ez az összetartozás abból is látszik, hogy anyagi, evilági megjelenése csak köntös, léte az immateriális, a szellemi megmutatása által igazolódik. A középkori definíció értelmében: hűtlen képmás (imago dissimilis). Ez a meghatározás sokat mond nekünk, képmás tehát vonatkozatható valamire, ami így láthatóvá lett, másrészt azonban hűtlen, azaz nem pontról pontra, a külsőleges látszat szerint követi mintaképét. Nem lemásolja, hanem helyette áll, mégpedig lényegi értelemben. Ezáltal a reprezentációs tárgy elnyerte létjogosultságát, anélkül hogy a művészet mint cél megfogalmazódott volna, s hogy e szféra ennek következtében autonómmá vált volna. Hiszen ha a mű immanens, elveszti közvetítő, reprezentációs karakterét, s akkor félő, hogy tisztán üres formává csukódik össze, „mere real things” pusztán üres tárgy lesz Danto meghatározása értelmében. A műalkotás

(folytatás a 60. oldalon)

* A cikk az 1987. december 11-én az ELTE Esztétika Tanszékén megrendezett Marcel Duchamp-szimpozium alkalmából íródott.

ŐSÖK ÉS ROKONOK

Tóth Menyhért portréiról

ferhármával

Művészet 88/6

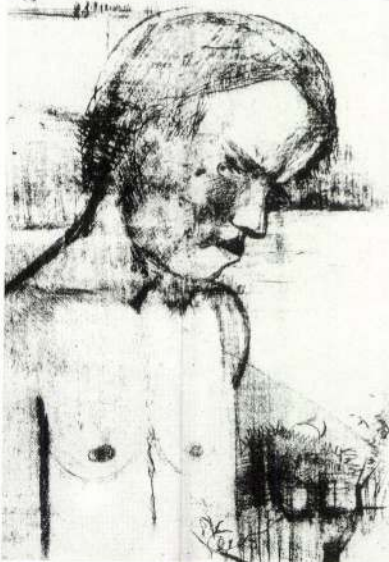
A teljesség volt az eszménye: a kerekded forma. S valahogy ilyenre sikeredett az életútja is. Mórahalmon született, itt rendezték meg legutolsó kiállítását is. Igaz, *Tóth Menyhért* pályája különben sem szűkölködik meglepő fordulatokban. Míg a művészek többsége általában a nagyvárosi, külföldi tapasztalatokban keresi a kibontakozás lehetőségeit, addig ő a főiskola elvégzése után visszatért ősei falujába, Miskére, hogy (1935-től) egyszerre vállalja a parasztemberek tisztas, dolgos életét és az alkotó munka küzdelmeit (akárcsak *Veres Péter*). A hazai művészet egyik letragikusabb sorsú alkotója (megsérült a szeme, és csonttuberkulózis következtében elveszítette egyik lábát). Mégis, egyfelől hagyományörzőnek, másfelől újitónak, kezdeményezőnek bizonyult a játékos, groteszk szemlélet meghonosításában. S hiába volt ösztönös művész, mindvégig ízig-vérig erkölcsi töltetű festészetet művelt. Főként a paraszti, emberi létezés személyesebb, egyetemesebb dimenziói érdekelték. Nem csoda, hogy e magasrendű piktúrában jelentős helyet kapott a portré műfaja.

Tóth Menyhért változatos arcképei között találhatunk felemás értékű avantgárd kísérletet, tisztas megoldású realiztikus, expresszionisztikus tolmácsolást és számos remekbe sikerült látónoki látomást is. Csakhogy e szűkített pályaképből a nehezen áthidalható belső feszültségek sem hiányoznak. Néha egyazon időszakban naturalisztikus és expresszionista műveket látunk egymás mellett. Máskor az alkotó merészen elrugaszkodik a hétköznapi felfogástól, aztán újra és újra visszatér a klasszikusabb alakításmódhoz. Persze e művekben a megegyező, összekötő vonások is jól megfigyelhetők. A művész előszere-tettel idézi a szabályostól eltérő esetlegesebb, torzabb vagy játékosabb fejformákat. Am távol áll tőle az emberi jellegzetességek tárgyilagos, zárt és pillanatszerű, zsánerképi rögzítése. Inkább arra kíváncsi, hogy miféle természeti, történeti, lélektani és esztétikai mértéke, hatóköre van egy-egy figurának.

A korai szén- és ceruzarajzok alapján még aligha gondolhatunk fényesebb művészi jövőre. Legföljebb annyit láthatunk: a 30-as esztendőök közepe táján Tóth Menyhért tele van érzelmi, szakmai, társadalmi feszültségekkel és bizonytalanságokkal. Akár a főiskolán készült *Védelmet* nézzük, akár az egy-két évvel későbbi *Ifjúkori önarcképet*, *Női fejet* és *Kalapos férfit*, alig akad köztük érdemi különbség. Az alkotó tömör, mértanias elvű komponálásra törekszik, noha közlendőiben kiemelt szerepet kapnak az érzelmes, misztikus és jelképes elemek. Az első képeken elesett, révedező szemű alakokat észlelünk, akik mögött amo-

2

1 Tóth Menyhért miskéi kertjében/Menyhért Tóth in his garden, in Miske (fotó B. Farkas Tamás)

ZSELLÉR JENŐ

AZ ÁTLÉNYEGÜLÉS FESTŐJE

Beszélgetés Tóth Menyhért festőművészről Németh Lajos művészettörténésszel

— *Professzor úr, mióta ismeri Tóth Menyhért művészetét?*

— Nehéz rá válaszolnom . . . Talán a tokaji művésztelepen találkoztam először Tóth Menyhérttel, és ott láttam néhány képét, amit akkor festett. De ez már nagyon régen volt, még a hatvanas évek legelején. Műveinek nagyobb részét a VI. kerületben, a Hazafias Népfrent Budapesti Bizottságának székházában rendezett kiállításán láttam — úgy hiszem — az akkori évtized vége felé. Tulajdonképpen ott ismertem meg közelebb-ről művészetét. Addig inkább csak legenda volt számomra, egy érdekes figura, akiről tudtuk, hogy nagy tehetség. A művészek emlékezéseiből — többek között Kerényi Jenő is mesélt róla — inkább csak külön embernek ismerhettük meg. A vele folytatott tokaji beszélgetések azonban nagyon mély filozófikus gondolkodásról, kicsit gondolatorlódásról tanúskodtak. Jó, de néha fárasztó volt vele beszélgetni. Úgy vélem, így ismerhettük őt mindannyian . . .

— *Véleménye szerint mennyiben adósa Tóth Menyhértnak a magyar művészettörténeti kutatás az életműve feldolgozásával? Hol látja helyét a kortárs magyar művészetben?*

— Nem hiszem, hogy adósa lenne. Természetesen, mint minden nagy alkotónak, nála is mindig új és új oldalról kell megközelíteni művészetét. Nem adósa a művészettörténet, mert amikor jelentkezett, vagy inkább, amikor barátai felfedezték, attól kezdve mindig jó kritikát kapott, szeretettel fordultak hozzá, és szép kis esszék jelentek meg róla. Na most, egy ilyen hatalmas életmű mint az övé, amelyik mennyiségében is nagy, szinte elképzelhetetlen, hogy már a művész életében monografikusan feldolgozódjék. Ezt nehezítette volna még sajátos, fejlesztéses eljárásokon alapuló munkamódszere is, ami nála konkrétan annyit jelentett, hogy képeiből jó néhányat visszamenőleg is alakított, át- meg átfestett.

Mint mondtam, a művészetéről szóló baráti esszék igen szépek voltak. Így pl. az elsők között írt róla Solymár István, aki nagyon fontosnak tartotta munkásságát.

Kiállításainak sora, és az azokról megjelent kritikák mutatták, hogy művészetének volt értő szakmai közvéleménye is. Hogy hol van a helye? Az már bonyolultabb kérdés. Itt már szélesebb távlatban kell nézni művészetét, mert az első kritikákban és melléállásokban voltak olyan felhangok, amelyek túlzottan megalapozatlanul keresték a helyét. Nehéz — mint minden egyedi, szuverén világot teremtő művészt — beilleszteni egy fejlődésbe. Nagyon érződik, hogy ő a magyar kultúrából nőtt ki. Nemcsak tematikailag, hanem mindenben. Egész egyénisége és művészetének karaktere is ide kötődik. Iskolához nem tartozik, bár lehetne nála is kimutatni kapcsolódásokat, de ez egy következő lépés. Akkor, amikor az újkori magyar művészet struktúráját jobban látjuk, akkor lehet majd az ő helyét is pontosabban meghatározni. Jelenleg inkább az egyéni értékeivel, tehát nem annyira egy viszonylatrendszerbe ágyazottan, hanem egyéni kvalitásaival érzem én jó, állandó helyét a kortárs magyar képzőművészet élvonalában.

— *Milyen fontos csomópontokat vél felfedezni Tóth Menyhért művészetében a XX. századi magyar festészet irányzatait és fő vonulatait figyelembe véve?*

— Úgy érzem, akkor lett igazán nagy művész, amikor csakugyan egyénivé vált.

Visszagondolva fejlődésére — bár én nem foglalkoztam vele olyan tudományosan, mint kollégáim közül néhányan, de kiállításait végignéztem, és nála is láttam egy-két alkalommal munkáit — a két világháború közötti periódusban, vagyis az induláskor, nagyon tehetségesnek indult, de az akkori művei kicsit népeletképszerűek, mondhatnám úgy is: karikírozottak. Ezekkel még nem tartozik a fővonalba. Akkor vált nagy művésszé, amikor a fővárosból visszakerült falujába, Miskére, és elkezdte fejsorozatát, amikor kialakította sajátos technikáját. Ezek művészetének olyan szakaszai, amelyeket már nem lehet vonulatba helyezni, iskolához kapcsolni. A korábbi munkáit ugyanis lehetne, aszerint, hogy hogyan is viszonyul pl. az ún. képírókhoz, a harmincas évek tendenciáihoz. A későbbi művei már igazán jellegzetesek, és főleg az az érdekes, amit akkor színben és faktúrában csinált! Én azt tartottam nála igazán úttörő jellegűnek. Ez teljesen kívül állt az akkori haladó, progresszív irányzatokon. Egészen más oldalról közelített. Hiszen, akkor nálunk a fő kérdés: az európai izmusok hazai honosítása, az európai és a magyar tradíció összekötése volt. A negyvenes évek művészetére gondolok, amit leegyszerűsítve, az Európai Iskola fémjelez. Neki ehhez semmi köze nem volt. Ugyanakkor, az alföldi iskola utóéletéhez — amelyet abban az időben Kohán képviselt, hiszen a többiek már lezárt életművek, vagy még nagyon kezdők voltak —, legfeljebb csak tematikájában kapcsolódott.

Valami egyéni dolgot kezdett el: azt a vaskos anyagszerűséget, ami olyan érdekes ebben a periódusban és a későbbi műveiben is.

— Ezek szerint Tóth Menyhért ebben a korszakában valami újat alkotott a festészet területén, tekinthetjük *új festészeti nyelvújítónak*?

— Igen. Ha az előbb azt mondta, hogy nála a szín és a faktúra egyet jelentett, akkor ez volt az, amiben ő igazán magára talált! Már szinte nem is festette képeit, hanem modelálta azokat. Állandóan újabb és újabb réteget vitt fel rájuk. Ebben az értelemben volt nyelvújító. Ez a tény érdekes módon érintkezik az európai művészet néhány XX. századi irányzatával, közelebről az ún. fakturális irányzatokkal, anélkül azonban, hogy valamilyen köze lenne hozzájuk, hallott volna róluk, vagy látott volna közülük néhány ilyen alkotást. Fautrier-re gondolok, vagy azokra a művészekre, akik a század negyvenes éveitől kezdve csakugyan az anyagra, a pigmentre, a texturára is tudtak jelentéseket ruházni. Ez ugyan csirájában volt már a magyar piktúrában is, tehát voltak ennek előzményei, de szinte mindent, a egész festői jelentésbázist erre építeni —, ez volt Tóth Menyhért igazi újítása!

— *Hogyan látja Tóth Menyhértet mint rajzoló?* Azért fontos ez a kérdés, mert tudtommal ezen a ponton jelentősen megoszlanak róla a vélemények.

— Nem látok lényegi különbséget a festett képei és az egyedi rajzai között. A rajzok között talán van olyan, amelyik köthető mondjuk Szabó Vladimírhoz, vagy esetleg másához. A jó rajzaiban ugyanazt érzem, mint festészetében. Hiszen fakturális piktúrájában is rengeteg rajzos elem található. Itt nem a művek rajzos kontúrjaira, hanem azok tulajdonképpen megformálására gondolok. Ahogy cirkulárisan festette képeit — szinte mindig spiráljellegű felfogásban —, ott a faktúra sokszor a vonalból alakult ki. Tehát, ugyanúgy elemezhetném az elvben nem kompozíciós hálóra és vonalrendszerre épülő képeit is a vonal, az ecsettel festett vonal szempontjából. Szóval, nem érzek különbséget. Ritka homogén életmű az övé! Ezen belül nem hiszem, hogy a technika vagy a műfaj döntő lenne.

— *Őn szerint mennyire hatja át Tóth Menyhért művészetét a magyar karakter ábrázolására irányuló törekvés?*

— Jelentősen. Hiszen, éppen abban a már említett korai korszakában, amikor egy kicsit folklorisztikusan is törekedett erre, ez egyértelmű volt. Később pedig főleg

MEGÉRINTETETT

ejsorozatában érezhető ez, illetve, amikor a magyar tájat és az állatokat kezdte festeni. Ekkor akarva-akaratlanul magyar karaktereket keresett.

Ahogy már az előzőekben is említettem, csakugyan úgy kötődik a magyar kultúrához, hogy szinte nem is lehet máshol születettnek elképzelni. De, ami ebben igazán jó, az nem folklorisztikus, nem valamiféle etnikai külsődlegességekhez való kötődés, hanem sokkal mélyebb gyökerű annál. Ez nagyon bonyolult dolog. Nem mernék itt annak a meghatározására vállalkozni, hogy miben is rejlik az ő idekötöttsége, de érződik nagyon.

Konkrét élményem, hogy amikor 1979-ben Lisszabonban volt a magyar képzőművészeti kiállítás, akkor a külföldi kollégák is egyből speciálisan magyar alkotásoknak fogták föl munkáit. Megérezték benne azt a valamit, azt a karakteri megjelenítést, amivel a magyar földhöz kötődik, anélkül, hogy az tematikailag a nemzeti tradícióhoz kapcsolódóan könnyen kibogozható lenne. Talán a nagyon erős anyagszerűség, az anyagelvűség, a röghözkötöttség az, ami a magyar kultúra egyik pregnáns összetevője. Bár, nemcsak ez . . . Ez az a sajátosság, ami sokszor le is húzta egy kicsit a magyar kultúrát, ami az irodalmunkban pl. Móriczhoz köthető, s ami Rippl-Rónai festményeiben és Medgyessy szobraiban is benne van. Hát ez található meg Tóth Menyhért megfestett arcaiban, s a későbbi nagy, már-már kozmikus látomásaiban is. Művészetében kozmikus, transzcendentális akart lenni, ugyanakkor erősen kötődik a materiához. Tehát, ez a nagy-nagy anyagelvűség mindenképpen kultúránk egyik legmarkánsabb egyéniségévé teszi őt.

— *Érintette a transzcendentális jelenséget művészetében. Mennyire tartja nála vizuálisan érzékelhetőnek ezeket a megnyilvánulásokat?*

— Erre tudatosan törekedett, hisz emlékezve beszélgetéseire, volt egy nagyon egyéni és nehezen követhető filozófiája, amelynek lényege az átlényegülés, az immaterializáció, a transzcendentális szférák felé való emelkedés, Pikturáját is ennek a célnak megfelelően alakította ki. A fehér, a fény felé tett lépések nála egy XX. századi „ana-

gógiás" utat jelentettek, vagyis azt, hogy: a salaktól valahogyan eljusson a tiszta szférákban. Itt jelentkezik művészetének belső antagonizmusa, s ereje is abban, hogy ezt nem valami szublimációval érte el, hanem úgy, hogy valamilyen módon magával vitte az anyagot. Ez a kettősség: a nagy anyagelvűség, s ugyanakkor a transzcendentális ihlet — talán a legszimpatikusabb és legegényibb vonása művészetének.

— *E transzcendens illetve misztikus légkört teremtő világtól függetlenül — mondhatjuk azt, hogy az egyszerű ember, a nép felé való nyitottság is erősen érződik művészetén. Ön szerint ez a hatás mivel magyarázható?*

— Mint már mondtam, nála a festészet valamilyen filozófikus problémák megoldása. Hiszen a fehér és a fény választásának, a fénnel adekvát szín keresésének feltétlenül van filozófiai oldala is. Ugyanakkor mindig van benne valami népi groteszk, ami egyébként személyiségében is ugyanúgy benne volt. Ha megnézzük az arcát, az alakját . . . , de megtalálható az modorában is, egész habitusában. Ez látható a művészetében is, ahol humoros elem nem található, mert ő mindent komolyan vett. Még amikor szinte karikatúra-fejeket csinált, azokban sem volt irónia. Inkább valamilyen groteszk hatás fedezhető fel rajtuk, mint ami a középkori farce-okban vagy más hasonló jellegű alkotásokban van jelen. Ez megint az előbbi kettősség: egyrészt az anyagelvűség, nagyon erős kapcsolódás a materiához, a realitáshoz — hisz a groteszk teljesen oda kötődik —, másrészt pedig a transzcendentális. Íme művészetének programja: e kettő közötti vándorlás! Mindig újra és újra ezt a kérdést veti föl.

— *Mennyiben tartja századunk művészete jellegzetes „menekülés”-mítoszaihoz kapcsolódónak, illetve egymás rokonának (speciálisan magyar változatoknak) Csontváry Keletre, illetve Tóth Menyhért Afrikába történő „szellemi menekülését”? A kérdéshez magyarázatként szeretném hozzáfűzni — minthogy az Tóth Menyhért lapszéli jegyzeteiből is kiderül —, hogy egész életében nagy hatással volt rá Hevesy Lván: A művészet agóniája és reinkarnációja c., 1922-ben kiadott munkája. E tanulmány egyik sarkallatos pontja — mai szóhasználattal élve — a harmadik világ vérátömlesztő szerepe, annak szükségessége a kultúrákban, a művészetben. Nos, Tóth Menyhért e gondolatnak művek egész sorával adózott. Benne van ez pl. az Afrika, az Állat [Európa], a Kontinensek című munkáiban, persze a kérdéshez tematikailag és stílusosan is, más és más oldalról közelítve.*

— A két festő, minthogy művészetükben is, úgy „menekülésükben” is jócskán különbözik egymástól. Ez Csontvárynál még csakugyan a civilizációtól való menekülés. Nála a Kelet-mítosz a tiszta élet utáni vágy mítosza. Az ő „menekülése” valamilyen módon még kapcsolatban állt a szecesszió és a szimbolizmus kivonulásával. Ez inkább még a gauguini gondolat. Tóth Menyhért művészetében ez már nincs meg. Nagyon sokat számít az a néhány évtized, ami kettőjüket elválasztotta egymástól. Egészen más már Tóth Menyhért a harmincas években, amikor ő is kialakította a maga romantikus antikapitalizmusát, és felvetődik a civilizáció problémaköre művészetében. Nála Afrika és a primitív népek felé való fordulás nem annyira a tiszta forrás, mint ahogy az pl. Bartók vagy Csontváry nemzedékénél jelentkezett. Jóval összetettebb probléma ez annál. Ebben már valóban benne van a spengleri gondolat, vagyis az európai kultúra hanyatlása, a katasztrófaélmény: teljesen az ősi, a primitív, az egészen eltérő, mintegy a civilizáció halála utáni újjászületés lehetősége, egy új Természet. Számomra Tóth Menyhért Afrikája inkább ez a nagybetűs Természet, ami nem annyira egy kultúrához kötődik, mint ahogy Csontvárynál a Kelet, vagyis az, hogy ott még harmónia uralkodik, hogy ott még megtalálhatók az emberi értékek, az ősi erkölcsök stb. Gauguinnél is nagyon jellemző ez a harmónia az ember és a táj között. Míg ezeknél a művészeknél a primér, az érintetlen Természet szerepel, addig Tóth Menyhértnél valami egyéni, specifikus dologra kell utalnunk, amiben — mint ahogy Hevesynél is — egy nagy dekadencia utáni, erősebben panteisztikus hangvétel jelentkezik. Nos, ennek vált a modell-

PULYKA

jévé Afrika, megint azzal, hogy Tóth Menyhért számára a Nap, a Fény, a sivatag, a homok paradigmaticus modell. Számára Afrika az a tiszta fehérség, ahol megszűnik a különálló ég és föld, s az egész valamiféle homogén közeggé válik, ahol valamiképpen a Föld a Kozmosz jelképévé képes átalakulni.

— Igen, ezt a homogenitást napi élményeiben is reá jellemző módon tudta szavakba önteni. 1975-ben, tengeri utazása kapcsán mondta például a következőket: „Az, hogy paraszt vagyok, attól érzem a tenger szárazát, a földjét, éppen ezért az ízét is, úgyabbul. A víz a legősibb lény. Egy-két nap alatt olyan viszonyban voltam a tengerrel, mint apám-anyám. Az embereivel is: halászokkal meg az őslakókkal. A mosott kövekben láttam meg szép alakját az ősöknek, ezeknek, akik örökké számon fogják kérni az emberektől a barbárságot. A civilizáció, de még a művészet sem ad jogot arra, hogy elbánjunk velük, hogy ne élhessenek velünk állandóan: gondolatainkban, tetteinkben.” Lám, itt is milyen nagy hangsúlyt kapnak nála a tiszta természeti elemek: a víz, a kövek . . .

— Nem véletlen. Nála a tenger, a homok és a levegő azonossá válnak, összemosódnak. Képein nem atmoszférát festett, hanem azokon a víz, a homok és a levegő egyazon rusztikus pigmentanyagga lettek, illetve azok váltak ezzé.

— Hol érzi a kapcsolódási és az eltávolodási pontokat Csontváry és Tóth Menyhért allegória-, illetve szimbólumteremtési rendszere között?

— Vannak bizonyos kötődések pl. a realitás és transzcendentalitás kérdése, az őselemek hangsúlya, de mindketten magukra jellemző mitológiát alkottak, s azok azáltal, hogy egyéniek, mindjárt el is térnek egymástól. Ami összeköti őket, az a panteisztikus életérzés, az ennek megfelelő jelképrendszer, szimbolika. Csontvárynál ez egyértelműbben a Nap köré csoportosulhatott azáltal, hogy ő „napút-színeket” keresett, nála tehát minden a plain air-probléma. Művészetében a Nap vált azzá a központi tényezővé, amire részben rá lehetett fűzni szimbólumrendszerét. Másrészt pedig az átjelkesített Természet, vagyis az, ami a cédrusaiban megnyilvánul: az identifikáció, az

ember belevetítése a fába. Ez ugyanaz a gondolat, mint Van Gogh esetében. Tóth Menyhért művészetében nincs ilyen értelmű és irányú egyéni projekció. Ebből a szempontból Csontváry szubjektívebb, hiszen nála nyugodtan lehet a „Magányos cédrus”-t önportréként elemezni. Az ő elhivatottsága, hogy megfesse ezeket a világsodákat, ő válik a fává, ő az uralkodó, ő a nagy magányos. Igaz, nem annyira egyértelmű ez az identifikáció, mint Van Goghnál, de azért még ő is a romantika óta létező vonulathoz tartozik. Egyértelmű nála a panteisztikus feloldódás és azonossá válás, az, hogy egyszerre interiorizálja és exteriorizálja magát, amikor is úgy vonja magába a motívumot, hogy közben ő maga válik azzá.

Tóth Menyhért viszont élményvilágában nem olvad fel: nem ő a Föld Istenasszonya, nem ő Afrika. Ő közegein kívül maradva, objektív módon festi meg azokat. Még egy fontos lényegi különbség az is, hogy míg Csontváry az egész mitológiáját, szimbólumrendszerét a Természetbe vitte be, illetőleg abból fejlesztette ki azokat, addig ez Tóth Menyhértnél már általánosabb. Nála már nem a cédrus, nem Baalbek, nem a romok, a történelmi nagy múlt emlékei szerepelnek, hanem a Természet, a Tenger, a Homok, Afrika, tehát a dolgok nagybetűssé válnak. Minden inkább kozmikussá alakul, inkább általánosított szinten jelenik meg. Itt ismét azzal a különbséggel találkozunk, hogy Tóth Menyhért már a század derekának művésze. Az a félszázad ebből a szempontból igen sokat számít, hiszen Tóth Menyhért — ha nem követte is az izmusokat — nagyon figyelt, s ezt mindenki tudta róla. Tájékozott volt, tudta vagy érezte, hogy hol tart a festészet. Tehát tudott pl. a szürrealizmusról, anélkül, hogy annak irányzatához akart volna kapcsolódni. Főiskolát végzett ember volt, aki ismerte az európai művészet nagy kalandját már a tízes évektől kezdve. Ezt nem szabad elfelejteni.

Budapest, 1984. május

FOLYÓIRATUNK SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDNEK

BUDA FERENC (főmunkatárs)
FÜZI LÁSZLÓ
GOÓR IMRE
KOMÁROMI ATTILA
KOVÁCS ISTVÁN
SÜMEGI GYÖRGY
PINTÉR LAJOS

Két Magyarország?

Ady és Jókai.

Jókai Mór és Ady Endre.

Van-e magyar szellemnek még két ennyire ellentétesnek látszó alakja?! Van-e kevésbé összeillő két géniuszunk?

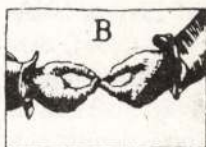
A forradalmas Ady, a protestáló hit és küldetéses vétó, az eb ura fakó, Ugocsa non coronat elkiáltója. És a galambszelíd, jóságos Jókai, akinek ugyan volt némi köze egy forradalomhoz, s még nevének ypszilonját is elhagyta, de végül az a világ emelte írófejedelmi trónra, melyet először Ady támadott meg és leplezett le kíméletlenül a magyar irodalomban.

Akárhogy is ítéljük kettejük viszonyáról, ők mindenképp kénytelenek elviselni egymást. A szó szoros értelmében szembesülnek, légvonalban talán harminc méter választja el őket.

Jókai Mór kényelmes karosszékben ül. Zsinóros magyar ruhát visel, köpenyének redőzete dúsan omlik a szék támlájára, s onnan a földre. Bal kezében könyvet tart, jobbját a karfára helyezi. Egy nyugodt és elégedett úr a századfordulóról. Kissé félrehajítja a fejét, mintha nem akarná a szemben lévő tekintetét elviselni.

Ady Endre áll. Ellenszél tapasztja testéhez köpenyét, melyet mintha fázósan húzna össze magán a költő. Tűri a szelet, karjait melle előtt összefonva állja a vihar támadását. Arca élszánt. Hanem mintha ő sem lenne hajlandó szembenézni ellenlábával. Mintha ő is arrafelé nézne, ahová Jókai fordítja el a fejét. Ezek

jól összejöttek - szokták volt mondani az efféle találkozásokra.

udapest egyik forgalmas pontján állanak szemben egymással. Az Andrássy úton, ahol a Liszt Ferenc és a Jókai tér összeér, néznek le a tömött buszokra, araszoló kocsisorra és a siető járókelőkre, akik nem emelik föl tekintetüket géniuszaik felé, jószérivel észre sem veszik őket. Jókai 1921 óta várta a vörös gránit talapzaton üldögélve, hogy a szemközti üres térségbe társat kapjon. Eredetileg úgy volt, hogy fiatalon elhalt kortársa, Madách Imre kerül majd oda, de aztán mégis Ady Endre érkezett, 1960 körül.

Melyiküké a jobb szobor, melyik méltóbb emléke az írónak és a költőnek? Nem lehet eldönteni. Olyanok, amilyen a kor volt, amelyik állította. Jókai az utóromantika jegyében faragtatott ki, s öntetett fémbe, Ady pedig a szocreál előírásaitól épphogy megszabaduló évek terméke. Ha ma mintáznák meg a két alakot, az író bizonyára kevésbé cikornyásan jelenítenék meg, a költőnek meg talán nem lenne olyan behemót formájú, diktátoréhoz hasonló csizmája, s mindketten lekerülnének a magas posztamensről. A szobrárszok, ha ma kapnák ezt a megrendelést, emberközeli figurákat alkotnának modelljeikről.

A szobrok olyanok, mint a koruk, amelyik állította őket. De a modellek? Vajon tényleg kétféle szellem,

két Magyarország képviselteti magát bennük?

Ők ketten nem voltak kortársak. A költő 1877-ben született, az író 1904-ben hunyta le a szemét. Az agg írófejedelem a huszadik század első éveiben az Erzsébet körúton lakott. Utolsó otthona a Körút és a Dob utca sarkán álló, azóta Jókai-udvarnak nevezett bérházban volt. Magányos sétáin elálmélkodhatott a kiépülő Nagykörút három-négyemeletes bérpalotáin. Ő még látta az 1848-as Pestet, mikor a középkori falak között élt a város. Hosszú pályája során szerkesztőként látott már ifjú költőket - kezdő korában maga is kiadott egy kötetre való verset. Azok a századfordulós titánok azonban hagyományokra fittyet hányva, meghódítani jöttek a világot, és ha az a világ nem hajtotta meg azonnal előttük a fejét, mély megvetéssel tekintettek a földből hirtelen kinőtt falakra, az egyik napról a másikra meggazdagodott vigécekre.

Jókai Mór nem tudta, kicsoda Ady Endre. A poéta-süvölvény ekkor még Váradon újságíróskodott, ott borzongatta a begyöpösödött magyar agyakat.

Ady Endre ellenben nagyon jól tudta, ki volt Jókai Mór. Ha átlapozzuk cikkeinek gyűjteményes kötetét, igen sokszor ötlük szemünkbe a már életében klasszikussá lett regényíró neve. Ady olvasta és szerette Jókait. Ennél több és gyönyörűsebb kuriózum kevés van - írja egyik cikkében - sokat tanulhat az ember Jókaitól. S még valami: Ady volt az egyike azoknak, akik a lehangosab-

képzelet, mezei szorgalom és parasztfek-jek, virágportrék és életképek) s a legfontosabb festői változásokat (A színek diadala, tartalom és forma átköltése, Út a fehérhez) írja le fejezeteiben, egymással szoros összefüggésben, folytonos hullámvázlat, lüktetést biztosítva erőteljes, plasztikus nyelvezetű szövegének. Ez a szövegformálás a Tóth Menyhért-i kompozíciós sűrítéssel: a narrációt egységessé, tömörszerűvé alakító stílussal rokon. Ha Supka Magdolna életművét tekintjük, érthetővé válik ez az azonosulás. Pályájuk szinte párhuzamos. A 30-as években, mikor a dekoratív stilizálás Tóth Menyhértnél felbukkant, ő a magyar úrihímezésről írt könyvet. A 60-70-es évek fordulóján a magyar életképek voltak témái, ill. a grafika, aminek jelentőségét, jelképpé tisztulását Tóth Menyhért akkori rajzaiban egész művészete szempontjából meghatározónak tartja.

Így érthető Supka Magdolna szóhasználat is, miszerint „népi jellegű hagyományainkból” „korszerűen magyar”, másutt „népi-nemzeti” stílus született Tóth Menyhért festészetében. Ez a terminológia egyúttal a magyar művészettörténeti hagyományé, amiben máig nem különült el népi és paraszti, a „nemzeti stílus” megfogalmazó 19. század és elméleti utóregzése, valamint az alapvetően nem stílust, hanem világképet kereső 20. század.

(Ez természetesen nem vonatkozik az egyéni stílusokra.) E kategóriák tekintetében tehát szeretnék vitába szállni a művészettörténet-írásunkkal, így a szerzővel is, aki egyébként – mint fejezetcímei mutatják – maga sem dolgozott stílusfogalmakkal. Érveim a következők:

1. Azután, hogy Tóth Menyhért valóban jelentős korai műve a népies szecesszió stílusában fogant, noha a paraszti lét és környezet mindvégig meghatározta a festő minden ecsetvonását, témáját, már a 40-es évektől, de különösen az 50-es években képei kiléptek a stílusokkal jellemezhető zárt körökből. Akkori realizmusa (Sümei György szerint expresszív realizmus) több e kategóriáknál. Pernecky Géza jelképesnek, tán kissé a szürrealizmusra utalva, egykor vizionáriusnak nevezte

az inkább reprezentációs módjuk szerint leírható képeket. Tóth Menyhért fejezeteiben (ember- és ősképek, virágportrék) egyetlen motívumba, ami egyúttal a képkeret civilizált formáját szétfeszíti, sűríti örvénylő ecsetvonásokkal az élet, a föld lüktetését, síkban ugyan, de a síkot áttörő, mélybe világító, intenzív színekkel (szemek) a térbe mozdítva a festmény két dimenzióját. Ez a képtípus ikonikus: vad színeivel az élet ikonjai Tóth Menyhért portréi. Párhuzamai (inkább primitivista fejek) felbukkannak olykor az Európai Iskola festőinél, Dubuffet művésztében, expresszivitása a nyugati világ akkori, ugyancsak a törzsi művészetből induló, nagy, ún. absztrakt expresszionista hullámában. Amint ez utóbbiak, úgy Tóth Menyhért képei is sokkal inkább nevezhetők az ember vagy az emberi lét lényegét kutató, feltáró, megidéző ikonikus műveknek, semmint egyetemes vagy helyi stílusok hordozóinak. Ikonjai következő korszakában, annak is a végén, reliefszerűen festett fehér képeiben mitikus, kozmikus formációkká alakultak (Fej II, 1975, Az óceán gondja, 1976).

2. Kétségtelen, hogy éppen a paraszti életmód hazai változatlansága folytán fogalmazódhatott újra századunk harmadik harmadában egy átfogó, megdöbbentően hiteles mitikus világkép. Mitikus, mert ember-állat-növény azonosítására épül, s univerzális, mert az azonosítással az elementáris, kozmikus élet megfogalmazása. Azonban vannak művészettörténeti előzményei: a szürrealisták korábbi, motívumtársítással létrehozott állat- és virágemberei, Giacometti korai „geoplasztikai”, még ha ők modernista eszközökkel, a modern civilizáció felől közelítettek is az univerzalizáció élményéhez. És vannak társai is a művészettörténetben: az élet ilyen univerzalista-mitikus felfogását képviselik Samu Géza vagy Csutoros Sándor szobrai, Makovecz Imre és Csete György épületei a 70-es évek magyar művészetében. De a kortárs „nyugati” művészetben is megjelent az univerzalizmus (igaz, konceptuális indíttatásból s a világnak másfajta, szellemi princípiumát kiemelve), elsősorban a neolitikus, prehisztórikus kultúrákat idéző „tájművé-

szetben”, amit a szakirodalom pszeudónak nevez.

Tóth Menyhért elementáris, organikus univerzalizmusa nem rekonstrukciós kísérlet, nem pszeudo. Amint magyar kortásaival kimutatható egyezései jelzik, nem is individuális mitológia az övé. De nevezhető-e nemzetinek ez a paraszti létből és világtapasztalatból kibukkanó művészet? Aminek megvannak az előzményei, jelszerű alkotásokban, a népművészetben, de megvan más népek hagyományában és kortársi művészetében is, ahol létezik még a tradicionális létforma, világkép.

Én végül is azt mondanám, hogy létezik Magyarországon a nyugati racionalizmustól (irracionalizmustól, misztikától) érintetlen, organikus univerzalista világszemlélet, ami időről időre formát ölt a művészetekben, s ami egyedülállóan drága kincs a mai világban. Jelentősége túlnő a nemzeti kereteken, jelentősége is egyetemes. Hírét nem kelteni a világban botorság, a magunk szándékos csonkítása. De hogy kifejezetten magyarnak, nemzetinek nevezhetjük-e, nem tudom. Akik támogatták a könyv megjelenését (a Bács-Kiskun megyei Tanács, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Miske község Önkormányzata), bizonyára érzik és tudják Tóth Menyhért életművének rangját. Akik nem segítettek, talán korunkat kizárólag a pszeudo- és magánmitológiák korának tekintik, vagy a nemzeti jelzőt idegenkednek (noha e terminológia csak a recensens írásában kap ilyen nagy hangsúlyt, nem a könyvben), hiszen egyébként úgy az életmű, mint a 189 képet is tartalmazó könyv értékét nem felismerni több, mint vakság.

Kiemelkedő, egyetemes értékeket támogatni kívánó, egészséges hazai közérzetben bízva remélem Supka Magdolna monográfiájának újabb kiadását is. Mert akkor a könyv néhány apró hibáját, amik a képelemzésekben jelzett és a képek valódi keletkezési idejének ellentmondásából, ill. nyomdai csúsztatásból adódnak (pl. Tóth Menyhért díjai közt szerepel halálának dátuma), ki lehetne javítani. □

Szét kellene végre teríteni
Európa fölött
(hogy ne csak egy országra jusson ennyi!)
ezt a túl sok és túl sűrű homályt
s vele mindent, ami valaha fájt.
E kontinensnyi konyhakert fölé
a roppant magyar főlíát,
a párás mélabút,
melyben a szív növényei
tombolhatnak: burjánzásuk előtt
szabad az út.

Mert mi bőségesen elláthatunk
érzelmeinkkel, Európa,
hozzá kertésszel is, kinek
valódi szakterülete a róna.
Ő az, kinek van egy szép nagy kalapja
és tudod, az a bizonyos
legszebb országbokréta rajta
(amilyet még Feszty se festene):
– „Szeresd felebarátodat,
mint fele ellenségedet” –
dünnyögi ezeréves
kertészünk, a magyarok Istene.

Szűz

Mikor érzi, hogy egy férfipupilla
istállójából kilép a bika –
testében felbőgnek a lélek
érintetlen fehér tehenei.
S mosolya csipkefehéreneműjét
sötét ágyékáig leengedi!

Tóth Menyhért

Tóth Menyhért: Pulykasej. Fotó: Kovács Ferenc

Tóth Menyhért univerzuma

Supka Magdolna művészettörténetész legújabb monográfiájának (Tóth Menyhért, 1991)

utószava után finoman megkísérli érzékelteni nyomdakész kéziratának 9 (valójában 10) éves kálváriáját a festő halála óta eltelt évtizedben, ideiglenes megjelenéséig. Kifejezetten képzőművészeti tárgyú könyve kiadását végül a Gondolat Könyvkiadó vállalta. Hiszen jogosan, mert az írás a festői gondolat alakulásáról szoros összefüggésben szól a benne tetet öltött világképpel, ami a festő koráival rokon: az ember és világ, civilizáció és természet kapcsolatának új-keresésével. Megjegyzem, Tóth Menyhért 65 éves volt, mikor végre egy budapesti klubban kiállíthatott, mikor „felfedezték”, s 73 éves, mikor nemzetközi környezetben megjelenése revelációként hatott. Ehhez képest igazán semmiség az a 10 éves herce-hurca a könyv körül. Bizonyára oly sok mindennünk van, s amúgy is rettentően ráérünk, s természetesen kevésbé érdekel minket, ami esetleg csak e földön, e kultúrában sarjadhatsz ki (lásd Csontváry, Vajda Lajos életműve közkinccsá tételének történetét).

Tóth Menyhért különös életútját Supka Magdolna (írásaival) 1964-től kísérte nyomon, megelőlegezve 1969-es bemutatkozását. Szerinte Tóth Menyhért festészete egyedülálló, s igaza van. Ám iskolákban, irányzatokban gondolkodó, rendszerező hajlamunk nehezen tűri a különcöket, akik mégis (mint a fent említettek) művészettörténetünk pillérei (lásd Hamvas Béla - Kemény Katalin: Forradalom a művészetben. Bp. é.n.). Ilyen különc, festőként magányos alak volt Tóth Menyhért is. Beteg szemű, fellábú, TBC-s, s mégis, akik csak Kernács Gabriella - B. Farkas Tamás

filmjében találkozhatnak vele, azoknak is a legteljesebb emberként jelenik meg humorral átítatott szenvedélyes festészete révén. Tanult festő, de paraszt volt, falun, az Alföldön élt. A nagyvilágból csak élete alkonyán láthatta meg, de megláthatta, ami festészetével lényegileg rokon (az óceánt, a barlangrajzokat, Goya képeit - Supka figyelmes utalása szerint), de környezetének minden mozdulata, minden létezője a világ teljességét idézte számára.

Monográfusa ezt az utóbbi sajátos-

ságot magáévé téve a képek bensejéből indulva elemzi őket és az életutat, érzelmi közelségbe hozva az alkotás és a művészi „fejlődés” folyamatát a korai, „formát formából sarjzató”, „stilizáló” képírástól a kereteket feszítő, formával telített „realista” kompozíciókon át a színek „kozmosz”, elementáris értékének felfedezéséig, a formák elforgatásával keletkezett metamorfózisok „mitikus” világmodelljéig. Az életutat követve (fellépése, Budapest, A falu ihletése) a műfajokat, témákat (A költői

Tóth Menyhért: Szemnézők. Fotó: Kovács Ferenc